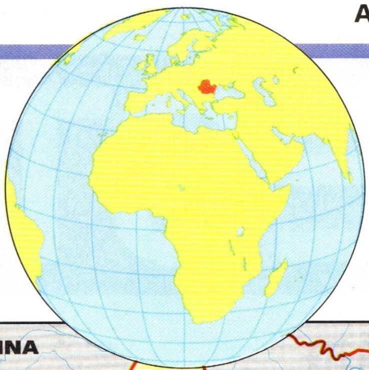


ROMÂNIA





ROMÂNIA

Suprafaţă:
237.500 km^2

Poziţie geografică:
latitudine nordică
43° 15' - 48° 15' şi
longitudine estică
20° 15'- 29° 41'

Populaţia:
22.760.449 locuitori

Densitatea populaţiei:
96 locuitori/km^2

Capitala şi oraşul cel mai mare:
Bucureşti,
(2.064.474 locuitori)

Limba oficială:
româna

Produse importate:
maşini, ţiţei, cocs, minereuri feroase, vehicule, fier.

Produse exportate:
maşini, echipament industrial, cherestea, produse petroliere, cereale, bovine, carne.

Moneda naţională:
leu

Produs intern brut (PIB):
22.759 milioane dolari americani

Forma de stat:
republică

AŞEZARE GEOGRAFICĂ

Munţii Carpaţi se extind in direcţia nord - sud în centrul ţării, continuându-se prin Alpii Transilvăneni, şi atingând altitudinea de 2548m în Muntele Negoiu. La vest de aceşti munţi este situată Câmpia Transilvaniei, un bazin de 400-500 m, iar în vest se află zone de şes cu soluri de loess.

CLIMĂ

Clima continentală central-europeană se manifestă prin ierni friguroase şi veri destul de fierbinţi. În Bucureşti temperatura medie a lunii iulie este de 23 °C, cea a lunii ianuarie este de -3°C, iar cantitatea de precipitaţii anuală este de cca. 60 cm.

MINERIT, INDUSTRIE ENERGETICĂ

Producţia de ţiţei este de aprox. 6,6 milioane tone, iar exploatarea de gaz metan din apropierea Clujului atinge 28.000 metri cubi anual. În Carpaţii Occidentali, în Petroşani, se extrag anual 43 de milioane tone de lignit. Energia electrică este produsă în proporţie de cca. 77% de termocentrale, care folosesc lignit, petrol şi gaz, iar restul de 23% este dat de hidrocentrale.

AGRICULTURĂ

46 % din suprafaţa totală este cultivată, iar 19% se foloseşte ca păşune. Mai mult de un sfert din populaţie este angajată în agricultură. Terenuri arabile foarte fertile se găsesc în zonele de şes din Câmpia Transilvaniei, Câmpia Română, Moldova şi câmpiile din vestul ţării. Se cultivă pretutindeni grâu, porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr şi cartofi. Lângă Oradea se cultivă cânepă, în Câmpia Română tutun, iar în Moldova sunt zone viticole. Fermele au fost colectivizate în timpul regimului comunist, dar în 1991 guvernul a permis restabilirea proprietăţii private a parcelelor de până la 10 hectare. 27% din teritoriul ţării este acoperit de păduri, industria de cherestea şi de mobilă sunt dezvoltate.

INDUSTRIE

Industria grea cuprinde oţelăriile din Hunedoara şi Reşiţa, iar industria chimică este şi ea prezentă în majoritatea oraşelor mai mari. Dezvoltările actuale au vizat mai ales creşterea producţiei de bunuri de larg consum.

TRANSPORTUL

Lungimea totală a reţelei feroviare în România, reprezentând cele mai însemnate căi pentru transportul de marfă, este de 11.348 km, din care 3328 km sunt electrificaţi. Reţeaua de drumuri publice totalizează 72.799 km, din care mai puţin de jumătate sunt drumuri asfaltate.

ORAŞE

Bucureşti, pe malul râului Dâmbovita, este cel mai mare centru industrial al ţării. 51% din populaţia României trăieşte în mediul urban, iar acest procent este în continuă creştere. Al doilea oraş ca mărime este Braşovul, cu o populaţie de 323.835 locuitori. Constanţa (350.476) este cel mai mare port.



GERMANIA



Suprafața:
357.050 km2
Poziție geografică:
între latitudinea nordică 47° 12' și 54° 55' și longitudinea estică 5° 53' și 15° 2'
Populația:
81.075.000 locuitori
Densitatea populației:
218 locuitori/km2
Capitala și orașul cel mai mare:
Berlin (3.437.900 locuitori)
Limba oficială:
germană
Produse importate:
mașini, metale, țiței, textile, alimente.
Produse exportate:
mașini, produse chimice, vehicule, produse de consum, cărbune, textile.
Moneda națională:
marca germană (1 DEM = 100 pfennig)
Produs intern brut (PIB):
1.850.810 milioane dolari americani
Forma de stat:
republică federală



AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Treimea răsăriteană a Germaniei este ocupată de Câmpia Germană, situată la est de Belgia. În apropierea țărmului Mării Baltice câmpia este nisipoasă și neroditoare, pe alocuri acoperită de sediment pietros. Partea sudică are pete de soluri cu loess, îndeosebi regiunea Hanovra. În extremitatea sudică a Germaniei se înalță lanțurile muntoase ale Alpilor Bavarezi. Marginea nordică a Alpilor este mai joasă, constând într-o zonă deluroasă care se extinde până la Dunăre. Între aceasta și Câmpia Germană alternează masive muntoase (Munții de Mijloc ai Germaniei) și depresiuni joase.

CLIMA

În nord-vestul Germaniei se simte efectul oceanic; spre est clima este mai mult continentală. În est iernile sunt mai reci. Odra și alte râuri îngheață 2-3 luni. În Berlin, temperatura medie în ianuarie este de 1 °C, în iulie 19 °C, în Hamburg în aceleați luni este de 0 °C și 18 °C. Partea sudică a țării este mai caldă: în München în ianuarie sunt 2 °C, în iulie 20 °C. În munții din zona centrală cantitatea de precipitații anuală este de 100-150 cm.

AGRICULTURA

36 % din suprafața Germaniei este teren arabil, 16 % pășune. În munți se cresc ovine și bovine. Principalele terenuri agricole se află în regiunile mai joase, în special câmpiile fertile din sudul Câmpiei Germanice. Cele mai favorabile zone agricole sunt în regiunea Hanovra, Braunschweig și Magdeburg. În apropierea orașelor mari se cultivă legume. Unele zone ale Văilor Rinului și Moselei sunt regiuni viticole însemnate. Tutun, cereale și hamei se cultivă în sud, iar orz în nord.

INDUSTRIA

Germania este una dintre marile puteri industriale ale lumii. Principalele zone industriale sunt regiunea Ruhrului și unele porțiuni din valea Rinului. Dezvoltarea industriei siderurgice și constructoare de mașini se bazează pe extinsele zăcăminte carbonifere cu cărbune de calitate superioară. Numeroase uzine chimice au fost înființate aici, Rinul fiind o importantă rută de transport. Industria siderurgică și industria construcțiilor de mașini sunt mai dezvoltate în Bochum, Esssen și Dortmund, iar industria textilă în Wuppertal și Krefeld. Cele mai mari porturi sunt: Hamburg, Bremen, Kiel.

INDUSTRIA MINIERĂ ȘI ENERGETICĂ

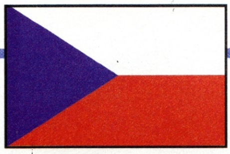
75 % din energie electrică este produsă de termocentrale, iar 19 % în centrale nucleare. Se extrag 450 milioane tone de lignit anual. Acesta este utilizat în centrale pentru producerea energiei electrice, precum și pentru producerea materiilor prime. Germania furnizează mai mult de 25% din producția mondială de lignit. Țiței și gaz metan se exportă în Saxonia inferioară, în Emsland. Germania este de asemenea producătoare de sare de potasiu.

ORAȘE

Noua capitală este Berlin (3.437.900), deși guvernul nu-și va transfera reședința până în anul 2000. Hamburg (1.660.700) este situat în estuarul fluviului Elba, fiind un port uriaș și centru industrial puternic. München (1.236.500) este cel mai mare oraș sudic, capitala Bavariei.

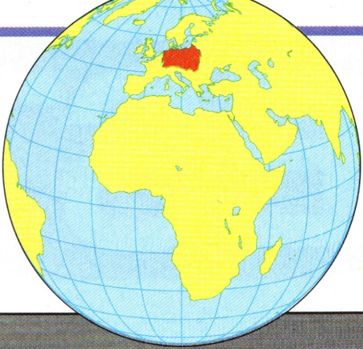
TRAFICUL

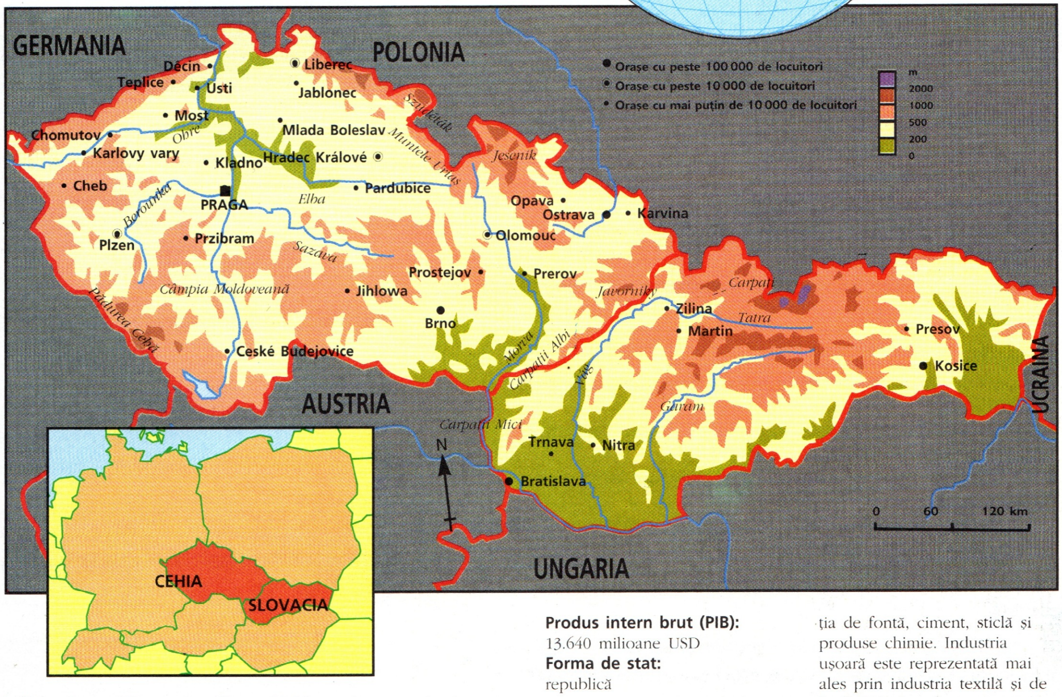
Rețeaua rutieră a Germaniei este de 615.178 km, din care 226.282 km șosea națională. Din rețeaua feroviară de 41.525 km 16.285 km sunt electrificați. În Germania se află cea mai importantă rută fluvială, Rinul.





CEHIA ȘI SLOVACIA





CEHIA

Suprafața: 78.864 km²
Poziție geografică: între latitudinea nordică 48° 37' și 50° 56' și longitudinea estică 12° 12' și 18° 45'
Populația: 10.400.000 locuitori
Densitatea populației: 131 locuitori/ km²
Capitala și orașul cel mai mare: Praga (Praha) 1.217.000
Limba oficială: cehă
Produse importate: combustibile, minereuri, vehicule de transport, confecții
Produse exportate: lignit, lemn, mașini, textile, încălțăminte, sticlărie, produse de consum, bere, carne, pește
Moneda națională: coroana (1 coroană = 100 haleři)
Produs intern brut (PIB): 34.534 milioane USD
Forma de stat: republică

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Țara se împarte în Cehia propriu-zisă și regiunea Morva. Bazinul Ceh este înconjurat de munți de înălțime medie. Cei mai înalți munți sunt în Muntele Uriaș (Snezka, 1602 m). Râul principal este Elba (Labe, 370 km), deși Moldova (Vltava) este mai lung (430 km). Pe suprafața țării se găsesc 455 lacuri naturale, 21.800 de baraje și heleșteuri, numeroase izvoare minerale și stațiuni balneo-climaterice.

CLIMA

Continentală și umedă, cu veri scurte și ierni friguroase. Temperatura medie a lunii iulie este de 20 °C în zonele de câmpie, iar în munți 8-11 °C. Temperatura medie a lunii ianuarie se situează între -1 °C și -2 °C în zonele de câmpie, și între -5 °C și -7 °C în munți. În Praga temperatura medie anuală în ianuarie este de -1,5 °C, în iulie 19,4 °C, iar cantitatea de precipitații medie anuală este de 483 mm.

MINEREURI

Cărbune și lignit se găsește în regiunile Most, Chomutov, Kladno, Ostrava și Socolov. Cea mai extinsă zonă de extragere carboniferă exterioară se găsește în Socolov (15 milioane tone anual). Rezervele de cărbune se află în proporție de 90% în zona Ostrava. Se exploatează de asemenea calcar și nisip fin, acesta din urmă fiind utilizat pentru fabricarea faimoasei sticle de Cehia.

ENERGIA

22% din energia electrică se produce în centrala atomică de lângă Brno. 68% provine din termocentrale alimentate cu lignit, iar restul este dat de hidrocentrale.

AGRICULTURA

Suprafața este cultivată în proporție de 55%. Principalele culturi sunt cele de grâu, sfeclă de zahăr, tomate, orez, porumb, orz, și hamei. Cehia exportă lactate, carne și pește: crapul crescut în heleșteurile din sudul Cehiei. Viță de vie se cultivă în Mikulov din regiunea Morva.

PRODUCȚIA FORESTIERĂ

Pădurile furnizează annual 11 milioane metri cub de material lemnos.

INDUSTRIA

În Cehia se produc anual 7,96 milioane tone de oțel. Alte ramuri importante sunt: industria cimentului, industria vehiculelor, industria chimică, industria sticlei, încălțămintei precum și industria lemnului. Berea cehă este de faimă mondială.

TRANSPORTUL

Lungimea rețelei feroviare este de 9000 km (din care 2593 km electrificați), iar a șoselelor 55.557 km.

ORAȘE

Capitala, Praga (Praha) este situată pe malul râului Moldova, și este un important centru industrial. Brno, al doilea oraș ca mărime (390.000 locuitori), se remarcă prin indutria de mașini și textile. Ostrava (331.200) este centrul industriei grele. Alte orașe mari sunt: Plzeň (175.000), Olomouc (107.000), Liberec (104.000) și Hradec Králové (100.000).

TURISM

După căderea comunismului din 1989 Cehia este vizitată de 60-80 milioane de turiști străini pe an. Are peste 50 de stațiuni balneo-climaterice, printre careKarlovy Vary (Karlsbad) și Mariánské Lázně (Marienbad).

SLOVACIA

Suprafața: 49.036 km²
Poziție geografică: între latitudinea nordică 47° 44' și 49° 37' și longitudinea estică 16° 50' și 23° 34'.
Populația: 5.314.000 locuitori
Densitatea populației: 109 locuitori/km²
Capitala și orașul cel mai mare: Bratislava (410.000)
Limba vorbită: slovacă, maghiară (11% maghiari)
Produse importate: țiței, gaz metan, produse chimice, mașini, automobile, instrumente electronice, alimente
Produse exportate: oțel, textile, conserve, produse chimice, mașini agricole
Moneda națională: coroana slovacă (1 coroană = 100 halieri)
Produs intern brut (PIB): 13.640 milioane USD
Forma de stat: republică

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Cele mai înalte vârfuri din patrtea nordică a Carpaților se află în tatra; punctul cel mai înalt este Vârful Gerlach (2655 m). În sud se întinde câmpia fertilă a celui mai mare râu al Slovaciei, Dunărea.

CLIMA

Este continentală și umedă, cu ierni reci și veri calde. Ploile sunt frecvente primăvara și vara, în zonele de șes medi este de 400 mm, iar în zonele montane 1000 mm. Iarna precipitațiile sunt sub formă de zăpadă. Cantitatea medie a precipitațiilor este de 649 mm pe an. În Bratislava temperatura medie a lunii ianuarie este de -7 °C, iar cea a lunii iulie 19,0 °C.

MINEREURI

Anual se exploatează 281 tone de cărbune brun, 163 tone minereuri feroase, și 134 milioane tone de lignit.

ENERGIA

Pe baza planurilor jumătate din producția de energie electrică se datorează centralei atomice de lângă Mochovce (Mohi). Există și o hidrocentrală pe Dunăre, la Gabčikovo.

INDUSTRIA

Se remarcă prin producția de fontă, ciment, sticlă și produse chimie. Industria ușoară este reprezentată mai ales prin industria textilă și de încălțăminte.

AGRICULTURA

Principalele produse ale agrculturii sunt: grâul, sfecla de zahăr, cartofii, orzul și porumbul. Creșterea animalelor se bazează pe porcine (2,1 milioane), bovine (992,900 vite) și ovine (411.400 oi).

PRODUCȚIA FORESTIERĂ

Producția de lemn a scăzut de la 5,2 milioane m³ în 1991 la 3,9 milioane m³ în 1993.

TRANSPORTUL

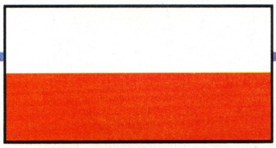
Căile ferate se extind pe o lungime de 3661 km (1408 km electrificați), iar drumurile publice formează o rețea de 17.685 km lungime. Transportul se desfășoară în procent de 73% prin căile feroviare.

TURISM

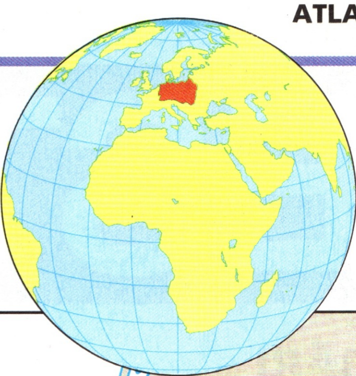
După căderea regimului comunist în 1989 turismul a cunoscut o oarecare scădere. În 1993 numărul turiștilor străini a fost de 1.067.739.

ORAȘE

Capitala de pe malul Dunării, Bratislava, este port fluvial și centru industrial. Alte orașe importante sunt: Košice (238.000), Žilina (85.000 locuitori), Prešov (90.000 locuitori) și Nitra (92.000 locuitori).



POLONIA





Suprafaţa:
312.677 km²

Poziţie geografică:
între latitudinea nordică 49° şi 54° 52' respectiv longitudinea estică 14° 7' şi 24° 15'.

Populaţia:
38.300.000 locuitori

Densitatea populaţiei:
121 locuitori/km²

Capitala şi oraşul cel mai mare:
Varşovia (1.664.700 locuitori)

Limba oficială:
poloneza

Produse importate:
lactate, îngrăşăminte chimice, minereuri de fier, ţiţei şi produse petroliere, bumbac, maşini şi utilaje.

Produse exportate:
lignit, cocs, cupru, sulf, utilaje, vehicule, carne, produse chimice, lemn şi produse din lemn.

Moneda naţională:
zloty (1 zloty = 100 groszy)

Produs intern brut (PIB):
85.485 milioane USD

Forma de stat: republică

AŞEZARE GEOGRAFICĂ

În cea mai parte este alcătuită din zone de şes cu altitudini ce nu depăşesc 200 metri. Zone muntoase mai înalte se găsesc doar în partea sudică a ţării. Ţărmul dinspre marea Baltică este mlăştinos, cu lagune şi dune de nisip. La sud de litoral se află o regiune de lacuri, mlăştinoasă, cu morene ce ating alocuri altitudinea de 300 m. Mai spre sud este situată Câmpia Polonă. Sudeţii, aflaţi în partea vestică a graniţei sudice, sunt separaţi de Carpaţi - aşezaţi mai spre est, prin Pasul Morva. Tatra Înaltă şi Beschidele reprezintă regiunea cea mai înaltă a Carpaţilor; aici se află şi punctul cel mai înalt al Poloniei: Rysy, 2499 metri. Râurile cele mai mari sunt: Odra şi Vistula.

CLIMA

Este continentală şi uscată, cu ierni lungi şi friguroase, deşi în zona litoralului baltic se remarcă influenţele oceanice: precipitaţii şi temperaturi moderate. Iernile sunt din ce în ce mai reci spre est şi sud. Precipitaţiile sunt împărţite uniform pe tot parcursul anului, vara fiind frecvente aversele violente, iarna zăpada. În nord suprafeţele se menţin înzăpezite în medie timp de 40 zile, iar în sud până la 60-70 zile. În Gdynia temperatura medie a lunii iulie este de 17 °C, cea a lunii ianuarie -1 °C, iar în Varşovia 20 °C, respectiv -3 °C. Precipitaţiile medii anuale în aceste două oraşe sunt de 660 mm şi 560 mm.

PĂDURI

29 % din suprafaţa ţării este acoperită de păduri, îndeosebi în zonele deluroase şi montane din sud, precum şi suparfeţele nefertile ale zonei de şes din nord. Majoritatea pădurilor sunt formate din conifere. Principalele produse ale industriei lemnului sunt: hârtia, cheresteaua, în ultimii ani dezvoltându-se şi industria mobilei.

MINERITUL

De mult timp Polonia se numără printre principalii producători de cărbune. Cu o producţie anuală de 150 milioane tone de cărbuni se situează pe locul 4, iar ca producător de lignit (700 milioane tone), pe locul 5 în lume. Cele mai mari zăcăminte se găsesc în Silezia, Valea Bugului, lângă Lublin, iar la vest de Varşovia, la Konin. Se exploatează de asemenea cupru şi sulf în Silezia de Vest şi Solec, precum şi în Tarnobzreg. Saline se află în Wielicka şi Bochnia. Mai putem aminti şi rezervele, mai mici, de ţiţei, gaz metan, plumb şi argint.

ENERGIA

75% din producţia de energie electrică se datorează marilor centrale termice care utilizează cărbune şi lignit. În cantităţi mai reduse, se foloseşte şi păcură şi gaz metan, şi există şi o centrală atomică. În sudul Poloniei funcţionează peste 100 hidrocentrale.

AGRICULTURA

Împărţirea suprafeţei ţării este următoarea: 49 % teren arabil, 13 % păşune. 30% din populaţie lucrează în domeniul agriculturii. Creşterea animalelor se bazează pe creşterea bovinelor şi a ovinelor – în zonele de munte; precum şi a porcinelor (Polonia ocupând locul 3 în Europa printre crescătorii de porcine). Solul este puţin favorabil agriculturii, cultivându-se secară, cartofi şi ovăz, utilizate ca aliment şi ca plante furajere. În regiunile sudice, cu loess, se cultivă grâu şi orz. Fructe şi legume se cultivă în apropierea marilor oraşe.

PESCUITUL

Producţia de peşte anuală este de 650 mii tone. Porturile mai importante sunt: Gdynia şi Szczecin. Pescuitul pe Marea Baltică este mai puţin însemnat, dar în Oceanul Atlantic se desfăşoară pe scară largă, incluzând şi pescuitul la mare adâncime. Prelucrarea peştelui se efectuează în mai multe fabrici.

INDUSTRIA

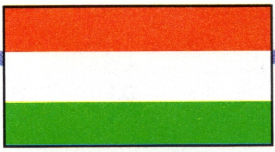
Datorită bogăţiilor subsolului, Polonia a devenit o ţară industrială importantă. Ramurile de bază ale industriei sunt industria oţelului şi a utilajelor. Nici industria navală şi electronică nu rămân în urmă. Centrele industriei de oţel sunt: Szczecin, Varşovia, Katowice. Industria chimică prosperă se sprijină pe sulful şi cărbunele din Tarnobzreg. Industria de textile are deja tradiţii ca ramură de export. Turiştii care vizitează Carpaţii contribuie la rândul lor la dezvoltarea eonomiei naţionale.

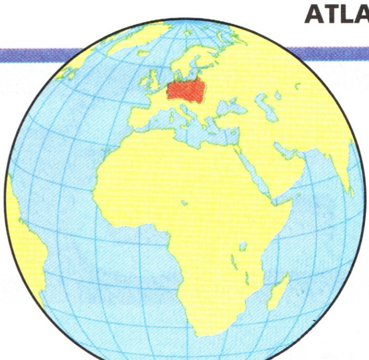
TRANSPORTUL

Căile ferate se extind pe o lungime de 26.848 km (9.452 km electrificaţi). Drumurile publice formează o reţea de 154.000 km lungime. Transportul de persoane şi mărfuri se desfăşoară în primul rând pe acestea din urmă, la care se adaugă căile fluviale şi canalele navigabile – în ceea ce priveşte transportul produselor industriale.

ORAŞE

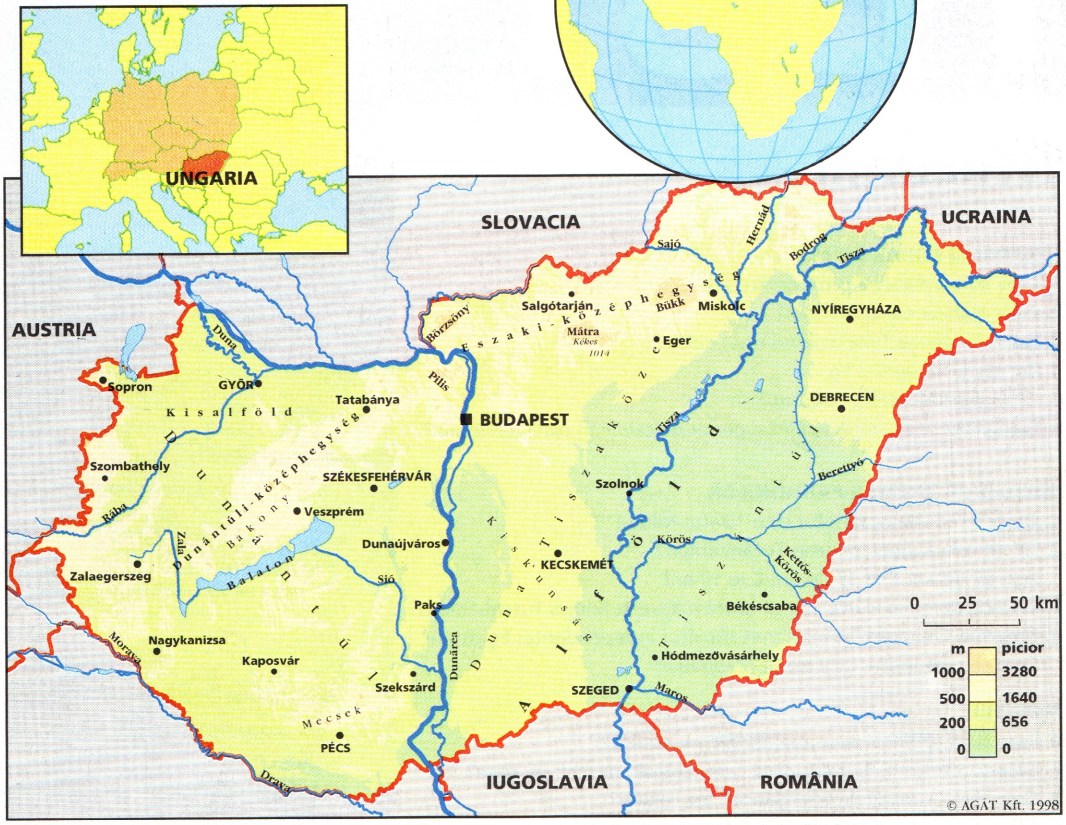
Varşovia, capitala, este centrul transportului şi cel mai important nod feroviar. Al doilea oraş ca mărime este Łodz (851.690 locuitori). Capitala anterioară, Cracovia (748.356 locuitori), este situată pe malul Vistulei de Sus.





UNGARIA

UNGARIA
Suprafața:
93.030 km²
Poziție geografică:
latitudine nordică 45°48'-48°35' și longitudine estică 16°7'-22°58'
Populația:
10.174.000 locuitori
Densitatea populației:
109 locuitori/ km²
Capitala și orașul cel mai mare:
Budapesta (1.886.000 locuitori)
Limba oficială:
maghiară
Produse importate:
mașini, vehicule, fier și oțel, țiței, produse din prelucrarea țițeiului, alte produse chimice
Produse exportate:
mașini, vehicule, legume și fructe, alte produse agricole, fier și oțel, medicamente.
Moneda națională:
forint (1 forint = 100 filler)
Produs intern brut (PIB):
44.600 milioane USD
Forma de stat:
republică



AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Ungaria este situată în bazinul carpatic, râul cel mai important este Dunărea. Forma de relief cea mai vastă este Alföld (Câmpia Mare) care reprezintă aproape jumătate din suprafața totală, apele ei sunt adunate de Tisa și afluenții Tisei. Altitudinea maximă nu depășește 200 m, și în mare parte țara este alcătuită din soluri cu loess. Inundațiile sunt dese în zona Dunării și a Tisei. În Mátra, masivul aparținând lanțului central-nordic, se află muntele cel mai înalt al țării, Kékes (1015 m). Marea parte a regiunii de dincolo de Dunăre, Dunántúl, este alcătuită din dealuri, dar găsim și munți de înălțime medie și zone de șes. Între limita sudică a Bakony-ului și Dealurile Somogy se află cel mai mare lac al Europei Centrale, Balaton (595 km²). Deși terenul arabil ocupă suprafețe întinse, pădurile acoperă și ele vaste teritorii, îndeosebi în zonele montane - aproximativ 18% din suprafața țării.

CLIMĂ

Clima Ungariei este continentală, cu veri călduroase. Aversele sunt frecvente vara, dar în a doua jumătate a anotimpului adesea pământurile sunt afectate de secetă. La Budapesta temperatura medie a lunii iulie este de 22°C, cea a lunii ianuarie este de -1°C, cantitatea de precipitații anuale este de cca. 600 mm. Frigul iernii este rareori întrerupt de mase de aer mai calde, și se întâmpla ca zăpada căzută să se mențină fără să se topească 30-40 zile.

TRAFIC

Lungimea totală a rețelei feroviare a Ungariei este de 7715 km, din care 2353 km sunt linii electrificate. Transportul de marfă se efectuează și astăzi pe cale feroviară, dar rețeaua de drumuri publice de 30.123 km are un rol din ce în ce mai important în transportul de persoane și produse, mai ales după formarea unei relații strânse între Ungaria și Uniunea Europeană. Cel mai mare port fluvial este în Csepel. Aeroportul național este Ferihegy, lângă Budapesta.

MINERIT, INDUSTRIE ENERGETICĂ

Ungaria este relativ săracă în minerale. Petrol și gaz metan se extrage însă în mai multe locuri. Cel mai semnificativ este zăcământul din Algyo, aparținând orașului Szeged, și bănuiește existența unor noi rezerve de gaz metan. Anual se extrag 14 milioane de tone de huilă din zona de coline de lângă Miskolc și 2 milioane de tone de cărbune. Ungaria are de asemenea, pe lângă rezervele de bauxită și depozite de mangan și cupru. Energia electrică este produsă în proporție de cca. 60% de termocentrale, mai puțin de 40 % de centrala atomică din Paks, capacitatea hidrocentralelor fiind neglijabilă.

INDUSTRIE

În timpul regimului comunist, care a luat sfârșit în 1989-1990, Ungaria a cunoscut o perioadă de industrailizare forțată, dar sistemul industrial creat s-a dovedit a fi învechit și deficitar. Produsele, cu puține excepții, rămâneau în urmă cu mult față de standardele internaționale, și își găseau piețe de desfacere îndeosebi în spațiul economic controlat de sovietici, în statele membre ale C.A.E.R..

La sfârșitul anilor 80, partea cuvenită Uniunii Sovietice din exportul și importul ungar era de 25 %. În urma schimbărilor din Europa de Est multe întreprinderi industriale și-au pierdut piața sigură, ceea ce a dus la scăderea bruscă a produsului intern brut. În acest timp s-au efectuat investiții pe scară largă în domeniul industriei de mașini, vehicule și în industria electronică, industria chimică s-a dezvoltat la fel, astfel încât comerțul extern al Ungariei se bazează în mare parte pe relațiile cu țările Uniunii Europene. La mijlocul deceniului a fost a fost introdus un program de austeritate care a contribuit la o dezvoltare rapidă a economiei.

AGRICULTURĂ

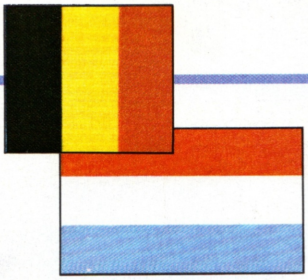
57% din suprafața totală este cultivată (arături, livezi) 13% se folosește ca pășune. Datorită climei favorabile și solurile fertile în Câmpia Dunării se înregistrează recolte bogate de porumb, grâu, orz, orzoiacă, ovăz, floarea- soarelui, iar în regiunile irigate de pe Alföld se cultivă și orez. Agricultura prosperă a contribuit în mare măsură la un nivel de trai relativ ridicat al Ungariei în cadrul țărilor C.A.E.R.. Kiskunság, situat la sud de Kecskemét, este o zonă bogată viticolă și de livezi precum și de culturi de legume. Regiunile viticole istorice ale țării (de ex. Tokaj-Hegyalja, Balaton–Felvidék, Villány–Siklós) încep să-și redobândească faima și în străinătate. Este specifică creșterea animalelor, se cresc îndeosebi porcine și păsări de curte. Rasa de vită pentru carne reprezenta produsul principal de export, azi fiind mai puțin importantă, iar ovinele se cresc în regiunile unde condițiile geografice și de sol sunt mai puțin favorabile. 18% din suprafața totală este pădure (în special neconifere), în numeroase orașe funcționează fabrici de mobilă sau hârtie. Formele de proprietate agricolă au cunoscut schimbări radicale după schimbarea regimului politic, s-au înmulțit micile gospodării țărănești, dar și în 1996 proporția dintre sectorul de stat era de 6% iar cea a asociațiilor 47%.

TURISM

Turismul a devenit o ramură importantă, mai ales în regiunea Balaton și zonele montane împădurite, care sunt căutate de vânătorii străini.

ORAȘE

Budapesta s-a înființat în 1873 prin unirea a trei orașe aflate pe cele două maluri ale Dunării: Buda, Pesta și Obuda. La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, podurile au fost aruncate în aer de către germani, iar capitala a suferit distrugeri uriașe în urma bombardamentelor și a luptelor de stradă. Astăzi este un centru economic și cultural, fiind vizitat de numeroași turiști. Cultura țigănească este prezentă și ea (conform calculelor 6 % din populația țării sunt romi). În est, în apropierea graniței cu România, se află Debrecen cunoscut prin tradițiile culturale calviniste, al doilea oraș ca mărime (208.000 locuitori). Industria grea a orașului Miskolc cu 178.000 locuitori, a fost afectată de transformarea economică. Centre de seamă din Sudul Ungariei sunt: Pécs (161.000 locuitori) și Szeged (161.000 locuitori). Győr și Székesfehérvár, două centre industriale importante din Dunántúl, cunosc de asemenea o dezvoltare rapidă.



BELGIA ȘI LUXEMBURG



Belgia
Suprafața:
30525 km²
Așezarea geografică:
latitudine nordică 49°30'-50°30'
latitudine estică 2°35'-6°25'
Populația:
10 054 000 locuitori
Densitatea populației:
323 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Bruxelles (970 000 locuitori)
Limba oficială:
flamanda, franceza, germana
Produse importate:
țiței și produse petroliere, produse chimice, mijloace de transport, diamant, metale neferoase, fier și oțel
Produse exportate:
fier și oțel, produse chimice, mijloace de transport, materiale sintetice, textile
Moneda națională:
Franc belgian (1 franc = 100 centime)
Produs intern brut (PIB):
209600 milioane de dolari SUA
Forma de stat:
monarhie constituțională; regat.



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Țărmul belgian are lungimea de 66 kilometri și este mărginit de un șir de dune continue. În spatele lor se află câmpia polderilor, recuperată din mare. Spre interiorul țării urmează câmpia Flandrei, care este acoperită cu un strat sedimentar depus de mare. Partea estică a câmpiei s-a format din depunerile fluviului Schelde. Între capitală și valea Sombre-Meuse (Maas) se întinde un podiș de înălțime mică, în spartele căruia începe lanțul munților Ardenne. Munții exteriori formați din gresie au înălțimea până la 300 m și sunt străbătuți de ape cu matca scobită în solul calcaros. Către sud aceste dealuri sunt din ce în ce mai dezmembrate. Masivul cel mai înalt al munților Ardenne ajunge la 600 m, fiind format din roci străvechi și acoperit cu păduri și mlaștini.

CLIMĂ

Datorită influenței oceanului, clima Belgiei este moderată, bogată în precipitații. Temperatura medie în Bruxelles este 2 °C și 17 °C în ianuarie respectiv în august. Spre interiorul continentului, iarna este din ce în ce mai rece. Pe vârfurile munților Ardenne, temperatura medie este 17 °C vara și sub 0 °C iarna. Precipitațiile medii la țărmuri sunt de 80 cm și scad către interiorul uscatului, dar în zona muntoasă din regiunea sudică ajung până la 100 cm.

ZĂCĂMINTE

Minele de cărbune din valea fluviilor Sambre și Meuse, care s-au format în epoca de carbon, joacă un rol important în economia energetică a Belgiei, precum și zăcămintele de gaze naturale și țiței. În munții Ardenne funcționează numeroase hidrocentrale. Unicul zăcământ al fluviilor Sambre și Meuse, al regiunii Kempen, este cărbunele. Mineritul de cărbune reprezintă o bază a economiei belgiene. Centrele industriale sunt: Mons (Bergen), La Louviere, Charleroi, Namur/Namen și Liege/Luik. Azi Genk este cel mai însemnat centru de minerit, deoarece cele din zona Mons sunt aproape epuizate.

INDUSTRIE

Belgia este o țară puternic industrializată. Industria de oțel și mașini sunt deosebit de dezvoltate, dar și metalurgia de neferoase este însemnată. Industria textilă este de renume mondial. Pe lângă prelucrarea tradițională de in, bumbac și dantelărit, s-a dezvoltat și o industrie puternică de prelucrare a bumbacului și a celofibrei. În zona combinatelor petroliere de la Antwerpen s-a dezvoltat o industrie chimică puternică.

AGRICULTURA

Din totalul suprafeței, 25% este arabilă și 21% pășune. În economiile eficace ale fermierilor lucrează 5% din populația activă, și produce 2% din PIB. Pe poldери, în munții Ardenne și în zona Kempen-ului există crescătorii mari de bovine și centre de industrializare a laptelui. Pe câmpia fertilă a Flandrei acoperită cu loess se cultivă grâu, orz, sfeclă de zahăr, hamei și cartofi. În Bruxelles și în celelalte orașe mari - de multe ori în sere - se cultivă legume și fructe. Pădurile ocupă 21% din suprafața țării, mai ales la sud. În ciuda regresului, pescuitul este și azi însemnat în orașele Oostende și Zeebrugge.

ORAȘE

97% din populație locuiește la oraș. Capitala Buxelles este un centru industrial, comercial și cultural, totodată găzduiește sediul Uniunii Europene. Portul cel mai important, Antwerpen, cu o populație de 468 000, este legat cu interiorul țării prin fluviul Schelde, iar cu Liege prin canalul Albert. Gent este cel de-al treilea oraș ca mărime, având 230 000 de locuitori. Este mai îndepărtat de țărm, și a devenit faimos datorită industriei textile, dar azi și industria modernă de electronică este semnificativă. Alte orașe industriale sunt Liège (195 000 locuitori) și Charleroi (207 000 locuitori).

LIMBI

Cele două comunități etnice majore sunt: la sud vallonii (33% din populație), vorbind limba franceză și flamanzii la nord (55% din populație). Linia de demarcație geografică între limbi se situează la sud de Bruxelles, pe linia ce leagă Ronse cu Tongeren. La Est de Liege există o comunitate germană mică, numărând circa 68 000 de persoane.

LUXEMBURG
Suprafața:
2586 km²
Așezarea geografică:
latitudine nordică 49°26'-50°10'
latitudine estică 5°44'-6°31'
Populația:
367 000 locuitori
Densitatea populației:
142 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Luxemburg (76 000 locuitori)
Limba oficială:
franceza, germana și luxemburgheza
Produse importate:
materii prime, alimente, articole de uz comun
Moneda națională:
Franc luxemburghez (1 franc = 100 centime)
Produs intern brut (PIB):
13 700 milioane de dolari SUA
Forma de stat:
principat

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Treimea nordică din suprafața Luxemburgului este continuarea munților Ardenne. Cel mai înalt vârf este Bourgplats (599m). Partea sudică, Bon Pays sau Gutland, este ondulată și se întinde la extremitatea bazinului Paris, fiind străbătut de văile fluviilor Alzetie și Mosel.

CLIMĂ

Ca și clima Belgiei, este oceanică, dar deoarece este mai spre interiorul uscatului, verile sunt mai calde. Temperatura medie este de 2 ° C iama și 19 ° C vara. Precipitațiile medii anuale sunt de 20 cm.

INDUSTRIE

Din cărbunele și minereurile de fier importate, industria metalurgică produce anual peste 3 milioane de tone de oțel. Din 1984 Luxemburg este membru al uniunii economice Benelux. 33% din populația activă lucrează în industria de mașini, 4% în agricultură și 63% în domeniul prestărilor de servicii.

AGRICULTURA

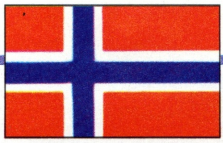
Partea arabilă reprezintă 5% din suprafața totală, iar 22% este pășune. Produsele majore sunt: orzul, grâul, cartofii, ovăzul și strugurii. În zona Gutland-ului înflorește industria cărnii și a laptelui, iar la sud se cultivă legume și fructe.

ORAȘE

Luxemburg: capitală, centru comercial și administrativ, sediu pentru numeroase organizații europene.

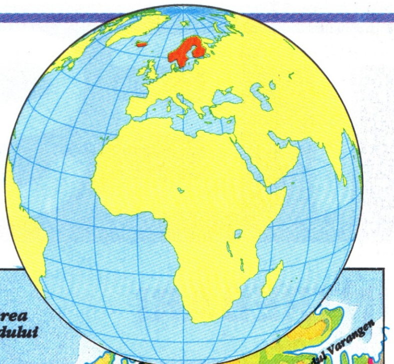
LIMBA

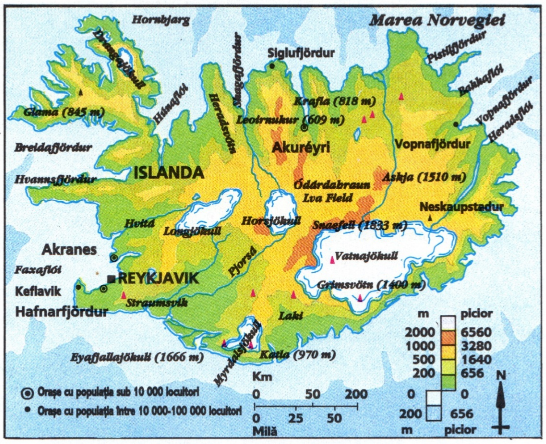
Limba oficială în Luxemburg (lëtzenbuergesch) este de origine germană.

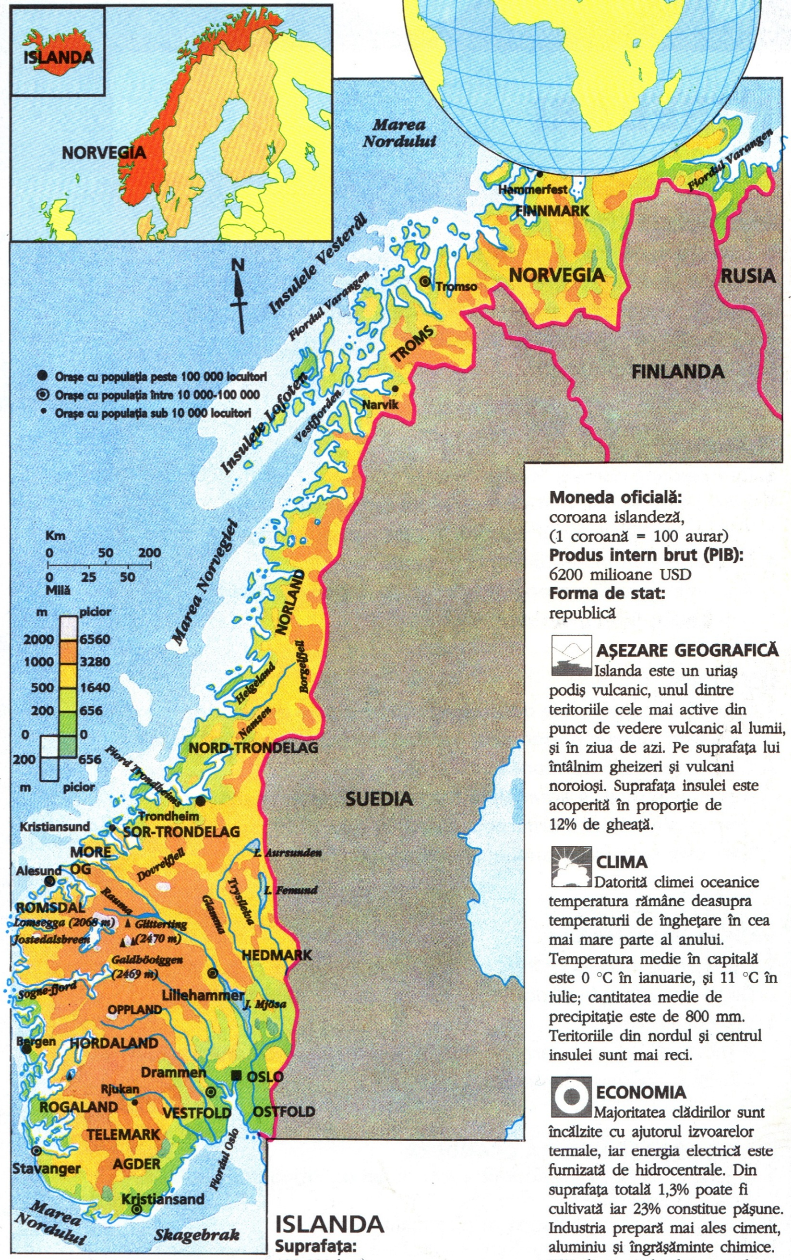




NORVEGIA ȘI ISLANDA







NORVEGIA

Suprafața: 324220 km²
Așezarea geografică: între latitudinea nordică 57°57' - 71°10' respectiv longitudine estică 43°0' - 31°10'
Populația: 4299231 locuitori
Densitatea populației: 14 locuitori/km²
Capitala și orașul cel mai mare: Oslo (473344 locuitori)
Limba oficială: Bokmål; (este limba literară, numită și "limba cărții") și Nynorsk (norvegiana nouă) introdusă la sfârșitul secolului XIX.
Produse importate: produse din industria de mașini, vapoare, vehicule, metale neferoase, fier, oțel, combustibili, textile.
Produse exportate: produse din industria de mașini, metale neferoase mai ales aluminiul, țiței și derivatele ei, gaze naturale, vapoare, produse din industria hârtiei, pește, produse din fier și oțel.
Moneda oficială: coroana norvegiană (1 coroană=100 ore)
Produs intern brut (PIB): 110400 milioane dolari SUA
Forma de stat: monarhie

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Țară muntoasă, câmpiile mai mari se găsesc doar în apropierea capitalei și a țărmului sudic. Continuitatea țărmului vestic este întreruptă de așa numitele fiorduri, golfuri săpate de ghețari. Cel mai lung este fiordul Sogne, de 203 km.

CLIMA

Pe litoral predomină influența oceanică, iar datorită curenților din golfuri, porturile rămân dezghețate și în nordul îndepărtat. Temperatura medie a orașului Bergen în ianuarie este 1 °C, iar vara de 15 °C. Oslo, față de acesta, are iarna mai rece și vara mai caldă. Masele de aer cu presiunea atmosferică scăzută din Oceanul Atlantic aduc precipitații de 2000 de mm în partea vestică a țării. În apropierea capitalei cantitatea de precipitații este de numai 800 mm, zona montană este bogată în precipitații.

TRANSPORTUL

Accesul în zonele înalte ale munților este greoi din cauza precipitațiilor abundente. Din linia ferată cu lungimea totală de 4027 km, 60% este electrificată. Legătura între zonele țării este realizată prin intermediul rețelei de drumuri cu o lungime de 89737 km. În zonele din vecinătatea litoralului circulația se realizează prin intermediul vapoarelor. Norvegia se poate mândri cu flota ei comercială, una dintre cele mai mari din lume.

AGRICULTURA

Din suprafața totală a țării, pentru agricultură poate fi folosită, doar 3,5%, mai ales pentru pășunat. Terenuri arabile se găsesc doar în număr mic pe câmpiile din sud-est și în apropierea orașului Trondheim. În apropierea fiordurilor sunt cultivate plante furajere. Principalele ramuri ale agriculturii sunt: creșterea porcinelor și a bovinelor, industria laptelui, exploatarea lemnului și producția de ouă.

PESCUITUL ȘI SILVICULTURA

Din suprafața totală a țării 25% este acoperită cu păduri de molizi și alte rășinoase. Lemnul exploatat se folosește în industria hârtiei și a celulozei, respectiv în formă de cherestea. Norvegia, alături de Rusia, este principala țară piscicolă din Europa. Cele mai mari capturi de pește se fac în apropierea insulelor Lofoten, dar navele de pescuit se aventurează până în Groenlanda. Pești ca: batogul, heringii și macrourile sunt exportați în cantități mari.

INDUSTRIA ȘI MATERIILE PRIME

Toate industriile tradiționale păstrează o legătură cu pescuitul și silvicultura. Ramurile industriilor bazate pe energie electrică, industria electrochimică și metalurgia, s-au dezvoltat paralel cu valorificarea energiei produse de hidrocentrale. Astăzi, energia electrică este deja prezentă în producția întreprinderilor în proporție de 99%. Începând din 1966, componente de bază al economiei norvegiene sunt și zăcămintele de petrol și gaze naturale din adâncurile Mării Nordului. Este însemnat mineritul de cupru, nichel și pirită.

POPULAȚIA

Pe marea majoritate a suprafeței țării populația este rară. Populația s-a concentrat mai ales în apropierea țărmului sudic; 74% a populației trăiește în mediu urban. Oslo se găsește în fiordul cu același nume. Este un port și centru comercial important. Cele mai bune terenuri agricole și silvicole se găsesc în împrejurimile acestuia. Al doilea oraș ca mărime este Bergen (219884 locuitori), iar al treilea este Trondheim (142188).

ISLANDA

Suprafața: 103 000 km²
Așezarea geografică: între latitudinea nordică 63°25' – 66°32', respectiv longitudine vestică 13°30' – 24°30'
Populația: 262 193 locuitori
Densitatea populației: 2,5 locuitori/km²
Capitala și orașul cel mai mare: Reykjavík (100 850 locuitori)
Limba oficială: islandeza
Produse importate: Vehicule, fier, oțel, combustibili, textile, hârtie, alimente, lemn de construcții.
Produse exportate: Pește, produse din pește, aluminiu, produse metalurgice.
Moneda oficială: coroana islandeză, (1 coroană = 100 aurar)
Produs intern brut (PIB): 6200 milioane USD
Forma de stat: republică

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Islanda este un uriaș podiș vulcanic, unul dintre teritoriile cele mai active din punct de vedere vulcanic al lumii, și în ziua de azi. Pe suprafața lui întâlnim gheizeri și vulcani noroioși. Suprafața insulei este acoperită în proporție de 12% de gheață.

CLIMA

Datorită climei oceanice temperatura rămâne deasupra temperaturii de înghețare în cea mai mare parte al anului. Temperatura medie în capitală este 0 °C în ianuarie, și 11 °C în iulie; cantitatea medie de precipitație este de 800 mm. Teritoriile din nordul și centrul insulei sunt mai reci.

ECONOMIA

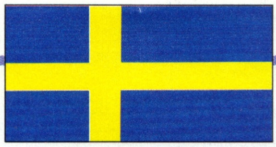
Majoritatea clădirilor sunt încălzite cu ajutorul izvoarelor termale, iar energia electrică este furnizată de hidrocentrale. Din suprafața totală 1,3% poate fi cultivată iar 23% constitue pășune. Industria prepară mai ales ciment, aluminiu și îngrășăminte chimice. 75% din venitul valutar anual provine din vânzarea de pește. Turismul s-a dezvoltat dinamic în ultimul timp.

TRANSPORTUL

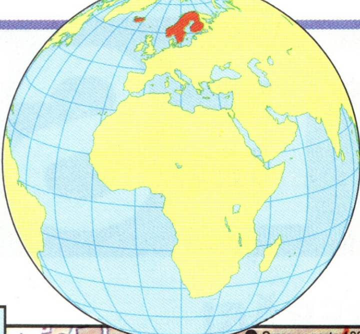
Iarna majoritatea drumurilor sunt inaccesibile, însă traficul aerian intern este bine dezvoltat.

POPULAȚIA

Marea majoritate a populației trăiește pe țărmul insulei mai ales în apropierea capitalei, la sud-vest. O populație mai restrânsă se concentrează în împrejurimile orașului Akureyri, dar altfel populația este împrăștiată în localități izolate.



SUEDIA



Suprafața:
449964 km2
Așezare geografică:
latitudine nordică 55°20'-69°05'
longitudine estică 11°-24°10'
Populația:
8.635.000 locuitori
Densitatea populației:
19 locuitori/km2
Capitala și orașul cel mai mare:
Stockholm, 1.471.000 locuitori
Limba oficială: suedeza
Produse importate:
mașini, produse petrochimice, autovehicule, materiale textile, fontă, oțel și neferoase, îmbrăcăminte, țiței și alimente.
Produse exportate:
mașini, produse chimice, fontă și oțel, hârtie și carton, celuloză, autovehicule, cherestea, vapoare, minereu de fier.
Moneda oficială:
Coroana (1 Krona = 100 öre)
Produs intern brut (PIB):
137.660 milioane dolari SUA
Forma de stat: regat

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Partea cea mai joasă se află în partea sudică a țării acoperită cu sedimente rămase în urma ultimei glaciațiuni. În nord, în partea centrală a țării și lângă granița cu Norvegia se întind munți înalți care se aplatizează către răsărit. Râurile curg de la apus către răsărit și se varsă în Golful Bothnia. Multe râuri creează lacuri naturale, dintre ele cele mai importante fiind lacurile Vänern și Vättern, aflate în partea de sud a țării. Dealtfel aproape 9% din suprafața țării este acoperită de lacuri, ale căror bazine ori au fost scobite de gheață, ori barierele de gheață au închis calea râurilor. Partea de nord a Suediei amintește de Norvegia, dar partea de sud se aseamănă mai mult cu Danemarca.

CLIMA

Clima Suediei, la această latitudine nordică poate fi considerată caldă, mulțumită maselor de aer cald care vin dinspre Atlantic. În luna iulie în partea de sud a țării temperatura medie este de 17 °C, în nord 15 °C. Iarna, în partea de sud temperatura abia coboară sub temperatura de îngheț, la nord însă lângă Lulea temperatura medie este sub -10 °C, iar la nord de cercul polar mai rece. În jurul Göteborgului precipitațiile anuale sunt de 70 cm, iar în partea de sud sub 60 cm. În munții din nord nivelul precipitațiilor este între 150-200 cm, pe câmpiile din sud 50-60 cm.

AGRICULTURA

Din suprafața țării circa 7% este cultivată și încă 1% este utilizată ca pășune. Principalele suprafețe agricole sunt în sudul țării, aici clima fiind mai caldă și solul mai fertil. Principalele produse agricole: orzul, sfecla de zahăr, grâul, cartoful, rapița și secara, dar în cea mai mare parte a suprafeței agricole se cultivă furaje. Producția animalieră se cifrează la 2 milioane de capete de porci, aproape 2 milioane de capete de vaci și mai mult de 10 milioane de pui. Marile gospodării din sud produc în mod excedentar lapte, unt, cașcaval și grâne. Gospodăriile din nord sunt mai mici și produc pentru nevoile locale produse lactate și cartofi. O ramură importantă este și pescuitul, mai ales în apele deschise lângă coasta de sud.

ECONOMIA FORESTIERĂ

Din suprafața țării 64% este acoperită de păduri. Majoritatea pădurilor sunt de brad, care numai în partea de sud se asociază cu câteva păduri de foioase. Suedia este cel mai important furnizor de cherestea și celuloză a Europei. Comerțul cu produse lemnoase se concentrează în partea de sud a țării, pentru că aici ritmul de creștere al pădurilor este mai mare. Pentru a menține un bazin forestier constant, suprafețele exploatate se reîmpăduresc.

MINERITUL

Suedia este unul dintre cei mai mari furnizori de minereu de fier. O parte din cel 1 milion de tone minereu extras se folosește în industria autonomă iar trei pătrimi din această cantitate se exportă. Cele mai importante regiuni miniere în nord sunt Kiruna și Gällivare, în sud Grängesburg și Strässa. Principalele extracte miniere sunt pirita, zincul, argintul și plumbul. În Suedia se află 15% din zăcămintele de uraniu cunoscute pe plan mondial.

PRODUCȚIA DE ENERGIE

40% din energie este produsă în hidrocentrale, restul în centrale atomo-electrice și în termocentrale. În 1988 40% din necesarul de energie electrică era produsă în centrale atomo-electrice, dar până în 2010 toate centralele atomice vor fi oprite.

INDUSTRIA

Baza industriei constă în cantitatea imensă de material lemnos, în zăcămintele minerale și în energia apelor curgătoare. Principalele ramuri industriale se leagă de prelucrarea metalelor, renumite fiind oțelurile produse în Domnarvet și produsele industriei constructoare de mașini din centrele industriale din Stockholm, Göteborg și Malmö. Sunt foarte renumiți rulmenții, avioanele și autovehiculele produse. O importanță mare o au și produsele chimice, mai ales cele petrochimice. Din valorificarea produselor lemnoase se încasează 20% din veniturile industriei prelucrătoare. Produse specific suedeze sunt articolele electrotehnice și mărfurile legate de telecomunicații. În anii '70 Suedia era pe locul doi pe plan mondial în privința construcțiilor navale (după Japonia) dar în ultimii ani această ramură industrială a înregistrat un regres.



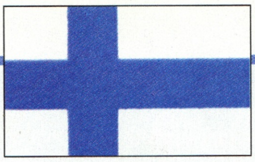


TRANSPORTUL

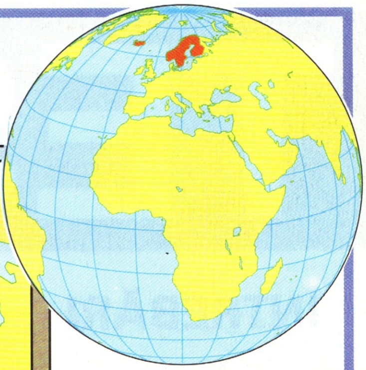
Lungimea totală a căilor ferate este de 11236 km, din care 60% sunt electrificate. Rețeaua de drumuri are o lungime totală de 130834 km, iar numărul de automobile raportat la numărul de locuitori este cel mai mare din Europa: 3,3 milioane, adică un automobil pentru 2,6 locuitori. Transportul intern de persoane se desfășoară în majoritate pe calea aerului. Transportul de mărfuri se face în parte pe cale ferată, iar mărfurile de tonaj mare, cum ar fi minereul de fier, fierul și masa lemnoasă pe apă. Există canale utilizabile lângă Trollhättan și Sodertälje. În lunile de iarnă, spărgătoarele de gheață asigură navigabilitatea Mării Baltice.

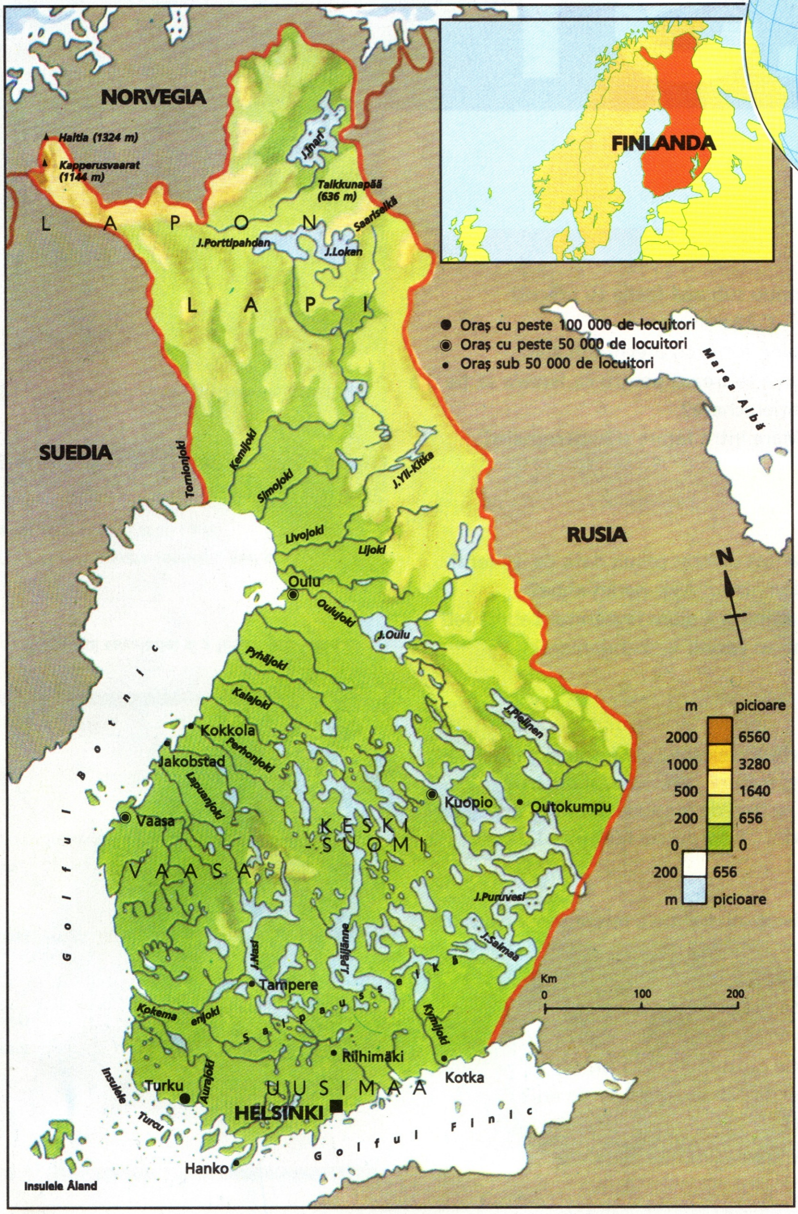
ORAȘE

64% din populație trăiește în orașe. Principalul centru comercial și administrativ este Stockholmul, cu multe unități industriale. Al doilea oraș ca mărime este Göteborgul, centru comercial și port, cu 431.000 de locuitori. Acest oraș, ca și Malmö, este înconjurat de păduri și de mari suprafețe agricole. Centre comerciale importante mai sunt Uppsala, Örebro, Norrköping și Västeras.



FINLANDA





FINLANDA

Suprafaţa:
337 032 km²

Aşezarea geografică:
Latitudine nordică:59 °30' – 70° 50'
Longitudine estică:19 °70' – 31 °35'
(Inclusiv insulele Åland)

Populaţia:
5 029 000 locuitori

Densitatea populaţiei:
16 locuitori/km²

Capitala:
Helsinki (492 000 locuitori)

Limbi oficiale:
Finlandeza şi suedeza

Importă:
maşini unelte, ţiţei şi produse petroliere, produse chimice, oţel, textile, vehicule şi alimente

Exportă:
Hîrtie, celuloză, furnituri, buşteni, produse din lemn, vapoare, îmbrăcăminte

Moneda oficială:
marca finlandeză
(1 markka = 100 pennia)

Produsul intern brut (GDP):
77 900 milioane de dolari SUA

Forma de guvernămînt:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Ţara este în cea mai mare parte de joasă altitudine. Cel mai înalt punct este vîrful Haltiotunturi, ce se află în Lapon, în Nord-Vestul ţării, avînd înălţimea de 1328 metri. Altitudinea medie este de 150 metri, dar cîmpiile de pe lîngă coasta din sudul şi vestul ţării abia sunt la 20 de metri. Denumirea ţării în finlandeză este Suomi, adică "Ţara lacurilor". Cele aproximativ 55000 de lacuri acoperă 10% din suprafaţa totală a ţării. Majoritatea lor s-au format în era glaciară în adînciturile create de gheaţă şi prin depunerile de aluviuni ale fluviilor. Cel mai mare dintre sistemele de coline morenice se întinde în jurul lacului din sudul Tampere-ului. Regiunile pe lîngă coasta sudică sunt cele mai fertile din ţară.

CLIMA

Temperatura medie în Helsinki este de –6°C în ianuarie şi 17°C în iulie. Mergînd spre nord, temperatura devine din ce în ce mai scăzută. În sud, iarna durează 3-4 luni, dar regiunea din nord este acoperită cu zăpadă din octombrie pînă în aprilie sau chiar mai mult. Iarna toate apele curgătoare şi lacurile îngheaţă. La Cercul Polar de Nord, de la sfîrşitul lunii noiembrie pînă la mijlocul lunii ianuarie, este întuneric complet, în iunie – iulie însă soarele nu apune deloc ("Nopţi albe"). Vara regiunea mlăştinoasă la nord de Cercul Polar de Nord, este plină de ţînţari. Cantitatea medie anuală de precipitaţii în Helsinki este de 65 cm. Regiunile nordice sunt mai secetoase, cantitatea medie de precipitaţie anuală fiind de circa 40 cm, din care 30% este zăpadă.

PĂDURILE

Suprafaţa Finlandei este acoperită de păduri în proporţie de 66%. Industria lemnului produce în principal hîrtie şi furnituri. Veniturile economiei Finlandeze provin în 40% din prelucrarea lemnului. Finlanda este cel mai mare exportator de celuloză din Europa, al doilea ca exportator de hîrtie şi al treilea ca exportator de furnituri. Majoritatea pădurilor sunt în proprietate privată. Exploatarea lemnului se face în principal pe teritoriile sudice, deşi pădurile se întind peste Cercul Polar de Nord. Din cele 30-31 milioane de hectare de păduri, pe 19,7 se desfăşoară silvicultură organizată. Pe lîngă lacuri şi gurile fluviilor s-au construit gatere şi fabrici de celuloză. Majoritatea fabricilor produc nu numai cherestea, dar o şi prelucrează în continuare.

ECONOMIA ENERGETICĂ ŞI INDUSTRIA

Energia cascadelor se utilizează în hidrocentrale. Necesarul de energie al ţării este acoperit în proporţie de 22% de hidrocentrale, 20% de centrale nucleare şi mai mult de jumătate de termocentrale în care combustibilul este ţiţeiul provenit din import. Cele mai importante ramuri ale industriei sunt metalurgia şi prelucrarea lemnului. Centrele metalurgice şi de construcţii de maşini sunt: Helsinki, Tampere, Turku şi alte oraşe mai mici. Această ramură acoperă 30% din exportul ţării. Industria navală produce în principal bacuri şi nave spărgătoare de gheaţă. Alte ramuri importante sunt industria de mase plastice şi cauciuc, industria farmaceutică şi electronică.

MINERITUL

Finlanda este bogată în zăcăminte de cupru, fier, nichel, argint, plumb, crom, cobalt, mercur, vanadiu şi zinc. Combustibile fosile nu sunt, deşi în sate se utilizează turba pentru încălzire. Mineritul de cupru în Outokumpu datează încă din 1910, şi este folosit de industria electronică. Zăcămintele de minereuri de fier din zona Otanmänki, sunt pe locul doi ca importanţă. Vanadiul şi cobaltul sunt componente ale diferitelor aliaje speciale de oţel. Finlanda este al şaselea producător pe nivel mondial de aliaje de oţel cromat. În multe locuri se exploatează lutul în vederea fabricării de cărămidă. Lutul special, ce se găseşte în împrejurimile capitalei Helsinki este materia primă a producţiei de porţelan.

TRANSPORTUL

Din cele 5883 de kilometri de căi ferate s-au electrificat 30%. Reţeaua de drumuri publice are 129 246 de kilometri, din care 40% în proprietate privată. Căile de transport fluvial au lungimea totală de 6675 km, totodată traficul naval între insule şi de-a lungul coastei este însemnată. Pe un sistem de canale cu lungimea de peste 9000 de kilometri se transportă buşteni pentru construcţii. Comerţul Finlandei se desfăşoară în principal pe mare, chiar şi cu vecina ei, Suedia, deoarece sistemele de căi ferate diferă prin ecartament. Flota maritimă comercială are 79 nave cu capacitatea de o mie de tone sau mai mult. Cel mai mare port este Helsinki.

AGRICULTURA

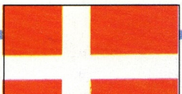
Doar 7% din suprafaţa ţării este arabilă, şi încă un procent este cu păşune. 9% din populaţia activă lucrează în agricultură. Se cultivă în principal grîu, orz, secară, ovăz, cartofi, şi teritorii însemnate sunt folosite ca fineţe. Efectivul de bovine este de 1,4 milioane, de porcine 1,3 milioane iar undeva peste 6 milioane este numărul păsărilor de curte. Numărul de reni se estimează la 364000. Terenurile potrivite pentru agricultură se situează în sudul ţării. Un sfert din gospodării au sub 20 de hectare, iar trei sferturi îşi desfăşoară activitatea pe un teritoriu sub 5 hectare. Acestea s-au instalat în împrejurimile lacurilor şi pe terenurile despădurite. La nord sunt mari crescătorii de reni.

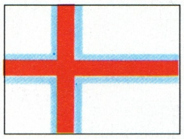
POPULAŢIA

Poporul Finlandei este de origine scandinavo-baltică, dar laponii provin din Asia. 93% din populaţie are limba maternă finlandeza. 89% din populaţie este de religie luterană, iar 1% aparţine bisericii ortodoxe.

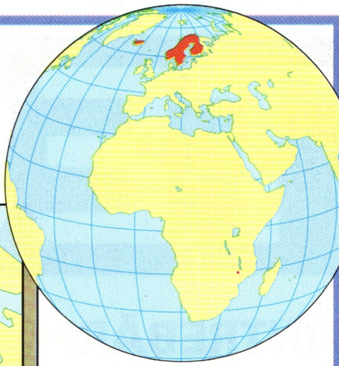
ORAŞELE MARI

62% din finlandezi locuiesc în mediu urban. În Helsinki se concentrează 20% din populaţia Finlandei, Tampere are 172500 de locuitori iar Turku are 159000.

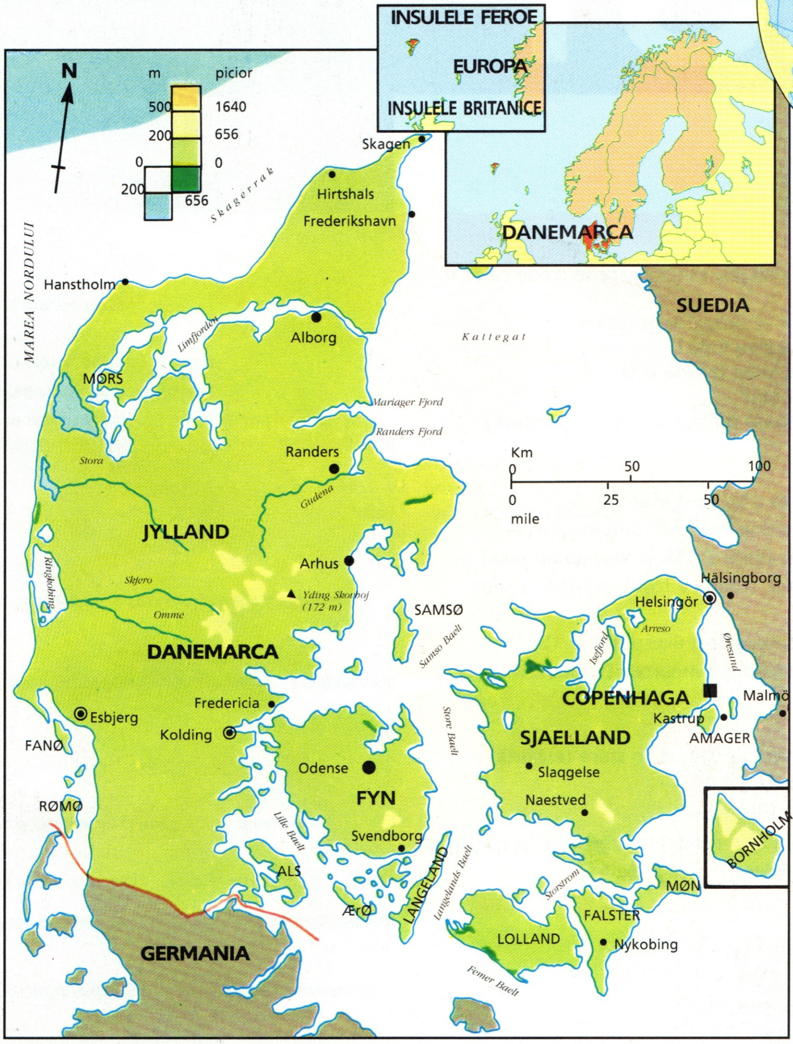




DANEMARCA ȘI INSULELE FEROE



DANEMARCA
Suprafața:
43080 km²
Așezarea geografică:
Latitudine nordică 53°34'–57°45'
Longitudine estică 8°05'–15°12'
Populația:
5 119 000 de locuitori
Densitatea populației:
120,1 locuitori / km
Capitala și cea mai mare localitate:
Copenhaga (1343000 locuitori)
Limba de stat:
Daneza
Principale articole de import:
Utilaje – mașini, combustibil, produce chimice, cereale, hârtie, fier și oțel, textile.
Principale articole de export:
Alimente, printre care carne de porc și pește, mașini – utilaje, mobilă, produse chimice, produse electronice.
Moneda națională:
Coroana daneză (1 krone = 100 öre)
Produsul Intern Brut (PIB):
85480 miliarde dolari SUA
Forma de stat:
regat



CONDIȚII NATURALE

Danemarca este o țară cu nivelul foarte aproape de nivelul mării. Cel mai înalt punct al ei se ridică doar la 173 de metri față de nivelul mării și se află în Yding Skovohoj, în Jyllanda de Est. Peninsula lungă și îngustă a Jyllandei (29650 km²) reprezintă cea mai mare parte din aria țării, dar de ea aparțin încă 406 insule, dintre care 97 sunt locuite. Cele mai mari dintre acestea sunt Fyn, Lolland și Sjaelland. Suprafața țării este acoperită de sedimente din era glaciară. Prin centrul Jyllandei se întinde un lanț de coline morenice, iar la nord de acesta apele glaciale au depus conuri aluviale nisipoase. Regiunea estică a peninsulei, cât și toate insulele mai mari (în afară de Bornholm) sunt acoperite de aluviuni argiloase care s-au depus pe stratul de morenă de pe fundul mării din era glaciară. Pe acesta s-a format un sol deosebit de fertil, propice agriculturii. Țărmul este crestat de numeroase golfuri. Mai departe spre est se află insula Bornholm formată din rocă străveche de granit.

CLIMA

Datorită influenței Oceanului Atlantic, iarna este moderată, uneori friguroasă. În Copenhaga, temperatura medie în luna ianuarie este de 0 °C, iar în luna iulie este de 17 °C. Cantitatea de precipitații anuală este de 800 mm.

PESCUITUL

Țărmul lung și numeroasele golfuri protejate au ajutat la crearea unei tradiții puternice în navigație, pescuitul fiind întotdeauna o ocupație însemnată. Cele mai multe flote de nave de pescuit sunt în proprietate privată și cele mai multe vase au dimensiuni mici. Diminuarea populației de pești a atras după sine scăderea importanței pescuitului.

INDUSTRIA

Danemarca nu are zăcăminte de cărbune, nici de fier și nu există posibilitatea utilizării energiei apelor, însă are importante zăcăminte de petrol și gaze naturale în Marea Nordului.
Are puține resurse naturale: calcar și granit. Pe caolinul din Bornholm se bazează industria porțelanului. Fabrica Regală de Porțelan din Copenhaga a luat ființă în 1775. Industria de mașini, de produse electronice și textilă prelucrează materiile prime importate. Este însemnată industria produselor alimentare (prelucrarea laptelui și a cărnii) și de asemenea industria produselor farmaceutice.

AGRICULTURA

Cu toate că nu peste tot este sol fertil, 62% din suprafața țării este utilizată pentru agricultură, 5% pentru pășuni. Se cultivă multe plante furajere. Principalele produse agricole sunt orzul, grâul, cartofii, mazărea, plantele furajere și secara. O ramură eficientă și înfloritoare a industriei agro-alimentare este industria de prelucrare a laptelui. Majoritatea gospodăriilor sunt mici, și de aceea acestea se organizează în colective. Există 2,2 milioane de bovine, mai mult de 9 milioane de porci și 15 milioane de păsări. Doar 6% din populația activă lucrează în agricultură, dar produc 30% din export.

CIRCULAȚIA

Din rețeaua căilor ferate, lungă de 2476 km, 225 de km sunt electrificate. Rețeaua drumurilor publice are o lungime de 70488 km. Din cauza numeroaselor insule, legăturile sunt complicate și greoaie, de aceea transportul cu bacuri este semnificativă. Trenurile din Jyllanda ajung pe Fyn și Sjaelland cu ajutorul bacurilor; în 1998 s-a realizat un pod de 17,7 km care leagă între ele insulele Fyn și Sjaelland. Copenhaga este unul dintre cele mai aglomerate aeroporturi din Europa. Cele mai importante porturi sunt: Copenhaga, Ålborg, Århus și Esbjerg.

ORAȘELE

Din 1417 capitala țării este Copenhaga. Deoarece se află pe partea estică a insulei Sjaelland, a avut un control permanent asupra intrării pe Marea Baltică. Este centrul industrial și administrativ al Danemarcei. Și în prezent este un port internațional, aici se desfășoară aproximativ jumătate din comerțul exterior. Al doilea oraș ca mărime este Århus (204 000 de locuitori) iar al treilea este Odense (144 000 de locuitori). Cel mai însemnat oraț în partea nordică este Ålborg (115 000 de locuitori) și pe țărmul vestic Esbjerg (71000 de locuitori) este cel mai important port. 84% din populație trăiește în orașe.

INSULELE FEROE
Suprafața:
1400 km²
Așezarea geografică între:
Latitudine nordică 61°26'–62°24'
Longitudine estică 6°15'–7°41'
Populația:
47 287 de locuitori
Densitatea populației:
34 locuitori/km²
Capitala:
Thorshavn (14 547 de locuitori)
Limba de stat:
Feroeza, Daneza
Principale articole de import:
Combustibil, alimente, utilaje – mașini, textile.
Principale articole de export:
Pește și produse din pește.
Moneda națională:
Coroana daneză (1 krone = 100 öre)
Produsul Intern Brut (PIB):
794 milioane dolari SUA
Forma de stat:
Regiune autonomă din cadrul Danemarcei.

CONDIȚIILE NATURALE

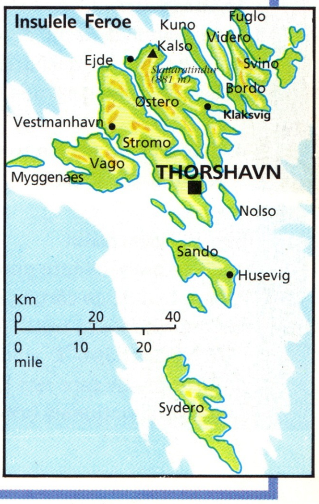
Există 18 insule locuite. Ele constau din bazalt și tufă (cenușă vulcanică).

CLIMA

Temperatura medie în iulie este de circa 10 °C, și puțin peste 0 ° C și în mijlocul iernii. Cantitatea de precipitație anuală este 1400 mm.

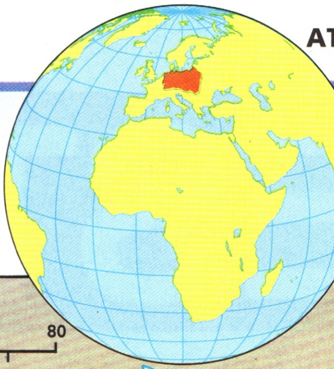
ECONOMIA

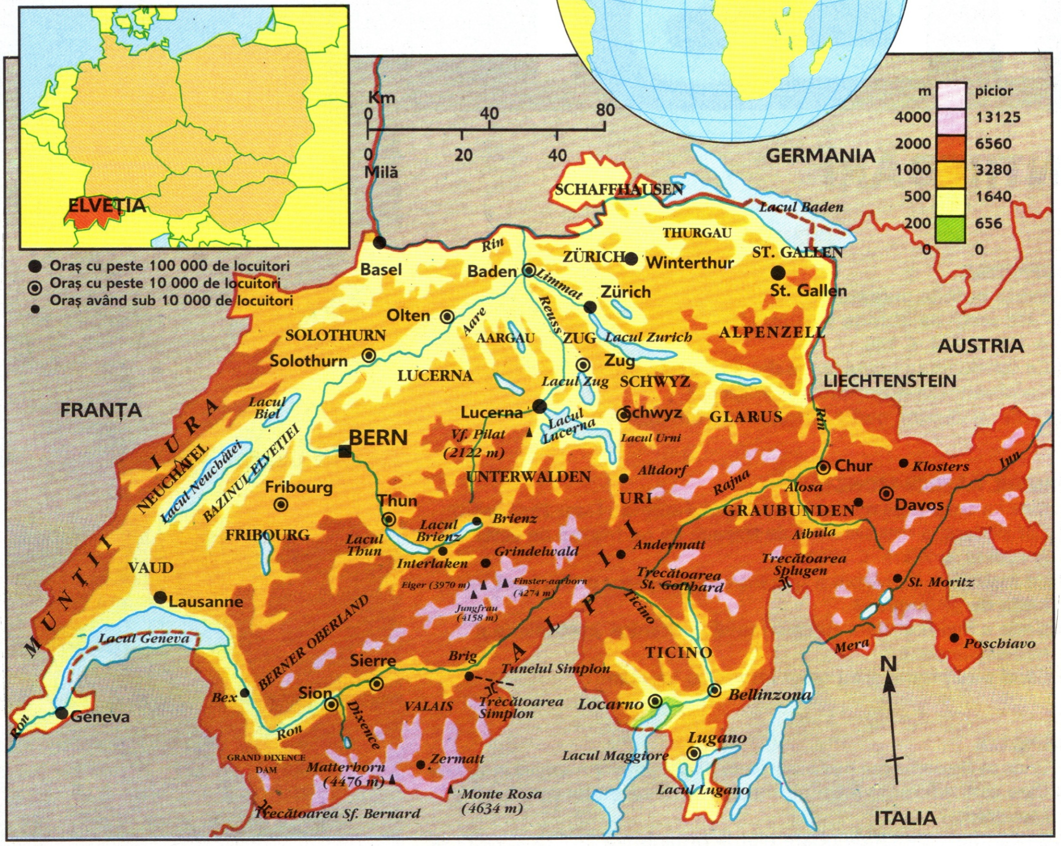
Este cultivată 2% din suprafața insulelor. Se produc în special legume. Cea mai importantă ocupație este păstoritul de oi. Peștele și produsele din pește reprezintă mai mult de 90% din export.





ELVEȚIA





Suprafața:
41293 km²

Așezarea geografică:
latitudine nordică 45°50' - 47°48', longitudine estică 5°58' 10°30'

Populația:
6 988 858 locuitori

Densitatea populației:
159 locuitori/km²

Capitala:
Berna (135 122 locuitori)

Cel mai mare oraș:
Zürich (355 297 locuitori)

Limbi oficiale:
germana, franceza, italiana, retoromana

Produse importate:
mașini, autovehicule, instalații electrice, alimente, fier și oțel, textile, produse petroliere

Produse exportate:
mașini, ceasuri, textile, medicamente, echipamente electronice, materiale chimice organice

Moneda:
francul elvețian (1 franc = 100 centime sau rappen)

Produs intern brut (PIB):
283 508 milioane dolari SUA

Forma de stat:
republică federală

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Elveția este o țară din interiorul continentului și nu are ieșire la nici o mare. Se împarte în trei zone geografice distincte: la nord-vest se întinde lanțul muntos Jura, în centru se află Bazinul Elvețian, restul suprafeței în jur de 61%, fiind ocupat de munții Alpi la sud și la est. Regiunea cea mai joasă este Bazinul Elvețian, dar înălțimea medie depășește și aici 500 de metri. Munții Jura sunt cutați și se întind peste granițe, în Franța și Germania. Lanțurile muntoase acoperite de păduri se ridică la peste 1600 m. În Alpii de Vest se află vârful Monte Rosa, care cu înălțimea lui de 4634 de metri este cel mai înalt vârf din Alpi. Râurile cele mai mari sunt Rinul și Ronul.

CLIMA

Clima Elveției este continentală de tip central-europeană, dar prezintă variații mari de la o regiune la altul, datorită diferențelor mari de înălțime. Iernile sunt reci, având temperatura medie de 0°C în Bazinul Elvețian și în văi, dar ajunge și sub -10°C în regiunile mai ridicate. Vara, temperatura medie este între 18-20°C pe suprafețele mai joase, dar în munți este mai joasă. Cantitatea medie de precipitație în Zürich este 1000 mm anual, iar în regiunea orașului Santis este 2000 mm anual. Majoritatea precipitațiilor cad iarna sub formă de ninsoare. Cele mai înalte regiuni sunt acoperite mereu cu zăpadă și gheață.

LIMBA

Elveția este o confederație: uniunea a 20 de cantoane și 6 semi-cantoane, fiecare având un sistem administrativ autonom. Din cele patru limbi oficiale, 65% din populație vorbește germana, 18,4% - mai ales în jurul Genevei – franceza, 9,8% italiana (în ținutul Ticino), și 0,8% retoromana. Dacă luăm în considerație muncitorii străini, limba spaniolă este mai vorbită decât retoromana (1,6%).

MINERITUL ȘI INDUSTRIA ENERGETICĂ

În afară de sare, care se exploatează în văile Rinului și a Ronului, Elveția nu are resurse minerale. Jumătate din energia electrică este produsă în centrale hidroenergetice, 37% în centrale nucleare, iar restul se produce în centrale temice cu țiței importat. Majoritatea centralelor hidroenergetice funcționează în Munții Alpi, în care s-au realizat peste 40 de lacuri artificiale pentru stocarea apei.

TURISMUL

Una din ramurile principale economice, turismul, acum împlinește o sută de ani. La început a fost turism în adevăratul sens al cuvântului, adică excursii în munții splendizi elvețieni, cu florile lor fermecătoare, și alpinismul, dar după 1950 schiul a devenit foarte popular. Azi turismul reprezintă 15% din venitul total al țării.

AGRICULTURA

10% din suprafața țării este cultivată, iar alte 40% se utilizează ca pășuni, dar o parte însemnată din acestea sunt acoperite iarna cu zăpadă, deci sunt inutilizabile. Numai 4% din populația activă lucrează în agricultură, producând 2% din produsul intern brut. Ramura principală este industria laptelui, vacile fiind ținute în principal în grajduri, datorită climei. Din surplusul de lapte se produce lapte condensat, brânzeturi și ciocolată. Păstoritul se desfășoară în munți, iar în Bazinul Elvețian există numeroase crescătorii de porci. Aici este singura regiune unde cultivarea pământului are o importanță mai mare decât zootehnia. Se cultivă grâu, orz, secară, cartofi, in, cânepă, tutun și sfeclă de zahăr. În 18 cantoane, spre exemplu pe dealurile din Neuchâtel, se practică viticultura. Elveția poate produce numai jumătate din necesarul propriu de alimente.

SILVICULTURA

Peste un sfert din suprafața totală este acoperită cu păduri, chiar și văile și pe alocuri Bazinul Elvețian, nu numai munții. Din lemn se produc: hârtie, case și mobilă. Pe lângă acestea, este utilizat drept combustibil pentru încălzire și numeroase familii, iarna se ocupă de fabricarea unor obiecte tradiționale – jucării, cutiuțe muzicale, etc.

INDUSTRIA

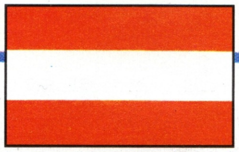
Industria de prelucrare produce 21% din produsul intern brut. Brânza, ciocolata, alimentele conservate și produsele din lemn elvețiene sunt vestite. În Elveția se mai produc mașini, textile, medicamente și materiale chimice. Multe dintre acestea sunt produse mici de calitate deosebită, de exemplu ceasurile elvețiene de renume mondial, care se fabrică mai ales în cantonul Jura. Același lucru se poate spune și despre medicamente. În Basel se produc vopsele, iar cantoanele St. Gallen și Zurich sunt vestite datorită produselor lor textile. Industria de mașini produce de obicei utilaje pentru alte ramuri ale industriei elvețiene, și anume motoare Diesel și mașini de cusut.

TRANSPORTUL

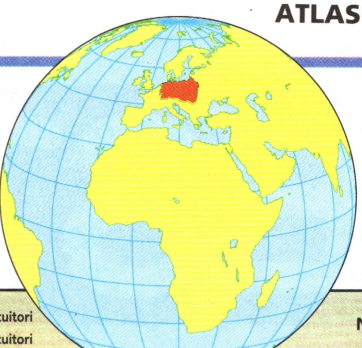
Rețeaua elvețiană de transporturi este foarte dezvoltată. Cele 5031 km de căi ferate, sunt aproape în totalitate electrificate, și în munți au construit peste 600 de tunele, printre care Simplon are lungimea de 19,8 km. În regiunile muntoase sunt construite căi ferate cu cremalieră, funiculare, și sisteme teleferice. Rețeaua de drumuri are lungimea de 71000 km. Trecătoarele naturale care traversează munții au o importanță deosebită, spre exemplu strâmtorile Sf. Bernard, Sf. Gothard și Simplon. În Basel, Zürich și Geneva există mari aeroporturi internaționale.

ORAȘE

Aproape o treime din populație trăiește în primele cinci orașe ca mărime. Zürich este un centru bancar mondial, iar Geneva (173 509) este port, centru turistic și sediu pentru numeroase organizații internaționale. Basel (179 956) este port fluvial, centru industrial și un nod important în căile comerciale spre Germania și Franța. Capitala țării, Berna, este un centru industrial și de producție de ceasuri, iar Lausanne (123 940) este centrul regiunii franceze. Locarno este considerat centrul regiunii italiene.



Austria



Suprafaţa:
83 855 km²

Aşezarea geografică:
între 46°30'-49 latitudine nordică şi 9°30'-17 longitudine estică.

Populaţia:
7 883 600 locuitori

Densitatea populaţiei:
90 locuitori/km²

Capitala şi cel mai mare oraş:
Viena (1 539 843 locuitori)

Limba oficială:
germana.

Produse importate:
maşini şi utilaje, autovehicule, produse chimice, ţiţei, textile, alimente

Produse exportate:
maşini şi utilaje, fontă şi oţel, carton şi hârtie, textile, lactate



Moneda:
schillingul austriac
(1 schilling=100 groschen)

Produs intern brut (PIB):
147 360 milioane dolari SUA

Forma de stat:
republică confederativă

AŞEZARE GEOGRAFICĂ

Austria este o ţară alpină, fiind una dintre cele mai muntoase ţări ale Europei. Lanţurile muntoase estice ale Alpilor ocupă 70% din teritoriul său, lanţuri care se întind de la est la vest şi sunt despărţite între ele de afluenţii Dunării: Inn, Salzach, şi Enns. Câmpiile mai mari se află pe cele două maluri ale Dunării.

CLIMA

Munţii înalţi ai Alpilor determină condiţii climaterice locale specifice, dar Austria în sine are o climă continentală: iernile sunt reci, iar verile sunt calde şi însorite. Vara este anotimpul cu cele mai multe precipitaţii datorită averselor puternice cu multe descărcări electrice, iar iarna deseori se înregistrează ninsori abundente. Viena şi împrejurimile sale aflate în Depresiunea Vienei sunt zonele cele mai calde şi mai secetoase: temperatura medie în ianuarie este -1°C, iar în iulie 20°C. În Alpi clima este mult mai rece. Piscurile înalte sunt acoperite de zăpadă pe toată perioada anului.

AGRICULTURA

În general gospodăriile sunt mici, dar foarte eficiente, şi cu toate că numai 18% din teritoriul ţării este semănat, iar alte 24% sunt folosite ca păşuni, Austria singură îşi produce 80% din necesarul de alimente. Agricultura ocupă 8% din forţa de muncă. Fermierii din Alpi se ocupă cu creşterea viţelor şi cu producţia de lapte. Până la altitudinea de 2000 m se cultivă grâu, porumb, orz, şi anumite zarzavaturi, dar produsul principal al acestor zone este fânul. În jurul oraşului Graz şi în unele zone din sud se găsesc livezi şi vii.

SILVICULTURA

Din suprafaţa ţării 45% este acoperită de păduri, mai ales în Alpi şi în munţii nordici de lângă Cehia. Austria produce anual 2,4 milioane tone de hârtie şi cartoane, 1,4 milioane tone de celuloză. Alte produse importante specifice economiei forestiere şi industriei lemnului sunt chibriturile, răşinile şi terebentina.

MINERITUL

Subsolul ţării conţine zăcăminte importante de gaze naturale, minereuri de fier, wolfram, plumb şi zinc, cărbune brun şi magnezită. Se extrag anual 1,1 milioane tone de ţiţei, majoritatea în zona Zistersdorf. În Ştyria lângă Eisenerz prin exploatări de suprafaţă anual se extrag 2,3 milioane tone de minereu de fier, 2,1 milioane de tone de cărbune brun şi 1,1 milioane tone de magnezită. În Austria sunt multe mine de sare şi este una dintre cele mai mari surse mondiale de grafit pur.

INDUSTRIA ENERGETICĂ

Ţiţeiul, gazele naturale şi cărbunele brun sunt surse utile de energie. Dar în Austria 66% din necesarul de energie electrică este obţinută din energia apelor, utilizând debitul constant al râurilor izvorâte din Alpi. La Kaprun, regiunea Salzburg funcţionează o hidrocentrală la o înălţime de 2036 m. Lacurile de acumulare din depresiunea Kaprun sunt iezere mărite. Atât în văile Alpilor cât şi pe râul Kamp, un afluent al Dunării, sunt mai multe hidrocentrale mici.

INDUSTRIA

Industria ocupă 35% din forţa de muncă austriacă şi produce 37% din produsul intern brut. Principalele ramuri industriale: industria chimică, industria electrotehnică, industria celulozei şi a hârtiei şi mineritul. Industria siderurgică produce o treime din produsul intern brut, cu centre siderurgice renumite în zonele oraşelor Linz şi Donawitz, localităţi care au dat numele unui procedeu de elaborare a oţelului, procedeul LD. În multe localităţi funcţionează uzine chimice.

TURISMUL

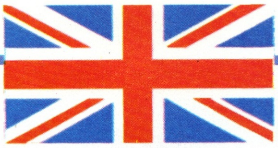
Turismul constituie o ramură de bază a economiei, mai ales în Alpi; turiştii sunt atraşi iarna de posibilităţile practicării schiului, iar vara de frumuseţile peisajului montan. În ţară există peste 50 de staţiuni de schi, cele mai renumite fiind: St. Anton, Kitzbühel şi Innsbruck. Foarte mulţi vizitează Salzburgul, în parte pentru atracţiile locale – cetatea, casa natală a lui Mozart – în parte pentru frumuseţea ţinutului. Pe lângă zonele muntoase o atracţie mare constituie o şi Viena, un centru cultural important – un centru cultural muzical. Austria este vizitată de 19 milioane de turişti anual.

TRANSPORTUL

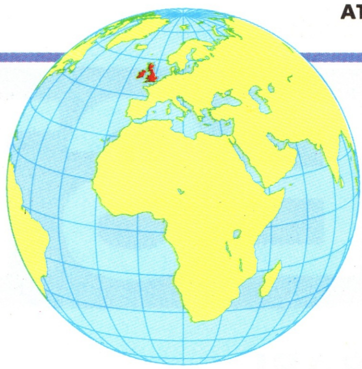
Cu toate că este o ţară muntoasă, Austria este totuşi o răscruce de drumuri importante, o verigă importantă între ţările europene vecine. Unele din principalele drumuri se află pe malul Dunării iar peste Alpi se circulă pe trecători importante. Lungimea căilor ferate este de 5800 km; liniile principale sunt electrificate. Lungimea totală a drumurilor rutiere este de 107503 km. Sunt importante şi căile navigabile ale Dunării şi ale afluenţilor.

ORAŞE

Aproape 20 % din populaţie trăieşte în Viena, capitala ţării şi în principalele centre industriale. Viena este un centru al industriei constructoare de maşini, al industriei tipografice, al industriei textile şi al industriei alimentare; totodată este şi un centru turistic, cu atracţii culturale şi distractive. Graz, al doilea oraş ca număr de locuitori (237 810) este un centru universitar şi industrial. Al treilea oraş ca mărime este Linz-ul (203 044 locuitori) fiind renumit pentru industria lui diversificată, aici funcţionează întreprinderi textile, uzine chimice şi fabrici constructoare de maşini. Urmează ca mărime Salzburgul (143 978 locuitori) şi Innsbruckul (118 112 locuitori), amândouă centre turistice importante.



MAREA BRITANIE



REGATUL UNIT
Suprafaţa (împreună cu Irlanda de Nord)
244046 km²
Aşezarea geografică:
Între latitudine nordică 49°10' - 60°50' şi longitudine estică 1°45' - 8°10'
Populaţia:
58 245 000 locuitori
Densitatea populaţiei:
241 locuitori/km²
Capitala şi cel mai mare oraş:
Londra (6 809 000) locuitori
Limba:
Engleză. În Scoţia limba galică, în Ţara Galilor (Wales) se vorbeşte şi limba galeză.
Principale articole de import:
maşini şi utilaje, metale neferoase, materiale chimice, ţiţei, legume şi fructe, diamant, produse textile.
Principale articole de export:
maşini şi utilaje, vehicule, produse textile, materiale chimice, purtători de energie fosilă, uleiuri minerale.
Moneda naţională:
lira sterlină
(1 pound sterling = 100 pence)
Produs intern brut (PIB):
575 470 milioane de dolari SUA
Forma de stat:
monahie constituţională (regat).
Datele statistice se referă la Regatul Unit (Anglia, Scoţia, Ţara Galilor şi Irlanda de Nord); în text nu vor fi referiri la Irlanda de Nord.

CONDIŢII NATURALE

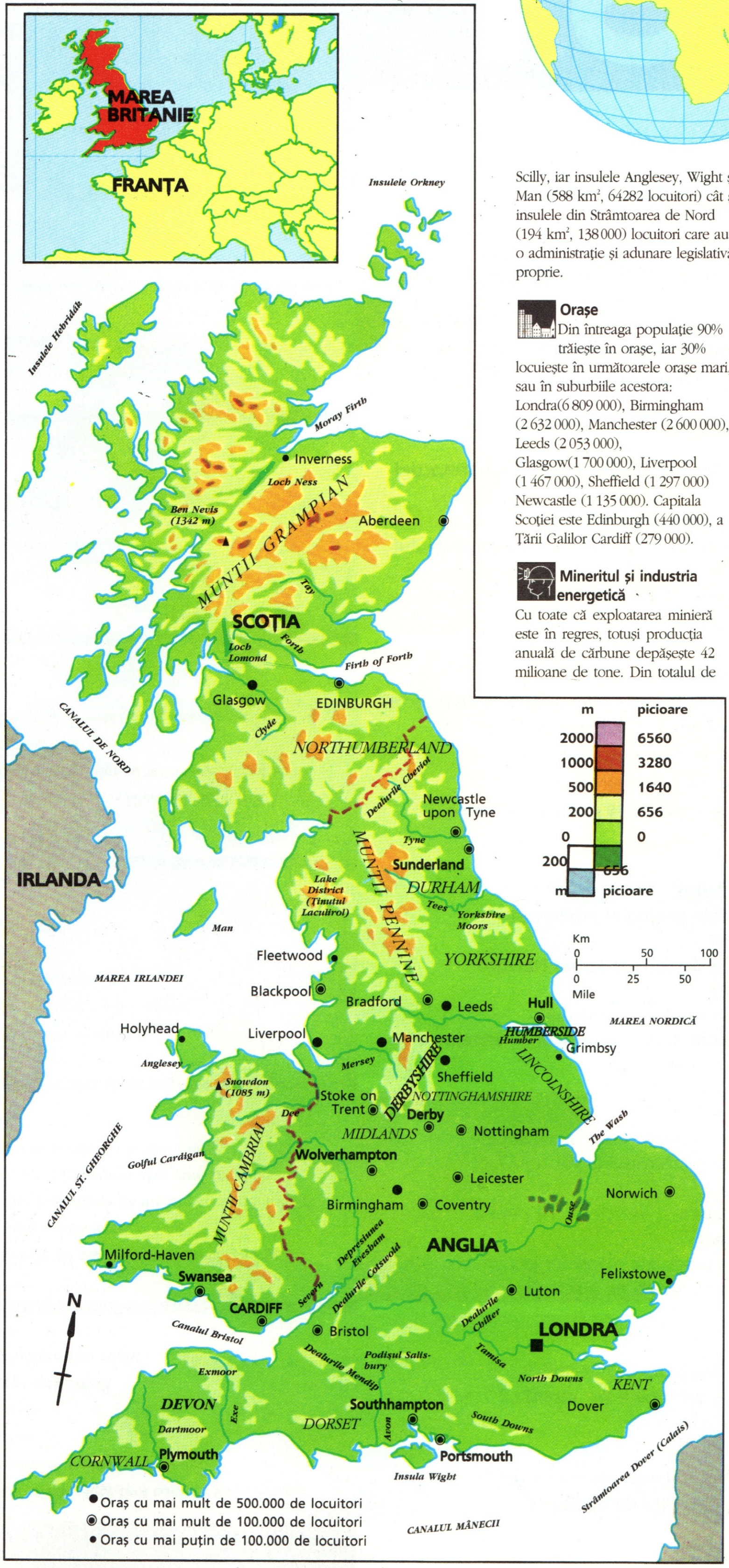
Teritoriile aflate la sud şi la est de la linia imaginară trasă între gurile râurilor Exe şi Tees sunt teritorii joase, formate din roci sedimentare moi (cretă, argilă, gresie). Zonele deluroase – ca Costwolds, Chilterns, North Downs şi South Downs – în general sunt formate din cretă sau din calcar, câmpiile au solul preponderent argilos. Teritoriile aflate la nord de linia Exe – Tees sunt din roci mai vechi şi mai dure, formând munţi mai înalţi. Punctul cel mai înalt al Marii Britanii este vârful Ben Nevis (1344 m). cel mai lung curs de apă este râul Severn.

Clima

Marea Britanie are o climă moderată oceanică, puternic influenţat de curentul Golfului. Desele schimbări de vreme, ploile sunt cauzate de câmpuri ciclonice de joasă presiune ce se formează în Oceanul Atlantic. Câmpurile anticiclonice de presiune înaltă aduc o vreme stabilă fără precipitaţii. Lunile cele mai reci sunt ianuarie şi februarie (cu temperatura medie de 4 ° C), iar cele mai calde sunt iulie şi august (16 ° C). Precipitaţiile medii anuale în câmpiile din sud-estul ţării sunt de 650 mm în vest 1000 mm.

Insulele

În jurul Marii Britanii se află mai multe insule şi grupuri de insule, care sunt o parte integrantă a Regatului Unit, de exemplu insulele Orkney, Shetland şi insulele Scilly, iar insulele Anglesey, Wight şi Man (588 km², 64282 locuitori) cât şi insulele din Strâmtoarea de Nord (194 km², 138000) locuitori care au o administraţie şi adunare legislativă proprie.



Oraşe

Din întreaga populaţie 90% trăieşte în oraşe, iar 30% locuieşte în următoarele oraşe mari, sau în suburbiile acestora: Londra(6 809 000), Birmingham (2 632 000), Manchester (2 600 000), Leeds (2 053 000), Glasgow(1 700 000), Liverpool (1 467 000), Sheffield (1 297 000) Newcastle (1 135 000). Capitala Scoţiei este Edinburgh (440 000), a Ţării Galilor Cardiff (279 000).

Mineritul şi industria energetică

Cu toate că exploatarea minieră este în regres, totuşi producţia anuală de cărbune depăşeşte 42 milioane de tone. Din totalul de energia consumată numai 8,5% este acoperită de cărbune, 76% se obţine din ţiţei şi gaze naturale, 15,5% din energie nucleară. Hidrocentralele au un rol important în asigurarea necesarului de energie electrică a Scoţiei şi a Ţării Galilor.

Agricultura

În agricultură lucrează mai puţin de 2% din forţa de muncă existentă. Pământuri arabile se găsesc în East Midlands (partea de est a Angliei centrale), East Anglia (partea aflată la nord de Londra a Angliei de Sud) şi pe Câmpia Fen. În ţinuturile joase şi umede, în zonele cu climă blândă din vestul ţării, se cultivă grâu, orz, cartofi şi sfeclă de zahăr. Creşterea oilor şi a vitelor pentru producţia de carne se desfăşoară în zonele deluroase.

Pescuitul şi pădurile

Din cauza pescuitului intensiv şi a concurenţei extreme, pescuitul înregistrează un regres, dar încă este de importanţă vitală în activitatea unor porturi ca Aberdeen, Peterhead, Grimsby, Newlyn şi Fleetwood. Jumătate din păduri, care acoperă 10% din suprafaţa ţării, se află în proprietatea statului.

Industria

Marea Britanie este o ţară puternic industrializată, industria prelucrătoare cuprinzând 34% din forţa de muncă. Jumătate din aceasta lucrează în industria metalurgică şi producţia de vehicule: maşini şi utilaje. Din industria prelucrătoare rezultă 24% din PIB. Sunt în plină dezvoltare ramurile producătoare sau utilizatoare a tehnicii de vârf, dar regresează ramuri industriale mai vechi, tradiţionale, ca producţia de oţeluri şi industria textilă. Tot mai mulţi îşi găsesc de lucru în sectorul de servicii. Un loc important îl ocupă şi construcţiile.

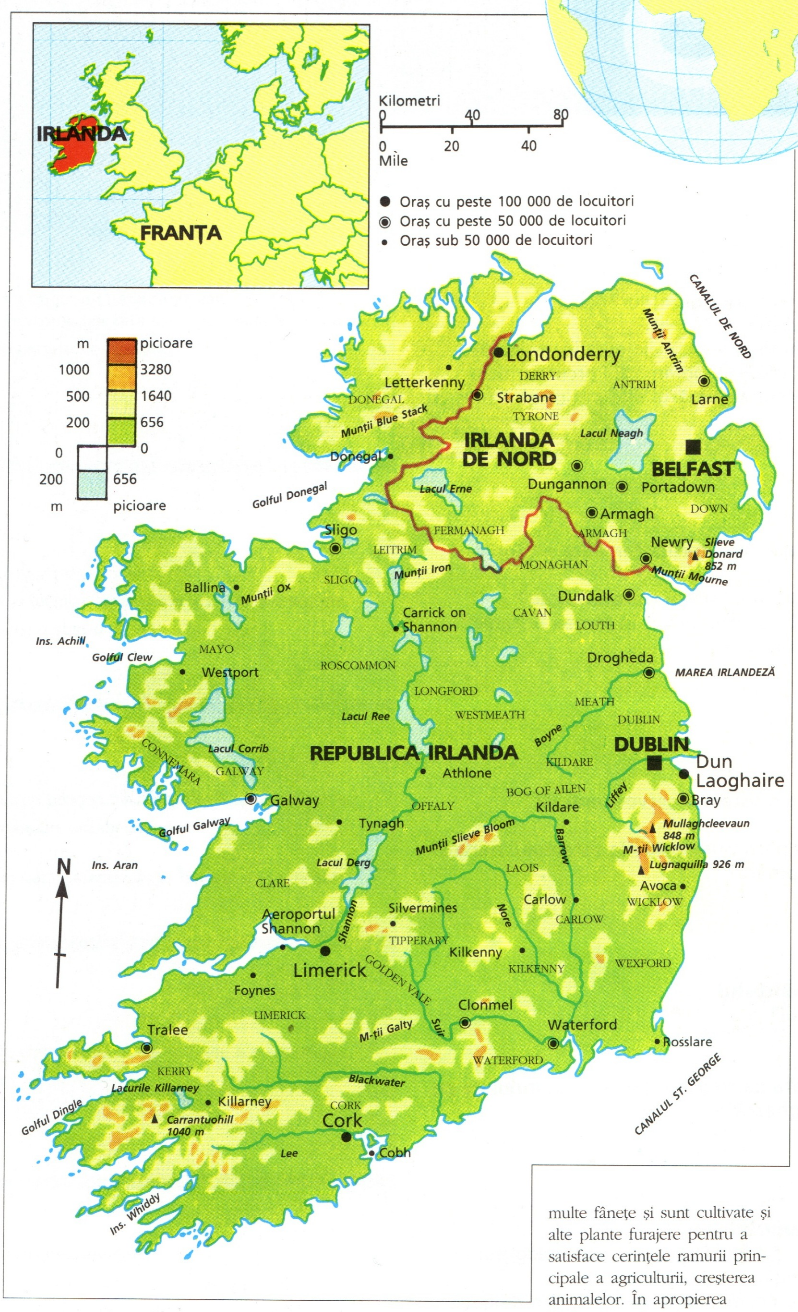
Transporturile

Din transportul de persoane 90% se desfăşoară pe drumurile publice, din transportul de mărfuri 82% (luând în calcul şi transportul de combustibili). Lungimea totală a drumurilor cu înveliş rigid este de 362.357 km (din care 3147 km autostrăzi). Lungimea căilor ferate este de 37740 km. Tunelul de sub Canalul Mânecii are o lungime de 49, 94 km, s-a inaugurat în mai 1994 şi face legătura între Folkestone – Anglia şi Calais – Franţa. Se înregistrează o creştere în transportul aerian intern şi internaţional. În 1993 peste 89 milioane de călători au utilizat aeroporturile britanice, iar transportul de mărfuri a depăşit 2 milioane de tone. Circulaţia mărfurilor în porturi a depăşit în

IRLANDA



Suprafața:
70282 km²
Așezarea geografică:
latitudinea nordică 51°27'–55°25'
longitudinea vestică 6°–10°27'
Populația:
3.548.000 locuitori
Densitatea populației:
50 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Dublin (1.024.000 locuitori)
Limba oficială:
irlandeza și engleza
Principalele produse de import:
mașini, textile, autovehicule, fier și oțel, produse chimice, alimente, animale vii, furaje
Principalele produse de export:
bovine, lactate, metale prețioase, sisteme de prelucrare a datelor
Moneda oficială:
lira irlandeză
(1 punt/pound=100 penny)
Produsul național brut (PIB):
52.995 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică
Textul următor conține și descrierea Irlandei de Nord (14.120 km², 1.578.000 locuitori)



a laptelui. Ovine se cresc în zonele de munte și în Donegal.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Câmpia centrală a Irlandei este mărginită de munți. Cea mai mare parte a ei este folosită pentru agricultură. Munții sunt foarte abrupți în multe locuri, cu văi adânci. Vârful cel mai înalt al insulei este vârful Carranutohill (1040 m) din munții Macgilicuddys Reeks din sud – vest. Vârful cel mai înalt din munții de granit Wicklow din sud – est este vârful Lugnaquilla (926 m). Munții Mourne sunt constituiți tot din granit, aici se află cel mai înalt vârf al Irlandei de Nord, Slieve Donard (852 m). Munții Antrim, aflați și mai la nord sunt munți bazaltici. De-a lungul coastei se înșiruie cu miile stâlpii de bazalt care formează renumitul Giant's Causeway ("umplutura uriașului"). Lacul cel mai mare este Lough Neagh (396 km²) din Irlanda de Nord.

CLIMA

Este dominată de vânturile domoale și umede din sud – vest și de curenții calzi dinspre Atlanticul de Nord. Calea maselor de aer nu este tăiată de munți foarte înalți de aceea în afara teritoriilor din est unde clima este mai secetoasă, peste tot se întâlnește climă umedă, ploioasă. Iarna temperatura medie este de 4°C la est și 7°C la vest. Temperatura medie a verii este de 14-16°C. Precipitațiile anuale în vest sunt de 1000 mm, iar în est de 750 mm.

TURISMUL:

Constituie principala sursă de venit a țării, este foarte activ mai ales în Dublin și de-a lungul coastei vestice în apropierea orașelor Killarney și Galway. Irlanda este vizitată anual de aproximativ 4 milioane de turiști.

TRAFICUL:

Dublinul este legat prin cale ferată principală cu următoarele orașe: Sligo, Galway, Tralee și Killarney (la vest), Cork, Waterford, Wexford (la sud). Belfastul din Irlanda de Nord are legătură prin cale ferată cu Larne, Londonderry și Dublin. Mai important este traficul rutier de persoane și de marfă, lungimea rețelei de drumuri a Irlandei de Nord este de 23670 km, iar a Republicii Irlanda de 92300 km. Navigația de-a lungul coastei prezintă importanță majoră în comerțul orașelor Dublin, Dun Laoghaire și Belfast. Există 4 aeroporturi internaționale (Belfast, Dublin, Shannon, Cork).

AGRICULTURA:

În Irlanda de Nord există multe fânețe și sunt cultivate și alte plante furajere pentru a satisface cerințele ramurii principale a agriculturii, creșterea animalelor. În apropierea Belfastului cultivarea zarzavaturilor reprezintă preocuparea principală. Se cultivă mai ales: cartofi, sfeclă de zahăr, grâu, orz în regiunile mai secetoase din est.

CREȘTEREA ANIMALELOR:

Creșterea animalelor pășunătoare este de o importanță deosebită. Creșterea animalelor pentru carne se face mai ales în partea de est a țării pe câmpia din apropierea Dublinului. Golden Vale ("Valea de aur") din Limerick este una dintre cele mai importante centre de gospodărire

ORAȘE:

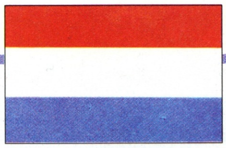
Dublinul așezat la estuarul râului Liffey este de secole un port important; alături de Dun Laoghaire sunt de importanță națională în comerțul țării. Este însemnat și în industria textilă, de alimente, industria berii și a construcțiilor de mașini. Orașul Cork, așezat lângă malul râului Lee, este cel de-al doilea oraș ca mărime, având 174.000 locuitori. Este portul cel mai mare al coastei de sud și are și aeroport (Ballygravan). Aici este bine dezvoltată industria chimică, de alimente și cea a construcțiilor de mașini. Al treilea oraș ca mărime este Limerick, este o piață de desfacere importantă a agriculturii locale. Cea mai mare localitate a Irlandei de Nord este Belfastul, aici trăiesc 279.000 locuitori din totalul de 1.578.000. Al doilea oraș al Irlandei de Nord este Londonderry așezat pe malul râului Boyle.

MINERITUL ȘI ENERGIA:

Chiar dacă din minele de cărbuni este extrasă huilă, necesarul de cărbune și țiței al industriei energetice trebuie importat. 87% din energia electrică este produsă de termocentrale. În partea centrală a Irlandei se extrage turbă pentru micile termocentrale locale. Extragerea rocilor din cariere este o industrie esențială atât în Republica Irlanda cât și în Irlanda de Nord (calcar, bazalt, pietriș, piatră de granit, marmură). Există câteva mine de minereuri, și explorări recente au arătat existența resurselor importante de plumb și zinc în adâncurile pământului.

INDUSTRIA:

Este foarte importantă industria alimentară, în multe localități existând fabrici de prelucrare a cărnii și a laptelui, și fabrici de bere. Este dezvoltată industria textilă și a construcțiilor de mașini mici, industria chimică (în cadrul acesteia producerea firelor sintetice), industria mașinilor de birotică și a calculatoarelor. Guvernul irlandez cu ajutorul unor stimulente financiare impulsionează investițiile străinilor, de exemplu în industria filmului. Industria Irlandei de Nord se concentrează în jurul Belfastului.



OLANDA



Suprafața:
41562 km²
Așezare geografică:
între 50°45'–53°30' latitudine nordică și 3°20'–7°10' longitudine estică.
Populația:
15 239 000 locuitori
Densitatea populației:
449 locuitori/km²
Capitala și orașul cel mai mare:
Amsterdam (1 091 000 locuitori)
Reședința guvernamentală:
Haga ('s Gravenhage; 694 000 locuitori)
Limba oficială:
olandeza
Produse importate:
mașini și utilaje, produse textile, autovehicule și utilaje de transport, fontă și oțel, confecții, produsele industriei de alimente, metale neferoase.
Produse exportate:
mașini și utilaje, produse chimice, țiței, carne, fontă și oțel, zarzavaturi, flori, gaze naturale.
Moneda oficială:
gulden (1 gulden =100 cenți)
Produsul intern brut (PIB):
312.300 milioane dolari SUA
Forma de stat:
regat

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Este țara cea mai dens populată din Europa, o densitate de populație mai mare se înregistrează doar în Taiwan și în câteva mini-state ca Hong-Kong. Olanda se află pe malul râurilor Rin, Maas și Schelde, râuri care se varsă în Marea Nordului pe teritoriul acestei țări. Aluviunile acestor râuri au creat o deltă și o câmpie uniform netedă. Jumătate din teritoriul țării se află sub nivelul mării, numai partea cea mai sudică are o înălțime de 30 m peste nivelul mării. În trecut mare parte a câmpiei aparținea ducatului Holland, actuala regiune a Olandei de Nord și Sud, și în multe limbi obținând denumirea după acest ținut. Coasta este marcată de dune de nisip. Suprafața după dune, sau în multe locuri suprafața între coasta naturală și digurile artificiale este un pământ recuperat de la mare, denumit poldere.

CLIMA

Vara este caldă, temperatura medie a lunii iunie este de 16-17 °C, iarna este răcoroasă, temperatura medie a lunii ianuarie pe coastă este în jur de 2 °C, în interiorul țării mai scăzută. Masele de aer polar scad în multe ierni temperatura aerului sub temperatura de îngheț; când ninge, canalele și lacurile se acoperă cu gheață. Cantitatea anuală de precipitații este în jur de 800 mm, în ținuturile aflate mai departe de mare este ceva mai mică.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA ENERGETICĂ

Până în 1975 în Limburg se extrăgea cărbune. În localitățile Hengolo și Delfzijl sunt mine de sare, producția anuală fiind de 4 milioane de tone. Un zăcământ important îl constituie gazele naturale, în extracția căruia Olanda se află pe locul patru în lume. Gazele naturale din Groningen sunt transportate prin conducte în toate ținuturile țării și chiar și în străinătate. Se extrage și o cantitate destul de mică de țiței.

ORAȘE

Amsterdamul este cel mai mare centru industrial și administrativ. Dezvoltarea lui a început în secolul XIII-lea în locul unde se varsă râul Amstel în Zuiderzee. A început să se extindă pe insulele mlăștinoase învecinate, are peste 800 de poduri, iar multe construcții sunt ridicate pe piloni pentru a fi ferite de inundații. Este și azi oraș portuar, legătura cu marea fiind realizată prin Noordzee Kanal (canalul Mării Nordului), executate între orașele Amsterdam și Ijmuiden. Aceasta este capitala oficială a țării, dar sediul guvernului, al reprezentanțelor diplomatice și al câtorva ministere se află în Haga. Al doilea oraș ca mărime este Rotterdamul cu 1069000 locuitori – aici se află cel mai mare port al lumii. Portul Rotterdamului a fost completat de un Europort de mare capacitate aflată pe malul lui Nieuwe Waterweg (Noul drum pe apă), după ce fluviul Rin a primit un rol important în derularea activității comerciale a Comunității Europene și în transporturi.

AGRICULTURA

Din totalul suprafeței țării 27% este pământ cultivat, alte 32% sunt utilizate ca pășuni, iar 9% sunt păduri. Agricultura foarte modernă, intensivă și foarte productivă ocupă 4% din forța de muncă și produce 4% din produsul intern brut. Cea mai dezvoltată ramură este creșterea vitelor prin pășunat, dar în multe locuri și cultivarea florilor ocupă un loc important. În cantități mari se produc cartoful, sfecla de zahăr și cerealele. Pe poldere cresc peste 4,5 milioane vaci de lapte. Olanda se află pe locul cinci în Europa la producția de unt, pe locul al patrulea la producția de cașcaval iar pe locul unu în producția de bulbi de flori. Pe multe poldere se cultivă lalele, zambile și crini, mai ales în zonele Leiden și Haarlem, de unde anual se exportă milioane de bulbi de flori. Un produs important de export constituie zarzavaturile pentru salate, cultivate în general în sere.

PĂMÂNTURI NOI

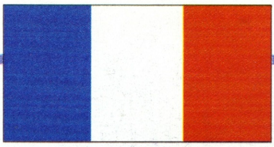
Locuitorii ținutului cucereau pământul din mare încă pe vremea romanilor. Primele poldere au fost create în secolul al XIII-lea și de atunci au fost transformate în pământuri roditoare, imense suprafețe pe lângă gurile de vărsare ale râurilor și pe lângă coasta mării aflate inițial sub apă. Cele mai mari lucrări de drenaj s-au executat în anii 1930 și 1940. După inundațiile din 1953 (când marea a rupt în mai multe locuri digurile de apărare) guvernul a demarat programul Delta, în cadrul căruia au fost închise gurile de vărsare naturale ale râurilor și navigația a fost transferată pe canale artificiale.

TRANSPORTUL

Câmpia întinsă a creat condiții bune pentru înființarea unor rețele întinse de transporturi, cu toate că mulțimea de râuri, canale și șanțuri au creat probleme. Lungimea căilor ferate este de 2753 km din care 1987 electrificată. Lungimea drumurilor rutiere este de 111891 km. Este foarte important transportul pe nave maritime, mare parte a comerțului Europei Occidentale se efectuează pe cale maritimă prin Olanda. Transportul aerian intern este nesemnificativ, dar KLM-ul (Societatea Regală Olandeză de Transport Aerian) are multe linii internaționale.

INDUSTRIA

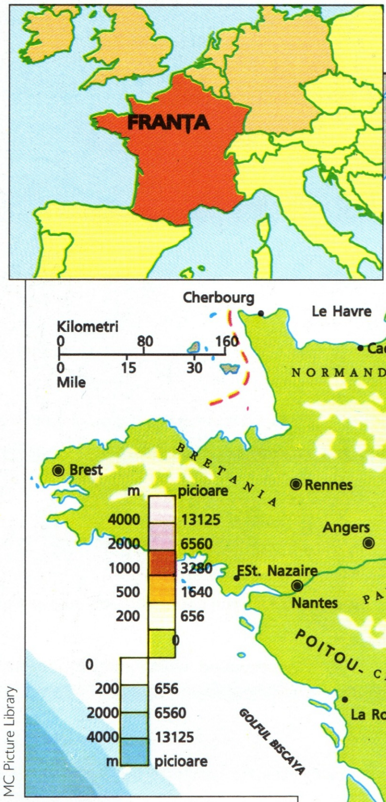
Olanda este o țară cu o industrie modernă și dezvoltată. Principalele ramuri industriale: industria constructoare de mașini, electronică, producerea țițeiului, construcția de nave și avioane, producția oțelului, a produselor textile, a mobilei și a hârtiei, a confecțiilor și a berii. Amsterdamul este centrul mondial al prelucrării și al comerțului cu diamante. Industria grea: rafinarea petrolului, fabricile de oțel și constructoare de mașini se concentrează în zona de coastă, mai ales în Rotterdam, dar centre industriale importante sunt și Ijmuiden, Amsterdam și Nijmegen – toate aflate pe malurile unor râuri sau canale. Sunt foarte populare cașcavalurile, produsele de cacao și de ciocolată, trabucurile, conservele de legume, ginul și berea fabricate în Olanda.

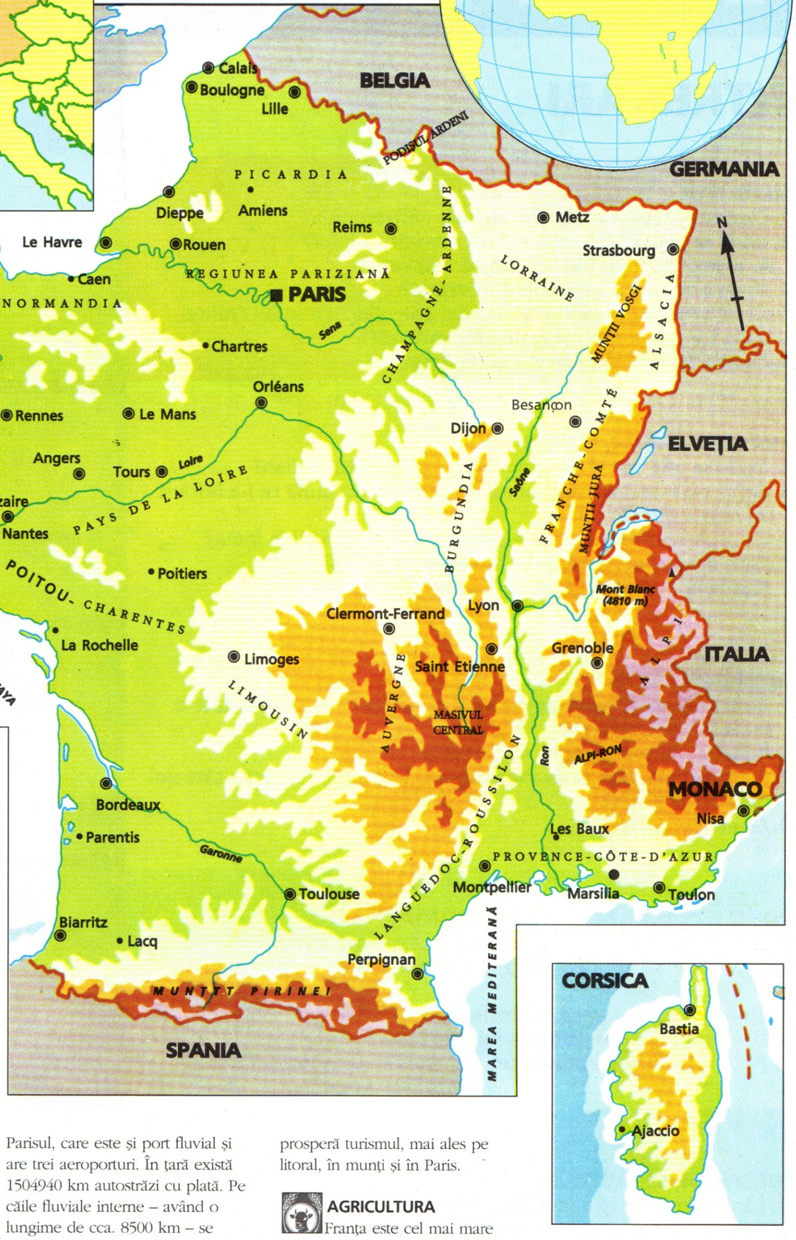


FRANȚA



FRANȚA
Suprafața:
543.945 km
Așezarea geografică:
între 42°20'-51°5' latitudine nordică și 5°55' longitudine vestică - 8°10' longitudine estică
Populația:
57.800.000 locuitori
Densitatea populației:
100 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Paris (9.319.000 locuitori)
Limba oficială:
franceza
Principalele articole de import:
mașini și utilaje, țiței, fontă și oțel, metale neferoase, autovehicule, produse textile
Principalele articole de export:
mașini și utilaje, utilaje de transport, fontă și oțel, produse textile, grâu, produse petroliere, produse chimice, metale neferoase, fructe, vin.
Moneda națională:
francul francez (1franc = 100centime)
Produsul intern brut (GDP):
1.321.394 milioane USD
Forma de guvernământ:
republică





MC Picture Library

CONDIȚII NATURALE

Franța este țara cu cea mai mare suprafață din Europa, după Rusia și Ucraina. Aici se află cel mai înalt vârf muntos din Europa – Mont Blanc din Alpi. Alpii se află în sud-estul țării, întinzându-se și pe teritoriul Elveției și al Italiei, la nord de ei se află Munții Jura, iar la granița din sud-vest Munții Pirinei. Podișul fragmentat al Masivului Central (Massif Central) este un munte mult mai bătrân. La nord și în est sunt alte formațiuni muntoase bătrâne: Masivul Armozican, Podișul Ardeni și Munții Vosgi. Mai mult de jumătate din suprafața țării este câmpie străbătută de râurile Garonne, Sena, Loara, Ron, și Saone.

CLIMA

Nord-vestul Franței are o climă blândă oceanică, ale cărei condiții sunt determinate de curentul nord-atlantic. În est iarna este mai geroasă, vara mai caldă, și în general sunt mai puține precipitații. În sud vara este mai fierbinte și mai secetoasă, iarna mai blândă și deseori ploioasă. Nivelul precipitațiilor în zona de coastă occidentală este peste 800 mm, în est numai în unele locuri atinge 600 mm. În munți clima este mai rece, precipitațiile sunt peste 1000 mm, care în mare parte cad iarna sub formă de zăpadă.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA ENERGETICĂ

În nord-estul țării se extrage și azi cărbune și minereu de fier. Există rezerve de bauxită, uraniu și sare. Lângă Les Baux se extrăgea cândva bauxită, minereu care a luat numele localității respective. Lângă Munții Pirinei sunt zăcăminte mai mici de țiței și gaze naturale. Majoritatea energiei electrice este produsă în centrale atomo-electrice. Proporția energiei nucleare (70%) din totalul energiei electrice produse este cea mai mare din lume.

ORAȘE

Centrul administrativ, financiar, industrial și cultural al țării este Parisul, care atrage anual mari mase de turiști din toată lumea. Important oraș industrial și nod de drumuri comerciale este Lyon-ul (1,3 milioane de locuitori) fondat de romani la confluența râurilor Ron și Saone. Marsilia (1,2 milioane locuitori) a fost o colonie fondată de greci în jurul anului 600 î.e.n. și a fost centru important și în perioada romană. Este un port mare al Mării Mediterane, de unde pornesc nave atât spre nordul Africii, cât și spre fostele colonii franceze din vestul Africii. A patra așezare ca mărime este orașul industrial Lille (959.000 locuitori) din nordul țării.

TRANSPORTURILE

Lungimea căilor ferate franceze este de 32.727 km, din care 12.986 sunt electrificae. Superexpresurile franceze denumite TGV (train de grand vitese) sunt cele mai rapide din Europa. Centrul căilor de transport este Parisul, care este și port fluvial și are trei aeroporturi. În țară există 1504940 km autostrăzi cu plată. Pe căile fluviale interne – având o lungime de cca. 8500 km – se desfășoară o importantă activitate de transport de mărfuri. Liniile aeriene internaționale sunt conduse de Societatea Națională Air France iar liniile interne de Air Inter.

INDUSTRIA

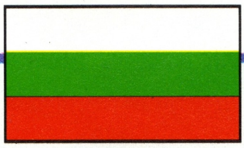
Franța este una din țările puternic industrializate. Are o industrie grea foarte dezvoltată (rafinării de petrol, industria siderurgică, industria aluminiului, industria cimentului, a hârtiei și celulozei, industria chimică și construcțiile de mașini). Industria autovehiculelor este a patra ca mărime din lume după Japonia, SUA și Germania. În toate ținuturile Franței prosperă turismul, mai ales pe litoral, în munți și în Paris.

AGRICULTURA

Franța este cel mai mare producător agricol al Uniunii Europene. La Nord se cultivă grâu, cartofi, orz și sfeclă de zahăr. Cea mai mare cantitate de vin se produce în zona Languedoc, dar majoritatea vinurilor de calitate sunt originare din zona Bordeaux, din Côte d'Or de lângă Dijon și din Champagne. În ținuturile de munte și de dealuri o importantă mare are creșterea atât a oilor cât și a vacilor de lapte. În Franța se produc o sumedenie de brânzeturi renumite. În agricultură lucrează 5% din totalul forței de muncă. Raportul suprafețelor cultivate este de cca 32%, a pășunilor de 25% iar a pădurilor de 27% și suprafața țării.

CORSICA

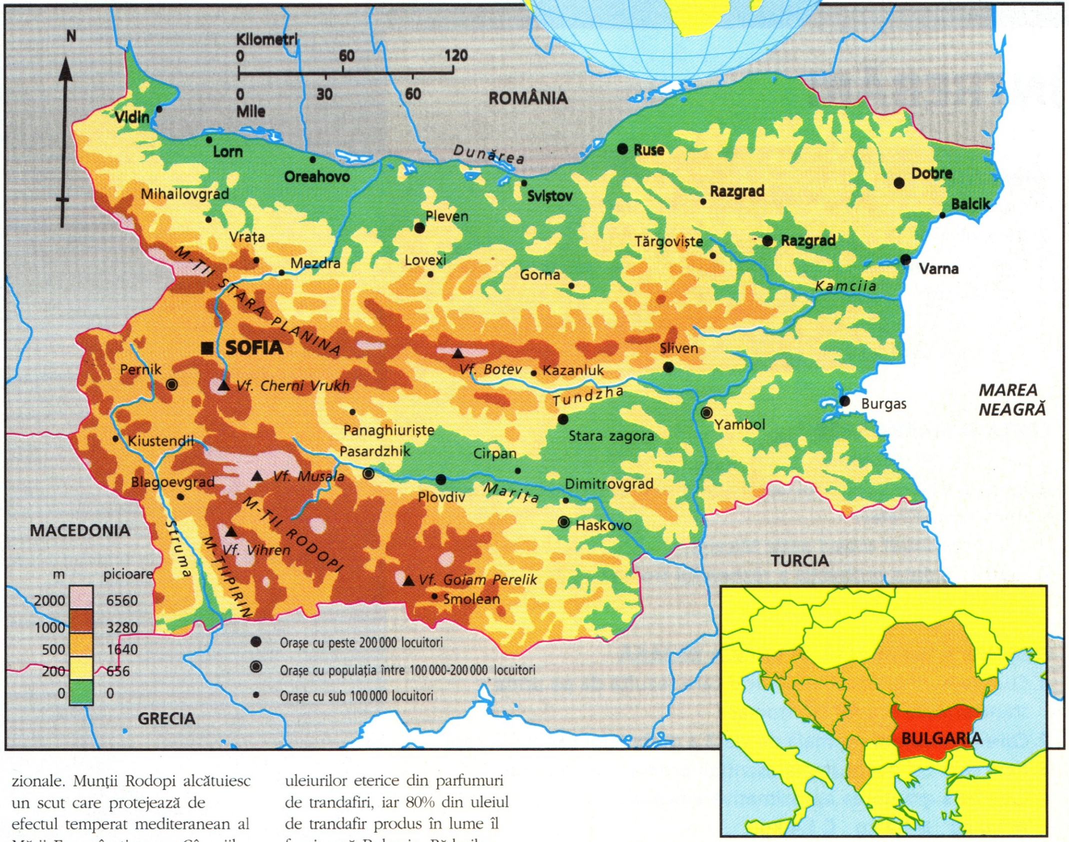
Această insulă a Mării Mediterane a devenit parte integrantă a Franței în 1768. Are o suprafață de 8680 km și 250.000 locuitori. Se află la 180 km sud-est de orașul Nisa, este o insulă muntoasă, cel mai înalt vârf – Monte Cinto – are 2710 m. Numai 2% din suprafața insulei este cultivată, restul fiind acoperită de păduri. Din Corsica se exportă portocale, vin și măsline. Portul principal și orașul cel mai mare este Bastia cu 90.000 locuitori, dar capitala tradițională se află pe coasta sud-vestică a insulei, orașul Ajaccio.



BULGARIA



Suprafaţa:
110.912 km²
Aşezarea geografică:
41°15' - 44°10' latitudine nordică, 22°20' - 28°25' longitudine estică.
Populaţia:
8.982.000 locuitori
Densitatea populaţiei:
81 locuitori/km²
Capitala şi oraşul cel mai mare:
Sofia, 1.114.925 locuitori
Limba oficială:
bulgară
Produse importate:
produse ale industriei constructoare de maşini, minerale, metale feroase, produse petroliere
Produse exportate:
produse ale industriei constructoare de maşini, utilaje de transport, piei, ţigarete, produse textile
Moneda oficială:
leva (1 leva = 100 stotinki)
Produsul intern brut (PIB):
98.813 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică



AŞEZARE GEOGRAFICĂ

Ţara este împărţită în patru zone orizontale principale. Depresiunile nordice au o înălţime de aproximativ 100 m şi coboară abrupt spre Dunăre, la graniţa cu România. Munţii Balcani se întind de-a curmezişul ţării şi ating înălţimea maximă de 2376 m la Botev. Între Munţii Balcani şi Masivul Rodop se află o serie de lacuri de acumulare şi văi întinse între Sofia şi Marea Neagră, cu o linie de litoral de 354 km. Stara Planina este cel mai întins lanţ muntos, cu o lungime de 530 km şi o lăţime de 15-20 km şi cota maximă de 2376 m în Vârful Botev. Numit şi Balcan (cuvântul turcesc pentru munte), el dă numele întregii regiuni şi împarte ţara în două părţi. Sudul Bulgariei este preponderent muntos. Muntele cel mai înalt situat între Alpi şi Transcaucaz este Vârful Musala (2925 m), aflat în Munţii Rila, la sud de Sofia. Spre sud, în Masivul Pirin, este Vârful Vihren (2915 m). În afară de Dunăre sunt puţine râuri mari, totuşi reţeaua râurilor este densă. Numărul de lacuri este şi el redus (330), deşi există peste 600 de izvoare naturale de apă minerală.

CLIMA

Climă predominant continentală, cu extreme sezoniere de temperatură. Vara este caldă şi secetoasă, iarna ploioasă şi rece cu ninsori abundente ocazionale. Munţii Rodopi alcătuiesc un scut care protejează de efectul temperat mediteranean al Mării Egee, în timp ce Câmpiile Dunării sunt expuse extremelor Europei centrale. Temperatura anuală medie este de 10,5 °C. Sofia, aflată la o înălţime de 545 m, are o temperatură medie de 21 °C vara şi -1 °C iarna. La Sofia cantitatea de precipitaţii este de 65 cm pe an.

AGRICULTURA

Aproximativ 50% din populaţia Bulgariei îşi câştigă venitul din agricultură. Marea majoritate a terenului arabil este cultivată cu cereale, grâu, porumb, orz, secară, ovăz şi orez. 37% din terenul arabil este folosit pentru agricultură iar 18% pentru păşunat. Pe o suprafaţă de peste 100.000 ha se întind podgorii care produc vin din soiuri clasice de struguri, precum Merlot şi Cabernet Sauvignon – unul din cele mai importante şi mai cunoscute produse exportate de Bulgaria. Regiunea cea mai productivă este Câmpia Traciei, unde solurile aluvionare fertile sunt folosite atât pentru grâu şi mălai, cât şi pentru culturi industriale, precum cele de bumbac, de tutun şi de floarea-soarelui. Kazanlâk este centrul culturii de trandafiri. Petalele sunt folosite pentru prepararea uleiurilor eterice din parfumuri de trandafiri, iar 80% din uleiul de trandafir produs în lume îl furnizează Bulgaria. Pădurile acoperă 35% din suprafaţa ţării.

INDUSTRIA

În Bulgaria industria s-a dezvoltat considerabil şi a contribuit cu mai mult de jumătate la produsul naţional brut. Tutunul şi ţigaretele alcătuiesc jumătate din exporturile din domeniul agricol, la care vinul contribuie cu încă 20%. Construcţiile, prelucrarea bumbacului şi industria chimică sunt ramuri importante ale industriei. Sofia şi Pernik sunt principalele centre ale industriei grele, pe când în Burgas sunt produse bunuri metalice şi produse petrochimice. Turismul a fost dintotdeauna o parte importantă a industriei Bulgariei, în special litoralul Mării Negre dintre Burgas şi Varna, cu faimoasele Nisipuri de Aur, care atrag milioane de vizitatori în fiecare vară. Alte atracţii turistice sunt vechile mănăstiri din munţi, bazele de schi în Munţii Rodopi, precum şi arta şi muzica populară bulgară. După căderea comunismului în turism a avut loc o încetinire, dar acum se revigorează. S-a dezvoltat şi industria electronică iar sectorul chimic produce o gamă largă de produse; acestea includ îngrăşăminte, parfumuri, cosmetice, vopsele şi materiale plastice. O importanţă mare au şi culturile industriale, ca cele de floarea-soarelui şi de sfeclă de zahăr.

ORAŞE

Sofia, înfiinţat cu peste 7.000 de ani în urmă, este principalul centru industrial precum şi capitala ţării. Aşezată pe o câmpie înaltă de 545 m în vestul Bulgariei, la poalele Munţilor Vitoşa şi la vest de râul Iskăr, este capitala situată cel mai înalt din Europa. Plovdiv, al doilea oraş ca mărime (341.058 locuitori), se află pe râul Mariţa, în centrul Câmpiei Traciei. Capitala formală a celui de-al Doilea Regat al Bulgariei este Velico Tărnovo. Oraşul dunărean Ruse este un important centru cultural, care alături de Varna şi Burgas, este unul din principalele oraşe ale Bulgariei.

MINERITUL ŞI ENERGIA

Bulgaria are o producţie de 34 de milioane de tone de lignit, provenită în principal din Pernik şi Stara Zagora. Cărbunele brun din apropierea Pernikului este folosit în industria prelucrătoare de fier, iar lignitul din mine este folosit la Dimitrovgrad. 40% din energie provine din cea nucleară, restul din staţiile de energie termică şi din hidroelectricitate. În munţii Rodop se exploatează minereuri de plumb, zinc şi cupru. În Stara Planina, la nord de Sofia, se găsesc filoane bogate în minereuri de fier şi metale neferoase.

TRANSPORT

Un element avantajos pentru industria de transport a Bulgariei este aşezarea sa geografică. Poziţia sa îi permite legături vitale cu Europa de Vest, Rusia, Asia Mică, Marea Adriatică, Marea Egee şi Marea Neagră, printr-o reţea de autostrăzi internaţionale care acoperă întreaga ţară. Din cei 4586 km de cale ferată 2050 km sunt electrificaţi, iar reţeaua de drumuri însumează 36.908 km. Burgas şi Varna sunt principalele porturi pentru navele transoceanice. În Bulgaria sunt cinci aeroporturi internaţionale, cel mai important fiind cel din oraşul dunărean Ruse.



IUGOSLAVIA



MACEDONIA



CROAȚIA



SLOVENIA



ALBANIA

FOSTA IUGOSLAVIE ȘI ALBANIA





IUGOSLAVIA (SERBIA ȘI MUNTENEGRU)
Suprafața:
102.173 km2
Așezarea geografică:
41° 56'-46 °4' latitudine nordică, 18° 34'-23 °2' longitudine estică
Densitatea populației:
101 locuitori / km²
Capitala:
Belgrad, 1.553.000 locuitori
Limba oficială:
sârbă
Moneda oficială:
dinar (1 dinar = 100 para)
Produsul intern brut:
13.365 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică federală

POPULAȚIA
În Serbia 65% din locuitori sunt sârbi, 17,2% albanezi. În muntenegru 61.8% sunt muntenegrini.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE
Serbia este așezată în centrul Balcanilor și în sudul Câmpiei Panoniei. Principalele râuri sunt Dunărea, Sava și Drina.

CLIMA
Continentală.

AGRICULTURA
Cereale, sfeclă de zahăr, cartofi, floarea-soarelui, citrice, struguri, măsline. Păduri întinse.

TRANSPORTUL
47.912 km de șosele și 3.960 km de cale ferată. Dunărea este în întregime navigabilă.

MINERITUL ȘI ENERGIA
Cărbune, lignit, minereuri de cupru și oțel brut. Râul Drina este o sursă de hidroelectricitate.

INDUSTRIA
Ciment, fontă și oțel brut. La Titograd există o uzină producătoare de aluminiu. În Voivodina sunt fabrici de bere, de rafinare a zahărului și de conserve.

ORAȘE
Novi Sad (180.000 locuitori), Nis (175.000), Priștina, (155.000) și Podgorica (132.000).

FOSTA REPUBLICĂ IUGOSLAVĂ MACEDONIA
Suprafața:
27.713 km²
Așezarea geografică:
40°50'-42°25' latitudine nordică, 20°5'-22°55' longitudine estică
Populația:
1.940.000 locuitori
Capitala:
Skopje, 448.000 locuitori
Limba oficială:
macedoneană
Moneda oficială:
denar (1 denar = 100 deni)
Forma de stat:
republică

POPULAȚIA
66% macedoneni, 23% albanezi. În rest turci și sârbi.

CLIMA
Mediteraneană și continentală.

AGRICULTURA
În principal grâu, orz, mălai și cartofi.

INDUSTRIA
Principalele produse sunt aliajele de fier (78.000 tone)

MINERITUL ȘI ENERGIA
Minereuri de cupru, plumb și zinc, hidroelectricitate.

TRANSPORTUL
9.257 km de șosele și 922 km de cale ferată.

ORAȘE
Bitola (84.000 locuitori), Prilep (70.000), Kumanovo (69.000).

CROAȚIA
Suprafața:
56.538 km²
Așezarea geografică:
42°35'-46°30' latitudine nordică, 12°50'-18°45' longitudine estică
Populația:
4.837.000 locuitori
Capitala:
Zagreb, 726.770 locuitori
Limba oficială:
croată
Moneda oficială:
kuna (1 kuna = 100 lipa)
Produsul intern brut:
3.297 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică

POPULAȚIA
78% croați, 12% sârbi.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE
5.740 km linie de litoral la Marea Adriatică; 1.185 insule. Croația este parțial muntoasă, dar cel mai înalt vârf este de numai 1.900 m.

CLIMA
Mediteraneană pe coastă și continentală spre interiorul țării.

AGRICULTURA
Podgorii, cartofi, grâu, mălai și prune.

TRANSPORTUL
21.736 km de șosele și 2.699 km de cale ferată.

MINERITUL ȘI ENERGIA
Țiței, gaze naturale, cărbune, lignit, bauxită, minereuri de fier, sare.

INDUSTRIA
Oțel, ciment, celuloză, lână, vin și bere.

ORAȘE
Capitala Zagreb, alte orașe: Split 189.000 locuitori, Rijeka (168.000) și Osijek (104.750)

SLOVENIA
Suprafața:
20.256 km2
Așezarea geografică:
45°25'-46°53' latitudine nordică, 13°23'-16°36' longitudine estică
DenSitatea populației:
98 locuitori / km²
Capitala:
Lubljiana
Limba oficială:
slovenă
Moneda oficială:
tolar (1 tolar = 100 stotin)
Produsul intern brut:
12.600 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică

POPULAȚIA
88% sloveni.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE
Ținut muntos, litoral de 40 km.

CLIMA
Mediteraneană, continentală și alpină.

AGRICULTURA
Grâu, orz, ovăz, mălai, cartofi, sfeclă de zahăr, mere și struguri.

INDUSTRIA
Ramura de bază o reprezintă industria de produse textile și chimice. Industria serviciilor se află în creștere.

TRANSPORTUL
45.000 km de șosele și 1.200 km de cale ferată.

MINERITUL ȘI ENERGIA
Țiței, gaze naturale și cărbune brun.

ORAȘE
Lubljiana și Maribor (108.000 locuitori)

ALBANIA
Suprafața:
28.748 km²
Așezarea geografică:
39°40'-42°40' latitudine nordică, 19°15'-21°55' longitudine estică
Populația:
3.331.000 locuitori
Capitala:
Tirana, 239.000 locuitori
Limba oficială:
albaneză
Moneda oficială:
lek (1 lek = 100 qindarka)
Produsul intern brut:
2.800 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE
70% ținut muntos. Câmpiile sunt fertile dar mlăștinoase.

CLIMA
Mediteraneană.

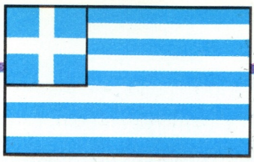
AGRICULTURA
În principal grâu, mălai și cartofi, culturile industriale precum cele de sfeclă de zahăr, tutun, bumbac sunt în creștere.

MINERITUL ȘI ENERGIA
Țiței și gaze naturale, cărbune bituminos, cupru, fosfați și nichel. Albania se află pe locul trei în furnizarea cromului.

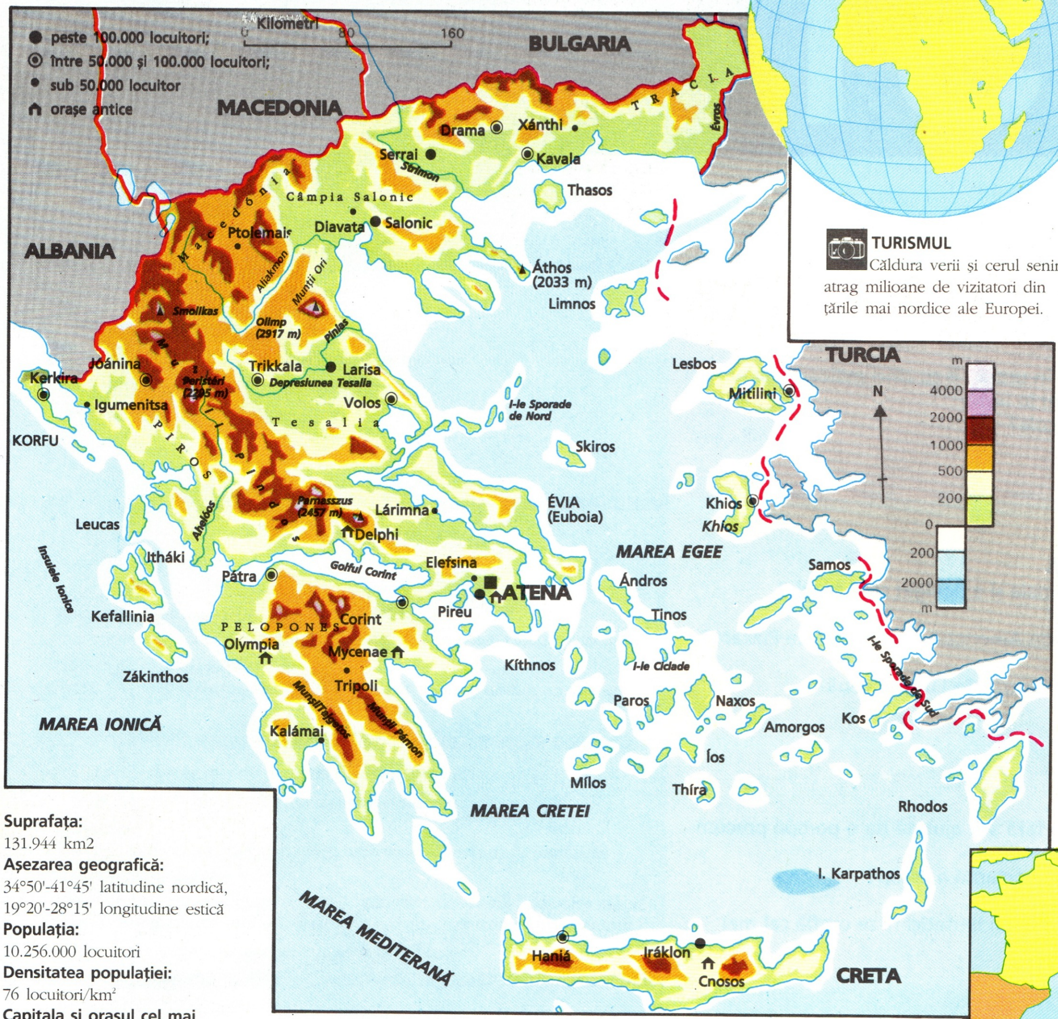
INDUSTRIA
Industria morăritului, a rafinării zahărului, industria tutunului și industria chimică cresc în importanță.

TRANSPORTUL
16.700 km șosele și 509 km de cale ferată.

ORAȘE
Tirana este capitala țării din 1920. Un alt oraș important este Durres (78.000 locuitori).



GRECIA



Oile și caprele sunt crescute în multe locuri, deoarece pot trăi pe pășuni mai sărace. 20% din suprafața țării este împădurită.

INDUSTRIA

Majoritatea ramurilor industriei sunt legate de transportul maritim și de agricultură, însă din anii 1960 s-au dezvoltat foarte mult industria chimică, textilă și de prelucrare a metalelor. Diavata este un centru petrochimic și la Elevsis există o uzină de oțel, ambele orașe fiind influențate de apropierea de Atena și Salonic, principalele centre industriale. În bogatele ținuturi joase se practică morăritul, producția de tutun, bumbac, ulei de măsline și uscarea fructelor. Dezvoltarea turismului a contribuit la dezvoltarea industriei bunurilor de consum. În ultima vreme se fabrică și dantelă, produse textile, produse de olărit și alabastru.

TURISMUL

Căldura verii și cerul senin atrag milioane de vizitatori din țările mai nordice ale Europei.

PESCUITUL

Coasta crestată și solurile sărace au dus la implicarea multor sate în pescuit, deși resursele de pește au fost mult reduse. Prada principală o constituie calmarii, barbunii și sardelele.



Suprafața:
131.944 km2

Așezarea geografică:
34°50'-41°45' latitudine nordică, 19°20'-28°15' longitudine estică

Populația:
10.256.000 locuitori

Densitatea populației:
76 locuitori/km²

Capitala și orașul cel mai mare:
Atena, 3.096.775 locuitori

Limba oficială:
greacă

Produse importate:
combustibili, produse din industria de mașini, produse chimice, fier și oțel, mijloace de transport, materiale plastice

Produse exportate:
produse alimentare, tutun, fier și oțel, stafide, aluminiu, bumbac, ulei de măsline

Moneda oficială:
drachma (1 drachma = 100 leptae)

Produsul intern brut:
95.000 milioane dolari SUA

Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Grecia este alcătuită din capătul sudic al Peninsulei Balcanice și peste 2000 de insule care reprezintă aproximativ 20% din suprafața totală a țării. O mare parte a Greciei este din stânci și calcar aspru în care apa pătrunde ușor, și există puține izvoare de suprafață. Linia de litoral este stâncoasă și are o lungime de aproximativ 4000 km. Există trei lanțuri muntoase principale. Munții Pind se întind din Albania până în Peninsula Pelopones; mai departe spre est, în Macedonia, se află lanțul muntos care conține cel mai înalt munte din Grecia, Muntele Olimp (2917 m). Al treilea lanț muntos important sunt Munții Rodopi în nord-est, care separă Grecia de sudul Bulgariei. Există doar suprafețe mici de șes, cele mai mari fiind lângă Salonic și în Tesalia. Creta (8336 km²), cea mai mare dintre insule, este o continuare a munților peloponezi. Principalele grupuri de insule sunt Cicladele, în sudul Mării Egee, aproximativ 200 de insule mici, Insulele Ionice de lângă coasta de vest, Insulele Egee și Insulele Sporade de Sud de lângă coasta Turciei.

CLIMA

Grecia are o climă mediteraneană cu veri calde și secetoase și ierni umede și reci. Partea nordică prezintă caracteristici continentale, cu veri calde, precipitații mai multe și ierni mai reci. Temperatura medie a Atenei este de 28°C în iulie și 10°C în ianuarie, cantitatea de precipitații fiind de 40 cm pe an. Vara sunt trei luni practic secetoase. La Salonic, în nordul țării, temperatura medie este de 26°C în iulie și 5°C în ianuarie, canitatea precipitații fiind de 50 cm. Ploile sunt mai abundente în munții din vest, unde cad până la 1500 mm pe an, în unele locuri pe insula Korfu cad 1300 cm de precipitații. În munții din nordul Greciei sunt ninsori dese.

TRANSPORTUL

Peisajul muntos și stâncos a împiedicat modernizarea șoselelor și a căilor ferate, dar ele s-au îmbunătățit în ultimii 20 de ani. Sunt 2.650 km de căi ferate și 5.500 km de șosele, din care peste un sfert sunt nepavate. Olympic Airways este o linie aeriană internațională, și flota marină greacă este ca mărime a doua din lume, reprezentând aproape 10% din tonajul lumii. Principalele porturi sunt Pireu și Elevsis, lângă Atena, Salonic și Volos.

Plajele, insulele și arhitectura clădirilor sunt principalele atracții turistice; numărul turiștilor este de peste șapte milioane pe an.

AGRICULTURA

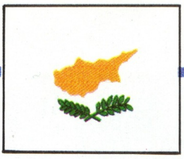
Agricultura este activitatea de bază în majoritatea țării, 25% din forța de muncă fiind angajată în agricultură. În anii 1960 mai mult de jumătate din forța de muncă lucra în această ramură. 30% din suprafața terenului arabil este folosit pentru agricultură, 40 % pentru pășunat. Se cultivă în principal grâu, pe timp de iarnă pentru a valorifica precipitațiile din această perioadă. Se mai cultivă sfeclă de zahăr și cartofi, și orez în regiunile cu climă adecvată. Pentru export se cultivă tutun, bumbac, struguri și măsline. Podgoriile se găsesc în principal în sud, iar tutunul în nord; măslinele sunt răspândite, Grecia fiind pe locul trei în lume în furnizarea uleiului de măsline. Sunt importante și culturile de portocale, lămâi și mandarine.

MINERITUL ȘI ENERGIA

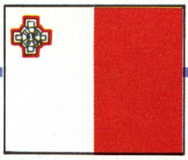
În munți se găsesc zăcăminte mici ale multor minerale, incluzând azbestul, (3,9 milioane de tone), bauxita (2,2 milioane de tone), cromita (220.000 tone), cărbunele, fierul, plumbul, lignitul, manganul și nichelul. Aluminiul, nichelul și fierul sunt prelucrate în întreprinderi locale. 72% din electricitate sunt produse de centrale termoelectrice, folosind și combustibili importați, și 28% provin din hidroelectricitate.

ORAȘE

Atena este capitala țării din 1833. În Atena Mare, care include și portul Pireu, se găsește aproape o treime din populația totală și 60% din capacitatea de prelucrare industrială. Salonic (740.000 locuitori) este singurul centru industrial important în afară de capitală. Patras (172.750 locuitori) se remarcă prin produsele sale agricole.

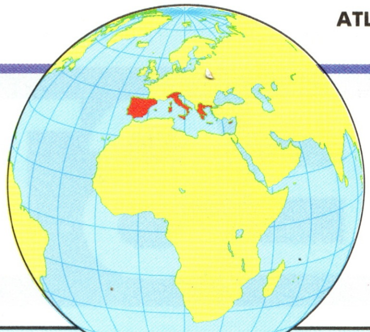


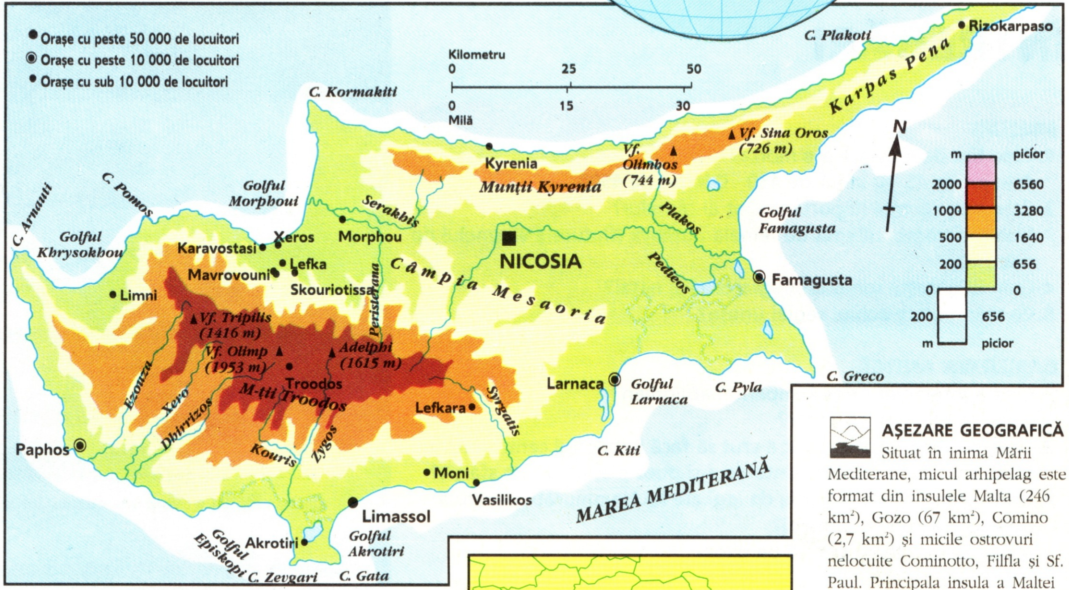
CIPRU



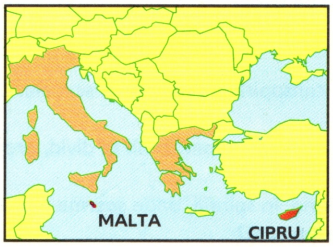
MALTA

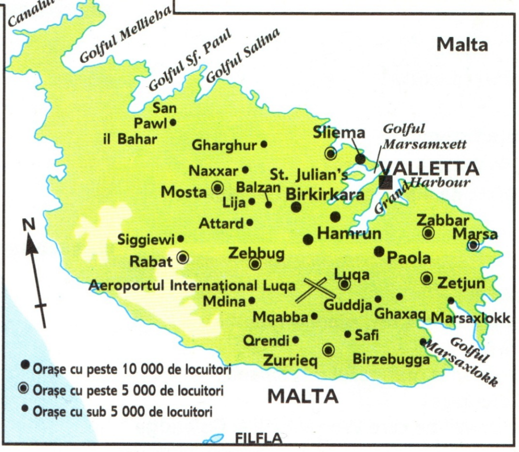
CIPRU ȘI MALTA











CIPRU

Suprafața:
9251 km

Așezarea geografică:
34° 33' – 35° 41' latitudine nordică, 32° 17' – 34° 35' longitudine estică

Populația:
769.000 locuitori

Densitatea populației:
83 locuitori/km²

Capitala și orașul cel mai mare:
Nicosia, 149.000 locuitori (partea greacă a orașului) și 37.000 locuitori la Lefkosa (partea turcă a orașului)

Limbi oficiale:
greacă și turcă

Produse importate:
produse din industria de mașini, utilaje de transport, țiței, produse textile, hârtie

Produse exportate:
îmbrăcăminte, încălțăminte, țigarete, legume, citrice

Moneda oficială:
lira cipriotă (1 liră = 100 cenți)

Produsul intern brut (PIB):
8.011 milioane dolari SUA

Forma de stat:
republică (divizată într-o parte greacă și una turcă)

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Lanțul muntos îngust Kyrenia din nordul țării, atinge înălțimea de 1.000 m, iar lanțul muntos Troodos, mult mai mare, conține cel mai înalt vârf din Cipru, Vf. Olimp (1953 m). Între cele două lanțuri muntoase se află Câmpia Mesaoria. În Cipru vara este caldă datorită apropierii sale de sud-vestul Asiei. Cea mai mare parte a precipitațiilor cade iarna. Temperatura medie la Nicosia este de 29 °C în iulie și august, și de 10 °C în ianuarie. Cantitatea totală de precipitații este de aproximativ 35 cm pe an.

AGRICULTURA

Aproape 40% din suprafața Ciprului este folosită pentru agricultură, 10% pentru pășunat. Peste 20% din forța de muncă este încă angajată în agricultură, dar acest procentaj este în continuă scădere. Multe parcele mici au fost unite în ferme mari, ceea ce ușurează folosirea metodelor de irigare și a aparaturii. 20% din suprafața terenului este irigat, în special în Câmpia Mesaoria. Sunt importante grâul, orzul, cartofii și legumele, iar măslinele sunt răspândite chiar și în unele zone mai puțin fertile. Pentru export se cultivă citrice și struguri. Mulți versanți au fost terasați.

INDUSTRIA

33% din forța de muncă este angajată în industrie, principalele activități fiind mineritul și producția de fabricate pentru consumul local. Multe din industriile tradiționale utilizează produse agricole. Industriile mai noi produc ciment, încălțăminte, îmbrăcăminte, mobilă și produse farmaceutice. Turismul este important, Ciprul având peste un milion de vizitatori în fiecare an.

MINERITUL

Numele insulei vine de la cuprium, numele roman al cuprului, acest mineral fiind încă exploatat. Al doilea mineral ca importanță este azbestul. Mai există zăcăminte de gips, sare și marmură.

ORAȘE

Situat pe râul Pedieas, Nicosia este centrul pieții agricole și principalul centru industrial. Al doilea oraș ca mărime este Limassol (107.000 locuitori).

TRANSPORTUL

Nu există căi ferate în Cipru, și numai jumătate din cei 8966 km de șosea este pavată. Compania aeriană din Cipru asigură zboruri prin aeroporturile din Nicosia și Paphos, și există o linie aeriană cipriotă turcă. Principalul port este Famagusta.

MALTA

Suprafața:
316 km²

Așezarea geografică:
35° 48' – 36° latitudine nordică, 14° 10' – 14° 35' longitudine estică

Populația:
368.000 locuitori

Densitatea populației:
1.164 locuitori/km²

Capitala:
Valletta, 14.013 locuitori

Limbi oficiale:
malteză și engleză

Produse importate:
produse fabricate, produse alimentare, combustibili

Produse exportate:
produse din industria de mașini, îmbrăcăminte, nave

Moneda oficială:
lira malteză (1 liră = 100 cenți)

Produsul intern brut (PIB):
2.100 milioane dolari SUA

Forma de stat:
republică

AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Situat în inima Mării Mediterane, micul arhipelag este format din insulele Malta (246 km²), Gozo (67 km²), Comino (2,7 km²) și micile ostrovuri nelocuite Cominotto, Filfla și Sf. Paul. Principala insulă a Maltei are 27 km lungime și 14 km lățime, și constă dintr-un bloc imens de calcar cu numeroase peșteri. Pe coasta de vest sunt faleze înalte de 120 m, și nu departe de țărm este punctul cel mai înalt al insulei în Dealurile Bingemma, 244 m. Clima este mediteraneană, precipitația medie pe an fiind de 50 cm. Temperatura medie la Valletta este de 24 °C în iulie și 12 °C în ianuarie.

AGRICULTURA

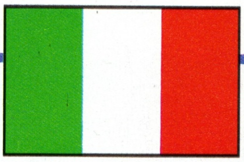
40% din suprafața terenului arabil este folosit pentru culturi agricole, în special în câmpii și văi, dintre care multe sunt încă terasate. Doar 4% din forța de muncă este angajată în agricultură. Culturile principale sunt cele de grâu, de legume și de fructe, incluzând strugurii. Pentru export se cultivă cartofi, ceapă, roșii și flori.

INDUSTRIA

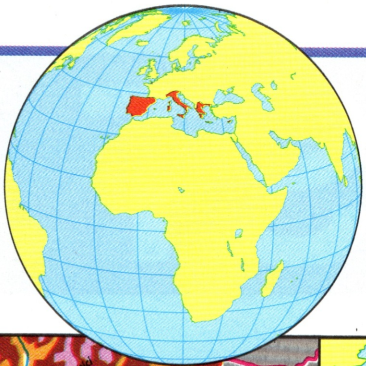
Șantierul naval, fosta bază navală britanică, oferă multe locuri de muncă datorită fabricii de construcții și reparații de nave. În mică măsură se exploatează calcar și sare.

PRINCIPALELE ORAȘE ȘI TRANSPORTUL

Valletta este principalul port al Maltei, practicând comerț intern și extern. Nu există căi ferate în Malta, transportul este asigurat prin autobuze între Valletta și restul insulei. Sliema (20.071 locuitori) este principala stațiune.



ITALIA



Suprafaţa:
301.225 km

Aşezarea geografică:
36°40'-47°5' latitudine nordică,
6°33'-18°30' longitudine estică

Populaţia:
57.265.000 locuitori

Densitatea populaţiei:
190 locuitori/km²

Capitala şi oraşul cel mai mare:
Roma, 2.817.227 locuitori

Limba oficială:
italiană

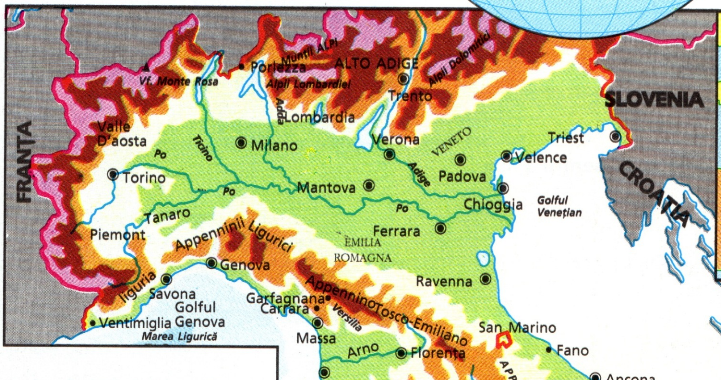
Produse importate:
produse din industria de maşini, ţiţei, metale neferoase, produse chimice, fier şi oţel, fibre textile

Produse exportate:
produse din industria de maşini, mijloace de transport, îmbrăcăminte, ţiţei, încălţăminte, fier şi oţel, fructe şi legume

Moneda oficială:
lira (1 liră = 100 centesimi)

Produsul intern brut:
1.015.221 dolari SUA

Forma de stat:
republică





CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Alpii se întind de la coasta Mării Mediterane, de-a lungul graniţei cu Franţa, Elveţia şi Austria, spre Slovenia şi Marea Adriatică. La Garda, Maggiore şi Como sunt lacuri glaciare mari. Al doilea lanţ muntos al Italiei, Appeninii, se întind din Liguria, lângă capătul sudic al Alpilor, până în Calabria. Monte Corno (2.914 m) este cel mai înalt vârf. Depresiunile se găsesc pe partea vestică şi estică a Appeninilor, dar regiunea cea mai mare de depresiuni este câmpia de nord, străbătută de râul Po, cel mai lung râu din Italia (652 km). Sicilia (25.708 km) este dominată de muntele vulcanic Etna. Sardinia (24.090 km) este un platou cristalin care atinge înălţimea de 1835 m.

CLIMA

Italia are o climă mediteraneană în sud şi pe insule, dar în nord mai mult continentală. În Alpi vremea este similară cu cea din Elveţia, dar mai umedă. Pe valea râului Po verile sunt calde şi însorite, însă iernile pot fi foarte reci. Temperatura medie la Milano este de 2°C în ianuarie şi 25°C în iulie, cantitatea de precipitaţii fiind de 1000 mm pe an. Italia peninsulară, muntoasă în partea interioară, este mai rece şi mai umedă decât coastele, însă durata şi căldura verii creşte peste tot înspre sud. Depresiunile de pe coastă sunt foarte călduroase vara, iar coasta de vest este mai umedă decât cea de est.

ENERGIA

65% din electricitate este produsă de termocentrale şi 32% provine din hidroelectricitate în Alpi, în Calabria şi în Appenini. Producţia de petrol este de aproape cinci milioane de tone, iar producţia de gaz în valea râului Po este de 16.000 m².

AGRICULTURA

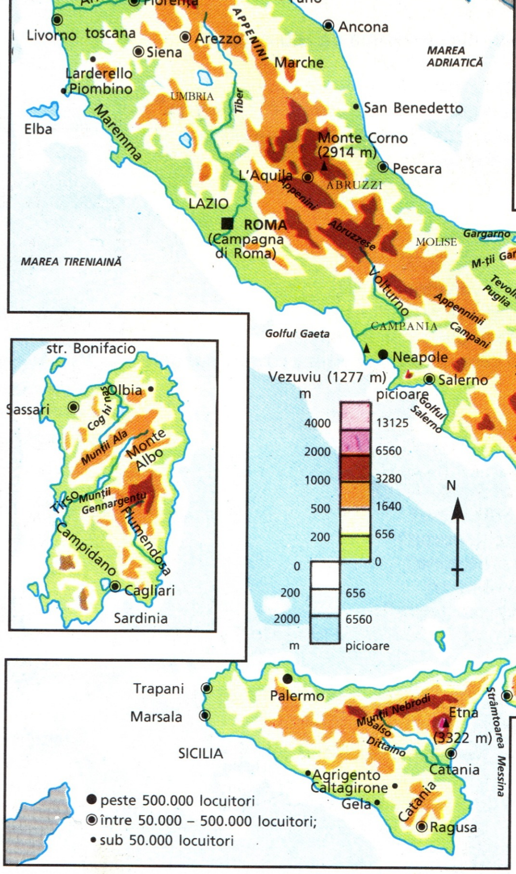
41% din suprafaţa terenului arabil este folosit pentru agricultură, 17% pentru păşunat. Cultivarea grâului este foarte importantă, dar se cultivă şi porumb şi orez în unele depresiuni. Valea râului Po este cea mai importantă regiune pentru cultivarea cerealelor, legumelor, sfeclei de zahăr, tutunului şi cânepei. Podgoriile sunt răspândite, iar măslinele sunt importante în provinciile din sud. Italia este cel mai mare producător de struguri şi de ulei de măsline din lume. În nord sunt importante culturile de mere, pere şi piersici, iar în sud culturile de citrice. Oile şi caprele sunt crescute în sud, caprele fiind adaptate la regiuni mai secetoase şi mai sărace.

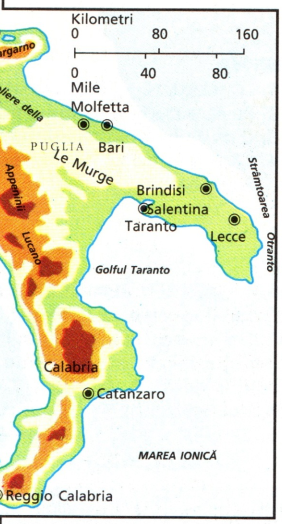
MINERITUL

Mercurul şi sulful sunt ambele exportate, şi se produce zinc şi plumb în cantităţi mic. Minereuri de fier se găsesc în Valle D'Aosta. Faimoasa marmură de Carrara şi Massa, din Toscana, este exportată în toată lumea.

SILVICULTURA ŞI PESCUITUL

Pădurile acoperă 23% din suprafaţa ţării, în special în Alpi şi în zonele de dealuri ale Appeninilor. Pădurile de foioase cresc pe pantele mai joase, până la 1000 m, mai sus fiind pădurile de conifere. În multe locuri se găsesc mici fabrici de prelucrare a lemnului. Flote de pescuit se găsesc în majoritatea aşezărilor de pe coastă, principalele capturi fiind cele de sardele, de scrumbii şi de barbuni. Captura totală este în jur de 350.000 de tone, la care se adaugă până la 550.000 tone de moluşte pescuite de-a lungul coastei Italiei.





TRANSPORTUL

Dintre cei 15.983 km de cale ferată, 9110 km sunt electrificaţi. Există 301.307 km de şosea. Principalele porturi sunt Genova, aici trece o treime din comerţ, Neapole, Triest, Veneţia, Palermo şi Cagliari. Linia aeriană internaţională se numeşte Alitalia, ea deserveşte toate oraşele importante.

ORAŞE

Roma este un centru istoric, politic şi religios, precum şi un oraş industrial. Milano (1.371.008 locuitori), aşezat în câmpia din nord, este capitala industrială şi comercială a Italiei şi un centru financiar internaţional. Neapole (1.054.601 locuitori), situat la poalele vulcanului Vezuviu, este capitala regională a sudului.

TURISMUL

Cea mai importantă ţară turistică din Europa şi a doua în lume după SUA, Italia are o gamă largă de atracţii turistice, potrivite tuturor gusturilor, de la staţiunile de schi şi alpinism din Alpi până la plajele însorite ale Mediteranei şi Adriaticii.

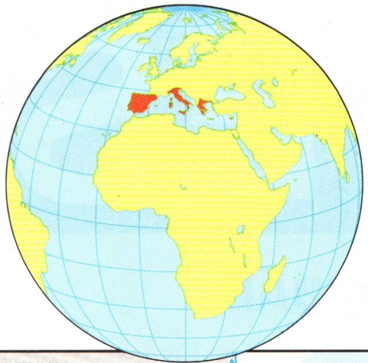
Toate oraşele importante prezintă interes cultural şi arhitectural, în special Roma, Florenţa şi Veneţia. Italia este vizitată anual de peste 50 de milioane de turişti.

INDUSTRIA

Majoritatea ramurilor industriei din Italia s-au dezvoltat în nord, iar triunghiul Torino-Milano-Genova este principala zonă industrială. În sud, Neapole şi Taranto produc oţel. Produsele textile se fabrică în toate oraşele industriale din nord. Industria alimentară este dezvoltată şi unele produse alimentare sunt exportate, în special paste făinoase, brânzeturi, vin şi legume conservate.



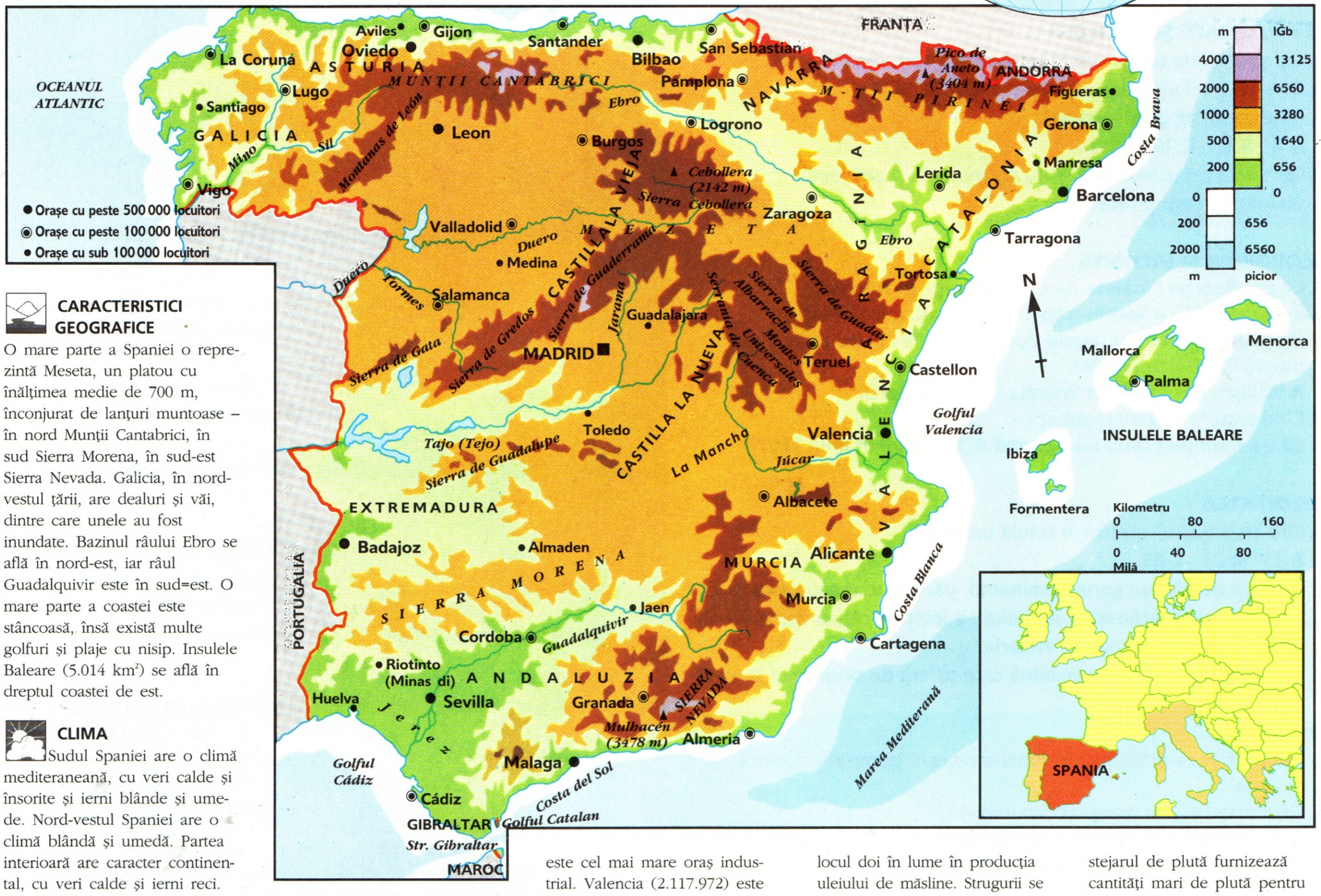
SPANIA



Suprafaţa
504.782 km²
Aşezarea geografică
36° – 43° 45' N (excl. Insulele Canare), 4° 25' E – 9° 20' V
Populaţia
39.417.220 locuitori
Densitatea populaţiei
77 locuitori/km²

Capitala şi oraşul cel mai mare
Madrid, 4.947.555 locuitori
Limba oficială
spaniolă
Produse importate
produse petroliere, cherestea, bumbac şi lână, cafea şi cacao, produse alimentare, autovehicole şi tractoare, îngrăşăminte

Produse exportate
vehicole, fructe, legume, încălţăminte, textile, ulei de măsline
Moneda oficială
peseta (1 peseta=100 centimes)
PIB
544.417 milioane dolari SUA
Forma de stat
monarhie



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

O mare parte a Spaniei o reprezintă Meseta, un platou cu înălţimea medie de 700 m, înconjurat de lanţuri muntoase – în nord Munţii Cantabrici, în sud Sierra Morena, în sud-est Sierra Nevada. Galicia, în nord-vestul ţării, are dealuri şi văi, dintre care unele au fost inundate. Bazinul râului Ebro se află în nord-est, iar râul Guadalquivir este în sud=est. O mare parte a coastei este stâncoasă, însă există multe golfuri şi plaje cu nisip. Insulele Baleare (5.014 km²) se află în dreptul coastei de est.

CLIMA

Sudul Spaniei are o climă mediteraneană, cu veri calde şi însorite şi ierni blânde şi umede. Nord-vestul Spaniei are o climă blândă şi umedă. Partea interioară are caracter continental, cu veri calde şi ierni reci. Oraşul La Coruna din nord-vest are o temperatură medie de 10 °C în ianuarie şi 19 °C în iulie, cantitatea de precipitaţii fiind de peste 90 cm. Madrid aflat la o altitudine de 660 m, are o temperatură medie de 5 °C în ianuarie şi 24 °C în iulie, cantitatea de precipitaţii fiind aici de 45 cm. În oraşul Almeria, pe coasta Mediteranei, temperatura medie este de 12 °C în ianuarie, 25 °C în iulie, iar cantitatea de precipitaţii aproximativ 25 cm.

MINERITUL ŞI ENERGIA

În Spania se găsesc mici zăcăminte dintr-o gamă largă de minerale. Munţii Cantabrici conţin cărbuni şi minereuri de fier de calitate superioară, ceea ce a condus la dezvoltarea industriei grele în oraşele de pe coastă. Sierra Morena şi Sierra Nevada conţin zăcăminte mici de minereuri metalifere, în special de cupru, de plumb, de zinc şi de mangan. Mercurul provenit din Almaden aduce Spania pe locul doi între furnizorii de mercur ai lumii. 43% din electricitatea ţării este produsă în centrale termice, 41% provine de la centralele hidroelectrice din Munţii Pirinei şi din alte locuri; 16 % provine de la centralele nucleare.

TRANSPORTUL

Din cei 15.798 km de cale ferată, 6.207 sunt electrificaţi. Din 318.991 km de şosele, multe sunt asfaltate necorespunzător. Există transport pe căi ferate între oraşele mari, însă transportul pe şosea este mai important şi liniile de autobuze leagă toate oraşele.

ORAŞE

Madrid este centrul politic şi administrativ şi un important centru industrial. Barcelona (4.654.407 locuitori) este cel mai mare oraş industrial. Valencia (2.117.972) este centru industrial, universitar şi turistic, şi piaţa unei regiuni agricole productive. Sevilla (1.619.843) este un port pe râul Guadalquivir. Malaga (1.160.843) este oraş industrial şi port, şi are principalul aeroport pentru trafic turistic spre Costa del Sol.

AGRICULTURA

Agricultura contribuie cu 5% la PIB şi foloseşte peste 13% din forţa de muncă. 41% din suprafaţa arabilă este folosită pentru agricultură şi 21% pentru păşunat. La Meseta se cultivă grâu şi orz. Porumbul se cultivă în regiunile mai umede din nord-vest, iar orezul unde este posibilă irigaţia. Legumele se cultivă în văi irigate de-a lungul depresiunilor de pe coasta de est. Citricele, smochinele şi migdalele sunt importante în depresiunile mediteraneene. Măslinele cresc în regiunile mai uscate din sud. Spania este pe locul doi în lume în producţia uleiului de măsline. Strugurii se cultivă pe valea râului Ebro, pe Meseta, în depresiunile mediteraneene şi Andaluzia. Jerez este patria sherry-ului. Se folosesc 15 milioane de hectare pentru podgorii, Spania fiind al treilea producător de vinuri din Europa.

INDUSTRIA

Prelucrarea oţelului, a metalelor neferoase şi construcţiile sunt importante la Aviles, Gijon, Santander, Bilbao şi Barcelona. În nord-est se produc textile şi chimicale. La Madrid s-a dezvoltat industria textilă, chimică şi alimentară. Uleiul de măsline şi vinurile sunt produse în Andaluzia, iar produsele din peşte în Galicia.

SILVICULTURA ŞI PESCUITUL

31% din suprafaţa ţării este acoperită cu păduri. Cheresteaua şi răşina se produce în multe locuri. În sud-vest, stejarul de plută furnizează cantităţi mari de plută pentru industria de vinuri. Pescuitul a scăzut, dar captura este încă de peste 1 milion de tone pe an.

TURISMUL

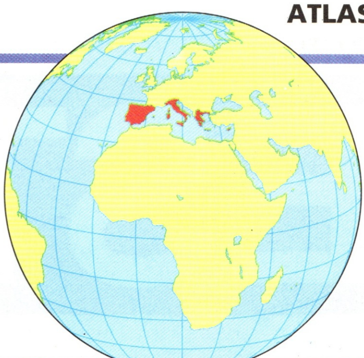
În ciuda unui declin recent, mai sunt totuşi peste 57 de milioane de vizitatori pe an. Numărul turiştilor este deosebit de mare de-a lungul coastei Mediteranei şi la Mallorca. Veniturile din turism au contribuit la finanţarea construcţiei drumurilor şi industriilor locale.

GIBRALTAR

Gibraltar (28.848) are 6 km². Este o regiune autoguvernată între Marea Mediterană şi Oceanul Atlantic. Nu se cultivă pământul. Clima este caldă în timpul verii, temperatura medie fiind de 25 °C în august, şi rece în timpul iernii. Cantitatea de precipitaţii este de aprox. 75 cm pe an. Turismul şi finanţele sunt principalele ramuri economice.



PORTUGALIA



Suprafața:
88.880 Km
Așezarea geografică:
36°58'-42°12' latitudine nordică, 6°11'-9°29' longitudine vestică
Populația:
9.862.700 locuitori
Densitatea populației:
112 locuitori/km²
Capitala și orașul cel mai mare:
Lisabona, 2.128.000 locuitori
Limba oficială:
portugheză
Produse importante:
produse din industria de mașini, produse chimice, mijloace de transport, fier și oțel, bumbac, diamante, cereale, carne, țiței
Produse exportate:
îmbrăcăminte, textile produse din industria de mașini, vin, produse petroliere, plută, conserve de pește, cherestea
Moneda oficială:
escudo (1 escudo = 100 centavos)
Produsul intern brut:
87.993 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cele mai înalte ținuturi ale Portugaliei se află în nord-est. Cel mai înalt vârf muntos din țară, având o înălțime de 1993 m, se află în Serra de Estrela, De la Lisabona spre sud, majoritatea sudului Portugaliei are ținuturi joase, cu văi largi, cea mai mare fiind Câmpia Portugaliei, străbătută de râul Sado.

CLIMA

Influențele Oceanului Atlantic sunt foarte importante, însă latitudinea dă Portugaliei un climat mediteranean. Anotimpul mai ploios este iarna. Orașul Oporto din nord are o temperatură medie de 9°C iarna și 20°C în iulie, cantitatea de precipitații fiind de 110 cm, din care majoritatea cad iarna. Faro, de pe coasta de sud, are o temperatură medie de 12°C în ianuarie, 24°C în iulie, cantitatea de precipitații totalizând 45 cm pe an.

AGRICULTURA

Portugalia este în mare parte rurală. Fermele din nordul țării sunt mici, adesea având mai puțin de 2 hectare. În Câmpia Portugaliei se găsesc ferme mai mari. Culturile tipic mediteraneene de măsline, smochine, struguri, migdale și citrice sunt răspândite în Algarve și Baixo Alentejo. Vița de vie și măslinele se cultivă mai spre nord. Măslinele sunt folosite pentru obținerea uleiului, componentă esențială a conservelor de sardele.

INDUSTRIA

Portugalia este doar parțial industrializată. Multe din industriile mai vechi se bazează pe agricultură, silvicultură și pescuit, fabricarea plutei, hârtie, vinuri, ulei de măsline și conservarea sardelelor. De mai mulți ani industria de textile a căpătat importanță la Porto, Braga și Lisabona. Prelucrarea metalelor, construcțiile și bunurile de consum sunt printre industriile mai noi, înființate recent. La Lisabona și la Porto sunt dezvoltate industriile siderurgică, de construcții si chimică. La Lisabona și la Azambuja se produc autovehicule. Datorită turismului a crescut recent producția de încălțăminte și de suveniruri.

ORAȘE

Lisabona (Lisboa) este construită pe șapte dealuri, pe latura nordică a estuarului Teja, la 14 Km de Oceanul Atlantic, având un port adăpostit. Porto (1.683.000 locuitori) este situat pe malul nordic al râului Douro și și-a primit numele după vinul făcut în podgoriile locale. Principalul centru al comerțului vinurilor este Vila Nova Gaia.

SILVICULTURA

Pădurile acoperă aproximativ 20% din suprafața țării și reprezintă o parte vitală a economiei. Stejarul de plută ocupă un sfert din păduri, Portugalia fiind pe primul loc în lume la furnizarea plutei, cu o producție anuală de apoximativ 110.000 de tone.

PESCUITUL

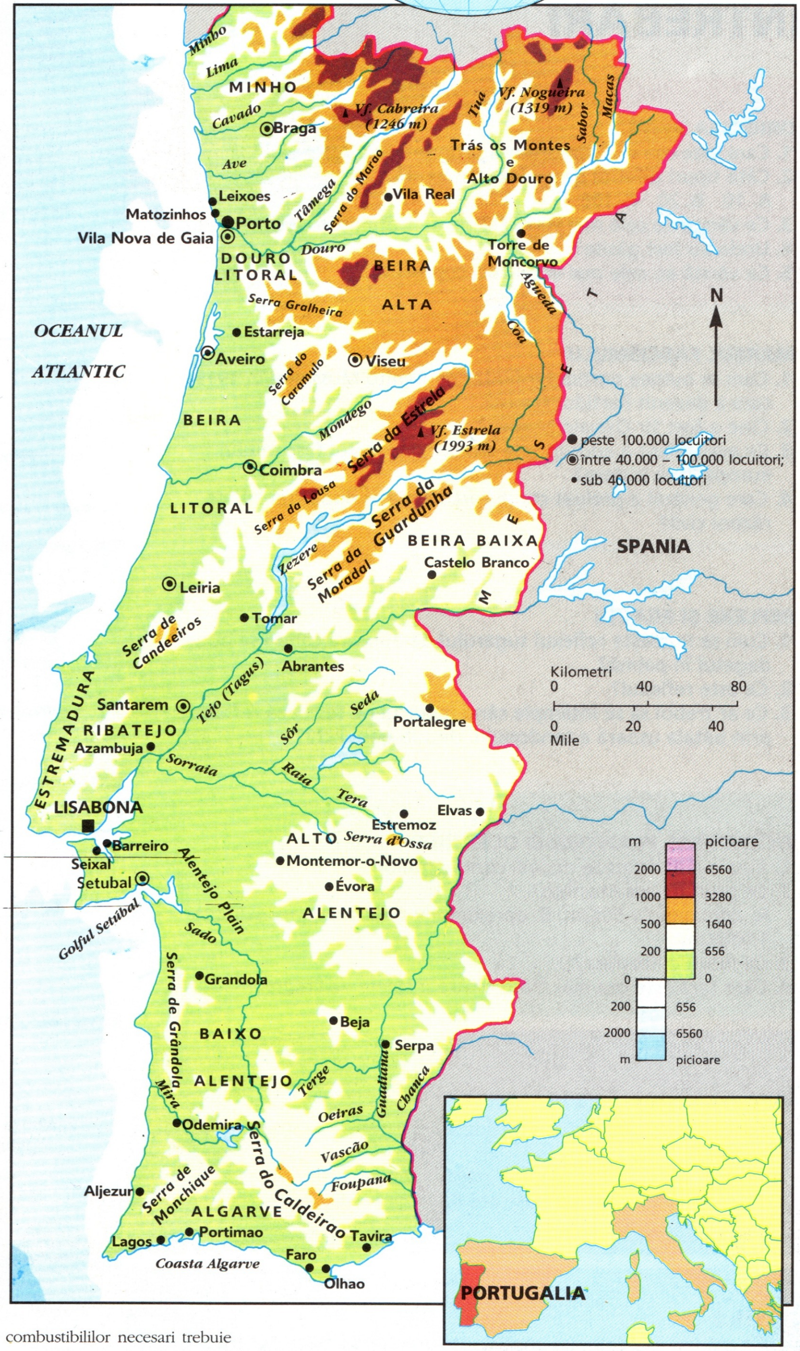
Multe porturi mici sunt implicate în pescuitul local, câteva dintre marile porturi folosesc ape îndepărtate din cealaltă parte a Atlanticului. Principala pradă sunt sardelele, peste 100.000 de tone pe an, cantități mari fiind conservate și exportate. Este important și pescuitul de ton, în special în regiunea din coasta de sud. Codul este principala pradă pe vasele mai mari.

TRANSPORTUL

Lungimea rețelei de căi ferate este de 3.588 km, și există 52.000 km de șosele, din care însă numai 18.878 sunt drumuri naționale. Principalele legături se întind din nord spre sud de-a lungul depresiunilor de pe coastă, de la Porto până la Lisabona. Lisabona și Leixoes sunt cele mai mari porturi, iar aeroporturi internaționale se găsesc la Lisabona, la Porto și la Faro, dintre care ultimul s-a dezvoltat recent datorită traficului turistic spre Algarve.

MINERITUL ȘI ENERGIA

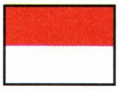
Lângă Porto sunt exploatate mici zăcăminte de cărbune, însă majoritatea combustibilor necesari trebuie importată. Pirita, wolframul și tungstenul sunt exploatate în cantități mici, de asemenea se exploatează caolină, aur, uraniu și marmură. 51% din producția de electricitate provine de la centrale termice, care folosesc combustibili importați, iar restul de 49% provine din hidroelectricitate, în special de pe râurile Teja, Doura și Zezere.



TURISMUL

Turismul este o importantă sursă de venit, îndeosebi în Algarve și în regiunea din vestul Lisabonei. Marile atracții sunt plajele, soarele, golful, clădirile de importanță istorică și stațiunile mai liniștite decât cele din Spania. Portugalia are 13 milioane de vizitatori pe an.


Andora

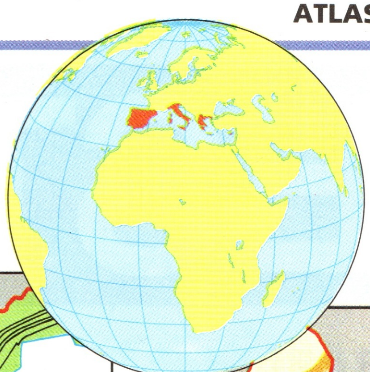

Monaco

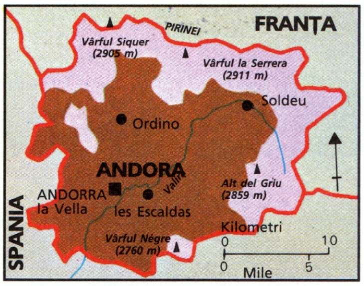

Liechtenstein

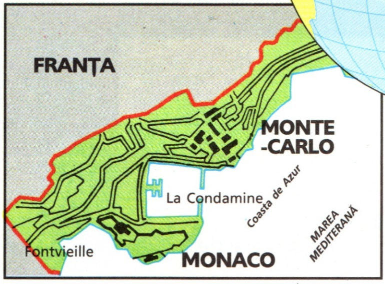

San Marino

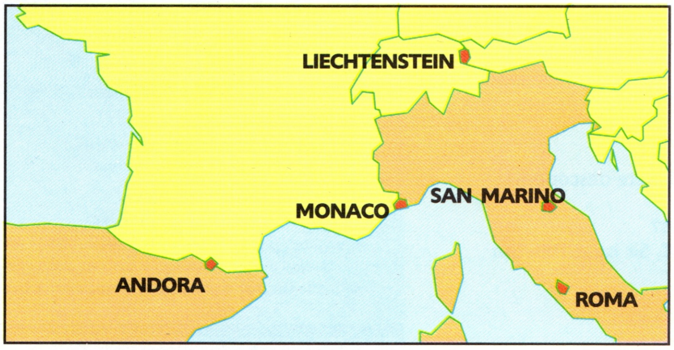

Vatican

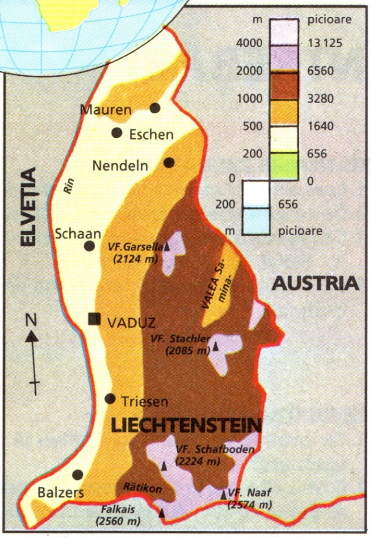
STATE EUROPENE MICI

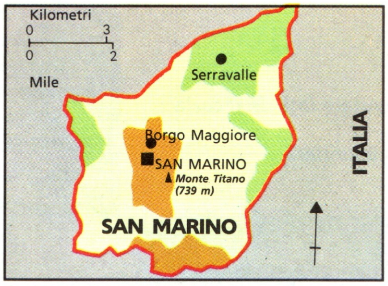


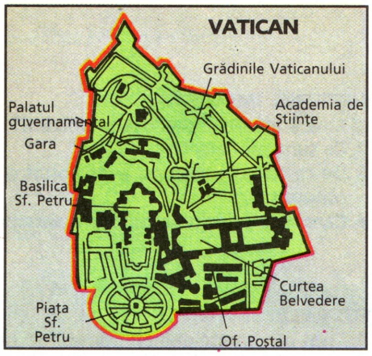












ANDORA
Suprafața:
468 km²
Populația:
58.000 locuitori
Capitala:
Andora la Vella, 18.463 locuitori
Limba oficială:
catalană
Moneda oficială:
peseta spaniolă și francul francez
Forma de stat:
principat

LIECHTENSTEIN
Suprafața:
158 km²
Populația:
29.868 locuitori
Capitala:
Vaduz, 5000 locuitori
Limba oficială:
germană
Moneda oficială:
franc elvețian
Forma de stat:
principat

MONACO
Suprafața:
1,9 km
Populația:
28.000 locuitori
Capitala:
Monaco, 1243 locuitori
Limba oficială:
franceză
Moneda oficială:
franc francez
Forma de stat:
principat

SAN MARINO
Suprafața:
61 km
Populația:
24.399 locuitori
Capitala:
San Marino, 4179 locuitori
Limba oficială:
italiană
Moneda oficială:
lira italiană
Forma de stat:
republică

VATICAN
Suprafața:
0,44 km²
Populația:
1000 locuitori
Limbi oficiale:
italiană, latină
Moneda oficială:
lira italiană
Forma de stat:
stat ecleziastic.

ANDORA

Este situat în Munții Pirinei, la o altitudine de peste 900m. Vârfurile muntoase aflate între 1800 și 3000m sunt acoperite cu zăpadă în cea mai mare parte a anului. Temperatura medie este de aproximativ 2°C în ianuarie și 19°C în iulie. De obicei, creșterea animalelor se practică în văi deși vitele și oile pasc la munte în timpul verii. Tutunul este principalul produs exportat dar se cultivă și secară, orz, cartofi și ovăz. Pădurile furnizează cherestea pentru industria mobilieră. Turismul este principala sursă de venit, cu 12 milioane de vizitatori pe an, veniți atât pentru schi în vacanțele de iarnă, cât și pentru drumeții, pescuit și călărit în timpul verii. Nu există căi ferate și există doar 120 Km de drumuri pavate.

LIECHTENSTEIN

Este situat în Alpi, care în est, la Grauspitz, ating o înălțime de 2599 m. Valea Rinului este în vest, iar râul Samina în est. Temperaturile sunt de aproximativ 20°C în timpul verii și - 15°C în timpul iernii. Creșterea animalelor este importantă în ținuturile mai joase iar, agricultura se practică în principal pe valea Rinului. Industria este importantă în special cea de construcții, fibre sintetice, lână și etaloane de măsurat. Impozitele mici, în afaceri, au încurajat companii străine să înființeze filiale în această țară.

MONACO

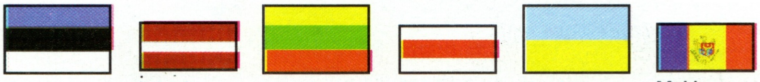
Situat pe Coasta de Azur, la poalele Alpilor, temperatura medie este de 10°C iarna și 24°C vara. Din cantitatea totală de precipitații de 750mm pe an, majoritatea cade în timpul iernii. Există patru districte administrative, Monaco fiind capitala, Monte Carlo centrul economic, La Condamine portul și Fontvieille centrul industrial unde s-a recuperat o parte de pământ lângă mare. Printre industrii se numără cea de produse alimentare, etaloane de măsurat, produse farmaceutice, vânzarea timbrelor poștale și turismul. Cazinoul și portul de iahturi din Monte Carlo sunt cunoscute în toată lumea. Monaco este de asemenea un important centru de cercetare oceanografică.

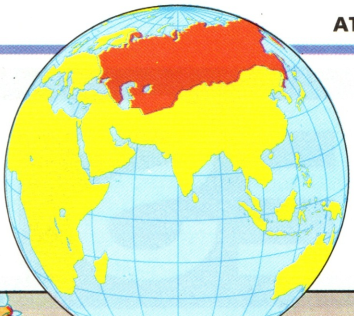
SAN MARINO

Cea mai mică republică din lume este situată pe pantele masivului de calcar Monte Titano (739 m) în partea estică a centrului Italiei. Ea este împărțită în nouă districte. Orașul San Marino este situat pe Monte Titano având o legătură funiculară în jos spre Borgo Maggiore. Orașul Serra Valle din nord are o populație de peste 7000 de locuitori și este principalul centru industrial. Industria produce bunuri din bumbac, vopsele, beton, obiecte din ceramică, bunuri din piele, vinuri și ulei de măsline. Există peste 3 milioane de turiști în fiecare an. Temperatura medie iarna este de 6°C iar varai de 26°C, cantitatea de precipitații fiind de 800 mm pe an. 17% din suprafața totală este folosită pentru agricultură, în special pe valea râului Ausa și dealurile mai joase. Se cultivă struguri, grâu, fructe, legume, porumb și măsline. Există 237 Km de șosele si o linie de autobuze leagă San Marino și Rimini.

VATICAN

Administrația centrală a Bisericii romano – catolice este situată în nord-vestul Romei, lângă malul de vest al râului Tibru. Vaticanul este cel mai mic stat din lume. Există trei intrări publice în stat, Porțile de Bronz, Arcul Clopotelor și Via di Porta Angelica. Cea mai mare biserică creștină, Basilica Sf. Petru, domină întregul stat. Palatul adiacent, cu peste 1000 de încăperi, conține capela Sixtină, având tavanul pictat de Michelangelo, precum și muzee și biblioteci. Papa este conducătorul statului, iar 1500 de oameni sunt implicați în economie. Afacerile bancare și activitățile financiare sunt importante și există un post de radio care emite în 34 de limbi. O cale ferată, folosită numai pentru transport de mărfuri, duce în Italia. Există facilități poștale și monede speciale, iar autovehiculele pot fi înregistrate sub litera V.





STATELE BALTICE ȘI BELARUS, UCRAINA ȘI REPUBLICA MOLDOVA

ESTONIA

Suprafața: 45.125 km²
Populația: 1.526.177 locuitori
Densitatea populației: 35 locuitori/km²
Capitala: Tallin, 452.840 locuitori (61,5% estonieni, 30% ruși)

TRECUTUL ISTORIC

Mai demult provincie a Imperiului Rus, Estonia și-a declarat independența în 1918, însă apoi a dus un război cu Germania. Anexată la Uniunea Sovietică în 1940, și-a obținut independența în septembrie 1991 și a fost admisă în Națiunile Unite.

ECONOMIA

Este o țară agricolă în care se cresc vite pentru carne și produse lactate. Se cultivă secară, ovăz, orz, in și cartofi. Solul este de calitate inferioară. 20% din suprafața țării este mlăștinoasă iar 20% acoperită de păduri. În ciuda zăcămintelor petroliere și de turbă, este necesar importul de energie. 350 de centrale rurale produc electricitate cu ajutorul turbei. Dezvoltarea industriei este legată în principal de textile, îmbrăcăminte, încălțăminte și produse agricole.

LETONIA

Suprafața: 63.935 km²
Populația: 2.700.000 locuitori
Densitatea populației: 42 locuitori/km²
Capitala: Riga, 915.000 locuitori (52% letoni, 34% ruși)

TRECUTUL ISTORIC

Și-a obținut independența în 1918, după ce s-a aflat sub control german, suedez, polonez și rus. Ocupată de Germania între 1940-44, a devenit parte a URSS în 1944. A devenit independentă în anul 1991, când a fost admisă în Națiunile Unite.

ECONOMIA

Dezvoltarea industriei are ca efect un venit ridicat pe cap de locuitor. Este importantă producția de locomotive Diesel, trenuri electrice, produse electronice, mașini, motorete, mijloace de telecomunicații, mașini agricole, produse menajere. Este încurajată privatizarea industriei. Zăcămintele de turbă acoperă 10% din suprafața țării și sunt folosite ca sursă de energie. Turismul se află în ascensiune, în special de-a lungul coastei Mării Baltice, unde Riga și Ventspils sunt porturi importante.

AGRICULTURA

Drenarea ținuturilor mlăștinoase a făcut agricultura productivă. Este importantă creșterea vitelor pentru produse lactate și creșterea porcilor, iar principalele culturi sunt cele de sfeclă de zahăr, in, cartofi și cereale.

LITUANIA

Suprafața: 65.200 km²
Populația: 3.724.000 locuitori
Densitatea populației: 56 locuitori/km²
Capitala: Vilnius, 579.000 locuitori (80% lituanieni, 9% ruși, 7% polonezi)

TRECUTUL ISTORIC

A devenit independentă de Imperiul Rus în 1918, dar a fost anexată din nou în 1940. A urmat ocupația germană în 1941 și URSS a recăpătat controlul în anul 1944. A obținut independența în 1991 și a devenit membră al Națiunilor Unite.

ECONOMIA

49% din suprafața țării este arabilă. Principalele culturi sunt cele de secară, ovăz, cartofi, legume, sfeclă de zahăr și in. 22% se folosește la pășunat producându-se carne și lapte. 16% din suprafața țării este împădurită. Sunt importante produsele chimice, electronice, textile și cele din industria de mașini, calculatoarele, îngrășămintele precum și o mică industrie a turismului de-a lungul coastei Mării Baltice.

CLIMA

Estonia, Letonia și Lituania au climate similare. Temperatura medie în ianuarie este de aproximativ -4°C și în iulie de 17°C, cantitatea de precipitații fiind între 550-950 mm pe an.

UCRAINA

Suprafața: 603.700 km²
Populația: 51.704.000 locuitori
Densitatea populației: 86 locuitori/km²
Capitala: Kiev, 2.587.000 locuitori (73% ucraineni, 22% ruși)

RELIEFUL ȘI CLIMA

Munții Carpați se află în sud-vest, însă o mare parte a Ucrainei este o câmpie unduitoare străbătută de râurile Nipru, Bug și Doneț. Aceasta este o regiune agricolă bogată, cu zăcăminte de minerale, în special de cărbuni și fier. Temperatura medie este de aproximativ 20°C în timpul verii și -7°C în timpul iernii. Cantitatea de precipitații este între 600-700 mm pe an.

INDUSTRIA

Devenită independentă în anul 1991, reținând o mare parte a bogăției și a puterii militare a fostei URSS. Una dintre cele mai mari regiuni industriale din Europa este situată în bazinul carbonifer al văii râului Doneț. Prelucrarea oțelului, construcțiile și produsele chimice sunt importante, construcțiile, uzinele chimice și șantierele navale fiind situate de-a lungul coastei Mării Negre. Printre marile zăcăminte de minerale se numără cele de cărbuni din bazinul Doneț, cele de fier din Krivoi-Rog și de lângă Kerci din Peninsula Crimeea și cele de mangan din Nikopol.

AGRICULTURA

Suprafețe întinse de teren agricol fertil produc grâu, porumb, in, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, tutun, fructe, legume. Este importantă creșterea vitelor, a porcilor, a oilor și a păsărilor domestice. Numeroase sisteme de irigație contribuie la creșterea producției. Nivelul agriculturii Ucrainei poate fi ilustrat prin faptul că ea produce peste 40% din producția totală a fostei URSS și are peste 48 de milioane de hectare de teren cultivat.



BELARUS

Suprafața: 207.600 km²
Populația: 10.300.000 locuitori
Densitatea populației: 49 locuitori/km²
Capitala: Minsk, 1.589.000 locuitori (78% bieloruși, 13% ruși, 4% polonezi)

ECONOMIA

Și-a declarat independența de URSS în august 1991 și de atunci economia a intrat în declin din cauza lipsei materiilor prime pentru industrie. O mare parte din suprafața țării este împădurită sau mlăștinoasă. Agricultura este mai importantă decât industria. Carnea de vită și laptele sunt produse în sud și nord; este importantă creșterea porcilor; se cultivă cartofi, cereale, legume, in și cânepă. Turba este o sursă de energie.

REPUBLICA MOLDOVA

Suprafața: 33.700 km²
Populația: 4.359.000 locuitori
Densitatea populației: 118 locuitori/km²
Capitala: Chișinău, 665.000 locuitori (65% moldoveni, 14% ucraineni și 13% ruși)

TRECUTUL ISTORIC

A luat ființă în 1940 din pământ cedat URSS-ului de către România. Independența a fost declarată în 1991, deși în acea vreme populația ucraineană și rusă prefera ruptura de Moldova și unirea cu una din vecinele din nord.

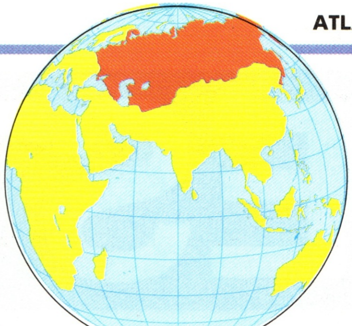
ECONOMIA

Este o țară preponderent agricolă, cultivându-se fructe și legume și producându-se carne și lapte. Există locuri de pescuit bogate în sud și puțină industrie la est de râul Nistru.



FEDERAȚIA RUSĂ







Suprafața
17.075.400 km

Populația
148.704.300 locuitori

Densitatea populației
9 locuitori/km^2

Capitala și cel mai mare oraș
Moscova, 8.967000 locuitori

TRECUTUL ISTORIC

Rusia modernă a fost întemeiată de Țarul Petru I, în secolele XVII-XVIII. Colonizarea Siberiei a avut loc în secolul al XIX-lea, când regiunea transcaucaziană și statele musulmane independente din centrul Asiei au fost și ele anexate. Revoluția din anul 1917 a avut ca rezultat preluarea conducerii țării de către Partidul Comunist (Bolșevic). Când s-a destrămat URSS în decembrie 1991, Rusia și multe dintre republici au format Comunitatea Statelor Independente (CSI). CSI exclude Estonia, Letonia, Lituania și Georgia și se străduiește să mențină legăturile cu Republicile fără să aibă vreo influență asupra treburilor lor interne.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Chiar și după destrămarea URSS, Rusia rămâne una dintre cele mai mari țări ale lumii. Partea europeană a Rusiei se întinde până la Munții Ural în est și Munții Caucaz în sud, care separă Rusia de cele trei republici Transcaucaziene. Munții Caucaz conțin munții cei mai înalți din Europa. Principalele râuri din Rusia europeană sunt Volga, care se revarsă în Marea Caspică, Don și Nipru, care se varsă spre nord în Marea Neagră, și râurile Peciora și Dvina, care se varsă în Oceanul Înghețat. O mare parte a Siberiei este depresiune sau platou, dar există lanțuri muntoase de-a lungul graniței de sud și în est. Peninsula Kamceatka este foarte vulcanică. Vârful Kluicev este cel mai înalt vârf vulcanic din Asia, care a erupt ultima dată în anul 1990.

CLIMA

Rusia este afectată de întinderea imensă de uscat a Asiei și iernile sunt reci. Regiunile cele mai călduroase în ianuarie sunt d-a lungul coastei Pacificului, în unele părți ale coastei de vest și nord-vest, și lângă Marea Neagră – cel mai călduros ținut al țării – unde temperatura este de 0 °C. Vladivostok este situat lângă Marea Japoniei, având o temperatură medie de –15 °C în ianuarie. Există un port în nord-vest, la Murmansk, care nu îngheață, unde iernile sunt mai puțin reci decât în interiorul țării. Majoritatea Rusiei are temperaturi cu mult sub cea de îngheț în timpul iernii. Suprafețe mari au temperatura medie între -20 °C și -30 °C timp de două sau trei luni. Regiunea cea mai rece, nord-estul Siberiei, are temperatura medie este de -50 °C la Verhoiansk și Oimeakon.

VEGETAȚIA NATURALĂ

Climatul rece al regiunilor nordice permite numai creșterea mușchilor și lichenilor, copacii mici din locurile adăpostite și florile având un ciclu de viață rapid în mai și iunie. Acest peisaj arctic se numește tundră. O arie imensă de păduri de conifere, numită taiga, se întinde peste întreaga lățime a Siberiei, și în sud aproape până la granița cu Mongolia. Aceasta este cea mai mare suprafață împădurită din lume, extinzându-se din Norvegia și Suedia până la Oceanul Pacific, și care produce lemn de esență moale. În sud-vestul Siberiei, de-a lungul graniței cu Kazahstan, este o zonă de pășune care se extinde spre vest până în sudul Rusiei europene, lângă Volgograd. Aceasta se transformă treptat în păduri mixte, întinzându-se până dincolo de Moscova.

INDUSTRIA

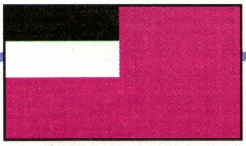
Înainte de 1917 Rusia a fost în principal o țară agricolă, dar în urma unor serii de Planuri de Cincinal a avut loc o dezvoltare rapidă a industriei, în special în siderurgie, construcții și industria chimică. S-au depus eforturi prea mari în industria cercetării spațiale și cea militară, iar alte ramuri au rămas în urmă în comparație cu alte țări industriale. Industriile de stat au ignorat principiile pieței libere, provocând multe probleme în anii 1990.

AGRICULTURA

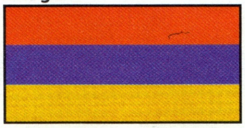
Rusia este o mare țară agricolă, în ciuda lipsei recente de alimente. Terenurile cele mai fertile și clima cea mai bună sunt în părțile sudice ale Rusiei europene, unde principalele cereale sunt grâul și porumbul. Se cultivă și floarea-soarelui, cartofi, sfecla de zahăr și alte legume, precum și vița de vie și fructe mediteraneene în extrema sudică, lângă Marea Neagră. Este importantă și creșterea vitelor, porcilor și ovinelor. La nord de Moscova se cultivă secară, ovăz, cartofi și legume, și multe ferme produc lapte și carne. Numai în piețele din sud-est ale Siberiei agricultura este răspândită și aici cerealele sunt importante pe fostele pășuni. Asolamentul este foarte frecvent și se cultivă floarea-soarelui, plante furajere și legume. Sistemele de irigație asigură o bună alimentare în perioada de creștere. Spre nord și est, în Siberia, agricultura se practică numai pentru necesitățile locale, producând lapte, legume, fân și ovăz. Fostele ferme de stat s-au implicat în cercetare, încercând să găsească plante care să poată rezista la frig, sau care să se coacă repede în scurtul sezon de creștere.

COMUNICAȚII

Rusia are o bună rețea de căi ferate, Moscova și St. Petersburg fiind cele două noduri. Din Moscova există trasee spre toate orașele mari. În Siberia există suprafețe mari fără căi ferate, în special în nord. Din Rusia europeană se întind linii spre est prin Sverdlovsk și Celeabinsk până la Nvosibirsk și mai departe. O a doua linie transsiberiană de la Moscova la Vladivostok a fost recent completată. Marea Azov și Marea Neagră asigură legături cu oceanul, iar St. Petersburg, Murmansk și Arhanghelsk sunt porturile din nord. Există o serie de porturi de-a lungul coastei Oceanului Înghețat folosite în timpul lunilor de vară, iar pe coasta de est portul Vladivostok este menținut în funcțiune de spărgătoare de gheață. Drumurile de apă din interior permit traficul între Marea Albă, Marea Neagră, Marea Baltică și Marea Caspică.



Georgia

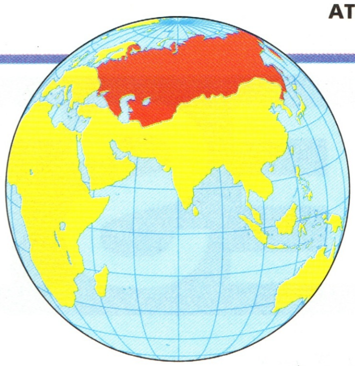


Armenia



Azerbaidjan

REPUBLICILE TRANS-CAUCAZIENE





GEORGIA
Suprafaţa
69.700 km²
Populaţia
5.456.000 locuitori (70% georgieni)
Densitatea populaţiei:
78 locuitori/km²
Capitala şi oraşul cel mai mare:
Tbilisi, 126.000 locuitori

TRECUTUL ISTORIC

Georgia are o cultură străveche, cu limbă şi alfabet propriu. Majoritatea populaţiei este creştin ortodoxă. Unul dintre cei mai faimoşi georgieni a fost Iosif Stalin. Georgia a devenit independentă în 1918, apoi a devenit parte a URSS în 1921, de care s-a despărţit în anul 1991 şi a devenit membră a ONU. S-a alăturat Comunităţii Statelor Independente (CSI) în 1994. Georgia are mai multe regiuni în care minorităţile etnice doresc o mai mare autonomie: Ossetia de Sud din centrul şi nordul Georgiei, abolită ca entitate separată în anul 1990, Abhazia din nord-vest şi Abhazia din sud-vest. La începutul anilor 1990 în aceste regiuni au avut loc lupte între cele trei minorităţi etnice şi forţele georgiene, cauzând instabilitate politică gravă.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Georgia are un teren aspru, conţinând cele mai înalte vârfuri din Munţii Caucaz. O treime din suprafaţa ţării este împădurită. Pe coasta Mării Negre clima are caracter mediteranean, dar este rece în munţi. Tbilisi are o temperatură medie de 3° C în ianuarie şi 25° C în iulie, cantitatea de precipitaţii fiind de 47 cm pe an.

INDUSTRIA

Sunt importante cărbunele din Tkvarchcli şi Tkibuli, manganul şi alte minerale precum ţiţeiul, aurul şi fierul. Lângă Tbilisi se produce energie hidroelectrică. Siderurgia şi construcţiile navale sunt în dezvoltare. La Rustavi este o uzină metalurgică şi la Kutaisi o uzină de motoare. Agricultura locală furnizează materia primă pentru prelucrarea textilelor, a ceaiului şi a alimentelor.

AGRICULTURA

Din cauza terenului aspru doar o mică suprafaţă poate fi cultivată, însă se găsesc culturi bogate răspândite pe arii izolate. Depresiunile subtropicale, de-a lungul coastei Mării Negre, produc ceai, citrice, ulei de tung, lacuri şi cerneluri de tipografie. Regiunea din jurul oraşului Kutaisi este vestită pentru podgorii şi mătase. Grânele, cartofii, sfecla de zahăr şi legumele sunt răspândite şi sunt importante carnea, laptele, ouăle şi lâna.

ARMENIA
Suprafaţa
29.800 km²
Populaţia
3.645.000 locuitori (93% armeni)
Densitatea populaţiei
110 locuitori/ km2
Capitala şi oraşul cel mai mare:
Erevan, 1.199.000 locuitori

TRECUTUL ISTORIC

Armenia este un regat antic, având în trecut centrul în Vf. Ararat. În secolul al IV-lea e.n. a devenit prima ţară care a adoptat creştinismul ca religie de stat. Armenia a devenit republică a URRS în anul 1920 şi şi-a obţinut independenţa în 1991. Este membră a CSI şi a ONU. Problemele economice rezultate din cutremurul din 1988 au fost intensificate de conflictul cu Azerbaidjan privind regiunea disputată Nagorno Karabah, a cărei populaţie creştină se opunea conducerii azerbaidjane musulmane. Au avut loc lupte intense între etnicii armeni, ajutaţi de Armenia, şi azerbaidjani. Până în 1993 etnicii armeni cereau controlul regiunii Nagorno Karabah. Armenii au ocupat şi regiuni care legau Nagorno Karabah de Armenia, în ciuda opunerii Azerbaidjanului.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Armenia este muntoasă, cu vârfuri de peste 3000 m, cel mai înalt fiind Vf. Agri Dagi (Vf. Ararat), 4090 m. Verile sunt calde şi secetoase iar iernile reci. La Erevan, temperatura medie este de -5° C în ianuarie şi 25° C în iulie, cantitatea de precipitaţii fiind de 32 cm pe an.

AGRICULTURA

Doar o mică suprafaţă este potrivită pentru culturi, dar în regiunile fertile în valea râului Aras se cultivă bumbac, viţă de vie, migdale, măsline, grâne şi legume. Suprafeţele întinse sunt folosite pentru păşunat, în special în munţi.

INDUSTRIA

Zăcămintele de minerale sunt numeroase şi sunt disponibile multe surse de hidroelectricitate. Industria este dezvoltată, mai ales producţia de cauciuc sintetic, de îngrăşăminte, de textile, de alimente, de materiale de construcţii şi construcţiile. Economia a fost perturbată de blocada care împiedica importarea petrolului şi a gazelor naturale din estul Azerbaidjanului.

AZERBAIDJAN
Suprafaţa
86.000 km²
Populaţia
7.400.900 (83% azeri musulmani)
Densitatea populaţiei
81 locuitori/km²
Capitala şi oraşul cel mai mare
Baku, 1.757.000 locuitori

TRECUTUL ISTORIC

A obţinut independenţa în anul 1918, şi a devenit republică a URRS în 1920. A devenit din nou independentă în 1991 şi acum este parţial ataşată de CSI şi este membră a ONU. Din anul respectiv se duce un război civil pentru regiunea autonomă Nagorno Karabah. Azerbaidjan include şi Republica Autonomă Nahicevan, o regiune separată de Azerbaidjan de teritoriul armean. Conflictul cu Armenia este o constantă în istoria modernă a ţării.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

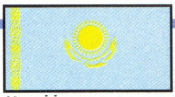
Nord-estul cuprinde Munţii Caucaz, cu munţi mai mici în sud. Depresiunea din centru este străbătută de râurile Kura şi Aras. Clima este continentală, dar iernile sunt reci.

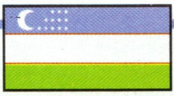
AGRICULTURA

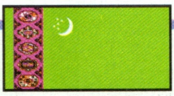
Deşi terenul arabil reprezintă mai puţin de 10% din suprafaţa totală, bumbacul, tutunul, strugurii, cerealele, orezul, legumele şi mătasea sunt produse importante. De-a lungul ţărmurilor de sud ale Mării Caspice se găsesc plantaţii de ceaiuri şi de citrice.

INDUSTRIA

Petrolul şi gazele naturale aduc multă bogăţie ţării. Principalele zăcăminte de petrol sunt la vest, nord şi sud de Baku. S-au construit rafinării în apropiere, şi o conductă leagă Baku de Batumi, la Marea Neagră. Alte zăcăminte minerale sunt de fier, cupru, plumb, zinc şi aluminiu. S-au dezvoltat multe ramuri ale industriei, în special siderurgia şi prelucrarea aluminiului la Sumgait. Stepankert şi Lenkoran din sud sunt centre industriale pentru produse chimice, textile şi din piele.

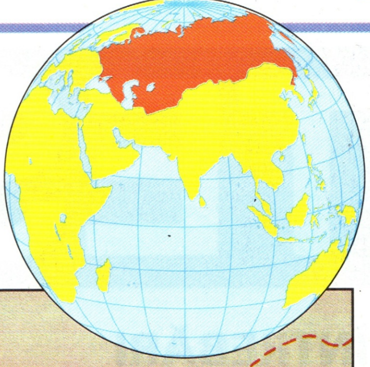

Kazahstan


Uzbekistan


Turkmenistan


Tadjikistan


Kirghizstan



REPUBLICILE CENTRAL-ASIATICE



KAZAHSTAN

Suprafaţa
2.717.300 km²

Populaţia
16.963.600 locuitori

Densitatea populaţiei
6 locuitori/km²

Capitala
Alma-Ata, 1.151.000 locuitori (43% kazahi; 36% ruşi)

TRECUTUL ISTORIC

Kazahstan a devenit republică a Uniunii Sovietice în anul 1936. Şi-a declarat independenţa în anul 1991 şi în anul 1992 s-a alăturat ONU.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

În vest sunt câmpii joase iar în sud-est munţi înalţi. Vârful Beluha (4506 m) se află la graniţa cu China şi Mongolia. Râurile din nord se revarsă în Tobol şi Irtiş şi apoi în Marea Caspică. Apa pentru irigaţii este drenată din râuri ceea ce a rezultat scăderea nivelului apei în Marea Caspică şi Lacul Aral. Clima este continentală cu veri calde şi ierni reci.

INDUSTRIA

Kazahstan este bogat în minerale printre care se numără aurul, cuprul, plumbul, zincul, fierul şi cărbunele. De asemenea se găsesc în cantităţi mari ţiţei, gaze naturale şi mangan. Majoritatea oraşelor sunt industrializate, iar în 1993 s-a introdus un program de privatizare.

AGRICULTURA

În nord şi vest se practică agricultura mixtă cu tutun, muştar şi fructe. În sud şi sud-est, irigaţia a permis creşterea unei game largi de culturi printre care bumbac, fructe şi legume pentru export. Este importantă creşterea oilor şi a vitelor.

UZBEKISTAN

Suprafaţa
447.400 km²

Populaţia
21.206.000 locuitori

Densitatea populaţiei
45 locuitori/km²

Capitala
Taşkent, 2.073.000 locuitori (71% uzbeki)

TRECUTUL ISTORIC

Republica Uzbekă a fost creată în anul 1924 din fostul Turkestan. Şi-a declarat independenţa de URSS în anul 1991 şi a devenit membru ONU în ianuarie 1992. Principala religie este religia musulmană sunni.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Lacul Aral din vest este înconjurat de regiuni joase. Munţii din est sunt terminaţii ai lanţurilor muntoase Tien Şan şi Pamir. Există planuri de-a devia apa din râurile Siberiei în Lacul Aral pentru a îmbunătăţi irigaţia. O mare parte a ţării este deşert, iar oazele sunt principalele centre de populaţie.

ECONOMIA

Ţară în principal agricolă cu producţie intensă în regiunile irigatee. Canalele măresc suprafaţa zonei irigate. Se exportă bumbac dar sunt importante şi fructele, legumele şi cerealele. Dezvoltarea industriei este legată în principal de produsele agricole dar există şi fabrici de construcţii şi uzine chimice. Sunt exploatate numeroase zăcăminte de minerale, printre care cele de gaze naturale, plumb, zinc, cupru, ţiţei şi puţin aur. Silvicultura este importantă în special în regiunile muntoase.

TURKMENISTAN

Suprafaţa
488.100 km²

Populaţia
3.622.000 locuitori

Densitatea populaţiei
7 locuitori/km²

Capitala
Ashabad, 398.000 locuitori (72% turkmeni)

TRECUTUL ISTORIC

Turkmenistan şi-a declarat independenţa de URSS în anul 1991 şi a devenit membru a ONU în anul 1992.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Ţara este în mare parte o regiune joasă, având dealuri în sud-est. Marea Caspică este la graniţa de vest. Peste trei pătrimi din suprafaţa ţării le reprezintă deşertul Karacum.

ECONOMIA

În această ţară agricolă cultura principală pentru export o reprezintă bumbacul. Păstoritul este răspândit deşi păşunile nu sunt bogate. Sunt crescuţi cai turkoman şi turme de oi karakul produc lână. Există industrii de covoare şi mătase iar pescuitul este important în Marea Caspică. S-au găsit zăcăminte bogate de minerale incluzând cantităţi mari de gaze naturale.

TADJIKISTAN

Suprafaţa
143.100 km²

Populaţia
5.300.000 locuitori

Densitatea populaţiei
37 locuitori/km²

Capitala
Duşanbe, 595.000 locuitori (62% tadjiki şi 23% uzbeki)

TRECUTUL ISTORIC

Tadjikistan a devenit republică a Uniunii Sovietice în anul 1926. A obţinut independenţa în 1991, însă tensiunile dintre Partidul Comunist şi grupările islamiste şi democrate nu au fost rezolvate.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Este o ţară muntoasă, având lanţul muntos Pamir în est şi Podişul Pamir în centru. Unele vârfuri depăşesc 7000 m. Lacurile glaciare din munţi sunt sursa de apă pentru irigaţie. Râurile Sirdaria din nord şi Amudaria din sud se află în cele mai mari văi.

ECONOMIA

Ţară în principal agricolă, se exporă în principal bumbac. Canalele de irigaţie au o lungime de 43.000 km. Se cultivă fructe printre care lămâi şi portocale. Suprafeţe mari sunt folosite pentru creşterea animalelor, în special vite şi oi. Zăcămintele bogate de plumb, zinc şi ţiţei sunt puţin exploatate. Industria se specializează în producţia confecţiilor şi a textilelor.

KIRGHISTAN

Suprafaţa
198.500 km²

Populaţia
4.500.000 locuitori

Densitatea populaţiei
22 locuitori/ km²

Capitala
Frunze (Bişkek), 616.000 loc. (52% kirghizi şi 21% ruşi)

TRECUTUL ISTORIC

Kirghizstan a devenit republică în 1926. Şi-a obţinut independenţa în 1991 şi a devenit membru ONU în 1992. Principala religie este islamică.

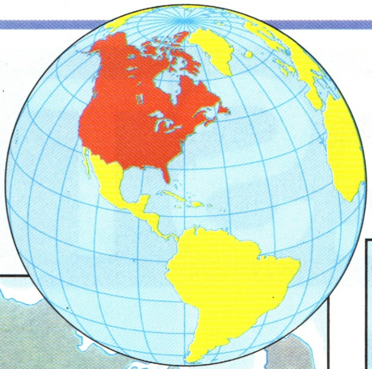
CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Este o ţară muntoasă cu vârfuri de până la 7439 m în vârful Victoria la graniţa cu China. Lanţul muntos Pamir se întinde peste partea de sud a ţării.

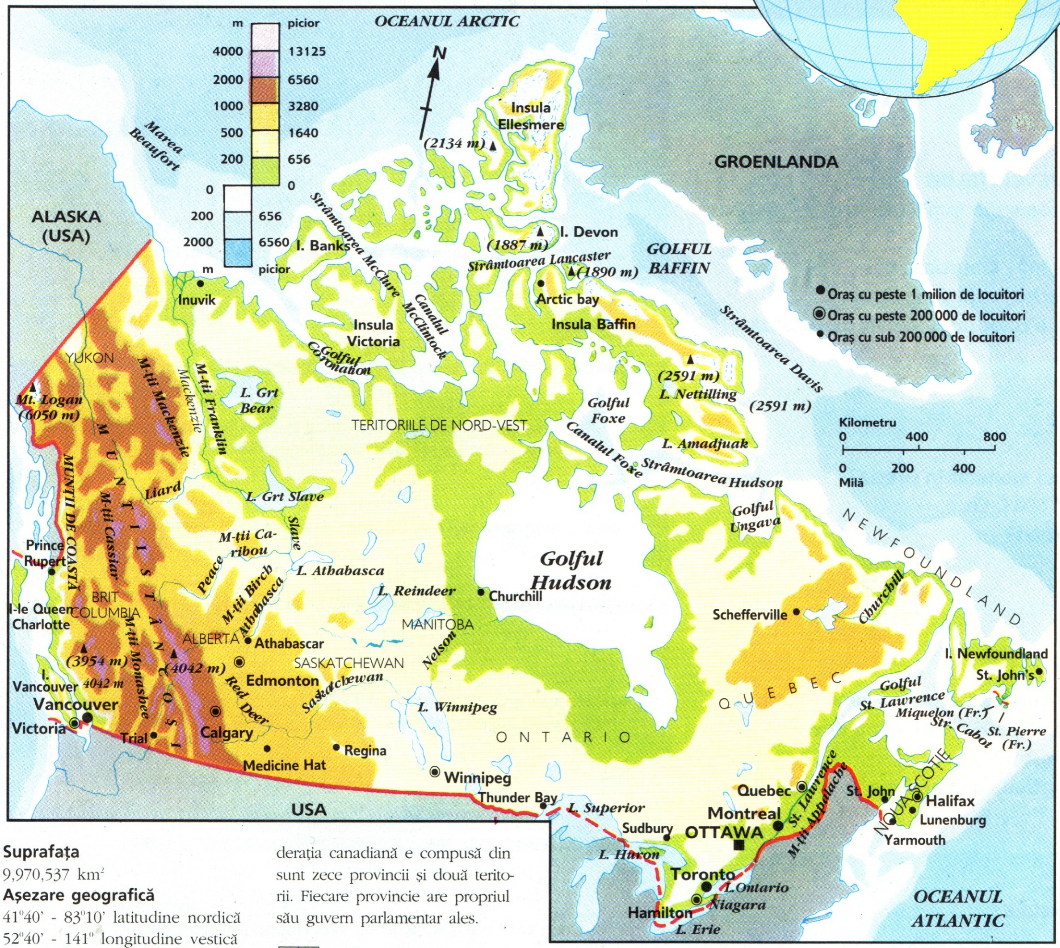
ECONOMIA

Principalele culturi sunt cele de cereale, sfeclă de zahăr şi bumbac. Printre industrii se numără cea textilă şi de prelucrare a alimentelor şi exploatarea minieră. Hidrocentralele s-au construit în lanţul muntos Tien Şan şi pe lângă Lacul Tssik-Kul.





CANADA





Suprafaţa
9.970.537 km²

Aşezare geografică
41°40' - 83°10' latitudine nordică
52°40' - 141° longitudine vestică

Populaţie
28 753 100 locuitori

Densitatea populaţiei
3 locuitori/km²

Capitala
Ottawa, 994 300 locuitori

Cel mai mare oraş
Toronto - 3 983 046 locuitori

Limbi
engleza vorbită în proporţie de 63% din populaţie ca limbă maternă, iar franceza în proporţie de 25%.

Importuri majore
vehicule, textile, fier şi oţel, semipreparate, fructe şi legume

Exporturi majore
cherestea, gaze naturale, metale feroase şi neferoase, hârtie şi carton, substanţe chimice, lemn, grâu, celuloză

Moneda oficială
dolarul canadian (1 dolar=100 cenţi)

Produsul intern brut (PIB)
601 329 milioane dolari SUA

Statutul
dominion şi membră a comunităţii britanice de naţiuni. Confederaţia canadiană e compusă din sunt zece provincii şi două teritorii. Fiecare provincie are propriul său guvern parlamentar ales.

INDUSTRIA FORESTIERĂ
Aproape 43% din pământ este acoperit cu pădure. Circa 80% din păduri sunt de conifere, în principal molid, brad, pin şi cedru. Canada este cel mai mare producător de lemn din lume, al doilea în producerea celulozei şi al treilea în producerea hârtiei.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE
Canada este a doua ţară ca mărime din lume. Stâncile vechi şi dure, metamorfice a Scutului Canadian ocupă o mare parte din nord, întinzându-se de la Munţii Stâncoşi până la Coasta Atlanticului şi de la sudul Bazinului Arctic până la Marile Lacuri. La sud-est de Scutul Canadian se află câmpiile fertile şi populate din Sf. Lawrence şi Marile Lacuri. La vest de Scutul Canadian sunt Munţii Stâncoşi şi alţi câţiva munţi care se întind până la Oceanul Pacific. Aceştia au prevenit răspândirea climei oceanice spre interiorul ţării. Multe piscuri depăşesc 3 000 de metri, munţii Logan atingând 6 050 metri. Sunt patru sisteme de râuri principale: Marile Lacuri/Sf. Lawrence; sistemul golfului Hudson cu Albany, râurile Nelson şi Churchil; în bazinul Mackenzie se află cel mai mare râu, Mackenzie (4242 km), vărsându-se în Oceanul Arctic; şi Fraser care curge spre Pacific.

CLIMA
Clima este continentală cu ierni reci dar vară caldă şi însorită. În ianuarie temperatura medie este de -15 °C dar în nord, la Cercul Polar ea ajunge sub -30 °C. Vara temperatura medie este de 19 °C, iar în nordul îndepărtat în jur de 15 °C, cu zile lungi şi însorite. În interior media precipitaţiilor este de 100 cm/m² sau chiar mai puţin pe an. Cele mai umede locuri sunt în munţii vestici unde ploile depăşesc 200 cm/m².

INDUSTRIA
Industria deţine mai mult de jumătate din totalul exporturilor. Cei mai mulţi angajaţi sunt în industria alimentară şi cea a fabricării metalelor, şi împreună cu produsele petroliere, chimicale, industria papetăriei şi forestieră, aduc cel mai mare venit de valută străină. Industriile sunt importante în regiunea Marilor Lacuri şi pe ţărmurile localităţii Sf. Lawrence. Toronto, Hamilton, Windsor şi Montreal sunt cele mai mari oraşe industriale.

PESCUITUL
Cu toate că nu se află printre primele ţări în domeniul pescuitului, Canada este un exportator important cu peste 1,5 milioane tone de peşte anual. Principala zonă de pescuit este în apropiere de Newfoundland.

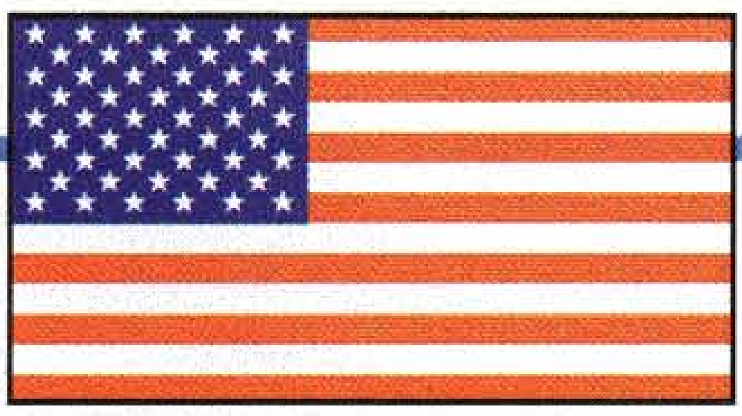
ENERGIA
Canada deţine resurse de energie, petrol şi gaze naturale extrase din Preerie, din ţinutul rece al Columbiei Britanice şi o imensă şi dezvoltată putere hidroenergetică.

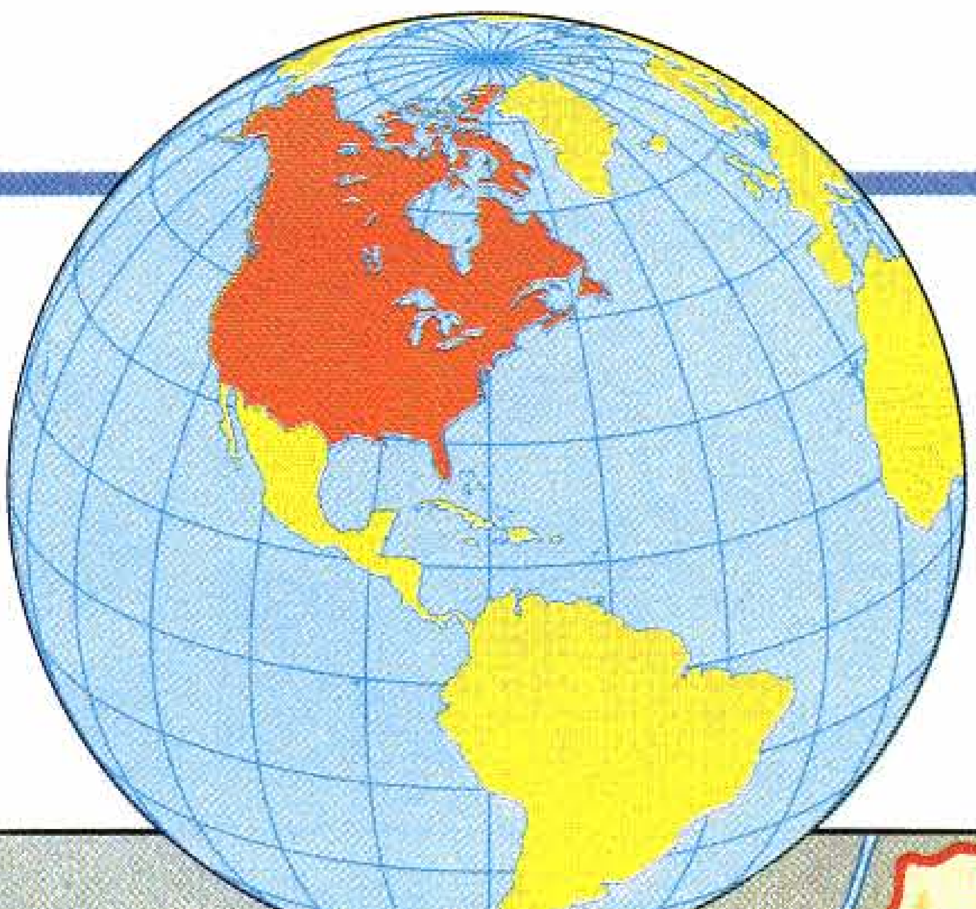
MINERITUL
Vechile pietre cristaline sunt foarte bogate în minerale cum ar fi: cuprul, zincul, nichel, plumb şi argint. Minele de azbest sunt la sud de Sf. Lawrence, iar cele de fier lângă granița Quebec/Labrador. Petrolul şi gazul natural provin din Preerie de unde pleacă prin conducte către toate părţile ţării. Canada este cel mai mare producător de uraniu, zinc şi nichel.

AGRICULTURA
Agricultura a fost tot timpul importantă în Canada cu toate că angajaţii din agricultură sunt mai puţin de 4% din numărul total al forţei de muncă. În jur de 7,3% din suprafaţa pământului este arată sau folosită pentru păşune. Agricultura însumează 8% din totalul exporturilor făcute de Canada. Cea mai mare întindere unde se cultivă pământul este în preeria Alberta, Saskatchewan şi Manitoba.

TRANSPORTURILE
Sunt peste 390 000 km de autostrăzi incluzând rutele transcontinentale şi Autostrada Alaska. Autostrada Transcanada (7766 km) este cea mai lungă autostradă pavată din lume. Montreal, Toronto şi Vancouver au metrouri, iar Calgari şi Edmonton au sisteme speciale de tranport urban. Căile ferate au o lungime de 885 563 km. Cinci linii aeriene întreţin serviciile interne şi internaţionale. Halifax, Montreal şi Vancouver sunt cele mai importante porturi.

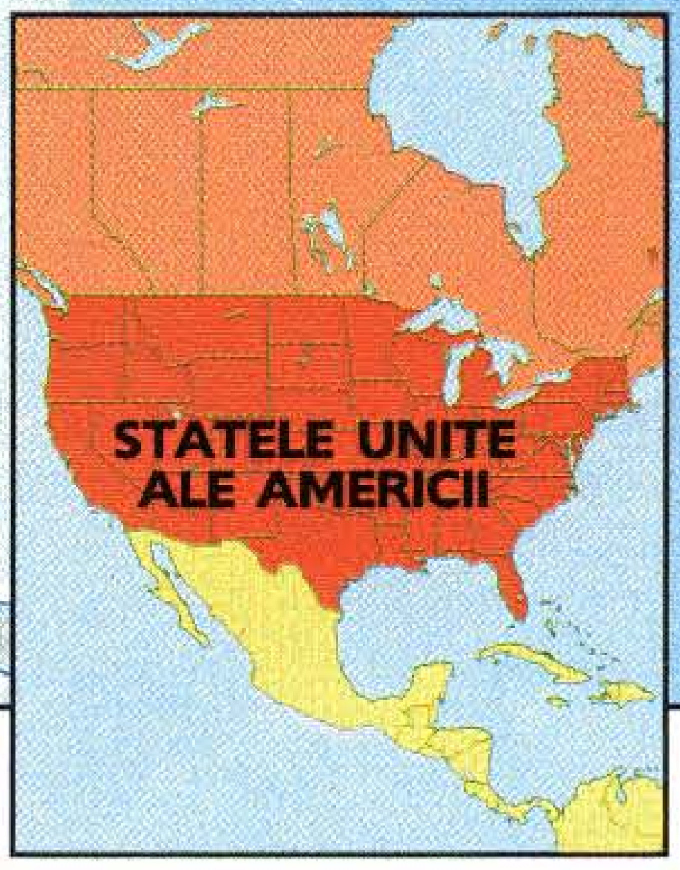
POPULAŢIA
76% din populaţia canadiană locuieşte la oraşe, în special în sud. Ontario este provincia cea mai populată, cu 10.746.000 de locuitori. Quebec are 7.208.800 locuitori, iar Columbia Britanică 3 535 100.





STATELE UNITE ALE AMERICII 1





Suprafața
9.809.108 km²

Localizare
Cuprinde 48 de state între:
25°07' - 49°23' N
66°57' - 124°44' V
Alaska:
51° - 71°21' N
130° V - 172° E
Hawaii:
18°58' - 22°15' N
154°45' - 160°15' V

Populația:
259.681.000 locuitori

Densitatea populației:
27 locuitori / km²

Capitala:
Washington DC, populație 585.221

Cel mai mare oraș:
New York, populație 7.311.966

Limba oficială:
Engleza

Importuri:
Tehnologie, autovehicule, fier și oțel, metale neferoase, petrol neprelucrat, îmbrăcăminte, hârtie

Exporturi:
Tehnologie, autovehicule, produse chimice, aeronave, cereale, soia, metale, cărbune, produse textile.

Moneda națională:
Dolarul (1 dolar = 100 cenți)

Produs Intern Brut:
6.897.200 milioane dolari SUA

Statut:
Republică federală

GEOGRAFIE FIZICĂ

Statele Unite ale Americii sunt formate din 50 de state, plus District of Columbia este a treia țară din lume ca și mărime. Partea de vest este formată din platouri cu o înălțime medie de 2.000 m, și străbătute de văi adânci, din canioane și lanțuri muntoase. Cel mai important lanț muntos este format din Munții Stâncoși, iar în apropierea coastei de vest se găsesc Cascadele și lanțul muntos Sierra Nevada. Muntele Whitney este cel mai înalt vârf din Statele Unite (4.418 m), iar Valea Morții, la 85 m sub nivelul mării este zona cea mai uscată și mai joasă de pe continent. Peisajul divers este format din copaci uriași în California, geizeri și izvoare fierbinți în Parcul Național Yellowstone, Wyoming și Marele Canion în Arizona. Între coasta Oceanului Atlantic și vastele câmpii ale bazinului fluviului Mississippi se găsesc Munții Apalași. Câmpiile din bazinul fluviului Mississippi unesc de la vest la est Munții Stâncoși de Apalași și de la nord la sud granița cu Canada și Golful Mexic. Terenul este în mare parte jos și întins, dar se găsesc și câteva lanțuri muntoase, cum sunt Ozarks, în Missouri, sau Black Hills în Dakota. Fluviul Mississippi are o lungime de 5.970 km, fiind al treilea ca lungime din lume, după Nil și Amazon. Sedimentele transportate de-a lungul întregului curs formează o deltă la vărsarea fluviului în Golful Mexic.

CLIMA

Statele Unite ale Americii au o suprafață comparabilă cu cea a Europei, cu mai multe tipuri de climă. În statele din sud, lângă Golful Mexic, vara este fierbinte și iarna caldă. În centru și nord-est, vara este fierbinte și iarna friguroasă, mai ales în Minnesota și Dakota, unde nu se simt influențele climei moderat-oceanice; în partea de nord se simt influențele climei polare. Zonele muntoase din vest au climă friguroasă iarna, datorită înălțimii, iar zăpada poate persista până în luna iulie. In nord-vest și în California, vara este fierbinte și iarna blândă. Temperatura variază în iulie între 18°C în Seattle și 28°C în New Orleans, iar în ianuarie, între -10°C la Minneapolis și 13°C la Los Angeles. Cantitatea de precipitații variază de la peste 100cm pe coasta de est și de sud, la 50 cm în bazinul fluviului Mississippi și mai puțin de 25 cm în zonele muntoase din vest. Precipitațiile sunt foarte abundente în apropierea coastei de vest, în Washington și Oregon - 80 cm în zonele joase și 100-150 cm în zonele muntoase. Coborând însă spre California, precipitațiile devin tot mai rare, ajungând la o cantitate media de 25 cm în Los Angeles.

VEGETAȚIA

În zonele muntoase din vest predomină pădurile de conifere; în nord păduri mixte, și pin, chiparos și mangrove înspre costa de sud. La est de fluviul Mississippi se întindeau odinioară păduri, dar au fost defrișate pentru amenajarea terenului agricol. Zonele muntoase au vegetație slabă formată din ierburi și tufișuri, iar în zonele de deșert din cactuși.

PĂDURILE

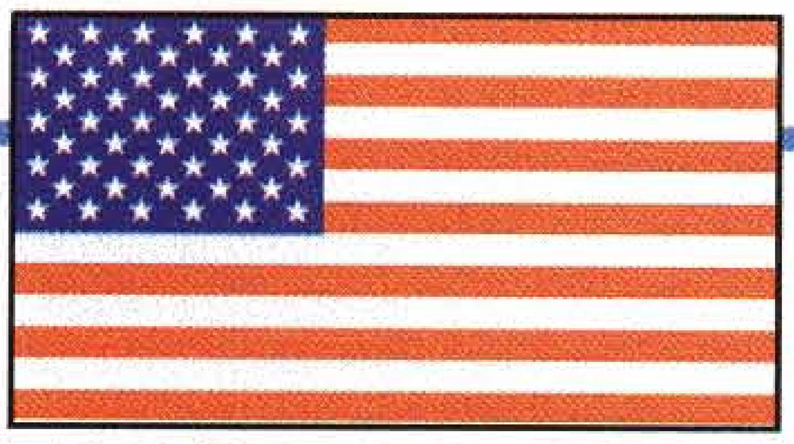
29% din suprafața Statelor Unite este acoperită cu păduri. Anual se produc peste 50 de milioane de tone de cherestea și peste 60 de milioane de tone de hârtie, ceea ce înseamnă mai mult de un sfert din totalul mondial. De asemenea, din Statele Unite provine un sfert din cantitatea mondială de lemn pentru construcții, principalele surse fiind pădurile din vest - din Washington, Oregon și California, dar și din regiunea Munților Apalași.

TRANSPORTUL

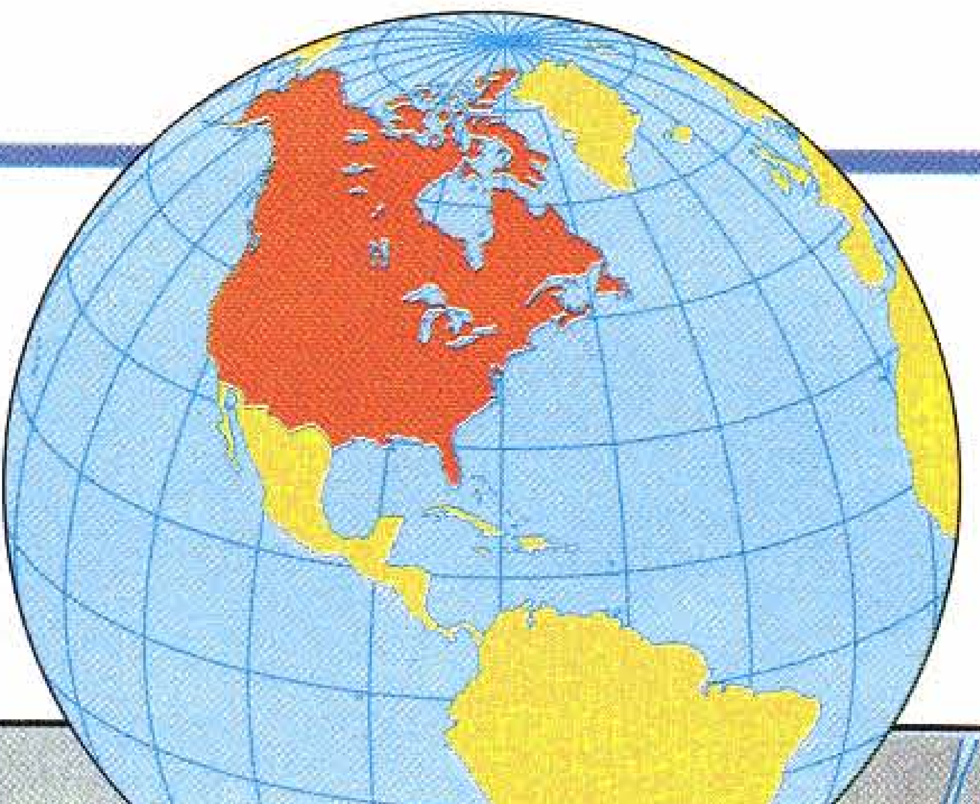
Cel mai important este transportul terestru, pe șosele și autostrăzi; acestea din urma însumează o lungime de 6.365.590 km. Autostrăzile interstatale, mai dese în zonele mai populate din est, facilitează transportul pe toată suprafața Statelor Unite, la o viteză maximă de 104,6 km/oră. Transportul aerian este important atât pentru rute interne, cât și internaționale. Există peste 4.000 de aeroporturi publice, care leagă toate orașele importante.

ENERGIA

SUA sunt cel mai important producător și consumator de energie electrică, având o capacitate energetică mai mare decât cea a întregii Europe. 76% provine din centrale termice, 12% din centrale hidroelectrice și 12% din centrale nucleare. Anual se extrag peste 400 milioane de tone de petrol. SUA sunt al doilea mare producător de gaze naturale și al treilea producător de cărbune. Pe multe dintre râurile și fluviile care străbat teritoriul Statelor Unite - în special Tennessee, Colorado și Columbia s-au construit centrale hidroelectrice.



STATELE UNITE ALE AMERICII 2





MINERITUL

Pe lângă resursele sale de energie, SUA este bogată și în alte minerale precum fierul, argintul aurul, cuprul plumbul și uraniul. Minereuri de fier se găsesc în Munții Mesabi, și ele sunt transportate spre est în Pensilvania și Ohio. Fosfați se extrag lângă Jacksonville în Florida, iar sulful lângă coasta Golfului Mexic în Texas și Louisiana. Majoritatea minereurilor metalifere și a mineralelor prețioase se găsesc în statele muntoase din vest. Cuprul se extrage în Arizona, Montana și Utah; uraniul din New Mexico și Wyoming. Se produc cantități mici de aur și argint, dar de la goana după aur și argint, unele orașe au fost abandonate.

INDUSTRIA

SUA este pe primul loc între țările industriale din lume, folosind multe minerale și produse agricole obținute în țară și de asemenea importând resurse. Printre ramurile mai importante ale industriei se numără fabricarea mașinilor, autovehiculelor, avioanelor, produselor din metal, alimentelor, produselor chimice, tiparul și publicațiile. În industria grea se găsește și cea de fier și oțel, care reprezintă baza altor industrii. SUA este al treilea mare producător din lume după fosta URSS și Japonia, în special în Pensilvania și Ohio și în orașe de pe coastă. Orașele de pe continent au crescut datorită zăcămintelor de cărbune din Pensilvania și a celor de fier din Mesabi. Textilele reprezintă o altă ramură importantă a industriei în orașe cum sunt Boston, New York și Atlanta. Industria de construcții este răspândită, dar ea e importantă mai ales în nord-vest. Industria de motoare reprezintă o parte importantă acesteia, iar SUA este al doilea mare producător din lume (după Japonia). Detroit este patria companiei Ford.

AGRICULTURA

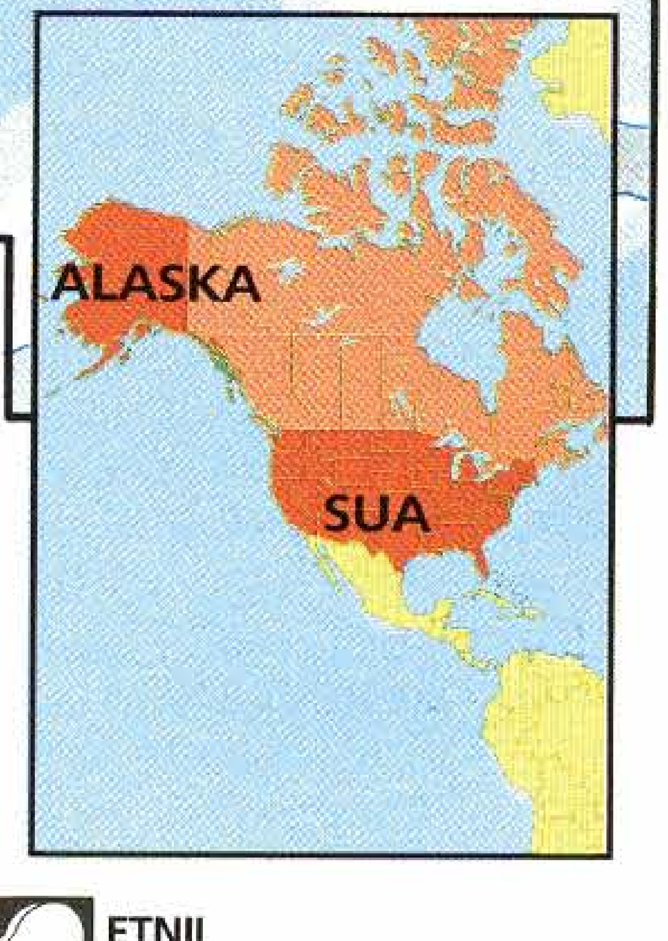
Gama largă de climate permite cultivarea aproape tuturor produselor agricole în SUA. Trestia de zahăr și fructele tropicale se cultivă aproape de coasta sudică, porumbul, grâul și bumbacul în depresiunile centrale, citrice în Florida și California, iar merele în Maine și Washington. Datorită surplusului din ultimii ani, s-au impus norme pentru a limita producția. Mulți agricultori au scos pământuri din producție și primesc o subvenție de la guvern.

CREȘTEREA ANIMALELOR

Creșterea oilor și a vitelor se practică în ferme întinse în Câmpia Mare și în regiunile mai uscate din vest. Calitatea ierbii este adesea inferioară, și pământurile irigate din văi sunt folosite pentru cultivarea plantelor furajere. Vitele crescute pentru produse lactate sunt importante în ținuturile mai umede din nord-est, aproape de marile piețe urbane. În afară de lapte se produce unt și brânză. Creșterea păsărilor domestice este răspândită, îndeosebi în apropierea orașelor mai mari.

CULTIVAREA PĂMÂNTULUI ARABIL

Depresiunile centrale produc grâu, porumb, tutun și bumbac. În unele state pe o treime din teren se cultivă porumb, o mare parte a acestuia fiind folosită ca hrană pentru animale, dar se cultivă și grâu, soia, ovăz, legume și plante furajere. Florida este specializată în legume timpurii. Pe câmpiile de pe coasta Atlanticului crește și tutun în sud, mai spre nord legume. Produsele lactate, merele, legumele și grâul sunt importante în Washington și Oregon. În California se cultivă plante potrivite pentru zona temperată în nord, iar în regiunile mai calde din sud se cultivă struguri, bumbac, fructe și legume de iarnă.



ETNII

Coloniștii spanioli au ajuns îm America de Nord prin Mexic în secolul al XVI-lea, iar coloniștii englezi au venit în New England și statele de pe coasta Atlanticului la începutul secolului al XVII-lea. În secolele al XIX – XX-lea, peste 50 de milioane de emigranți au sosit aici din Europa și unele țări asiatice. S-au dus lupte cu băștinașii indieni, care se găsesc acum în număr de aproximativ 1,3 milioane, mulți dintre ei trăind în rezervații speciale. Din vestul Africii s-au adus sclavi, la început pentru a lucra pe plantațiile de bumbac. Aproximativ 27 de milioane dintre locuitori sunt negri, și mulți trăiesc acum în orașe. Există peste 20 de milioane de imigranți de origine spaniolă.

ORAȘE

74% din toți americanii trăiesc în prezent în orașe, iar regiunea cea mai populată este nord-estul, între Boston și Washington, spre interior până în Pittsburgh și Detroit. Orașele Los Angeles și San Diego din California, cel mai urbanizat dintre toate statele, au peste un milion de locuitori. New York, cel mai mare oraș și principalul port, este cel mai mare centru financiar și comercial, industriile sale furnizând aproape 10% din producția țării. Cel mai mare oraș din interior este Chicago.

ALASKA

Alaska a devenit cel de-al 49-lea stat al Uniunii în anul 1859, și cu suprafața sa de 1.518.539 km² este cel mai mare stat. Populația este de numai 550.043 locuitori. În mare parte statul este muntos, și în Vârful McKinley atinge 6194m, acesta fiind cel mai înalt vârf muntos al SUA. Clima este rece. Sud-vestul are o climă mai blândă, și dealuri împădurite. Silvicultura, pescuitul de somoni și mineritul sunt vitale pentru economie. Principalul mineral este țițeiul din câmpia de pe coasta Oceanului Înghețat.

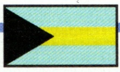
HAWAII

Aceste insule, acoperind o suprafață de 16.705 km², au devenit al 50-lea stat în anul 1959. Arhipelagul hawaian se compune din 136 de insule, dintre care șapte sunt locuite, de aproape un milion de locuitori. Insulele sunt toate vulcanice, printre vârfurile vulcanice numărându-se și Mauna Loa, mai înalt decât Vârful Everest, deși jumătate din înălțimea sa este sub nivelul mării. Clima este caldă și atrage mulți turiști. La Pearl Harbor se găsește o importantă bază navală a SUA, iar agricultura produce zahăr și ananas.

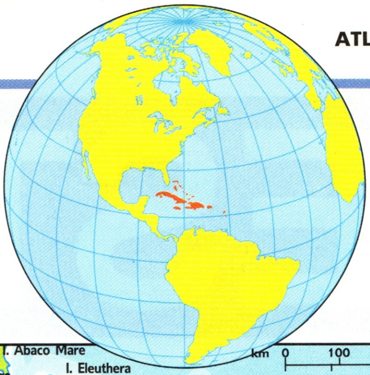

Jamaica


Cuba

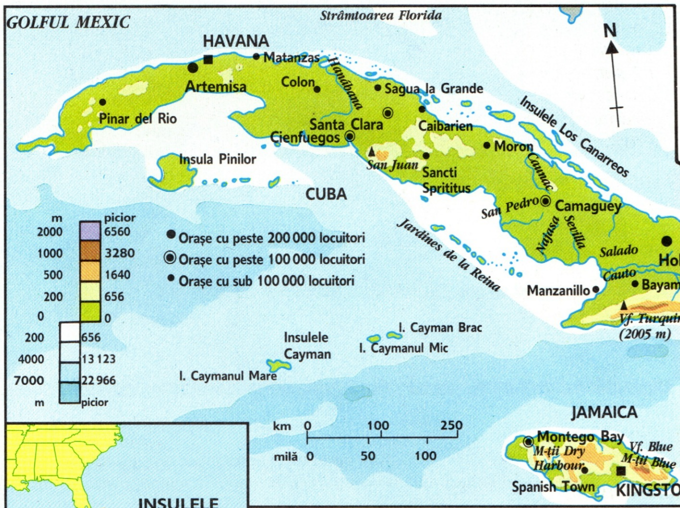

Haiti

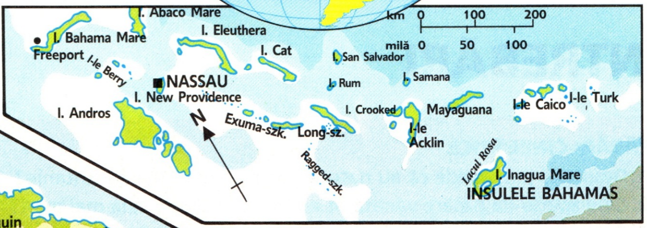

Insulele Bahamas


Republica Dominicană



INSULELE CARAIBE 1









JAMAICA

Suprafața
10.991 km²

Populația
2.460.700 locuitori

Densitatea populației
215 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Kingston, 524.000 locuitori

Limba oficială
engleza

Produse importate
produse din industria de mașini, produse textile, țiței, minerale

Produse exportate
bauxita, aluminiu, zahăr, banane

Moneda oficială
dolar jamaican (1 dolar = 100 cenți)

Produsul intern brut (PIB)
3.713 milioane dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Partea interioară muntoasă conține un platou erodat de calcar cu o înălțime medie de 460 m, înconjurând Munții Albaștri împăduriți. Clima este tropicală, cu temperaturi între 24-35 °C în depresiuni și o cantitate anuală de precipitații de 80 cm la Kingston și 500 cm în ținuturile deluroase din nord.

ECONOMIA

28% din suprafața țării este împădurită, și 19% este folosită pentru culturi, în special de banane, trestie de zahăr, citrice, cafea, orez, porumb și legume. Vitele și păsările domestice sunt numeroase. Jamaica este cel mai mare producător de bauxită din lume. Industriile principale sunt cele de aluminiu și de produse agricole.

CUBA

Suprafața
110.868km²

Populația
10.736.000 locuitori

Densitatea populației
93 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Havana, 2.096.000 locuitori

Limba oficială
spaniola

Produse importate
produse chimice, materii prime industriale, țiței, cereale

Produse exportate
zahăr, nichel, tutun, citrice, pești și scoici comestibile, rom, cafea

Moneda oficială
peso (1 peso = 100 centavos)

Produsul intern brut (PIB)
3.000 milioane dolari SUA (estimat)

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Trei lanțuri muntoase ocupă 25% din suprafața țării. Munții Sierra Maestra conțin Vârful Turquino, cel mai înalt, la 2005 m. Cantitatea medie de precipitații este de aproximativ 130 cm pe an în depresiuni și peste 200 cm în munți. Temperaturile sunt între 22 -28 °C la Havana.

AGRICULTURA

Pământul a fost naționalizat în 1959. Zahărul aduce 50% din venitul extern, Cuba fiind al treilea mare producător din lume. Se mai exportă tutun, cafea, citrice, și chenaf, folosit pentru fabricarea sacilor. Pentru hrană se cultivă orez și cartofi, și în multe depresiuni se practică creșterea vitelor.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA

Se exploatează fier, cupru, crom, nichel, cobalt, aur și argint. Dezvoltarea industriei s-a accelerat după revoluția din 1959, și marile țări comuniste au dat un mare ajutor tehnic. Printre industrii se numără cea de rafinare a zahărului, de produse textile și din piele și cea de trabucuri.

HAITI

Suprafața
27.750 km²

Populația
6.625.000 locuitori

Densitatea populației
202 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Port au Prince, 1.000.000 locuitori

Limba oficială
franceza și creola

Produse importate
alimente, uleiuri minerale, produse textile și din industria de mașini, autovehicule

Produse exportate
cafea, zahăr, bauxită, sisal

Moneda oficială
gourde (1 gourde = 100 centimes)

Produsul intern brut (PIB)
2.460 milioane dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

75% din suprafața țării este muntoasă. Cele mai mari depresiuni sunt pe văile principalelor râuri și în câmpia Port au Prince unde temperaturile sunt între 24 - 29 °C. Cantitatea de precipitații este de 200 cm în ținuturile muntoase umede și de numai 50 cm pe partea bătută de vânturi.

ECONOMIA

66% din forța de muncă este angajată la ferme. Cafeaua, cacao, trestia de zahăr, patlagina, mango, maniocul, bananele, orezul si cartofii sunt culturi importate, și se cresc peste 8 milioane de păsări domestice. Principala industrie este cea a prelucrării produselor agricole.

INSULELE BAHAMAS

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Suprafața totală este de 13.939 km², cu puțin peste nivelul mării. Punctul cel mai înalt are o înălțime de 63 m. Doar 30 din 700 de insule sunt locuite, și populația este de 258.000 locuitori. Terenul este neted, cu mlaștini sărate și mangrove de-a lungul unor coaste. Temperatura medie este de 27 °C vara și 21 °C iarna, cantitatea de precipitații anuale fiind de peste 100 cm.

ECONOMIA

Două treimi din populație trăiește pe Insula New Providence și turismul este principala industrie, aducând jumătate din venitul total și angajând 66% din forța de muncă. Alte industrii: a afacerilor bancare, a confecțiilor, a înghețatei, a parfumului și a bijuteriilor. Agricultura produce în principal sare, ouă, fructe, carne, pește, legume și trestie de zahăr.

REPUBLICA DOMINICANĂ

Suprafața
48.734 km²

Populația
7.321.000 locuitori

Densitatea populației
138 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Santa Domingo, 1.313.172 locuitori

Limba oficială
spaniola

Produse importate
produse din industria de mașini produse alimentare, țiței.

Produse exportate
zahăr, cacao, ciocolată, cafea

Moneda oficială
peso (1 peso = 100 centavos)

Produsul intern brut (PIB)
3.440 milioane de dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Munții Cardillera din centru ating 3.173 m în Vârful Duarte. Lacul sărat Enriquillo este punctul cel mai jos din Insulele Caraibe, la -44m. La San Domingo temperaturile sunt între 24 -27 °C.

ECONOMIA

49% din forța de muncă este în agricultură. Se cultivă trestie de zahăr, cafea, cacao, orez, tutun și banane. Se exploatează bauxită și nichel.

INSULELE CAYMAN

Aceste trei insule au o suprafață totală de 260 km² și o populație de 23.768 locuitori, din care jumătate locuiesc la Georgetown. 90% din produsele alimentare sunt importate, iar finanțele și turismul aduc cel mai mare venit.

INSULELE TURKS ȘI CAICOS

Aceste insule aparținând Regatului Unit, au o suprafață de 480 km². Cele opt insule locuite au o populație de 12.400 locuitori. Afacerile bancare externe, turismul și pescuitul sunt bazele economiei.



Puerto Rico



Trinidad – Tobago



Barbados



Grenada



INSULELE CARAIBE 2

PUERTO RICO
Suprafața
8.875 km²
Populația
3.600.000 locuitori
Densitatea populației
372 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
San Juan, 437.745 locuitori
Limbi oficiale
spaniola și engleza
Produse importate
materii prime, produse din industria de mașini și din industria alimentară
Produse exportate
produse agricole

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Republica Puerto Rico, cu legături strânse cu SUA, este o insulă muntoasă cu înălțimi de până la 1338 m, și cu depresiuni de-a lungul coastei nordice. Temperatura medie la San Juan este de 24 °C în ianuarie și 27 °C în iulie, cantitatea de precipitații fiind de aproximativ 150 cm pe an, deși coasta adăpostită de sud este mai secetoasă.

ECONOMIA

Agricultura este principala activitate, producând în principal zahăr, ananas, cafea și tutun. Industria este principala sursă de venit, iar SUA a investit mult în insulă. Sunt importante produsele electronice, farmaceutice, petrochimice și de îmbrăcăminte.

TRINIDAD-TOBAGO
Suprafața
Trinidad 4.828 km²
Tobago 300 km²
Populația
1.253.000 locuitori
Densitatea populației
238 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Port of Spain, 59.649 locuitori
Limba oficială
engleza
Produse importate
produse din industria de mașini, produse industriale
Produse exportate
produse chimice, țiței și produse petroliere

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Republica Trinidad-Tobago constă din două insule principale, iar Tobago are un minister de interne autonom. Trinidad are trei lanțuri de dealuri. Tobago este muntoasă în nord, dar în sud are un platou de calcar. Clima e tropicală, cu un anotimp umed între iunie și decembrie. Cantitatea de precipitații la Port of Spain este de 160 cm pe an, cu temperaturi de 25 °C în ianuarie și 26 °C în iulie.

POPULAȚIA ȘI ECONOMIA

Populația este 43% neagră și 40% eurasiatică, cu minorități rasiale mixte și albi. 44% din suprafața republicii este împădurită și 33% este folosită pentru agricultură. Se produce în principal zahăr, cacao, cafea, tek, orez (cu ajutorul sistemelor de irigație), citrice și banane. Principala sursă de venit este petrolul cu 8 milioane de tone pe an, și există resurse bogate de gaze naturale. Producția de asfalt la Lacul Pitch este a doua sursă de venit. Alte industrii importante sunt cea chimică, de ciment și turism.

INSULELE LEEWARD

Insulele Leeward constau dintr-un grup interior de insule muntoase vulcanice și un lanț exterior de atoli de înălțime mică. Insulele vulcanice includ insula franceză Guadelupa (1779 km²); Insulele Virgine, dintre care 46 sunt britanice (353 km²) și 53 aparțin SUA (347 km²); federația St. Kitts-Nevis (261 km²); și colonia Coroanei, Montserrat (98 km²). Printre atolii de înălțime mică se numără teritoriul dependent Anguilla (91 km²) și statul autonom Barbuda și Antigua (440 km²). Temperaturile sunt între 24 -30 °C, cu o cantitate anuală de precipitații de 100-200 cm, deși versanții bătuți de vânturi, feriți de curenții umezi de nord-est sunt mai secetoși. Se produce zahăr, bumbac, legume și fructe, dar turismul este principala sursă de venit.

INSULELE WINDWARD

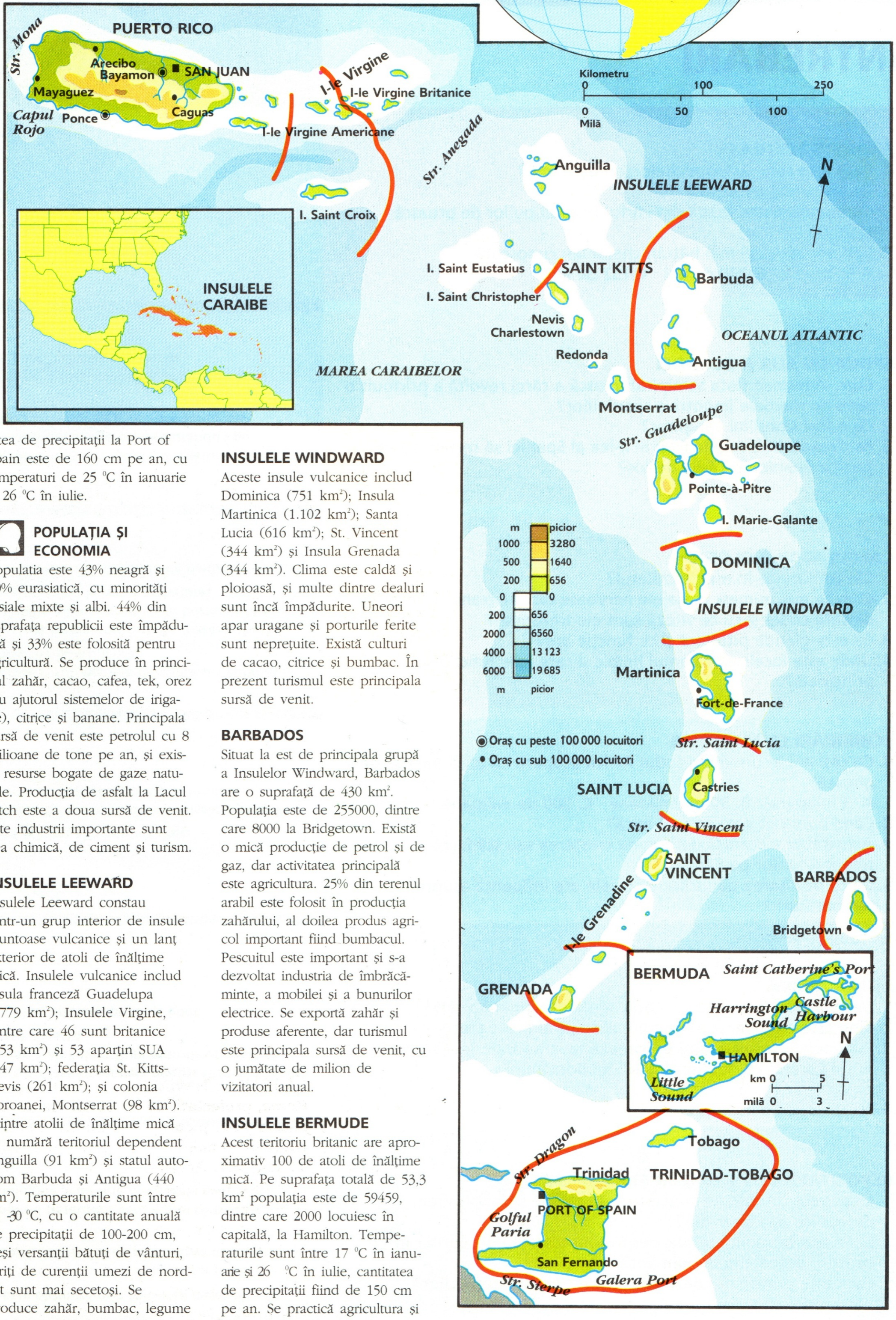
Aceste insule vulcanice includ Dominica (751 km²); Insula Martinica (1.102 km²); Santa Lucia (616 km²); St. Vincent (344 km²) și Insula Grenada (344 km²). Clima este caldă și ploioasă, și multe dintre dealuri sunt încă împădurite. Uneori apar uragane și porturile ferite sunt neprețuite. Există culturi de cacao, citrice și bumbac. În prezent turismul este principala sursă de venit.

BARBADOS

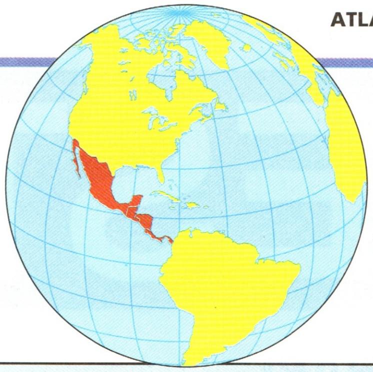
Situat la est de principala grupă a Insulelor Windward, Barbados are o suprafață de 430 km². Populația este de 255000, dintre care 8000 la Bridgetown. Există o mică producție de petrol și de gaz, dar activitatea principală este agricultura. 25% din terenul arabil este folosit în producția zahărului, al doilea produs agricol important fiind bumbacul. Pescuitul este important și s-a dezvoltat industria de îmbrăcăminte, a mobilei și a bunurilor electrice. Se exportă zahăr și produse aferente, dar turismul este principala sursă de venit, cu o jumătate de milion de vizitatori anual.

INSULELE BERMUDE

Acest teritoriu britanic are aproximativ 100 de atoli de înălțime mică. Pe suprafața totală de 53,3 km² populația este de 59459, dintre care 2000 locuiesc în capitală, la Hamilton. Temperaturile sunt între 17 °C în ianuarie și 26 °C în iulie, cantitatea de precipitații fiind de 150 cm pe an. Se practică agricultura și există industrii, dar turismul este principala sursă de venit.

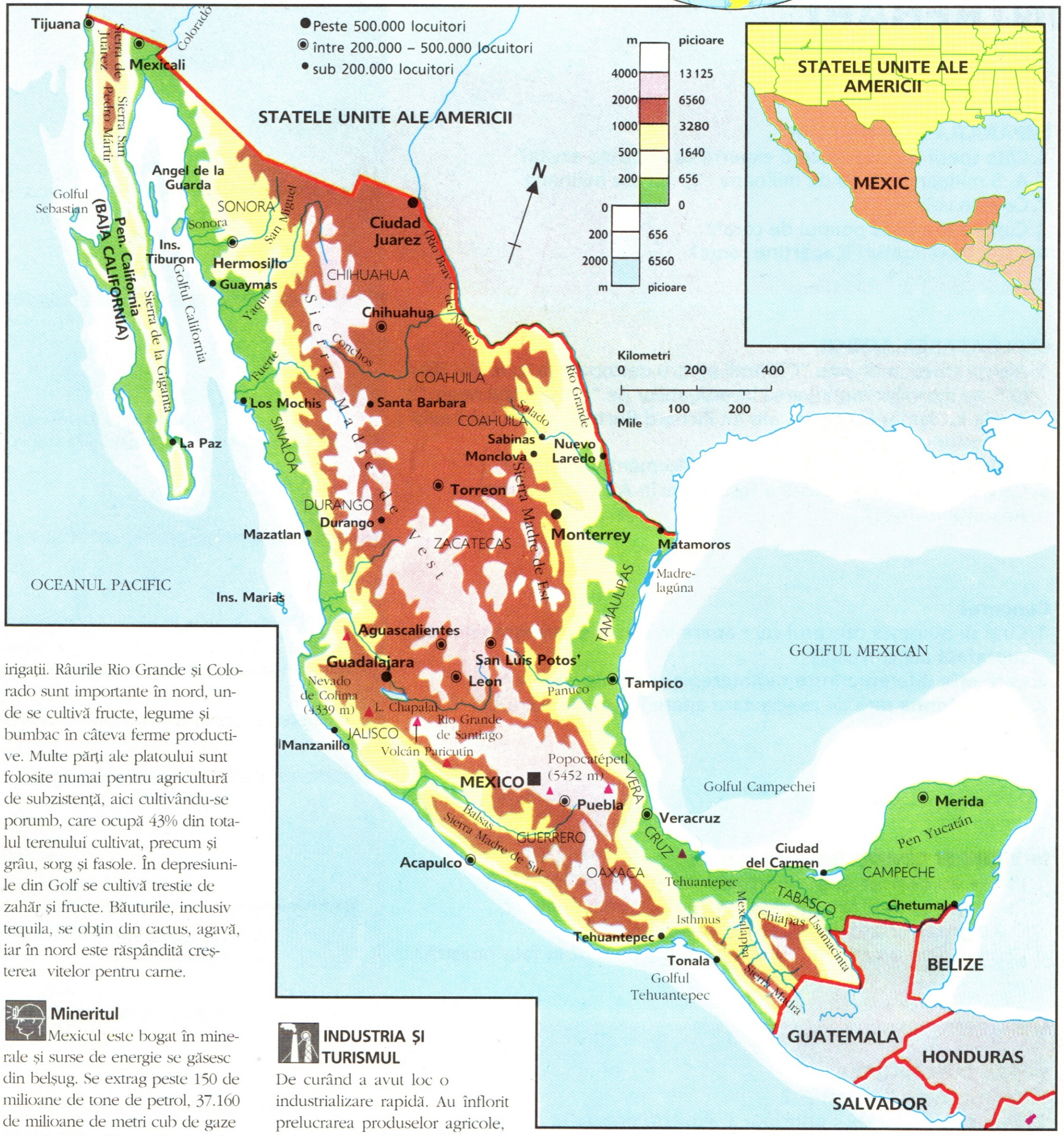






MEXIC

Suprafața:
1.972.547 km²
Așezarea geografică:
14°33'–32°43' latitudine nordică,
86°46'–117°08' longitudine vestică.
Populația:
87.987.051 locuitori
Densitatea populației:
41 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Mexico, 9.191.295 locuitori
Limba oficială:
spaniolă
Produse importate:
produse din industria de mașini, cereale, lapte praf, piese de autoturisme și autocamioane
Produse exportate:
țiței, bumbac, produse din industria de mașini, zahăr, roșii, cafea, creveți
Moneda oficială:
peso (1 peso = 100 centavos)
Produsul intern brut:
141.940 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică federativă



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Un platou înalt ocupă aproape două treimi din suprafața țării, cu câmpii de coastă joase de-a lungul celor două laturi. Două lanțuri muntoase, Sierra Nevada la vest și Munții Stâncoși la est, continuă din SUA în Mexic. Acestea se numesc Sierra Madre de Vest și Sierra Madre de Est, ambele peste 3.000 m, cu unele vârfuri de peste 5.000 m. Platoul e împărțit de bazine, văi și blocuri muntoase într-o serie de regiuni mai mici. Cutremurele și erupțiile vulcanice (inclusiv Popocatepetl) sunt frecvente. Câmpii mlăștinoase acoperă marea parte a depresiunilor de pe coasta de est, în special în sudul Mexicului. Pe coasta de vest se găsește peninsula muntoasă Baja California.

CLIMA

Mexicul are mari variații de climă. La Acapulco temperatura medie este de 26°C în ianuarie și de 29°C în iulie, cantitatea de precipitații fiind de numai 7 cm pe an. Temperatura medie la Mexico este de 12°C, respectiv 18°C, cantitatea de precipitații fiind de 55 cm, iar în orașul Merida din sud cifrele sunt de 23°C, respectiv 28°C și 90 cm de precipitații.

AGRICULTURA

Cea mai mare parte a Mexicului e mult prea secetoasă pentru agricultură și multe regiuni au soluri de proastă calitate. Doar 13% din suprafața pământului poate fi folosită pentru culturi și alte 39% pentru pășunat. Peste 25% din forța de muncă este angajată în agricultură, dar importul alimentelor este încă esențial pentru populația în creștere. Problemele cu apa se reduc în prezent prin proiecte de irigații. Râurile Rio Grande și Colorado sunt importante în nord, unde se cultivă fructe, legume și bumbac în câteva ferme productive. Multe părți ale platoului sunt folosite numai pentru agricultură de subzistență, aici cultivându-se porumb, care ocupă 43% din totalul terenului cultivat, precum și grâu, sorg și fasole. În depresiunile din Golf se cultivă trestie de zahăr și fructe. Băuturile, inclusiv tequila, se obțin din cactus, agavă, iar în nord este răspândită creșterea vitelor pentru carne.

Mineritul

Mexicul este bogat în minerale și surse de energie se găsesc din belșug. Se extrag peste 150 de milioane de tone de petrol, 37.160 de milioane de metri cub de gaze naturale și 9 milioane de tone de cărbuni. Există și rezerve de gips, argint, fluorit, fier, zinc și cupru.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

23% din suprafața țării este împădurită, îndeosebi cu pini și molizi, dar există și unele regiuni cu copaci cu lemn de esență tare, cu mahon, abanos, lemn de trandafir. Silvicultura comercială se practică în Sierra Madre. Cauciucul brut, pentru guma de mestecat, se obține din Yucatan. Captura de pește este de peste 1 milion de tone pe an și include creveți, ton și rechini.

INDUSTRIA ȘI TURISMUL

De curând a avut loc o industrializare rapidă. Au înflorit prelucrarea produselor agricole, siderurgia și produsele petrochimice. Se fabrică produsele textile și se produce oțel în zona industrială din nord. 50% din industrii sunt situate în zona orașului Mexico. Industria turismului s-a dezvoltat rapid, cu peste 5 milioane de vizitatori pe an, în principal din SUA și din Canada. Ruinele aztece din zona orașului Mexico sunt deosebit de populare, la fel și stațiunile de pe coastă, dintre care cea mai vestită este Acapulco. Ruinele maiașe, precum și clima și vegetația tropicală, atrag vizitatori în Yucatan.

TRANSPORTUL

Cei 19.906 km de cale ferată sunt importanți pentru transportul de marfă și de pasageri, legând, în principal, cele mai importante orașe, dar aducând legături internaționale cu SUA și Guatemala. Există peste 225.000 km de drumuri din care jumătate sunt asfaltate. Traficul de coastă este important pentru comerțul intern și pentru legăturile cu California și cu coasta Golfului din SUA. Transportul aerian s-a dezvoltat rapid, cu 116 linii aeriene și 1.113 de aeroporturi, dintre care 18 se ocupă și cu zboruri pe distanțe mari.

ETNII

70% din populație trăiește în regiunile urbane și în suburbiile cu colibe. 60% din populație sunt metiși (din amerindieni și spanioli), 30% sunt predominant amerindieni, iar 9% de ascendență predominant spaniolă. Peste 90% vorbesc limba spaniolă, dar există peste 50 de dialecte indiene distinctive. Mexico este unul din cele mai mari orașe din lume și s-a construit pe locul vechii capitale aztece Tenochtitlan. Al doilea oraș ca mărime este Guadalajara.



GUATEMALA

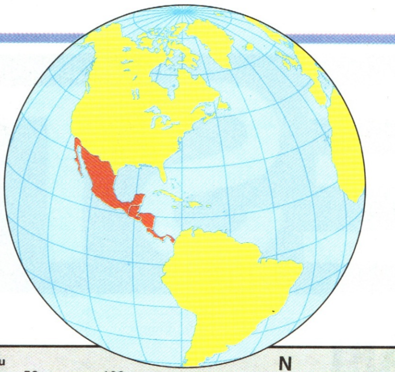


BELIZE



EL SALVADOR

GUATEMALA BELIZE ȘI EL SALVADOR





GUATEMALA

Suprafața
108.889 km²

Așezare geografică
13°45' – 17°49' N
88°12' – 92°14' V

Populația
9.745.000 locuitori

Densitatea populației
77 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Guatemala, 1 675 589 locuitori

Limba oficială
spaniolă; dialecte indiene

Produse importate
produse petroliere, din industria de mașini, autovehicule, fier, oțel

Produse exportate
cafea, bumbac, zahăr, banane

Moneda oficială
quetzal (1 quetzal=100 centavos)

Produsul intern brut
11 092 milioane dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Sierra Madre continuă din Mexic până în Guatemala. Cel mai înalt vârf este Tajamulco (4.210 m), un vulcan stins. Pe coastă, o câmpie mărginește Oceanul Pacific și în nord există o mare întindere de depresiuni, cu temperaturi în jur de 25 °C și precipitații multe în tot timpul anului. Regiunile muntoase sunt mai secetoase și, în Guatemala City, la o înălțime de 1 500 m, cantitatea de precipitații este de 130 cm, iar temperaturile sunt între 17 și 21 °C.

AGRICULTURA ȘI SILVICULTURA

Peste 50% din forța de muncă este angajată în agricultură. 17% din suprafața țării este folosită pentru culturi și 12% pentru pășuni. Cafeaua se cultivă în regiunile muntoase mai reci, iar zahărul și bumbacul sunt principalele produse pentru comerț. 38% din suprafața țării este împădurită.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA

Există mici zăcăminte de zinc, plumb, cupru, stibiu și tungsten, și hidrocentralele asigură 50% din electricitatea consumată. Dezvoltarea industriei este legată de prelucrarea produselor agricole și silvice, precum rafinarea zahărului și fabricarea mobilei. Produsele textile, îmbrăcămintea și turismul au căpătat din ce în ce mai multă importanță.

TRANSPORTUL

Există 953 km de cale ferată și 17315 km de șosele. Capitala are legături bune cu regiunile de coastă, dar munții limitează comunicațiile.

SALVADOR

Suprafața
21.041 km²

Așezarea geografică
13°10' – 14°25' N
87°40' – 90°10' V

Populația
5 376 000 locuitori

Densitatea populației
235 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
San Salvador, 497 644 locuitori

Limba oficială
spaniolă

Produse importate
produse petroliere, chimice, alimentare, din industria de mașini

Produse exportate
cafea, zahăr, sisal, balsam

Moneda oficială
colon (1 colon = 100 centanos)

Produsul intern brut
997 milioane dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Depresiunea de-a lungul coastei Oceanului Pacific formează spre interior munți vulcanici. Un al doilea lanț muntos se găsește de-a lungul graniței de nord. Un platou central fertil ocupă 25% din suprafața totală. Temperaturile variază între 21 °C și 24 °C, cantitatea de precipitații fiind de 175 cm pe an.

AGRICULTURA ȘI SILVICULTURA

40% din forța de muncă este angajată în agricultură. 35% din teren este folosit pentru agricultură și 29% pentru pășuni. Se comercializează în special cafea.

INDUSTRIA

Industriile manufacturiere sunt în principal asociate cu alimente și băuturi. Turismul s-a dezvoltat recent. 46% din electricitate se obține prin sisteme hidroelectrice.

BELIZE

Suprafața
22 965 km²

Așezarea geografică
15°55' – 18°30' N
88°10' – 89°10' V

Populația
205.000 locuitori

Densitatea populației
8 locuitori/km²

Capitala
Belmopan, 3 739 locuitori

Cel mai mare oraș
Belize, 46 342 locuitori

Limba oficială
engleză

Produse importate
produse din industria de mașini, alimentare, chimicale, combustibil

Produse exportate
zahăr, citrice

Moneda oficială
dolar (1 dolar = 100 cenți)

Produsul intern brut
965 milioane dolari SUA

Forma de stat
Membru independent al Pieței Comune

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Depresiunile din nord au sub 60 m și sunt acoperite cu păduri de mangrove. Mai spre sud, Munții Maya ating 1 112 m. Temperaturile sunt între 24 °C și 27 °C.

ECONOMIA

Cele mai importante culturi sunt cele de trestie de zahăr, citrice și banane. Se exportă cedru, mahon și lemn de trandafir.

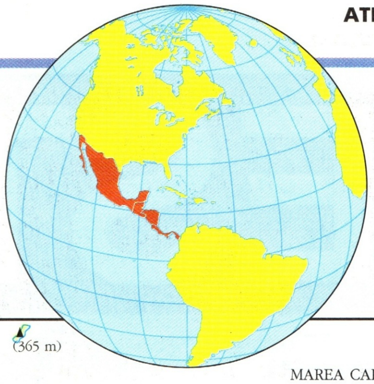


Honduras



Nicaragua

HONDURAS ȘI NICARAGUA





HONDURAS
Suprafața:
112.088 km²
Așezare geografică:
13° –16 °30' latitudine nordică,
83 °–89°41' longitudine vestică
Populația:
4.915.900 locuitori
Densitatea populației:
41 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Tegucigalpa, 670.100 locuitori
Limba oficială:
spaniolă
Produse importate:
țiței, produse chimice, produse din industria de mașini, utilaje de transport, produse alimentare
Produse exportate:
banane, cafea, crevete, homari, carne, cherestea, metale.
Moneda oficială:
Lempira (1 lempira = 100 centavos)
Produsul intern brut:
3.530 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

75% din suprafața țării este muntoasă, cel mai înalt vârf fiind Cerro de las Minas (2.849m). Cea mai întinsă depresiune este pe văile din nord și de-a lungul câmpiei mici de pe coasta Pacificului.

CLIMA

Depresiunile sunt calde și umede, cu temperaturi între 20 - 26 °C și o cantitate de precipitații de 170 - 270 cm pe an. Temperaturile sunt mai scăzute în munți. Temperatura medie la Tegucigalpa este de 19°C în ianuarie și 23°C în iulie, cantitatea de precipitații fiind de 85 cm.

FLORA ȘI FAUNA

Păduri tropicale dese acoperă câmpia de pe coasta Mării Caraibilor și pantele mai joase ale munților. Animalele sălbatice, ca jaguarii, puma, căprioarele, crocodilii și păsările, sunt amenințate din cauza defrișării de păduri.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

Pădurile acoperă 75% din suprafața țării. Lemnul de esență moale provine din pădurile de pini din interior iar lemnul de esență tare se obține din pădurile din nord-est, pinul și cedrul fiind cei mai importanți. Crevetele și homarii sunt de asemenea produse importante pentru export.

AGRICULTURA

Honduras este încă o țară săracă, dependentă de agricultură, care este cel mai important sector al economiei, reprezentând 60% din produsele exportate. 62% din forța de muncă este angajată la ferme. 16% din suprafața țării este folosită pentru culturi și 30% pentru pășuni. Bananele, cafeaua, tutunul, trestia de zahăr, grâul, fasolea și orezul sunt cele mai importante culturi, și există peste 6 milioane de păsări domestice și aproape 3 milioane de vite.

Transportul

Cei 1.004 km de cale ferată sunt în principal în nord, în zona în care se cultivă banane, și există 17.947 km de drumuri, din care 2.383 km sunt pavate. Există patru aeroporturi internaționale și 33 de linii aeriene mai mici. Principalele porturi sunt Puerto Castilla și Puerto Cortes la Marea Caraibilor, și un port nou la San Lorenzo, la Pacific.

NICARAGUA
Suprafața:
130.000 km²
Așezarea geografică:
10°45'–15° latitudine nordică,
83°40'–87°3' longitudine vestică
Populația:
3.999.000 locuitori
Densitatea populației:
29 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Managua, 615.000 locuitori
Limba oficială:
spaniolă
Produse importate:
mașini, produse textile, țiței.
Produse exportate:
arahide, semințe de susan, bumbac
Moneda oficială:
Córdoba
Produsul intern brut:
1.894,5 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Este cel mai dens populat stat al Americii Centrale, preponderent muntos în vest, cu depresiuni în est. Principalul masiv muntos se întinde peste graniță din Honduras, vârful cel mai înalt fiind Pico Moyoton (2.107m). Coasta de est este o depresiune, pe alocuri mlăștinoasă.

CLIMA

Depresiunile sunt calde și umede. Managua, la o înălțime de 56m, are o temperatură medie de 25°C în ianuarie și 27°C în iulie, cu precipitații peste 110 cm. În localitățile montane, temperaturile sunt între 19 - 21°C.

AGRICULTURA

44% din forța de muncă este angajată în agricultură și peste jumătate din exporturi provin de la ferme și plantații. 10% din terenul arabil este folosit pentru culturi și 44% pentru pășuni. Principalele culturi sunt cele de arahide, bumbac, cafea, trestie de zahăr, tutun, semințe de susan și banane.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

32% din suprafața țării este împădurită și se extrag mai multe tipuri de lemn pentru export, în principal mahon, cedru, lemn de trandafir și lemn colorant. Pescuitul este important de-a lungul ambelor coaste.

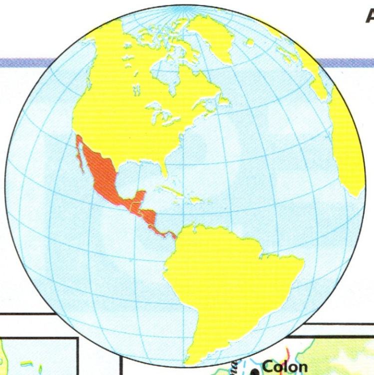
Transportul

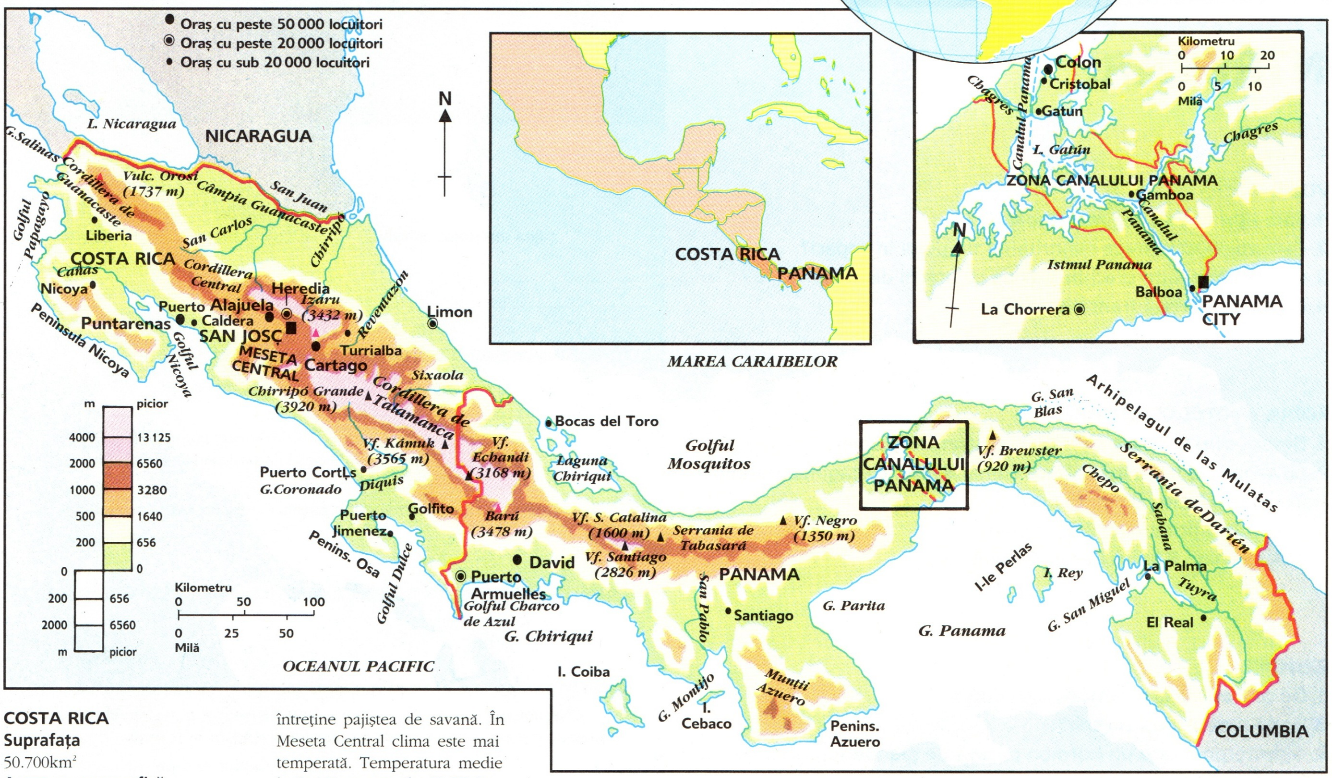
312 km de căi ferate și 4.408 km de drumuri pavate sunt principalele legături pentru transport. Comunicațiile sunt slabe, dar toți cei 368 km ai Autostrăzii Pan American sunt pavați, și o autostradă pavată din Managua până la portul pe râu, Rama, face legătura pe uscat cu coasta Mării Caraibilor.


COSTA RICA


PANAMA

COSTA RICA ŞI PANAMA





COSTA RICA

Suprafaţa

50.700km²

Aşezarea geografică

8°17'-11°10' N, 85°30'-85°45' V

Populaţia

3.064.000 locuitori

Densitatea populaţiei

56 locuitori/km²

Capitala şi cel mai mare oraş

San Jose, 1.068.206 locuitori

Limba oficială

spaniolă

Produse importate

ţiţei, piese de maşini, bunuri de consum, chimicale, îngrăşăminte

Produse exportate

cafea, banane, cacao, carne de vită

Moneda oficială

colón (1 colón = 100 céntimos)

Produsul intern brut

7.573 milioane dolari SUA

Forma de stat

republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Ţară muntoasă, cu depresiuni de coastă înguste care devin mai întinse în Câmpia Guanacaste. Între munţii Talamanaca şi Central se află Meseta Central, o depresiune unde locuieşte peste 50% din populaţie.

CLIMA

Depresiunile sunt calde, umede şi împădurite, în afară de nord-vest, unde seceta întreţine pajiştea de savană. În Meseta Central clima este mai temperată. Temperatura medie la San Jose este de 19 °C în ianuarie şi 20 °C în iulie.

AGRICULTURA

27% din forţa de muncă este angajată în agricultură. 10% din suprafaţă este folosită pentru agricultură şi 45% pentru păşuni. Peste 30% este împădurită. Meseta Central este cea mai productivă, aici cultivându-se cafea, culturi pentru zahăr, porumb, fasole şi cartofi. De asemenea se cresc vite pentru produse lactate. În depresiunile Caraibe se cultivă banane; tot aici sunt şi plantaţii de cacao.

MINERITUL ŞI INDUSTRIA

Se exploatează mici zăcăminte de aur, iar sarea se obţine din evaporarea apei de mare. Există rezerve bogate de hematită şi de sulf pe Peninsula Nicoya. Electricitatea provenită de la hidrocentrale a contribuit la dezvoltarea industriei. Sunt importante textilele, prelucrarea alimentelor şi materialele de construcţie.

TRANSPORTUL

Există 647 km de căi ferate care leagă San José cu porturile. 35343 km de drumuri leagă principalele oraşe. Autostrada Panamericană se întinde din Panama în Nicaragua. Principalele porturi sunt Puntarenas, Golfito şi Puerto Limon.

PANAMA

Suprafaţa

77.082 km²

Aşezarea geografică

7°15' – 9°40' N, 77°15' – 8°3' V

Populaţia

3.015.047 locuitori

Densitatea populaţiei

29 locuitori/km²

Capitala şi cel mai mare oraş

Panama, 1.064.221 locuitori

Limba oficială

spaniolă

Produse importate

ţiţei, produse fabricate

Produse exportate

banane, crevete, cafea zahăr

Moneda oficială

balboa (1 balboa = 100 centésimos)

Produsul intern brut

5.490 milioane dolari SUA

Forma de stat

republică

TRANSPORTUL

578 km de căi ferate şi 9694 km de drumuri, în principal în zona canalului, constituie reţeaua de comunicaţii şi leagă portul Cristobal cu oraşul Panama. Şoseaua naţională Panamericană traversează ţara. Panama este una dintre marile naţiuni maritime şi principalele porturi sunt Cristobal şi Balboa.

AGRICULTURA

7% din suprafaţă este folosită pentru agricultură şi 15% pentru păşuni. 26% din forţa de muncă este angajată în agricultură. Culturile pentru comerţ sunt cele de banane, trestie de zahăr, cacao şi cafea. Principalele culturi pentru hrană sunt cele de orez, porumb, manioc şi fasole.

SILVICULTURA ŞI PESCUITUL

53% din suprafaţa ţării este împădurită şi extracţia lemnului de mahon şi a altor esenţe rare se află în creştere. Pescuitul este o importantă sursă de hrană şi se practică pescuitul comercial de crevete.

MINERITUL ŞI INDUSTRIA

S-au găsit zăcăminte de cupru, producţia de electricitate a crescut, 62% provenind din hidrocentrale, ceea ce a ajutat industriile prelucrătoare şi de construcţii. Printre industrii se numără cele de rafinare a petrolului, de fabricare a berii, de îmbrăcăminte, de măcinare a zahărului şi produse alimentare.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

O creastă muntoasă centrală străbate ţara, atingând 3475m în Vulcanul Baru. Vârful vulcanic Chiriqui se află în vestul îndepărtat. La est de zona canalului, Serrania de Darien se întinde peste graniţa cu Columbia. Pe ambele coaste sunt depresiuni şi există lacuri de acumulare.

ZONA CANALULUI PANAMA

Canalul a fost deschis în 1914 şi se întinde pe 82 km peste istm. Zona canalului este o fâşie de pământ lată de 8 km pe ambele laturi ale căii navigabile, controlată în trecut de SUA. Zona canalului s-a desfiinţat în 1979, dar SUA mai are aici baze active şi răspundea de canal. Controlul a revenit statului Panama la 31 decembrie 1999. Canalul angajează peste 7000 de lucrători şi este o importantă sursă de venit. Un vas poate să parcurgă canalul în 24 de ore. În 1990 au trecut 11941 de vase, cu încărcături totalizând 157 milioane tone, plătind în total 355 milioane USD sub formă de taxe.

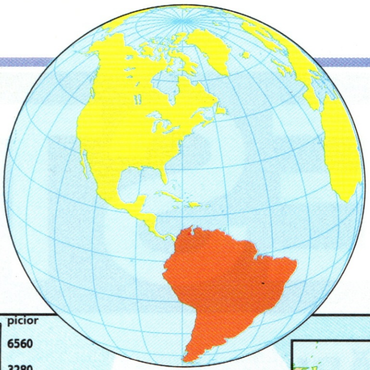


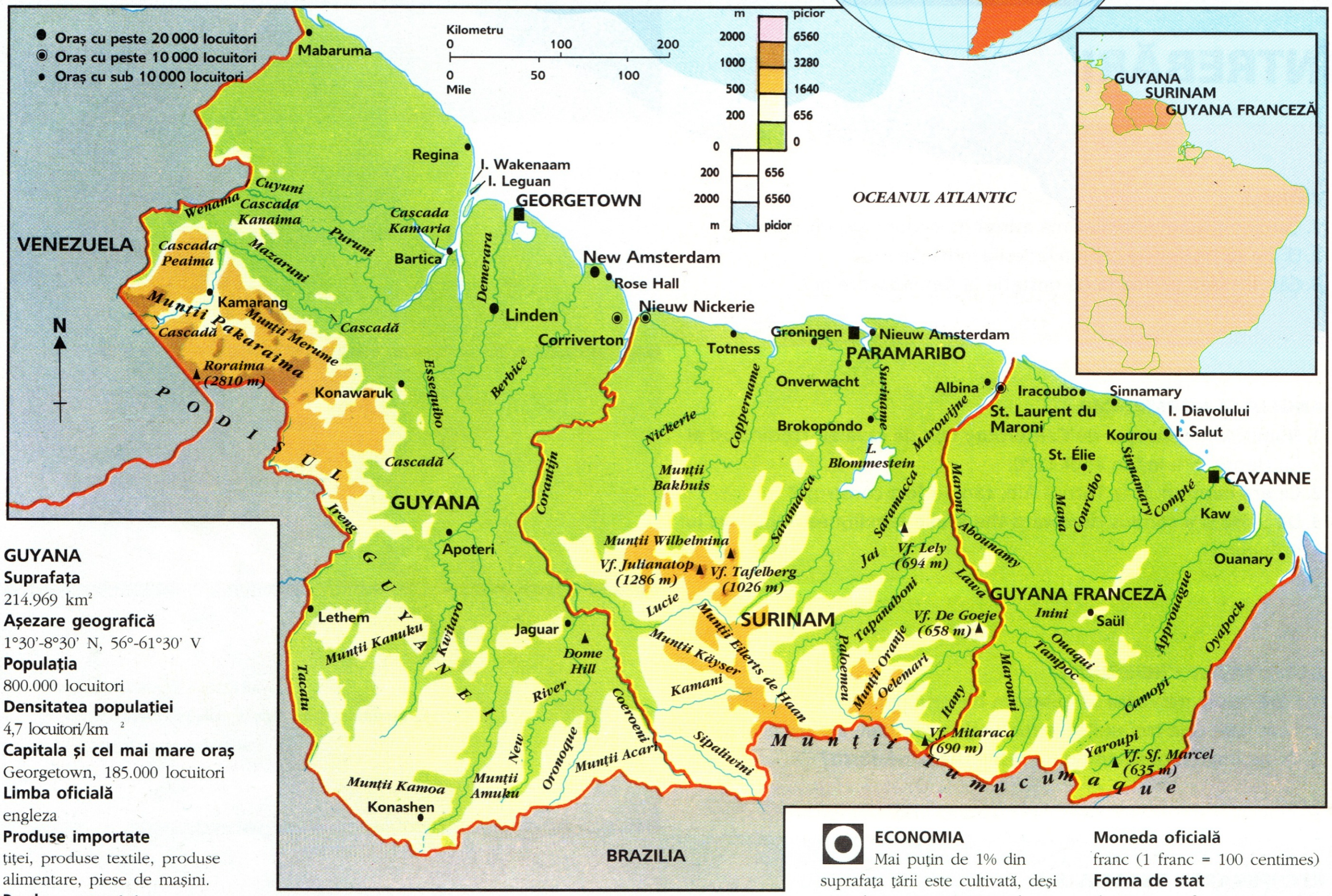
GUYANA



SURINAME

GUYANA, SURINAM, GUYANA FRANCEZĂ





GUYANA
Suprafaţa
214.969 km²
Aşezare geografică
1°30'-8°30' N, 56°-61°30' V
Populaţia
800.000 locuitori
Densitatea populaţiei
4,7 locuitori/km²
Capitala şi cel mai mare oraş
Georgetown, 185.000 locuitori
Limba oficială
engleza
Produse importate
ţiţei, produse textile, produse alimentare, piese de maşini.
Produse exportate
bauxită, alumină, zahăr, orez
Moneda oficială
dolar (1 dolar = 100 cenţi)
Produsul intern brut
359 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică cooperatistă

ŢARA
Păduri tropicale dese acoperă 83% din suprafaţa totală, în special în regiunile montane, care ating înălţimea maximă de 2810 m în Vf. Roraima. Din munţi curg râuri spre depresiunile din nord. Pe coastă sunt mangrove, mlaştini, lagune şi bancuri de nisip. Peste 90% din populaţie trăieşte în câmpia îngustă de pe coastă, unde clima este caldă şi umedă. La Georgetown temperatura medie este de 26°C în ianuarie şi 27°C în iulie, iar precipitaţiile sunt de 210 cm pe an. În sud sunt regiuni de savană.

ECONOMIA
Doar 2,5% din suprafaţa ţării este cultivată, iar 6% se foloseşte pentru păşunat, dar agricultura este totuşi principala activitate, angajând 34% din forţa de muncă. Sunt importante zahărul, orezul, dar şi portocalele, nucile de cocos, fasolea şi tutunul. Există peste 15 milioane de păsări domestice. Pescuitul este important şi o mică industrie silvică se dezvoltă. Bauxita este principala sursă de venit. S-au descoperit mici zăcăminte de aur, diamante, mangan, uraniu, petrol şi cupru. Se dezvoltă hidroelectricitatea. Industriile sunt legate de bauxită, zahăr, orez, rom şi produse din cherestea.

SURINAM
Suprafaţa
163.265 km
Aşezarea geografică
1°50'-6° N, 54°-58°10' V
Populaţia
429.000 locuitori
Densitatea populaţiei
2,5 locuitori/km²
Capitala şi cel mai mare oraş
Paramaribo, 110.000 locuitori
Limba oficială
olandeză, dar se înţelege şi limba engleză
Produse importate
ţiţei, produse alimentare, bunuri de consum
Produse exportate
bauxită, alumină, orez, produse din lemn, peşte, banane
Moneda oficială
gulden (1 gulden = 100 cenţi)
Produsul intern brut
1.587 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

ŢARA
Depresiunile mlăştinoase de pe coastă se înalţă spre interior, formând dealuri unduitoare şi apoi munţii acoperiţi de păduri, atingând înălţimea maximă de 1.286 m, în Vf. Julianatop. Râuri mari curg spre nord şi au depus cantităţi mari de sedimente de-a lungul coastei. Temperaturile sunt între 26-27°C, iar cantitatea de precipitaţii este de peste 220 cm pe an. Pădurile acoperă 42% din suprafaţa ţării.

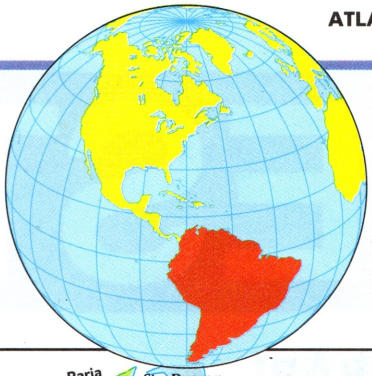
ECONOMIA
Mai puţin de 1% din suprafaţa ţării este cultivată, deşi agricultura este activitatea de bază. Principalele produse sunt orezul, zahărul, bananele şi uleiul de palmier. Se cresc oi şi vite. Producţia de orez creşte, dar se importă unele produse alimentare. Silvicultura se dezvoltă iar pescăriile de crevete sunt o altă activitate. Principala sursă de venit este bauxita. Se exploatează mici cantităţi de nichel, cupru, platină şi aur.

GUYANA FRANCEZĂ
Suprafaţa
90.000 km²
Aşezarea geografică
2°-5°45' N, 52°-54°30' V
Populaţia
114.900 locuitori
Densitatea populaţiei
1 locuitor/km
Capitala şi cel mai mare oraş
Cayenne, 41.000 locuitori
Limba oficială
franceză
Produse importate
combustibili, produse alimentare, produse fabricate
Produse exportate
crevete, cherestea
Moneda oficială
franc (1 franc = 100 centimes)
Forma de stat
departament francez extern

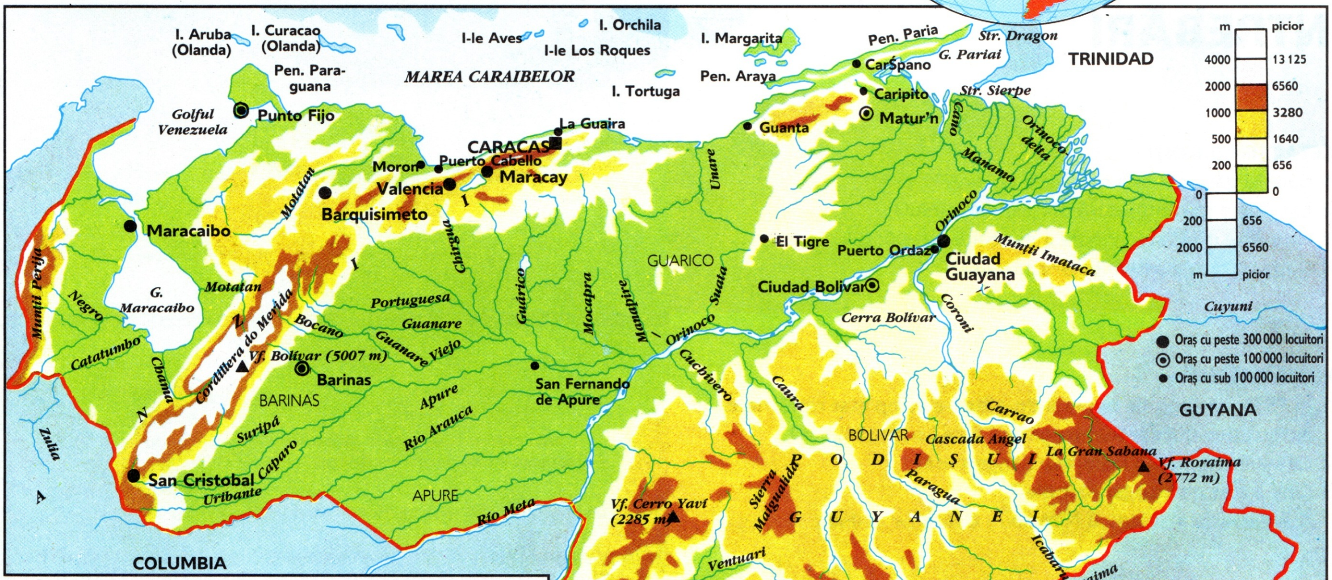
ŢARA
Este cea mai mică ţară din America de Sud şi în mare parte neexploatată. Depresiunile din nord sunt străbătute de râuri mari, izvorâte din ţinuturile înalte din sud. De-a lungul coastei sunt mangrove, iar în interior mlaştini. Pădurile tropicale acoperă cea mai mare parte a ţării. Temperaturile sunt între 26-27°C, iar cantitatea totală de precipitaţii este de aproximativ 300 cm.

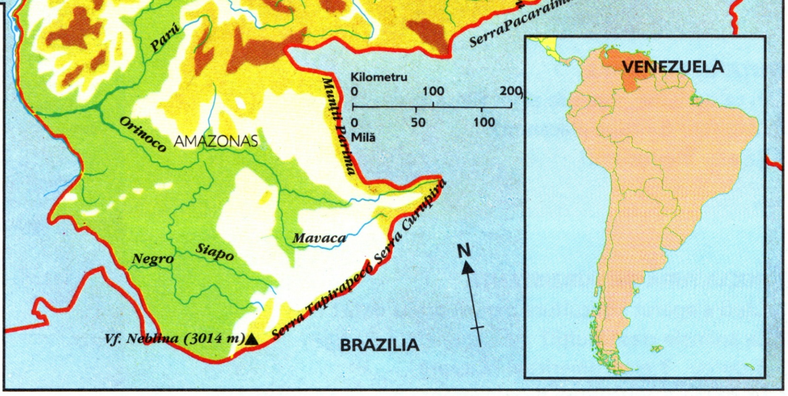
ECONOMIA
Este o ţară foarte înapoiată, necesitând deseori ajutorul Franţei. Pădurile acoperă peste 90% din suprafaţă, iar lemnele de esenţă tare reprezintă 10% din exporturi. Se exportă crevete. Doar 12000 de hectare sunt cultivate, principalele produse fiind orezul, maniocul şi zahărul. Se cresc vite, porci şi păsări domestice. Densitatea populaţiei este scăzută. Printre minerale se numără bauxita şi aurul.





VENEZUELA





Suprafața
912.050 km²
Așezare geografică
0°4'-12°12' N, 59°45'-73°09' V
Populația
20.226.000 locuitori
Densitatea populației
20 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Caracas, 2.784.000 locuitori
Limba oficială
spaniola
Produse importate
piese de mașini, autovehicule, produse chimice, produse fabricate, produse alimentare
Produse exportate
petrol brut, produse petroliere, minereuri de fier, cafea
Moneda oficială
bolivar (1 bolivar = 100 cêntimos)
Produsul intern brut
57.259 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică federativă

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Munții Anzi se întind de la granița cu Columbia până în nord-est spre Trinidad. Cordillera de Merida atinge 5.007 m în Vârful Bolivar. Există depresiuni la nord de munți și terenuri mlăștinoase în jurul Lacului Maracaibo, exploratorii numind această regiune Mica Veneție, sau Venezuela. La nord de Anzi sunt câmpiile întinse ale bazinului Orinoco, care ocupă 30% din suprafața țării, iar dincolo de acestea Podișul Guyanei, care ocupă 40% din suprafața țării. Acesta este format din munți cristalini vechi, erodați într-un platou de aproximativ 2.000m. Puțin populat și încă parțial neexplorat, el conține păduri, pajiști, râuri și cea mai înaltă cascadă din lume, Cascada Angel, de 980 m.

CLIMA

Țara are condiții variate, în funcție de înălțimea față de nivelul mării. Depresiunile Maracaibo sunt calde și umede, iar în câmpiile Manos verile sunt calde și umede, dar iernile secetoase. Caracas, aflat la înălțimea de 1.040 m în Munții Anzi, are temperatura medie de 19°C în ianuarie și 22°C în iulie, cantitatea de precipitații peste 800 cm pe an. La Maracaibo, pe coasta nordică, temperatura medie este de 28 - 29°C, iar precipitațiile 600 cm.

AGRICULTURA

12% din forța de muncă lucrează în agricultură, deși numai 4% din teren este cultivat. Alimentele importate constituie 60% din consumul total. Regiunea agricolă cea mai bogată este în bazinul Valencia de lângă Caracas. Culturile de subzistență se cresc peste tot, dar există culturi pentru export, în special cafea, cacao, bumbac, banane și trestie de zahăr la altitudini mai mici, mai umede și calde. Orezul este important în depresiuni, iar în Anzi se cultivă grâu, porumb, cartofi și fasole. 30% din teren este pășune, în special pentru vite. 35% din suprafața țării este împădurită dar silvicultura comercială este redusă.

ȚIȚEIUL

Producând peste 100 de milioane de tone de petrol pe an, Venezuela a devenit una dintre cele mai bogate țări din America Latină. Țărmul și apele mici ale Lacului Maracaibo sunt o importantă sursă de petrol, dar există zăcăminte bogate și lângă Barinas în bazinul Orinoco și de-a lungul coastei de nord-est. Țițeiul aduce peste 80% din venitul extern total.

MINERITUL

Mici zăcăminte de aur și diamante sunt exploatate în Podișul Guyanei și există zăcăminte de mangan, fosfat și cărbuni. Aluminiul este a doua sursă de venit importantă după țiței. Peste 12 milioane de tone de minereuri de fier se produc anual, din care o parte sunt exportate în SUA, la Baltimore. Se exploatează și zăcăminte mari de gaze naturale.

INDUSTRIA

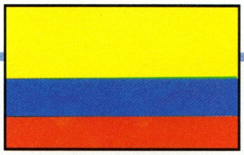
Principalele industrii sunt legate de țiței, fier, lucrări de construcție și prelucrarea alimentelor. Industria s-a dezvoltat în trecut în principal în regiunea Caracasului, dar recent s-au dezvoltat centre industriale la Ciudad Guyana și Ciudad Bolivar, pentru oțel, aluminiu și construcțiile de mașini. Valencia și Maracay au industrii prelucrătoare, inclusiv de textile, produse chimice și produse alimentare, Moron are industria petrochimică, iar la Maracaibo sunt fabrici de hârtie și uzine constructoare de mașini.

TRANSPORTUL

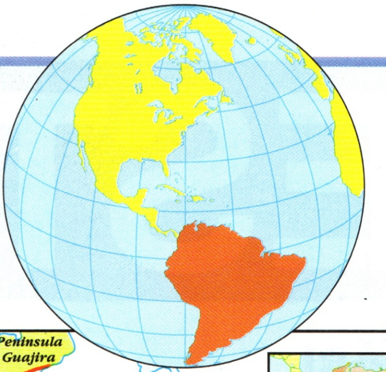
Există planuri de extindere a celor 363 km de cale ferată. Din 93.471 km de drumuri, 30% sunt pavate. Autostrada Pan Americană se întinde din Columbia până în Caracas. La Guaira este portul Caracas, iar Puerto Cabello este un port important la ocean. Peurto Ordaz și Ciudad Bolivar sunt porturi pe râu. Există șapte linii aeriene.

ORAȘE

85% din locuitori trăiesc în zone urbane, în special în Anzi și lângă coastă de nord, deși recent s-a stabilit o regiune populată de-a lungul fluviului Orinoco. Caracas se află într-un graben pe platoul andin și conține 16% din populația totală. Alte orașe s-au extins datorită comerțului cu petrol, a dezvoltării industriale și a exploatării mineralelor.



COLUMBIA



Suprafața
1.141.748 km²
Așezarea geografică
12°30' N-4°13' S, 68° E-79° V
Populația
33.613.000 locuitori
Densitatea populației
27 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Bogota, 5.000.000 locuitori
Limba oficială
spaniola
Produse importate
piese de mașini, vehicule, fier și oțel, produse chimice, grâu
Produse exportate
cafea, petrol brut și derivații săi, banane, flori
Moneda oficială
peso (1 peso = 100 centavos)
Produsul intern brut
78.000 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Depresiunile nordice de-a lungul țărmului Mării Caraibilor sunt mlăștinoase pe alocuri, dar Sierra Nevada de Santa Maria atinge 5.775 m în Vârful Cristobal Colon. Depresiunile de pe țărmul Pacificului au o lățime de până la 100 km, iar la est de acestea sunt trei lanțuri din Munții Anzi, despărțite de văile adânci ale râurilor Cauca și Magdalena. Cele două treimi estice ale țării sunt depresiuni.

CLIMA

Clima este tropicală, dar variază în funcție de înălțimea față de nivelul mării. Cantitatea de precipitații este mare, între 200-500 cm în depresiuni, scăzând cu altitudinea și ajungând până la peste 100 cm la Bogota, la o înălțime de 2.645 m. Temperaturile medii în ianuarie și în iulie sunt de 14°C și 13°C la Bogota, și de 22°C și 21°C la Medellin. În depresiunile de pe coastă, clima e umedă, cu o temperatura medie de 25°C.

POPULAȚIA

Vechii coloniști spanioli s-au amestecat prin căsătorii cu indienii băștinași și 58% din populație sunt metiși (amestecuri de indieni și europeni). Căsătoriile mixte cu sclavii africani au dat naștere mulatrilor, care reprezintă 14% din populație. Alți 20% sunt albi, 4% negri, 1% indieni și 3% amestecuri de indieni și negri. 90% din locuitori trăiesc în văile și platourile din Anzi, majoritatea în regiuni urbane.

FLORA ȘI FAUNA

Pe coastele Mării Caraibelor se găsesc păduri de mangrove, iar pădurile acoperă depresiunile din nord, cele de pe coasta Pacificului și jumătatea sudică a depresiunilor interioare. Depresiunile nordice din interior fac parte din savanele tropicale llanos. În Anzi vegetația se schimbă cu înălțimea, pantele împădurite mai joase transformându-se din pajiști alpine în teren împădurit deschis. Printre animalele sălbatice se numără fluturi, pești piranha, maimuțe, urși, jaguari, condori și păsări colibri. Orhideea este floarea națională.

AGRICULTURA

26% din forța de muncă este în agricultură. 5% din suprafață este folosită pentru culturi și 38% pentru pășunat. Cele mai fertile sunt platourile din Anzi, dar sunt zone productive și în unele văi și câmpii joase. Columbia este al doilea mare producător de cafea din lume, iar din munți se exportă și bumbacul și tutunul. În depresiuni, culturile pentru export sunt cele de banane, flori și trestie de zahăr. Culturile pentru hrană sunt cele de orez, porumb, zahăr, cartofi și sorg. Pe pajiștile din interior și în depresiunile coastei Mării Caraibilor se practică creșterea vitelor.

MINERITUL

Columbia are resurse bogate de minerale, în special în Munții Anzi. Se extrage aur, argint, și platină și se produce jumătate din smaraldele din lume. Se extrag 12,5 milioane de tone de cărbuni; există zăcăminte de cupru, mercur, plumb și mangan. Se extrag 19 milioane de tone de țiței și există o mică producție de gaze naturale.

INDUSTRIA

Industria produselor din fier, a textilelor, a prelucrării alimentelor, a încălțămintei și cea chimicală, s-au dezvoltat în ultimii 20 de ani, majoritatea în apropiere de Bogota, Medellin, și Cali. Prelucrarea alimentelor include rafinarea zahărului, măcinarea orezului, conservarea fructelor și legumelor. 30% din producția de electricitate provine din termocentrale, 70% din hidrocentralele din Anzi.

TRANSPORTUL

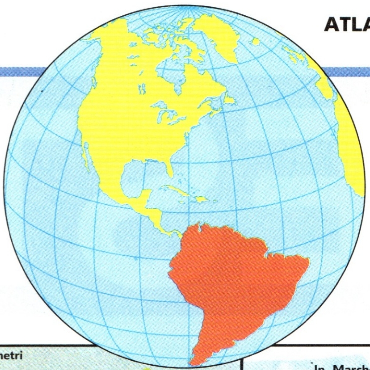
Distanțele imense, mlaștinile și pădurile, lipsa populației și munții înalți, contribuie la îngreunarea transportului la sol, de aceea transportul aerian este folosit mult. Există 2.160 km de cale ferată și peste 100.000 km de drumuri, inclusiv legături internaționale cu Venezuela și Ecuador. Columbia a înființat prima linie aeriană comercială din lume în 1919, și are în prezent peste 670 de spații de aterizare. Principalele aeroporturi sunt la Barranquilla, Cartagena, Medellin, Cali și Bogota. Cartagena, Buenaventura și Barranquilla sunt principalele porturi; există peste 14.000 km de râuri navigabile.

ORAȘE

Capitala, Bogota, situată pe un platou din Cordillera Orientală, are o gamă largă de industrii, fiind în același timp centrul politic și comercial. Medellin (2.400.000) din Cordillera Centrală este principalul centru al industriei ușoare (în special textile) și al industriei de cafea. Cali (800.000), al treilea oraș ca mărime, se află în valea râului Cauca, și este centrul unei regiuni agricole bogate. Barranquilla (1.400.000) se află lângă gura de vărsare a râului Magdalena, iar Cartagena (7.000.000) este cel mai important port al Mării Caraibilor.



ECUADOR



Suprafața:
283. 561 km²
Așezare geografică:
1°38' latitudine nordică - 4°50' latitudine sudică, 75°21' - 81° longitudine vestică.
Populația:
10.851.000 locuitori
Densitatea populației:
36 locuitori/km²
Capitala:
Quito, 1.531.229 locuitori
Cel mai mare oraș:
Guayaquil, 1.509.108 locuitori
Limba oficială:
spaniolă, dar majoritatea indienilor vorbesc quechua
Produse importate:
piese de mașini, vehicule, produse chimice
Produse exportate:
țiței, banane, cafea
Moneda oficială:
sucre (1 sucre = 100 centavos)
Produsul intern brut:
15.078 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică



Există o dispută veche între Ecuador și Peru asupra unei zone de aproximativ 177.000 km² din bazinul Amazonului, acum parte din Peru.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Țara și-a primit numele de la ecuator, care o traversează la 25 km la nord de Quito. Cele trei regiuni principale sunt depresiunile de coastă, Anzii și depresiunile din interior. Regiunea de coastă este deluroasă și străbătută de râuri. În interior, Anzii constau din două lanțuri muntoase, Cordillera Occidentală și Orientală, separate de o serie de bazine intermontane, într-unul din ele aflându-se și Quito. Vârfurile ating înălțimea de 6.267 m în Chimborazo și 5.896 m în Cotopaxi, cel mai înalt vulcan activ din lume.

CLIMA

Regiunea de coastă e caldă și umedă, sezonul umed fiind între decembrie și aprilie. Cantitatea totală de precipitații este de 200 cm în nord și doar 20 cm în sud. Temperatura medie la Guayaquil este de 26°C în ianuarie și 24°C în iulie, cantitatea de precipitații fiind de 100 cm. În Anzi, temperaturile descresc o dată cu altitudinea. La Quito temperatura medie este de 15°C și cantitatea totală de precipitații este de aproximativ 100 cm. Regiunea estică este tipică Amazonului, cu temperaturi de 26°C în fiecare lună și peste 200 cm de precipitații.

POPOARELE ȘI ORAȘELE

25% din locuitori sunt descendenți ai incașilor și aproximativ 55% sunt metiși, o rasă mixtă de europeni și indieni: 10% sunt de descendență spaniolă și 10% sunt de origine africană. 49% din locuitori trăiesc în Costa și 47% în Sierra. Quito era inițial o așezare indiană construită de spanioli. Guayaquil este principalul port și centru comercial, aflat în centrul unei regiuni agricole productive.

AGRICULTURA

Agricultura este cel mai important sector al economiei, angajând 30% din forța de muncă, deși mulți sunt agricultori de subzistență. 1% din cei mai mari proprietari de pământ dețin 40% din întregul teren agricol. Aproape 10% din suprafață este folosită pentru agricultură, iar 10% pentru pășunat. Principalele culturi pentru export sunt cele de banane, cacao și cafea, iar acestea sunt produse în zona Costa. Bananele și cacao se cultivă în depresiuni, unde clima este mereu caldă și umedă, iar cafeaua se cultivă pe pantele mai joase din Anzi, în condiții mai reci și mai secetoase. Trestia de zahăr, citricele și orezul sunt importante la fermele din depresiuni. În Anzi, principalele culturi sunt cele de orz, grâu, porumb, cartofi și unele legume, dar păstoritul este adesea activitatea principală.

MINERITUL

Ecuador are doar zăcăminte mici de aur, argint, zinc și cupru. În schimb, s-au găsit zăcăminte imense de petrol în anul 1972, producând 16 milioane de tone pe an și reprezentând peste 40% din exporturile țării. Petrolul e trecut prin conductă peste Anzi, la Balao.

INDUSTRIA

Petrolul a stimulat industriile de oțel, produse petrochimice și ciment. Industriile mai vechi erau, în principal, prelucrarea hranei, textile, pescuit și cherestea. Quito, Cuenca și Guayaquil sunt principalele orașe industriale. 45% din electricitate provine de la termocentrale și restul de la hidrocentrale, dar există și resurse neexploatate de ape, în Anzi. Turismul se află în dezvoltare.

SILVICULTURA

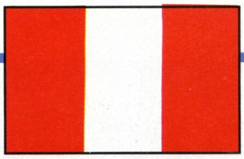
44% din suprafața țării este împădurită, în special în interior, care încă mai este în mare parte inaccesibil. Extracția a crescut recent, în special pentru lemn de esență tare, lemn de balsa, palmier carludovica pentru pălării de Panama, semințe pentru ulei de ricin, capoc și nuci de palmier. 75% din lemnul tăiat se folosește drept combustibil.

Transportul

Peisajul face comunicațiile dificile. Există aproximativ 1.200 km de cale ferată, 23.256 km de drumuri folosite permanent și alte 5.044 deschise doar în sezonul secetos. Șoseaua națională Pan American trece prin Quito. Principala linie de cale ferată leagă Guayaquil de Cuenca și Quito. Guiayaquil și Puerto Bolivar sunt principalele porturi. Zece linii aeriene comerciale au zboruri internaționale și există servicii interne între orașele mari.

INSULELE GALAPAGOS

Cele 12 insule principale, din care 5 sunt locuite, și numeroasele ostroave au o suprafață totală de 7.964 km². Populația este de 6.119 locuitori. Capitala este San Cristobal, pe Insula Chatham, și cea mai mare parte aparține de Parcul Național. Se practică puțină agricultură de subzistență, turismul este principala activitate. Marile atracții sunt animalele remarcabile și unice.





PERU

Suprafaţa
1.285.216 km²
Aşezarea geografică
0°00'-18°21' S, 68°39'-81°20' V
Populaţia
22.465.000 locuitori
Densitatea populaţiei
16 locuitori/km²
Capitala şi cel mai mare oraş:
Lima, 6.483.901 locuitori
Limbi vorbite
spaniolă, quechua, aymara
Produse importate
piese de maşini, produse chimice, produse farmaceutice, combustibili, utilaje de transport
Produse exportate
metale neferoase, minerale, preparate din peşte, minerale de fier, ţiţei, bumbac, zahăr, cafea
Moneda oficială
sol (1 nuevo sol = 100 cenţi)
Produsul intern brut
28.169 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Peru este a treia ţară ca mărime în America de Sud şi constă din trei regiuni orientate nord-sud. În vest se găseşte deşertul Atacama, mai întins în nord, cu dune de nisip imense. Mai spre sud, coasta este adesea stâncoasă, cu şiruri de dealuri. Aproximativ 50 de râuri străbat deşertul, pornind din Anzi, care în interior depăşesc înălţimea de 5.000 m. Huascaran, cel mai înalt vârf, atinge 6.768 m, şi mulţi dintre munţi sunt vulcanici. Cele două lanţuri principale, Cordillera Occidentală şi Cordillera Orientală, sunt separate de un platou înalt pe care se află Lacul Titicaca, cel mai mare lac din America de Sud (6.900 km²). La est de Anzi, solul este puternic înclinat până în Bazinul Amazon sau regiunea selvas, ocupând 62% din uscat.

CLIMA

Deşertul este menţinut răcoros şi secetos prin influenţa curentului litoral rece Humboldt, deşi în nord există izbucniri ocazionale de vreme caldă şi umedă, asociată cu un curent oceanic, El Niño, care apare la fiecare cinci sau şase ani. În Anzi vremea variază, iar bazinul interior al Amazonului este cald şi umed în tot timpul anului. Lima, aflat în apropiere de coastă, are o temperatură medie de 23°C în ianuarie şi 16°C în iulie, cu o cantitate de precipitaţii de numai 5 cm pe an.

AGRICULTURA

36% din forţa de muncă lucrează în agricultură, deşi numai 3% din suprafaţa ţării este cultivată iar alte 21% sunt folosite la păşunat. Principala regiune cultivată se află de-a lungul râurilor care străbat deşertul. Trestia de zahăr şi bumbacul se cultivă pentru export, iar orezul pentru hrană. Viţă de vie, măsline, tutun, portocale şi banane se cultivă în Anzi, cerealele, fasolea şi cartofii la altitudinile mai mari. Pe pantele estice se folosesc întinderi de pământ pentru păşunat oi, lame şi alpaca. Frunzele de coca, pentru cocaină, se produc pentru piaţa ilegală de droguri.

PESCUITUL

Curentul litoral rece Humboldt aduce cantităţi mari de plancton, o hrană bogată pentru peşti. Peru este una dintre cele mai importante ţări în ceea ce priveşte pescuitul, cu o captură de 45 de milioane de tone anual, inclusiv de anşoa, ton bonito, scrumbii şi sardele.

SILVICULTURA

Pădurile întinse din interior sunt în mare parte inaccesibile şi greu de exploatat, dar unele produse se trimit pe râu în jos din portul Iquitos.

MINERITUL

Peru este o ţară bogată în minerale, îndeosebi cupru, plumb, argint, fier şi aur, şi are şi zăcăminte de petrol şi cărbuni. Peru este al doilea mare producător de argint din lume, cel mai mare producător de plumb şi al doilea mare producător de cupru din America Latină. Marcona, de pe coasta sudică, este centrul exploatării de fier, iar în Bazinul Amazonului se exploatează bogate zăcăminte de petrol.

ENERGIA ŞI INDUSTRIA

Multe industrii sunt legate de prelucrarea şi rafinarea mineralelor, unele situate în Anzi. În rest, industriile sunt dezvoltate în oraşele de coastă. Prelucrarea peştelui este importantă în majoritatea porturilor, iar textilele şi produsele alimentare sunt şi ele răspândite. Alte industrii se ocupă de fabricarea cimentului, prelucrarea oţelului, construcţii navale şi asamblări auto. Lima Callao este principala regiune industrială, cu 70% din industria prelucrătoare din Peru. Hidroelectricitatea produce 57% din producţia de electricitate.

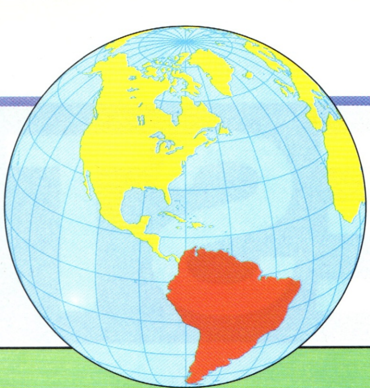
TRANSPORTUL

Deşerturile de lângă coaste, pădurile şi munţii Anzi creează dificultăţi pentru comunicaţii, iar transportul aerian este important, deşi este financiar inaccesibil pentru majoritatea locuitorilor. Una dintre cele mai spectaculoase căi ferate porneşte din Lima spre interior şi urcă 4.800 m pe 170 km în drumul său spre Cerro de Pasco. Reţeaua de drumuri are 69.942 km, din care 20.000 km pavate. 3.400 km din Pan American Highway străbate regiunea deşertică a depresiunilor.

POPULAŢIA ŞI ORAŞELE

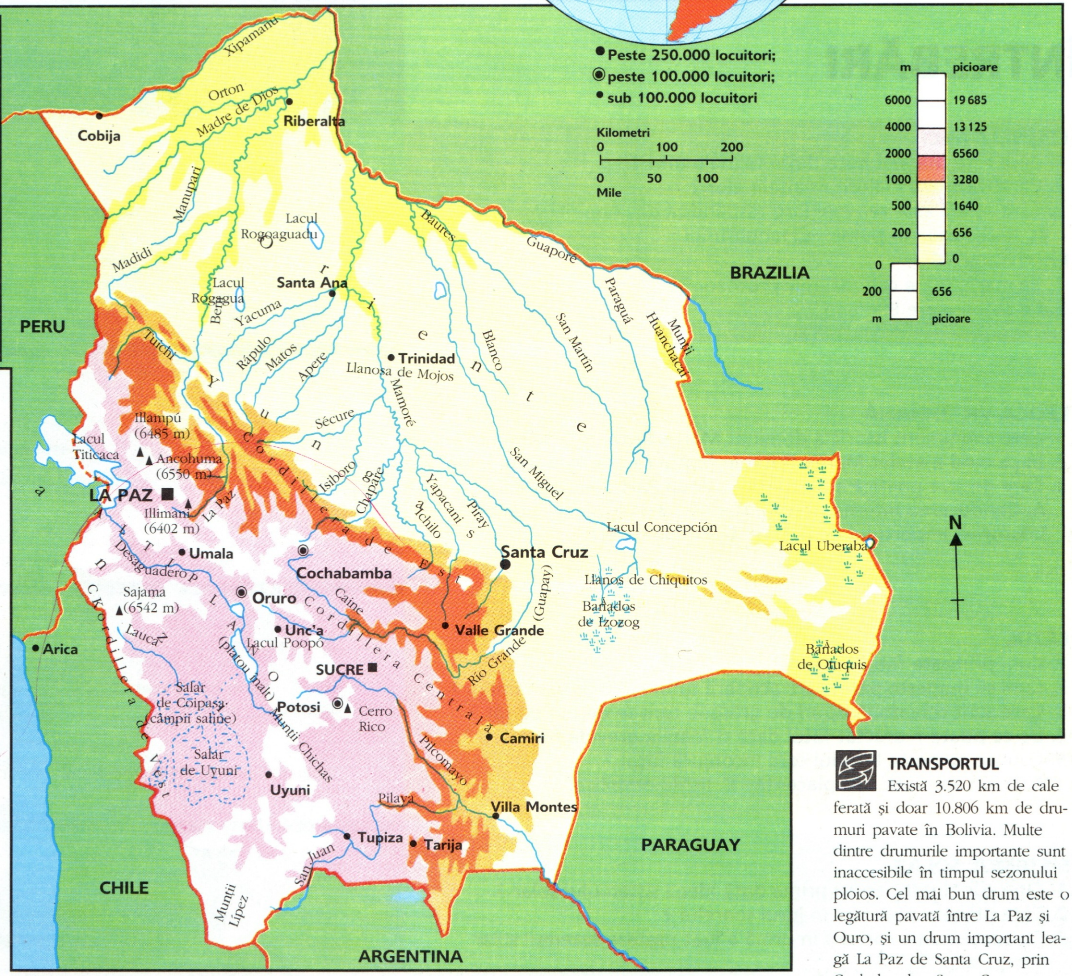
70% din populaţie este urbană, peste un sfert trăind în Lima. 45% din locuitori sunt americani, 37% metişi (europeni amestecaţi cu indieni), iar 15% europeni. Două treimi din locuitori trăiesc în munţi: Arequipa (820.471) este cel mai mare oraş din Anzi. Alte oraşe importante se găsesc de-a lungul coastei: Callao, Trujillo, Chiclayo, Piura şi Chimbate. Iquitos este cel mai mare oraş amazonian.





BOLIVIA





Suprafața:
1.098.581 km2
Așezarea geografică:
10°-23° latitudine sudică,
57°30'-69°45' longitudine vestică
Populația:
6.440.000 locuitori
Densitatea populației:
6 locuitori/km2
Capitala administrativă:
La Paz, 1.115.000 locuitori
Capitala legală:
Sucre, 131.000 locuitori
Limbi vorbite:
spaniola este limba oficială, dar 34% vorbesc quechua și 34% vorbesc aymara
Produse importate:
piese de mașini, grâu și făină, produse din oțel, vehicule și produse textile.
Produse exportate:
gaze naturale, cositor, argint, zinc, wolfram, cafea.
Moneda oficială:
boliviano (1 boliviano = 100 centavos)
Produsul intern brut:
5.924 milioane dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Una dinte cele două țări fără ieșire la mare din America de Sud, Bolivia este înaltă și muntoasă în vest și joasă în est. Lățimea Anzilor depășește 600 km și ei constau din două lanțuri înalte, Cordillera Occidentală și Cordillera Orientală, separate de Altiplano, un platou intermontan înalt. Altiplano acoperă 20% din suprafața totală și are o elevație medie de 4.000 m. Lacul Titicaca, lacul navigabil din lume situat la cea mai mare înălțime, se găsește în nord și se scurge spre sud prin Desaguardero în Lacul Poopo. Cordillera de est se înclină în pantă adâncă spre El Oriente, o regiune de creste de munți și văi, care toate coboară în Bazinul Amazonului.

CLIMA

În munți diferența zilnică de temperatură este foarte mare și noaptea temperaturile pot să coboare sub zero grade. Datorită înălțimii, presiunea atmosferică este mai puțin de două treimi din cât ar fi la nivelul mării. La Paz, la 3.658 m, are o temperatură medie de 9°C în iulie și 11°C în ianuarie, cantitatea de precipitații fiind de 55 cm. Depresiunile din est sunt mai calde și mai ploioase.

POPULAȚIA

50% din populație trăiește în regiuni urbane și se găsește, în principal, pe platoul înalt. 55% din locuitori sunt de origine indiană (în principal aymara și quechua), alți 30% sunt metiși și restul europeni. Majoritatea indienilor locuiesc pe platou. Doar 20% din locuitori trăiesc în El Oriente, regiune ce ocupă 70% din suprafața totală.

AGRICULTURA

43% din forța de muncă este angajată în agricultură dar, totuși, Bolivia nu este independentă economic în producția alimentară. Doar 3% din suprafață poate fi folosită pentru culturi și alte 25% pentru pășuni. Altiplano este în principal folosit pentru creșterea oilor, vitelor, lamelor și creșterea de alpaca. Oriente se află în curs de dezvoltare și orezul, bananele, maniocul, soia și porumbul sunt culturile pentru hrană, cele de trestie de zahăr, cafea și bumbac fiind pentru comerț și export, deși produsele agricole reprezintă doar 2% din exporturi.

MINERITUL

Bogăția de minerale a atras primii coloniști spanioli în secolul al 16-lea, când argintul din Cerro Rico a făcut din Bolivia cel mai mare furnizor. După ce argintul și-a pierdut din importanță, cositorul a devenit mineralul vital. Ambele sunt încă produse în cantități mici și se produc cantități semnificative de cupru, tungsten, zinc, plumb și aur. În est s-au descoperit petrol și gaze naturale, care au devenit cele mai importante minerale. O conductă de petrol duce la Arica în Chile, iar una de gaze naturale în Argentina. Gaze naturale se găsesc lângă Santa Cruz.

INDUSTRIA

Mineritul angajează 5% din forța de muncă, iar alte industrii încă 9%. Industria boliviană este cea mai săracă dintre toate țările Americii de Sud. Principalele industrii prelucrătoare sunt legate de alimente și băuturi, tutun, îmbrăcăminte și articole de artizanat. Cea mai mare dezvoltare a avut loc la La Paz, Cochabamba și Santa Cruz.

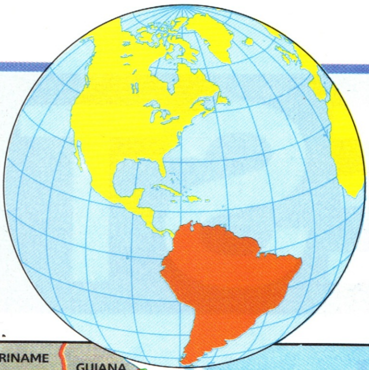
TRANSPORTUL

Există 3.520 km de cale ferată și doar 10.806 km de drumuri pavate în Bolivia. Multe dintre drumurile importante sunt inaccesibile în timpul sezonului ploios. Cel mai bun drum este o legătură pavată între La Paz și Ouro, și un drum important leagă La Paz de Santa Cruz, prin Cochobamba. Santa Cruz are două legături pe calea ferată, una spre est cu Brazilia și alta spre sud cu Argentina. Bolivia centrală are două legături importante pe calea ferată cu porturi din Chile. O altă ieșire spre mare este prin Lacul Titicaca și portul Mollendo din Peru. În Anzi sunt drumuri puține și în multe locuri lamele sunt principalele transportoare de mărfuri.

ORAȘE

Sucre rămâne capitala legală, dar La Paz este principalul centru comercial și politic, deoarece se află într-o poziție mai centrală și mai accesibilă. La Paz este situat într-o vale în Altiplano și, la o înălțime de 3.665 m, este cea mai înaltă capitală din lume. Santa Cruz (649.000 locuitori) este al doilea oraș ca mărime și este un centru regional pentru agricultură.





BRAZILIA



Suprafața
8.511.965 km²

Așezare geografică
5°16'-33°45' N, 34°45'-73°59' V

Populația
150.368.000 locuitori

Densitatea populației
17 locuitori/km²

Capitala
Brasilia, 1.803.478 locuitori

Cel mai mare oraș
Sao Paulo, 10.063.110 locuitori

Limba oficială
portugheză

Produse importate
țiței brut, metale neferoase, piese de mașini, produse chimice, cereale.

Produse exportate
piese de mașini, cafea, minereuri de fier, boabe de soia

Moneda oficială
real (1 real = 100 centavos)

Produsul intern brut
677.000 milioane dolari SUA

Forma de stat
republică federativă

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Brazilia ocupă jumătate din America de Sud. De-a lungul graniței nordice se întinde Podișului Guianei, ținut muntos cu Vârful Neblina (3.014 m), cel mai înalt din Brazilia. Spre sud sunt depresiunile Bazinului Amazonului, ocupând aproape 4 milioane km², străbătute de râul Amazon (6.500 km lungime) și mulți afluenți mari. Când se revarsă, acest râu se poate întinde peste mai mulți kilometri de depresiune. Există o altă depresiune în sud care face parte din bazinul râului Parana și al afluenților săi, și o câmpie de coastă îngustă de-a lungul coastei Atlanticului până în estul Podișului Braziliei. Acest platou se întinde de la Recife și Fortaleza din nord până la Porto Alegre din sud, și conține cele mai dezvoltate și mai populate părți ale țării. Are înălțimea medie 700-800 m și vârful cel mai înalt 2.890 m.

CLIMA

93% din Brazilia se află între latitudinile tropicale și temperaturile sunt mari, de obicei peste 20°C. Vara clima este umedă, deși statele din nord-est au adesea ierni secetoase. În Bazinul Amazonului temperatura medie este de 27°C în fiecare lună și cantitatea totală de precipitații este de circa 200 cm pe an.

AGRICULTURA

26% din forța de muncă este angajată în agricultură. Majoritatea alimentelor necesare, precum și unele surplusuri pentru export, sunt produse de fermieri. Principalele regiuni agricole sunt în părțile sud-estice ale platoului, în statele sudice temperate și de-a lungul câmpiei de pe coasta Atlanticului aproape de Recife și Salvador. Brazilia este cel mai important producător de cafea din lume. Principalele zone de cultivare a cafelei sunt pe soluri vulcanice bogate din statele Sao Paulo și Parana. Brazilia este cel mai mare producător de banane și a doua țară în producția de cacao. Soia, zahărul, bumbacul, portocalele și tutunul sunt cele mai importante produse pentru comerț.

MINERITUL

Statul Minas Gerais (mine bogate) este bogată în minerale, inclusiv aur, care a atras vechii coloniști spre interior, minereuri de fier și mangan. În Bazinul Amazonului sunt zăcăminte imense de fier, iar bauxita se extrage lângă gura de vărsare a Amazonului. Se găsesc și zăcăminte mari de cuarț, crom, mică, sare, wolfram și alte minerale.

INDUSTRIA

Brazilia este cea mai importantă națiune industrială din America Latină. Printre produse se numără fierul, oțelul, hârtia, produsele chimice și electrice. Statul Sao Paulo conține 65% din producția industrială.

TRANSPORTUL

Rețeaua de drumuri acoperă 1.600.000 km, deși mai puțin de o zecime sunt pavate. Există 29.901 km de cale ferată. S-au construit drumuri peste Bazinul Amazonului pentru a deschide interiorul, și se folosesc și râurile. Manaus este principalul port pe râu, 1.500 km în amonte și accesibil pentru nave oceanice. Unele nave călătoresc regulat în amonte la Iquitos, în Peru.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

66% din suprafața țării este împădurită, peste trei sferturi aflându-se în Bazinul Amazonului. Se extrag unele lemne de esență tare, cauciuc și nuci braziliene, însă principalele activități în comerțul silvic au loc în pădurile de pini din statele sudice Parana și Santa Carina. Aici pinul araucarica (pinul de Chile) este o sursă de pastă de lemn pentru hârtie, precum și pentru lemn. Pescuitul este important în regiunile de coastă, atât pentru subzistență, cât și pentru comerț. Navele și plutele se mai folosesc în nord, dar porturile sudice au flote comerciale pentru crevete și homari.

ORAȘELE

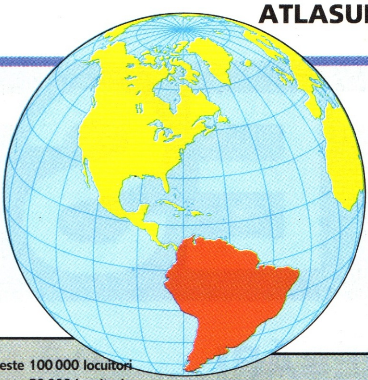
75% din populație trăiește în zone urbane, iar majoritatea brazilienilor locuiesc aproape de coastă sau în sud-estul platoului. Sao Paulo este unul dintre cele mai mari orașe din lume, cu peste 10 milioane de locuitori. Este, de asemenea, piața celei mai fertile regiuni agricole. Prosperitatea sa se datora la început cafelei. Fosta capitală, Rio de Janeiro, este centru cultural, un important port și oraș industrial, cu 5.603.000 locuitori. Salvador este cel mai important oraș din nord-est. Brasilia a fost creată ca nouă capitală în 1960, ridicată în interior pentru a încuraja extinderea dezvoltării spre interiorul țării.



Paraguay

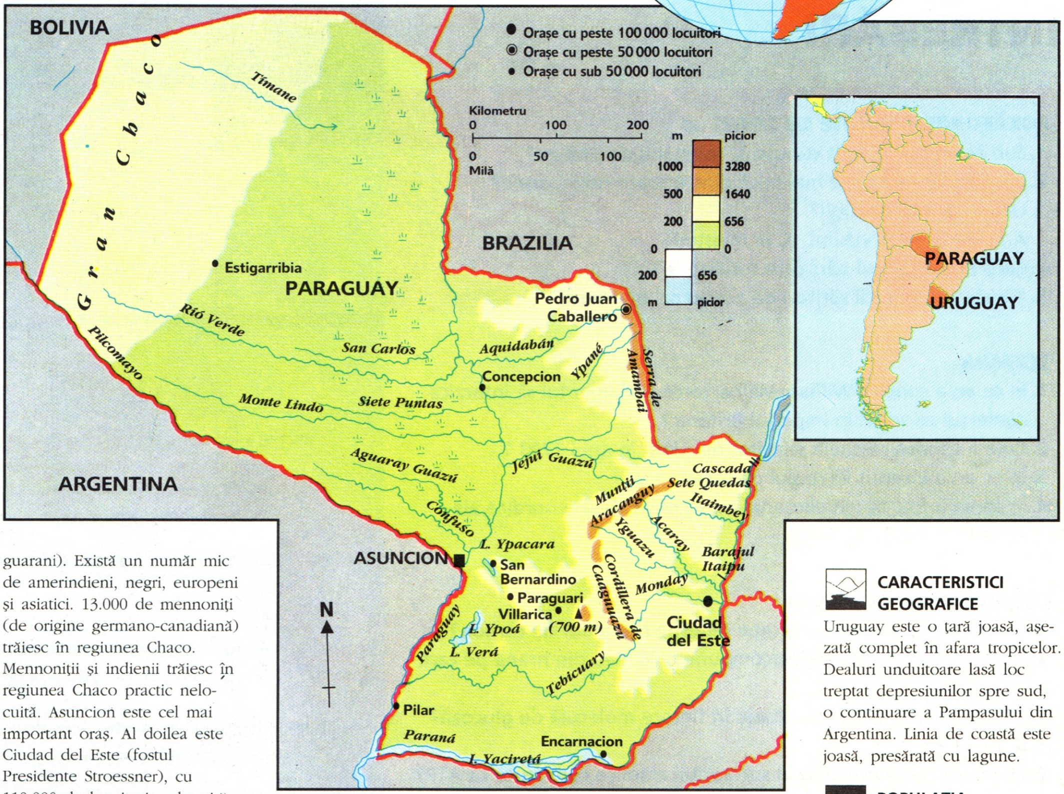


Uruguay



PARAGUAY ȘI URUGUAY

PARAGUAY
Suprafața
406.752 km²
Așezare geografică
19°20'-27 40' S, 54°15-62°40' V
Populația
4.397.000 locuitori
Densitatea populației
10 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Asuncion, 729.307 locuitori
Limbi vorbite
spaniola și guarani
Produse importate
combustibili și lubrifianți, piese de mașini, utilaje de transport și accesorii, produse chimice, băuturi și tutun
Produse exportate
bumbac, boabe de soia, uleiuri vegetale, cafea, produse din carne, cherestea
Moneda oficială
guarani (1 guarani = 100 centimos)
Produsul intern brut
10.000 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Paraguay nu are ieșire la mare. Este împărțită în două regiuni de râul Paraguay. La vest de acest râu este zona de depresiune Gran Chaco, 60% din suprafața țării, străbătută de multe râuri, care se înalță spre Anzi. La est de râul Paraguay se află Platoul Parana, cu înălțimea medie 300-600m și atingând 700m în Cordillera de Caaguazu.

CLIMA

Clima este subtropicală, cu temperaturi de vară între 25-30°C. Temperatura medie iarna este 15°C. În părțile vestice ale Chaco, cantitatea totală de precipitații este de numai 75cm, în restul țării plouă în principal în timpul verii. Iarna pot fi secete.

TRANSPORTUL

Există 2.000 km de cale ferată și 11.320 km de drumuri, dintre care 2.000 km pavate. Majoritatea drumurilor nepavate sunt închise vara. Calea ferată leagă regiunea de Argentina, peste râul Parana, cu feribot până la rețeaua de căi ferate din Argentina. Transportul fluvial este important, existând 3.100 km de căi navigabile.

POPULAȚIA ȘI ORAȘELE

95% din locuitori sunt metiși (de origine mixtă spaniolă și guarani). Există un număr mic de amerindieni, negri, europeni și asiatici. 13.000 de mennoniți (de origine germano-canadiană) trăiesc în regiunea Chaco. Mennoniții și indienii trăiesc în regiunea Chaco practic nelocuită. Asuncion este cel mai important oraș. Al doilea este Ciudad del Este (fostul Presidente Stroessner), cu 110.000 de locuitori – datorită barajului Itaipu de pe Parana.

AGRICULTURA ȘI SILVICULTURA

Agricultura angajează 47% din forța de muncă, cultivând în principal culturi de subzistență. Doar 5% din suprafață este arabil și 39% pășune. Pentru comerț se cultivă puțin yerba mâté (pentru ceai), cafea, tutun, fructe, bumbac și plante oleaginoase. Creșterea vitelor este principala activitate, peste 7 milioane de animale dând piei și carne.

INDUSTRIA

Industria este în principal asociată cu produsele agricole. 99% din electricitate este produsă în hidrocentrale. Se exportă energie în Argentina și Brazilia. Cel mai mare baraj din lume, pe Itaipu la granița cu Brazilia, este acum funcțional.



URUGUAY
Suprafața
176.215 km²
Așezarea geografică
30°-35° S, 53°15'-57°42' V
Populația
3.166.802 locuitori
Densitatea populației
17 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Montevideo, 1.383.660 locuitori
Limba oficială
spaniolă
Produse importate
minerale, produse chimice, piese de mașini
Produse exportate
textile, carne de vită, pește, orez
Moneda oficială
peso uruguayan (1 peso = 100 centesimos)
Produsul intern brut
5.189 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Uruguay este o țară joasă, așezată complet în afara tropicelor. Dealuri unduitoare lasă loc treptat depresiunilor spre sud, o continuare a Pampasului din Argentina. Linia de coastă este joasă, presărată cu lagune.

POPULAȚIA ȘI ORAȘELE

Existau puțini indieni în această regiune la venirea europenilor. 88% din populație este albă (în principal de origine spaniolă sau italiană) și doar 8% metisă. Montevideo conține 45% din totalul populației. Alți 40% trăiesc în alte regiuni urbane.

CLIMA

Verile sunt calde, în jur de 22°C, iar temperatura medie iarna este 10°C. Cantitatea medie de precipitații este 100cm, descrescând spre interior. Toamna este cea mai umedă.

AGRICULTURA

8% din suprafață este cultivată, 78% este pășune. 10 milioane de vite și 25 milioane de oi sunt cea mai mare sursă de venit, dar Uruguay este aproape independentă economic privind produsele alimentare.

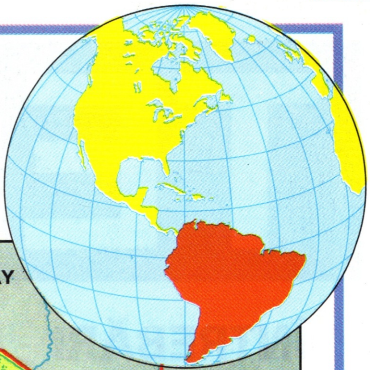
INDUSTRIA

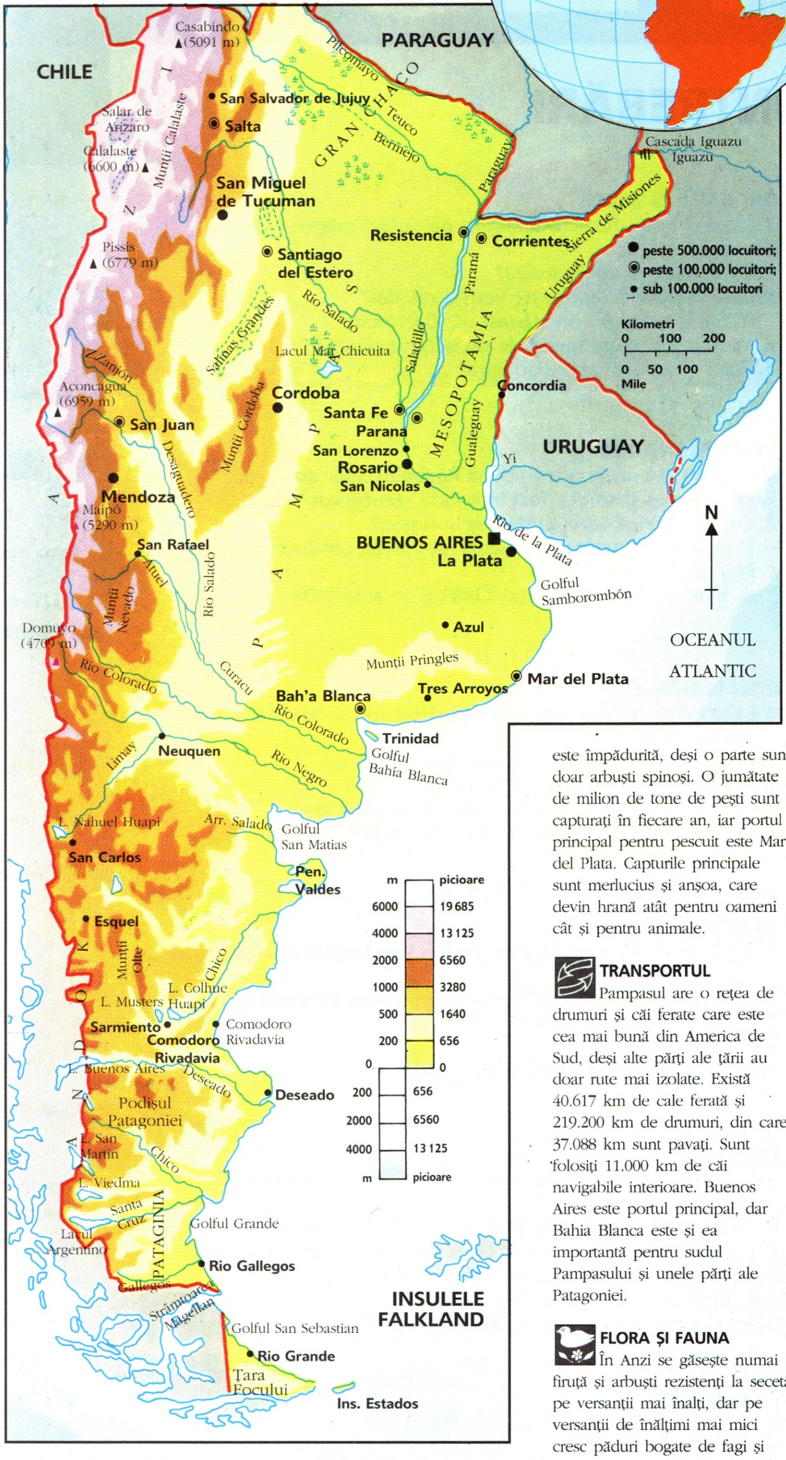
Industriile sunt legate de agricultură, 75% din dezvoltarea industrială fiind situată în zona Montevideo. 29% din electricitate este produsă în termocentrale și restul în hidrocentrale.



ARGENTINA







Suprafaţa:
2.766.889 km2

Aşezarea geografică:
22°-55° latitudine sudică,
53°40'-73°30' longitudine vestică.

Populaţia:
32.370.298 locuitori

Densitatea populaţiei:
11 locuitori/km^2

Capitala şi cel mai mare oraş:
Buenos Aires, 2.955.002 locuitori

Limba oficială:
spaniola

Produse importate:
piese de maşini, produse chimice, ţiţei

Produse exportate:
cereale, legume, uleiuri şi grăsimi

Moneda oficială:
peso (1 peso = 10.000 australes)

Produsul intern brut:
240.000 milioane dolari SUA

Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Argentina ocupă cea mai mare parte a latitudinilor temperate ale Americii de Sud pe latura estică a Anzilor. Lăţimea maximă a Argentinei este de 1.580 km. Există trei regiuni principale. Depresiunile nordice din Gran Chaco şi Mesopotamia (cunoscute şi sub numele de Entre Rios, pământul dintre râuri) conţin câmpii întinse, adesea acoperite de păduri. La sud de acestea este Pampasul, pajişte imensă ce se întinde pe o suprafaţă de 650.000 km^2. Dincolo de aceasta, în partea cea mai îngustă a ţării, la sud de râul Colorado, se află Patagonia, un podiş de înălţimi mici, acoperit de pajişti.

CLIMA

Argentina are schimbări mari de climat, dinspre nord înspre sud. Lanţul muntos înalt al Anzilor previne pătrunderea în ţară a influenţelor Pacificului şi, în sud, Patagonia este secetoasă şi semiaridă, spre deosebire de sudul statului Chile, de cealaltă parte a munţilor. În Pampas şi Entre Rios, precipitaţiile vin dinspre est şi sunt de peste 100 cm pe coastă, deşi scad constant spre interior la 50 cm la poalele Anzilor. La Santiago del Estero, temperatura medie este de 29°C în ianuarie şi 10°C în iulie, în timp ce în sudul Patagoniei cifrele sunt aproximativ 11°C şi 2°C.

POPULAŢIA

56% din populaţie este de origine europeană iar 7% din populaţia naţională sunt emigranţi, născuţi în alte ţări. Un număr mic de indieni şi metişi se întâlnesc în regiunea de la poalele Anzilor şi în extrema nordică. Pampasul este cea mai populată regiune şi Argentina a devenit o ţară foarte urbanizată, cu peste 85% din populaţie locuind acum în oraşe. Buenos Aires şi regiunea înconjurătoare au peste 10 milioane de locuitori, Buenos Aires fiind al doilea oraş ca mărime din America de Sud.

AGRICULTURA

Aproximativ 60% din terenul arabil este folosit pentru păşunat 11% din forţa de muncă este angajată în agricultură, care, pe lângă produsele din păstorit, aduce circa 85% din exporturi. Cultura principală este cea de grâu, îndeosebi în Pampas, unde mai sunt importante şi inul, porumbul, cartofii, tutunul şi floarea-soarelui. Struguri se cultivă lângă Mendoza. Măslinele, citricele şi trestia de zahăr provin de asemenea din nord-vest. Bumbacul se cultivă pe marginile regiunii Chaco, iar ceaiul mate se produce în Entre Rios. Există 56 de milioane de vite şi 29 de milioane de oi.

MINERITUL

Argentina este bogată în minerale, deşi multe dintre acestea nu sunt încă exploatate. Cea mai mare importanţă o are petrolul, produs în regiunea andină şi în Patagonia. Există o rafinărie la San Lorenzo. Gazele naturale se obţin din Patagonia şi s-au construit conducte de petrol şi de gaze naturale. Se exploatează cărbuni, aur, argint, cupru, staniu, fier, plumb, mică, wolfram, mangan şi zinc. 56% din electricitate este furnizată de termocentrale, care folosesc resurse proprii de petrol, gaze şi cărbuni. 38% provine de la hidrocentrale.

INDUSTRIA

Primele industrii ale Argentinei erau bazate pe produse agricole, precum ambalarea cărnii, textile de bumbac şi lână, ţigaretele, vinul, măcinarea grâului şi rafinarea zahărului. Acum există industrii de bunuri de consum, autovehicule, chimice, petrochimice, tipografii şi metalurgie. Buenos Aires este principalul oraş industrial, dar San Nicolas are o oţelărie mare şi rafinăria de petrol din San Lorenzo produce şi ea o parte din produsele petrochimice.

SILVICULTURA ŞI PESCUITUL

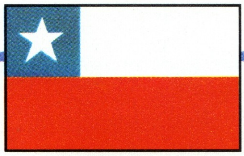
Lemnele de esenţă tare şi taninul sunt obţinute din arborii de quebracho din Chaco şi nordul Entre Rios. Câteva lemne de esenţă moale sunt obţinute la poalele munţilor Anzi, însă pasta de lemn şi hârtia trebuie importate. 22% din suprafaţa ţării este împădurită, deşi o parte sunt doar arbuşti spinoşi. O jumătate de milion de tone de peşti sunt capturaţi în fiecare an, iar portul principal pentru pescuit este Mar del Plata. Capturile principale sunt merlucius şi ansoa, care devin hrană atât pentru oameni cât şi pentru animale.

TRANSPORTUL

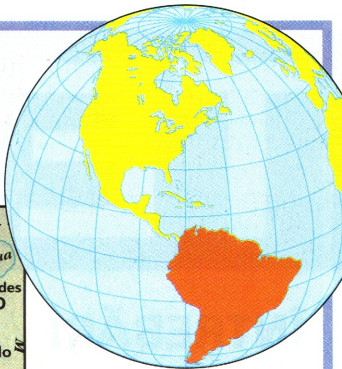
Pampasul are o reţea de drumuri şi căi ferate care este cea mai bună din America de Sud, deşi alte părţi ale ţării au doar rute mai izolate. Există 40.617 km de cale ferată şi 219.200 km de drumuri, din care 37.088 km sunt pavaţi. Sunt folosiţi 11.000 km de căi navigabile interioare. Buenos Aires este portul principal, dar Bahia Blanca este şi ea importantă pentru sudul Pampasului şi unele părţi ale Patagoniei.

FLORA ŞI FAUNA

În Anzi se găseşte numai firuţă şi arbuşti rezistenţi la secetă pe versanţii mai înalţi, dar pe versanţii de înălţimi mai mici cresc păduri bogate de fagi şi pini. Similare cu lama şi struţul, huanaco şi nandu sunt animalul şi pasărea specifice Pampasului. În Anzi se întâlnesc condori, lame şi vulturi, pe lângă pumele, jaguarii, aligatorii şi papagalii din păduri.



CHILE



Suprafața
756945 km²
Așezare geografică
17°15'-55°59' S
66°30'-75°48' V
Populația
13.386.000 locuitori
Densitatea populației
17 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Santiago: 5.443.000 locuitori
Limba oficială
spaniolă
Produse importate
țiței, zahăr și alte produse alimentare, materii prime industriale, piese de mașini, utilaje de transport
Produse exportate
cupru, molibden, legume, fructe, lână, produse din pește, minereuri de fier, produse din lemn
Moneda oficială
peso (1 peso = 100 centavos)
Produsul intern brut
62 miliarde dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

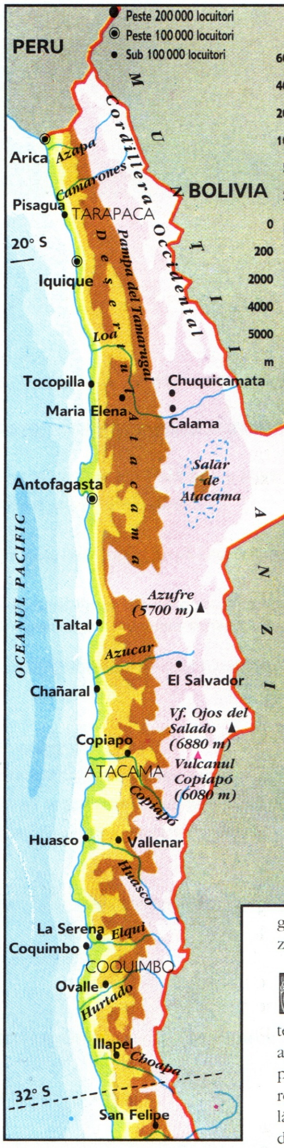
Chile poate fi împărțit în trei zone geografice paralele: lanțul muntos de coastă, care a fost inundat în sud formând insule, valea longitudinală care se întinde de la granița cu Peru spre sud până la Puerto Mott; și Munții Anzi. Acești munți ocupă jumătate din teritoriul țării, atingând înălțimea maximă de 6880 m, la Ojos de Salado, cel mai înalt vârf din Chile. Cutremurele și erupțiile vulcanice sunt frecvente, deoarece statul Chile este situat pe marginea plăcii tectonice a Pacificului.

CLIMA

Anzii își creează propriile condiții climaterice, cu vreme extrem de rece și zăpadă în părțile mai înalte.
În vestul munților sunt trei zone climaterice diferite, deșertică în nord, mediteraneană în centru și umed-temperată, cu păduri tropicale, în sud. Temperaturile medii în nord sunt de 21°C în ianuarie și 14°C în iulie; spre sud, în Santiago, aceste valori sunt de 20°C în ianuarie și 9°C în iulie.

VEGETAȚIA NATURALĂ

Zona nordică de deșert este stearpă, în afara locurilor în care ajung ape din Anzi. Părțile centrale ale statului Chile au copaci, arbuști și pajiști, iar pădurile cresc pe versanții mai umezi, orientați spre vest, ai lanțului muntos de coastă și ai Anzilor.







MINERITUL

Mineralele sunt o sursă importantă de bogăție. Azotații de sodiu erau mai de mult surse de iod, explozivi și îngrășăminte, dar ei și-au pierdut din importanță deoarece îngrășămintele cu azot pot fi produse mai ieftin. Chile este cel mai mare producător de cupru din lume. Chuquicamata este cea mai mare mină de suprafață din lume și întreține un oraș de 30 000 de locuitori. Zăcăminte bogate de minereuri de fier sunt exploatate și lângă La Serena și Coquimbo, iar fierul a luat locul azotaților, devenind al doilea minereu în ordinea importanței. Există și depozite de aur, argint, zinc, plumb și cărbune. Petrolul și gazele naturale sunt extrase din zona Magallanes.

AGRICULTURA

7% din suprafața terenului este folosită pentru agricultură și alte 16 procente pentru pășunat, în principal în regiunea mediteraneană centrală. Principalele culturi sunt cele de grâu, cartofi, porumb, sfeclă de zahăr, orez, fructe. Se cultivă puțini struguri pentru vin. Șeptelul aduce aproape 40% din producția agricolă.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

12% din suprafața țării este împădurită, îndeosebi în sud unde lemnul este exploatat comercial. Pescuitul angajează 1% din totalul forței de muncă, în special în nord. Principalele capturi sunt cele de ton și sardele.

ENERGIA

Sursele interne de cărbuni, petrol și gaze naturale se folosesc în termocentrale pentru 43% din producția totală, iar 57 procente provin de la hidrocentrale, care formează doar o parte din potențialul vast al acestui tip de energie. Majoritatea terenurilor neconectate la rețea se găsesc în regiunea Anzilor.

INDUSTRIA

Dezvoltarea industriei a crescut începând cu anii 1960, dar principalele industrii mai sunt încă legate de cupru și alte minerale, pești și produse agricole, silvicultură și producția bunurilor de consum. În prezent există o mică industrie producătoare de oțel lângă Concepcion.

TRANSPORTUL

Transportul oceanic este important. Principalele porturi sunt Valparaiso, Arica, Antofagasta, Concepcion, Puerto Montt și Punta Arenas. Există 8.185 km de cale ferată și 79.222 km de drumuri, deși numai 10.320 km sunt pavați. Nu există drumuri pavate la sud de Puerto Montt. Șoseaua Națională Panamericană se întinde din Puerto Montt până în Peru, și alte drumuri importante leagă Santiago și Valparaiso de orașele apropiate din Chile. Prin Antofagasta trece o importantă linie de cale ferată care leagă Bolivia de Argentina.

POPULAȚIA ȘI ORAȘELE

92 % din locuitori sunt metiși datorită căsătoriilor mixte dintre europeni și indieni. Două treimi din chilieni locuiesc în regiunea centrală. Santiago conține o treime din locuitori și este principalul centru de dezvoltare economică și politică. Viña del Mar (316000) este stațiunea preferată a locuitorilor capitalei; Valparaiso (608000) este portul cel mai mare. Talcahuano (76000) este centru industrial în plină dezvoltare; Concepcion (310000) este centru regional.

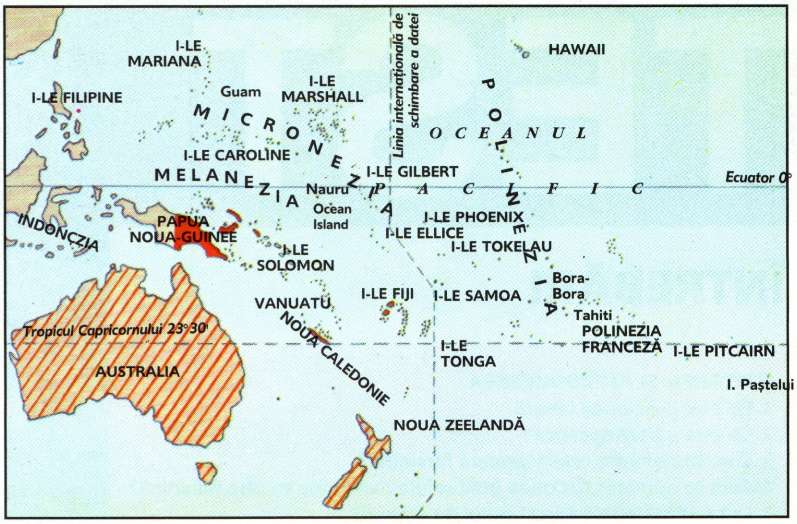


PAPUA-NOUA GUINEE



INSULELE FIJI

PAPUA-NOUA GUINEE ȘI MELANEZIA



Suprafața totală de uscat
552.675 km²
Melanezia (insulele negre) este cel mai vestic grup de insule din Oceanul Pacific. Ea include insule de la Noua Guinee la Noua Caledonie și Fiji.

Insulele
Statul Papua-Noua Guinee are o suprafață de 461.691 km² din care 394.765 km² sunt jumătatea estică a insulei Noua Guinee. 600 de insule mai mici acoperă restul de 66.926 km², inclusiv Bougainville (10.620 km2) și Buka, care fac parte din Insulele Solomon, și Insulele Bismarck (Noua Britanie, Noua Islandă și Manus). Insulele melaneziene Fiji acoperă 18.333 km² cu 332 de insule și 500 de ostroave. Viti Levu, cea mai mare, are suprafața 10.429 km², Noua Caledonie 19.100 km².

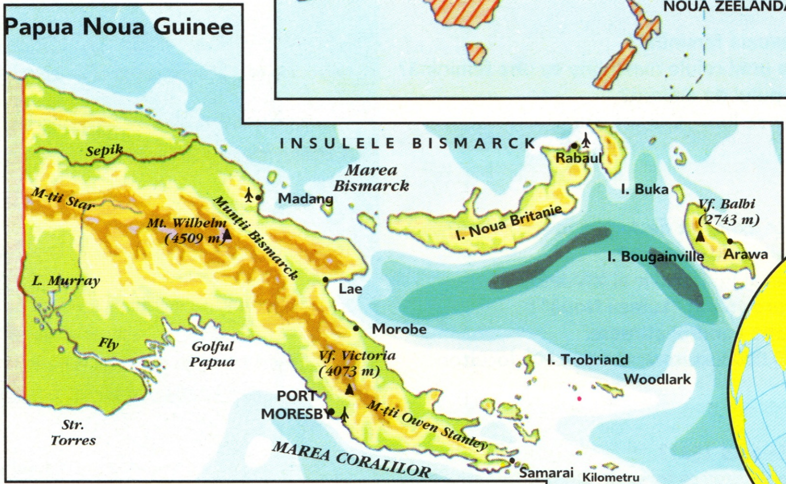
Populația
5.166.761 locuitori, din care 3.772.000 locuiesc în Papua-Noua Guinee.

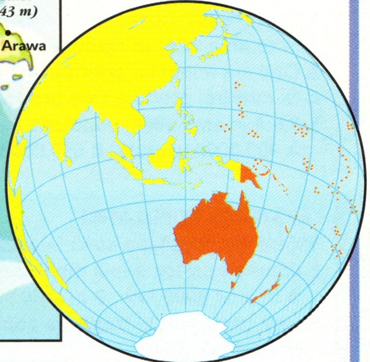
Densitatea populației
9 locuitori/km²

Forma de stat
Papua – Noua Guinee este membră Commonwealth, cu un guvernator general reprezentând suveranul britanic. Insulele Solomon au devenit independente în 1978 și au, de asemenea, un guvernator general. Noua Caledonie este dominion francez, dar s-a ținut un referendum pentru independență în 1998. Insulele Fiji au devenit republică în anul 1987. Vanuatuu, fosta Noile Hebride, este republică din 1980.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Papua-Noua Guinee are un lanț muntos ce se înaltă la 4.509 m în Vf. Wilhelm. Depresiunile sunt străbătute de râuri mari și sunt acoperite de păduri tropicale dese. Majoritatea insulelor mai mici sunt de origine vulcanică. Multe linii de coastă au recife coralifere. Cele șase principale Insule Solomon sunt toate muntoase și ating până la 2.477 m în Vf. Makarakomburo pe Guadalcanal. Există mai multe sute de insule în acest grup, și majoritatea celor mai mici sunt atoli coralieri. Republica





Vanuatuu constă din 13 insule mari, care sunt vulcanice și au plaje de corali.

COMUNICAȚIILE

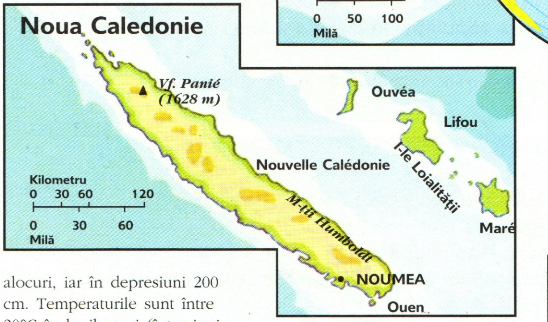
Vasele sunt principalul mijloc de comunicație și în multe locuri se folosesc canoe tradiționale. Porțiuni scurte de drum traversează insulele mai mici. Noua Caledonie are peste 5.440 km de drumuri, iar Papua – Noua Guinee 19.736 m. Comerțul internațional este administrat de un singur port important, precum Honiara în Insulele Solomon și Suva în Fiji.

MINERITUL

Noua Caledonie are peste 40% din rezervele de nichel ale lumii, și acestea aduc peste 60% din veniturile totale din export. Există și zăcăminte de crom, fier, argint, aur și alte minereuri. Fiji are o producție semnificativă de aur și Insulele Solomon au zăcăminte de plumb, zinc, nichel, aur bauxită și argint. În Papua-Noua Guinee se exploatează cupru, aur, petrol și argint.

CLIMA

Majoritatea insulelor au un anotimp umed din noiembrie până în aprilie, și devin mai secetoase între mai și octombrie. Cantitatea de precipitații în munți depășește 500 cm, atinge 750 cm pe



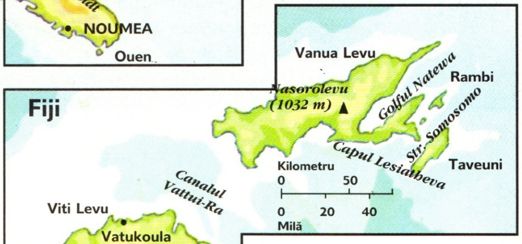
alocuri, iar în depresiuni 200 cm. Temperaturile sunt între 20°C în lunile reci (între iunie și august) și până la 30°C vara.

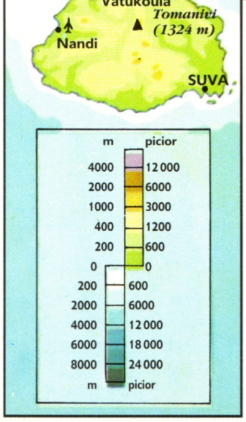
AGRICULTURA

Exceptând Noua Caledonie, economia Melaneziei se bazează pe agricultură. În Papua-Noua Guinee se cultivă copra, cacao, cafea, cauciuc, palmieri de ulei și ceai pentru comerț, și se cresc vite, porci, capre și găini. În Insulele Solomon, copra este principalul produs exportat. În Fiji, trestia de zahăr este principala cultură și produs exportat. În Vanuatuu se cultivă nuci de cocos, cafea, cacao, igname, taro, manioc și banane. Pescuitul este important.

INDUSTRIA

Se practică puțină rafinare de minerale și industriile silvice mici sunt răspândite. Meseriile tradiționale au supraviețuit și înfloresc în



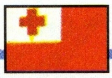


regiunile turistice. Noua Caledonie este unul din cei mai mari producători de nichel ai lumii. Industriile din Fiji sunt în principal legate de zahăr.

POPULAȚIA

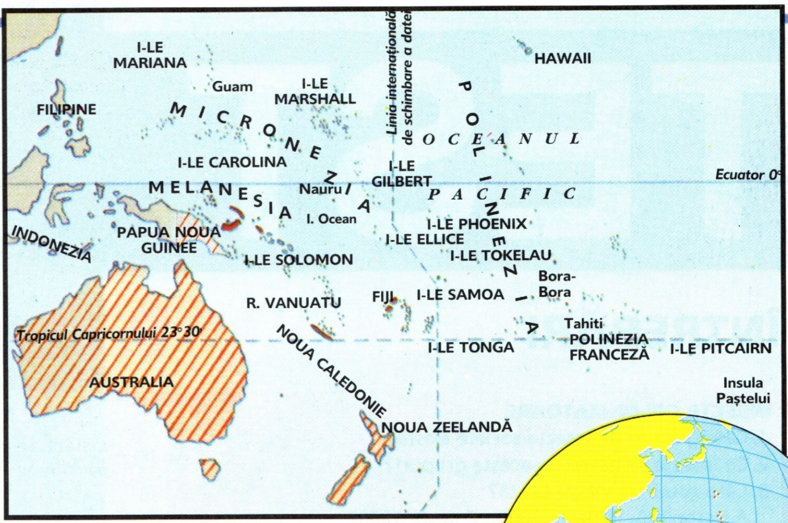
Cel mai mare oraș este Port Moresby (173.500 locuitori), capitala statului Papua Noua Guinee. Peste 80% din locuitorii acestui stat sunt papuani și sub 15% melanezieni. Există și multe alte grupuri și se vorbesc 750 de limbi indigene. Suva, capitala statului Fiji, are 69.665 locuitori.

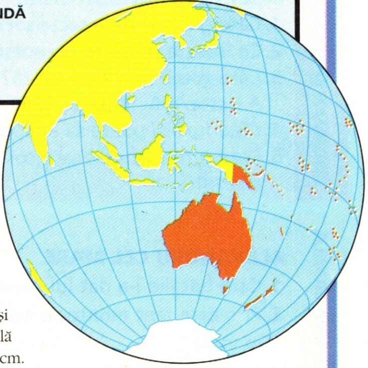

Nauru


Tonga


Samoa de Vest

MICRONEZIA ȘI POLINEZIA





Aceste două arhipelaguri conțin mii de insule mici ce se întind peste jumătate din Oceanul Pacific, de la 20°N până la aproape 30°S și de la 140°E la aproape 110°W.

Micronezia (insule micuțe) include Insulele Caroline, Mariane, Marshal și Gilbert, precum și Insulele Nauru și Ocean.

Suprafața de uscat
2.800 km²

Cele mai mari insule
Guam (cea mai mare dintre Insulele Mariane): 542 km²; Babelthuap și Pohnpei (în Caroline): fiecare de 339 km²

Populația
331.000 locuitori

Densitatea populației
110 locuitori/km²

Produse importate
produse alimentare, bunuri industriale

Produse exportate
copra, fosfați

Forma de stat
Statele Federale ale Microneziei includ Carolinele și insulele adiacente și au un guvern constituțional în asociație liberă cu SUA. Capitala este Kolonia pe insula Pohnpei, dar se creează o nouă capitală în Valea Palikir. Marianele de Nord sunt o republică asociată cu SUA. Kiribati este o republică care conține Insula Ocean, acum redenumită Banaba, cele 16 Insule Gilbert, cele 8 Insule Phoenix, și 8 din cele 11 Insule Line (celelalte trei fiind nelocuite și dependente de SUA). Guam este un teritoriu al SUA. Insulele Marshall sunt o republică legată de SUA, iar Nauru este o republică cu numai 8000 de locuitori.

Polinezia (insule multe) include Samoa Americană, Samoa de Vest, Tuvalu, cunoscută mai demult ca Insulele Ellice, Insulele Line, Insulele Phoenix, Insulele Tokelau, Insulele Wallis și Futuna, Tonga, Insulele Cook, Nieu, Polinezia Franceză, Pitcairn și Insula Paștelui.

Suprafața de uscat
9.500 km2

Cele mai mari insule
Savai'i din Samoa de Vest: 1.708 km², Upolo din Samoa de Vest: 1.117 km², Tahiti din Polinezia Franceză 1.042 km²



Populația
300.000 locuitori

Densitatea populației
31 locuitori/km²

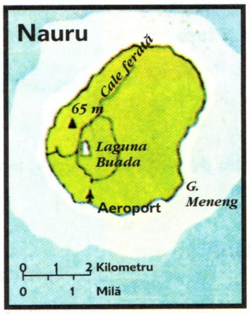
Produse importate
produse alimentare, piese de mașini, bunuri de consum

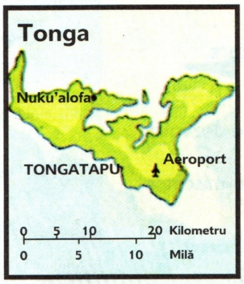
Produse exportate
copra, banane, fosfați, ton

Forma de stat
Polinezia Franceză constă din cinci arhipelaguri și este un teritoriu extern din Comunitatea Franceză, la fel ca Wallis și Futuna. Samoa de Vest este independentă din 1962. Samoa Americană este un teritoriu neîncorporat al SUA. Tonga este o monarhie constituțională independentă în Commonwealth. Regatul Tokelau face parte din Noua Zeelandă, Insulele Cook se autoguvernează în asociație cu Noua Zeelandă, iar Niue este de asemenea legată de Noua Zeelandă, dar își administrează singură afacerile interne. Pitcairn este legată de Noua Zeelandă și Insula Paștelui aparține de Chile.

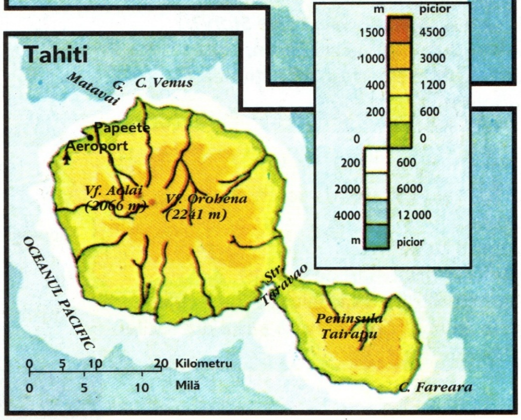
CARACTERISTICI GEOGRAFICE
Insulele au origine vulcanică sau constau din corali. Munții înalți sunt acoperiți de păduri dese. Insulele joase sunt coraliere, multe fiind mici atoli circulari, adesea cu doar câțiva metri peste nivelul mării. Kwajealein, din Insulele Marshall, este cel mai mare atol din lume, cu 38 de ostroave în jurul unei lagune de 2.202 km².

CLIMA
Vremea este caldă și ploioasă, cu umiditate mare. Alizeele din nord-est și sud-est aduc ploaie, iar în vest există influențe musonice. Laturile insulelor expuse vântului sunt adesea mult mai umede decât laturile dinspre vânt. Temperaturile sunt înalte. Nuku'alofa, capitala Insulei Tonga, are temperatura medie de 26°C în inauarie și 21°C în iulie, cantitatea totală de precipitații fiind de 150 cm.







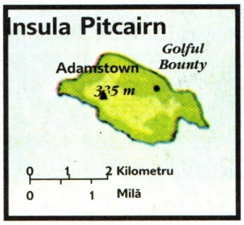


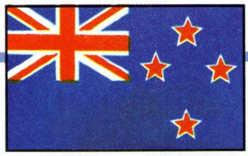
AGRICULTURA
Agricultura de subzistență există pe majoritatea insulelor. Culturile pentru hrană sunt cele de igname, taro și cartofi dulci, precum și banane, nuci de cocos și arbori de pâine. Pescuitul aduce varietate în alimentație. În Guam, agricultura comercială asigură fructe și legume pentru soldații staționați aici, dar sunt importanți și peștii proaspeți și crevetii.

TRANSPORTUL
Vasele au fost întotdeauna principala formă de transport, deși acum aeronavele au importanță vitală pentru dezvoltarea modernă. Există zboruri insulare cât și internaționale, iar Insula Paștelui, Guam și Tahiti sunt incluse în rute de zbor importante. Pago Pago, capitala statului Samoa Americană, este un port internațional important.

INDUSTRIA
S-au dezvoltat puține industrii, dar se prepară și se prelucrează unele produse alimentare, produse din lemn și se practică variate arte și meșteșuguri. Samoa Americană și Federația microneziană au fabrici de conserve a tonului, iar în Insulele Cook se produc sucuri de fructe la conservă. O treime din Guam –cea mai mare și mai sudică dintre Insulele Mariane – este ocupată de personalul forțelor aeriene și navale ale SUA. S-au întemeiat trei proprietăți industriale, pentru textile, ciment, mase plastice și reparații navale. Turismul este principala sursă de venit, cu 150000 de vizitatori pe an.

MINERITUL
Fosfații se exportă în Australia, Noua Zeelandă, Filipine și Japonia. S-a creat un fond de investiții pentru locuitorii insulelor pentru momentul în care zăcămintele de fosfați se vor epuiza.





NOUA ZEELANDĂ

Suprafața
269.675 km²
Așezare geografică
33°-53° S, 162°-173° V
Populația
3.494.300 locuitori
Densitatea populației
12 locuitori/km²
Capitala
Wellington, 325.682 locuitori
Cel mai mare oraș
Auckland, 885.600 locuitori
Limba oficială
engleză
Produsul intern brut
57. 535 milioane dolari SUA
Produse importate
piese de mașini, textile, autovehicule, fier și oțel, produse petroliere, produse chimice
Produse exportate
carne, lână, unt, cașcaval, piele, fructe, aliaje din aluminiu
Moneda oficială
dolar neo-zeelandez
(100 cenți = 1 dolar)
Forma de stat
dominion și membru al Pieței Comune
Pasărea națională
kiwi

MAORII

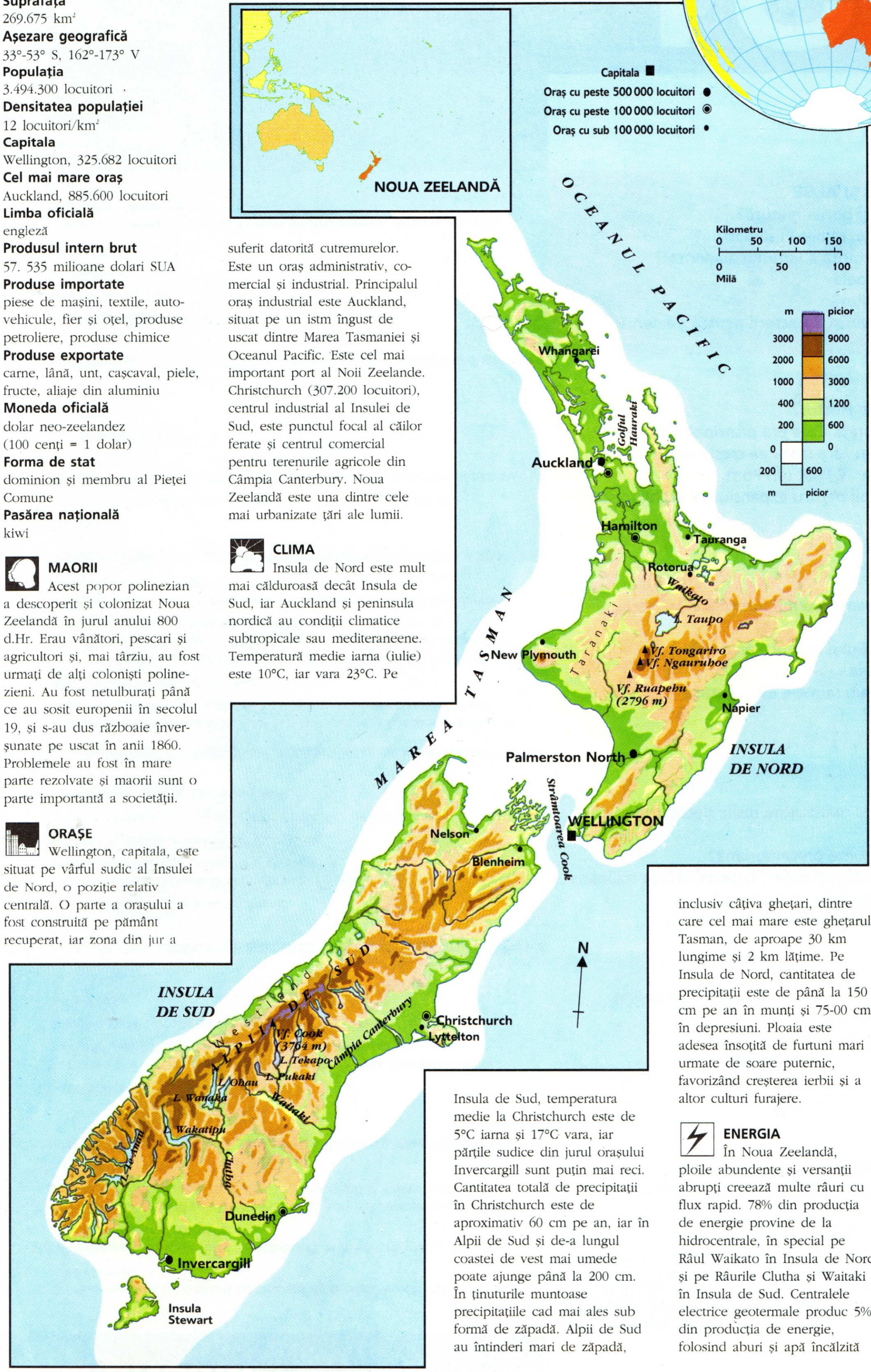
Acest popor polinezian a descoperit și colonizat Noua Zeelandă în jurul anului 800 d.Hr. Erau vânători, pescari și agricultori și, mai târziu, au fost urmați de alți coloniști polinezieni. Au fost netulburați până ce au sosit europenii în secolul 19, și s-au dus războaie înverșunate pe uscat în anii 1860. Problemele au fost în mare parte rezolvate și maorii sunt o parte importantă a societății.

ORAȘE

Wellington, capitala, este situat pe vârful sudic al Insulei de Nord, o poziție relativ centrală. O parte a orașului a fost construită pe pământ recuperat, iar zona din jur a suferit datorită cutremurelor. Este un oraș administrativ, comercial și industrial. Principalul oraș industrial este Auckland, situat pe un istm îngust de uscat dintre Marea Tasmaniei și Oceanul Pacific. Este cel mai important port al Noii Zeelande. Christchurch (307.200 locuitori), centrul industrial al Insulei de Sud, este punctul focal al căilor ferate și centrul comercial pentru terenurile agricole din Câmpia Canterbury. Noua Zeelandă este una dintre cele mai urbanizate țări ale lumii.

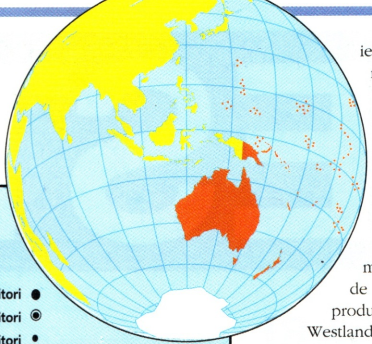
CLIMA

Insula de Nord este mult mai călduroasă decât Insula de Sud, iar Auckland și peninsula nordică au condiții climatice subtropicale sau mediteraneene. Temperatură medie iarna (iulie) este 10°C, iar vara 23°C. Pe Insula de Sud, temperatura medie la Christchurch este de 5°C iarna și 17°C vara, iar părțile sudice din jurul orașului Invercargill sunt puțin mai reci. Cantitatea totală de precipitații în Christchurch este de aproximativ 60 cm pe an, iar în Alpii de Sud și de-a lungul coastei de vest mai umede poate ajunge până la 200 cm. În ținuturile muntoase precipitațiile cad mai ales sub formă de zăpadă. Alpii de Sud au întinderi mari de zăpadă, inclusiv câțiva ghețari, dintre care cel mai mare este ghețarul Tasman, de aproape 30 km lungime și 2 km lățime. Pe Insula de Nord, cantitatea de precipitații este de până la 150 cm pe an în munți și 75-00 cm în depresiuni. Ploaia este adesea însoțită de furtuni mari urmate de soare puternic, favorizând creșterea ierbii și a altor culturi furajere.



ENERGIA

În Noua Zeelandă, ploile abundente și versanții abrupți creează multe râuri cu flux rapid. 78% din producția de energie provine de la hidrocentrale, în special pe Râul Waikato în Insula de Nord și pe Râurile Clutha și Waitaki în Insula de Sud. Centralele electrice geotermale produc 5% din producția de energie, folosind aburi și apă încălzită ieșită din pământ în regiunile vulcanice, restul fiind produs prin putere calorifică tradițională. La Taranaki există o mică producție de gaze naturale, și peste 2 milioane de tone de cărbuni sunt produse pe an în Westland și Valea Waikato.



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Există două insule principale, separate de strâmtoarea îngustă Cook: Insula de Nord, de 114.685 km², și Insula de Sud, de 150.460 km². 75% din Noua Zeelandă depășește 200 m. Insula de Nord are o regiune muntoasă centrală ce atinge 2.796 m în Vârful Ruapehm, unul dintre vulcanii din sudul Lacului Tampo. În regiunea vulcanilor Ngauruhoe și Tongariro se găsesc izvoare calde și gheizere. Insula de Sud este străbătută în vest de Alpii de Sud. Mai multe vârfuri depășesc 3.000 m.

TRANSPORTUL

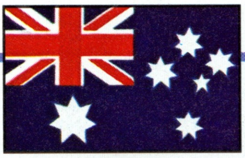
Există 4.273 km de căi ferate cu o legătură prin feribot între Wellington și Insula de Sud. Există 93.322 km de drumuri. Auckland, Christchurch și Wellington au aeroporturi internaționale. Transportul oceanic este important pentru comerț, peste 27 de milioane de tone de mărfuri intrând anual cu nave prin Auckland, Wellington, Lyttelton și Port Chalmers.

INDUSTRIA

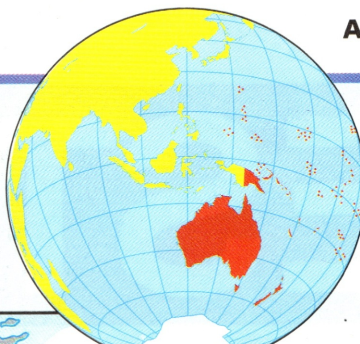
Industria prelucrătoare angajează 19 % din forța de muncă și câștigă 31% din venitul național. Industriile mai vechi sunt legate de produse agricole și silvicultură. Altele, precum construcțiile mecanice, elaborarea fontei și oțelului și textilele, s-au dezvoltat în orașele importante și în apropierea porturilor. Turismul este în dezvoltare, iar industria serviciilor angajează 71 % din totalul forței de muncă.

AGRICULTURA

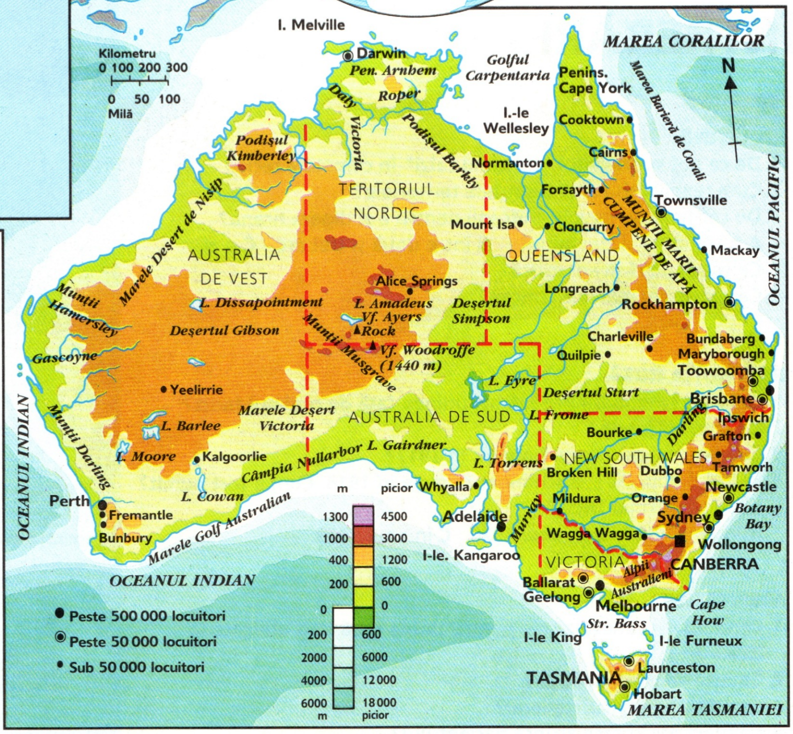
46 % din exporturi sunt agricole, în special carne de miel, lână și produse lactate, dar și fructe. Noua Zeelandă este al doilea mare producător de carne de miel și oaie din lume. Există aproximativ 8 milioane de vite și 53 milioane de oi, majoritatea pe Insula de Nord, unde pășunile bogate dau producții bune de lapte pentru unt și brânză. Oile pentru lână sunt numeroase în Insula de Sud. Comerțul cu Japonia, Australia și SUA a crescut recent. Există o mică industrie a pescuitului și industrie silvică.



AUSTRALIA 1.







Suprafaţa
7.682.300 km²
Aşezarea geografică
10°41'-43°39' S, 113°09'-153°39' E
Populaţia
17.746.600 locuitori
Densitatea populaţiei
2,1 locuitori/km²
Capitala
Canberra, 296.400 locuitori
Cel mai mare oraş
Sydney, 3.719.000 locuitori
Limba oficială
engleză
Produsul intern brut
375.000 milioane dolari SUA
Produse importate
piese de maşini, autovehicule, produse textile, produse petroliere
Produse exportate
metale, cărbuni, lână, cereale, carne
Moneda oficială
dolar australian (1 dolar = 100 cenţi)
Forma de stat
membru independent al Commonwealth

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Australia este a cincea ţară din lume ca mărime şi cel mai mic continent. Este, de asemenea, cea mai joasă şi mai plată întindere de uscat şi continentul cel mai secetos. Conţine mai mult deşert decât orice alt continent: două treimi din întinderea de uscat sunt aride sau semiaride. Are o linie de coastă foarte scurtă pentru o suprafaţă atât de mare: în afara Golfului Carpentaria şi a marelui Golf Australian, sunt foarte puţine golfuri de-a lungul totalului de 19.000 km de linie de coastă.

Continentului îi lipsesc în mod evident formele de relief: nu există râuri mari, iar munţii sunt joşi. Cel mai înalt vârf australian, Vârful Koscinsko din Alpii Australieni de la graniţa dintre South Wales şi Victoria, are o înălţime de numai 2.228 m, mai puţin de jumătate din înălţimea Mont Blanc-ului.

Continentul poate fi împărţit în trei regiuni principale: Scutul Australiei de Vest, Platoul Estic şi Marele Bazin Artezian. Scutul este un podiş care se suprapune în mare parte cu statul Australiei de Vest, format în principal din aflorimente de roci precambriene vechi de 570-3.000 milioane de ani. Cele mai remarcabile dintre aceste aflorimente sunt Peninsula Arnhem şi Podişul Kimberley din nord-vest. Platoul Estic este o regiune muntoasă cu o lăţime de aproximativ 500 km, care formează Munţii Marii cumpene de Ape. Vârfurile cele mai înalte au o înălţime de numai 1.500 m. Munţii New England şi Munţii Albaştri din sud au înălţimi între 900-1.500 m.

Între Scutul Vestic şi Platoul Estic sunt trei bazine interioare – Bazinul Carpentaria, Bazinul Eyre şi Bazinul Murray. Acestea se numesc împreună Marele Bazin Artezian, care are în cea mai mare parte mai puţin de 300 m peste nivelul mării. În nord, partea mai mare a Bazinului Carpentaria este inundat de Golful Carpentaria. Bazinul Eyre conţine Lacul Eyre, care la 15 m sub nivelul mării este punctul cel mai jos din Australia. Intersectarea Deşertului Simpson cu aceste bazine interioare estompează distincţiile fizice dintre aceste regiuni.

În Australia activitatea vulcanică a încetat doar în ultimele milioane de ani, şi există multă activitate seismică în Platoul Estic şi Vestic.

Cealaltă caracteristică geografică importantă a Australiei este marea din dreptul coastei tropicale a Queensland-ului. Marea Barieră de Corali, cel mai mare recif coralier din lume, are o lungime de peste 2.000 km şi este clar vizibilă din cosmos.

CLIMA

Cea mai mare parte a Australiei este foarte secetoasă. Vara, care ţine din decembrie până în februarie, există valuri de căldură frecvente, temperaturile atingând în general 38°C. Unele părţi sunt umede, în principal regiunile de coastă estice şi Insula Tasmania. Efectele neplăcute sunt într-o oarecare măsură atenuate de brize vestice răcoroase care suflă în tot timpul anului. În zone restrânse din Australia de Sud şi Australia de Vest, iernile secetoase din iunie până în august alternează cu veri umede din noiembrie până în martie. Coasta nord-vestică tropicală are ierni secetoase şi veri umede: aici ploile sunt tropicale şi există condiţii musonice. Insula Tasmania şi Vârful Koscinsko au ţinuturi înzăpezite în timpul iernii; totuşi, în alte părţi, zăpada este extrem de rară. Oraşul nordic Darwin are o temperatură medie de 30°C vara şi 27°C iarna, cantitatea medie de precipitaţii fiind de 150 cm, cea mai mare parte căzând vara. La Sydney, pe coasta de nord-est, cantitatea de precipitaţii este de aproape 120 cm, căzând în tot timpul anului. Partea cea mai răcoroasă a ţării este Hobart din Tasmania, cu o temperatură medie de 17°C vara şi 12°C iarna. În Perth, din Australia de Vest, cad aproximativ 90 cm de precipitaţii pe an şi temperaturile medii sunt de 23°C (ianuarie) şi 13°C (iulie).

VEGETAŢIA NATURALĂ

Vegetaţia este dominată de plante perene cu frunze tari (sclerofile), cu frunze bine adaptate pentru supravieţuirea în regiuni aride. Există 600 de specii de eucalipt (numite arbori de gumă din Australia) şi 800 de specii de salcâm. Zonele de vegetaţie ale Australiei corespund în mare parte cu zonele de climă. Pădurile tropicale de pe coasta nordică şi nord-vestică conţin palmieri, pini, ferigi de copac şi mangrove în mlaştinile de coastă. Aproximativ 9% din suprafaţa Australiei este acoperită cu păduri subtropicale şi temperate, mai dese pe coasta de est, constând din palmieri, ferigi de copac şi eucalipt.

Versanţii vestici ai Munţilor Marii Cumpene de Ape conţin păduri subtropicale sau temperate de eucalipt şi arbuşti, acoperind 9% din uscat.

Câmpia, spre sud de Tropicul Capricornului, şi pădurea de savană, spre nord, constituie 26% din continent. În regiunile cele mai aride sunt răspândite plantele mici precum sfecla şi arbuşti cu fructe. Regiunile cele mai secetoase ale Australiei conţin planta mulga, un salcâm cu o mare importanţă furajeră. În sud-vest cresc arbori valoroşi cu lemn de esenţă tare, precum jarra şi kauri.

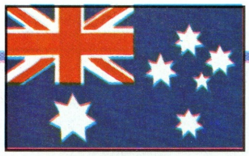
Depresiunea Australiană de Vest constă din roci dure, foarte vechi, şi ocupă aproape întregul stat al Australiei de Vest şi părţile învecinate ale Teritoriului de Nord şi Australiei de Sud. Înălţate deasupra nivelului acestei depresiuni, există mai multe lanţuri muntoase, cum sunt Kimberley şi Hamersley, precum şi aflorimente izolate de roci, cum este Muntele Ayers.

AGRICULTURA

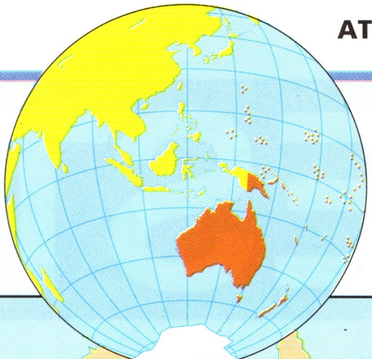
Terenul arabil (4% din suprafaţa Australiei), este cultivat în proporţie de 80%. Majoritatea acestui teren este concentrat într-o zonă ce se întinde spre interior nu mai mult de 250 km de la coastă, chiar deasupra oraşului Adelaide. 60% din suprafaţă este folosită pentru păşunatul vitelor şi oilor, iar 25% din întreaga Australie este ocupată de 16.000 de ferme, cu o suprafaţă medie de 75.000 de acri.

Australia este un important producător şi exportator de produse agricole. Aici sunt crescute aproximativ 12% din oile din lume, producând circa 25% din lâna produsă în toată lumea.

Cultura principală este cea de grâu, ocupând aproape 70% din pământul cultivat. Zahărul se obţine în zonele subtropicale ale regiunilor din Queensland şi New South Aks. Producţia de fructe este concentrată în regiuni umede sau irigate; principalele fructe cultivate în regiunile temperate sunt fructele de pădure, strugurii (pentru vinuri) şi merele; bananele şi ananasul se cultivă în zonele subtropicale ale statului Queensland.



AUSTRALIA 2.





ECONOMIA

Economia foarte dezvoltată a Australiei se bazează pe aportul finanțelor, industriei și al serviciilor. Australia este unul dintre principalii producători de lână, grâu, carne, produse lactate, zahăr și fructe ai lumii. Bogăția sa minerală este mare: este principalul producător de bauxită din lume și un important furnizor de cărbuni, minereuri de fier, aur și uraniu. De când a început exploatarea diamantului, în 1979, după descoperirea unui filon bogat în regiunea Kimberley din Australia de Vest, a luat locul Africii de Sud ca principal producător al acestei pietre prețioase. Printre celelalte surse importante de minerale sunt Broken Hill din interiorul statului New South Wales și regiunea Kakadu, la est de Darwin. Industria prelucrătoare este concentrată în jurul orașelor Sydney, Melbourne, Adelaide și Brisbane: aceste orașe sunt centrul industrial și comercial al țării. Principalele produse sunt autovehiculele, avioanele, instalațiile electrice, produsele chimice și textile.

Aproximativ 26% din exporturile Australiei ajung în Japonia. Următorii mari parteneri de comerț sunt SUA (10,8%), Coreea de Sud (5,5%), Noua Zeelandă (5,3%), Singapore (4%), Taiwan (3,7%), Marea Britanie (3,6%) și Hong Kong (2,7%). Din totalul împrumuturilor, 24,1% provin din SUA, 19,2% din Japonia, 6,7% din Germania, 6,5% din Marea Britanie, 4,2% din Noua Zeelandă, 3,8% din Taiwan și 3,2% din Italia.

ENERGIA

Energia este furnizată de cărbunele negru, de cărbunele brun, instalațiile hidroelectrice, țiței și gazele naturale. Circa 37% din energia Australiei este generată și folosită în New South Wales. Cărbunii produc 89% din totalul energiei electrice; restul provine de la instalații hidroelectrice. Tasmania are 5% din potențialul hidroelectric total al Australiei și depinde în totalitate de hidroelectricitate; o instalație cu petrol este disponibilă pentru perioade de secetă îndelungate.

FAUNA

Australia are multe specii unice de animale și plante. Înainte de sosirea oamenilor, mamiferele cu pungă (marsupiale) ale Australiei au evoluat timp de circa 50 milioane de ani fără pericol din partea mamiferelor placentare. Astfel se explică evoluția variată și răspândirea largă a cangurilor mari și mici, a urșilor koala și a urșilor marsupiali. Ornitorincul cu cioc de rață și echidna (furnicarul țepos) sunt mamifere ce depun ouă (monotrene), specifice Australiei. Câinele dingo este unul dintre puținele mamifere australiene care nu sunt marsupiale: el este un membru al familiei câinilor și se crede că a fost introdus în Australia cu circa 30000 de ani în urmă.

Păsările sunt, de asemenea, foarte variate și printre ele se numără cocoșul de eucalipt, cacaduul, pasărea liră, papagalul, kookaburra (sau pescărușul vânătorilor) și marea pasăre nezburătoare emu. Există multe specii de șarpe, multe veninoase. Dintre insecte, mâncătorii de fructe, lăcustele, termitele și muștele albastre (care atacă șeptelul) sunt distrugătoare.

Introducerea din Europa a vitelor, oilor, iepurilor, vulpilor, șobolanilor, pisicilor a provocat uneori dezbinare. Unele specii native au fost intensiv vânate. În ciuda folosirii lor în fabricarea hranei pentru animalele de casă, cangurii s-ar putea să fie acum mai numeroși decât înainte, datorită prezenței la ferme a recipientelor cu apă.

POPULAȚIA

Până la sfârșitul secolului 20 populația a fost remarcabil de omogenă datorită restricțiilor de imigrare non-europeană. Majoritatea australienilor a fost de origine britanică și din regiunile locuite de albi ale Comunității Britanice a Națiunilor Unite. Religia principală a fost și rămâne creștinismul (76%) predominând romano-catolicii și anglicanii (circa 26% fiecare). Principalele religii își pot regăsi originea în Irlanda sau în Anglia. 11% din populație nu își declară nici o religie. Politica rasistă de admitere a străinilor în Australia a încetat oficial în 1973, iar acum structura populației este mult mai cosmopolită, cu mulți emigranți din Asia. Există mici comunități din Grecia, Germania, și fosta Iugoslavie. Cel mai mare grup de culoare (aproximativ 200 000; 15% din populație) îl formează aborigenii, nativii Australiei care au fost acolo când au sosit europenii. În ciuda politicii guvernului, care încurajează integrarea totală, majoritatea aborigenilor rămâne la marginea societății: ei sunt săraci și adesea au locurile de muncă cele mai prost plătite.

Australia are rata natalității și mortalității scăzute. Speranța de viață este de 73 de ani pentru bărbați și 79 de ani pentru femei. Știința de carte este de aproape 100%.

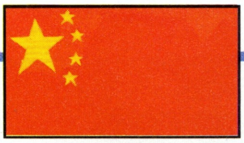
Australia este împărțită în New South Wales, Australia de Sud, Queensland, Australia de Vest și Victoria, împreună cu Teritoriul de Nord și insula Tasmania. Canberra, capitala, formează Teritoriul Australian al Capitalei (ACT). 86% din populație trăiește în regiuni urbane, îndeosebi în capitalele statelor. Cel mai mare oraș este Sydney (3 719 000 locuitori), urmat de Melbourne (3 080 800), Brisbane (1 421 610), Perth (1 221 300), Adelaide (1 070 240), Hobart (193 250) și Darwin (73 000). Australia are și unele teritorii externe: printre acestea se numără Insula Christmans, Insula Norfolk și Teritoriul Antartic Australian.

TRANSPORTUL

Australia are 38 670 km de căi ferate în posesia guvernului și 1 610 km căi ferate private. Sistemele publice sunt în proprietatea și sub conducerea Comisiei Naționale Australiene de Căi Ferate (ANRC), împreună cu Autoritatea de Stat a Căilor Ferate din NSW, Căile Ferate din Victoria, Căile Ferate Guvernamentale ale Australiei de Vest, Căile Ferate Guvernamentale din Queensland și Autoritatea Statală de Transport a Australiei de Sud. Sistemul de stat transportă circa 111 milioane de tone marfă pe an, sistemele private transportă circa 127 milioane tone. Majoritatea liniilor de cale ferată sunt concentrate lângă coastă și radiază spre interior de la principalele porturi. Reflectând vechea organizare, în colonii separate, căile ferate din Queensland, Australia de Vest și Tasmania funcționează pe linii cu ecartament îngust, cele din Victoria și Australia de Sud pe linii cu ecartament larg, iar cele din New South Wales pe linii cu ecartament normal. Liniile de cale ferată trec peste granițele statale în doar nouă puncte, iar în două din ele este necesară transbordarea de la un ecartament la altul. Rutele de trecere transcontinentale, trecute la ecartament normal doar din 1969, leagă Townsville de Melbourne și Sydney de Perth.

Aproximativ 50% din drumurile Australiei sunt pavate; dintre acestea 16 000 km șosele naționale care leagă capitalele statelor între ele și de Teritoriul Nordic, Camberra și Teritoriul Australian al Capitalei. Există aproximativ 8,8 milioane de mașini și peste 1 milion de autocamioane și autobuze.

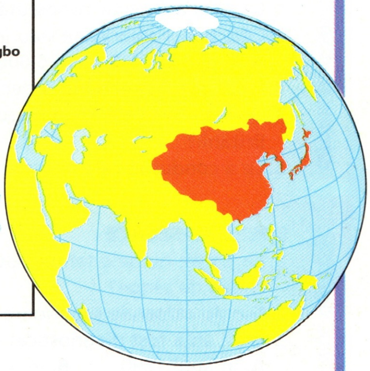
Transportul aerian este important. Există șase linii aeriene interne private și o linie aeriană internațională guvernamentală, Qantas (prescurtare din Queensland și Northorn Territory Air Service). Cel mai mare aeroport internațional și principalul punct de intrare în țară este la Sydney, unde principalul spațiu de decolare intră în Botany Bay. Unele ferme izolate au propriile lor avioane și linii aeriene.



CHINA 1

Suprafața:
9.596.961 km²
Așezare geografică:
18°30'–53° latitudine nordică,
73°–134° longitudine estică
Populația:
1.171.000.000 locuitori
Densitatea populației:
115 locuitori/km²
Capitala:
Beijing, 10.860.000 locuitori
Cel mai mare oraș:
Shanghai, 12.670.000 locuitori
Limba oficială:
Mandarina, bazată pe un dialect nordic, a devenit limba națională. Alte dialecte sunt cantoneza și hakka.
Produsul intern brut:
444.550 milioane dolari SUA
Produse importate:
piese de mașini, autovehicule, îngrășăminte, hârtie, produse chimice, coloranți
Produse exportate:
produse agricole, petrol, produse textile, minereuri, ceai, bunuri de consum
Moneda oficială:
yuan (1 yuan = 10 jiao, 100 fen)
Forma de stat:
republică independentă





POPULAȚIA

Republica Populară Chineză are o suprafață de 9 596 961 km². Este națiunea cea mai numeroasă din lume, cu peste 1,17 miliarde de cetățeni, aproape un sfert din totalul populației globului. Linia sa de coastă, mărginită la Marea Galbenă, Marea Chinei de Est și Marea Chinei de Sud, este lungă de circa 12 000 km. China are o graniță de circa 21 000 km cu 14 alte țări: Coreea de Nord, Rusia, Mongolia, Kazahstan, Kirghistan, Tadjikistan, Afganistan, Pakistan, India, Nepal, Bhutan, Birmania, Laos și Vietnam. Alți vecini apropiați sunt Hong Kong-ul fost britanic, care a fost înapoiat chinezilor în 1997, și Macao portughez. Din 1949, China a cerut în mod repetat returnarea insulei Taiwan, care este o entitate politică separată – deși atât chinezii de pe continent cât și guvernul naționalist al Taiwanului sunt de acord că insula este a 23-a provincie a Chinei.
China este împărțită în 23 de provincii, trei municipalități sub jurisdicție guvernamentală și trei regiuni de graniță autonome. În afară de Taiwan, lista completă este următoarea: Anhui (57,6 milioane locuitori), Beijing (10,94 milioane), Fujian (30,79 milioane), Gansu (22,85 milioane), Guangdong (64,39 milioane), Regiunea Autonomă Guangxi Zhuang (43,24 milioane), Guizhou (33,15 milioane), Hainan (6,74 milioane), Hebei (62,20 milioane), Heilonghjiang (35,75 milioane), Henan (87,63 milioane), Hubei (55,12 milioane), Hunan (62,09 milioane), Jiangsu (68,44 milioane), Jiangxi (38,65 milioane), Jilin (25,09 milioane), Liaoning (39,90 milioane), Regiunea Autonomă Nei Monggol (21,84 milioane), Regiunea Autonomă Ningxia (4,80 milioane), Qinghai (4,54 milioane, Shaanxi (33,63 milioane), Shandong (85,70 milioane), Shanghai (13,40 milioane), Shanxi (29,42 milioane), Sichuan (108,97 milioane), Tianjin (9,09 milioane), Regiunea Autonomă Tibet (2,26 milioane), Regiunea Autonomă Xinjiang Uygur (15,55 milioane), Yunnan (37,82 milioane), Zhejiang (42,02 milioane).

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

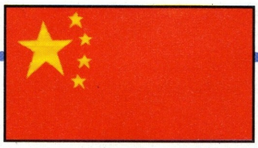
China are trei regiuni topografice principale ce se ridică în trepte (povârnișuri), de la depresiuni de-a lungul coastei de est până la munții înalți din vest. Nivelul cel mai înalt este Podișul Tibet (așa-numitul "Acoperiș al lumii"), cu înălțimi medii de peste 4.000 de metri. Vârful cel mai înalt din lume, vârful Everest (8.848 metri), se află pe granița dintre China și Nepal. Nivelul intermediar, cu înălțimi între 1.000 de metri și 2.000 de metri, ocupă regiunile de graniță nordice ale Mongoliei Interioare și ale Xinjiang și se întinde spre sud-vest peste centrul țării până la provincia Yunnan. Nivelul cel mai scăzut, sub 1.000 de metri, ocupă secțiunea estică și cea mai populată a țării. Această regiune include Câmpiile Chinei de Nord-Est și de Nord, care au o suprafață totală de aproximativ 700.000 km². O mare parte a nordului Chinei se află într-o zonă seismică și câmpiile joase sunt adesea inundate.

CLIMA

Estul Chinei are o climă temperată cu ploi musonice puternice în timpul verii. Condițiile umede de-a lungul coastei lasă loc spre interior stepelor semiaride și condițiilor de deșert în nord și nord-vest. Sud-estul Chinei are o climă subtropicală cu ploi puternice de vară. Centrul și sud-vestul Chinei au o climă continentală cu veri calde și ierni reci și secetoase. O fâșie de climat arid predomină în deșerturi, iar condițiile subarctice caracterizează Tibetul și nordul Manciuriei.
Cantitatea anuală medie de precipitații descrește pronunțat de la circa 2.000 mm de-a lungul coastei de sud-est la 750 mm în centrul Chinei la sud de Munții Qinling. În nordul Chinei cantitatea de precipitații este în general sub 500 mm, iar în unele părți ale deșerturilor Taklimakam și Gobi se înregistrează doar 100 mm. Temperaturile variază, de asemenea, considerabil, din nord spre sud și de la vară la iarnă. Temperaturile medii în ianuarie variază între 0°C la nord-vest de Râul Huang-Ho și 22°C de-a lungul coastei de sud. Temperaturile medii ale Chinei în iulie variază de la o regiune la alta: bazinele și depresiunile din sud-est și nord-vest ating între 24°C și 29°C; nord-estul este cald, cu temperaturi între 16°-24°C, în timp ce sud-estul este răcoros (4°-10°C).

AGRICULTURA

Din suprafața totală a Chinei, 11% se cultivă și alte 43% sunt pășuni permanente. Agricultura și silvicultura contribuie cu peste 25% la Produsul Intern Brut (PIB). O mare parte a terenului agricol din China este irigată în Câmpia Chinei de Nord, în depresiunea Chang Jiang și în bazinul Sichuan. Terasarea pământului este de asemenea o caracteristică a agriculturii chineze în zone deluroase; terasele servesc atât la controlul eroziunii solului, cât și la captarea ploilor musonului de vară pentru inundarea lanurilor de orez de pe dealuri. Două recolte pe an, și în unele locuri trei, sunt obținute pe terenurile irigate, acolo unde iernile sunt blânde.
China este principalul producător de orez, grâu, porumb, cartofi dulci, tutun și bumbac din lume. Pentru comerț, cea mai importantă cultură este bumbacul.
Deși orezul este asociat cu zonele mai calde din centrul și sudul Chinei, acum el este cultivat în toate provinciile cu excepția Qinghai-ului, datorită obținerii unor hibrizi rezistenți la frig. S-au obținut și soiuri noi de orez cu producție bună, producând de două ori mai mult la hectar.
Șeptelul principal conține porci și găini, pentru consumul local. Se crede că în China există peste 342.000.000 de porci și 1.100.000.000 de găini; mai mult decât în orice altă țară a lumii.



CHINA 2.





LIMBA

Limba chineză are multe dialecte, mai importante fiind cantoneza, hakka, amoy, foochow, changsha, nanchang și wu. Vorbirea curentă, adesea numită în vest mandarină, este numită de chinezi putonghua și se bazează pe dialectul nordic vorbit în și în jurul capitalei Beijing. Guvernul comunist a promovat acest dialect înaintea tuturor celorlalte forme de chineză și acum este vorbit de aproape două treimi din populație. Un rezultat al acestui fapt este că limba scrisă și cea vorbită sunt acum mai apropiate decât au fost vreodată. Vechiul tip de scriere ideografic a fost abandonat și acum este frecvent folosit un alfabet, mult simplificat, de numai 2.000 de caractere. După 1956 au început să apară cărți și ziare chinezești în care caracterele erau tipărite orizontal de la stânga la dreapta, și nu vertical de la dreapta la stânga cum fusese înainte.

Pe lângă mandarină, limbile din China se clasifică în trei mari familii lingvistice. Familia lingvistică ural-altaică include grupurile lingvistice turcice (kazah, kirghiz, uzbek, salar și uygur), mongolice (meng, tu, dongziang, baoyin și daghurs) și grupurile tungusice (manchu, evenki, orochon gold și xibe). Familia lingvistică mon-khmer din Asia de Sud-Est este reprezentată în provincia Yunnan de limbile wa (kawa), puland (palaung) și penglung. Familia lingvistică indo-europeană este reprezentată doar de vorbitorii de tondjikă.

RESURSE

China are cele mai mari rezerve de cărbune din lume și cărbunii asigură 80% din consumul de energie al țării. Majoritatea cărbunilor se găsesc în nordul țării. Energia hidroelectrică potențială este între 500 000 000 și 1 000 000 000 kW, dar capacitatea instalată este de numai 26 000 000 kW. Sudul Chinei conține aproape 84% din resursele de hidroelectricitate ale țării.

Producția de petrol brut a crescut vertiginos din 1960, când s-a descoperit țiței la Daqing, în provincia Heilungkiang. În 1983 s-au produs 106 070 000 de tone. Terenuri petrolifere marine s-au dezvoltat în Golful Bo Hai din Marea Galbenă și de-a lungul platformei continentale spre sud până în Vietnam. China este al patrulea mare producător de petrol din lume, cu rezerve recunoscute de petrol de peste 22 milioane de barili. Există terenuri petrolifere importante din Câmpia Manciuriei, peste Câmpia Chinei de Nord, Sichuan, Qinghai și Gansu până în Xinjiang. O altă fâșie se întinde din nord spre sud, de-a lungul mărilor de pe coastă, de la Bohai din Marea Galbenă spre sud, de-a lungul platformei continentale până în Marea Chinei de Sud.

China are o gamă impresionantă de resurse minerale: printre ele se numără cele mai mari rezerve de stibiu și wolfram din lume. Stibiul provine în principal din provincia Hunan din sud-vest și China produce în mod curent aproape 20% din producția lumii. Rezervele de wolfram se găsesc în principal în provinciile Jiangxi, Hunan și Guangdong și China produce aproximativ 15% din producția lumii. China are, de asemenea, rezerve considerabile de bauxită, minereuri de fier, staniu, plumb, mangan, mercur, molibden, sare, fosfați, gips și magnezit.

RELIGIA

Tradițional, principalele religii chineze indigene erau budismul (din secolul 1 d.Hr.) și taoismul, deși cea de-a doua este în fond mai mult o filozofie decât o religie. Majoritatea chinezilor practicau și confucianismul, un sistem de valori sociale și politice care pune accent pe venerarea strămoșilor. Printre cele mai importante minorități sunt circa 12 000 000 musulmani și 50 000 000 creștini (în principal romano-catolici).

După 1949, sub conducerea guvernului comunist, religia a fost combătută, deși libertatea de a crede într-o religie era garantată prin Constituția din 1954. În timpul Revoluției culturale de la mijlocul anilor 1960, instituțiile religioase au fost distruse, dar din 1978 guvernul a devenit mai tolerant față de ceremoniile religioase. Totuși, există un pericol continuu de tulburări etnice, în special între budiștii din Tibet și musulmanii din regiunea Xinjiang.

INDUSTRIA

După ce comuniștii au ajuns la putere, în 1949, China a naționalizat toate industriile și a implementat o politică de industrializare rapidă, condusă de stat, cu un accent deosebit pe dezvoltarea industriilor de oțel legate de apărare. Din 1978, noile investiții s-au concentrat în industria textilelor și a bunurilor de consum de folosință îndelungată. Industria prelucrătoare se găsește în șapte regiuni principale. Nord-estul, cu complexul său siderurgic imens din Anshan, este cea mai veche și mai industrializată regiune a Chinei. Baza sa diversificată de resurse întreține industriile de rafinare a petrolului, de minerit al cărbunelui, siderurgică, chimică și a lemnului. De la Beijing la Tianjin se găsește un cordon industrial care produce cărbune și produse ale acestuia, îndeosebi fier și oțel, piese de mașini, produse chimice și textile. Multe industrii similare s-au dezvoltat aproape de Shanghai.

Regiunea centrală de sud conține industriile de prelucrare a alimentelor și a articolelor de artizanat. Spre nord, resursele de fier și cărbune întrețin un complex siderurgic la Wuhan precum și alte industrii.

Regiunea nord-vestică conține orașele Xian și Lanzhou, care se extind rapid. Regiunea sud-vestică este principalul producător de metale neferoase al Chinei și principalele sale centre industriale sunt la Chengdu și Chongqing.

TRANSPORTUL

China are un sistem larg de căi navigabile interne – lungimea totală a canalelor depășește 110.000 km. Acestea sunt concentrate în jurul și între marile fluvii Yangtze (5.474 km), Huanghe (4.186 km) și Xihe (2.656 km). Totuși, râurile curg dinspre est spre vest și majoritatea canalelor servesc numai partea sudică a țării.

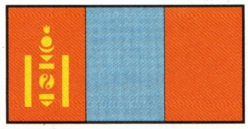
Baza sistemului de transport al Chinei moderne o reprezintă rețeaua sa de căi ferate; acum există circa 53.187 km de căi ferate. Aproximativ 70% din cele construite după 1949 se găsesc în părțile vestice și nord-vestice ale țării.

Există de peste 11 ori mai mulți kilometri de drumuri în China decât în 1949. S-au construit multe drumuri principale noi pentru a deschide regiunile vestice periferice. Principalele drumuri naționale noi leagă regiunile Sichuan, Xinjiang și Qinghai cu Tibetul. Autostrada Karakoram, peste Munții Himalaya de la Kashi la Islamabad (Pakistan), a fost deschisă în 1986. În total, în China există 1.014.300 km de drumuri.

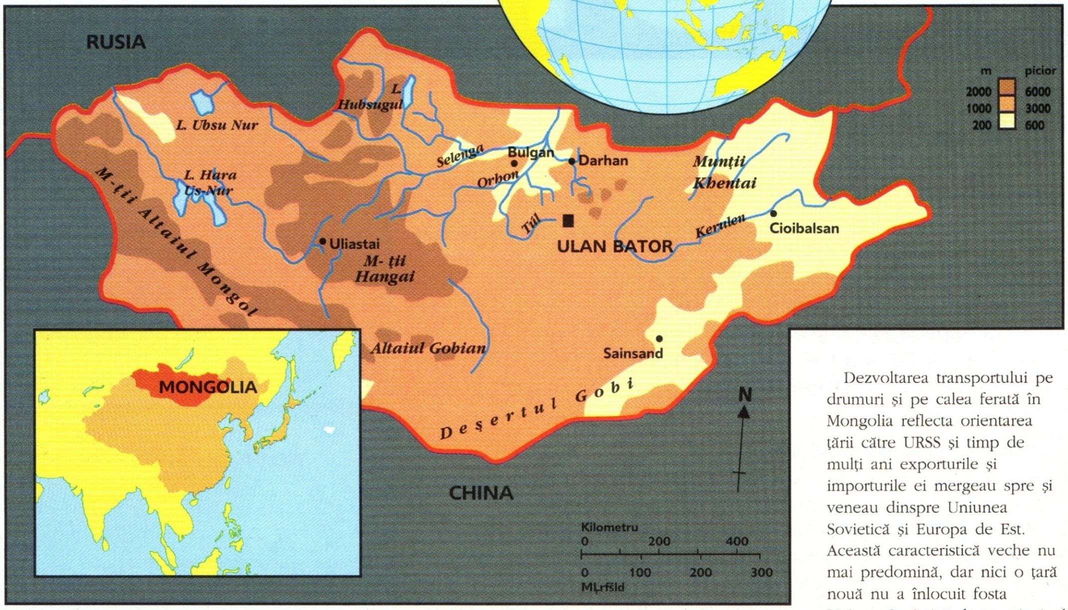
În 1992, rutele aeriene interne ale Chinei, pornind din Beijing și Shanghai, însumau 471.900 km. Există zboruri internaționale spre și dinspre Beijing, Shanghai, Xiamen și multe alte orașe. Principalele porturi marine sunt Dalian, Tianjin, Qingdao, Shanghai, Guangzhou și Zhanjiang.



MONGOLIA



Suprafața
1.565.000 km²
Așezare geografică
41°30'-52°10' N, 88°10'-119°40' E
Populația
2.156.000 locuitori
Densitatea populației
1,3 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Ulan Bator, 600.500 locuitori
Limbi
peste 90% din populație vorbește mongola Khalka, una dintre limbile mongole
Produse importate
bunuri de consum, piese de mașini, combustibili, produse chimice, produse alimentare, materii prime
Produse exportate
vite, cai, lână, carne, fluorină, metale neferoase
Moneda oficială
tugrik (1 tugrik = 100 mongos)
Produsul intern brut
1 860 000 000 dolari SUA
Forma de stat
republică populară



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Republica Mongolia (cunoscută mai demult ca Mongolia Externă și Republica Populară Mongolia) din estul Asiei Centrale este una dintre cele mai puțin populate țări ale lumii. Ea are o graniță de 3.000 km cu Rusia în nord și o graniță foarte scurtă (150 km) cu Kazahstan în vest. Are o suprafață totală de uscat de 1.565.000 km², aproximativ egală cu cea a statului Alaska din SUA, și o populație de 2.156.000 de locuitori.

Aproape întregul teritoriu al Mongoliei este situat la o înălțime de peste 1.000 de metri peste nivelul mării. Ea este așezată pe Platoul Asiei Centrale și se înalță în vestul Munților Altai, ale căror vârfuri permanent înzăpezite ating peste 4.300 de metri. Aceștia includ Muntele Monch Chajrchan (4.362 metri), cel mai înalt vârf din țară. La est de Munții Altai este o depresiune cu peste 300 de lacuri care înconjoară un bazin fertil drenat de râurile Selenge și Tuul. În colțul sud-estic al acestui bazin se găsește Ulan Bator (Ulaanbaatar), capitala și centrul comercial al Mongoliei. (Lanțul muntos Khentai, la nord-est de capitală, este mai puțin înalt.) Partea nordică a Deșertului Gobi acoperă Mongolia de sud și de sud-est. Cea mai mare parte a Mongoliei se află într-o zonă seismică activă, iar cutremurele sunt un lucru obișnuit în toată țara.

CLIMA

Mongolia are o climă continentală aspră, cu veri scurte și blânde, din mai până în septembrie, și ierni lungi, când temperaturile pot să scadă sub -50°C. Temperaturile medii variază mult, de la -26°C în ianuarie la 16°C în iulie la Ulan Bator. Ploile sunt foarte variabile și ploile torențiale bruște provoacă adesea inundații. Cantitatea anuală de precipitații variază de la circa 460 mm în munți, la circa 100 mm în Deșertul Gobi. Mongolia este cunoscută pentru zilele sale senine, însorite, în medie circa 240 pe an.

RESURSELE

Deși o mare parte a regiunii Gobi este deșert nisipos, există și regiuni ospitaliere de semideșert care asigură loc de pășunat pentru un număr mare de oi, capre, cămile, cai și câteva vite. Vegetația de stepă a țării susține un șeptel total de circa 25 de milioane de animale. Cuprul și molibdenul sunt exploatate la Erdenet și se exploatează și puțin cărbune. Există rezerve de petrol, deși în prezent nici una nu este exploatată. Există zăcăminte mari de fosfat lângă Lacul Khubsugul, dar acestea sunt în cea mai mare parte neexploatate, datorită preocupărilor recente pentru daunele aduse mediului.

POPULAȚIA

Aproximativ 90% din populație sunt mongoli, din care principalele grupe sunt Khalka (75%) și Oirats (mongoli de vest, 15%). Există și o minoritate mongolă Buryat, dar cazacii sunt cei mai importanți dintre grupările etnice mai mici ale națiunii. Cazacii sunt un popor turcic care trăiește în principal în vest și alcătuiește circa 5% din populație. Mulți cazaci au emigrat în Kazakhstan, după ce acesta și-a obținut independența în 1991. Limba mongolă se scrie cu alfabetul chirilic din 1940. Reintroducerea scrierii tradiționale, care seamănă cu arabica dar e scrisă pe verticală, este printre primele schimbări dorite de naționaliștii contemporani.

RELIGIA

Majoritatea mongolilor au practicat budismul tibetan până când guvernul comunist a pornit o viguroasă campanie antireligioasă, în anii 1937-39, care l-a eradicat. Religia budistă nominală, și în mare parte superficială, permisă în anii de după al doilea război mondial s-a bucurat de o revenire semnificativă începând cu 1990 și este un punct focal al naționalismului mongol reînviat. Deși o prevedere constituțională ce proclama budismul drept religia de stat a Mongoliei nu s-a adoptat în 1991, au apărut semne de revigorare religioasă.

Aproape jumătate din populația urbană este concentrată în Ulan Bator. Creșterea populației a fost rapidă în ultimele decenii și peste jumătate din toți mongolii au sub 15 ani. De la căderea comunismului, sistemul educațional și programele de bunăstare medicală și socială ale Mongoliei au început să treacă prin schimbări revoluționare.

ECONOMIA

În mod tradițional, mongolii erau nomazi care trăiau în principal în corturi circulare și își pășteau turmele de capre, oi, cai, vaci și cămile. După 1952, comuniștii au înființat colective de creștere a animalelor și ferme mari, conduse de stat, pentru cultivarea cerealelor. Aceasta a grăbit procesul colonizării, dar el nu s-a înrădăcinat complet în psihicul națiunii: mulți păstori și familiile lor își păstrează corturile și continuă să se mute de la o pășune la alta în funcție de schimbarea anotimpurilor.

Statutul de membru al blocului comunist a oferit Mongoliei ajutor din partea țărilor socialiste, dar acesta a fost întrerupt în 1991, o dată cu prăbușirea Uniunii Sovietice. De atunci, Mongolia a revenit la privatizare și economie de piață.

În prezent, deși economia rămâne predominant bazată pe turmele de animale (principalele exporturi ale țării sunt cele de lână, piei și blănuri de animale, și produsele secundare ale altor animale), există acum o infrastructură industrială care este permanent întărită de dezvoltarea industriei cărbunelui și electricității.

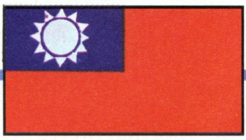
Dezvoltarea transportului pe drumuri și pe calea ferată în Mongolia reflecta orientarea țării către URSS și timp de mulți ani exporturile și importurile ei mergeau spre și veneau dinspre Uniunea Sovietică și Europa de Est. Această caracteristică veche nu mai predomină, dar nici o țară nouă nu a înlocuit fosta Uniune Sovietică drept principal partener de comerț al Mongoliei. Sfârșitul transporturilor rusești de petrol, eliminarea subvențiilor sovietice și insistența Rusiei că Mongolia ar avea către ea o imensă datorie acumulată, au fost factori care, combinați cu termeni limită de plată impuși de Fondul Monetar Internațional, au făcut tranziția Mongoliei la o economie de piață liberă foarte dificilă. Se dezvoltă comerțul cu China, Japonia și Coreea de Sud și se speră că țara ar putea avea zăcăminte de petrol mari. Mongolia primește și ajutoare în hrană și medicamente și puține investiții din partea SUA și a Europei de Vest.

GUVERNUL

Mongolia este o republică, cu începuturile unui sistem multipartit. Partidul Popular Revoluționar Mongol (PPRM), dominant, mai demult un partid comunist tipic de monopol, continuă să existe, dar a abandonat comunismul, nu mai joacă un rol în conducere și nu deține monopolul puterii politice. Sub o nouă constituție, intrată în vigoare în anul 1992, numele țării a fost schimbat din Republica Populară Mongolia în Republica Mongolia, după care socialismul a fost oficial abandonat. Un președinte și membrii unei legislaturi unicamerale, Marele Hural al Poporului, sunt aleși direct pe cinci ani. Primul ministru are rolul de conducător al guvernului.



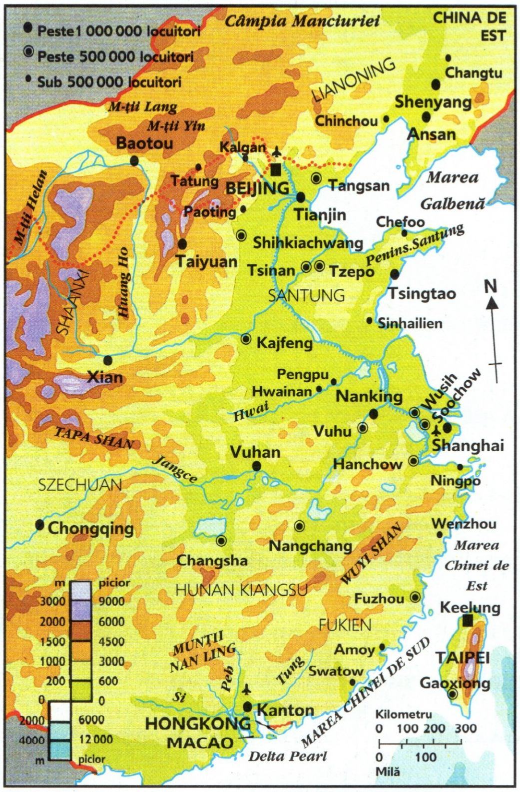
China

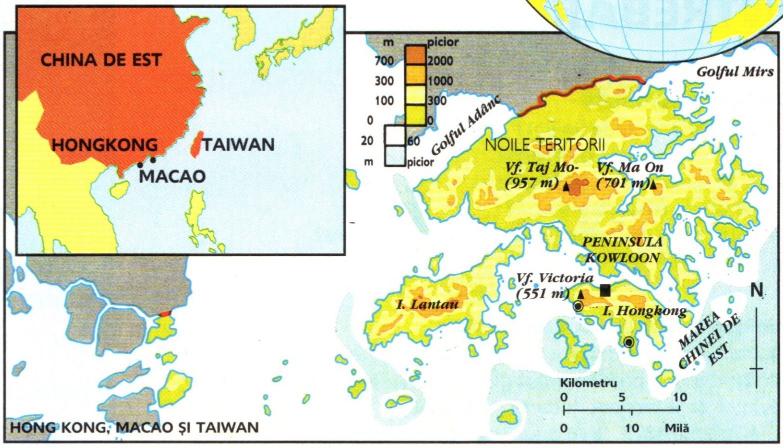


Tajwan



CHINA DE EST, HONG KONG, MACAO ȘI TAIWAN





CHINA DE EST

ORAȘE

37% din populație trăiește în regiuni urbane, iar cele mai mari orașe sunt situate în ținuturile joase, aproape de coasta de est sau de-a lungul principalelor văi. Cele două orașe mari din vest sunt Xian (2 710 000) și Chengdu (2 780 000). Alte orașe mari sunt Shanghai (12 670 000), Beijing (Peking) (8 600 000) și Tianjin (5 700 000). Toate aceste orașe s-au dezvoltat în regiuni agricole dens populate, dar sunt și principalele orașe industriale.

MINEREURILE ȘI ENERGIA

69% din producția de electricitate provine de la termocentrale, iar restul de la hidrocentrale. Există zăcăminte imense de cărbune (China este cel mai mare producător din lume), și China de Est este depășită doar de Rusia în producția minereurilor de fier. China exploatează peste jumătate din wolframul din lume și este un important producător de staniu, zinc și multe alte minerale, inclusiv țiței.

INDUSTRIA

După ce comuniștii au ajuns la putere, în 1949, s-au depus eforturi mari pentru a înlesni dezvoltarea industrială a Chinei. Principala zonă industrială este tot în nord-est, în Regiunea Autonomă Manciuria, unde industriile au fost întemeiate de invadatorii japonezi în anii 1930. Produsele chimice, inclusiv îngrășămintele, masele plastice și fibrele sintetice sunt obținute la Shanghai, Nanjing și Tianjin.

RÂURI

China este străbătută de două dintre cele mai mari râuri ale lumii, Yangtze Kiang (Râul Yangtze) și Hwang Ho (Râul Ho), care au lungimile 5500 km respectiv 4800 km. Aceste râuri sunt importante pentru navigație, îndeosebi Yangtze care este navigabil în amonte până la Sichuan. Navigația între văile Hwang și Yangtze este ajutată de Marele Canal Chinez, cel mai mare canal din lume, care se întinde de la Beijing la Hangzhou.

HONG KONG

Suprafața
1074 km²

Populația
6 000 000 locuitori

Densitatea populației
5 355 locuitori/km²

Capitala
Victoria: 1 176 000 locuitori

Limbi oficiale
engleza, cantoneza, mandarina

Produsul intern brut
58 000 dolari SUA

Produse importate
piese de mașini, produse textile, alimentare și chimice

Produse exportate
îmbrăcăminte, produse textile, jucării, aparate radio.

Moneda oficială
dolar Hong Kong (1 dolar = 100 cenți)

Forma de stat
colonie britanică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Hong Kong este situat pe Coasta Chinei, la est de Râul Pearl. Constă din Insula Hong Kong și ostroave (80 km²), Peninsula Kowloon (10 km²) și Noile Teritorii de pe continent (980 km²). Ținutul este în mare parte vulcanic. Cel mai înalt vârf este Tai Mo Shan, pe continent (957 m). Clima este umedă, cu veri calde (29°C în iulie) și ierni mai reci (16°C). Cantitatea totală de precipitații este de circa 220 cm, dar majoritatea cad în lunile musonice dintre mai și septembrie. Uneori la sfârșitul verii Hong Kong-ul este lovit de taifunuri.

POPULAȚIA

Creșterea populației a fost foarte rapidă, cu rate de natalitate mari și o emigrare masivă a chinezilor din China comunistă și alte țări din Asia de sud-est. Chinezii reprezintă 98% din populație, cu un număr mic de străini, în principal britanici. Orașul nou Tsuen Wan din Noile Teritorii a fost proiectat pentru 860 000 de locuitori, dar mai există probleme grave de cazare. Numărul emigranților chinezi a crescut după 1997, când a expirat contractul britanic și Hong Kong-ul a devenit parte a Chinei.

ECONOMIA

Foarte puțin pământ este cultivabil, folosit în principal pentru legume, fructe și flori. Se practică puțin pescuit dar economia este bazată pe industrie, comerț și finanțe. Se produce o mare varietate de bunuri, inclusiv echipamente optice și electronice, jocuri, jucării, articole din material plastic, încălțăminte și ceasuri.

MACAO

Populația de 479 000 de locuitori este îngrămădită pe o suprafață totală de 15,5 km², cu o densitate medie de 25 827 locuitori/km². Macao este situat pe partea vestică a râului Pearl, la 64 km de Hong Kong și constă dintr-o peninsulă și două insule. Economia depinde în totalitate de turism și industriile prelucrătoare precum cea de articole electrice și jucării.

TAJWAN

Suprafața
35 742 km²

Așezarea geografică
21°45'-25ş38' N, 120°-122° E

Populația
20 894 522 locuitori

Densitatea populației
545 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Tai-pei, 2 719 659 locuitori

Limbi vorbite
mandarina, și dialectele fukien chinez de sud și taiwanez

Produse importate
piese de mașini, petrol brut, fier și oțel, produse chimice

Produse exportate
produse textile și alimentare, articole electrice, mase plastice

Moneda oficială
dolar taiwanez (1 dolar = 100 cenți)

Produsul intern brut
97 202 000 dolari SUA.

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

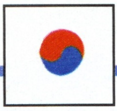
O mare regiune muntoasă se întinde din nord spre sud, atingând înălțimea maximă de 3997 m la Hsin Kao Shan. Ținuturile depresionare sunt mai largi și mai fertile la vest, unde mai multe râuri se folosesc pentru irigație. Cantitatea medie de precipitații este de 200 cm în depresiuni și mai mare în munți. Temperatura medie la Tai-pei este de 15°C în ianuarie și 29°C în iulie.

ECONOMIA

Cunoscut mai de mult ca Formosa, apoi China Naționalistă, Taiwan a fost o regiune agricolă până în 1970. De atunci importanța agriculturii a scăzut. Principalele industrii sunt cea textilă și de îmbrăcăminte, dar sunt importante și produsele chimice, cheresteaua, prelucrarea hârtiei și produsele electronice.



Nord



Sud

COREEA DE NORD ȘI DE SUD

Suprafața
120 538 km²
Așezare geografică
37°59'-43°1' N, 124°3'-130°57'E
Populația
22 193 000 locuitori
Densitatea populației
175 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Phenian (Pyongyang), 2 000 000 locuitori
Limba oficială
coreeană
Produse importate
piese de mașini, produse petroliere, cărbune cocsificabil, cereale
Produse exportate
minerale, în special minereuri de fier, produse metalurgice, produse chimice
Moneda oficială
won (1 won = 100 chon)
Produsul intern brut
20 000 000 000 dolari SUA
Forma de stat
republică

INDUSTRIA

Coreea de Nord este bogată în minerale și industria s-a dezvoltat puțin, dar lipsa de organizare și de valută străină a avut ca rezultat o creștere economică foarte lentă în ultimii ani. Principalele industrii sunt cele de mașini, de produse militare, din bumbac, minieră, de produse metalurgice și de prelucrare a alimentelor. Principalele minerale sunt fierul din Musan, manganul, zincul, plumbul, cuprul și uraniul.

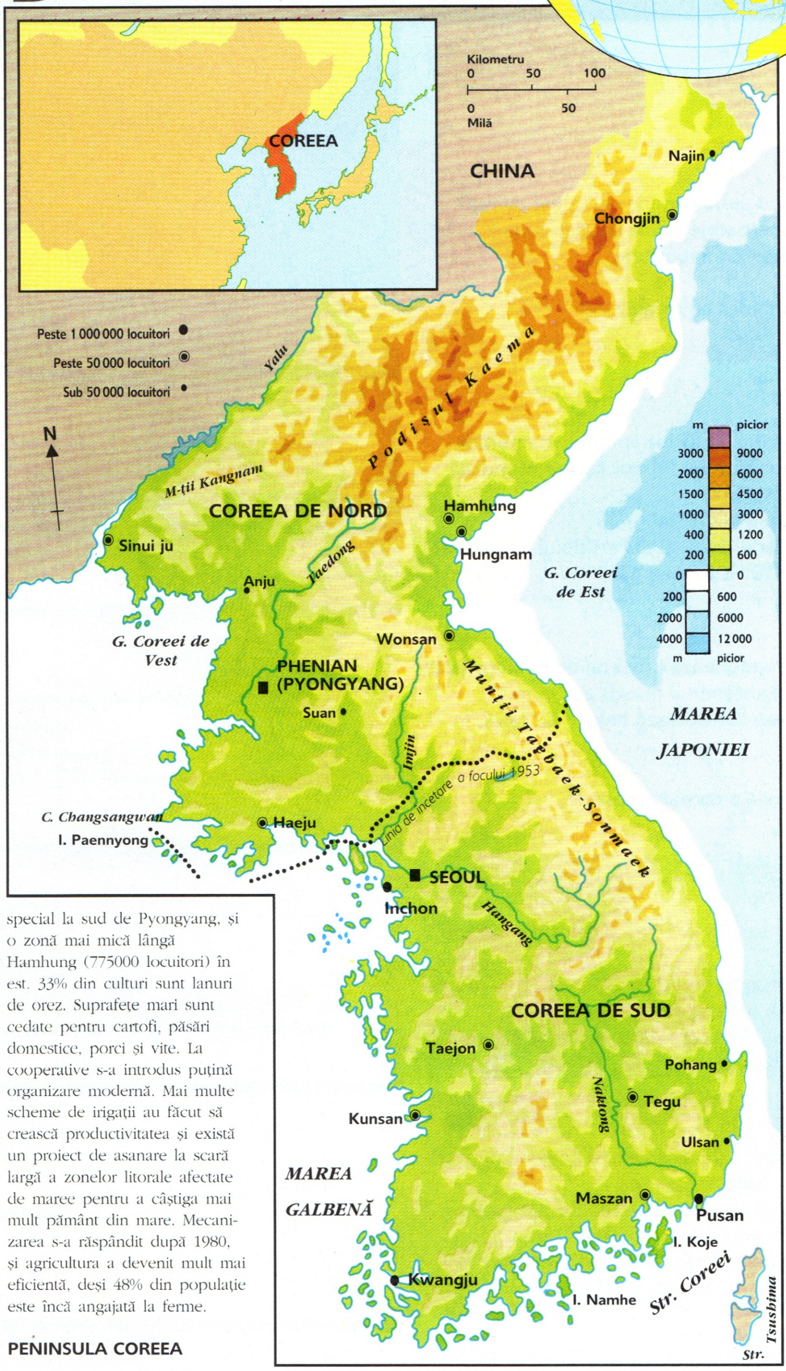
Multe industrii s-au dezvoltat în timpul ocupației japoneze, din 1910-1945. De atunci, industriile s-au naționalizat și noile dezvoltări au fost limitate. Industriile create mai recent sunt cele de ciment, produse chimice și bunuri ușoare, îndeosebi produse textile, care folosesc fabrici automatizate foarte moderne. Pyongyang și Chongjin (754128 locuitori) sunt principalele centre.

Există numai 4500 km de căi ferate, din care 2700 sunt electrificate. Unele căi navigabile interne se folosesc pentru comerț, iar principalele porturi oceanice sunt Chongjin, Hungnam și Wonsan, pe coasta Mării Japoneze, și Haeju, pe coasta Mării Galbene.

AGRICULTURA

20% din suprafața de uscat a țării este folosită pentru culturi, iar 1% pentru pășuni. 74% este acoperită cu păduri. Principala zonă agricolă se află în depresiunile din vest, în special la sud de Pyongyang, și o zonă mai mică lângă Hamhung (775000 locuitori) în est. 33% din culturi sunt lanuri de orez. Suprafețe mari sunt cedate pentru cartofi, păsări domestice, porci și vite. La cooperative s-a introdus puțină organizare modernă. Mai multe scheme de irigații au făcut să crească productivitatea și există un proiect de asanare la scară largă a zonelor litorale afectate de maree pentru a câștiga mai mult pământ din mare. Mecanizarea s-a răspândit după 1980, și agricultura a devenit mult mai eficientă, deși 48% din populație este încă angajată la ferme.





PENINSULA COREEA

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Coreea se întinde la sud de granița cu China, peste 1000 km. În sud ea este separată de Japonia prin strâmtorile Coreei și Tsushima. În 1945, trupe americane și rusești au ocupat țara iar granița între nord și sud a fost trasată de-a lungul paralelei 38. Divergențele dintre Coreea de Nord și de Sud au dus la Războiul Coreean din 1950-1953, de când există două țări separate. Încă mai există o zonă demilitarizată îngustă între cele două țări. 80% din peninsulă este muntoasă, lanțurile muntoase ocupând o mare parte din mijlocul peninsulei. Principalele zone depresionare se găsesc în partea de vest.

CLIMA ȘI VEGETAȚIA

Peninsula Coreea are o climă musonică cu veri calde și umede și ierni secetoase și reci. Vânturi reci suflă dinspre Asia în timpul iernii, iar râurile sunt în general înghețate timp de patru luni din an. Pyongyang, în nord, are o medie de -8°C în ianuarie și 24°C în iulie, și 90 cm de precipitații. Pusan, în sud, are o medie de -2°C în ianuarie și 25°C în iulie. Uneori apar taifunuri la sfârșitul verii. 70% din peninsulă este împădurită, în principal cu păduri mixte de foioase și conifere.

COREEA DE SUD

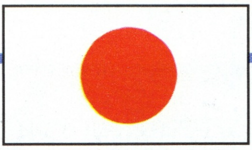
Suprafața
98484 km²
Așezare geografică
33°7'-38°30' N, 125°-129°40' E
Populația
43 268 000 locuitori
Densitatea populației
425 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Seul (Seoul), 10 920 000 locuitori
Limba oficială
coreeană
Produse importate
țiței, substanțe chimice organice, piese de mașini, orez
Produse exportate
produse chimice, îmbrăcăminte, placaje, piese de mașini electrice, încălțăminte, oțel, nave
Moneda oficială
won (1 won = 100 jeon)
Produsul intern brut
78.950 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

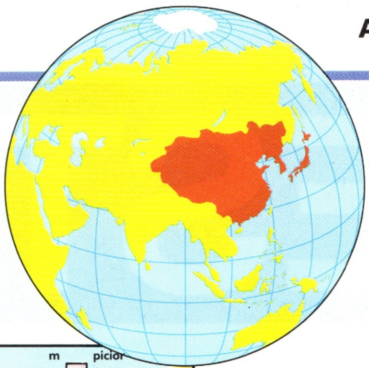
INDUSTRIA

Coreea de Sud are o varietate de minerale, inclusiv wolfram, antracit și cantități mici de minereuri de fier, caolin, argint, zinc, plumb și aur. Acestea au ajutat la creșterea industriilor, alături de o administrare eficientă, muncă ieftină și o forță de muncă bine educată și de încredere. Coreea de Sud este a treia mare națiune industrială în Asia, după Japonia și China. Există numeroase industrii de produse electronice, mase plastice, produse chimice, automobile, construcții navale, încălțăminte și îmbrăcăminte. Succesul recent a fost realizat prin concentrarea asupra pieței de export, îndeosebi pentru Japonia, America de Nord și Europa de Vest.

AGRICULTURA

21% din suprafața țării este folosită pentru agricultură și 1% pentru pășuni. 66% din suprafață totală este împădurită. Zonele agricole se găsesc de-a lungul depresiunilor de coastă și în principalele văi de râuri. Orezul ocupă două treimi din zonele cultivate, dar mai sunt și alte cereale, legume și fructe importante. Ginseng, o rădăcină medicinală, este cultivată de unii fermieri. Doar 20% din forța de muncă lucrează acum în agricultură, față de 50% acum 40 de ani.



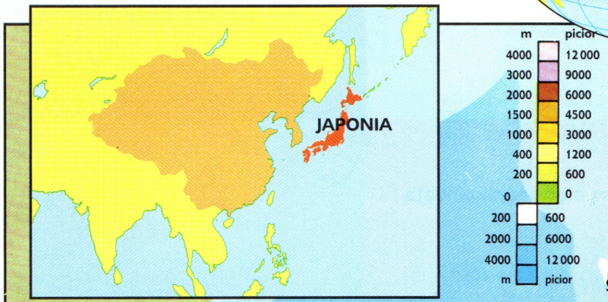


JAPONIA

Suprafaţa
377.708 km²
Aşezare geografică
26°59'-45 31' N, 128°6'-145°49' E
Populaţia
123 921 000 locuitori
Densitatea populaţiei
323 locuitori/km²
Capitala şi cel mai mare oraş
Tokio, 11 718 720 locuitori
Limba oficială
japoneză
Produse importate
ţiţei, minereuri neferoase, minereuri de fier, produse alimentare, piese de maşini, cherestea, fibre textile
Produse exportate
fier şi oţel, piese de maşini electrice, autovehicule, nave, produse chimice, produse textile
Moneda oficială
yen (1 yen = 100 sen)
Produsul intern brut
4 590 420 milioane dolari SUA
Forma de stat
monarhie constituţională

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Japonia constă din peste 3000 de insule mici şi patru insule principale. Hokkaido, cea mai nordică (78508 km²), are un lanţ muntos central înconjurat de depresiuni fertile de coastă. Honshu (230448 km²) este de asemenea muntoasă şi conţine cel mai înalt vârf al Japoniei, Fujiyama (3770 m). Shikaku (18757 km²) şi Kyushu (42079 km²) au de asemenea munţi şi câmpii. Cele patru insule au mulţi vulcani activi, izvoare termale şi cutremure frecvente. Deoarece insulele sunt munţi în proporţie de 85%, depresiunile sunt puţine, ele găsindu-se numai aproape de coastă, precum Kanto, cea mai mare dintre câmpii, şi văile râurilor.



CLIMA

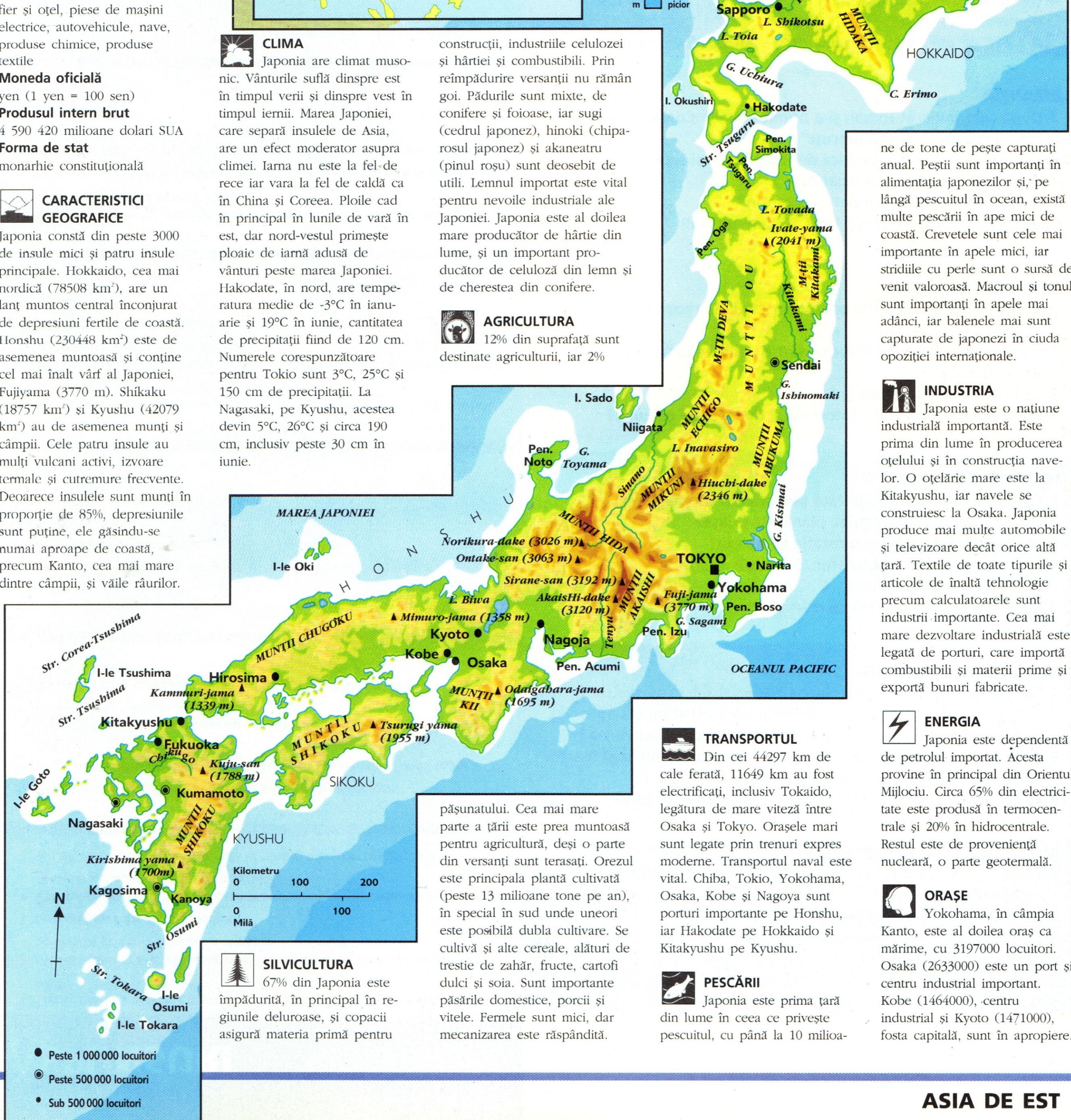
Japonia are climat musonic. Vânturile suflă dinspre est în timpul verii şi dinspre vest în timpul iernii. Marea Japoniei, care separă insulele de Asia, are un efect moderator asupra climei. Iarna nu este la fel de rece iar vara la fel de caldă ca în China şi Coreea. Ploile cad în principal în lunile de vară în est, dar nord-vestul primeşte ploaie de iarnă adusă de vânturi peste marea Japoniei. Hakodate, în nord, are temperatura medie de -3°C în ianuarie şi 19°C în iunie, cantitatea de precipitaţii fiind de 120 cm. Numerele corespunzătoare pentru Tokio sunt 3°C, 25°C şi 150 cm de precipitaţii. La Nagasaki, pe Kyushu, acestea devin 5°C, 26°C şi circa 190 cm, inclusiv peste 30 cm în iunie.

SILVICULTURA

67% din Japonia este împădurită, în principal în regiunile deluroase, şi copacii asigură materia primă pentru construcţii, industriile celulozei şi hârtiei şi combustibili. Prin reîmpădurire versanţii nu rămân goi. Pădurile sunt mixte, de conifere şi foioase, iar sugi (cedrul japonez), hinoki (chiparosul japonez) şi akaneatru (pinul roşu) sunt deosebit de utili. Lemnul importat este vital pentru nevoile industriale ale Japoniei. Japonia este al doilea mare producător de hârtie din lume, şi un important producător de celuloză din lemn şi de cherestea din conifere.

AGRICULTURA

12% din suprafaţă sunt destinate agriculturii, iar 2% păşunatului. Cea mai mare parte a ţării este prea muntoasă pentru agricultură, deşi o parte din versanţi sunt terasaţi. Orezul este principala plantă cultivată (peste 13 milioane tone pe an), în special în sud unde uneori este posibilă dubla cultivare. Se cultivă şi alte cereale, alături de trestie de zahăr, fructe, cartofi dulci şi soia. Sunt importante păsările domestice, porcii şi vitele. Fermele sunt mici, dar mecanizarea este răspândită.



TRANSPORTUL

Din cei 44297 km de cale ferată, 11649 km au fost electrificaţi, inclusiv Tokaido, legătura de mare viteză între Osaka şi Tokyo. Oraşele mari sunt legate prin trenuri expres moderne. Transportul naval este vital. Chiba, Tokio, Yokohama, Osaka, Kobe şi Nagoya sunt porturi importante pe Honshu, iar Hakodate pe Hokkaido şi Kitakyushu pe Kyushu.

PESCĂRII

Japonia este prima ţară din lume în ceea ce priveşte pescuitul, cu până la 10 milioane de tone de peşte capturaţi anual. Peştii sunt importanţi în alimentaţia japonezilor şi, pe lângă pescuitul în ocean, există multe pescării în ape mici de coastă. Crevetele sunt cele mai importante în apele mici, iar stridiile cu perle sunt o sursă de venit valoroasă. Macroul şi tonul sunt importanţi în apele mai adânci, iar balenele mai sunt capturate de japonezi în ciuda opoziţiei internaţionale.

INDUSTRIA

Japonia este o naţiune industrială importantă. Este prima din lume în producerea oţelului şi în construcţia navelor. O oţelărie mare este la Kitakyushu, iar navele se construiesc la Osaka. Japonia produce mai multe automobile şi televizoare decât orice altă ţară. Textile de toate tipurile şi articole de înaltă tehnologie precum calculatoarele sunt industrii importante. Cea mai mare dezvoltare industrială este legată de porturi, care importă combustibili şi materii prime şi exportă bunuri fabricate.

ENERGIA

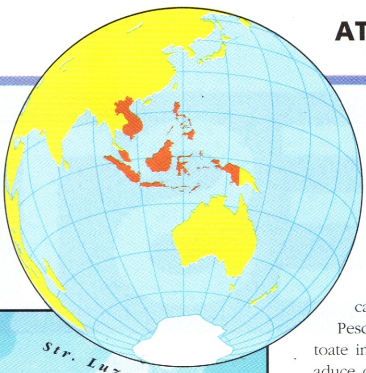
Japonia este dependentă de petrolul importat. Acesta provine în principal din Orientul Mijlociu. Circa 65% din electricitate este produsă în termocentrale şi 20% în hidrocentrale. Restul este de provenienţă nucleară, o parte geotermală.

ORAŞE

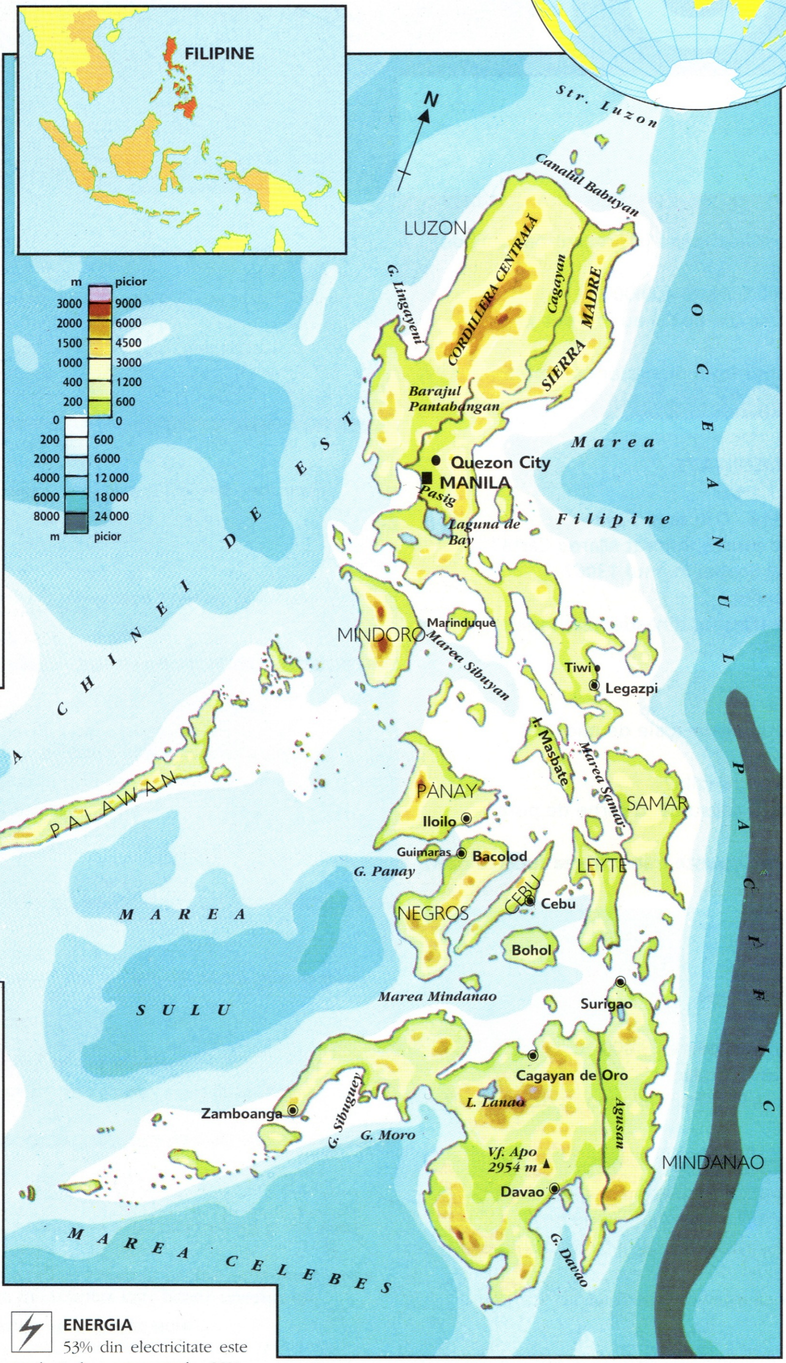
Yokohama, în câmpia Kanto, este al doilea oraş ca mărime, cu 3197000 locuitori. Osaka (2633000) este un port şi centru industrial important. Kobe (1464000), centru industrial şi Kyoto (1471000), fosta capitală, sunt în apropiere.

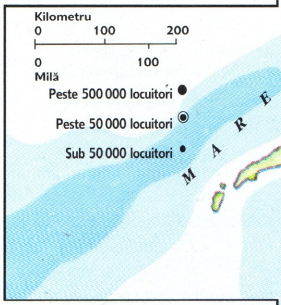


FILIPINE



Suprafața
300.000 km²
Așezarea geografică
4°30'-21°20' N,116°55'-126°36' E
Populația
62.868.000 locuitori
Densitatea populației
191 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Manila, 1.876.195 locuitori
Limbi vorbite
filipineza (derivata din tagalog, un dialect malaiez) și engleza sunt cele două limbi naționale. Importanța limbii spaniole a scăzut din 1973 când a încetat să mai fie o limbă oficială.
Produse importate
țiței, piese de mașini, autovehicule, produse textile.
Produse exportate
aparate electronice, îmbrăcăminte, ulei de cocos, minerale, zahăr, cherestea
Moneda oficială
peso (1 peso = 100 centavos)
Produsul intern brut
185.000 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică





CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Situat la circa 1.000km în dreptul coastei Asiei de sud-est, Arhipelagul Filipinez constă din 7.100 de insule, din care 90% sunt nelocuite și multe nu au nume nici în prezent.

Luzon, în nord, este cea mai mare insulă (104.688 km²) iar Mindanao, în sud, este a doua ca mărime (94.630 km²). Alte nouă insule locuite sunt Samar, Negros, Palawan, Panay, Leyte, Mindoro, Bohol, Cebu și Masbate. Insulele sunt muntoase și foarte vulcanice. Pe Luzon, cele două lanțuri muntoase principale sunt Sierra Madre în est și Cordillera Centrală în vest, cu valea fertilă a Cagayanului între ele. Cel mai înalt vârf este vulcanul stins din Muntele Apo (2.954 m) pe insula Mindanao.

La est de Mindanao este Groapa Filipinelor (10.973 m), una dintre cele mai adânci falii marine din lume.

ENERGIA

53% din electricitate este produsă de termocentrale, 33% de hidrocentrale și 14% de centrale electrice geotermale. Barajul Pantabangan, o importantă sursă de energie hidroelectrică, și un important mijloc de control al inundațiilor, se găsește pe Luzon.

AGRICULTURA

În agricultură sunt angajate 47% din forța de muncă, dar acest număr scade încet. Agricultură rămâne totuși o parte vitală a economiei, dar numai 26% din suprafață este folosită pentru culturi, alte 4% pentru pășunat. Orezul este principala cultură, îndeosebi în zonele depresionare mai umede, dar se cultivă orez și pe coaste de deal terasate. Tipuri noi de orez se cultivă la Institutul Internațional de Cercetare a Orezului, lângă Manila. Alte culturi pentru hrană sunt cele de porumb, trestie de zahăr, banane și nuci de cocos. Nucile de cocos și trestia de zahăr se comercializează, alături de tutun și de abacă, sursa cânepei de Manila care se cultivă în principal pe Luzon, Samar și Leyte. Producția filipineză de nuci de cocos reprezintă circa un sfert din cea a lumii; fiind depășită doar de Indonezia.

Nucile de cocos și produsele lor reprezintă 10% din totalul exporturilor. Șeptelul conține 1,6 milioane de vite și 2,8 milioane de carabao (bivoli indieni), și un număr mare de porci, capre și păsări de curte.

Pescuitul este important pe toate insulele Filipinelor și aduce cu puțin peste 5% din valoarea totală a exporturilor.

CLIMA

Clima este maritimă și tropicală. Perioada cea mai umedă este între iulie și octombrie, când suflă vânturi musonice dinspre sud. Între august și octombrie sunt taifunuri. Cantitatea anuală de precipitații este de peste 100 cm, cu până la 500 cm în lanțurile muntoase de coastă. Temperaturile sunt înalte. Temperatura medie la Manila este de 25°C în ianuarie și 29°C în iulie.

SILVICULTURA

38% din uscat este acoperit cu păduri, în majoritatea păduri tropicale mixte, cu peste 30 de specii. Arborii cu lemn de esență tare, precum tecul, sunt tăiați pentru mobile și construcții, iar exportul de lemn este o importantă sursă de venit. Datorită tăierii copacilor, eroziunea solului începe să devină o problemă.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA

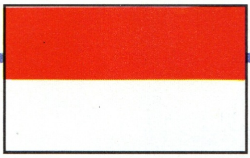
Filipine sunt bogate în minerale, îndeosebi nichel, zinc, cupru, cobalt, și cărbuni. Luzon este principala sursă de minerale, și principala insulă pentru industrii. Până în 1970, industria era în mare parte bazată pe producție locală, silvicultură și pescuit. Textilele, produsele alimentare, farmaceutice și chimice au crescut recent în importanță, și există fabrici de aparate electronice și rafinării de petrol.

ORAȘE

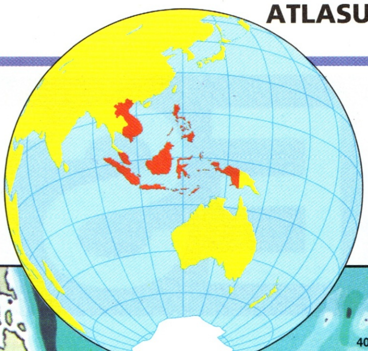
Poporul filipinez este în principal de origine malaieză, cu un amestec de spanioli și chinezi. Cel mai mare oraș este Manila, la gura de vărsare a Râului Pasig. Este principalul centru industrial și administrativ și are atât suburbii bogate cât și cartiere sărăcăcioase.

TRANSPORTUL

Cei 1.282 km de linie ferată sunt în reconstrucție, dar există peste 161.000 km de drumuri – una dinte cele mai bune rețele din Asia. Traficul maritim și aerian este important pentru legăturile între insule. Există 94 porturi vamale și 82 aeroporturi naționale. Principalul port este Manila, dar sunt importante și Legazpi pe Luzon și Cagayan de Oro pe Mindanao.



INDONEZIA





Suprafața
1.904.569 km2

Așezare geografică
5°55'N-11°S, 95°-141°E

Populația
187 765 000 locuitori

Densitatea populației
90 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Jakarta, 7 885 519 locuitori

Limba oficială
indoneziana Bahasa (bazată pe malaeză, Bahasa Melayu)

Produse importate
chimicale și produse chimice, petrol, piese de mașini, produse textile, fier și oțel, autovehicule, orez

Produse exportate
benzină, petrol brut, produse petroliere, cafea, cherestea, crevete, piper, cauciuc, ulei de palmier, staniu, ceai

Moneda oficială
rupiah (1 rupiah = 100 sen)

Produsul intern brut
189 miliarde dolari SUA

Forma de stat
republică

CLIMA

Indonezia are o climă ecuatorială, dar există multe variații regionale. Musonul nordic suflă dinspre China și Oceanul Pacific între noiembrie și martie, iar musonul sudic suflă dinspre Oceanul Indian și Australia între mai și septembrie. Ploile sunt de obicei abundente (150-500 cm) pe tot timpul anului. Furtunile cu trăsnete sunt frecvente. Temperaturile sunt mari. Medan, în nord, și Jakarta au temperaturi de 26°C sau 27°C. În munți este mult mai frig. Regiunile cele mai secetoase sunt în sud-est, în special în Timorul Portughez.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Indonezia se întinde pe o suprafață vastă de ocean și conține 13600 de insule. Cele trei cele mai mari, Kalimantan (60% din Insula Borneo), Sumatra și Irianul de Vest (Noua Guinee de Vest) reprezintă 70% din suprafața totală. Împreună cu Java și Sulawezi, aceste regiuni înglobează majoritatea populației. Majoritatea insulelor sunt muntoase, dar în multe locuri apar depresiuni. Sumatera și Kalimantan au depresiuni largi de coastă, iar Java are câmpuri aluvionare și văi de râuri fertile. Insulele mai mici, ca Lombok și Bali, au și ele depresiuni fertile. Cel mai înalt punct este vârful Djaja (5029 m) pe Irianul de Vest. O particularitate este lacul Toba, situat într-un crater vulcanic. Există mai multe sute de vârfuri vulcanice în Indonezia, multe încă active.

SILVICULTURA

67% din suprafața țării este împădurită. Indonezia are cele mai mari rezerve silvice din Asia și este a doua după India în producția de esență tare. Aproape de coastă sunt păduri de mangrove și palmieri nipa, în interior sunt păduri tropicale. Lemnele speciale, precum tecul, abanosul, lemnul de santal și sideroxilonul, sunt deosebit de importante. Din păduri se obțin vopsele, tanin și medicamente, dar și bambus și trestia indiană.

AGRICULTURA

Indonezia este o țară agricolă, aproape 70% din populație fiind angajată în producția agricolă și auxiliară acesteia. Planta etalon este orezul și, cu o producție de 30 milioane de tone, Indonezia își satisface nevoile interne aproape în totalitate. Alte culturi pentru hrană: manioc, soia, cartofi dulci, trestie de zahăr și nuci de cocos, iar culturi pentru comerț: copra, ulei de palmier, cafea, cauciuc, ceai, condimente. Solurile aluvionare și cele vulcanice bogate sunt importante pentru agricultură. Regiunile cele mai productive sunt în depresiuni dar multe coaste de deal au fost terasate pentru extinderea terenului agricol. Clima caldă și umedă este favorabilă multor plante și permite dubla recoltă. Aceasta a contribuit la creșterea producției, iar importurile de alimente ale Indoneziei au fost reduse considerabil.

MEȘTEȘUGURI

Meșteșugurile tradiționale au rămas importante în toată Indonezia și în unele regiuni s-au dezvoltat datorită turismului, în special pe insula Bali. Diferitele insule au diverse specialități, dar cele mai vestite sunt țesăturile batik, imprimate manual. Este importantă și prelucrarea argintului, îndeosebi lângă Yogyakarta pe Java, și în Bali, Sulawesi de Sud și Sumatra. Sculptura în lemn este răspândită, dar mai importantă în Bali.

ENERGIA ȘI INDUSTRIA

Lemnul mai este un combustibil important, dar există zăcăminte de cărbune și rezerve mari de gaze naturale și petrol, făcând Indonezia bogată în surse de energie. 80% din electricitate este produsă în termocentrale și restul de 20% în hidrocentrale. S-au construit hidrocentrale pe Râul Asahan în Sumatra și Râurile Djatiluhur și Brantas în Java. Dezvoltarea industrială a crescut rapid în ultimii 20 de ani, cu oțelării, fabrici de asamblare a autovehiculelor, de ciment, de construcții navale, de anvelope și de sticlă. Există industrii mai vechi care folosesc produsele agricole, în special industria țigaretelor și anvelopelor, și multe industrii de prelucrare a lemnului. Uzinele chimice folosesc materii prime locale, precum sarea de la Madura, iar industriile petrochimice s-au dezvoltat lângă terenurile petrolifere, de exemplu la Palembang.

MINERITUL

Indonezia deține zăcăminte bogate ale multor minerale, inclusiv petrol și gaze naturale. Gazul se obține în principal din vestul Sumatrei și estul Kalimantanului, iar petrolul din Sumatra, Kalimantan și Java. Se extrag anual peste 60 milioane de tone petrol și 47000 m³ de gaz. Există o companie petrolieră de stat, Pertamina, dar sunt implicate multe companii petroliere străine. Indonezia are și zăcăminte bogate de staniu și bauxită, ambele obținute din Arhipelagul Rian, zăcăminte de nichel în Sulawesi și Halmahera în insulele Moluccas (Malukaus). Minereuri de fier, argint și aur se extrag în mai multe locuri, cuprul se extrage în Sumatra și Irianul de Vest, iar cărbunele se obține din Kalimantan. Comunicațiile proaste au împiedicat exploatarea minieră în multe locuri, dar unele operațiuni de extracție a petrolului au depășit problemele, folosind elicopterul pentru a descoperi terenuri în regiuni cu junglă deasă.

ORAȘE

Java ocupă doar 7% din suprafața totală a Indoneziei, dar conține peste 50% din populație, cu o densitate medie de 690 de locuitori/km². Jakarta se află pe coasta de nord-vest, într-o depresiune mlăștinoasă de lângă gura de vărsare a râului Tji Liwung. Orașul este un amestec de clădiri vechi și noi, cu multe case moderne dar și mii de cocioabe. Este principalul centru administrativ și comercial și o suburbie este Tandjung Priok, portul principal al Indoneziei, care se ocupă de distribuția pe Java, dar și pe celelalte insule. Surabaya (2027913 locuitori) este un port și centru industrial, iar Bandung (1462637) este un oraș industrial important. Medan (1378955), cel mai mare oraș al Javei, are cea mai mare moschee din Indoneazia. Indonezia are cea mai mare populație musulmană din lume (90%).



SINGAPORE



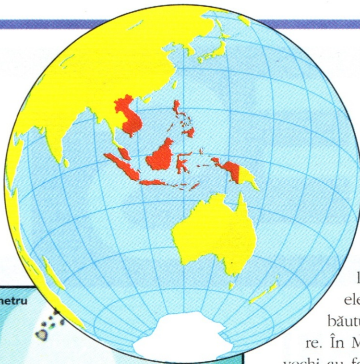
MALAYSIA



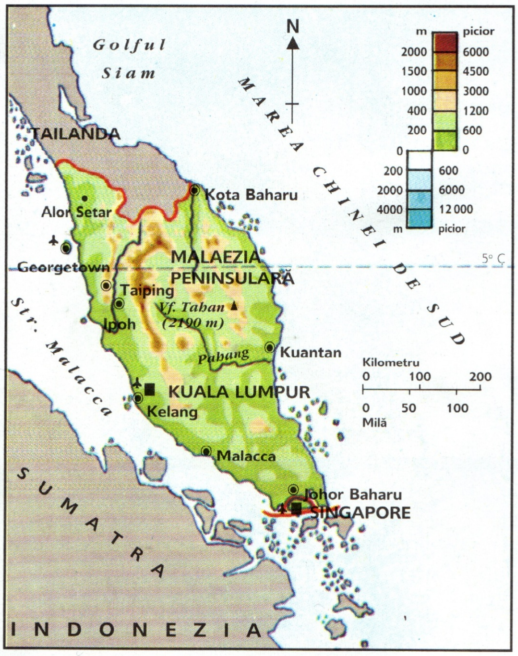
BRUNEI

MALAYSIA, SINGAPORE ȘI BRUNEI

MALAEZIA
Suprafața
329 749 km^2
Populația
18 333 000 locuitori
Densitatea populației
49 locuitori/km^2
Capitala și cel mai mare oraș
Kuala Lumpur, 1103200 locuitori
Limba oficială
Bahasa Malaysia
Produsul intern brut
52,142 miliarde dolari SUA
Produse importate
piese de mașini, utilaje de transport, alimente, petrol brut, produse fabricate, fier și oțel
Produse exportate
țiței, ulei de palmier, cauciuc, cherestea staniu, pește
Moneda oficială
dolar malaysian (ringgit) (1 ringgit = 100 sen)
Forma de stat
federație







BRUNEI
Suprafața
5 765 km^2
Populația
260863 locuitori
Densitatea populației
42 locuitori/km^2
Capitala și cel mai mare oraș
Bandar Seri Begawan, 46229
Limbi oficiale
engleza și malaeza
Produsul intern brut
3 100 milioane dolari SUA
Produse importate
piese de mașini, alimente, produse chimice
Produse exportate
petrol brut (56% din valoarea totală), gaze naturale (40%), produse petroliere (3%)
Moneda oficială
dolar Brunei (1 dolar = 100 sen)
Forma de stat
sultanat independent

SINGAPORE
Suprafața
639 km2
Populația
2818200 locuitori
Densitatea populației
4206 locuitori/km^2
Capitala și cel mai mare oraș
Singapore, 2 600 000 locuitori
Limbi oficiale
malaeza, mandarina, tamila și engleza sunt toate limbi oficiale în Singapore
Produsul intern brut
86.600 milioane dolari SUA
Produse importate
piese de mașini, textile, produse chimice, combustibili, alimente
Produse exportate
piese de mașini, cauciuc, produse electronice și petroliere
Moneda oficială
dolar Singapore (1 dolar = 100 cenți)
Forma de stat
republică

CLIMA

Clima este caldă și umedă peste tot, fără un anotimp cu adevărat rece. Musonul de sud-vest bate între aprilie și septembrie și aduce ploaie în multe regiuni, iar musonul de nord-est aduce ploi mari între noiembrie și martie. Temperaturile variază puțin, chiar și nopțile fiind calde și umede. Munții Cameron au o temperatură medie de circa 18°C în fiecare lună. Kuala Lumpur și Singapore au temperaturi medii de circa 27°C, cantitatea de precipitații fiind de peste 10 cm în fiecare lună.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Malaezia constă din Malaysia de Vest, care este Malaysia peninsulară (131598 km^2) și Malaezia de Est, care conține Sarawakul (124449 km^2) și Sabahul (73710 km^2) pe insula Borneo. În centrul peninsulei se întind munți, cu depresiuni de ambele părți. Depresiunea estică este îngustă și inaccesibilă, iar cea vestică este mai lată și mai dezvoltată. Cel mai înalt punct din Malaezia de Vest este Gunong Tahan, 2189 m, dar în Malaysia de Est există vârfuri mai înalte, cel mai înalt fiind Gunong Kinabalu, 4101 m. Cea mai mare parte din Sabah și Sarawak este muntoasă, împădurită și nepopulată.

Singapore constă dintr-o insulă principală și 54 ostroave mai mici, și nu are înălțimi mari. Inițial mlăștinoasă pe alocuri, o mare parte din teren a fost drenată și s-a creat mai mult uscat prin asanarea mării.

Brunei, format din două părți, este plasat în depresiunile de coastă ce se întind de-a lungul nordului Insulei Borneo. Spre interior, Brunei este deluros, depășind înălțimea de 500 m la granița cu Sarawak.

PĂDURI

Pădurile tropicale acoperă o mare parte din Malaezia și Brunei, exploatarea pădurilor fiind o importantă sursă de venit. 79% din Brunei, 60% din Malaezia, dar numai 5% din Singapore sunt acoperite cu păduri. Guvernul controlează exploatarea forestieră în Brunei, dar exploatarea în Malaezia a dus la defrișări și eroziuni ale solului grave.

INDUSTRIA

Singapore este foarte industrializat. Există industrii grele ca rafinarea petrolului și reparațiile navale, dar și prelucrarea cauciucului, fabrici de produse electronice, alimente și băuturi și servicii financiare. În Malaezia industriile mai vechi au fost legate de silvicultură, minerit și agricultură, îndeosebi prelucrarea uleiului de palmier, copra și cauciuc, exploatarea forestieră, prelucrarea lemnului și exploatarea staniului. În Sabah și Sarawak, silvicultura, țițeiul și prelucrarea alimentelor sunt importante. Brunei a trecut prin schimbări rapide în ultimii ani, datorită petrolului. Rafinarea petrolului și lichefierea gazelor naturale sunt cele mai importante, dar există și industrie petrochimică, a pastei de lemn, a placajelor, de sago, a sticlei și alimentară.

AGRICULTURA

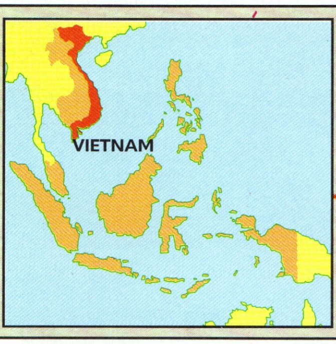
Singapore a renunțat treptat la agricultură, pe măsura dezvoltării industriei. Singapore are pescării mari, ce exploatează științific peștele și sunt o sursă utilă de hrană. Brunei încearcă să-și îmbunătățească agricultura prin finanțare de la guvern. Doar 15% din suprafață este cultivată, iar 80% din alimentele necesare trebuie importate, dar producția de orez și legume se află în creștere. Malaezia are o agricultură productivă, în special în depresiunile vestice unde plantațiile există de mulți ani. Cauciucul este și acum apreciat (Malaezia este cel mai mare producător din lume), dar uleiul de palmier a devenit mai important și este mai profitabil. Noile scheme de irigație au crecut producția în nord-vest, precum și în regiunile interioare.

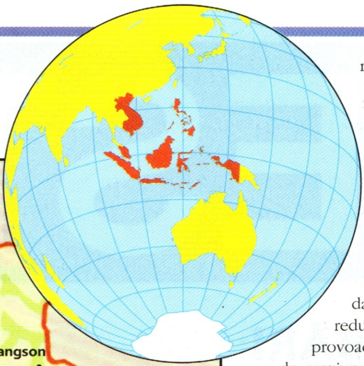
ORAȘE

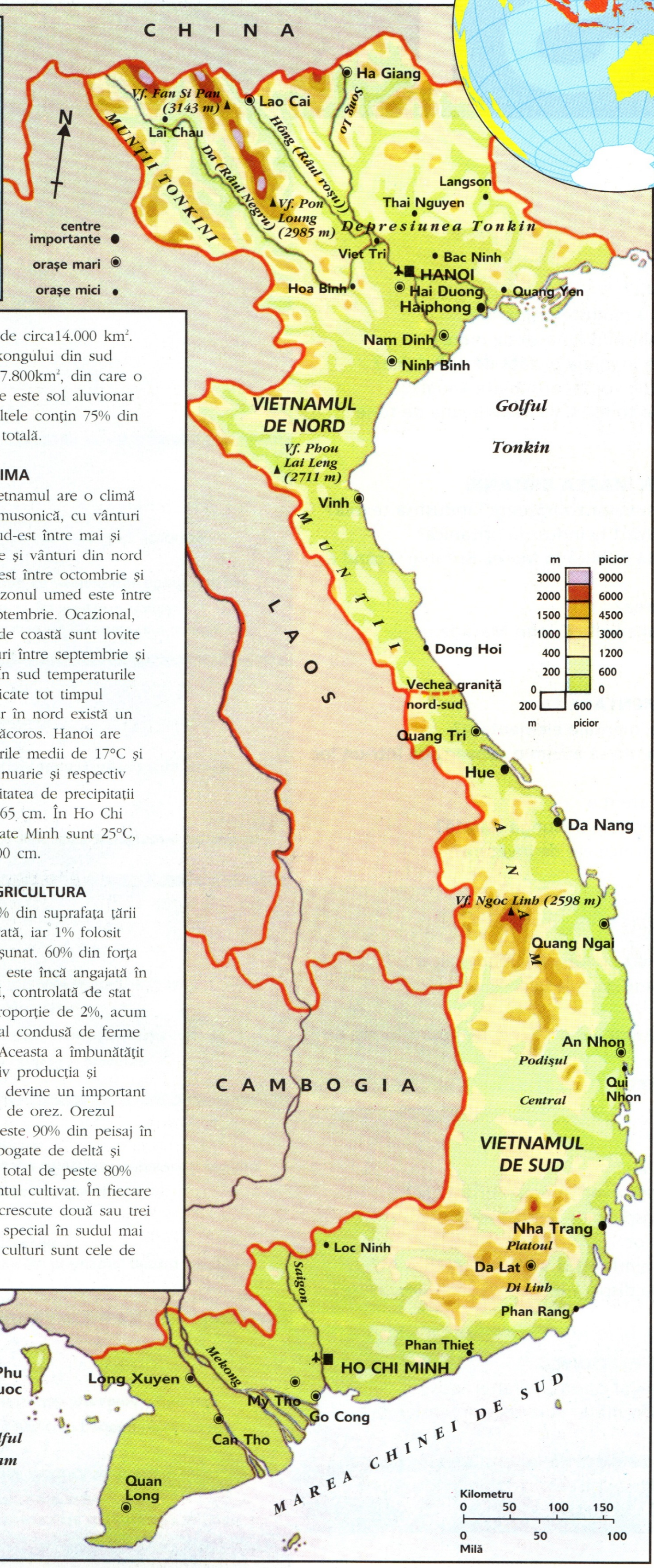
În Singapore, 100% din cetățeni locuiesc în oraș, 76% au origine chineză, iar 15% sunt malaezi. În Brunei, unde 60% sunt orășeni, majoritatea malaezi (65%), 20% chinezi și 8% indigeni, care trăiesc în principal în interior. Malaezia este urbanizată doar în proporție de 38%, dar există mai multe orașe importante, în majoritate de-a lungul depresiunilor de coastă: Kuala, Lumpur, Ipoh (293849 locuitori), Georgetown (248241) și Jonore Baharu (246395). Kuala Lumpur este principalul oraș industrial și este deservit de portul Kelang. Ipoh s-a dezvoltat inițial datorită industriei locale de exploatare a staniului, iar Jonore Baharu se află într-o regiune agricolă bogată și se află pe principala rută spre Singapore.



VIETNAM







Suprafaţa
329.556 km²

Aşezare geografică
8°40'-23°15' N, 102°20'-109°30' E

Populaţia
71.267.000 locuitori

Densitatea populaţiei
188 locuitori/km²

Capitala
Hanoi, 2.150.000 locuitori

Cel mai mare oraş
Ho Chi Minh, 3.169.000 locuitori

Produsul intern brut
12.600 milioane dolari SUA

Produse importate
piese de maşini, medicamente, ţiţei, produse din oţel, echipament aferent căii ferate, produse chimice, grâu, porumb, produse lactate

Produse exportate
cărbune, produse alimentare, peşte, articole de artizanat

Moneda oficială
dong (1 dong = 10 hao sau 100 xu)

Forma de stat
republică democrată

Vietnamul a fost o veche colonie franceză. El a fost invadat de japonezi în 1940. După ce ocupaţia japoneză a luat sfârşit, vietnamezii au luptat cu francezii pentru independenţă, iar nordul comunist a început o luptă de 20 de ani împotriva sudului. SUA a luptat pentru sud între 1965-1973 şi, după ce trupele au plecat, sudul a continuat să lupte până în 1976, când ţara s-a unit, sub control comunist. De atunci, forţele vietnameze luptă cu ţara vecină – Cambogia.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Două treimi din suprafaţa Vietnamului este dominată de Munţii Anam care se întind între Râul Roşu din nord şi Râul Mekong din sud. Multe dintre vârfuri depăşesc 2.000 m, dar partea cea mai înaltă se află în extrema nordică, unde vârful Fan Si Pan atinge 3.142 m. O câmpie de coastă îngustă se întinde de-a lungul ţării între cele două delte imense. Delta Râului Roşu din nord are o suprafaţă de circa14.000 km². Delta Mekongului din sud acoperă 37.800km², din care o mare parte este sol aluvionar bogat. Deltele conţin 75% din populaţia totală.

CLIMA

Vietnamul are o climă tropicală musonică, cu vânturi dinspre sud-est între mai şi septembrie şi vânturi din nord sau nord-est între octombrie şi aprilie. Sezonul umed este între mai şi septembrie. Ocazional, regiunile de coastă sunt lovite de taifunuri între septembrie şi ianuarie. În sud temperaturile rămân ridicate tot timpul anului, dar în nord există un anotimp răcoros. Hanoi are temperaturile medii de 17°C şi 29°C în ianuarie şi respectiv iulie, cantitatea de precipitaţii fiind de 165 cm. În Ho Chi Minh sunt 25°C, aceleaşi date 28°C şi 200 cm.

AGRICULTURA

21% din suprafaţa ţării este cultivată, iar 1% folosit pentru păşunat. 60% din forţa de muncă este încă angajată în agricultură, controlată de stat doar în proporţie de 2%, acum în principal condusă de ferme familiale. Aceasta a îmbunătăţit semnificativ producţia şi Vietnamul devine un important exportator de orez. Orezul acoperă peste 90% din peisaj în regiunile bogate de deltă şi ocupă un total de peste 80% din pământul cultivat. În fiecare an pot fi crescute două sau trei culturi, în special în sudul mai cald. Alte culturi sunt cele de manioc, soia, cartofi, zahăr, porumb şi câteva plantaţii de cauciuc, cafea şi ceai. Peştele este o altă sursă vitală de hrană. 40% din ţară este încă împădurită, dar defrişarea reduce această cifră şi provoacă probleme grave de eroziune a solului.

ORAŞE

Când Vietnamul de Nord şi de Sud au fost unite, în 1976, Hanoi a rămas capitala, deşi Ho Chi Minh (fostul Saigon) era mai mare. Doar 19% din populaţie locuieşte în zone urbane, în special la Hanoi şi Ho Chi Minh. Ho Chi Minh, aşezat pe Râul Saigon, este principalul oraş industrial şi port din sud. Hanoi se află într-o regiune de înălţime mică. Acest oraş străvechi este principalul centru industrial din nord. Haiphong (456.000 locuitori) este principalul port din nord, iar Da Nang (492.194 locuitori) este principalul port din centrul Vietnamului.

MINERITUL

Cărbunele se obţine din Quang Yen, la nord de Râul Roşu, şi în multe alte locuri. Este un important bun exportat precum şi principala sursă de energie. Producţia de petrol a crescut la 110.000 barili pe zi şi s-au găsit mari zăcăminte de gaze naturale în larg. Se extrag şi fosfaţi, mangan, minereuri de fier şi bauxită. De-a lungul coastei se găsesc straturi salifere. 75% din producţia de electricitate provine de la termocentrale, 25% din hidrocentrale, inclusiv de la centrala Tri An, finanţată de Rusia.

INDUSTRIA

În nord a avut loc o dezvoltare industrială mai mare decât în sud, datorită investiţiilor de interes rusesc şi chinez. Şi alte investiţii străine au fost încurajate de la introducerea reformelor economice. Interesul ţării pentru industrie a scăzut la 60%, concentrându-se în principal asupra prelucrării alimentelor, produselor textile, construcţiilor şi produselor chimice.

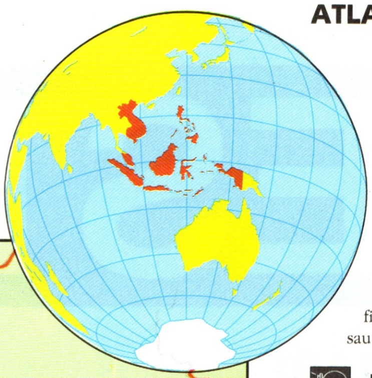
TRANSPORTUL

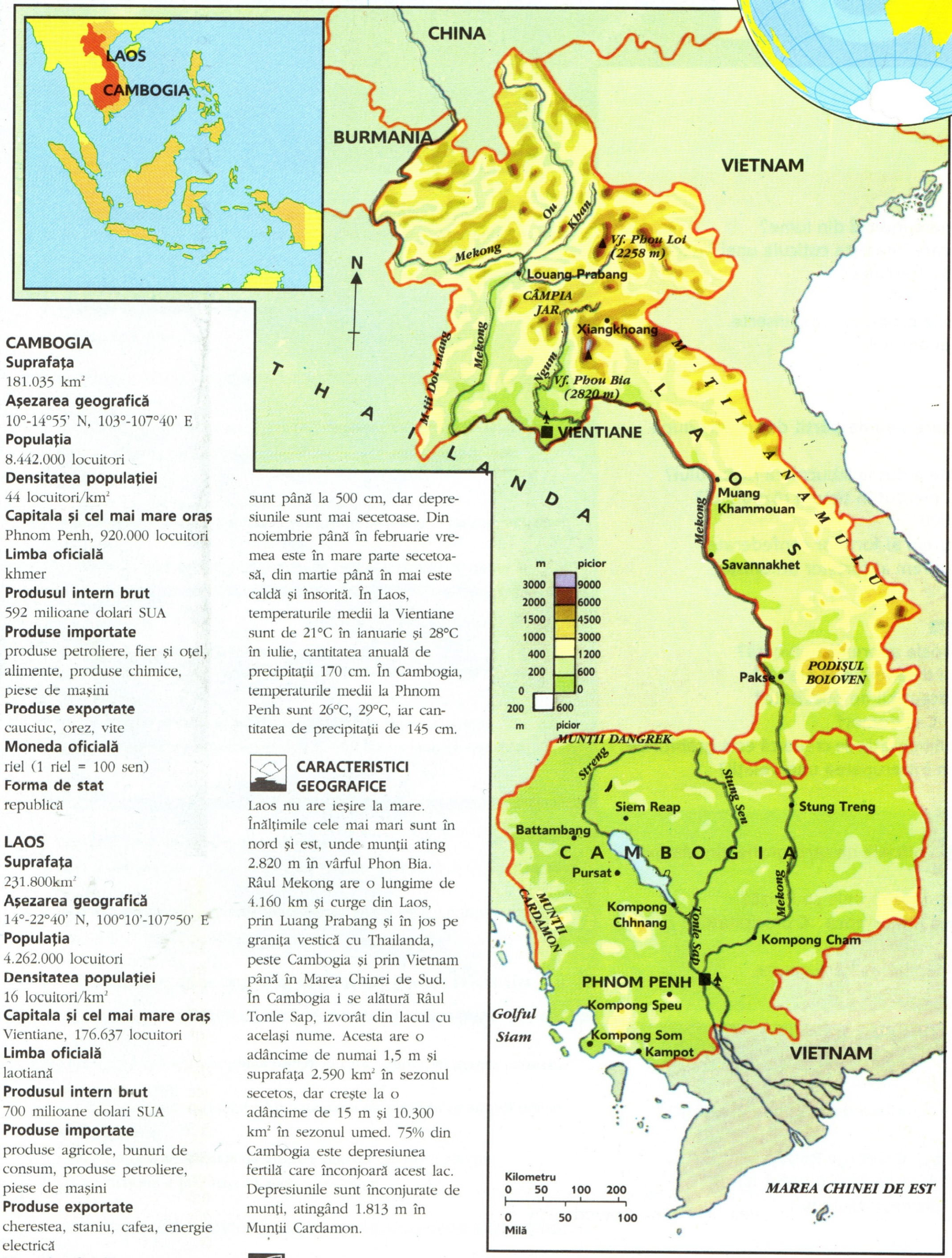
Există doar 2600 km de cale ferată, inclusiv linia principală dintre Hanoi şi Ho Chi Minh. Reţeaua de drumuri totalizează 374243 km, din care 60000 km sunt drumuri principale. Navigaţia pe râuri este importantă, existând 5000 km de căi navigabile. Principalele porturi sunt Da Nang, Haiphong şi Ho Chi Minh.


LAOS


CAMBOGIA

CAMBOGIA ȘI LAOS





CAMBOGIA
Suprafața
181.035 km²
Așezarea geografică
10°-14°55' N, 103°-107°40' E
Populația
8.442.000 locuitori
Densitatea populației
44 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Phnom Penh, 920.000 locuitori
Limba oficială
khmer
Produsul intern brut
592 milioane dolari SUA
Produse importate
produse petroliere, fier și oțel, alimente, produse chimice, piese de mașini
Produse exportate
cauciuc, orez, vite
Moneda oficială
riel (1 riel = 100 sen)
Forma de stat
republică

LAOS
Suprafața
231.800km²
Așezarea geografică
14°-22°40' N, 100°10'-107°50' E
Populația
4.262.000 locuitori
Densitatea populației
16 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Vientiane, 176.637 locuitori
Limba oficială
laotiană
Produsul intern brut
700 milioane dolari SUA
Produse importate
produse agricole, bunuri de consum, produse petroliere, piese de mașini
Produse exportate
cherestea, staniu, cafea, energie electrică
Moneda oficială
kip (1 kip = 100 at)
Forma de stat
republică democrată

CLIMA

Clima este musonică tropicală în ambele țări, cu un sezon ploios din mai până în septembrie sau octombrie. În zonele muntoase precipitațiile sunt până la 500 cm, dar depresiunile sunt mai secetoase. Din noiembrie până în februarie vremea este în mare parte secetoasă, din martie până în mai este caldă și însorită. În Laos, temperaturile medii la Vientiane sunt de 21°C în ianuarie și 28°C în iulie, cantitatea anuală de precipitații 170 cm. În Cambogia, temperaturile medii la Phnom Penh sunt 26°C, 29°C, iar cantitatea de precipitații de 145 cm.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Laos nu are ieșire la mare. Înălțimile cele mai mari sunt în nord și est, unde munții ating 2.820 m în vârful Phon Bia. Râul Mekong are o lungime de 4.160 km și curge din Laos, prin Luang Prabang și în jos pe granița vestică cu Thailanda, peste Cambogia și prin Vietnam până în Marea Chinei de Sud. În Cambogia i se alătură Râul Tonle Sap, izvorât din lacul cu același nume. Acesta are o adâncime de numai 1,5 m și suprafața 2.590 km² în sezonul secetos, dar crește la o adâncime de 15 m și 10.300 km² în sezonul umed. 75% din Cambogia este depresiunea fertilă care înconjoară acest lac. Depresiunile sunt înconjurate de munți, atingând 1.813 m în Munții Cardamon.

TRANSPORTUL

Cambogia are 1.370 km de cale ferată și 5.000 km de drumuri, din care aproape jumătate sunt pavate dar sunt în stare proastă. Există 3.700 km de căi navigabile interioare care reprezintă singurul mijloc de comunicație în multe părți ale țării. Phnom Penh este un port pe râu, iar navele transoceanice de până la 3,500 de tone pot naviga pe Mekong. Kompong Sam, principalul port la ocean, a fost construit în cadrul unui program de întrajutorare francez și este legat de capitală prin cale ferată și printr-o șosea modernă. Laos nu are căi ferate și doar 4.062 km de drumuri pavate. El este dependent de transportul pe râu. Mekongul și afluenții săi reprezintă cea mai mare parte din cei 4.587 km de căi navigabile interioare.

PESCUITUL

Peștele este o sursă esențială de hrană bogată în proteine, atât în Cambogia cât și în Laos. Cambogia are cea mai mare resursă de pește de apă dulce din sud-estul Asiei, cu o captură anuală de 90.000 tone. Mare parte a capturii se usucă imediat ce ajunge la mal, astfel poate fi stocată câteva luni sau mai mult.

MINERITUL

Cambogia are zăcăminte bogate de fosfați. Există zăcăminte de minereuri de fier de calitate superioară în nord, care ar putea fi exploatate după ce se va îmbunătăți transportul. Se extrage aur și pietre prețioase, dar Cambogia nu este bogată în minerale. Laos are două mine de staniu importante și multe zăcăminte, slab exploatate, de minerale precum gipsul, aurul, pietrele prețioase, fierul și potasiul.

INDUSTRIA

Dezvoltarea industrială este limitată în ambele țări și a fost perturbată de război. Ce există este legat de materii prime locale. Fabrici pentru rafinarea zahărului, măcinarea orezului și pentru textile există în majoritatea orașelor din Cambogia, iar la Phnom Penh și Kompong Sam sunt uzine constructoare de mașini și de ciment. Măcinarea orezului și a cherestelei sunt principalele industrii din Laos și s-a dezvoltat fabricarea țigaretelor, chibriturilor, berii și cărămizilor. Dezvoltările viitoare necesită investiții și surse de energie. 45% din energia electrică din Cambogia și 89% din cea din Laos se obține cu hidrocentrale.

AGRICULTURA

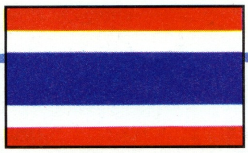
Peste 70% din forța de muncă a ambelor țări lucrează în agricultură, adesea la nivel de subzistență. În depresiunile Mekong din Laos și câmpia Kampuchiei se cultivă în special orez. Cambogia produce 2 milioane și Laos 1,5 milioane tone pe an. O altă sursă de hrană este porumbul. Pentru export se cultivă cauciuc, piper, tutun, ceai, cafea și bumbac. Doar 4% din Laos se cultivă și 4% este pășune. În Cambogia, cifrele sunt 17% și 3%. 76% din Cambogia și 57% din Laos sunt împădurite, iar exploatarea resurselor de cherestea este în creștere.

ORAȘE

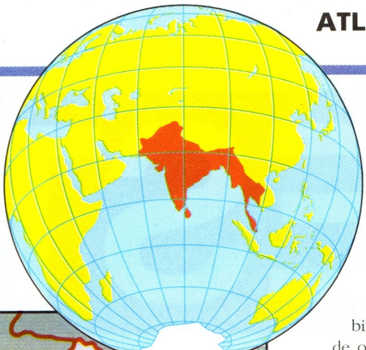
Vientiane, capitala Laosului, este un oraș mic. Luang Prabang (44.244) și Savannakhet (50.690) urmează ca mărime. Phnom Penh este important centru industrial și port. El a avut 2,5 milioane de locuitori înainte ca războiul și emigrația să scadă acest număr.



BIRMANIA



THAILANDA



BIRMANIA ȘI THAILANDA

BIRMANIA
Suprafața
676.552 km²
Populația
42.561.000 locuitori
Densitatea populației
59 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Rangoon, 2.458.712 locuitori
Limba oficială
birmaneză
Produse importate
piese de mașini, produse textile
Produse exportate
cherestea, orez, animale de casă, pește
Moneda oficială
kyat (1 kyat = 100 pyas)
Produsul intern brut
10.500.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

THAILANDA
Suprafața
514.000 km²
Populația
56.923.000 locuitori
Densitatea populației
105 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Bangkok, 5.876.000 locuitori
Limba oficială
thailandeză
Produse importate
piese de mașini, combustibili, autovehicule, produse chimice, aparate electrocasnice, fier și oțel, petrol brut
Produse exportate
produse textile, orez, porumb, tapioca, zahăr, cauciuc, pietre prețioase
Moneda oficială
baht (1 baht = 100 satangs)
Produsul intern brut
77.426.000.000 dolari SUA
Forma de stat
regat

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Pe granițele vestice, nordice și estice ale Birmaniei sunt munți, înconjurând bazinul central al râului Irrawaddy și al afluenților săi. Munții vestici includ Munții Arakan, Munții Naga, iar în nord este Vf. Hkakabo Ravi (5.967 m), cel mai înalt din Birmania. Podișul Shan din est atinge o înălțime maximă de 2.475 m, deși media este sub 1000 m. Văile râurilor Irrawaddy și Sittang sunt separate de Pegu Yoma, dar se unesc formând o câmpie de coastă și deltă. Birmania de sud constă din Peninsula Tenasserim, îngustă și deluroasă. Aceste dealuri se continuă spre sud în Thailanda, până la granița cu Malaysia. Cea mai mare parte a Thailandei constă din munți care înconjoară valea râului Chao Phraya. Dealurile estice ale Podișului Korat au o înălțime medie de 300 m. Munții nordici includ Vf. Doi Inthanon (2.595 m), cel mai înalt din Thailanda.

CLIMA

Clima musonică tropicală afectează ambele țări și provoacă diferențe între anotimpuri. Sezonul răcoros și secetos – între noiembrie și aprilie, iar sezonul cald și umed – între mai și octombrie. Vânturile din nord-est aduc vremea secetoasă, iar musonii din sud-vest aduc ploaia. Cantitatea de precipitații pe coastele mării atinge 500 cm pe an. Temperaturile sunt mari tot anul, dar cele mai mari în aprilie sau mai. Temperatura medie la Bangkok este de 26°C în ianuarie și 30°C în aprilie, luna cea mai călduroasă, iar cantitatea totală de precipitații 140 cm. Pentru Rangoon cifrele sunt 25°C, 30°C și 260 cm, iar pentru Mandalay 20°C, 31°C și puțin peste 80 cm.

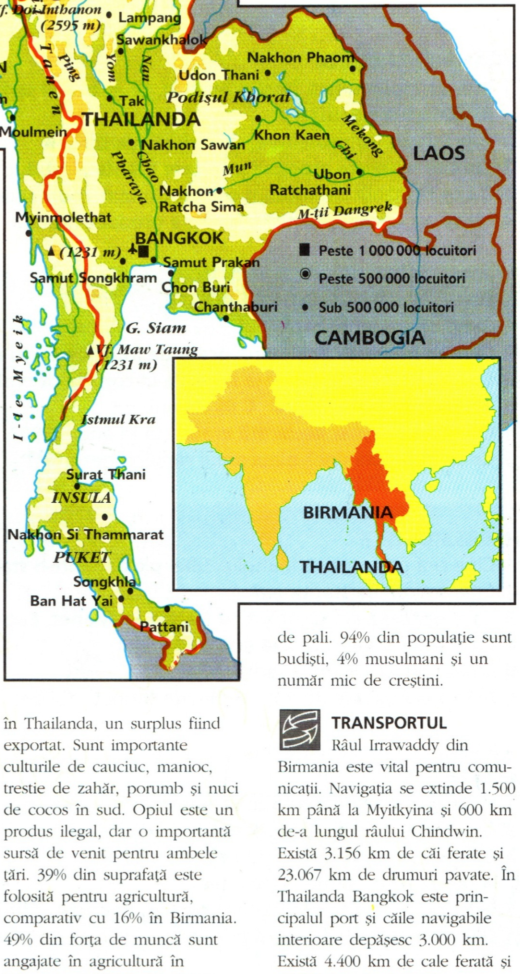
SILVICULTURA

Defrișarea a afectat grav ambele țări în ultimii ani, și doar 49% din Birmania și 29% din Thailanda sunt împădurite, în special regiunile mai înalte. În sudul Thailandei sunt păduri tropicale perene, dar în rest sunt răspândite pădurile de foioase. Elefanții mai sunt și astăzi folosiți pentru munca în păduri, iar râurile transportă buștenii. Lemnul pentru construcții, mobilă și furnir sunt principala sursă de venit. Tecul este cel mai important copac și în Birmania este principalul produs exportat.

INDUSTRIA

Industriile tradiționale sunt bazate pe produse locale: măcinarea orezului, fabricarea cherestelei, rafinarea zahărului, producerea tutunului și obținerea staniului, dar în ultimii ani industria s-a variat. Prelucrarea produselor agricole rămâne cea mai importantă, dar există și fabrici de ciment, de produse textile și încălțăminte, de rafinare a minereurilor, de îngrășăminte și produse farmaceutice. Turismul este important în Thailanda, iar industria artizanală în ambele țări. Distribuția curentului electric crește treptat, contribuind la dezvoltarea și expansiunea industriilor. 72% din energia electrică a Thailandei provin de la termocentrale, iar 28% de la hidrocentrale. Pentru Birmania cifrele sunt 75% și 25%.





MINERITUL

Birmania este relativ bogată în minereuri, deși producția este încă destul de mică. Se exploatează petrol și gaze naturale, cantități mici de cărbune, staniu, plumb, zinc, wolfram, cupru, argint, aur și pietre prețioase. Rubinele, ametistele și safirele provin din Mogok. În Thailanda se găsesc gaze naturale și zăcăminte mari de petrol, în special în Sirikit. Există și zăcăminte de staniu – în special pe peninsulă și Insula Phuket, wolfram, plumb, gips, lignit și pietre prețioase.

AGRICULTURA

Orezul este principala plantă cultivată în Birmania, ocupând 70% din terenul cultivat. În nord sunt importante porumbul, tutunul, fasolea, leguminoasele, alunele și bumbacul. Se cultivă trestie de zahăr iar depresiunea de coastă Tenasserim are plantații de cauciuc. Pescuitul este o sursă importantă de hrană. Orezul este principala plantă cultivată și în Thailanda, un surplus fiind exportat. Sunt importante culturile de cauciuc, manioc, trestie de zahăr, porumb și nuci de cocos în sud. Opiul este un produs ilegal, dar o importantă sursă de venit pentru ambele țări. 39% din suprafață este folosită pentru agricultură, comparativ cu 16% în Birmania. 49% din forța de muncă sunt angajate în agricultură în Birmania și 66% în Thailanda.

ORAȘE

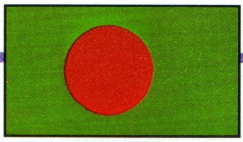
Aproape jumătate din populația totală a Thailandei trăiește în Bangkok și împrejurimile sale. Este principalul port și centru industrial. Are multe căi navigabile și peste un milion de oameni trăiesc în bărci. Al doilea oraș ca mărime este Songkhla (172.604), un port din sud. Doar 21% din populația Thailandei și 24% din cea a Birmaniei este urbană. Rangoon este principalul port și centrul industrial al Birmaniei. Al doilea oraș ca mărime este Mandalay (532.985 locuitori).

POPULAȚIA ȘI RELIGIA

Popoarele indigene care au pătruns în Birmania dinspre nord au origine tibetană, birmaneză, khmer și thailandeză, dar există și indieni, chinezi și populație din Bangladesh. 85% din populație este budistă, căreia li se alătură puțini animiști, musulmani, hinduși și creștini. În Thailanda principala limbă, thailandeza, aparține familiei lingvistice indo-chineze, dar a fost influențată de sanscrită și de pali. 94% din populație sunt budiști, 4% musulmani și un număr mic de creștini.

TRANSPORTUL

Râul Irrawaddy din Birmania este vital pentru comunicații. Navigația se extinde 1.500 km până la Myitkyina și 600 km de-a lungul râului Chindwin. Există 3.156 km de căi ferate și 23.067 km de drumuri pavate. În Thailanda Bangkok este principalul port și căile navigabile interioare depășesc 3.000 km. Există 4.400 km de cale ferată și 46.315 km de drumuri.



BANGLADESH

Suprafața
143.998 km2
Așezarea geografică
21°5'-26°40' N, 88°5'-92°50' E
Populația
108.000.000 locuitori
Densitatea populației
731 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Dacca, 6.537.308 locuitori
Limba oficială
bengaleză
Produse importate
piese de mașini, autovehicule, produse chimice, cereale, petrol
Produse exportate
produse de iută, piei, ceai, îmbrăcăminte, produse textile, produse din pește
Moneda oficială
taka (1 taka = 100 poisha)
Produsul intern brut
19.500.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

SILVICULTURA

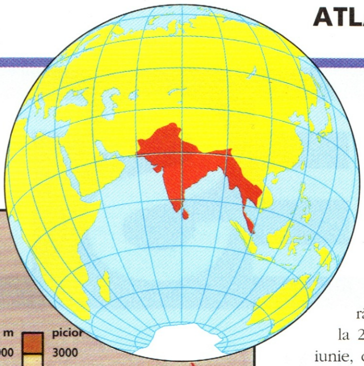
14% din suprafața țării este împădurită, în special în Munții Chittagong, și principala utilizare a pădurilor este pentru combustibil. Pădurile din munți sunt adesea dese și conțin lemne de esență tare precum tecul. Există cantități mari de bambus, folosite pentru fabricarea hârtiei. Delta râului Gange are peste 5.000 km² de păduri de mangrove, precum și arbori de gewa, o sursă de lemn de esență moale utilizat pentru chibrituri, pastă de lemn și hârtie.

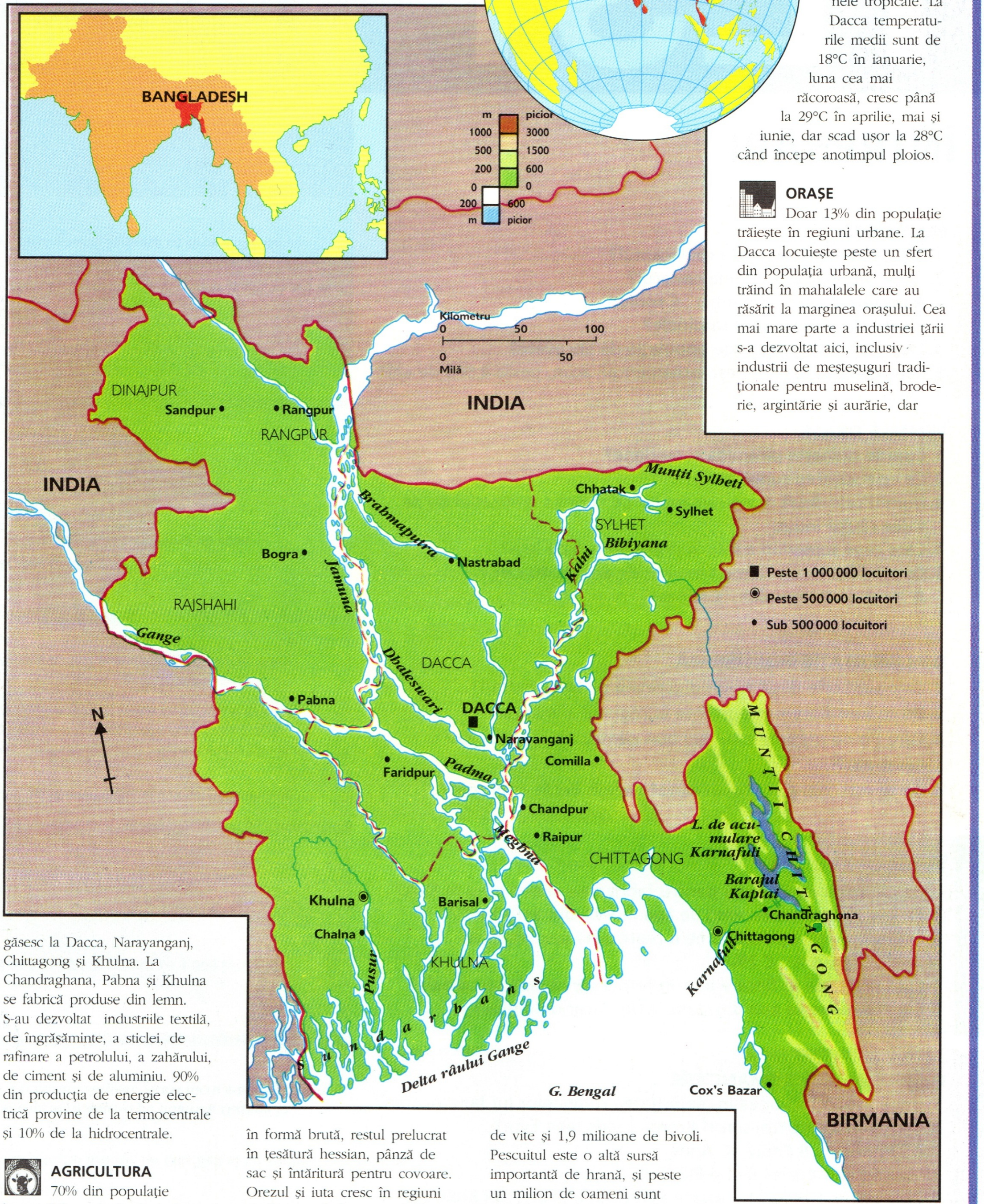
CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Bangladesh este situat în cea mai mare deltă din lume, unde râurile Gange, Padma, Meghna, Brahmaputra și Jamuna se varsă în mare. Peisajul aluvionar este jos și plat, cu regiuni mlăștinoase supuse la inundări. Inițial regiunea fost împădurită, cu mangrove lângă coastă și păduri tropicale în interior. Majoritatea pădurilor din interior au fost defrișate pentru cultivare. Inundațiile anuale redresează fertilitatea solului prin depunerea de mâl, care formează depuneri de sol în mare în Golful Bengal.

INDUSTRIA

Bangladesh are zăcăminte de minerale încă neexploatate, dar a început dezvoltarea unora. Există zăcăminte mari de cărbune inferior la Rajshahi și Jamalpur, și în Golful Bengal se extrage petrol. Rezervele de gaze naturale sunt suficiente pentru cel puțin 200 de ani, în special cele de lângă Sylhet și Comilla. Bangladesh este încă o țară în primul rând agrară, și majoritatea industriilor sunt legate de materiile prime. Mori de iută se găsesc la Dacca, Narayanganj, Chittagong și Khulna. La Chandraghana, Pabna și Khulna se fabrică produse din lemn. S-au dezvoltat industriile textilă, de îngrășăminte, a sticlei, de rafinare a petrolului, a zahărului, de ciment și de aluminiu. 90% din producția de energie electrică provine de la termocentrale și 10% de la hidrocentrale.





AGRICULTURA

70% din populație lucrează în agricultură și circa 70% din suprafața țării este cultivată, alte 5% fiind pășuni. Productivitatea scăzută este o problemă în multe regiuni, și independența din acest punct de vedere nu poate fi atinsă. Se cultivă o gamă restrânsă de plante pentru comerț, în principal iuta și pentru hrană, orezul. Iuta este principala sursă de venit din export, cultivându-se peste 700.000 de tone, un sfert din producția totală a lumii. Jumătate din recoltă se exportă în formă brută, restul prelucrat în țesătură hessian, pânză de sac și întăritură pentru covoare. Orezul și iuta cresc în regiuni similare, ambele necesitând apă și temperaturi mari. Pe 75% din teren este folosit pentru cultivarea zahărului. Producția totală este de 21 de milioane de tone, comparabilă cu cea a Thailandei. Producția de ceai este de aproximativ 40.000 de tone, în principal din regiunile mai răcoroase din Munții Chittagong și Sylhet. Se cultivă cartofi, leguminoase și tutun. În ciuda lipsei de spațiu, animalele sunt numeroase; 91 de milioane păsări de casă, 23 de milioane de vite și 1,9 milioane de bivoli. Pescuitul este o altă sursă importantă de hrană, și peste un milion de oameni sunt implicați în industria pescuitului.

CLIMA

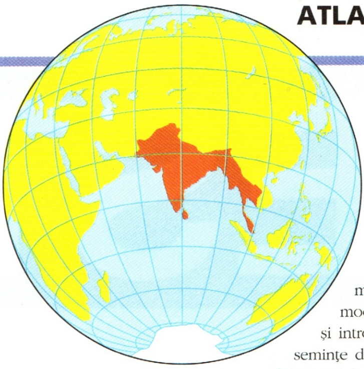
Bangladesh are o climă musonică cu trei anotimpuri distincte. Anotimpul răcoros între noiembrie-februarie, anotimpul cald între martie-iunie și principalul anotimp ploios între iunie-septembrie. Ploile sunt mari și frecvente în iunie, cu o cantitate medie de precipitații de 200 cm în depresiuni și 300 cm în munții nordici. Între septembrie și noiembrie ploile sunt mai puțin frecvente dar pot fi mari, acesta fiind perioada în care apar cicloanele tropicale. La Dacca temperaturile medii sunt de 18°C în ianuarie, luna cea mai răcoroasă, cresc până la 29°C în aprilie, mai și iunie, dar scad ușor la 28°C când începe anotimpul ploios.

ORAȘE

Doar 13% din populație trăiește în regiuni urbane. La Dacca locuiește peste un sfert din populația urbană, mulți trăind în mahalalele care au răsărit la marginea orașului. Cea mai mare parte a industriei țării s-a dezvoltat aici, inclusiv industrii de meșteșuguri tradiționale pentru muselină, broderie, argintărie și aurărie, dar există și multe mori de iută și de orez. Al doilea oraș ca mărime este Chittagong (1.391.877 locuitori), principalul port. El exportă cea mai mare parte a iutei și are mai multe industrii grele. Khulna (646.359), al treilea oraș ca mărime, este centrul regional al sud-vestului. Majoritatea oamenilor sunt săraci, și banii trimiși acasă de locuitorii Bangladeshului care lucrează în străinătate sunt importanți pentru economie.



INDIA 1.



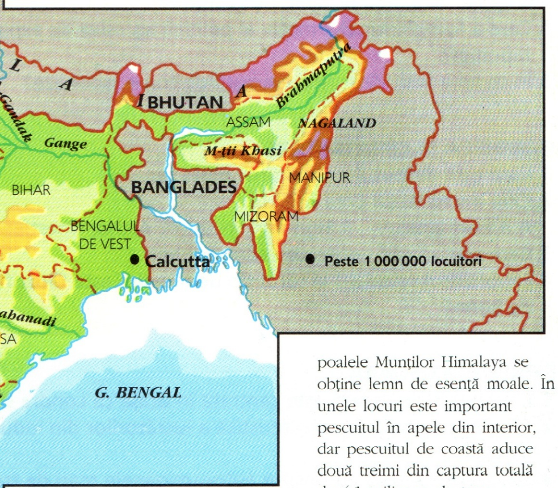
Suprafața
3.287.590 km²
Așezarea geografică
8°0-37°0 N, 6°85'-97°25' E
Populația
846.302.688 locuitori
Densitatea populației
247 locuitori/km²
Capitala
Delhi, 8.375.188 locuitori
Cel mai mare oraș
Calcutta, 10.916.272 locuitori
Limbi oficiale
hindi și engleza
Produse importate
țiței, piese de mașini, grâu, fier, oțel, produse chimice, îngrășăminte
Produse exportate
pietre prețioase, îmbrăcăminte, ceai, minereuri de fier, produse din iută, fire de bumbac, bunuri de construcții
Moneda oficială
rupie (1 rupie = 100 paisa)
Produsul intern brut
450.493 000 000 dolari SUA
Forma de stat
republică federală

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

M-ții Himalaya din nord ocupă circa 15% din suprafața țării. Sunt cei mai înalți munți din lume, atingând peste 7.000 m. La sud de M-ții Himalaya se întinde marea depresiune de la Deșertul Thar din vest, până în Bangladesh în est, în principal constând din valea fluviului Gange. Aceasta ocupă 45% din suprafața țării și are 4.000 km de la vest la est și 350 km din nord spre sud. Sudul Indiei este o peninsulă imensă ocupată de Podișul Deccan. În marginea nordică sunt M-ții Vindhya, spre vest M-ții Gații de Vest, cu înălțimea medie de 1.200 m. Înălțimea medie a Munților Gații de Est este pe jumătate atâta.

CLIMA

Clima musonică a Indiei are patru anotimpuri: în decembrie-martie anotimpul răcoros, secetos; în aprilie-mai anotimpul cel mai călduros; în iunie-septembrie anotimpul umed, când vântul bate din sud și aduce peste 90% din precipitațiile din India. Între octombrie-noiembrie este anotimpul musonului în retragere. Cantitatea totală de precipitații variază între 1.143 cm și doar 10 cm în Deșertul Thar. La Madras, în sud, temperaturile medii sunt 24°C în ianuarie și 31°C în iunie, iar cantitatea totală de precipitații 125 cm. Pentru Bombay cifrele sunt 24°C, 29°C și 180cm, iar pentru Delhi 14°C, 33°C și 63 cm.

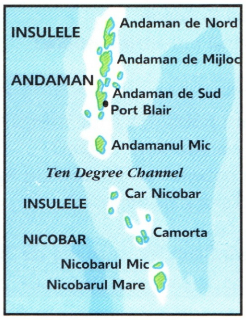



AGRICULTURA

Iuta, ceaiul, bumbacul, tutunul, trestia de zahăr, arahidele, cafeaua, dudele, nucile de cocos, cauciucul și opiul sunt culturi importante pentru comerț. Dudele se cultivă pentru viermii de mătase, India fiind al doilea mare producător de mătase din lume. India este al patrulea mare producător de cafea, cel mai mare cultivator de ceai, în special în dealurile Assam, Kerela și Tamil Nadu. Bumbacul se produce în cantități mari pe solurile vulcanice bogate spre interior de Bombay. Două treimi din stocurile de iută din lume se cultivă în delta Gangelui. 70% din forța de muncă lucrează în agricultură și 57% din suprafața țării este cultivată. O treime din aceasta este folosită pentru orez (60 de milioane de tone). Ca importanță urmează grâul. Meiul este important în regiunile mai secetoase, unde precipitațiile nu depășesc 50 cm. Utilizarea tot mai largă a tehnicilor moderne de agricultură și introducerea unor semințe de calitate bună și foarte productive în anii '80 au avut ca rezultat faptul că India a devenit independentă din punctul de vedere al cerealelor cultivate pentru hrană.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

Doar 23% din suprafața țării este acum împădurită, deoarece cea mai mare parte a pădurilor a fost defrișată pentru a crea mai mult teren agricol. Există păduri ocrotite aflate sub controlul guvernului, folosite pentru extracție regulată de cherestea sau pentru protecția rezervelor de apă. Din pădurile din Mysore se obține tec, iar din pădurile de la poalele Munților Himalaya se obține lemn de esență moale. În unele locuri este important pescuitul în apele din interior, dar pescuitul de coastă aduce două treimi din captura totală de 4,1 milioane de tone.



TERITORII INSULARE

Insulele Andaman și Nicobar, la 1.200 km la est de Madras, au 8.249 km² și o populație de 188.741 locuitori. I-le Andaman cuprind cinci insule mari, iar Ten Degree Channel le separă pe acestea de cele 19 insule din grupul Nicobar. Nucile de cocos sunt principalele produse de comerț în I-le Nicobar, iar I-le Andaman au lemne valoroase de esență tare, ca lemnul de santal, și gurjan pentru fabricarea placajelor. Se exportă cantități mari de lemne de esență moale pentru fabricile de chibrituri. Se cultivă cafea și cauciuc și cantități tot mai mari de orez. În pădurile din interior există și acum câțiva locuitori aborigeni. Lakshadweep este un teritoriu de 36 de insule (10 locuite) la circa 300 km de coasta Kerala, cu o suprafață totală de uscat de 32 km² și o populație de 40.249.

POPULAȚIA

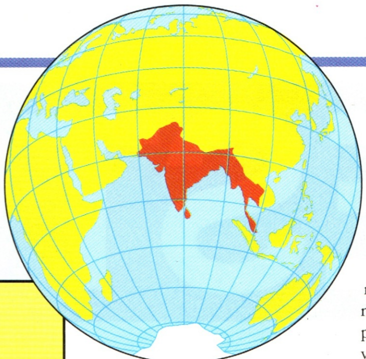
India este a doua cea mai populată țară din lume. 84% sunt hinduși, 11% sunt musulmani, 3% sunt creștini și 2% sunt sikh. Engleza este folosită ca limbă oficială. Hindusa este vorbită de circa 30% din populație. Alte limbi sunt bengaleza, marathi, telugu și urdu. India este o națiune agricolă și 73% din populația totală trăiește în regiuni rurale.

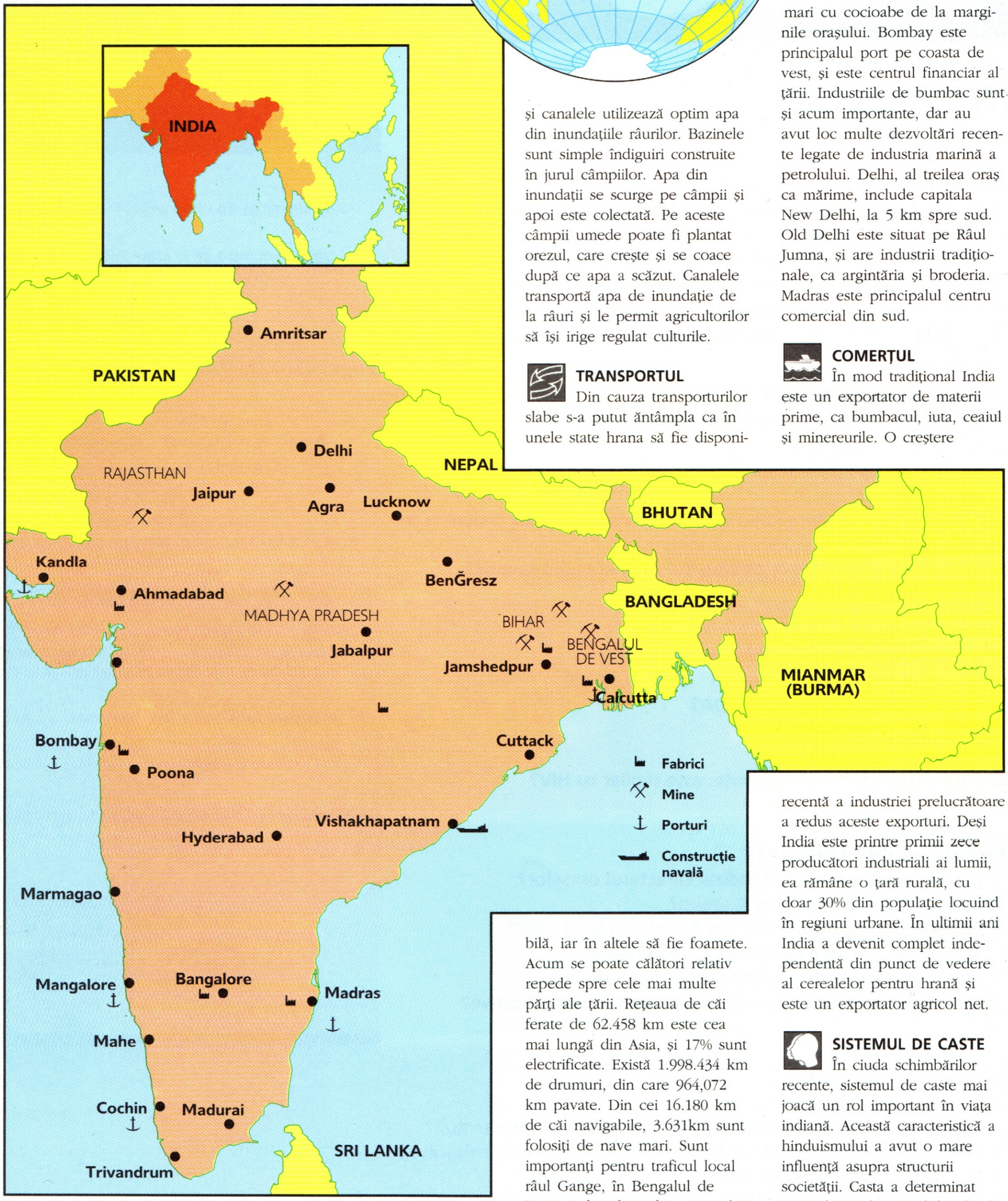
FOAMETEA ȘI HRANA

India, deși agricolă, nu a devenit independentă din punct de vedere al hranei. Producția de alimente este în creștere, dar nu la fel de rapidă ca și populația, iar rata mortalității a scăzut datorită îmbunătățirii îngrijirii medicale. S-a încercat încurajarea controlului nașterilor, dar rata natalității este tot în jur de 28 la mie. Secetele și inundațiile frecvente provoacă daune recoltelor.



INDIA 2.





MINEREURI

India produce peste 30 de milioane de tone de ţiţei pe an şi 340 de mii de terajouli de gaze naturale. Principalele surse sunt la Assam şi în mare în Golful Cambay. India este al cincilea producător de cărbune din lume, producând 240 de milioane de tone anual. Extracţia de cărbune este naţionalizată şi se întâlneşte în principal în statele Bihar, Bengalul de Vest şi Madhya Pradesh. India extrage peste 33 de milioane de tone de minereuri de fier, în principal în nord-est lângă Jamshedpur. O mare parte a fierului se exportă. Printre alte bogăţii minerale este bauxita, cromitul, cuprul, aurul şi manganul. Mica se extrage din Bihar şi Rajasthan.

ENERGIA

69% din energia electrică este produsă la termocentrale, centralele cu încălzire cu cărbune fiind şi acum cele mai importante. 29% provine din hidroelectricitate. O schemă nouă imensă se dezvoltă de-a lungul Râului Narmada în Gujarat, care va combina furnizarea apei pentru irigaţii cu producţia energiei electrice. Restul de 2% de electricitate provine de la centralele nucleare de la Tamil Nadu, Maharashtra şi Rajasthan. Nu există o reţea naţională şi multe regiuni, în special satele izolate, nu au curent electric.

INDUSTRIA

Dezvoltarea industriei a început cu adevărat în 1911, cu oţelăria de la Jamshedpur. Bhilai şi Valea Damodar sunt regiuni industriale importante. Aici se produce aluminiu, produse chimice şi îngrăşăminte, oţel şi produse pentru construcţiile de maşini. Spre est de regiunea Damodar se află Calcutta, alt centru industrial important, cu fabrici de prelucrare a iutei, industrie textilă, alimentară şi industrii de prelucrare a metalelor. Bombay şi Ahmadabad sunt principalele oraşe industriale din vest, specializate pe prelucrarea bumbacului. Oraşele industriale din sud, Madras şi Bangalore, sunt implicate în producţia de textile, şi în produse pentru construcţiile de maşini.

INDUSTRIA ARTIZANALĂ

Mici industrii artizanale se găsesc în mii de sate din India, în general organizate în cooperative. Cele mai populare dintre ele se ocupă cu torsul şi cu ţesutul, în special pentru kadi, un material tors şi ţesut manual. Există produse din mătase, în special din Assam, lucrări din filigran la Orissa, articole din alamă şi cupru, chibrituri şi alte produse din lemn, biciclete şi articole din piele.

IRIGAŢIILE

Chiar şi în regiunile în care ploile sunt mari în anumite anotimpuri, există perioade lungi de secetă. Irigaţia este vitală, şi nu doar în regiunile semiaride. Se mai utilizează metodele tradiţionale, dar există câteva proiecte la scară largă care asigură apa tot timpul anului. Asemenea proiecte necesită baraje mari pentru a crea rezervoare, ca şi cele care se văd în Valea Damodar, unde se generează şi hidroelectricitate pentru industriile locale. Puţurile sunt frecvente pe câmpiile din nord, şi cele de aspiraţie moderne pot ajunge la rezerve mai mari de apă subterană. Bazinele şi canalele utilizează optim apa din inundaţiile râurilor. Bazinele sunt simple îndiguiri construite în jurul câmpiilor. Apa din inundaţii se scurge pe câmpii şi apoi este colectată. Pe aceste câmpii umede poate fi plantat orezul, care creşte şi se coace după ce apa a scăzut. Canalele transportă apa de inundaţie de la râuri şi le permit agricultorilor să îşi irige regulat culturile.

TRANSPORTUL

Din cauza transporturilor slabe s-a putut ântâmpla ca în unele state hrana să fie disponibilă, iar în altele să fie foamete. Acum se poate călători relativ repede spre cele mai multe părţi ale ţării. Reţeaua de căi ferate de 62.458 km este cea mai lungă din Asia, şi 17% sunt electrificate. Există 1.998.434 km de drumuri, din care 964,072 km pavate. Din cei 16.180 km de căi navigabile, 3.631km sunt folosiţi de nave mari. Sunt importanţi pentru traficul local râul Gange, în Bengalul de Vest, şi de-a lungul regiunii de coastă de sud-vest. Bombay, Cochin, Kandla şi Mangalore sunt cele mai mari porturi pe Marea Arabiei, cu Calcutta şi Madras în Golful Bengal. Există cinci aeroporturi internaţionale şi 88 de alte aerodromuri importante.

ORAŞELE

Calcutta şi Bombay sunt două dintre cele mai mari oraşe din lume. Calcutta, la 140 km în susul Râului Hooghly, este un mare exportator de iută, ceai şi alte bunuri de larg consum. Este un important oraş industrial, dar dezvoltarea industriei nu a ţinut pasul cu creşterea populaţiei. Milioane de oameni sunt şomeri, ceea ce duce la extinderea zonelor mari cu cocioabe de la marginile oraşului. Bombay este principalul port pe coasta de vest, şi este centrul financiar al ţării. Industriile de bumbac sunt şi acum importante, dar au avut loc multe dezvoltări recente legate de industria marină a petrolului. Delhi, al treilea oraş ca mărime, include capitala New Delhi, la 5 km spre sud. Old Delhi este situat pe Râul Jumna, şi are industrii tradiţionale, ca argintăria şi broderia. Madras este principalul centru comercial din sud.

COMERŢUL

În mod tradiţional India este un exportator de materii prime, ca bumbacul, iuta, ceaiul şi minereurile. O creştere recentă a industriei prelucrătoare a redus aceste exporturi. Deşi India este printre primii zece producători industriali ai lumii, ea rămâne o ţară rurală, cu doar 30% din populaţie locuind în regiuni urbane. În ultimii ani India a devenit complet independentă din punct de vedere al cerealelor pentru hrană şi este un exportator agricol net.

SISTEMUL DE CASTE

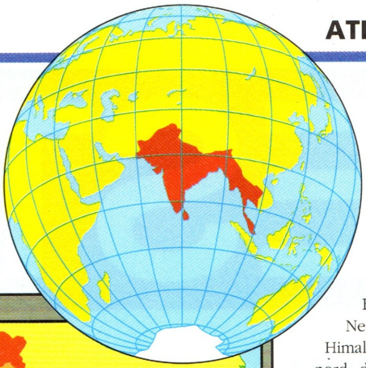
În ciuda schimbărilor recente, sistemul de caste mai joacă un rol important în viaţa indiană. Această caracteristică a hinduismului a avut o mare influenţă asupra structurii societăţii. Casta a determinat statutul social şi posibilităţile de angajare, deoarece unele locuri de muncă erau după tradiţie limitate la anumite caste. Căsătoria era şi ea determinată de castă. Castele mai înalte în general posedă pământurile, dar rar le cultivă, iar oamenii din castele de mai jos au în general poziţii de slujitori. S-a emis legislaţie care să prevină discriminarea, deoarece sistemul de caste au împiedicat dezvoltarea. Asemenea schimbări sunt mai evidente în oraşe.

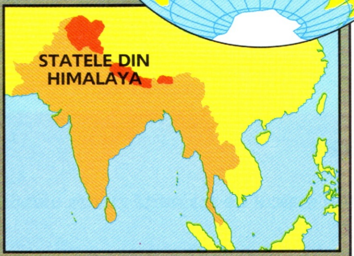


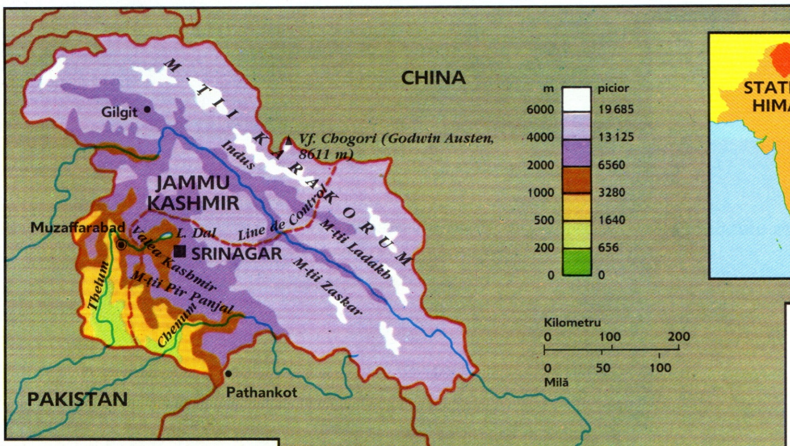


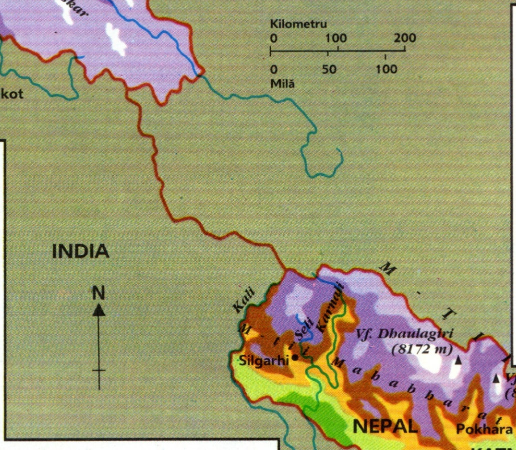
NEPAL BHUTAN

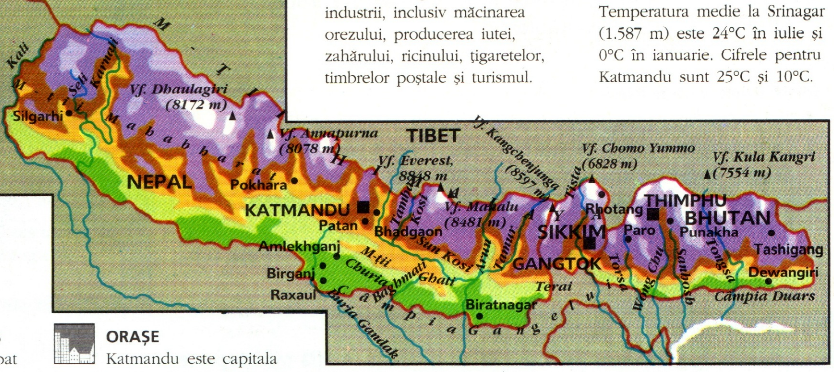
STATELE DIN HIMALAYA











NEPAL

Suprafaţa
140.747 km2

Populaţia
19.360.000 locuitori

Densitatea populaţiei
199 locuitori/km²

Capitala şi cel mai mare oraş
Katmandu, 360.000 locuitori

Limba oficială
Limba oficială este nepaleza. Se mai vorbesc alte 20 de limbi şi limba engleză este importantă

Produse importate
produse textile, îngrăşăminte, utilaje de transport, medicamente, piese de maşini

Produse exportate
cereale, covoare, articole de artizanat, piei, iută, ierburi

Moneda oficială
rupia nepaleză
(1 rupie = 100 paisa)

Produsul intern brut
3.600 milioane dolari SUA

Forma de stat
regat

BHUTAN

Suprafaţa
47.000 km²

Populaţia
600.000 locuitori

Densitatea populaţiei
28 locuitori/km²

Capitala şi cel mai mare oraş
Thimbu, 15.000 locuitori

Limba oficială
dzongkha

Produse importate
produse textile, cereale, piese de maşini, seminţe, bunuri de consum

Produse exportate
cherestea, ciment, cărbune, produse agricole

Moneda oficială
ngultrum (1 ngultrum = 100 chetrom). Este legală şi moneda oficială indiană

Produsul intern brut
240 milioane dolari SUA

Forma de stat
regat

JAMMU ŞI KASHMIR

Suprafaţa
222.236 km², din care 101.283 km² în India. Restul este ocupat de Pakistan (78.932 km²) şi China (42.735 km²)

Populaţia (în secţiunea indiană)
5.987.389 locuitori

Densitatea populaţiei
59 locuitori/km²

Capitalele
Srinagar (586.038) vara; Jammu (206.135) iarna

Forma de stat
Jammu şi Kashmir face parte oficial din India, dar posesia asupra statului este disputată între Pakistan şi China

SIKKIM

Suprafaţa
7.096 km²

Populaţia
405.550 locuitori

Densitatea populaţiei
43 locuitori/km²

Capitala şi cel mai mare oraş
Gangtok, 36.768 locuitori

Forma de stat
Sikkim a devenit al 22-lea stat al Uniunii Indiene în mai 1975. Locuitorii sunt popoarele indigene lepcha, bhutia din Tibet şi nepalezii, fiecare cu o altă limbă. Engleza este limba oficială

ORAŞE

Katmandu este capitala Nepalului. Are multe clădiri vechi şi frumoase, inclusiv palate şi temple, şi este centru comercial. Thimbu este principala piaţă a Bhutanului, şi locul palatului regal. Srinagar, capitala secţiunii indiene din Jammu şi Kashmir, este un centru turistic popular. Situat la o înălţime de 1.600 m pe râul Jhelum, apa este prezentă peste tot. Numeroase canale sunt traversate de poduri pitoreşti din lemn, iar Lacul Dal este vestit pentru grădinile sale plutitoare. Alte atracţii sunt vechile clădiri hinduse şi musulmane. Gangtok este principalul oraş din Sikkim. Este centrul comercial şi administrativ.

INDUSTRIA

Industria nu este prea dezvoltată şi în mare parte este limitată la prelucrarea produselor locale, precum metalele, lemnul, lâna, pielea şi alimentele. În Kashmir şi Jammu există industrii artizanale importante pentru torsul mătăsii, papier mâché, sculptură în lemn şi ţesutul de covoare. Turismul este principala industrie. Sikkim are câteva industrii, ca fabrici de ţigări, distilerii şi conservarea alimentelor. Bhutanul are industrii puţine în afară de silvicultură, prelucrarea alimentelor şi fabrici de ciment. În Nepal se produce de asemenea ciment, dar există o gamă mai largă de industrii, inclusiv măcinarea orezului, producerea iutei, zahărului, ricinului, ţigaretelor, timbrelor poştale şi turismul.

AGRICULTURA

Economia statelor himalayene este în principal agricolă, atât pentru subzistenţă cât şi ca sursă de venit. Toate regiunile produc orez, porumb, mei, grâu şi orz pentru hrană. În Sikkim se cultivă pentru comerţ nucşoară, mandarine, mere şi cartofi. Portocalele şi nucşoara sunt culturi importante pentru comerţ în Bhutan. În Jammu şi Kashmir, 80% din populaţie depinde de agricultură. Pe lângă alte culturi pentru hrană sunt importante leguminoasele şi fructele. În Nepal se cultivă plante similare şi, în plus, trestie de zahăr, iută şi rapiţă. Nepalul este producător ilegal de canabis.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cele patru state sunt muntoase, dar au şi depresiuni. Nepalul, Sikkimul şi Bhutanul sunt traversate în nord de M-ţii Himalaya, cu Vf. Everest în Nepal (8.882 m). Spre sud sunt poalele Munţilor Himalaya, iar dincolo acestea Câmpia Gangelui. Principala zonă depresionară din Nepal este Terai, o câmpie îngustă, adesea mlăştinoasă. Sikkim nu are o zonă depresionară sudică, dar Bhutan este similar cu Nepalul, cu vârfuri din M-ţii Himalaya de peste 7.000 m în nord, dealuri şi depresiuni sudice, Câmpia Duars. Jammu şi Kashmir conţine înalţii Munţi Karakorum în nor. Regiunea joasă este Valea Kashmirului.

CLIMA

Condiţiile climatice sunt puternic influenţate de altitudine şi apar variaţii considerabile de temperatură şi precipitaţii pe distanţe mici. În est precipitaţiile au loc în sezonul musonic al verii, dar în Kashmir precipitaţiile de iarnă apar odată cu depresiunile atmosferice dinspre vest. În munţii mai înalţi ploaia cade sub formă de ninsori. 75 cm este totalul mediu în depresiuni, cu 100 cm sau mai mult pe dealurile joase. Temperaturile variază cu înălţimea. Temperatura medie la Srinagar (1.587 m) este 24°C în iulie şi 0°C în ianuarie. Cifrele pentru Katmandu sunt 25°C şi 10°C.

SILVICULTURA

33% din Nepal este împădurită. Câmpia Terai şi dealurile joase furnizează atât lemn de esenţă tare cât şi de esenţă moale. 60% din Bhutan este împădurit. Pădurile sunt o sursă valoroasă de venit. Sikkim, Jammu şi Kashmir ambele exportă plante medicinale.

TRANSPORTUL

Călătoritul este dificil datorită naturii muntoase a regiunii şi mersul pe jos este adesea singura opţiune. Nepalul are 101 km de cale ferată şi 2.000 km drum pavat. Bhutanul nu are căi ferate; are 2.160 km de drumuri, din care 1.703 km pavate. Sikkim este aproape de staţia terminus a căii ferate din Siliguri (la 15 km de Gangkok), iar Jammu şi Kashmir sunt legate la căile ferate indiene printr-o linie din Pathankot. Iarna Srinagar are o legătură pe şosea cu depresiunile sudice prin Tunelul Jawahar.

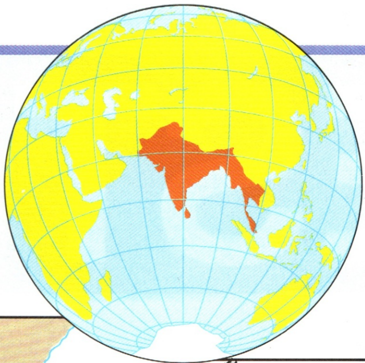


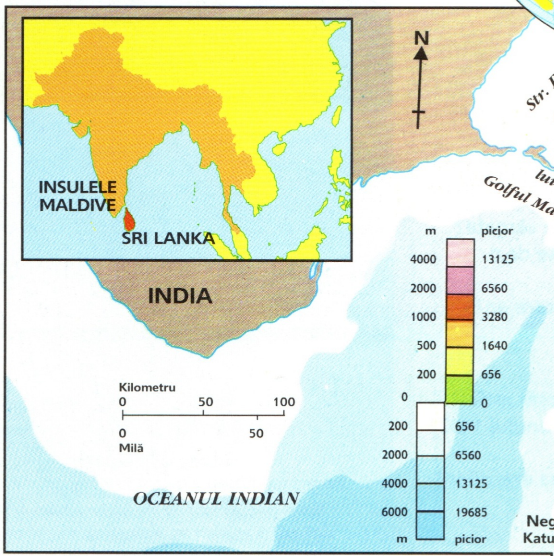
Sri Lanka



Insulele Maldive

SRI LANKA ȘI INSULELE MALDIVE









SRI LANKA

Suprafața
65.610 km²

Așezarea geografică
5°55'-9°50' N, 79°42'-81°52' E

Populația
18.100.100 locuitori

Densitatea populației
249 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Colombo, 1.963.000 locuitori

Limba oficială
sinhala este vorbită de 74% din populație. Cealaltă limbă națională este tamila, iar engleza este folosită în administrașia

Produse importate
produse petroliere, piese de mașini, utilaje de transport, grâu, orez, zahăr, produse textile

Produse exportate
cauciuc, ceai, produse textile, copra, ulei de cocos, fibră de cocos, pietre prețioase, bijuterii

Moneda oficială
rupie (1 rupie = 100 cenți)

Produsul intern brut
12.905 000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

INSULELE MALDIVE

Suprafața
298 km²

Așezarea geografică
3°15'- 8° N, 73°- 74°20' E

Populația
238.000 locuitori

Densitatea populației
637 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Male, 46.334 locuitori

Limbi oficiale
divehi (un dialect sinhalez), araba, engleza și hindusa

Produse importate
bunuri de consum, orez, produse textile, mijloace de producție, produse petroliere

Produse exportate
pește, îmbrăcăminte, produse din nucă de cocos

Moneda oficială
rufiyaa (1 rufiyaa = 100 laris)

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

O insulă mai mare și mai multe ostroave coraliere mici, numite împreună Puntea lui Adam, formează o legătură cu India peste Golful Mannar. Insula Sri Lanka are 440 km lungime și 220 km lățime. Principalele râuri se varsă din munți într-o formă radiară. De-a lungul coastei sunt câmpii și dealuri mai joase, unduitoare. Câmpia este cea mai lată în nord și conține suprafețe mari de aluviuni, depuse de principalele râuri, inclusiv cel mai lung râu din Sri Lanka, Mahawell Ganga. Insulele Maldive constau din peste 1.200 de insule coraliere situate la 640 km la sud-vest de Sri Lanka. Înălțimea uscatului nu depășește 2,5 m deasupra nivelului mării. Insulele sunt acoperite cu ierburi și palmieri. 202 dintre ele sunt locuite.

AGRICULTURA

50% din forța de muncă din Sri Lanka lucrează la ferme. 29% din suprafața de uscat sunt folosite pentru culturi și 7% pentru pășuni. Principala cultură este orezul, cu o producție anuală de 2,6 milioane de tone. Suprafața cultivată s-a întins o dată cu dezvoltarea schemelor de irigație din depresiunile estice și sudice. Nucile de cocos se cultivă în regiunile de coastă, iar cauciucul și ceaiul în regiunea muntoasă centrală. Plantațiile de ceai se întâlnesc la înălțimi de până la 1.800 m. Cauciucul se cultivă pe versanții mai mici. În Insulele Maldive 10% din suprafața de uscat este cultivată, nuca de cocos fiind cea mai importantă.

CLIMA

Sri Lanka are climă musonică ecuatorială. La Colombo temperatura medie este de 26°C în ianuarie și 28°C în mai; La Nuwara Eliya (1.880 m) 14°C, respectiv 16°C. Insulele Maldive sunt călduroase și umede. Temperatura medie este de 27°C și cantitatea totală de precipitații este de 150 cm.

TRANSPORTUL

Sri Lanka are 1.583 km de cale ferată. Există 25.196 km de drumuri. Colombo, Batticaloa, Trincomalee și Jaffna au aeroporturi. Principalul port este Colombo. Insulele Maldive au legături maritime cu Sri Lanka.

PESCUITUL

Economia Insulelor Maldive este dominată de pescuit, care angajează peste 50% din populație. Captura anuală totală aproximează 70.000 de tone. Principalul pește exportat este peștele bonito. Și în Sri Lanka pescuitul este important.

MINEREURI, ENERGIE

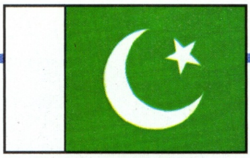
Sri Lanka are zăcăminte de pietre prețioase și semiprețioase. Există zăcăminte de grafit și de fosfați. Prin evaporare naturală se produc până la 150.000 de tone de sare anual. 25% din energia electrică sunt obținute din termocentrale, care utilizează petrol importat. Restul de 75% este obținut din hidrocentrale.

INDUSTRIA

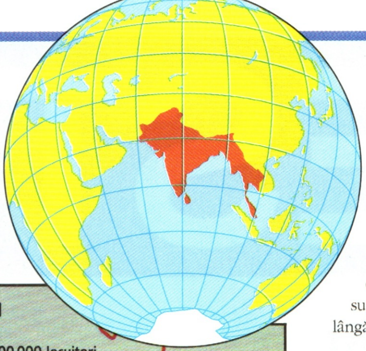
Sri Lanka are industrii stabile de prelucrare pentru cauciuc, ceai, nuci de cocos și tutun, precum și uzine mai noi (rafinării de petrol și fabrici de textile), care utilizează materii prime importate. Industriile artizanale sunt răspândite. În Insulele Maldive, industria este în principal legată de pescuit. Turismul este important.

ORAȘE

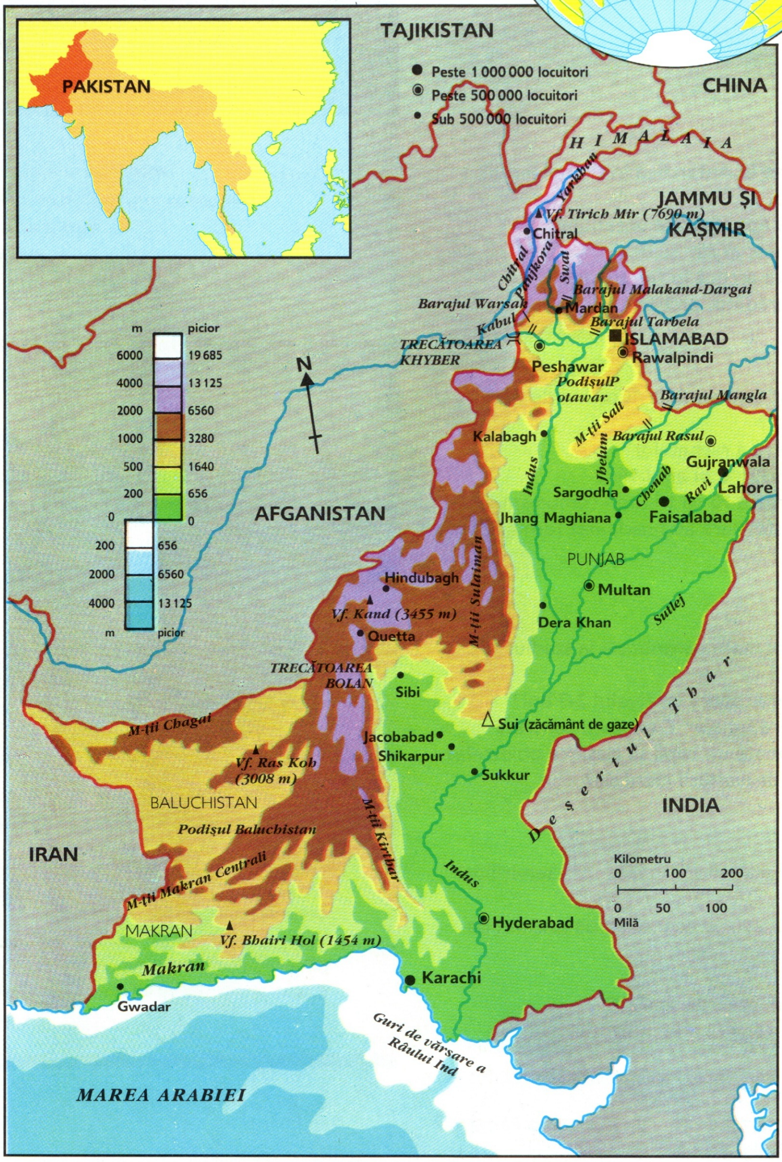
21% din populație este urbană. Colombo este cel mai mare oraș. Jaffna (876.000), din nord, are legături cu India. Kandy (1.251.000), fosta capitală, este principalul oraș din interior și un centru al ceaiului și cauciucului. Male este capitala și principalul port al Insulelor Maldive. Aici se găsesc singurele drumuri de pe insule (din fragmente de coral spart).



PAKISTAN



Suprafața
803.950 km²
Așezarea geografică
23°41'-36°50' N, 60°55'–75°30' E
Populația
131.500.000 locuitori
Densitatea populației
149,6 locuitori/km²
Capitala
Islamabad, 350.000 locuitori
Cel mai mare oraș
Karachi, 7.183.000 locuitori
Limbi vorbite
urdu și engleza sunt limbile oficiale, dar 64% din populație vorbesc punjabi
Produse importate
piese de mașini, utilaje de transport, țiței, produse chimice, fier și oțel, uleiuri vegetale, îngrășăminte
Produse exportate
bumbac, covoare, orez, îmbrăcăminte
Moneda oficială
rupia (1 rupie = 100 paisa)
Produsul intern brut
56.000.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Munții ocupă părțile vestice și nordice ale țării. Lanțurile muntoase cele mai înalte se găsesc în nord, atingând 7.694 m în Trichmir, cel mai înalt vârf din țară. Acești munți nordici sunt întrerupți de văile râurilor Yarkhan, Swat, Chitral și Panjkora, care curg prin defilee adânci. De-a lungul graniței cu Afganistan, munții includ lanțurile muntoase Safed Koh și Sulaiman. Trecătoarea Khyber asigură o rută prin munți, legând Pakistanul cu Afganistanul. Sud-vestul Pakistanului constă din Podișul Baluchistan, care are o margine estică înaltă în Munții Kirthar. Podișul (cu o înălțime medie de 300 m), descrește spre granița cu Iran. O mare parte din estul Pakistanului este o câmpie aluvionară joasă, formată de râul Indus și de afluenții săi, râurile Jhelum, Chenab, Ravi și Sutlej.

CLIMA

Condițiile musonice domină Pakistanul, care are trei anotimpuri principale. Anotimpul răcoros, dintre octombrie și februarie, este însorit, cu zile calde și nopți reci. Anotimpul călduros, dintre martie și iunie, are ocazional ploi cu tunete. Anotimpul ploios este între iunie și mijlocul lui octombrie. Deoarece este o țară mare, există variații regionale considerabile. Temperatura medie la Karachi este de 19°C în ianuarie și 31°C în iulie, cu doar 20 cm de precipitații pe an, în principal în iulie și august. Pentru Islamabad, în interior, cifrele sunt de 9°C și 33°C, respectiv peste 90 cm. Vara Jacobabad este unul dintre cele mai călduroase locuri din lume, cu temperaturi de 36°C în iunie-iulie; s-au înregistrat și 53°C.

COMUNICAȚIILE

Există 8.163 km de cale ferată care leagă principalele orașe din Câmpia Indus, și o rețea de 179.752 km de drumuri, din care 91.985 km sunt principale. Principalul port este Karachi, care are un port natural frumos. Cel mai important port vestic este Gwadar.

ORAȘE

Peste 30% din populație este urbană. Karachi, fosta capitală, este cel mai mare oraș, principalul port și centru industrial. Aici se concentrează peste trei sferturi din comerțul exterior. Lahore (2.952.689) se află pe Râul Ravi și este un centru regional cu multe industrii. Faisalabad, fostul Lyallpur (1.104.209), este un centru comercial regional și industrial. Islamabad, capitala începând din 1965, a fost creat pentru a încuraja dezvoltarea spre interior. Se află la 14 km la nord-est de Rawalpindi (794.843), la o altitudine de 600 m. Un amestec de vechi și nou, el are clădiri islamice tradiționale și stiluri mai moderne de arhitectură.

MINERITUL

Pakistanul nu este bogat în minereuri, dar s-au găsit zăcăminte de petrol în Câmpia Potawar. Zăcămintele de gaze naturale sunt destul de mari, iar conductele leagă principala zonă de minerit Sui cu Karachi și Multan. Cărbunii sunt extrași aproape de Trecătoarea Bolan și în Punjab. În Baluchistan se extrage cupru și mici zăcăminte de aur și argint. Minereuri inferioare de fier se extrag în Kalabagh și s-au descoperit minereuri de calitate superioară în regiunea Chitral, lângă Munții Himalaya.

ENERGIA

Termocentralele produc 50% din energia electrică iar hidrocentralele, 47%. S-au construit hidrocentrale mari pe râurile Indus, Jhelum și Kabul. Acestea au fost singurele furnizoare importante de energie înainte ca marile zăcăminte de gaze să fie descoperite. O centrală electrică nucleară de lângă Karachi utilizează acum uraniu produs autohton.

INDUSTRIA

Principalele industrii sunt industriile textilă, a îmbrăcămintei, de prelucrare a alimentelor, a produselor petroliere și chimice, a hârtiei și a materialelor de construcții. Industriile mai vechi sunt legate de produsele agricole locale, îndeosebi de bumbac, zahăr, orez, plante oleaginoase și tutun. Industria de prelucrare a pielii este răspândită și există mai multe fabrici mari de pantofi. Producția de ciment și uzinele de construcții există în multe orașe mari și numărul uzinelor chimice, a producătorilor de îngrășăminte este în creștere. Industria angajează 13% din totalul forței de muncă. Numeroase industrii artizanale mici produc țesături, produse de olărie, articole de metal și bunuri din piele.

IRIGAȚIILE

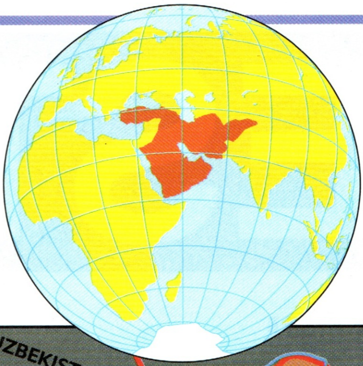
În mare parte din Pakistan precipitațiile sunt reduse, și chiar și în regiunile mai umede peste șase luni sunt secetoase. Aproape trei sferturi din terenul agricol se bazează parțial pe apa de irigație. S-au construit scheme de scară largă pe râul Indus și afluenții săi, și există o rețea imensă de canale. Peste 13 milioane de hectare sunt irigate. S-au construit baraje mari, care asigură alimentația cu apă. În câmpia Indus sunt puțuri și rezerve de apă.

AGRICULTURA

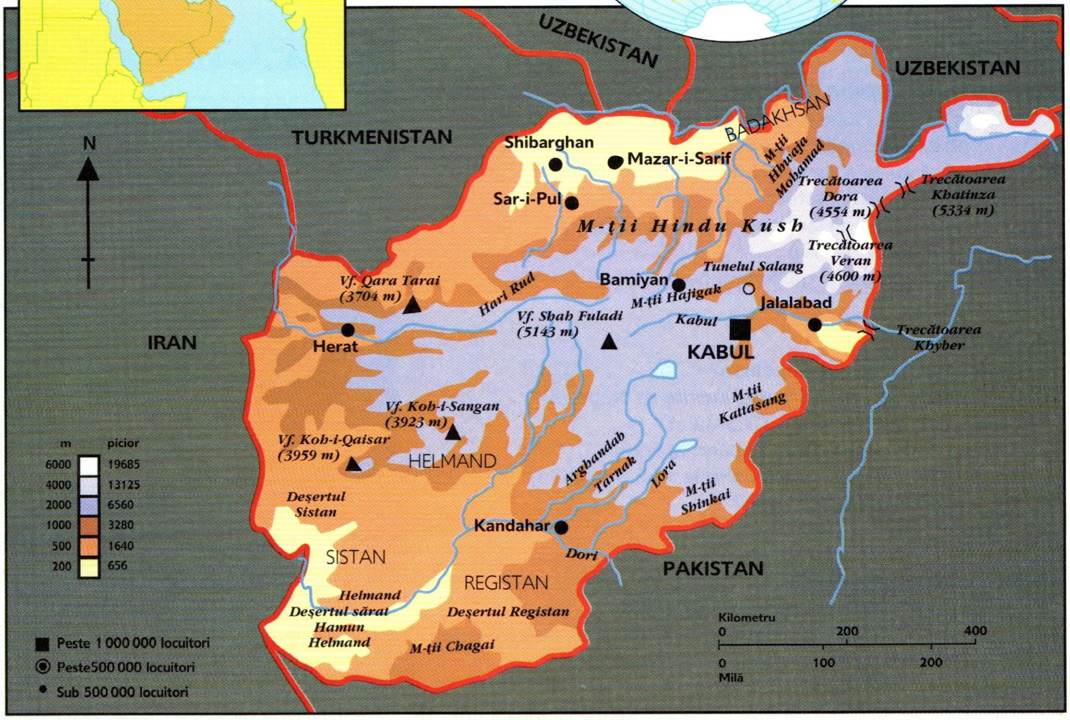
Agricultura angajează 51% din forța de muncă. 27% din suprafața țării revine culturilor și 6% pășunatului. Valea râului Indus este principalul teren arabil, unde vara se cultivă orez și porumb, iar iarna grâu. Bumbacul, principala plantă de comerț, se cultivă pentru fibră și semințe. Alte plante pentru comerț sunt trestia de zahăr, tutunul și fructele.



AFGANISTAN







Suprafața
647.497 km²
Populația
20.500.000 locuitori (din care peste 2 milioane sunt nomazi)
Densitatea populației
24 locuitor/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Kabul, 700.000 locuitori
Limbi oficiale
pushtu și dari (persană)
Produse importate
autovehicule, produse petroliere, produse textile
Produse exportate
gaze naturale, fructe și nuci, covoare
Moneda oficială
afgani (1 afgani = 100 puls)
Produsul intern brut
3.100.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Afganistan este o țară fără ieșire la mare din Asia centrală. 75% din suprafață sunt acoperite cu munți colțuroși, care se centrează în Munții Hindu Kush, al doilea lanț muntos ca mărime din lume. Multe vârfuri depășesc 6.100 m. Cea mai mare parte a restului țării conține câmpii aride, care flanchează miezul muntos în nord, vest și sud. Podișul sud-vestic este în mare parte pustiu, nelocuit, majoritatea populației concentrându-se în văile fertile din jurul orașelor Kabul, Bamiyan și Jalalabad. Principalele râuri sunt Helmand și Kabul.

CLIMA

Afganistanul are o climă continentală, secetoasă, cu patru anotimpuri distincte. Temperaturile variază puternic în funcție de anotimp și de regiune. Iernile aduc zăpadă, iar verile sunt calde și secetoase. Toamna este moderată. Cantitatea medie de precipitații este de aproximativ 34cm pe an și cade în principal primăvara. Temperatura medie la Kabul este de –3°C în ianuarie și 24°C în august.

POPULAȚIA

Aproape toți afganii sunt musulmani, iar 80% din ei sunt sunni. Poporul pathan (sau pashtun), cu puțin peste 50% din populație, este comunitatea etnică și lingvistică dominantă. A doua cea mai mare comunitate (20%) este cea a tadjikilor vorbitori de dari (persană). Circa 11% din populație este turcică, în majoritate uzbeki și turcomani, care trăiesc în câmpiile nordice ca fermieri și păstori. Aproximativ 1,3 milioane de hazara, un popor mongoloid care vorbește în principal dari, trăiesc în munții centrali. Există multe comunități mai mici, dintre care cele mai importante sunt nuristanii din munții înalți din est și baluchii din regiunea sudică de deșert. Câteva mii de hinduși și sikh trăiesc ca și comercianți în orașe. Până în anii 1970, Afganistanul a fost condus de o monarhie. În 1972 o lovitură de stat de extremă stângă a înlăturat monarhia și a întemeiat o republică. O altă lovitură de stat militară din 1978 a dat puterea Partidului Popular Democratic al Afganistanului (PPDA). A urmat un haos politic. În 1979, forțele sovietice au invadat țara și a urmat un război de rezistență, sprijinit de SUA. Mujaheddinii (războinicii sacri) au devenit principala fracțiune politică antiguvernamentală. Deși trupele sovietice au fost retrase în 1989, diferitele fracțiuni politice din interiorul Afganistanului au eșuat să se reunească și țara a rămas într-o stare de instabilitate politică.

MINEREURI ȘI ENERGIE

Zăcăminte bogate de gaze naturale se exploatează în nord aproape de Shibarghan, o parte fiind exportată în Uzbekistan. Afganistanul are zăcăminte considerabile de baritină, crom, cupru, aur, fier, lapislazuli, plumb, lignit (cărbune moale), gaze naturale, petrol, rubine, sare, argint, talc și uraniu, dar majoritatea acestor resurse minerale bogate nu a fost încă exploatată din plin. Energia electrică este furnizată de termocentrale (40%), care folosesc gaze naturale, și de șase hidrocentrale. Lemnul mai este și acum o importantă sursă de energie în unele locuri, deși cea mai mare parte a regiunilor împădurite a fost puternic defrișată.

AGRICULTURA

Agricultura și creșterea oilor (inclusiv de rasa Karakul) sunt principalele industrii. 57% din totalul forței de muncă lucrează în agricultură, asigurând o treime din exporturi. 12% din suprafața țării este cultivată și 46% folosită pentru pășuni. În general sunt două recolte pe an, una de grâu (cereala principală pentru consum), orz sau linte, cealaltă de orez, mei, porumb și dal. Afganistanul este bogat în fructe, îndeosebi struguri și pepeni. Țara a fost cândva independentă din punctul de vedere al alimentelor, dar războiul a distrus până la o treime din terenul arabil disponibil. Bumbacul este o importantă plantă pentru comerț și macii de opiu sunt forte mult cultivați pentru traficul în piețele internaționale de medicamente.

INDUSTRIA

21% din forța de muncă figurează în industrie. Industriile mai vechi sunt cele care produc țesături din bumbac, covoare țesute de mână, țesături de lână, încălțăminte, mobilă, rafinarea zahărului, conservarea fructelor și industria artizanală. Exploatarea gazelor naturale, a cărbunilor și altor minereuri este în creștere, alături de fabricile de construcții, printre care și o fabrică de asamblare a autovehiculelor. Produsele chimice se obțin din gaze naturale și există mai multe fabrici de ciment.

ORAȘE

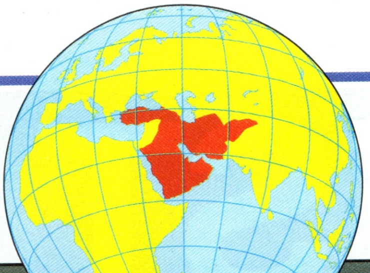
Kabul, situat pe Râul Kabul la o înălțime de 1.800 m, are o vechime de peste 3.000 de ani. Pe aici treceau drumuri comerciale antice între Extremul Orient și Orientul Mijlociu, și este și azi un centru comercial important. Kabul este principala piață și cel mai important centru industrial al țării, cu industrie textilă, alimentară, a mobilei și a încălțămintei. Al doilea oraș ca mărime este Kandahar (225.500), întemeiat la mijlocul secolului XVIII de Ahmad Shah Durrani, întemeietorul Afganistanului. Este centrul comercial și industrial din sud-vest.

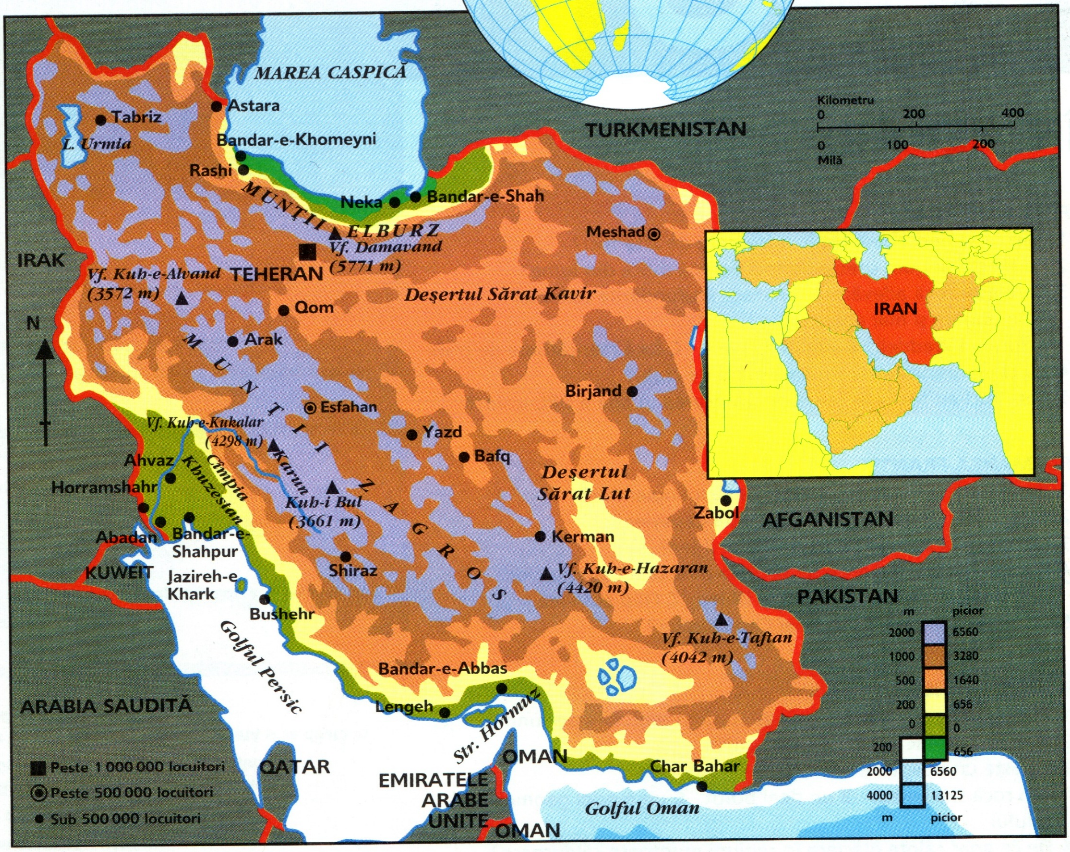
TRANSPORTUL

Ajutorul american de la începutul anilor 1970 și intervenția sovietică din anii 1980 au contribuit la construcția unei rețele de drumuri care însumează acum 21.000 km, din care 2.800 km sunt pavate. Drumurile principale pornesc din Kabul spre celelalte orașe importante și includ Tunelul Salang, construit prin Munții Hindukuș în 1964. Drumurile trec granița cu Pakistanul prin Trecătoarea Khyber, și există drumuri de la Herat la granița cu Turkmenistan și Iran. Drumuri mai puțin importante, utilizabile numai pe vreme bună, leagă aproape toate așezările importante din țară. O rețea de servicii aeriene interne leagă aproape toate provinciile. O linie ferată scurtă trece granița cu Uzbekistanul și principalele râuri sunt navigate.



IRAN





Suprafața
1.648.000 km²

Populația
63.200.000 locuitori

Densitatea populației
30 locuitori/km

Capitala și cel mai mare oraș
Teheran, 6.475.527 locuitori

Limbi vorbite
farsi (persana) este limba oficială, vorbită de 45% din populație. 23% vorbesc kurda și 26% limba turcă. Se vorbesc de asemenea azerbaijana și araba

Produse importate
piese de mașini, arme și echipament militar, produse alimentare, produse farmaceutice, autovehicule

Produse exportate
petrol brut și produse petroliere (90% din total), covoare, piei, fructe

Moneda oficială
rial (1 rial = 100 dinari)

Produsul intern brut
168.100.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Jumătate din suprafața Iranului se găsește pe un podiș aflat la 1.200 m înălțime. Această regiune centrală este înconjurată de lanțuri muntoase: Munții Elburs în nord și Munții Zagros în sud-vest. Cei mai înalți munți sunt Munții Elburs, unde Vârful Demavend, un vulcan stins, se ridică la 5.780 m, cel mai înalt punct din Iran. Părțile centrale și estice ale țării sunt dominate de Deșertul sărat Kavir, nelocuibil, presărat doar cu oaze. Principalele zone depresionare se găsesc de-a lungul țărmurilor sudice ale Mării Caspice și ale coastei Golfului Persic.

CLIMA

Iranul are o climă continentală foarte variată, marcată de extreme de temperatură și de precipitații. Verile sunt foarte călduroase în jurul Golfului Persic, unde temperaturile de până la 50°C nu sunt neobișnuite. Spre interior, maximele zilei depășesc uneori 50°C, dar temperaturile scad foarte rapid noaptea. Iernile sunt în general reci, cu excepția zonei din jurul Mării Caspice și a Golfului Persic, cu temperaturile scăzând sub 0°C în podiș. Temperatura medie la Teheran este de 30°C în iulie și de 2°C în ianuarie, cu o cantitate medie de precipitații de 24cm pe an. Abadan, din depresiunile sud-vestice, are o temperatură medie de 36°C în iulie și de 12°C în ianuarie, iar cantitatea medie de precipitații este de 20cm.

POPULAȚIA

Iranul este centrul internațional al islamului șiit, care este religia oficială de stat. Aproximativ 93% din iranieni sunt musulmani șiiți. Majoritatea minorităților etnice, al căror procentaj se ridică la 5%, inclusiv kurzi, baluchi, turci și arabi, sunt musulmani sunni. Principalele religii minoritare sunt bahai, zoroastrianismul și nestorianismul creștin: împreună aceste religii cuprind aproximativ 2% din populație. De la detronarea șahului, în 1979, Iranul are o constituție islamică. La fiecare patru ani se alege un președinte și un ansamblu consultativ. Toate legile trebuie să fie scrutate pentru corectitudinea constituțională și islamică de un Consiliu de Pázitori format din 12 membri.

MINEREURILE

Iranul produce aproximativ trei milioane de barili de petrol pe zi, în principal pentru export. Majoritatea terenurilor petrolifere sunt situate în provincia Khuzestan din sud-vest, și pe mare în apele Golfului Persic. Petrolul brut este exportat de pe Insula Kharg, deși multe facilități încă nu au fost refăcute după daunele suferite în timpul războiului Iran-Irak (1980-88). La sfârșitul războiului, producția de petrol a Iranului funcționa abia la jumătatea nivelului de care se bucura sub domnia șahului, și era vândută la mai puțin de jumătate din preț. Există aici și aproximativ 14 trilioane m³ de gaze naturale, în special în sud și în Munții Elburs. În anii 1970 s-au dezvoltat diferite zăcăminte de fier și de cărbuni pentru utilizarea în noua industrie a oțelului și încep să fie exploatate zăcăminte mari de cromit, cupru, plumb, zinc și sare. Bafq este un important centru pentru fier, plumb și zinc; Qom produce de asemenea plumb și zinc; Kermanul este bogat în zăcăminte de cupru.

AGRICULTURA

Iranul este încă în principal agricol și 30% din forța de muncă lucrează în agricultură. Numai aproximativ 12% din suprafața țării sunt folosite pentru culturi agricole, 27% fiind pășuni. Aproape o treime din terenul arabil este irigat, iar planta principală cultivată este grâul; sunt importante orzul, bumbacul, fructele, nucile, orezul, sfecla de zahăr, tutunul și legumele. Cea mai mare parte din orez și tutunul este cultivat de-a lungul depresiunilor caspice. Există 31 de milioane de oi, asigurând lâna pentru industria covoarelor. Pescuitul comercial este efectuat în Golful Persic și în Marea Caspică, sursa vestitului caviar din Iran.

INDUSTRIA

În afara petrolului, principalele produse industriale sunt covoarele, îngrășămintele, produsele alimentare (în special zahărul și caviarul), pielea, produsele farmaceutice, masele plastice și încălțămintea. Cea mai veche industrie a Iranului, cea textilă, este centrată în Esfahan. S-au extins industriile de ciment și de construcții și se fabrică oțel, piese de mașini și automobile, adesea cu investiții străine. Recuperarea după daunele provocate de război și de un cutremur enorm din 1990 a fost lentă, și există deficit de hrană, de bunuri de consum și de instalații electrice în țară, făcând dificilă extinderea industriei fără ajutor străin. Devalorizarea monedei a făcut importurile foarte scumpe. Există planuri pentru a construi noi uzine petrochimice și pentru a mări cota anuală a țării de gaze naturale exportate.

ORAȘELE

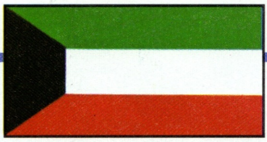
Teheranul se află la o înălțime de 1.200 m la poalele Munților Elburs. O parte din vechiul oraș a supraviețuit dar, pe măsură ce s-a extins, orașul s-a modernizat. Teheranul este principalul centru administrativ, comercial și industrial. Meshad, al doilea oraș ca mărime (1.759.155 de locuitori), este centrul comercial al nord-estului și are legături cu Turkmenistan și Afganistan. Esfahanul (1.127.030 locuitori) este un centru industrial important.

TRANSPORTUL

Șoseaua principală se întinde de la granița cu Turcia până în Afganistan. Există 136.372 km de drumuri, plus încă 40.066 km de rețele de cale ferată, care leagă Teheranul cu Abadan, Meshan, Esfahan și Tabriz. Pe Shatt al Arab sunt căi navigabile interioare importante, dar acestea au fost închise din cauza războaielor recente. Principalele porturi la ocean sunt Khorramshahr, Bandar-e-Abbas, Bandar-e-Khomeyni și Bushehr.



Irak



Kuwait

IRAK ŞI KUWEIT

Ambele ţări au fost grav afectate de războiul din ianuarie-februarie 1991. Economia Kuwaitului a fost practic distrusă de Irak. Restabilirea a decurs rapid după încheierea ostilităţilor. Aranjamentele comerciale ale Irakului sunt acum parţial controlate de Naţiunile Unite.

IRAK

Suprafaţa
434.924 km²

Aşezarea geografică
29°-37°20' N, 38°45'-48°30' E

Populaţia
19.410.000 locuitori

Densitatea populaţiei
44,7 locuitori/km

Capitala şi cel mai mare oraş
Bagdad, 3.326.000 locuitori

Limba oficială
araba

Produse importate
produse fabricate, piese de maşini, bunuri de consum, alimente

Produse exportate
petrol brut, curmale, lână, piei şi bumbac

Moneda oficială
dinar irakian (1 dinar = 1.000 fils)

Produsul intern brut
41.537.000.000 dolari SUA

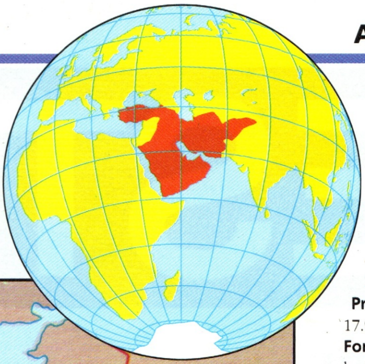
Forma de stat
republică

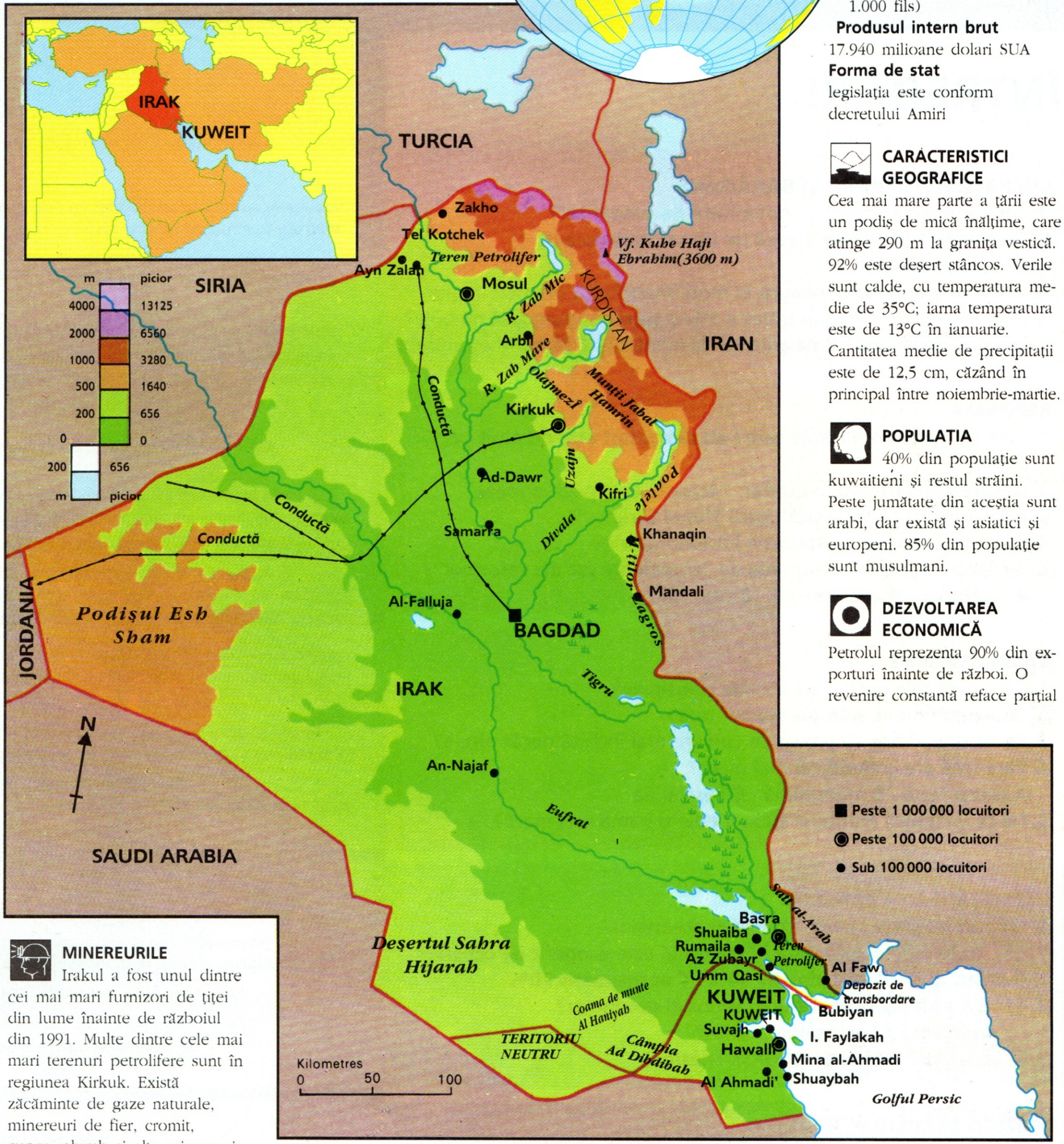
ORAŞELE

Bagdadul este situat pe Râul Tigru la 550 km spre interior de la Golful Persic. Oraş străvechi din Mesopotamia, a suferit de inundaţii frecvente în trecut, acum fiind protejat de barajul Samarra. Bagdadul are o industrii variate, dar Basra (1.540.000) este principalul oraş industrial şi cel mai important port, la 112 km spre interior de la Golful Persic, pe malul stâng al Shatt al Arab. Mosul (1.220.000) este centrul regional al nordului. 79% din populaţie sunt arabi şi 16% kurzi. Islamul este religia oficială, cu 60-66% şiiţi şi circa 35% sunni. Grupul minoritar, sunni, au deţinut dintotdeauna puterea politică.

CLIMA

Verile sunt calde şi secetoase, cu rafale ocazionale de vânturi arzătoare, prăfuite din nord-vest, numite Shamal. Partea nordică muntoasă este mai rece. Cantitatea anuală de precipitaţii este sub 25 cm. Temperatura medie la Bagdad este de 10°C în ianuarie şi 34°C în iulie, iar cantitatea de precipitaţii este de 14 cm pe an. Cifrele pentru Basra sunt 13°C şi 33°C, cu 19 cm de precipitaţii.





MINEREURILE

Irakul a fost unul dintre cei mai mari furnizori de ţiţei din lume înainte de războiul din 1991. Multe dintre cele mai mari terenuri petrolifere sunt în regiunea Kirkuk. Există zăcăminte de gaze naturale, minereuri de fier, cromit, cupru, plumb şi alte minereuri.

AGRICULTURA

23% din populaţie lucrează în agricultură, dar numai 12% din suprafaţă este cultivată şi alte 9% sunt păşuni. Nord-estul este destul de ploios pentru grâu, orz, fructe şi tutun, dar cea mai mare parte a ţării depinde de irigaţii. Se cultivă în principal orez, orz, porumb şi bumbac, dar curmalele sunt cea mai mare sursă de venit. Înainte de război Irakul a fost un important furnizor de curmale al lumii. Este răspândită creşterea animalelor, cu peste 8 milioane de oi, 1,5 milioane de vite şi 1,4 milioane de capre. Lâna oilor este important pentru export.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

În partea de nord-est, munţii de la Kuhe Haji Ebrahim, de-a lungul graniţei cu Turcia, ating înălţimi de 3.600 m. Munţii se întind de-a lungul graniţei cu Iran sub forma Poalelor Munţilor Zagros, din care mulţi afluenţi ai Tigrului curg spre vest. Centrul Irakului este deşert depresionar. La sud de Bagdad câmpia este joasă, plană şi aluvionară.

INDUSTRIA

Industriile sunt naţionalizate, dar dezvoltarea a fost limitată, exceptând cea a armamentelor. S-au alocat f[...] pentru proiecte care utilizează materii prime locale, în special ţiţei, textile, materiale de construcţii şi alimente. Ambalarea curmalelor a fost importantă mulţi ani. Dezvoltările recente au fost martore la creşterea bunurilor electrice şi de consum.

KUWEIT

Suprafaţa
17.818 km²

Populaţia
1.200.000 (estimare)

Densitatea populaţiei
105 locuitori/km

Capitala
Al Kuweit, 400.000 locuitori

Limbi oficiale
[...]

Produse importate
alimente, materiale de construcţii, autovehicule şi îmbrăcăminte

Produse exportate
ţiţeiul şi produsele petroliere reprezintă 90%

Moneda oficială
dinar kuwaitian (1 dinar = 1.000 fils)

Produsul intern brut
17.940 milioane dolari SUA

Forma de stat
legislaţia este conform decretului Amiri

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cea mai mare parte a ţării este un podiş de mică înălţime, care atinge 290 m la graniţa vestică. 92% este deşert stâncos. Verile sunt calde, cu temperatura medie de 35°C; iarna temperatura este de 13°C în ianuarie. Cantitatea medie de precipitaţii este de 12,5 cm, căzând în principal între noiembrie-martie.

POPULAŢIA

40% din populaţie sunt kuwaitieni şi restul străini. Peste jumătate din aceştia sunt arabi, dar există şi asiatici şi europeni. 85% din populaţie sunt musulmani.

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

Petrolul reprezenta 90% din exporturi înainte de război. O revenire constantă reface parţial bogăţia economică a ţării. Petrolul şi gazele naturale sunt principalele surse de energie şi de venituri, şi erau baza industriilor petrochimice. Alte industrii sunt: materialele de construcţii, produsele alimentare, autovehiculele şi îmbrăcămintea. Alimentarea cu apă se asigură de la uzine de desalinizare, alimentate cu petrol.

AGRICULTURA

Agricultura este puţin practicată, 8% din suprafaţa ţării este cultivată. Roşiile, pepenii, ceapa şi curmalele sunt cultivate în oaze şi sunt puţine vite, capre şi păsări de casă. Pescui[...] activitate tradiţională

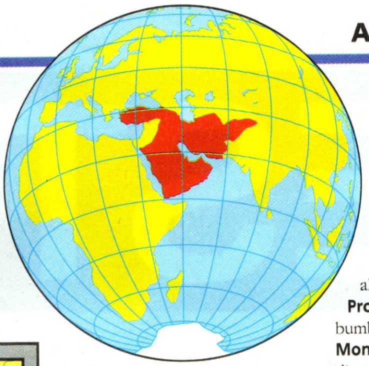


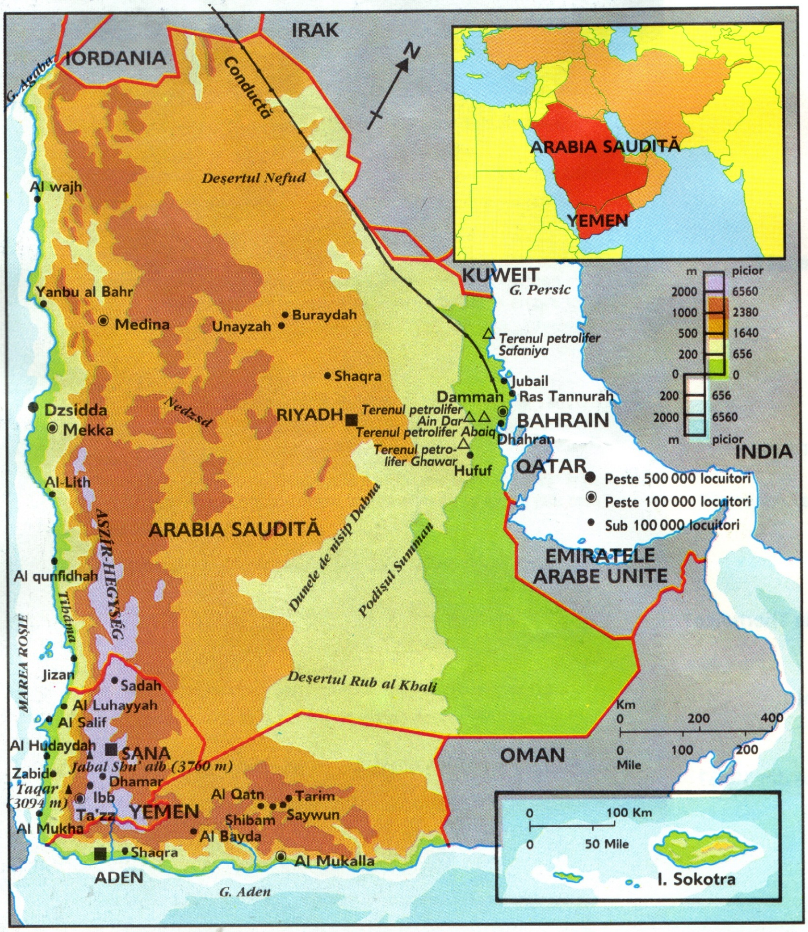
Arabia Saudită



Yemen

ARABIA SAUDITĂ ȘI YEMEN





ARABIA SAUDITĂ

Suprafața
2.149.640 km

Așezarea geografică
16°-32°10' N
34°30' – 56° E

Populația
16.929.294 locuitori

Densitatea populației
7 locuitori/km

Capitala regală și cel mai mare oraș
Ar Riyadh, 2.000.000 locuitori

Limba oficială
arabă

Produse importate
piese de mașini, autovehicule, utilaje de construcții, produse alimentare

Produse exportate
petrol brut, produse petroliere

Moneda oficială
riyal (1 riyal = 100 halala)

Produsul intern brut
120.000 milioane dolari SUA

Forma de stat
regat

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Arabia Saudită ocupă 80% din Peninsula Arabia și este în cea mai mare parte un podiș care coboară în pantă înspre nord și est. Există o câmpie îngustă de coastă, Tihamah, lângă Marea Roșie. În interior sunt munți abrupți, care ating 2.500 m în Munții Asir. Deșertul central înalt, Nejd, se întinde până la marele Deșert Nafud din nord și Deșertul Rub al Khali din sud. Peste 95% din țară este deșert. Nu există pâraie permanente. Apa freatică abundentă susține numeroase oaze și izvoare.

CLIMA

Cantitatea de precipitații este de obicei sub 20 cm. Zonele muntoase sunt mai umede, pe alocuri cu peste 40 cm. În regiunile sudice musonul de sud-vest aduce ploi ocazionale. În regiunile muntoase uneori ninge iarna și se poate instala înghețul în regiunile mai înalte. În cea mai mare parte a țării temperaturile sunt foarte înalte, cu o umiditate de peste 90% pe coaste. Temperatura medie la Jidda este de 24°C în ianuarie și 30°C în iulie, cantitatea de precipitații 6 cm pe an. Cifrele pentru Ar Riyadh sunt 14°C, 34°C și 8 cm.

TRANSPORTUL

Există 1.000 km de cale ferată și 123.365 km de drumuri, din care 34.837 km pavate. Ar Riyadh este legat de coaste, de Yemen, Kuwait și de Iordania. Principalele porturi sunt Jidda, Jizan și Yanbu al Bahr pe Marea Roșie, și Damman și Ras Tannurah în Golful Persic.

ORAȘELE

Ar Riyadh este capitala administrativă, dar are și regiuni industriale care produc o gamă largă de produse, precum măcinarea grâului, rafinarea zahărului, îngrășăminte și asamblare de autovehicule. La Jidda sunt ministerele și ambasadele și este capitala diplomatică. Este un oraș antic dezvoltat într-un punct important pe traseul spre Mecca. Este și un centru industrial, cu rafinărie de petrol, fabrică de ciment și o oțelărie. Mecca, al treilea oraș ca mărime (366.801), este orașul natal al lui Mohamed și este un oraș-oază din Munții Sirat. Este vizitat de 1,5 milioane de pelerini anual. Medina (198.186), unde a guvernat și a murit Mohamed, este alt centru important.

AGRICULTURA

Mai puțin de 1% din suprafața țării este cultivată, în principal în regiunile mai umede din sud-vest. 40% este pășunat și 16% din populație lucrează în agricultură. Arabia Saudită este independentă doar în ceea ce privește curmalele și grâul, dar există planuri mari pentru irigații și desalinizare, și sunt în dezvoltare scheme hidroponice. Anual se cultivă o jumătate de milion de tone de curmale, 2 milioane de tone de grâu, precum fructe și legume. Se cresc peste 3 milioane de oi, 2,4 milioane de capre, 530.000 de vite și 165.000 de cămile. Se practică și pescuitul, dar sunt necesare importuri mari de alimente.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA

Arabia Saudită este al treilea producător și cel mai mare exportator de petrol din lume. Țițeiul aduce aproximativ 80% din venitul național. Principalele regiuni producătoare sunt lângă Dhahran și spre nord la Safaniya. Exporturile ies prin stațiile de pompare finală din Ras Tannurah sau prin conducte spre Bahrain, Jidda sau Iordania. Există mari industrii petrochimice. Alte dezvoltări industriale cuprind oțelării, fabrici de construcții, îngrășăminte, alimente, băuturi alcoolice, produse farmaceutice și mase plastice. Alte zăcăminte includ aur, minereuri de fier, cupru, fosfați și bauxită.

JEMEN

Suprafața
527.969 km

Populația
12.302.000 locuitori

Densitatea populației
22 locuitori/km

Capitala: Sanaa
500.000 locuitori

Limba oficială
arabă

Produse importate
țiței, animale de casă, produse textile și produse alimentare

Produse exportate
bumbac, pești, cafea, piei

Moneda oficială
dinarul de Yemen (1 dinar = 1.000 fils) și riyalul (1 riyal = 100 fils) sunt monede oficiale. Dinarul e pe cale de desființare.

Unirea Republicii Arabe Yemen cu Republica Populară a Yemenului de Sud s-a declarat în data de 22 mai 1990.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

La est de Aden este o depresiune de coastă urmată de munți care se înalță la peste 2.000 m, cu un podiș întins spre interior. La nord de Aden este câmpia de coastă Tihamah, dar spre interior munții se înalță abrupt și vârfurile înalte ating 3.760 m spre nord în Jabal Shu'aib lângă Sanaa. Câteva râuri se varsă spre interior din acești munți, dar toate se evaporă în Deșertul Rub al Khali.

CLIMA

Depresiunile de coastă sunt calde și secetoase. Spre interior regiunile muntoase sunt mai răcoroase și mai umede, în special în munții în care precipitațiile ating 100 cm între martie-septembrie. În interior temperaturile de vară depășesc 50°C. La Aden media este de 25°C în ianuarie și 35°C în iulie, cantitatea totală de precipitații 2,3 cm pe an. Cifrele pentru Sanaa sunt 14°C, 21°C și 50 cm.

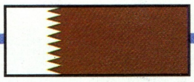
MINEREURILE ȘI INDUSTRIA

Sarea se extrage în nord-est, și lângă As Salif pe coasta de vest. Există zăcăminte de cărbuni, fier, sulf, uraniu, aur și argint. Petrolul se extrage lângă granița dintre fostele state Yemen. Există industrii de prelucrare a peștelui, de construcții și reparații navale și de textile lângă Aden. Sanaa are fabrici de textile. Conservarea peștelui are loc la Al Hudaydah. Aden (270.000) este principalul oraș industrial și centru al traficului rutier.

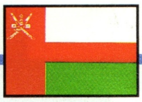
AGRICULTURA

50% din forța de muncă figurează în agricultură. Se cultivă bumbac de bună calitate, cafea și tutun. Meiul, sorgul și susanul sunt principalele plante cultivate. Curmalele și tutunul sunt cultivate pentru comerț iar cerealele, fructele și legumele pentru hrană. Se cresc oi, capre și vite. Principalele porturi sunt Aden și Al Mukalla.

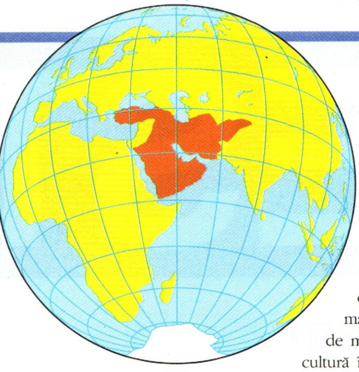

Bahrain

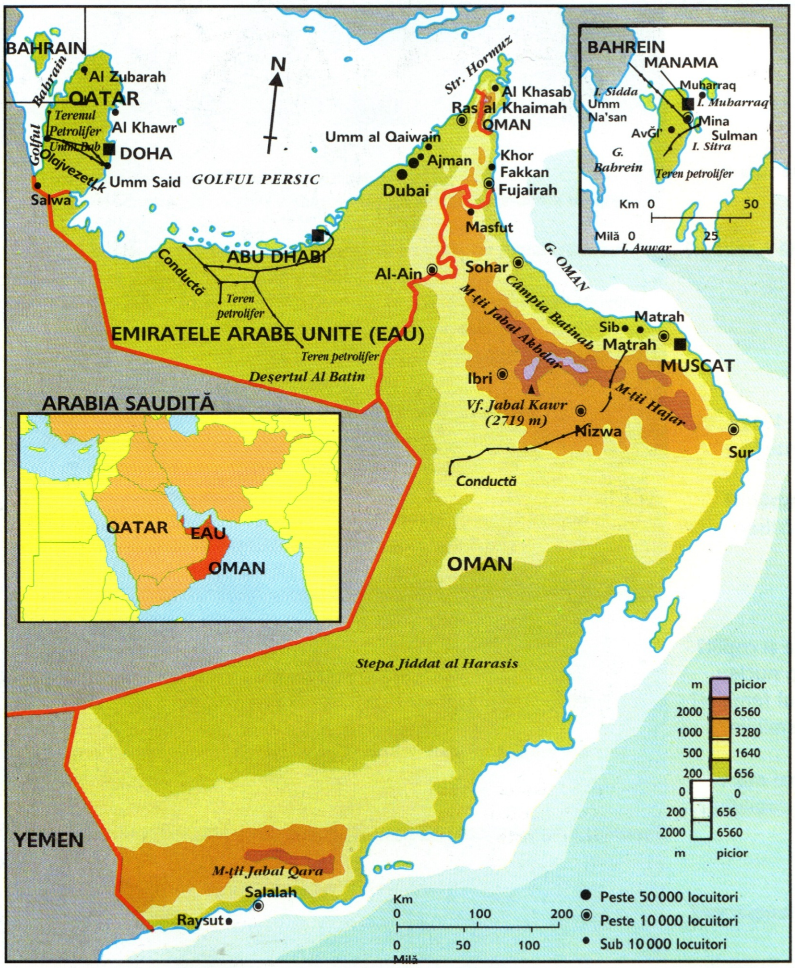

Qatar


EAU


Oman

BAHRAIN, QATAR, EAU ȘI OMAN





BAHREIN
Suprafața
687 km²
Populația
516.000 locuitori
Densitatea populației
696 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Manama, 165.120 locuitori
Limba oficială
arabă; engleza foarte răspândită
Produse importate
petrol brut, piese de mașini și utilaje de transport
Produse exportate
petrol rafinat, aluminiu, pești
Moneda oficială
dinar (1 dinar = 1.000 fils)
Forma de stat
monarhie, guvernată de emir

QATAR
Suprafața
11.400 km²
Populația
381.000 locuitori
Densitatea populației
36 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Doha, 220.000 locuitori
Limba oficială
arabă
Produse importate
produse alimentare, piese de mașini, produse chimice
Produse exportate
petrol (90%), oțel, îngrășăminte
Moneda oficială
riyal (1 riyal = 100 dirhams)
Forma de stat
monarhie

EMIRATELE ARABE UNITE (EAU)
Suprafața
83.600 km²
Populația
2.173.000 locuitori
Densitatea populației
24 locuitori/km²
Capitala
Abu Dhabi, 450.000 locuitori
Limba oficială
arabă; engleza foarte răspândită
Produse importate
produse alimentare, bunuri de consum
Produse exportate
petrol brut (75%), gaz, curmale
Moneda oficială
dirham (1 dirham = 100 fils)
Forma de stat
federație cu un monarh (emir) în fiecare din cele 7 state mici.

OMAN
Suprafața
300.000 km
Populația
1.559.000 locuitori
Densitatea populației
4 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Mascat, 400.000 locuitori
Limba oficială
arabă
Produse importate
piese de mașini, utilaje de transport, bunuri fabricate, alimente
Produse exportate
țiței, cupru, curmale, nuci, pești
Moneda oficială
rial (1 rial = 1.000 baiza)
Forma de stat
sultanat

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Munții Jabal Qara din sudul Omanului lasă loc spre nord marelui podiș deșertic care ocupă 75% din suprafața țării. Nordul Omanului conține Munții Hajar, care ating 3.107 m în Munții Jabal Akhdar. Munții Hajar se întind până în EAU, unde ating o înălțime maximă de 1.128 m în est. Restul EAU este câmpie deșertică joasă, cu mlaștini sărate de-a lungul coastei. Peninsula Qatar este joasă, cu o înălțime maximă de 98 m. Cea mai mare parte a țării este de deșert nisipos, deșert sărat sau câmpii pustii. Bahrain constă din 35 de insule de înălțimi mici, iar înălțimea maximă este de 135 m.

CLIMA

Condițiile calde și secetoase de deșert afectează cea mai mare parte a terenului în aceste țări. Temperatura medie vara este de 30°C și iarna aproximativ 20°C. Între noiembrie-martie plouă puțin și cantitatea totală de precipitații este de 10cm, sau chiar mai puțin în depresiuni. Munții Hajar sunt mai umezi, cu până la 45cm pe an. Bahrain este modificat de așezarea sa insulară și poate să fie foarte umed, lunile de vară fiind destul de neplăcute. Temperatura medie în ianuarie este de 17°C, în iunie 35°C, iar cantitatea totală de precipitații este de 8cm.

TRANSPORTUL

Veniturile din petrol au finanțat drumuri, un aeroport la Sib și un port la Matrah în Oman. Alte porturi importante sunt la Doha, Umm Said, Mina Sulman, Abu Dhabi și Khor Fakkan. Capitalele au aeroporturi internaționale și legături rutiere cu orașele vecine. Părțile locuite din Bahrain sunt legate prin drumuri pavate și un drum pietruit asigură o legătură cu Arabia Saudită. 4.000km din cei 18.790km de drumuri din Oman sunt asfaltați, și jumătate din cei 100km de drumuri din Qatar sunt pavați. Nu există căi ferate.

AGRICULTURA

60% din forța de muncă din Oman lucrează în agricultură, bazată pe agricultură de subzistență cu plante cultivate, vite și cămile. Curmalele ocupă jumătate din terenul arabil, majoritatea recoltei fiind exportată în India. Pe lângă cereale, alfalfa și nuci de cocos se cultivă citrice, banane și mango. Doar 5% din forța de muncă lucrează în agricultură în EAU și hrana trebuie importată. Recent au avut loc investiții pentru îmbunătățirea și se cultivă mai multe cereale. Principalele culturi sunt cele de curmale, alfalfa, fructe, legume și tutun. Se cresc capre, cămile, oi și vite. În Qatar, 10% din populație se ocupă cu agricultura, dar plantele cultivate sunt puține și doar 5% din teren este potrivit pentru pășuni. Se cultivă câteva fructe și legume, dar cerealele și furajele sunt tot mai multe. Animalele sunt numeroase, cu oi, capre, cămile și peste un milion de cai. Produse comerciale sunt ouăle, carnea și laptele. Doar 2% din terenul din Bahrain este utilizat pentru culturi agricole, în principal alfalfa, fructe și legume. Fântânile și izvoarele din nord fac posibilă agricultura, dar în alte părți nu este apă. Cele patru țări au industrii mici de pescuit.

MINERITUL

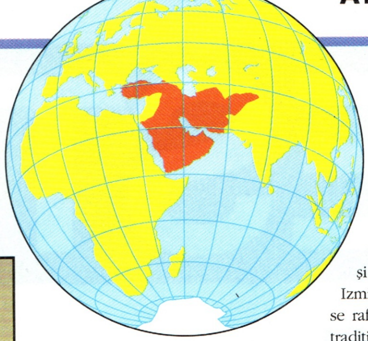
Petrolul domină economiile celor patru țări și s-au construit multe conducte lungi pentru a transporta petrolul de la terenurile petrolifere la porturi. Oman produce 30 de milioane de tone pe an, dar are de și zăcăminte de gaze naturale, cupru, azbest și crom. EAU produce 70 de milioane de tone de petrol pe an și are zăcăminte de gaze naturale. Qatar produce 15 milioane de tone de petrol și are zăcăminte mari de gaze naturale. Bahrain produce 2 milioane de tone de petrol, dar rafinarea petrolului este foarte importantă. Petrolul este trecut prin conducte din Arabia Saudită și există un port terminal pentru tancuri petroliere.

INDUSTRIA

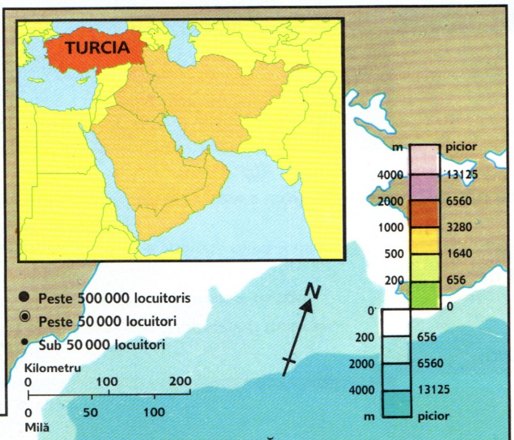
Oman are o fabrică de ciment lângă Mascat, iar cuprul se rafinează la Sohar. Uzinele de desalinizare sunt alimentate cu petrol și produc apă pentru uz industrial și menajer. Qatar are fabrici de îngrășăminte, făină, oțel și ciment, iar EAU fabrică produse petro-chimice, aluminiu, ciment, oțel, mase plastice, îmbrăcăminte și îngrășăminte. În Bahrain, Mina Sulman este centru comercial cu industrii de reparații navale. Alte industrii ale Bahrainului sunt cele de aluminiu, asamblarea bunurilor electronice, mase plastice, produse alimentare și textile.

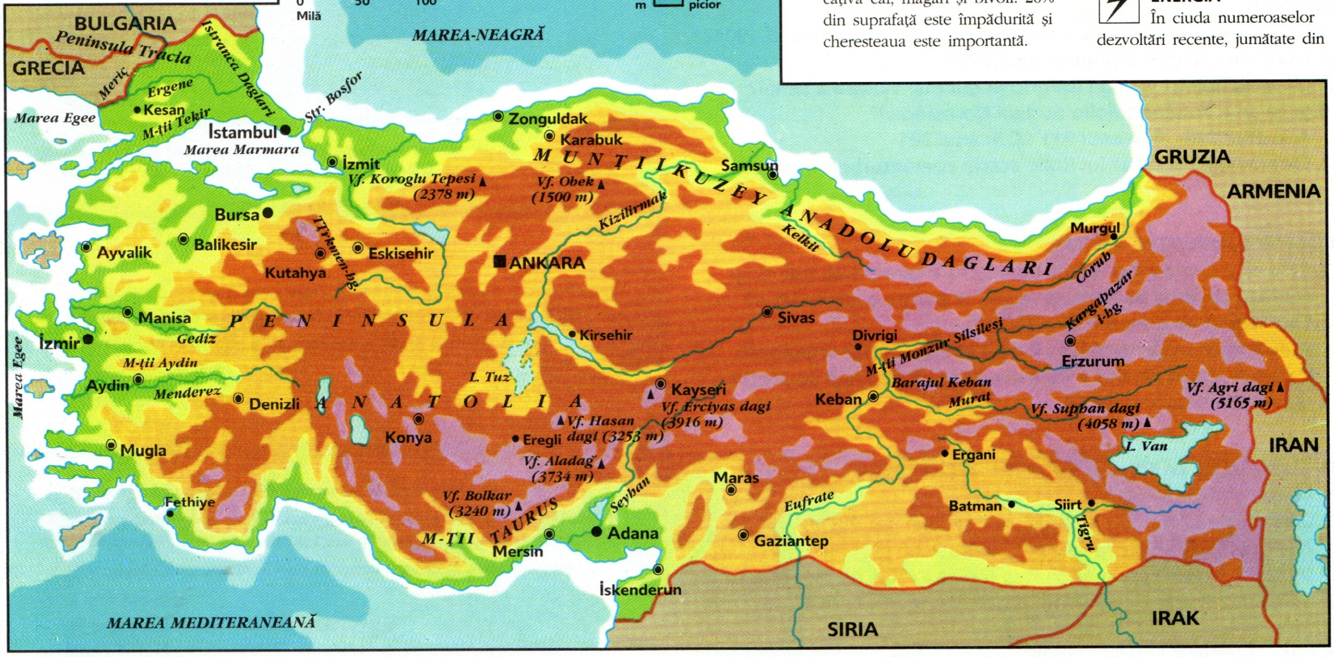


TURCIA



Suprafaţa
814.578 km
Aşezarea geografică
35°50'-42°5' N
25°40'-44°50' E
Populaţia
61.180.000 locuitori
Densitatea populaţiei
73 locuitori/km
Capitala
Ankara, 3.022.236 locuitori
Cel mai mare oraş
Istambul, 6.407.215 locuitori
Limba oficială
turcă
Produse importate
petrol brut, piese de maşini, metale, îngrăşăminte, fier şi oţel





Produse exportate
produse textile, bunuri din piele, bumbac, fructe, nuci, tutun, minerale
Moneda oficială
lira (1 liră = 100 kurus)
Produsul intern brut
179.540 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

CLIMA

Depresiunile de coastă sunt mai umede şi mai blânde decât podişul interior, care precipitaţii puţine şi iarna este foarte rece. Pe coasta Mării Negre plouă câte puţin tot anul, dar coasta Mării Egee şi a Mării Mediterane au climă mediteraneană, unde plouă doar iarna. În podiş există ploi de vară şi iarna precipitaţiile cad sub formă de zăpadă. Sud-estul Turciei este semideşertic. Temperatura medie la Ankara este de 0°C în ianuarie, 22°C în iulie şi are 35 cm de precipitaţii pe an. Cifrele pentru Izmir sunt 9°C, 27°C şi 65 cm, iar pentru Samsun 7°C, 22°C şi 75 cm.

TURISMUL

Industria turismului s-a dezvoltat la sfârşitul anilor 1970 şi a crescut în ultimii ani. Atracţiile includ zonele de coastă, obiectivele istorice şi arhitecturale, îndeosebi în Istambul. Până la 6,5 milioane de turişti vizitează Turcia anual şi în 1990 veniturile din turism au fost de 2.000 de milioane dolari SUA.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Partea europeană a Turciei, spre est de Strâmtoarea Bosfor, face parte din Peninsula Tracia, care se întinde peste graniţă până în Grecia. Există munţi de-a lungul graniţei nordice cu Bulgaria. Principala parte a Turciei este Peninsula Anatolia. Crestele muntoase şi munţii depăşesc 1.000-2.000 m şi vârful cel mai înalt este Agri Dagi (Muntele Ararat) din vest, de 5.165 m. Marginea nordică a podişului este lanţul muntos Kuzey Anadolu Daglari, care se întinde spre est până la Munţii Pontici. Marginea sudică conţine Munţii Taurus lângă Marea Mediterană.

AGRICULTURA

50% din forţa de muncă figurează în agricultură. 36% din uscat este folosit pentru culturi, alţi 11% pentru păşuni. Produsele agricole reprezintă 47% din exporturi. În podiş pământul cultivat este folosit pentru cereale. Regiunile de coastă sunt cele mai fertile, unde se cultivă culturi pentru comerţ: bumbac, tutun, sfeclă de zahăr, cereale, ceai, smochine, măsline, struguri şi nuci. Mătasea se produce la Bursa. Turcia este producător legal de maci de opiu pentru comerţul farmaceutic. Animalele domestice sunt numeroase: 40 de milioane de oi, 13 milioane de capre, 12 milioane de vite şi câţiva cai, măgari şi bivoli. 26% din suprafaţă este împădurită şi cheresteaua este importantă.

MINERITUL

Turcia are zăcăminte bogate de minereuri, deşi multe nu sunt complet exploatate. Peste 1 milion de tone de crom se extrag anual (locul 4 în lume) la Maras şi Fethiye. Se mai extrag 5 milioane de tone de cărbuni, 46 de milioane de tone de lignit şi 5 milioane de tone de minereuri de fier. Peste 3 milioane de tone de petrol se extrag lângă Siirt în sud-est, şi o conductă se întinde la Iskenderun în sud. Turcia trebuie să exporte până la 15 milioane de tone de petrol anual.

INDUSTRIA

Dezvoltarea industrială a crescut constant în ultimele două decenii, dar în cea mai mare parte ea satisface piaţa internă. Prelucrarea alimentelor, oţelul, mineritul, cheresteaua, produsele farmaceutice, sticla şi construcţiile utilizează materii prime locale. Centre de producţie textilă sunt Istambul, Aydin, Denizli, Adana, Gaziantep şi Kayseri. Eregli şi Iskenderun au oţelării. La Izmit, Izmir, Mersin şi Batman se rafinează petrolul. Industriile tradiţionale sunt confecţiile de lână, covoarele şi ceramica.

TRANSPORTUL

Reţeaua de căi ferate are 10.386 km şi cea de drumuri 59.770 km. O şosea internaţională leagă Turcia de Grecia şi de Siria. S-au deschis poduri peste Bosfor în 1973 şi 1988. Istambul, Mersin şi Iskenderun sunt porturi importante. Istambul şi Ankara sunt principalele aeroporturi internaţionale.

ENERGIA

În ciuda numeroaselor dezvoltări recente, jumătate din populaţie utilizează lemnul ca sursă principală de combustibil. Termocentrale care utilizează lignit sau petrol asigură 62% din totalul alimentaţiei cu curent electric şi hidrocentralele produc restul de 38%, în special la Keban pe râul Eufrat.

POPULAŢIA ŞI ORAŞELE

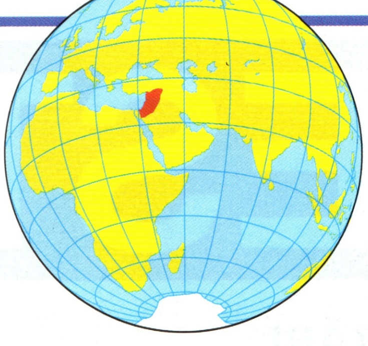
85% din populaţie sunt turci şi 12% kurzi. Peste 98% din locuitori sunt musulmani. Ankara este capitala din 1923, când a fost creată noua Republică. Istambul, fostul Bizanţ, este cel mai mare oraş. Sub numele de Constantinopol, a fost capitala Imperiului Roman. A fost centrul Imperiului Otoman înainte de a deveni capitala Turciei. Izmir (2.665.105) este port, oraş industrial şi centru comercial.



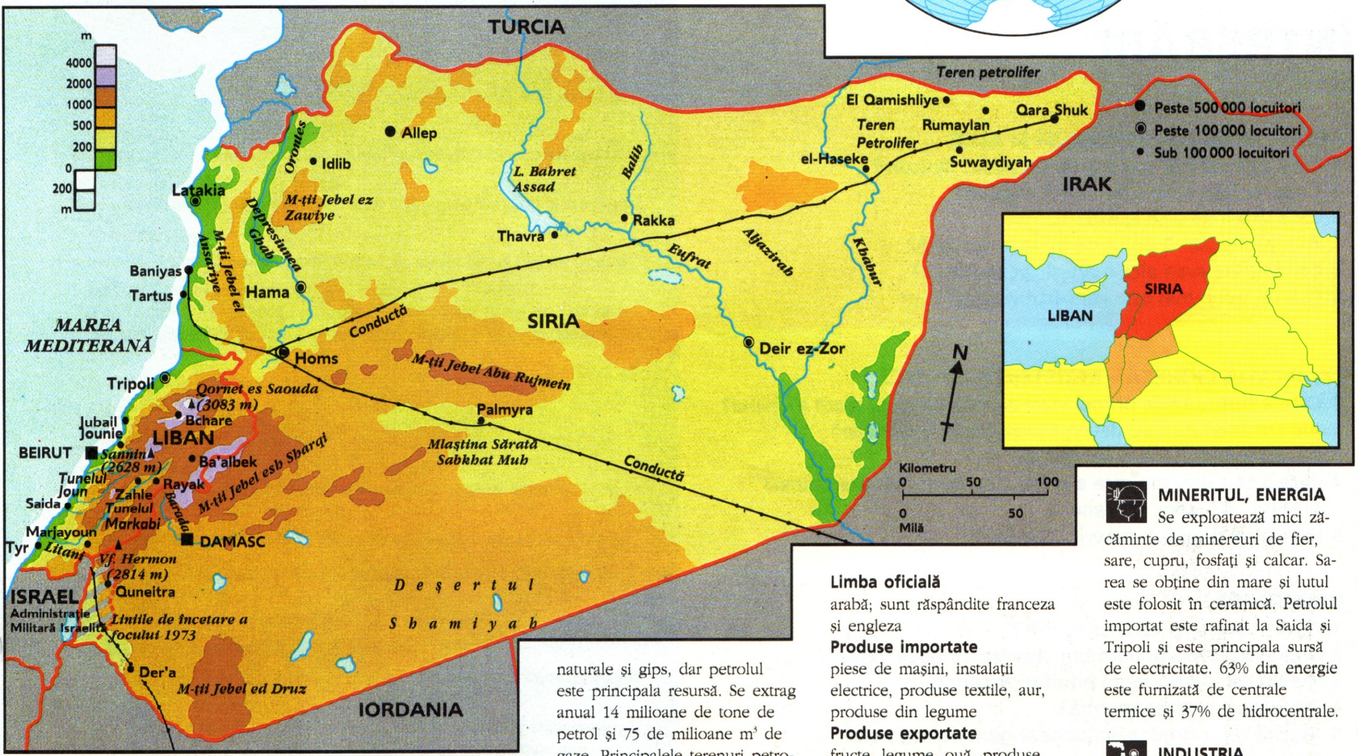
Siria



Liban



SIRIA ȘI LIBAN



SIRIA

Suprafața
185.180 km

Populația
12.993.000 locuitori

Densitatea populației
65 locuitori/km

Capitala și cel mai mare oraș
Damasc, 1.378.000 locuitori

Limba oficială
arabă

Produse importate
piese de mașini, fier și oțel, produse alimentare, chimice, minerale și petroliere, cherestea

Produse exportate
țiței, bumbac brut, textile, animale de casă, fructe, fosfați

Moneda oficială
lira siriană (1 liră = 100 piaștri)

Produsul intern brut
25 miliarde dolari SUA

Forma de stat
republică

AGRICULTURA

30% din suprafața țării este cultivată și 45% sunt pășuni. Se cultivă orez, fructe, sfeclă de zahăr, bumbac și tutun în zonele irigate, iar grâul și orzul în zonele mai secetoase. Măslinii acoperă întinderi mari de pământ. Există 12,7 milioane de oi, 1,6 milioane de capre și 710.000 de vite.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Câmpia de pe coasta Mării Mediterane este urmată de munții Jebel el Ansariye, dincolo de care se găsește Depresiunea Ghab, parte a văii Great Rift care se întinde spre nord din Africa de est. Spre interior, nordul Siriei este depresiune deșertică sau semideșertică. Terenul este mai înalt în sudul Siriei, munții de-a lungul graniței cu Libanul înălțându-se la 2.814m în Jesh Sheikh (Vf. Hermon).

CLIMA

Coasta are condiții mediteraneene dar în interior temperatura medie vara este de 40°C și iarna 0°C. Precipitațiile sunt de numai 10cm în interior dar până la 75cm în munții de pe coastă. Vârfurile munților sunt înzăpezite șase luni pe an. Deir ez Zor, în deșert, are temperatura medie 7°C în ianuarie și 34°C în iulie, iar cantitatea anuală de precipitații 16cm. Cifrele pentru Alep, în nord, sunt 5°C, 29°C și 39cm, iar pentru Damasc 7 C, 27 C și 22cm.

MINEREURI

Siria are zăcăminte de fosfați, crom, mangan, fier, gaze naturale și gips, dar petrolul este principala resursă. Se extrag anual 14 milioane de tone de petrol și 75 de milioane m³ de gaze. Principalele terenuri petrolifere sunt în nord-est și există o conductă spre Homs și Tartus.

INDUSTRIA

Principalele industrii sunt a mineritului, textilă, alimentară, a tutunului și a cimentului. În toate orașele importante se găsesc produse textile, bumbac, lână, mătase și sintetice. Fabricile de ciment sunt răspândite și lângă Homs s-au dezvoltat recent industrii ale produselor chimice. Hama are industrii metalurgice importante.

ORAȘELE

Damascul este un oraș oază pe Râul Barada și este unul dintre cele mai vechi orașe ale lumii. Orașul modern a fost proiectat în 1929, alături de orașul biblic, și este un centru industrial important. Alep (985.413 locuitori) este al doilea oraș și Homs (346.871) este al treilea.

LIBAN

Suprafața
10.400 km

Populația
2.745.802 locuitori

Densitatea populației
317 locuitori/km

Capitala și cel mai mare oraș
Beirut, 702.000 locuitori

Limba oficială
arabă; sunt răspândite franceza și engleza

Produse importate
piese de mașini, instalații electrice, produse textile, aur, produse din legume

Produse exportate
fructe, legume, ouă, produse textile, aur, mobilă, vin, tutun

Moneda oficială
lira libaneză
(1 liră = 100 piaștri)

Produsul intern brut
10,8 miliarde dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Libanul este muntos. Depresiunea coastei Mării Mediterane este urmată de un lanț muntos orientat nord-sud, care ocupă 30% din suprafața țării și atinge 3.088 m în Qornet es Souda. Râul Oronte curge de lângă Ba'albek spre nord în Siria și Litani curge spre sud în Marea Mediterană. Celelalte râuri sunt sezoniere, torente iarna dar inexistente în lunile de vară.

CLIMA

Condițiile variază cu înălțimea. Regiunea de coastă este blândă iarna dar unii munți sunt înzăpeziți. Interiorul este foarte secetos, dar nu deșertic. La Beirut media este de 14°C în ianuarie și 27°C în iulie, cu precipitații de 90cm, în mare parte între noiembrie-martie. Precipitațiile din vest sunt suficiente doar pentru creșterea pădurilor.

MINERITUL, ENERGIA

Se exploatează mici zăcăminte de minereuri de fier, sare, cupru, fosfați și calcar. Sarea se obține din mare și lutul este folosit în ceramică. Petrolul importat este rafinat la Saida și Tripoli și este principala sursă de electricitate. 63% din energie este furnizată de centrale termice și 37% de hidrocentrale.

INDUSTRIA

Industriile de prelucrare au fost grav afectate de război și majoritatea fabricilor sunt și acum în reconstrucție. Există totuși industrii textile, de prelucrare a alimentelor, de ciment și de rafinare a petrolului. Produsele artizanale, precum articolele din cupru, caftanele țesute manual și articolele din sticlă, sunt importante pentru turism.

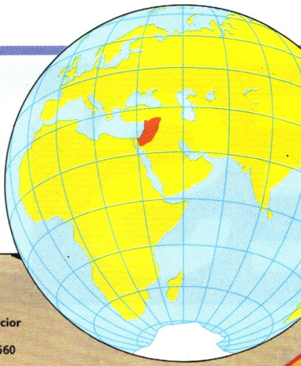
POPULAȚIA ȘI ORAȘELE

Beirut este principalul oraș industrial, port și centru comercial, dar a fost supus la condiții de instabilitate și terorism timp de mulți ani. Al doilea oraș este Tripoli (175.000), port și centru industrial. 90% din populație este arabă dar există minorități importante: armeni, asirieni, kurzi, greci, turci și evrei. Diferențele de religie sunt strâns legate de grupările politice.

AGRICULTURA

29% din suprafață este cultivată și numai 1% este pășune. Depresiunile produc grâu, orz și cartofi. Fructele sunt cele mai importante. Opiul și canabiul sunt produse pentru traficul ilegal de droguri. Ouăle sunt un important produs de export.





IORDANIA

Suprafața
97.740 km², din care 6.644 km² este Cisiordania, ocupat de Israel de la ostilitățile din iunie 1967

Așezarea geografică
29°20'-33°25' N, 34°55'-39° E

Populația
4.950.000 locuitori

Densitatea populației
53,2 locuitori/km; Malul de Vest (Cisiordania) 164; Malul de Est 32

Capitala și cel mai mare oraș
Amman, 1.300.042 locuitori

Limba oficială
arabă

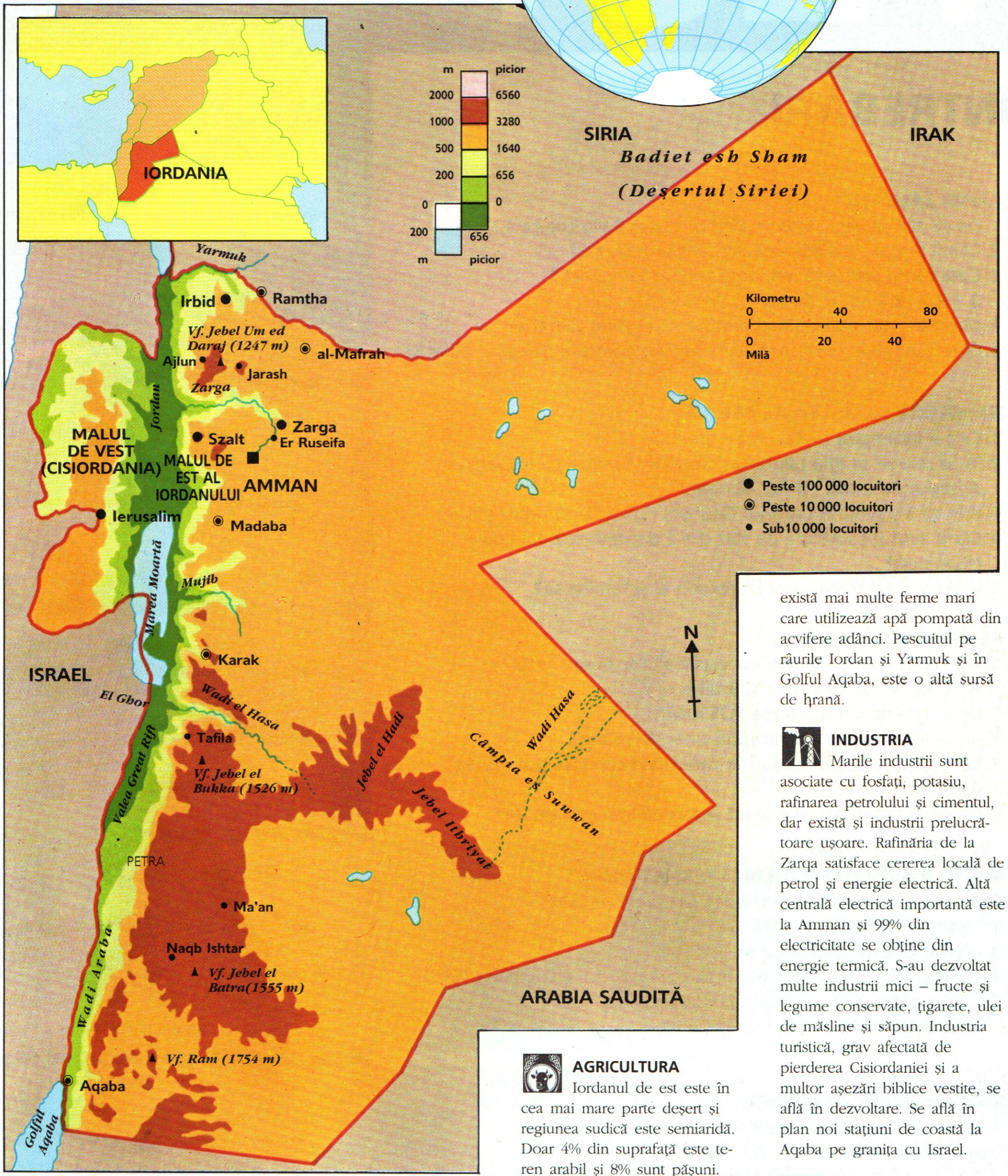
Produse importate
piese de mașini, produse textile, autovehicule, petrol brut

Produse exportate
fosfați, produse chimice, fructe și legume, animale de casă

Moneda oficială
dinar (1 dinar = 1.000 fils)

Produsul intern brut
3.257.000.000 dolari SUA

Forma de stat
regat



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cisiordania conține dealuri de calcar care se înalță la aproximativ 900 m. Spre est se întinde valea râului Iordan, lungă de 250 km și parte a Văii Great Rift. Râul Iordan curge spre sud în Marea Moartă, situată la 394 m sub nivelul mării. Nu există o ieșire din Marea Moartă, dar valea riftului continuă până în Golful Aqaba, unde Iordania are o coastă de 20 km. Cei mai înalți munți se găsesc în sud, atingând 1.754 m în Jebel Ram, dar Jebel Um ed Daraj atinge 1.247 m în extrema nordică. Dincolo de munți terenul coboară în pantă spre deșertul stâncos care ocupă trei sferturi din suprafața țării.

CLIMA

Condițiile sunt mediteranene în vest și deșertice în est, cantitatea de precipitații scăzând spre interior. 90% din suprafața țării este deșert, cu mai puțin de 20 cm de precipitații pe an și doar 2,5-5 cm în unele locuri. Munții sunt mai umezi, primind precipitații din depresiuni mediteraneene. Temperatura medie la Amman este de 8°C în ianuarie și 25°C în iulie, precipitațiile fiind de 27 cm.

ORAȘELE

Amman este principalul centru de prelucrare, cu peste 50% din industria națională. Este centrul comunicațiilor și a devenit un important centru bancar regional. Zarqa (392.220), al doilea oraș ca mărime, și Irbid (271.000), al treilea, sunt ambele în nord. Aqaba, în sud, este singurul port.

TRANSPORTUL

Există 1.154 km de cale ferată și 6.856 km drumuri. Linia Aeriană Regală a Iordaniei asigură servicii internaționale prin aeroporturile Amman și Aqaba. Amman are legături rutiere cu Aqaba, spre vest cu Ierusalim și spre nord cu Damasc. O cale ferată trece din Siria prin Amman spre sud la Naqb Ishtar, și o extensie spre Aqaba.

MINERITUL

Fosfații sunt cele mai importante minerale și produse exportate. Peste 4 milioane de tone se extrag anual. Al doilea minereu important este potasiul din Marea Moartă (peste un milion de tone). Există zăcăminte mici de cupru, minereuri de fier și nichel, și se exploatează puțină marmură și argilă. Petrolul importat prin conductă din Arabia Saudită, este rafinat la Zarqa. Gazele naturale sunt exploatate în nord-est din 1989, utilizate în termocentrale.

AGRICULTURA

Iordanul de est este în cea mai mare parte deșert și regiunea sudică este semiaridă. Doar 4% din suprafață este teren arabil și 8% sunt pășuni. Agricultura este importantă, angajând 20% din populație. Se cultivă în principal roșii, măsline, tutun, citrice și grâu. Există peste un milion de oi, 450.000 de capre, 33.000 de vite și 14.000 de cămile. Unele dintre aceste animale sunt și acum crescute de poporul nomad bedu (beduinii). Eroziunea solului este o problemă și există puține zone irigate. Cel mai bun teren pentru fructe și legume este în regiunea Malului de Vest, dar sunt productive și valea Iordanului și dealurile din jur. În regiunea deșertică de sud există mai multe ferme mari care utilizează apă pompată din acvifere adânci. Pescuitul pe râurile Iordan și Yarmuk și în Golful Aqaba, este o altă sursă de hrană.

INDUSTRIA

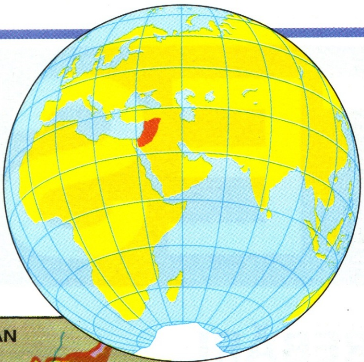
Marile industrii sunt asociate cu fosfați, potasiu, rafinarea petrolului și cimentul, dar există și industrii prelucrătoare ușoare. Rafinăria de la Zarqa satisface cererea locală de petrol și energie electrică. Altă centrală electrică importantă este la Amman și 99% din electricitate se obține din energie termică. S-au dezvoltat multe industrii mici – fructe și legume conservate, țigarete, ulei de măsline și săpun. Industria turistică, grav afectată de pierderea Cisiordaniei și a multor așezări biblice vestite, se află în dezvoltare. Se află în plan noi stațiuni de coastă la Aqaba pe granița cu Israel.

POPULAȚIA

98% din populație sunt arabi, și peste 80% musulmani Sunni. Conflictul arabo-israelian a creat mari probleme iar în 1948, și din nou în 1967, mulți refugiați palestinieni au fugit în Iordania. Există aproximativ un milion de refugiați care trăiesc în Iordania, din care 200.000 trăiesc în campusuri făcute de Națiunile Unite. Gama de culturi și religii se adaugă la problema refugiaților. Există de asemenea și 300.000 de membri palestinieni independenți ai comunității Iordaniei de est.



ISRAEL



Suprafața
20.770 km² cu granițele din 1949. Suprafața totală a Regiunii Autonome Palestiniene este 6.231 km², din care Regiunea Gaza 352 km² și enclava Jericho 60 km². Restul Malului de Vest acoperă 5.819 km².

Așezarea geografică
27°45'-33°20' N, 32°06'-35°50' E

Populația
5.470.000 locuitori. Malul de Vest are o populație de 935.000 locuitori (inclusiv Jericho) și Regiunea Gaza 660.000 locuitori. În plus, există aproximativ 120.000 de coloniști evrei pe Malul de Vest și 4.000 în Regiunea Gaza.

Densitatea populației
232 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Ierusalim, 578.000 locuitori

Limba oficială
ebraica este vorbită de 66% din populație. Araba este de asemenea limbă oficială și este vorbită de 15% din populație

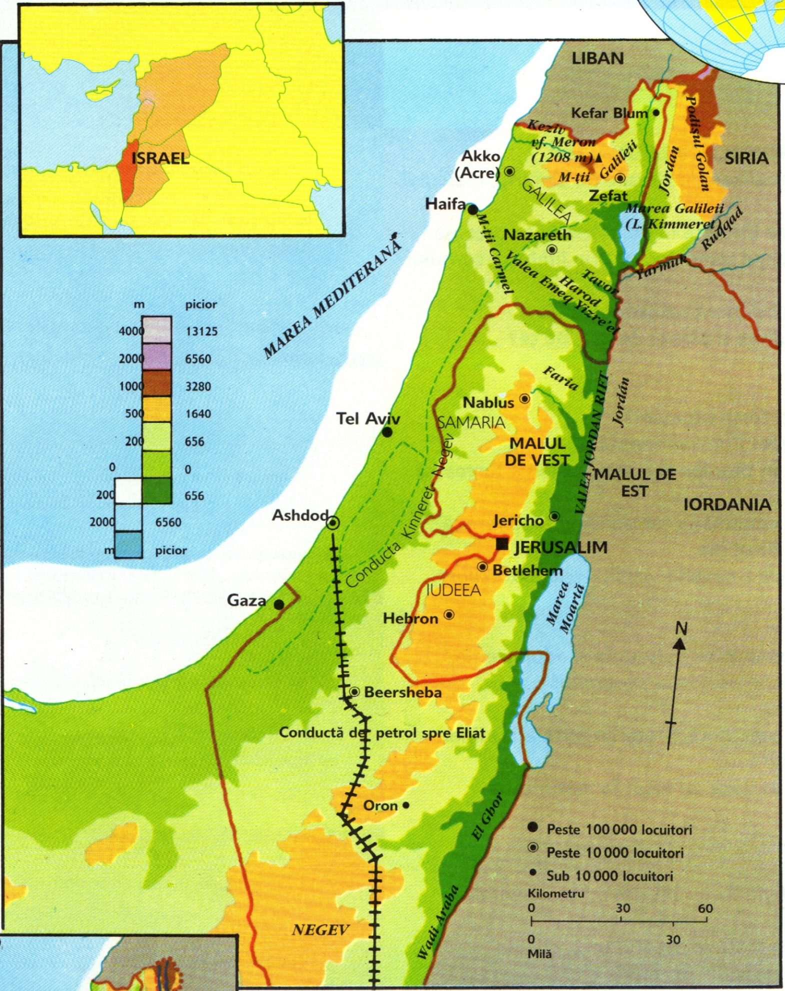
Produse importate
piese de mașini și autovehicule, diamante neșlefuite, petrol, produse chimice, fier și oțel, produse alimentare

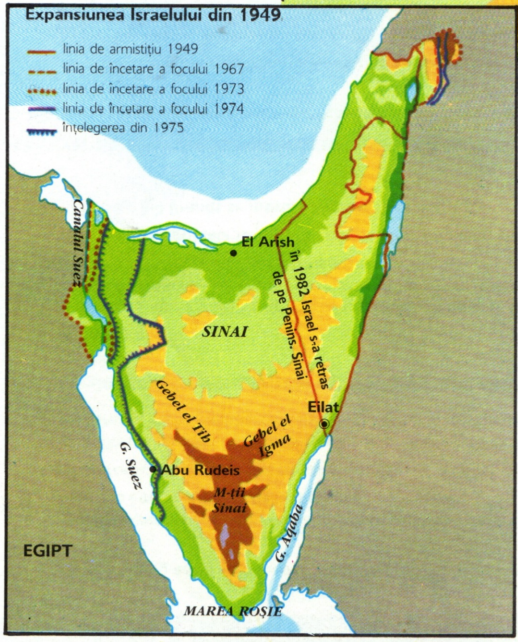
Produse exportate
diamante, citrice, produse textile, alimente, băuturi, bunuri electronice

Moneda oficială
shekel (1 shekel = 100 agora)

Produsul intern brut
90.000 milioane dolari SUA

Forma de stat
republică





După Războiul de șase zile din 1967, următoarele regiuni au ajuns sub administrație israelită: Regiunea Gaza, Peninsula Sinai, Malul de Vest din Iordania și Podișul Golan. Israelul s-a retras de pe Peninsula Sinai în 1982.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Câmpia coastei Mării Mediterane, presărată cu dune de nisip, este împărțită în două de Muntele Carmel. Râurile străbat câmpia din munți spre est. Lanțurile muntoase orientate nord-sud se întind prin Galileea, Samaria și Iudeea. Între Galileea și Samaria este fertila Vale Emeq Yizre'el. Înălțimea medie a munților este de 850 m, atingând 1.208 m în Vf. Meron lângă Marea Galileii. Dincolo este Valea Great Rift. Marea Moartă are 1.018 km² și o adâncime maximă de 399 m. Nu are ieșire, dar evaporarea echilibrează intrările.

CLIMA

Nordul Israelului are ierni blânde, umede și veri lungi și calde. În sud este deșertul Negev, care ocupă 60% din suprafață. Deoarece Israelul este foarte însorit, apa menajeră este încălzită cu energie solară. Temperatura medie la Eilat este de 16°C în ianuarie și 32°C în iulie și o cantitate totală de precipitații de 3 cm. Cifrele pentru Haifa sunt 14°C, 28°C și 65 cm. Pentru Ierusalim, aflat la o înălțime de 557 m, cifrele sunt 9°C, 24°C și 52 cm.

AGRICULTURA

Agricultura angajează doar 5% din populație dar este foarte productivă. Se cultivă 20% din suprafață și alte 40% sunt pășuni. 5% este acoperită cu păduri. Israelul este independent în fructe, legume, bumbac, ouă și produse lactate. Citricele sunt principalele produse exportate, dar se cultivă și banane, avocado, măsline, rodii, pepeni și alte fructe. Se utilizează sere pentru exporturile cu profit mare, precum cele de flori, roșii și căpșune. Peștii de la pescării se ridică la 12.500 t pe an.

IRIGAȚIILE

Israelul se bazează pe irigație. Marea Galileii și râul Iordan sunt principalele surse de apă. Conducta de la Marea Galileii în Deșertul Negev este o parte importantă a sistemului de irigație al Israelului, vitală pentru sud. Eliat și Ashdod au uzine de desalinizare care furnizează apă în plus. 11% din suprafața totală este irigată.

INDUSTRIA

Israelul are puține materii prime, dar dezvoltarea rapidă a creat o națiune industrială modernă. Principalele industrii sunt cea alimentară, a diamantelor (exporturile de diamante șlefuite reprezintă 23% din total), textilă, chimică, a bunurilor electrice și electronice și a echipamentelor militare. Israelul și-a lansat primul satelit de comunicații în 1988 și este una dintre puținele națiuni "spațiale" ale lumii. Industriile grele sunt concentrate la Haifa și Tel Aviv. Turismul este de asemenea o industrie importantă.

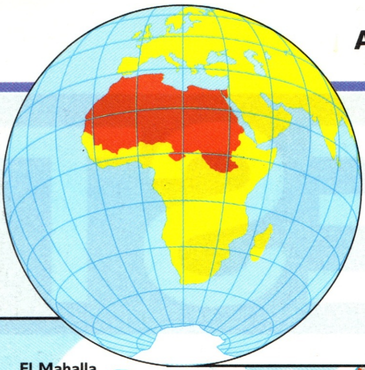
TRANSPORTUL

Rețeaua de drumuri are 12.823 km lungime, autobuzele fiind principalul mijloc de transport. Există 865 km de cale ferată. Zborurile aeriene interne leagă principalele orașe, iar aeroportul Ben Gurion din Tel Aviv este internațional. Principalele porturi sunt Ashdod și Haifa la Marea Mediterană și Eliat în Golful Aqaba.

POPULAȚIA ȘI ORAȘELE

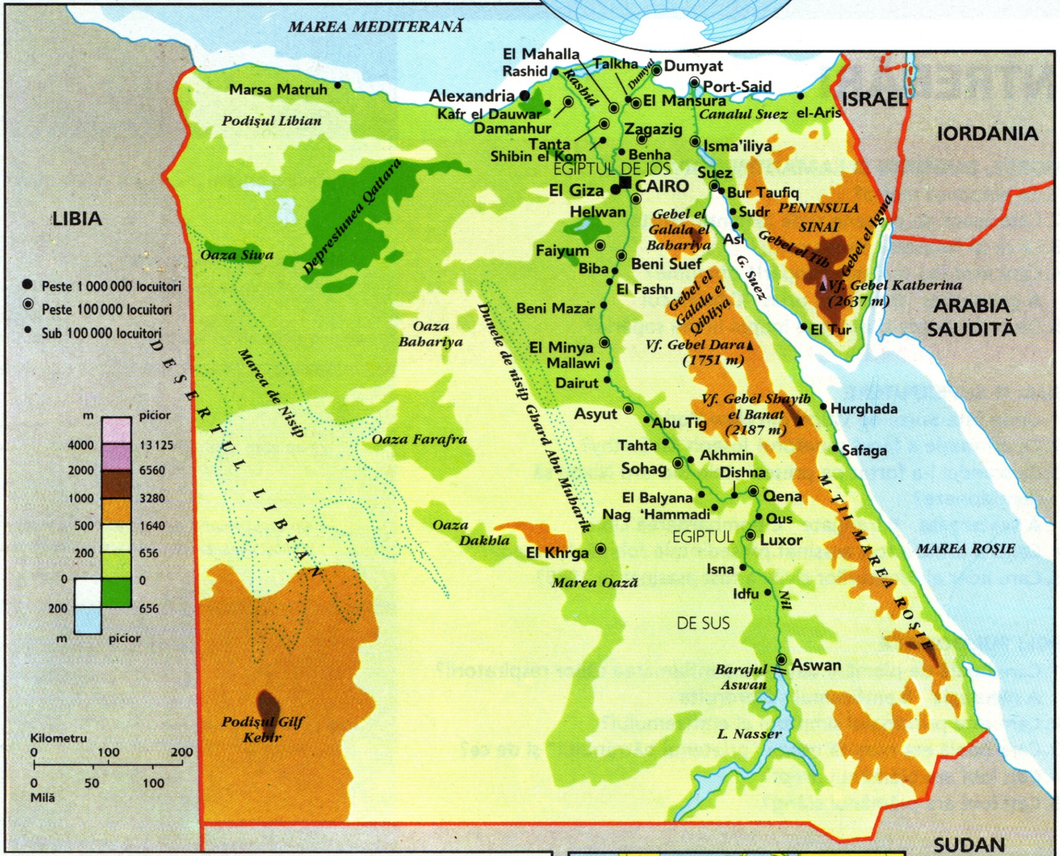
82% din populație are religie iudaică. Multe comunități evreiești au venit din nordul, centrul și estul Europei, Africa de Nord, Orientul Mijlociu și, mai recent, din fosta URSS. Există peste 600.000 musulmani și 100.000 creștini. Ierusalimul este un loc de pelerinaj pentru evrei, musulmani și creștini. Între 1949 și 1967 el a fost divizat între Iordania și Israel până când a fost anexat de Israel.

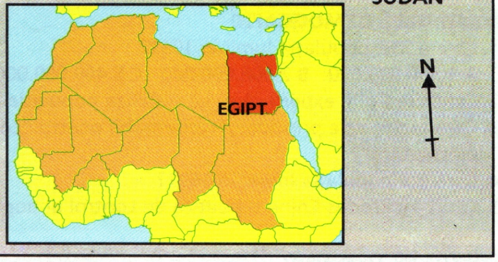




EGIPT

Suprafața
1.001.449 km²
Așezarea geografică
22°-31°35' N, 25°-35°40' E
Populația
58.820.000 locuitori
Densitatea populației
51 locuitori/km ²
Capitala și cel mai mare oraș
Cairo, 14.000.000 locuitori
Limba oficială
arabă
Produse importate
grâu, făină, lemn, autovehicule
Produse exportate
petrol brut, bumbac și fire de bumbac, textile din bumbac, portocale și orez
Moneda oficială
lira egipteană
(1 liră = 100 piastres)
Produsul intern brut
60.500.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică





CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Peste 90% din suprafața este deșert. Delta Nilului se lărgește până la aproximativ 250 km. Deșertul de Vest este un podiș jos cu o înălțime medie de 200 m. Este stâncos, dar există fâșii de dune de nisip. Depresiunile Qattara, Farafra și Dakhla au devenit oaze. Deșertul de Est este străbătut de numeroase văi uscate și văi de râuri secate. Deșertul de Est se înaltă spre Munții Marea Roșie, cu un maxim de 2.187 m la Gebel Shayib el Banât. Peninsula Sinai din nord este un podiș de calcar iar sudul Sinaiului este muntos, incluzând cel mai înalt vârf al Egiptului de 2.637 m în Gebel Katherina.

CLIMA

Egiptul este una dintre cele mai calde țări din lume. În cea mai mare parte clima este de deșert. De-a lungul coastei de nord cad 10-20 cm de precipitații anual, dar în alte locuri totalul este de 2,5-5 cm. În unele locuri nu plouă timp de un an, și când plouă este doar o ploaie scurtă. La Alexandria temperatura medie este de 15°C în ianuarie și 26°C în iulie, cantitatea totală de precipitații 1,8 cm pe an. Cifrele pentru Aswan sunt 16°C, 34°C și 0 cm.

IRIGAREA

Irigația este vitală. Nilul este principala sursă de apă. Barajul din Aswan a fost terminat în 1970 și garantează o irigație perenă. Datorită barajului, nu mai există inundații pe cursul râului și nivelul râului, care demult fluctua cu până la 4 m la Cairo, este aproape constant. Un plus de 500.000 ha de pământ pot fi acum irigate. Pe lângă irigația la scară largă, există câteva mecanisme de ridicare a apei la scară mică, precum roata de apă.

TRANSPORTUL

Rețeaua de drumuri este de 90.000 km, din care 16.191 km sunt pavați. Există 5.643 km de cale ferată. Cairo este punctul central al transportului rutier și pe cale ferată. Ambarcațiunile mici au ca rută Nilul și transportul naval intern este important în deltă. Canalul de Suez, lung de 173 km, a fost deschis în 1869 și primește peste 17.000 de nave anual. În 1975 a fost adâncit cu 22 m și lărgit cu 415 m.

MINERITUL

Se produc peste un milion de tone de fosfați, 2 milioane de tone de minereuri de fier, și cantități mici de mangan, crom, molibden și uraniu. Fosfații sunt exploatați în Deșertul de Est și de-a lungul coastei Mării Roșii lângă Safaga. Fierul se obține în apropiere de Aswan și în oaza Bahariya.

PETROLUL ȘI GAZUL

Producția de petrol este de 44 de milioane de tone pe an, în principal de pe terenuri din dreptul Golfului Suez. Rafinării sunt la Suez și Alexandria și există o conductă între Suez și Alexandria. Producția de gaze naturale este în total de 160 de mii de terajouli. 54% din energia electrică este produsă la termocentrale, restul la hidrocentrale. Egiptul este independent în privința alimentării cu energie.

ORAȘELE

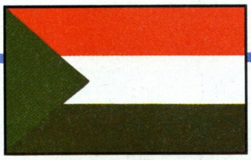
99% din populație locuiește în valea Nilului și în regiunea de deltă. 49% din populație trăiește în regiuni urbane. Cairo, acum cel mai mare oraș din Africa, este centrul administrativ și financiar și un important oraș industrial. Alexandria (5.000.000 locuitori), fondată de Alexandru cel Mare în 332 î.Hr., a fost capitala timp de 1.000 de ani și ruinele farului său vestit, una dintre cele șapte minuni ale lumii antice, pot fi văzute și astăzi. În prezent este un important centru industrial și port.

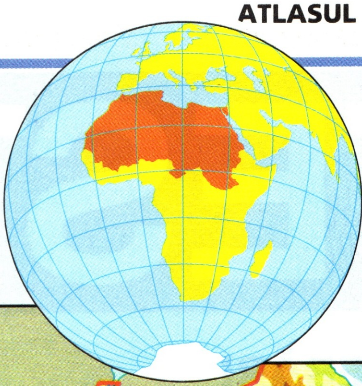
AGRICULTURA

Peste 45% din forța de muncă lucrează în agricultură, deși doar 6% din suprafața țării poate fi folosită în acest scop. Principala plantă pentru comerț este bumbacul, dar se cultivă și trestie de zahăr, porumb, orez, grâu, fasole, cartofi, berseem (trifoi egiptean), portocale și curmale. Lanurile de orez sunt în principal în deltă, iar în valea Nilului sunt importante grâul și porumbul. Șeptelul este important și pe Lacul Nasser există acum o industrie a pescuitului.

INDUSTRIA

Industria manufacturieră, bine dezvoltată la Cairo și în nord, a avut o perioadă de avânt după terminarea barajului de la Aswan. Principalele grupuri sunt textilele (bumbac, lână, mătase și fibre sintetice), prelucrarea alimentelor (morărit, rafinarea zahărului și conservarea fructelor și a legumelor), produsele chimice, țițeiul, cimentul și construcțiile. Principalele zone industriale sunt în jurul orașului Cairo, părțile nordice ale deltei Nilului la Alexandria și Kafr el Dauwar și zona Canalului Suez, care este o zonă industrială fără impozite. Turismul este o industrie în creștere, în special la Cairo și de-a lungul Nilului.





SUDAN

Suprafața
2.505.813 km²
Așezarea geografică
3°6'-22° N, 21°49'-38°35' E
Populația
25.941.000 locuitori
Densitatea populației
10 locuitori/km²
Capitala
Khartoum (476.218 locuitori)
Cel mai mare oraș
Omdurman (526.287 locuitori)
Limba oficială
araba
Produse importate
piese de mașini, utilaje de transport, medicamente, produse chimice, produse petroliere
Produse exportate
bumbac, gumă arabică, animale de casă
Moneda oficială
lira sudaneză
(1 liră = 100 piastres)
Produsul intern brut
10.000.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

POPULAȚIA ȘI ORAȘELE

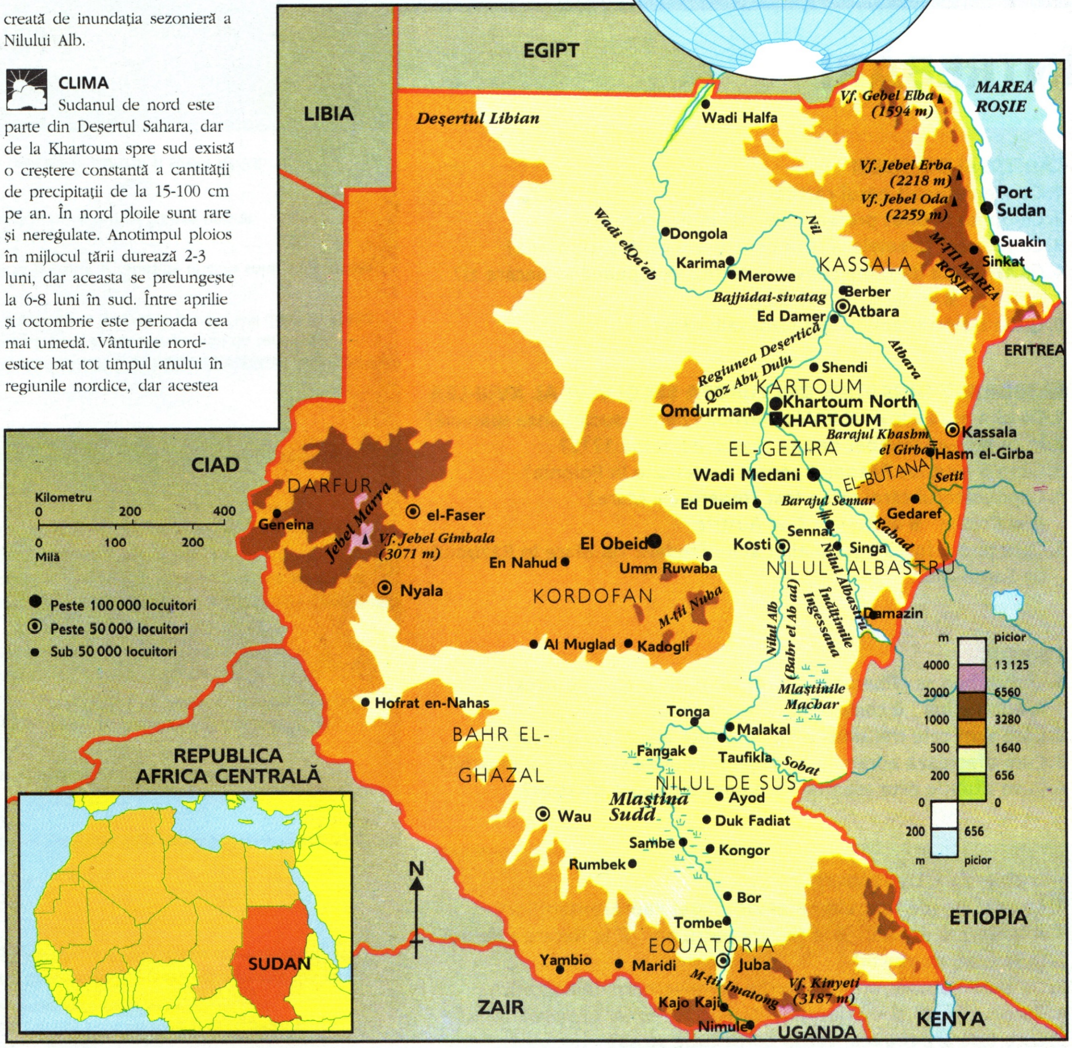
Popoarele arabe și nubiene predomină în nord, iar popoare nilotice și sudaneze, în sud. În Sudan sunt peste un milion de refugiați. 70% din populație sunt musulmani suniți. Regiuni mari ale țării sunt puțin populate, majoritatea oamenilor trăind în valea Nilului și în capitalele regionale. Marele Khartoum (1.343.651) înglobează în realitate trei orașe Khartoum, Omdurman și Khartoum Nord. Khartoum înseamnă trompă de elefant, datorită formei ciudate a vechiului oraș. Omdurman este centru comercial. Peste râu spre nord este orașul industrial Khartoum Nord.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Sudan este cel mai mare stat din Africa. Are doar 640 km de litoral, spre Marea Roșie. Nordul este un platou deșertic stâncos cu dune de nisip în vest. La sud de dune, terenul se ridică la o înălțime de 3.071 m în Vârful Jebel Gimbala din Masivul Darfur. Alte zone muntoase sunt Munții Marea Roșie și Munții Imatong din extrema sudică. Cel mai înalt punct din regiunea sudică este Mount Kinyeti, la 3.187 m. Nilul Alb străbate Sudanul de la granița sudică cu Uganda până la granița cu Egiptul din nord. La Khartoum, i se alătură Nilul Albastru din Lacul Tana, Etiopia. Sudd este una dintre cele mai mari mlaștini din lume și este creată de inundația sezonieră a Nilului Alb.

CLIMA

Sudanul de nord este parte din Deșertul Sahara, dar de la Khartoum spre sud există o creștere constantă a cantității de precipitații de la 15-100 cm pe an. În nord ploile sunt rare și neregulate. Anotimpul ploios în mijlocul țării durează 2-3 luni, dar aceasta se prelungește la 6-8 luni în sud. Între aprilie și octombrie este perioada cea mai umedă. Vânturile nord-estice bat tot timpul anului în regiunile nordice, dar acestea sunt înlocuite de vânturi sud-vestice în sud în timpul anotimpului ploios. Temperaturile sunt mai mici în sezonul ploios. Juba, în sud, are temperatura medie de 28°C în ianuarie și 25°C în iulie, când cerul este înnorat. Cantitatea totală de precipitații este de 95 cm, în cea mai mare parte între martie-octombrie. Cifrele pentru Khartoum sunt 23°C, 34°C și 15 cm.



SILVICULTURA

20% din suprafață este împădurită, dar guma arabică este singurul produs important în silvicultură. Se obține din arbori de acacia, care se dezvoltă bine în regiunea de savană din mijlocul țării. Sudan este cel mai mare furnizor de gumă arabică din lume utilizat pentru parfumuri, dulciuri și adezivi.

AGRICULTURA

Peste 50% din forța de muncă lucrează în agricultură, deși se cultivă doar 5% din suprafața țării și alte 24% sunt pășuni. Terenul arabil irigat este 15%, cel mai mare proiect fiind la El Gezira. Un mare proiect a fost dezvoltat pe Râul Atbara la Khashm el Girba. Bumbacul este cea mai importantă plantă de comerț. A doua cultură importantă este cea de trestie de zahăr, iar alte plante cultivate sunt sorgul, grâul, susanul, arahidele, fasolea și orzul. Se cultivă și curmale, citrice, mango, ceai, cafea și orez. Animalele de casă sunt importante: există peste 20 milioane vite, 19 milioane oi, 14 milioane capre și 32 milioane păsări de casă. Pescuitul de-a lungul coastei Mării Roșii este o altă sursă de hrană.

INDUSTRIA

Sudan este o țară în principal agricolă și industria de fabricate se ocupă în principal de prelucrarea produselor locale. Cele mai importante industrii sunt cea de prelucrare a bumbacului, de uleiuri comestibile, de zahăr, a săpunului, încălțămintei, textilă și de morărit al făinii. Există producție de ciment și rafinare a petrolului. Lipsa de putere și capital pentru investiții au împiedicat dezvoltarea industriilor.

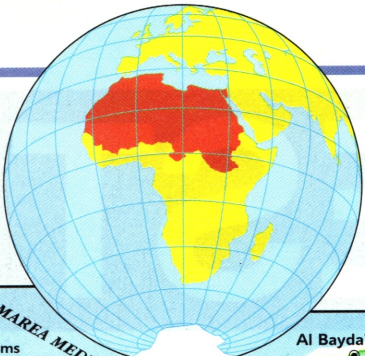
MINERITUL

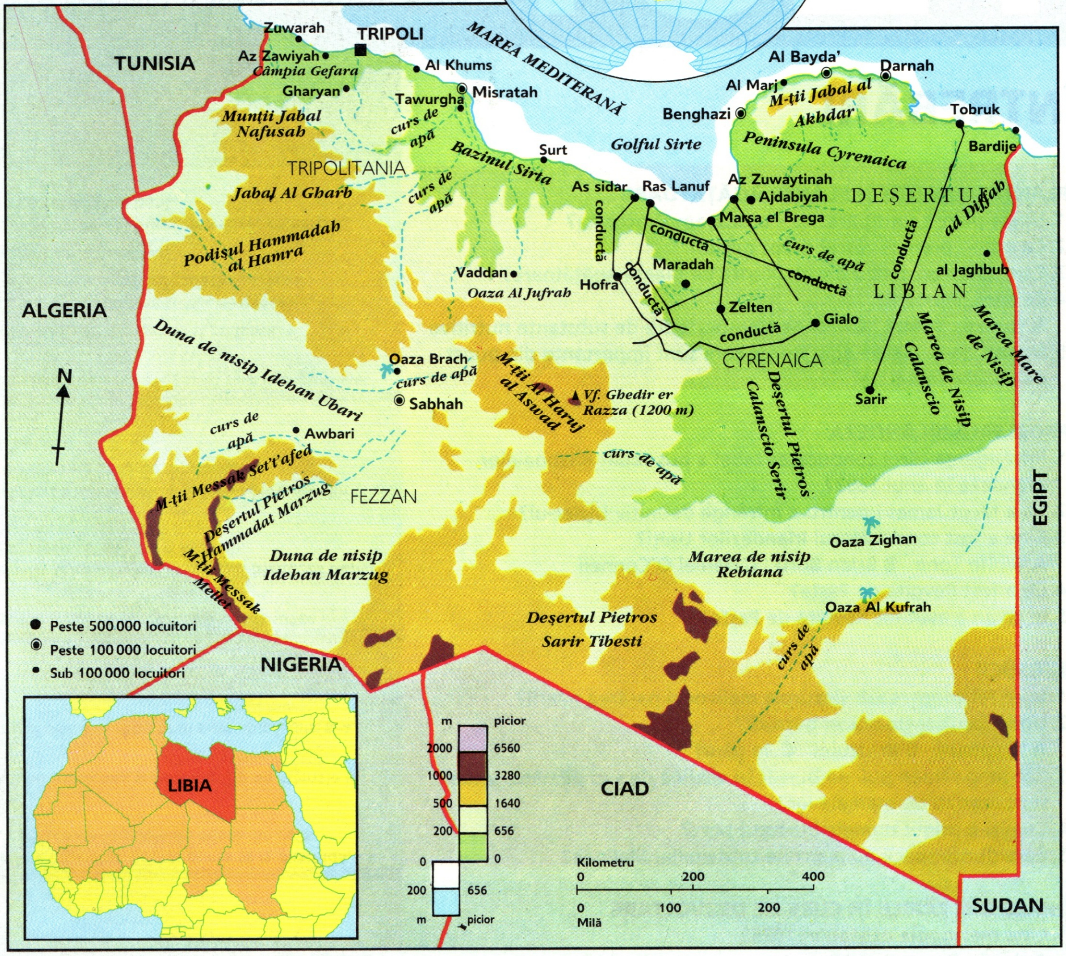
S-au localizat mai multe zăcăminte de minereuri, dar s-a exploatat puțin. Se exploatează fier în Munții Marea Roșie și există zăcăminte de magnezit și cromit în Munții Ingessana. Depresiunile sărate de-a lungul coastei Mării Roșii satisfac necesitățile interne și oferă comerț de export. Aproximativ 150.000 de tone de petrol se produc anual din două puțuri din sud-vest. 51% din producția de energie electrică provin de la termocentrale, 49% din hidrocentrale.

TRANSPORTUL

Sistemul de transport este slab dezvoltat. Există 4.874 km de cale ferată ce leagă Khartoum de El Obeid, Wadi Halfa, Port Sudan și sud-vestul țării. Drumurile însumează 53.190 km, din care 45.000 devin noroioase și dificile după ploaie. Căile navigabile interne sunt importante, Nilul fiind traficabil tot anul. Principalele porturi sunt Port Sudan și Suakin. O conductă de legătură se întinde spre Khartoum din Port Sudan.

LIBIA





Suprafața
1.759.540 km²
Așezarea geografică
19°-33°10' N, 9°10'-25° E
Populația
4.509.000 locuitori
Densitatea populației
2,4 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Tripoli, 1.000.000 locuitori
Limba oficială
arabă
Produse importate
produse alimentare, bunuri de consum, materiale de construcții
Produse exportate
petrol brut, animale de casă, piei, ulei de măsline
Moneda oficială
dinar (1 dinar = 1.000 dirhams)
Produsul intern brut
26.244.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică populară

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

93% din suprafața Libiei este un podiș deșertic. Munții Jabal al Akhdar din nord-est separă câmpia de coastă de interior. Câmpia Gefara de lângă Tripoli este mărginită în interior de Munții Jabal Nafusah, la sud de care se întind podișuri stâncoase precum și o suprafață imensă de nisip între granița cu Algeria și Sabhah. În Libia este puțină apă de suprafață și nu există canale de râu permanente, dar se află multe cursuri de apă subterane și fântâni arteziene.

CLIMA

Regiunea de coastă are condiții mediteraneene cu puțină ploaie între octombrie-martie. Munții sunt zonele cele mai umede ale țării, cu până la 60 cm pe an. Doar 150 km spre interior precipitațiile sunt sub 10 cm, iar deșertul vast are ploaie puțină. Temperatura medie la Tripoli este de 12°C în ianuarie și 26°C în iulie, și precipitațiile de 37,5 cm. Cifrele pentru așezările din interior sunt 14°C, 35°C și sub 5 cm de precipitații.

PLANTE CULTIVATE

13% din forța de muncă lucrează în agricultură, dar numai 1% din suprafața țării este cultivată. Singurele zone adecvate sunt Câmpia Gefara, versanții mai joși ai Munților Jabal Nafusah și Jabal al Akhdar, coasta Peninsulei Cyrenaica și oazele din interior. Se cultivă în principal curmale, măsline, arahide și portocale, dar și cereale, migdale și cartofi. În interior se pot cultiva grâu și orz și există o suprafață întinsă de pășune. În regiunile muntoase se cultivă smochini, măslini, viță de vie și pomi fructiferi, iar în oazele din interior curmale, dar și alte fructe, cereale și legume. Libia importă 75% din necesarul de alimente.

TRANSPORTUL

În Libia nu sunt căi ferate, doar 25.675 km de drumuri pavate. Principala șosea se întinde de-a lungul coastei de la Tripoli la Benghazi, cu extensii în Egipt și Tunisia. Altă rută leagă Tripoli de Sabhah. S-au construit drumuri spre terenurile petrolifere și spre orașele oază importante, precum Al Kufrah. Conductele sunt importante pentru transportul de petrol, gaz și apă. Este în construcție o vastă schemă pentru transportul apei de la acvifere de sub Sahara la orașele de coastă. Aceasta va epuiza multe acvifere și s-ar putea să nu fie o soluție permanentă.

POPULAȚIA ȘI ORAȘELE

97% din locuitori au origine berberă sau arabă, și există puțini greci, maltezi și alte naționalități, precum și nomazi tebu și tuaregi în sud. 97% din populație sunt musulmani suniți. Majoritatea libienilor locuiesc în câmpia de coastă, 64% în zone urbane. Tripoli este centrul administrativ, financiar, comercial și industrial. Benghazi, al doilea oraș ca mărime (500.000), are aeroport internațional. Misratah (200.000) este un port și centru comercial regional.

PESCUITUL

Recolta anuală (ton, barbun și sardine) este de numai 7.000 de tone. Principalele porturi de pescuit sunt Zuwarah, Misratah și Al Khums.

INDUSTRIA

Industria era slab dezvoltată înainte de descoperirea petrolului. Industriile cresc constant de la revoluția din 1969. Țiteiul, prelucrarea alimentelor și produsele textile, dar și cimentul, oțelul, cablurile și bunurile electrice au făcut cele mai mari progrese. Industria grea include un complex petrochimic la Ras Lanuf și o oțelărie la Misratah. Industriile tradiționale cum ar fi cea a uleiului de măsline, a covoarelor, a bunurilor din piele sau a hârtiei continuă.

IRIGAȚIA

Precipitațiile fiind insuficiente pentru agricultură, irigația este vitală. Regiunile intensiv irigate sunt Câmpia Gefara, M-ții Jabal al Akhdar și regiunea Tawurgha. Unele oaze sunt legate la rezerve de apă subterană.

ANIMALE DOMESTICE

Doar 8% din suprafață este pășune, dar aceasta a fost baza economiei înainte de descoperirea petrolului. Se exportau piei, blănuri și lână. Există 5,7 milioane de oi, 1 milion de capre, 210.000 de vite și 26 de milioane de păsări. Nomazii cresc animale de-a lungul marginilor deșerturilor. Cămilele și măgarii sunt animale de povară. În unele ferme de coastă s-a dezvoltat industria laptelui.

PETROLUL

Descoperirea petrolului în 1957 și, mai târziu, a gazelor naturale, a făcut din Libia o țară bogată. Producția anuală de petrol, aproximativ 48 de milioane de tone, a făcut din Libia al doilea cel mai mare producător de petrol din Africa, după Nigeria. Petrolul reprezintă peste 90% din exporturi. Principalele zone producătoare sunt la Zelten, Hofra, Sarir și Gialo, legate prin conducte la porturile Marsa el Brega, As Sidar, Ras Lanuf și Tobruk. Libia este al doilea cel mai mare producător de gaze naturale din Africa, după Algeria. O conductă duce gazul de la terenurile petrolifere din Marsa el Brega de-a lungul coastei la portul de export Misratah.

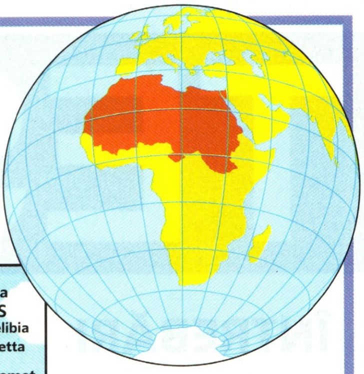


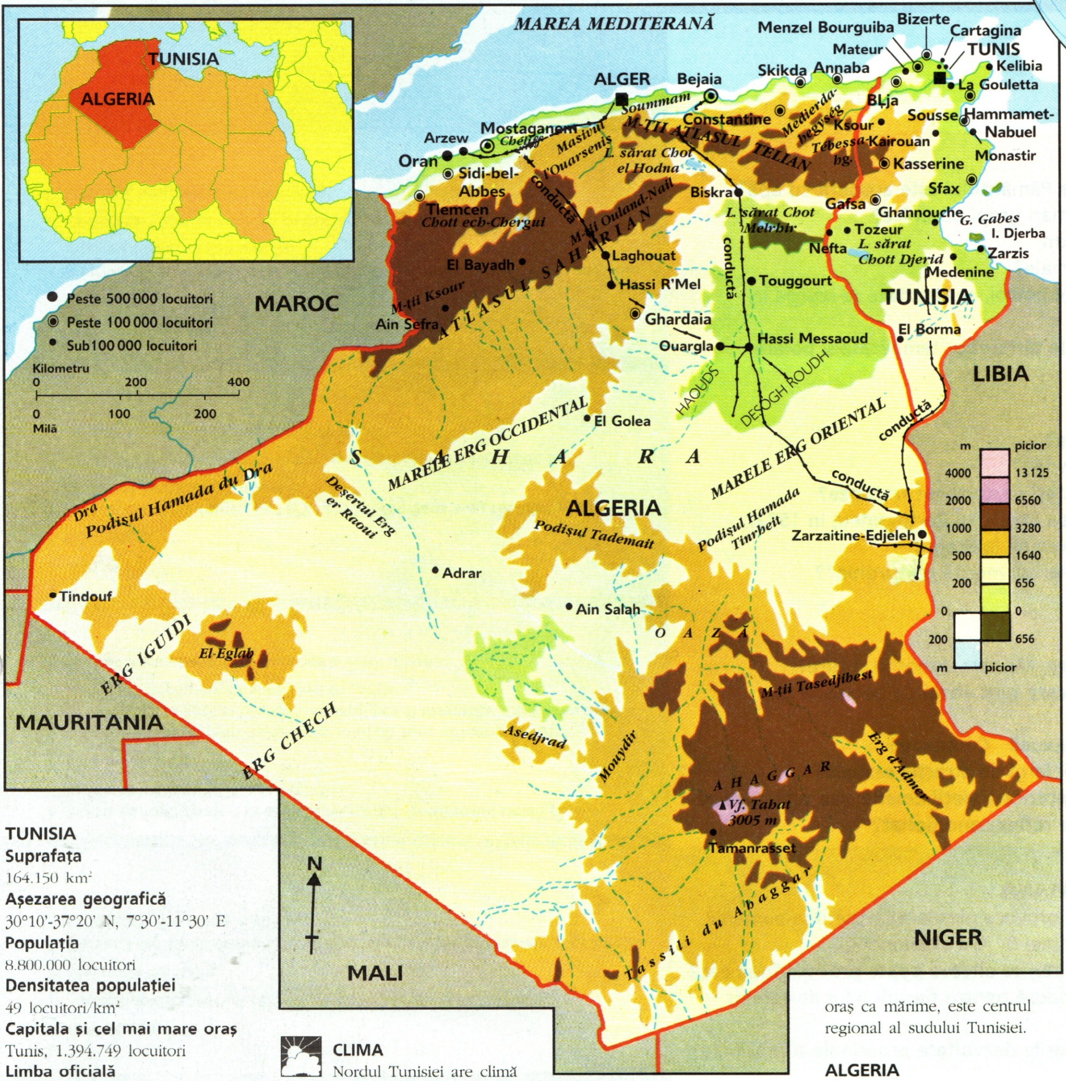
TUNISIA



ALGERIA

TUNISIA ȘI ALGERIA





TUNISIA

Suprafața
164.150 km²

Așezarea geografică
30°10'-37°20' N, 7°30'-11°30' E

Populația
8.800.000 locuitori

Densitatea populației
49 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Tunis, 1.394.749 locuitori

Limba oficială
arabă

Produse importate
piese de mașini, produse textile, alimentare, petroliere

Produse exportate
țiței, îmbrăcăminte, ulei de măsline

Moneda oficială
dinar (1 dinar = 1.000 millemes)

Produsul intern brut
8.450.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

M-ții Atlasul Telian din nord-vest aparțin Munților Atlas. Tunisia centrală constă din stepe și întinderi și lacuri sărate, care cel mai mare fiind Chott Djerid, la 15 m sub nivelul mării. Spre sud este Deșertul Sahara.

CLIMA

Nordul Tunisiei are climă mediteraneană, cu veri calde și secetoase și ierni blânde și umede. Sudul țării are condiții de deșert. Temperatura medie în Tunisia este de 10°C în ianuarie și 26°C în iulie, cu precipitații de 400 mm, în principal între septembrie și aprilie. Cifrele corespunzătoare la Gafsa, pe marginea deșertului, sunt de 9°C, 30°C, respectiv 160 mm.

AGRICULTURA

27% din forța de muncă lucrează în agricultură. 30% din suprafața țării se cultivă și 19% sunt pășuni. Principalele zone de cultivare a cerealelor sunt în nord, în special în valea Râului Medjerda. Se cultivă în principal grâu, orz, citrice, struguri, măsline, curmale, piersici, plută, migdale și iarba alfa.

MINERITUL

Se extrag anual peste 5 milioane de tone de fosfați dar și minereuri de fier, plumb și zinc. Există o mică producție de gaze naturale. Sarea se obține din lagune de coastă. Principalele zone de exploatare minieră sunt El Borma, în extremitatea sudică, și Golful Gabes.

INDUSTRIA

Sunt notabile industria alimentară – a uleiului de măsline, vinului, zahărului, făinii – și industria textilă, cimentului, rafinarea țițeiului, oțelul și turismul.

ORAȘELE

Tunis este capitala, principalul centru industrial și port. Sfax (577.992), al doilea oraș ca mărime, este centrul regional al sudului Tunisiei.

ALGERIA

Suprafața
2.381.741 km²

Așezarea geografică
19°-27°6' N, 8°45' V-12° E

Populația
28.580.000 locuitori

Densitatea populației
9 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Alger, 3.250.000 locuitori

Limba oficială
arabă

Produse importate
minerale, cereale, produse chimice

Produse exportate
petrol brut, gaz, curmale

Moneda oficială
dinar (1 dinar = 100 centimes)

Produsul intern brut
45 miliarde dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Munții Atlasului se întind în spatele depresiunilor de coastă, după care pajiștile Podișului Chott spre est și Sahara, 2.000.000 km² de deșert străbătuți de lanțul muntos Ahaggar, care include Vârful Tahat (2.918 m), cel mai înalt munte din Algeria.

CLIMA

În sud practic nu plouă iar vara temperaturile sunt înalte. Regiunea nordică de coastă are climă mediteraneană. Precipitațiile în munți sunt până la 800 mm și vârfurile înalte sunt acoperite cu zăpadă. Temperatura medie la Alger este de 12°C în ianuarie și 26°C în iulie, iar precipitațiile de 75 cm. Cifrele pentru Ain Salah, în interior, sunt 14°C, 37°C și 17 mm.

AGRICULTURA

25% din forța de muncă lucrează în agricultură, dar se cultivă numai 3% din suprafață. Algeria își produce circa 70% din necesarul de alimente. Se cultivă struguri, grâu, orz, cartofi, portocale, roșii, măsline și curmale pe câmpiile de coastă și văile de munte. Versanții munților și pajiștile din Câmpia Chott sunt utilizate pentru pășunat. Oazele din sud au curmali – Algeria este al doilea mare producător de curmale din Africa, după Egipt.

MINERITUL

Se exportă petrol și gaz. Principalele terenuri petrolifere sunt Hassi Messaoud și Zarzaitine-Edjeleh. Rafinării sunt la Skikda, Hassi Messaoud, Arzew și Bejaia. Există zăcăminte mari de minereu de fier, plumb, cupru, zinc și fosfați.

INDUSTRIA

Principalele industrii sunt rafinarea petrolului și lichefierea gazelor naturale. Alte industrii sunt cea a cimentului, oțelului, îngrășămintelor, textilă, a pieii, a hârtiei, a vinului, a uleiului de măsline și a făinii.

ORAȘELE

Alger este cel mai mare oraș și port. Oran (663.504) este al doilea oraș industrial și port. Cel mai mare oraș din interior este Constantine (448.578).

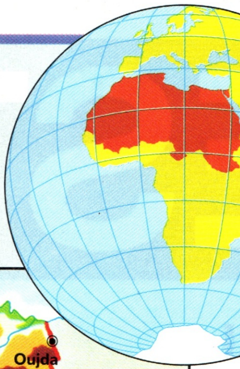


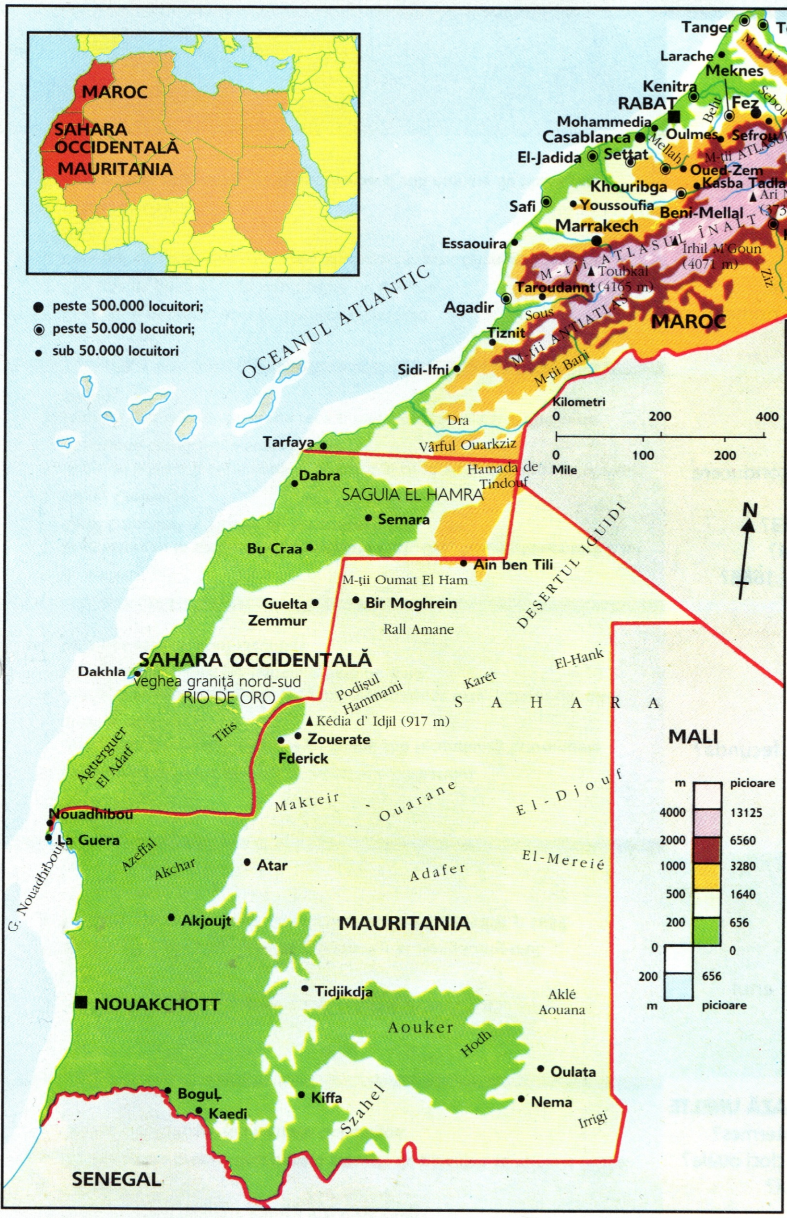
MAROC



MAURITANIA

MAURITANIA, MAROC ȘI SAHARA OCCIDENTALĂ





MAURITANIA

Suprafața:
1.030.700 km

Așezarea geografică:
14°49'–27°23' latitudine nordică, 4°50'–17° longitudine vestică

Populația:
2.400.000 locuitori

Densitatea populației:
1,8 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș:
Nouakchott, 850.000 locuitori

Produse importate:
piese de mașini, alimente, produse petroliere, bunuri de consum

Produse exportate:
minereuri de fier, pește, gumă arabică, gips

Limbi vorbite:
arabă (limba oficială) și franceză

Moneda oficială:
Ouguiya (1 ouguiya = 5 khoums)

Produsul intern brut:
840 milioane dolari SUA

Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Jumătatea nordică face parte din Deșertul Sahara și este teren de mică înălțime, cu pante joase și vârfuri izolate precum Kediat Idjil (917 m). Partea sudică este podiș de mică înălțime străbătut de râuri sezoniere. Jumătate din podiș este acoperit de zone întinse de pietriș iar restul este nisipos. Nordul este cald și umed, dar jumătatea sudică a țării primește ploi rare între iunie și octombrie. Temperatura medie la Nouakchott este de 22°C în ianuarie și de 28°C în iulie, cu o cantitate anuală de precipitații de 16 cm.

ECONOMIA

Doar 0,2% din suprafața țării se utilizează pentru cultivarea plantelor și 38% pentru pășuni, dar 66% din populația lucrătoare figurează în agricultură. Principalele plante cultivate sunt meiul, orezul, cartofii, porumbul, arahidele și curmalele. Creșterea animalelor este mai răspândită. 5% din suprafața țării sunt împădurite în sud, iar guma arabică este obținută din arbori sălbatici de acacia. Pescuitul este important de-a lungul coastei, în special în Golful Lévrier. Minereurile de fier sunt cele mai importante, fiind extrase din mina imensă de la Zouerate, care asigură 45% din veniturile externe. Mina de cupru de la Akjoujt a fost redeschisă în anul 1983, și se extrage puțin gips pentru export.

MAROC

Suprafața:
446.550 km

Așezarea geografică:
27°40'–35°50' latitudine nordică, 1°–13°10' longitudine vestică

Populația:
27.575.000 locuitori

Densitatea populației:
50 locuitori / km

Capitala:
Rabat, 1.494.000 locuitori

Cel mai mare oraș:
Casablanca, 2.990.000 locuitori

Limbi vorbite:
arabă (limba oficială), franceză și spaniolă

Produse importate:
țiței, piese de mașini, materiale de construcții, bunuri fabricate, produse chimice

Produse exportate:
fosfați, produse petroliere, pește, produse agricole

Moneda oficială:
dirham (1 dirham = 100 centimes)

Produsul intern brut:
33 milioane dolari SUA

Forma de stat:
regat

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

80% din suprafața Marocului este muntoasă și singurele regiuni de depresiune sunt în bazinele râurilor de-a lungul coastei oceanului. Principala depresiune în nord se găsește în valea râului Moulaya. Lanțul muntos cel mai nordic, Riful, se înalță abrupt de la Marea Mediterană. La sud de acesta se găsesc Munții Atlasul Mijlociu. Munții Atlasul Înalt, mai spre sud, ating o înălțime maximă de 4.165 m în Vârful Toubkal, iar la sud de acest lanț se găsesc Munții Antiatlas, marginea nordică a podișului Saharei. Această parte sudică a Marocului este practic lipsită de ploaie, cu temperaturi de vară în timpul zilei foarte mari, dar nopți de iarnă foarte reci. Cele mai înalte părți sunt acoperite cu zăpadă în timpul iernii. Părțile nordice ale țării au condiții de climă mediteraneană. Temperatura medie la Rabat este de 13°C în ianuarie și de 22°C în iulie, cantitatea de precipitații fiind de 56 cm.

AGRICULTURA

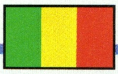
Peste 40% din populația lucrătoare figurează în agricultură. 19% din suprafața țării se utilizează pentru agricultură și 47% pentru creșterea animalelor. Agricultura și pescuitul asigură 36% din totalul veniturilor din exporturi. Grâul, orzul și porumbul sunt cele mai importante plante cultivate. Se exportă roșii, ulei de măsline și citrice. Cinci milioane de ha de pământ sunt împădurite și se produc materiale de construcții, plută, mangal și tanin.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA

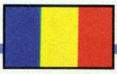
Marocul este una dintre cele mai mari producătoare de fosfați din lume, cu o producție de peste 20 de milioane de tone pe an. Minele se găsesc în apropiere de Khouribga și de Youssoufia. Există zăcăminte de petrol, antracit, plumb, fier, zinc, mangan și sare. Principalele industrii (a pielii, textilă, a conservării de pește) sunt legate de agricultură.

SAHARA OCCIDENTALĂ

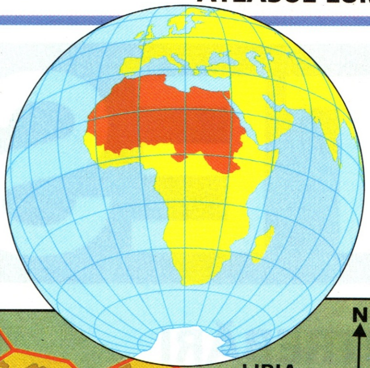
Guvernat în trecut de Spania, acest teritoriu a fost împărțit între Maroc și Mauritania, în anul 1976. În anul 1979, Mauritania s-a retras revendicările, și Marocul a preluat ambele secțiuni. Mișcarea naționalistă Polisario dorește independența și luptele au dus la pierderi de vieți. Suprafața totală este de 266.769 km – în cea mai mare parte deșert jos și plat. Populația totală este în jur de 186.000 de locuitori; pescuitul și extracția de fosfați fiind principalele surse de venit. Mulți dintre locuitori sunt păstori nomazi. Se cultivă câteva cereale și legume, dar cea mai mare parte a alimentelor trebuie importată.


Mali

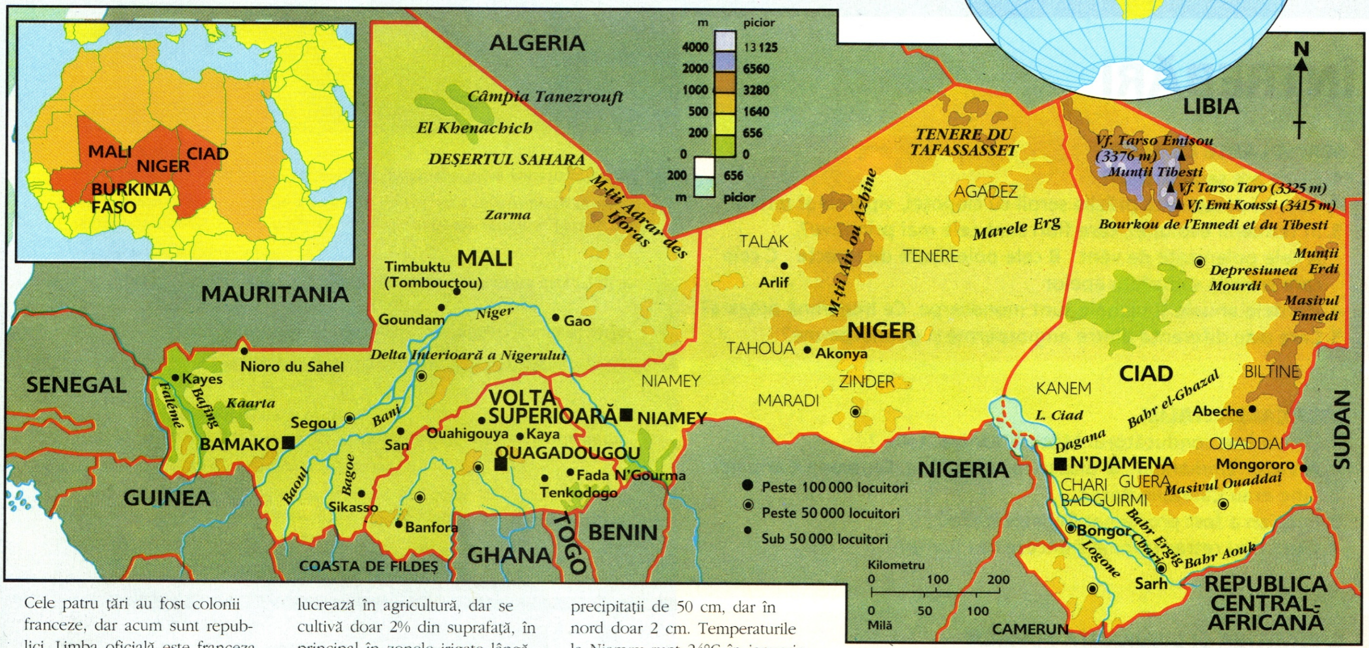

Niger


Ciad


BURKINA FASO



MALI, NIGER, CIAD ȘI BURKINA FASO



Cele patru țări au fost colonii franceze, dar acum sunt republici. Limba oficială este franceza, iar moneda oficială francul. Nu au ieșire la mare, ceea ce îngreunează comerțul internațional.

MALI
Suprafața
1.240.000 km²
Populația
9.820.000 locuitori
Densitatea populației
7 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Bamako, 646.000 locuitori
Limbi vorbite
60% din populație vorbește bambara
Produse importate
piese de mașini, autovehicule, produse alimentare, petrol
Produse exportate
aur, arahide, bumbac, carne, pește uscat
Produsul intern brut
2.160.000.000 dolari SUA

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

În mare parte câmpie de deșert în nord, puține înălțimi se ridică peste 1.000 m de-a lungul graniței cu Algeria. Terenul este savană semiaridă în sud, străbătut de Râul Niger care asigură apă pentru irigație. Precipitațiile în sud ating 100 cm (în principal între iunie-octombrie), dar scade practic la zero în Sahara. Temperaturile medii la Bamako sunt 24°C în ianuarie și 27°C în iulie.

ECONOMIA

82% din forța de muncă lucrează în agricultură, dar se cultivă doar 2% din suprafață, în principal în zonele irigate lângă Râul Niger. Se cultivă în principal mei, sorg, orez, arahide, porumb și bumbac. 25% din suprafață sunt pășuni. Peștii din Niger sunt o importantă sursă de hrană. Există zăcăminte de minereuri de fier, marmură, fosfați, staniu, aur și cupru. Industria produce bunuri de consum și prelucrează produse agricole.

NIGER
Suprafața
1.267.000 km²
Populația
8.800.000 locuitori
Densitatea populației
6 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Niamey, 392.169 locuitori
Limbi vorbite
85% din populație vorbesc hausa
Produse importate
bunuri fabricate, produse petroliere
Produse exportate
uraniu, animale de casă, piei, mazăre, ceapă
Produsul intern brut
1.848.000.000 dolari SUA

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

M-ții Hamada Manguene se găsesc în nord-est, iar Masivul de l'Aïr în centru. Restul țării este în principal nisipos, dar în sud, aproape de Râul Niger sau de Lacul Ciad, solurile sunt bogate și fertile. Sudul Nigerului are un anotimp ploios între iunie și octombrie, cu precipitații de 50 cm, dar în nord doar 2 cm. Temperaturile la Niamey sunt 24°C în ianuarie și 34°C în mai.

ECONOMIA

89% din forța de muncă lucrează în agricultură. Se cultivă numai 3% din suprafață, alte 7% sunt pășuni. Se cultivă în principal mei, orez, manioc, sorg, trestie de zahăr. Pentru comerț se cultivă bumbac și arahide, în special în partea sudică mai umedă, în apropierea Râului Niger. Peștele este o importantă sursă de hrană. Mari zăcăminte de uraniu la Arlit și Akouta sunt principalele aducătoare de monedă străină, dar se exploatează și fosfați și mine de cărbune. Micile industrii prelucrătoare, în principal la Niamey, produc textile, mobilă, produse chimice și produse alimentare. Multe alte orașe au industrii agricole, precum morărit, tăbăcit și egrenarea bumbacului.

CIAD
Suprafața
1.284.000 km²
Populația
6.280.000 locuitori
Densitatea populației
4 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
N'Djamena, 531.000 locuitori
Produse importate
țiței, piese de mașini
Produse exportate
bumbac, carne, pește
Produsul intern brut
1.004.000.000 dolari SUA

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Ciad este în mare parte un podiș având în medie 200-500 m, mai înalt în est, cei mai înalți munți, M-ții Tibesti din nord, atingând 3.415 m. Lacul Ciad are 16.000 km², dar variază de an la an. Precipitațiile în sud ating 100 cm, în principal între mai și octombrie. Cantitatea totală scade practic la zero în nord. Temperaturile medii la N'Djamena sunt 24°C în ianuarie și 33°C în mai, scăzând la 27°C în iulie și august.

ECONOMIA

90% din forța de muncă figurează în agricultură, pescuit și silvicultură; se cultivă doar 2% din suprafață, 36% sunt pășuni. Plantele se cultivă în sudul mai umed: igname, mei, trestie de zahăr, arahide și manioc pentru hrană și bumbac pentru comerț. Există pescării în Lacul Ciad și pe principalele râuri. Se exploatează cantități mici de petrol la Kanem, și o conductă duce la o rafinărie nouă din Lai. Sarea se extrage în zona Lacului Ciad, și zăcăminte de uraniu, aur și bauxită sunt în exploatare. Mica dezvoltare industrială este bazată pe produse agricole.

BURKINA FASO
Suprafața
274.200 km²
Populația
10.000.000 locuitori
Densitatea populației
31 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Ouagadougou, 442.223 locuitori
Produse importate
piese de mașini, alimente, produse textile, petrol
Produse exportate
animale de casă, arahide, mei
Produsul intern brut
2.500.000.000 dolari SUA

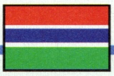
CARACTERISTICI GEOGRAFICE

În vest și sud podișurile joase acoperite de savană sunt străbătute de râuri ce curg spre sud în Ghana. Sudul are un anotimp ploios între mai și octombrie, dar nordul este foarte secetos. La Ouagadougou sunt 24°C în ianuarie, 32°C în mai și 28°C în iulie, iar precipitațiile 85 cm.

ECONOMIA

85% din forța de muncă figurează în agricultură, se cultivă aproape 10% din suprafață, 37% sunt pășuni. Se cultivă în principal mei, sorg, porumb, orez, trestie de zahăr, arahide, bumbac și susan. 26% din suprafață sunt păduri care asigură combustibilul necesar. Peștii din râuri completează rezervele de alimente. S-au găsit minerale (mangan, bauxită, plumb, fosfați și nichel) în nord, dar greu accesibile. Dezvoltarea industrială este legată de agricultură, dar fabricarea cimentului și a cărămizii s-au dezvoltat recent.

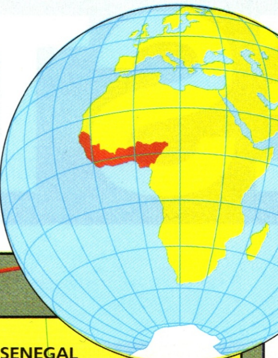

Senegal

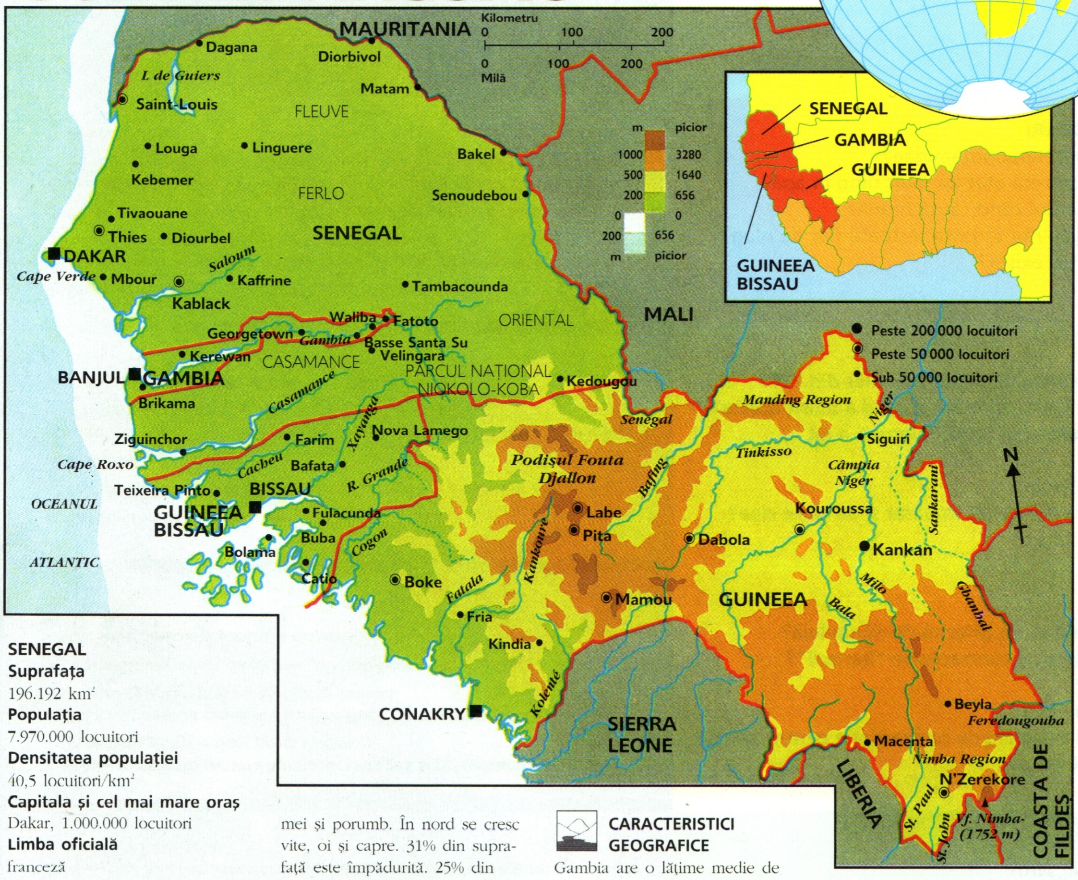

Gambia


Guineea


Guineea-Bissau

SENEGAL, GAMBIA, GUINEEA ȘI GUINEEA-BISSAU





SENEGAL
Suprafața
196.192 km²
Populația
7.970.000 locuitori
Densitatea populației
40,5 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Dakar, 1.000.000 locuitori
Limba oficială
franceză
Produse importate
alimente, bunuri fabricate, țiței
Produse exportate
arahide, fosfați
Moneda oficială
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut
4.047.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Terenul este în cea mai mare parte de mică înălțime, dar atinge 500 m lângă granița cu Guineea. Râul Senegal și alte râuri mari sunt alimentate de ploile abundente care cad între iunie și septembrie. În nord precipitațiile totalizează 33 cm pe an, în sud 150 cm. Temperaturile medii la Dakar sunt de 22°C în ianuarie și 28°C în iulie.

ECONOMIA

79% din forța de muncă lucrează în agricultură. Se cultivă 27% din suprafață, 30% sunt pășuni. Se cultivă în principal alune, dar și trestie de zahăr, mei și porumb. În nord se cresc vite, oi și capre. 31% din suprafață este împădurită. 25% din exporturi se obțin din pescuit. Principalul mineral este fosfatul, dar se extrage și titan, zirconiu și minereuri de fier. Industria este bazată pe pescuit, agricultură, și construcții navale. Industria turismului este în dezvoltare.

GAMBIA
Suprafața
11.295 km² (o cincime este râu)
Populația
1.030.000 locuitori
Densitatea populației
90 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Banjul, 44.536 locuitori; Banjul/Kombo St Mary, 147.394
Limba oficială
engleză
Produse importate
produse alimentare, combustibili, piese de mașini
Produse exportate
arahide, peste, bumbac
Moneda oficială
dalasi (1 dalasi = 100 bututs)
Produsul intern brut
145.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Gambia are o lățime medie de doar 35 km. La Banjul temperatura medie în ianuarie este de 23°C, practic fără ploi între octombrie și mai; în iulie media este de 28°C, musonul aduce precipitații de peste 120 cm.

ECONOMIA

75% din populație lucrează în agricultură. Se cultivă 17% din suprafață, 9% sunt pășuni. Arahidele aduc 75% din veniturile externe. Se mai cultivă bumbac, mei și orez; se cresc vite, oi și capre. Peștele este o importantă sursă de hrană. Industria se bazează pe agricultură, pescuit și silvicultură, dar se dezvoltă rapid și turismul.

GUINEEA-BISSAU
Suprafața
36.125 km²
Populația
1.060.000 locuitori
Densitatea populației
27,8 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Bissau, 109.486 locuitori
Limba oficială
portugheză
Produse importate
alimente, țiței, bunuri fabricate
Produse exportate
nuci, pești, semințe de palmier
Moneda oficială
peso Guineea-Bissau (1 peso = 100 centavos)
Produsul intern brut
250.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Mlaștinile de mangrove delimitează coasta, cu un podiș de mică înălțime în interior, ridicându-se la 300 m în est. Clima este caldă și umedă vara, iarna caldă și secetoasă. Temperaturile medii la Bissau sunt de 24°C (în ianuarie) și 27°C (în iulie). Precipitațiile sunt de 200 cm, în special între iunie și noiembrie.

ECONOMIA

80% din populație lucrează în agricultură. 13% din suprafață este arabil, iar 38% pășune. Pentru hrană se cultivă orez, dar și bananieri, trestie de zahăr, porumb, mei și nuci de cocos. Pentru comerț se cultivă arahide în regiunile secetoase; ulei de palmier și cauciuc în depresiunile umede. În interior se cresc animale de casă, pescuitul este sursă vitală de hrană. S-a descoperit bauxită în regiunea Boe, dar nu este în totalitate exploatată. Industria este bazată pe produsele agricole locale.

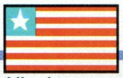
GUINEEA
Suprafața
245.857 km²
Populația
6.500.000 locuitori
Densitatea populației
30 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Conakry, 526.671 locuitori
Limba oficială
franceză
Produse importate
produse petroliere, bunuri fabricate, alimente
Produse exportate
bauxită, alumină, minereuri de fier, ananas, semințe de palmier, cafea, diamante, piei
Moneda oficială
franc Guineea (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut
3.200.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

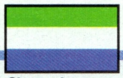
De-a lungul coastei se întind mlaștini de mangrove și lagune, urmate de depresiuni; terenul se ridică la 1.537 m în M-ții Fouta Djallon. Podișul estic este străbătut de râuri. Punctul cel mai înalt, Vf. Nimba (1.768 m) este la extrema sud-estică. Verile sunt calde și umede, cu umiditate crescută pe coastă. Iernile sunt calde și secetoase. La Conakry temperatura medie este de 28°C în aprilie și mai, și scade la 25°C în august. Anotimpul ploios ține din mai până în noiembrie, cu precipitații totale de 400 cm.

ECONOMIA

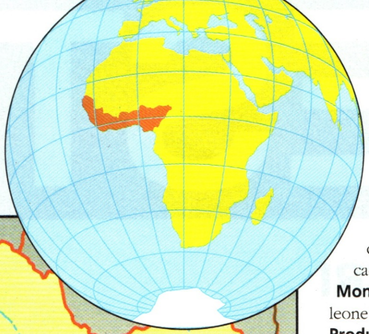
76% din populație lucrează la ferme. Se cultivă 6% din suprafață, 12% sunt pășuni și pădurile cuprind 41%. Pentru hrană se cultivă orez, bananieri, manioc și igname, iar pentru comerț trestie de zahăr, banane, arahide, ulei de palmier, ananas și cafea. Se cresc puține vite, oi și capre. Veniturile externe se obțin din minerit – Guineea este al doilea mare producător de bauxită din lume, găsit la nord de Conakry. Bauxita se transformă în alumină și apoi se exportă. De la Macenta se extrag minereuri de fier și se obțin diamante. Pe lângă industria agricolă, există fabrici de textile și de construcții.


Liberia


Coasta de fildeș


Sierra Leone

LIBERIA, COASTA DE FILDEȘ ȘI SIERRA LEONE





LIBERIA

Suprafața
111.369 km²

Populația
2.830.000 locuitori

Densitatea populației
24 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Monrovia, 425.000 locuitori

Limba oficială
engleză

Produse importate
orez, combustibili, produse chimice, piese de mașini

Produse exportate
minereuri de fier, cauciuc, cafea, cacao, cherestea

Moneda oficială
dolar liberian (1 dolar = 100 cenți)

Produsul intern brut
990.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Liberia a fost fondată în 1847 de sclavi americani eliberați. Depresiunea de coastă este ornată cu lagune și mlaștini, interiorul este în mare parte podiș, atingând înălțimea maximă în Vf. Nimba (1.768 m), la granița cu Guineea. Clima este ecuatorială, cu ploi mari și temperaturi înalte. În sezonul ploios umiditatea este ridicată, rar sub 80%. Monrovia are temperatura medie de 26°C în ianuarie și 25°C în iulie, 500 cm de precipitații, în principal între mai și octombrie. Peste o treime din suprafață este împădurită, dar defrișarea se desfășoară rapid.

ECONOMIA

70% din populația lucrează în agricultură, deși se cultivă numai 4% din suprafață și alte 2% sunt pășuni. Pentru hrană se cultivă orez și manioc, dar sunt necesare importuri de alimente. Pentru comerț se cultivă cauciuc, cacao și cafeaua. Peste jumătate din cauciuc este produsă de Compania Firestone care are plantații cu peste 40.000 de angajați. Se cresc vite, oi, capre și porci, iar pescuitul este o sursă utilă de hrană. Cauciucul este al doilea produs exportat, dar mineralele (fierul, aurul și diamantele) aduc mai multă monedă străină. Dezvoltarea industriei este legată de minerale și de agricultură. Există fabrici de mobilă și de cărămizi la Monrovia, principalul port. S-au construit 490 km de cale ferată pentru transportul minereurilor de fier.

COASTA DE FILDEȘ

Suprafața
322.463 km²

Populația
13.720.000 locuitori

Densitatea populației
42,8 locuitori/km²

Capitala
Yamoussoukro, 120.000 locuitori

Cel mai mare oraș
Abidjan, 3.500.000 locuitori

Limba oficială
franceză

Produse importate
piese de mașini, materii prime, combustibili, autovehicule

Produse exportate
cafea, cacao, cherestea, ulei de palmier

Moneda oficială
franc (1 franc = 100 centimes)

Produsul intern brut
6.997.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Regiunea joasă de coastă este presărată cu lagune și întinderi de nisip. În interior, un podiș de aproximativ 300 m se înalță la 1.000 m spre nord-vest. Clima este mai umedă în sud, cu precipitații anuale de 150-200 cm în anotimpurile ploioase, între mai și octombrie, respectiv octombrie și noiembrie. Interiorul are un singur sezon ploios, cu ploi de 100 cm. Temperaturile medii la Abidjan sunt de 27°C (în ianuarie) și 24°C (în iulie). Interiorul este savană; sudiul mai umed este împădurit.

ECONOMIA

59% din forța de muncă lucrează în agricultură, se cultivă 11% din suprafață, 9% sunt pășuni. Agricultura aduce 80% din veniturile din exporturi. Coasta de Fildeș este un important furnizor de cafea, boabe de cacao (primul în lume) și ulei din sâmbure de palmier. Se cultivă banane, ananas, dar și igname, manioc, orez și porumb. Există oi, capre și vite, în special în nordul mai secetos, unde se cultivă mei și arahide. Produse forestiere sunt tecul, mahonul și abanosul. Mineralele includ petrolul din terenuri petroliere marine, diamantele din Valea râului Bou și minereurile de fier de la Bangolo. Industria este legată de prelucrarea alimentelor, produsele textile și fabricarea cherestelei. 24% din energia electrică se obține din termocentrale, 76% din centrale hidroelectrice. Abidjan este principalul centru industrial și port. Drumurile radiază spre țările adiacente. Există 1.156 km de cale ferată, și legături cu Burkina Fasso.

SIERRA LEONE

Suprafața
71.740 km

Populația
4.460.000 locuitori

Densitatea populației
64,3 locuitori/km

Capitala și cel mai mare oraș
Freetown, 470.000

Limba oficială
engleză

Produse importate
alimente, țiței, bunuri fabricate

Produse exportate
diamante, aur, bauxită, cacao, cafea

Moneda oficială
leone (1 leone = 100 cenți)

Produsul intern brut
900.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Câmpia joasă de coastă este întreruptă de o peninsulă stâncoasă care se înalță la 888 m. Mlaștinile de mangrove și pădurile se întind de-a lungul coastei. Câmpia se întinde la 100 km spre interior, și se înalță într-un podiș de 450 m. Spre est munții depășesc 1.800 m. Temperaturile sunt ridicate tot anul, precipitațiile cad între aprilie și noiembrie. Temperatura medie la Freetown este de 27°C în ianuarie și 26°C în iulie, cu precipitații de 340 cm. Umiditatea este mare în sezonul ploios și clima poate fi neplăcută, acest litoral fiind numit de vechii coloniști europeni "Mormântul albului".

ECONOMIA

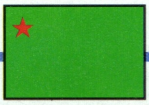
65% din populație lucrează în agricultură, se cultivă 25% din suprafață și 31% sunt pășuni. Se practică agricultura de subzistență, cultivându-se orez, igname, mei și manioc; dar și semințe de palmier, ghimbir, cafea și cacao. În nordul mai secetos se cresc vite, oi și capre. Pescuitul este o sursă de hrană în plus în apropierea râurilor și de-a lungul coastei, iar pădurile aduc venituri din nuci și din cherestea. 29% din suprafața țării este și acum împădurită. Mineralele aduc cea mai mare parte din veniturile externe. Se extrag aur și diamante, dar există și bauxită, rutil și crom. Minereurile de fier au fost foarte importante în trecut, dat în prezent nu sunt exploatate. Industria este legată de minerit și agricultură. La Freetown există mici industrii de prelucrare. La sate sunt câteva industrii meșteșugărești. Freetown este principalul port; prin Bonthe se face exportul de bauxită și rutil. Râurile sunt vitale pentru transportul de marfă și de pasageri în Sierra Leone. Construcția unei rețele de căi ferate a fost amânată în 1974. Sierra Leone are acum doar 84 km de cale ferată de la vechiul teren minier până la coastă. Există 7.395 km de drumuri, din care aproximativ jumătate sunt pavate.



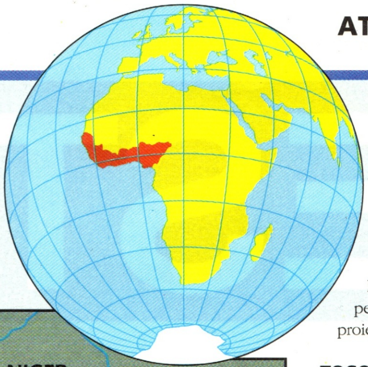
Ghana



Togo



Benin



GHANA, TOGO ȘI BENIN

GHANA
Suprafața
238.686 km²
Populația
16.470.000 locuitori
Densitatea populației
69 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Accra, 1.781.000 locuitori
Limba oficială
engleză
Produse importate
materii prime, țiței, piese de mașini, autoturisme
Produse exportate
cacao (60%), aur, aluminiu, cherestea
Moneda oficială
cedi (1 cedi = 100 pesewas)
Produsul intern brut
6.900 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Bazinul Râului Volta ocupă 60% din suprafață, cu Podișul Ashanti în vest și Munții Togo și Munții Fazao în est. Râul Volta curge printr-un defileu îngust la aproximativ 70 km de mare, aici aflându-se barajul Akosombo. Sudul este mai umed decât nordul, cu până la 200 cm de precipitații pe an, în două anotimpuri ploioase, între mai și iunie și octombrie. În nord există un singur anotimp ploios (între iulie și septembrie), cu precipitații de 100 cm. La Accra temperatura medie este de 27°C în ianuarie și 25°C în iulie.

ECONOMIA

70% forța de muncă lucrează în agricultură. 12% din suprafață este teren arabil și 15% pășune, dar producția de hrană este insuficientă. Seceta din nord, pășunatul în exces, eroziunea solului și defrișarea sunt probleme grave. Cacao este principala plantă cultivată, Ghana fiind al treilea producător de cacao din lume. Pentru comerț se cultivă tutun, cafea, ghimbir, piper, cauciuc, palmier de ulei și fructe. În sud se cultivă porumb, orez, manioc, banane și igname, iar în nord arahide, mei și sorg, aici crescându-se vite, oi și capre. 37% din țară este împădurită, cheresteaua fiind un valoros produs exportat. Pescuitul este important și captura anuală este de aproximativ 310.000 de tone. Se pescuiește la scară largă cu flota oceanică și la scară redusă de-a lungul coastei. Lacul Volta oferă 20% din captura totală. Principalele minerale sunt aurul, diamantele, manganul și bauxita, cu cantități mici de petrol. Energia electrică de la barajul Aksombo este vitală pentru dezvoltare. Barajul a fost terminat în 1965 și a creat Lacul Volta care ocupă 3,5% din Ghana. El generează 80% din electricitatea națiunii și exportă energie spre Togo și Benin. Lacul asigură apă pentru irigație, o rută de comunicații și o resursă pentru pescuit. Industria de aluminiu este importantă, dar există și fabrici de prelucrare de cherestea și de cacao, și mici industrii manufacturiere în orașele mai mari. Kumasi (348.000) este al doilea oraș ca mărime, iar Tamale (136.828) este al treilea.



BENIN
Suprafața
112.622 km²
Populația
5.230.000 locuitori
Densitatea populației
39 locuitori/km²
Capitala
Porto Novo, 208.258 locuitori
Cel mai mare oraș
Cotonou, 487.020 locuitori
Limba oficială
franceză
Produse importate
produse petroliere, produse alimentare, bunuri capitale
Produse exportate
produse din palmier, bumbac, arahide, cafea
Moneda oficială
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut
1.800 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Sudul este o depresiune; câmpii fertile înconjoară Mlaștina Lama, inundată sezonier. Spre nord, un podiș se ridică la o înălțime maximă de 641 m în Munții Atakora. Nord-estul țării coboară în pantă spre valea Nigerului. În depresiunile sudice plouă tot anul, dar spre nord, anotimpul ploios este între mai și septembrie, iar cantitatea anuală totală este de 100 cm. Precipitațiile la Cotonou sunt de 140 cm, iar temperatura medie este de 25°C (în ianuarie) și 27°C (în aprilie).

ECONOMIA

64% din populație lucrează în agricultură; se cultivă 17% din suprafață, 4% sunt pășuni. Fermele sunt mici și cultivă plante pentru hrană: manioc, igname și porumb în sud, iar sorg și arahide spre nord. Plantele cultivate pentru comerț sunt bumbacul în nord, iar în sud cacao, cafeaua și palmierul de ulei. Silvicultura este importantă în unele părți din sud. Pescuitul asigură hrană în regiunii de coastă și riverane. Se exploatează petrol pe terenul petrolifer marin Seme și puțină marmură și calcar. Industria este legată de produsele agricole și petroliere, existând industria zahărului, a uleiului de palmier, textilă și a băuturilor alcoolice. Sistemul hidroelectric se dezvoltă pe Râul Mono într-un proiect comun cu Togo.

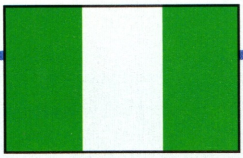
TOGO
Suprafața
56.790 km²
Populația
643.000 locuitori
Densitatea populației
60,8 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Lome, 366.476 locuitori
Limba oficială
franceză
Produse importate
combustibili, alimente, bunuri capitale
Produse exportate
fosfați, cafea, bumbac, cacao, semințe de palmier
Moneda oficială
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut
1.165 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Depresiunile de coastă lasă loc spre interior unui podiș jos și, după aproximativ 30 km, Munților Togo-Atakora care ating 986 m în Pic Baumann. Râurile principale sunt Oti și Mono. Podișul Oti din nord, o regiune de savană mai răcoroasă și secetoasă, se întinde spre Bourkina Fasso. Nordul are un anotimp umed (între aprilie și iulie), dar sudul are anotimpuri ploioase între martie și iulie, respectiv octombrie și noiembrie. Lome are aproape 90 cm de precipitații pe an, și temperaturi de 27°C (în ianuarie) și 24°C (în iulie).

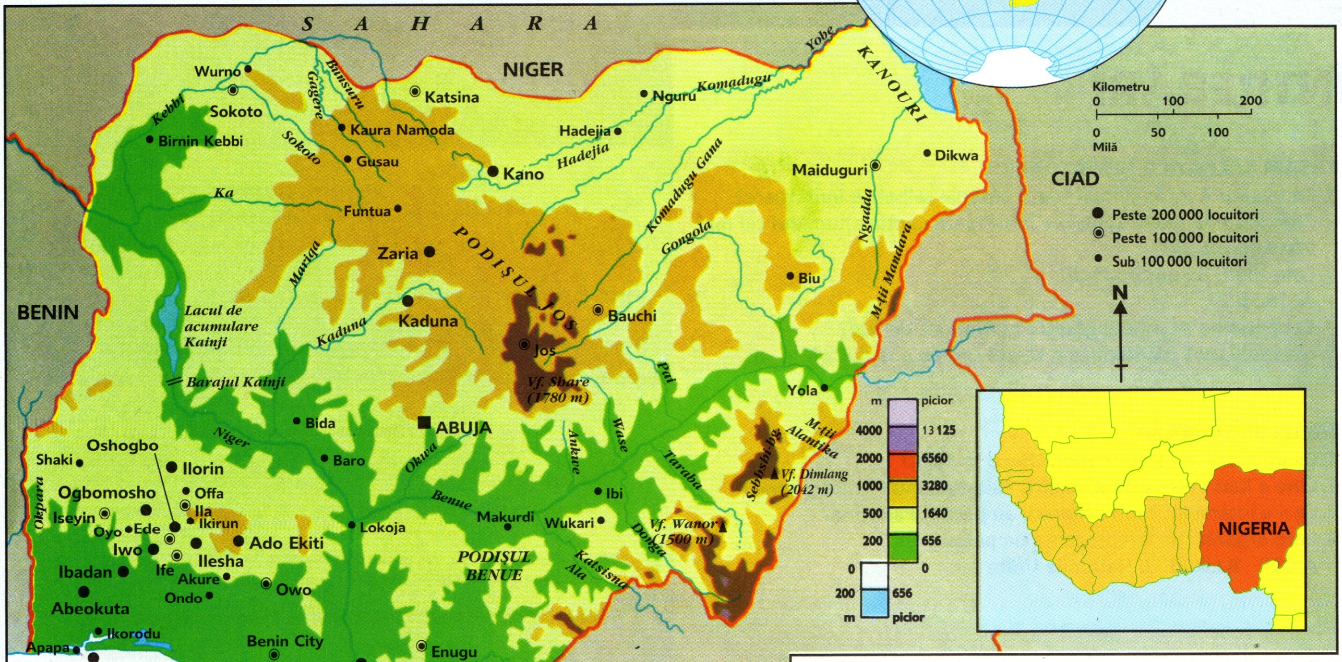
ECONOMIA

71% din forța de muncă figurează în agricultură, se cultivă 26% din suprafață, 4% sunt pășuni. Pentru comerț se cultivă cafea, cacao și bumbac, care aduc 30% din veniturile externe. Pentru hrană se cultivă igname, manioc, porumb, fasole și orez, iar meiul, arahidele și sorgul se cultivă în nordul mai secetos, unde se cresc capre, vite și oi. Pescuitul este o sursă utilă de hrană iar silvicultura este importantă în zone muntoase. 28% din suprafață este împădurită. Există fosfați lângă Lome, dar și zăcăminte de bauxită, minereuri de fier, calcar, marmură și sare. Industria este legată de fosfați și prelucrarea alimentelor. Lome are o rafinărie de petrol și o fabrică de ciment. Energia electrică se obține de la centrala termică de la Lome și centralele hidroelectrice din Kpalime precum și din Ghana.



NIGERIA







Suprafața
923.773 m²

Așezarea geografică
4°20'-13°15' N, 3°-14°40' E

Populația
93.300.000 locuitori

Densitatea populației
95,8 locuitori/km²

Capitala
Abuja, 378.671 locuitori

Cel mai mare oraș
Lagos, 1.347.000 locuitori

Limba oficială
engleză

Produse importate
piese de mașini, autovehicule, produse chimice, produse textile, fier și oțel

Produse exportate
petrol, cacao, produse din palmier, cauciuc, arahide, staniu, cherestea

Moneda oficială
naira (1 naira = 100 kobos)

Produsul intern brut
31.344 milioane dolari SUA

Forma de stat
republică federală

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Depresiunile de coastă sunt împodobite cu mangrove în multe locuri, îndeosebi în Delta Nigerului. Depresiunile se întind spre nord, înălțându-se în Podișul Jos, care atinge 1.780 m în Muntele Share. Cel mai înalt vârf este Mount Vogel (2.024 m) din Munții Gotel. Râul Niger și principalul său afluent, Benue, se unesc la Lokoja și curg spre sud în Golful Guineea.

CLIMA

Clima este puternic influențată de mișcările anuale ale fâșiei intertropicale de nori și ploaie, care afectează toate țările de-a lungul Golfului Guineea. Sudul are două anotimpuri ploioase, între aprilie și iunie respectiv septembrie și octombrie, dar în nord ploile cad mai ales între iulie și septembrie. În vreme mai secetoasă vânturile harmattan bat dinspre Deșertul Sahara și adesea aduc nori de praf și aer foarte uscat. La Lagos temperaturile medii sunt de 29°C în februarie și martie și 25°C în anotimpul ploios, precipitațiile depășesc 180 cm. La Kano temperaturile sunt de 21°C în ianuarie, 31°C în mai, cu precipitații de 85 cm.

POPULAȚIA

Nigeria este cel mai populat stat al Africii, 16% din populație locuind în regiuni urbane. Există peste 250 de grupări etnice, dar popoarele hausa și fulani din nord, ibo din sud-est și yoruba din sud-vest reprezintă două treimi din populația totală. 50% din locuitori sunt musulmani, în principal în nord și vest, iar 40% sunt creștini. Limba oficială este engleza, dar cea mai vorbită este hausa, urmată de yoruba și ibo. Partea de sud-vest este cea mai dens populată și conține majoritatea orașelor mai mari.

AGRICULTURA

66% din forța de muncă figurează în agricultură și 36% din suprafața țării se utilizează pentru agricultură, alte 23% fiind pășuni. Principalele culturi sunt cele de igname, orez, manioc, bananieri, palmieri de ulei și cauciuc în regiunile sudice mai umede, spre nord cultivându-se mei, sorg și arahide. Se cresc vite, oi și capre, în principal în partea nordică. O mare parte a regiunii nordice de savană suferă din cauza pășunatului în exces, iar deșertificarea a devenit o problemă gravă. S-au finalizat deja mai multe scheme de irigație și altele se află în stadiul de planificare.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

Pădurile cuprind 16% din suprafața țării, în principal în depresiunile Benin. Principalele produse sunt abanosul, mahonul, obeche și iroko, care sunt utilizate pentru mobilă și furniruri. Cheresteaua din lemn tare este un valoros produs exportat. Pescuitul asigură hrană, de-a lungul coastei și în apropierea râurilor, dar mai ales în nord-est lângă Lacul Ciad.

MINERITUL

Petrolul reprezintă peste 90% din exporturile Nigeriei, producția fiind de aproximativ 90 de milioane de tone pe an. Rafinăriile de petrol sunt situate la Port Harcourt, Warri și Kaduna. Există și zăcăminte imense de gaze naturale, dar producția este totuși mică. Mai există cărbuni în Enugu, staniu și columbit în Podișul Jos, minereuri de fier, plumb și zinc. Nigeria este principalul producător de columbit din lume.

ENERGIA

Nigeria este bogată în energie, obținută din petrol, gaze naturale, cărbune și puțin lignit. Termocentralele au fost dintotdeauna importante, dar la Kainji se dezvoltă o rețea hidroelectrică. 40% din energia electrică este acum obținută din hidrocentrale.

INDUSTRIA

Mineritul crează industrii de rafinărie a petrolului și de lichefiere a gazelor la Port Harcourt. Rafinării de petrol și uzine petrochimice există și la Warri și Kaduna. Alte industrii sunt prelucrarea uleiului de palmier, a arahidelor, bumbacului, cauciucului, lemnului și pieilor. Industria manufacturieră s-a dezvoltat rapid în ultimii ani. Materialele de construcții, produsele chimice, autovehiculele, fierul și oțelul și construcțiile au devenit importante. Principalele orașe industriale sunt Lagos, Ibadan, Enugu, Kano, și Port Harcourt.

TRANSPORTUL

Nigeria are 3.505 km de cale ferată și 142.837 km de drumuri, din care 30.212 km sunt betonați sau asfaltați. Căile navigabile sunt importante de-a lungul râurilor Niger și Benue și în delta Nigerului. Principalul port este Lagos.

ORAȘELE

Lagos s-a extins pe o serie de insule în lagunele câmpiei de coastă. Este principalul oraș, dar nu mai este capitală. S-a construit o nouă capitală la Abuja, la 500 km de Lagos. Ibadan (1.295.000) este al doilea oraș ca mărime, așezat în inima unei regiuni agricole productive.



Camerun

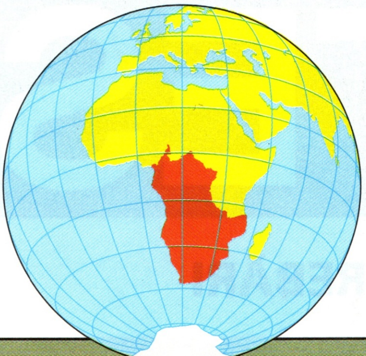


Republica Centrafricană



Guineea Ecuatorială

CAMERUN, REPUBLICA CENTRAFRICANĂ ȘI GUINEEA ECUATORIALĂ



CAMERUN
Suprafața:
475.440 km²
Populația:
12.200.000 locuitori
Densitatea populației:
23 locuitori / km²
Capitala:
Yaounde, 649.000 locuitori
Cel mai mare oraș:
Douala, 810.000 locuitori
Limbi oficiale:
engleză și franceză
Produse importate:
autovehicule, bunuri electrice, medicamente
Produse exportate:
țiței (56%), cafea, cacao, cherestea
Moneda oficială:
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut:
11.200.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

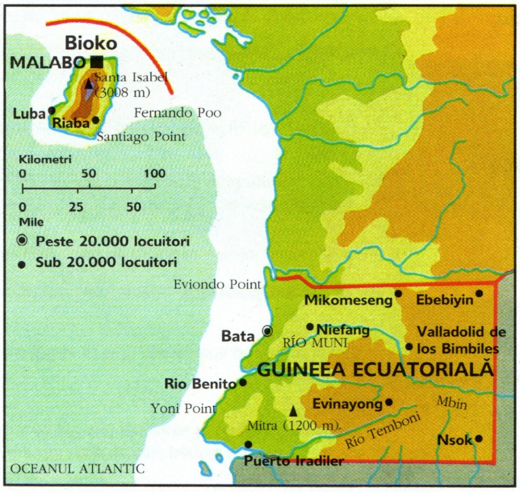


CARACTERISTICI GEOGRAFICE

O câmpie de coastă mlăștinoasă și o depresiune nordică sunt separate de o regiune de munte și podiș. Cei mai înalți munți se găsesc de-a lungul graniței de vest. În partea nordică există un singur anotimp umed cu 100-170 cm de ploaie între aprilie și septembrie, dar în parte de sud există două anotimpuri ploioase, însumând aproximativ 400 cm la Douala. Yaounde se găsește pe podiș și primește precipitații de aproximativ 150 cm pe an, cu temperaturi medii de 23-24°C.

ECONOMIA

54 procente din suprafața țării sunt împădurite, 15% se folosesc pentru cultivarea plantelor și 18% pentru pășuni. 60% din forța de muncă figurează în agricultură și silvicultură. Cacaoa se cultivă în depresiunile sudice mai umede, alături de banane, cauciuc, palmieri de ulei și zahăr. Cafeaua se cultivă în munți iar bumbacul și arahidele sunt importante în regiunile de savană. Ignamele și orezul (în sud) și meiul și sorgul (în nord) sunt principalele plante cultivate pentru hrană. Se cresc vite, oi și capre și se practică puțin pescuitul. Principala bogăție minerală este țițeiul din terenuri marine, cu o producție de 9 milioane de tone pe an. Bauxita și distenul se extrag aproape de Ngaoundere. Puțina dezvoltare industrială se găsește în principal la Douala și Yaounde și este legată de agricultură și produse petroliere. Centrale hidroelectrice alimentează o turnătorie de aluminiu la Edea.



REPUBLICA CENTRAFRICANĂ
Suprafața:
622.984 km²
Populația:
3.070.000 locuitori
Densitatea populației:
4,5 locuitori / km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Bangui, 451.690 locuitori
Limbi oficiale:
franceză și sango
Produse importate:
mașini, alimente, produse chimice
Produse exportate:
cherestea, cafea, bumbac, diamante
Moneda oficială:
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut:
1.135.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cea mai mare parte a acestei țări fără ieșire la mare este un podiș cu înălțimi între 600 și 800 m. Regiuni muntoase întrec înălțimea podișului, îndeosebi Masivul des Bongos (1400 m) din nord-est. În partea de nord există un singur anotimp ploios care aduce 80-100 cm de precipitații, dar sudul este mai ecuatorial, cu până la 200 cm. Temperaturile medii la Bangui sunt de 25°C.

ECONOMIA

Cea mai mare parte a agriculturii este de subzistență, cultivându-se mei, sorg și arahide în partea de nord, în regiunile mai umede porumb, manioc și orez. Bumbacul și cafeaua sunt culturi importante pentru comerț, în principal din partea de sud-vest. Pădurile de lemn cu esență tare produc cherestea pentru export. Minereurile sunt sub formă de diamante și aur, și există zăcăminte de uraniu în apropiere de Bakouma. Dezvoltarea industrială este redusă. 51% din sursele limitate de energie electrică provin din hidrocentrale. Poziția fără ieșire la mare și comunicațiile slabe împiedică dezvoltarea economică.

GUINEEA ECUATORIALĂ
Suprafața:
28.051 km²
Populația:
420.000 locuitori
Densitatea populației:
16 locuitori / km²
Capitala:
Malaba, 10.000 locuitori
Cel mai mare oraș:
Bata, 17.000 locuitori
Limba oficială:
spaniolă
Produse importate:
țiței, alimente, piese de mașini
Produse exportate:
cacao, cafea, cherestea
Moneda oficială:
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut:
180.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Populația care trăiește pe continent reprezintă 75%, dar capitala este pe insula Bioko. Regiunea continentală este acoperită de păduri și savane. În regiunile de coastă cad precipitații de 200-400 cm pe an, dar interiorul este mai secetos, cu numai 140 cm. Temperaturile sunt de aproximativ 25-26°C în fiecare lună.

ECONOMIA

Cacao și cafeaua sunt principalele plante cultivate pentru comerț. Cel mai mult cacao se cultivă pe plantațiile de pe insula Bioko și cafeaua spre nord la Rio Muni. Se exportă puțină cherestea. Pescuitul asigură hrană și venit pe insule. Industria s-a dezvoltat puțin.



Congo



Zair

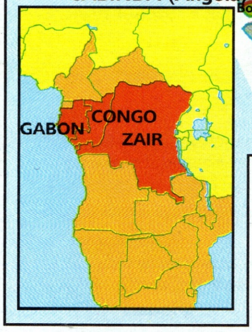


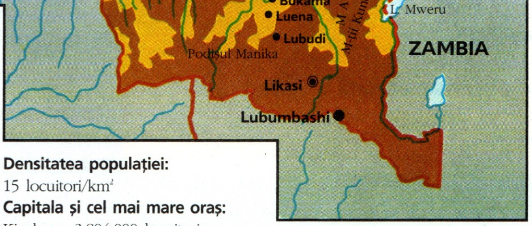
Gabon



CONGO, ZAIR ȘI GABON







CONGO

Suprafața:
342.000 km²
Populația:
2.940.000 locuitori
Densitatea populației:
8,6 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Brazaville, 937.579 locuitori
Limba oficială:
franceză
Produse importate:
alimente, bunuri fabricate
Produse exportate:
țiței, cherestea, cafea, cacao, zahăr
Moneda oficială:
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut:
1.881.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Congo are un litoral scurt cu o câmpie mlăștinoasă de coastă. Bazinul râului Congo se găsește spre nord de podișurile interioare. 75% din suprafața totală se drenează în Râul Congo. Clima este ecuatorială, cu ploi mari în tot timpul anului. Părțile cele mai umede se găsesc în nord-est, cu peste 2.000 cm pe an. Brazzaville are un anotimp secetos între lunile iunie și septembrie, cu temperaturi de 25-27°C pe tot timpul anului.

ECONOMIA

Agricultura angajează 75% din forța de muncă, deși numai 2% din suprafața țării se utilizează pentru cultivarea plantelor. Principalele plante cultivate sunt maniocul, ignamele, bananierii, porumbul, bananele, pentru comerț cultivându-se trestia de zahăr, cafeaua, palmierii de ulei, arahidele și cacao. Se cresc vite, oi și capre. Pădurile întinse produc cherestea pentru export, în special okoume, sapele și mahon. Se exploatează zăcăminte de plumb, zinc, cupru, aur și multe alte minerale. Producția de petrol de șapte milioane de tone pe an asigură 90% din exporturi și două treimi din veniturile guvernului. Producția de cherestea și rafinarea petrolului sunt industrii cheie, cimentul, palmierii de ulei, producția de bere, rafinarea zahărului, producția de săpun și țigarete fiind importante în orașele Brazaville și Pointe Noire (576.206 locuitori).

ZAIR

Suprafața:
2.345.410 km²
Populația:
43.800.000 locuitori
Densitatea populației:
15 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Kinshasa, 3.804.000 locuitori
Limba oficială:
franceză
Produse importate:
piese de mașini, produse alimentare, autovehicule, produse petroliere, țesături din bumbac
Produse exportate:
cupru, cafea, diamante, plumb, zinc, cobalt, tutun
Moneda oficială:
zair (1 zair = 100 makuta)
Produsul intern brut:
9.500.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Zairul este al doilea stat ca mărime de pe continentul african și este drenat de râul Congo. O mare parte a văii râului Congo este un bazin mare, mlăștinos, aflat la 300-600 m deasupra nivelul mării. Munții din jur se ridică la o înălțime maximă de 5.110 m. Condițiile climatice sunt ecuatoriale. Părțile cele mai sudice ale țării au un singur anotimp umed lung. Vremea este în general umedă. Kinshasa are temperaturi lunare medii de 25-26°C și o cantitate de precipitații de aproape 140 cm, un anotimp secetos între lunile iunie și septembrie.

ECONOMIA

68% din forța de muncă lucrează în agricultură, deși numai 3% din suprafața țării se utilizează pentru agricultură și 4% pentru pășunat. Plante cultivate pentru comerț sunt cafeaua, palmierii de ulei, cauciucul și chinina, dar cea mai mare parte a agriculturii este de subzistență. 80% din suprafața țării este împădurită, dar sunt exploatate puține rezerve de cherestea. Principala sursă de venit sunt petrolul (20% din venituri) și cuprul, Zairul fiind al treilea mare producător din lume. Alte minerale sunt cobaltul (65% din zăcămintele lumii), diamantele, aurul, argintul, manganul, staniul, uraniul, fierul și cărbunii. Shaba este principala sursă de bogății minerale. Aproximativ 97% din producția de electricitate sunt obținute din hidrocentrale. Dezvoltarea industrială este legată de prelucrarea mineralelor, care reprezintă o treime din PIB și două treimi din veniturile din export.

GABON

Suprafața:
267.667 km²
Populația:
1.011.710 locuitori
Densitatea populației:
4,5 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Libreville, 352.000 locuitori
Limba oficială:
franceză
Produse importate:
produse alimentare, produse chimice, piese de mașini
Produse exportate:
petrol brut, mangan, lemn, uraniu
Moneda oficială:
franc (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut:
3.500.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

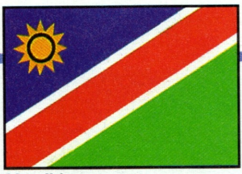
Câmpia de coastă se înalță spre interior într-un podiș cu o înălțime medie de 600 m, care se ridică peste 900 m. 60 procente din drenaj se scurg în bazinul Râului Ogooue. Suprafața țării este împădurită în proporție de 75%, iar clima este caldă și umedă pe tot timpul anului. Cantitatea medie de precipitații este de 120-200 cm, dar depășește 250 cm în regiunile mai înalte și în apropierea coastei. Cantitatea totală de precipitații la Libreville este de 240 cm, temperaturile fiind de 27°C în ianuarie și 24°C în iulie.

ECONOMIA

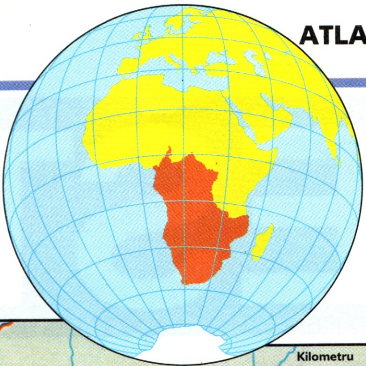
79% din populație figurează în agricultură, dar mai puțin de 2% din suprafața țării se utilizează pentru cultivarea plantelor. Principalele plante cultivate sunt maniocul, orezul, bananierii, porumbul și arahidele, în cea mai mare parte pentru subzistență. Se produc cantități mici de cacao și de cafea în partea de nord-vest și palmieri de ulei pe câmpiile de coastă. Printre exporturile de cherestea se numără okoume și alte lemne de esență moale, precum și abanos, mahon și nuc. Petrolul brut (7 milioane de tone pe an, în principal din terenuri marine) și gazele naturale reprezintă peste 80% din veniturile din export. Uraniul, manganul și aurul sunt de asemenea exploatate și există zăcăminte imense de fier. Printre uzinele de prelucrare a mineralelor se numără rafinăriile de petrol; industria agricolă și silvicultura există la Libreville, Owendo și Port Gentil (77.611 locuitori), cele trei porturi principale, și la Lambarene (22.682 locuitori)



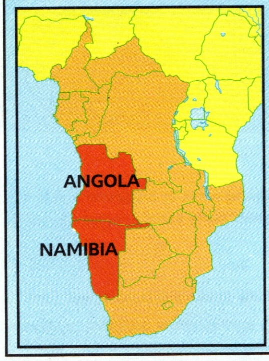
Angola



Namibia



ANGOLA ȘI NAMIBIA





ANGOLA

Suprafața
1.246.700 km²

Populația
11.500.000 locuitori

Densitatea populației
9 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Luanda, 2.250.000 locuitori

Limba oficială
portugheză

Produse importate
piese de mașini, fier și oțel, alimente, produse textile, bunuri de uz militar

Produse exportate
cafea, sisal, pește, diamante, petrol brut

Moneda oficială
kwanza (1 kwanza = 100 lwei)

Produsul intern brut
2.701.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cei 1.600 km de litoral al Atlanticului sunt înconjurați de depresiuni. Interiorul este în cea mai mare parte podiș, Planalto Central, cu o înălțime medie de 1.000-1.400 m. Cel mai lung râu din Angola este Cuanza, de 960 km, curgând din podiș în Oceanul Atlantic. Cabinda este o enclavă separată de restul țării de Zair. Cea mai mare parte a Angolei are un singur anotimp umed între octombrie și martie și un anotimp secetos lung. Precipitațiile însumează 100-150 cm pe an. Temperaturile sunt reduse în podiș, iar Huambo, la 1.700 m are temperatura medie de 20°C în ianuarie și 16°C în iulie. Depresiunile de coastă sunt afectate de curentul rece Benguela, iar la sud de Luanda sunt condiții de deșert. Temperatura medie la Luanda este de 25°C în ianuarie și 21°C în iulie, cu precipitații de 30 cm.

INDUSTRIA ȘI MINERITUL

Aproximativ 15% din forța de muncă lucrează în industrie, bazată pe mineritul, ciment, construcții, prelucrarea peștilor, alimentelor, produsele textile, fabricarea berii și tutunului. Luanda, Lobito și Benguela sunt centre industriale importante, dar Lubango și Malange, în interior, se dezvoltă rapid. Hidrocentralele de-a lungul râurilor Cuanza, Catumbela și Cunene produc 67% din energia electrică. Petrolul este principalul aducător de venituri al țării, împreună cu diamantele aducând peste 90% din exporturi. Se produc anual aproximativ 22 de milioane de tone, în principal pe terenuri marine. Diamantele se extrag în nord-est. Există zăcăminte de sare, minereuri de fier, cupru, fosfați, aur, bauxită și uraniu.

AGRICULTURA

70% din populație lucrează în agricultură, sub 3% din suprafață este cultivată, în special pentru subzistență. 23% din suprafață sunt pășuni. Se cultivă în principal manioc, porumb, cartofi dulci, mei și fasole, dar în ultimii ani războiul a afectat producția și au fost necesare importuri. Se mai cultivă trestie de zahăr, palmieri și semințe de ulei, banane și sisal de-a lungul coastei, cafeau în nord, bumbac și tutun pe podiș. Pădurile acoperă peste 43% din suprafața țării și se exportă lemne de esență tare. Există și plantații de lemn de esență moale, pentru hârtie. Se exportă pește proaspăt, preparate din pește și ulei de pește.

NAMIBIA

Suprafața
824.268 km²

Așezarea geografică
17°23'-29° S, 11°45'-25°05' E

Populația
1.510.000 locuitori

Densitatea populației
1,7 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Windhoek, 150.000 locuitori

Limbi vorbite
engleză (limba oficială), afrikaans și germană

Produse importate
piese de mașini și utilaje de transport, produse alimentare

Produse exportate
diamante, pește, vite și oi

Moneda oficială
dolarul namibian (1 dolar = 100 cenți)

Produsul intern brut
1.800.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Deșertul Namib, stâncos, de-a lungul coastei, are o lățime medie de aproximativ 100 km. Interiorul este un podiș cu înălțimea medie de 1.100 m. Nu sunt râuri permanente, precipitațiile fiind foarte reduse. Golful Walvis are precipitații totale de 2 cm pe an, temperaturile medii fiind 19°C în ianuarie și 14°C iarna. Spre interior clima este mai umedă. La Windhoek (1.700 m) precipitațiile medii sunt de 36 cm, în principal între noiembrie și martie; temperaturile sunt de 23°C vara și 13°C iarna.

INDUSTRIA ȘI MINERITUL

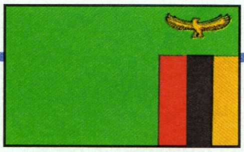
Mineritul contribuie cu 30% la PIB și 72% la exporturi. Diamantele și uraniul sunt principalele minerale. La Navachab se extrage aur. Există zăcăminte de cărbune, plumb, zinc, staniu și argint. De-a lungul coastei se adună excrementele animale și se transformă în îngrășăminte în Africa de Sud. Prelucrările (în principal de carne și pește) au loc la Windhoek. Producția anuală de pește depășește 1 milion de tone.

AGRICULTURA

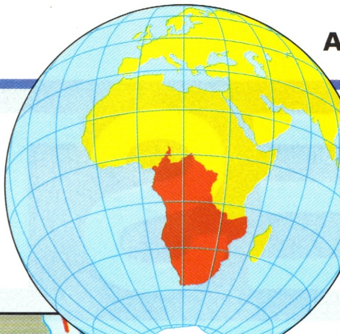
16% din forța de muncă e angajată în agricultură. Se cultivă sub 1% din suprafață, 64% sunt pășuni. Se exportă vite, oi și piei de oaie. Principalele plante cultivate sunt grâul, porumbul, sorgul, semințele de floarea soarelui și legumele.



Zimbabwe



Zambia



ZIMBABWE ȘI ZAMBIA

ZIMBABWE
Suprafața:
390.580 km²
Populația:
11.500.000 locuitori
Densitatea populației:
29,1 locuitori / km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Harare, 1.184.169 locuitori
Limba oficială:
engleză
Produse importate:
piese de mașini, produse petroliere, produse chimice
Produse exportate:
tutun, bunuri fabricate, crom, cupru, aur, bumbac, carne de vită
Moneda oficială:
dolarul de Zimbabwe (1 dolar = 100 cenți)
Produsul intern brut:
5.800.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Aceasta este o țară fără ieșire la mare, formată din podișuri și munți. Creasta High Veld ocupă 25% din suprafața totală, vârful cel mai înalt este Inyangani (2.593 m). De ambele părți ale High Veld-ului se găsește Middle Veld, cu înălțimi între 900-1200 m, coborând în pantă spre zonele Low Veld. Principalele râuri sunt Zambezi în partea de nord și Limpopo și Sabi în partea de sud. Datorită altitudinii, condițiile de climă sunt subtropicale sau chiar temperate. Cantitatea de precipitații variază între 50-150 cm, ele căzând între lunile noiembrie și martie, adesea în furtuni. Cantitatea de precipitații la Harare este de 80 cm, iar temperaturile medii sunt de 21°C în ianuarie și 14°C în iulie.

POPOARE

98% din populație sunt bantu, 1% sunt albi și 1% asiatici sau amestecați. 26% din toți locuitorii trăiesc în regiuni urbane. Harare, cunoscut mai demult sub numele de Salisbury, a fost întemeiat în 1890 și este principalul centru comercial. Bulawayo (413.800 locuitori) este centrul industrial, cu legături de cale ferată cu Harare, Zambia și Botswana.

AGRICULTURA

70% din forța de muncă figurează în agricultură; 7% din suprafața țării se folosesc pentru cultivarea plantelor și 13% pentru pășcutul animalelor. Porumbul este principala plantă cultivată pentru hrană, dar se cultivă de asemenea și grâu, mei, orz și soia. Tutunul este planta cultivată cea mai valoroasă, găsită în special în High Veld în apropiere de Harare. Ea aduce peste 40% din veniturile totale din exporturi. Se cultivă de asemenea și cafea, zahăr, bumbac și fructe pentru comerț. Există vite, capre și numere mici de oi și porci. Vitele pentru carne sunt crescute în zonele mai secetoase. Râurile și lacurile oferă pește, iar crescătoriile de pești se dezvoltă pentru păstrăvi, crevete și plătici.

MINEREURILE ȘI INDUSTRIA

Aurul, cromul, asbestul, nichelul, cuprul, minereurile de fier, staniul și cobaltul sunt surse importante de venituri și există multe alte zăcăminte ale unei game largi de minerale. Există de asemenea și industrie bazată pe prelucrarea produselor agricole pentru hrană, băuturi și îmbrăcăminte. S-au construit oțelării și există fabrici pentru produse chimice, produse din lemn și îngrășăminte. Energia electrică se obține din centrale hidroelectrice în procent de 41%, în special la Barajul Kariba, iar restul din centrale termice.

TRANSPORTUL

Există 2.745 km de cale ferată și 85.784 km de drumuri. Principala legătură de cale ferată este între Harare și Bulawayo, întinzându-se spre sud peste Botswana până în Republica Africa de Sud.

ZAMBIA
Suprafața:
752.610 km²
Populația:
8.940.000 locuitori
Densitatea populației:
10 locuitori / km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Lusaka, 921.000 locuitori
Limba oficială:
engleză
Produse importate:
piese de mașini, alimente, produse textile, oțel, produse petroliere
Produse exportate:
cupru, plumb, zinc, cobalt, tutun
Moneda oficială:
kwacha (1 kwacha = 100 ngwee)
Produsul intern brut:
1.689.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cea mai mare parte a acestei țări fără ieșire la mare este așezată pe un podiș, la 1.000-1.400 m deasupra nivelului mării, cu vârfuri și lanțuri muntoase mai înalte. Râurile se scurg în cea mai mare parte spre sud în Zambezi, care curge peste Cascada Victoria și de-a lungul graniței sudice. Râul Luangwa se găsește într-o vale de rift lungă de peste 550 km.

CLIMA ȘI VEGETAȚIA

În văile și regiunile de depresiune clima este tropicală, dar pe podișuri temperaturile sunt mai joase și clima mai plăcută. Cea mai mare parte a precipitațiilor cade între lunile octombrie și martie. Cantitatea totală de precipitații la Kasama este de 130 cm, iar temperaturile medii sunt de 22°C în februarie și 17°C în iulie. Lusaka este mai secetoasă, cu 83 cm de precipitații pe an, temperaturi medii de 22°C și 16°C. Suprafața țării este împădurită în procent de 40%, iar restul în principal savană – secetoasă în partea de sud, dar cu copaci împrăștiați și arbuști, în partea de nord. Există parcuri mari de vânătoare în apropiere de văile Luangwa și Kafue.

AGRICULTURA

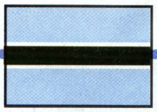
70% din populația lucrătoare figurează în agricultură, dar tot mai există lipsă de hrană. 7% din suprafața țării se utilizează pentru cultivarea plantelor și 47% pentru pășuni. Principalele plante cultivate sunt porumbul, arahidele, tutunul, trestia de zahăr și bumbacul. Există puțină agricultură comercială între Lusaka și Livingstone, în apropierea căii ferate. Tutunul este cultivat în partea de sud-est. Vitele sunt principalele animale de casă, pe lângă câteva capre, porci și oi. Guvernul ajută la dezvoltarea și îmbunătățirea agriculturii dar există probleme grave de eroziune a solului, asociate cu seceta și defrișările.

MINEREURILE ȘI INDUSTRIA

Principala sursă de venit și baza economiei este extracția de cupru, dar aceasta se află în declin datorită condițiilor pieței mondiale și a scăderii rezervelor. Zambia este la patrulea cel mai mare producător din lume, în principal din zona fâșiei de cupru din Mufulira, Nchanga, Kitwe și Ndola. Zincul este a doua mare sursă de venituri din export. Zambia este al doilea furnizor de cobalt din lume, și printre alte zăcăminte se numără cele de plumb, cărbune, smaralde, aur, argint și uraniu. Există industrii asociate cu produsele agricole, în special cu alimentele și tutunul. Industriile de transport, textile, produse chimice, ciment și îngrășăminte s-au dezvoltat și ele. De la hidrocentrale se obțin 89% din totalul energiei electrice, în special la Barajul Kariba pe Râul Kafue.

TRANSPORTUL

Există 2.157 km de cale ferată și 37.589 km de drumuri, din care doar 6.157 km sunt pavați. Căile navigabile interioare sunt importante de-a lungul râurilor Zambezi și Luapula, precum și pe Lacul Tanganyika, unde principalul port este Mpulungu. Zambia, ca și Zimbabwe, este extrem de dezavantajată de poziția sa interioară.



Botswana

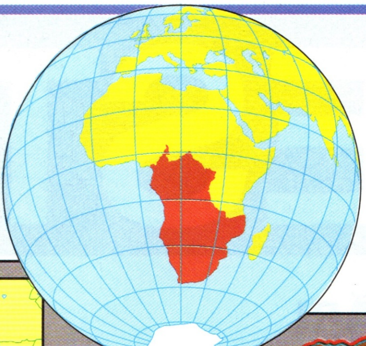


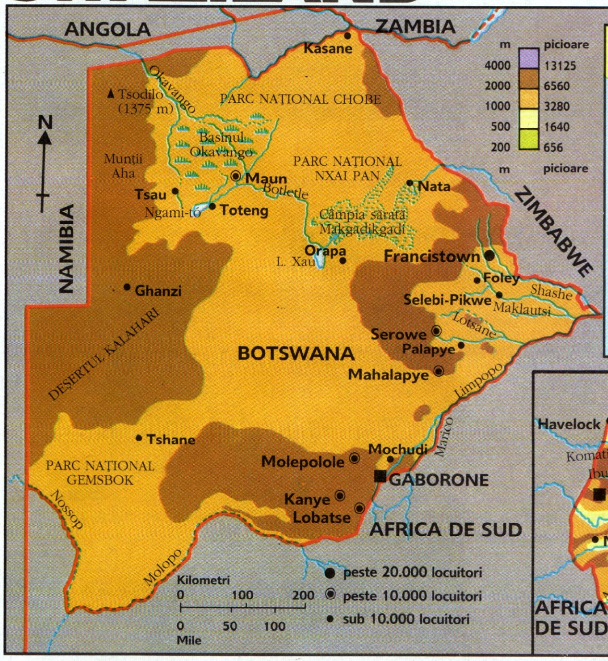
Lesotho

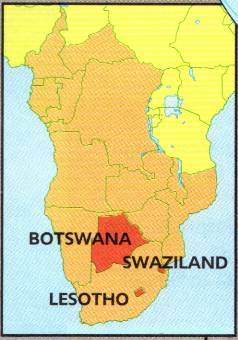


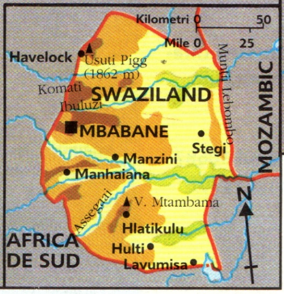
Swaziland

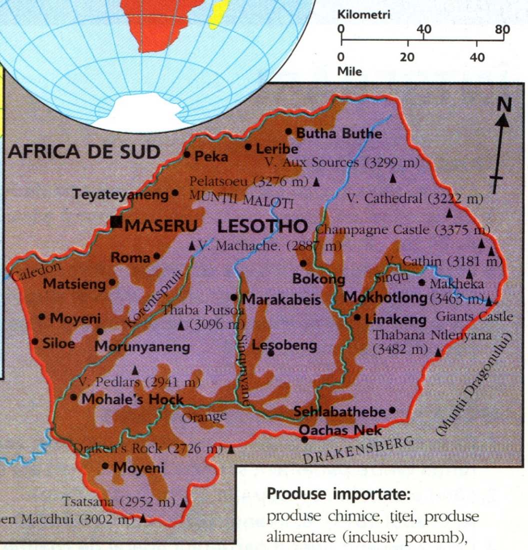
BOTSWANA, LESOTHO, SWAZILAND











BOTSWANA

Suprafața:
582.096 km²

Populația:
1.400.000 locuitori

Densitatea populației:
2 locuitori / km²

Capitala și cel mai mare oraș:
Gaborone, 59.657 locuitori

Limbi vorbite:
limba oficială: engleză; limba națională: setswana

Produse importate:
produse alimentare, utilaje de transport, produse textile, produse petroliere, autovehicule

Produse exportate:
diamante, cupru, nichel, carne de vită și produse din carne de vită

Moneda oficială:
pula (1 pula = 100 tebe)

Produsul intern brut:
3.539.000.000 dolari SUA

Forma de stat:
republică

POPULAȚIA

Cea mai mare parte a populației trăiește în partea de sud-est, unde densitatea poate să atingă până la 15 locuitori pe km². 21% reprezintă populația urbană. Aproximativ 80% din locuitori sunt tswana. Una dintre cele mai vechi rase ale africii, boșimanii, trăiește în Deșertul Kalahari.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Această republică fără ieșire la mare este în cea mai mare parte un podiș, cu o medie de înălțime de 1.000 m. Râurile se drenează în valea Limpopo. În nord se găsesc mlaștinile Okavango. Cea mai mare parte a țării este teren arid sau semiarid. Clima este caldă și secetoasă. Cantitatea de precipitații scade spre vest și spre sud. Francistown, în partea mai umedă de nord-est, are o cantitate de precipitații de 45 cm pe an și temperaturi medii de 24°C în ianuarie și 15°C în iulie.

ECONOMIA

Mineritul aduce cea mai mare parte a veniturilor dar agricultura mai este încă principala activitate. Doar 2% din suprafața țării se pot utiliza pentru cultivarea plantelor; aproximativ 70% se utilizează pentru pășuni. Doar 50% din cerințele de hrană sunt produse în țară. Principalele plante cultivate sunt porumbul, sorgul, arahidele, meiul, floarea-soarelui, legumele cu păstăi, legumele, fructele și puțin bumbac. Turmele de vite și de oi au fost reduse de secetă. 17% din suprafața țării sunt parcuri naționale sau rezervații pentru vânătoare. Diamantele se extrag la Orapa și Jwaneng (al treilea producător din lume), nichelul și cuprul la Selebi-Pikwe. Diamantele aduc 80% din venituri.

LESOTHO

Suprafața:
30.350 km²

Populația:
1.890.000 locuitori

Densitatea populației:
60,1 locuitori / km²

Capitala și cel mai mare oraș:
Maseru, 367.000 locuitori

Limbi vorbite:
sesotho și engleză

Produse importate:
produse alimentare, piese de mașini și utilaje de transport

Produse exportate:
lână, mohair, vite, piei

Moneda oficială:
loti (1 loti = 100 lisente)

Produsul intern brut:
300.000.000 dolari SUA

Forma de stat:
monarhie

POPULAȚIA

Peste 99% sunt sotho, cu un număr mic de alte triburi, europeni și asiatici. 19% din populație figurează în regiunile urbane. Mulți dintre bărbații lucrători sunt angajați în Republica Africa de Sud, iar veniturile lor contrabalansează dezechilibrul nefavorabil din comerț.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Lesotho este un teritoriu fără ieșire la mare și complet înconjurat de Africa de Sud. Două treimi din suprafața țării sunt muntoase, atingând până la 3.482 m la Thabana-Ntlenyana în Lanțul Muntos Drakensberg de-a lungul granițelor sudice și estice. Principala zonă de depresiune se găsește în valea Râului Caledon, în vest. Aceasta este o fâșie fertilă lată de 50 km aflată la aproximativ 1.500 m peste nivelul mării, cuprinzând cel mai bun teren agricol și cele mai multe așezări. Clima variază, dar este umedă peste tot (75-100 cm), în special între lunile octombrie și aprilie, iar temperaturile sunt în jur de 15°C în iulie și 25°C în ianuarie în depresiuni.

ECONOMIA

86% din forța de muncă figurează în agricultură, dar contribuie cu doar 20% la PIB. Solurile sunt în general sărace și eroziunea solului este o problemă gravă. 10% din suprafața țării se utilizează pentru cultivarea plantelor și 60% sunt pășuni pentru oi, capre și vite. Principalele plante cultivate sunt porumbul, grâul, legumele cu păstaie și sorgul. Se efectuează forări pentru petrol, dar diamante nu se mai extrag. Alimentarea cu energie electrică este asigurată de Africa de Sud. Organizația pentru Dezvoltare Națională ajută la crearea industriilor și se dezvoltă în prezent o rețea hidrografică în munți pentru hidrocentrale și pentru a asigura apa pentru zona industrială Vaal din Africa de Sud. Turismul este dezvoltat și s-a fondat un parc național la Sehlabathebe în Munții Maluti.

SWAZILAND

Suprafața:
17.366 km

Populația:
818.000 locuitori

Densitatea populației:
41 locuitori / km

Capitala și cel mai mare oraș:
Mbabane, 38.636 locuitori

Limbi vorbite:
engleză și siswati

Produse importate:
produse chimice, țiței, produse alimentare (inclusiv porumb), vehicule motorizate

Produse exportate:
zahăr, citrice, azbest, pastă de lemn

Moneda oficială:
lilangeni (1 lilangeni = 100 cenți)

Produsul intern brut:
940.000.000 dolari SUA

Forma de stat:
monarhie

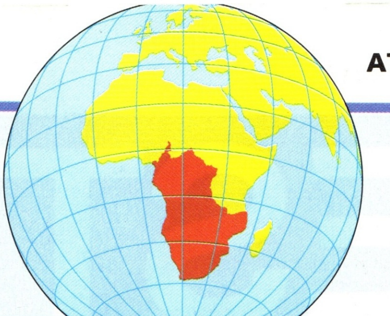
CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Această țară fără ieșire la mare coboară în pantă din regiunea cea mai înaltă, High Veld, de-a lungul graniței de vest prin Middle Veld spre Low Veld, la 150-300 m. Cantitatea totală de precipitații este între 50-200 cm, din care cea mai mare parte cade între noiembrie și martie, adesea sub formă de furtuni. Temperaturile variază în funcție de altitudine, dar temperatura medie la Mbabane (1.160 m) este de 12°C în iulie și 20°C în ianuarie, cantitatea de precipitații fiind de 150 cm.

ECONOMIA

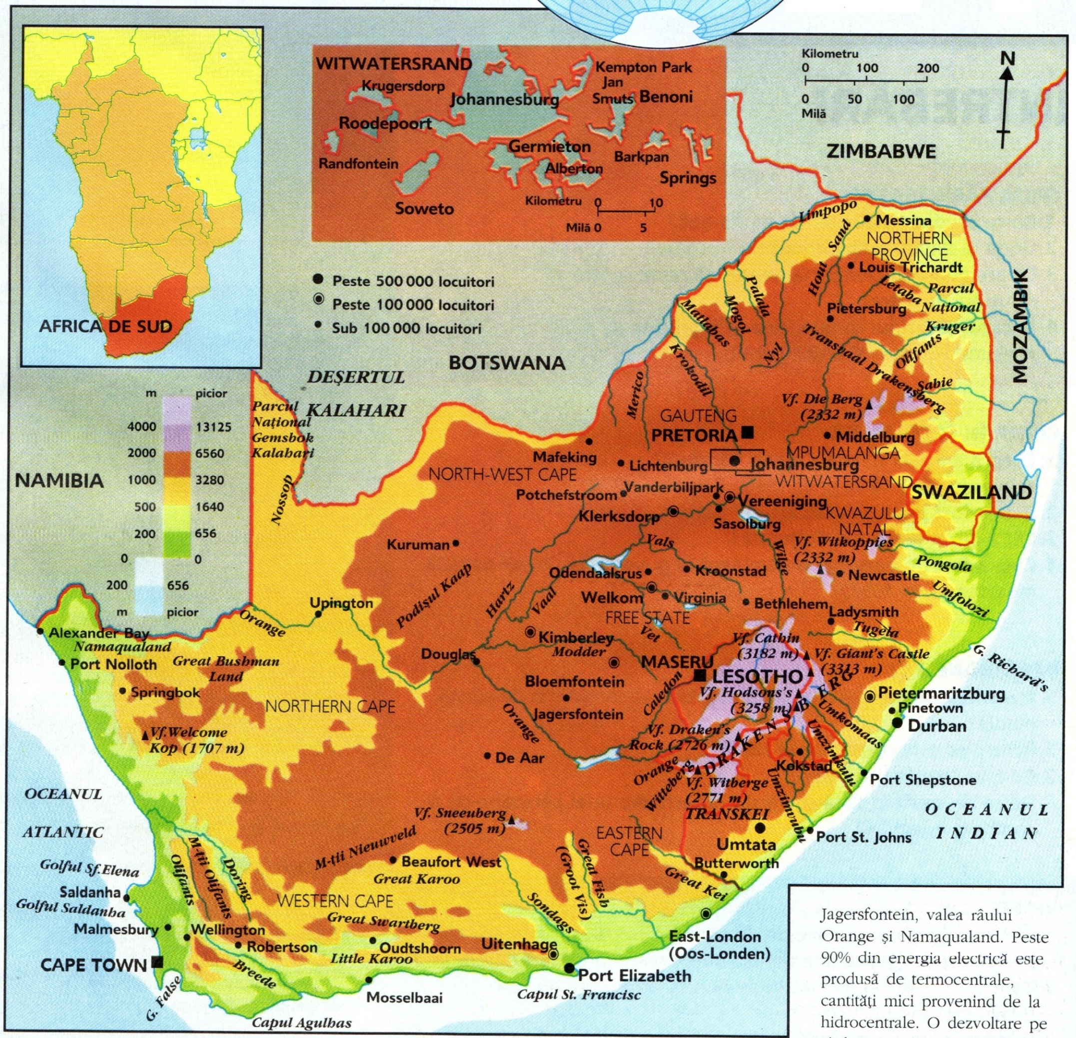
69% din forța de muncă lucrează în agricultură. Porumbul este principala plantă cultivată pentru hrană, pe lângă trestie de zahăr (principalul produs exportat), citrice, bumbac, orez, ananas, roșii, cartofi și tutun. 10% din suprafața țării se utilizează pentru cultivarea plantelor și 64% pășuni pentru vite, capre și oi. 6% din suprafața țării sunt și acum împădurite. Se exploatează azbest și cărbune, cu mici cantități de staniu, hematit, aur și diamante. S-au dezvoltat energia hidroelectrică și irigațiile. Principalele industrii sunt mineritul, fabricarea hârtiei și rafinarea zahărului. Turismul se dezvoltă încet.





AFRICA DE SUD

Suprafața
1.224.691 km²
Așezarea geografică
22°10'-34°55' S, 16°30'-32°55' E
Populația
41.240.000 locuitori
Densitatea populației
31 locuitori/km²
Capitala
Pretoria, 1.080.187 locuitori
Sediul guvernului și cel mai mare oraș
Cape Town, 2.350.157 locuitori
Limbi vorbite
11 limbi oficiale, engleza și afrikaans folosite în administrație
Produse importate
piese de mașini, autovehicule, produse textile, produse chimice, alimente
Produse exportate
aur, diamante, metale, produse chimice, fructe, lână
Moneda oficială
rand (1 rand = 100 cenți)
Produsul intern brut
124.200.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică



CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Cea mai mare parte a Africii de Sud este un podiș de aproximativ 2.000 m înălțime în est, coborând în pantă spre vest. Marginea sudică a podișului are o serie de creste paralele care se înalță spre interior. Marginea estică a podișului este limitată de munți care ating o înălțime maximă de 3.482 m în Munții Dakensberg. Principalul râu este Orange, care curge spre vest din Munții Drakensberg.

CLIMA

Clima în interior este caldă și umedă vara, dar secetoasă și blândă iarna. Precipitațiile scad spre vest și podișul este semiarid în mare parte din Western Cape. De-a lungul coastei de vest se întinde zona foarte secetoasă a deșertului Namib. În zona Cape Town verile sunt calde și secetoase iar iernile calde și umede. Spre est depresiunile de coastă sunt calde și umede tot anul. La Cape Town cantitatea medie de precipitații este de 50 cm (în principal între aprilie-octombrie), iar temperaturile între 21°C și 12°C. Cifrele pentru Johannesburg sunt 73 cm (în principal între octombrie-martie); 20°C și 10°C.

PROVINCII ȘI ORAȘE

Cele patru vechi provincii au fost înlocuite de nouă provincii noi: Northern Cape, Western Cape, Eastern Cape, Free State, North West, Gauteng, KwaZulu-Natal, Mpumalanga și Northern Province. Cape Town a fost fondat în 1652 când Jan van Riebeeck a construit o fortăreață în Golful Table pentru compania olandeză East India. Este port și centru industrial. Johannesburg, al doilea oraș ca mărime, s-a extins în jurul unor zăcăminte bogate de aur. A fost fondat în 1886 și a devenit cel mai mare oraș industrial. Durban este al treilea oraș ca mărime – un port și centru industrial pe coasta de est.

POPULAȚIE ȘI AȘEZĂRI

Populația constă din aproximativ 3 milioane de negri, 5,2 milioane de albi, 3,5 milioane de locuitori de culoare mixtă și 1 milion de asiatici. Locuitorii bantu trăiesc în orașe dar și în Bantustans, regiuni speciale, alocate ca parte a fostei politici de apartheid, în care diferitele rase erau separate. Populația de culoare este de origine mixtă și trăiește în principal în sud-vest. Asiaticii, în principal de origine indiană, trăiesc îndeosebi în Natal. Albii sunt vorbitori de afrikaans sau engleză. Politica de apartheid a luat sfârșit oficial în 1991.

AGRICULTURA

Doar 15% din forța de muncă lucrează în agricultură, în principal negrii și unii afrikaani. Se cultivă 11% din suprafață și 69% sunt pășuni, aproape 4% încă împădurite. Se exportă cherestea, lemn de esență moale pentru hârtie, pastă de rayon și extract de tanare pentru nuiele. Africa de Sud își asigură hrana de bază, ajutată de multe planuri de conservare a apei și de irigație. Pentru hrană se cultivă porumb. Se importă grâu, trestie de zahăr, bumbac, tutun și citrice. Există 25 de milioane de oi, 8,3 milioane de vite – pentru produse lactate și carne de vită, și 2,3 milioane de capre. Vinul și portocalele sunt produse importante de export în sud-vest. Pescuitul este important, cu o captură totală de peste 600.000 de tone.

MINERITUL

Africa de Sud este foarte bogată în minerale, care susțin multe industrii și aduc 65% din exporturi, aurul aducând 40%. Africa de Sud este principalul producător de aur, crom și vanadiu al lumii, și al doilea în producția de mangan. Alte minerale importante sunt argintul, cărbunele, fierul, fosfații, cuprul și diamantele de la Kimberley, Jagersfontein, valea râului Orange și Namaqualand. Peste 90% din energia electrică este produsă de termocentrale, cantități mici provenind de la hidrocentrale. O dezvoltare pe râul Orange produce hidroelectricitate și apă pentru irigații.

INDUSTRIA

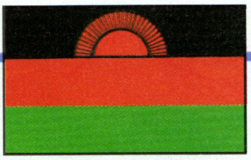
Mineritul și industria manufacturieră sunt importante. Principalele produse sunt cele alimentare, băuturile, pasta de lemn, hârtia, produsele chimice și îngrășămintele. Fier și oțel se produc la Pretoria și Newcastle. Finanțele, asigurările și turismul sunt de asemenea importante.

TRANSPORTUL

Rețeaua de cale ferată se întinde pe 21.309 km și există 360.522 km de drumuri din care 61.679 km sunt pavați. Dimensiunea mare a țării face ca transportul aerian să fie important atât pentru zboruri interne cât și internaționale. Principalele porturi sunt Cape Town, Saldanha, Port Elizabeth, Durban și Mosselbaai.



Mozambic



Malawi

MOZAMBIC ȘI MALAWI

MOZAMBIC

Suprafața
799.380 km²

Așezarea geografică
10°30'-26°50' S, 30°15'-40°45' E

Populația
16.110.000 locuitori

Densitatea populației
18 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Maputo, 2.000.000 locuitori

Limba oficială
portugheză

Produse importate
piese de mașini, utilaje agricole, îmbrăcăminte, alimente, fier și oțel, țiței

Produse exportate
crevete, anacard, copra, ceai, bumbac, zahăr, sisal

Moneda oficială
metical (1 metical = 100 centavos)

Produsul intern brut
1.288.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Mozambicul este împărțit în două de Râul Zambezi. La nord de râu este o câmpie de coastă cu un podiș de 800-1.000 m ocupând mare parte din interior, și munți mai înalți de-a lungul graniței cu Malawi. La sud de Zambezi este o depresiune cu litoral de mangrove pe alocuri. Interiorul este în cea mai mare parte de mică înălțime, cu câteva regiuni muntoase ce includ Vârful Binga (2.436 m), cel mai înalt vârf din țară.

CLIMA

Regiunea de depresiune rămâne caldă și umedă aproape tot anul, terenurile înalte sunt destul de calde, chiar și iarna. Curentul cald Mozambic de-a lungul coastei ajută la furnizarea aerului cald tot anul. Precipitațiile cad în principal vara. Pe coasta de sud între Beira și Maputo, totalul este de 100-150 cm pe an. Maputo are temperaturi de 26°C în ianuarie și 18°C în iulie, și precipitații de 75 cm în principal între noiembrie și martie. Vegetația este în principal de savană, cu păduri tropicale în partea mai umedă de nord-vest.

AGRICULTURA

Peste 80% din forța de muncă lucrează în agricultură. Doar 4% din suprafața țării se cultivă, iar 56% sunt pășuni. Agricultura este de subzistență, cultivându-se porumb, sorg, cartofi, igname, manioc, arahide și banane. Pentru comerț se cultivă bumbac, anacard, zahăr, ceai, copra, sisal și orez. Râurile Zambezi și Limpopo sunt utilizate pentru irigații. Se cresc peste un milion de vite, și un număr mic de capre, oi și porci.

MINERALELE ȘI INDUSTRIA

Există minereuri de fier, cupru, diamante, cărbune, bauxită, aur și titaniu, deja în exploatare. Există rețele hidroelectrice, care asigură 80% din energia electrică, în principal prin proiectul masiv Cabora Bassa. Industria este bazată pe produse locale precum zahărul, bumbacul, copra, anacardul și cheresteaua. Există fabrici de sticlă și de ciment, precum și uzine chimice. Pescuitul principal este cel al crevetelor, care aduce peste 40% din veniturile din export.

ORAȘELE ȘI TRANSPORTUL

Maputo, sub denumirea veche Lourenço Marques, centrul administrativ este principalul port, centru industrial și oraș turistic. Beira (299.300), al doilea oraș ca mărime, este un port important și singurul alt centru industrial. Nampula (202.600) este al treilea oraș ca mărime. Nacala și Quelimane sunt porturi importante în nord. Există 3.131 km de cale ferată și 28.000 km de drumuri, din care 5.000 km pavate. Majoritatea rutelor sunt între est-vest, dar se prevede un traseu nord-sud. Sistemul de cale ferată are legături cu Africa de Sud, Swaziland, Zimbabwe și Malawi. Cei 3.750 km de cale navigabilă sunt importanți.

MALAWI

Suprafața
118.484 km²

Așezarea geografică
9°30'-17°10' S, 32°45'-35°50' E

Populația
9.700.000 locuitori

Densitatea populației
79 locuitori/km²

Capitala
Lilongwe. 233.973 locuitori

Cel mai mare oraș
Blantyre, 331.588 locuitori

Limbi oficiale
chichewa (vorbită de peste 50% din populație) și engleză



Produse importate
piese de mașini, produse alimentare, țiței, produse textile, autovehicule

Produse exportate
tutun, ceai, zahăr, arahide

Moneda oficială
kwacha (1 kwacha = 100 tambala)

Produsul intern brut
2.222.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Malawi este o țară fără ieșire la mare, cu o lățime maximă de aproximativ 160 km. Este o țară a munților, podișurilor și văilor. Partea vestică este în principal podiș, înălțându-se la 2.600 m în Munții Nyika din nord. Munții Shire din sud au o înălțime medie de aproximativ 1.000 m dar ating 3.000 m în masivul Mulanje. Valea Marelui Rift traversează țara și este ocupată de Lacul Malawi, al treilea cel mai mare lac din Africa.

CLIMA

Clima variază cu altitudinea. Depresiunile sunt foarte călduroase în anotimpul umed. Temperaturile de vară de 27°C și iernile cu o temperatură medie de 20-21°C sunt normale. Podișurile au un climat mai plăcut. Anotimpul ploios este între lunile octombrie și martie. O parte din regiunile muntoase primesc o cantitate de precipitații de până la 200 cm pe an, dar cantitatea normală este de aproximativ 100 cm.

AGRICULTURA

75% din forța de muncă lucrează în agricultură, care aduce 90% din veniturile de export. 50% din suprafață sunt împădurite, cu arbuști sau terenuri împădurite deschise. Se cultivă porumb, ceai, tutun și trestie de zahăr. Tutunul este principala plantă de comerț și Malawi este al doilea mare producător din Africa, după Zimbabwe. Plantațiile de ceai sunt importante. Principala plantă de subzistență este porumbul; pentru hrană se mai cultivă fasole, arahide, manioc, mei și orez pe malul lacului. Musca țețe este o problemă pentru cele un milion de vite. Există și oi, porci și capre. Pădurile aduc un venit din cherestea, iar Lacul Malawi este o sursă de pești.

ENERGIA ȘI INDUSTRIA

Există fabrici de prelucrare a ceaiului, tutunului și zahărului; fabrici de lemn, de ciment și câteva fabrici de bunuri de consum. Rețelele hidroelectrice produc 79% din energia electrică, în principal la Cascadele Tedzani și Nkula. Există termocentrale la Blantyre și Lilongwe.

ORAȘELE ȘI TRANSPORTUL

Lilongwe a înlocuit capitala Zomba în 1975. Blantyre este cel mai important centru, cu legături de cale ferată spre Beira și Nacala în Mozambic. Există 18.845 km de drumuri. Lacul Malawi și Râul Shire sunt importante rute interioare.



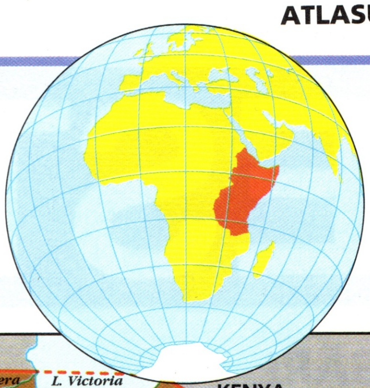
Tanzania



Ruanda

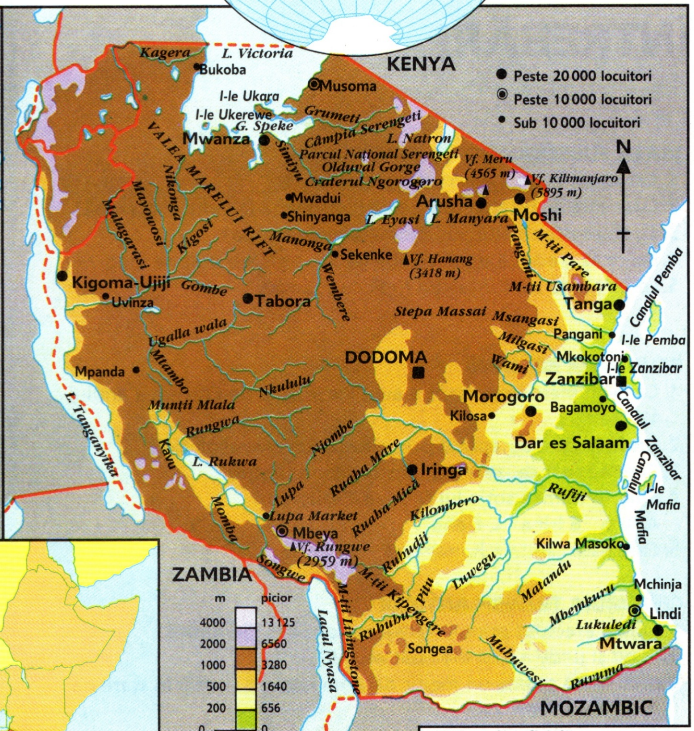


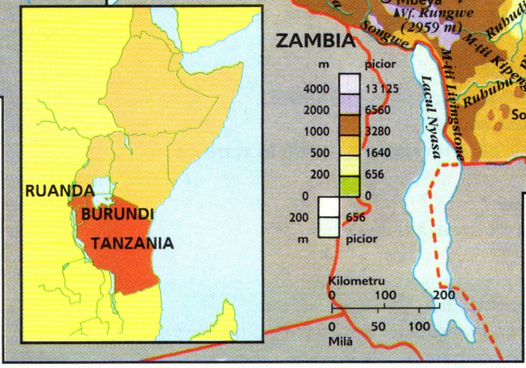
Burundi



TANZANIA, RUANDA ȘI BURUNDI







TANZANIA

Suprafața
945.037 km²

Așezarea geografică
1°-11°45' S, 29°20'-40°38' E

Populația
29.700.000 locuitori

Densitatea populației
31,5 locuitori/km²

Capitala
Dodoma, 85.000 locuitori

Capitala administrativă și cel mai mare oraș
Dar es Salaam, 757.346 locuitori

Limbi vorbite
swahili și engleză

Produse importate
piese de mașini, produse textile, produse petroliere, fier și oțel, alimente

Produse exportate
cafea, ceai, sisal, tutun, anacard, bumbac, diamante

Moneda oficială
șiling tanzanian (1 șiling = 100 cenți)

Produsul intern brut
2.700.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Tanzania include fragmentul continental și Zanzibarul, Pemba și Lathamul – insule coraliere joase. O câmpie de coastă se înalță într-un podiș, cu înălțimea medie de 1.000 m, cu văi și munți. Munții ating 5.895 m în Kilimanjaro, cel mai înalt vârf din Africa. O ramură a văii riftului din Africa de est străbate țara și include Parcul Național Serengeti. 53.500 km² din Tanzania sunt lacuri, în principal o parte a Lacului Victoria.

CLIMA

Depresiunile de coastă sunt umede, cu precipitații totale de 100-150 cm comparativ cu 50-100 cm în interior. Anotimpul ploios este între noiembrie și aprilie în interior. Coasta are două sezoane ploioase și temperaturile sunt mai înalte. Temperaturile medii la Dar es Salaam sunt de 28°C în ianuarie și 24°C în iulie, cu precipitații de 100 cm; pentru Dodoma, la o înălțime de 1.120 m, cifrele sunt de 24°C, 19°C și 56 cm.

AGRICULTURA

80% din forța de muncă lucrează în agricultură. Se cultivă 6% din suprafață și 40% sunt pășuni. Pentru comerț se cultivă cafea, sisal, tutun, cuișoare, bumbac și nuci de cocos. Agriculturii este de subzistență, porumbul fiind principala plantă cultivată pentru hrană. Se cresc vite, capre și oi. 48% din Tanzania sunt păduri și, deși defrișarea este o problemă gravă, schemele de replantare sunt în dezvoltare. Pescuitul este o importantă sursă de hrană și de venituri pe coastă și lângă lacuri.

MINERITUL ȘI INDUSTRIA

S-au găsit gaze naturale lângă Insula Songo și la Kimbiji, iar petrol în dreptul Pembei. Se extrag fosfați, fier, diamante, aur, nichel, staniu și cărbuni. Mineritul și prelucrarea produselor agricole sunt principalele industrii. 59% din energia electrică este asigurată de hidrocentrale, în special pe râul Pangani lângă Tanga. Turismul este o industrie importantă.

RUANDA

Suprafața
26.340 km²

Populația
7.460.000 locuitori

Densitatea populației
246 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Kigali, 117.749 locuitori

Limbi vorbite
kinyarwanda, franceză, engleză; swahili în centrele comerciale

Produse importate
produse textile, piese de mașini, țiței, alimente, materiale de construcții

Produse exportate
cafea, ceai, staniu, crizanteme, piei

Moneda oficială
franc Ruanda (1 franc = 100 centimes)

Produsul intern brut
1.560.000.000 dolari SUA (1993)

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Este o țară fără ieșire la mare, cu o înălțime de peste 1.500 m. Lanțul muntos vulcanic Virunga din nord conține Muntele Karisimbi (4.507 m). În est sunt lacuri și terenurile mlăștinoase ale Râului Kagera. Climatul este influențat de latitudine și altitudine. Rubona, la 1.706 m, are temperaturi medii de 19-20°C, iar precipitațiile ating 120 cm.

ECONOMIA

Începând cu 1994 economia a fost afectată de războiul civil și exodul refugiaților. Peste 90% din locuitori lucrează în agricultură, în mare parte pentru subzistență. Bananele sunt utilizate pentru hrană și bere. Pentru comerț se cultivă cafea, ceai, bumbac, crizanteme și trestie de zahăr. 20% din suprafață este împădurită; defrișarea este o problemă gravă, abordată în prezent. Mineralele includ staniul, wolframul, și puțin aur, și există gaze naturale. Peste 90% din energia electrică provine de la hidrocentralee.

BURUNDI

Suprafața
27.834 km²

Populația
5.800.000 locuitori

Densitatea populației
208 locuitori/km²

Capitala și cel mai mare oraș
Bujumbura, 300.000 locuitori

Limbi vorbite
kirundi și franceză; kiswahili în centrele comerciale

Produse importante
țiței, alimente, autovehicule, produse textile

Produse exportate
cafea, bumbac, ceai

Moneda oficială
franc Burundi

Produsul intern brut
870.000.000 dolari SUA

Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Valea riftului străbate granița vestică și conține Lacul Tanganyika. La est de aceasta sunt podișuri și munți cu înălțimea medie de 1.500 m. Spre est este Valea Malagarasi. Valea riftului este secetoasă și caldă, dar podișul este mai rece și umed. Bujumbura (805 m), are temperatura medie de 23-25°C, precipitațiile totale sunt de 80 cm pe an.

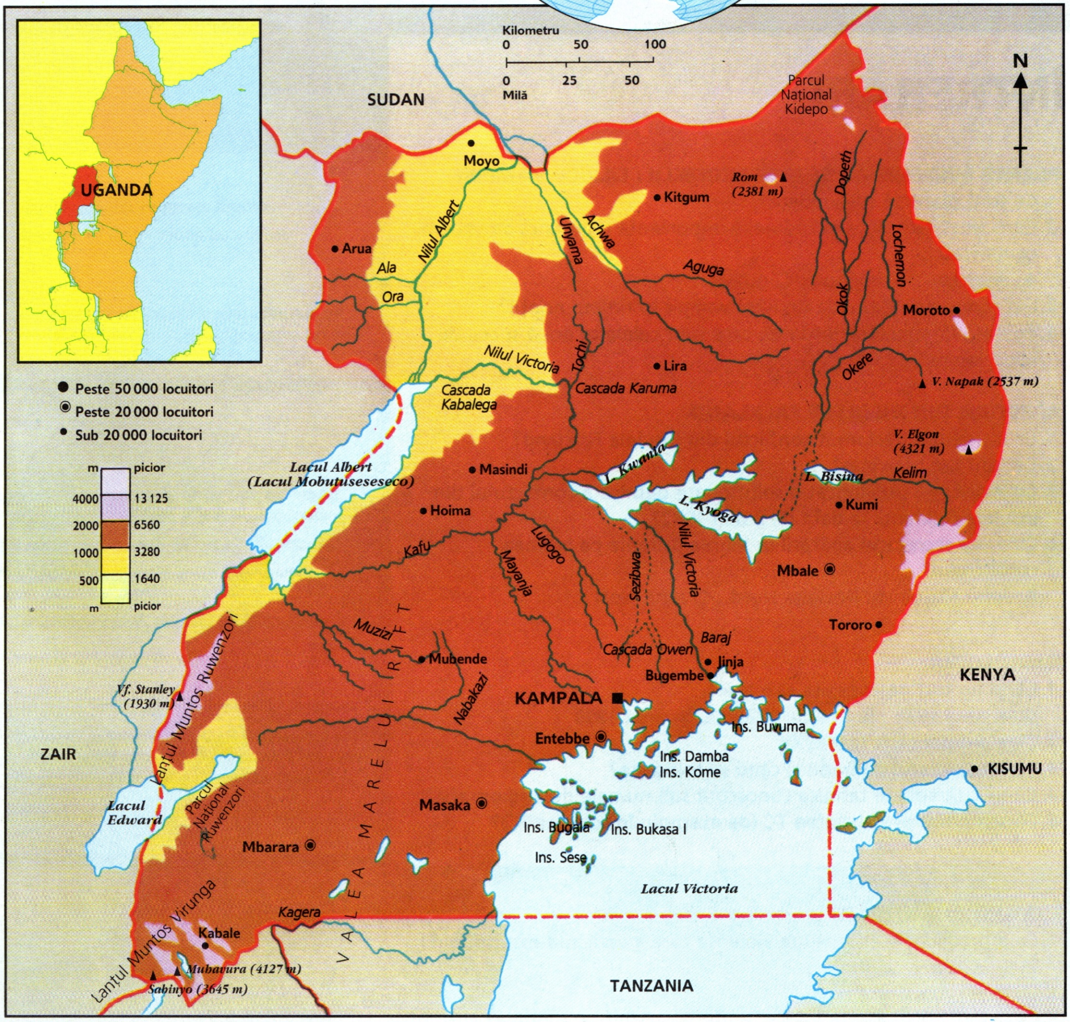
ECONOMIA

85% din populație este angajată în agricultură. Pentru hrană se cultivă fasole, manioc, igname, cartofi dulci și porumb. Se cultivă și bumbac; cafeaua aduce peste 75% din veniturile externe. Vitele se cresc pentru carne și piei. În lacuri, în special în Lacul Tanganyika se practică pescuitul. Există minerale – nichel, platină, vanadiu, uraniu, cobalt, cupru și aur – dar puțin exploatate. Energia electrică provine de la Zair. În Burundi și Ruanda nu sunt căi ferate.





UGANDA



Suprafața:
236.040 km²
Așezarea geografică:
4°6' – 1°30' latitudine sudică,
29°36' – 35' longitudine estică
Populația:
16.600.000 locuitori
Densitatea populației:
79 locuitori / km²
Capitala și cel mai mare oraș:
Kampala, 773.463 locuitori
Limbi vorbite:
engleză și kiswahili
Produse importate:
produse petroliere, bunuri din bumbac, metale, piese de mașini, autovehicule
Produse exportate:
cafea, bumbac, ceai, cupru
Moneda oficială:
shilling de Uganda (1 shilling = 100 cenți)
Produsul intern brut:
3.908.000.000 dolari SUA
Forma de stat:
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Uganda este o țară fără ieșire la ocean, pe podișul Africii de est, la o medie de înălțime de aproximativ 900 m. Lanțul muntos Ruwenzori, spre nord, atinge 5.110 m în Vârful Stanley, la granița cu Zair. Suprafața țării este acoperită de lacuri în procent de peste 15%, cele mai mari fiind Victoria, Kyoga, Albert și Edward. Valea Marelui Rift se găsește în vest.

AGRICULTURA

80% din forța de muncă figurează în agricultura de subzistență. Peste 30% din suprafața țării se utilizează pentru cultivarea plantelor și alte 25% pentru pășuni. Principalele plante cultivate pentru hrană sunt porumbul, sorgul, arahidele și legume cu păstăi în părțile mai secetoase; cartofi dulci, banane și manioc în partea de sud mai umedă. Cafeaua reprezintă peste 90% din exporturi. Se cresc peste 5 milioane de vite, precum și 3-4 milioane de capre și 1,7 milioane de oi.

MINERALELE ȘI ENERGIA

S-au găsit zăcăminte bogate de cupru și cobalt. Energia electrică provine în proporție de 96% de la hidrocentrale, în special de la Cascada Owen din apropiere de Jinja. Se trimite energie electrică la Nairobi în Kenya.

CLIMA

Uganda este străbătută de ecuator dar, datorită altitudinii, clima este mai secetoasă și mai răcoroasă decât pe coastă. Lacul Victoria produce umezeală, ceea ce creează ploi și unele furtuni. Munții din partea de sud-vest primesc până la 150 cm pe an, dar totalul scade constant spre nord-est până sub 100 cm. Cea mai mare parte a țării are două anotimpuri ploioase. Temperaturile sunt relativ uniforme, dar puțin mai mari în valea riftului și alte regiuni joase. Temperatura medie la Kampala este de 23°C în ianuarie și 21°C în iunie și iulie, cantitatea de precipitații fiind de 118 cm. Cele două anotimpuri ploioase sunt între lunile martie și mai, respectiv septembrie și noiembrie.

FLORA ȘI FAUNA

Terenul este semiarid în partea de nord-est și savana cu arbuști acoperă partea de nord-vest și o mare parte a centrului țării. Cantitatea de precipitații crește spre sud. Ploile mai mari susțin păduri tropicale în părțile de sud și sud-vest. Animalele sălbatice nu sunt la fel de abundente ca în trecut, dar Parcurile Naționale asigură zone protejate pentru elefanți, girafe, lei, leoparzi și rinoceri.

SILVICULTURA ȘI PESCUITUL

Suprafața țării este acoperită cu păduri în procent de 29% și în partea de sud-vest se exploatează arbori valoroși cu lemn de esență tare, precum cedrul și camforul. Plantațiile de lemn de esență moale asigură cheresteaua pentru industriile locale și un mic comerț de export spre Ruanda. Uganda are una dintre cele mai mari industrii de pescuit de apă dulce din lume, exploatând râuri și lacuri. Captura totală este de peste 200.000 de tone. Creșterea peștilor (în special a peștilor tilapia și crapilor) este o industrie care se află în dezvoltare.

INDUSTRIA

Cea mai mare parte a dezvoltării este legată de prelucrarea produselor agricole: rafinarea zahărului, egrenarea bumbacului și fabricarea textilelor, fabricarea berii, ambalarea tutunului, cafelei și ceaiului precum și tăbăcirea pieilii. Cimentul se fabrică în apropierea zonelor cu cariere de calcar, se extrage cupru, și se mai produc placaje, hârtie și îngrășăminte. Principalele orașe industriale sunt Kampala, Junja și Bugembe.

POPOARE ȘI ORAȘE

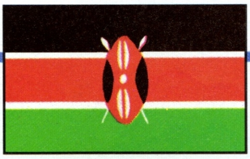
Uganda este una dintre cele mai dens populate țări ale Africii. 99% din locuitori sunt de origine africană, cu un număr mic de europeni, asiatici și arabi. 70% din locuitori sunt vorbitorii limbii bantu, 16% sunt de origine nilotică, iar restul sunt în principal nilohamitici. Valea Nilului este o graniță aproximativă între popoarele nilorice și nilohamitice spre nord-est, iar popoarele bantu se găsesc spre partea de sud-vest.

TURISMUL

Totalul anual de turiști se află în creștere, cu peste 90.000 de vizitatori în fiecare an. Peisajele sunt magnifice, cu munți înalți, Valea Marelui Rift, lacuri imense, râuri și cascade precum Kabalega pe Râul Victoria. Animale sălbatice din abundență pot fi văzute în cele patru parcuri naționale și în mai multe rezervații de vânătoare.

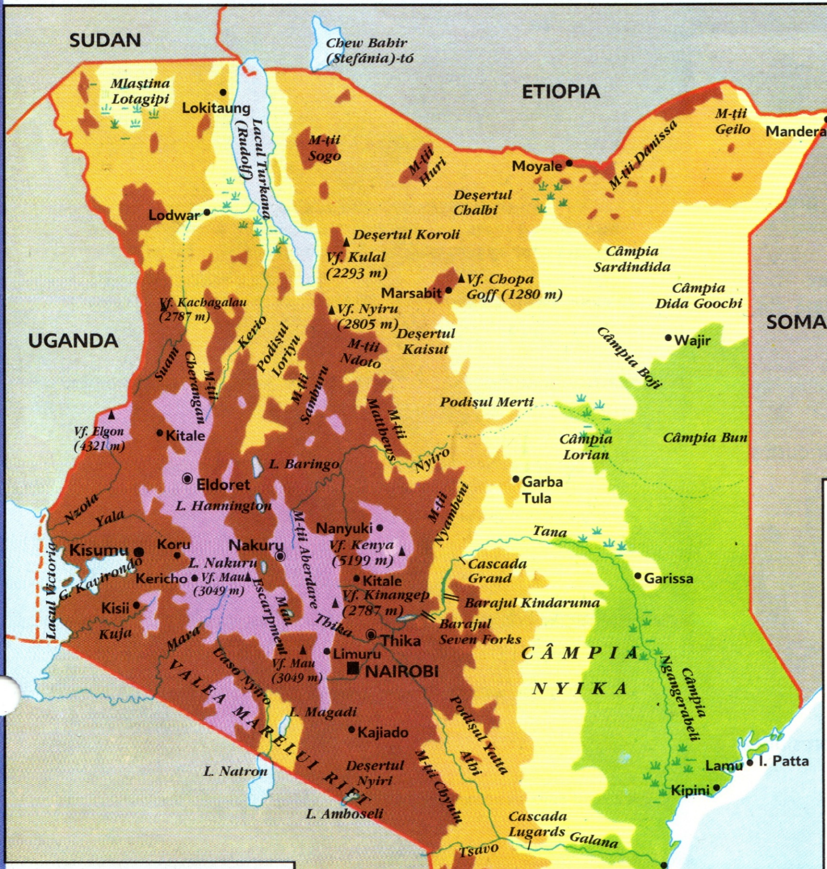
TRANSPORTUL

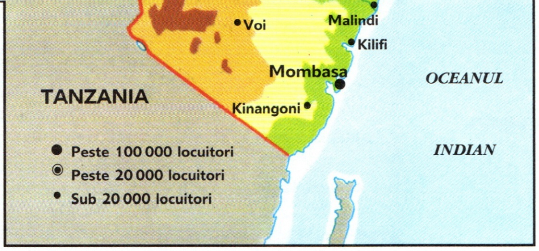
Există 1.241 km de căi ferate și 27.222 km de drumuri, din care 1.934 km sunt pavați. Printre acestea se numără legăturile cu Kenya, iar legătura prin Tororo spre Nairobi și Mombasa pe coastă este deosebit de importantă.

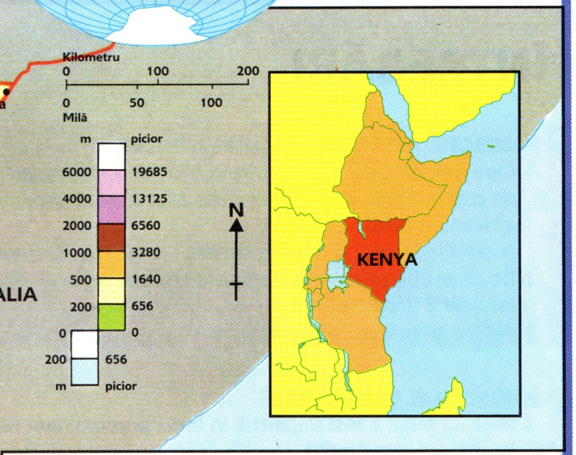


KENYA









Suprafața
582.640 km²
Așezarea geografică
4°35' N-4°40' S, 33°58'V-41°45' E
Populația
26.440.000 locuitori
Densitatea populației
50,3 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Nairobi, 1.346.000 locuitori
Limbi vorbite
swahili în centrele comerciale, precum și alte limbi și engleza
Produse importate
cafea, ceai, fructe, legume, produse petroliere
Moneda oficială
shilling de Kenya (1 shilling = 100 cenți)
Produsul intern brut
85.000 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

CLIMA

Deși este aproape de ecuator, cea mai mare parte a Kenyei este răcoroasă din cauza altitudinii. Temperaturile medii sunt de 20°C, cu excepția depresiunilor de-a lungul coastei unde media este de 26°C. Există două anotimpuri ploioase între martie și mai, respectiv noiembrie și decembrie. Precipitațiile de-a lungul coastei sunt de aproximativ 100 cm, în principal între aprilie și mai. Jumătatea nordică a podișului primește doar 50 cm pe an – și chiar mai puțin în apropierea deserturilor din Somalia și Etiopia. Regiunile muntoase din sud-vest primesc 70-100 cm (130 cm în părțile mai înalte). Nairobi are temperaturi de 19°C în ianuarie și 16°C în iulie; precipitațiile sunt de aproape 100 cm. În orașul de coastă Mombasa cifrele sunt 27°C, 23°C și 120 cm.

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

Există recife coraliere și mlaștini de mangrove pe coastă, iar în interior se găsește Câmpia Nyika, semiaridă. Restul țării este podiș, variind între înălțimile de 1.500-2500 m și străbătut de Valea Marelui Rift cu o adâncime de 600-900 m. La vest de Valea Marelui Rift este povârnișul Mau și bazinul Lacului Victoria, iar spre est Munții Aberdare. Vârful Kenya (5.200 m) este cel mai înalt munte din Kenya și al doilea ca înălțime din Africa. Câmpia Nyika ocupă jumătate din suprafața țării și este în principal teren cu arbuști. Pe podiș se găsesc pajiști și petice de teren împădurit. Multe dintre regiunile muntoase sunt împădurite.

AGRICULTURA

75% din populație lucrează în agricultură, în principal pentru subzistență. Doar 4% din suprafața țării se cultivă, în principal în Valea Tana, unele părți ale munților și regiuni mici de-a lungul coastei. Alte 4% sunt pășuni, în principal în podiș. Se pot cultiva atât plante tropicale cât și temperate. La altitudini mai mari, până la 3.000 m, se cultivă cafea, ceai, sisal, porumb, crizanteme, cartofi și grâu. La altitudini mai joase se găsește tutun, anacard, nuci de cocos, bumbac, igname, manioc și trestie de zahăr. Cafeaua, primul între produsele exportate, este cultivată spre sud de Vârful Kenya, și se cultivă și ceai. Cafeaua și ceaiul aduc 33% din veniturile de export. Kenya este cel mai mare furnizor de ceai al Africii, și al patrulea cel mai mare din lume. Sunt răspândite păsările de casă, dar există și vite, capre și oi.

PESCUITUL ȘI SILVICULTURA

Pădurile acoperă 6% din suprafața țării, în special în regiunile de peste 1.800 m. Bambusul, folosit în industria hârtiei, crește în regiunile cele mai înalte, între 2.500-3.000 m, coniferele și arborii cu frunze late crescând mai jos. Cidrul este important în construcții. Pădurile de mangrove de pe coastă furnizează scoarța pentru tanin și stâlpi folosiți în construcții. Pescuitul este o importantă sursă de hrană în apropierea lacului și a coastei. Captura anuală este de aproape 200.000 de tone.

MINERITUL ȘI ENERGIA

În Lacul Magadi din Valea Marelui Rift se obține sodă calcinată. Alte minerale importante sunt fluorina, sarea, calcarul și aurul. 63% din energia electrică provine de la hidrocentralele din munți, îndeosebi de-a lungul Râului Tana. 6% din energia electrică provin de la centrale electrice geotermale, iar restul de la termocentrale.

INDUSTRIA

Majoritatea industriilor sunt legate de produsele agricole sau prelucrarea bunurilor mici de consum, precum masele plastice și mobilierul. Prelucrările agricole includ săpunul, țigaretele, măcinarea cafelei, ambalarea cărnii, rafinarea zahărului, măcinarea făinii, tanarea, funiile și pânza de sac, matisarea fibrelor din nucă de cocos, insecticide din crizanteme și fabricarea bunurilor din bumbac. Există câteva industrii grele mai noi și o industrie a turismului în creștere. Nairobi și Mombasa sunt principalele centre industriale.

TRANSPORTUL

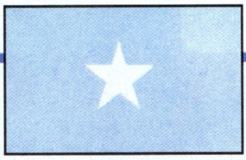
Există 2.650 km de căi ferate și 63.700 km de drumuri. Principala cale ferată leagă Mombasa de Nairobi, și mai departe de Uganda. Mombasa este principalul port; acest oraș servește și ca port pentru Uganda, nordul Tanzaniei și Zair. Lamu este al doilea port.â

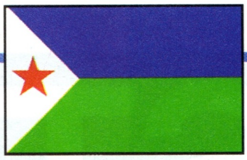
ORAȘELE ȘI POPULAȚIA

99% din locuitori sunt africani. Cele mai numeroase popoare sunt kikuyu (21%), în regiunile muntoase la sud de Vârful Kenya, luhya (14%), luo (13%), kalenjin (11%) și kamba (11%). Grupuri bantu precum kikuyu, luhya și kamba trăiesc în regiuni centrale și vestice, iar popoare nilotice precum luo și kalenjin în nord-vest. 1% din populație sunt asiatici, europeni și arabi. 20% din populație trăiesc în orașe. Nairobi, centrul industrial și comercial al Africii de Est, se găsește între coastă și Lacul Victoria.


Etiopia


Eritreea


Somalia


Djibuti



ETIOPIA, ERITREEA, SOMALIA ȘI DJIBUTI

ETIOPIA
Suprafața
1.098.000 km²
Așezarea geografică
3°30'-18° N, 33°-48° E
Populația
55.000.000 locuitori
Densitatea populației
37 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Addis Abeba, 1.700.000 locuitori
Limbi vorbite
se vorbesc 70 de limbi, din care amharica este cea mai răspândită
Produse importate
alimente, produse chimice, piese de mașini, produse fabricate
Produse exportate
cafea, piei, semințe de ulei, plante cu păstăi
Moneda oficială
birr (1 birr = 100 cenți)
Produsul intern brut
5.613.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE ȘI CLIMA

Țara este în mare parte muntoasă, împărțită în două de Valea Marelui Rift, care se întinde spre nord-est spre Marea Roșie. Spre vest, podișurile au în medie 2.400 m înălțime cu vârfuri de peste 4.000 m. Râurile curg prin râpe adânci spre Sudan. Spre est munții sunt mai joși, cu câmpii în est și Podișul Ogaden arid în sud-est. Depresiunea Danakil coboară la -116 m. Precipitațiile cad în special între aprilie și septembrie. Cantitățile totale depășesc 100 cm în munți, dar ating 200 cm în vest. Cantitatea de precipitații este mică și instabilă în regiunile Danakil și Ogaden. Addis Abeba are temperatura medie de 17°C în aprilie și mai. Cantitatea totală de precipitații este cu puțin peste 120 cm. Depresiunile estice mai aride au temperaturi de iarnă de 25°C, cu medii de peste 30° între mai și septembrie.

ORAȘELE ȘI POPULAȚIA

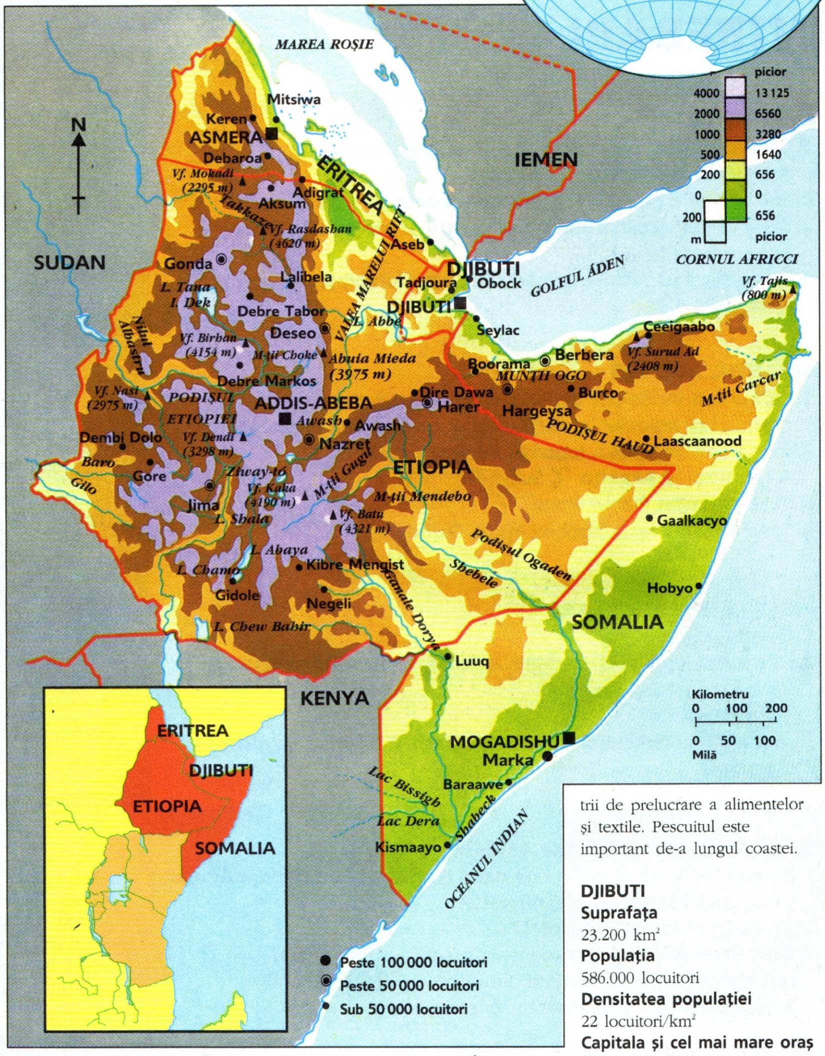
Există multe popoare diferite: amahara, în regiunea muntoasă și tigreanii din nord sunt de origine hamitic-semitică și sunt în principal creștini; afarii, somalii și omoro sunt în principal musulmani. 250.000 de refugiați s-au creat în urma luptelor în Etiopia și Somalia.

ECONOMIA

Peste 75% din populație lucrează în agricultură; 13% din suprafața țării este cultivată și 41% sunt pășuni. Cafeaua este cea mai importantă plantă cultivată, aducând peste jumătate din veniturile de export. Provincia Kefa a dat numele cafelei. Pentru hrană se cultivă teff, orz, grâ porumb și durra. Se cultivă și trestie de zahăr și legume cu păstăi. Pășcutul în exces a contribuit la eroziunea solului. Peștii sunt o sursă de hrană de-a lungul coastei Mării Roșii, iar culesul perlelor are loc în dreptul Arhipelagului Dahlak. Industria prelucrătoare aduce sub 9% din PIB. Există prelucrarea alimentelor, industria pielii, a textilelor, a cimentului și industria chimică. Minerale nu sunt încă exploatate. 66%. din energia electrică provine de la hidrocentrale.

ERITREEA
Suprafața
93.679 km²
Așezarea geografică
12°-18° N, 37°-43° E
Populația
3.530.000 locuitori
Densitatea populației
21 locuitori/km
Capitala și cel mai mare oraș
Asmera, 350.000 locuitori
Limbi vorbite
arabă și engleză
Produse exportate
băuturi, piele și bunuri din piele, produse textile, produse petroliere
Moneda oficială
birr etiopian
Produsul intern brut
275.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

Eritreea a devenit independentă în mai 1993. Țara se întinde de-a lungul Mării Roșii, cu o regiune de coastă umedă și un interior muntos, în principal cultivat. Climatul este similar cu al Etiopiei, cu precipitații medii de 193 cm pe an. Economia este slabă din cauza războiului civil. Principalele plante cultivate sunt porumbul, grâul și sorgul, dar munca este împiedicată de mine și secetă. Producția industriei sticlei, cimentului și de textile este mică din cauza lipsei de utilaje.



Capitala și cel mai mare oraș
Mogadishu, 1.000.000 locuitori
Limba oficială
somaleză
Produse importate
piese de mașini, cereale, țiței
Produse exportate
fructe, animale de casă, pește
Moneda oficială
shilling somalez (1 shilling somalez = 100 cenți)
Produsul intern brut
1.564.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

SOMALIA
Suprafața
637.657 km²
Populația
9.200.000 locuitori
Densitatea populației
12 locuitori/km²

CARACTERISTICI GEOGRAFICE ȘI CLIMA

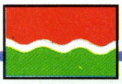
În sud o câmpie aridă de coastă se ridică în podișul Haud, la 1.000 m. În nord, câmpia semiaridă de coastă Guban se ridică la 2.416 m. Pe coasta nordică cad ploi puține iarna. În rest, anotimpul ploios este între aprilie și septembrie. Temperaturile la Berbera sunt de 25°C (ianuarie) și 36°C (iulie); precipitațiile totale doar 5 cm. La Mogadishu cifrele sunt 27°C, 26°C și 44 cm. Râurile permanente sunt Juba și Shebelle în sud.

ECONOMIA

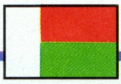
Peste 70% din populație lucrează în agricultură, însă sub 2% suprafață este cultivabilă. De-a lungul râurilor se cultivă banane, bumbac, trestie de zahăr și cereale. Populația, în mare parte nomadă, se bazează pe creșterea de capre, oi, cămile și vite. În fiecare an țara este afectată de foamete. Războiul civil a agravat situația. S-au găsit câteva minereuri și există industrii de prelucrare a alimentelor și textile. Pescuitul este important de-a lungul coastei.

DJIBUTI
Suprafața
23.200 km²
Populația
586.000 locuitori
Densitatea populației
22 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Djibouti, 340.700 locuitori
Limbi vorbite
arabă, franceză, somaleză și afar
Produse importate
bunuri din bumbac, ciment, ulei combustibil
Produse exportate
piei, vite
Moneda oficială
franc Djibouti
Produsul intern brut
333.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

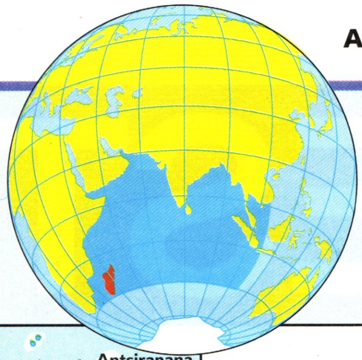
În trecut Somalia Franceză, apoi teritoriu al afarilor și issailor, Djibouti a devenit independent în 1977. Există o câmpie de coastă pietroasă; spre interior suprafețe mari depășesc 600 m. Popoarele sunt 50% issai, 37% afari, și câțiva europeni și arabi.


SeychelleS

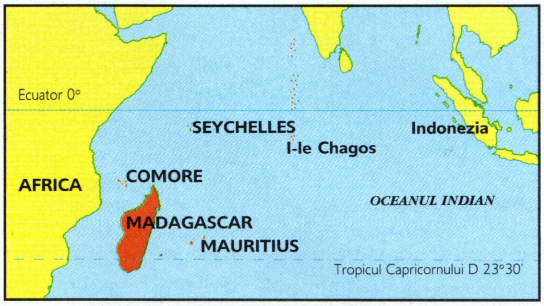

Mauritius

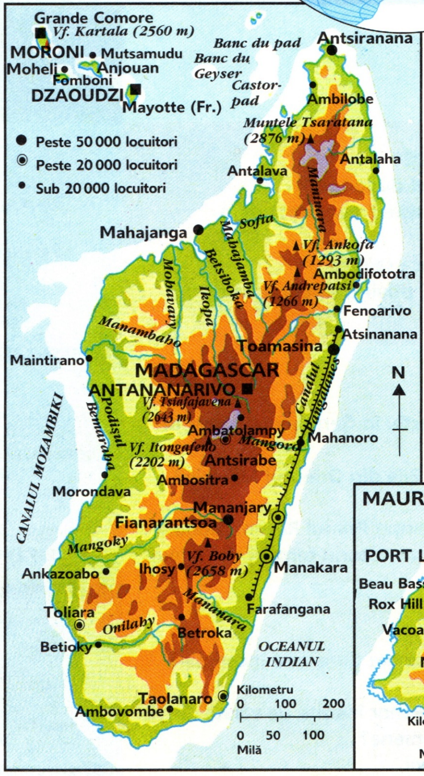

Madagascar

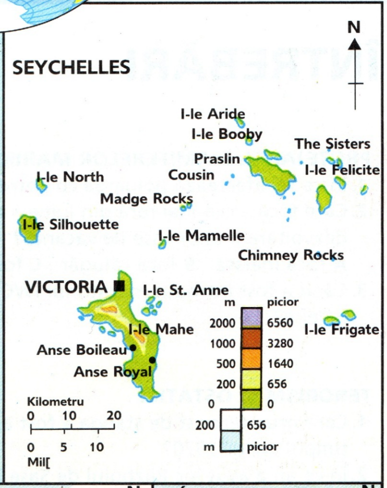

Comore

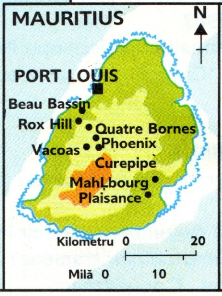


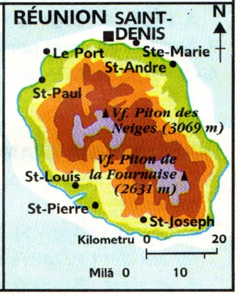
INSULE DIN OCEANUL INDIAN











SEYCHELLES

Suprafața
455 km²
Populația
72.253 locuitori
Densitatea populației
150 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Victoria, 24.324 locuitori
Limbi oficiale
engleză și franceză
Produse importate
bunuri fabricate, alimente
Produse importate
pește, copra
Moneda oficială
192 milioane dolari SUA
Forma de stat
republică

Seychelles are 32 de insule printre care Mahé (61.200 locuitori) și cinci alte insule locuite, și 83 de insule coraliere. Temperaturile sunt 26-27°C tot anul, precipitațiile depășesc 200 cm, în principal între decembrie și mai. Peste 20% din suprafața țării se cultivă. Pentru comerț se cultivă nuci de cocos și ceai. Turismul este principala industrie.

MAURITIUS

Suprafața
2.045 km²
Populația
1.092.384 locuitori
Densitatea populației
579 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Port Louis, 143.444 locuitori
Limba oficială
engleză
Produse importate
bunuri fabricate
Produse exportate
produse textile, zahăr
Moneda oficială
rupee (1 rupee = 100 cenți)
Produsul intern brut
3.204.000.000 dolari SUA
Forma de stat
stat independent al Commonwealth

Mauritius constă din insula principală (1.865 km²) și multe insule adiacente mici; Rodrigues (104 km²), Agalega (70 km²) ți St Brandon (1 km²). Clima este caldă, cu o medie de 23-30°C în depresiuni. Precipitațiile sunt de 80-90 cm, dar cresc până la 500 cm în munți. Zahărul aduce aproximativ 40% din venitul total. Se mai cultivă cartofi, ceai și tutun. 31% din suprafața este împădurită. Principalele industrii sunt prelucrarea zahărului, produsele textile și pescuitul. Turismul este o industrie cheie.

MADAGASCAR

Suprafața
587.040 km²
Așezarea geografică
11°58'-25°34' S, 43°20'-50°30' E
Populația
13.500.000 locuitori
Densitatea populației
23 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Antananarivo, 1.250.00 locuitori
Limbi oficiale
franceză, malgașă
Produse importate
bunuri fabricate, țiței, alimente
Produse exportate
cafea, lucernă, vanilie, zahăr
Moneda oficială
franc malgaș (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut
2.070.000.000 dolari SUA
Forma de stat
republică

CARACTERISTICI GEOGRAFICE

A patra insulă ca mărime din lume, Madagascar este un podiș la aproximativ 1.000 m, cu munți ce depășesc 2.500 m. În interior, anotimpul umed este între noiembrie și februarie, cu precipitații medii de 100-150 cm pe an. La Antananarivo, la 1.372 m, temperaturile medii sunt: 21°C (ianuarie), 16°C (iulie), și 135 cm de precipitații pe an. Cifrele pentru Toamasina, cu puțin peste nivelul mării, sunt 27°C, 21°C și aproximativ 350 cm.

AGRICULTURA

Peste 70% din forța de muncă lucrează în agricultură, se cultivă 5% din suprafața țării și 58% sunt pășuni. Agricultura, silvicultura și pescuitul alcătuiesc 75% din exporturi. Orezul este principala plantă cultivată; se mai cultivă manioc, cartofi dulci, porumb, banane și trestie de zahăr. Pentru comerț se cultivă cafea, portocale, ananas bumbac, vanilie, tutun și arahide. Există producție de cromit, grafit, mică, sare, beril și se rafinează petrol.

INSULELE COMORE

Suprafața
1.862 km²
Populația
570.000 locuitori
Densitatea populației
292 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
Moroni, 17.267 locuitori
Limbi oficiale
franceză și arabă
Produse importate
orez (90% din importuri), țiței
Produse exportate
vanilie, lucernă
Moneda oficială
franc comorean (1 franc = 100 centimes)
Produsul intern brut
290 milionane dolari SUA
Forma de stat
republică federativă islamică

Republica este formată din cele trei insule vulcanice Grande Comore sau Njazidja, Mohéli sau Mwali și Anjouan sau Nzwani. Mayotte face parte din grup, dar a fost aleasă să rămână protectorat francez când celelalte au devenit independente în 1975. Insulele sunt tropicale cu veri calde (27°C), ierni calde (23°C) și o precipitații totale de peste 200 cm. Pentru hrană se cultivă manioc, orez, cartofi dulci și porumb, dar multe produse alimentare trebuie importate. Pentru comerț se cultivă vanilia (65% din PIB), copra, lucerna și uleiurile esențiale, folosite pentru parfumuri. Insula Grande Comore este importantă pentru cherestea.

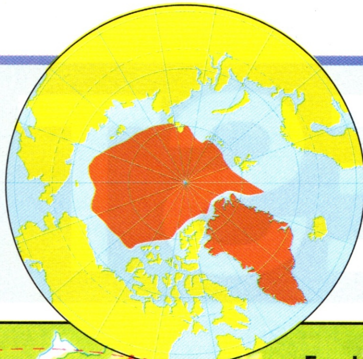
RÉUNION

Suprafața
2.510 km²
Populația
653.000 locuitori
Densitatea populației
225 locuitori/km²
Capitala și cel mai mare oraș
St Denis, 122.000 locuitori
Limba oficială
franceză
Produse importate
alimente, produse chimice, piese de mașini
Produse exportate
trestie de zahăr
Moneda oficială
francul francez
Forma de stat
departament francez extern

Réunion este o insulă vulcanică la 800 km la este de Madagascar. Atinge 3.609 m în Vârful Piton des Neiges, iar în jurul coastei există depresiuni fertile. Temperaturile sunt între 21-26°C la St Denis, cu o cantitate anuală de precipitații de 140 cm. Trestia de zahăr este principala plantă cultivată și exportată. Se cultivă banane, porumb, cartofi, roșii și alte plante. Insulele din jur care sunt dependente de Réunion sunt locuite numai de oameni de știință. Aceștia oferă totuși acces la o suprafață mare de ape teritoriale, utile pentru pescuit. Insula speră să își dezvolte potențial turistic. Réunion este o bază de resurse pentru teritoriile australiene și antarctice ale Franței.

Teritoriul Britanic din Oceanul Indian (British Indian Ocean Territory, sau BIOT) a fost înteмeiat în 1965 și a inclus mai multe insule împrăștiate, dar a fost redefinit în 1976. Multe insule sunt acum administrate de Mauritius și Seychelles, lăsând în afară doar Arhipelagul Chagos, fără o populație permanentă.

ARCTICA ȘI GROENLANDA



REGIUNEA ARTCTICĂ
Regiunea arctică este un ocean, în mare parte acoperită cu un strat permanent de gheață. Oceanul este mărginit de insule și întinderile de uscat ale Americii de Nord, Europei și Siberiei. Limita condițiilor arctice este izoterma de 10°C de iulie.

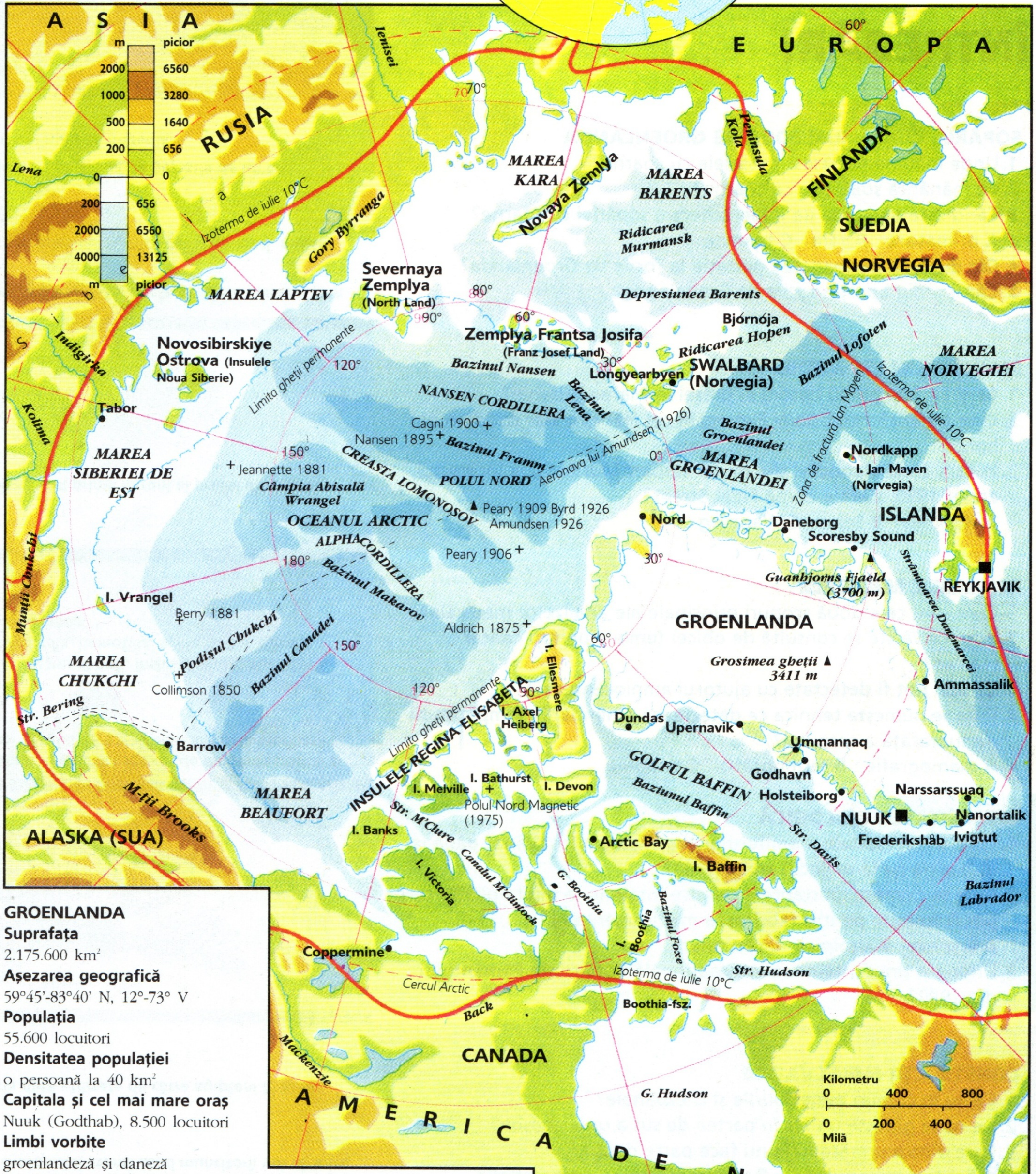
CARACTERISTICI GEOGRAFICE
Oceanul Înghețat acoperă o suprafață de 14 milioane km², și este adânc de 3.000 m. Vara se poate naviga în jurul coastei de nord a Canadei. Mai multe râuri mari – Mackenzie din America de Nord și Ob Lena și Enisei din Eurasia – se varsă în Oceanul Înghețat în timpul verii, dar iarna sunt înghețate.

CLIMA
Iernile sunt foarte reci și lungi, iar vera temperaturile urcă puțin peste punctul de îngheț. Temperatura medie în ianuarie este de –30°C – și chiar mai puțin pe întinderile de pământ adiacente. În iulie, temperatura în nordul Canadei și Siberia poate atinge 9°C. Ploile sunt rare, deoarece aerul rece nu poate păstra umiditatea.

FLORA ȘI FAUNA
Când zăpada se topește, terenul expus din jurul oceanului prezintă o creștere rapidă de ierburi, flori și arbuști mici. Păsări și mamifere migratoare, printre care se numără caribuul, lupii, urșii și caprele, sunt oaspeți de iarnă. Oceanele sunt bogate în plancton și pești, care întrețin animalele mai mari – foci, balene, morse și urși polari.

INDUSTRIA
Pescuitul este o industrie importantă – se prind somoni, balene și foci în jurul țărmurilor Oceanului Înghețat. Se exploatează nichelul, cuprul și cărbunii în Canada și Eurasia, și s-au găsit mari zăcăminte de petrol în nordul Canadei și Alaska.

POPULAȚIA
Regiunea arctică are o populație foarte rară. Popoarele originale indiene și inuite (eschimoși canadieni) din America de Nord și-au abandonat deja în mare parte vechiul mod de viață seminomad și s-au stabilit. Grupurile similare de popoare din Eurasia includ laponii, popoarele samoyed și yakut.



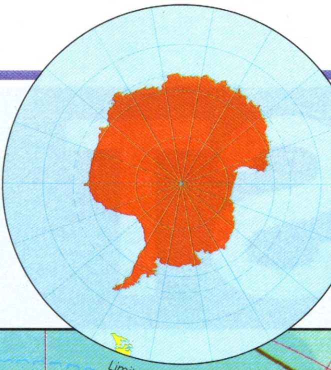
GROENLANDA
Suprafața
2.175.600 km²
Așezarea geografică
59°45'-83°40' N, 12°-73° V
Populația
55.600 locuitori
Densitatea populației
o persoană la 40 km²
Capitala și cel mai mare oraș
Nuuk (Godthab), 8.500 locuitori
Limbi vorbite
groenlandeză și daneză
Produse importate
combustibili, alimente, piese de mașini
Produse exportate
pește (60%), produse din pește, criolit
Moneda oficială
coroana daneză (1 coroană = 100 ore)
Forma de stat
diviziune administrativă autoguvernatoare a Danemarcei

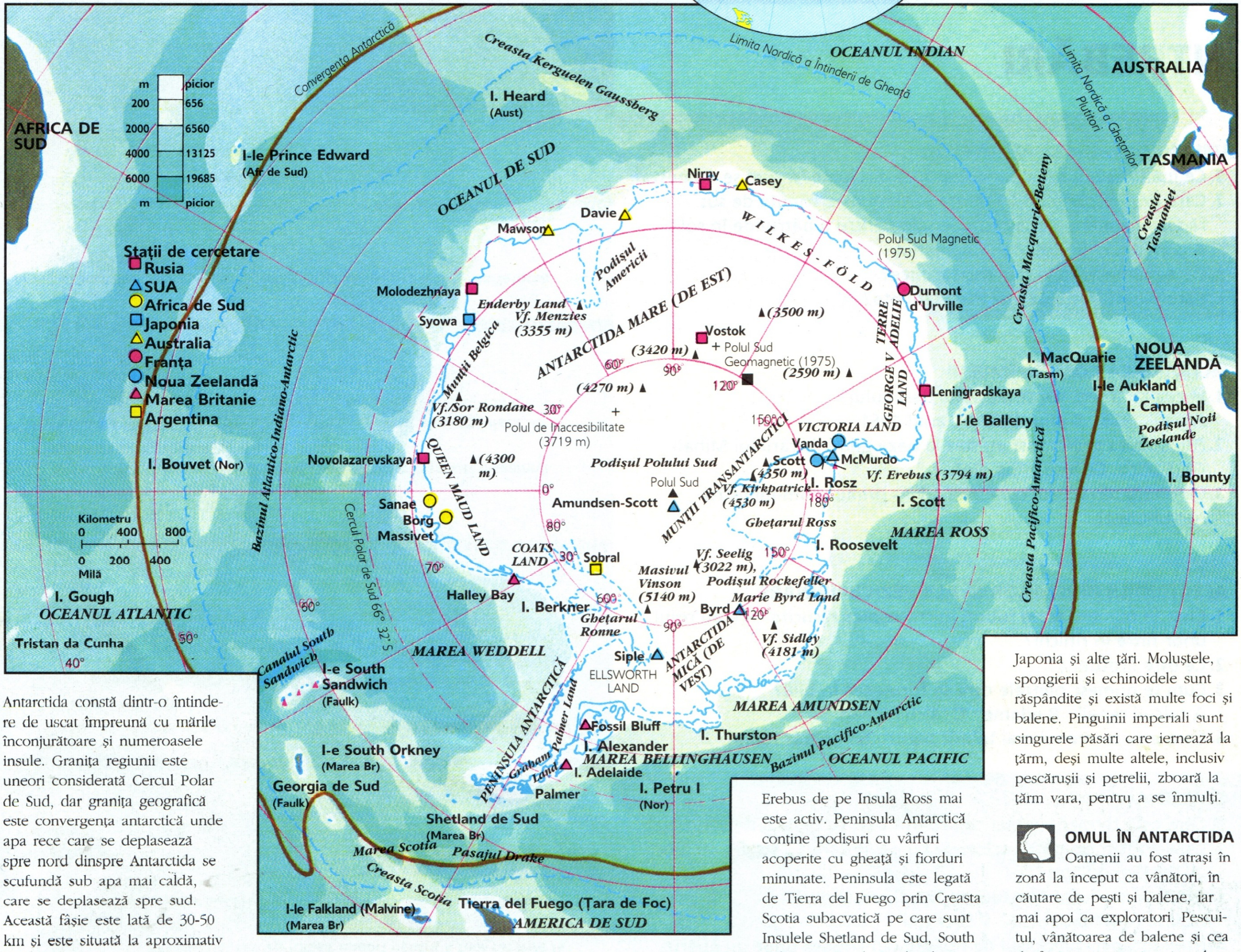
CARACTERISTICI GEOGRAFICE
Groenlanda este cea mai mare insulă a lumii, așezată în mare parte în interiorul Cercului Polar de Nord. Doar 342.000 km² sunt lipsiți de gheață, de-a lungul coastei. Stratul de gheață, gros de 2.000 m pe alocuri, acoperă 1,8 milioane km². Sub gheață există munți înalți și coasta este cioplită în fiorduri. Ghețarii se mișcă dinspre munți în mare, unde se sparg în aisberguri.

CLIMA
De-a lungul coastei, unde sunt așezările, vara temperaturile sunt între 5 și 10°C, iarna de la -10 la 30°C. Condițiile în interior sunt mult mai rele. Cele mai calde părți din sud-vest sunt și cele mai umede, cu până la 100 cm de precipitații, dar interiorul și partea de nord sunt foarte secetoase, aici ningând rar iarna.

INDUSTRIA
Groenlandezii sunt de origine eschimosă sau daneză și majoritatea trăiesc în regiunea de coastă din sud-vest. Pescuitul – pentru cod și crevete – este principala activitate și se vânează și foci. Se cresc puține oi. În trecut a fost importantă exploatarea plumbului și a cuprului, dar acum mina este epuizată. Zăcămintele de criolit din apropiere de Ivigtut, de pe coasta de sud a insulei, sunt principala sursă a lumii. El este exportat pentru utilizarea în fabricarea aluminiului.

ANTARCTIDA





Antarctida constă dintr-o întindere de uscat împreună cu mările înconjurătoare și numeroasele insule. Granița regiunii este uneori considerată Cercul Polar de Sud, dar granița geografică este convergența antarctică unde apa rece care se deplasează spre nord dinspre Antarctida se scufundă sub apa mai caldă, care se deplasează spre sud. Această fâșie este lată de 30-50 km și este situată la aproximativ 50° latitudine sudică în Oceanul Atlantic și între 55° și 63° latitudine sudică în Oceanul Pacific.

ANTARCTIDA

Continentul este circular, cu excepția intrărilor Mării Weddel și a Mării Ross, și a Peninsulei Antarctice care iese în afară spre America de Sud. Polul Sud este în mijlocul continentului care are o suprafață totală de 13,8 milioane km², mult mai mare decât a Europei. Este o întindere de uscat extrem de izolată, la aproape 1.000 km de America de Sud, 2.700 km de Australia și 4.000 km de Africa.

CLIMA

Antarctida are o climă mult mai aspră decât Regiunea Arctică, deoarece este o întindere de uscat și nu un ocean. Conține terenuri foarte înalte și este înconjurată de mări înghețate, ceea ce împiedică încălzirea dinspre apă. Temperaturile podișului din interior pot fi de -30°C vara și sunt adesea sub -50°C iarna. Centrul de cercetare rus Vostok a înregistrat o temperatură de -88°C. Clima este mai blândă de-a lungul coastei, dar tot sub temperatura de îngheț vara și de aproximativ -20°C iarna. Aerul rece creează o expansiune puternică de presiune înaltă, una dintre cele mai importante particularități atmosferice din lume. Vântul suflă dinspre continent cu 300 km/h, dar 80 km/h este viteza obișnuită, introducând un factor de răcire prin vânt. Viscolele sunt frecvente; cantitatea totală de ninsoare este totuși mică, deoarece aerul este atât de rece încât nu poate să țină multă umezeală. Precipitațiile totalizează doar 5 cm pe an, exact ca și în deșerturile fierbinți ale lumii. Deoarece puțină zăpadă se topește vreodată, aceasta se acumulează de mii de ani.

RELIEFUL

Gheața acoperă 95% din suprafața de uscat – grosimea sa medie fiind de 2.450 m cu un maxim de 4.500 m. Restul de 5% sunt vârfurile ieșite în afară ale lanțurilor muntoase și câteva văi uscate, numite oaze, de-a lungul coastei. O mare parte a Antarctidei este un podiș de peste 3.000 m, dar există și lanțuri muntoase imense. Lanțul Muntos Transantarctic se întinde din Victoria Land până în Coast Land și are vârfuri ce se înalță până la 4.500 m. Munții Ellsworth conțin Masivul Vinson (5.140 m), cel mai înalt vârf din Antarctida. Un vulcan, Muntele Erebus de pe Insula Ross mai este activ. Peninsula Antarctică conține podișuri cu vârfuri acoperite cu gheață și fiorduri minunate. Peninsula este legată de Tierra del Fuego prin Creasta Scotia subacvatică pe care sunt Insulele Shetland de Sud, South Orkney și South Sandwich.

MĂRI ÎNGHEȚATE

Marea este acoperită pe alocuri cu gheață care este apă sărată înghețată. Ghețarii de pe mare sunt mișcați de vânturi și de valuri, iar vara se deschid drumuri pe apă. Se pot forma aisberguri imense, cu vârful turtit, lungi de până la 100 km și înalte de 50 m. Iarna ghețarii dublează mărimea continentului.

FAUNA

Singurele animale terestre sunt insecte minuscule și căpușe, dar viața este bogată în jurul marginilor. Oceanele conțin multe animale marine mici, în special crevete fosforescente, asemănătoare cu niște crevete mici – principala sursă de hrană pentru multe viețăți mai mari, deja pescuite pentru comerț de Japonia și alte țări. Moluștele, spongierii și echinoidele sunt răspândite și există multe foci și balene. Pinguinii imperiali sunt singurele păsări care iernează la țărm, deși multe altele, inclusiv pescărușii și petrelii, zboară la țărm vara, pentru a se înmulți.

OMUL ÎN ANTARCTIDA

Oamenii au fost atrași în zonă la început ca vânători, în căutare de pești și balene, iar mai apoi ca exploratori. Pescuitul, vânătoarea de balene și cea de foci continuă, și mai au loc unele explorări. În prezent se efectuează în multe părți ale Antarctidei cercetări științifice, inclusiv cercetări ale stratului de ozon. Șapte țări implicate în cercetări – Norvegia, Australia, Franța, Noua Zeelandă, Chile, Marea Britanie și Argentina – revendică sectoare de teren ce radiază din Polul Sud. Cele 12 națiuni care au întreținut stații de cercetare în Antarctida în anii 1957-1958 au semnat un tratat în 1959, rezervând Antarctida pentru scopuri pașnice și păstrând un status quo al revendicărilor teritoriale. Alte 28 de țări au semnat mai târziu tratatul, iar la revizuirea din 1991 s-a adoptat un tratat pentru a introduce măsuri pentru protecția mediului Antarctidei și interzicerea exploatării miniere și a mineritului timp de cel puțin 50 de ani.

EUROPA



Linia de delimitare dintre Europa și Asia este în general acceptată ca fiind formată din Munții Ural, Râul Ural, Marea Caspică, Munții Caucaz, Marea Neagră și trecând prin Strâmtorile Bosfor și Dradanele. Datorită acestui fapt, o parte a Turciei se găsește în Asia, în timp ce Moscova, capitala Rusiei, se găsește în Europa, deși cea mai mare parte a Rusiei este în Asia.

ASIA

INFORMAȚII

- Asia este cel mai mare continent și acoperă aproape o treime din suprafața de uscat a lumii.
- Cea mai adâncă depresiune din lume este Marea Moartă din Iordania și Israel, cu o adâncime de 395 m sub nivelul mării. A doua cea mai adâncă depresiune, tot în Asia, este Depresiunea Turfan (minus 153 m) din Sinkiang, China.
- Lacul Baikal din Rusia asiatică are o suprafață de 31.500 km² și este cel mai adânc lac din lume, cu o adâncime maximă de 1.940 m. În acest lac se revarsă peste 300 de râuri, dar el este drenat numai de Râul Angara care curge spre Regiunea arctică. Acest lac conține mai multă apă dulce decât toate Marile Lacuri ale Americii de Nord luate la un loc.
- Cel mai mare lac din lume este Marea Caspică (371.000 km²), care este înconjurat de statele Iran, Azerbaidjan, Rusia, Turkmenistan și Kazahstan.
- Cele mai lungi râuri din Asia sunt Râurile Enisei (5.540 km) și Yangtze (5.530 km), al patrulea și al cincilea ca lungime din lume.



GRUPURI LINGVISTICE

- uralic
- slav
- indoarian
- iranian
- semitic
- tungusic
- turcic
- mongol
- paleoasiatic
- chinez
- tibeto-birmanez
- vietnamez
- thai
- coreean-japonez
- malayez-indonezian
- dravidian
- alte grupuri izolate
- alte grupuri indoeuropene

Linia de demarcație dintre Asia și Europa este în general acceptată ca fiind formată de Munții Ural, Râul Ural, Marea Caspică, Munții Caucaz, Marea Neagră, prin Strâmtorile Bosfor și Dardanele. Din această cauză, o parte a Turciei se află în Europa. Deși partea mai mare a Rusiei se găsește în Asia, Moscova, capitala sa, se află în Europa.

AFRICA

INFORMAȚII

• Africa este al doilea continent ca mărime din lume, cu o suprafață totală de peste 30 de milioane de km^2.

• Cel mai înalt munte al Africii este Muntele Kilimanjaro din Tanzania, cu o înălțime de 5.895 m.

• Cea mai mare cascadă, după volum, este Cascada Boyoma (fosta Stanley) de pe Râul Lualaba din Republica Democratică Congo (Zair), cu un flux mediu de 17.000 m^3 pe secundă.

• Fluviul Nil este cel mai lung fluviu din lume, cu o lungime de 6.670 km. El se varsă în Marea Mediterană.

• Valea Marelui Rift este unul dintre cele mai mari forme geologice ale lumii. Ea se întinde din Mozambic până la Marea Roșie și este divizată în două părți la nord de Lacul Malawi. Riftul conține mai multe lacuri mari, printre care se numără Malawi și Tanganyika. Ținutul aflat la est de rift se desprinde treptat de restul continentului.

• Africa este cel mai călduros continent, datorită faptului că este în întregime situat la latitudini tropicale sau subtropicale. În majoritatea anilor apar secete grave în multe țări.

• Sahara este cel mai mare deșert al lumii, acoperind peste 8 milioane de km ți întinzându-se peste 12 țări.

• Lacul Victoria este cel mai mare lac din Africa, cu o suprafață de 68.800 km^2. Este al treilea cel mai mare lac din lume.



AMERICA DE NORD

Continentul Americii de Nord cuprinde Canada și SUA, care împreună formează Angloamerica, Groenlanda (daneză), statele Americii Centrale, care este parte a Americii Latine, și toate insulele Indiilor de Vest. Alaska, aparținând în trecut Rusiei, este parte a SUA.

INFORMAȚII

- Cel mai lung fluviu al Americii de Nord este Mississippi-Missouri (6.019 km), al patrulea fluviu din lume ca lungime.
- Lacul Superior este cel mai mare lac al Americii de Nord (83.270 km²), și este al doilea lac din lume după Marea Caspică.
- Vârful McKinley din Alaska (6.194 m) este cel mai înalt munte din America de Nord.
- Valea Morții este punctul cel mai jos, coborând la 86 m sub nivelul mării.
- Munții Stâncoși se întind pe 4.800 km din Alaska până în Mexic și sunt al doilea lanț muntos din lume ca lungime.
- Cea mai înaltă cascadă din America de Nord, pe Yosemite Creek, are înălțimea de 739 m.
- Cel mai mare stat din SUA este Alaska, cu o suprafață de 1.487.475 km². Cel mai mic este Rhode Island (2.732 km²).
- Marele Canion al Râului Colorado este adânc de 1,5 km, lat de până la 25 km și se întinde pe 350 km.



AMERICA DE SUD



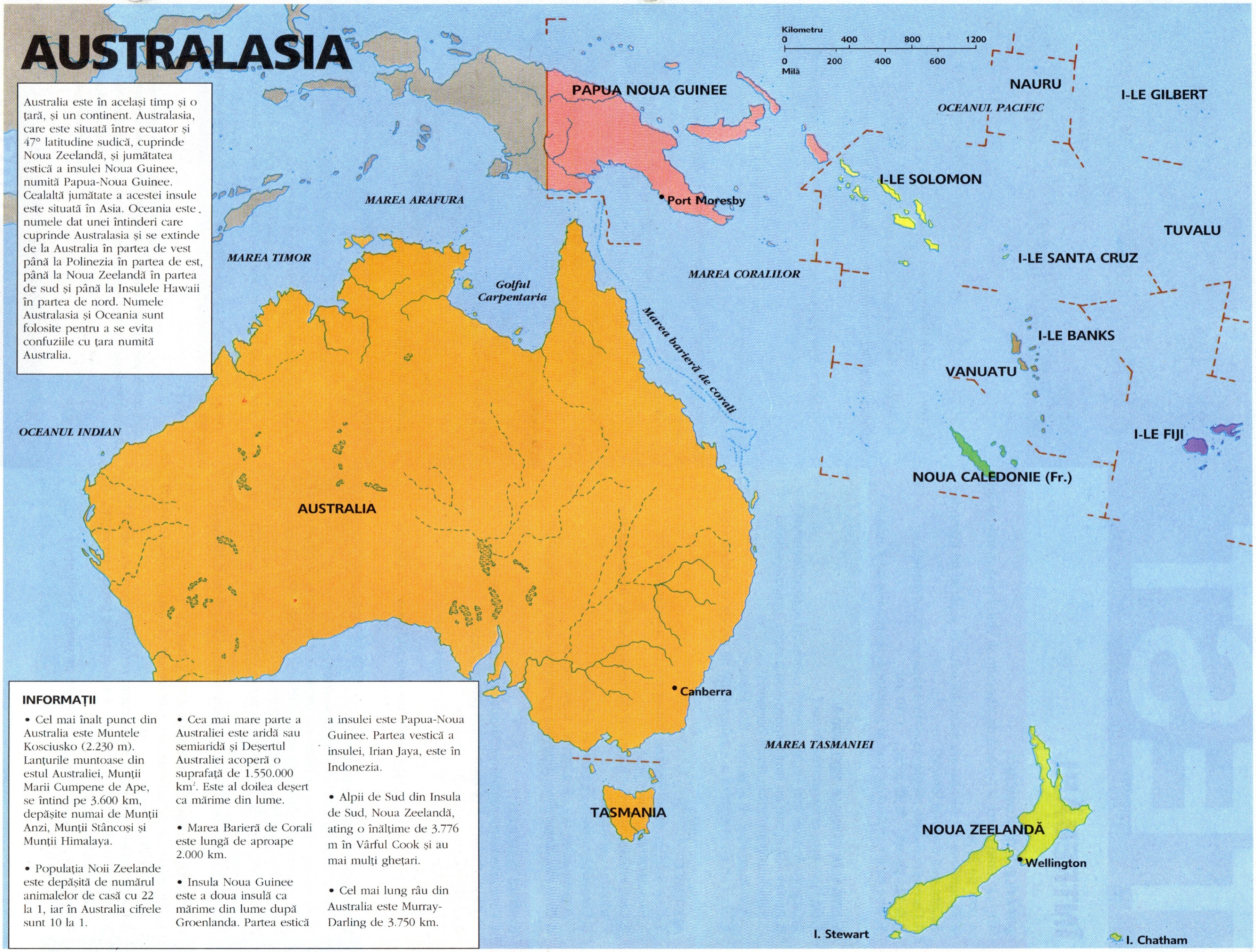
Continentul America de Sud constă din 13 ţări. Cea mai mare este Brazilia (8.511.965 km^2) şi cea mai mică este Guyana Franceză (91.000 km^2). Continentul se găseşte în principal în emisfera sudică, punctul cel mai sudic este în Capul Horn din Chile, la 56°59'S.

INFORMAŢII

- Munţii Anzi sunt cel mai lung lanţ muntos din lume, cu o lungime de peste 7.000 km.
- Cascada Angel din Venezuela (979 m) este cea mai înaltă cascadă din lume.
- Lacul Titicaca, la graniţa dintre Peru şi Bolivia, este, la o înălţime de 3.812 m deasupra nivelului mării, cel mai înalt lac navigabil al lumii. El are o suprafaţă de 8.340 km .
- Guallatiri din Chile este cel mai înalt vulcan din lume, cu o înălţime de 6.060 m. Lascar (5.990 m) din Chile este al doilea ca înălţime.
- Fluviul Amazon are lungimea de 6.515 km şi este al doilea cel mai lung fluviu din lume, după fluviul Nil din Africa.
- Deşertul Atacama din Peru şi Chile este cel mai secetos deşert din lume.
- Aconcagua, cu 6.960 m, este cel mai înalt munte în afara teritoriului Asiei, unde se găsesc 27 de munţi care sunt mai înalţi.

AUSTRALASIA

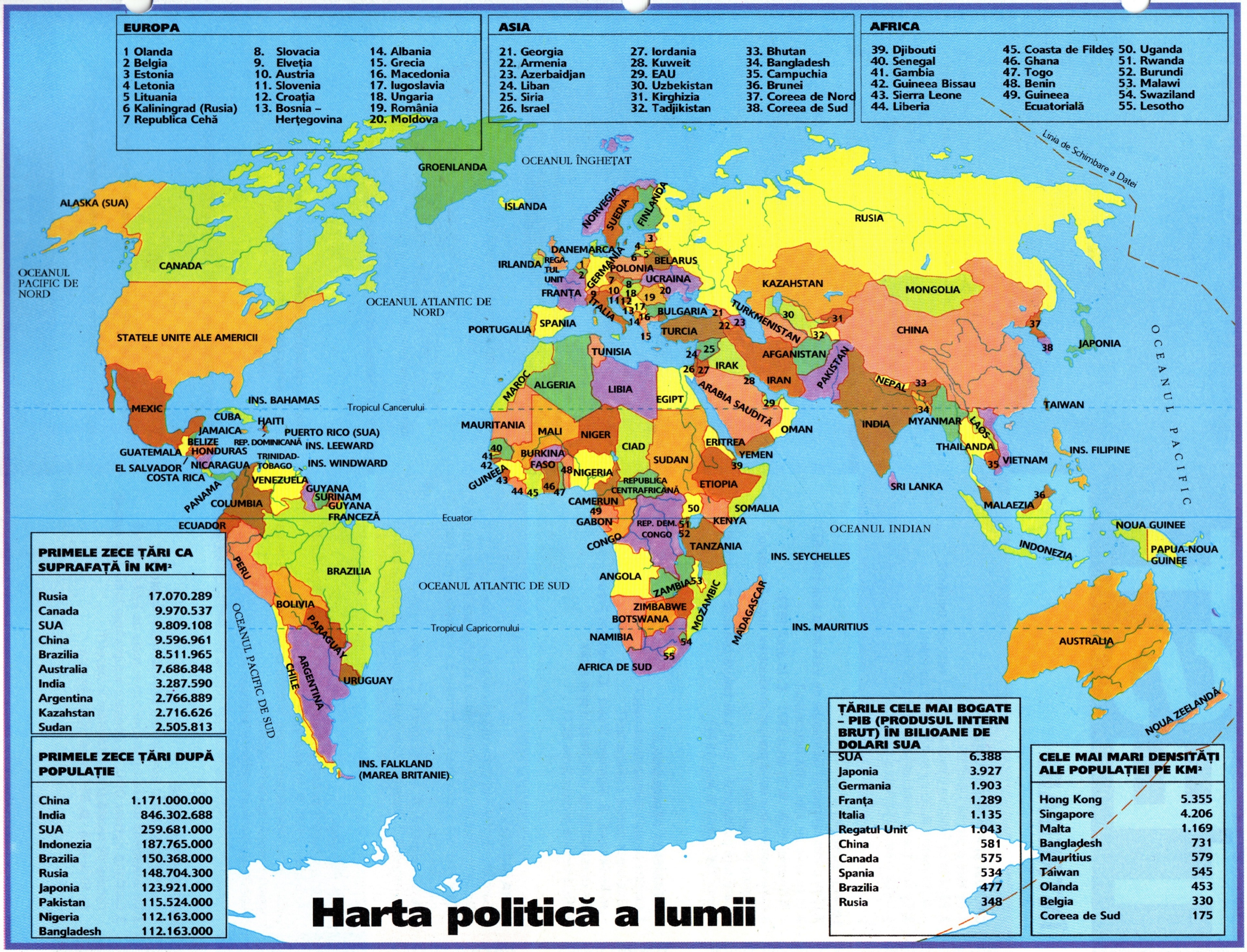
Australia este în același timp și o țară, și un continent. Australasia, care este situată între ecuator și 47° latitudine sudică, cuprinde Noua Zeelandă, și jumătatea estică a insulei Noua Guinee, numită Papua-Noua Guinee. Cealaltă jumătate a acestei insule este situată în Asia. Oceania este numele dat unei întinderi care cuprinde Australasia și se extinde de la Australia în partea de vest până la Polinezia în partea de est, până la Noua Zeelandă în partea de sud și până la Insulele Hawaii în partea de nord. Numele Australasia și Oceania sunt folosite pentru a se evita confuziile cu țara numită Australia.



INFORMAȚII

- Cel mai înalt punct din Australia este Muntele Kosciusko (2.230 m). Lanțurile muntoase din estul Australiei, Munții Marii Cumpene de Ape, se întind pe 3.600 km, depășite numai de Munții Anzi, Munții Stâncoși și Munții Himalaya.
- Populația Noii Zeelande este depășită de numărul animalelor de casă cu 22 la 1, iar în Australia cifrele sunt 10 la 1.
- Cea mai mare parte a Australiei este aridă sau semiaridă și Deșertul Australiei acoperă o suprafață de 1.550.000 km². Este al doilea deșert ca mărime din lume.
- Marea Barieră de Corali este lungă de aproape 2.000 km.
- Insula Noua Guinee este a doua insulă ca mărime din lume după Groenlanda. Partea estică a insulei este Papua-Noua Guinee. Partea vestică a insulei, Irian Jaya, este în Indonezia.
- Alpii de Sud din Insula de Sud, Noua Zeelandă, ating o înălțime de 3.776 m în Vârful Cook și au mai mulți ghețari.
- Cel mai lung râu din Australia este Murray-Darling de 3.750 km.

Harta politică a lumii



EUROPA

1 Olanda
2 Belgia
3 Estonia
4 Letonia
5 Lituania
6 Kaliningrad (Rusia)
7 Republica Cehă
8. Slovacia
9. Elveția
10. Austria
11. Slovenia
12. Croația
13. Bosnia – Herțegovina
14. Albania
15. Grecia
16. Macedonia
17. Iugoslavia
18. Ungaria
19. România
20. Moldova

ASIA

21. Georgia
22. Armenia
23. Azerbaidjan
24. Liban
25. Siria
26. Israel
27. Iordania
28. Kuweit
29. EAU
30. Uzbekistan
31. Kirghizia
32. Tadjikistan
33. Bhutan
34. Bangladesh
35. Campuchia
36. Brunei
37. Coreea de Nord
38. Coreea de Sud

AFRICA

39. Djibouti
40. Senegal
41. Gambia
42. Guineea Bissau
43. Sierra Leone
44. Liberia
45. Coasta de Fildeș
46. Ghana
47. Togo
48. Benin
49. Guineea Ecuatorială
50. Uganda
51. Rwanda
52. Burundi
53. Malawi
54. Swaziland
55. Lesotho

PRIMELE ZECE ȚĂRI CA SUPRAFAȚĂ ÎN KM²

Țară	km²
Rusia	17.070.289
Canada	9.970.537
SUA	9.809.108
China	9.596.961
Brazilia	8.511.965
Australia	7.686.848
India	3.287.590
Argentina	2.766.889
Kazahstan	2.716.626
Sudan	2.505.813

PRIMELE ZECE ȚĂRI DUPĂ POPULAȚIE

Țară	Populație
China	1.171.000.000
India	846.302.688
SUA	259.681.000
Indonezia	187.765.000
Brazilia	150.368.000
Rusia	148.704.300
Japonia	123.921.000
Pakistan	115.524.000
Nigeria	112.163.000
Bangladesh	112.163.000

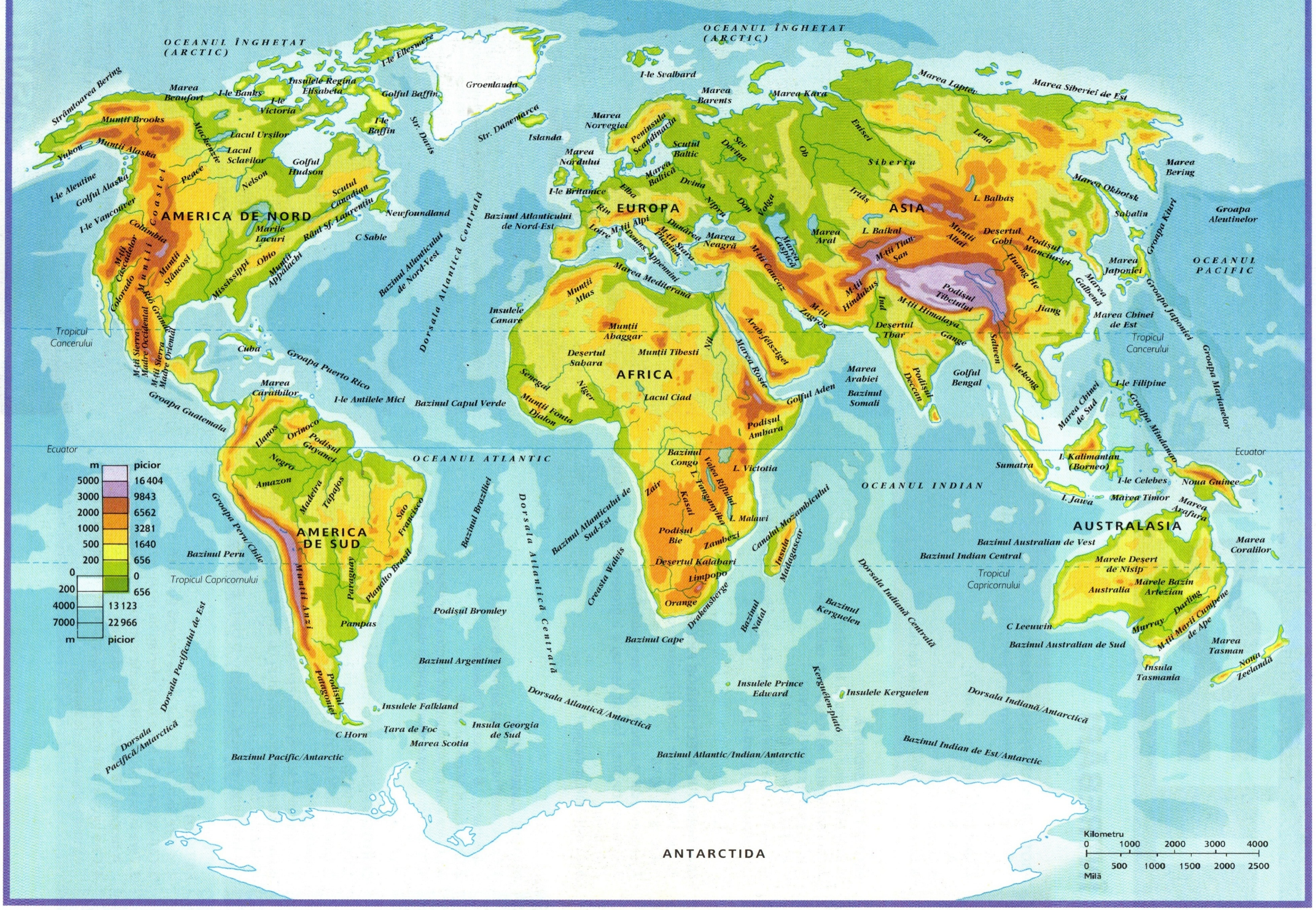
ȚĂRILE CELE MAI BOGATE – PIB (PRODUSUL INTERN BRUT) ÎN BILIOANE DE DOLARI SUA

Țară	PIB
SUA	6.388
Japonia	3.927
Germania	1.903
Franța	1.289
Italia	1.135
Regatul Unit	1.043
China	581
Canada	575
Spania	534
Brazilia	477
Rusia	348

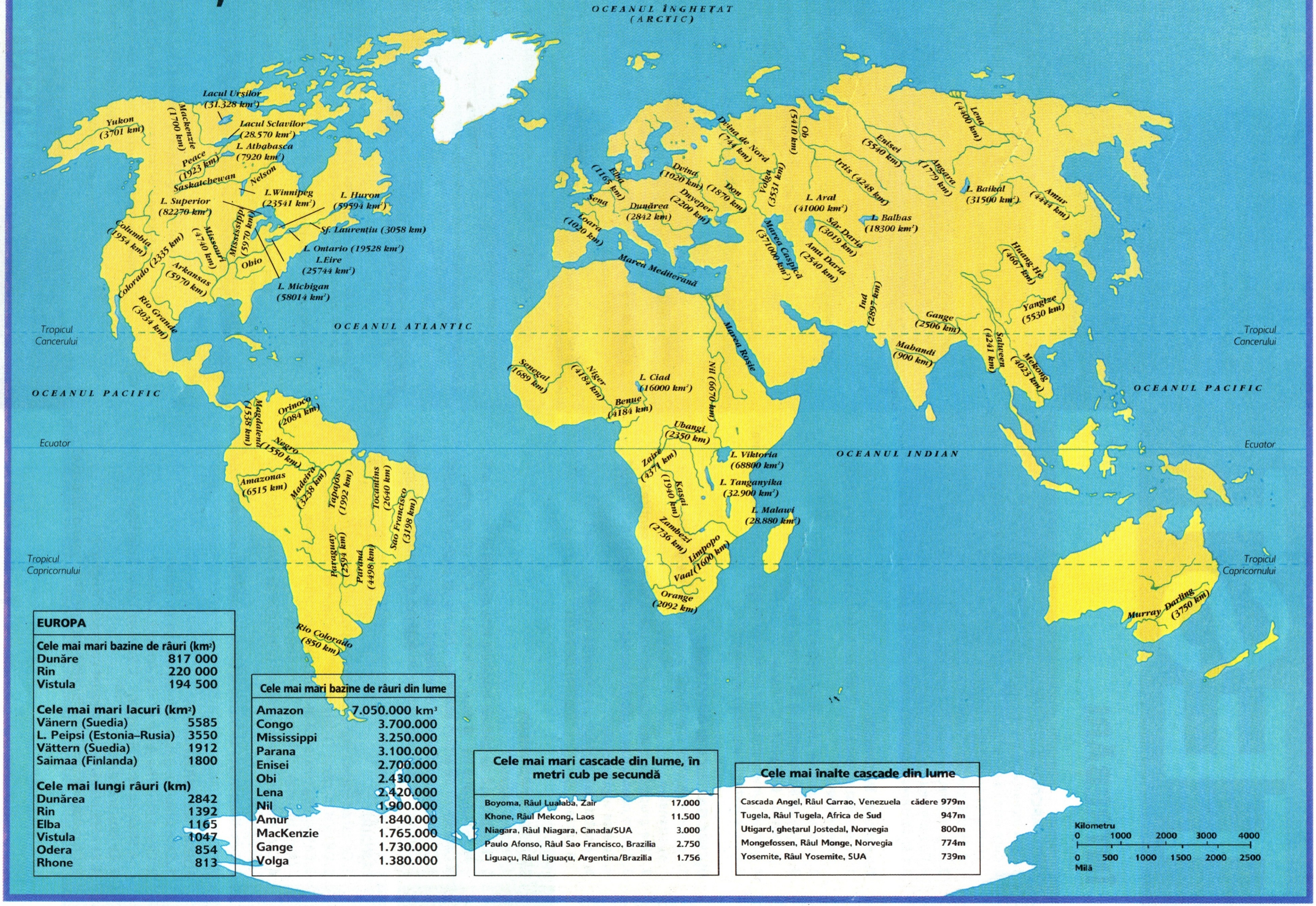
CELE MAI MARI DENSITĂȚI ALE POPULAȚIEI PE KM²

Țară	Densitate
Hong Kong	5.355
Singapore	4.206
Malta	1.169
Bangladesh	731
Mauritius	579
Taiwan	545
Olanda	453
Belgia	330
Coreea de Sud	175

HARTA FIZICĂ



RÂURI ȘI LACURI



EUROPA	
Cele mai mari bazine de râuri (km²)	
Dunăre	817 000
Rin	220 000
Vistula	194 500
Cele mai mari lacuri (km²)	
Vänern (Suedia)	5585
L. Peipsi (Estonia–Rusia)	3550
Vättern (Suedia)	1912
Saimaa (Finlanda)	1800
Cele mai lungi râuri (km)	
Dunărea	2842
Rin	1392
Elba	1165
Vistula	1047
Odera	854
Rhone	813

Cele mai mari bazine de râuri din lume	
Amazon	7.050.000 km³
Congo	3.700.000
Mississippi	3.250.000
Parana	3.100.000
Enisei	2.700.000
Obi	2.430.000
Lena	2.420.000
Nil	1.900.000
Amur	1.840.000
MacKenzie	1.765.000
Gange	1.730.000
Volga	1.380.000

Cele mai mari cascade din lume, în metri cub pe secundă	
Boyoma, Râul Lualaba, Zair	17.000
Khone, Râul Mekong, Laos	11.500
Niagara, Râul Niagara, Canada/SUA	3.000
Paulo Afonso, Râul Sao Francisco, Brazilia	2.750
Liguaçu, Râul Liguaçu, Argentina/Brazilia	1.756

Cele mai înalte cascade din lume	
Cascada Angel, Râul Carrao, Venezuela	cădere 979m
Tugela, Râul Tugela, Africa de Sud	947m
Utigard, ghețarul Jostedal, Norvegia	800m
Mongefossen, Râul Monge, Norvegia	774m
Yosemite, Râul Yosemite, SUA	739m

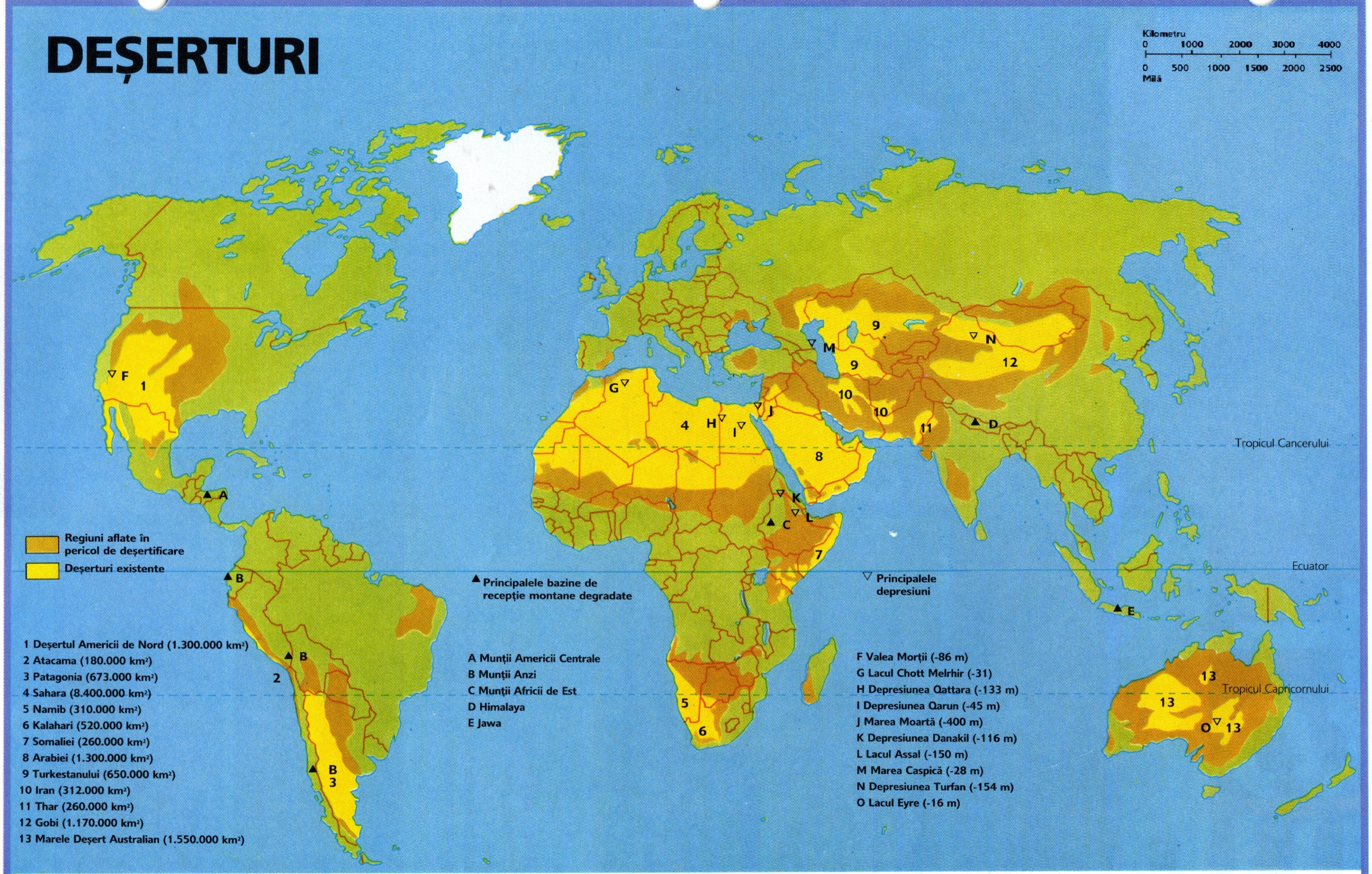
MUNȚII



INFORMAȚII

- Munții Himalaya este cel mai mare lanț muntos din lume. Vârfurile au o medie de înălțime de aproximativ 6.000 m, peste 90 de vârfuri depășind 7.000 m.
- Munții Anzi sunt cel mai lung lanț muntos din lume, de aproximativ 7.250 km. Se întind de la granița statului Panama până la Țara de Foc, o întindere joasă continuând peste ocean spre Peninsula Antarctică. Sunt bogați în minerale, aur și argint.
- Munții Stâncoși din America de Nord formează diviziunea continentală dintre curenții care se deplasează spre vest spre Oceanul Pacific sau spre est spre Golful Hudson.
- Munții Marii Cumpene de Ape din Australia se extind de al nord de Queensland spre sud până la Victoria. Constau din numeroase lanțuri muntoase separate printre care Munții Înzăpeziți, Munții Albaștri, Munții Liverpool, Alpii Australieni și Podișul Atherton.

DEȘERTURI



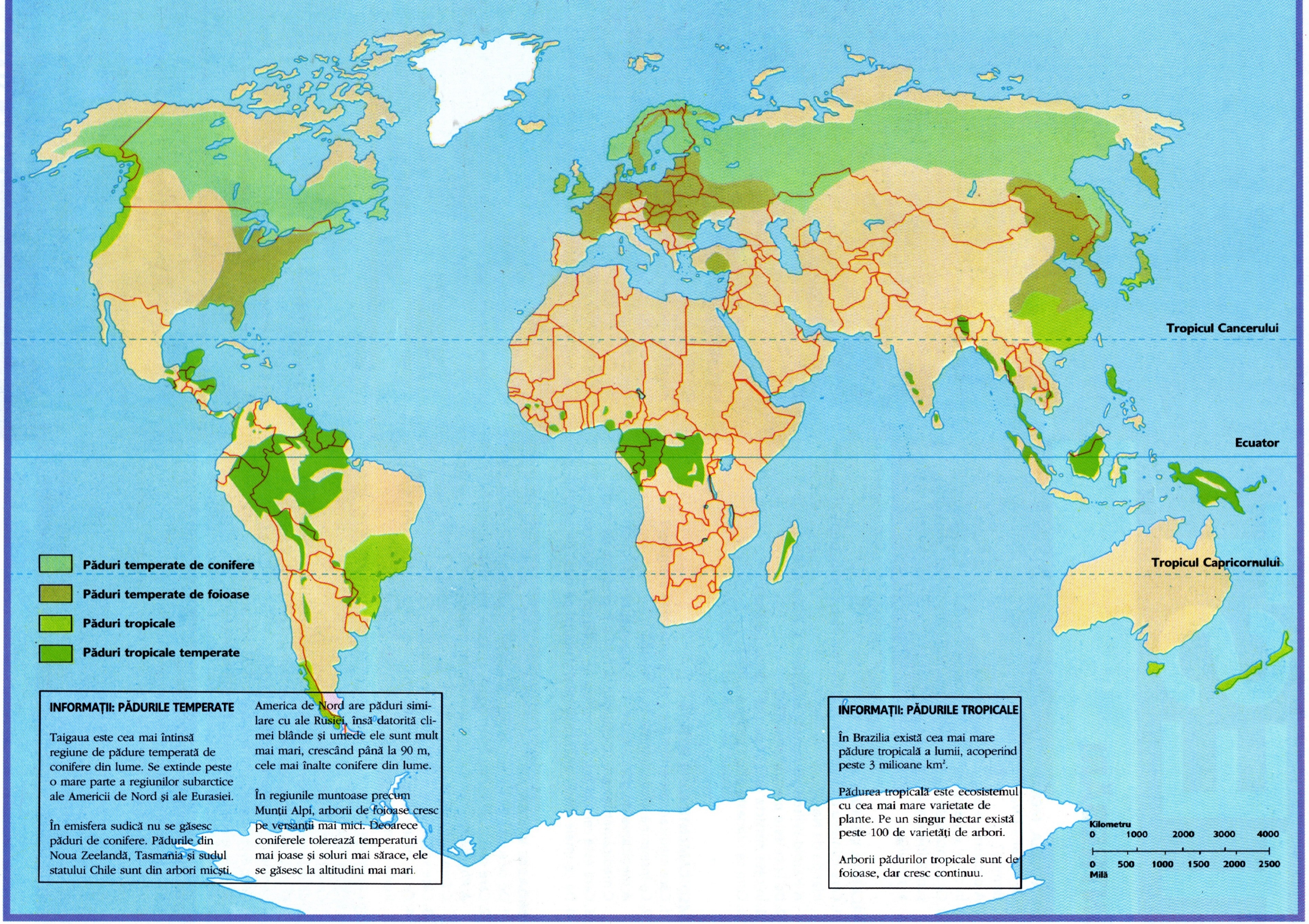
PRINCIPALELE REGIUNI DE TEREN USCAT PRODUCTIV AFECTATE DE DEȚERTIFICARE (ANII 1980)

MĂRIMEA CERCULUI ESTE PROPORȚIONALĂ CU SUPRAFAȚA DE TEREN USCAT PRODUCTIV. ZONA GALBENĂ ESTE EGALĂ CU % DE ZONĂ DEȘERTIFICATĂ

TIPUL DE TEREN USCAT PRODUCTIV: Pășune; Teren agricol; Teren irigat; zonă deșertificată (%)

	AMERICA DE NORD			AMERICA DE SUD ȘI MEXIC			AMERICA DE SUD			FOSTA UNIUNE SOVIETICĂ (ASIA)			AFRICA			ASIA (Exceptând China și Mongolia)			CHINA ȘI MONGOLIA			AUSTRALIA		
Oameni afectați de deșertificare (milioane)	1,5	1,5	1	4	22	2,5	2	12	1,5	1	1,5	4,5	26	79	3,5	13	50	46	3	4	14	sub 1 milion		
zonă deșertificată (%)	42%	39%	20%	72%	77%	33%	30%	32%	25%	60%	30%	25%	86%	79%	33%	85%	72%	36%	70%	60%	30%	22%	30%	19%
hectare (milioane)	300	85	20	250	31	12	30	40	6	250	40	8	710	162	6	266	168	67	300	5	10	450	39	2

PĂDURILE



INFORMAȚII: PĂDURILE TEMPERATE

Taigaua este cea mai întinsă regiune de pădure temperată de conifere din lume. Se extinde peste o mare parte a regiunilor subarctice ale Americii de Nord și ale Eurasiei.

În emisfera sudică nu se găsesc păduri de conifere. Pădurile din Noua Zeelandă, Tasmania și sudul statului Chile sunt din arbori micști.

America de Nord are păduri similare cu ale Rusiei, însă datorită climei blânde și umede ele sunt mult mai mari, crescând până la 90 m, cele mai înalte conifere din lume.

În regiunile muntoase precum Munții Alpi, arborii de foioase cresc pe versanții mai mici. Deoarece coniferele tolerează temperaturi mai joase și soluri mai sărace, ele se găsesc la altitudini mai mari.

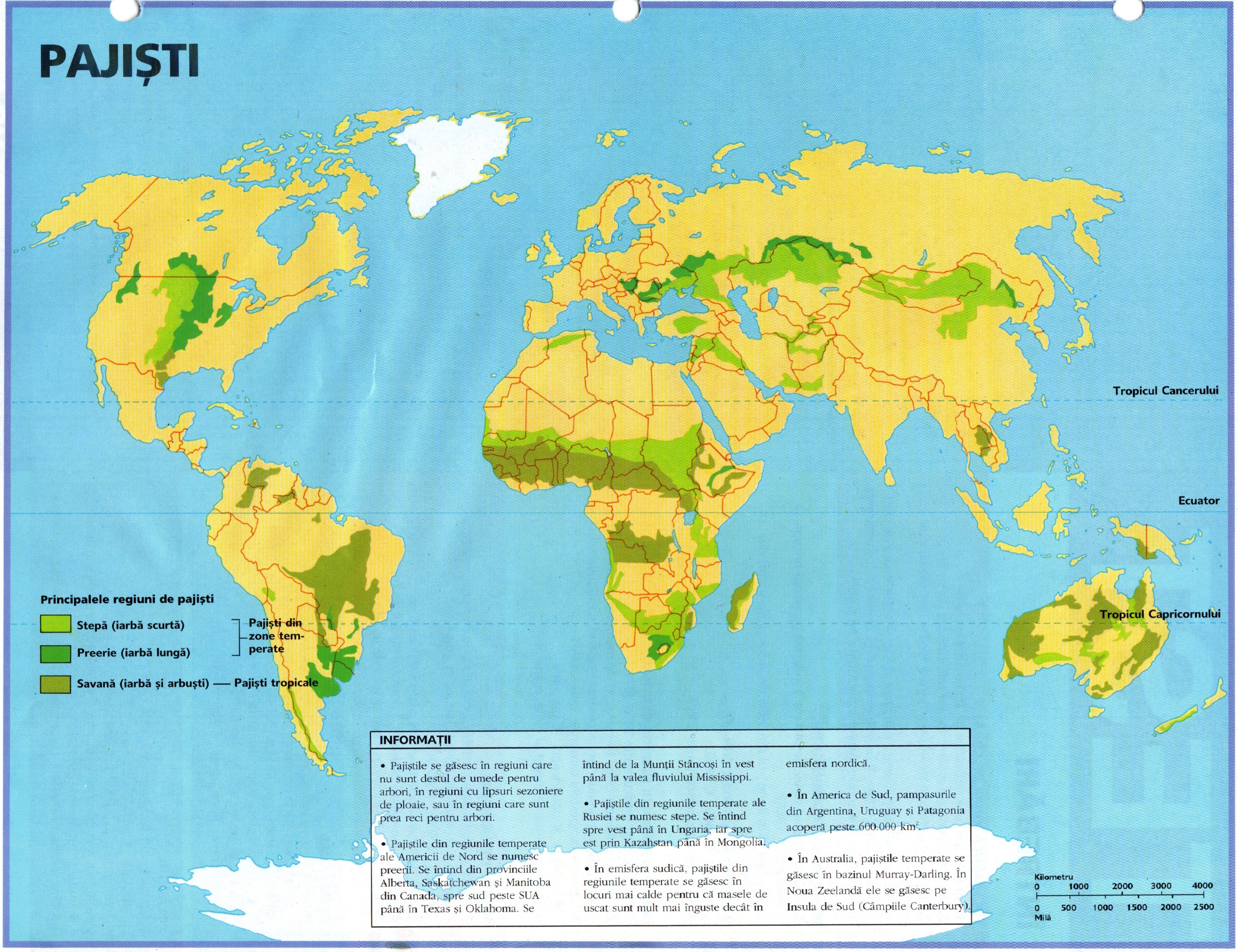
INFORMAȚII: PĂDURILE TROPICALE

În Brazilia există cea mai mare pădure tropicală a lumii, acoperind peste 3 milioane km².

Pădurea tropicală este ecosistemul cu cea mai mare varietate de plante. Pe un singur hectar există peste 100 de varietăți de arbori.

Arborii pădurilor tropicale sunt de foioase, dar cresc continuu.

PAJIȘTI

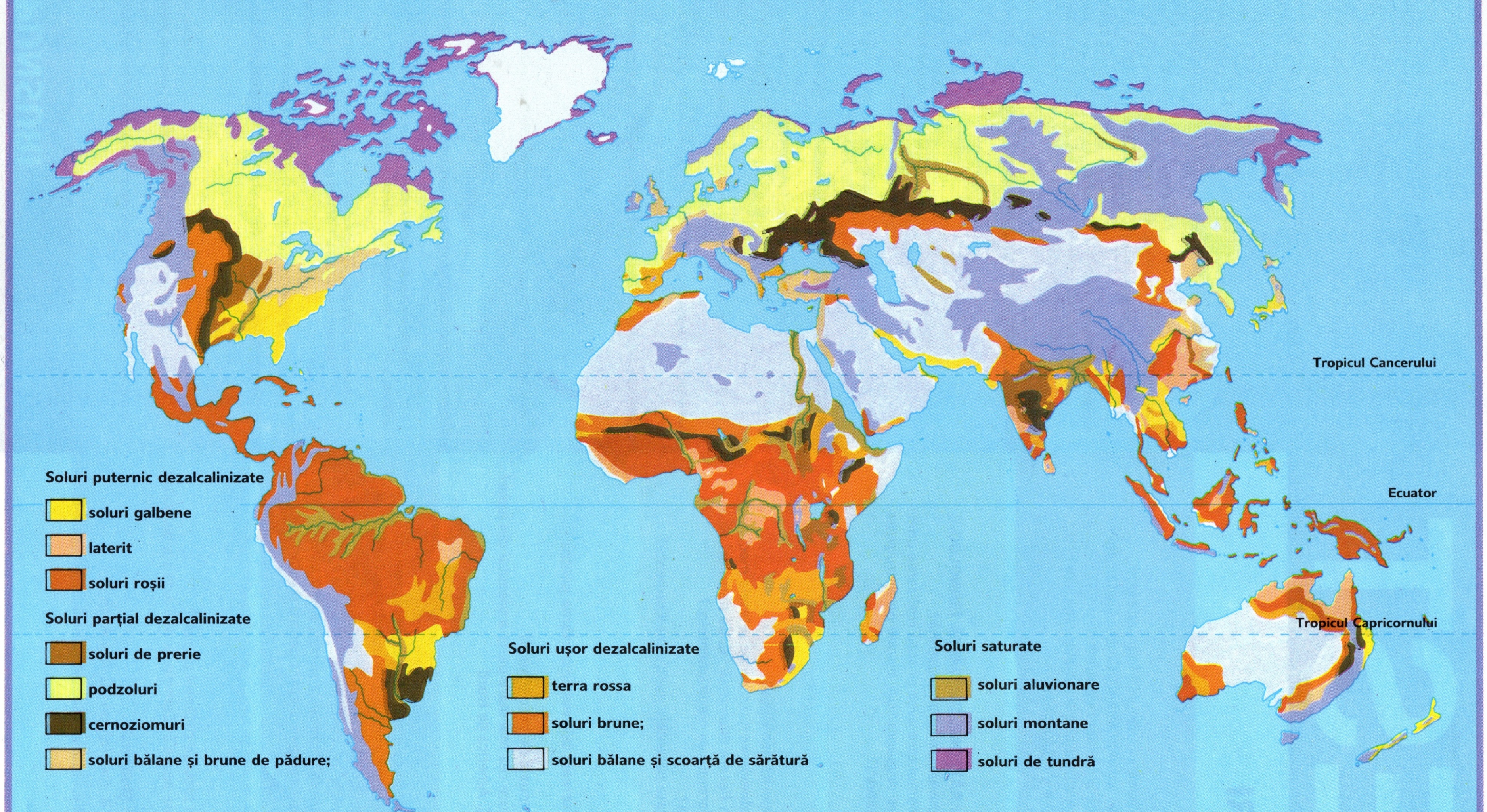


INFORMAȚII

- Pajiștile se găsesc în regiuni care nu sunt destul de umede pentru arbori, în regiuni cu lipsuri sezoniere de ploaie, sau în regiuni care sunt prea reci pentru arbori.
- Pajiștile din regiunile temperate ale Americii de Nord se numesc preerii. Se întind din provinciile Alberta, Saskatchewan și Manitoba din Canada, spre sud peste SUA până în Texas și Oklahoma. Se întind de la Munții Stâncoși în vest până la valea fluviului Mississippi.
- Pajiștile din regiunile temperate ale Rusiei se numesc stepe. Se întind spre vest până în Ungaria, iar spre est prin Kazahstan până în Mongolia.
- În emisfera sudică, pajiștile din regiunile temperate se găsesc în locuri mai calde pentru că masele de uscat sunt mult mai înguste decât în emisfera nordică.
- În America de Sud, pampasurile din Argentina, Uruguay și Patagonia acoperă peste 600.000 km^2.
- În Australia, pajiștile temperate se găsesc în bazinul Murray-Darling. În Noua Zeelandă ele se găsesc pe Insula de Sud (Câmpiile Canterbury).

Paul Williams

SOLURILE



INFORMAȚII

- Solurile sunt formate din fragmențe de roci dezagregate și din reziduuri vegetale aflate în descompunere și ele conțin organisme vii. Structura solurilor este influențată de climă și de vegetația care crește în acele condiții climatice. Ea mai poate fi afectată și de unghiul de înclinare sau de aspect.

- Solul se formează încet, dar se distruge rapid. Este în general puțin adânc, de aproximativ un metru.

- Solurile pot fi descrise ca fiind ușoare sau grele. Solurile ușoare sunt nisipoase, cu pori mari prin care apa trece cu ușurință. Solurile argiloase sunt grele și țin apa.

- Solurile mai pot fi descrise și ca bogate sau sărace. Bogate sunt solurile aluvionare, solurile brune de pădure și cernoziomurile. Cele sărace: solurile de deșert, cele formate în regiuni tropicale cu lateriți și podzoluri.

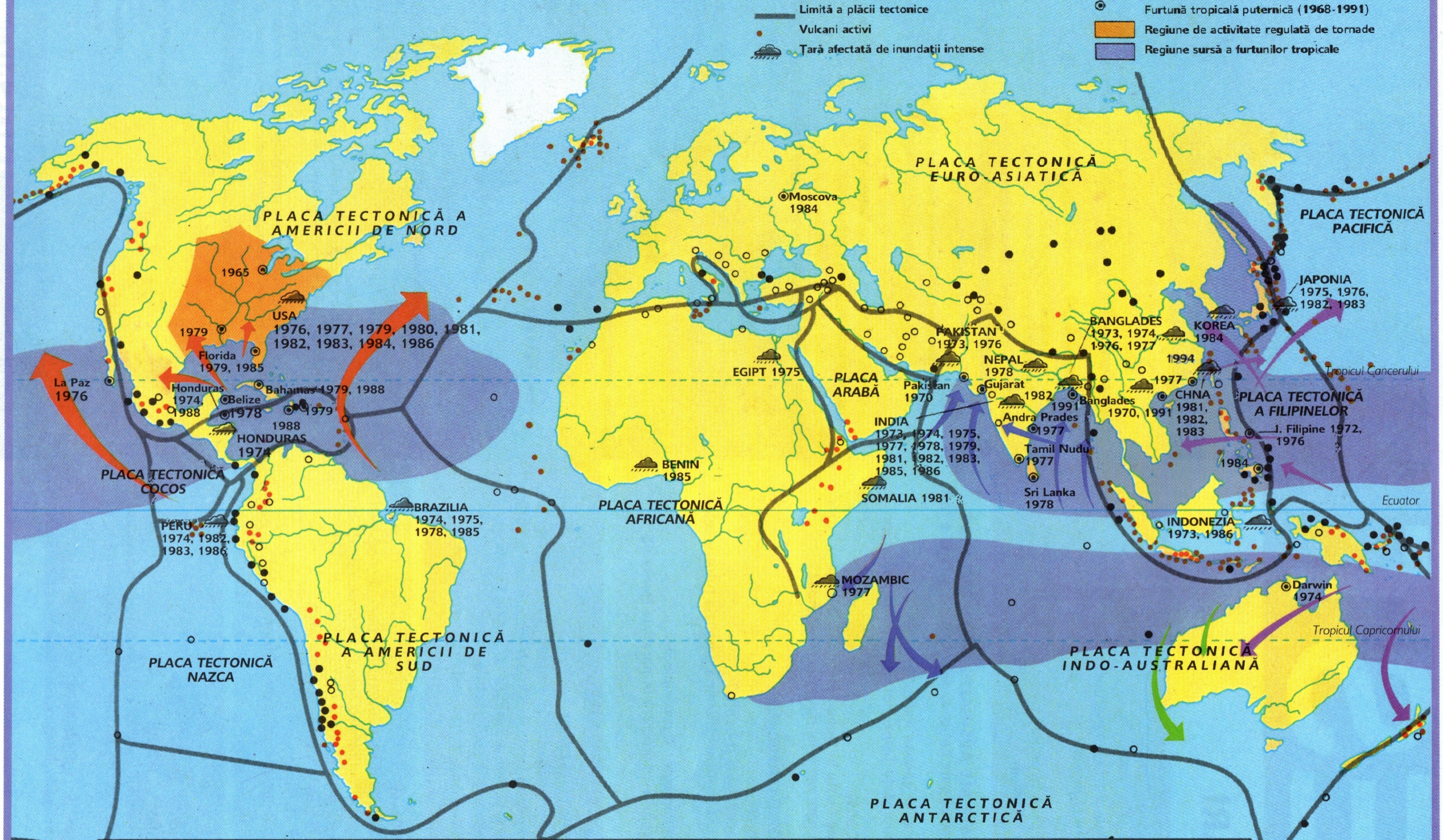
- Solurile brune de pădure se găsesc în regiunile acoperite cu păduri de foioase. Vegetația aflată în descompunere, provenită de la copaci, se transformă în humus, care face ca solurile să fie bogate în substanțe nutritive. Aceste soluri sunt adesea adânci de mai mulți metri și sunt excelente pentru agricultură.

- Cernoziomurile și solurile de prerie apar în regiunile de pajiște. Ele pot fi bogate în humus și substanțe nutritive, îndeosebi acolo unde clima este umedă. Pe pajiștile mai secetoase, crește numai iarbă săracă și solul este subțire.

- Podzolurile se formează sub conifere. Acele cad la sol și creează condiții de aciditate în care doar foarte puține plante pot să supraviețuiască. Podzolurile sunt răspândite în regiunile de taiga.

- Atunci când vântul bate peste solul descoperit, el ridică particulele cele mai mici și le împrăștie. Vântul poate să înlăture solul, lăsând doar un strat subțire. Aceasta se numește eroziune pe versante.

CATASTROFE NATURALE



INFORMAȚII

• Majoritatea vulcanilor și a cutremurelor apar în apropierea marginilor plăcilor tectonice, majoritatea cutremurelor fiind provocate de plăci tectonice care se ciocnesc.

• Există aproximativ 500 de vulcani activi în lume.

• Peste două milioane de oameni au murit și aproape 20 de milioane au rămas fără adăpost în cutremure din 1960 până în prezent.

• Erupția Muntelui Sf. Elena (Washington, SUA) din 1980 este și acum studiată de geologi. Este cea mai bine documentată erupție. 60 de oameni au murit și zgomotul s-a auzit de la o distanță de 300 km.

• Un cutremur din India, din 1993, măsurând peste 6 grade pe scara Richter, a provocat daune foarte mari și a ucis 22.000 de oameni.

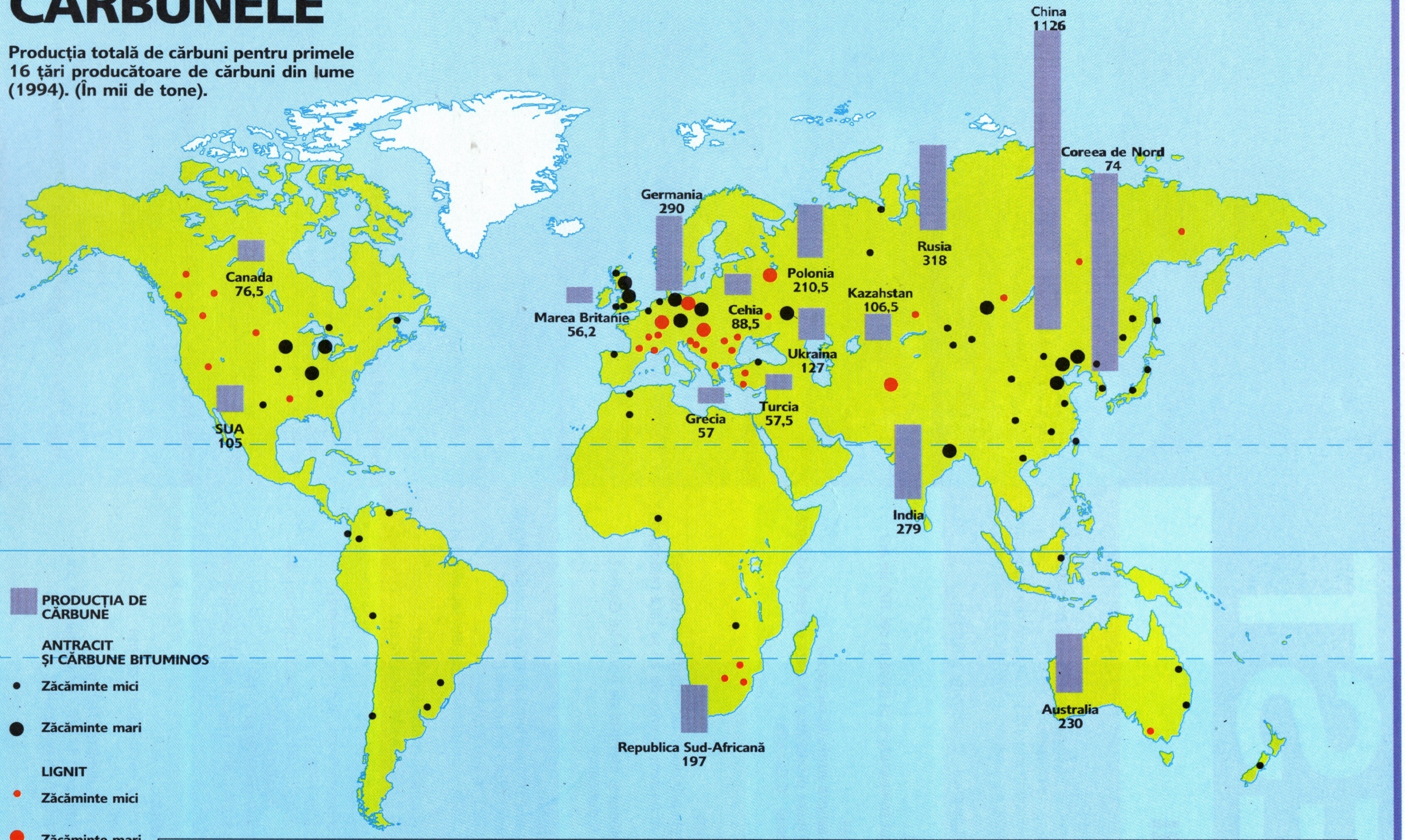
• În cutremurul din Los Angeles din anul 1994 au murit 44 de oameni. Cutremurul a măsurat 6,6 grade pe scara Richter, având sute de replici, inclusiv una de 5,3.

• Erupția Muntelui Vezuviu, Italia, din anul 79 d.Hr., a distrus orașul Pompei. Râuri de noroi gros de până la 20 m au acoperit orașul apropiat Herculaneum.

• Un cutremur din Peru din 1970 a afectat 900 km din linia de coastă peruană și a devastat suprafețe mari. Au murit 50.000 de oameni.

CĂRBUNELE

Producția totală de cărbuni pentru primele 16 țări producătoare de cărbuni din lume (1994). (În mii de tone).



INFORMAȚII

• Cărbunii se formează din ferigi arboricole moarte și vegetație de mlaștină, într-un proces ce durează milioane de ani. Există trei tipuri de cărbune. Antracitul este foarte dur și nu conține hidrocarburi. Cărbunele bituminos este moale și conține hidrocarburi. Lignitul este brun și relativ tânăr. Cea mai mare parte a cărbunelui din Marea Britanie datează din urmă cu aproximativ 300 de milioane de ani, din carbonifer.

• Cărbunele este o importantă sursă de energie. O parte din el este arsă drept combustibil, dar cea mai mare parte a sa este transformată în energie electrică la termocentrale – un proces care emite gaze poluante în atmosferă. Cărbunele este folosit și în fabricarea nailonului, a maselor plastice, a vopselelor, a îngrășămintelor, a medicamentelor, a insecticidelor, a imitației de piele și a explozibililor.

• Principalele zăcăminte de cărbuni ale Chinei sunt în Hebei, Shanzi, Shandong și Anhui.

• Există trei metode pentru extragerea cărbunilor din pământ. Una dintre ele este exploatarea minieră cu puț, care necesită săparea pe verticală a unui puț printre pietre pentru a se ajunge la cărbuni. Aceasta este metoda cea mai costisitoare. În exploatarea minieră în galerie de coastă se ajunge la cărbune printr-un tunel orizontal săpat în latura unui deal sau a unei văi. În exploatarea minieră în carieră, cărbunele este ridicat de la suprafață sau de la mică adâncime. Aceasta a fost prima metodă de exploatare minieră folosită.

• Cele mai importante zăcăminte ale Australiei se găsesc în Queensland și în apropiere de Newcastle în New South Wales. Lignitul se exploatează în Giuppsland, Victoria.

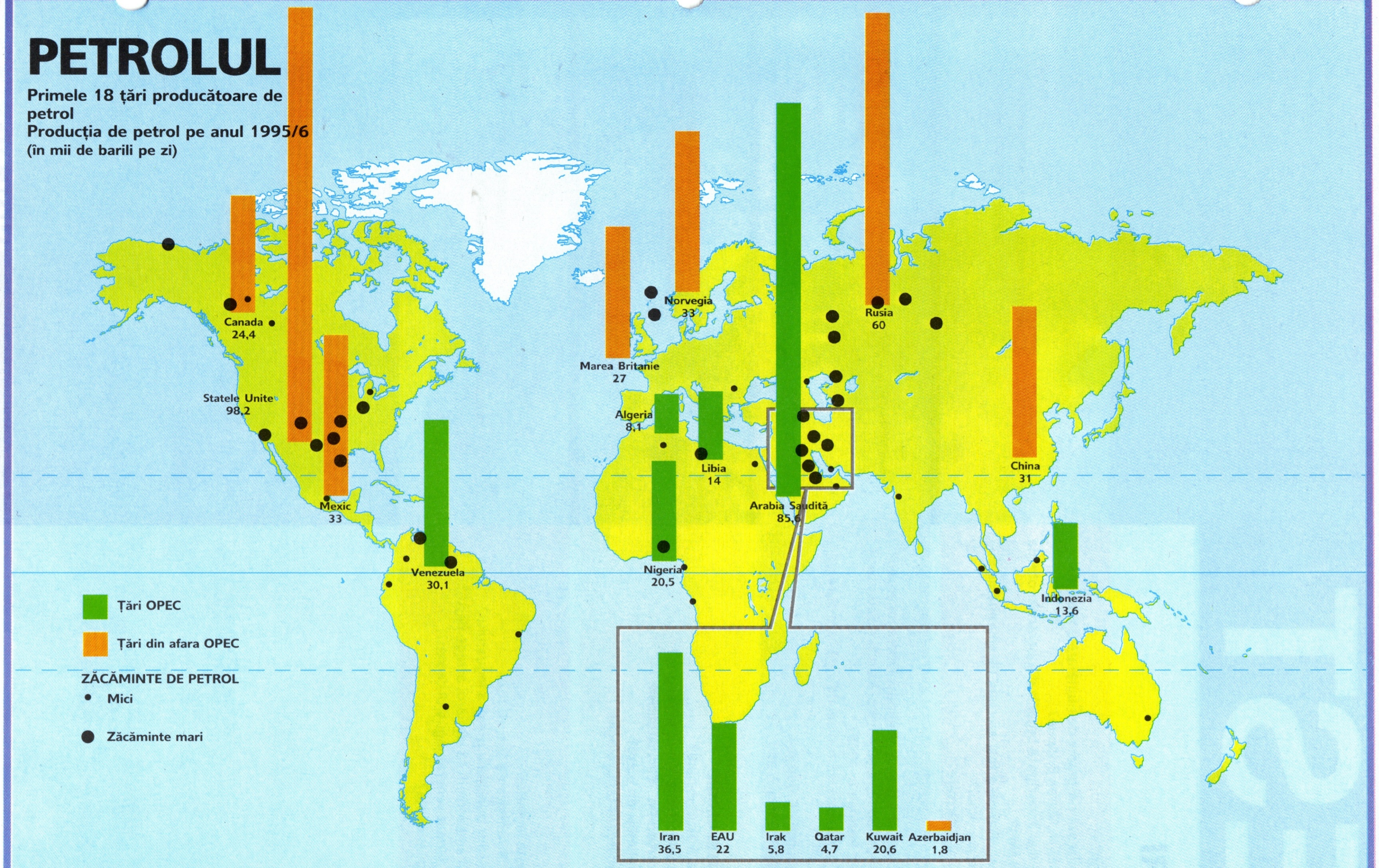
• Zăcămintele de cărbuni ale Germaniei se găsesc în regiunea Ruhr care este o zonă economică importantă. Principalele zăcăminte ale Spaniei se găsesc în nordul țării în apropierea orașului Bilbao, care este un important centru industrial și comercial.

• Cea mai mare parte a zăcămintelor de cărbuni ale fostei URSS se găsesc în Rusia și Ucraina, în Bazinul Doneț, Valea Pechora și în capătul sudic al Munților Ural.

• Principalele zăcăminte de cărbuni ale Europei centrale se găsesc în Polonia, în principal în regiunea Silezia așezată în valea Oderului. Există de asemenea mine așezate tocmai peste hotar la Ostrava în Republica Cehă.

PETROLUL

Primele 18 țări producătoare de petrol
Producția de petrol pe anul 1995/6
(în mii de barili pe zi)



INFORMAȚII

• Petrolul se găsește închis în rocile sedimentare. Este produs prin descompunerea planctonului, format din plante și animale mici, probabil în condiții anaerobe (lipsite de aer). Rocile în care se găsește de obicei sunt roci precum gresiile sau dolomitele, care s-au ondulat, și întotdeauna se acumulează în partea de sus a cutelor.

• Petrolul este o hidrocarbură lichidă, de culoare maro sau neagră, care în general este mai ușoară decât apa. Prin distilare fracționată este scindat în gazolină, benzină, ulei lubrifiant și păcură.

• Numele de petrol provine din limba greacă, unde înseamnă "ulei de rocă". Industriile bazate pe petrol se numesc industrii petrochimice.

• O formă semisolidă de petrol, numită bitum, este folosită de secole la construcția drumurilor, căptușirea șanțurilor de irigare și călăfătuirea navelor.

• Zăcămintele de petrol ar putea fi epuizate sau puternic reduse în aproximativ 40 de ani, ceea ce face ca el să devină foarte scump. Dacă nu pot fi găsite zăcăminte noi, vor fi necesare surse alternative de energie.

• Prima sondă de petrol a fost forată în Pennsylvania în 1859 de colonelul E.L. Drake, care căuta o sursă de parafină pentru fabricarea de lumânări. Petrolul a fost puțin folosit până în secolul XX, dar în prezent este principala sursă de energie a lumii.

• Fosta URSS a fost cel mai mare producător de petrol al lumii. Principalele zone de extracție de petrol sunt în Rusia (sudul Munților Ural, valea râului Volga și vestul Siberiei) și în Azerbaidjan (lângă Baku).

• India are terenuri petrolifere în Assam în nord-est și terenuri petrolifere marine.

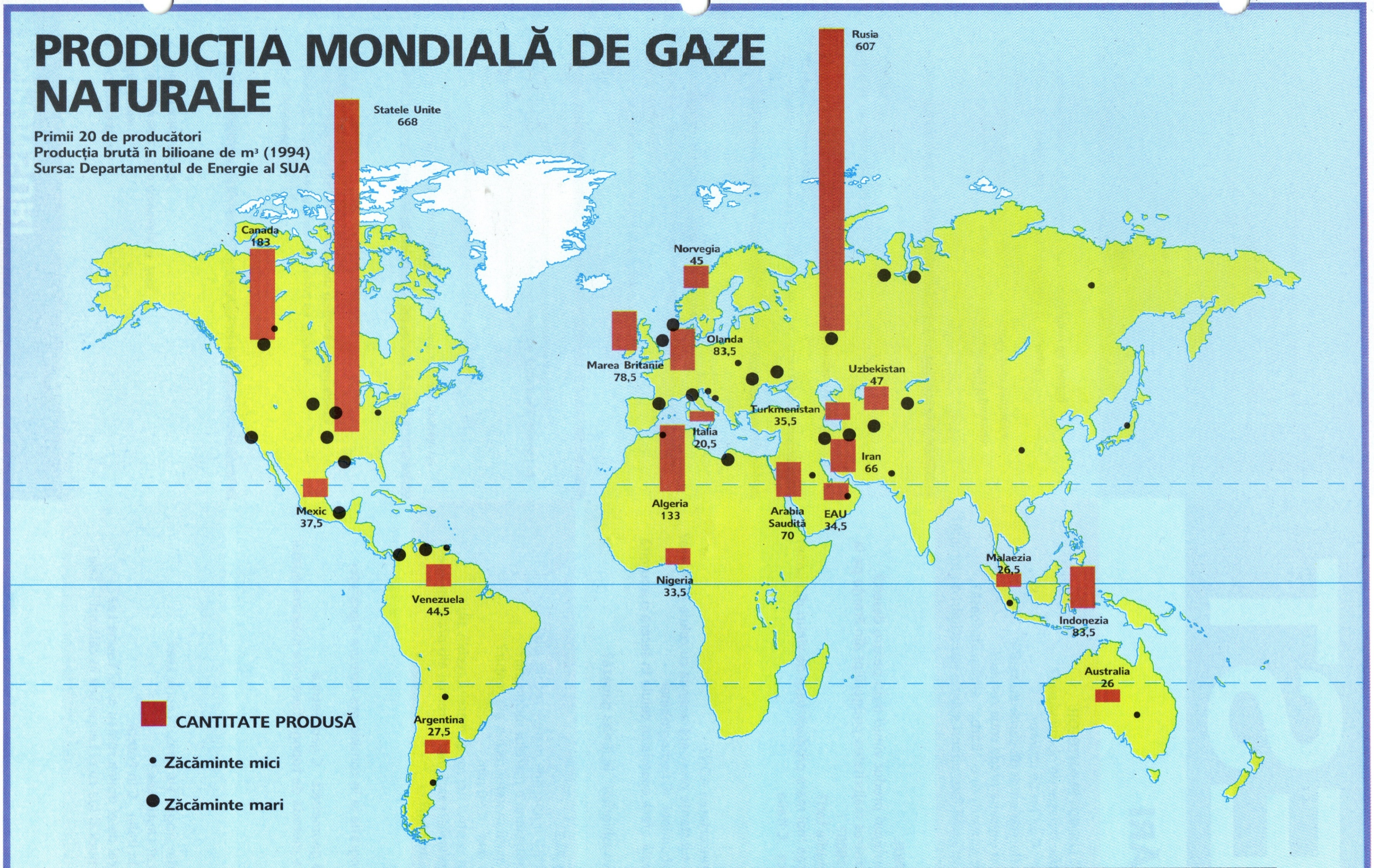
• Orientul Mijlociu este o importantă regiune furnizoare de petrol. Multe state din Orientul Mijlociu, precum Kuwaitul, care înainte fuseseră foarte sărace, au obținut bogății mari de pe urma terenurilor lor petrolifere.

• Principalele zăcăminte de petrol ale Canadei se găsesc în Alberta, la poalele Munților Stâncoși. S-au găsit de asemeni zăcăminte mari în regiunea Grand Banks din dreptul coastei Newfoundland.

• Brunei, un sultanat din nord-estul statului Borneo, își câștigă 98% din venituri din petrol și gaze naturale, iar Sultanul este unul dintre cei mai bogați oameni din lume.

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE GAZE NATURALE

Primii 20 de producători
Producția brută în bilioane de m³ (1994)
Sursa: Departamentul de Energie al SUA



INFORMAȚII

• Gazele naturale sunt o resursă ce nu poate fi regenerată, derivată din rămășițele plantelor și animalelor planctonice simple conținute în rocile sedimentare. Gazul natural, asemenea petrolului, se deplasează în sus prin porii rocilor și se pot găsi acumulări ale sale în partea superioară a cutelor solului, acoperite de un strat care nu poate fi penetrat.

• Petrolul și gazele naturale adesea se găsesc împreună și cu mulți ani înainte ca gazele naturale să fie valorificate ca o sursă de energie, ele erau arse, fiind considerate deșeuri.

• Primele operațiuni de extracție a gazelor naturale au avut loc pe uscat, dar oceanele sunt surse tot mai importante de gaze naturale.

• Algeria are zăcăminte mari de gaze naturale în Sahara, iar gazul natural este pompat la terminalele de pe coasta Mării Mediterane pentru export. Gazul natural este lichefiat înainte de a fi exportat la fabrici din Skidda și Arzew.

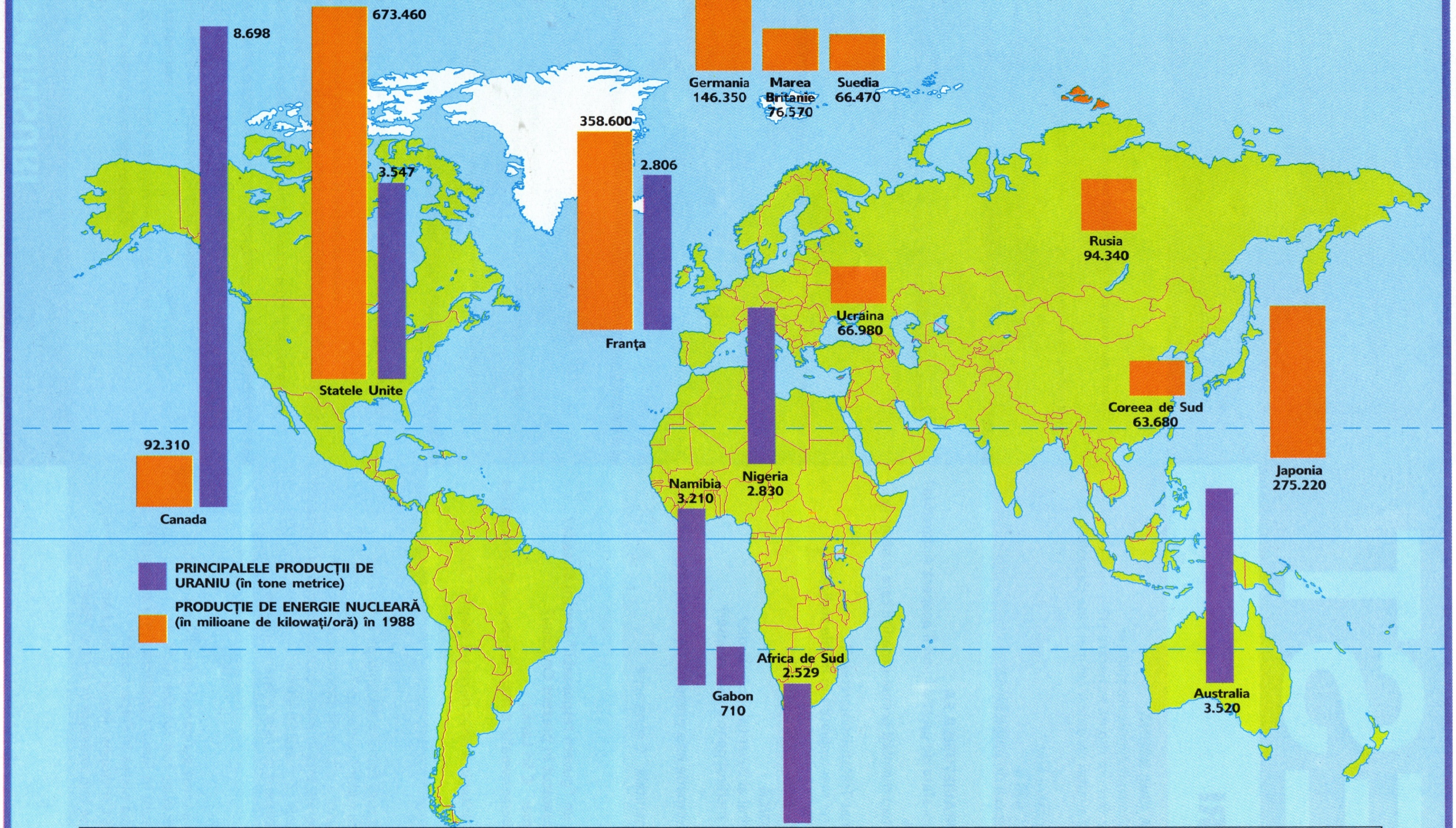
• Rusia are zăcăminte mari de gaze naturale, mai ales în vestul Siberiei, sudul Munților Ural, și în Yakutia în extrema estică. Există zăcăminte și în Azerbaidjan, Uzbekistan și Kazahstan.

• SUA are zăcăminte mari de gaze naturale în partea centrală de vest, din Dakota de Nord și Ohio în jos până în Texas. Zăcăminte de gaze naturale există și în California și statul New York. În Canada, cea mai mare parte a gazelor naturale se obține din provincia vestică Alberta.

• Marea Britanie are zăcăminte de gaze naturale atât pe uscat cât și în Marea Nordului.

Uraniul și energia nucleară

Cifrele pentru producătorii mondiali importanți



INFORMAȚII

- Uraniul este un element radioactiv care se găsește în pehblendă și în unele minerale.

- Radiul și toriul sunt celelalte două elemente radioactive importante, și mai există câteva mai puțin importante.

- Elementul a fost descoperit în 1789 de chimistul german Klaproth, și a fost numit după planeta nou descoperită, Uranus. La început a fost folosit pentru emailurile colorante în olărit și abia pe la sfârșitul secolului XIX a fost descoperită proprietatea sa radioactivă.

- Uraniul este o importantă sursă de energie. Se poate obține mai multă energie din o tonă de uraniu decât din 20.000 de tone de cărbune.

- După utilizare, combustibilul de uraniu este tratat pentru separarea uraniului și a plutoniului refolosibil din deșeuri. Acest proces este numit regenerare. Multe țări, în special Japonia, își trimit uraniul la Sellafield, Anglia, pentru regenerare.

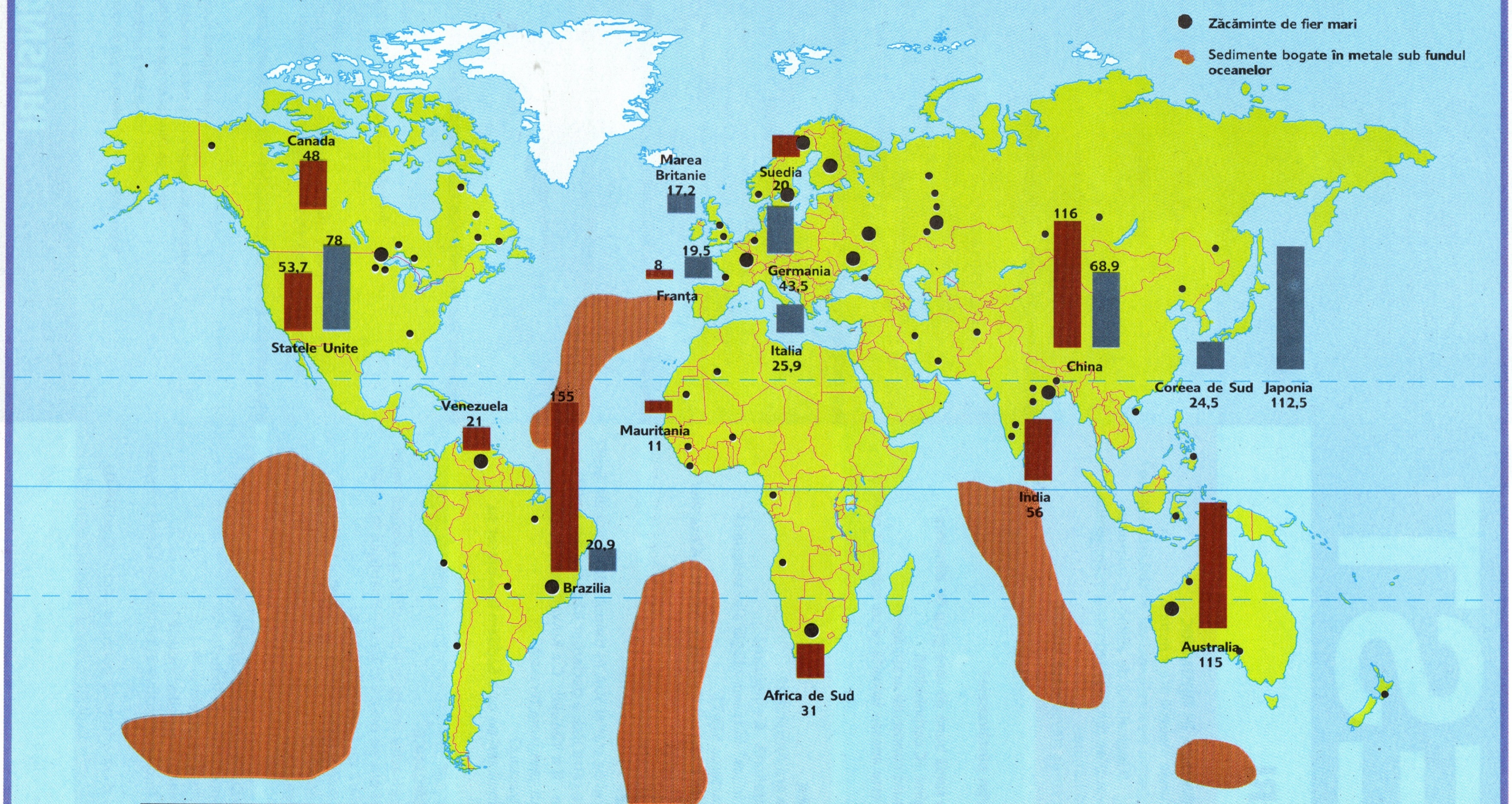
- Prima centrală electrică nucleară a fost deschisă în 1956 la Calder Hall în Cumbria, Anglia. Astăzi funcționează sub numele de Sellafield și este încă printre primele în lume în regenerarea combustibililor nucleari.

- Principalele tipuri de centrale electrice nucleare sunt: reactoarele nucleare cu apă sub presiune, reactoarele cu răcire cu gaz, reactoarele nucleare cu apă grea sub presiune, reactoarele nucleare cu apă ușoară, moderate cu grafit, și reactoarele nucleare cu neutroni rapizi.

- Fosta URSS a fost un important utilizator de energie nucleară, dar mai multe centrale au provocat probleme grave: Cernobîl în 1986 și Tomsk în 1993. Siguranța multor alte centrale nucleare este astăzi o preocupare urgentă.

- Franța este lider în producția energiei electrice obținute pe cale nucleară și are peste 50 de reactoare nucleare.

FIERUL ȘI OȚELUL



INFORMAȚII

• Fierul (Fe) este al doilea cel mai uniform răspândit și mai abundent mineral din lume (după aluminiu) și constituie 5,6% din scoarța Pământului. El este un material vital pentru industria din întreaga lume.

• Fierul pur este relativ moale, dar se amestecă cu alte elemente pentru a forma aliaje. Oțelul este un aliaj al fierului la care s-a adăugat carbon și cantități foarte mici de alte metale, printre care crom, conferindu-i o duritate imensă. Nichelul este esențial pentru oțelul inoxidabil de calitate superioară, iar oțelurile valoroase conțin și wolfram. Fierul și oțelul sunt vitale în transport, construcții și multe articole cu utilizare zilnică.

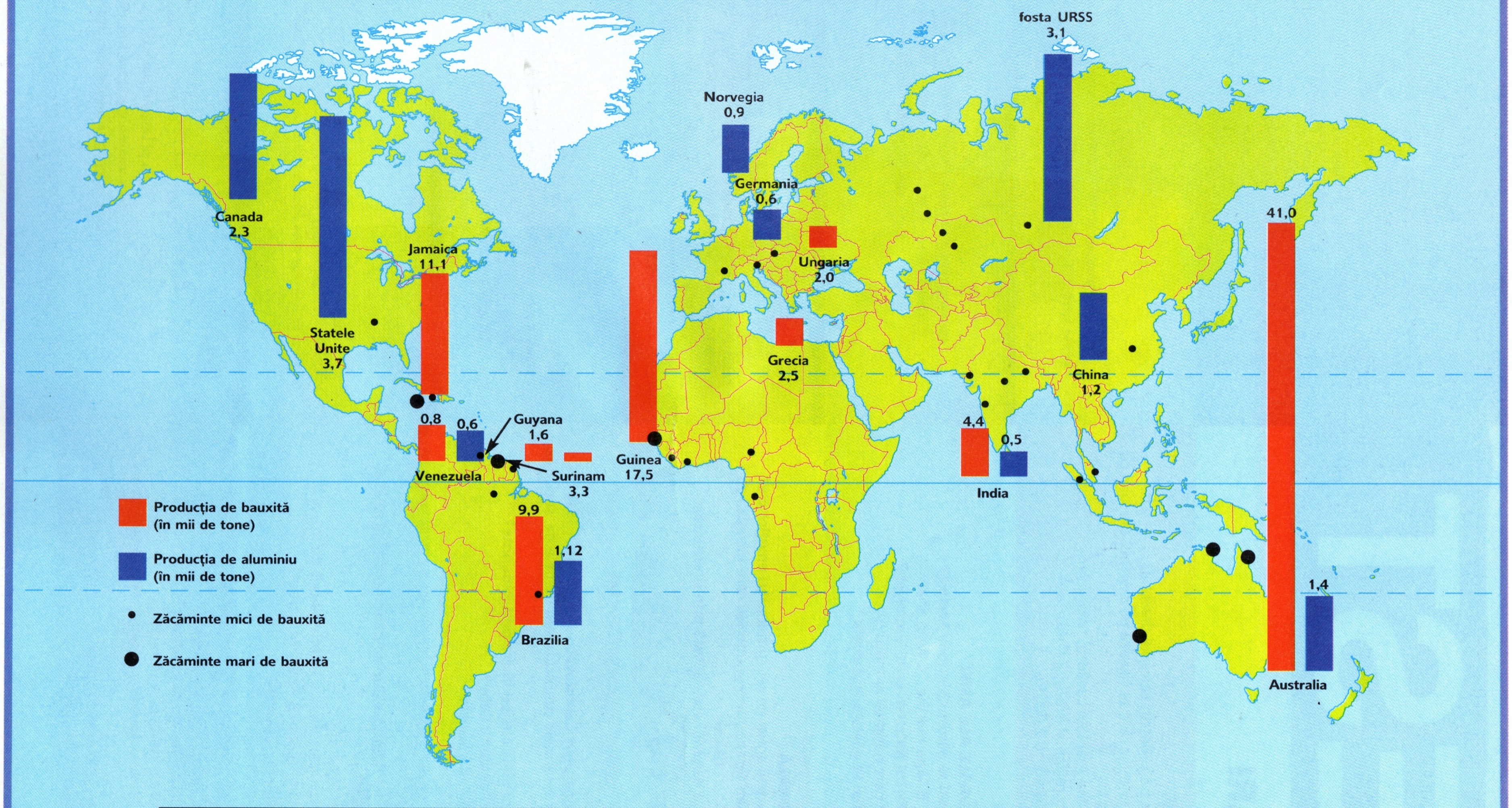
• Fierul este extras din minereurile de fier, care se găsesc într-o varietate mare de forme și locuri, în roci eruptive (vulcanice) și în sedimente. Există zăcăminte inaccesibile foarte mari pe fundurile oceanelor. Diferitele tipuri de minereuri de fier sunt: magetitul, hematitul, limonitul, sideritul și pirita.

• Procentajul de fier găsit în minereurile de fier variază de la un loc la altul, până la cel mult 80%. Faimoasele zăcăminte suedeze din Kiruna sunt de magnetit, care are o puritate de peste 70%.

• Inițial producția de oțel s-a dezvoltat lângă locurile de exploatare a minereurilor de fier. O mare parte a oțelului se fabrică acum din minereu importat. De exemplu, munți întregi de minereu din ținuturile deșertice ale Australiei de vest sunt transportate pe calea ferată la coastă și exportate prin terminale special create, îndeosebi în Japonia.

BAUXITA ȘI ALUMINIUL

Principalii producători mondiali (1994)



INFORMAȚII

• Aluminiul este metalul cel mai abundent din lume și alcătuiește aproximativ opt la sută din scoarța Pământului, deși nu se găsește în stare liberă. El este prezent în anumite roci și este o componentă a argilelor.

• Aluminiul este un metal ușor și este folosit singur sau în aliaje cu zincul, magneziul sau cuprul, pentru o gamă largă de produse industriale. Printre acestea se numără foițele de metal, cutiile de conserve, instalațiile electrice, abrazivele și căptușelile cuptoarelor.

• Una dintre principalele surse de aluminiu este bauxita, o rocă al cărei nume provine de la Les Baux din Provence, sudul Franței. S-a format cu aproximativ 50 de milioane de ani în urmă, când condițiile climatice tropicale au dezalcalinizat solul, înlăturând cea mai mare parte a conținutului solubil și lăsând în urmă aluminiul insolubil. Alumina este oxidul de aluminiu extras din bauxită și este folosită pentru obținerea aluminiului.

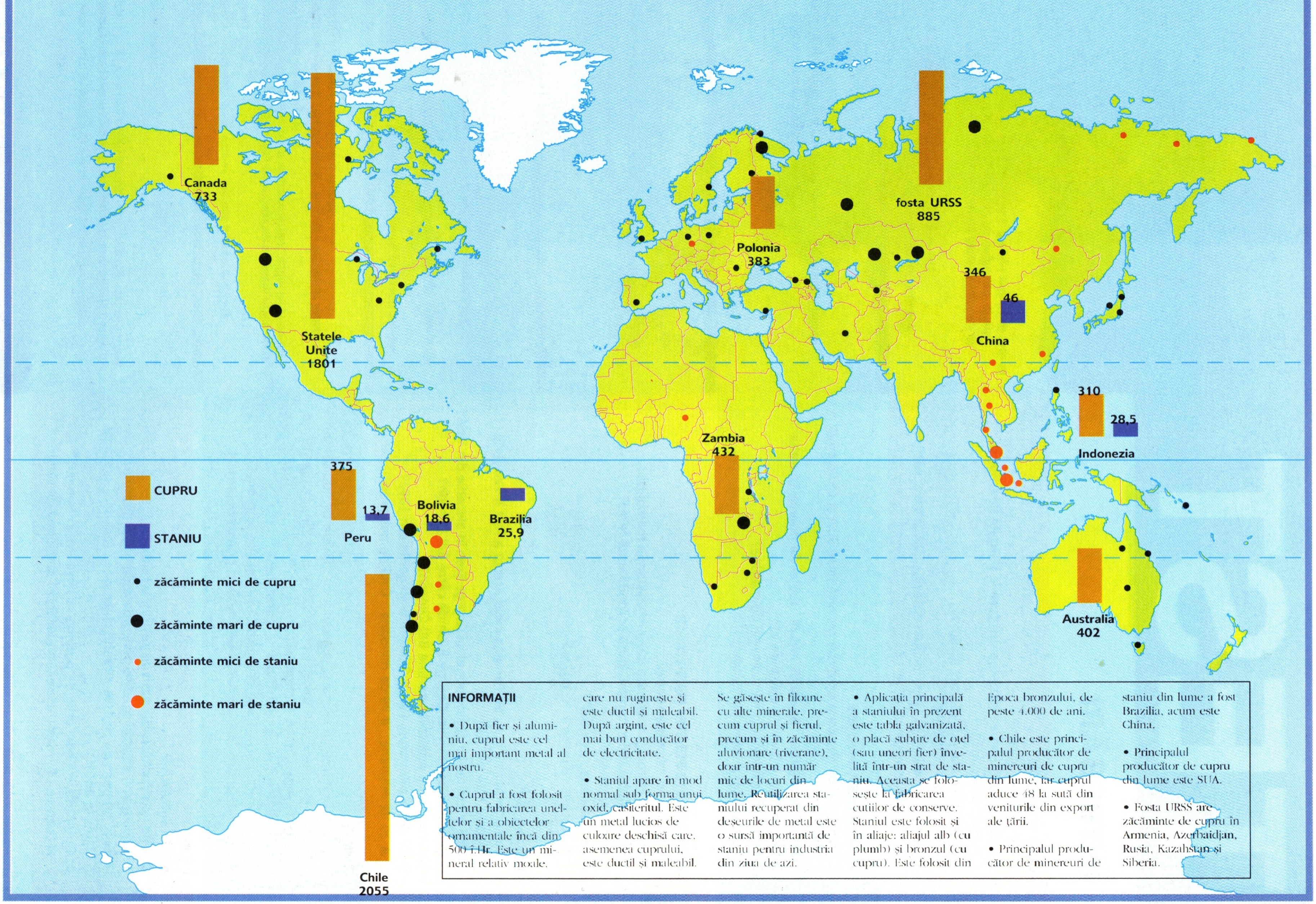
• Aluminiul este obținut prin electroliză, cu utilizarea unor cantități mari de energie electrică. Multe fabrici de aluminiu sunt situate în apropiere de furnizori de energie hidroelectrică ieftină – uneori în locuri izolate.

• Franța mai exploatează încă bauxita, dar majoritatea materiilor prime necesare pentru fabricile sale trebuie acum să fie importate.

• Australia produce aproximativ 40% din bauxita produsă în lume, deși acest procentaj variază de la un an la altul. Alumina de aici este exportată în Europa, SUA, Canada și China.

CUPRUL ȘI STANIUL

(producții în mii de tone)



INFORMAȚII

• După fier și aluminiu, cuprul este cel mai important metal al nostru.

• Cuprul a fost folosit pentru fabricarea uneltelor și a obiectelor ornamentale încă din 500 î.Hr. Este un mineral relativ moale, care nu ruginește și este ductil și maleabil. După argint, este cel mai bun conducător de electricitate.

• Staniul apare în mod normal sub forma unui oxid, casiteritul. Este un metal lucios de culoare deschisă care, asemenea cuprului, este ductil și maleabil. Se găsește în filoane cu alte minerale, precum cuprul și fierul, precum și în zăcăminte aluvionare (riverane), doar într-un număr mic de locuri din lume. Reutilizarea staniului recuperat din deșeurile de metal este o sursă importantă de staniu pentru industria din ziua de azi.

• Aplicația principală a staniului în prezent este tabla galvanizată, o placă subțire de oțel (sau uneori fier) învelită într-un strat de staniu. Aceasta se folosește la fabricarea cutiilor de conserve. Staniul este folosit și în aliaje: aliajul alb (cu plumb) și bronzul (cu cupru). Este folosit din Epoca bronzului, de peste 4.000 de ani.

• Chile este principalul producător de minereuri de cupru din lume, iar cuprul aduce 48 la sută din veniturile din export ale țării.

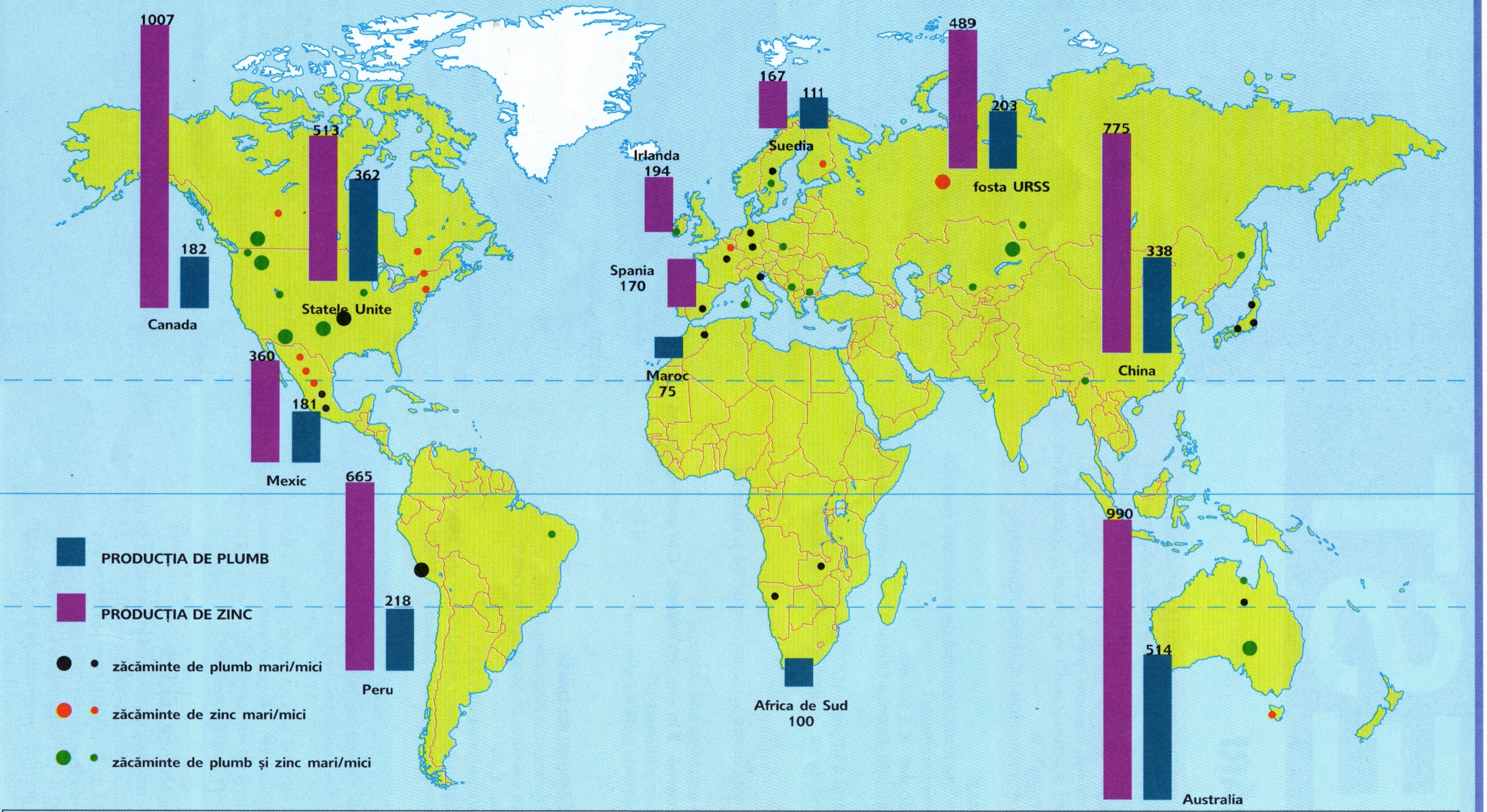
• Principalul producător de minereuri de staniu din lume a fost Brazilia, acum este China.

• Principalul producător de cupru din lume este SUA.

• Fosta URSS are zăcăminte de cupru în Armenia, Azerbaidjan, Rusia, Kazahstan și Siberia.

PLUMBUL ȘI ZINCUL

(toate datele sunt în mii de tone)



INFORMAȚII

• Zincul este un metal alb-albăstrui care se topește la 419°C. Este folosit pentru galvanizarea fierului, pentru tablă ondulată folosită pentru acoperișuri și pentru producția unor aliaje, în special alama. Principala sursă de zinc este blenda sau sfaleritul. Aceasta s-a format inițial în asociere cu activitatea vulcanică și poate fi întâlnită în încheieturi sau goluri carstice din calcar.

• Minereul de zinc este separat de impurități printr-un proces de flotație, iar concentrații sunt apoi transportați la stația de purificare. Acest proces necesită cantități mari de energie electrică. Plumbul este un metal greu, moale, maleabil, albastru-cenușiu, folosit în principal pentru obținerea foițelor de metal, a tablei de plumb, a muniției, a bateriilor electrice, a scuturilor pentru reactoare nucleare, precum și în aliaje ca aliajul alb, aliajul de lipit și bronzul. Se găsește în galenă, în filoane care conțin și cantități mici de argint.

• Plumbul a fost folosit de către romanii antici ale căror țevi de plumb, dintre care unele au 2.000 de ani vechime, pot fi văzute în Bath (Anglia) și alte așezări romane.

• Plumbul și zincul se găsesc în general împreună, datorită faptului că se formează prin același proces geologic.

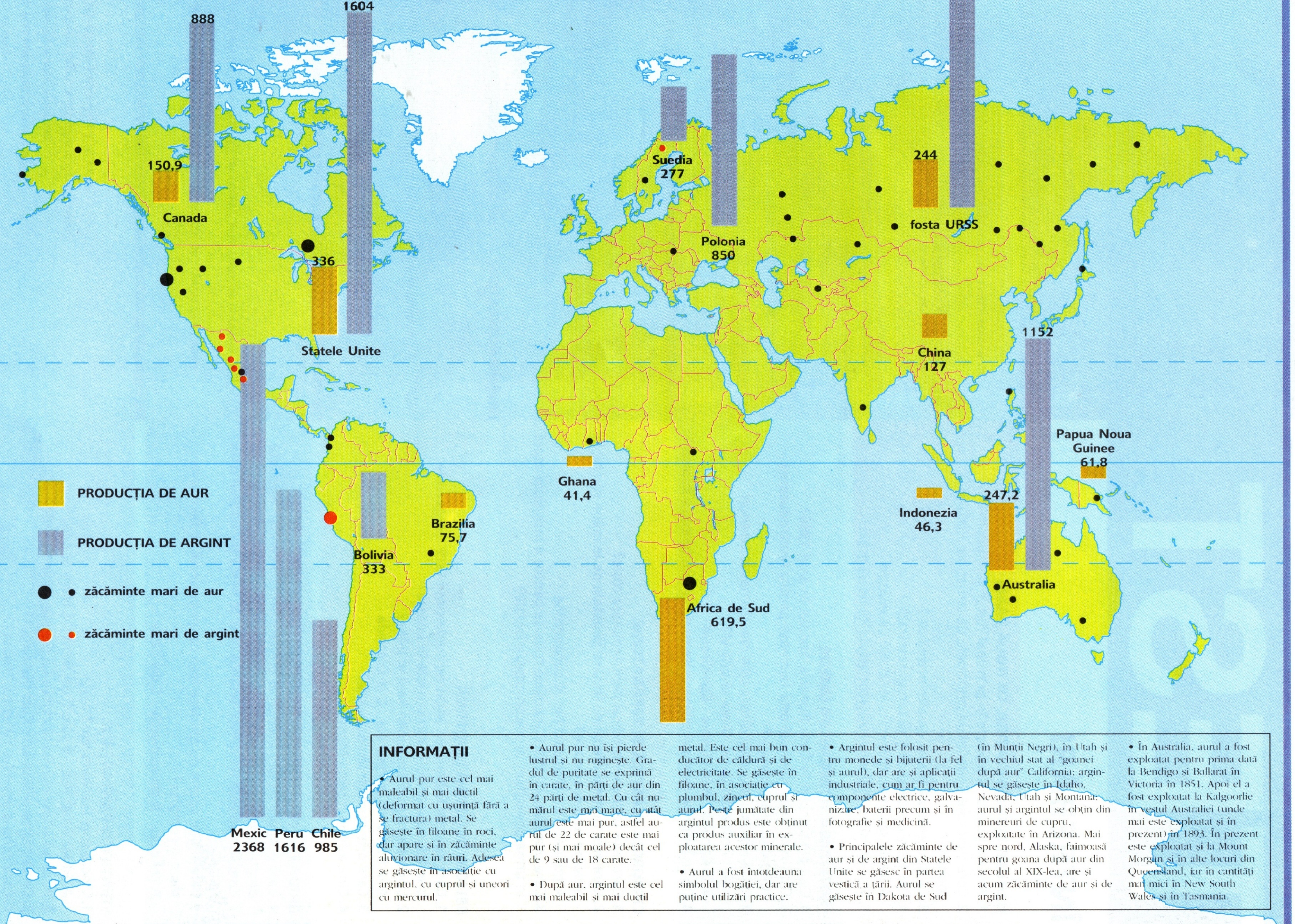
• Canada este cel mai mare producător de zinc din lume și al șaselea mare producător de plumb. Zăcămintele se găsesc în principal în Columbia Britanică și New Brunswick. La Ontario și Quebec se găsesc cantități mici de zinc.

• SUA este în prezent un important producător mondial atât de plumb cât și de zinc, zonele principale de exploatare fiind în Munții Ozark din Missouri și zăcămintele mari fiind în statele Alaska, Idaho, Kentucky, Maine, Montana, Nevada, Utah și Virginia.

• Japonia are zăcăminte mici de plumb și zinc. Totuși, cantități mari din aceste minerale sunt importate pentru satisfacerea necesităților industriei națiunii.

AURUL ȘI ARGINTUL

Principalele țări producătoare de aur și argint (1994) (cifre în tone de conținut de metal)



INFORMAȚII

• Aurul pur este cel mai maleabil și mai ductil (deformat cu ușurință fără a se fractura) metal. Se găsește în filoane în roci, dar apare și în zăcăminte aluvionare în râuri. Adesea se găsește în asociație cu argintul, cu cuprul și uneori cu mercurul.

• Aurul pur nu își pierde lustrul și nu rugineşte. Gradul de puritate se exprimă în carate, în părți de aur din 24 părți de metal. Cu cât numărul este mai mare, cu atât aurul este mai pur, astfel aurul de 22 de carate este mai pur (și mai moale) decât cel de 9 sau de 18 carate.

• După aur, argintul este cel mai maleabil și mai ductil metal. Este cel mai bun conducător de căldură și de electricitate. Se găsește în filoane, în asociație cu plumbul, zincul, cuprul și aurul. Peste jumătate din argintul produs este obținut ca produs auxiliar în exploatarea acestor minerale.

• Aurul a fost întotdeauna simbolul bogăției, dar are puține utilizări practice.

• Argintul este folosit pentru monede și bijuterii (la fel și aurul), dar are și aplicații industriale, cum ar fi pentru componente electrice, galvanizare, baterii precum și în fotografie și medicină.

• Principalele zăcăminte de aur și de argint din Statele Unite se găsesc în partea vestică a țării. Aurul se găsește în Dakota de Sud (în Munții Negri), în Utah și în vechiul stat al "goanei după aur" California; argintul se găsește în Idaho, Nevada, Utah și Montana; aurul și argintul se obțin din minereuri de cupru, exploatate în Arizona. Mai spre nord, Alaska, faimoasă pentru goana după aur din secolul al XIX-lea, are și acum zăcăminte de aur și de argint.

• În Australia, aurul a fost exploatat pentru prima dată la Bendigo și Ballarat în Victoria în 1851. Apoi el a fost exploatat la Kalgoorlie în vestul Australiei (unde mai este exploatat și în prezent) în 1893. În prezent este exploatat și la Mount Morgan și în alte locuri din Queensland, iar în cantități mai mici în New South Wales și în Tasmania.

DISTRIBUȚIA DEMOGRAFICĂ

Populația în milioane de locuitori în 1999 (Densitatea populației pe km²)



INFORMAȚII

- În 2000, populația lumii (în milioane de locuitori) a fost de 6.080,142. Până în anul 2010, s-a prevăzut o creștere a populației lumii la 6.823,635.
- Populația Asiei (în milioane de locuitori) este de 3.688,072 (prognoză pentru anul 2010: 4.154,897).
- Populația Africii (în milioane de locuitori) este de 805,236 (prognoză pentru anul 2010: 984,832).
- Populația Europei (în milioane de locuitori) este de 728,982 (prognoză pentru anul 2010: 728,310).
- Populația Americii de Nord (în milioane de locuitori) este de 592,256 (prognoză pentru anul 2010: 647,097).
- Populația Americii de Sud (în milioane de locuitori) este de 346,504 (prognoză pentru anul 2010: 386,517).
- Populația Oceaniei (în milioane de locuitori) este de 30,802 (prognoză pentru anul 2010: 34,747).
- Țările cele mai dens populate (în locuitori pe km²) sunt Malta (1.164), Bahrain (794), Bangladesh (791), Barbados (614), Taiwan (582), Olanda (370), Coreea de Sud (447), Puerto Rico (401), Belgia (331), Japonia (330), Rwanda (296), Liban (289), India (288), Sri Lanka (271), Salvador (268), Trinidad-Tobago (248), Haiti (243) și Marea Britanie (239). Densitatea populației din Hong Kong (care face acum parte din China) este de 5.563, din statul oraș Singapore de 4.575, iar din colonia britanică Gibraltar de 4.965.
- Țările cu cea mai mică densitate a populației sunt Mongolia, Mauritania, Australia, Namibia, Botswana, Islanda, Libia, Surinam, Canada, Guyana, Ciad, Gabon, Republica Africa Centrală și Kazahstan.
- Țările cele mai populate (în milioane de locuitori) sunt China (1.192), India (913), Statele Unite ale Americii (260), Indonezia (184), Brazilia (159), Rusia (148), Pakistan (131), Japonia (124), Bangladesh (117) și Mexic (91).
- Singurele țări din lume a căror populație scade sunt Danemarca, Germania și Ungaria.

RATA CREȘTERII POPULAȚIEI

Procentaj rata anuală a creșterii (1989-94)



INFORMAȚII

- Între anii 1990-2000 populația lumii a crescut cu 15%. Creșterea prevăzută pentru anii 2000-2010 este de 12,3%.
- Țările cu cea mai mare creștere a populației între anii 1980-90 au fost (în procente): Arabia Saudită (50,8), Libia (49,4), Guyana Franceză (48,5), Kuweit (48,3), Yemen (47), Coasta de Fildeș (46,4), Gabon (45,4), Botswana (44,6), Kenya (44,5), Uganda (43,2), Irak (42,4), Siria (42,4), Malawi (41,6), Iran (40,4), Honduras (40,3), Somalia (40,3), Rwanda (40,2), Swaziland (40).
- Țările cu cea mai mică creștere a populației între anii 1980-90 au fost (în procente): Malta (-3), Ungaria (-1,5), Belgia (-0,1), Danemarca (0,4), Austria (0,5), Italia (1,1), Liban (1,2), Germania (1,5), Suedia (1,6), Regatul Unit (1,6), Bulgaria (1,7), Republica Cehă (2,3), Barbados (2,4) și Luxemburg (2,5).
- Populația Africii a crescut cu 34,5% între anii 1980-90. Creșterea prevăzută pentru anii 2000-2010 este de 28%.
- Populația Asiei a crescut cu 20,5% între anii 1980-90. Creșterea prevăzută pentru anii 2000-2010 este de 15,8%.
- Populația Europei a crescut cu 2,9% între anii 1980-90. Creșterea prevăzută pentru anii 2000-2010 este de 1,1%.
- Populația Americii de Nord a crescut cu 14,3% între anii 1980-90. Creșterea prevăzută pentru anii 2000-2010 este de 10,5%.
- Populația Oceaniei a crescut cu 16,1% între anii 1980-90. Creșterea prevăzută pentru anii 2000-2010 este de 15,9%.
- Populația Americii de Sud a crescut cu 23,2% între anii 1980-90. Creșterea prevăzută pentru anii 2000-2010 este de 16,5%.

ȚĂRI BOGATE ȘI ȚĂRI SĂRACE

Cifrele indică PIB-ul (produsul intern brut) pe cap de locuitor în dolari SUA.
Cifrele din paranteze indică consumul de energie pe cap de locuitor în kilograme de echivalent în cărbune.



INFORMAȚII

• Țările cu cel mai mare PIB pe cap de locuitor sunt: Japonia (36.782), Elveția (36.096), Danemarca (28.245), Luxembourg (27.611), Statele Unite (25.514), Norvegia (25.378), Germania (25.179), Austria (24.823), Franța (24.608), Singapore (23.556), Islanda (23.280), Guyana Franceză (22.516) și Suedia (22.499).

• Țările cu cel mai mic PIB pe cap de locuitor sunt: Sudan (62), Rwanda (65), Mozambic (92), Eritreea și Etiopia (96), Armenia (117), Tanzania (119) și Kazahstan (120).

• Statisticile privind consumul de energie indică consumul total al tuturor tipurilor de energie în număr echivalent de kilograme de cărbune pe cap de locuitor. Aceasta indică nivelul relativ de industrializare și de consum de energie din lume. În unele țări puternic industrializate, consumul de energie prezintă semne de a se reduce, odată cu introducerea unor procese mai eficiente energetic.

• Cel mai mare consum de energie (kilograme pe cap de locuitor, echivalentul în cărbune) este în Luxembourg (12.810), SUA (11.395), Canada (11.211), Trinidad și Tobago (7.530), Norvegia (7.443), Finlanda (7.389) și Olanda (7.203).

• Țările cu cele mai puține kilograme pe cap de locuitor, echivalentul consumului în cărbune, sunt Cambodgia (24), Uganda (28), Etiopia (29), Mozambic (30), Rwanda (32), Nepal (34), Laos, Malawi și Tanzania (36), Haiti (38), Madagascar (40), Benin (46), Liberia și Niger (57), Republica Democrată Congo (55) și Sudan (60).

* = nu există date

Toate datele din 1994

ORAȘE CU PESTE UN MILION DE LOCUITORI



INFORMAȚII

Orașe cu populația de peste 1 milion și sub 3 milioane de locuitori (pe continente):

America de Nord
Canada: Montreal 1,07m, Vancouver 1,7m
Mexic: Guadalajara 1,6m, Monterray 1,06m, Nezahualcóyotl 1,2m, Puebla 1,007m
Statele Unite: Chicago 2,7m, Dallas 1,02m, Detroit 1,01m, Houston 1,6m, Philadelphia 1,5m, Phoenix 1,01m, San Diego 1,1m

America Centrală și Indiile de Vest
Cuba: Havanna 2,1m
Guatemala: Ciudad de Guatemala 1,1m
Republica Dominicană: Santo Domingo 2,1m

America de Sud
Argentina: Buenos Aires 2,9m, Córdoba 1,1m
Brazilia: Belo Horizonte 1,5m, Brasilia 1,4m, Manaus 1,005m, Porto Alegre 1,2m, Recife 1,2m, Salvador 2,07m
Columbia: Barranquilla 1,04m, Cali 1,6m, Medellin 1,6m
Ecuador: Guayaquil 1,5m, Quito 1,1m
Uruguay: Montevideo 1,3m
Venezuela: Caracas 1,8m, Maracaibo 1,2m

Europa și fosta URSS
Armenia: Erevan 1,2m
Austria: Viena 1,5m
Azerbaidjan: Baku 1,08m
Bielorusia: Minsk 1,6m
Bulgaria: Sofia 1,1m
Danemarca: Copenhaga 1,3m
Franța: Paris 2,1m
Georgia: Tbilisi 1,2m
Germania: Hamburg 1,6m, München 1,2m
Italia: Milano 1,3m, Napoli 1,07m, Roma 2,7m
Kazahstan: Almaty 1,1m
Polonia: Varșovia 1,6m
Marea Britanie: Birmingham 1,009m
România: București 2,01m
Republica Cehă: Praga 1,2m
Rusia: Cheliabinsk 1,1m, Kazan 1,09m, Nijni Novgorod 1,4m, Novosibirsk 1,4m, Omsk 1,1m, Perm 1,09m, Rostov-pe-Don 1,02m, Samara 1,2m, Ufa 1,09m, Volgograd 1,002m Ekaterinburg 1,3m
Serbia: Belgrad: 1,1m
Spania: Barcelona 1,6m, Madrid 2,9m
Turcia: Ankara 2,5m, Izmir 1,7m
Ucraina: Dnipropetrovsk 1,1m, Odessa 1,08m
Ungaria: Budapesta 1,9m
Uzbekistan: Tașkent 2,1m

Africa
Africa de Sud: Cape Town 1,8m, Durban 1,1m, Johannesburg 1,9m
Algeria: Alger 1,5m
Angola: Luanda 1,5m
Coasta de Fildeș: Abidjan 1,9m
Egipt: al-Jizah 2,09m
Etiopia: Addis Abeba 1,7m
Ghana: Accra 1,7m
Guineea: Conakry 1,1m
Kenya: Nairobi 1,5m
Madagascar: Antananarivo 1,05m
Maroc: Casablanca 2,1m
Nigeria: Ibadan 1,3m. Lagos 1,4m
Senegal: Dakar 1,7m
Tanzania: Dar es Salaam 1,3m
Zambia: Lusaka 1m
Zimbabwe: Harare 1,1m

Orientul Mijlociu și subcontinentul indian
Arabia Saudită: Jedda 1,5m, Ar Riyadh 1,3m
India: Bhopal 1,06m, Indore 1,08m, Jaipur 1,4m, Kalyan 1,01m, Kampur 1,9m, Lucknow 1,6m, Ludhiana 1,01m, Nagpur 1,6m, Pune 2,4m, Surat 1,4m, Vadodara 1,02m
Iordania: Amman 1,2m
Iran: Isfahan 1,1m, Mashhad 1,5m, Tabriz 1,08m
Liban: Beirut 1,9m
Pakistan: Faisalabad 1,1m
Siria: Alep 1,4m, Damasc 1,4m
Sri Lanka: Colombo 1,9m, Kandy 1,2m

Extremul Orient și Asia de sud-est
China: An-shan 1,2m, Canton 2,9m, Chang-dhun 1,6m, Chang-sha 1,1m, Cheng-chou 1,1m, Chin-lin 1,03m, Chi-nan 1,4m, Ching-tao 1,4m, Chungking 2,2m, Fu-shun 1,2m, Hang-chou 1,09m, Harbin 2,4m, Kuei-yang 1,01m, Kun-ming 1,1m, Lan-chou 1,1m, Nan-chang 1,08m, Nanking 2,09m, Tsitsiha 1,07m, Tzu-po 1,1m, Wu-lu-mu-chi 1,04m
Coreea de Nord: Pyongyang 2,3m
Coreea de Sud: Inchon 1,8m, Kwangju 1,1m, Taegu 2,2m, Taejon 1,04m
Indonezia: Bandung 2,02m, Medan 1,6m, Palembang 1,08m, Semarang 1,005m, Surabaya 2,4m
Insulele Filipine: Quezon City 1,6m
Japonia: Fukoko 1,2m, Hiroshima 1,1m, Kawasaki 1,1m, Kita-Kyushu 1,01m, Kobe 1,5m, Kyoto 1,4m, Nagoya 2,1m, Osaka 2,5m, Sapporo 1,7m
Malaezia: Kuala Lumpur 1,1m
Myanmar: Yangon 2,5m
Singapore: Singapore 2,9m
Taiwan: Kao-hsiung 1,4m, taipei 2,6m
Vietnam: Hanoi 2,09m

Australasia
Australia: Adelaide 1,07m, Perth 1,2m

ŞTIINŢĂ DE CARTE/ANALFABETISM

Procentajul populaţiei adulte de peste 15 ani care ştie să citească şi să scrie (toate datele din 1994). **Cifrele din paranteze indică procentajul din PNB cheltuit de către guvern pentru educaţie.**



INFORMAŢII

• Definirea ştiinţei de carte şi metodele de evaluare a acesteia diferă de la o ţară la alta.

Statisticile publicate indică faptul că ţările cu populaţia cea mai alfabetizată sunt Albania, Austria, Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Finlanda, Germania, Islanda, Irlanda, Japonia, Luxembourg, Noua Zeelandă, Olanda, Norvegia, Slovacia, Suedia, Elveţia şi Marea Britanie. Toate aceste ţări susţin că peste 99,5% din populaţia lor adultă ştie să citească şi să scrie.

• Ţările cu cele mai mici rate de alfabetizare sunt Niger (unde numai 11% din populaţia cu vârsta de peste 15 ani ştie să citească şi să scrie), Eritreea (20 %) şi Sierra Leone (21%).

• Ţările care cheltuiesc cei mai puţin bani pentru educaţie sunt Republica Democrată Congo (1% din PNB), Guatemala (1,2%) şi Sierra Leone (1,4%).

* = nu există date

SPERANȚA DE VIAȚĂ

Cifrele arată expectanța medie de viață, urmată de cifrele pentru bărbați (B) și pentru femei (F).

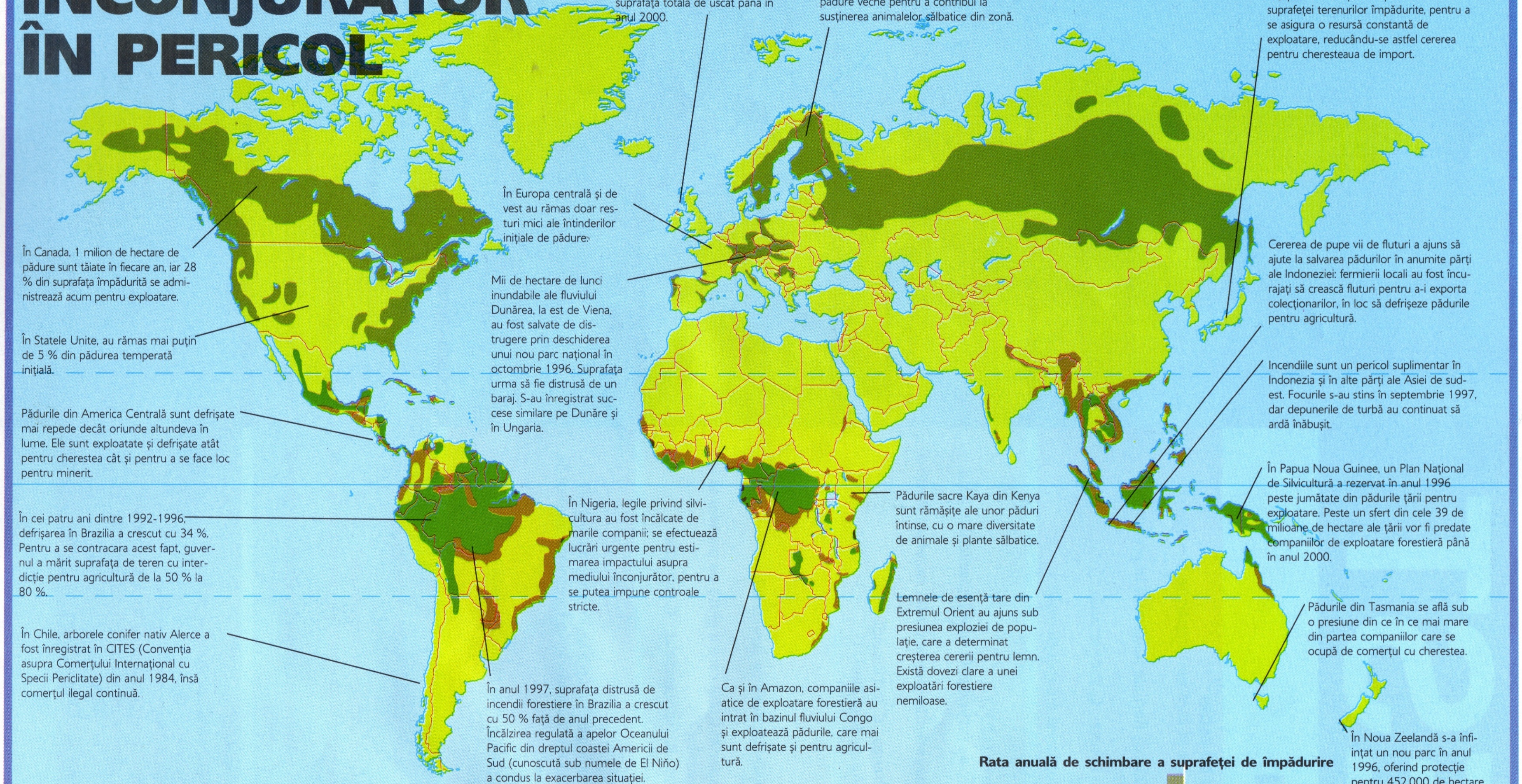
Statisticile corespund, în majoritatea cazurilor, anului 1999.



INFORMAȚII

- Țara cu cea mai lungă expectanță de viață este Japonia. Expectanța medie de viață aici este de 79 de ani. Femeile japoneze au cea mai lungă expectanță de viață (82 de ani).
- După Japonia, cu o expectanță de viață de 79 de ani, urmează Australia, Islanda, Spania, Suedia și Elveția.
- Țările cu cea mai mică expectanță de viață sunt Uganda (42), Guineea și Sierra Leone (43), Afganistan, Guineea-Bissau, Malawi și Zambia (44), precum și Haiti și Mali (45).
- Expectanța de viață mai redusă din țările aflate în curs de dezvoltare se datorează în principal procentelor mari de mortalitate în rândul copiilor. Bolile care îi lovesc pe copiii sub cinci ani din asemenea țări, inclusiv diareea, psunt tratate cu ușurință în lumea occidentală.
- În majoritatea țărilor, femeile se pot aștepta să trăiască cu 2-4 ani mai mult decât bărbații. Diferența cea mai mare între expectanța de viață la bărbați și la femei este în Rusia (14 ani), Irak, Letonia și Lituania (11 ani), Bielorusia, Bosnia și Herțegovina, Estonia și Ucraina (10 ani), Ungaria, Kazahstan și Polonia (9 ani).
- În patru țări – toate asiatice – expectanța de viață a femeilor este mai mică decât cea a bărbaților: Afganistan (B44/F43), Bangladesh (B55/F54), Bhutan (B51/F50) și Nepal (B54/F53).

MEDIUL ÎNCONJURĂTOR ÎN PERICOL



În Scoția se dezvoltă mici terenuri împădurite pentru înlocuirea pădurilor, care au doar 1 la sută din dimensiunile inițiale. Ținta este de a mări terenul împădurit la 4 la sută din suprafața totală de uscat până în anul 2000.

Deși Finlanda și-a extins protecția pentru alte 77.000 de hectare în ultimii câțiva ani, ea a pus și 100.000 de hectare de păduri vechi la dispoziție pentru exploatare. Guvernul finlandez experimentează cu lăsarea unor coridoare de pădure veche pentru a contribui la susținerea animalelor sălbatice din zonă.

În Japonia există planuri pentru mărirea suprafeței terenurilor împădurite, pentru a se asigura o resursă constantă de exploatare, reducându-se astfel cererea pentru cheresteaua de import.

În Europa centrală și de vest au rămas doar resturi mici ale întinderilor inițiale de pădure.

În Canada, 1 milion de hectare de pădure sunt tăiate în fiecare an, iar 28 % din suprafața împădurită se administrează acum pentru exploatare.

Mii de hectare de lunci inundabile ale fluviului Dunărea, la est de Viena, au fost salvate de distrugere prin deschiderea unui nou parc național în octombrie 1996. Suprafața urma să fie distrusă de un baraj. S-au înregistrat succese similare pe Dunăre și în Ungaria.

Cererea de pupe vii de fluturi a ajuns să ajute la salvarea pădurilor în anumite părți ale Indoneziei: fermierii locali au fost încurajați să crească fluturi pentru a-i exporta colecționarilor, în loc să defrișeze pădurile pentru agricultură.

În Statele Unite, au rămas mai puțin de 5 % din pădurea temperată inițială.

Incendiile sunt un pericol suplimentar în Indonezia și în alte părți ale Asiei de sud-est. Focurile s-au stins în septembrie 1997, dar depunerile de turbă au continuat să ardă înăbușit.

Pădurile din America Centrală sunt defrișate mai repede decât oriunde altundeva în lume. Ele sunt exploatate și defrișate atât pentru cherestea cât și pentru a se face loc pentru minerit.

În Papua Noua Guinee, un Plan Național de Silvicultură a rezervat în anul 1996 peste jumătate din pădurile țării pentru exploatare. Peste un sfert din cele 39 de milioane de hectare ale țării vor fi predate companiilor de exploatare forestieră până în anul 2000.

În Nigeria, legile privind silvicultura au fost încălcate de marile companii; se efectuează lucrări urgente pentru estimarea impactului asupra mediului înconjurător, pentru a se putea impune controale stricte.

Pădurile sacre Kaya din Kenya sunt rămășițe ale unor păduri întinse, cu o mare diversitate de animale și plante sălbatice.

În cei patru ani dintre 1992-1996, defrișarea în Brazilia a crescut cu 34 %. Pentru a se contracara acest fapt, guvernul a mărit suprafața de teren cu interdicție pentru agricultură de la 50 % la 80 %.

Lemnele de esență tare din Extremul Orient au ajuns sub presiunea exploziei de populație, care a determinat creșterea cererii pentru lemn. Există dovezi clare a unei exploatări forestiere nemiloase.

Pădurile din Tasmania se află sub o presiune din ce în ce mai mare din partea companiilor care se ocupă de comerțul cu cherestea.

În Chile, arborele conifer nativ Alerce a fost înregistrat în CITES (Convenția asupra Comerțului Internațional cu Specii Periclitate) din anul 1984, însă comerțul ilegal continuă.

În anul 1997, suprafața distrusă de incendii forestiere în Brazilia a crescut cu 50 % față de anul precedent. Încălzirea regulată a apelor Oceanului Pacific din dreptul coastei Americii de Sud (cunoscută sub numele de El Niño) a condus la exacerbarea situației.

Ca și în Amazon, companiile asiatice de exploatare forestieră au intrat în bazinul fluviului Congo și exploatează pădurile, care mai sunt defrișate și pentru agricultură.

În Noua Zeelandă s-a înființat un nou parc în anul 1996, oferind protecție pentru 452.000 de hectare acoperite extensiv cu păduri.

Legendă:

- **Întinderea actuală de pădure tropicală**
- **Întinderea inițială de pădure tropicală**
- **Întinderea actuală de mlaștini de mangrove**
- **Întinderea actuală de pădure temperată (de foioase și de conifere)**

Rata anuală de schimbare a suprafeței de împădurire

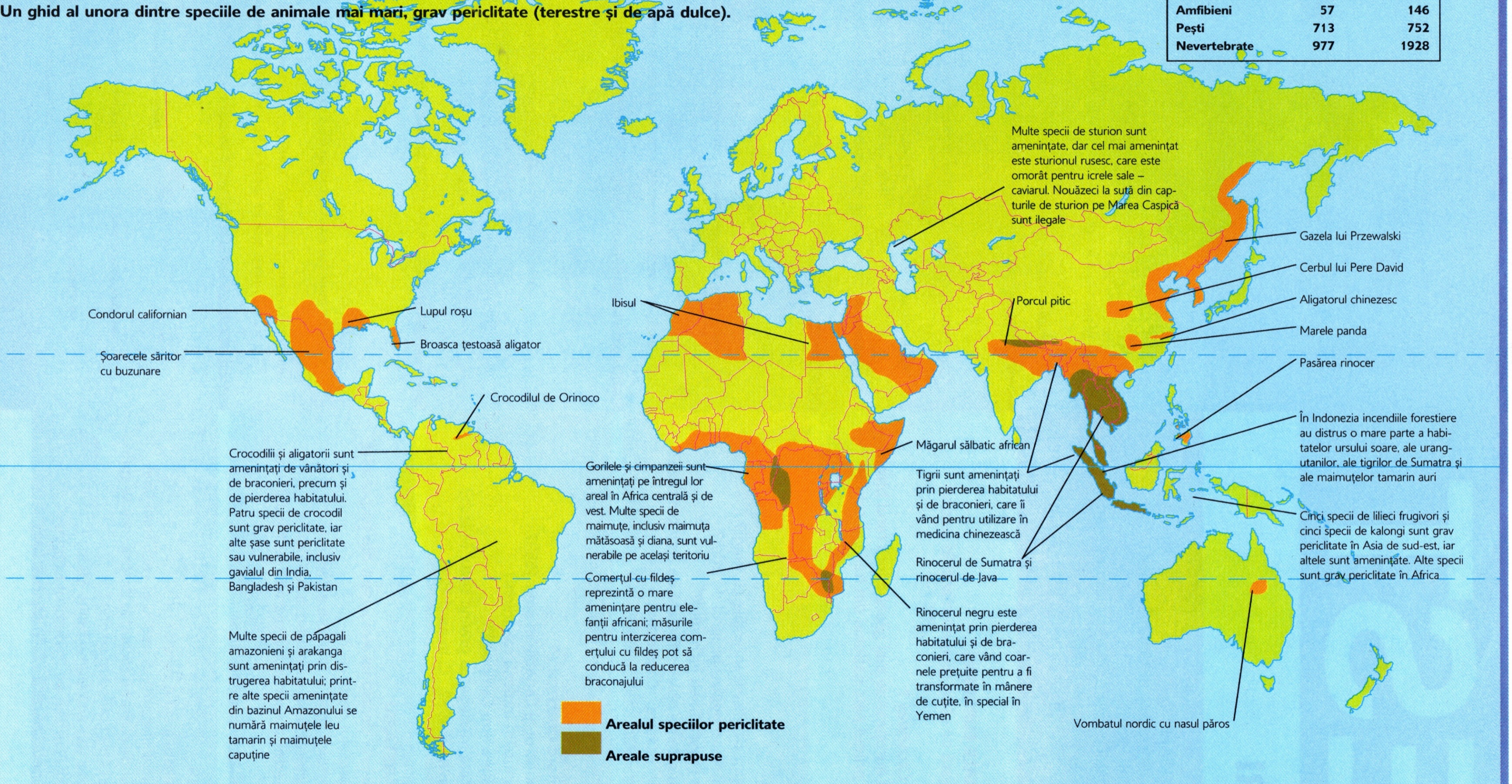
Schimbare	Regiune
–316 500 ha	America de Nord
–8 400 000 ha	America de Sud
+242 100 ha	Europa
–2 755 100 ha	Africa
–838 200 ha	Asia și Australia

ANIMALE SĂLBATICE AFLATE ÎN PERICOL

Un ghid al unora dintre speciile de animale mai mari, grav periclitate (terestre și de apă dulce).

Numărul total al speciilor amenințate

Clasă de specii	1990	2000
Mamifere	535	1130
Păsări	1026	1183
Reptile	169	296
Amfibieni	57	146
Pești	713	752
Nevertebrate	977	1928



INFORMAȚII

• Uniunea Mondială pentru Conservare (IUCN) publică liste cu țările care au un număr mare de specii amenințate. Indonezia este prima pe lista țărilor cu cele mai multe specii de mamifere amenințate, 128 (29 la sută din totalul speciilor de mamifere).

Indonezia are de asemenea mai multe specii de păsări amenințate decât alte țări: 104 (7 la sută din total) sunt amenințate.

• În Madagascar, 44 la sută din cele 105 specii sunt amenințate. 74 din speciile de mamifere întâlnite în Madagascar sunt unice pentru această insulă.

• În Insulele Filipine și în Noua Zeelandă, 15 la sută din speciile de păsări sunt amenințate. În Noua Zeelandă peste jumătate din speciile de păsări sunt endemice (unice pentru această țară).

• Țările cu numere mari de mamifere și păsări amenințate au același timp o populație umană numeroasă – de exemplu Indonezia, China, Brazilia, Insulele Filipine, Mexic și Malaezia.

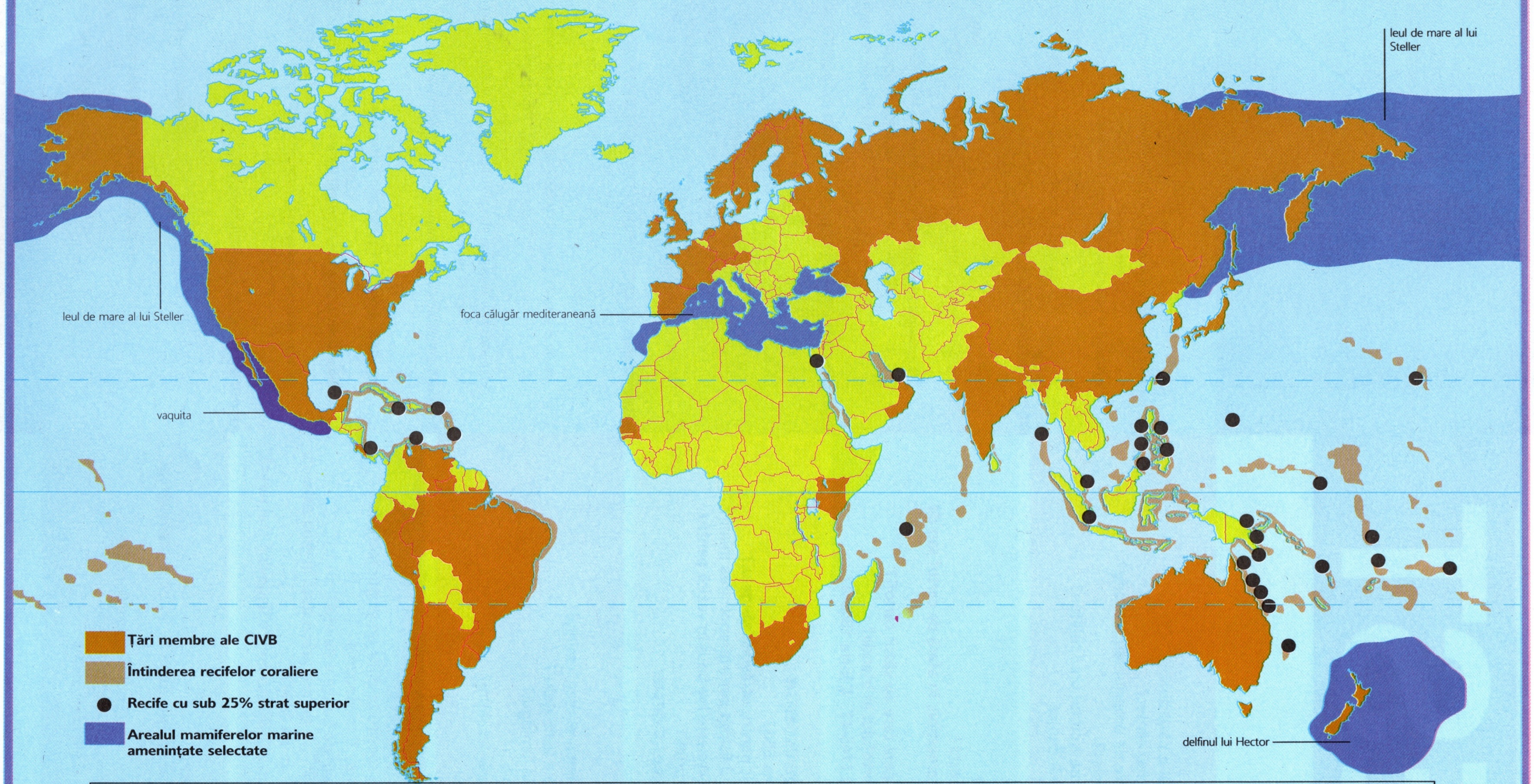
• Statele Unite și Australia au ambele un număr foarte mare de specii amenințate de reptile, amfibieni, pești și nevertebrate. Acest lucru reflectă faptul că se cunoaște mai mult despre speciii în aceste țări. Există multe specii tropicale care nu au fost încă identificate.

• Insulele Galapagos se află destul de departe de continent pentru a se fi dezvoltat aici un număr mare de specii fără influențe umane – până acum. Au fost introduse câteva mamifere răpitoare și turismul reprezintă de asemenea o amenințare. Printre speciile vulnerabile se numără pinguinul de Galapagos.

Albatroșii, furtunarii și petrelii sunt marile păsări călătoare marine ale lumii. Treizeci de specii sunt periclitate sau vulnerabile, peste tot în lume.

ANIMALE MARINE ÎN PERICOL

Câteva dintre animalele marine periclitate din lume.



INFORMAȚII

• Zece specii de cetacee marine sunt înregistrate în Lista Roșie a IUCN ca fiind grav periclitate, periclitate sau vulnerabile – balena de Groenlanda, balena sei, balena albastră, balena cu înotătoare, balena cu cocoașă, delfinul lui Hector, delfinul alb, porcul de mare, vaquita, cașalotul. Majoritatea acestor specii au areaaluri întinse, de la Oceanul Înghețat până în Antarctida, și peste tot în lume. (Boto, baiji, delfinul de Gange și delfinul de Indus sunt cetacee de apă dulce care și ele sunt înregistrate ca fiind amenințate.)

• Un număr de cetacee marine mici (inclusiv delfinii și marsuinii) sunt amenințate de pescuitul pe scară largă, în special de industria pescuitului de ton.

• Patru sirenieni (dugongi și lamantini) sunt înregistrați ca fiind vulnerabili.

• În familia focilor sunt înregistrate nouă specii – foca cu coamă din Galapagos, foca cu coamă din Juan Fernandes, foca cu coamă din Guadaloupe, foca cu coamă nordică, leul de mare al lui Steller, leul de mare al lui Hooker, foca călugăr mediteraneană, foca călugăr din Hawaii și foca Mării Caspice.

• Broasca țestoasă cu cioc este grav periclitată, în timp ce broasca țestoasă verde și broasca țestoasă de supă sunt ambele înregistrate ca fiind periclitate. Toate cele trei specii au o largă distribuție în oceanele lumii. Ele sunt amenințate prin pescuitul în exces și pierderea de habitat, precum și prin poluare, cum ar fi cu pungi de plastic, pe care le confundă cu meduzele care constituie o parte importantă a hranei lor.

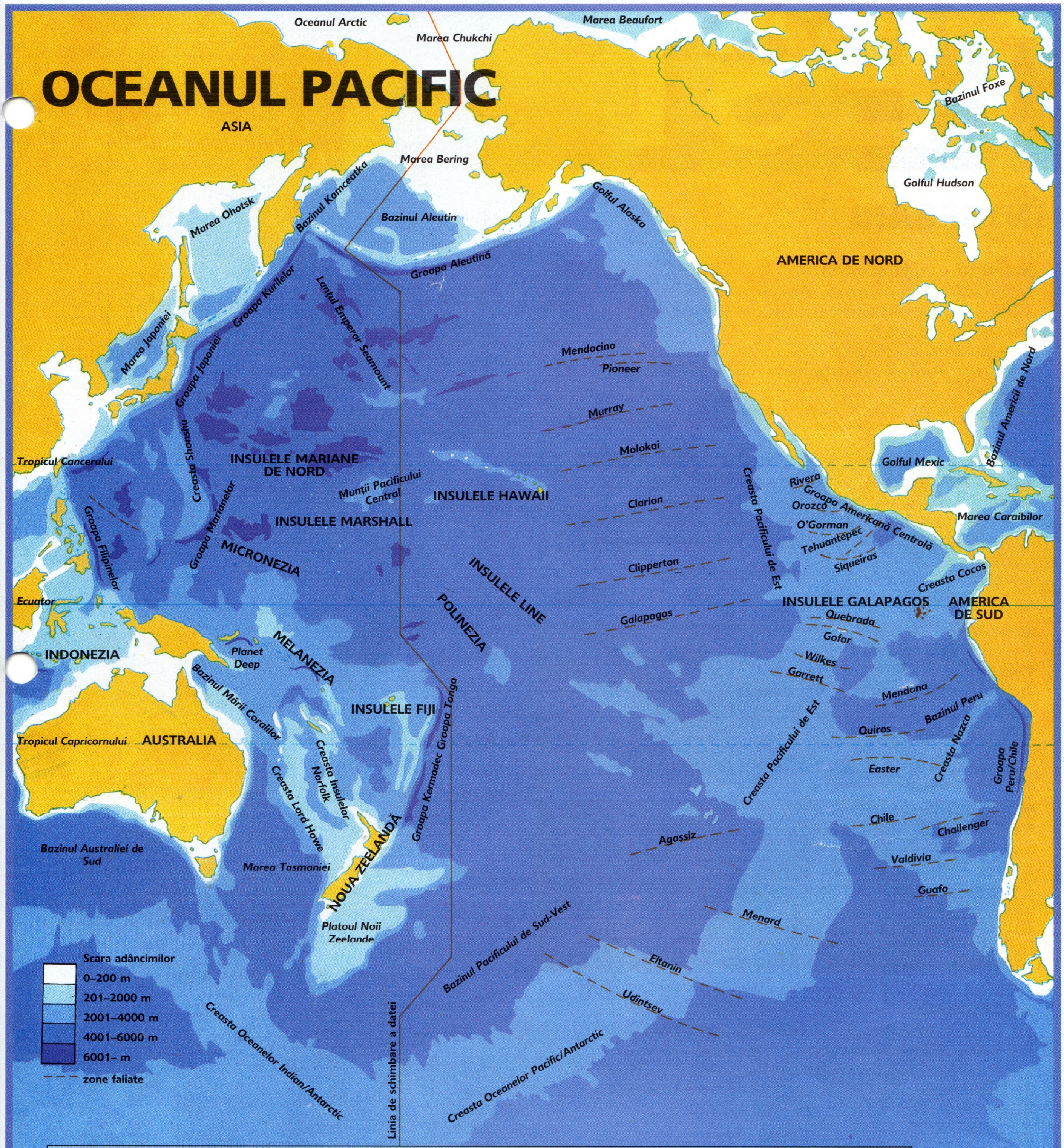
• Comisia Internațională a Vânătorii de Balene (CIVB) a fost înființată în 1946, pentru a asigura o protecție adecvată a populației de balene, în scopul facilitării vânătorii de balene în viitor. Aceasta are 39 de state membre.

• Din când în când, CIVB interzice vânătoarea de balene tuturor statelor membre. Cercetările indică faptul că unele populații de balene se află în creștere.

• CIVB permite vânătoarea de balene pentru subzistență grupurilor de aborigeni din Danemarca/Groenlanda, Rusia, St Vincent și Insulele Grenadine, și SUA (Alaska), însă pentru fiecare an sunt stabilite limite numerice.

• În Japonia, deși este membră a CIVB, vânătoarea de balene este importantă și încearcă permanent să își mărească captura în Antarctic și în apele sale de coastă.

OCEANUL PACIFIC



INFORMAȚII

• Oceanul Pacific reprezintă 32% din suprafața Pământului, o arie de 166.240.000 km². El acoperă o suprafață mai mare decât cea a tuturor continentelor luate împreună. Cea mai mare lățime a sa de la est spre vest este de 16.000 km, iar cea mai mare lungime a sa dinspre nord spre sud este de 11.000 km.

• Numele de "Pacific" înseamnă pașnic. A fost denumit de exploratorul Ferdinand Magellan, care l-a traversat cu o navă în 1520-1521.

• Adâncimea medie a oceanului este de 4.300 km, cea mai adâncă fiind în Groapa Marianelor, având 11.040 m.

• Oceanul Pacific este legat de Oceanul Înghețat prin Strâmtoarea Bering. Strâmtoarea este lată de 85 km în punctul său cel mai îngust.

• Într-un uragan din 1934, valurile erau estimate la înălțimea de 34m.

• Oceanul Pacific conține multe grupuri mari de insule. Acestea includ Insulele Aleutine (Alaska), Line (Kiribati), Arhipelagul Malay, Insulele Mariane, Marquesas (Franța), Marshall, Hawaii (SUA), Melanezia, Micronezia, Noile Hebride, Filipine, Polinezia, Regina Charlotte (Canada), Societății (Franța), Solomon, Tres Marias (Mexic), Galapagos (Ecuador) și Arhipelagul Touamotu (Franța).

• Mii de insule mici din Oceanul Pacific au fost construite din corali (mici animale marine). Milioane de corali trăiesc laolaltă și construiesc recife coraliere întinse și insule coraliere. Insulele coraliere circulare cu o lagună în mijloc se numesc atoli.

• Jumătate din captura totală de pește din lume este obținută din Oceanul Pacific, în special din regiunile platformei continentale cu ape mici, mai ales în apropiere de Japonia.

OCEANUL ATLANTIC



INFORMAȚII

• Oceanul Atlantic este al doilea cel mai mare ocean din lume.

• Oceanul și-a primit numele după Munții Atlas, din nord-vestul Africii, de la grecii antici, pentru care Strâmtoarea Gibraltar din capătul vestic al Mării Mediterane era limita lumii cunoscute.

• Oceanul este în mod normal împărțit în Atlanticul de Nord și Atlanticul de Sud. Suprafața sa totală este de 86.550.000 km². Dinspre est înspre vest, cele mai mari lățimi ale sale sunt de 7.200 km (Atlanticul de Nord) și 9.600 km (Atlanticul de Sud).

• Adâncimea medie a Oceanului Atlantic este de 3.600 km. Cea mai mare adâncime o atinge în Groapa Puerto Rico (9.220 m).

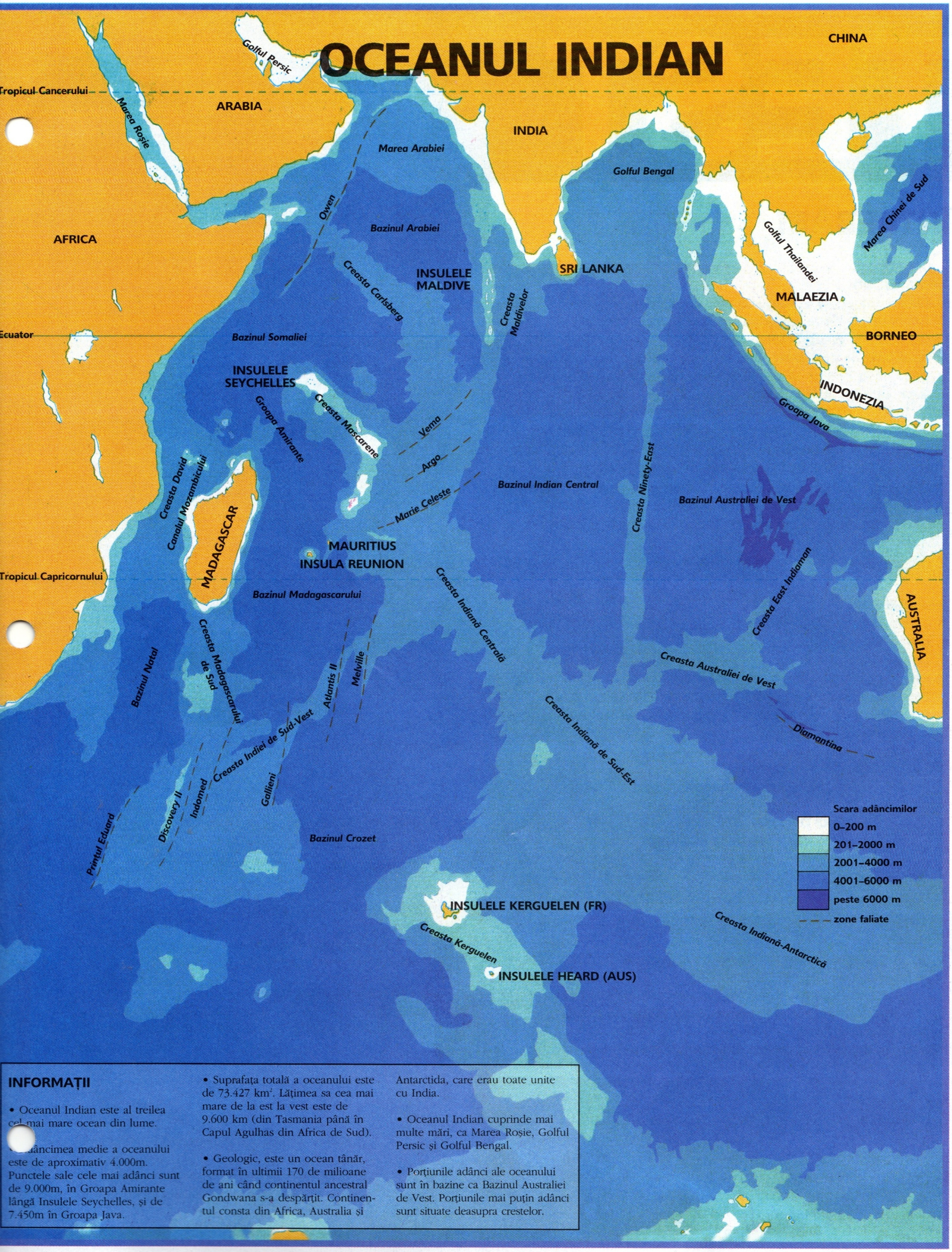
• Oceanul s-a format prin mișcări ale plăcilor tectonice ale Pământului în urmă cu aproximativ 175 de milioane de ani. Când s-a întâmplat acest lucru, a apărut activitate vulcanică, creând roci vulcanice, precum Munții Antrim din nord-estul Irlandei.

• Activitatea vulcanică mai are încă loc de-a lungul Crestei Atlanticului Central, unde fundul oceanului crapă la rata de 1-2 cm în fiecare an.

• Oceanul Atlantic cuprinde mai multe mări, printre care se numără și Marea Labrador, Golful Mexic, Marea Caraibilor și Marea Nordului.

• Pe lângă faptul că are mai multe întinderi de câmpii oceanice adânci, oceanul are regiuni puțin adânci de platformă continentală adiacente maselor de uscat (inclusiv cele din jurul Marii Britanii și a Newfoundland). Asemenea regiuni sunt excelente pentru pescuit.

OCEANUL INDIAN



INFORMAŢII

• Oceanul Indian este al treilea cel mai mare ocean din lume.

• Adâncimea medie a oceanului este de aproximativ 4.000m. Punctele sale cele mai adânci sunt de 9.000m, în Groapa Amirante lângă Insulele Seychelles, şi de 7.450m în Groapa Java.

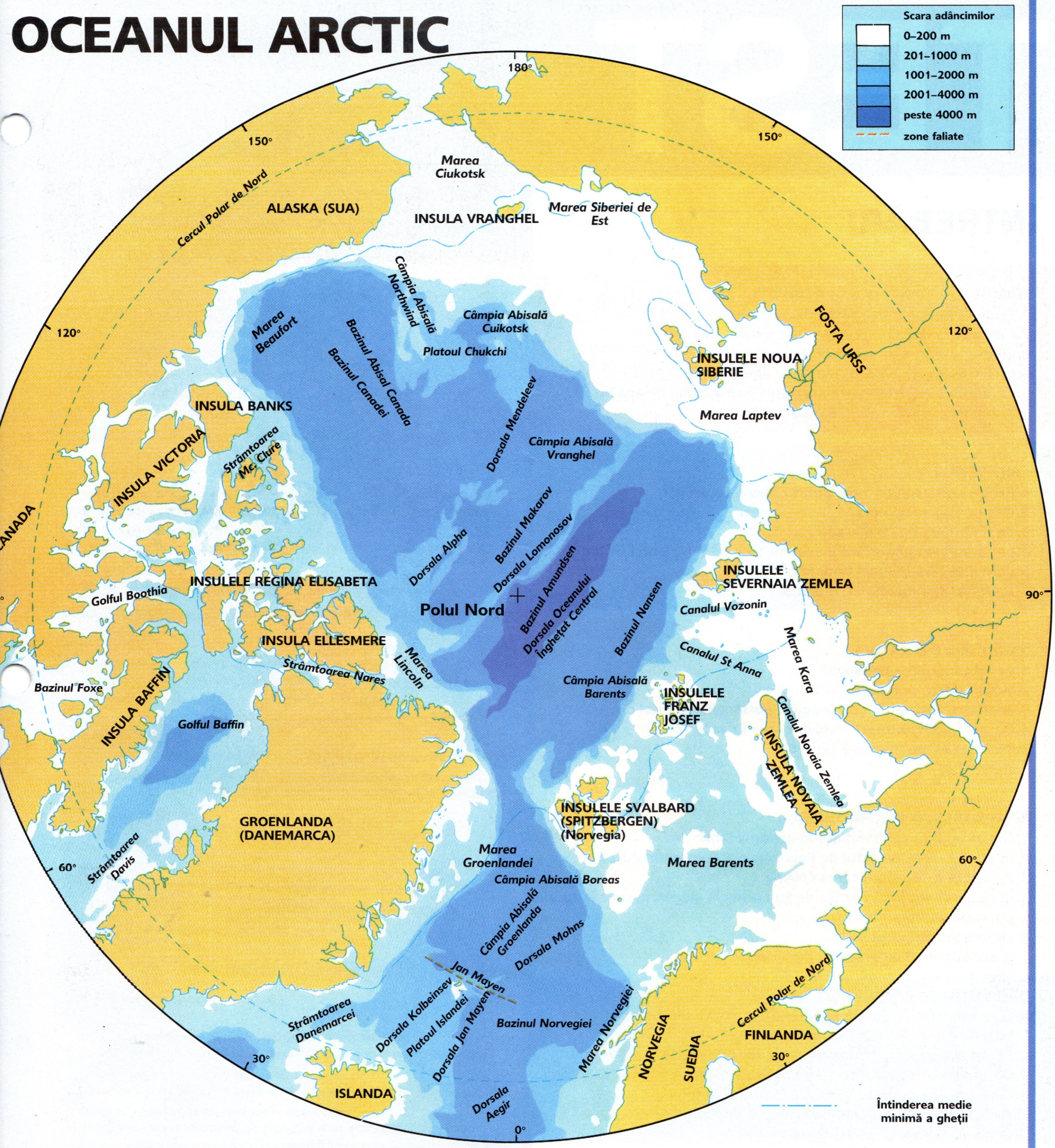
• Suprafaţa totală a oceanului este de 73.427 km^2. Lăţimea sa cea mai mare de la est la vest este de 9.600 km (din Tasmania până în Capul Agulhas din Africa de Sud).

• Geologic, este un ocean tânăr, format în ultimii 170 de milioane de ani când continentul ancestral Gondwana s-a despărţit. Continentul consta din Africa, Australia şi Antarctida, care erau toate unite cu India.

• Oceanul Indian cuprinde mai multe mări, ca Marea Roşie, Golful Persic şi Golful Bengal.

• Porţiunile adânci ale oceanului sunt în bazine ca Bazinul Australiei de Vest. Porţiunile mai puţin adânci sunt situate deasupra crestelor.

OCEANUL ARCTIC



INFORMAȚII

- Oceanul Arctic înconjoară Polul Nord și se găsește în mare parte în interiorul Cercului Polar de Nord.

- Stratul de gheață se deplasează sub acțiunea curenților și vântului. Principala deplasare are loc în sensul acelor de ceasornic, în jurul Bazinului Oceanului Arctic.

- Suprafața totală a oceanului este de 14.056.000 km^2. Cea mai mare adâncime a sa este de 5.450m.

- Oceanul este înconjurat de masele de uscat ale Europei, Asiei și Americii de Nord. Iarna stratul de gheață este gros de 2-3m, însă în timpul verii suprafețe mari din jurul marginilor se topesc.

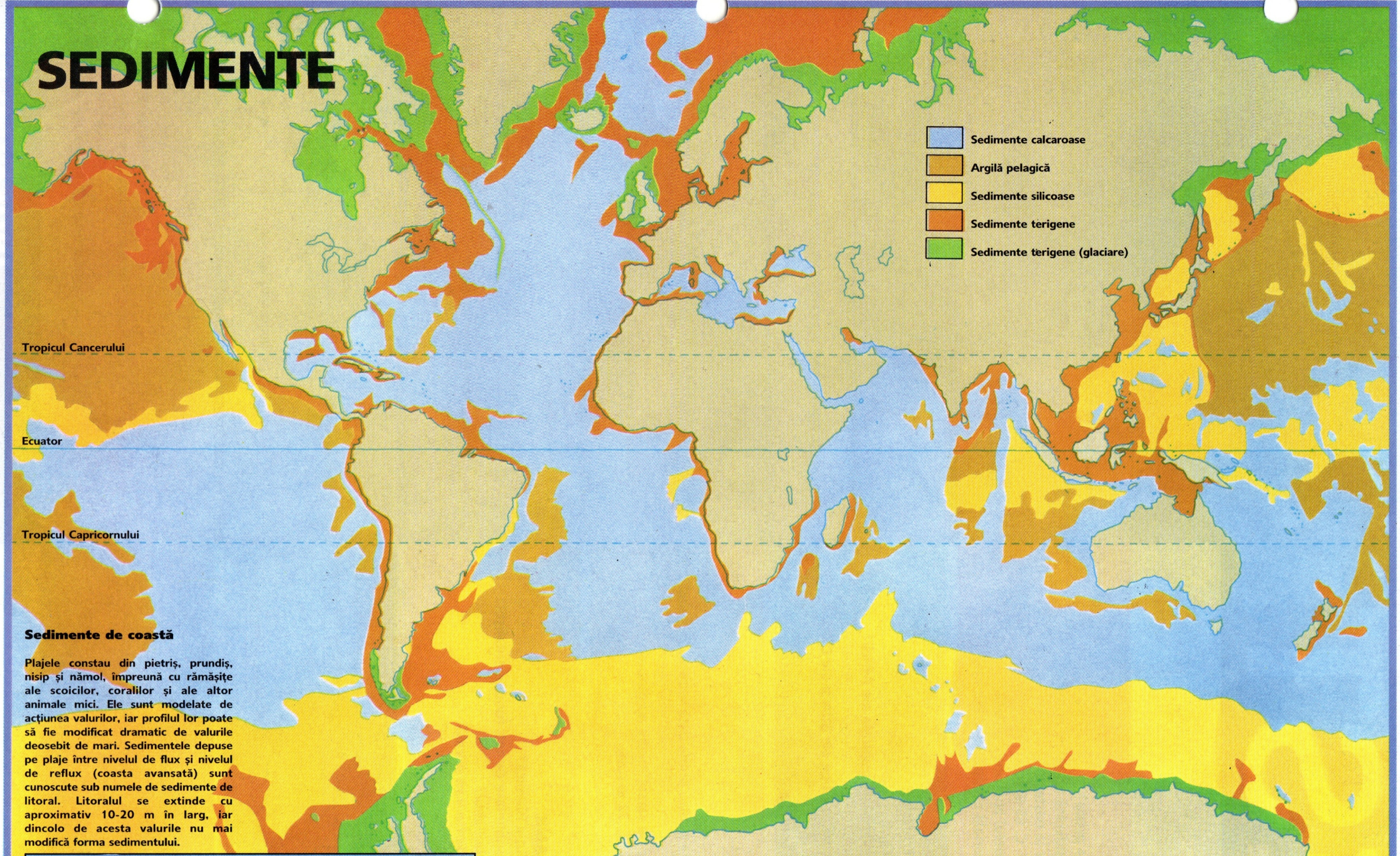
- Numele de arctic provine de la Arktos, numele grecesc al Ursei Mari, o constelație a cerului nordic.

- Regiunea arctică este mai caldă decât Antarctida deoarece suprafața cea mai mare este de apă și nu de uscat. Curentul Atlanticului de Nord aduce apă caldă între Islanda și Scoția.

- Multe râuri mari se varsă în Oceanul Arctic în timpul verii, iar apele sale sunt mai dulci decât cele ale celorlalte oceane.

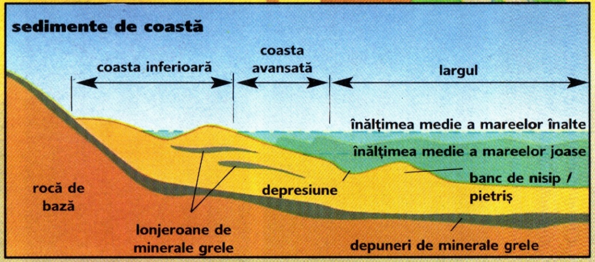
- Oceanul Arctic cuprinde mai multe mări, printre care Marea Norvegiei, Marea Groenlandei, Marea Barents, Marea Kara, Marea Laptev, Marea Siberiei de Est, Marea Beaufort și Marea Baffin.

SEDIMENTE



Sedimente de coastă

Plajele constau din pietriș, prundiș, nisip și nămol, împreună cu rămășițe ale scoicilor, coralilor și ale altor animale mici. Ele sunt modelate de acțiunea valurilor, iar profilul lor poate să fie modificat dramatic de valurile deosebit de mari. Sedimentele depuse pe plaje între nivelul de flux și nivelul de reflux (coasta avansată) sunt cunoscute sub numele de sedimente de litoral. Litoralul se extinde cu aproximativ 10-20 m în larg, iar dincolo de acesta valurile nu mai modifică forma sedimentului.



Informații

• Sedimentele pelagice (adică oceanice) se găsesc în apele adânci la distanță mare de uscat. Sedimentele terigene (din scoarța terestră) se găsesc în principal mai aproape de uscat.

• O mare parte a sedimentelor de pe fundul oceanelor constă din rămășițe acumulate de plante și animale marine moarte, inclusiv organisme microscopice care trăiesc pe suprafața apei. Aceste sunt cunoscute sub numele de mâluri și sunt adesea calcaroase (cretoase).

• Mâlurile formează aproximativ 50 la sută din sedimentele din adâncimile mărilor. Nămolurile și nisipurile care provin de pe uscat formează aproximativ 17 la sută, și restul de 33 la sută constau în cea mai mare parte din argilă roșie sau brună formată din praf vulcanic.

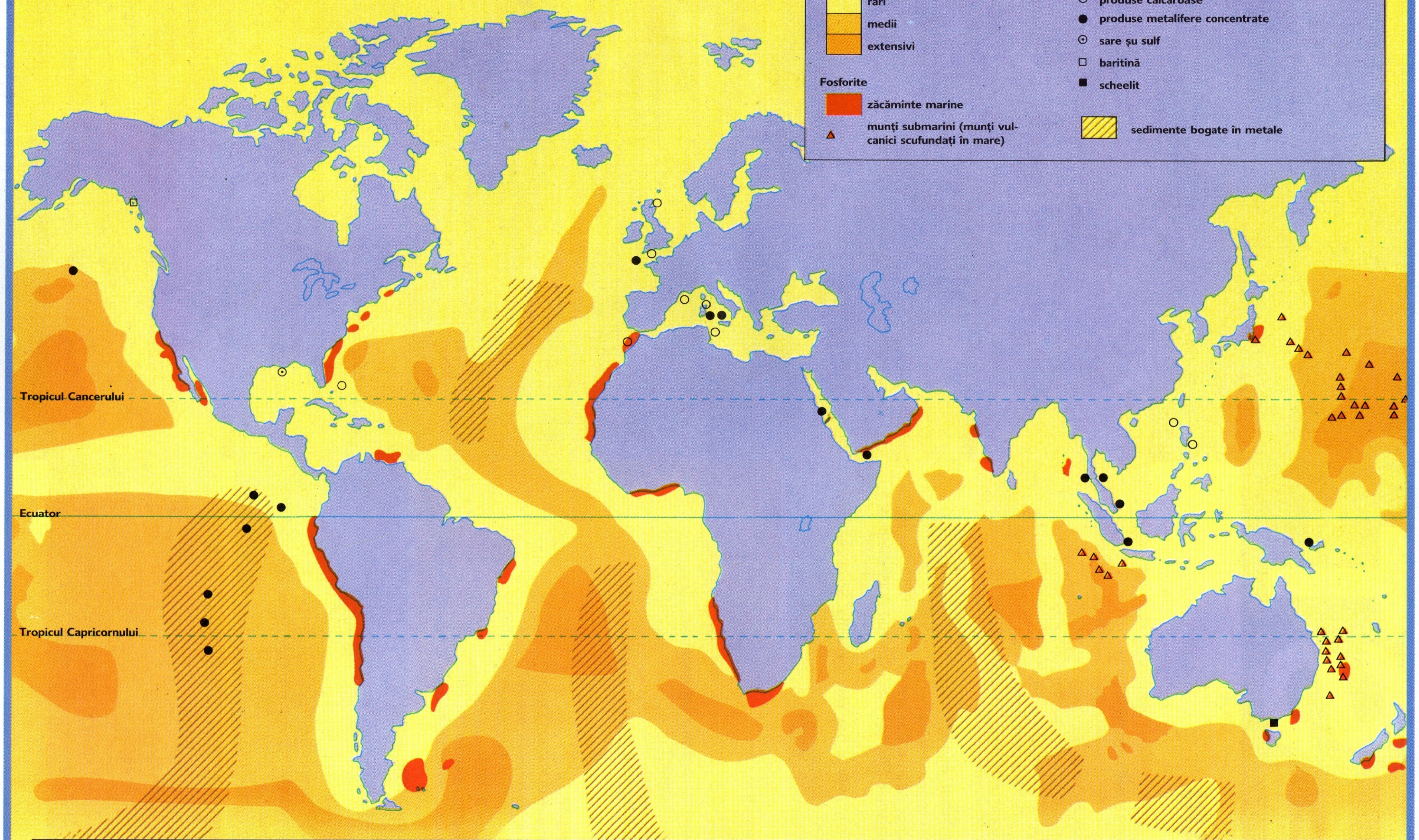
• Mâlurile cuprind patru tipuri principale. Primul tip, cunoscut sub numele de mâl cu globigerine, este format din animale unicelulare; cel de-al doilea tip, cunoscut sub numele de mâl pteropoid, este format din diferite tipuri de moluște; cel de-al treilea tip, cunoscut sub numele de mâl cu diatomee, este format din alge microscopice unicelulare cu pereți celulari silicioși; cel de-al patrulea, mâlul cu radiolari, este format dintr-un grup mare de viețăți marine minuscule asemănătoare cu amiba, caracterizate prin schelete elaborate.

• Sedimentele pelagice sunt calcaroase (cretoase) în apele adânci de aproximativ 3,5-5 m. Acest lucru se datorează faptului că materialul calcaros devine mai solubil în apa de mare cu presiune tot mai mare, și din acest motiv el tinde să se dizolve pe măsură ce coboară. În apele mai adânci se găsesc sedimente constând din mâluri silicioase și argile roșii.

• Unele sedimente terigene sunt de origine glaciară și constau din nisipuri și pietrișuri care au fost mutate de gheața aflată în mișcare. Aceste sedimente se găsesc în principal pe platforme continentale, dar pot să apară și în ape adânci.

• Se pot introduce sonde în straturile de pe fundul oceanelor și se pot obține carote de sediment. Straturile pot fi datate și ajută la demonstrarea felului în care condițiile oceanice și clima s-au schimbat de-a lungul mileniilor.

RESURSE MINERALE



INFORMAȚII

• Fundul oceanelor este bogat în minerale, însă extracția este în general dificilă și costisitoare și majoritatea zăcămintelor de pe fundul oceanelor sunt neexploatate.

• Principalele zăcăminte de minerale care există în părțile mai adânci ale oceanelor se găsesc în noduli de mangan. Aceștia conțin 25-30% mangan, cu cantități mai mici de nichel (aproximativ 1,3%), cupru (1,7%), cobalt (0,25%), precum și puțin vanadiu și molibden.

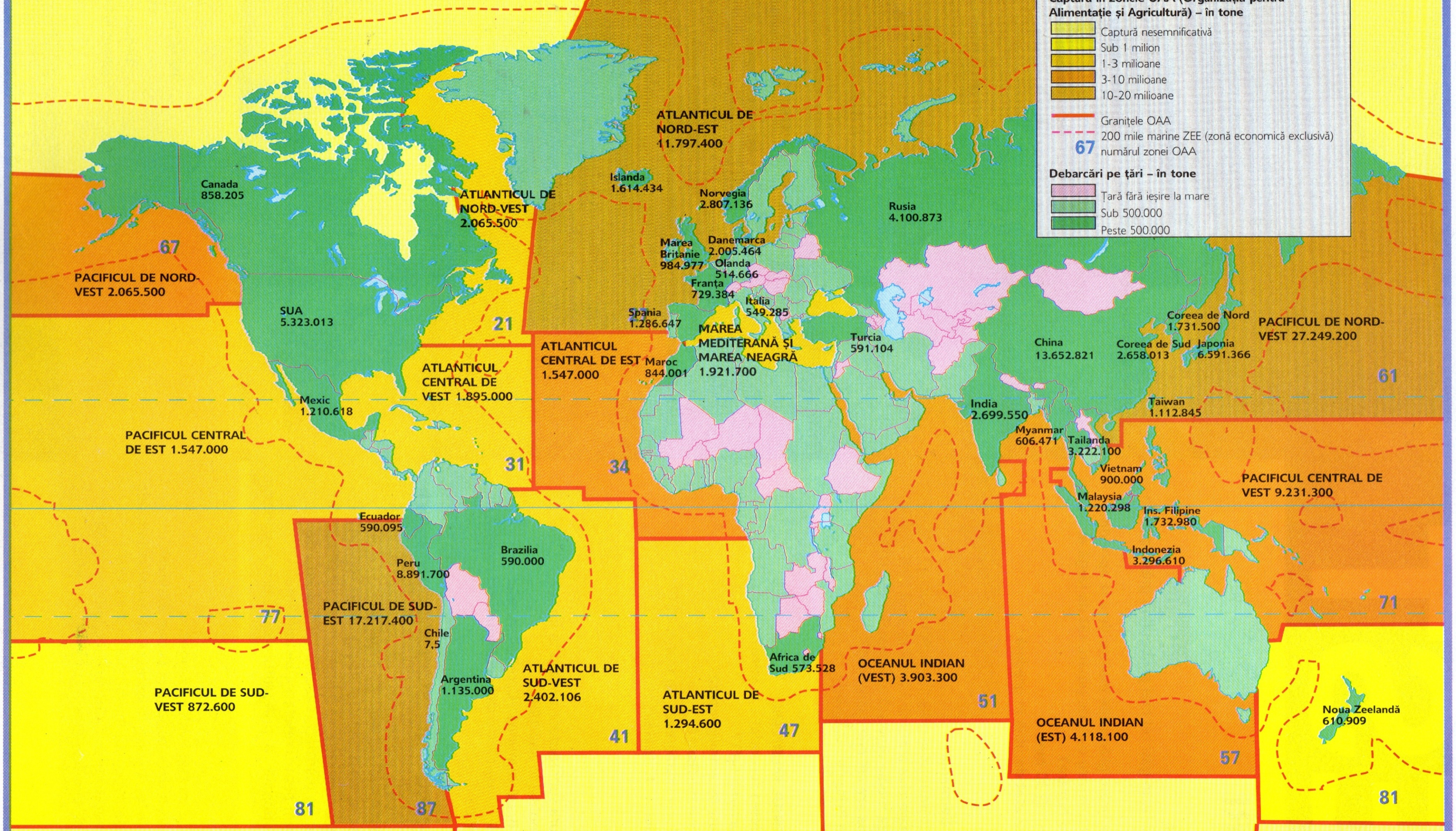
• Nodulii de mangan apar în Atlanticul de Sud, în unele zone ale Oceanului Indian și în Oceanul Pacific, în special spre nord-estul Australiei (și la est de Japonia) și în jurul Americii de Sud.

• În oceanul adânc, zăcămintele de minerale apar deasupra faliilor și a granițelor plăcilor formate în timpul deplasării maselor de uscat, precum și în zone de activitate vulcanică. În apele mici de coastă, mineralele sunt legate de tipurile de roci întâlnite pe uscat și de schimbările nivelului apei. Unele au ajuns în ocean fiind spălate de râuri și se întâlnesc sub formă de zăcăminte superficiale (placere).

• Diamantele, spălate de râurile din sudul Africii, se găsesc în ocean în dreptul coastei Africii de sud-vest, iar Marea Roșie are zăcăminte de cupru, zinc și argint. Aurul se obține de lângă Nome, Alaska.

• În apele mici de coastă sunt dragate nisipul și pietrișul de pe fundul oceanelor pentru construcții. Dragarea se face în principal din Marea Nordului, din dreptul coastei de est a SUA și lângă Japonia.

HRANA PROVENITĂ DIN MARE



INFORMAȚII

• Captura totală de pești marini din lume este de 91.904.900 de tone metrice. Din acestea, aproape trei sferturi sunt pescuite pentru a fi consumate de oameni, restul fiind pentru furaje pentru animale, pentru îngrășăminte și pentru ulei.

• Flotele de pescuit ale majorității țărilor lucrează în principal în zonele de pescuit adiacente; totuși, unele țări (de exemplu Rusia, Irlanda, Norvegia și Mexic) au flote care parcurg distanțe mari în căutarea unor anumite tipuri de pește.

• Principalele țări care se ocupă de pescuit, precum și cantitățile capturate de acestea (în tone pe an) sunt: China (13,5 milioane), Peru (9 milioane), Chile (7,5 milioane); Japonia (6,5 milioane); Rusia (4 milioane), SUA (3,5 milioane), Indonezia (3,5 milioane), Tailanda (3 milioane), Norvegia (3 milioane), India (2,5 milioane), Coreea de Sud (2,5 milioane), Danemarca (2 milioane), Coreea de Nord (2 milioane); Insulele Filipine (1,5 milioane), Islanda (1,5 milioane), Africa de Sud (1,5 milioane), Taiwan (1 milion), Malaezia (1 milion) și Mexic (1 milion).

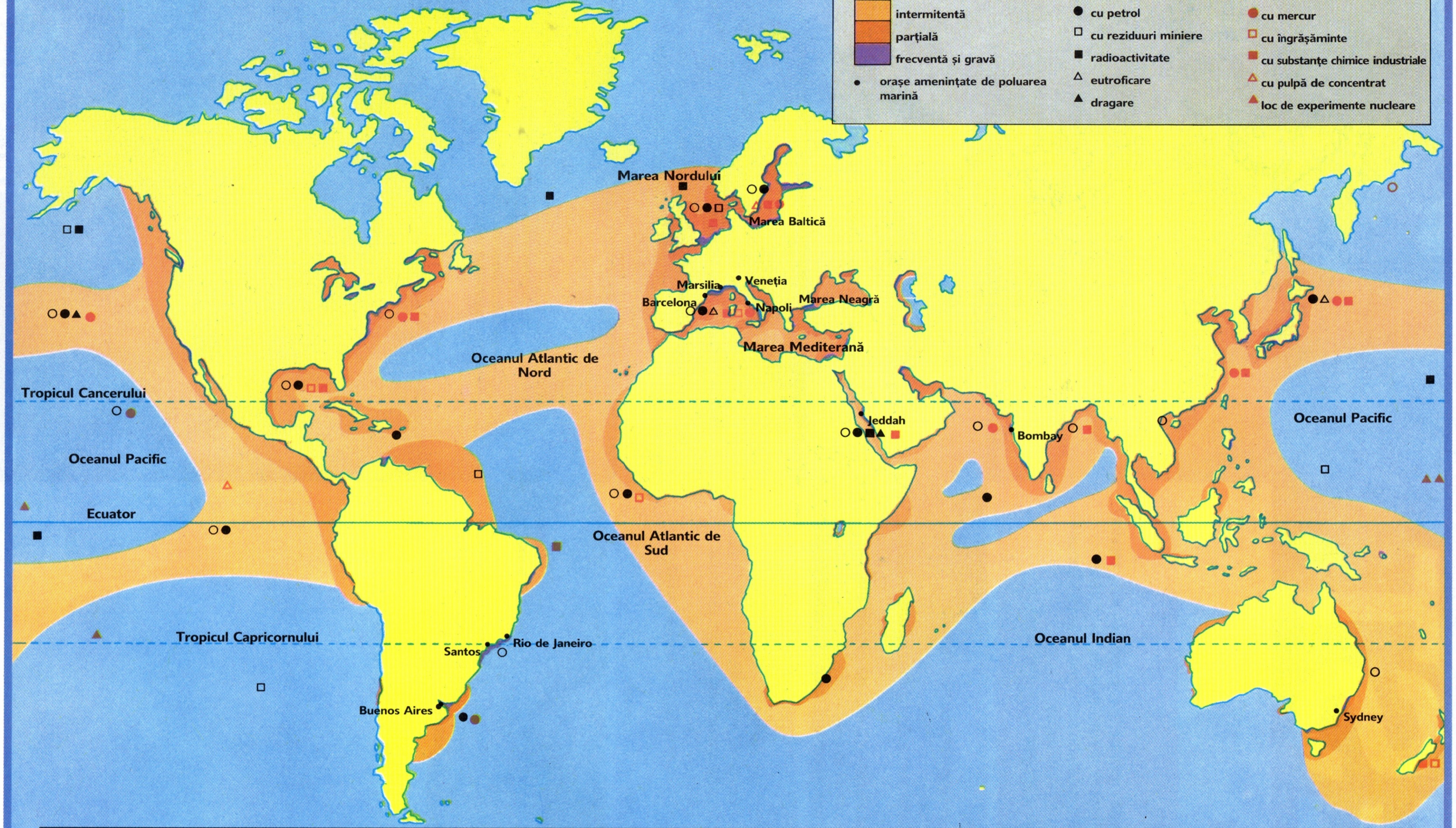
• O bună administrare a locurilor de pescuit este esențială pentru conservarea stocurilor pentru viitor. Multe dintre cele mai bune locuri de pescuit se găsesc în ape teritoriale (în interiorul celor 200 de mile marine ZEE) unde pescuitul permis este în mod normal limitat de către țările în cauză. Totuși, pescuitul este mai greu de controlat în apele internaționale.

• Tipul de pește prins variază de la o regiune la alta, deși se găsesc multe grupuri răspândite peste tot în lume. În Oceanul Atlantic de nord, sunt predominante familia codului și a egrefinului, precum și familia heringului și familia sardelelor.

• Japonia, SUA, Spania, Germania și Italia sunt principalii comercianți în domeniul peștilor, importând pește în valoare de peste 2.000.000.000 U.S.$. pe an; Tailanda, SUA, Norvegia, China, Danemarca și Canada toate exportă pește în valoare de peste 2.000.000.000 U.S.$.

• În unele regiuni, peștii sunt crescuți la 'ferme' din zone închise de mare, de obicei aflate în apropiere de coastă și în golfuri mici și estuare.

POLUAREA MARINĂ



INFORMAȚII:

• Mările și oceanele lumii devin din ce în ce mai poluate. Aproape jumătate din poluare provine de la deșeurile vărsate în regiunile de coastă sau este transportată de râuri. Cam o treime este purtată de aer, puțin peste o zecime provine din traficul maritim și altă zecime din descărcarea deșeurilor în mare. O parte mică (aproximativ 1%) provine din producția de coastă a petrolului și gazelor naturale.

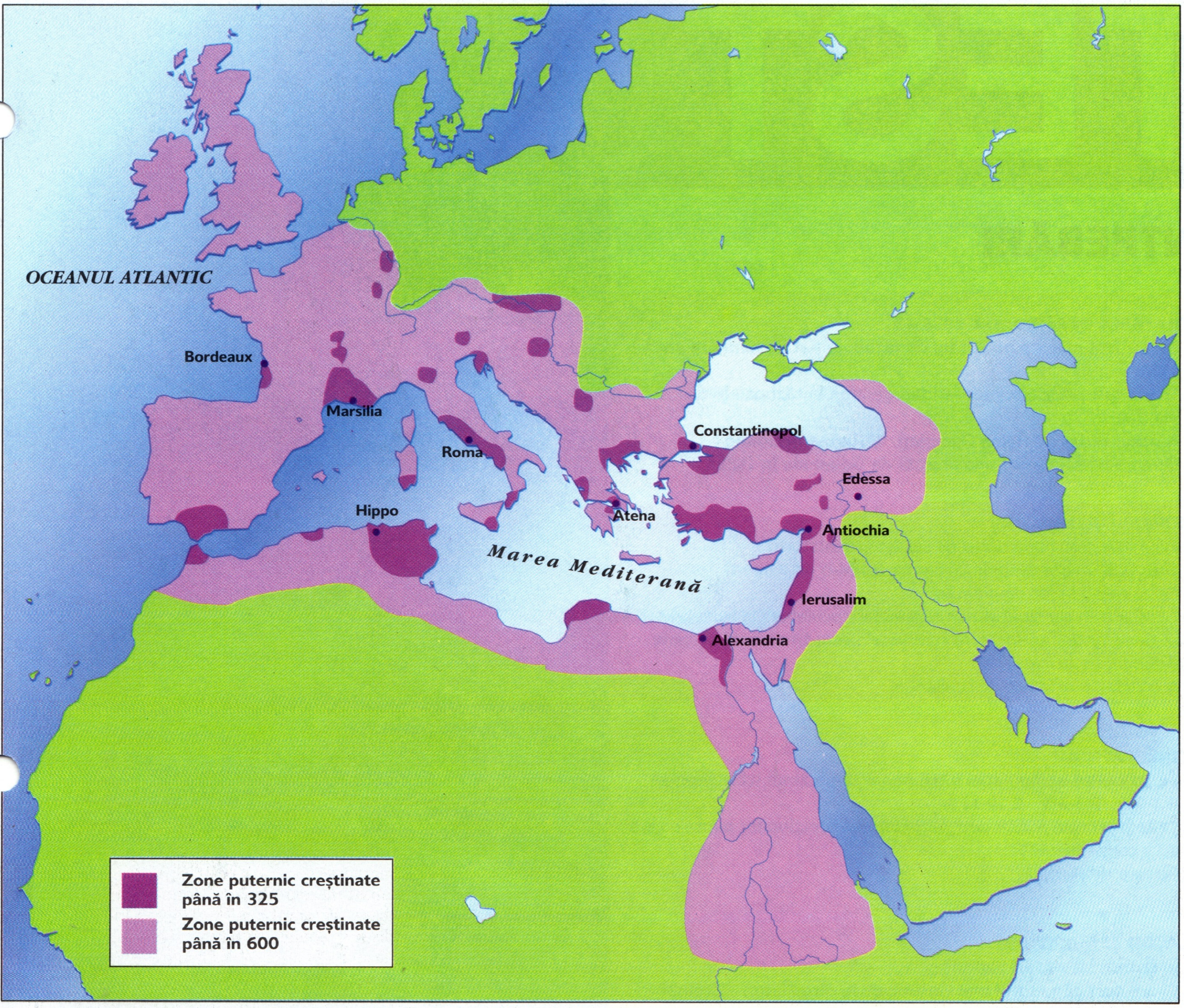
• Regiunile de mare închise sau semiînchise, precum și cele cu curenți slabi, sau curenți care contribuie la concentrarea depunerilor, sunt cele mai poluate.

• O poluare puternică afectează apele de coastă (descărcarea directă a substanțelor poluante și poluarea transportată de râuri) și drumurile navigabile (poluare prin traficul maritim). Un anumit grad de poluare este localizat în regiuni mai adânci ale oceanelor (datorită descărcării deșeurilor și a producției de petrol și gaze naturale). Poluarea purtată de aer este foarte răspândită, dar este mult mai puternică în mările care înconjoară zone industriale (de exemplu Marea Nordului este adiacentă cu regiunea puternic industrializată a Europei de Nord) decât în oceane. Oceanul Pacific de Sud aer cea mai puțină poluare purtată de aer.

• Apele reziduale constituie o formă importantă a poluării în regiunile de coastă puternic populate, unde adesea ele sunt pompate în mare fără vreo tratare prealabilă. Acestea desfigurează plajele și constituie o amenințare pentru sănătate datorită bacteriilor.

• Azotul și fosforul, provenite din apele reziduale, îngrășăminte și reziduuri industriale, afectează și ele regiunile de`coastă. Ele încurajează creșterea unor cantități masive de alge, care distrug plajele și omoară sau contaminează peștii și scoicile. Algele dese determină o scădere puternică à nivelului de oxigen din apă.

• Scurgerile de petrol, atât cele accidentale cât și cele voite (prin spălarea navelor petroliere pe mare, sau când s-a turnat petrol în mare în timpul Războiului din Golf ca un act de sabotaj de către forțele irakiene), poluează mările, distrug plajele și omoară păsările și animalele marine.



CREȘTINISMUL ÎN 500 D. HR.

În anul 500 d.Hr., Biserica Creștină era dominantă în cea mai mare parte a lumii mediterane și a Europei occidentale.

IMPORTANȚA SFÂNTULUI PAUL

Creștinismul începuse ca o sectă evreiască, însă primul său mare misionar, Sfântul Pavel, a transformat-o într-o religie dispusă să accepte convertiți de orice apartenență rasială sau religioasă care erau pregătiți să fie botezați. Mesajul său de dragoste și toleranță, simțul de comunitate pe care îl [illegible]șau aderenții săi și importanța [illegible] care o dădea vieții de apoi a făcut-o populară. În ciuda persecuțiilor, ea a înflorit, iar când Împăratul Constantin s-a convertit în anul 324, ea a pus repede în umbră toate religiile și cultele rivale. Au pornit misiuni din lumea romană pe Nil în jos, unde au convertit locuitorii Etiopiei, și până în India.

MIȘCAREA MONASTICĂ

În anul 500, biserica era organizată într-o serie de episcopii, dintre care cele mai importante erau Roma, Constantinopol, Edessa, Antiohia și Alexandria. Episcopia de la Roma era cea mai vulnerabilă dintre acestea, pentru că nu avea protecție politică față de triburile barbare, în timp ce episcopiile din est aveau protecția Imperiului Oriental condus din Constantinopol. Episcopii erau autoritățile superioare în cadrul bisericii, însă a existat o mișcare monastică importantă, care s-a dezvoltat din tradiția de a deveni un pustnic și a trăi în afara societății normale pentru a forma o comuniune cu Dumnezeu.

CREDINȚE DE BAZĂ

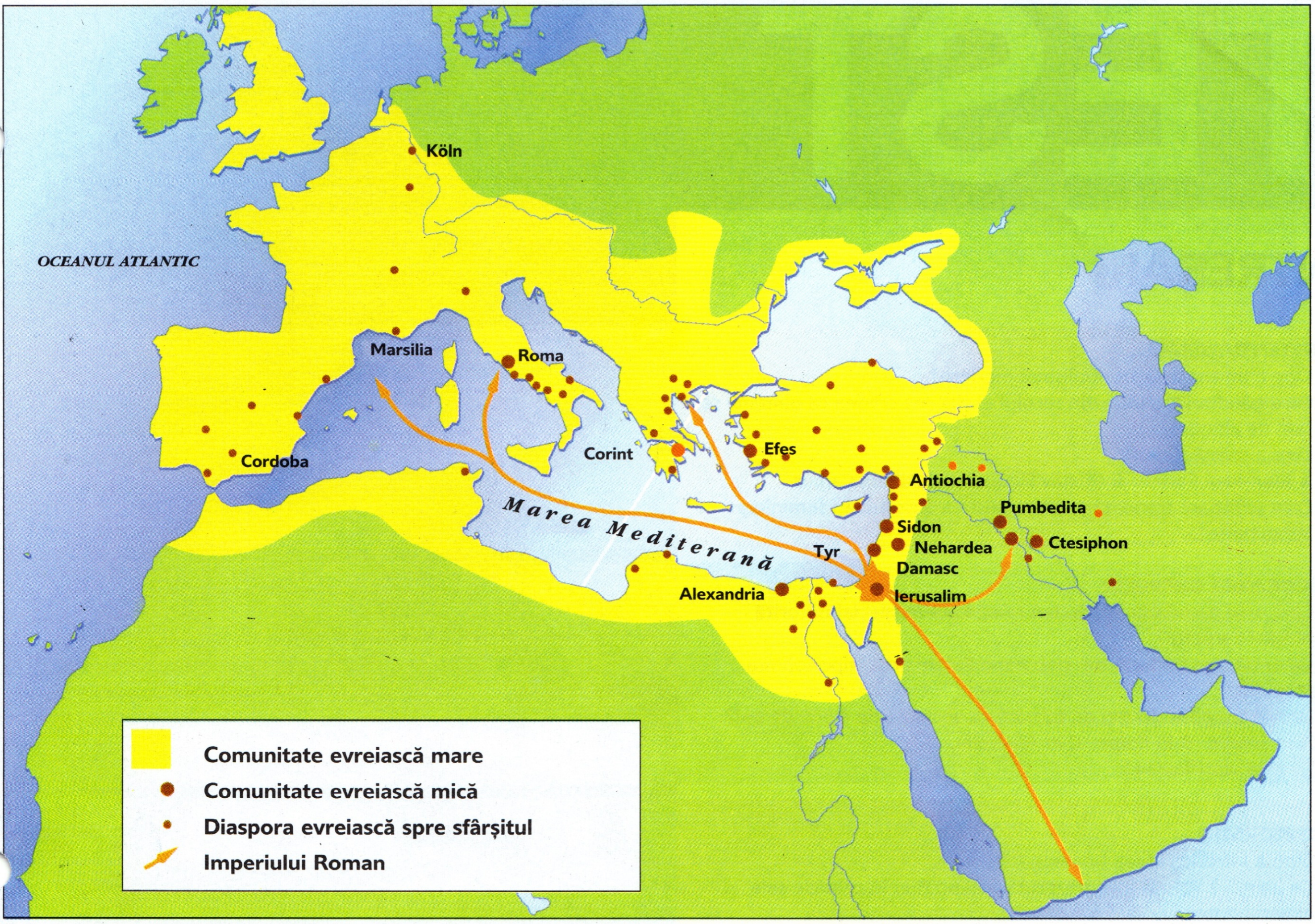
Credința de bază a creștinilor era că Dumnezeu atotputernic este o trinitate: Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul (Iisus) și Dumnezeu Sfântul Duh; și că Dumnezeu și-a dat fiul pentru a ispăși păcatele umanității. Sfânta Treime avea multe interpretări. Dacă, de exemplu, Iisus nu a existat înainte de a fi fost conceput în Maria, cum ar fi putut să facă parte din Sfânta Treime înainte de acel moment? Un preot egiptean, Arie, a ajuns la concluzia că Iisus este divin, dar nu întocmai egalul lui Dumnezeu. Sinodul din Niceea (325 d.Hr.) a decis că arianismul este o erezie.

NATURA LUI HRISTOS

Cu câțiva ani mai târziu, Nestorius, patriarhul Constantinopolului, a ajuns la concluzia că Iisus trebuie să fi fost două persoane separate, una divină și una umană. Biserica oficială a hotărât că Iisus este într-adevăr divin și face parte din Sfânta Treime; însă el avea două naturi, una umană și una divină – nu era două ființe separate. Nestorianismul a fost și el etichetat drept erezie. Până în anul 500 a apărut o nouă erezie, monofizitismul, care a declarat că Iisus nu are două naturi, ci era complet divin. Această doctrină a fost cea care a determinat câteva biserici orientale – armeană, etiopiană, coptă și iacobită – să se desprindă pentru totdeauna de celelalte părți ale bisericii.

GÂNDITORI CREȘTINI

Mulți mari gânditori descriseseră esența credinței creștine până în anul 500: ideile lor erau bazate pe scrieri despre viața și învățătura lui Iisus, în special pe evanghelii, din care existau multe versiuni. Interpretarea acestor lucrări și asamblarea lor în Biblie a fost o sarcină importantă în care Sfântul Ieronim a avut un rol important. Poate cel mai important gânditor de la sfârșitul Imperiului Roman a fost Sfântul Augustin. El a fost episcopul de la Hippona din Africa de Nord și a exprimat doctrina păcatului originar: anume că omul era păcătos din fire și el trebuie să fie salvat de natura sa păcătoasă de către Dumnezeu. Aceasta a fost o idee centrală în dezvoltarea bisericii creștine în secolele care au urmat.



IUDAISMUL ÎN 500 D.HR.

Poate cel mai important aspect al iudaismului a fost faptul că a dezvoltat conceptul de monoteism (existenţa unui singur Dumnezeu). Monoteismul a devenit un element critic nu numai în iudaism, ci şi în creştinism şi în islamism.

CREDINŢA ÎNTR-UN SINGUR DUMNEZEU

Monoteismul a luat amploare în rândul evreilor în perioada dinainte de anul 600 î.Hr. Ei credeau că au fost aleşi de Dumnezeu pentru a moşteni ţinutul Canaanului, datorită dorinţei lui Abraham de a-şi sacrifica fiul pentru Dumnezeu, şi că apoi ei au fost scoşi din captivitate din Egipt de către Moise. De asemenea ei au ajuns să creadă că la un moment dat în viitor, regatul lui Dumnezeu va fi întemeiat pe Pământ. Evreii credeau că templul din Ierusalim a centrul pământean al religiei .or. S-a întemeiat un regat evreiesc, David şi Solomon fiind cei mai importanţi regi ai săi, dar acesta s-a despărţit în două, iar segmentul nordic a fost distrus de asirieni. Segmentul sudic a continuat să existe ca stat independent până în anul 586 î.Hr., când templul a fost distrus de babilonieni, iar evreii de acolo au fost exilaţi. În timpul acestui exil gânditorii evrei, sub tensiunea despărţirii de patria lor, şi-au codificat credinţele şi au scris o prezentare detaliată a istoriei lor. Această perioadă a cunoscut de asemenea dezvoltări teologice noi, inclusiv conceptul unei satane vii; credinţa că într-o zi morţii vor renaşte; şi în al treilea rând, că într-o zi un Mesia va apărea pentru a salva poporul evreu. Evreii s-au întors în Israel după cucerirea persană, dar au întâmpinat noi ameninţări la adresa identităţii lor după ce armatele greceşti ale lui Alexandru cel Mare au cucerit Orientul Mijlociu, la sfârşitul secolului IV. Seleucizii sirieni erau prea puternici pentru mica populaţie evreiască şi, pe măsură ce puterea politică a slăbit, liderii spirituali au devenit din ce în ce mai importanţi. Preoţia a luat o poziţie centrală în cultura evreiască, iar studiul Thorei, legea după cum este ea cuprinsă în Pentateuh (primele cinci cărţi ale Bibliei), era însoţit de discuţii despre suflet. La începutul secolului întâi î.Hr., biblia evreiască începuse să adopte o formă mai extinsă: scrierile cunoscute sub numele de Profeţii au fost adăugate la Pentateuh: ele au relatat istoria evreilor din timpul întemeierii primului regat. În următorii 200 de ani au fost adăugate ultimele scrieri care au format biblia evreiască. Printre acestea se numărau Proverbele şi Cartea Psalmilor.

MESIA

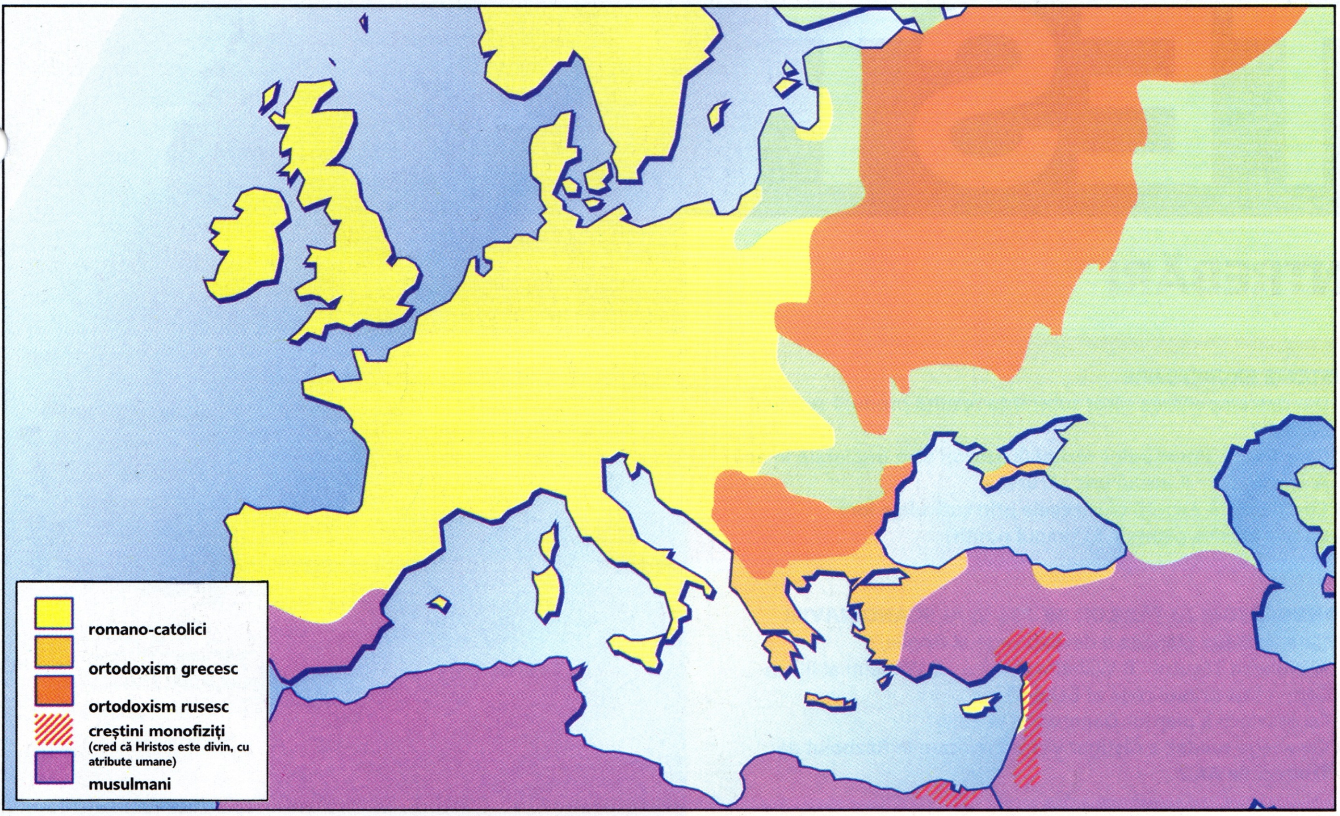
Rezistenţa evreilor împotriva dominaţiei greceşti a fost urmată de rezistenţa împotriva romanilor, care au cucerit Israelul în anul 63 î.Hr. Credinţa într-un Mesia a căpătat acum o foarte mare importanţă şi au apărut multe persoane ce susţineau că ei sunt Mesia (în contextul evreiesc, Iisus din Nazaret a fost un asemenea lider). Rezistenţa împotriva romanilor a culminat în revolte armate şi în timpul uneia dintre acestea, cea din anul 70 d.Hr., templul din Ierusalim a fost distrus din nou. Evreii s-au mutat în diferite oraşe din lumea romană, iar revoltele lipsite de succes au accelerat acest proces.

MIŞNA ŞI GHEMARA

Această diasporă evreiască în lumea romană a fost însoţită de dezvoltarea unor noi tradiţii în cadrul iudaismului. S-a dat o importanţă din ce în ce mai mare studierii dreptului. Thora, sau legea, după cum este ea exprimată în Pentateuh, a fost treptat înlocuită cu o Thora orală mai cuprinzătoare, incluzând comentarii referitoare la Pentateuh. Această tradiţie orală a fost la rândul ei notată într-o formă scrisă. Personajul central în realizarea acestui nou document a fost Rabinul Iuda Prinţul, care şi-a finalizat lucrarea, Mişna, în jurul anului 200 d.Hr. Studii ulterioare au fost adunate în Ghemara din Ierusalim, din secolul al 4-lea, şi în Ghemara din Babilonia, de prin anul 500 d.Hr. Împreună, Mişna şi Ghemara au fost numite Talmud.

LIDERI RELIGIOŞI

Pe măsură ce notarea legilor şi a comentariilor referitoare la ele a ajuns să joace un rol central în iudaism, rolul liderului religios s-a schimbat şi el. În timpul perioadei până în jurul anului 100 d.Hr. rolul preoţiei era legat, în mare parte, de monitorizarea sacrificării de animale. Sângele animalelor era uns pe altare, în timp ce carcasa era arsă ca ofrandă pentru Dumnezeu, sau împărţită între preot şi proprietarul animalului. După distrugerea templului din Ierusalim de către romani, sacrificiul a ajuns să ocupe un loc mult mai mic, şi o dată cu creşterea importanţei comentariilor pe marginea legilor, au căpătat mai multă greutate învăţătorii individuali – rabinii. Rabinii, remarcaţi prin respectarea strictă a legii lor sfinte, au devenit personaje centrale în organizarea iudaismului. Punctul focal a devenit sinagoga, o clădire în care o comunitate evreiască locală putea să se întâlnească pentru rugăciuni şi studii. Centrul acesteia era o 'arcă' (în realitate, un dulap) în care erau ţinute sulurile scrise de mână ale Pentateuhului. Evreii s-au deplasat prin Imperiul Roman, spre oraşe unde se bucurau de avantaje economice, în special în apropierea bazelor legionare, precum Köln. Şi în ciuda faptului că triumful creştinismului sub Constantin a făcut ca poziţia lor să devină şi mai rea, comunităţile evreieşti strâns unite au reuşit să păstreze o credinţă puternică.



CREȘTINISMUL ÎN 1200 D.HR.

Până în 1200, ramurile de răsărit și de apus ale bisericii creștine se despărțiseră deja: apusul era condus de papalitatea de la Roma, iar biserica ortodoxă de răsărit își avea sediul de bază în Constantinopol. Motivele pentru despărțire aveau foarte mult de-a face cu teritoriile mari peste care se extinsese religia. Ortodoxia era acum răspândită pe cea mai mare parte a Europei de est – ea ajunsese în Moravia în jurul anului 863, prin misiunea fraților Sfântul Chiril și Sfântul Metodiu, și fusese adoptată de asemenea și de sârbi în secolul al 9-lea. În 988, ortodoxia a devenit religia oficială a Rusiei. Controlarea strictă a bisericilor răsfirate de către o administrație centralizată era practic imposibilă și a devenit inevitabilă dezvoltarea unor diferențe regionale.

MAREA SCHISMĂ

Deși Marea Schismă dintre bisericile estică și vestică a avut loc în 1054, cele două aflându-se pe căi divergente cel puțin din secolul IX, când Papa a refuzat să recunoască alegerea lui Fotios ca Patriarh al Constantinopolului, și probabil de când Împăratul Roman Constantin I și-a mutat capitala în Bizanț, în 330. (Din acea dată și din acel motiv, orașul străvechi Bizanț a devenit cunoscut sub numele de Constantinopol, locul în care în prezent se află Istanbulul.) Disputa doctrinelor în centrul Marii Schisme era legată de așa-numita "clauză Filioque". "Filioque" în latină înseamnă "și de la fiul" și se referă la ideea că Sfântul Duh provine nu numai de la Dumnezeu Tatăl, ci și de la Fiul lui Dumnezeu. Aceasta nu făcea parte din Credința inițială de la Nicene pe care a fost fondată biserica și insistența romano-catolicismului asupra includerii sale a fost una dintre principalele surse de aversiune din partea aderenților ortodocși. Multe alte diferențe între cele două biserici au ieșit acum la iveală. În timp ce romano-catolicii se luptau să mențină controlul deplin asupra tuturor bisericilor naționale, ortodoxia răsăriteană permitea fiecărei națiuni să își aleagă propriul Patriarh și episcopii. Deși Patriarhul de la Constantinopol a fost acceptat drept conducător al bisericii datorită rangului său superior, în realitate el era primul dintre egali și nu un conducător autocrat.

UTILIZAREA LIMBII LATINE

În timp ce Roma a făcut tot ce a putut pentru a menține liturghia în latină, ortodoxia a permis utilizarea limbii naționale în slujbele bisericești. (Atitudinile diferite față de celibat – romano-catolicii insistă asupra sa pentru toți clericii, în timp ce în ortodoxia răsăriteană episcopii și călugării trebuie să fie celibatari dar preoții de la parohii nu trebuie să fie – erau ferm stabilite deja în secolul IV). Poziția papalității fusese complicată de conflictul cu Sfântul Imperiu Roman. În 962, Papa Ioan al XII-lea a cerut ajutor militar din partea lui Otto I al Germaniei și în schimb l-a făcut pe Otto Rege al romanilor; în urma acestui fapt regii germani au cerut dreptul de a conduce imperiul. Astfel s-a ajuns la Controversa Învestiturii de la sfârșitul secolului al XI-lea și începutul secolului al XII-lea, când papalitatea a încercat să îl împiedice pe împăratul german să își numească candidați în diferite posturi în biserică. A izbucnit războiul și în 1084 Henric al IV-lea a ocupat Roma și l-a obligat pe Papa Gregor al VII-lea la exil în Sicilia. Au existat și alte bătălii în timpul papalității lui Urban al II-lea (1088-1099). Biserica răsăriteană fusese grav slăbită de conflictul dintre Patriarh și Împăratul bizantin. Echilibrul politic s-a răsturnat în partea cealaltă, liderii spirituali încercând să îi controleze pe laici. În anul 1057, Patriarhul Mihai Cerularius, la scurt timp după confruntarea sa cu Roma, l-a detronat pe Împăratul Mihai al VI-lea.

MONASTICISMUL

În timp ce aceste lupte se dezvoltau între biserică și stat și între biserică și biserică, grupurile de credincioși au început să formeze comunități izolate în care puteau să se dedice complet vieții spirituale. Această mișcare este numită monasticism. În vest, monasticismul era bazat pe viața și munca Sfântului Benedict (cca. 480-cca. 547); în est, el a luat naștere din scrierile Sfântului Vasile cel Mare (cca. 329-397). Ambele tradiții pun accent pe scolasticism și autonegare, însă mănăstirile romano-catolice sunt controlate de Vatican, iar mănăstirile ortodoxe sunt autonome.

PROVOCAREA ISLAMISMULUI

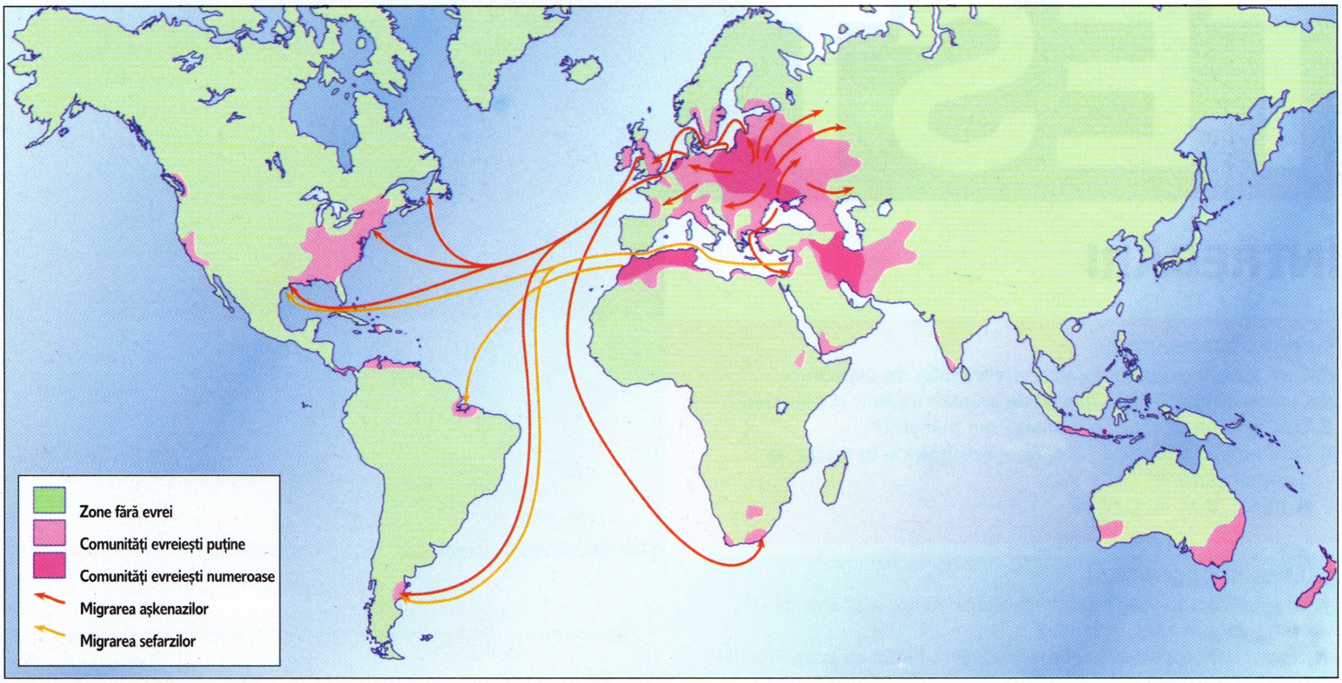
Între timp, islamismul a început să fie o amenințare tot mai mare pentru ambele facțiuni – estică și vestică – ale bisericii creștine. Deși musulmanii au fost treptat alungați din Spania, creștinismul a ajuns acum sub mare presiune în est datorită forțelor expansioniste conduse de selgiucizi și armata lor de sclavi turci. Marele Imperiu al Selgiucizilor a atins culmea gloriei sub Malik-Shah (1055-92), când și-a inclus în teritoriu Anatolia, Irakul, Persia și Siria. Ierusalimul era sub control musulman încă din secolul VII, dar bisericile creștine nu au fost preocupate de aceasta până în secolul al XI-lea, când turcii selgiucizi au început să se amestece cu pelerinii spre Țara Sfântă. Apoi selgiucizii au atacat Imperiul Bizantin, învingându-l la Manzikert în 1071. Împăratul Mihai al VII-lea a cerut ajutor de la Roma. În 1095 la Consiliul de la Clermont Papa Urban al II-lea a pornit o Cruciadă pentru a recuceri Ierusalimul din mâna ateului.

CRUCIADELE

Însă în loc să apropie ortodoxia răsăriteană de romano-catolicism, lupta împotriva dușmanului turc comun a adâncit diferențele dintre cele două. Când armatele france ale Primei Cruciade s-au adunat la Constantinopol în 1097 înainte de a se îmbarca pe ultima sută de metri a călătoriei spre Țara Sfântă, împăratul bizantin Alexios I (Comnenul) a dorit să întoarcă situația spre avantajul său politic și a încercat să îl facă pe fiecare lider să depună un jurământ de credință față de el. Toți în afară de unul dintre cruciați, Raymond al IV-lea, Conte de Toulouse, au fost de acord cu acest lucru și asta, în mod previzibil, a dus la conflicte ulterioare de interese când trebuia să se decidă cum se vor împărți pământul și prada de război între victorioși.

DEVASTAREA CONSTANTINOPOLULUI

Prima Cruciadă a luat sfârșit în 1099, după cucerirea Ierusalimului și stabilirea de state creștine în Palestina și în Siria, însă acesta nu a fost nici pe departe triumful la care se sperase. Cea de-a Doua Cruciadă (1147) și cea de-a Treia Cruciadă (1188) au apărut ca consecințe directe ale primei cruciade, deoarece armatele france încercau să își consolideze poziția în Țara Sfântă. Însă turcii selgiucizi, sub conducerea lui Saladin, au recucerit treptat Palestina, până când tot ce le-a rămas Cruciaților a fost doar o fâșie îngustă de coastă. O a Patra Cruciadă a fost pornită în 1204, dar în loc să îi înfrângă pe turci, această expediție a scos la lumină adâncimile discrepanței în cadrul creștinătății: Cruciații, provocați de venețieni care le-au închiriat o flotă, au atacat Constantinopolul și l-au devastat.



IUDAISMUL ÎN ANUL 1900

Până în 1900, iudaismul fusese stabilit ca una dintre cele mai importante religii ale lumii, având comunități importante în Europa de vest și de est, Africa de Nord și Orientul Mijlociu. Iudaismul era încă bazat strict în jurul evreilor ca popor, iar evreii mai erau încă victime ale unui antisemitism larg răspândit, indiferent că acesta era ascuns (ca și în marea parte a Europei de vest și în America de Nord) sau public, ca și în domeniile țarului rus, domenii în care era inclusă marea populație evreiască din Polonia.

NOI COMUNITĂȚI RELIGIOASE

Într-adevăr, răspândirea populațiilor evreiești s-a datorat în mare parte rezultatelor persecuțiilor anterioare. Existase o mișcare a evreilor din patria tradițională, Palestina, încă din vremurile romane, spre Europa și Orientul Mijlociu. Aceste comunități evreiești, ținute laolaltă prin puterile unei religii organizate în jurul învățăturii și centrate în sinagogi, se bucuraseră uneori de susținere din partea conducătorilor laici: înainte ca Imperiul Roman să devină creștin, pe ținutul Mesopotamiei înaintea cuceririi musulmanilor din 800 d.Hr., în Spania în timpul perioadei inițiale a conducerii musulmane până aproximativ în anul 1100 și pentru perioade scurte de timp în unele părți ale Europei creștine la începutului Evului Mediu.

În general, lumea musulmană era mai tolerantă față de comunitățile evreiești decât lumea creștină. Aproximativ din 1100, când au început cruciadele, persecuția a fost o amenințare permanentă pentru evrei.

EXPULZĂRI ȘI MIGRAȚIUNI

Evreii au fost alungați din mai multe țări și au fost nevoiți să se deplaseze spre est pentru a găsi pământ pe care să îl poată coloniza. Cea mai mare expulzare a avut loc în Spania și Portugalia la sfârșitul secolului al XV-lea. Această expulzare a dus la una dintre marile despărțiri în cadrul poporului evreu: între așa-numiții așkenazi, care se stabiliseră în Europa la începutul Evului Mediu, și evreii care fuseseră expulzați din Spania – sefarzi. Diferitele grupuri de evrei tindeau să se restabilească împreună, astfel încât sefarzii se găseau în America de Sud, în timp ce coloniștii evrei din America de Nord erau în principal așkenazii.

O PERSPECTIVĂ MAI BUNĂ

Abia în perioada iluminismului din secolul al XVII-lea au început statele Europei de vest să își mai înmoaie legile împotriva evreilor și a iudaismului. Însă din această perioadă s-au dezvoltat comunități evreiești prospere în cadrul Europei de vest. Evreii au emigrat de asemenea spre America de Nord, unde toleranța religioasă din Statele Unite le oferea oportunități pe care nu puteau să le găsească în nici o altă parte. Gânditorii evrei, precum Moses Mendelssohn (1729-86), erau cunoscuți în iluminism, și multe dintre tradițiile centrale ale iudaismului până în secolul al XVIII-lea – ale raționalității și erudiției – se potriveau foarte bine în statele liberale progresive care se formau între anii 1750 și 1850.

EVREII DIN EUROPA DE EST

În Europa de est, lucrurile s-au desfășurat altfel. Restricțiile asupra evreilor au fost menținute în monarhiile absolute care dominau această regiune în secolele XVIII și XIX. Un element important nou în cadrul iudaismului s-a dezvoltat în Polonia. Numit hasidism (după evreii care au luptat împotriva practicilor religioase grecești în secolul al II-lea î.Hr.), se concentra asupra unor forme extatice de rugăciune ca un mijloc de comunicare mai direct cu Dumnezeu, și era (cel puțin la început) opus autorității rabinilor. Fondatorul său a fost făcătorul de minuni Israel ben Eliezer, și oferea o formă puternică de trăire religioasă, cu un aspect fizic pe care aspectele mai raționale ale religiei nu îl făceau, și aceasta a fost una dintre atracțiile sale pentru comunitățile aflate sub o permanentă amenințare într-o lume ostilă.

ATACURI ASUPRA EVREILOR

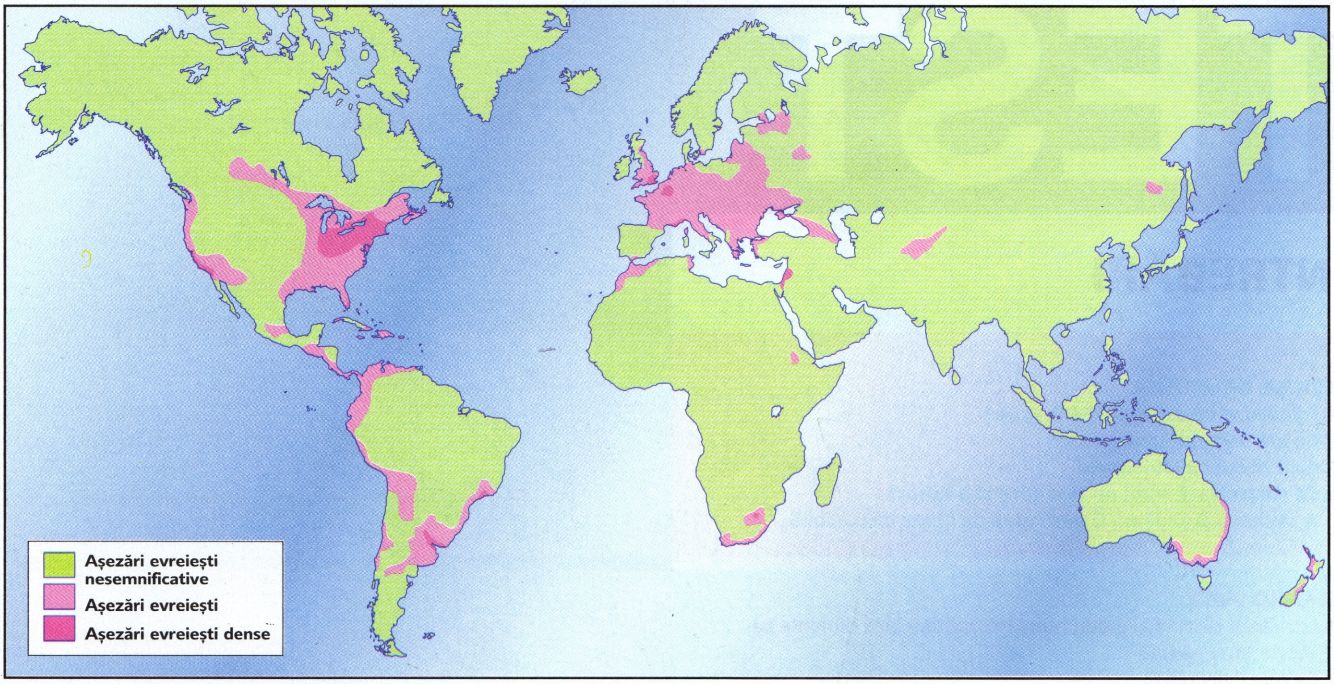
Amenințarea pentru evreii din estul Europei a luat o formă palpabilă la sfârșitul secolului al XIX-lea, când s-au pornit "pogromuri" – atacuri asupra evreilor – de către o autocrație rusească ce căuta căi de a distrage atenția de la propriile sale eșecuri și de a diminua presiunile efectuate asupra ei. Milioane de evrei au emigrat în SUA din Europa de est și sute de mii au fugit în Europa de vest.

TRADIȚII NOI

Evreii care au fugit din calea acestui ultim val de persecuție au adus cu ei tradiții care adesea erau diferite de cele ale evreilor din societățile mai liberale. Rezultatul a fost o diviziune aproape formală a iudaismului în diferite grupuri. Una dintre acestea, bazată strict pe raționalism, era iudaismul reformat: acesta considera că, de vreme ce nu toate scripturile au fost în mod necesar date de Dumnezeu, regulile religioase (precum recomandările de regim pentru femei) pot fi modificate în funcție de alte dezvoltări în cadrul societății. Iudaismul ortodox, pe de altă parte, considera că Thora, legea, a fost transmisă de Dumnezeu lui Moise și astfel trebuie respectată în toate circumstanțele. Evreii din Europa de est tindeau să adopte poziția ortodoxă, iar evreii hasidici din Europa de est s-au alăturat în cele din urmă vederii ortodoxe de bază. O poziție undeva între aceste două atitudini extreme a fost propusă de învățători precum Sabato Morais (1823-97), care în esență susținea ideea că era posibil să se adapteze unele dintre capcanele lumii moderne, păstrându-se în același timp autoritatea Thora. Acest ultim echilibru de legi și credințe a ajuns să fie cunoscut sub numele de iudaism conservator.

MIȘCAREA NAȚIONALISTĂ

Dezbaterile teologice viguroase despre natura iudaismului au fost însoțite de dezbateri politice viguroase. Parțial ca rezultat al persecuției din Europa de est, parțial datorită exemplului revendicărilor naționaliste ale multor grupuri rasiale din Europa și parțial datorită oportunității oferite de slăbiciunea Imperiului Otoman care stăpânea o mare parte a Orientului Mijlociu, mulți gânditori evrei au făcut presiuni pentru crearea unui stat evreu în Palestina. Cunoscută sub numele de sionism, această mișcare a devenit una dintre principalele aspirații ale multor comunități evreiești până în 1900. Astfel s-a ajuns în cele din urmă la fondarea Israelului în 1948.



IUDAISMUL ASTĂZI

Încă de la prima diasporă a existat o mişcare în cadrul iudaismului spre reîntemeierea unui stat evreiesc în Palestina. Această mişcare a fost numită sionism, după acel deal din Ierusalim pe care fusese construit străvechiul palat al Regelui David şi mai târziu Templul. Momentul decisiv a fost primul Congres Sionist Mondial din Basel din 1897, în urma căruia organizatorul său, Theodor Herzl (1860-1904), a început negocieri prelungite cu Kaiserul german, cu premierul rus, cu Sultanul otoman şi cu secretarul colonial britanic (Joseph Chamberlain), pentru organizarea unei treceri sigure a evreilor în Palestina.

DECLARAŢIA BALFOUR

În 1917 a urmat Declaraţia Balfour (numită după ministrul de externe şi fostul prim ministru Arthur Balfour): guvernul britanic a promis să creeze o nouă patrie pentru evrei, în Palestina. După Primul Război Mondial, aceasta a dus la o recolonizare evreiască sporită sub mandatul britanic ce administra regiunea, umplând vidul de putere creat în urma dezintegrării Imperiului Otoman. Arabii mutaţi se opuneau cu înverşunare imigrării evreieşti şi au avut loc lupte sporadice între cele două grupuri. Poate că această situaţie ar fi persistat pe durată nedeterminată, dacă nu s-ar fi ridicat la putere Hitler în Germania şi n-ar fi izbucnit cel de-al Doilea Război Mondial. Şase milioane de evrei au fost omorâţi în Holocaust, în timp ce naziştii au încercat să îşi implementeze "Soluţia Finală" pentru "chestiunea" evreiască. Mulţi evrei care au supravieţuit au fost mai dornici ca niciodată să părăsească scena acestui coşmar.

ÎMPĂRŢIREA

Sioniştii militanţi sub Vladimir Jabotinsky doreau o imigrare evreiască nelimitată pe întregul teritoriu al Palestinei, iar cererile lor au provocat o tensiune mărită cu arabii din regiunea respectivă. Nou întemeiatele Naţiuni Unite au conceput un plan pentru împărţirea Palestinei şi astfel s-a ajuns la retragerea britanicilor şi la crearea statului Israel în data de 14 mai 1948. Unul dintre cele mai importante statute a fost Legea Revenirii, care garanta cetăţenie israeliană automată tuturor evreilor care doreau să îşi facă un cămin acolo. Mulţi evrei continuă să profite de această lege, pentru a scăpa de persecuţia continuă din ţările arabe şi ale Europei de est. Primii 50 de ani din existenţa Israelului au fost dominaţi de războaiele cu vecinii lor arabi. Primul a avut loc în 1948, la scurt timp după întemeierea sa; apoi în 1956 când Israelul a susţinut o operaţiune anglo-franceză împotriva Egiptului, care naţionalizase Canalul Suez; Războiul de Şase Zile din 1967, în care Israelul a cucerit pământ nou; şi Războiul Yom Kippur din 1973.

UN STAT DIVIN?

Întemeierea Israelului a avut loc cu numeroase dispute şi analize în cadrul comunităţii evreieşti. Până când naziştii şi-au început programul de gazare sistematică, părerea evreiască ortodoxă a fost că o întoarcere la Israel nu putea fi realizată doar prin acţiune umană, în absenţa izbăvirii divine, iar susţinătorii sionismului erau împărţiţi în aspiraţiile lor pentru noua societate, pe care sperau să o creeze. Totuşi, până în 1945, aproape toţi evreii au înţeles sensul pe care îl avea Israelul şi, pentru prima dată, punctul lor de vedere era împărtăşit de comunitatea internaţională. Însă moştenirea lăsată de aceste dispute rămâne clar vizibilă: Congresul Sionist Mondial a ajuns să se separe de guvernul israelian şi acum se concentrează asupra facilitării imigrării în ţară şi a susţinerii activităţilor culturale şi educaţionale evreieşti în lume.

ÎN CE CRED EVREII

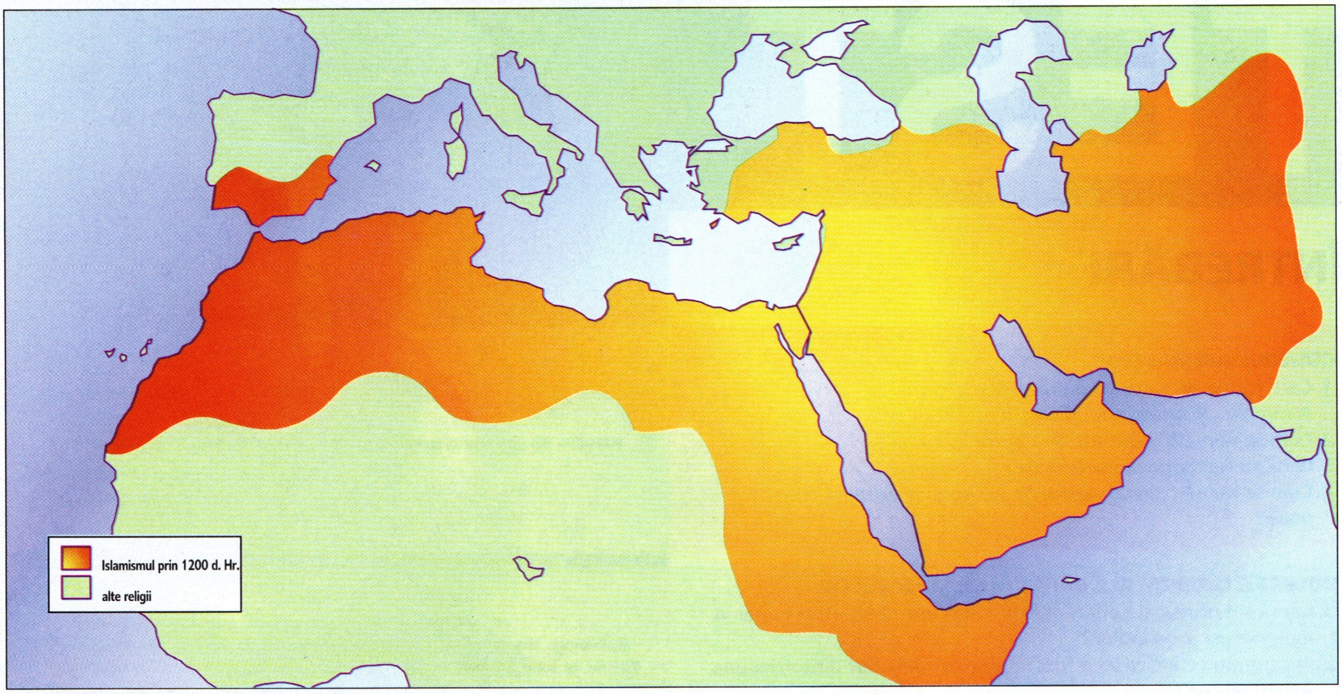
În această perioadă, doctrina iudaismului a rămas în cea mai mare parte neschimbată şi mai este bazată pe trei credinţe fundamentale: credinţa în Dumnezeu, în Thora şi în conceptul de neam şi moştenire comună. Dumnezeul credinţei evreieşti este atotputernicul, atoateştiutorul şi îngăduitorul Creator, a cărui Fiinţă este exprimată prin vieţile creaturilor sale, oamenii. Planul său a fost pentru prima dată dezvăluit lui Moise, care l-a scris în cele cinci cărţi ale Pentateuhului, şi mai târziu în cuvintele şi faptele profeţilor, ale căror cărţi alcătuiesc de asemenea o parte importantă a Bibliei evreieşti. În primul mileniu al erei creştine, eruditii rabinici au elaborat legea biblică într-un comentariu vast, ce definea fiecare aspect al credinţei şi al religiozităţii. Colecţia completă a acestor scrieri este Talmudul. Împreună, adevărul divin prezentat în Biblie şi interpretarea Bibliei de către rabini alcătuiesc legea religioasă a poporului evreu. Legea cuprinde instrucţiuni pentru toate aspectele unei vieţi echilibrate, cu un regim riguros, cu definiţii ale formelor corecte de religiozitate şi cu judecăţi despre chestiuni de ordin moral şi etic. Al treilea element distinct al iudaismului este credinţa evreilor în destinul lor unic în derularea planului lui Dumnezeu privind lumea, un destin care le-a fost dezvăluit cu peste 3.000 de ani în urmă când, conduşi de Moise în exod din robia în Egipt, evreii au încheiat o înţelegere cu Dumnezeu – "Pactul" – potrivit căruia ei vor trăi după voinţa Lui.

FAMILIA ŞI SABATUL

Familia joacă un rol crucial în iudaism, deoarece în principal prin ritualurile de familie evreii îşi învaţă credinţele, tradiţiile şi istoria poporului lor. Acestea sunt comemorate în diferitele festivaluri şi în Zilele Sfinte. Sabatul, Ziua de Odihnă ordonată de Dumnezeu, este rezervat ca un timp pentru reflexii personale şi pentru religiozitate comună. Cele două Zile Sfinte care sunt cele mai sacre sunt Rosh Hashanah (Anul Nou), care anunţă o perioadă de zece zile de căinţă; aceasta este urmată imediat de Yom Kippur (Ziua Ispăşirii), când evreii se roagă pentru iertarea păcatelor lor. Festivalul recoltei, Sukkot (Sărbătoarea Tabernacolelor) este adesea o ocazie pentru a-şi aminti de anii de rătăciri prin deşert şi se termină cu un festival dedicat Legii, Simhat Torah. Hanukkah sărbătoreşte victoria evreilor împotriva sirienilor, din 165 î.Hr., în lupta lor pentru libertatea religioasă. Cel mai important festival de familie este Pesach-ul, sau Paştele evreilor, care comemorează eliberarea evreilor din Egipt. Supravieţuirea iudaismului, în ciuda persecuţiei şi a migrării forţate, a fost asigurată de fuziunea sa unică între credinţă, ritualuri practice şi credinţa într-o identitate comună.

ASIMILAREA

Evreii încă mai trebuie să-şi găsească propriile răspunsuri la vechile întrebări despre măsura în care ar trebui să se asimileze sau nu în convenţiile sociale ale ţării în care trăiesc. Populaţia evreiască se află în declin, parţial datorită unei rate a natalităţii mai scăzute şi parţial datorită faptului că un număr tot mai mare de evrei se căsătoresc cu neevrei. Rata căsătoriilor mixte în SUA a fost sub 5% în anii 1920, dar acum s-a ridicat la peste 50%, în timp ce în Marea Britanie au crescut de zece ori între anii 1960 şi 1990. În plus, a existat o îmbunătăţire generală a poziţiei evreilor în societate şi aceasta a înlăturat cel puţin o parte a ceea ce de-a lungul istoriei a fost unul dintre factorii principal de unificare în cadrul iudaismului – lupta comună împotriva oprimării. Libertăţile şi oportunităţile economice fără precedent pentru evreii din secolul al XX-lea au avut ca rezultat un declin grav al religiozităţii definite de Lege.



ISLAMISMUL ÎN 1200 D.HR.

Islamismul a început la Mecca, în vestul Arabiei, prin 610 d.Hr.. Mahomed, pe care credincioşii îl venerează ca ultimul şi cel mai mare din şirul de profeţi în care sunt incluşi Avram şi Iisus, a fost un negustor bogat, un membru al puternicului trib Qu'raysh. În această vreme el a ajuns să fie convins de faptul că primea mesaje de la Dumnezeu, iar misiunea sa a devenit să le transmită pe acestea lumii întregi.

CREDINŢA LUI MOHAMED

El le-a propovăduit oamenilor din Mecca să îşi supună vieţile unicului Dumnezeu şi să îşi abandoneze toţi idolii, să îi iubească pe săraci, pe deposedaţi şi pe cei înrobiţi, şi că pe baza vieţilor lor ei vor răspunde în faţa lui Dumnezeu în Ziua Judecăţii de Apoi. Islamism înseamnă "supunere faţă de Dumnezeu" şi musulman înseamnă "om care îşi trăieşte viaţa după voinţa lui Dumnezeu". Astfel nu există distincţie în credinţa islamică între credinţă şi acţiune – musulmanii ar trebui să încerce să trăiască fiecare aspect al vieţii lor sub comanda lui Allah. Făcând acest lucru, ei îşi afirmă angajamentul faţă de o comunitate de veneratori într-un univers creat şi ordonat prin puterea divină.

EVADAREA LA MEDINA

Opoziţia elementelor conservatoare din rândul bogaţilor a crescut şi Mohamed a fost obligat să părăsească Mecca cu câţiva adepţi, plecând la Medina, un oraş din nord. În 630 d.Hr. s-a întors la Mecca, a ocupat cu uşurinţă oraşul şi i-a distrus toţi idolii păgâni. Mohamad a convertit majoritatea locuitorilor la islamism. Marile lui succese au atras triburi din întreaga Arabie spre noua religie şi autoritatea lui Mohamed ca şef de stat era necontestată. Profetul a murit cu doi ani mai târziu în 632. Ca şi imperiul persan şi bizantin spre nord şi spre est, armatele arabe au invadat Egiptul, Palestina, Siria, Irakul şi Persia, urmate în următorii 20 de ani de Africa şi Spania spre vest şi India spre est. Aceste succese militare sunt văzute de credincioşi ca dovezi susţinând adevărul învăţăturilor profetului. Erudiţii occidentali recunosc că faptul că Islamul oferea o cale nouă, deosebită, de definire a vieţii comunale şi individuale, a fost un agent puternic în expansiunea extraordinar de rapidă a imperiului islamic.

ATRACŢIILE ISLAMISMULUI

O altă atracţie a islamismului, diferită de creştinism, era simplitatea relativă a mesajului său: "Există un singur Dumnezeu, iar Mohamed este profetul său". Creştinii trecuseră prin secole de dezbateri şi conflicte armate privind natura lui Dumnezeu, şi relaţia sa faţă de ceilalţi membri ai Sfintei Treimi – Iisus Hristos şi Sfântul Duh. De exemplu, dacă Iisus Hristos s-a născut din om, putea să existe înaintea naşterii sale? Şi dacă nu a existat înaintea naşterii sale, cu siguranţă nu era egalul lui Dumnezeu, care este etern? În mod similar, dacă Hristos s-a născut din om, era parţial uman sau complet divin? Aceste subiecte dificile au împărţit bisericile creştine. Mesajul islamismului era mult mai simplu. Mohamed era un simplu om; iar doctrinele islamismului, provenind din aceleaşi surse orientale-mijlocii ca şi creştinismul şi iudaismul, aveau o atracţie puternică. Similar, în Persia, unde zoroastrismul fusese religia dominantă, islamismul exercita atracţii puternice. Zoroastrismul este o religie dualistă – adepţii săi cred că există o forţă a binelui şi o forţă a răului, dar nici una dintre ele nu este mai puternică decât cealaltă. Islamismul nu a negat existenţa răului, dar l-a situat în contextul unui univers mai satisfăcător, în care un Dumnezeu binevoitor era factorul dominant.

KORANUL

Dacă exercita atracţii pentru adepţii altor religii datorită claritătii mesajului său despre natura lui Dumnezeu, islamismul era atrăgător şi datorită naturii cărţii sale sacre, Koranul. Regulile din Koran dădeau un cod strict credincioşilor, care oferea un sprijin pe când Biblia creştină, de exemplu, necesita mai multă interpretare. Koranul, o colecţie a revelaţiilor pe care le-a avut Mohamed, a fost compus în forma sa finală sub cel de-al treilea calif. El oferă instrucţiuni despre felul în care trebuie să-şi trăiască viaţa credincioşii şi pune un accent mare pe solidaritatea comunală. Koranul are un mesaj clar, şi a dat o mare putere spirituală adepţilor lui Mohamed.

RUPTURI ŢI SCHISME

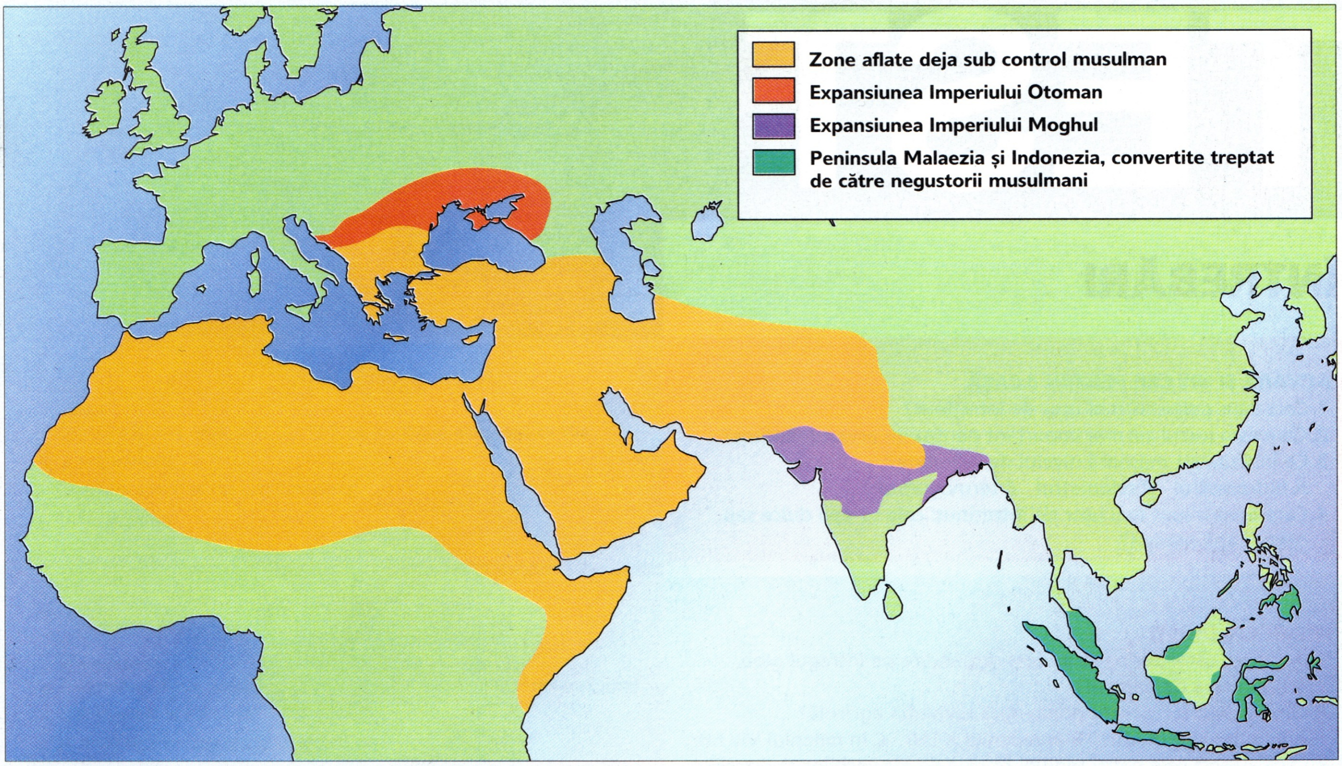
În ciuda puterilor mari ale islamismului, în primele câteva decenii după moartea profetului în cadrul comunităţii islamice au apărut conflicte de durată. Ceea ce a început ca o dispută de natură pur politică, a persistat până în ziua de azi. Majoritatea musulmanilor, adepţii sunnismului, cred că Mohamed a murit fără a-şi numi succesorul sau a stabili o procedură pentru predarea puterii. Oponenţii lor susţin că conducerea musulmanilor a rămas în cadrul familiei profetului şi că Ali, ginerele său, fusese numit de el succesorul şi moştenitorul său. Acest grup a devenit cunoscut sub numele de Shi'a, şi dezacordul lor fundamental cu musulmanii sunniţi constă în aderenţa lor la Imamat, sau conducerea de inspiraţie divină din cadrul familiei lui Mohamed. Sunniţii acceptă conducerea în esenţă lumească a califului – cu alte cuvinte, faptul că liderii politici nu trebuie neapărat să fie şi lideri religioşi.

ŞIIŢII ŞI SUFISMUL

Şiiţii credeau că un mahdi ascuns, sau lider de inspiraţie divină, va apărea într-o zi şi că liderul politic ideal era de asemenea şi un lider religios. Acest lucru a avut consecinţe teologice şi politice importante. Poziţia şiiţilor a condus în mod natural la o respingere a lumii laice şi la o poziţie de opoziţie în timpul acestor prime secole de islamism. Pentru credincioşii Shi'a a fost greu să accepte un guvern lumesc de orice fel. Credincioşii shi'a reprezentau un ideal purist şi au influenţat dezvoltarea misticismului sufiştilor, un grup care căuta uniunea directă între sine şi Dumnezeu, adesea printr-un proces de veneraţie extatică. Cu accentul asupra experienţei personale, sufismul a adăugat o nouă dimensiune la islamism şi această ramură a fost extrem de influentă de la începuturile sale în secolul al optulea, însoţind expansiunea misionară a islamismului în Africa şi India. Perioada "Califilor drept călăuziţi" (632-661) este şi acum considerată de musulmani a fi un exemplu stimulator de acţionare în lume a voinţei lui Dumnezeu. Ea s-a sfârşit cu asasinarea ginerelui lui Mohamed, Ali, de către Kharijite, şi a fost urmată de dinastia Omayyad (661-750), cu sediul la Damasc. Domnia lor a fost martoră la confirmarea şi extinderea avansărilor militare din primii ani. Apoi în 750, tronul a fost preluat de Abu-al-Abbas, un descendent al unchiului profetului, al-Abbas, şi capitala a fost din nou mutată în nou-întemeiatul "Oraş al Păcii", Bagdadul. Primele două secole a ceea ce este cunoscut sub numele de califatul abbasid (750-1258) au fost martore la înflorirea unei mari civilizaţii. Conducătorii abbasizi la început au încurajat, iar mai apoi au participat la suprimarea teologiei raţionale a Mu'tazilah în secolul al nouălea, şi după această dată ei au patronat o clasă nou apărută de erudiţi religioşi, "ulama", care din secolul al zecelea au format o ortodoxie sunnită dominantă.

ÎMPOTRIVA CRUCIADELOR

Din punct de vedere politic, rolul califatului a fost foarte mult redus de pe la mijlocul secolului al zecelea. Turcii selgiucizi din Asia centrală deveniseră o forţă dominantă. Ei au extins şi mai mult islamismul (deşi începuse recucerirea creştină în Spania) şi au făcut incursiuni în Imperiul Bizantin. Ca reacţie la această ofensivă, bizantinii au cerut ajutorul Europei de vest – Cruciadele. La început, cruciaţii au avut succes, dar în decurs de un secol de la Prima Cruciadă întregul teren pierdut a fost recâştigat, în special de către liderul selgiucizilor - Saladin. Dar în ciuda faptului că islamismul în 1250 mai era încă o religie populară, aflată în expansiune, un nou capitol era pe cale să se deschidă. În 1258 nepotul lui Genghis-Han, Hulagu, a invadat Bagdadul, a ucis familia abbasidă şi a distrus califatul. Acest atac din est a adus noi provocări islamismului.



ISLAMISMUL ÎN 1650

Islamismul până la începutul secolului al XIII-lea fusese o religie expansionistă, de succes. Fusese religia dominantă în Orientul Mijlociu încă din secolele VII și VIII; exercitase presiuni asupra imperiului bizantin și apoi a înfrânt încercările cruciaților de a stabili un stat creștin în Palestina. Unitatea politică fusese greu de realizat, iar califatul cu sediul în Bagdad slăbise. Însă turcii selgiucizi din Asia centrală s-au dovedit capabili militar și sultanatele înființate de ei au fost puternice și viguroase.

ATACURI MONGOLE

În 1258 lumea musulmană fusese brusc devastată de mongoli. Invadând Asia centrală, ei s-au deplasat rapid spre sud-vest și au cucerit Bagdadul. O mare parte a populației orașului, inclusiv familia ultimului calif a fost asasinată. Călăreții din stepe s-au îndreptat apoi spre vest, în Siria. Dintr-o lovitură, califatul, instituția care oferise lumii musulmane o unitate aparentă, fusese distrus, iar conducerea mongolă părea hotărâtă să distrugă islamismul ca forță politică: Marele Han, în acea vreme Mongke, se hotărâse să își extindă teritoriile până la granițele Egiptului. Însă înainte ca mongolii să se poată consolida, Mongke a murit și a început o luptă pentru succesiune. Forțele mongole din Siria erau foarte mult slăbite și a mai rămas doar o mică garnizoană. Sultanul din Cairo, ce comanda o armată mamelucă, și-a dat seama de acest lucru și s-a hotărât să intre în ofensivă. În 1260 trupele sale i-au învins pe mongoli în apropierea orașului biblic Nazaret și i-au obligat să se retragă spre est. Imperiul Mongol era incapabil să își refacă poziția, datorită diviziunilor și a luptelor interne, astfel încât această amenințare pentru islamism a dispărut pur și simplu. O a doua mare amenințare pentru lumea islamică a apărut în Asia centrală la sfârșitul secolului al 14-lea. Tamerlan ("Timur cel șchiop") a întemeiat un imperiu având capitala la Samarkand. El susținea că este succesorul Marilor Hani și de asemenea s-a declarat musulman, deși s-a luptat cu alți conducători musulmani, precum Otomanii, și i-a învins. Această amenințare a conducerii militare barbare ce domina în întreaga lume a islamismului a scăzut și ea după moartea lui Tamerlan, în 1405.

TREI CENTRE DE PUTERE

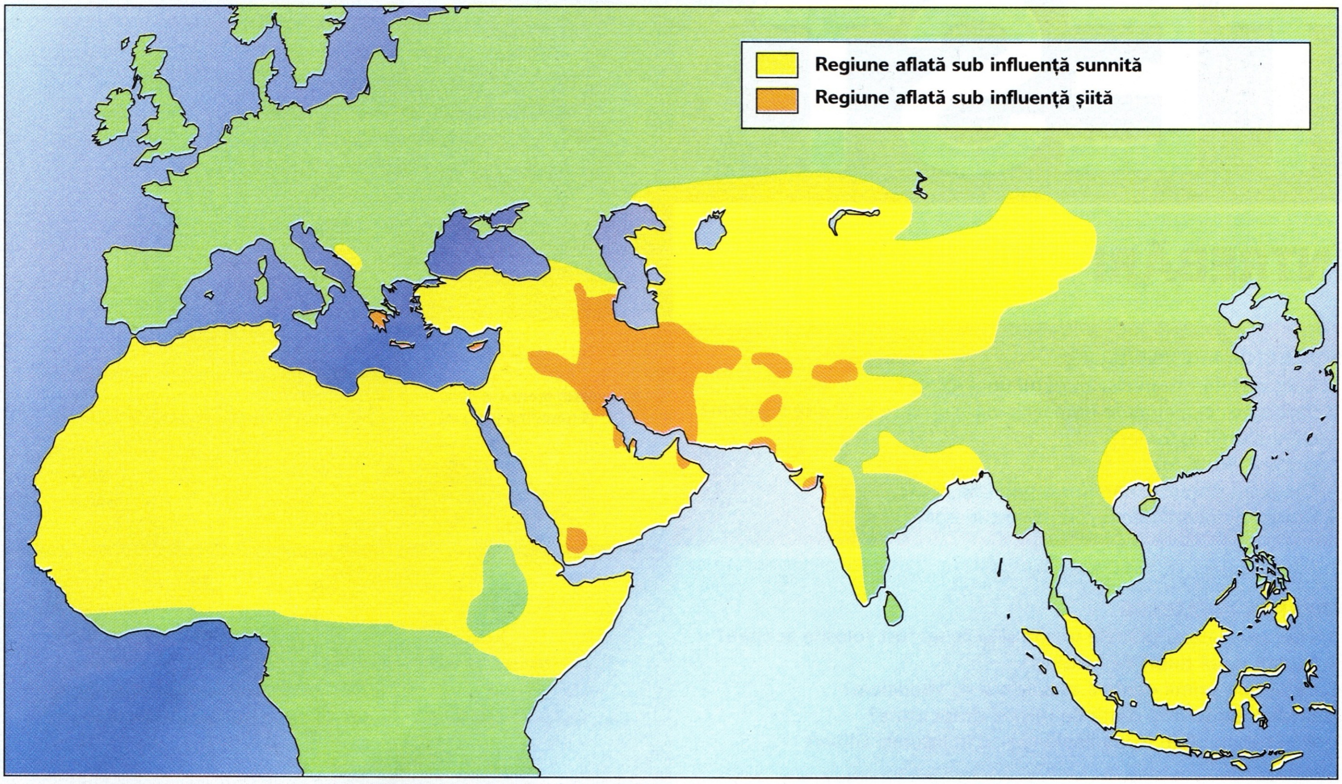
Până în mijlocul secolului al XVI-lea islamismul a fost din nou o forță dominantă, aflată în expansiune, iar în 1650 s-a aflat în culmea puterii. Inima puterii sale politice consta din trei mari dinastii: Imperiul Otoman, Imperiul Safavizilor și Imperiul Moghul din India. Otomanii au fost inițial un trib turcesc din Anatolia, care a luptat pentru turcii selgiucizi împotriva Imperiului Bizantin. Ei și-au extins treptat cucerirea pornind de la această bază și au profitat de slăbiciunea selgiucizilor după invaziile mongole. Ei au profitat de slăbiciunea bizantinilor și au întemeiat un imperiu care a cucerit chiar Constantinopolul în 1453. Incursiunile musulmane în Europa, continuate până la înfrângerea suferită în bătălia de la Lepanto (1571), au confirmat frontiera dintre creștinism și islamism, care a dăinuit până în ziua de azi. Expansiunea spre nord a fost oprită în 1629 de eșecul asedierii Vienei.

TOLERANȚĂ ȘI FORȚĂ

Conducerea otomană a fost susținută de o combinație de toleranță și forță a armelor. Minorităților li se permitea practicarea religiilor pe care le aveau, în timp ce ordinea era menținută de o mare armată de sclavi dotată cu tehnologia prafului de pușcă. O mare birocrație laică administra imperiul, totuși sistemul politic a desemnat o aristocrație religioasă, pentru a-i susține exercitarea forței prin școlile religioase tradiționale, numită tagma "ulemalelor". Aceste agenții au căpătat un rol important în educație și în administrarea dreptului. Spre est, dinastia safavizilor întemeiase un imperiu în Persia, după înlăturarea conducerii ultimei forțe a lui Tamerlan în 1500. Originea safavizilor se afla într-o frăție sufistă religioasă creată în secolul al XIII-lea. Cu două sute de ani mai târziu, mișcarea a fost șiită, chemând la luptă armată împotriva altor regimuri musulmane, pe care le acuzau de neislamism. În 1501 capul familiei safavizilor, Ismail (1487-1524), a cucerit Tabrizul și s-a autodeclarat șah al Iranului. Șiismul a fost impus populației cu forța, în timp ce șahul Ismail susținea că era descendent al celui de-al XII-lea imam ascuns și că el însuși este acel mahdi cu îndrumare divină, adică "Umbra lui Dumnezeu pe Pământ". O dată cu trecerea timpului, a apărut un set distinct de credințe pe măsură ce sefevizii au adoptat idei și doctrine sufiste și le-au adaptat pentru a le utiliza în religia șiită oficială. Cel de-al patrulea calif, Ali, și familia sa erau venerați și primii trei califi erau blestemați ritualic ca uzurpatori, în timp ce masacrarea lui Husayn și a adepților săi de către forțele sunnite a devenit un simbol religios central de martiriu. Ulemalele șiite au fost aduse în Iran ca misiuni și ele au devenit o parte a unui sistem religios ce se ocupa de predici și educație.

IMPERIUL MOGHUL

Luptătorii turci invadaseră nordul Indiei în secolul al XII-lea și s-a întemeiat un sultanat musulman la Delhi. Acesta a rezistat la incursiunile mongole, dar a fost înfrânt de Babur, unul dintre moștenitorii lui Tamerlan, care a invadat din Afganistan în 1526. Munca misionară a frățiilor sufiste a avut o foarte mare influență asupra introducerii Islamismului în est, iar acest lucru este evident în natura conducerii islamice asupra majorității hinduse. Împăratul Akbar (1565-1605) încerca să aplice politici ce promovau o mai mare centralizare politică și încuraja integrarea socială a musulmanilor și hindușilor. Era o vreme a toleranței religioase. Decretul de Infailibilitate din 1579 l-a recunoscut pe împărat și nu pe *ulemale*, ca autoritate finală în chestiunile religioase. Această perioadă de dezvoltare și toleranță culturală – al cărei simbol cel mai vizibil este Taj Mahal-ul, un mormânt mare construit de nepotul lui Akbar – s-a încheiat în timpul domniei împăratului Aurangzeb (1658-1707), care a insistat asupra unei abordări islamice mai riguroase. El a implementat propunerile *ulemalelor* pentru subordonarea celor ce nu erau musulmani, distrugerea templelor hinduse, interzicerea alcoolului și a jocurilor de noroc și reintroducerea taxei pe vot. Astfel islamismul se dezvolta puternic, de la tradițiile tolerante din India până la idealurile stricte ale safavizilor. De asemenea el se dezvolta ca o religie misionară: negustorii musulmani din Asia de sud-est au convertit un număr mare de oameni, în timp ce misionarii sufiști au efectuat misiuni dincolo de Sahara.



ISLAMISMUL AZI

Din locul său de fondare în Orientul Mijlociu, islamismul s-a extins în Asia de sud-est şi în Europa, şi ca forţă misionară el continuă să facă progrese spre Africa. Problemele pe care le întâmpină lumea islamică sunt de obicei legate de politică, mai degrabă decât de sistemul de credinţă. Colonialismul a arătat slăbiciuni de ordin politic în lumea musulmană şi s-a ridicat întrebarea critică: se poate adapta islamismul sau nu lumii industriale fără a compromite principiile de bază ale credinţei sale? Multe ramuri ale islamismului modern, şi fireşte cele mai agresive, cer întoarcerea la valorile tradiţionale şi refuzul standardelor culturii occidentale.

DECLINUL OTOMANILOR

În anii 1850, islamismul se afla în culmea puterii politice. India moghulă şi Persia safavidă erau state puternice, iar Imperiul Otoman se mai extindea, având sub control Asia Mică, Siria, Mesopotamia, o mare parte a coastei Africii de nord şi întreaga Europă de sud-est. În 1688, armatele otomane aproape că au cucerit Viena. În următorii 200 de ani, influenţa politică musulmană a intrat în declin. Imperiul Moghul în India s-a prăbuşit sub forţa colonialismului britanic; Imperiul Austro-Ungar şi (în special) Imperiul Rus i-au alungat pe otomani din Europa, în timp ce, în Asia centrală, Rusia şi Marea Britanie se luptau pentru influenţa asupra statelor islamice. Primul Război Mondial a confirmat slăbiciunea islamismului o dată cu prăbuşirea Imperiului Otoman şi intrarea Orientului Mijlociu sub conducerea puterilor europene. De-a lungul secolelor al XVIII-lea şi al XIX-lea au existat multe mişcări islamice care s-au opus colonialismului, adesea prin adoptarea unui *mahdi* cu inspiraţie divină venit să îi salveze pe oameni. Grupul bahai, adepţii din sudan ai Marelui Sanusi, Mohammed Ahmed (1848-1885) şi grupul ahmadi din India sunt câteva exemple. Grupul ahmadi, în special, este o mişcare misionară cu centre educaţionale (de propagandă) în Europa şi America, dar el nu este considerat ortodox de către musulmani.

FUNDAMENTALISM

În Africa au avut loc o serie de mişcări religioase *jihad* (război sfânt) care au dus la crearea de state islamice în Nigeria şi Libia în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Cea mai importantă dintre acestea a fost (şi este) mişcarea Wahhabi, datorită efectului său durabil asupra Arabiei Saudite contemporane şi a modelului pe care îl oferă pentru fundamentalism. Mişcarea Wahhabi a început în Arabia la mijlocul secolului al XVIII-lea. Conducătorul său Abd-al-Wahhd (1703-1792) a insistat asupra interpretării literale a legii islamice şi a cerut crearea unui stat teocratic bazat pe practica islamică. Această idee a fost foarte atrăgătoare, oferind o întoarcere la vechile valori, şi până la începutul secolului al XX-lea devenise dominantă în peninsula Arabiei.

DEZBATERI ÎN LUMEA MUSULMANĂ

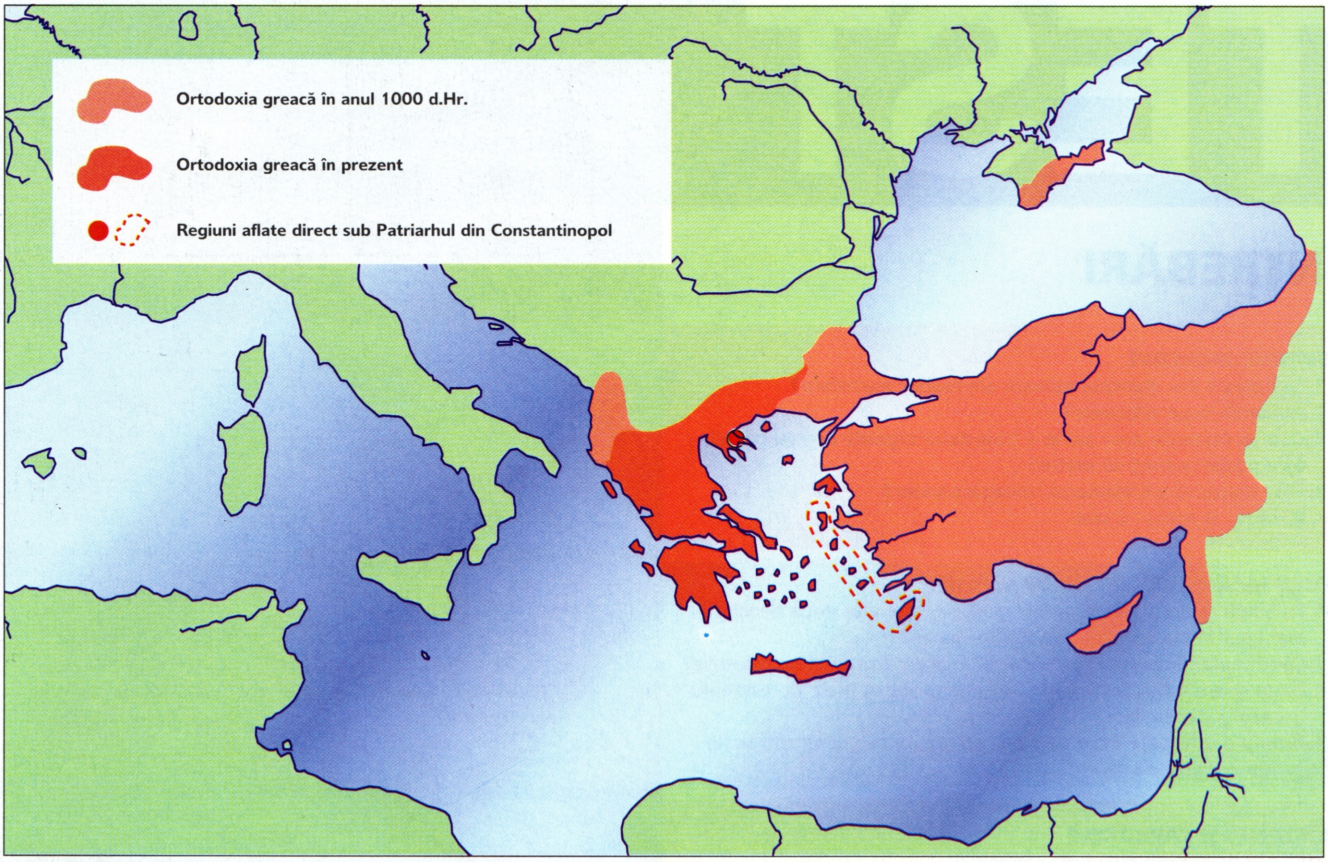
Întoarcerea la vechile credinţe nu a fost singura reacţie. În timp ce conducerea colonială nu a extirpat credinţa şi practica musulmană, dominaţia occidentală putea să producă un conflict radical în comunitatea islamică pe măsură ce popoarele au început să construiască noi naţiuni, adoptând multe aspecte ale vieţii occidentale. Modernizatorii au căutat să adapteze credinţa musulmană la democraţiile industriale, însă tradiţionaliştii cereau restaurarea fundamentelor legii islamice. Modernizatorii au avut cel mai mare succes în Turcia, unde Kemal Ataturk (1881-1938) a venit la putere cu un program de modernizare. Ataturk nu vedea nici un motiv pentru ca schimbările politice şi sociale radicale să nu se împace cu islamismul: el credea că dacă societăţile musulmane nu se vor putea schimba, ele nu vor putea niciodată să aibă puterea Occidentului industrial. Vederile sale au fost primite cu căldură în alte state musulmane, inclusiv în Egipt. Egiptul a devenit un regat independent la începutul secolului XX (deşi era dominat de interese britanice) şi naţionaliştii credeau că se puteau adopta multe practici occidentale fără a pierde contactul cu adevărurile islamismului.

LUMEA DUPĂ 1945

După 1945 liderii politici radicali, precum Gamal Abdel Nasser (1918-1970) din Egipt, au introdus legături strânse cu regimuri comuniste declarat ateiste în încercarea de a răsturna colonialismul; iar întemeierea statului Israel a fost simţită ca o insultă gravă adusă lumii islamice. "Eliberarea" Ierusalimului, al treilea cel mai important oraş al islamismului, a devenit o chestiune de prestigiu al musulmanilor şi a creat o duşmănie puternică împotriva Occidentului. Trei factori au împins dezbaterea în mod decisiv spre tendinţa religioasă fundamentalistă. În primul rând, în timpul Războiului de Şase Zile din 1967, Israelul, susţinut de Occident, a avut o victorie umilitoare asupra forţelor arabe combinate din Egipt, Siria şi Iordania, trei dinte "modernizatorii" din lumea arabă. Această înfrângere a precipitat o criză de încredere şi de identitate în lumea musulmană. În Războiul din Octombrie arabo-israelit din 1973, musulmanii s-au mândrit cu ceea ce au interpretat a fi o victorie morală inspirată de credinţă. În final, expulzarea în 1979 a regimului brutal al Şahului din Iran de către o coaliţie condusă de ayatollahul Khomeyni (1900-1989) a avut de asemenea o importanţă deosebită. A fost văzută ca o victorie glorioasă asupra SUA, precum şi asupra Şahului, şi a încurajat sentimentul că din nou istoria se întoarce în favoare islamismului. Şiitul Khomeyni a avut grijă să descrie înfrângerea Şahului ca o victorie a întregului islamism, astfel încât sunniţii au putut de asemenea să se mândrească cu ceea ce era văzut ca o "Revoluţie Islamică".

ÎNTOARCEREA LA LEGE

Din anii 1970 impactul renaşterii islamice fundamentaliste a fost evident. Acesta este vizibil din îmbrăcămintea femeilor, în administrarea legii civile şi a pedepsirii criminalilor, în impozitare şi în chestiunile bancare. Gândirea musulmană mai liberală se opune ideii de refuzare totală a lumii moderne. Totuşi majoritatea musulmanilor sunt de acord că practicile occidentale trebuie studiate şi dacă este nevoie refuzate pentru a atinge sinteza dintre credinţă şi acţiune, promovată în Shari'a, legea sfântă. Aceasta se bazează pe credinţa că islamismul a unit triburile sub Profet, că el le-a inspirat cuceririle şi le-a construit imperiile. Liderii religioşi au reuşit să convingă oamenii că islamismul nu i-a decepţionat pe musulmani, ci musulmanii sunt cei care decepţionează islamismul, orientându-se spre Occident.



ORTODOXIA GREACĂ ASTĂZI

În secolele IX și X, misiuni pornite din Constantinopol au răspândit forma ortodoxă a creștinismului în nord spre Rusia. Ortodoxia a încurajat dintotdeauna dezvoltarea separată a bisericilor regionale – după cum se vede în libertatea pe care a primit-o fiecare biserică ortodoxă de a-și folosi propria limbă în slujbe. Drept rezultat, ortodoxia greacă a ajuns să fie limitată la regiunile în care se vorbea limba greacă. În secolul al X-lea, supraviețuirea neîntreruptă a Imperiului Bizantin vorbitor de limbă greacă a însemnat că religia ortodoxă greacă se întindea nu numai peste Grecia continentală, ci și peste cea mai mare parte a Asiei Mici (Turcia). Însă înaintarea constantă a turcilor selgiucizi și otomani în Asia Mică a stagnat în regiunea în care se practica ortodoxia greacă. Cuceririle otomane s-au extins peste întreaga Europă de sud-est și apoi turcii au ocupat Constantinopolul în 1453. Căderea Constantinopolului și faptul că în secolele următoare Grecia și regiunile înconjurătoare erau conduse de Imperiul Otoman musulman au făcut ca ortodoxia să se limiteze doar la poporul grec. Perioada de dominație otomană nu a condus la un declin substanțial al importanței creștinismului ortodox în rândul grecilor. Otomanii au făcut încercări puține de a-i converti pe greci; sentimentul național și un atașament ferm la religia națională fiind foarte puternice în Grecia.

BISERICĂ NAȚIONALĂ

Până la independența grecilor, în secolul al XIX-lea, Patriarhul din Constantinopol a continuat să fie capul bisericii ortodoxe. Legăturile cu Asia Mică au scăzut în secolul al XIX-lea: grecii s-au întors în Grecia propriu-zisă (adesea din cauza presiunilor) în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX, astfel încât ortodoxia greacă a fost în mare parte asociată cu Grecia însăși. În prezent ortodoxia greacă este religia națională a Republicii Grecia, și este religia a aproximativ 97% din cei 10 milioane de locuitori ai țării. Există biserici ortodoxe grecești și în alte părți ale lumii – în special în Anglia și în SUA – care au fost fondate pentru a satisface nevoile spirituale ale imigranților la începutul secolului al XX-lea. Însă numărul enoriașilor este mic, astfel încât biserica ortodoxă greacă rămâne în primul rând biserica grecilor din Grecia. Biserica ortodoxă orientală, din care face parte ortodoxia greacă, susține că este credința creștină inițială cu o linie directă de la apostolii lui Hristos. Ea are în lume între 100 de milioane și 200 de milioane de membri. Ramurile bisericii ortodoxe orientale sunt împărțite pe linii naționale. Fiecare biserică națională se conduce singură și își numește propriul conducător (patriarhul) și propriii episcopi. Prin tradiție, Patriarhul din Constantinopol este capul bisericii ortodoxe grecești și cel mai mare dintre toți liderii ortodocși. Însă spre deosebire de Papa de la Roma, al cărui control este strict, clar definit și susținut energic, Patriarhul din Constantinopol este doar primul dintre egali. Ceilalți lideri ortodocși sunt, în ordinea rangului, Patriarhii din Alexandria, Antiohia, Ierusalim, Moscova, Georgia, Serbia, România și Bulgaria. Aceștia sunt urmați de Arhiepiscopul din Cipru și Arhiepiscopul Atenei și Greciei.

ORGANE CONDUCĂTOARE

Deși Biserica Ortodoxă Greacă se autoguvernează, ea a rămas sub auspiciile Patriarhului din Constantinopol până în 1833, când a fost declarată independentă pe vremea urcării la tron a lui Otto, primul rege al Greciei. În prezent, în ciuda acestei independențe, Biserica din Grecia continuă să recunoască prioritatea spirituală a Patriarhului din Constantinopol. Organul conducător este Sfântul Sinod: 67 de episcopi metropolitani, conduși de Arhiepiscopul Greciei din scaunul principal din Atena. Ortodoxia greacă are aceleași credințe ca toate celelalte biserici ortodoxe și pentru închinare folosește liturghia bizantină. Liturghia este numele dat tuturor ritualurilor formale obișnuite de închinare religioasă. Liturghiile creștine sunt împărțite în două grupuri principale, cea orientală și cea occidentală. Liturghia bizantină, care este atribuită Sfântului Ioan Hrisostomul (Ioan Gură de Aur) și Sfântului Vasile, este folosită în prezent de toți creștinii ortodocși aflați în comuniune cu Constantinopolul. Printre alte liturghii orientale se numără cea de rit Alexandrin (care este vestită pentru faptul că a fost concepută de sfântul Marcu), de rit Antiohian (atribuită Sfântului Ioan, Sfântului Vasile și Sfântului Ioan Hrisostomul), și cea de rit Sirian de est (asiriană) sau Caldeean (Addai și Mari), pe lângă cele de rit Armean și Maronit. Biserica Ortodoxă Greacă nu are jurisdicție asupra Bisericii din Creta, care are un grad de autonomie sub Patriarhul din Constantinopol, și nici asupra Bisericii Dodecanezelor (un lanț de insule în dreptul coastei de vest a Turciei), care este direct sub patriarh, deși membrii acestor două ramuri sunt considerați ortodocși greci. Monahismul este foarte important în ortodoxia greacă. Monahii sunt considerați a fi un cler profetic, iar călugării – care urmează regula Sfântului Vasile – trebuie să trăiască în lumina Sfântului Duh prin modul de viață pe care îl duc. Din cele 150 de mănăstiri din Grecia, 20 sunt construite pe Muntele Athos, înalt de 2.000 de metri, și într-o regiune înconjurătoare de 500km² în capătul Insulei Akti din nord-estul țării. Aici un număr total de aproximativ 3.000 de călugări alcătuiesc o comunitate independentă în statul grec. Prima mănăstire de pe Muntele Athos a fost fondată în secolul al X-lea, cea mai recentă în 1540. Comunitatea și-a declarat independența în 1913 și a devenit republică teocratică sub Grecia în 1927. Chiar și în ziua de azi Muntele Athos este strict interzis femeilor și animalelor de sex feminin.

PRACTICI RELIGIOASE

Multe practici ale Bisericii Ortodoxe Grecești sunt similare cu cele ale catolicismului roman vestic: ambele religii pun mare accent pe importanța Mariei ca Mamă a lui Dumnezeu. Însă liturghia ortodoxă greacă este cântată, iar biserica ortodoxă oferă copiilor atât cuminecătura cât și confirmarea. Bărbații însurați pot fi preoți, dar episcopii și călugării nu se pot căsători. Icoana (din cuvântul grecesc eikon, însemnând "imagine") are un rol esențial în viața religioasă a bisericii ortodoxe grecești. Chiar dacă o icoană poate să fie o frumoasă operă de artă, ea are în principal rolul focalizării rugăciunii. Icoanele reprezintă de obicei pe Hristos, pe Fecioară, sau pe un sfinte, dar pot să redea și episoade din Biblie sau din viața unui sfânt. Asemenea icoane pot fi văzute peste tot în Grecia, chiar și în capelele de pe marginea drumului, dar principalul lor loc este firește în biserici, unde sunt expuse pe un sanctuar special numit iconostas.



ORTODOXIA RUSĂ ASTĂZI

Primii misionari creștini au ajuns în Rusia în secolul al IX-lea. Cnezatele păgâne rusești nu au fost ușor de convins, dar un pas crucial l-a constituit convertirea regelui Vladimir, care a fost canonizat în secolul al XII-lea. El a transformat creștinismul în principala religie a teritoriului său și a intrat în relații strânse cu biserica Imperiului Bizantin. Astfel biserica din Rusia a fost organizată după liniile bisericii ortodoxe grecești, cu centrul la Constantinopol. Pentru poporul rus, avantajul crucial al organizației ortodoxe grecești era că liturghiile puteau fi ținute în limba locală, și astfel rusa a devenit limba religiei. Dacă Vladimir s-ar fi hotărât să invite preoți de la Roma pentru a-i întemeia biserica, atunci latina ar fi fost limba în care s-ar fi ținut slujbele și biserica ar fi fost legată de o papalitate care era geloasă pe puterea sa și mereu interesată de extinderea controlului său, în timp ce ortodoxia greacă permitea o mult mai mare independență locală. Biserica rusă s-a dezlipit treptat de autoritatea greacă, iar grecii au fost fericiți să lase bisericile naționale ce le foloseau ritul să-și mențină un caracter individual. Clerul rus i-a înlocuit în curând pe preoții greci, iar autoritatea Patriarhului din Constantinopol a devenit nominală. La marea schismă din 1054, când bisericile greacă și romană s-au despărțit, rușii i-au urmat pe greci, refuzând supunerea față de Roma.

INVAZII MONGOLE

La începutul Evului Mediu, când s-au întemeiat marile Imperii Mongol și Tătar, statul rus se confrunta cu presiuni mari. De la mijlocul secolului al XIII-lea, însăși existența Rusiei era amenințată. În acest timp, biserica era un focar de naționalism. Dezvoltarea monahismului, care începuse la mijlocul secolului al XI-lea, a atins culmea în secolul al XV-lea, când s-au construit mănăstiri peste tot în Rusia. Un alt motiv pentru identificarea bisericii cu poporul rus în această perioadă era faptul că preoții nu erau separați de oamenii obișnuiți. Ei puteau să se căsătorească și nu erau discriminați așa cum se întâmpla cu preoții bisericii romano-catolice.

Punctul focal inițial al creștinismului în Rusia a fost Kiev, capitala inițială, dar până la mijlocul secolului al XV-lea Moscova a avut și ea propriul arhiepiscop. Cele două regiuni au dezvoltat în curând tradiții diferite: Moscova era mai conservatoare, în timp ce Kievul reacționa mai puternic la influența externă. Mijlocul secolului al XV-lea a marcat de asemenea un stadiu crucial de o tot mai mare independență față de biserica din Constantinopol. Consiliul din Florența a ajuns la anumite concluzii doctrinale pe care biserica de la Constantinopol era pregătită să le accepte, dar autoritățile rusești nu erau. Drept rezultat, în 1448 rușii au ales un mitropolit la Moscova fără să se consulte cu Constantinopolul.

NON-POSESORII

În secolul al XVI-lea au avut loc două dezvoltări importante. În primul rând, a existat o dispută între două mișcări importante, "posesorii" și "non-posesorii" naturii monahismului. Primii erau în esență mai preocupați cu misticismul și cu o legătură directă cu Dumnezeu, pe când ceilalți puneau accentul pe responsabilitățile sociale ale călugărilor. Țarul s-a declarat de partea posesorilor, iar legătura dintre biserică și societatea rusă a fost astfel și mai mult întărită. Un al doilea eveniment important din secolul al XVI-lea a fost stabilirea unui Patriarh la Moscova, cu binecuvântarea Patriarhului din Constantinopol. Moscova eclipsase acum definitiv Kievul ca inimă a bisericii ruse. În 1721 Petru cel Mare a abolit patriarhatul și l-a înlocuit cu un Sfânt Sinod, care a rămas până la restaurarea din 1917.

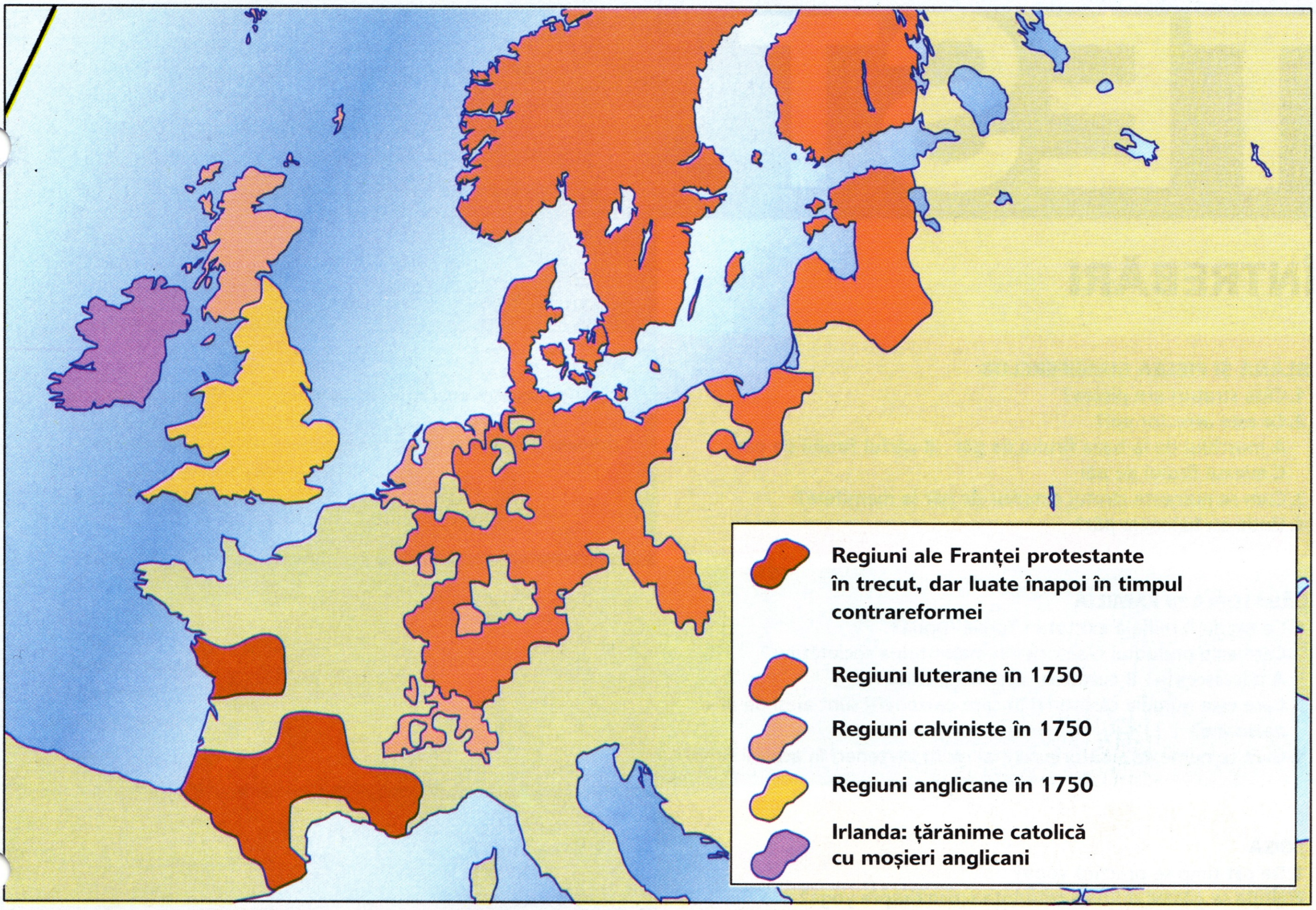
DISPUTE CU CATOLICII

Până în secolul al XVII-lea, biserica își extindea activitățile misionare spre sud și spre est. Pe măsură ce Rusia a devenit tot mai legată de statele din vestul său, identificarea bisericii cu cultura rusă a devenit mai rigidă. Atacurile cavalerilor teutoni catolici, ale polonezilor catolici și ale suedezilor catolici (și luterani) erau văzute atât ca războaie religioase cât și ca războaie naționale. În secolul al 18-lea, când iezuiții au fost suprimați de papă în 1773, Rusia le-a oferit adăpost, considerându-i posibili aliați împotriva papalității, dar în scurt timp ei au fost expulzați. Absorbția unei populații catolice mari în Rusia în urma împărțirilor Poloniei a condus la edicte împotriva catolicismului. Chiar și în 1905, când în Rusia s-a proclamat toleranța religioasă, cu catolicismul s-a făcut o excepție. Istoria conflictului cu puterile romano-catolice din vest lăsaseră o amprentă adâncă asupra bisericii ortodoxe.

ÎN TIMPUL ȘI DUPĂ COMUNISM

Biserica ortodoxă rusă s-a aflat sub o gravă amenințare când, în 1917, au ajuns la putere bolșevicii. Ateismul noului regim au condus la persecuție. Deși religia nu a fost niciodată cu adevărat interzisă, o parte din cler a fost arestată, clădirile s-au confiscat și predarea religiei pentru minori a devenit o infracțiune. În constituția din 1936, libertatea de a publica propagandă antireligioasă a fost detaliată în mod explicit.

Din nou, sub presiune exterioară, biserica și-a asumat o mai mare importanță: în "Marele Război Patriotic" împotriva Germaniei naziste biserica ortodoxă și-a asumat din nou un rol central. Aproape imediat ce războiul s-a încheiat, persecuția a început din nou, însă poziția bisericii ortodoxe în lume ca întreg a fost recunoscută atunci când s-a alăturat Consiliului Mondial al Bisericilor în 1961. La căderea comunismului în 1989 biserica era unul dintre puținele elemente din viața rusă care menținea o legătură cu trecutul. Cu slujbele sale intense și asocierile sale lingvistice cu istoria Rusiei, biserica ortodoxă rămâne o parte vitală a vieții rusești.



PROTESTANTISMUL ÎN 1750

Reforma secolului al XVI-lea a fost unul dintre evenimentele cu cel mai profund efect de diviziune din istoria Europei. Ea a condus la o serie de războaie și la conflicte majore ale căror efecte au dăinuit timp de secole. La mijlocul secolului al XVIII-lea exista un număr de state protestante în nordul Europei care dezvoltau tradiții sociale, politice și religioase foarte diferite de cele ale statelor romano-catolice din sudul Europei.

TEZELE LUI LUTHER

Reforma a început în 1517 când Martin Luther și-a afișat cele 95 de Teze pe biserica castelului din Wittenberg. Acestea erau un atac împotriva vânzării indulgențelor – o cale de a-i convinge pe oameni să își cumpere salvarea dând bani Bisericii Catolice. Motivul pentru care Tezele lui Luther s-au bucurat de o susținere imediată consta în situația papalității de la sfârșitul Evului Mediu. Papalitatea atinsese o culme a puterii la începutul Evului Mediu, dar încercarea sa de a-și menține puterea, atât în Germania cât și în unele state de succes precum Franța, s-a produs în detrimentul rolului său spiritual.

BANII ȘI RELIGIA

Pentru a obține banii de care avea nevoie pentru a se menține, papalitatea s-a simțit obligată să vândă indulgențe. Uneori vânzarea era ascunsă sub masca unui anumit scop: indulgența din 1514, de exemplu, a fost vândută ostentativ pentru reconstrucția capelei Sfântul Petru din Roma. Cinismul celor responsabili pentru adunarea banilor a făcut să fie clar că întreaga procedură era cât se poate de falsă. În același timp, nemulțumirea față de Biserica Catolică creștea. În Anglia, corupția generală a Bisericii Catolice a condus la o mișcare a "lolarzilor" care susțineau o Biblie lumească. Punerea la îndoială a religiei organizate care susținea societatea feudală a fost un pas natural. În Anglia, despărțirea de Roma a fost rezultatul dorinței lui Henric al VIII-lea de a divorța, și nu s-a întâmplat din motive doctrinale; în Olanda, dorința independenței față de habsburgi era legată de motive religioase. Rădăcina învățăturii lui Luther a fost că justificarea se face prin credință – nu prin fapte bune. Structura enormă a Bisericii Catolice nu era necesară, iar rolul papei era în special superfluu. Acest mesaj a găsit o audiență receptivă și în decurs de un deceniu luteranismul a devenit religia mai multor state germane. În 1555, la Pacea din Augsburg, împăratul Carol al V-lea a acceptat ideea că nu poate să elimine luteranismul din rădăcini în Germania și, în esență, a fost de acord că domnitorii pot să aleagă credința supușilor lor.

MOȘTENIREA LUI LUTHER

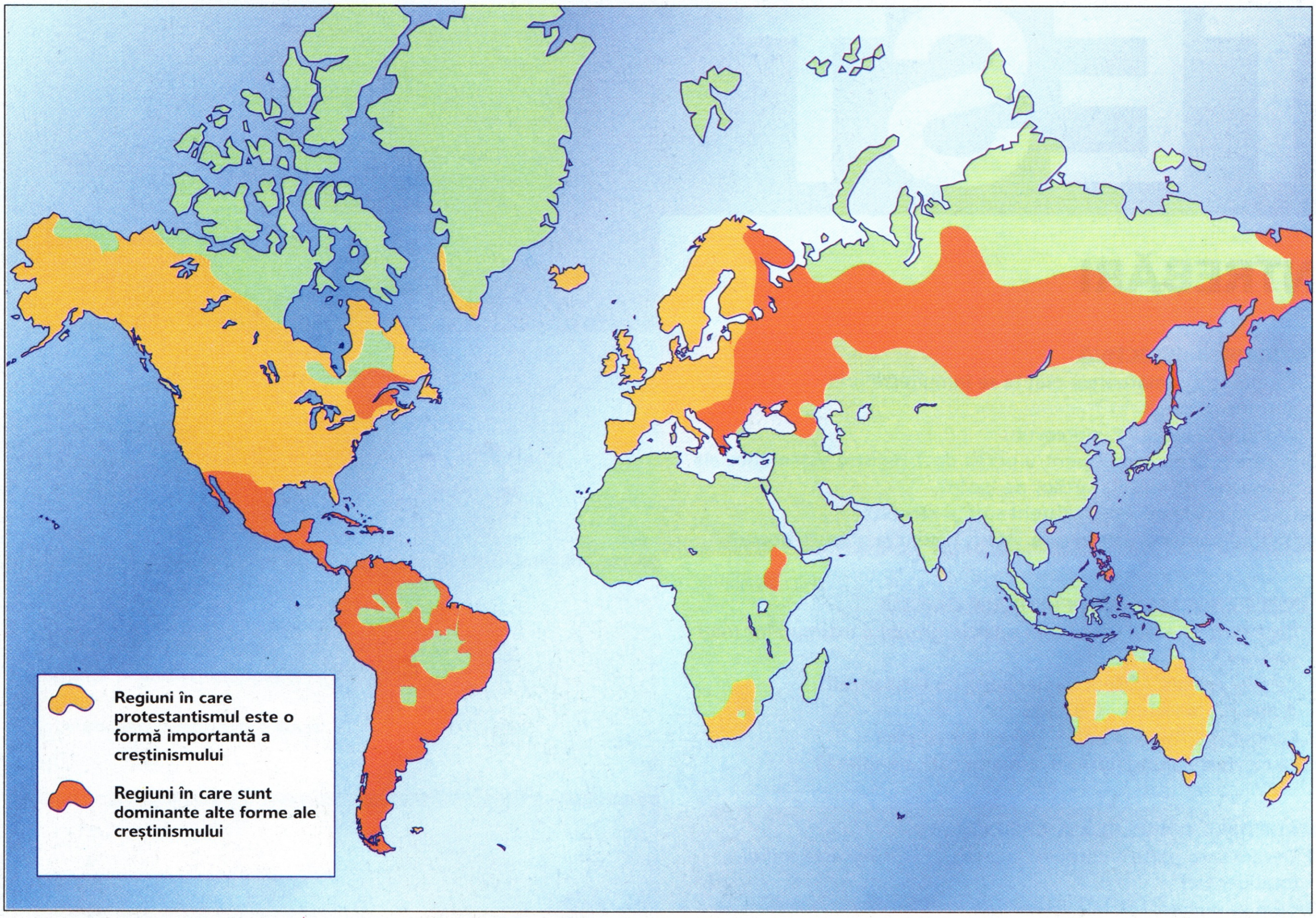
Nemulțumirea țărănimii a condus la o răscoală – și în rândul rebelilor se găsea o puternică susținere a ideilor anticatolice. Însă Luther a refuzat să se implice. Pamfletul său Împotriva hoardelor de țărani ucigașe și jefuitoare a fost publicat în 1525. Acesta era un apel către conducători de a înfrânge o revoltă împotriva autorității date de Dumnezeu statelor existente. Astfel el a pus luteranismul alături de statele stabilite. Acolo unde protestantismul era legat de idei ce urmăreau schimbări sociale radicale, el a ajuns să fie cunoscut sub numele de anabaptism, care era persecutat de autoritățile conservatoare.

CALVINISMUL

O altă ramură a protestantismului s-a dezvoltat în Elveția, unde reformatorul Huldereich Zwingli introdusese protestantismul în 1522. Cel mai important reformator din Elveția a fost Jean Calvin, un francez stabilit la Genova. Calvin propovăduia că omul era predestinat să fie salvat sau damnat atunci când se năștea. El și-a organizat biserica sub formă de comitete, care întăreau un cod moral strict. Această organizare pe comitete a fost foarte atrăgătoare pentru mulți oameni din Europa, care au descoperit că încurajarea ei pentru dezbaterile constante reflecta modul în care doreau să își ducă viața politică. Biserica Catolică a reacționat prin introducerea reformelor. Consiliul din Trent, existent între anii 1545 și 1563, a examinat îndeaproape multe aspecte ale doctrinei și organizării. În același timp, un nou ordin, Societatea lui Iisus, cunoscut în scurt timp sub numele de iezuiți, a fost înființat de către Ignatius Loyola. Iezuiții se comportau ca niște mesageri obișnuiți ai contrareformei, în timp ce finanțele și adevăratele forțe armate erau asigurate de către Filip al II-lea al Spaniei, care a domnit între anii 1556-98.

SITUAȚIA ÎN 1750

Drept rezultat al războaielor religioase de la mijlocul secolului al XV-lea până la mijlocul secolului al XVIII-lea, protestantismul s-a stabilit în principal în nordul Europei. Contrareforma câștigase înapoi regiuni întinse ale Franței, în timp ce Boemia, care fusese protestantă pentru o vreme, a fost și ea redobândită pentru papalitate. Luteranismul s-a înrădăcinat în Germania și în Scandinavia. Calvinismul era predominant în Elveția, Olanda și Scoția, precum și în unele colonii din America de Nord. În Anglia, Biserica Anglicană era un fel de anomalie, susținând că este catolică (dar fiind complet independentă de Roma), în timp ce în multe dintre practicile sale era protestantă. Irlanda era un caz unic. În cea mai mare parte a insulei țărănimea era catolică, în timp ce domnitorii ei erau anglicani, iar în nordul Irlandei au existat coloniști protestanți convinși, din Scoția.



PROTESTANTISMUL ASTĂZI

În mare, protestantismul se referă la acele grupuri de religie creştină care s-au desprins de Biserica Romano-Catolică pe vremea Reformei, sau care s-au născut din acestea. Există o gamă largă de accente pe anumite credinţe şi tradiţii în cadrul bisericii protestante. Chiar şi în cadrul bisericilor protestante individuale pot să existe diviziuni largi. Biserica Angliei, de exemplu, are o ramură anglicană "înaltă" ale cărei liturghii sunt similare cu cele ale Bisericii Romano-Catolice. Dar ea conţine şi grupuri de biserici "joase" cărora le displac asemenea ceremonii, şi grupuri care caută uniunea cu Dumnezeu prin muzică şi rugăciune extatică.

ETICA PROTESTANTĂ

Acest proces de împărţire în diferite fracţiuni este într-o anumită măsură încastrat în protestantism. La urma urmei, acesta a fost fondat pe o credinţă ce se baza pe conştiinţa privată a individului şi pe interpretarea personală a scripturilor. După cum spune un preot al Bisericii Angliei: "Când doi romano-catolici nu sunt de acord asupra unui punct al doctrinei, soluţia este simplă. Ei se duc şi îl întreabă pe papă. Dar când doi protestanţi nu sunt de acord, ei pornesc pe căi separate şi formează două biserici diferite!". Protestantismul a fost dintotdeauna caracterizat de diviziune internă şi abia în secolul al XX-lea s-au făcut încercări de a uni diferitele grupuri prin formarea unor consilii bisericeşti naţionale, accentuând unitatea generală şi nu diferenţele.

ÎNCEP PROTESTELE

"Protestul" iniţial a fost împotriva unui decret la cea de-a doua Dietă de la Speyer, în 1529, care a încercat să înfrâneze despărţirea tot mai evidentă de învăţăturile Romei. Protestatarii şi-au susţinut dreptul de a continua pe liniile pornite de reformă, refuzând autoritatea divină a papei şi făcând în schimb referire directă la învăţăturile din scripturi. Bisericile naţionale au fost fondate în Europa de nord şi în Scandinavia pe baza învăţăturilor lui Luther, Calvin şi Cranmer. Bisericile protestante au avut apoi de înfruntat un atac feroce din partea Bisericii Catolice, contrareforma. "Protestele" ulterioare, dată fiind natura nestatornică a bisericii, au fost adesea interne, ca de exemplu atunci când Biserica Angliei şi puritanii s-au aflat în conflict permanent în timpul secolului al XVII-lea. Dar protestantismul s-a răspândit constant, în principal datorită faptului că se axa pe natura misionară a credinţei. Drept rezultat, răspândirea cea mai mare, începând cu secolul al XVIII-lea şi continuând până în prezent, are loc în Africa şi în Asia.

STATISTICI PROTESTANTE

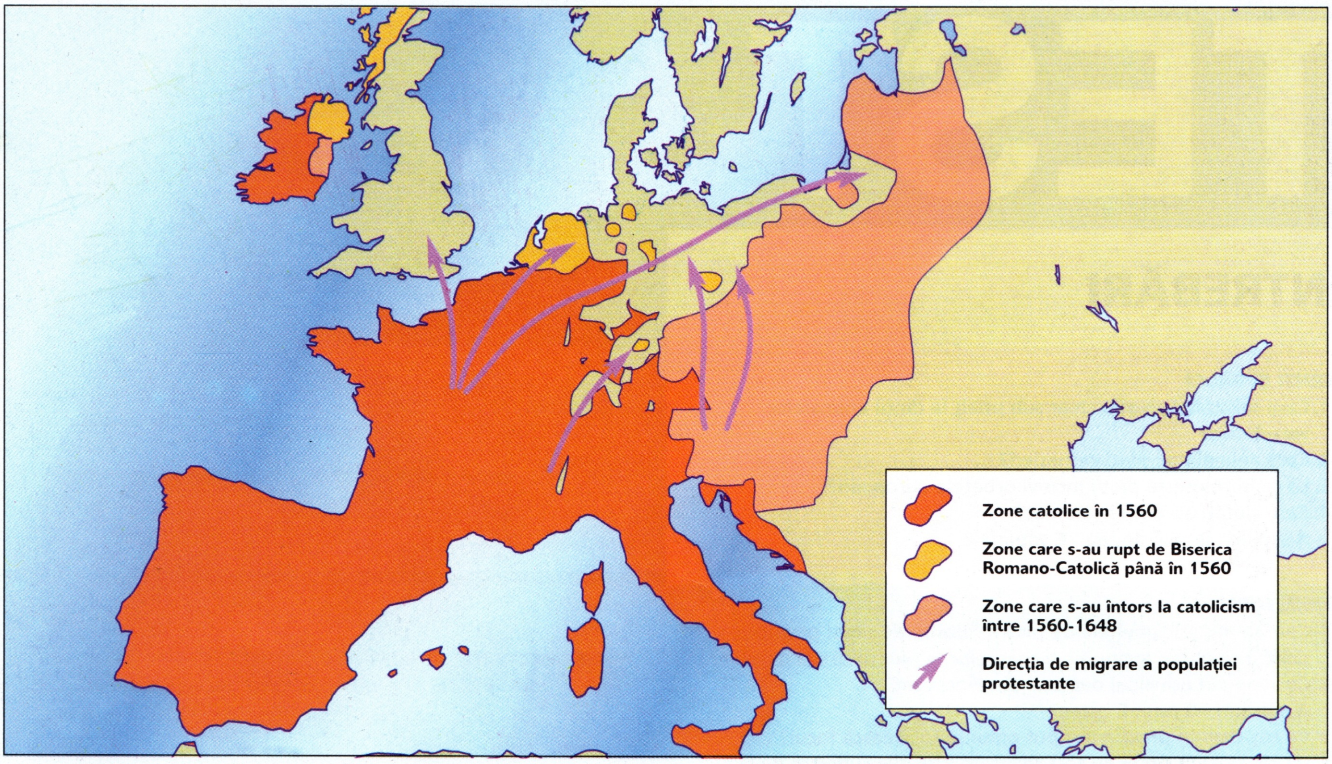
În timpul acestui secol, creştinismul în general a trecut printr-o schimbare în două sensuri. În timp ce unele locuri tradiţionale ale credinţei, precum Europa de nord, au devenit aparent mai laice, preferând cumpărăturile în locul liturghiei din dimineaţa de duminică, a existat o creştere constantă peste tot în lume a numărului de oameni ce declară că au religie creştină. Fireşte, există de asemenea şi o creştere constantă a populaţiei lumii, dar statisticienii bisericilor afirmă că există o creştere nu doar în numărul creştinilor ci şi ca proporţie a acestora în populaţia respectivă. Estimările arată că în anul 1980 au existat 1,4 miliarde de creştini, 32,8% din populaţie; în 1991 au existat 1,8 miliarde (33,3 % din populaţia lumii) şi până în 2002, 34,1% din populaţia lumii va fi creştină. În timpul anilor 1980, potrivit cifrelor provenite de la Asociaţia Creştină de Cercetări, creşterea protestantismului în America Latină, Africa şi Asia a depăşit declinul său treptat din vest, dând o creştere generală de 3,5% a populaţiei ce merge la biserică. De asemenea, a fost notabilă creşterea în aderenţa la credinţele evanghelice şi penticostale, cu accentul lor asupra sentimentelor personale şi a importanţei sentimentelor.

BISERICI CARISMATICE

Accentul caracteristic în cadrul bisericii penticostale, descris ca fiind "carismatic", s-a extins într-o anumită măsură în ultimii 30 de ani în toată biserica protestantă, iar acum îşi face simţită prezenţa şi în unele părţi ale Bisericii Romano-Catolice. Acest accent se pune asupra acţiunii Sfântului Duh asupra credinciosului luat ca individ, şi se subliniază foarte mult libertatea individuală a religiei.

EUROPA ÎŞI PIERDE CREDINŢA

Creştinismul şi protestantismul îşi pierd în mod aparent din puterea de atracţie în Europa. În Anglia, între anii 1985 şi 1989, gradul de vizitare a bisericii în cadrul Bisericii Angliei a fost de numai 5% în rândul tinerilor şi 3% în rândul adulţilor. În bisericile catolice cifrele echivalente au fost de 3 şi 2%. În acelaşi timp a avut loc o creştere dramatică a numărului de enoriaşi la bisericile independente: unele grupuri au raportat creşteri de 12% în rândul copiilor şi 14% în rândul adulţilor. În Regatul Unit, în fiecare săptămână se deschid şase biserici noi – şi se închid alte şase. Două sute de oameni se alătură bisericii în fiecare zi – dar acelaşi este numărul oamenilor care mor. Tot atâţia renunţă la activitatea religioasă. Există diferenţe mici între religii, cum ar fi anglicanismul şi islamismul, dar acestea nu sunt semnificative. La scară globală, credincios spiritului său misionar şi capacităţii sale de a se reinventa, protestantismul este o religie vie şi stabilă.



ROMANO-CATOLICISMUL ȘI REFORMA

În secolul al XVI-lea Biserica Romano-Catolică a reacționat la provocarea protestantismului cu reafirmarea viguroasă a propriilor credințe, precum și cu încercări treptate, și de un succes din ce în ce mai mare, de înlăturare a vechilor corupții. Ea și-a mărit domeniul și eficiența predicilor, atât în Europa cât și pe celelalte continente fiind colonizată de puterile europene. Catolicii și protestanții aveau pe atunci, și mai au și acum, aceleași credințe de bază despre natura lui Dumnezeu, care este o Treime. Acest Dumnezeu le-a fost complet revelat oamenilor prin învățăturile lui Iisus Hristos, care a oferit posibilitatea de a primi iertarea pentru păcatele inițiale și speranța vieții eterne și a salvării. Catolicii și protestanții diferă în modul cel mai evident prin formele de guvernare ale bisericii și prin ritualuri, dar acestea se nasc din variații subtile ale credinței în ceea ce privește grația divină și natura relației dintre om și Dumnezeu. Episodul central în dezvoltarea credinței și a practicii catolice în această perioadă a fost Conciliul de la Trento (1643-63), o serie de întâlniri ale episcopilor, chemați de papă pentru a discuta doctrina și organizarea bisericii. Într-un fel, aceasta a fost o reacție la protestantism, astfel încât hotărârile Conciliului primesc adesea numele de contrareformă. Dar el s-a preocupat și de ceea ce ar trebui să creadă catolicii, în afară de respingerea credințelor false.

DOAR PRIN CREDINȚĂ

Cea mai importantă problemă definită de Conciliul de la Trento a fost refuzul învățăturii protestante privind justificarea doar prin credință. S-a afirmat în schimb că credința nu este singura condiție care conduce la salvare (deși este un lucru central din acest punct de vedere) și că alte fapte bune și o viață cinstită contribuie la obținerea unei stări de grație, care poate fi pierdută prin păcate mortale și redobândită prin căință. Protestanții îi învățau pe oameni că fiecare trebuie să formeze o relație personală cu Dumnezeu, îndrumat de credință și de studiul Bibliei, și ajutat de predicile și exemplul unui preot al Bisericii. Conciliul de la Trento, pe de altă parte, sublinia faptul că Biblia și învățăturile tradiționale ale bisericii trebuie considerate ca având autoritate egală, și că Biserica și nu credincioșii individuali au dreptul exclusiv de a interpreta asemenea subiecte. Conciliul a definit de asemenea care sunt scrierile care fac parte din Biblie, care trebuie considerată Sfântă Scriptură și având inspirație divină. Definiția include 14 cărți în plus la sfârșitul Vechiului Testament, cunoscute sub numele de Apocrife, care de obicei nu sunt incluse în Bibliile protestante. Conciliul a confirmat de asemenea aspecte de ritual și credință care erau criticate de reformatorii protestanți. Pe de o parte se aflau protestanții care credeau că singurele sacramente adevărate sunt cele două efectuate de Iisus Hristos, botezul și sfânta comuniune, și că în sfânta comuniune prezența lui Hristos în pâine și în vin este simbolică. Pe de altă parte, catolicii recunoșteau șapte sacramente, inclusiv mirul, pocăința, căsătoria, preoția și maslul, și ei cred în prezența reală a corpului lui Hristos la Liturghie. Conciliul a confirmat de asemenea puterea Bisericii de a oferi iertări, doctrina purgatoriului (un loc de purificare a sufletelor) și valoarea de a-i invoca pe sfinți, de a-i venera pe aceștia și pe Fecioara Maria, și de a avea imagini ale sfinților, ale Sfintei Fecioare și ale lui Hristos pentru a inspira credință și supunere. Conciliul a declarat de asemenea că episcopii și clerul trebuie să trăiască în aria lor de responsabilitate, să predice în mod regulat și să pună la dispoziție sacramentele. Episcopii nu au voie să dețină mai multe posturi în cadrul bisericii și nu au voie să deservească guverne lumești. Asemenea schimbări au avut nevoie de multe decenii, dar cu timpul au devenit regula și nu excepția.

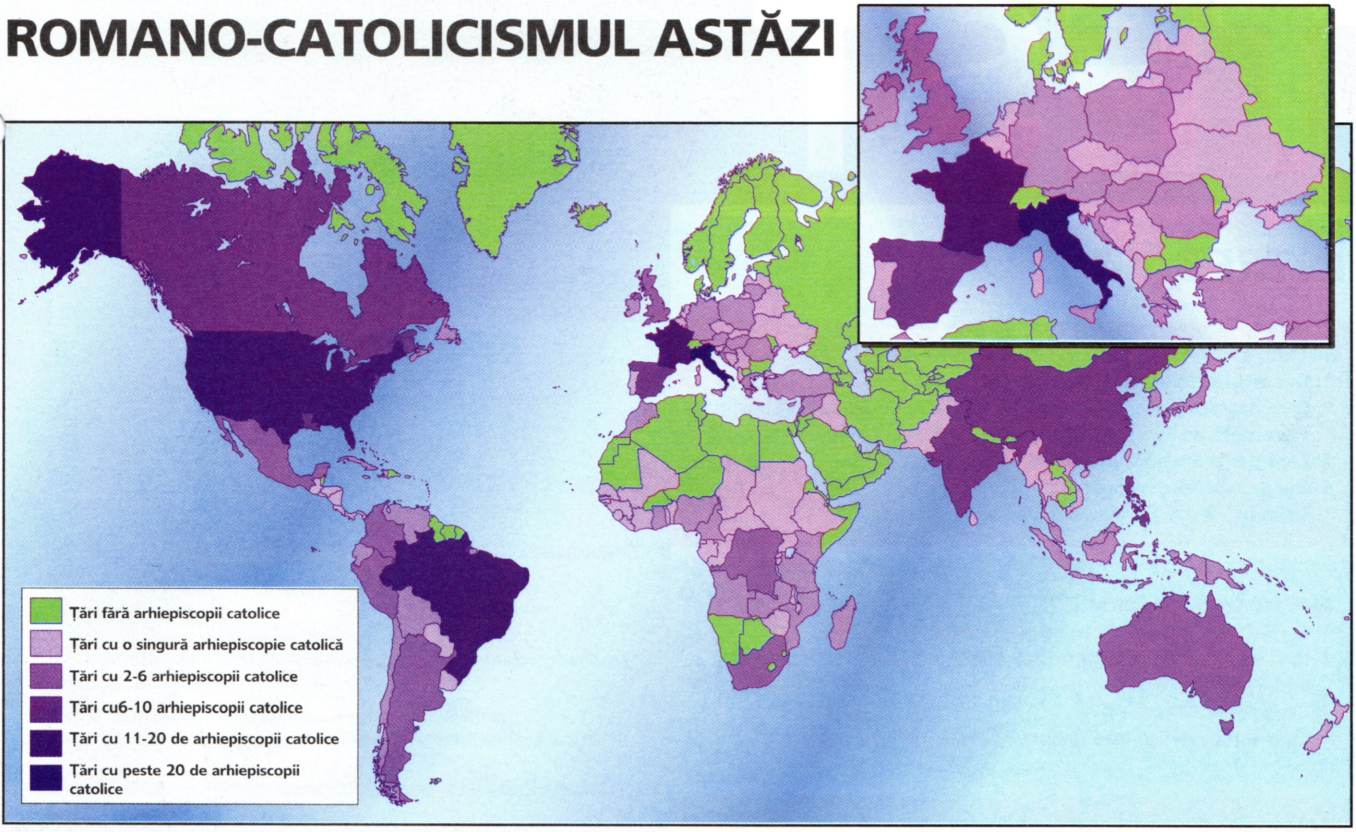
NOI ORDINE RELIGIOASE

Responsabilitatea predicării credinței a fost asumată de un număr de ordine religioase fondate cam prin această vreme. Cea mai vestită este Societatea lui Iisus (iezuiții), fondată de un fost soldat spaniol, Ignatius Loyola (1491-1556, mai târziu Sf. Ignatius). Scopurile iezuiților au fost de a reinstala demnitatea liturghiei religioase, de a contribui la educarea clerului și înainte de toate de a predica credința. Ei au fost instruiți special să își propovăduiască învățăturile în lume și să nu fie introvertiți, asemenea unui ordin închis. Primii misionari iezuiți au plecat în America de Sud și peste Oceanul Pacific și Oceanul Indian. La fel de importante au fost eforturile iezuiților în Europa: misiunile de instruire a celor săraci și needucați din Franța, Spania și Italia și de ajutorare a catolicilor în zonele protestante. Iezuiții au devenit cunoscuți pentru eficiența școlilor lor și pentru abilitatea lor în dezbateri și manevre împotriva oponenților atât din interiorul cât și din exteriorul Bisericii. În 1622 Papa Gregor al XV-lea a constituit un nou corp pentru supravegherea acțiunilor misionare, Adunarea pentru Propagarea Credinței. Din titlul său latin, *De propaganda fide*, provine cuvântul propagandă.

INDEXUL ȘI INCHIZIȚIA

Biserica a fost de asemenea preocupată să își protejeze oamenii de corupția spirituală. Conciliul de la Trento a conceput un Index al Cărților Interzise, pe care catolicii nu aveau voie să le citească. Cu revizuiri și adăugiri, acest Index a rămas în existență până la sfârșitul Conciliului Vatican II, din 1966. Pentru apărarea credinței și a comportamentului cinstit au activat și diferitele Tribunale ale Inchiziției, care au apărut înaintea perioadei Reformei în Franța, Italia și Spania. Aceasta era departe de instrumentul însetat de sânge din credința populară pentru persecuția ereticilor și a presupuselor vrăjitoare. Achitările au fost în realitate destul de frecvente și pedepsele adesea ușoare. Mai multe cazuri erau legate de chestiuni ca bigamia, adulterul și blasfemia decât de erezie și vrăjitorie, chiar și în Spania mai puțin de 2% din suspecți au fost torturați sau executați în înfricoșătorul *autodafé*. În general, a fost utilă afirmarea mai clară a doctrinei și a unui cler mai bine educat și mai conștiincios; însă fixarea unui număr atât de mare de doctrine a făcut ca Biserica să fie mai puțin capabilă să se adapteze la progrese, mai ales în domeniul științei.

ROMANO-CATOLICISMUL ASTĂZI



Romano-catolicismul, condus de Papa de la Roma, este cea mai numeroasă Biserică creștină, cu sute de milioane de credincioși. Estimarea mai exactă a numărului lor este imposibilă, parțial pentru că nu s-a efectuat niciodată un recensământ, și parțial pentru că este greu de făcut o distincție clară între cei care se consideră romano-catolici și credincioșii activi care merg regulat la liturghiile religioase.

Termenul de "romano-catolic" a apărut în Marea Britanie în secolul al XIX-lea pentru a clarifica distincția dintre această religie, ortodoxie, și protestantism, precum Biserica Anglicană.

PROBLEME MODERNE

În lumea rapid schimbătoare a secolului XX, Biserica Romano-Catolică a avut multe probleme – atât interne cât și în relațiile sale cu guvernele și cu celelalte religii. În anii 1920 și 1930 Biserica a trebuit să facă față unor guverne extremiste, anticlericale, fără a-i pune în pericol pe romano-catolicii care trăiau sub aceste regimuri și care puteau să devină ținte ale persecuțiilor. De exemplu, în 1929 Biserica a negociat acordurile de la Laterano cu guvernul italian fascist al lui Benito Mussolini. Această înțelegere a fost importantă pentru Biserică deoarece a garantat statutul independent al Vaticanului, care, aflându-se în centrul Romei, ar fi fost o pradă ușoară pentru invadatori. Încercarea Bisericii în 1933 de a ajunge la o înțelegere cu Germania nazistă a fost mai puțin reușită și, după cel de-al doilea război mondial (1939-45), criticii au acuzat Biserica de neluarea unei atitudini ferme împotriva lui Hitler.

SCHIMBĂRI DE DOCTRINĂ

În 1950, Pius al XII-lea a devenit primul pontif de la Conciliul Vatican I, din 1869, care a redefinit doctrina romano-catolică, atunci când a declarat că credința în Adormirea Maicii Domnului este fundamentală pentru obținerea statului de membru al Bisericii. Acest lucru a condus la discordanțe în cadrul Bisericii și față de alte religii. Problemele nu au fost pe deplin abordate până în 1962, când Ioan al XXIII-lea a inițiat Conciliul Vatican II, în principal pentru analiza mișcării ecumenice aflate în creștere. (Creștinii ecumenici caută să minimalizeze diferențele între diferitele biserici creștine și să sublinieze similitudinile.) Vatican II a încercat să le vorbească "tuturor oamenilor de bună credință", apelând la Biserica Ortodoxă și cea Protestantă, și în cele din urmă a recunoscut și și-a exprimat regretul pentru trecutul antisemit al bisericii. Vatican II a autorizat, de asemenea, utilizarea limbii naționale a fiecărei țări în liturghiile religioase. Acest lucru nu s-a bucurat de acordul tuturor cercurilor. Deși acum erau puțini cei care înțelegeau limba latină, ceea ce Vaticanul a perceput ca fiind o inițiativă de viitor și populistă i-a înfuriat pe mulți conservatori din cadrul Bisericii. Cel mai faimos dintre aceștia a fost Arhiepiscopul Lefevre de Lille, al cărui refuz de a adera la cererile Romei a condus în cele din urmă la excomunicarea sa.

EPISCOPII ȘI MIJLOACELE ANTICONCEPȚIONALE

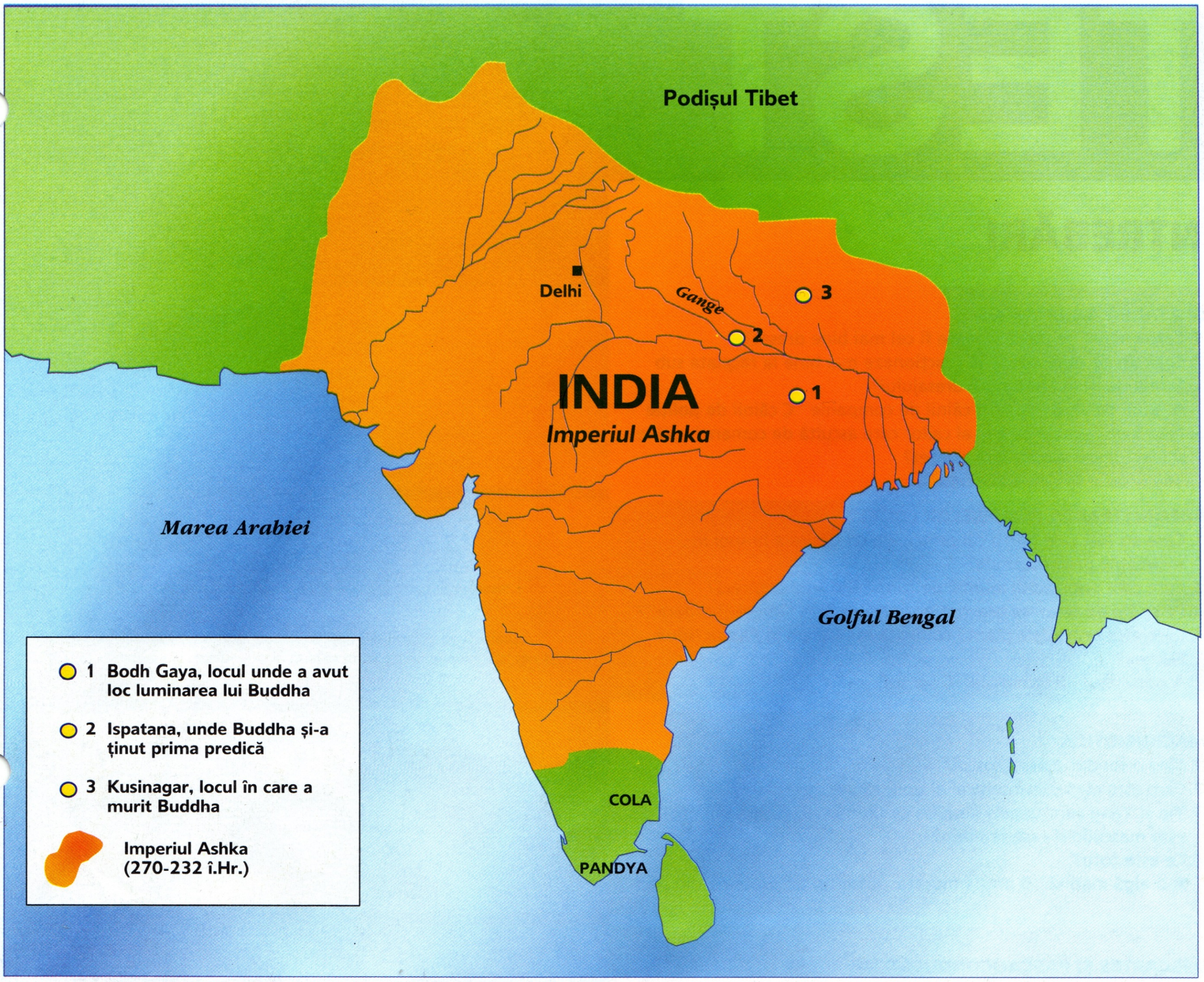
Vatican II a pus de asemenea un accent tot mai mare pe responsabilitatea episcopilor de a formula și implementa politica Bisericii. Această doctrină, cunoscută sub numele de colegialitate, a fost și ea populară și liberală, dar a fost practic răsturnată în 1968 când succesorul lui Ioan al XXIII-lea, Paul al VI-lea, a emis *De Humanae Vitae*, o enciclică ce exprima opoziția implacabilă împotriva tuturor formelor de control al concepției. Aceasta a fost o doctrină extrem de controversată pe care mulți oameni au considerat-o nepotrivită pentru romano-catolicii din țările sărace, multe dintre problemele acestora (se susținea) datorându-se suprapopulării. Ceea ce agravat lucrurile a fost faptul că papa își emisese enciclica fără cardinalii și episcopii săi, negând astfel colegialitatea pe care o încurajase predecesorul său.

INFAILIBILITATEA PAPALĂ

Această acțiune a lui Paul al VI-lea a pus sub semnul îndoielii doctrina Infailibilității Papale: romano-catolicii cred că papa este infailibil când vorbește *ex cathedra* (judiciar, în calitate de conducător al Bisericii). Infailibilitatea Papală nu înseamnă că tot ceea ce spune papa trebuie să fie adevărat prin definiție: se referă la anumite afirmații despre credință și morală. Se permite dezacordul cu papa în afirmațiile care nu sunt *ex cathedra*.

PAPA IOAN PAUL AL II-LEA

În 1978 Karol Wojtyla, arhiepiscopul polonez al Cracoviei, a devenit Ioan Paul al II-lea, primul papă, după 450 de ani, care nu era italian. Foarte conservator, el a susținut politica lui Paul al VI-lea. Una dintre principalele trăsături ale papalității sale a fost numărul mare de vizite pastorale peste tot în lume. Aceste vizite pastorale au fost de mare succes în ceea ce privește relațiile cu publicul. Însă există unii care cred că, sub conducerea conservatoare actuală, Biserica nu a găsit soluții pentru unele probleme cu care se confruntă. Aceste subiecte de controversă pot fi rezumate pe scurt: în primul rând, există întrebări privind regulile preoției, în special cea privind celibatul preoțesc. Un număr de preoți au părăsit Biserica pentru a se căsători, și se pare că este în scădere și numărul celor ce se prezintă pentru preoție. Cealaltă arie problematică este cea continuă a controlului nașterilor, unde atitudinea conservatoare este atacată de grupurile feministe și liberale, precum și de către unii care trăiesc în țări mai puțin dezvoltate. Cea de-a treia arie este politică. Conducerea Bisericii a fost în principal asociată cu aripile capitaliste și conservatoare ale politicii, dar în multe regiuni, în special în America Latină, oamenii cred că Biserica ar trebui să își asume un rol mai activ împotriva nedreptății sociale. În plus, mai există tensiuni teologice, în special în cadrul catolicismului european, unde țările liberale precum Olanda au credințe care sunt de neacceptat pentru elementele conservatoare de la Vatican. În cele din urmă, există dubii legate de apariția unor noi corpuri în cadrul bisericii, precum *Opus Dei* ("Lucrarea lui Dumnezeu"), o organizație conservatoare cu originea în Spania în anul 1928 și care a fost aprobată formal de către Papa Pius al XII-lea în anul 1950. Este o organizație foarte conservatoare și este privită cu suspiciune de unii catolici liberali.



BUDISMUL ÎN 300 Î. Hr.

Asemenea creștinismului, budismul s-a dezvoltat din învățăturile unui singur om. În limba antică sanscrită a Indiei, Buddha înseamnă "cel luminat" și este un titlu conferit de obicei (dar nu exclusiv) lui Suddharhtha Gautama. Budiștii sunt cei care îi urmează învățăturile.

TINEREȚEA LUI BUDDHA

Suddhartha era un prinț dintr-o familie regală din nordul Indiei. Datele vieții sale nu sunt cunoscute cu certitudine, dar de obicei se dau anii 583-463 î.Hr., deși el ar fi putut să trăiască cu până la 200 de ani mai târziu. Tradițiile budiste spun că Suddhartha s-a desprins de traiul său de huzur la vârsta de 29 de ani, și în primele sale călătorii el a întâlnit succesiv un om bătrân, un om bolnav și un cadavru. Văzând acestea, el și-a dat seama de inevitabilitatea suferinței umane și a morții, iar apoi s-a întâlnit cu un călugăr care l-a inspirat determinându-l să se dedice unei vieți religioase.

SAMSARA ȘI KARMA

Budismul și alte câteva religii indiene, în special formele de hinduism, au în comun credința în samsara, ciclul nesfârșit al existenței, în care nașterea, moartea și renașterea se repetă perpetuu. Acestea cred în legea karmei, conform căreia indivizii sunt legați de acest ciclu nesfârșit și în fiecare viață suferă efectele acțiunilor și gândurilor lor din incarnările anterioare. Credințele și practicile lor religioase sunt dedicate întreruperii acestui ciclu de suferință și atingerii unei stări de eliberare și luminare, cunoscută hindușilor sub numele de moska și budiștilor sub numele de nirvana. Budismul a stabilit o părere distinctă despre acest mod de a privi lumea și a creat o altă metodă pentru atingerea mult-căutatei nirvana.

Pentru început, Suddhartha a căutat iluminarea prin meditație și ascetism (renunțarea la plăcerile și conforturile trupești), înainte de a adopta o "cale de mijloc". Se spune că el a ajuns în cele din urmă la nirvana (poate cel mai bine tradusă ca o "stingere" – a flăcărilor pasiunii și dorinței pentru lucrurile lumești) la vârsta de 35 de ani în timp ce medita într-o noapte sub un copac la Bodh Gaya.

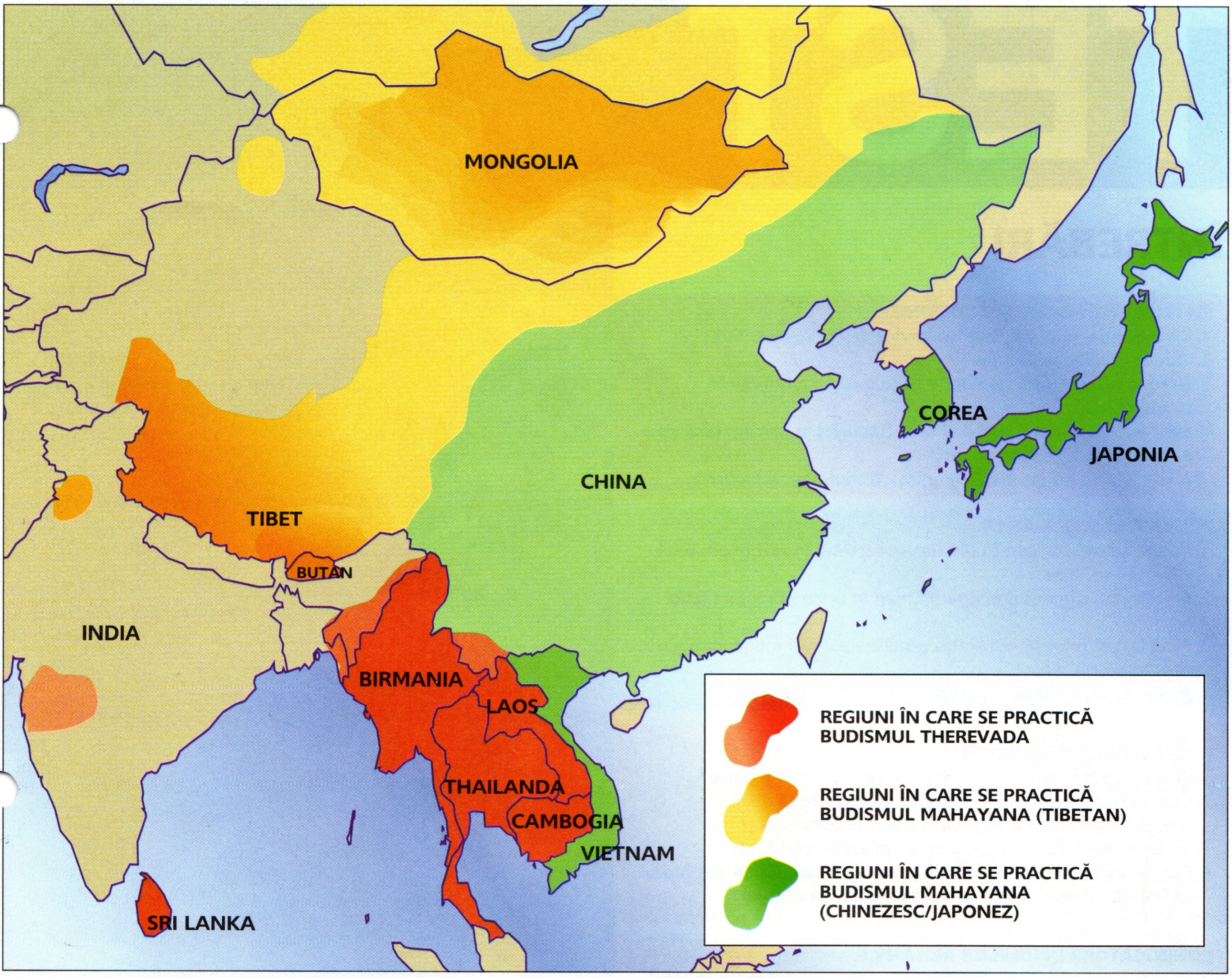
CELE PATRU ADEVĂRURI NOBILE

La scurt timp după aceea el și-a ținut prima predică în fața unui grup de alți cinci bărbați sfinți care îl însoțiseră în căutarea lui după adevăr și care au devenit primii săi discipoli. Slujba a conținut esența centrală a credinței budiste, începând cu cele Patru Adevăruri Nobile: în primul rând, întreaga existență este suferință; în al doilea rând, suferința este provocată de atașarea de lucruri care nu sunt permanente; în al treilea rând, suferința încetează dacă încetează această atașare; și, în ultimul rând, există o cale spre încetarea suferinței.

În budism nu există Dumnezeu, și nimic nu există permanent sau independent. Totul în univers este supus schimbării și decăderii. Nu există un suflet permanent în centrul existenței oamenilor; chiar și eul cel mai profund al unei persoane este supus influențelor schimbătoare ale propriei karme și ale karmei altora. Conceptele precum eu și al meu sunt lipsite de sens. Este vorba de încercarea noastră de a ne înțelege existența în asemenea termeni personali, și incapacitatea noastră de a accepta inevitabilitatea decadenței și a morții, care conduc la suferința nesfârșită a samsarei. Meditația și îndeplinirea anumitor reguli morale sunt primii pași spre o ieșire din ciclul samsarei. Practica budistă recomandă cinci reguli de bază: evitarea uciderii, evitarea furtului, evitarea comportamentului desfrânat, evitarea perfidiei și evitarea narcoticelor.

BUDISMUL THERAVADA

Budismul a dezvoltat o gamă de forme cu practici diferite. Theravada (Învățătura Bătrânilor) este probabil forma cea mai veche, în care căutarea revelației este o căutare exclusiv personală și este cel mai bine efectuată printr-o viață disciplinată de călugăr. Buddha a câștigat mulți adepți în cei 45 de ani ai învățăturilor sale. Însă persoana cea mai responsabilă pentru răspândirea budismului a fost Împăratul Ashoka (aprox. 270-232 î.Hr.), a cărui domnie se întindea pe cea mai mare parte a subcontinentului indian. Cariera sa s-a bazat pe cuceriri violente, însă spre sfârșitul vieții sale se spune că a devenit budist și a trimis călugări cu mult dincolo de hotarele regatului său, pentru a răspândi credința budistă.



BUDISMUL ASTĂZI

În prezent există în lume probabil aproximativ 300 de milioane de budiști. Numărul exact este dificil de stabilit din cauza incertitudinii privind numărul budiștilor din China, dar în alte țări trăiesc aproximativ 200 de milioane.

TIPURI DE BUDISM

Există două tipuri principale de budism: budismul Therevada, care se întâlnește în principal în Sri Lanka, Birmania, Thailanda și Cambogia; și budismul Mahayana ("Marele Vehicol") care se găsește în China, Japonia, Vietnam și Coreea. Budismul Mahayană a dezvoltat o gamă largă de practici și credințe. Printre sectele importante se numără Tărâmul Pur și formele Cha'an sau Zen, care conțin de asemenea elemente ale gândirii chinezești și japoneze de origine nebudistă. În plus, budismul tibetan contopește filosofiile Mahayana cu alte elemente antice, specific tibetane. Budismul Theravada este cel mai apropiat de prima formă a budismului. Budismul Mahayana a apărut probabil în perioada dintre secolul întâi î.Hr. și secolul întâi d.Hr. Titlul său de Mare Vehicol derivă dintr-o parabolă întâlnită în scripturile sale, dar de asemenea reflectă și presupusa sa superioritate față de alte forme și faptul că cei mai devotați adepți ai săi pot să provină din toate grupurile societății și nu trebuie să fie călugări. Budismul Mahayana pune un mai mare accent decât Theravada pe învățătura că nu există un singur Buddha. În schimb, au existat și vor exista multe manifestări ale acestui principiu etern, ce funcționează constant pentru a ne elibera de ciclul existenței și al suferinței. De asemenea, important este un al doilea nivel de ființe sfinte, numite bodhisattva (sau "ființe de iluminare"). Budismul Theravada s-a concentrat asupra încercării individului de a deveni un sfânt luminat sau arahant, pe când forma Mahayana a transformat arahantul în conceptul relativ diferit de bodhisattva. Bodhisattva pot să fie creaturi vii sau cerești care au atins luminarea, dar au renunțat la nirvana finală pentru a le ajuta și pe toate celelalte ființe să atingă nirvana. Acest angajament pentru beneficiul comunal este motivul pentru care Mahayana se consideră superioară altor forme ale budismului.

RăSPÂNDIREA BUDISMULUI

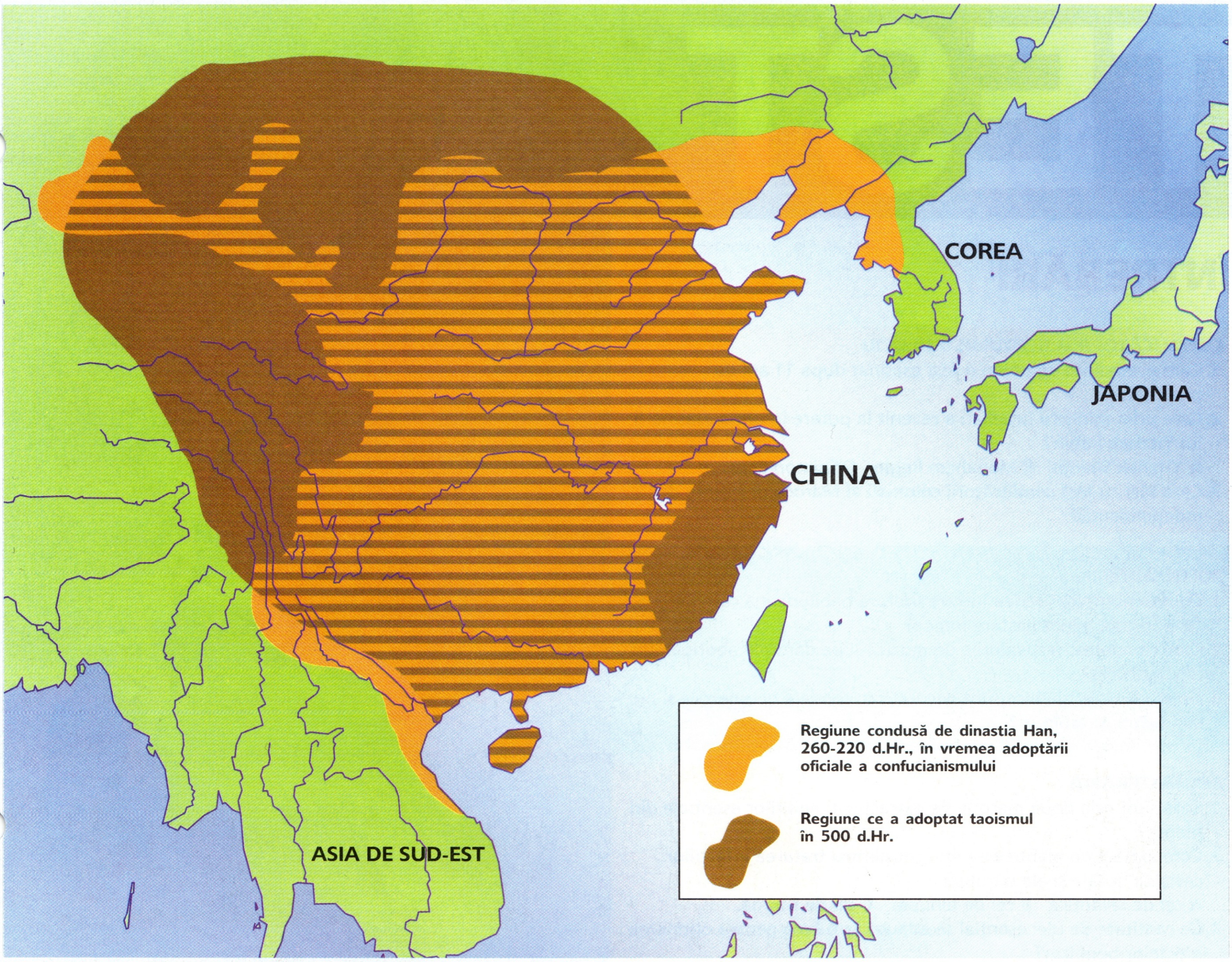
Budismul a început să se răspândească în mod semnificativ în China, de-a lungul traseelor comerciale din nordul Indiei, probabil din secolul al doilea d.Hr. Din China budismul a ajuns în Coreea și de acolo în Japonia. Atât China cât și Japonia aveau tradiții religioase adânc înrădăcinate, de o natură radical diferită de budism, și de aceea nu este surprinzător că acele forme ale budismului care s-au dezvoltat în aceste țări au incorporat și elemente ale practicilor native. Una dintre cele mai importante ramuri ale budismului, budismul Ťinutului Pur, este importantă atât în Japonia cât și în China, în timp ce forma cunoscută sub numele de budism Nichiren joacă un rol politic important în Japonia.

BUDISMUL ȘI TIBETUL

Budismul Vajrayana ("Vehiculul de Diamant") își are originea probabil în India, în secolul întâi d.Hr., și s-a dezvoltat ca forma principală de religie în Tibet. Aici accentul este pus asupra unei game de tehnici mistice pentru atingerea luminării. Acestea includ utilizarea mantrelor, a mudrelor și a mandalelor. Mantrele sunt formule magice care se repetă iar și iar. Cea mai cunoscută dintre mantre este "Om mani padmi hum", care se poate traduce prin "Salutare bijuteriei din lotus". Mudrele sunt gesturi fizice care au proprietăți similare, în timp ce mandalele sunt diagrame ce reprezintă relații cosmice și sunt folosite ca ajutor pentru meditație. Există multe secte în cadrul budismului tibetan, dintre care cea mai mare o constituie Pălăriile Galbene, al căror prim conducător este Dalai Lama, despre care se crede că este reîncarnarea bodhisattvei de compasiune, Avalokiteshvara. Când un Dalai Lama moare, călugării vor căuta în întreaga comunitate copilul nou-născut despre care ei cred că este reîncarnarea sa.

MEDITAȚIA

Meditația a fost în mod deosebit subliniată de școala chineză Cha'an și cea japoneză Zen. Credința este aceea că prin meditație poate să aibă loc un salt brusc spre ultimativa, profunda trezire a iluminării. Acesta nu poate niciodată să fie un proces rațional, de aici și accentul anumitor (nu al tuturor) școli Zen pe contemplarea ghicitorilor sau afirmațiilor paradoxale, cunoscute sub numele de koan, ca mijloc de disciplinare a minții. Unul dintre cele mai cunoscute koan-uri este "Care este sunetul unei palme care bate?".



TAOISMUL ȘI CONFUCIANISMUL ÎN 500 D.HR.

Pe lângă tradițiile de venerare a naturii și venerare a strămoșilor moștenite din vremuri preistorice, cele două tradiții religioase și filosofice principale originare din China, dominând societatea acesteia, sunt taoismul și confucianismul. Ambele au apărut prin 500 î.Hr. – în același timp cu apariția jainismului și budismului. Confucius, care a fondat confucianismul, a trăit în această perioadă. Originile taoismului sunt mult mai incerte.

SFÂRȘITUL VECHII ORDINI

Unul dintre factorii determinanți ai apariției acestor tradiții noi a fost căderea, aproximativ în acea perioadă, a vechii ordini sociale și instalarea unei perioade de instabilitate și schimbări rapide, în care diferitele state feudale au fost împărțite între nobilii conducători de războaie care au impus taxe mari și muncă silnică supușilor lor. Acest lucru i-a determinat pe oameni să caute răspunsuri noi la întrebările religioase și sociale. Taoismul și confucianismul au încercat să ofere răspunsuri. Confucianismul sublinia nevoia unei stabilități sociale, prin respectul față de tradiție, și este mai degrabă un sistem de moralitate socială decât o religie. Taoismul avea o latură mult mai mistică și țintea individul – dar era de asemenea conștient de nevoile sociale ale acelei vremi, deoarece textul său primar, *Tao-te Ching*, deși mistic în învățăturile sale, este de fapt conceput ca un ghid pentru un bun conducător.

VIAȚA LUI CONFUCIUS

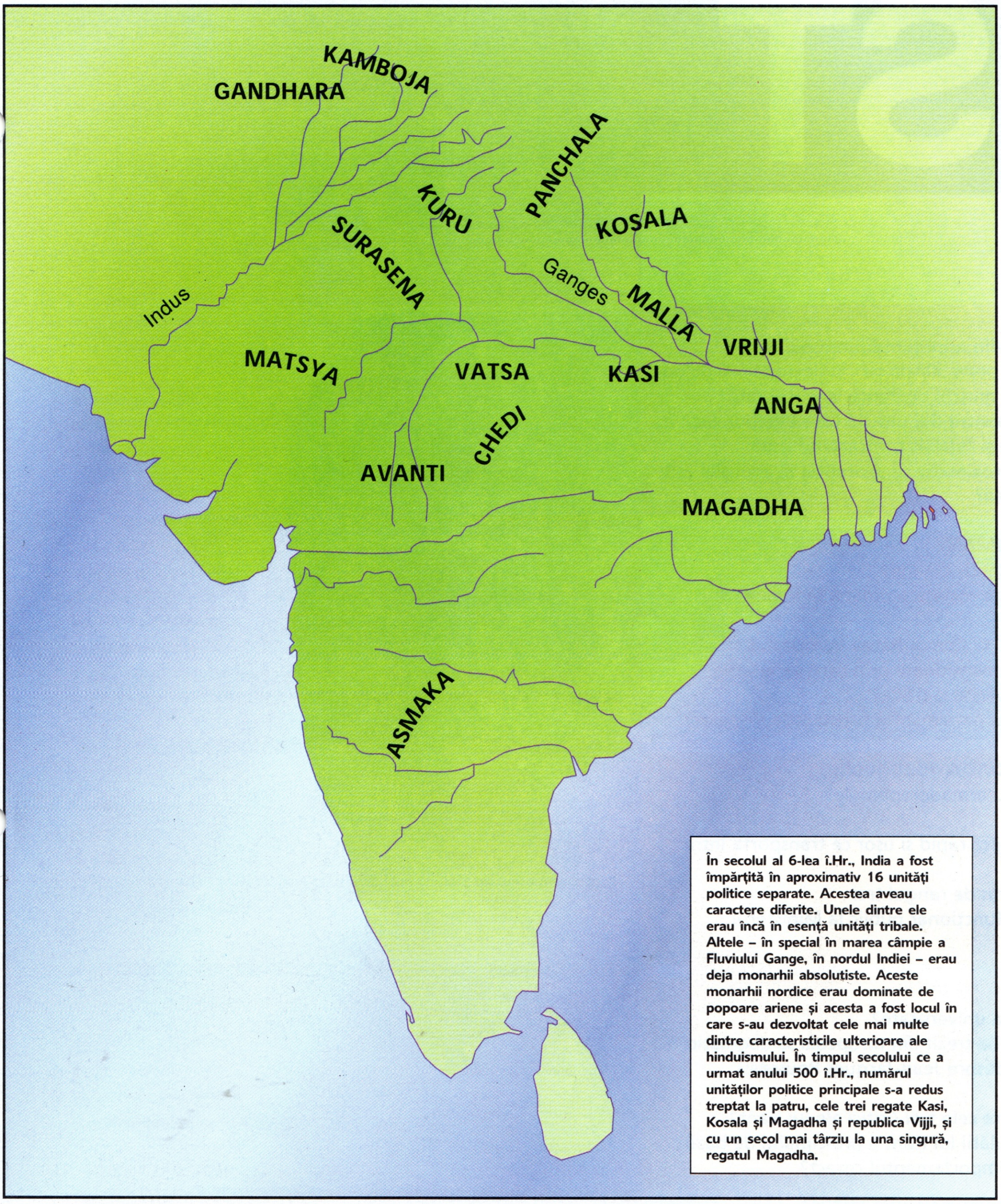
Confucius este forma latinizată a numelui chinezesc King-fu-tzu, adică Maestrul K'ung - numele său original fiind K'ung Ch'iu. El a trăit între 551 și 479 î.Hr. și se pare că s-a născut într-o aristocrație sărăcită, a crescut în sărăcie și s-a autoeducat. El a studiat texte și legi antice, a propus reforma guvernului (reducerea taxelor, evitarea războiului și înlăturarea pedepselor aspre), și a susținut că un conducător înțelept este cel care conduce prin persuasiune morală, nu prin forță. El a vorbit despre ideile sale și treptat și-a format un grup de discipoli. Pe la cincizeci de ani, el a pornit în căutarea unui conducător care să îi ofere controlul asupra statului său, dar s-a întors în statul său natal Lu. La nivel personal, Confucius era concentrat pe jen, adică dragoste, virtute și sinceritate. El a stabilit cinci reguli pentru atingerea unui caracter deosebit.

1) Li: aderența la normele ritualice.
2) Ching: loialitate față de sinea adevărată.
3) Shu: reciprocitatea comportamentului.
4) Yi: dreptate.
5) Hsiao: pietate de copil (foarte importantă în confucianism).

Textul principal al confucianismului este Lun Yü ("Analecte"), o colecție de notițe și jurnale a învățăturilor, conversațiilor și călătoriilor sale. Confucius a atras peste 3.000 de elevi, din care 72 i-au devenit discipoli apropiați, cel mai important fiind Mencius (371-289 î.Hr.). Confucianismul a fost adoptat ca religie de stat în timpul dinastiei Han, între anii 206 î.Hr. și 220 d.Hr. Astăzi influența sa încă se mai simte învățăturile sale fiind adânc înrădăcinate în societatea chineză.

ORIGINILE TAOISMULUI

Taoismul este în mod tradițional atribuit lui Lao Tzu, un personaj mult mai obscur, care – dacă într-adevăr a existat – se poate să fi fost un contemporan mai în vârstă al lui Confucius. Textul taoist clasic, "Tao te-Ching" ("Calea virtuții") îi este atribuit lui, dar în realitate s-ar putea să fie o compilație finalizată abia în secolul al III-lea î.Hr. În orice caz, centrul taoismului îl constituie conceptul de Tao, sau Cale. Pe când confucianismul este centrat pe moralitate, taoismul este centrat pe concepte mistice, care trebuie prinse intuitiv și nu sunt exprimate într-un mod formal. Tao, sau Calea, este Calea Universului. Scopul este ca omul să se pună în armonie cu fluxul subtil al Tao-ului, pentru a fi unul cu sine însuși și cu universul. Acest lucru se atinge prin evitarea acțiunii prezumțioase, în favoarea activității minimale, spontane. Un citat din spusele lui Lao-tzu spune că "omul cu virtute superioară nu acționează niciodată, și totuși el nu lasă niciodată nimic nefăcut". Asemenea afirmații aparent paradoxale sunt căi tipice de exprimare a ideilor taoiste. Taoismul s-a dezvoltat pe două linii: o continuare a tradiției sale filosofice și dezvoltarea aspectelor religioase și esoterice. Ca religie populară, taoismul a avut mulți zei și demoni fără semnificație deosebită. Ca învățătură esoterică, el oferea un model pentru dezvoltarea personală, acoperind alimentația, controlul respirației, meditația și tehnicile sexuale.



În secolul al 6-lea î.Hr., India a fost împărțită în aproximativ 16 unități politice separate. Acestea aveau caractere diferite. Unele dintre ele erau încă în esență unități tribale. Altele – în special în marea câmpie a Fluviului Gange, în nordul Indiei – erau deja monarhii absolutiste. Aceste monarhii nordice erau dominate de popoare ariene și acesta a fost locul în care s-au dezvoltat cele mai multe dintre caracteristicile ulterioare ale hinduismului. În timpul secolului ce a urmat anului 500 î.Hr., numărul unităților politice principale s-a redus treptat la patru, cele trei regate Kasi, Kosala și Magadha și republica Vijji, și cu un secol mai târziu la una singură, regatul Magadha.

HINDUISMUL ÎN ANUL 500 î.HR.

Hinduismul este dificil de descris ca o religie unică, în felul în care se poate descrie budismul sau creştinismul sau islamismul. Originile sale nu se regăsesc în învăţăturile unui singur om. Practicile şi credinţele hinduse includ o varietate imensă de idei şi obiceiuri, dintre care unele sunt contradictorii. (Se spune că există 330 de milioane de zei în hinduism, şi cu siguranţă există un număr foarte mare.) Datorită acestei diversităţi, şi datorită faptului că hinduismul are o organizare foarte laxă, este greu să identificăm cu precizie ce este un hindus sau să definim ce cred hinduşii. O descriere formală ar fi aceea că hindusul este o persoană care s-a născut într-o castă şi care acceptă învăţăturile aflate în scrierile cunoscute sub numele de *shruti*. Chiar şi termenul de "hinduism" a fost stabilit de conducătorii britanici imperiali ai Indiei. Sanscrita, limba sacră a hinduşilor, nu are un cuvânt pentru religie, iar expresia folosită pentru hinduism este *sanatana dharma*, care poate fi tradusă prin "tradiţie eternă".

ORIGINILE HINDUISMULUI

Ceea e poate fi spus cu certitudine este că hinduismul este o credinţă străveche cu o istorie datând de cel puţin 4.000 de ani în urmă. Artefactele din civilizaţia Văii Fluviului Ind (2500-1500 î.Hr.) descriu numeroşi zei şi zeiţe fantastice, inclusiv primele reprezentări despre care se crede că sunt ale zeului mai târziu numit Shiva în hinduism. În jurul anului 1500 î.Hr., civilizaţia văii Fluviului Ind a fost cucerită de popoare ariene ce invadau dinspre nord. O mare parte a hinduismului s-a dezvoltat apoi din credinţele şi ritualurile religioase ale arienilor. Dar el a incorporat şi elemente din popoarele văii Fluviului Ind care le-au precedat. În miile de varietăţi în care se găseşte în satele din întreaga Indie modernă, hinduismul reflectă de asemenea o gamă de tradiţii locale, ce au origini la fel de străvechi şi diverse. Limba ariană s-a transformat în ceea ce numim astăzi sanscrită, şi aceasta a fost limba în care au fost înregistrate în cea mai mare parte scripturile hinduse. Cea mai veche colecţie de asemenea scrieri sunt *Vedele* ("veda" însemnând cunoaştere secretă), din care *Rig-Veda* este cea mai veche şi cea mai importantă. Aceasta este o colecţie de peste 1.000 de imnuri, culese din tradiţii orale între anii 1000 şi 800 î.Hr. Cele patru Vede sunt considerate de hinduşi ca fiind *shruti*, însemnând "ceea ce a fost revelat". Anumite texte ulterioare sunt descrise ca fiind *smriti*, "ceea ce s-a ţinut minte", şi acestea au o autoritate mai mică.

CREDINȚELE HINDUSE

Printre zeii importanţi din Vede se numără Indra, care conduce luptătorii în bătălii împotriva inamicilor umani şi demonici, Agni, zeul focului pământesc şi al sacrificiului care leagă cerul şi pământul, şi Varuna, conducătorul cerurilor, care vede şi ştie tot. Marii zei ai hinduismului ulterior, Shiva şi Vishnu, sunt prezenţi dar au o importanţă mai mică. Acest sistem de credinţe a fost numit henoteism, din cuvântul grecesc însemnând aproximativ "un zeu o dată". Fiecare dintre zeii principali este suprem în felul său (în acest stadiu toţi sunt de sex masculin), şi de aici se dezvoltă conceptul explicit în hinduismul ulterior că toţi sunt aspecte ale unei singure fiinţe sau forţe creative, Brahman.

PRACTICI RELIGIOASE

Printre practicile religioase ale arienilor se numărau sacrificiile şi alte ritualuri. Deoarece acestea au devenit mai complexe în timp, cunoştinţele despre ele şi dreptul de a le efectua au devenit apanajul unei clase de preoţi. Până pe la sfârşitul secolului al 7-lea, cultura ariană a fost dominantă în bazinul Fluviului Gange, iar preoţii (brahmanii) îşi impuneau superioritatea asupra altor membrii ai ordinii sociale. Preoţii au determinat separarea dintre clase şi au folosit un capitol din Rig-Veda drept justificare. Acesta descria crearea lumii şi a tuturor fiinţelor prin sacrificiul şi ciopârţirea lui purusha, sufletul lumii sau omul primar. Din diferite părţi ale corpului său au apărut cele patru ordine principale de oameni: preoţii; conducătorii şi războinicii; oamenii simpli; şi servitorii. Aceasta a format baza conceptului de castă.

UPANIȘADELE

Comentariile şi speculaţiile pe marginea Vedelor au produs la rândul lor scrierile cunoscute sub numele de Upanişade. Upanişadele au fost compuse în perioada modernă, dar cele tratate de către hinduşi ca având autoritate de text sfânt datează din anii 800 până în 400 î.Hr. Din acestea s-au dezvoltat idei noi, în principal între anii 600 şi 500 î.Hr., centrate pe conceptele de samsara şi karma. Samsara este ciclul etern al renaşterii, suferinţei şi al morţii repetate la care toţi sunt supuşi. Karma este suma acţiunilor unui individ din vieţile anterioare, care determină circumstanţele în care se află după reîncarnare. Conceptul de karma a fost folosit de preoţi pentru a întări diviziunile dintre caste: dacă un individ s-a născut într-o castă superioară, aceasta trebuia să reflecte karma pe care o câştigase prin acţiunile din trecut. Totuşi, învăţăturile din Upanişade au fost mai puţin preocupate de supunerea strictă şi restricţiile sociale decât de înţelegerea realităţii ultimative, sau a lui Brahman. Ele au ajuns la concluzia că sinea individuală eternă, sufletul sau Atman, este identică cu Brahman. Acest lucru putea fi realizat de individ pe mai multe căi: prin ritualul sacrificiului, prin antrenarea minţii prin gama de practici cunoscută sub numele de yoga, şi prin devotamentul faţă de unul din zei. În cele din urmă individul putea să obţină liberarea (moksha) din ciclul existenţei şi al morţii.



HINDUISMUL ÎN 1500 D.HR.

Bazele hinduismului erau deja puse în 500 î.Hr., în Vede și în scrierile ulterioare, în special Upanișadele. Dar gândirea hindusă a continuat să se dezvolte în următoarele două milenii. Majoritatea conceptelor cheie au fost complet formulate până în 1500 d.Hr., pe vremea când navigatorii europeni au început să sosească în număr mare în India. Înnoirile au vizat două arii principale: principale: în primul rând, descrierea unui panteon extensiv de zei și zeițe și a rolurilor lor în chestiunile omenești; în al doilea rând, construirea unui cadru etic pentru viața de zi cu zi – incluzând patru stadii ale vieții, patru țeluri admisibile în viață și trei căi spre salvare. S-a continuat definirea și elaborarea ideilor de castă în interiorul acestui cadru etic.

ZEITĂȚILE HINDUSE PRINCIPALE

Există patru zeități principale în hinduism: o trinitate masculină formată din Brahma, Vishnu și Shiva, și Zeița. Fiecare dintre acestea poate să aibă multe manifestări (*avataruri*), fiecare cu nume și caracteristici diferite. Brahma, creatorul, este foarte respectat dar puțin adorat, însă Vishnu, Shiva și Zeița (în special în manifestările ei sub formă de Kali sau Durga) au fost multă vreme obiectele unei venerații extensive. Povestirile despre întâlnirile dintre zei și oameni se găsesc în special în două lucrări importante de literatură sacră, compuse probabil între anii 400 î.Hr. și 200 d.Hr., *Ramayana* și *Mahabharata*. *Bhagavad Gita* este un capitol important al celei de-a doua.

AVATARURILE

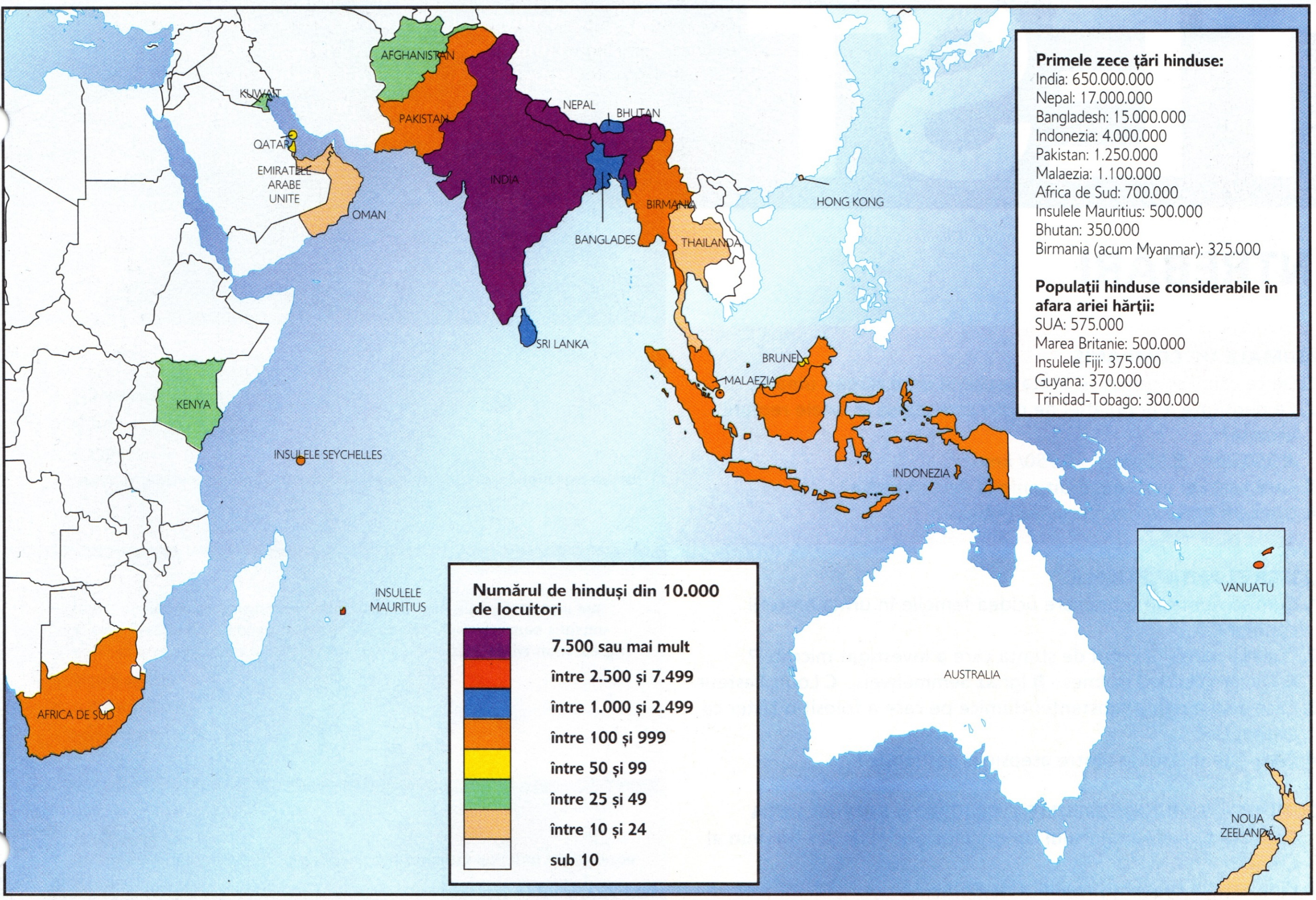
Ideea avatarurilor a fost calea prin care zeitățile locale minore au fost asimilate în liniile principale ale hinduismului și în unele școli de gândire este și calea prin care principalii zei formează la rândul lor o parte din Brahman sau Realitatea Supremă (a nu se confunda cu zeul Brahma). Rama și Krishna sunt două din cele zece avataruri ale lui Vishnu, cel mai bine descris ca fiind apărătorul și venerat în mod extensiv în aceste două aspecte ale sale. Shiva, cel de-al doilea mare obiect al devotamentului hindus, este atât distrugătorul vieții cât și, prin aceasta, re-creatorul ei, și are drept caracteristici atât activitatea constantă cât și odihna totală. Deși simbolul său este falusul (lingam), el este văzut ca fiind perfect cast. Cel mai cunoscut și cel mai respectat avatar al Zeiței, sau Devi, este Durga sau Kali, văzut într-un aspect al său ca personificarea dreptății feroce și a morții și în altul ca aducător al odihnei și al păcii. Kali este consoarta zeului Shiva, dar o linie de credință care o leagă de Saravasti, consoartă a lui Brahma, și Lakshmi, consoartă a lui Vishnu, într-o putere feminină supremă numită Shakti, și ea obiectul unui devotament puternic.

ȚELURILE VIEȚII

Regulile comportament ale hinduismului s-au dovedit practice și adaptabile. Cele patru țeluri acceptabile ale vieții, de exemplu recunosc atât drumurile ușor accesibile cât și pe cele mai solicitante spre un comportament corect. Căutarea plăcerii (*kama*), inclusiv a plăcerii sexuale, și căutarea bunurilor lumești sunt văzute ca activități demne, dar nu la fel de demne ca și celelalte două țeluri: îndeplinirea datoriilor față de ceilalți, și căutarea liberării spirituale ultimative (*moksha*). Similar, cele patru stadii tradiționale ale vieții – elev, gospodar, pustnic și *sannyasin* sau ascet sfânt – sunt văzute atât ca un mod de viață ideal cât și ca o organizare practicabilă a vieții și a familiei. Datoria unei persoane (*dharma*) varia de la un stadiu la altul. Elevul, de exemplu, trebuie să fie celibatar, dar un gospodar trebuie să se căsătorească și să aibă fii. O femeie virtuoasă este ghidată pe rând de tatăl, soțul și frații ei. Datoria varia și în funcție de statutul social. Deoarece statutul unui om la naștere deriva din acțiunile sale din viețile anterioare, omul trebuia să încerce să trăiască virtuos în statutul respectiv și să îi accepte privilegiile și obligațiile.

CĂI SPRE SALVARE

Cele trei căi spre salvare sunt *karma marga*, calea acțiunilor; *jana marga*, calea cunoștinței; și *bhakti marga*, calea devotamentului. Calea acțiunilor este practică și ușor de urmat pentru majoritatea oamenilor, și se bazează pe realizarea datoriilor etice și sociale ale stadiului unei persoane în viață și în castă. Calea cunoștinței implică studierea scrierilor sfinte și autodisciplina mintală oferită de yoga pentru atingerea luminării absorbției în Supremul numit *samadhi*. *Bhakti*, sau devotamentul față de un zeu, este o formă antică de supunere religioasă ca oricare alta. Povestirile despre Shiva și Krishna din *Mahabharata* și despre Krishna în *Bhagavata Purata* (scris în secolele al nouălea și al zecelea d.Hr.) sunt forme ale literaturii devotamentului. Dar există și o sumedenie de imnuri și poezii de devotament, în special în limba tamil din sudul Indiei. Contribuții la această cale a devotamentului au fost aduse de Ramanuya (1040-1137) și de secta chaitanya (formată în secolul al 15-lea), premergătoarea mișcării Hare Krishna. Însă principalii practicanți ai căii devotamentului, atât în hinduism cât și în creștinism, sunt oamenii care se roagă, cântă, aprind lumânări sau aduc ofrande unei imagini a zeului ales.



HINDUISMUL ASTĂZI

Termenul de hinduism acoperă o gamă largă de credințe și practici. Este o religie care are temple și preoți (deși acestea nu sunt esențiale) dar nu are o formă de ierarhie sau sistem, nu are o profesiune simplă a credinței și nici o descriere unică a ceea ce implică viața dreaptă. Totuși este și o religie la care se poate spune că aderă probabil 500 de milioane de oameni din Asia, precum și de peste tot în lume unde există oameni de descendență indiană.

ZEITĂȚILE HINDUSE

Un efect al comunicării și educației moderne a fost de a spori cunoștințele despre ceea ce se poate numi hinduism academic și de a face practica hindusă mai omogenă, prin creșterea importanței cultelor principale ale lui Vishnu, Shiva și ale Zeiței. Totuși, India rămâne o țară formată din mii de sate, dintre care multe își păstrează propriile tradiții spirituale. Printre acestea se numără devotamentul față de zeitățile locale și zeitățile minore din literatura sacră a hinduismului, precum și față de zeii importanți.

FESTIVALURI ȘI PELERINAJE

Peste tot în India există multe festivaluri religioase locale și locuri de pelerinaj. Însă anumite festivaluri sunt urmate practic în întreaga comunitate hindusă. Divali, Festivalul Luminilor, are loc în octombrie/noiembrie și este asociat cu Lakshmi, zeița norocului și consoarta lui Shiva. Este considerat un festival de Anul Nou. Se folosesc focuri de artificii și se spune că zeița vizitează și binecuvântează fiecare casă în care se găsesc lămpi aprinse. Holi, un festival de primăvară, este de asemenea foarte popular, ceva mai mult în nordul Indiei. Este un prilej de veselie, asociată în viața de zi cu zi cu păcăleli și o abandonare temporară a castelor și a altor tabuuri. Este un festival legat de Krishna și Vishnu și se referă de asemenea la fertilitate și sexualitate. Una dintre activitățile obișnuite este ca cei care sărbătoresc să arunce apă sau pulbere colorată peste ceilalți, o activitate limitată acum prin legi în unele regiuni. Cel mai cunoscut pelerinaj este Kumb Mela, care se ține la fiecare 12 ani și este legat de Fluviul Gange. Kumb Mela la Allahabad, unde se întâlnesc sfintele fluvii Gange și Jumna, poate să atragă până la zece milioane de pelerini.

ACTE DE VENERAȚIE

Hindusul nu are obligația de a participa la evenimente publice de venerație sau religioase. Obligația religioasă ține de individ și de dharma sau datoria stadiului său și a statutului în viață. În hinduism preotul nu există neapărat pentru a media între om și Dumnezeu, și în aproape toate formele de hinduism nu există o formă de venerație congregațională coordonată. Venerația (*puja*) poate fi efectuată de individ în templu, sau în numele unui individ de către preot, dar poate fi efectuată și acasă. În templu, *puja* poate să includă prezentarea unor ofrande și deplasarea în jurul altarului principal în direcția acelor de ceasornic. Se crede că zeul este într-adevăr prezent în imaginea de pe altar. Acasă, un hindus devotat din castele superioare ale celor "născuți de două ori" (preoții, luptătorii și negustorii) va efectua diferite ritluri zilnice, într-o încăpere rezervată în acest scop sau la un altar dintr-un colț. Zeii, strămoșii umani și toate ființele vii sunt respectate pe rând cu rugăciuni și ofrande de foc, apă și hrană. În practica hindusă sunt importante riturile asociate cu tranzițiile vieții: inițierea bărbaților tineri, căsătoria, înmormântările (de obicei incinerări), și ceremoniile oferite de fii strămoșilor lor. *Suttee*, ceremonia prin care văduvele trebuiau, adesea obligate, să se sinucidă pe rugurile funerare ale soților lor, a fost interzisă sub conducerea britanică (susținută de reformatori hinduși) în 1829 și este acum aproape dispărută.

CASTELE

Casta rămâne importantă în India modernă – deși este important de înțeles că aceasta nu este neapărat echivalentă cu avuția: un preot brahman poate să fie sărac și un *vaisya* (negustor) poate, firește, să fie bogat. Dar și aici legislația a afectat imaginea. S-au introdus legi pentru protejarea castelor inferioare de oprimare – în special a celei mai de jos, intangibilii. Intangibilii (cunoscuți acum și sub numele de caste programate sau *harijans* au, de exemplu, un număr de locuri în parlament rezervate pentru ei. Dar deși unele aspecte ale operării sistemului de caste au fost scoase în afara legii, el este încă central în societatea indiană. De exemplu, căsătoriile (și acum de obicei aranjate de către familii) se fac în mod normal în funcție de caste.

GÂNDITORI RELIGIOȘI

Câțiva conducători importanți au ajutat la formarea ideilor și idealurilor hinduse moderne. Cei mai importanți au fost Sri Ramakrishna (1836-86) și Vivekananda (1863-1902). Învățăturile lor au oferit o bază filosofică pentru unirea diferitelor practici ale hindușilor într-o singură schemă, și au subliniat faptul că în cele din urmă toate religiile venerează același principiu divin. Vivekananda a spus că la nivelul său cel mai înalt Dumnezeu nu poate fi descris sau înțeles (deși prin meditație omul poate să aibă experiențe care să-l apropie de divinitate), dar la nivele mai joase Dumnezeu poate fi personificat cu forme și trăsături caracteristice. Religiile dau nume diferite lui Dumnezeu, dar numai în hinduism, spunea el, s-a înțeles că toate aceste nume sau imagini ale lui Dumnezeu sunt în realitate diferite etichete pentru același lucru. Un sătean needucat ce efectuează *puja* în fața imaginii unei zeități minore se comportă astfel la fel de demn ca un om sfânt adâncit în scripturile și ritualurile antice.

MAHATMA GANDHI

Ideea că lumea ar putea învăța ceva de la hinduism și India a aparținut indienilor educați de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, care au fost din ce în ce mai preocupați să sublinieze rostul culturii lor tradiționale. Unul dintre ei a fost Mohandas Gandhi (1869-1948), cunoscut ca Mahatma, care a combinat ideile hinduse antice cu noi învățături etice și practice. El era un apărător al drepturilor intangibililor (introducând noul termen de *harijan*, sau "copiii lui Dumnezeu") și a refuzat ideile conform cărora castele superioare sunt poluate prin contactul cu cele inferioare. Principiul să politic și religios central de *ahimsa* (nonviolență) fusese un imperativ moral străvechi în anumite școli de gândire hindusă, dar sub nici o formă el nu a fost susținut universal, nici măcar teoretic. Gandhi este și acum respectat în India, dar nu are o influență directă într-o măsură mare. El a întruchipat vederea conform căreia etica personală are rost numai dacă este extinsă în viața și faptele publice. Această atitudine este obișnuită în multe religii, dar pentru un hindus devotat nu există diviziune între viața spirituală și cea lumească. Astfel se explică atracția sectelor hinduse asupra celor din occident care refuză o societate excesiv de materialistă.

Acest lucru poate necesita mai multe vieți și, ca și în hinduism, viața în care se renaște cineva reflectă calitatea vieții trecute. În jainism, *karma* (efectul acțiunilor trecute) este privită aproape fizic: ea leagă sufletul de corp atrăgând particule de materie care se fixează de suflet. Cu cât o persoană este mai puțin preocupată de purificarea sufletului, cu atât ea este obligată să se întoarcă pe Pământ de mai multe ori.

NONVIOLENȚA
Numele de Jain se crede că derivă din cuvântul sanscrit *Ji*, a cuceri – însă bătălia este una spirituală. Jainiștii cred în *Ahimsa*, nonviolența totală. (E posibil ca reacție împotriva vechiului obicei vedic de ucidere a animalelor pentru sacrificiu.) Călugării jainști își târăsc picioarele când umblă pe stradă, pentru a nu călca pe insecte, și poartă măști albe din bumbac pentru a evita să inhaleze insecte din greșeală. Nu mănâncă rădăcini, carne sau pește, doar frunze, fructe de pădure și orez.

CONCEPTUL TIMPULUI
Jainiștii cred că timpul este etern și lipsit de formă. El este conceput ca o roată cu 12 spițe numite *ara* sau vârste, șase ridicându-se pe o parte pe măsură ce omul crește în statură, cunoștințe și fericire, iar pe cele șase spițe descendente, el se deteriorează. Apariția arcelor în roata timpului este *Kalpa*. Lumea este văzută în două jumătăți, *Ajiva* – substanțele neînsuflețite și neanimate, iar Jiva – sufletul și formele de viață.

ADEPȚII JAINISMULUI
Mai demult, adepții jainismului umblau dezbrăcați și erau numiți "Cei îmbrăcați cu aer" sau "Cei îmbrăcați de cer". Ei renunțau la toate posesiile, unii neavând nici măcar un bol de lemn din care să mănânce, primind în căușul palmei hrana pe care o cerșeau. Femeile nu erau lăsate să umble dezbrăcate și nu erau considerate demne de salvare. Călugării jainiști urmează cele câteva reguli simple date de Mahavira: să nu violentezi, să nu minți, să nu furi, să nu ascunzi nimic și să fii celibatar. La nivel mai adânc, ei aspiră la ascetismul pur ca un absolut pentru păstrarea nepătată a sufletului.

JAINISMUL ÎN ISTORIE
A existat o singură schismă în jainism, prin 100 î.Hr., când *Digambara*, Cei Îmbrăcați de Cer, s-au despărțit de *Svetambara*, Purtătorii de robe albe care voiau să includă femeile în religie. Așa au și făcut, și au trăit o viață mai deschisă decât izolații Îmbrăcați de Cer. În 500 d.Hr. musulmanii au ajuns în India și oarecum i-au corupt pe jainiști, mutându-i în mănăstiri și înconjurându-i cu lucrurile la care aceștia ar fi trebuit să renunțe, precum mesele regulate. Jainiștii au devenit chiar negustori înstăriți și acest cult a început să se clatine până nu demult când a trecut printr-o renaștere. Bombay și Karachi sunt principalele centre ale jainismului și în cultura occidentală modernă se manifestă prin yoga.



JAINISMUL ASTĂZI

Alături de hinduism și budism, jainismul este una dintre marile religii din India. Începuturile sale se regăsesc în urmă cu mii de ani, dar în forma sa prezentă această religie a fost fondată în nordul Indiei în secolul VI î.Hr., de Mahavira, sau "Marele Erou".

MAHAVIRA
Mahavira s-a născut în 599 î.Hr., lângă Patna, într-o familie conducătoare din clasa Kshatriya, și a fost numit Vardahamana. După moartea părinților a renunțat la tot pentru a urma o cale spirituală. Și-a smuls părul de pe cap (călugării jainiști acum își rad părul de pe cap) și a dus viața austeră a unui ascet dezbrăcat. După 13 de ani a primit iluminarea și a devenit un Tirthenkara, cu numele de Mahavira, Marele Erou.

TIRTHENKARA
Jainiștii cred că Mahavira este doar cel mai recent dintre înțelepții iluminați pe care îi numesc Tirthenkara, și că înaintea sa au mai existat 23. Istoria acestor Thirtenkara este scrisă în *Kalpa Sutra*, însă detaliile faptice sunt relativ puține. Primul, considerat fondatorul jainismului tradițional, se numea Risababbanatha (Rsabha), iar numele său apare în Vede și în Purana. Despre ceilalți nu se știe nimic până la Parsava, Tirthenkara dinaintea lui Mahavira, despre care se spune că a murit la sfârșitul secolului VIII î.Hr. Mahavira este până acum ultimul. Tirthenkara înseamnă "Om luminat" sau "Făcător de vaduri", deoarece el pune vaduri pe spațiul dintre moarte și viața eternă. Scopul lui este de a purifica sufletul.

LIDERUL SPIRITUAL MAHAVIRA
Mahavira a predicat aproximativ 30 de ani și în timpul practicii sale spirituale el și-a format un număr considerabil de urmași, printre care multe femei. A murit la Pava (Biharul modern) la 72 de ani, de inaniție, *Sallekand*, actul ultimativ de neatașare a unui călugăr. Urmând acest ritual el a devenit un *Siddha*, un suflet liber de perfecțiune supremă, detașat din ciclul renașterilor.

CREDINȚELE JAINISTE
Jainiști nu cred într-un dumnezeu creator. Ei au zei, dar aceștia nu sunt la fel de importanți ca Tirthenkara, care sunt venerați. Pentru ca zeii să fie venerați ei ar fi trebuit să devină umani și să treacă prin procesul purificator al meditației, ducând viața ascetică astringentă pentru a devenit Tirthenkara. Țelul este de a intra în Nirvana, o stare de binecuvântare și viață eternă unde sufletele pure trăiesc libere în eternitate.



ȘINTOISMUL ASTĂZI

Șintoismul este religia antică a Japoniei. Această religie nu are un fondator recunoscut sau un corp organizat de texte, și astfel este mai puțin un sistem formal de credințe sau de filosofie și mai mult un cod de relații personale și sociale. Cuvântul "șinto" are origine chineză, însemnând "Calea Zeilor" sau "Calea Sacră", și este pentru prima dată menționat în literatura japoneză în timpul domniei lui Yomei Tenno, între 585-587 d.Hr. Până atunci religia japoneză consta în venerarea zeilor și zeițelor Soare și a proprietăților spirituale și mistice înnăscute ale unor locuri geografice precum lacurile, râurile și munții. Se credea că acestea posedă calitatea de *kami* (spirite). Familiile sau clanurile care au trăit în apropierea acestor locuri au ajuns să fie asociate cu ele într-un sens religios și au fost numite *Ugigami*. Cei mai importanți *Ugigami* proveneau din regiunea Yamato, lângă orașul Nara de astăzi, și se credea că sunt descendenții direcți ai zeiței Soare Amaterasu Omikami. Ei au asigurat casei regale și Împăratului (sau *Tenno*) din 660 î.Hr. cea mai durabilă linie de succesiune suverană din lume. Șintoismul a fost puternic influențat de apariția confucianismului în secolul V d.Hr., cu filosofiile sale de venerare a strămoșilor și de cod social aristocratic. În secolul VI d.Hr., budismul, cu accentul pus pe armonia interioară, pe ceremoniile complexe și pe simțul de obligație zilnică dezinteresată, a exercitat la rândul său o anumită influență. Religie sincretică, șintoismul a incorporat și elemente de taoism, iar mai târziu, de creștinism.

ȘINTOISMUL CA RELIGIE DE STAT

După o perioadă de instabilitate politică, șintoismul s-a revigorat în secolul XVII, dar a fost din nou tulburat de intruziunile occidentale în secolul XIX. Aristocrația japoneză a abolit conducerea shogunului, sau a majordomului de palat, prin restaurarea Meiji din 1868. Aceasta a anunțat perioada în care șintoismul a devenit religie de stat, devenind sinonimă cu interesele și aspirațiile statului. Festivalurile și ceremoniile șintoiste, *matsuri*, au devenit de nedespărțit de chestiunile guvernului, *matsuri-goto*. În 1875 șintoismul a fost separat oficial de budism, iar legătura dintre șintoism și linia regală a devenit o temă importantă în educația de stat. Descins din rai, și astfel divin, dreptul Împăratului de a domni era moștenit de la familia imperială și era complet independent de voința poporului său. În plus, această formă de sacralitate cerea supunerea necondiționată a oamenilor săi. Acest lucru era întărit prin decrete legale, precum oferirea responsabilității templelor șintoiste Ministerului de Interne în 1900 și lansarea unor ceremonii șintoiste publice și private pentru întreaga națiune în 1941. La apogeu, înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial, șintoismul ca religie de stat avea un cler format din 17.000 de preoți și 110.000 de clădiri sacre sau temple.

BUSHIDO

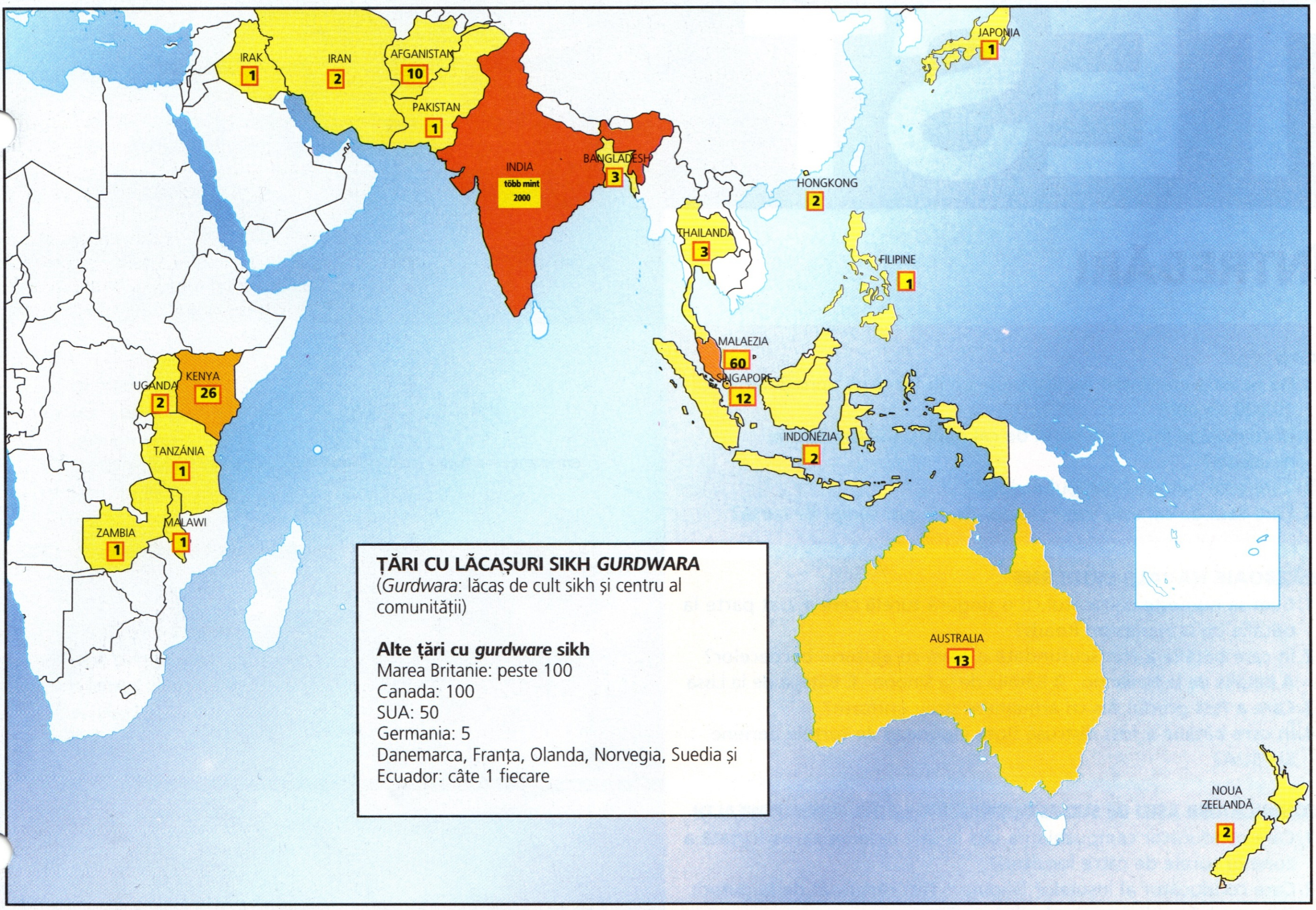
Venerarea Împăratului ca ființă divină a fost deja instituită în forțele armate, și fiecare victorie japoneză, ca cea din Coreea în anii 1894-5 și din Rusia în anii 1904-5 servea pentru legarea șintoismului de militarism. Acest lucru a fost întărit de codul de onoare militară Bushido, folosit din anii 1920 la justificarea exceselor violente comise în perioada de expansiune japoneză. Cavalerii Bushido au devenit avangarda șintoismului militant. După înfrângerea Japoniei, în 1945, Comandantul Suprem American, generalul Douglas MacArthur, a insistat ca Împăratul Hirohito să renunțe la atributele divine ale cultului imperial iar șintoismul la nivel de stat să fie dezmembrat. Religia a fost redusă la nivelul oricărei alte religii. În perioada modernă au existat și alte forme de șintoism: șintoism de sectă, sau "șintoismul celor 13 secte", și șintoism popular, o subramură ce a rămas adepta influențelor confucianiste și budiste, cu o organizare formală redusă. Aceste secte au multe subdiviziuni și grupări independente.

RITURI ȘI CEREMONII

Deși nu mai este o religie de stat, tradițiile șintoiste coincid în mare măsură cu cele ale Japoniei, festivalurile sale fiind sărbătorite de aproape întreaga populație. Templele șintoiste sunt vizitate în mod regulat și cu anumite ocazii speciale, cum sunt riturile și festivalurile. Prima vizită la un templu are loc în a 30-a sau 100-a zi de la naștere. Pentru sărbătorirea ritului *Shichigosan*, copii în vârstă de șapte (*shichi*), cinci (*go*) și trei (*san*) ani sunt duși la templu pentru a fi binecuvântați. *Seijin-no-Hi* (Ziua adulților) anunță împlinirea vârstei majoratului, de 20 de ani. Majoritatea căsătoriilor sunt efectuate după ritualul șintoist, deși majoritatea înmormântărilor sunt budiste. Numeroase festivaluri (*matsuri*), adesea foarte spectaculoase, au loc pe durata întregului an și constau din purificare ritualică, rugăciuni, ofrande sub formă de hrană pentru spiritele sărbătorite, venerare solemnă și dans. Cele mai spectaculoase festivaluri sunt *Osore-zan* taisai de pe Muntele Osore și *On-matsuri* la Nara.

TEMPLE ȘINTOISTE

Deși variază stilul lor arhitectural, templele șintoiste au trăsături comune – cea mai proeminentă fiind *torii*, o poartă formată din piloni pe care se suprapun două orizontale, care desparte zona sacră de cea lumească. Fiecare templu are un preot principal (*kannushi*) care oficiază rituri religioase și se ocupă de administrație. Cele mai vestite temple șintoiste sunt Meiji-jingu și Yasukuni-jinja din Tokio, Ise-Jingu la Ise și Izumo Taisha la Matsue.



SIKHISMUL ASTĂZI

Sikhismul a luat naștere în nord-estul Indiei, în Punjab, unde acum și-a stabilit centrul în orașul sfânt Amritsar. Adepții acestei credințe sunt numiți sikhi, un cuvânt hindus însemnând "discipoli". Filosofia și doctrinele sale se bazează pe învățăturile celor zece guru sau ghizi spirituali ai săi, începând cu fondatorul său Nanak, astăzi numit Sri Guru Nanak Deva (1469-1539). Astăzi în lume există peste 15 milioane adepți ai religiei sikh, majoritatea în India.

GURU NANAK DEVA

Nanak s-a născut lângă Lahore ca hindus din casta Kshastrya. De la o vârstă fragedă el a hoinărit prin India meditând asupra religiei, și a devenit din ce în ce mai pornit împotriva politeismului hinduis și a preoților exaltați (brahmani). El s-a revoltat și împotriva sistemului de caste al hinduismului, conform căreia omul se naște într-o anumită pătură a societății și trebuie să rămână în aceasta, brahmanii aflându-se în vârf. Guru Nanak Deva a propus un singur Dumnezeu, creativ și atotștiutor, precum și luminare și salvare care nu se găsește prin intermediari precum preoții, ci printr-o călătorie spirituală personală ghidată de guru. El căuta o cale de mijloc practică și avantajoasă între doctrinele aflate în conflict ale hinduismului, credința în care s-a născut, și lumea mai recentă dar din ce în ce mai puternică a credinței monoteiste a islamului.

ISTORIA RELIGIEI SIKH

Religia sikh s-a răspândit rapid și în scurt timp a fost percepută ca fiind rivala celor două credințe majore, hinduismul și islamismul. Aceasta a dus la persecutarea sikhilor, în special de către conducătorii moguli ai Indiei de nord, și la execuția celui de-al cincilea guru, Arjun (1563-1606). Sikhii au început să treacă de la pacifism la militantism, culminând sub al zecelea și ultimul guru, Gobin Singh (1666-1708), care a înființat o fraternitate a războinicilor, *Khalsa* ("Pur"). Dar el și succesorul său ca lider militar, Banda Singh Bahadur, au fost învinși de mogulii islamici, iar sikhii care au supraviețuit au fost alungați în munți. În secolul al XVIII-lea invaziile persane și afgane ale Indiei au creat un vid de putere care le-a permis renașterea religiei sikh și crearea unui stat sikh cu centrul în Punjab, sub conducătorul lor Ranjit Singh. Acesta a supraviețuit până când a fost anexat de britanici în 1849. Sikhii au devenit apoi un element loial al armatei indiene britanice, refuzând să participe la Răscoala Indiană, și mai târziu luptând în Primul Război Mondial. Însă britanicii au pierdut susținerea sikhilor prin masacrul de la Amritsar din 1919. După sfârșitul domniei britanice, scindarea regiunii Punjab a divizat populația sikh. Majoritatea sikhilor din Pakistan s-au întors în India și s-au așezat în estul Punjabului, unde populația sikh numără acum între 10-11 milioane. Populația sikh din statele înconjurătoare Haryana Delhi, Jammu și Kashmir, Himachal Pradesh și Uttar Pradesh însumează aproximativ 2 milioane, în timp ce în sudul Indiei statul Maharashtra are o populație de aproximativ 100.000 de sikhi.

CREDINȚE

Sikhismul a preluat elemente atât de la hinduism cât și de la islamism. Învățătura esențială este aceea că drumul spre salvare se află în cunoașterea singurului Dumnezeu adevărat, care se află dincolo de definirea umană, dar cunoașterea sa poate fi dobândită prin credință și puritatea idealurilor și a comportamentului. Asemenea hindușilor, sikhii cred în reîncarnare și în eliberarea finală din ciclul renașterii prin puritate. *Adi Granth*, o colecție de imnuri și rugăciuni lăsate de guru, este principala biblie și autoritate spirituală a religiei. Originalul se află în templul de la Amritsar și constă din *Cartea lui Nanak* cu adăugiri culese și compilate de cel de-al cincilea guru, Arjun, în 1604, și continuate până la cel de-al nouălea guru. Aceasta este completată cu o a doua carte, *Cartea celui de-al zecelea rege*, scrisă de cel de-al zecelea guru, Gobind Singh. Ceremoniile botezului și ale căsătoriei sunt importante în sikhism. De exemplu, la naștere, în urechea bebelușului este șoptită mantra Mool, care-l definește pe Dumnezeu ca nemuritor și omniprezent. Câteva zile mai târziu se deschide *Adi Grandh* la întâmplare și copilului i se dă un nume care începe cu prima literă din primul cuvânt de pe pagina din stânga. Ca în majoritatea religiilor, sikhii își au centrul fizic al credinței în templele lo, numite *gurdware*. Multe dintre acestea au devenit locuri de pelerinaj, în special cel de la Amristar, fondat în secolul al XVI-lea de cel de-al patrulea guru, Ram Das Sodhi. Un alt gurdwara sacru este locul nașterii lui Guru Nanak, la Nankana, acum în Pakistan. *Gurdwarele* sunt și centre ale comunității, în special în comunitățile sikh din afara Indiei. Festivalurile sikh cuprind *Baisakhi*, care comemorează fondarea ordinului *Khalsa* (13 aprilie) și nașterea fondatorului sikhismului, Guru Nanak (în noiembrie), martiriul lui Guru Arjan Dev (în mai-iunie), Guru Tegh Bahadur (în noiembrie), și nașterea lui Guru Gobind Singh (în decembrie).

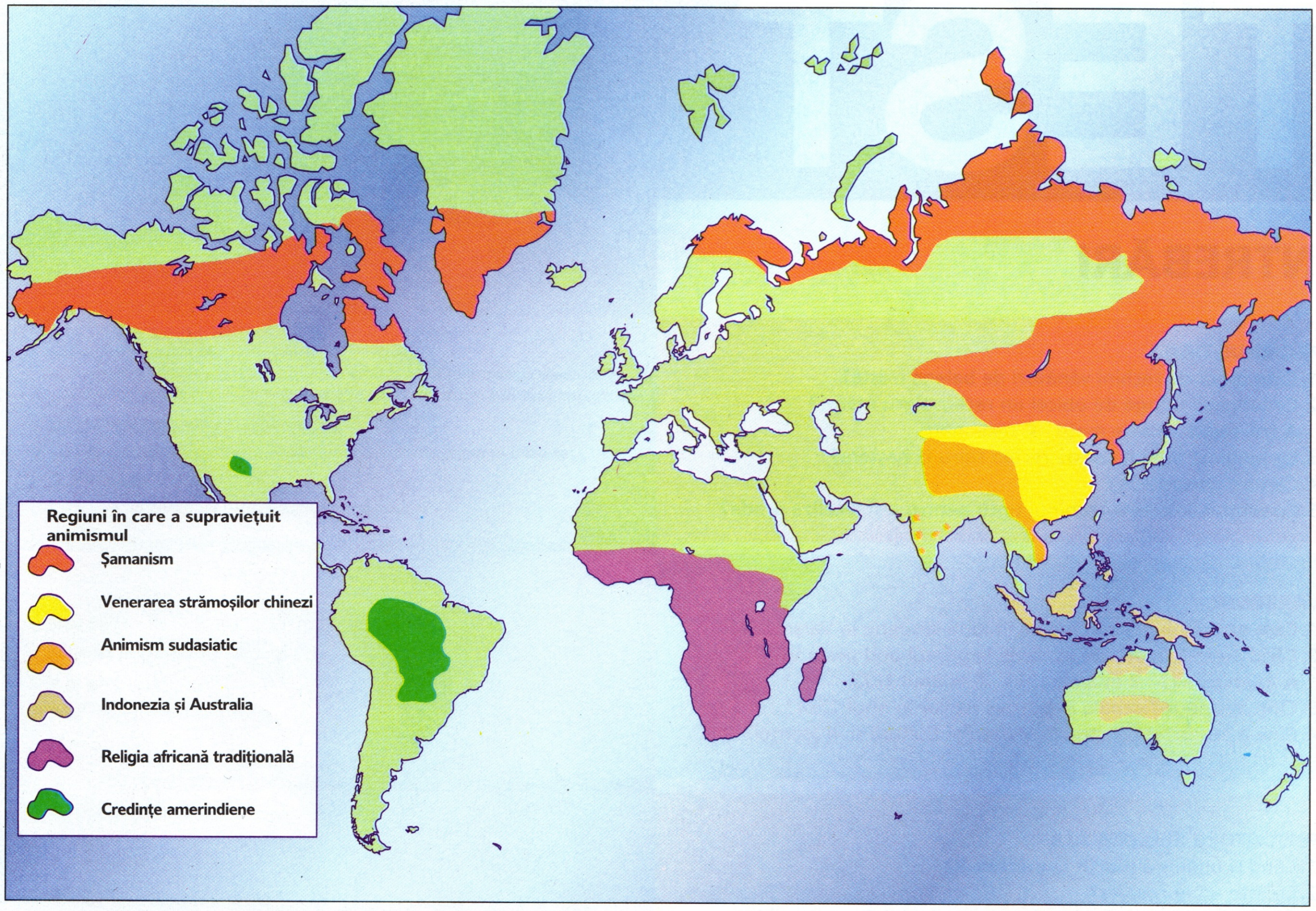
ORDINUL *KHALSA*

Khalsa, fondat de Guru Gobind Singh, rămâne până în prezent principalul ordin sikh. Intrarea în *Khalsa* este scopul ultimativ al tuturor tinerilor sikh, iar membrii acesteia urmează un cod strict al conduitei, dedicându-și viața rugăciunii. Inițierea în *Khalsa* este una dintre cele mai importante ceremonii sikh și este numită *pahul* ("botez"), tinerii sikhi bând *amrit* ("nectar") înainte de a fi primiți în fraternitatea *Khalsa*.

Cele cinci embleme ale *Khalsa* sunt acceptate până astăzi ca fiind simbolurile exterioare ale sikhismului, și sunt numite cele cinci K-uri. Acestea sunt: *kesa*, părul lung, netuns al sikhilor; *kangha*, piaptănul; kaach, chiloții lungi; *kirpan*, sabia; și *kada*, brățara de oțel purtată de obicei pe brațul drept. Gobind Singh a stabilit și numele asociate cu credința, *Singh* ("leu") pentru bărbați, și *Kaur* ("leoaică") pentru femei.

STATUL SIKH

Reîntemeierea unui stat sikh separat și independent în regiunea Punjab este și acum un ideal al credinței și un scop politic al adepților acestei religii, iar acest lucru a intensificat tensiunile între mișcarea de independență sikh și guvernul indian. Acestea au culminat în iunie 1984, când trupele guvernamentale indiene au lansat un atac asupra celui mai sfânt templu al sikhilor, templul de la Amritsar. Răzbunarea a urmat în octombrie 1984, când prim-ministrul Indira Gandhi a fost asasinată de garda ei personală sikh. În prezent situația este mai calmă, dar militanții și trupele indiene continuă să se ciocnească.



ANIMISMUL ASTĂZI

Animismul (în latină *anima* înseamnă spirit, suflet) nu este o religie în sensul că încorporează un set structurat de credințe uniforme. El este un mod religios de a privi lumea. Toate formele de animism cred că în viața noastră de zi cu zi suntem înconjurați de spirite. Acestea pot fi spiritele unor animale, ale unor oameni morți, sau ale unor ființe pur spirituale. Dar ele pot fi și spiritele unor plante, ale unor obiecte neînsuflețite, precum pietrele și pădurile, și ale unor fenomene naturale precum furtunile și cutremurele.

ORIGINILE "ANIMISMULUI"

Termenul a fost pentru prima dată folosit de către antropologul britanic Sir Edward Tylor (1832-1917) într-o încercare de a identifica setul de convingeri religioase în care își au originea toate credințele. Tylor a sugerat că în preistorie omul a ajuns la ideea de suflet. Aceasta a dus la credința în nenumărate ființe spirituale, prezente în natură și implicate în activitățile zilnice ale oamenilor. Contemporanii lui Tylor, influențați de teoriile lui Darwin, au văzut în aceste idei un indiciu cheie despre mintea primelor ființe umane, și au considerat credințele animiste ca fiind un stadiu primitiv în evoluția gândirii raționale. Gândirea de azi acceptă acuratețea cercetărilor lui Tylor, dar nu consideră credințele animiste ca fiind produsul unei inteligențe mai puțin dezvoltate. Dar se admite că majoritatea popoarelor preistorice au adoptat practicile religioase asociate cu animismul.

Practici animiste

Popoarele care practică animismul în prezent sunt concentrate în Australasia, în grupurile de insule Melanezia, Micronezia și Polinezia, din Oceanul Pacific, în America Centrală și de Sud, în părțile centrale și centrale de sud ale Africii, și în anumite părți din Asia centrală și de est, inclusiv în unele părți izolate ale Siberiei. Însă, deși religiile tradiționale ale acestor popoare pot fi pe larg definite ca fiind "animiste", trebuie să se ia seamă de faptul că printre aceste popoare de o foarte mare diversitate există variații bogate în ceea ce privește practica și credința. Elementele tipice sunt venerarea naturii, totemismul, venerarea strămoșilor și șamanismul. Venerarea și închinarea la lucruri din lumea naturală a fost remarcată cel mai frecvent în rândul acelor grupuri care cred într-un singur dumnezeu suprem care, de când a creat lumea, s-a retras efectiv de la o implicare activă în aceasta – adesea datorită exasperării provocate de comportamentul uman incorect. Un asemenea dumnezeu a transmis întreaga muncă pe Pământ unor "spirite ale naturii": forțe ale naturii precum tunetul și ploaia, întunericul și lumina, sau obiecte fizice precum pădurile și munții, soarele și luna. Acestea sunt considerate agenții dumnezeului ascuns, și adesea le este dată o formă tangibilă personificată. Credința în "absența" unui dumnezeu suprem este răspândită în Africa – poporul yoruba din Nigeria și poporul dyola din Guineea mențin această credință în timp ce practică venerarea naturii. Un alt element în venerarea naturii este respectul spiritual dat manifestărilor extraordinare ale puterii, foarte adesea investit în obiecte naturale sau create de om precum o piatră sau o armă, sau în locuri ce au o semnificație specială – și adesea în oameni despre care se crede că au acces la această putere. Popoarele polineziene se referă la această forță specială cu termenul de *mana*, iar studiile despre indienii din America de Nord au arătat că multe triburi posedă un concept practic identic: poporul iroquois o numește *orenda*, poporul dakota îl numește *wakun*, iar poporul algonquian îl numește *manitou*. Această credință este prezentă și în cultura unor triburi africane; de exemplu, în Sudan ea se numește *nyama*.

TOTEMISMUL

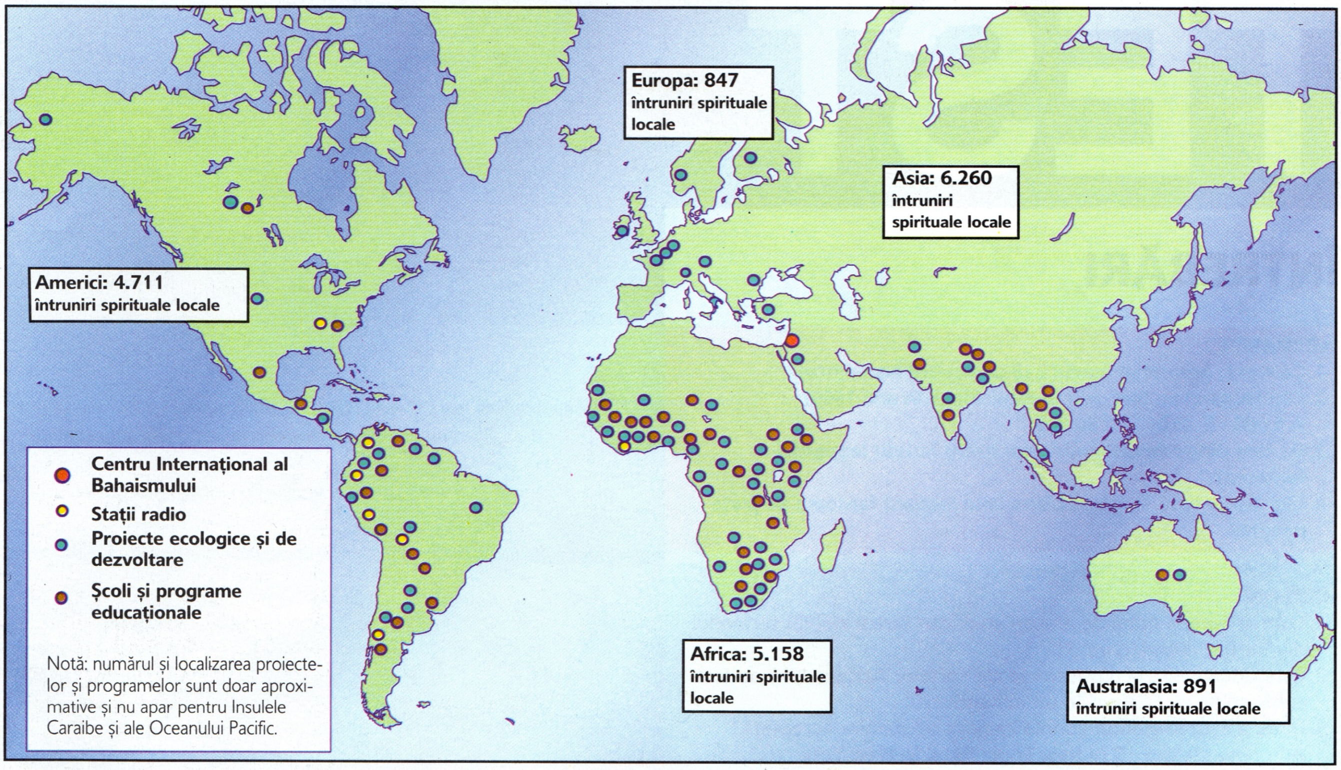
Totemismul este un set răspândit de credințe și practici în care familia, clanul sau grupul tribal caută să mențină o relație mistică cu lumea spiritelor prin intermediul unor obiecte considerate a le întruchipa relația. Totemele – adesea plante sau animale – sunt frecvent percepute ca fiind spiritele strămoșilor, posedate de puteri de protecție supraomenești și inspirând respect și admirație. În multe părți ale lumii se crede că însăși supraviețuirea clanului depinde de menținerea acestor legături sacre. Totemismul nu poate fi considerat la propriu o religie cu propriile sale drepturi. Totuși, el oferă indicii importante despre modurile în care credințele animiste și-au găsit o expresie în viața oamenilor.

VENERAREA STRĂMOȘILOR

Un alt set de practici religioase constă în venerarea strămoșilor. Nu există o singură religie care să poată fi numită "venerarea strămoșilor", deoarece numeroasele sale elemente diferite s-au dezvoltat în moduri foarte variate în regiunile în care se mai practică. În centrul acestor credințe stă convingerea generală că morții își continuă existența alături de cei vii, continuând să le influențeze activitățile. Aborigenii Australiei, de exemplu, privesc în urmă spre o eră în care spiritele strămoșilor lor au străbătut Pământul și i-au dat forma sa prezentă. Clanurile aborigene au un respect deosebit pentru acele locuri despre care se crede că conțin spiritele protectoare ale acestor strămoși; un bătrân le spune nepoților, arătându-le o stâncă: "Acela este bunicul meu". În viața poporului zulu, "umbrele" strămoșilor joacă un rol important; se crede că ele influențează și participă la ritualurile primare ale nașterii, pubertății, căsătoriei și morții. Popoarele melaneziene și polineziene îi consideră pe nenăscuți, pe vii și pe morți membri ai unei singure comunități. Moartea prematură a unui individ poate cauza o singurătate dureroasă a acestuia, și de aceea el reprezintă un pericol grav pentru cei vii. În Coreea și alte părți ale Asiei de est, credința în nevoia de a venera și a consulta spiritele membrilor morți ai familiei este foarte răspândită. Confucianismul a dat o formă etică acestor credințe în urmă cu peste 2.000 de ani, și în religia tradițională a Coreei, sinkyo, comunicarea cu membrii decedați ai familiei este considerată a fi o parte esențială a unei vieți fericite și pline de succes. De exemplu, bijuteriile și alte obiecte valoroase sunt adesea îngropate împreună cu decedatul, atât pentru a-i proteja pe cei vii de schimbările care vin o dată cu moartea cât și pentru a le confirma responsabilitățile comunale. Similar, se oferă hrană rudelor la moartea lor, în speranța că strămoșul îi va favoriza pe descendenții vii.

ȘAMANISMUL

Șaman este numele dat în Siberia unui lider de cult, unei persoane înzestrate cu haruri speciale datorită faptului că a dobândit cunoștințe despre lumea spiritelor, care le este închisă oamenilor obișnuiți. Se crede că acesta poate să își părăsească trupul pentru a se deplasa în alte lumi, nevăzute, și a aduce din întâlnirile sale cu spiritele puterile profeției și ale vindecării. Majoritatea religiilor primare au un specialist de acest tip.



BAHA'I

Credința baha'i a apărut în Persia (Iranul modern). Ea a derivat direct din mișcarea babistă fondată în 1844 de Sayyid Ali Muhammed din Shiraz (1819-50). Adepții mișcării babiste credeau că liderul lor le-a fost trimis de către Dumnezeu pentru a pregăti sosirea lui Madhi. Numele luat de el – Bāb – înseamnă "Poarta". În 1848 mișcarea babistă avea un număr semnificativ de adepți și a avut loc o despărțire de islamism. Adepții mișcării babiste au fost persecutați iar în 1850 liderul lor a fost executat. Diviziunea a avut loc după moartea sa, până când în 1863 Mirza Huseyn Ali, acum recunoscut ca lider al celei mai mari dintre cele două facțiuni rămase, a declarat în Grădina Ridvan din Bagdad că el este Bahaullah, sau "gloria lui Dumnezeu". Bahaiștii identifică începuturile religiei lor cu acest eveniment.

BAHAULLAH

Mirza Huseyn Ali s-a născut la Teheran în 1817, fiul unui bogat ministru iranian. Un filantrop cunoscut, în 1844 el a devenit un apărător de frunte al mișcării babiste. După executarea fondatorului său, el a fost arestat și amenințat cu moartea, dar în schimb a fost băgat într-o temniță vestită, "Groapa Neagră", de unde se aștepta să nu mai iasă viu. Eliberat după patru luni, el a fost exilat din Persia, s-a dus la Bagdad și apoi a petrecut doi ani singur într-o parte muntoasă a Kurdistanului, înainte de a reveni în Bagdad în 1856 pentru a-i conduce pe babiștii exilați. În 1863, după ce și-a declarat statutul de Bahaullah, Cel Promis prezis de Bab, el a părăsit Bagdadul și s-a dus la Constantinopol. Datorită presiunii asupra autorităților turcești din partea oponenților săi, el a fost trimis în orașul temniță Acre, un oraș penal otoman din Palestina unde și-a petrecut restul vieții.

CREDINȚE BAHA'I

Noua mișcare a fost mai tolerantă și mai pașnică în învățătura sa decât babismul oarecum militant exclusivist, și a crescut repede în Persia. Adepții săi proveneau în principal din clasele musulmane șiite mai educate, și din evrei și zoroastrieni atrași de modernitatea sa și atitudinea sa liberală față de modul de viață lumesc. Credința baha'i își are originile în ideea "Imamului ascuns", mesagerul divin, care este descendent direct al profetului Mohamed și va reapărea pentru a arăta intențiile lui Dumnezeu pentru omenire. Prin fondatorul său, credința baha'i a dezvoltat doctrina că Dumnezeu este unul singur, că toate religiile sunt fundamental identice și că omenirea este unită în căutarea sa după adevăr și dreptate. Dumnezeu s-a arătat în manifestări succesive. Marii profeți și lideri, Abraham, Moise, Zoroastru, Buddha, Iisus Hristos, Mohammed, Bab și în cele din urmă Bahaullah însuși, sunt mesageri veniți din partea lui Dumnezeu, ce arată prin viața lor adevăratul sens la planului Său pentru lume. Nici unul dintre profeți nu este superior; toți au fost adaptați lumii în care au trăit.

ȚELURI MODERNE

Învățăturile bahaismului abordează în mod conștient condiția umanității în lumea modernă. Țelurile sale sunt atât sociale și politice cât și personale și spirituale, învățând nevoia de a refuza prejudecățile bazate pe rasă, credință sau sex. Diversitatea etnică și culturală sunt binevenite și tradiția baha'i caută să creeze un guvern mondial care să abolească variațiile nedrepte ale distribuției averii și ale oportunităților, și să pună capăt agresiunii care duce la război.

RITUALURI ȘI COMPORTAMENT

Credință bahaistă are relativ puține ritualuri. Credincioșii trebuie să se roage în fiecare zi, să respecte regulile monogamiei, să evite drogurile și alcoolul și să respecte zile sfinte ca nașterea lui Bahaullah (12 noiembrie) și martiriul lui Bab (9 iulie). De asemenea ei se întrunesc o dată la 19 zile pentru Sărbătoarea Celor Nouăsprezece Zile – deși nu se servește neapărat o masă bogată, accentul fiind pe venerația religioasă, administrare și plăcerea socială. În plus, adepții baha'i trebuie să țină post o dată pe an, la fel cum fac musulmanii în timpul ramadanului. Postul durează 19 zile, din 2 până în 20 martie, și în timpul său bahaiștii renunță la mâncare și băutură între răsăritul și apusul soarelui. Ziua de după post, 21 martie, este prima zi a anului baha'i. Nu există o singură scriptură baha'i, ci toate lucrările lui Bahaullah, ale fiului și succesorului său Abdul Baha și ale lui Bab sunt considerate sacre și inspirate de Dumnezeu, conținând revelațiile Sale pentru lumea modernă.

EXPANSIUNEA

Au existat trei stadii principale în creșterea credinței bahaiste până la transformarea într-o religie mondială. În ciuda faptului că a fost considerată o erezie de către conducătorii șiiți în 1863, ea s-a extins rapid, atingând punctul culminant la începutul secolului. După acest moment, bahaiștii iranieni s-au bazat pe creșterea naturală a numărului lor mai mult decât pe convertire. De la revoluția islamică din 1979, credința bahaiștilor în Bahaullah ca un alt profet după Mohammed i-a adus în conflict cu musulmanii ortodocși care cred că Mohammed este ultimul profet, și ei au fost supuși unei persecuții violente de către regimul șiit.

Cel de-al doilea val de expansiune a apărut în Europa și America în prima jumătate a secolului XX. Principiile sociale liberale bahaiste și accentul pe pacea mondială au făcut ca această credință să fie atrăgătoare pentru oamenii care caută alternative pentru valorile discreditate ale capitalismului occidental. În ultimii ani, atracția tradiției baha'i s-a extins pentru a-i include atât pe albii educați ai clasei mijlocii, care au constituit majoritatea adepților săi, cât și pe negrii rurali săraci. Cel de-al treilea val de expansiune al comunității bahaiste a avut loc în țările în curs de dezvoltare. Amerindienii din Ecuador, Bolivia și Panama s-au convertit în număr semnificativ după al doilea război mondial, în timp ce în India estimările sugerează că în 1961 au fost mai puțin de 1.000 de bahaiști care trăiau acolo, dar că acum există peste două milioane, iar 45% din întrunirile baha'i din lume au loc în India. În prezent există peste cinci milioane de bahaiști în lume, comparativ cu aproximativ 400.000 în 1963. Astfel aceasta este religia cu cea mai rapidă creștere, cu o rată a creșterii pentru perioada 1970-85 de 3,63% pe an, comparativ cu 2,74% pentru islamism, a doua religie după viteza de extindere, 2,30% pentru hinduism, 1,67% pentru budism și 1,64% pentru creștinism. Este a doua cea mai răspândită religie, comunități baha'i existând în 205 țări, comparativ cu 254 pentru creștinism și 172 pentru islamism.



MORMONISMUL

Mormonismul este numele dat în general credințelor membrilor Bisericii lui Iisus Hristos a Sfinților din Ultima Zi. Există peste 5 milioane de mormoni, din care 80% trăiesc în SUA. De asemenea, există comunități importante în Europa, Canada, America Latină și unele părți ale Oceaniei. Mormonii cred că ei au restaurat Biserica Creștină în starea de grație pe care o avea atunci când a fost fondată de Iisus Hristos. Acest lucru a fost realizat prin revelația divină oferită unui profet modern, Joseph Smith (1805-44), sub forma Scripturii, în special Cartea lui Mormon.

CREDINȚE ȘI PRACTICI

Mormonii acceptă autoritatea divină a Bibliei "în măsura în care a fost tradusă corect", dar susțin că ea a fost prost tradusă sau că textul a fost corupt. Ei sunt convinși că scriptura revelată lui Joseph Smith, în special *Cartea lui Mormon*, restaurează Biserica lui Hristos în starea sa de grație inițială, descoperind vechea istorie a popoarelor Americii. Conform credinței mormone, Dumnezeu și Iisus Hristos sunt ființe separate, Hristos fiind primul copil-spirit al lui Dumnezeu, Ființa Supremă. Iisus a creat lumea sub îndrumarea lui Dumnezeu Tatăl și este considerat Creatorul. Sfântul Duh face parte din treimea divină conducătoare, dar este conceput ca fiind o ființă separată.

Mormonii susțin că ideea despre Dumnezeu ca o unitate nedivizibilă de trei în unul este o pervertire a bisericii creștine.

DESTINUL

Mormonismul are în comun cu creștinismul siguranța faptului că va exista o zi a Judecății de Apoi în care toate sufletele vor fi judecate în funcția de credința și acțiunile lor. Însă în timp ce alte doctrine creștine insistă asupra unicității singurului Dumnezeu, credința mormonă susține că toate femeile și toți bărbații sunt capabili să devină zei. Destinul uman constă în salvarea fizică și spirituală finală, în care oamenii au o viață carnală veselă ca și copii-spirite ai Tatălui. Salvarea este asigurată tuturor în afara unui număr mic de mincinoși, adulterini și necredincioși, deși unele autorități susțin că chiar și păcătoșii vor ajunge în cele din urmă în unul din cele trei raiuri după moartea lor: cel ceresc, cel terestru sau cel telestial. Credința în viața de după moarte este confirmată în ritul botezului, care poate fi administrat unei persoane vii din partea unei persoane moarte care încă nu a fost primită în această credință. Spiritele unor asemenea oameni se crede că sunt suspendate într-o altă sferă, așteptând transformarea lor în ființa fizică care este destinul lor. Multe alte practici mormone reflectă importanța existenței spiritului: de exemplu, riturile de cununie exprimă siguranța partenerului că uniunea lor este pentru eternitate.

FONDAREA RELIGIEI

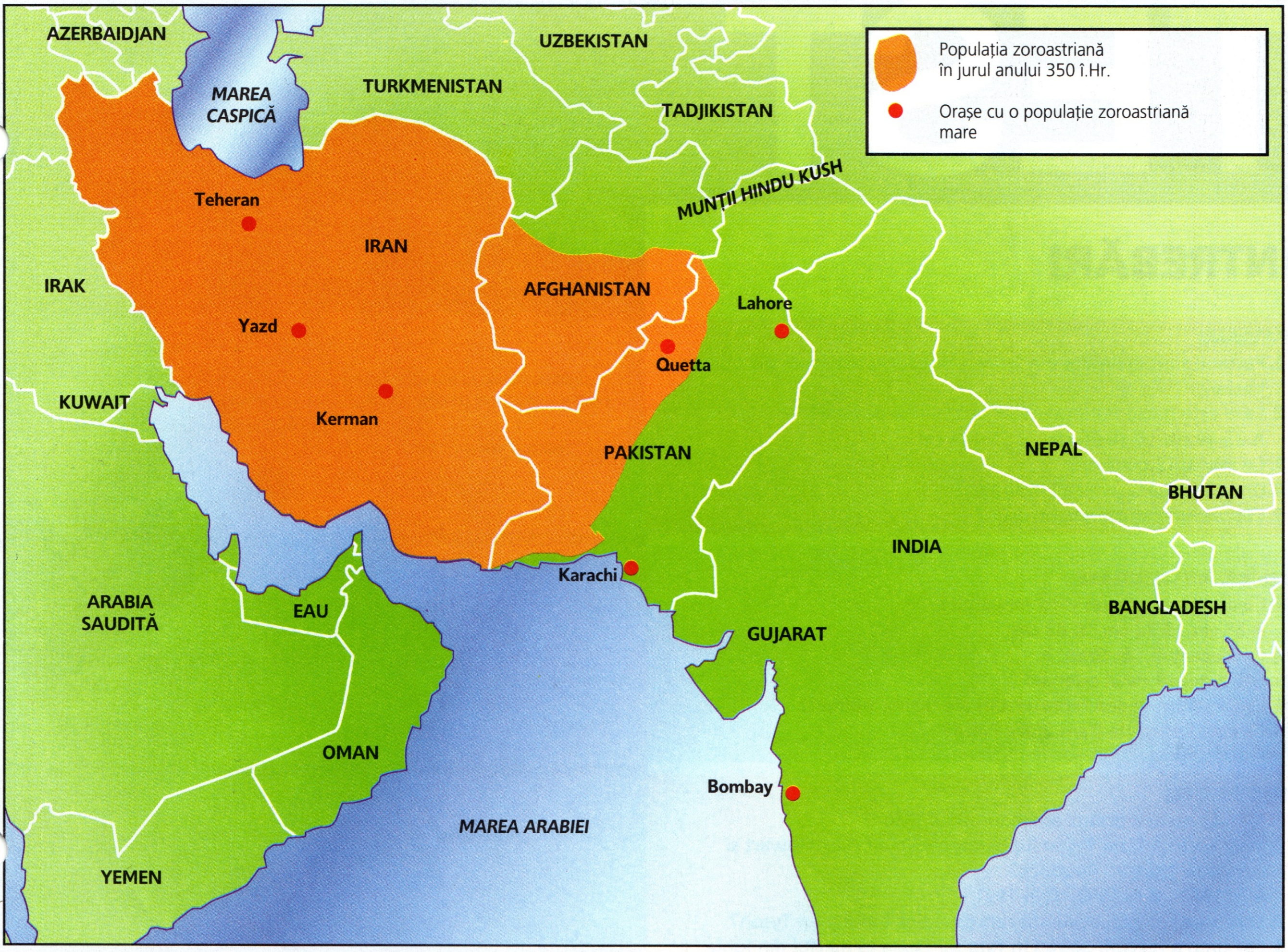
Joseph Smith s-a născut la New England în 1805. El a fost urmat după ce s-a declarat profet modern și a înființat Biserica lui Iisus Hristos a Sfinților din Ultima Zi în 1830 după ce, a spus el, a avut un set de revelații divine ce au culminat în *Cartea lui Mormon.* El relatează cum în 1820 au apărut Dumnezeu Tatăl și Iisus Hristos pentru a-l avertiza să nu se dedice nici uneia dintre bisericile existente și ca să îl pregătească pentru o sarcină care va fi de importanță crucială pentru întreaga umanitate. În 1827 Joseph a susținut că îngerul Moroni i-a dat patru tăvi de aur care spuneau istoria profetului Mormon despre popoarele Americii. Biserica a fost fondată la 6 aprilie cu Smith ca și conducător, și până la sfârșitul anului numărul membrilor săi crescuse cu mult peste 1.000. Succesul bisericii în atragerea noilor membri și puterea sa comercială tot mai mare a făcut ca vecinii săi să devină suspicioși și ostili. Smith a trebuit să se mute din Palmyra, statul New York, în Kirtland, Ohio. Biserica a fondat o altă colonie la Independence, Missouri. Orașul Kirtland a fost abandonat în 1838 datorită antagonismului local și biserica, având acum peste 5.000 de membri, s-a mutat la Illinois unde a construit un nou oraș, Nauvoo. Succesul comercial al comunității și ambițiile sale politice – Smith s-a oferit drept candidat la președinție în 1844 – au provocat opoziție și în 1844 Smith și fratele său au fost arestați sub acuzația de incendiere a biroului unui ziar care făcuse campanie împotriva bisericii. Ziua următoare o mulțime de oameni au intrat în temniță și i-au împușcat.

DRUMUL SPRE UTAH

Comunitatea mormonă se îmbarca acum pentru exodul său final spre vest. În 1847 mormonii s-au așezat la Salt Lake în Utah. Noul conducător, Brigham Young, a încercat să ajungă la o înțelegere cu guvernul federal. Președintele Buchanan a trimis o armată pentru a impune un guvernator din Washington, declanșând așanumitul "Război din Utah" în 1857. Young a folosit tactici de gherilă pentru a întrerupe comunicațiile armatei fără riscul unei bătălii deschise. Când Young a murit, în 1877, biserica a fost mai puternică decât vreodată. Însă guvernul federal era hotărât să își impună autoritatea asupra mormonilor. Principalul măr al discordiei a fost practicarea poligamiei de către mormoni. În 1890 președintele bisericii, William Woodruff, a declarat poligamia ca fiind ilegală și a renunțat la ideea construirii unei națiuni separate.

ORGANIZAREA BISERICII

La conducerea bisericii mormone se află un corp numit Autoritățile Generale, care constă din președinte și doi consilieri, patriarhul bisericii, Consiliul Celor Doisprezece Apostoli și Primul Quorum al Celor Șaptezeci. Sub acesta se află organizații regionale și locale, numite poli, fiecare având aproximativ 5.000 de membri, conduși de un președinte și doi consilieri, precum și secții – congregații unice de membri ai bisericii conduse de un episcop și doi consilieri. Nu există distincție formală între preoție (care este exclusiv pentru bărbați) și laicitate, și toți membrii de sex masculin ai bisericii au dreptul să se alăture ramurii mici sau mari a preoției. Un element distinct în practica mormonă este insistența asupra faptului că toate aspectele vieții de zi cu zi la locul de muncă și acasă sunt incluse în misiunea divină. Această idee persistă din primele zile de existență a bisericii. Ea a dus la crearea unei rețele extensive de organizații auxiliare, precum Școala de Duminică pentru educația adulților și a copiilor, Societatea de Asistență a Femeilor, care întreprinde acțiuni caritabile pentru bolnavi și pentru săraci, precum și alte "cluburi" pentru educație și divertisment. Aceste organizații reflectă scopul bisericii de a consolida relația și alianțele comunale din rândul membrilor săi. Pe teritoriul SUA există aproximativ 2.000 de seminarii și trei universități complet acreditate. Biserica este puternic evanghelică – aproximativ 45.000 de misionari lucrează în întreaga lume, susținuți de campanii publicitare. Biserica are o putere financiară considerabilă: membrii săi continuă să plătească dijma, cel puțin o zecime a venitului familiei lor, în scopul întreținerii bisericii.



ZOROASTRISMUL

Zoroastrismul, religia preislamică dominantă a Persiei (Iranul din ziua de azi), din secolul al VI-lea î.Hr. până în secolul al VI-lea d.Hr., a fost fondat de profetul Zoroastru, despre care se crede că a trăit undeva în estul Persiei înainte ca statul să fie unit sub Cirus al II-lea (decedat în 529 î.Hr.). Învățăturile lui Zoroastru s-au extins treptat spre vestul Persiei, înainte de vremea lui Aristotel (384-322 î.Hr.), după cum relata acesta despre această religie în scrierile sale. După expansiunea islamică în Persia, și în special după înfrângerea decisivă a lui Yazdegerd al III-lea în Bătălia de la al-Qadisiyah în 635 d.Hr., zoroastrismul a intrat în declin în Persia. Deși musulmanii erau relativ toleranți față de religia mai veche, se pare că mulți dintre adepții săi au fost obligați sau convinși să se convertească la islamism.

TRECEREA ÎN INDIA

În secolul X d.Hr. doar o mână de zoroastrieni mai supraviețuiau în Persia, în special în două mici enclave: la Yazd și la Kerman. Însă în acest timp mulți zoroastrieni au migrat în India, unde au fondat o așezare la Gujarat. Descendenții acestor emigranți – cunoscuți sub numele de parși – supraviețuiesc la Bombay; s-a estimat că există aproximativ 100.000 de practicanți ai acestei religii în prezent în întreaga lume. Statutul de membru este limitat la cei ai căror ambi părinți aparțin acestei credințe.

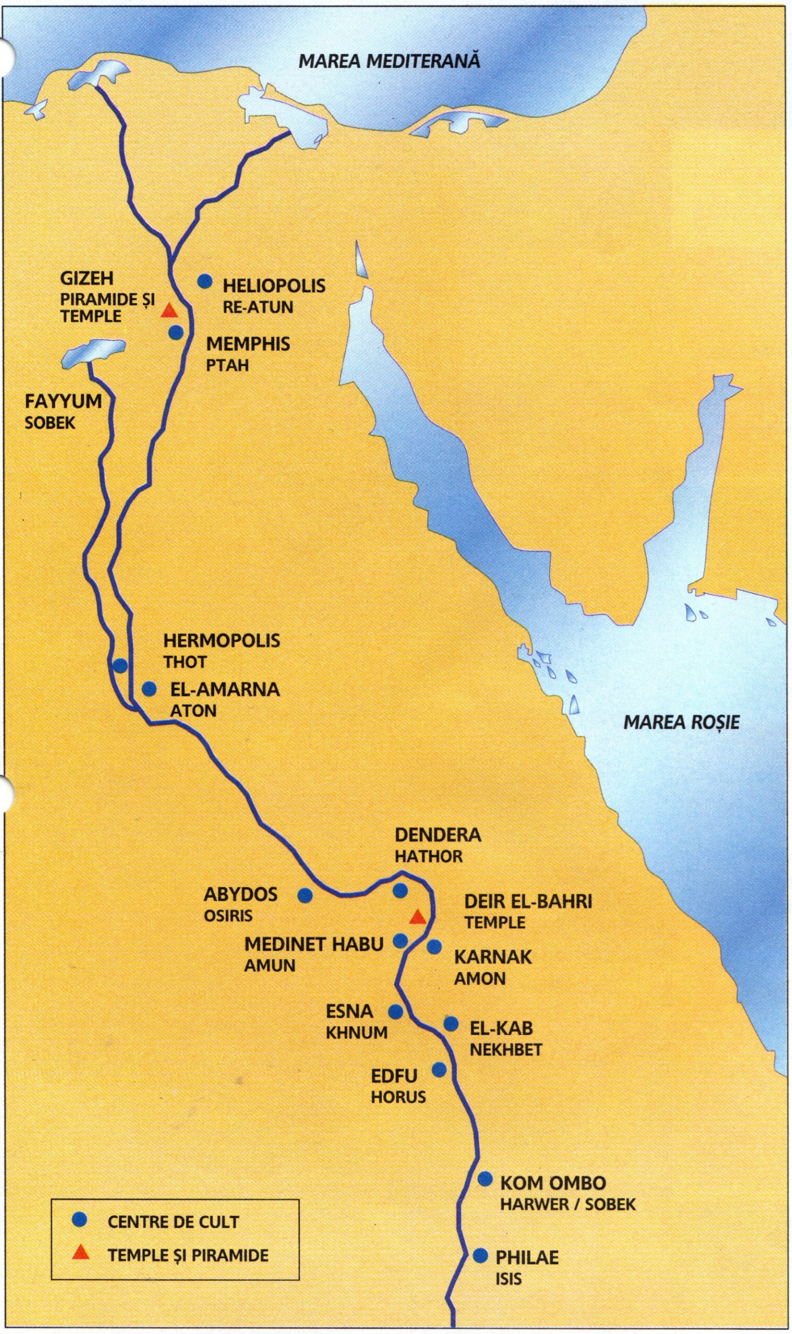
CREDINȚELE DE BAZĂ

Zoroastrismul recunoaște existența unui zeu bun, cunoscut sub numele de *Ahura Mazda* (adică un dumnezeu înțelept cu puteri speciale) și a unui spirit rău, *Angra Mainyu*, care poate să apeleze la susținerea unui număr mare de demoni. Aceste personaje sunt într-o continuă luptă, dar zoroastrienii cred că *Ahura Mazda* va triumfa în cele din urmă cu ajutorul unor *amesha spentas*, sau "ființe nemuritoare". Parsismul se bazează pe cele două credințe de menținere a vieții, prin creșterea vitelor, cultivarea plantelor și procreare, și de luptă între bine și rău. Parșii trebuie să lupte împotriva demonilor care reprezintă răul sau orice ființe – oameni sau animale – care sunt controlate de aceștia. Principalele învățături religioase ale zoroastrismului se găsesc în sfintele scripturi cunoscute sub numele de Avesta. Deși istoricul grec Herodot (aprox. 485-425 î.Hr.) a afirmat clar că perșii nu au construit temple, s-au găsit urme ale unor terase, turnuri și încăperi pătrate pentru venerare, și s-au descoperit altare permanente, adesea reprezentate pe monede cu un foc aprins. Ritualurile erau supravegheate de lideri, Magi, care aveau anumite roluri religioase, precum expunerea morților, interpretarea viselor și înfrângerea animalelor rele. Acești preoți au adoptat mai târziu o organizare ierarhică, formată din magupat (conducătorul Magilor) și ehrpat (în principal un deținător al focului). Preoțimea în ziua de azi constă din dastur (preoți cu rang de episcopi care controlează templele), mobed (oficiali de rang mijlociu) și ervad (preoți din ordinul inferior). Statutul de membru este ereditar, dar toți trebuie să participe la o ceremonie de investitură.

CEREMONII ȘI RITUALURI

Ceremonia joacă un rol important în zoroastrismul și parseismul modern. Toți membrii tineri sunt inițiați (la vârsta de zece ani în Iran și șapte ani în India) și li se oferă *sadre* (cămașa) și *kusti* (centura) care simbolizează acceptarea lor în cadrul comunității. Există de asemenea ritualuri de purificare care pot să dureze timp de mai multe zile: *padyab* (spălarea), *nahn* (îmbăierea) și *bareshnum*, care durează mai mult. În *bareshnum*, cei care sunt purificați trebuie să atingă urechea stângă a unui câine; despre privirea acestuia se crede că sperie spiritele rele. În interiorul templelor, focul sacru trebuie să ardă încontinuu și i se adaugă combustibil de cinci ori pe zi. Înființarea unui nou foc implică o ceremonie complexă. Rugăciunile se spun de cinci ori pe zi. Recunoașterea păcatelor implică recitarea unui *patet*, jurământul asupra faptului că se vor evita păcatele în viitor, și confesiunea în fața unui preot. Principala ceremonie religioasă este *Yasna*, care implică un sacrificiu de *haoma* (lichidul sacru) în fața focului sacru, în timp ce se recită fragmente din *Avesta*. De asemenea, se prezintă ofrande – în prezent alcătuite din pâine și lapte, dar în trecut alcătuite din grăsime sau carne animală. Există șase festivaluri de sezon – *Gahanbaruri* – și zile petrecute în memoria celor morți la sfârșitul anului. Fiecare lună din an este dedicată unei anumite zeități. Un mare festival de Anul Nou, Noruz, este organizat în onoarea lui *Rapithwin*, personificarea amiezii și a verii. Ritualurile parse de înmormântare sunt complexe. După moarte, un câine este așezat în fața decedatului de cinci ori pe zi. Câinele ar trebui să fie de preferință cu "patru ochi", adică să aibă câte o pată pe blană deasupra ambilor ochi, deoarece aceste pete sunt mai eficiente în alungarea spiritelor rele. În încăpere se menține un foc aprins timp de trei zile, după care corpul este mutat în Templul Tăcerii. Transportul la templu trebuie să aibă loc în timpul orelor luminoase ale zilei. La templu, care este construit în trei cercuri concentrice pentru ca bărbații, femeile și copiii să se poată aduna separat, morții sunt expuși pentru a fi consumați de vulturi. După ce carnea a fost îndepărtată, rămășițele sunt depuse într-un puț central. Parsismul susține că viața de după moarte a unei persoane este hotărâtă de echilibrul dintre faptele, cuvintele și gândurile bune și rele din timpul vieții sale. Totuși, nu trebuie luate în considerare toate faptele rele, deoarece este recunoscută slăbiciunea umană. Unele păcate pot fi spălate prin confesiune sau în ceremonia care are loc pentru decedat. De asemenea, preoții și rudele decedatului pot interveni la rândul lor prin rugăciune. În prezent, adepții parsismului au devenit una dintre cele mai prospere comunități din India, a cărei bunăstare se bazează pe industrie și pe comerț.

RELIGIILE EGIPTULUI ANTIC



Egiptul are una dintre cele mai vechi istorii continue înregistrate din lume, datând din perioada predinastică a secolelor al V-lea și al IV-lea î.Hr. Această păstrare a înregistrărilor a ajutat la datarea unora dintre evenimentele din Vechiul Testament.

LIPSA IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Egiptenii au fost primul popor care a avut un an alcătuit din 365 de zile și 12 luni. Fiecare lună avea 30 de zile; cele cinci zile rămase nu făceau parte din nici o lună. Nu a existat o identitate națională timp de mulți ani și fiecare așezare aflată de-a lungul Nilului avea proprii zei și propriile practici care s-au născut din observarea naturii, călătoria diurnă a Soarelui și nevoile lor personale. Venerarea animalelor era puternică: păsările, familia pisicilor, taurii și crocodilii erau animale deosebit de populare și își aveau propriile temple, alături de zeii cerești și ctonici (din lumea cealaltă). Viețile oamenilor erau centrate în jurul Nilului și al revărsărilor sale anuale, care a produs "pământul negru" (mâlul) în care își cultivau plantele. Ei vedeau apele umflându-se și culturile prosperând, apoi apele se retrăgeau și lanurile mureau, pentru ca ciclul să se repete în anul următor. Ei au văzut apariția stelei Sirius ca un prevestitor al umflării apelor Nilului și "moartea" acestei stele (coborârea sa sub orizont) ca precursor al retragerii apelor în timpul recoltei. Ei s-au gândit că dacă Nilul, lanurile și steaua renasc, trebuie că ei fac același lucru.

MOARTEA ȘI RENAȘTEREA

Această idee a fost confirmată zilnic de răsăritul Soarelui după moartea sa aparentă în seara de dinainte și moartea și renașterea ritualică a Lunii. Moartea nu era percepută ca o amenințare ca în religiile contemporane practicate, printre alții, de evrei, de babilonieni și de fenicieni, ci ca un motiv de sărbătoare: ei urmau să renască în noua viață pentru a se bucura de toate plăcerile pe care le avuseseră în această viață, fără dureri și suferințe. Ei urmau să trăiască sub binevoitoarea conducere a lui Osiris (zeul lumii celeilalte) pentru totdeauna – de fapt ei urmau să se transforme în Osiris înșuși. Astfel se explică preocuparea lor pentru pregătirea pentru lumea următoare. În cazul în care ei au respectat regulile bunului comportament, precum mila față de nevoiași, susținerea binelui și a dreptății, evitarea supărării și a răului și respectarea adecvată a zeilor, ei nu trebuiau să se aștepte decât la fericire. Pe lângă studierea Cărții Morților pentru instruirea în noua viață trebuiau efectuate și ritualuri magice și ritualuri funerare complicate. După mii de ani a evoluat o consistență națională a stilului și a caracterului credințelor, adunată din informații găsite pe tăblii vechi de piatră, capace de sicrie, inscripții pe morminte, înscrieri pe piramide și mai târziu pe papirus. Departe de a-și abandona diferiții zei, egiptenii i-au inclus pe toți în timp ce au absorbit zei noi din influențe străine. Astfel se explică imensa confuzie și istoriile uluitoare ale zeilor care efectuau aceleași sarcini din diferite motive.

IDEI DESPRE CREAȚIE

Egiptenii antici aveau chiar două versiuni ale începutului lumii: Zeul Soare din Heliopolis și Ochiul din Ra. Povestea despre Heliopolis, ca alte mituri egiptene, s-a născut din diferite texte și ilustrații religioase. Egiptenii credeau că înainte de formarea lumii o mare de haos primordial a fost îmblânzită de primordialul Nun, unul dintr-un Ogdoad (un grup de opt) de zei. O teamă constantă pentru egipteni o constituia amenințarea unei mari inundații devastatoare din partea lui Nun. Nun este adesea reprezentat ținând un disc solar auriu în aer sau ca un lac sacru. În urma formării cosmosului, mările primordiale s-au retras și au format un inel ordonat în jurul cerurilor. Atum, alt zeu din Ogdad, apare din marea primordială pe o movilă, Benben. Asemenea multor altor zei, el este monadic (capabil să creeze alte zeități din sine însuși). Potrivit istoricului grec Herodot, Atum a creat prompt alte două zeități majore, Shu și Tephnut, din sperma sa. Shu este zeul aerului, văzut în principal ca un bărbat uman deși uneori este reprezentat sub forma unui leu. Tephnut, sora sa, este zeița umezelii, uneori reprezentată ca fiind o leoaică sau în formă umană cu cap de leu. Împreună ei au dat naștere lui Geb și Nut, care la rândul lor i-au născut pe Osiris, Isis, Set și Nephthys. Zeița Nut formează un arc peste cer, atingând solul doar cu vârfurile degetelor mâinii și ale picioarelor, unind Estul și Vestul. Geb, fratele ei (și/sau soțul), se află dedesubtul ei, personificarea pământului în care se întorc cei morți. Osiris și Isis nu erau doar frate și soră, dar și echivalentul cuplului soț și soție. Osiris a moștenit conducerea pământească de la tatăl său. El era răspunzător pentru plante și pentru agricultură, și era cunoscut ca fiind "cel perfect". El a fost ucis de fratele său Set, care i-a pus corpul într-un sicriu pe care l-a azvârlit în Nil. El a fost găsit de Isis și Nephthys prins în trunchiul unui arbore de tamarisc. Isis a suflat din nou viață în corpul său și l-a conceput pe Horus, care urma să răzbune moartea tatălui său; dar Set l-a ucis din nou pe Osiris tăindu-l în bucăți, iar penisul i l-a aruncat unui crocodil pentru a împiedica repetarea miracolului efectuat de Isis.

ZEUL RĂULUI

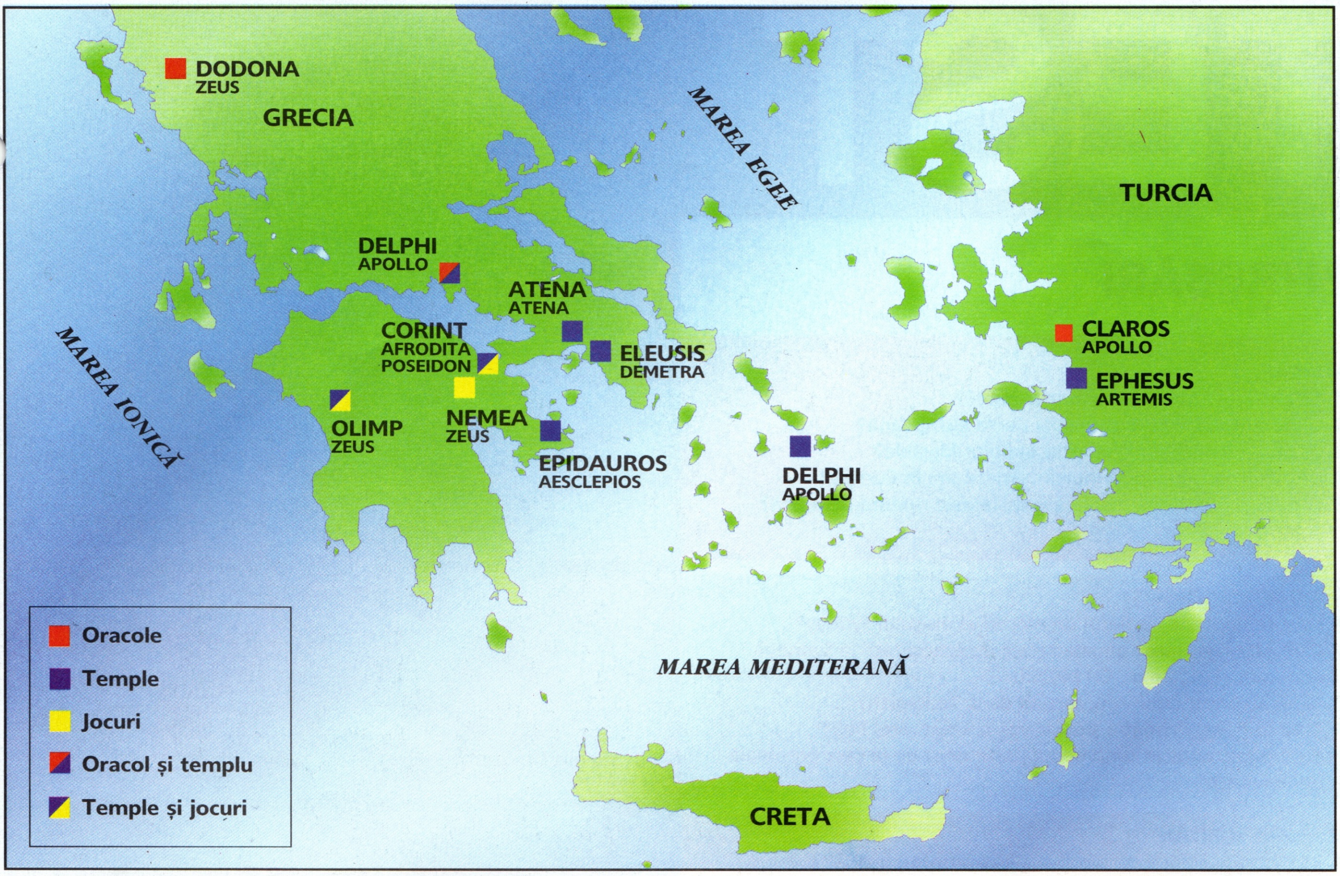
Set a devenit cunoscut ca zeul egiptean al răului în urma acestui fapt, dar a devenit de asemenea și zeul forței, și pe o piramidă stă scris că regele mort avea "forța lui Set". Set a fost zeul Egiptului Superior și tovarăș al lui Horus (fiul lui Osiris), zeul Egiptului Inferior. În dinastiile a 19-a și a 20-a (1567-1085 î.Hr.) Set a fost principalul zeu și patronul ramessizilor, de aici numele regal Seti. Conform tradiției familiale el s-a căsătorit cu sora sa Nephthys, care este vestită pentru faptul că este mama lui Anubis, zeul morții cu chip de câine. În Vechiul Testament, Eva și-a numit cel de-al treilea fiu Set după ce Cain l-a ucis pe Abel, spunând că înseamnă "mulțumesc Domnului pentru înlocuirea seminței mele".

Cealaltă poveste a nașterii lumii este Ochiul din Ra, întâlnit în *Cartea Vacii Divine* înscrisă pe pereții camerei funerare a lui Seti I în Valea Regilor. Ra este conducătorul în panteonul de zei care pot să se transforme în alți zei. Într-un caz el s-a transformat în Hathor, zeița vacă benignă și maternă. Ea este de asemenea și consoarta lui, și în unele povestiri fiica lui.

REGELE SOARE

În Teba a existat un singur zeu, Amon (sau Amen), până la Regatul mijlociu când Teba a devenit un oraș care l-a situat pe Amon la același nivel ca și marele zeu Ra. Din acel moment zeul a fost cunoscut sub numele de Amon-Ra. Ra a descoperit că el nu s-a creat pe sine însuși și panteonul de zei. Ptah a fost Regele Soare și de asemenea apa primordială din care a luat naștere Ra. În alte texte amândoi sunt absenți în favoarea lui Thot.

Regii egipteni aveau de asemenea un statut schimbător – ei puteau să fie regi sau zei, sau amândouă. Egiptenii antici nu aveau o problemă în această privință, deoarece ei erau veseli, plini de optimism și vitalitate. Religia lor confuză și îndatoritoare a durat până în anul 400 d.Hr., zeii noi și vechi concurând pentru rang, aparent fără răutate.



RELIGIILE GRECIEI ANTICE

Poemele epice ale lui Homer (Iliada și Odiseea) și scrierile lui Hesiod (secolul VIII î.Hr.) ne dau informații detaliate despre religia grecilor, din care putem să tragem concluzii despre rolul zeilor în acele vremuri. Deoarece cultura depindea atât de mult de mare, din cauza hranei și a comerțului, ea a dat o mare importanță lui Poseidon, zeul mării. Au existat și alți zei și zeițe, printre care Zeus (tatăl zeilor și zeul cerului și al vremii), Hera (soția lui Zeus și patroana femeilor), Ares (zeul războiului), Hermes (mesagerul zeilor și zeul negustorilor și al comercianților), Atena (zeița războiului și a meșteșugurilor femeiești) și Dionysos (zeul viței de vie și al vinului).

PUTERI SUPRAUMANE

Poemele ne arată că zeilor li se dădea un statut extraordinar și puteri supraumane, promovând teama, rușinea și respectul. Oamenii erau obligați să îi onoreze prin rugăciuni, laude, jurăminte sau sacrificii. Comunicarea cu zeii avea loc de obicei prin profeție printr-un intermediar, dar uneori ei apăreau în persoană, adesea deghizați. Oamenii se temeau foarte mult de furia zeilor, dar în unele cazuri ea putea fi evitată prin rugăciune și sacrificiu. Nu există dovezi că grecii din această perioadă au avut un concept al păcatului în felul în care îl înțelegem noi astăzi, dar există indicii asupra faptului că zeii preferau dreptatea și decența. În substratul acestor credințe se găsește ideea că întregul univers, inclusiv zeii înșiși, au un destin predeterminat. Astfel zeii pot să ignore o rugăciune sau o cerere de ajutor, deoarece și ei sunt legați de destin.

ERA CLASICă

Grecii antici trăiau în comunități mici. La un moment dat erau 158 de orașe-stat. Treptat orașele mai puternice au dobândit control asupra vecinilor lor mai slabi și, în timp ce au făcut acest lucru, au apărut idei diferite despre divin. Până în secolul al VI-lea î.Hr., orașul (*polis*) a adoptat un rol semnificativ în organizarea supunerii religioase publice. Adunarea orașului se numea *ecclesia*, cuvântul ales de vechii creștini când au tradus cuvântul pentru biserica lor în limba greacă. Festivalurile și credințele au devenit politizate într-o religie oficială a orașului care poate fi descoperită în dispunerea și arhitectura orașului. S-au construit temple și *agora* (piața) a ajuns să joace un rol important în ritualurile religioase. Dar religia oficială urma să fie atacată tocmai de forțele raționalismului care o informa-seră. Socrate (469-399 î.Hr.), Platon (aproximativ 429-347 î.Hr.) și Aristotel (aproximativ 429-322 î.Hr.) au pus la îndoială presupunerea că datina umană așa cum o definește religia este un produs inevitabil al naturii. Făcând acest lucru, ei au pus la îndoială natura zeilor înșiși. Piesele marilor dramaturgi, Eschil (525-456 î.Hr.), Sofocle (497-405 î.Hr.) și Euripide (485-406 î. Hr.) i-au determinat pe oameni să reconsidere valoarea socială a religiei acceptate.

ZEII CRESC IZOLAT

Un alt scriitor, Aristofan (aproximativ 450-385 î.Hr.) a făcut în mod deschis haz de zei în comediile sale, iar istoricul Tucidide (aproximativ 455-400 î.Hr.), descriind oroarea Războiului Peloponeziac, a dat naștere acelei convingeri care s-a dezvoltat rapid conform căreia în mod ultimativ chestiunile umane nu pot fi puse pe seama zeilor. Acest lucru a fost însoțit de înțelegerea că zeii olimpieni deveneau din ce în ce mai izolați de viața umană și nu erau modele pentru comportamentul uman. Populația a apelat din ce în ce mai mult la alte căi pentru a-și duce viața religioasă. Religia oficială era foarte exclusivă: patru cincimi din populație, inclusiv femei, copii, sclavi și exilați, nu puteau să joace un rol politic în viața orașului și astfel nu aveau acces la religia sa. La aceste grupuri pot fi adăugate comunitățile rurale de agricultori care trăiau în afara orașului. Țăranii îl venerau pe Pan, zeul caprelor, și nimfe ca nereidele (locuitoare ale mării), naiadele (izvoare) și driadele (păduri) și hamadriadele (arbori).

FESTIVITĂȚI ȘI CULTE

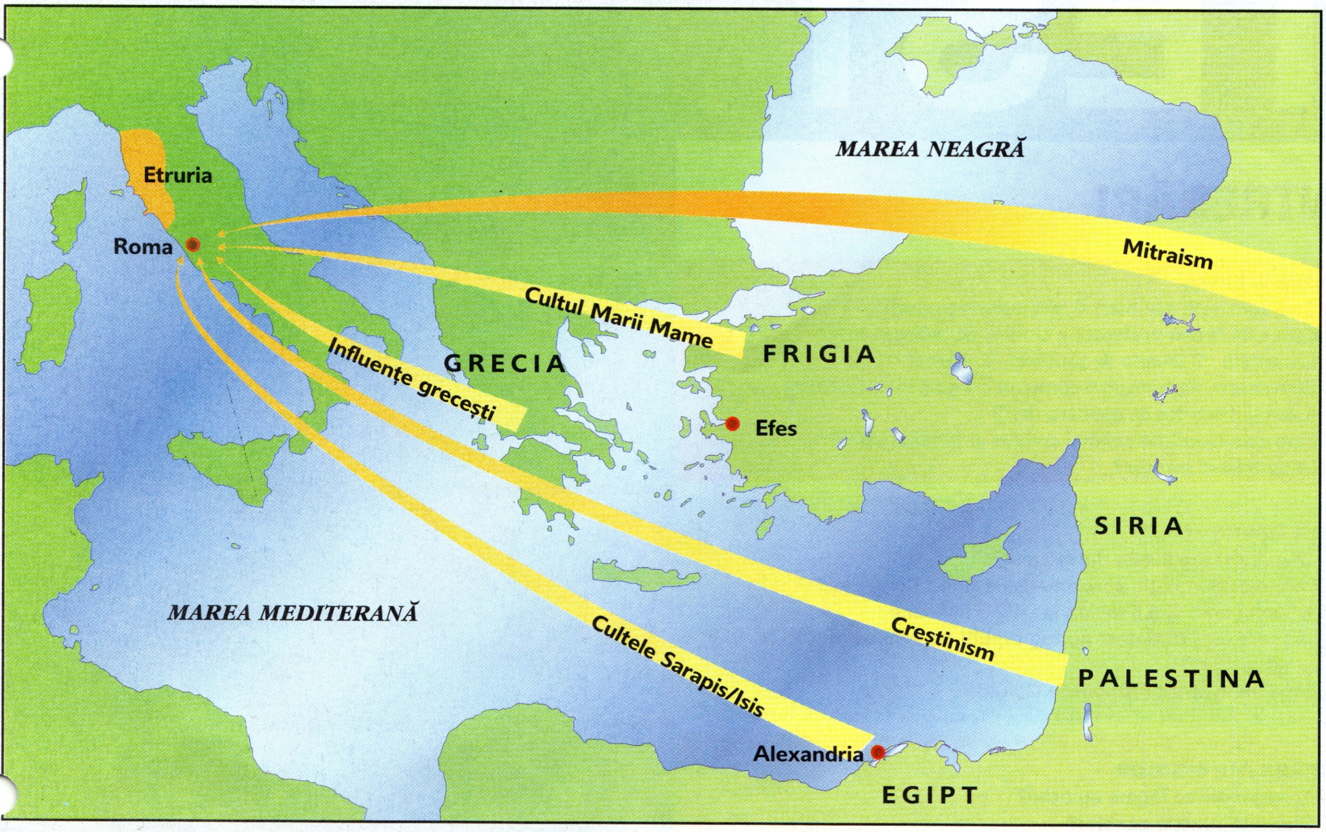
Cultul lui Dionysos a fost pentru prima dată adus în Grecia din Tracia și din Frigia, probabil pe vremea civilizației minoice. El a luat naștere din rituri străvechi de fertilitate a căror origine data din urmă cu multe secole. Membrii cultului sărbătoreau facerea vinului, adesea permițându-și orgii în perioada festivităților. Marile tragedii ale vremii respective, ale lui Eschil, Sofocle și Euripide, erau toate jucate între lunile martie și aprilie ca parte a festivităților în cinstea lui Dionysos.

Un alt cult care a atras un număr mare de oameni era legat de zeița Demetra și fiica ei. Aceste zeițe erau asociate cu cerealele și cu roadele și bogăția Pământului. Din ce în ce mai mult, inițierea în cultul lor era considerată admiterea într-o societate de cunoștințe secrete și înțelegere. Ceremoniile lor aveau loc într-un mare complex ritual la templul de la Eleusis, în care încăpeau cu ușurință până la 10.000 de oameni. Există de asemenea multe exemple de credințe șamane în această perioadă. Originile șamanismului se regăsesc în nordul îndepărtat și estul Greciei, cu multe secole înainte de perioada clasică. Credința sa în capacitatea sufletului de a părăsi corpul și a călători în depărtări în lumea aceasta și în altele i-a adus un număr semnificativ de adepți deoarece grecii din acea vreme căutau căi mai spirituale de a trăi. Acest curent se vede în dezvoltarea celui mai răspândit dintre aceste culte: cel care a luat naștere în jurul lui Asclepios, zeul vindecării. Susținută de un grup larg al societății, inclusiv cei bogați, ea avea centre la Corint și Pergam precum și la Epidaur și Cos. Inițierea era acompaniată de ritualuri complexe și jurăminte de păstrare a secretelor, și oricine putea fi membru: femei, copii și sclavi, precum și cetățenii liberi.

CULTE DIN EST

În timpul erei elenistice (secolul IV î.Hr. până la nașterea lui Hristos), practica religioasă a fost din ce în ce mai mult influențată de culte din est ca cele ale lui Isis și Sarapis din Egipt, și Mitras din Persia. Totuși credința în vechile zeități a rămas remarcabil de puternică. Roma, de acum căpătând repede importanță în regiune, le-a adoptat ca religie oficială de stat. Creștinismul a fost introdus în Grecia în 51 d.Hr. de către Pavel, dar religia antică nu a dispărut până când împăratul roman Iustinian nu a închis școlile de filosofie din Atena în 529 d.Hr..

RELIGIILE ROMEI ANTICE



Religiile antice romane variau de la venerarea naturii până la creștinismul timpuriu. Religia vechii Republici își avea rădăcinile în spiritele casei și ale agriculturii, și cultul zeilor gospodăriei Janus și Vesta. Principalul panteon de zei provenea din Grecia antică și îi includea pe Jupiter și pe Junona, pe Marte și pe Venus, pe Minerva, pe Diana, precum și multe zeități mai mici. Roma a fost întemeiată tradițional în 753 î.Hr. de Romulus și Remus, urmați mai târziu de regii etrusci care și-au introdus practicile religioase în vechea Republică romană. Zeii etrusci erau în principal legați de agricultură și de cămin, și oamenii li se închinau prin ritualuri. Etruscii credeau că forța divină influențează toate activitățile umane, de la nașterea copiilor până la deschiderea ușilor. Ei credeau că zeii controlau fenomene ca anotimpurile și deplasarea Soarelui, și venerau obiecte și locuri neobișnuite, precum pietrele uriașe, locurile de înmormântare, izvoarele și pădurile. Pentru autoprotecție și confort, etruscii satisfăceau zeii prin rugăciune și sacrificii de animale. Ei erau fascinați de descoperirea sensului vieții prin divinație. Acest obicei a fost adoptat de romani, care erau mai mult preocupați de chestiuni simple – viitorul lor personal – decât de sensul vieții. Venerarea strămoșilor a fost centrul vieții spirituale romane. Membrii morți ai familiei erau numiți *Di parentes*, în timp ce *Di indigetes* erau înaintași care controlau destinul Romei. *Di Lares* erau strămoși cărora oamenii li se închinau în orice loc în care se întâlneau proprietăți. Mai târziu ei au fost numiți *Lares praestites* și erau venerați ca spirite protectoare ale întregii comunități. *Di penates*, care se asigurau să fie mâncare suficientă, au fost mai târziu văzuți ca protectorii națiunii, *Penates publici*. Celor mai importanți zei li s-au atribuit forme umane. Jupiter, divinitatea cerului și al raiului, era cel mai important, și era în mod natural legat de vreme. Împreună cu Junona și Minerva, Jupiter făcea parte din Triada Capitolină, venerată în marele Templu al Capitoliului.

NAȘTEREA LEGENDELOR DIVINE

În secolul al IV-lea și al V-lea î.Hr. religia greacă a început să influențeze Roma. Romanii începuseră deja să se gândească la zeii lor "supremi" în formă umană, și treptat au construit legende în jurul lor: Junona, zeița femeilor și a nașterii, a devenit asociată cu zeița greacă Hera, și era descrisă ca fiind soția lui Jupiter; iar Minerva, zeița înțelepciunii, era asociată cu Atena, zeița greacă a cunoașterii. Marte, inițial un zeu al agriculturii, a căpătat calități mai apropiate de război în timp ce Roma însăși a fost transformată dintr-o societate agricolă într-un stat cuceritor. Diana, zeița italică a pădurilor, era zeița la care se rugau femeile fără copii, iar templul ei de pe Muntele Aventine (construit prin 540 î.Hr.) era bazat pe Templul lui Artemis din Efes. Diana a ajuns să fie asociată cu vânătoarea și cu luna – atribute ale lui Artemis. Romanii au păstrat câțiva zei antici care nu aveau echivalent grecesc, precum Ianus, zeul începuturilor, al porților și al trecătorilor, care cunoaște atât trecutul cât și viitorul. Doar prin Ianus rugăciunile puteau să ajungă la ceilalți zei, motiv pentru care în ritualul roman prima dată era rostit numele său. Vesta, zeița căminului de foc, era venerată ca simbol al siguranței personale. Ea avea un templu în Forum ce conținea un foc adus zice-se de Eneas din Troia, care era păzit de șase Fecioare Vestale.

Ultima mare modificare a panteonului roman a avut loc în perioada imperială, când împărații au fost ridicați la statutul de zei. Atât Cezar cât și Augustus au fost zeificați după moartea lor și numiți *divi*. Ei erau priviți cu venerație, dar oamenii nu se rugau lor.

RELIGIE ORGANIZATĂ

Structurile religioase romane oglindeau cu precizie structura lumească, în special complexa ierarhie preoțească. Au existat două colegii principale de preoți: pontificii, în fruntea cărora se afla *pontifex maximus*, și care se ocupau în general de sacrificiile pentru zei; și *augures*, care se ocupau de prezicerea dorințelor zeilor. Noi preoții erau create de Republică din vreme în vreme, și adesea erau conduse de bărbați care aveau și ocupație lumească. *Quindecimviri sacris faciundis*, sau Sfatul celor Cincisprezece, se ocupa de rituri străine, iar *epulones* supravegheau festinele religioase. *Festiales*, oficialii preoților se ocupau de diferite aspecte ale relațiilor externe, precum tratatele și declarațiile de război. În era de pe la sfârșitul Republicii, când invadarea Italiei de către Hannibal a provocat panică în rândul poporului, romanii au încercat să împace toate tipurile de zei.

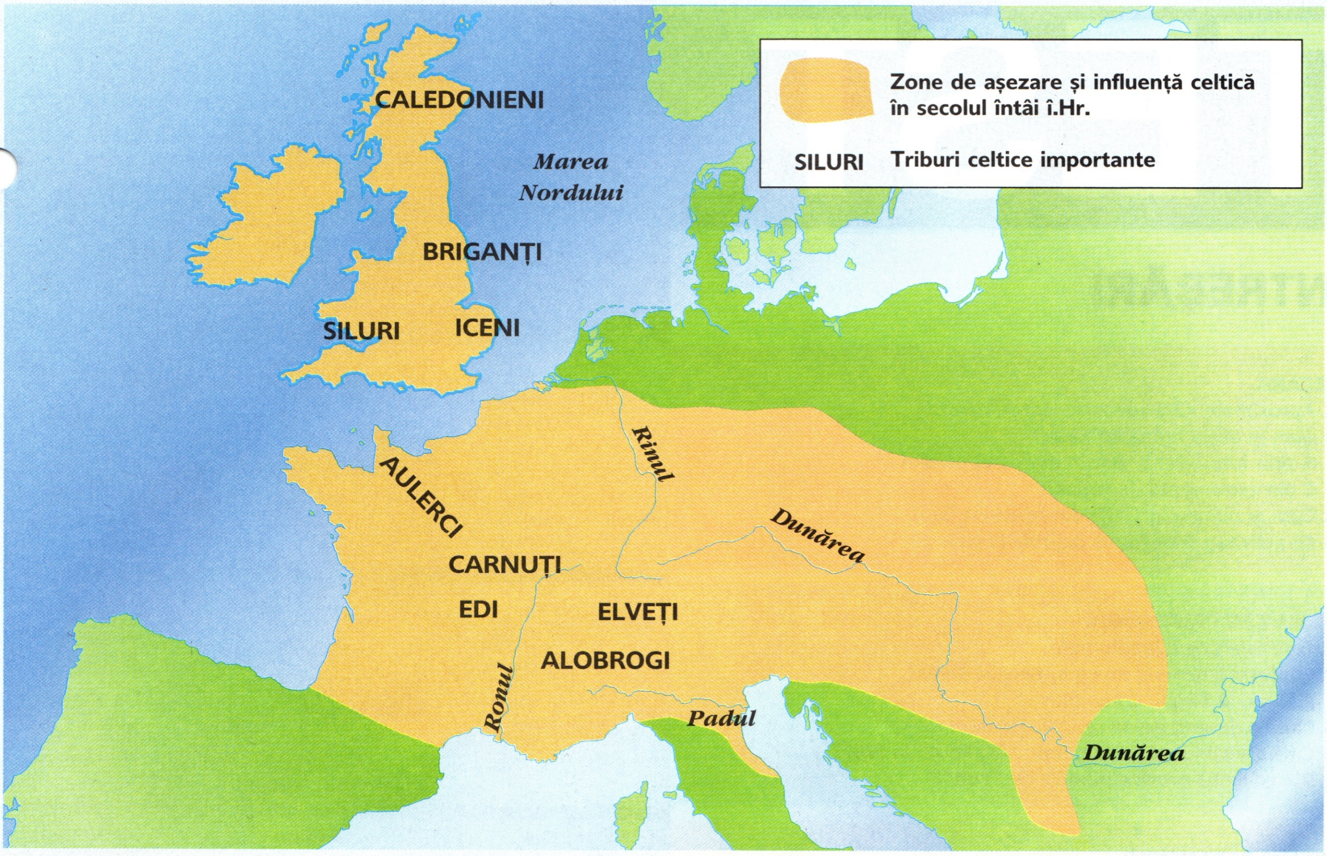
FILOSOFIE ȘI DESTIN

Filosofia stoică a fost introdusă în Roma în secolul al doilea și începutul secolului întâi î.Hr. Ea promova credința în Destin și a reînnoit gândirea religioasă. Stoicii subliniau faptul că oamenii ar trebui să se trateze unii pe alții ca frați. Cicero a rezumat sentimentele clasei superioare când a susținut că importanța religiei este politică, iar principalul ei scop erau de a controla masele, de a preveni haosul social și de a promova sentimentul patriotic.

CALENDARUL RELIGIOS

O altă moștenire de la etrusci a fost calendarul religios, care era bazat pe un an solar alcătuit din zece luni. Principalele sărbători corespundeau cu orarul naturii și erau impuse de stat. Calendarul roman conținea 61 de sărbători regulate, inclusiv 45 de *Feriae Publicae* sărbătorite în aceeași zi în fiecare an, precum și Idele din fiecare lună, care erau sacre pentru Jupiter, și *Calendele* din luna martie, care aparțineau lui Marte. Cele mai vestite *Feriae Publicae* erau *Lupercalia* la 15 februarie în onoarea lui Lupercus, zeul fertilității, și Saturnalia în data de 17 decembrie, în onoarea zeului agriculturii, Saturn. Aceasta era vremea sărbătoririi după recoltă. Se făceau schimburi de cadouri, se ofereau sacrificii și, deoarece se presupunea că Saturn domnea peste o eră de aur, stăpânii și sclavii își schimbau locurile.

În timpul primului și celui de-al doilea secol d.Hr., religia romană a devenit treptat din ce în ce mai puțin relevantă. În schimb, cultul *divilor*, care au fost toți grupați împreună într-un panteon, a devenit cel mai puternic cult patriotic. Împărații domnitori, nu doar cei morți, erau tratați ca fiind divini. Până în secolul al treilea d.Hr., cultul lui Mitras a fost popular în rândul unor secțiuni ale societății romane, în special în armată (acest cult excludea femeile), iar în anul 337 d.Hr., Împăratul Constantin a adoptat creștinismul și astfel a sunat ceasul păgânismului roman.



RELIGIA CELTICĂ

Cea mai veche mărturie a culturii celtice antice a fost descoperită la Hallstatt, lângă Salzburg în Austria, datată la 700 î.Hr. Priceperea celților în fierărit le-a permis să se extindă rapid spre vest, din regiunile Dunării spre Spania, Portugalia, Franța, Marea Britanie și Irlanda. Ei s-au așezat și în nordul Italiei și în Balcani, până când puterea tot mai mare a Imperiului Roman a făcut ca practic cultura lor să dispară în Europa continentală. Până în 100 d.Hr. singurii celți rămași neatinși de dominanța Romei au fost cei din Irlanda.

Societatea celtică era împărțită în trei clase principale: nobilimea, oamenii de rând și druizii, un ordin de preoți poeți. Unele triburi au format federații libere, însă celții nu au devenit niciodată o națiune unită. Înțelegerea religiei celtice depinde în principal de dovezile arheologice, de puținele inscripții lăsate la locurile de înmormântare și de informațiile scrise lăsate de autorii greci și latini.

TRĂSĂTURI COMUNE

Saga-urile și miturile oferă multe informații, dar ele trebuie tratate cu grijă deoarece au fost scrise apar aproximativ din 700 d.Hr., la multe secole după cea mai importantă perioadă de existență a celților. Deși sunt greu de clasificat, pot fi identificate anumite trăsături în comun cu miturile grecești și romane. De exemplu, unul dintre zeii celtici masculini este Lug, pe care scriitorii greci l-au identificat cu zeul lor al soarelui, Apollo. La fel ca Apollo, Lug era asociat cu soarele, și proteja artele și meșteșugurile. În scrierile sale, Cezar îl identifică pe Lug cu zeul roman Mercur. Însă sensul celtic al divinului și al relațiilor umane cu zeii diferă de cele ale comentatorilor clasici. Credințele religioase ale celților par să fi fost mai animiste, mai spirituale, și mai puțin preocupate de lumea socială și politică decât cele ale credincioșilor greci și latini.

Rămășițele arheologice nu dovedesc credința celtică într-un Zeu Suprem, dar cei care studiază religiile africane tradiționale au remarcat aceeași credință la popoarele africane. Personajul măreț al lui Dagda și puterile sale fantastice, care nu sunt legate de funcții naturale sau umane specifice, i-au determinat pe unii să sugereze că el reprezintă o reflexie distantă a Zeului Cerului, răspândit în Africa. Pe lângă Dagda, cel mai important zeu al celților este Cerunnos, Domnul Animalelor cu coarne de cerb. El este adesea reprezentat cu un falus proeminent, denotând fertilitatea masculină. Adesea Dagda este însoțit de o consoartă, iar "Mamele Pământ" au jucat în mod evident un rol în venerație. Aceste personaje feminine puternice sunt misterioase, frumoase și înfricoșătoare, fără îndoială reflectând memorii populare ale unei vremi în care societatea celtică era matriarhală și matriliniară. În mitologia celtică această zeiță este numită Dana sau Danu, și este identificată cu pământul roditor și creația animală. Dana are multe dintre caracteristicile zeiței hinduse Kali, astfel încât este probabil că multe dintre aceste povești irlandeze derivă dintr-o religie indoeuropeană comună care s-a răspândit dintr-o sursă necunoscută în acum aproximativ 3.000 de ani. Ele par să reflecte schimbări în structura vieții tribale, pe măsură ce conducerea masculină a înlocuit treptat dominația femeilor.

MĂREȚELE MAME PĂMÂNT

Alte zeități feminine sunt zeița iapă – numită Eponan în Galia (Franța), Macha în Irlanda și Rhiannon în Marea Britanie – care personifică fertilitatea, și zeița cioară Morrigan, care era identificată cu moartea și renașterea. Alte personaje sunt Matroanele, venerate în Galia ca trei mame, și Brigitele irlandeze, asociate cu meșteșugurile legate de metale, vindecare și poezie.

OBIECTE ALE VENERAȚIEI

Venerația celtică era animistă; erau venerate obiectele naturale. Despre puțuri, izvoare, râuri și dealuri se credea că sunt locuite de spirite. Pământul era personificat ca feminin, iar despre ocean, care era stăpânit de zeul Mannan, se credea că deține puteri magice și mister. Pădurile acopereau nouă zecimi din nord-vestul Europei în era precreștină, și arborii erau deosebit de importanți în modelul vieții practice și spirituale a celților. Despre mai multe tipuri de lemn se credea că au puterea de a dezvălui adevăruri ascunse, iar literele alfabetului și numele lunilor erau bazate pe simboluri de arbori.

Celții spuneau povești despre un grup de insule magice aflate departe dincolo de Oceanul Vestic, unde eroi și eroine semidivine trăiau în tinerețe eternă sărbătorind continuu cu festinuri, muzică și concursuri de războinici. Multe dintre poveștile lor relatează vizite din acest loc vesel și călătorii privilegiate făcute de captivii umani favorizați ai vizitatorilor divini.

RITUALURI SEZONIERE

Calendarul ritualic al popoarelor celtice se învârtea în jurul anotimpurilor. Unul dintre cele două mari festivaluri anuale era Samain, ținut la 1 noiembrie, care marca sfârșitul verii și confirma omniprezența morților. Acest festival este paralel cu Halloween-ul de azi. Cealaltă sărbătoare ritualică importantă era Beltine, care îl cinstea pe Belenus, zeul războiului. În lumea antică era un lucru obișnuit ca războiul să fie asociat cu primăvara, deoarece trecerea iernii făcea posibilă urmărirea militară a unor noi terenuri. Zeul celtic este identificat și cu fertilitatea, iar sărbătoarea lui a fost concepută pentru a asigura un nou ciclu de creștere și renaștere.

Un grup de elită de preoți poeți privilegiați era responsabil cu supravegherea acestei practici ritualice și a altora: druizii (al căror nume înseamnă 'cel care cunoaște secretul stejarului'). Ei conduceau sacrificiile publice și private, judecau disputele între vecinii care se certau și hotărau asupra pedepselor adecvate pentru toate infracțiunile.

Druizii aveau de asemenea privilegii speciale care făceau ca statutul de membru al comunității lor să fie extrem de dorit: ei nu trebuiau să lupte în armatele triburilor și erau scutiți de plata tributului către căpetenie. Scriitorii clasici au remarcat violența extremă al obiceiurilor religioase celtice. Capul retezat are o semnificație largă și este clar că religia celtică practica sacrificii umane frecvente, conduse de druizi. Coșuri împletite uriașe, în care se aflau victimele, erau arse, adesea pentru a proteja de boală și pentru a asigura susținerea zeului în bătălie, agricultură sau vânătoare. Când infractorii erau prea puțini, se alegeau victime dintre cei inocenți.

LEGENDE ÎN VERSURI

Druizii au jucat un rol crucial în păstrarea conștiinței colective a tribului. Ei au studiat tradiția orală antică astfel încât miturile și legendele să fie transmise mai departe pe cale verbală. De asemenea, ei aveau cunoștințe bogate în domeniul filosofiei naturale și al astronomiei, și dețineau toate cunoștințele despre zei și metodele de venerare a lor.



RELIGIA SCANDINAVĂ VECHE

Zeii scandinavi vechi și religia asociată cu aceștia fac parte din religia germanică de nord precreștină. Noi putem să obținem informații despre zeii scandinavi vechi din poeme epice precum *Voluspa*, care datează din 1000 d.Hr. și din *Prose Edda* a lui Snorri Sturlusson, care datează de la începutul secolului al XIII-lea. Informații se pot aduna și din megaliți de demult. Însă o mare parte din ceea ce ni se spune despre religia scandinavă veche (și anterior germanică) provine din surse ostile, precum misionarii romani și creștini. Ambele surse descriu practici ca sacrificii umane, dar informațiile obiective sunt puține.

UNIVERSUL RĂZBOINICILOR

Există o sumedenie de povestiri și mituri, datând din jurul anilor 700-1100 d.Hr., în Scandinavia, despre un univers în care un clan de zei au jucat un rol dominant. Acest univers este complex și necruțător. Povestirile despre el oglindesc mediul ostil în care locuiau aceste popoare nordice. De asemenea, ele oferă o imagine despre modul de viață al oamenilor a căror cruzime i-a făcut să devină o forță crucială în întreaga Europă.

Vechii scandinavi credeau că inițial lumea era din gheață, și era controlată de gândurile unei inteligențe neformate numită Allfather. Ei credeau că la începuturi a existat un abis în spațiu, de forma unei despicături întinse și adânci, Ginnungagap. Niflheim, căminul ceții și al întunericului, se afla la nord de Ginnungagap. La sud era Muspellsheim, căminul focului, al căldurii și al luminii păzit de Surtr (Surt), un uriaș-flacără a cărui sabie mare scotea scântei de foc pentru a topi gheața șuierătoare din fundul despicăturii. Aburii ce se ridicau de la gheața topită se transformau în gheață, formând straturi peste straturi care încet se transformau într-o masă de gheață ce umplea centrul spațiului. Din acest loc al gheții și ceților din spațiu a venit o creatură uriașă, Ymir sau Orgelmir (argilă fierbinte). Ymir a găsit o vacă uriașă, Audhumia, care i-a dat lapte. Aceasta, căutând hrană, a lins gheața cu limba, a tocit mai multe straturi și a descoperit părul unui zeu. În final a apărut un cap și apoi un corp, eliberându-l în final pe zeul Buri (producătorul) de sub vălul său de gheață. Ymir a adormit și din sudoarea sa a dat naștere altor uriași.

ZEI ÎMPOTRIVA URIAȘILOR

Buri avea un fiu, numit Borr (Born). Zeii au început să lupte cu uriașii răi, fără ca vreuna dintre părți să câștige sau să piardă. În această perioadă Borr s-a însurat cu o uriașă, Bestla (spinul răului) și au avut trei copii pe nume Odin (spirit), Vili (voință) și Ve (sfânt). Ei și-au unit forțele împotriva uriașilor și în cele din urmă l-au ucis pe răul Ymir al cărui sânge – apă sărată – a țâșnit din corpul său, înecându-și întregul neam (cu excepția unuia, Bergelmir) și creând oceanul. Bergelmir s-a stabilit în Jotunheim (pământul uriaș) și a produs un alt clan de uriași. În acest timp zeii au rostogolit corpul lui Ymir în abis și au început să creeze o lume din cadavrul său. Carnea sa a devenit pământul, Midgard (grădina din mijloc), din oasele sale s-au făcut munți, iar dinții săi s-au transformat în stânci. Părul s-a transformat în plante și craniul în bolta cerului, iar creierul său a fost împrăștiat și a format norii.

Lumina era asigurată prin scântei de la Muspellsheim și două, cele mai strălucitoare, au fost Soarele și Luna, trase peste cer într-o trăsură. Doi lupi răi, Skoll și Hati, au vânat Soarele și Luna pentru a le mânca. Uneori reușeau să muște din Lună, formând semiluna, și uneori prindeau întregul Soare în gurile lor, determinând eclipsele.

PITICI ȘI SPIRIDUȘI

Între timp, o colonie de larve a început să trăiască în corpul mort al lui Ymir. Zeii s-au hotărât să le transforme în formațiuni inteligente, împărțite în două grupuri. Un grup de drăcușori, gnomi și pitici trebuia să trăiască sub pământ și dacă ieșeau la lumina zilei erau transformați în pietre. Celălalt grup erau zâne, spiriduși și duhuri și trăia în Alfheim (casa spiridușilor voioși) între rai și Pământ.

Omul a fost creat cam pe vremea aceea de Odin, care a dat câte un suflet la două trunchiuri de copaci (bărbat și femeie) ale căror formă l-au inspirat în timp ce se plimba. Ei au fost duși în locul pregătit numit Manaheim sau Midgard și progeniturile lor au populat lumea. Allfather s-a pornit în acest timp să planteze un copac numit Yggdrasil, un frasin uriaș mereu verde care și-a împrăștiat cele trei rădăcini în univers. Acest univers era pe trei nivele. În vârf erau pământurile zeilor; în centru era Pământul (Midgard), înconjurat de un ocean în care pândea un șarpe uriaș; iar dedesubt era Niflheim, tărâmul celor morți.

DOUĂ FAMILII DE ZEI

Au existat două grupuri distincte de zei. Vanir, a căror bază era Vanaheim, erau legați de fertilitate: cele mai importante zeități erau Frey și Freya, copii lui Njorda. Rolul lui Freya este adesea comparat cu cel al Afroditei. Frey a dat lumina soarelui, ploaia și belșugul. Inițial numai zeii Vanir aveau puteri magice, iar celălalt grup de zei, Aesir, a căror fortăreață era Asgard, nu aveau. A existat un război între cele două grupuri, care s-a sfârșit prin faptul că Aesir au obținut câteva puteri magice și un schimb de indivizi: Frey și Freya au trăit din acel moment în Asgard. Acest aspect al mitologiei scandinave vechi este adesea folosit pentru a arăta trecerea de la zeitățile fertilității venerați de agricultori sau de pescari la zei ai războiului potriviți unei societăți războinice agresive.

Odin era liderul spiritual și conducătorul zeilor Aesir în Asgard. Valhalla era locul în care mergeau războinicii care au murit în bătălii, pentru o eternitate de festinuri și bătălii, escortați de servitoarele lui Odin, Valkyriile. Zeii din Asgard acționau într-un univers ostil unde supraviețuirea necesita curaj și istețime. Multe dintre povestirile despre ei sunt centrate în jurul isprăvilor lui Thor, zeul tunetului și al puterii, sau al felului în care Loki, fiul unui uriaș, i-a dus la ananghie și a trebuit să își folosească istețimea pentru a-i salva. Loki era chipeș și putea lua orice formă. De asemenea, era mincinos și gelos. Balder era fiul lui Odin și fiul preferat al ținutului Asgard. Curajos și demn de încredere, el a fost ucis printr-o capcană întinsă de invidiosul Loki.

PRACTICI ȘI PREOȚI

Practica propriu-zisă a religiei scandinave vechi nu este prea cunoscută. Se pare că nu a existat o preoție puternică, deși au fost construite câteva temple din lemn. Erau venerate anumite caracteristici naturale, dar nu a existat un cod moral formal. Era o religie a puterii și a militarismului.



RELIGII MEZOAMERICANE

Ultima dintre marile civilizații ce s-au dezvoltat în lume a apărut în jurul începutului ultimului mileniu î.Hr. în zona Mexicului aflată la sud de Veracruz. Poporul olmec care a început să întemeieze orașe în această regiune a dezvoltat acea religie structurată ce a caracterizat regiunea respectivă până la invazia spaniolilor în secolul al XVI-lea d.Hr.

Un personaj cunoscut creat de olmeci a fost un humanoid cu caracteristici de felină care a fost descris de unii oameni de știință ca fiind un jaguar-vârcolac. Mayașii, ale căror civilizații au luat naștere în Peninsula Yucatan a Mexicului, aveau în unele dintre panteoanele lor un zeu identificat cu Soarele și lumea cealaltă, care avea caracteristicile unui jaguar. Cel mai cunoscut dintre popoarele mezoamericane, aztecii, venera un zeu din interiorul Pământului, cunoscut sub numele de Tepeyollotl, care lua de asemenea forma unui jaguar.

IDOLI MĂREȚI

O trăsătură fundamentală a religiei mezoamericane, și cea mai evidentă supraviețuire a sa până în ziua de azi, este templul în formă de piramidă în trepte. Acesta ridica altarul cu mult deasupra orașului din jur și situa preoții mai aproape de Soare. Acest obiect ceresc era considerat de către mezoamericani ca fiind o zeitate majoră. Multe exemple ale templului mezoamerican supraviețuiesc până în această zi la Palenque, Chichen Itz· și Tikal.

În vârful templelor piramidă se afla o mică structură din piatră sau din lemn. În interiorul acesteia se aflau statuile zeilor venerați de locuitorii orașului. În exterior, pe platformă, se afla o piatră cu vârful turtit, pe care se efectua actul care caracteriza religia mezoamericană – sacrificiul uman.

OFRANDE SÂNGEROASE

Scurgerea de sânge era vitală pentru continuarea existenței rasei umane în teologia mezoamericană, și ea apare în multe ritualuri mayașe și aztece. Uneori aceasta era împlinită prin acte de automutilare, dar alteori era nevoie de scurgerea sângelui unei persoane captive. Când aveau loc nașteri, căsătorii sau decese, ori când se plantau culturile sau avea loc binecuvântarea unei clădiri, era necesar să se ofere sânge zeilor. Aztecii adesea făceau să le curgă sângele folosind spinul plantei numită agavă. Mayașii legau fâșii de cârpă în jurul brațelor și al picioarelor pentru a absorbi sângele înainte de a împunge carnea cu lanțete. O sculptură în relief provenită dintr-un oraș mayaș, situată inițial în statul mexican modern Chiapas, reprezintă un monarh și pe soția sa în timpul actului de vărsare de sânge, în timpul sărbătoririi nașterii unui fiu al regelui. Femeia, Ladu Balam-Ix, își trage o sfoară prin limbă. O farfurie aflată sub Lady Balam-Ix conține hârtie pentru a absorbi sângele.

Aceste bucăți de hârtie sau de cârpă erau mai târziu adunate de către preoți și arse, astfel încât fumul să poată fi consumat de zei. Sacrificiul uman se efectua frecvent cu ocazii similare. Persoana captivă care urma să fie sacrificată era adesea un prizonier de război, sau cineva care era ales pentru a reprezenta un zeu sau o zeiță.

Aztecii sărbătoreau cultura de porumb sacrificând o persoană captivă tânără de sex masculin ce îl reprezenta pe zeul lor Tezcatlipoca, guvernatorul destinelor umane. Acest om se bucura de un an de privilegii, cu un anturaj ce cânta la flaute și bătea din clopote când trecea el pe străzi. În ultima lună a vieții sale el era tratat ca un războinic veteran și i se ofereau cinci neveste. Dar, când sosea timpul festivalului, el mergea cu o canoe pe o insulă mică din Lacul Texcoco, unde se urca în vârful micului templu. Acolo preoții îl așezau pe o piatră de sacrificiu și îi scoteau inima, care era arsă. Capul i se tăia și se așeza pe un suport de cranii aflat în interiorul structurii de pe piramidă, iar cu sângele său era hrănit Tezcatlipoca.

VALORI VENERABILE

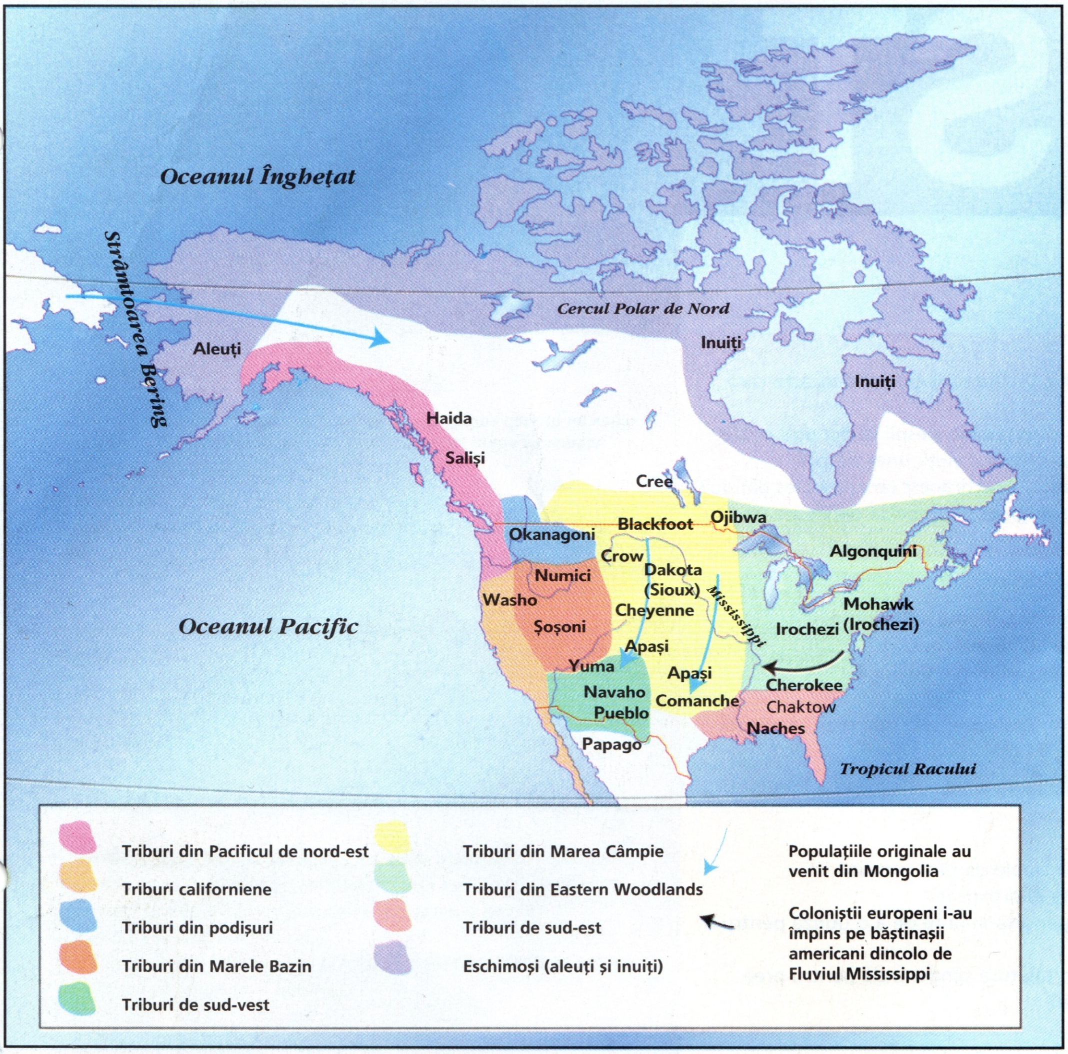
Tezcatlipoca a fost membrul unui panteon imens de zei venerați de către azteci. Probabil cel mai important dintre ei era Huitzilopochtli, Zeul Soare și Zeul Războiului. Aztecii erau niște soldați excepționali, iar soarele era o forță naturală puternică în ținutul lor tropical. Din luna februarie până în luna mai, puterea lui Huitzipochtli se afla în culmea ei, în anotimpul secetos, și armatele aztece se luptau cu vecinii lor pentru a-și asigura tributurile și persoanele captive. Ușurarea în urma căldurii neîndurătoare sosea o dată cu ploile din luna mai, când era un festival pentru cel de-al treilea mare zeu aztec, Tlaloc, Zeul Ploii.

În timp ce religiile europene primitive tind spre triade sau treimi de zei, mezoamericanii prețuiau cel mai mult numărul patru, după cum se vede în conceptul celor patru direcții – nord, sud, est și vest – al celor patru culori (roșu, negru, alb și albastru) și al celor patru creații. Cel de-al patrulea zeu al panteonului aztec era Quetzalcoatl. Zeul Vântului, șarpele cu pene, Quetzalcoatl era asociat cu înțelepciunea preoțească.

FATALISMUL

Unicitatea civilizației mezoamericane s-a dovedit a fi în cele din urmă căderea sa. În timp ce civilizațiile ținutului eurasiatic au reușit să mențină un fel de legături unele cu altele, amerindienii mezoamericani aveau cel mai redus contact cu vecinii lor de pe ținuturile dinspre nord și dinspre sud. Când au sosit spaniolii, sub Cortez, aceștia au fost identificați cu o manifestare a zeului Quetzalcoatl, despre care se credea că pornise pe mare spre est promițând să se întoarcă într-o zi. Cortez și armata sa au sosit de asemenea în mod accidental într-o vreme din complicatul calendar aztec în care o eră a existenței umane trebuia să ia sfârșit.

Deoarece aztecii nu puteau avea conceptul unor civilizații îndepărtate, și deoarece au existat explicații supranaturale pentru ceea ce se întâmpla, fatalismul uluitor al conducătorului lor Montezuma în fața invadatorului devine ușor de înțeles.



RELIGII ALE AMERINDIENILOR

La începutul secolului al XVI-lea, aproximativ 1,3 milioane de oameni trăiau în ţinuturile care în prezent constituie Canada şi SUA. Aceşti oameni, băştinaşii Americii de Nord, formau aproximativ 300 de triburi diferite şi vorbeau peste 200 de limbi diferite. În religia lor era o mare diversitate, ca şi în alte aspecte ale culturii lor. Totuşi, toţi băştinaşii din America de Nord aveau câteva crezuri comune: credinţa că universul este controlat de o fiinţă sau mai multe fiinţe supranaturale care au puterea să le influenţeze vieţile; şi credinţa că indivizii pot să caute puterea supranaturală pentru avantajul lor sau al altora prin practicarea unor ritualuri.

LUMEA SPIRITELOR

Pentru majoritatea băştinaşilor din America de Nord tot ce era însufleţit sau neînsufleţit – animalele, vântul, soarele, ploaia, tunetul şi fulgerul, stelele, stâncile, apa, plantele – avea puterea sau spiritul său supranatural – binevoitor sau răuvoitor. Asemenea spirite aveau de obicei puteri asupra oamenilor şi puteau să influenţeze rezultatele efortului uman şi bunăstarea tribului. Individul sau tribul puteau să încerce să mulţumească aceste spirite şi să obţină o parte din puterea lor prin comportament corect sau respectarea unor ceremonii, sau prin comunicare directă cum ar fi rugăciunea, visele sau viziunile.

MULŢUMIREA SPIRITELOR

În majoritatea cazurilor, nereuşita mulţumirii spiritelor cauza boli, pierderi, accidente sau chiar moarte. Pentru a evita asemenea catastrofe, trebuiau să se respecte anumite ritualuri. De exemplu, animalele ucise în timpul vânătorii trebuiau tratate cu respect şi rămăşiţele lor trebuiau să fie aruncate adecvat. De exemplu, în nord-vestul Pacificului, unde lumea spirituală influenţa toate aspectele vieţii, una dintre cele mai importante surse de hrană era somonul. Se avea grijă să nu fie ucişi mai mulţi peşti decât era necesar, şi toate oasele erau redate apelor râului, pentru ca somonii să poată fi reîncarnaţi pe fundul mării.

FIINŢE PUTERNICE

Poporul navajo din sud-vest credea că întreaga putere se află în fiinţe independente care erau amenintătoare şi imprevizibile. Acestea erau împărţite în două categorii: Oameni de la Suprafaţa Pământului – oameni, stafii şi vrăjitoare – şi Oameni Sfinţi – fiinţe supranaturale care puteau să îi ajute sau să îi rănească pe Oamenii de la Suprafaţa Pământului. Unele triburi credeau într-o singură fiinţă supremă, care în unele triburi era considerată creatoarea lumii. Pentru triburile alonquine din Eastern Woodlands această fiinţă supremă era "Manitou"; pentru poporul dakota (sioux) din Marile Câmpii era "Wakan". Pentru băştinaşii americani de pe coasta de nord-vest fiinţa supremă nu avea formă, dar exista în întregul univers. Deoarece acest "zeu" era omniprezent, el putea să controleze destinul uman. Triburile yuman din California credeau că exista o singură entitate spirituală, sursa întregii puteri supranaturale. Indivizii puteau să capete acces la această putere prin vise – sursa mitologiei triburilor. Pentru alţii, soarele era o manifestare a spiritului suprem. Poporul natchez din sud-est a dezvoltat o civilizaţie complexă centrată în jurul Marelui Soare. Marele Soare conducea o societate care era împărţită cu stricteţe în diferite clase: sori, nobili, oameni de onoare şi oameni de rând. Aceşti oameni au fost cei care au construit marile Muşuroaie Templu ridicate în această regiune între anii 800 şi 1500 d.Hr.

MITURI ŞI LEGENDE

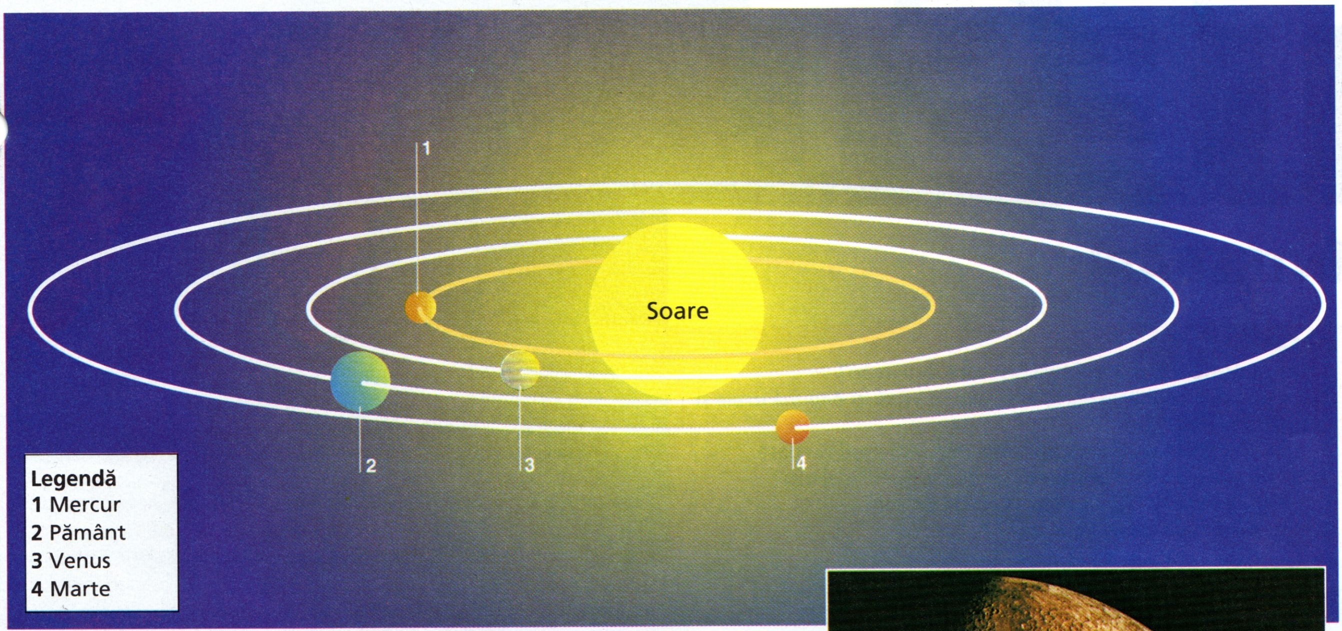
Miturile şi legendele explicau evenimentele din lumea naturală – de ce aveau loc cutremure, cum au luat fiinţă râurile şi lacurile. Existau mituri diferite despre creaţia lumii, unele dintre ele erau elaborate, altele simple şi directe. În unele culturi oamenii fuseseră creaţi de o "Putere de Sus", care le-a dat direct fiinţă. În altele, se susţinea că universul fusese creat de un demiurg – o fiinţă supranaturală puternică – care era cunoscut sub multe nume, cel mai adesea Coiot, dar şi Impostor, Bătrân şi Wisagatcak. Băştinaşii din Pacificul de nord-vestul , inclusiv poporul haida, îl numeau Corb.

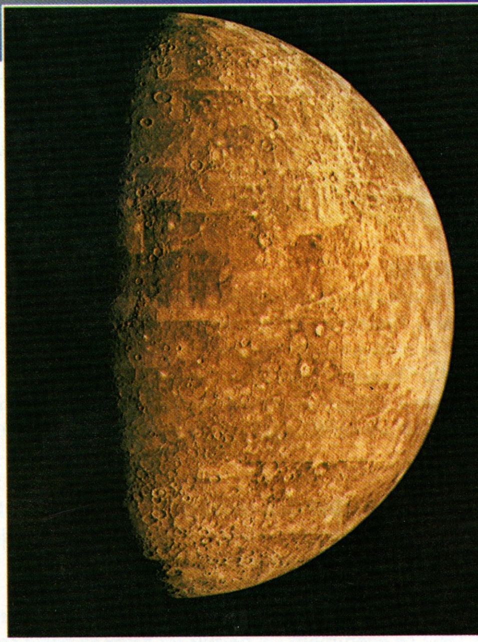
Poporul haida credea că Corbul a descoperit omenirea într-o cochilie de scoică. În unele mitologii, animalele care au existat la începutul vremii – în special lupul, coiotul, iepurele, ursul şi leul de munte – erau strămoşii animalelor de azi. Aceste vietăţi în trecut au vorbit şi s-au comportat aşa cum o fac oamenii în prezent. Ele au creat universul şi au contribuit la cercetarea tuturor fenomenelor şi evenimentelor. Contactul cu lumea spirituală, pentru obţinerea puterii, căutarea sfaturilor şi a înţelepciunii, sau succesul la vânătoare sau la război, era adesea căutat prin căutări vizionare şi dansuri ceremoniale. Acest lucru era îndeosebi adevărat pentru triburile din Marile Câmpii precum blackfoot. Tinerii – în special bărbaţii, dar în unele triburi şi femeile – puteau să meargă singuri în sălbăticie cu singurul scop de a trăi vise vizionare în care puteau să comunice direct cu spiritele. Ei ţineau post mai multe ore sau zile, şi efectuau dansuri ceremoniale elaborate şi dramatice.

În cazul în care căutarea vizionară avea succes (multe nu aveau), individul se întâlnea cu o fiinţă spirituală care devenea propriul său spirit păzitor. Acesta dădea membrului tribului puteri speciale şi îl învăţa cântece, incantaţii şi vrăji care trebuiau folosite pentru realizarea unor fapte măreţe.

ŞAMANII

Printre cei care au avut succes în întâlnirea cu un spirit se numărau câţiva indivizi care au obţinut forţe speciale puternice ce le-au permis să vindece boli, să recupereze suflete rătăcite şi să alunge spiritele rele. Aceşti indivizi erau şamanii, numiţi 'vraci' (în Marele Bazin, şi femeile din triburi puteau să devină şamani) de către primii colonişti şi exploratori europeni. Unul dintre cele mai importante obiecte din posesia lor era sacul cu leacuri, ce conţinea talismane, amulete, ierburi medicinale şi alte 'medicamente' precum oasele şi pieile. În cea mai mare parte, şamanii erau vraci doar o parte din timp, dar îndeplineau de asemenea şi alte roluri în comunitate. Totuşi, în unele triburi şamanii ocupau această poziţie tot timpul şi formau societăţi secrete.





MERCUR

distanța maximă de la Soare
70 milioane km
distanța minimă de la Soare
46 milioane km
diametrul la ecuator
4.878 km
temperatura medie la suprafață
350°C
temperatura maximă
430°C
temperatura minimă
-170°C
timpul necesar pentru o rotație în jurul soarelui
88 zile pământești
timpul necesar pentru o rotație în jurul propriei axe
176 zile pământești

Planeta Mercur – numită după zeul roman al comerțului, care servea drept mesager al celorlalți zei – este cea mai apropiată planetă de centrul sistemului solar. La o distanță medie de sub 58 milioane km de la Soare, Mercur este o planetă extrem de fierbinte. De ambele părți ale lui Mercur există câte o porțiune în apropiere de ecuator care se găsește mai mult timp cu fața la Soare, și astfel este mult mai fierbinte decât altă porțiune. Aceste două regiuni sunt cunoscute sub numele de "polii calzi" ai Mercurului. Temperatura variază drastic între zi și noapte. În timpul zilei, temperatura medie la suprafață este de 350°C; uneori ea poate să se ridice până la 430°C, temperatură la care metale ca staniul și plumbul s-ar topi. Noaptea temperatura scade la -170°C.

ATMOSFERA

Principalul motiv pentru această temperatură variată este acela că, spre deosebire de Pământ, Mercur practic nu are atmosferă cu care să absoarbă căldura în timpul zilei și să mențină căldura planetei în timpul nopții. Timp de mulți ani astronomii au crezut că nu există deloc atmosferă – acum ei știu însă că se găsește acolo un gaz extrem de rarefiat, alcătuit în principal din heliu și sodiu, cu puțin oxigen și hidrogen. Ca rezultat al temperaturii înalte și al presiunii atmosferice scăzute, apa nu există pe planeta Mercur în starea sa lichidă. Totuși, ca în cazul Pământului, apa poate să existe sub formă de gheață la poli. Aici unele regiuni sunt în permanență în umbră, iar temperatura poate să fie constant de -148°C.

CARACTERISTICI ALE SUPRAFEȚEI

După Pluto, planeta aflată pe marginea cea mai îndepărtată a sistemului solar, Mercur este planeta cea mai mică. Cu un diametru de 4.878 km la ecuator, ea este cu doar 40% mai mare decât luna noastră, care are un diametru ecuatorial de 3.476 km. Mercur seamănă mult cu Luna și din alte puncte de vedere. Suprafața sa este golașă și puternic cicatrizată, cu multe forme geografice: bazine, podișuri, câmpii și povârnișuri. Bazinele și podișurile cu cratere s-au format probabil la începutul istoriei lui Mercur, în timpul unui eveniment numit Bombardamentul Greu Târziu, acum peste 3.800 de milioane de ani. În această vreme, meteoriții (bucăți de piatră) au căzut ca o ploaie din spațiu, au izbit suprafața și au creat înfățișarea "lovită" a acesteia. Cel mai mare crater se numește Bazinul Caloris, măsoară 1.300 km în diametru și este format din multe inele. Violența acestui impact a provocat probabil împingerea în sus a unor dealuri neregulate de către undele de șoc, în partea opusă a planetei spre bazin. Astronomii au numit unele cratere ale lui Mercur după compozitori: al doilea crater ca mărime, cu diametrul de 625 km, se numește Beethoven. Acolo unde meteoriții au străpuns suprafața planetei, lava topită din interior a curs la suprafață, creând câmpii unduitoare.

Aceste coliziuni puternice ar fi făcut ca Mercur să fie foarte cald: după ce bombardamentul s-a încheiat, planeta a început să se răcească, micșorându-se în timp ce făcea acest lucru. Acest proces de contracție a făcut ca crusta să se "rideze", formând creste lungi și unduitoare numite povârnișuri, care acum se ridică până la 3 km deasupra nivelului general al solului.

Asemenea Pământului, Mercur are o crustă subțire dispusă peste un strat mai gros numit scoarță, care înconjoară un miez mare și greu, ce conține fier. Densitatea acestuia este foarte înaltă pentru mărimea sa, sugerând faptul că miezul este foarte mare și greu în comparație cu restul planetei. De fapt, astronomii cred că miezul lui Mercur ocupă aproximativ 42% din volumul său, în timp ce cel al Pământului ocupă doar 17%.

ORBITĂ OVALĂ

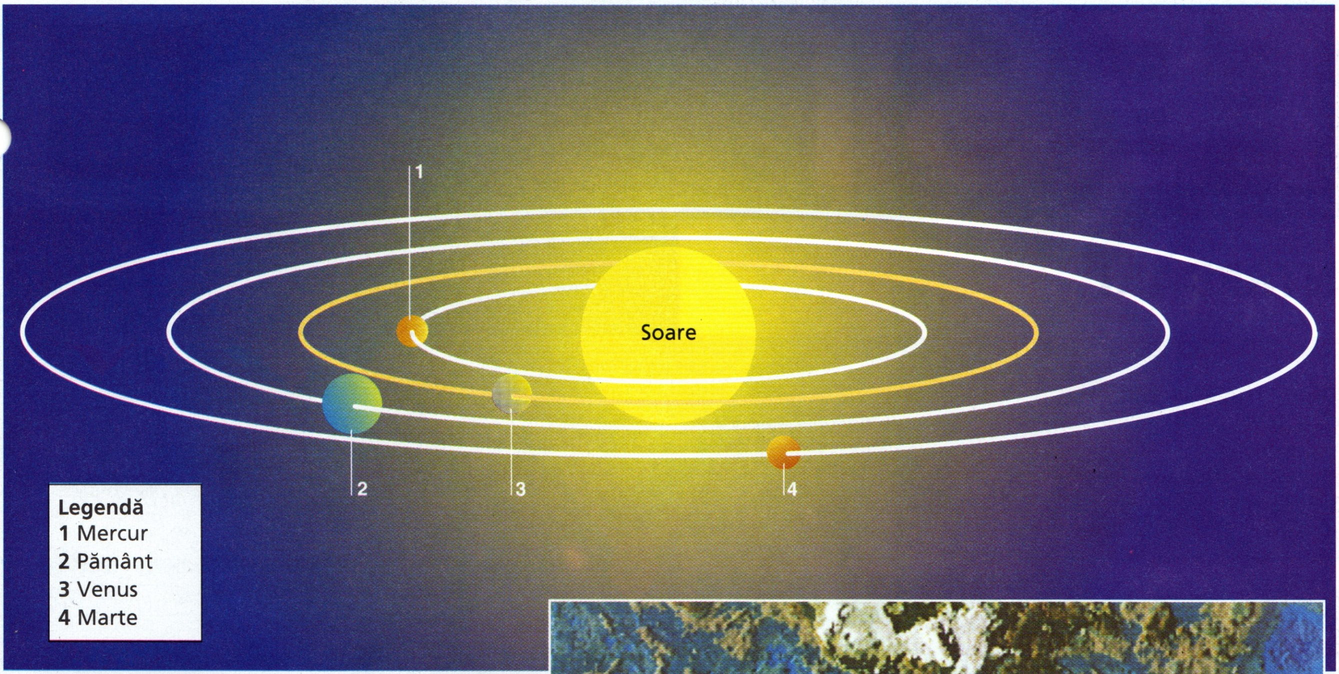
Mercurul înconjoară Soarele o dată la 88 de zile, deplasându-se mai repede decât orice altă planetă din sistemul solar. Asemenea celorlalte planete, Mercur se învârte în jurul Soarelui într-o orbită care nu este circulară, ci ovală, sau elipsoidală.

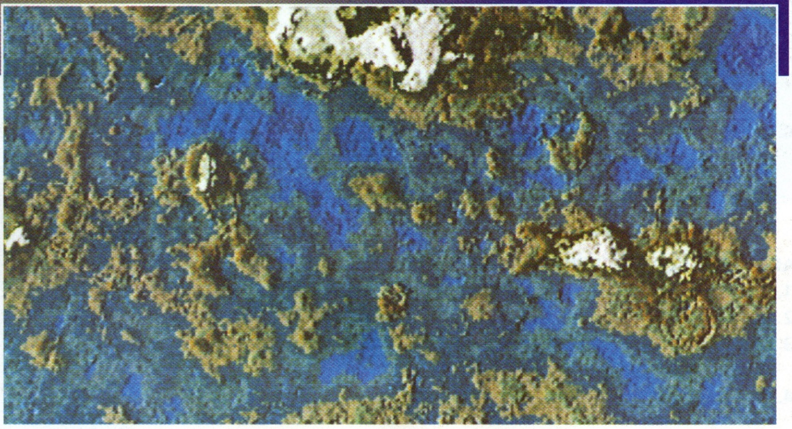
Deoarece Soarele nu se află în centrul orbitei, distanța dintre Soare și Mercur variază mult în diferitele puncte. Punctul în care Mercur este cel mai aproape de Soare (la 46 milioane km depărtare) se numește periheliu; punctul în care Mercur este cel mai departe de soare (la distanță de 70 milioane km) se numește afeliu. Deoarece orbita lui Mercur este înclinată într-un plan ușor diferit față de cel al Pământului, rareori vedem planeta Mercur trecând direct între noi și Soare. Acest lucru se întâmplă de aproximativ 12 ori într-un secol.

În timp ce Mercur se învârte în jurul Soarelui, el se rotește și în jurul axei sale. Acest lucru îl face extrem de lent – o zi pe Mercur durează cât 176 de zile pământești (aproape șase luni!). Un lucru foarte ciudat se întâmplă de fiecare dată când Mercurul se apropie de periheliu pe orbita sa. Deoarece planeta își mărește viteza pe măsură ce se apropie de Soare, perioada sa orbitală este mult mai rapidă decât perioada sa de rotație. Dacă am sta pe Mercur, am vedea Soarele răsărind în est, trecând peste cer și apunând ca de obicei în vest, după care ar reapărea peste orizont, s-ar întoarce pe traseul său timp de câteva zile pământești și apoi ar apune din nou!

Mercur se vede cel mai bine atunci când se află în punctul său cel mai depărtat de Soare. Acest lucru se întâmplă de aproximativ trei ori pe an: de exemplu, în 1999 Mercur a putut fi văzut la 16 aprilie, 14 august și 2 decembrie, reflectând lumina solară în amurg sau în zori.

Majoritatea informațiilor despre Mercur au fost obținute prin radar sau datorită zborurilor spațiale. Sonda spațială americană, Mariner 10 a trecut în zbor pe lângă Mercur de trei ori la mijlocul anilor 1970, trimițând la sol imagini cu suprafața sa.





TRH Pictures

VENUS

Diametrul la ecuator
12.100 km
Temperatura medie de suprafață
50°C
Temperatura maximă
480°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
225 zile pământești
Timpul necesar pentru rotirea în jurul axei proprii
243 zile pământești

Numită după zeița romană a dragostei, planeta Venus este o lume fierbinte, ce arde înăbușit și este învăluită de nori denși. Orice vizitator s-ar îneca și s-ar arde în atmosfera acidă; și chiar dacă ar purta un costum spațial gros din plumb, acesta s-ar topi în căldura arzătoare.

În sistemul nostru solar, Venus este, după Mercur, a doua planetă în ordinea apropierii de Soare. Deoarece Venus se află mai departe de soare decât Mercur, este mult mai ușor pentru noi să vedem planeta Venus de pe Pământ. De fapt, după Soare și Lună, Venus este unul dintre cele mai luminoase corpuri de pe cer. Aceasta deoarece norii săi groși reflectă lumina solară și fac ca planeta să fie luminoasă. Uneori poate fi văzută în zori în partea de est, când este cunoscută ca "steaua dimineții", și în vest după ce soarele a apus, cunoscută sub numele de "steaua serii".

ORBITĂ ȘI ROTAȚIE

Planeta Venus se rotește în jurul Soarelui la o distanță medie de ceva mai mult de 108 milioane km. Orbita sa este aproape circulară, Soarele aflându-se în centru, astfel încât distanța dintre ea și Soare nu variază foarte mult. În punctul cel mai îndepărtat de Soare (afeliu) este la o distanță de aproape 109 milioane km; iar în punctul cel mai apropiat de soare (periheliu), este la o distanță de între 107 milioane și 108 milioane km. Venus necesită aproape 225 de zile pământene pentru a se roti în jurul Soarelui, deplasându-se pe o orbită care este aproape de două ori mai mare decât a planetei Mercur. Această perioadă este durata anului venusian.

Neobișnuit este că planeta Venus se rotește în sens opus față de majoritatea celorlaltor planete: în sensul acelor de ceasornic, și nu în sens invers acelor de ceasornic. Aceasta se numește mișcare retrogradă. Dacă ne-am afla pe Venus, planeta s-ar roti spre stânga în timp ce se deplasează spre dreapta pe orbita sa, iar Soarele ar răsări în vest și ar coborî în est. Uranus și Pluto au de asemenea rotații retrograde.

SUB CRUSTĂ

Mulți astronomi spun despre Venus că ar fi planeta "geamănă" a Pământului, deoarece cele două par foarte asemănătoare la început. De exemplu, ele au aproape aceeași mărime și greutate, ceea ce sugerează că ele au probabil o structură similară în interior. În centrul planetei Venus se găsește un miez dur de fier: oamenii de știință cred că acest miez s-ar putea să fie complet solid, și nu pe jumătate solid și pe jumătate lichid cum este cel al Pământului sau al planetei Mercur.

În jurul miezului se află un strat gros și pietros numit scoarță, iar deasupra acesteia se află un strat mai subțire numit crustă. Deoarece Venus este alcătuită din material pietros, ea aparține grupului planetelor terestre ("asemănătoare cu Pământul").

CARACTERISTICI ALE SUPRAFEȚEI

Mult timp nimeni nu a știut cum arată suprafața planetei Venus, deoarece era complet ascunsă de straturi de nori groase de până la 20 km. O imensă antenă radar cu baza pe insula Puerto Rico din Marea Caraibilor a detectat câteva caracteristici, pentru că semnalele radio sunt capabile să treacă direct prin nori. Însă informații mai bune au fost obținute în anii 1970 și la începutul anilor 1980, când câteva nave spațiale ale URSS-ului de atunci au aterizat pe Venus. Astronomii au învățat mult mai multe atunci când, în 1990, SUA și-a trimis nava sa spațială, numită Magellan, într-o misiune timp de trei ani pentru a realiza o hartă tridimensională a suprafeței venusiene.

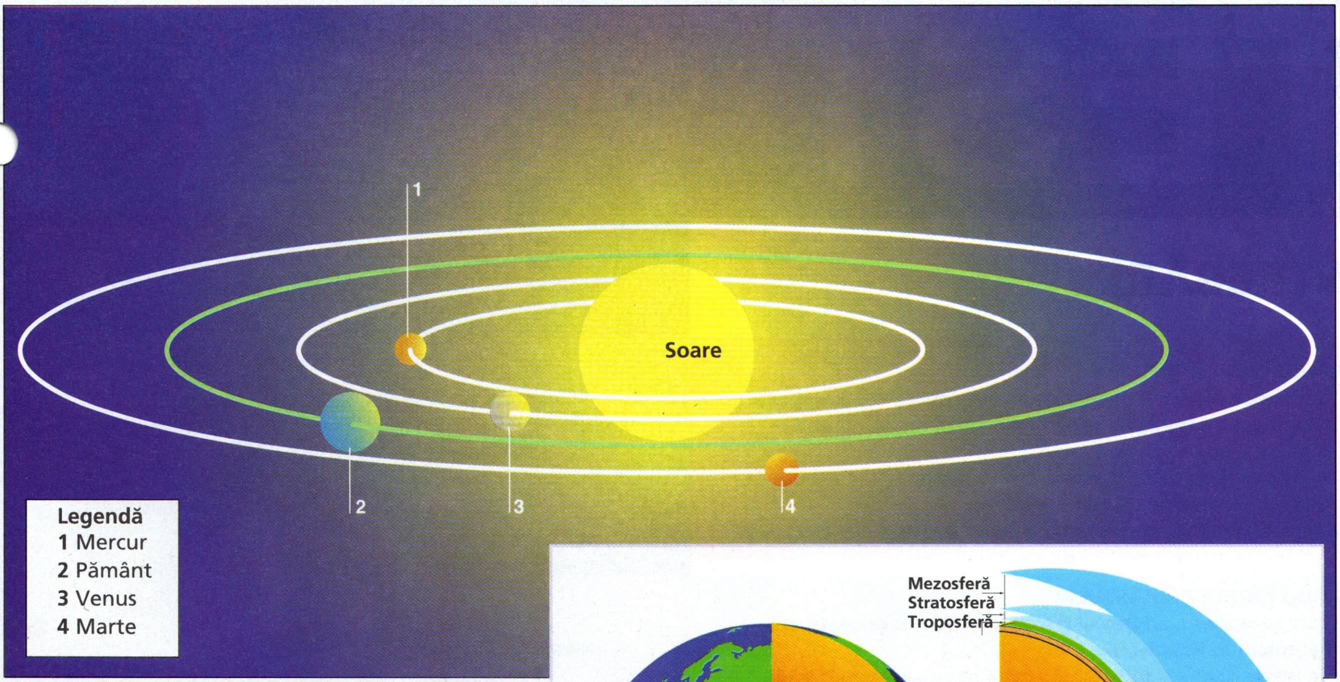
Deși suprafața planetei Venus este relativ turtită, cu câteva regiuni deluroase, există două regiuni ridicate de uscat, înalte de aproximativ 13 km, care arată similar cu continentele de pe Pământ. Astronomii au numit aceste "continente" după alte zeițe ale iubirii. Masa de uscat din emisfera nordică a planetei Venus se numește Ishtar Terra, după Ishatr, zeița dragostei în Babilon. Acest continent are aproximativ mărimea Australiei. Masa de uscat din emisfera sudică a planetei Venus este chiar mai mare – aproximativ jumătate din mărimea Africii. Aceasta se numește Aphrodite Terra, după zeița greacă a dragostei. Spre deosebire de continentele de pe Pământ, uscatul venusian nu este înconjurat de oceane. Aceasta deoarece Venus este mai aproape de Soare decât Pământul, și apa care ar fi existat vreodată pe Venus s-ar fi evaporat datorită fierberii.

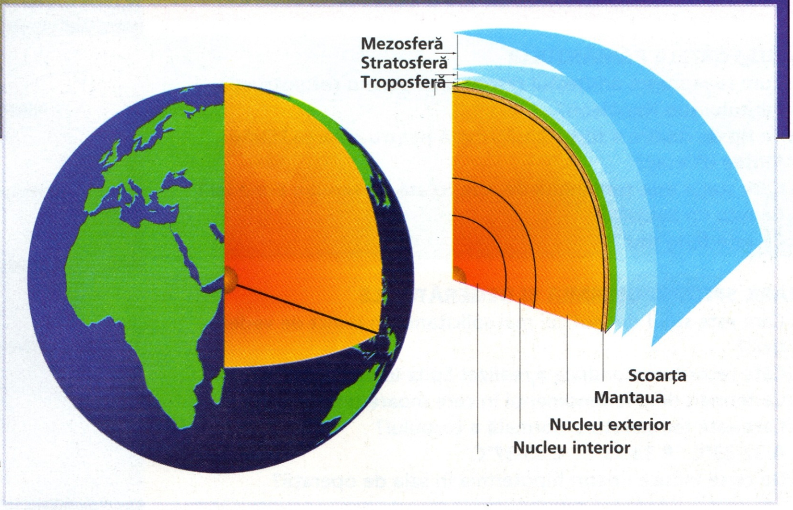
Venus este acoperită cu mii de vulcani – mult mai mulți decât se găsesc pe Pământ. Unii sunt mari, cu un diametru de până la 1.000 km și o înălțime de 6 km.

Pe Pământ crusta este împărțită în mai multe bucăți mari, numite plăci tectonice, iar vulcanii se găsesc în apropiere de marginile acestor bucăți. Venus nu pare să aibă plăci tectonice, iar vulcanii săi par să fie împrăștiați fără un model anume. Majoritatea vulcanilor sunt activi. Multe dintre substanțele chimice vulcanice, împreună cu praful și particulele de cenușă, atârnă în aer, formând pătura groasă de nori. Altele trec prin reacții chimice producând picături acide, ce ard, de acid sulfuric și acid clorhidric.

EFECTUL DE SERĂ

Oamenii de știință cred că acești vulcani sunt probabil cauza unui alt fenomen, efectul de seră. Deși planeta Mercur este mai aproape de Soare decât Venus, temperatura la suprafața planetei Venus atinge 480°C – chiar mai mare decât cea de pe Mercur. Acest lucru se datorează faptului că două dintre gazele produse de vulcanii planetei Venus sunt gaze de seră – vaporii de apă și dioxidul de carbon. Acestea captează lumina solară venită din exterior, care încălzește aerul. Pe Pământ, gazele de seră apar în cantități mult mai mici: de exemplu, dioxidul de carbon constituie mai puțin de unu la sută din atmosfera Pământului, în timp ce pe Venus, 96% din atmosferă o constituie dioxidul de carbon. Pe Pământ, efectul de seră face ca atmosfera să fie suficient de caldă pentru ca viața să poată exista. Pe Venus, el face ca atmosfera să fie mult prea fierbinte: planeta este complet lipsită de orice viață vegetală sau animală.





PĂMÂNTUL

Distanța maximă de la Soare
152 milioane km (1,02 UA)
Distanța minimă de la Soare
147 milioane km (0,98 UA)
Diametrul la ecuator
12,756 km
Temperatura medie de suprafață
20°C
Temperatura maximă
60°C
Temperatura minimă
–90°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
365,3 zile
Timpul necesar pentru rotirea în jurul axei proprii
23,9 ore
Numărul de luni
una

Pământul se deosebește de celelalte opt planete din sistemul nostru solar prin faptul că el este o lume ospitalieră, plină de viață. Astronomii cred că aceasta trăsătură a Pământului ar putea fi unică, deoarece până acum nu s-au găsit organisme vii în altă parte a Universului. Acea regiune a Pământului care conține viață se numește biosferă, care se întinde de la fundul celor mai adânci oceane până la cel puțin 9.000 de metri peste nivelul mării.

Pământul este a treia planetă spre exterior dinspre centrul sistemului solar, după Mercur și Venus, iar capacitatea sa de a întreține viața este legată de distanța sa față de Soare. La o distanță medie de 150 milioane km de la Soare, temperatura medie de suprafață pe Pământ este de 20°C. Apa – esențială pentru supraviețuirea organismelor vii – acoperă aproape 71% din Pământ. Pământul are o atmosferă formată din gaze care sunt atât inofensive cât și necesare pentru organismele vii: ea este alcătuită din 77% azot, 21% oxigen și 2% alte gaze, precum vapori de apă și dioxid de carbon.

ATMOSFERA – SPAȚIUL VIEȚII

După ce s-a format Pământul, în urmă cu aproximativ 4.500 de milioane de ani, atmosfera era alcătuită în principal din dioxid de carbon și azot, cu foarte puțin oxigen. Apoi, în urmă cu aproximativ 3.600 de ani, au apărut primele forme de viață. Aceste celule simple au început imediat să capteze dioxidul de carbon și lumina solară și să elibereze oxigen în atmosferă printr-un proces numit fotosinteză. Până acum 2.500 de ani a existat suficient oxigen în aer pentru a permite evoluția altor forme de viață. Atmosfera este responsabilă și pentru menținerea temperaturii de suprafață a Pământului suficient de mare pentru a întreține viața, într-un proces numit efect de seră. În acest proces "gazele de seră", precum metanul, dioxidul de carbon și vaporii de apă, absorb o parte din energia care provine de la Soare (lumina solară), care apoi circulă în atmosferă, încălzind aerul. Astfel temperatura medie a aerului este cu 33°C mai mare decât ar fi în mod normal. Pe lângă faptul că menține căldura la suprafața Pământului, atmosfera o protejează și de o parte a radiației provenite de la Soare – în special de lumina ultravioletă dăunătoare.

Asemenea vecinilor săi planetari, Pământul se rotește simultan în jurul Soarelui și se învârte în jurul propriei sale axe (o linie imaginară ce străpunge planeta de la Polul Nord spre Polul Sud). Dacă am sta la Polul Nord, uitându-ne în jos, am descoperi că planeta se rotește, sau se învârte, sub picioarele noastre într-o direcție opusă acelor de ceasornic – aceasta este aceeași direcție în care planeta se deplasează pe orbita sa. Perioada rotirii Pământului în jurul Soarelui noi o cunoaștem sub numele de "an". Dar de fapt ea durează puțin mai mult de 365 de zile – mai exact, 365,256 zile. Pentru a contracara acest lucru, la fiecare patru ani noi mai adăugăm o zi (29 februarie) la calendar, în ceea ce este cunoscut sub numele de "an bisect".

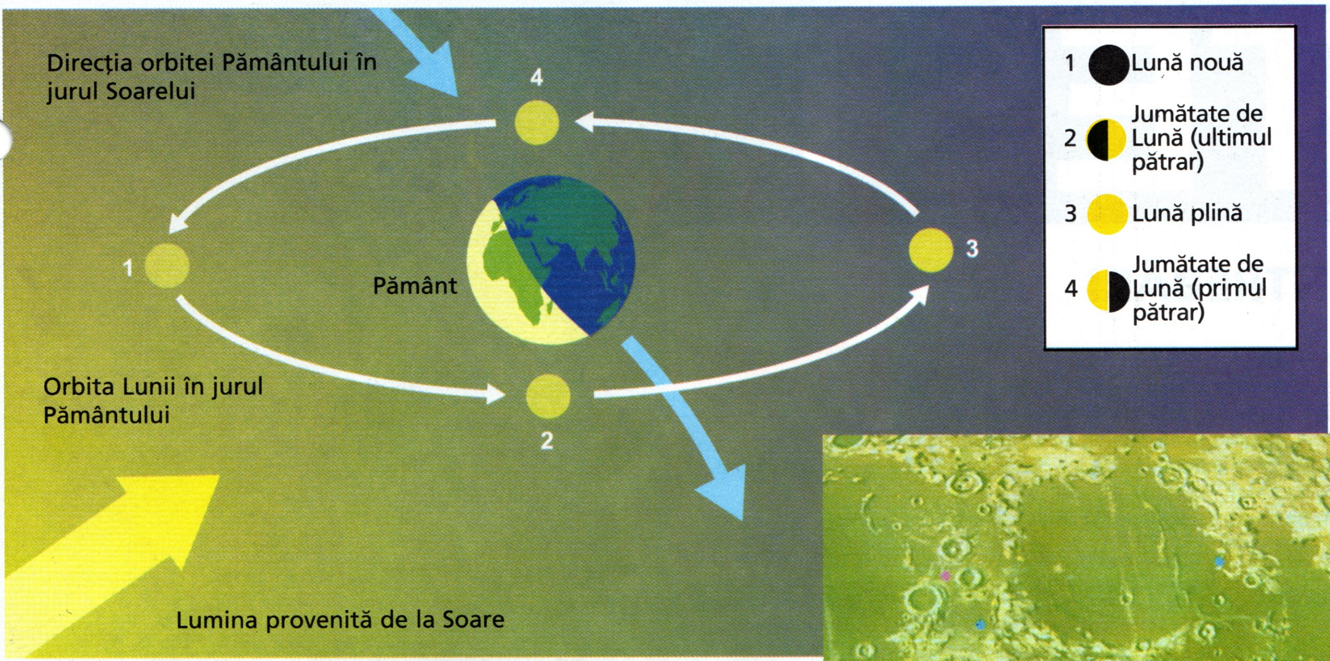
Forma orbitei Pământului în spațiu seamănă mai degrabă cu un oval decât cu un cerc adevărat și se numește elipsă. Aceasta înseamnă că distanța dintre Pământ și Soare variază tot parcursul anului: cele două corpuri sunt cel mai aproape în jurul datei de 3 ianuarie (periheliu), și cel mai departe în jurul date de 4 iulie (afeliu). Axa Pământului nu se află în unghiuri drepte față de orbită, ci este înclinată: acest lucru are ca rezultat faptul că Emisfera Nordică este înclinată spre Soare în timpul zilei în luna iunie și este înclinată spre partea opusă în timpul zilei în luna decembrie. Acest lucru provoacă temperaturi diferite în timpul primăverii, al verii, al toamnei și al iernii.

Apariția zilei și a nopții, pe de altă parte, poate fi explicată prin rotația Pământului: o singură rotație durează aproape 24 de ore. Acea parte a planetei care este orientată spre Soare într-un moment oarecare se află în ziuă, iar acea parte care este întoarsă de la soare se află în noapte. Pe măsură ce Pământul se rotește, noi vedem Soarele răsărind în est în fiecare dimineață și apunând în vest în fiecare seara.

STRUCTURA INTERIOARĂ

Pământul este una dintre cele patru planete terestre (asemănătoare cu pământul) din sistemul solar, alături de Mercur, Venus și Marte. Aceste planete sunt toate alcătuite din material pietros dur. Acest lucru le face să fie dense: deși Pământul are un diametru de numai 12,756 km la ecuator, el cântărește aproape 6 milioane de trilioane kg (un 6 urmat de 24 de zerouri!). Oamenii de știință cred că unul din motivele pentru care Pământul este atât de dens este faptul că el are un miez foarte mare, alcătuit în principal din metalele fier și nichel. Miezul (nucleul) are o rază de 3.500 km, fiind împărțit în două straturi: un miez intern solid și un miez extern topit (lichid). Curenții din acest lichid, numiți curenți de convecție, se mișcă permanent și au efectul de a crea un câmp magnetic – Pământul este în realitate ca un magnet uriaș cu un Pol Sud și un Pol Nord, după cum putem descoperi cu o busolă. Mai aproape de centrul Pământului temperatura atinge aproape 5.000°C, iar presiunea este atât de mare încât nucleul interior este solidificat.

În jurul nucleului extern se află un strat mai ușor de material pietros numit manta. Peste aceasta se află un strat subțire numit scoarță, formată din pietre chiar mai ușoare decât cele din scoarță. Există două tipuri de scoarță – oceanică și continentală. Scoarța oceanică are o grosime de 6-11 km, iar cea continentală poate să atingă o grosime de 90 km.



LUNA

Distanța maximă de la Pământ
405 500 km
Distanța minimă de la Pământ
363.000 km
Diametrul la ecuator
3.476 km
Temperatura medie de suprafață (ziua)
130°C
Temperatura medie de suprafață (noaptea)
–180°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Pământului
275,3 zile
Timpul necesar pentru rotirea în jurul propriei axe
29,5 zile

Luna, cel de-al doilea corp ceresc ca luminozitate după Soare, este corpul cel mai apropiat de Pământ în sistemul solar, la o distanță medie de numai 384.400 km. Așa cum și Pământul și alte planete din sistemul nostru solar se deplasează pe orbitele lor în jurul Soarelui, așa și Luna se rotește în jurul Pământului.
Această orbită are forma unui cerc ușor turtit, cunoscut sub numele de elipsă. În punctele de pe elipsă care sunt cele mai apropiate de Pământ se spune că Luna se află în 'perigeu' și se află la o distanță de 363.000 km; în punctele de pe elipsă care sunt cele mai îndepărtate de Pământ, Luna se află în 'apogeu' și se găsește la o distanță de 405.500 km.
Această revoluție orbitală durează ceva mai puțin de o lună. Uneori Luna este invizibilă, în timp ce alteori ea are formă de semilună sau de sferă, cu toate treptele între cele două.
Aceste forme diferite, cunoscute sub numele de faze, apar datorită faptului că în timp ce Luna se rotește în jurul Pământului, noi vedem porțiuni diferite din ea luminate de lumina reflectată provenită de la Soare. De exemplu, dacă Luna se află în partea sudică a cerului când Soarele apune în vest, noi vom vedea luminată jumătatea dreaptă a Lunii – acesta se numește primul pătrar. Când Luna se află între Pământ și Soare, partea iluminată a Lunii este întoarsă spre partea opusă nouă și nu o vedem deloc: Lună nouă. În schimb, când Pământul se află între Soare și Lună, noi vedem Luna întreagă luminată – Lună plină.
Pe timp de Lună nouă sau Lună plină, în cazul în care Soarele, Pământul și Luna se află pe o singură linie, au loc eclipsele. Când Pământul se află între Soare și Lună, o umbră cade asupra Lunii și noi vedem o eclipsă selenară. Când Luna se află între Pământ și Soare, ea blochează drumul luminii solare spre Pământ și noi vedem o eclipsă solară.

ATRACȚIA

Corpurile mai mici care se rotesc în jurul planetelor în felul în care Luna se rotește în jurul Pământului se numesc sateliți. Unii astronomi sugerează faptul că Pământul și Luna sunt 'sistem de planete duble' și nu o planetă și satelitul său.
Datorită faptului că Luna este atât de mare și atât de apropiată de Pământ, forța gravitațională ce acționează între cele două (precum și între fiecare dintre ele și Soare) este foarte puternică. Pe Pământ, aceasta determină fluxurile și refluxurile. Pe Lună ea provoacă cutremure selenare. Acestea sunt similare cu cele terestre, dar sunt mult mai slabe și apar mai rar.

STRUCTURA INTERNĂ

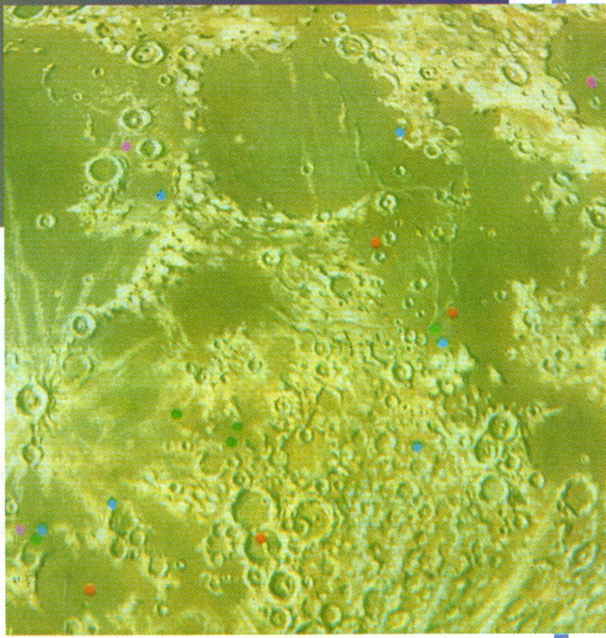
Structura interioară a Pământului și a Lunii este relativ similară: ambele constau dintr-un miez greu bogat în fier, înconjurat de un strat gros de material pietros numit scoarță și acoperit cu o crustă subțire. O diferență majoră este aceea că miezul Lunii este complet solid, în timp ce al Pământului este împărțit într-un miez intern solid și un miez topit (lichid) extern. Unul dintre efectele faptului că nu are un miez lichid este acela că Luna nu are un câmp magnetic.

ORIGINEA

Există mai multe teorii despre modul în care a luat probabil ființă Luna. Teoria fisiunii, sugerează faptul că Pământul s-a împărțit în două atunci când s-a format, în urmă cu aproximativ 4.600 de milioane de ani. O alta, numită teoria concreției, spune că Luna și Pământul s-au format în același timp din aceleași materiale prezente în acea parte a sistemului solar. O altă teorie, numită teoria capturii, afirmă că Luna s-a format probabil separat într-o altă parte a sistemului solar și a fost apoi atrasă de forța gravitațională a Pământului. Teoria ejectării colizionale spune că imediat după ce s-a format noul Pământ el a intrat în coliziune cu un asteroid având diametrul de aproximativ 6.700 km. Cele două corpuri s-au unit, dar au fost aruncate în spațiu resturi fierbinți și topite. Acestea s-au răcit pentru a forma Luna.

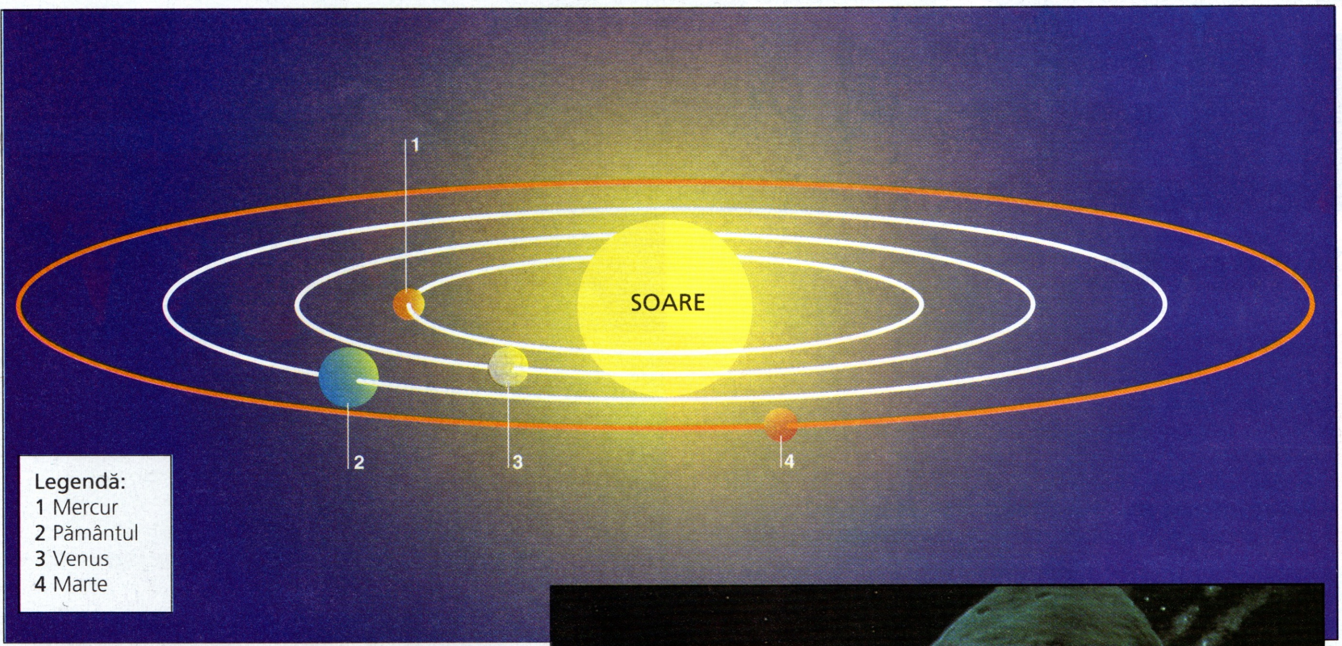
CARACTERISTICI ALE SUPRAFEȚEI

Faptul că Luna este aproape ne permite să vedem câteva dintre caracteristicile suprafeței sale cu



Punctele colorate din această fotografie reprezentând suprafața Lunii indică locurile de aterizare ale diferitelor nave spațiale de explorare. Punctele albastre marchează locurile de aterizare ale navei spațiale cu echipaj Apollo. În total, au fost șase zboruri Apollo cu echipaj între anii 1969 și 1972.

ochiul liber. Acest lucru se datorează faptului că, pe măsură ce Luna se rotește pe orbita sa, ea necesită de asemenea același timp și să se rotească în jurul propriei sale axe, astfel încât întotdeauna este întoarsă spre Pământ aceeași față. Aceasta se numește rotație sincronă, sau "cuplaj rotire-orbită de 1 la 1".
Fața întoarsă spre Pământ este numită fața apropiată, iar fața exterioară este numită fața îndepărtată.
Prima persoană care a privit Luna printr-un telescop a fost astronomul italian Galileo Galilei (1564-1642) în anul 1609. El a fost uimit să vadă caracteristici de suprafață precum câmpii, munți și cratere. De atunci suprafața Lunii a fost explorată de nave spațiale americane și sovietice. În anul 1969 astronauții SUA Neil Armstrong și Edwin Aldrin au umblat pe Lună. Ca rezultat al examinării pietrelor selenare, noi știm că Luna este acoperită de munți, cratere și maria (maria este pluralul pentru 'mare', cuvântul latin pentru 'mare'). Munții, care acoperă circa 85 la sută din suprafața Lunii și se ridică la aproximativ 5 km deasupra solului, se găsesc în principal pe fața îndepărtată a Lunii, unde crusta ar fi mai groasă decât pe fața apropiată.
'Maria' nu sunt întinderi de apă ci câmpii mari. Aproape toate se află pe fața apropiată a Lunii. Ele s-au format probabil atunci când impacturile cu meteoriți uriași au format bazine; coliziunile au determinat ieșirea lavei din interiorul Lunii, inundând bazinele pentru a forma câmpii netede.
Nu s-a găsit nici o urmă de viață pe Lună – deoarece aici nu există atmosferă care să protejeze suprafața de temperaturile foarte înalte (130°C) din timpul zilei și temperaturile joase din timpul nopții (-180°C).



MARTE

Distanța maximă față de Soare
249 milioane km (1,67 UA)
Distanța minimă față de Soare
207 milioane km (1,38 UA)
Diametrul la ecuator
6.786 km
Temperatura maximă
20°C
Temperatura minimă
-140°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
686,98 zile
Timpul necesar pentru rotirea în jurul propriei axe
24,6 ore
Luni
Phobos și Deimos
Phobos: distanța medie de la Marte
6.000 km
Dimensiuni
27x21x19 km
Timpul necesar pentru rotirea în jurul planetei Marte
7 ore și 39 minute
Deimos: distanța medie de la Marte
20.000 km
Dimensiuni
16x12x10 km
Timpul necesar pentru rotirea în jurul planetei Marte
30 ore și 18 minute

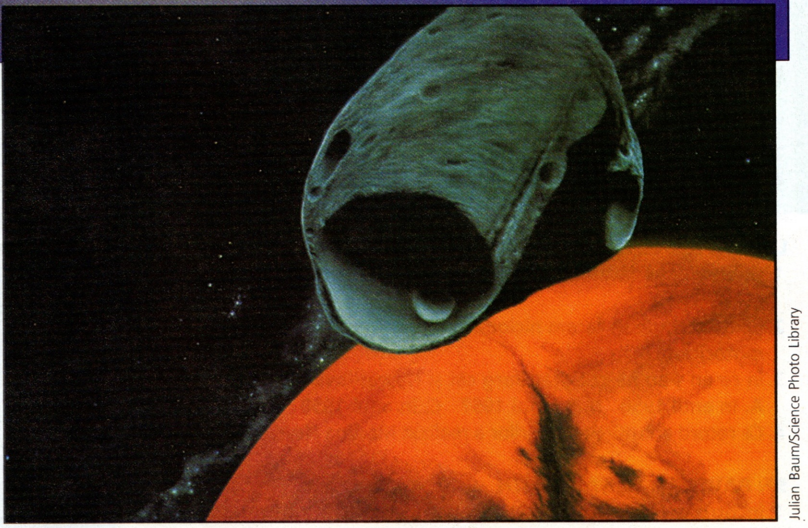
La o distanță medie de 228 milioane km față de Soare, Marte este a patra planetă de la centrul sistemului nostru solar și este al doilea cel mai apropiat vecin al Pământului. Deoarece Marte este mai în afară decât Pământul, această planetă necesită mai mult timp pentru a se roti în jurul Soarelui. Durata anului marțian (o rotire în jurul Soarelui) este de aproximativ 687 zile.

Marte este una dintre cele mai mici planete din sistemul solar: diametrul său este aproximativ jumătate cât diametrul Pământului, iar volumul său este cât 11% din volumul Pământului. Distanța dintre cele două planete variază între 56 de milioane și 400 de milioane de km. Situația în care ea planeta Marte este cea mai apropiată de Pământ se numește opoziție mare. Când se află într-o opoziție favorabilă, planeta Marte este ușor vizibilă ca o sferă mică de culoare roșie-portocalie, câștigându-și astfel porecla de 'Planeta Roșie'. Opozițiile favorabile nu apar des – următoarea trebuie să aibă loc în anul 2003.

În ciuda faptului că a fost numită după zeul roman al războiului, planeta Marte nu este atât de fierbinte și ostilă ca și planeta Venus, planeta cea mai apropiată de Pământ. De fapt, planeta Marte are multe trăsături similare cu cele ale Pământului, dintre care două sunt durata zilei și existența anotimpurilor. Asemenea Pământului, planeta Marte se rotește în jurul unei linii imaginare prin planetă de la polul nord la polul sud. O rotație în jurul acestei linii imaginare, sau axă, durează 24 de ore, 37 minute și 22 de secunde. În timpul iernilor marțiene, temperaturile scad atât de mult încât dioxidul de carbon din atmosferă începe să înghețe, iar zăpada polară și ghețurile polare se extind. În timpul verilor, vânturile mătură peisajul, transportând sedimente fine în furtuni puternice de praf.

CARACTERISTICILE SUPRAFEȚEI

Printr-un telescop, putem vedea pe suprafața planetei Marte forme de culoare mai închisă, respectiv niște pete de culoare deschisă ce indică ghețurile polare. În explorarea acestei planete au avut o foarte mare importanță întreprinderile sovietice și americane din anii 1960 și 1970: sondele spațiale sovietice, respectiv sondele spațiale americane au trecut pe lângă planeta Marte și au transmis înregistrări pe Pământ, iar mai târziu unitățile robot de aterizare Viking 1 și 2 au aterizat cu succes pe planetă, au luat probe de sol și au studiat și atmosfera. În anul 1997 naveta spațială americană Mars Pathfinder a ajuns pe suprafața planetei și a lansat cu succes robotul de teren Sojourner. Mai apoi în anul 1999 Mars Global Surveyer a început cea mai detaliată cartografiere de până atunci a acestei planete, explorarea condițiilor de vreme și a furtunilor de praf. Acum știm că planeta Marte este o lume foarte secetoasă și pustie cu o atmosferă foarte subțire alcătuită în principal din gazele dioxid de carbon (95 la sută), azot (3 la sută) și argon (2 la sută). Această lipsă relativă de atmosferă, alături de faptul că această planetă este la mai mare distanță de Soare, înseamnă că ea este mult mai rece decât Pământul. Temperaturile de suprafață pe Marte variază între 20°C și –140°C.



Phobos, cea mai mare dintre cele două luni marțiene, pe orbită deasupra suprafeței planetei roșii. Ea seamănă oarecum cu un cartof, cu cratere uriașe, precum craterul Stickney (cel mai mare), care are diametrul de 8 km. Ea se rotește în jurul planetei Marte în doar 7 ore și 32 minute.

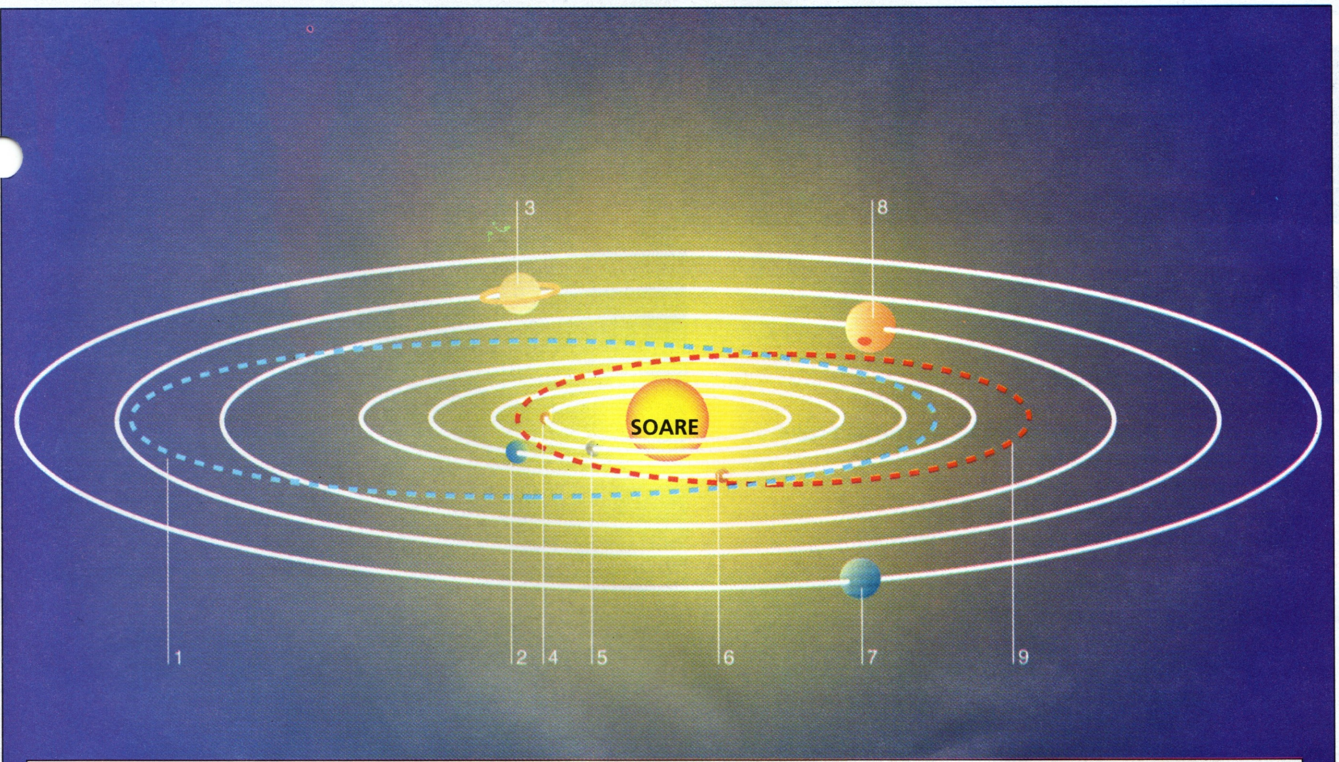
LACURI ȘI CRATERE

Planeta Marte are multe cratere și bazine, precum și vulcani, canioane și albii secate de lacuri și râuri. Presiunea atmosferică pe Marte este atât de joasă încât apa nu poate să existe în formă lichidă, și chiar și la cea mai înaltă temperatură marțiană, de 20°C, ea se evaporă. Atmosferă este constituită din gaz de apă în proporție de 0,03%. Judecând însă după formele de relief mai sus amintite și după urmele ghețarilor se pare că planeta Marte a fost cândva mult mai călduroasă și mai umedă. În prezent, apa se găsește în capcana de gheață din zonele polare și probabil sub suprafață. Cele două jumătăți ale suprafeței planetei Marte sunt foarte diferite: pe jumătatea sudică se văd întinderi în principal cu înălțime ridicată și alcătuite din munți plini de cratere, în timp ce emisfera nordică conține majoritatea vulcanilor.

Ca și pe Mercur și Lună, craterele marțiene au fost probabil provocate de bombardamentul puternic care s-a încheiat în urmă cu aproximativ 3.800 de milioane de ani și în timpul căruia mii de meteoriți au lovit planeta. Cele mai mari cratere se numesc Hellas Planitia (diametrul de aproximativ 1800 km), precum și Argyre Planitia (diametrul de aproximativ 900 km). Olympus Mars este cel mai mare vulcan nu numai de pe planeta Marte, ci din întregul sistem solar. El are un diametru de 600 de kilometri și o înălțime de 25 de kilometri – astfel el depășește de trei ori înălțimea de la nivelul mării a celui mai mare vulcan terestru, Manna Loa din Hawaii. Acest vulcan este aparent singurul vulcan activ de pe planeta Marte în momentul de față. Sondele Viking au găsit cantități mari de fier în crusta de la suprafață – ceea ce dă planetei Marte culoarea sa roșie. Deoarece densitatea planetei Marte este relativ scăzută, unii oameni de știință cred că s-ar putea ca ea să nu aibă un miez greu bogat în fier.

LUNILE PLANETEI MARTE

Marte are două luni mici, Phobos (în limba greacă 'teamă') și Deimos (în limba greacă 'panică'). Phobos și Deimos au fost numele cailor care trăgeau caleașca lui Marte în mitologia greacă.



Legendă
1 Hidelgo
2 Pământ
3 Saturn
4 Mercur
5 Venus
6 Mars
7 Uranus
8 Jupiter
9 Hermes

ASTEROIZII

Pe lângă cele nouă planete Mercur, Venus, Pământ, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus și Pluto, mai există un grup de obiecte care se rotesc în jurul Soarelui în sistemul nostru solar. Aceste aproximativ 7.000 de corpuri mici, stâncoase, se numesc asteroizi. Cunoscuți și sub numele de "planetele minore", asteroizii sunt mult mai mici decât planetele convenționale: cel mai mare asteroid (numit Ceres, după zeița romană a agriculturii) are diametrul de 913 km, cu aproape 1.400 km mai mic decât cel al celei mai mici planete, Pluto. Aproximativ 250 de asteroizi au diametrul de peste 100 km, dar majoritatea sunt chiar mai mici – nu sunt mai mari decât niște bolovani sau pietre mici.

Asteroizii apar într-o varietate de forme. Forța gravitațională are un rol foarte mare aici: forța devine mai puternică o dată cu creșterea dimensiunii și a masei. Pentru cei mai mari asteroizi, forța gravitațională a fost destul de puternică pentru a-i trage spre interior și a-i determina să ia o formă aproape sferică la început când s-au format. Acest lucru totuși nu este adevărat pentru asteroizii mai mici, și aceștia pot să aibă aproape orice fel de formă neregulată. Unii par fragmente stâncoase ce au rezultat din coliziuni de demult între asteroizi mai mari (coliziuni "interasteroidale"). Dovezile acestui fapt pot fi văzute pe suprafața multor asteroizi sub forma a sute de cratere și șanțuri de impact. Al doilea cel mai mare asteroid (numit Pallas, după zeița greacă a înțelepciunii) constă în realitate dintr-un asteroid principal și un satelit mai mic, sau lună.

LUMINA

Asemenea altor corpuri din sistemul solar, asteroizii strălucesc pentru că reflectă lumina Soarelui (cuvântul asteroid înseamnă "asemănător cu o stea"). Cantitatea de lumină pe care o reflectă un obiect este numită albedoul acestuia. Asteroizii sunt formați în general din pietre de culoare închisă, astfel încât ei nu strălucesc foarte puternic. Unii sunt totuși mai luminoși decât alții: Vesta, al treilea asteroid ca mărime cunoscut de astronomi, are cel mai înalt albedo. Unii dintre asteroizii cu formă mai neregulată par să varieze în luminozitate de-a lungul timpului – acest lucru le demonstrează astronomilor că asteroizii se rotesc, deoarece cantitatea de lumină reflectată se modifică pe măsură ce asteroidul întoarce o altă față către Pământ.

STRUCTURA ȘI ORIGINILE

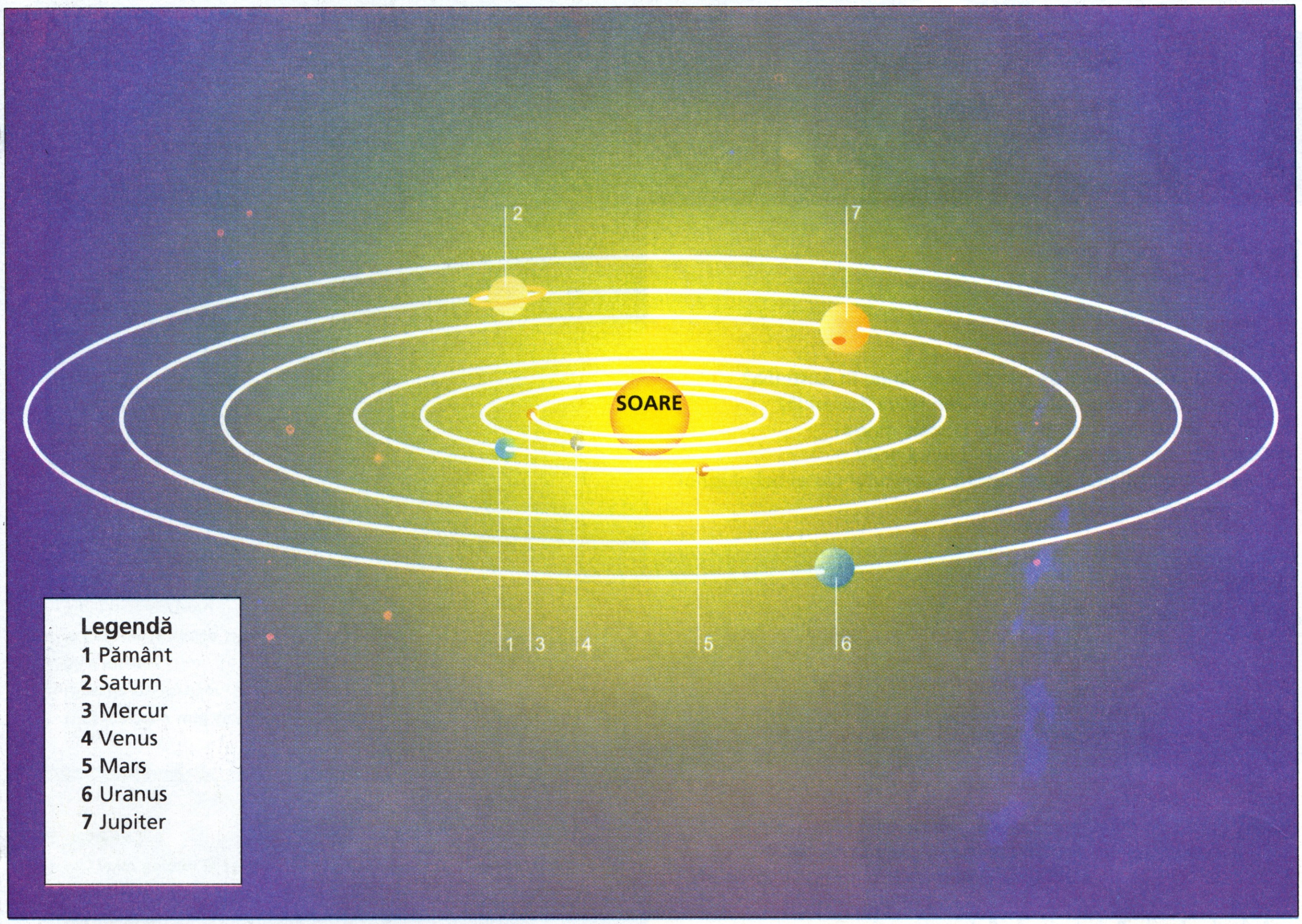
Majoritatea asteroizilor sunt compuși dintr-o rocă foarte similară cu cea care se găsește în stratul de sub scoarța Pământului, mantaua. Aparenta culoare întunecată și cenușie a multor asteroizi se datorează probabil cantităților mari de carbon pe care le conțin: totuși, unii conțin metale precum fierul sau nichelul și acestea conferă o culoare roșiatică. Pe vremuri, astronomii credeau că asteroizii trebuie să fie bucățile rămase în urma explodării unei planete, eventual în urma unei coliziuni cu o altă planetă. Totuși, dacă toți asteroizii din sistemul solar ar fi puși laolaltă, "planeta" rezultată ar avea un diametrul de 1.500 km – nici măcar jumătate din dimensiunea celei mai mari luni a lui Jupiter sau a Lunii noastre. Este mai probabil ca asteroizii să fie rămășițele lăsate în urmă de pe vremea când s-a format sistemul solar, în urmă cu aproape 5.000 de milioane de ani.

Câțiva asteroizi se găsesc la marginea sistemului solar, inclusiv 5154 Pholus, care se află în apropiere de Uranus, și 2060 Chiron, care se află între Saturn și Uranus. Alții, precum Hidelgo sau Hermes, au orbite ce le poartă peste traseul mai multor planete. Majoritatea asteroizilor se găsesc între orbitele planetelor Marte și Jupiter.

Centrul acestei "centuri de asteroizi", după cum este ea cunoscută, se află la o distanță de numai 400 de milioane de km față de Soare, iar centura însăși are o lățime de aproximativ 225.000.000 de km. Asteroizii care se găsesc întotdeauna în această regiune sunt astfel cunoscuți sub numele de "asteroizi de centură". Asemenea marilor planete ale sistemului solar, asteroizii se rotesc în jurul Soarelui pe o orbită elipsoidală. Cu cât o orbită deviază de la un cerc adevărat, cu atât se spune că ar fi mai "excentrică". Unii asteroizi au o orbită foarte "excentrică", care îi poartă în mod constant peste traseul altor asteroizi, și chiar al planetelor învecinate. Acești asteroizi sunt împărțiți în trei tipuri principale: asteroizii Amor traversează orbita planetei Marte; asteroizii Apollo traversează orbita Pământului; iar asteroizii Aten au o orbită care îi poartă între Pământ și centrul sistemului solar. Colectiv, ei sunt numiți AAAO-uri (Obiecte AAA, engl. AAA Objects).

După cum poate v-ați așteptat, unii asteroizi Apollo trec foarte aproape de Pământ și de Lună și uneori se lovesc de acestea. Când asteroizii au un diametru de mai puțin de 100 de metri, ei sunt numiți corpuri meteorice: când un astfel de corp pătrunde în atmosfera Pământului cu viteză mare, el arde și produce o fâșie de lumină numită meteor, sau stea căzătoare. Dacă roca rezistă acestei arderi, o bucată din ea poate să aterizeze pe suprafața Pământului, unde este cunoscută ca meteorit. Există dovezi ale unei coliziuni între Pământ și un asteroid de aproximativ 10 km în urmă cu circa 65 de milioane de ani. Rezultatul a fost un uriaș crater de impact numit Craterul Chicxulub, cu un diametru de 180 km, pe Peninsula Yucatan din Mexic. Se poate ca această coliziune să fi determinat proiectarea în aer a unor bucăți mici de piatră și praf, umplând atmosfera și blocând pătrunderea luminii solare timp de mai mulți ani. În această vreme au dispărut brusc dinozaurii și alte forme de viață, poate pentru că multe specii de plante au murit din cauza prafului și a lipsei de lumină solară.

În martie 1989, Pământul a fost aproape de o coliziune, când asteroidul 1989 FC a trecut la distanța de 800.000 km pe lângă noi.



JUPITER

Distanța maximă de la Soare
816 milioane km (5,45 UA)
Distanța minimă de la Soare
741 milioane km (4,95 UA)
Diametrul la ecuator
142.600 km
Temp. medie deasupra norilor
–149°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
11,86 zile pământești
Timpul necesar pentru rotirea în jurul propriei axe
9 ore, 50 minute, 28 secunde
Numărul de luni
16

Colorată și magnifică, planeta Jupiter este a cincea planetă de la Soare și este cea mai mare planetă din sistemul nostru solar. Cu un diametru ecuatorial de aproximativ 142.600 km, ea este de peste 11 ori mai mare decât Pământul. De asemenea, Jupiter este și planeta cea mai masivă: ar trebui să adunăm laolaltă fiecare planetă, lună, cometă, asteroid și meteorit din sistemul solar și să le dublăm masa însumată pentru a obține un corp cu o greutate similară cu a lui Jupiter. Planeta și-a primit numele după cel mai puternic dintre zeii romani, despre care se spunea că conducea cerurile și pe alți zei.

Deși planeta Jupiter este atât de masivă, densitatea ei este mică – având de peste 1.500 de ori volumul Pământului, Jupiter cântărește de numai 318 ori cât acesta. Aceasta înseamnă că ea este probabil alcătuită din materiale foarte ușoare, precum gaze și lichide. Astronomii cred că planeta constă din 82% hidrogen, 17% heliu și doar 1% alte elemente precum amoniacul, metanul și vaporii de apă. Elementele mai grele s-ar putea să constituie un miez interior solid și mic, care ar putea să aibă diametrul între 25.000 și 30.000 km.

Planetele Saturn, Uranus și Neptun au o compoziție gazoasă similară cu cea a planetei Jupiter. Deoarece Jupiter este cea mai mare planetă de acest tip, și deoarece un alt nume al lui Jupiter este Jove, acestea sunt numite planete joviene. Planetele joviene sunt foarte diferite de cele patru planete interioare, sau terestre ("asemănătoare cu Pământul"), Mercur, Venus, Pământ și Marte, care sunt corpuri pietroase și metalice.

În interiorul planetei Jupiter, la o adâncime de 20.000 km, presiunea din ce în ce mai mare determină transformarea hidrogenului gazos în molecule de hidrogen lichid. Această formă de hidrogen este cunoscută sub numele de hidrogen metalic lichid, pentru că transmite energia electrică în același fel în care o face metalul. Când un curent electric trece prin lichid în acest fel, acesta formează un câmp magnetic. Jupiter are câmpul magnetic cel mai puternic dintre toate planetele – de zece ori mai puternic decât cel al Pământului. Acest câmp creează o regiune imensă în jurul planetei, numită magnetosferă, care reflectă curentul de particule încărcate electric (numit "vânt solar") care curge constant dinspre Soare.

ORBITĂ ȘI ROTAȚIE

Jupiter rămâne în stare rece și gazoasă pentru că este atât de departe de Soare – la o distanță medie de 778 milioane km. Aceasta înseamnă că orbita sa este imensă – durează aproape 12 ani Pământești până când Jupiter se rotește o dată în jurul Soarelui. În timp ce se rotește pe orbită, Jupiter se învârte și în sens invers acelor de ceasornic. O zi joviană (o rotație completă) durează aproape 10 ore.

ATMOSFERA LUI JUPITER

Jupiter este o planetă extrem de distinctă, cu dungi de culori închise și deschise și cu vârtejuri ovale în tonuri de maro, portocaliu, roșu, albastru și alb. Aceste culori și modele sunt determinate de norii din atmosfera furtunoasă a lui Jupiter. Astronomii cred că benzile de culoare închisă, numite "curele", sunt regiuni de presiune scăzută, unde gazele din atmosferă coboară; iar benzile de culoare deschisă, numite "zone", ar fi regiuni de presiune mare și de atmosferă aflată în ascensiune.

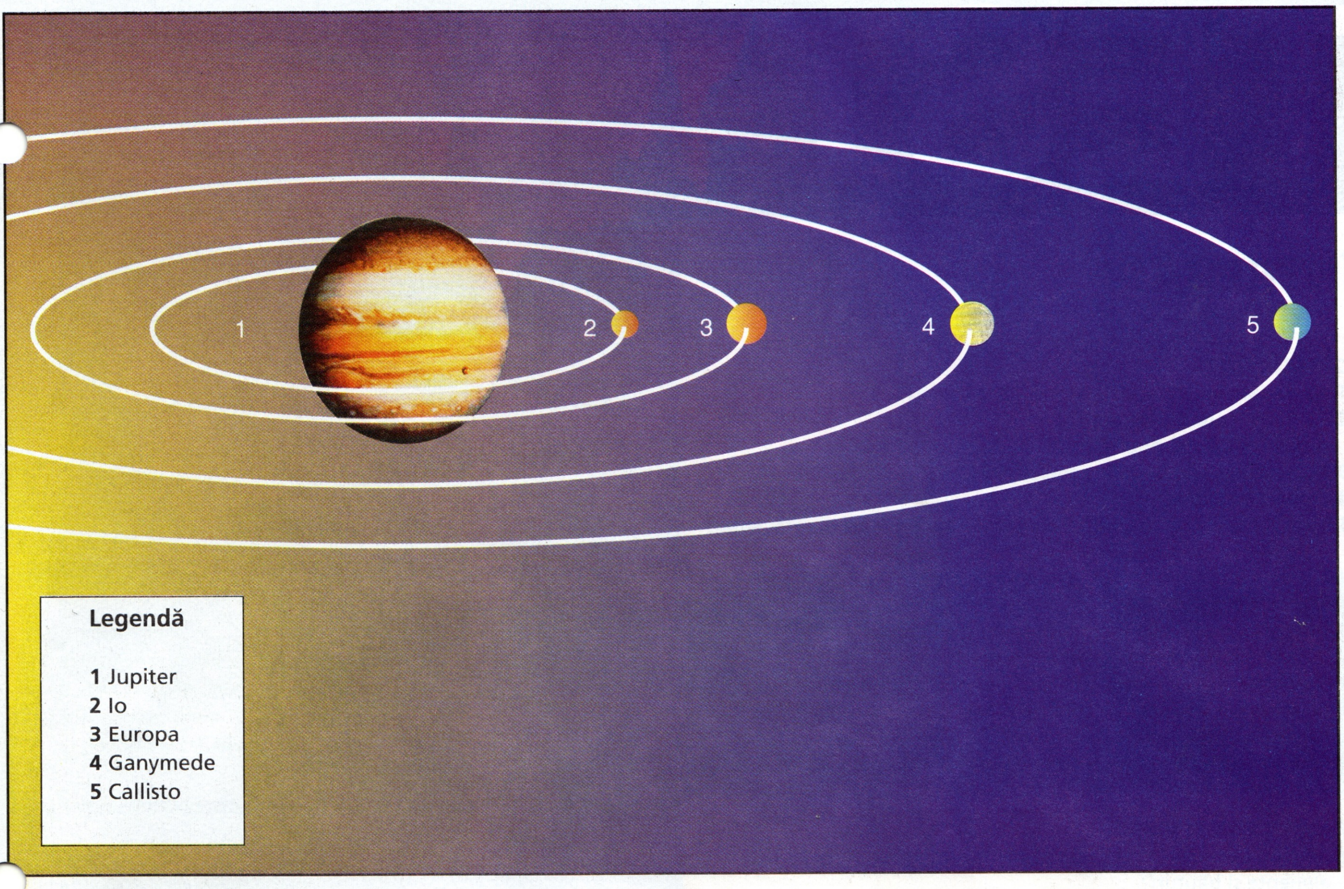
Se pare că culorile norilor sunt date de adâncimea atmosferei joviene: de exemplu, norii din partea superioară a atmosferei sunt roșii. Culoarea norilor mai joși poate fi albă, apoi, maro, și apoi albastru închis. Se crede că petele maro și albe pot fi văzute atunci când furtunile determină formarea unor goluri în stratul superior al norilor, care permit să se vadă culorile norilor aflați dedesubt. Petele albe sunt cele mai frecvente în emisfera sudică și petele maro în emisfera nordică.

Trăsătura cea mai distinctă a planetei Jupiter este o pată mare și roșie în emisfera sudică, numită Marea Pată Roșie. Aceasta este o furtună care funcționează în atmosfera planetei Jupiter de secole întregi. Marea Pată Roșie este lungă de aproximativ 40.000 km și lată de 14.000 km; uneori ea se întunecă dar apoi își recapătă culoarea proaspătă. Pentru un observator de pe Pământ, Marea Pată Roșie își schimbă mărimea și luminozitatea și în medie se rotește într-o direcție opusă sensului acelor de ceasornic o dată la șapte zile. Această trăsătură fascinantă este cunoscută din 1664, când a fost depistată de omul de știință englez Robert Hooke (1635-1703).

În exteriorul lui Jupiter se găsesc 16 luni mici și un singur inel care constă din particule minuscule de praf. Inelul este lat de aproximativ 90.000 km: marginea interioară se află la aproximativ 30.000 km de centrul lui Jupiter, iar marginea exterioară la aproximativ 129.000 km.

FORMAREA PLANETEI JUPITER

Compoziția planetei Jupiter este foarte asemănătoare cu cea a stelelor, cum ar fi Soarele. Acum aproximativ 4.600 de milioane de ani un nor imens de gaze și de praf din galaxia noastră (Calea Lactee) a început să se condenseze și să se prăbușească spre interior datorită forței gravitaționale, formând în cele din urmă o "nebuloasă solară". Din aceasta a luat ființă Soarele și toate planetele, cometele, asteroizii și meteoriții sistemului solar. Planetele apropiate de Soare au pierdut elementele mai ușoare (heliu și hidrogen), pentru că temperatura era atât de mare, și au reținut elementele mai grele, care alcătuiesc rocile. Însă planetele din exterior s-au schimbat foarte puțin, astfel încât Jupiter este similară cu nebuloasa inițială.



LUNILE LUI JUPITER

Luna	Distanța de la Jupiter
Metis	12.960 km
Adrastea	128.980 km
Amalthea	181.300 km
Thebe	221.900 km
Io	421.600 km
Europa	670.900 km
Ganymede	1.070.000 km
Callisto	1.883.000 km
Leda	11.094.000 km
Himalia	11.480.000 km
Lysithea	11.720.000 km
Elara	11.737.000 km
Ananke	21.200.000 km
Carme	22.600.000 km
Pasiphae	23.500.000 km
Sinope	23.700.000 km

Jupiter este înconjurată de un grup de corpuri mici numite sateliți, sau luni. Acestea sunt ținute pe orbită de forța gravitațională, care le atrage unele spre altele. Forța gravitațională este mai mare pentru obiectele mai mari: datorită faptului că Jupiter este cea mai mare planetă din sistemul nostru solar, ea are cea mai puternică forță gravitațională. Din acest motiv, planeta Jupiter are multe luni (cel puțin 16). Cele patru care sunt cele mai mari și mai cunoscute au fost descoperite de astronomul italian Galileo Galilei (1564-1642) în 1610, și sunt adesea cunoscute sub numele de sateliții galileeni. Galileo s-a hotărât să le numească Io, Europa, Ganymede și Callisto, după personaje mitologice asociate cu zeul roman Jupiter. Toți cei patru sateliți galileeni se rotesc în jurul planetei Jupiter într-un sens opus acelor de ceasornic direct deasupra ecuatorului. În timp ce se deplasează pe orbita lor aproape circulară, fiecare lună se învârte și în jurul propriei axe. Timpul necesar pentru efectuarea unei orbite este egal cu timpul necesar pentru efectuarea unei rotații, astfel încât lunile rămân întotdeauna cu aceeași față întoarsă spre Jupiter. Aceasta se numește "rotație sincronă".

Sateliții galileeni sunt mai mari decât luna Pământului și apar foarte luminoși pe cerul jovian. De fapt, ei ar fi vizibili de pe Pământ cu ochiul liber dacă planeta Jupiter însăși nu ar străluci atât de puternic. Abia când sondele spațiale Voyager 1 și Voyager 2 au trecut în zbor pe lângă ei, în 1979, astronomii au reușit să obțină imagini de prim-plan ale acestor luni.

Asemenea unei versiuni miniaturale a sistemului solar, lunile galileene variază ca mărime și compoziție, în funcție de distanța lor față de planeta Jupiter. Io și Europa, lunile cele mai apropiate de Jupiter, sunt de aproximativ aceeași mărime ca și luna noastră și sunt probabil alcătuite din roci cu compoziție similară. Lunile următoare, Ganymede și Callisto, sunt similare ca mărime cu planeta Mercur și sunt mult mai ușoare, ceea ce sugerează că ele sunt compuse în principal din apă și gheață.

IO

Io este luna galileeană cea mai apropiată de planeta Jupiter: ea necesită doar aproape 1,8 zile pentru a efectua o orbită, deplasându-se la o distanță medie de 421.600 km de planetă. Această distanță și forma orbitei lui Io variază în mod constant cu cantități mici, deoarece atunci când trece între Jupiter și Europa și Ganymede ea este atrasă de forțe gravitaționale concurente. Această perturbare se numește "rezonanță" și are probabil ca rezultat cel mai cunoscut aspect al lui Io: vulcanii săi. Io este corpul cel mai activ din punct de vedere vulcanic din sistemul nostru solar, cu peste cinci la sută din suprafața sa acoperită cu cratere vulcanice, fiecare având un diametru de între 10 și 50 km. Vulcanii lui Io sunt numiți după personaje mitologice legate de foc: de exemplu, unul dintre vulcani este numit Prometeu, după zeul grec care a furat focul pentru a-l da oamenilor. Erupțiile vulcanice ale lui Io emit cantități mai mari de sulf și alte gaze, care produc o atmosferă subțire și conferă acestei luni aspectul său luminos și colorat. Io este al doilea cel mai mic satelit galileean, cu un diametru de numai 3.630 km. Astronomii cred că el este probabil compus dintr-un miez central de sulf topit și solid și oxid de sulf, înconjurat cu o scoarță și o crustă din roci.

EUROPA

Următoarea lună galileeană este Europa, cea mai mică din cele patru, cu un diametru de 3.138 km. Ea se află la o distanță de aproximativ 670.900 km de Jupiter și necesită 3,6 zile pentru efectuarea unei singure orbite. Această lună are o suprafață netedă, ghețoasă acoperită cu un model în zig-zag de crăpături masive. Aceste crăpături sunt dispuse pe mii de mile și sunt late de până la 40 km. Ele sunt probabil provocate de rezonanța care determină formarea vulcanilor lui Io.

Astronomii cred că Europa are o compoziție pietroasă similară cu cea a lui Io, dar ea este acoperită cu un "ocean" de apă înghețată, adânc de aproximativ 100 km. Această gheață ascunde eventualele forme de relief și conferă lunii aspectul său neted.

GANYMEDE

Cel de-al treilea satelit galileean, la o distanță medie de 1.070.000 km de Jupiter, este Ganymede. Perioada orbitală a acestei luni este de 7,2 zile. Ganymede este cea mai mare lună joviană, cu un diametru de 5.262 km, iar suprafața sa este acoperită cu forme de relief asemănătoare cu niște insule, înconjurate de cratere. Cea mai mare insulă are un diametru de aproximativ 4.000 km și se numește Galileo Regio. Craterele sunt probabil rezultatul unor impacturi cu alte corpuri spațiale din urmă cu aproximativ 4.600 de milioane de ani.

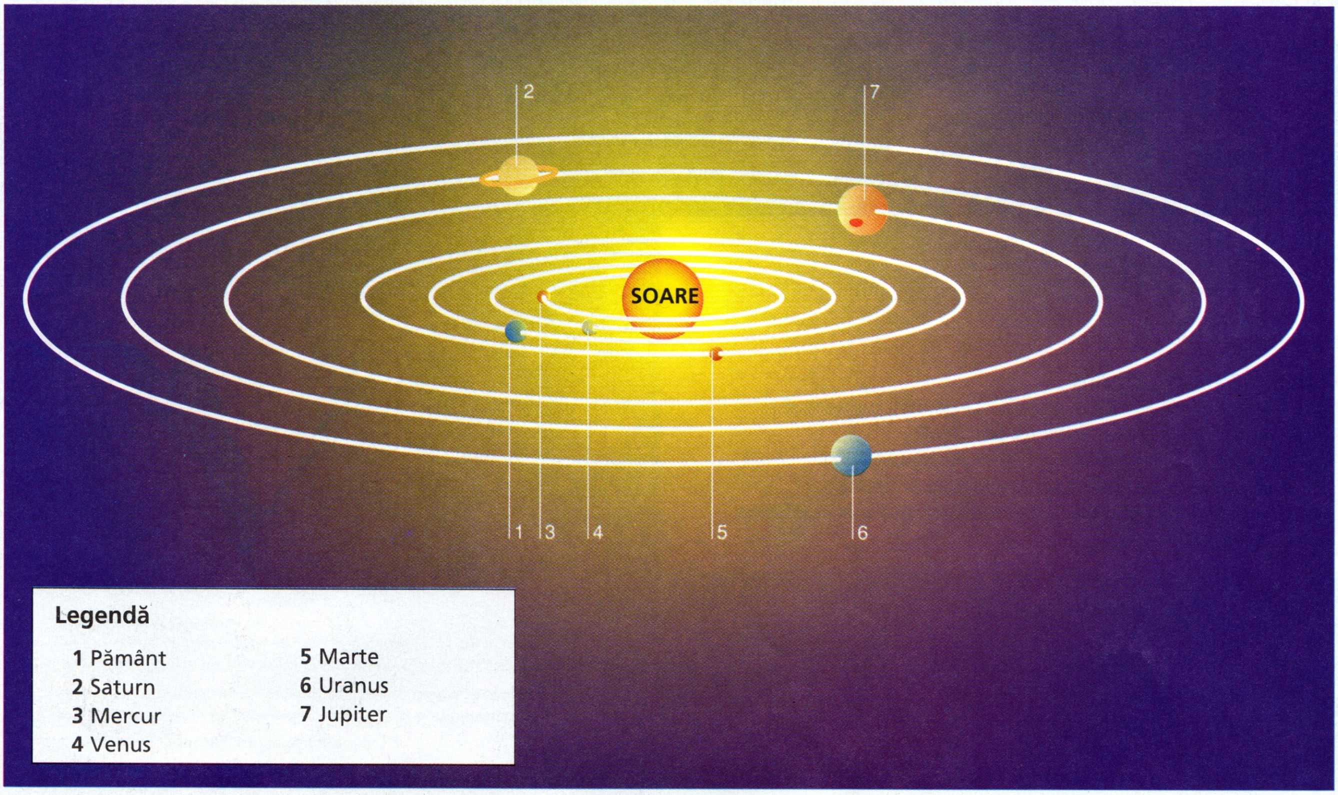
Ganymede este mai puțin dens decât Io sau Europa, ceea ce sugerează că este alcătuit dintr-o scoarță de gheață și apă groasă de 1.000 în jurul unui miez mic, pietros.

CALLISTO

Callisto, cea mai îndepărtată lună galileeană, necesită 16,7 zile pentru efectuarea unei orbite la o distanță de 1.883.000 km de Jupiter. Este corpul cel mai plin de cratere din sistemul solar. Craterul cel mai mare, Valhalla, arată ca apa înghețată care a fost perturbată de o piatră. În acest caz "piatra" a fost suficient de mare pentru a crea un crater larg de 600 km. În timp ce apa a curs din locul impactului, ea a înghețat repede din nou, păstrându-și crestele de valuri în jurul craterului.

ALTE LUNI JOVIENE

Planeta Jupiter are alte 12 luni. Patru dintre acestea se rotesc în jurul planetei Jupiter în interiorul orbitei lui Io. Celelalte sunt situate departe de Jupiter. Astronomii cred că toate aceste luni ar putea fi asteroizi din centura de asteroizi care au fost prinși de forța gravitațională a lui Jupiter. Amalthea, luna cea mai din interior, are o formă foarte neregulată și seamănă foarte mult cu un asteroid.



SATURN ȘI LUNILE SALE

Distanța maximă de la Soare
1.507 milioane km (10,07 UA)
Distanța minimă de la Soare
1.347 milioane km (9,01 UA)
Diametrul la ecuator
120.540 km
Temperatura medie deasupra norilor
-180°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
29,46 zile pământești
Timpul necesar pentru rotirea în jurul propriei axe
10 ore, 39 minute, 25 secunde
Numărul de inele
șapte
Numărul de luni
18

Saturn, cu sfera sa de culoare aurie deschisă și inelele subțiri și delicate, a fost numită după zeul roman al agriculturii, care conducea semănatul și recolta și se spune că și-ar fi mâncat toți copiii cu excepția lui Jupiter, Neptun și Pluto.

Saturn este a șasea planetă spre exterior dinspre centrul sistemului solar, rotindu-se în jurul Soarelui la o distanță medie de peste 1.400 de milioane de km. Planeta Saturn este aproape de două ori mai departe de Soare decât cel mai apropiat vecin al său, Jupiter. Această planetă este o lume rece și gazoasă, de compoziție similară cu a planetelor Jupiter, Uranus și Neptun.

Aflându-se la o distanță atât de mare de centrul sistemului solar, Saturn necesită un timp îndelungat pentru a se roti în jurul Soarelui. Perioada sa orbitală (un "an" saturnian) este echivalentă cu 29,5 zile pământești. Perioada sa de rotație – timpul necesar planetei Saturn pentru a se învârti o dată în jurul propriei sale axe – este rapidă. O "zi" saturniană durează doar 10 ore, 39 de minute și 25 de secunde. În jurul ecuatorului norii se învârt cu aproximativ 26 de minute mai rapid decât interiorul planetei, datorită vântului puternic din atmosfera planetei.

ATMOSFERA

Saturn este învăluită într-o atmosferă deasă, noroasă de heliu și hidrogen gazos cu nori de apă înghețată și cristale de amoniac. Ca cea a planetei Jupiter, atmosfera planetei Saturn este caracterizată de un model de fâșii de culori închise și deschise numite curele și zone, dar acestea sunt mai deschise și mai puțin colorate decât cele de pe Jupiter. Spre deosebire de furtuna permanentă pe Jupiter, Marea Pată Roșie, Marea Pată Albă a planetei Saturn durează doar câteva luni înainte de a dispărea și a reapărea aproximativ 30 de ani mai târziu.

Cu un diametru al ecuatorului de 120.540 km, Saturn este a doua cea mai mare planetă din sistemul solar și de aproximativ 95 de ori mai masivă decât Pământul. Ea este alcătuită din mai multe straturi: sub atmosferă se află două straturi de hidrogen lichid (cel de-al doilea strat transmite electricitatea și este cunoscut sub numele de hidrogen "metalic" lichid), și un miez solid în centrul planetei, alcătuit din pietre și gheață. Saturn are un strat mai subțire de hidrogen metalic lichid decât Jupiter, dar are un miez mult mai mare. Deoarece cea mai mare parte a masei planetei Saturn este concentrată în centru, ecuatorul iese în exterior și polii par turtiți în timp ce Saturn se rotește rapid în jurul axei sale.

INELELE PLANETEI SATURN

Una dintre cele mai fascinante trăsături ale planetei Saturn este inelul lat și alb strălucitor care înconjoară planeta. Acesta a fost descoperit de astronomul italian Galileo Galilei (1564-1642) în 1610. Saturn este înclinată pe axa sa cu 26,7°, și astfel în timp ce se deplasează pe orbita sa, aspectul planetei și a inelului său de pe Pământ se schimbă; acesta pare să dispară când este privit pe orizontală. În urma investigațiilor efectuate de nava spațială *Voyager* în anii 1980, astronomii au stabilit că Saturn nu are unul, ci șapte inele într-un sistem complex, fiecare alcătuit din sute de inele micuțe.

Sistemul de inele al planetei Saturn poate să fie gros de numai câteva sute de metri, dar el are un diametru de aproximativ 270.000 km. Inelele variază ca dimensiune și luminozitate: cele trei inele care sunt cele mai luminoase și vizibile sunt etichetate A, B și C de astronomi. Privind peste inelele dinspre planeta Saturn spre exterior, se vede: un inel "D" îngust, slab luminos; un alt inel slab luminos dar ceva mai lat "C"; un inel "B" – cel mai luminos și mai lat dintre toate; un inel "A" lat și luminos; două inele "F" și "G" extrem de înguste și slab luminoase; și un inel lat dar slab luminos și neclar spre marginea sistemului etichetat "E". Inelul A este tăiat de o fâșie de culoare închisă și îngustă numită Diviziunea Encke – numită după astronomul german Johann Franz Encke (1791-1865) – iar inelele A și B sunt separate de o fâșie similară dar mai lată numită Diviziunea Cassini, numită după astronomul italian Giovanni Domenico Cassini (1625-1712).

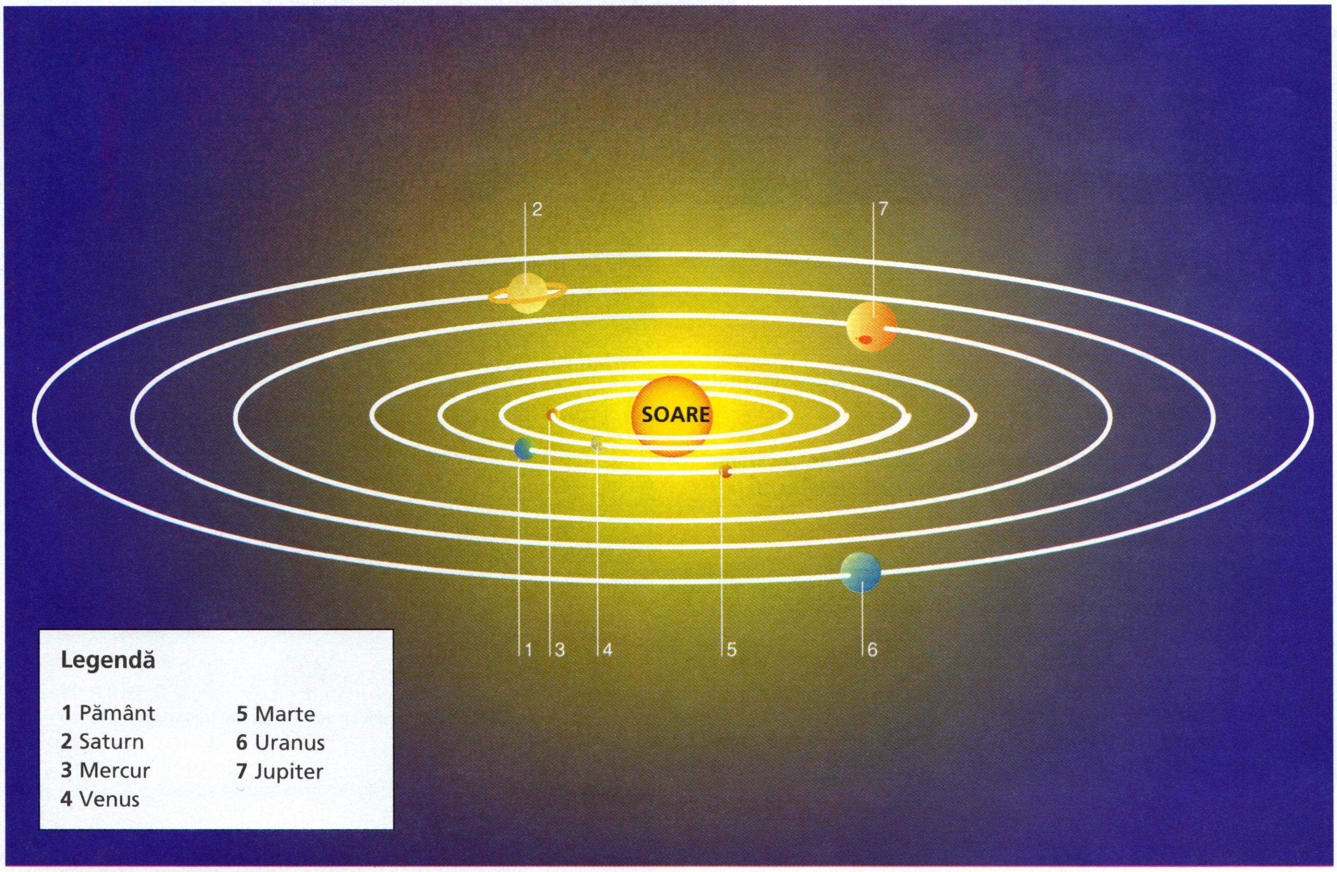
Inelele lui Saturn par complet solide, dar ele sunt alcătuite din milioane de particule. Aceste particule variază mult ca dimensiune, de la bucăți minuscule de praf până la "lunișoare" mici având un diametru de aproximativ 10 m. Fiecare particulă este probabil acoperită în apă înghețată, care reflectă lumina solară și explică motivul pentru care inelele planetei Saturn par atât de luminoase.

LUNILE PLANETEI SATURN

Pe lângă milioanele de lunișoare mici din inelele sale, planeta Saturn are 18 luni mai mari, "adevărate": cel mai mare număr pentru orice planetă din sistemul solar. Acești sateliți variază de la obiecte mari, sferice precum Iapetus și Rhea până la corpuri mici precum Atlas și Telesto. Cea mai mare lună saturniană este Titan. Cu un diametru de 5.150 km, ea este al doilea satelit ca mărime din sistemul solar, după Ganymede al planetei Jupiter. Titan este de asemenea singura lună din sistemul solar care are o atmosferă alcătuită în principal din azot.

Trei perechi din lunile planetei Saturn – Tethys și Calypso, Diona și Elena, Janus și Epimetheus – sunt numite "sateliți coorbitali", pentru că se rotesc în jurul lui Saturn pe aproape exact aceeași orbită. Alți doi sateliți saturnieni sunt numiți "luni păstor", pentru că ei înconjoară planeta de ambele părți ale inelului "F" al planetei Saturn, menținându-l în loc și orientându-i particulele. Pan, cea mai recent descoperită lună a planetei Saturn, trece constant prin Diviziunea Encke pe orbita sa, curățind fâșia de particule de inele.

Numele	Distanța de la Saturn
Pan	133.570 km
Atlas	137.640 km
Prometeu	139.350 km
Pandora	141.700 km
Epimetheus	151.422 km
Janus	151.472 km
Mimas	185.520 km
Enceladus	238.020 km
Tethys	294.660 km
Telesto	294.660 km
Calypso	294.660 km
Diona	377.400 km
Elena	377.400 km
Rhea	527.040 km
Titan	1.221.850 km
Hyperion	1.481.000 km
Iapetus	3.561.300 km
Phoebe	12.952.000 km



URANUS

Distanța maximă de la Soare
3.003 milioane km (20,08 UA)
Distanța minimă de la Soare
2.739 milioane km (18,31 UA)
Diametrul la ecuator
51.118 km
Temperatura medie deasupra norilor
–216°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
84 zile pământești
Timpul necesar pentru rotirea în jurul propriei axe
17 ore, 24 de minute
Numărul de inele
11
Numărul de luni
15

Cea de-a șaptea planetă de la centrul sistemului solar, Uranus, necesită 84 de ani pentru a se roti în jurul Soarelui pe o orbită elipsoidală la o distanță medie de aproximativ 2.870 de milioane de km. Deoarece orbita are formă de elipsă, planeta este uneori mai aproape de Soare (în poziția numită "periheliu") și alteori mai departe ("afeliu") decât această distanță medie.

Planeta Uranus era necunoscută ca planetă înainte de secolul al XVI-lea, deși mulți astronomi au studiat-o și au descris-o ca fiind o stea puțin luminoasă, în cei 100 de ani dinainte. La 13 martie 1781, astronomul de origine germană William Herschel (1738-1822) studia cerul căutând stele noi. La început, el a crezut că găsise o cometă, dar studiind planeta Uranus o perioadă de timp el i-a detectat orbita uriașă și a dedus faptul că este o planetă.

Cel mai bun timp pentru studierea planetei Uranus este în lunile iulie și august, când poziția pe orbita sa se aliniază cu Pământul pe orbita lui. Această situație este cunoscută sub numele de "opoziție favorabilă". Deoarece planeta Uranus se află la o distanță atât de mare de Pământ – și pentru că este atât de departe de Soare încât abia reflectă puțină lumină solară – ea este de obicei slab vizibilă cu ochiul liber. Chiar și cu un telescop puternic, ea apare ca un cerc mic, slab luminos, albastru-verzui, fără trăsături detectabile. Majoritatea informațiilor pe care le avem acum despre planeta Uranus au fost adunate în timpul misiunii Voyager 2, care a trecut în zbor pe lângă planetă în 1986.

MIEZUL ȘI ATMOSFERA

Ca celelalte planete uriașe, Uranus este un corp mare, cu un diametru la ecuator de 51.118 km și un volum cu peste 50 de ori mai mare decât cel al Pământului. Deși este clasificată în același grup de planete cu Jupiter și Saturn, Uranus are o structură internă diferită. În loc de hidrogen lichid cu un miez mare și înghețat, ea este alcătuită din două straturi: un miez pietros înconjurat de un solid moale alcătuit din apă, metan și amoniac.

Suprafața planetei Uranus este învăluită de o atmosferă ușoară de hidrogen (aproximativ 83%), heliu (aproximativ 15%) și metan (aproximativ 2%). Metanul este cel care conferă planetei culoarea sa albastră-verzuie – aceasta se datorează faptului că ea absoarbe lumina solară din capătul roșul al spectrului luminos vizibil și o reflectă din partea albastră și verde. Norii din atmosfera uraniană sunt bătuți de vânturi cu viteze de până la 160 de metri pe secundă și sunt dispuși în fâșii orizontale mari.

ROTAȚIA

Una dintre cele mai stranii trăsături ale planetei Uranus este rotația sa. Alte planete din sistemul solar se rotesc în jurul unei axe care este înclinată foarte puțin față de poziția verticală. Axa planetei Uranus este aproape în unghi drept față de verticală, și planeta pare să fie culcată pe o parte și să se rostogolească iar și iar în direcția orbitei sale în jurul sistemului solar. Aceasta înseamnă că, în orice moment, unul dintre poli este întotdeauna orientat spre Soare în timpul ciclului său de 84 de ani. Drept rezultat, anotimpurile sunt exagerate: deși perioada de rotație uraniană este de puțin peste 17 ore, dacă am sta la unul dintre poli am avea parte de 42 de ani de "zile de vară", urmați de 42 de ani de "nopți de iarnă".

Astronomii cred că una dintre cauzele acestei rotații ciudate ar putea să fie un incident care a avut loc la începutul formării sistemului solar. Planeta Uranus se poate să fi fost lovită de un corp spațial mare alcătuit din gaz și praf, numit planetisimal, care a scos planeta din orientarea sa inițială.

Un alt aspect neobișnuit al rotației este că planeta se rotește în sensul acelor de ceasornic. Planetele Venus și Pluto sunt singurele planete care fac acest lucru. De asemenea, rotația lui Uranus este diferențială. Aceasta înseamnă că perioada de rotație variază pe diferitele părți ale planetei. De exemplu, rotația planetei internă durează aproximativ 17,24 de ore, în timp ce rotația norilor de deasupra durează între 14,2 și 16,5 ore.

INELELE PLANETEI URANUS

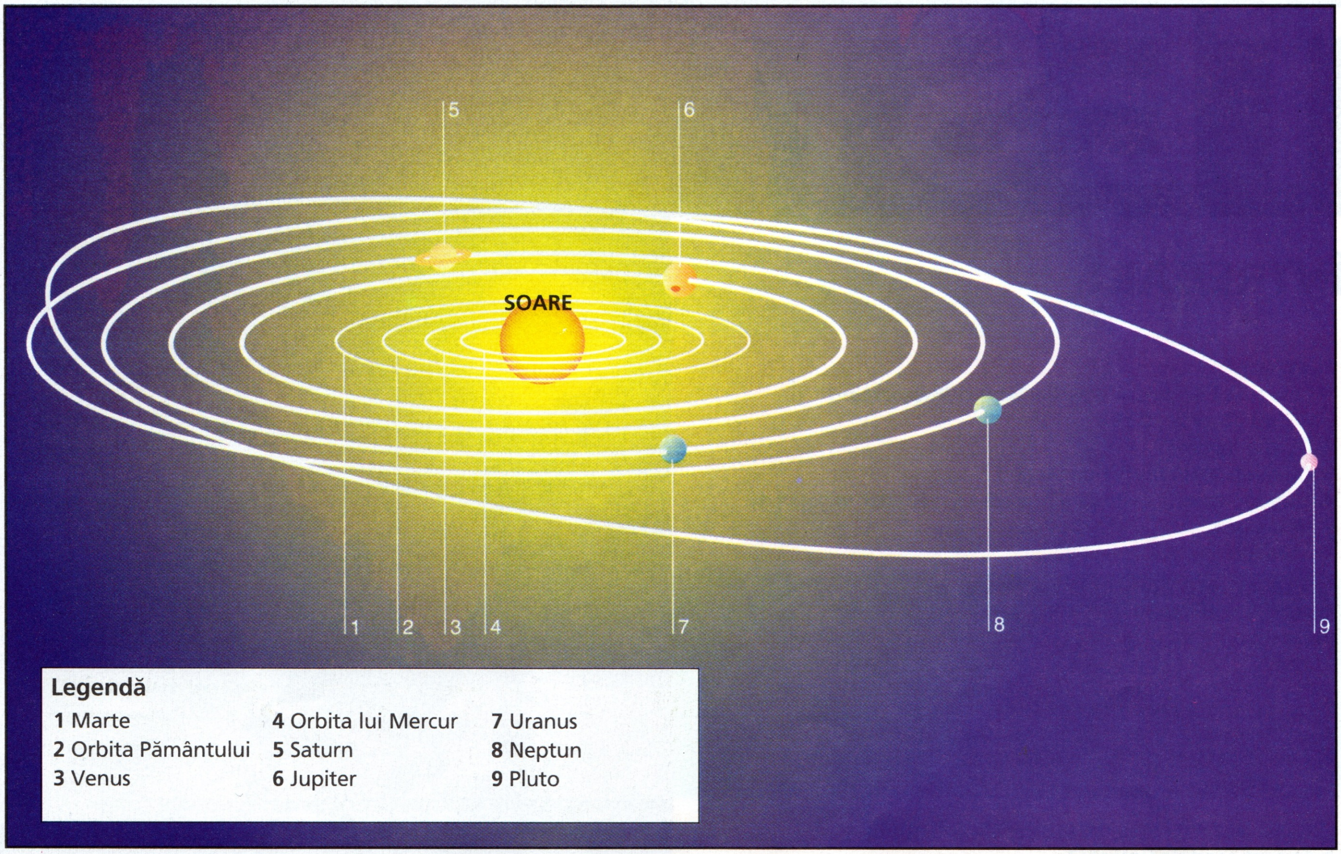
Uranus este înconjurată de un sistem de inele. Spre deosebire de cele ale planetei Saturn, acestea sunt înguste, de culoare închisă și nespectaculoase. Există în total 11 inele, fiecare cu un diametru de sub 10 km (excepțând inelul exterior, care are un diametru de aproximativ 100 km și este alcătuit dintr-un sistem de "inelașe" mai mici). Fiecare inel este compus din particule a căror dimensiune variază de la câteva centimetri până la aproximativ un metru. Inelele uraniene sunt mult mai închise la culoare decât inelele planetei Saturn probabil pentru că sunt acoperite cu compuși negri de carbon și nu cu gheață reflectoare.

Nouă dintre inelele planetei au fost descoperite accidental în 1977, când astronomii încercau să afle diametrul planetei Uranus și compoziția atmosferei sale. Celelalte două inele au fost văzute pentru prima dată în 1986, în timpul trecerii în zbor a lui *Voyager 2*.

LUNILE PLANETEI URANUS

Numele	distanța de la Uranus
Cordelia	49.750 km
Ofelia	53.760 km
Bianca	59.160 km
Cressida	61.770 km
Desdemona	62.660 km
Julieta	64.360 km
Portia	66.100 km
Rosalinda	69.930 km
Belinda	75.260 km
Puck	86.010 km
Miranda	129.780 km
Ariel	191.240 km
Umbriel	265.970 km
Titania	435.840 km
Oberon	582.600 km

Uranus are 15 luni, numite după personaje shakespeariene. Zece dintre aceste luni sunt minuscule, cu diametre de 30-250 km, și ele se află pe orbită aproape de planeta Uranus. Celelalte cinci – cunoscute sub numele de "luni principale" – sunt mult mai mari și mai depărtate.



NEPTUN

Distanța maximă de la Soare
4,541 milioane km (30,35 UA)
Distanța minimă de la Soare
4,453 milioane km (29,77 UA)
Diametrul la ecuator
49.528 km
Temperatura deasupra norilor
–216°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
164,8 zile pământești
Timpul necesar pentru rotirea în jurul propriei axe
16 ore, 7 minute
Numărul de inele
4
Numărul de luni
8

Numită după zeul roman al mărilor, Neptun este o planetă de culoare albastru închis care se deplasează prin extremele îndepărtate ale sistemului solar între Uranus și Pluto. Ca celelalte opt planete, Neptun se rotește constant în jurul Soarelui pe o orbită aproape circulară: la o distanță medie de aproape 5.000 de milioane de km, efectuarea unei rotații durează aproape 165 de ani.

Neptun este cea mai mică dintre cele patru planete uriașe. Ea are masa, dimensiunea și culoarea similare cu ale vecinei sale, Uranus. Însă pentru că se află cu 1.626 de milioane de km mai departe de Pământ decât Uranus, Neptun este greu de studiat. Ea este complet invizibilă cu ochiul liber – chiar și prin telescop ea apare ca un disc minuscul, slab luminos. Majoritatea informațiilor despre Neptun provin de la *Voyager 2*, luate în timpul zborului pe lângă planetă, în 1989.

Ca Uranus și Jupiter, Neptun este înconjurată de un sistem de inele slab luminoase și înguste. Ea are patru inele alcătuite din particule de metan înghețat și compuși carbonici. Elementul carbon face ca particulele să pară negre, astfel încât inelele sunt aproape invizibile – spre deosebire de inelele late ale planetei Saturn, care sunt foarte luminoase, reflectând lumina solară. Drept rezultat, inelele planetei Neptun au fost descoperite relativ recent, în 1984.

Compoziția planetei Neptun este similară cu cea a planetei Uranus. În centru se află un miez mic, stâncos, alcătuit în mare parte din fier și siliciu. În jurul miezului se găsește un strat gros de apă în stare lichidă, amoniac și metan – acesta este înconjurat de o atmosferă gazoasă ușoară alcătuită din aproximativ 85% hidrogen, 15% heliu și urme de metan, conferind planetei culoarea sa albastră.

În ceea ce privește aspectul său, atmosfera superioară a planetei Neptun seamănă cu cea a lui Jupiter: există fâșii de nori orizontale, numite centuri și zone, paralele cu ecuatorul planetei. Acestea sunt întrerupte de mai multe sisteme violente de furtună, dintre care cel mai pregnant este Marea Pată Întunecată, un sistem uriaș, permanent, oval de vânturi ce formează vârtejuri, având dimensiunea de aproximativ 12.500 km pe 7.500 km. Aceasta este similară ca aspect și poziție cu Marea Pată Roșie a lui Jupiter.

ÎNVELIȘUL DE NORI

La aproximativ 50 km deasupra stratului principal de nori deși se află nori albi subțiri și delicați. Două pete de nori permanente luminoase se numesc Bright Companion și Scooter. La această altitudine, temperatura poate coborî la -216°C și norii constau din metan care s-a ridicat în atmosferă și s-a condensat în cristale de gheață. Vânturile planetei Neptun sunt sălbatice, șuierând prin atmosferă cu viteze de până la 2.000 km – cele mai rapide vânturi din întregul sistem solar.

Atmosfera planetei Neptun pare să se rotească mai încet decât planeta aflată dedesubt, unele formațiuni de nori necesitând peste 19 ore pentru a se roti o singură dată. Planeta necesită 16 ore și 7 minute pentru a efectua o rotație completă.

PREZICEREA DESCOPERIRII

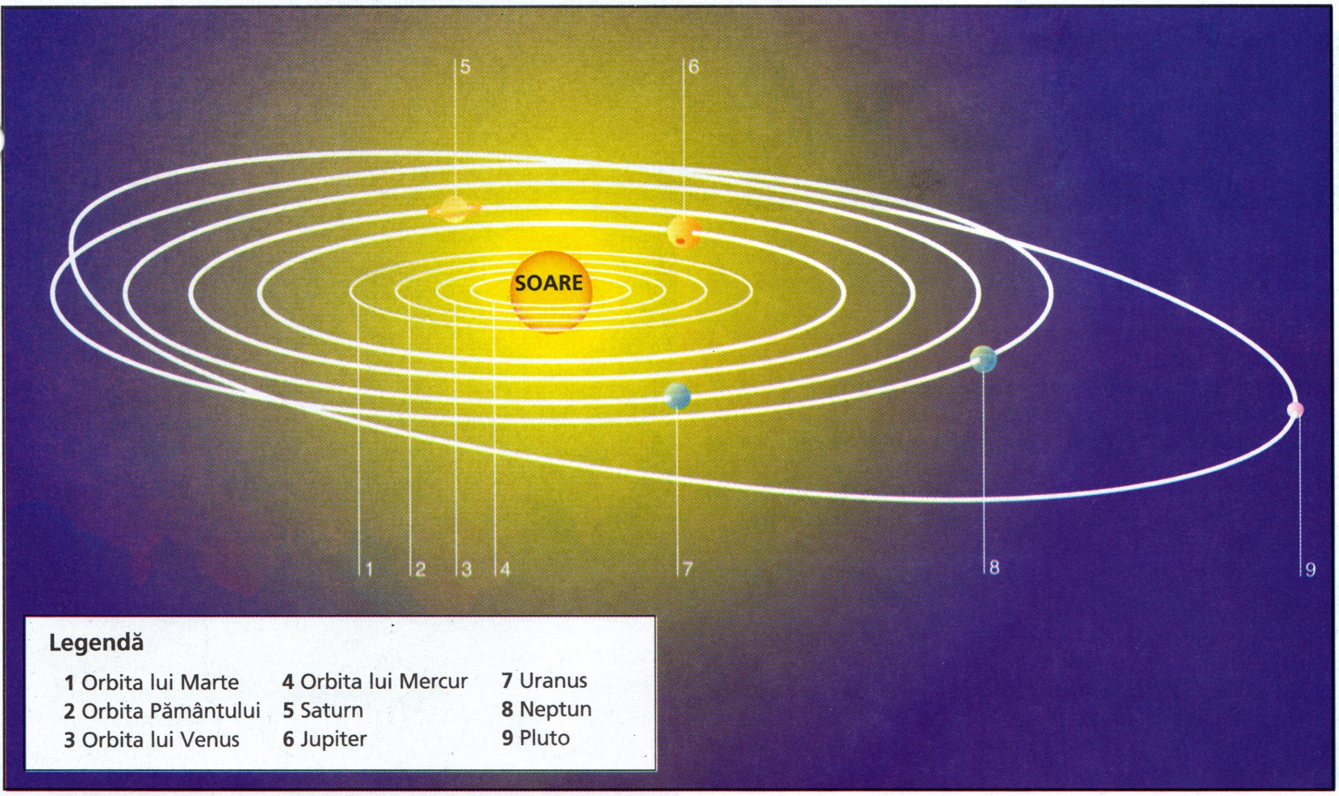
Prezența planetei Neptun a fost prezisă cu mult înainte de a fi descoperită de fapt. După ce vecina sa, Uranus, a fost descoperită de William Herschel (1738-1822) în 1781, astronomii au fost uluiți de traseul orbitei noii planete, care nu se potrivea cu calculele făcute de ei. Părea că Uranus era influențată de forța de atracție gravitațională a unui alt obiect spațial mare din apropiere și în 1843 un om de știință englez, John Couch Adams (1819-92), a sugerat că acest lucru se datora unei planete necunoscute. Adams nu a prezis doar existența acestei planete, ci a calculat și masa și orbita sa, și a indicat cu precizie unde trebuia să se afle. Cu doi ani mai târziu, astronomul francez Urbain Jean Joseph Leverrier (1811-77) a prezis și locul în care se afla noua planetă: estimarea sa diferea de cea a lui Adams cu un singur grad. În 1846 Neptun a fost găsită de astronomul german Johann Gottfried Galle (1812-1910).

LUNILE PLANETEI NEPTUN

Neptun are opt sateliți cunoscuți, sau luni. Cea mai mare dintre acestea, Triton, a fost de asemenea și prima descoperită – de către astronomul englez William Lassell (1799-1880) în 1846. Orbita lui Triton este neobișnuită deoarece se rotește în jurul planetei în direcție opusă rotației planetei Neptun. De asemenea, ea se rotește foarte lent în spirală spre planeta Neptun. Unii astronomi cred că Triton a fost un corp spațial liber care a fost capturat de forța gravitațională a planetei Neptun. Numit după fiul lui Neptun, zeul mărilor care era jumătate pește și jumătate om în mitologia greacă, Triton are un diametru de peste 2.700 km. Este o lume învăluită în gheață, cu o temperatură medie de suprafață de -238°C. De asemenea, el are o atmosferă subțire de azot și metan, iar în timpul verii un capac rozaliu mare de azot înghețat se formează peste polul sudic al planetei. Triton are multe forme de relief – crăpături, lacuri înghețate și zbârcituri numite "teren cantalup", deoarece seamănă cu coaja unui pepene.

Următoarea lună neptuniană nu a fost detectată timp de mai mult de un secol. Satelitul cel mai îndepărtat al planetei Neptun a fost descoperit în 1949 de către astronomul olandez Gerard Kuiper (1905-73). Numit după nimfele grecești, Nereid are și o orbită neobișnuită: ea are cea mai excentrică orbită dintre toate lunile cunoscute. (Excentricitatea măsoară cât deviază un corp de la un cerc adevărat). Nereid se apropie la mai puțin de 1,4 de milioane de km de planeta Neptun, dar uneori se află la o distanță de 9,7 de milioane de km.
Ceilalți șase sateliți nu au fost descoperiți până în 1989, în timpul trecerii în zbor pe lângă planetă a sondei *Voyager 2*: toți sunt corpuri mici, întunecate, care se află pe orbită aproape de suprafața planetei lor mamă.

Luna	Distanța de la Neptun
Naiad	48.230 km
Thalassa	50.070 km
Despina	52.530 km
Galateea	61.950 km
Larissa	73.550 km
Proteus	117.640 km
Triton	354.800 km
Nereid	5.513.400 km



PLUTO

Distanța maximă de la Soare
7,381 milioane km (49,34 UA)
Distanța minimă de la Soare
4,446 milioane km (29,72 UA)
Diametrul la ecuator
2.300 km
Temperatura deasupra norilor
-223°C
Timpul necesar pentru rotirea în jurul Soarelui
248,5 ani pământești
Timpul necesar pentru rotirea în jurul axei proprii
6 zile, 9 ore, 18 minute
Numărul de luni
1

Pluto a fost cea de-a noua și ultima planetă descoperită în sistemul solar – în 1930. Ca și în cazul planetei Neptun, astronomii au sugerat că trebuie să existe o altă planetă necunoscută, pe care au numit-o "Planeta X", datorită variațiilor în orbitele planetelor Uranus și Neptun. Un asemenea astronom din SUA, Percival Lowell (1855-1916), a fost atât de sigur de existența Planetei X încât i-a convins pe specialiști să construiască o nouă cameră de luat vederi specială pentru a cerceta cerul în căutarea planetei misterioase.

Acum se știe că calculele care păreau să arate neregularități în orbitele planetelor Uranus și Neptun erau greșite, și că presupusa Planetă X nu avea nimic de-a face cu ele. Un tânăr cercetător, Clyde Tombaugh (n. 1906), se afla în căutarea Planetei X – utilizând camera de la Observatorul Lowell din Arizona – când a descoperit un corp slab luminos care se deplasa lent la marginea îndepărtată a sistemului solar cunoscut. Această planetă se afla la o distanță medie de 5.914 de milioane de km de la Soare – aproape de 40 de ori distanța între Pământ și Soare.

Noua planetă întunecoasă a fost numită Pluto, după zeul roman al infernului. Primele două litere ale numelui sunt chiar inițialele lui Percival Lowell, care a murit în 1916 și astfel nu a fost martor la descoperirea planetei – care s-a dovedit a nu fi Planeta X despre care el credea că afectează orbitele planetelor Uranus și Neptun.

SUPRAFAȚA ȘI INTERIORUL

Pluto este cea mai mică dintre cele nouă planete cunoscute ale sistemului solar, cu un diametru de numai 2.300 km – chiar mai mică decât luna Pământului. Se cunosc foarte puține despre aspectul și compoziția ei, datorită faptului că este singura planetă care nu a fost vizitată de o aeronavă creată de om.

Privită prin telescoape de pe Pământ, Pluto apare ca un punct slab luminos, nesemnificativ. Trăsăturile sale au fost dezvăluite într-un detaliu mult mai bun de către Telescopul Hubble – un telescop astronomic enorm care a fost trimis în spațiu pentru a orbita în jurul Pământului.

Suprafața planetei Pluto prezintă mai multă variație în luminozitate decât orice altă planetă cu excepția Pământului, cu gheţuri polare strălucitoare și pete luminoase și întunecoase în apropiere de ecuator. Aflată la o distanță atât de mare de la Soare, planeta Pluto este o lume rece și înghețată, cu temperaturi de suprafață care pot să scadă până la -223°C. Ca și Triton, luna cea mai mare a planetei Neptun, Pluto este probabil alcătuită dintr-un miez stâncos care este înconjurat de depuneri de gheață, ce conține 98% apă, dioxid de carbon și monoxid de carbon. Astronomii cred că în timpul verii, când planeta se află cel mai aproape de Soare (o poziție numită "periheliu"), este posibil să se formeze o atmosferă rară de azot.

O CLASĂ SEPARATĂ

Planeta Pluto nu se încadrează în nici una dintre celelalte două clase de planete ale sistemului solar. Cele patru planete cele mai apropiate de soare – Mercur, Venus, Pământ și Marte – sunt corpuri compacte și stâncoase cunoscute sub numele de planete terestre ("asemănătoare cu Pământul"). Acestea sunt mai dense și mai solide decât Pluto. În contrast, vecinii cei mai apropiați ai planetei Pluto, Neptun, Uranus, Saturn și Jupiter – cunoscute împreună sub numele de planete joviene ("asemănătoare cu Jupiter") – sunt corpuri uriașe, gazoase cu o densitate mai mică decât cea a planetei Pluto.

Pluto are cea mai mare perioadă orbitală dintre planetele sistemului solar, ea necesitând 248 de ani Pământești pentru a se roti o dată în jurul Soarelui. Această orbită este și cea mai excentrică dintre toate orbitele planetelor (mai degrabă ovală decât circulară), purtând planeta Pluto uneori la o distanță de 4.450 de milioane de km de la Soare, iar alteori la o distanță de 7.380 de milioane de km. Aceasta înseamnă că, deși planeta Pluto este în general descrisă ca cea mai îndepărtată planetă față de Soare, ea de fapt intersectează traseul planetei Neptun și se deplasează mai aproape de Soare decât aceasta timp de 20 de ani consecutiv. Din 1979 până în 1999 Pluto a fost mai aproape de Soare decât Neptun. Planetele Neptun și Pluto nu sunt niciodată în pericol de a se ciocni, datorită lungimii și sincronizării orbitelor lor – în timpul în care planeta Neptun efectuează trei orbite, Pluto efectuează două.

Așa cum se întâmplă cu celelalte planete ale sistemului solar, Pluto se rotește în jurul unei axe (linie imaginară) ce trece prin planetă de la polul nord spre polul sud. Ziua solară a planetei Pluto durează 6 zile, 9 ore și 18 minute pe Pământ. În mod neobișnuit, rotația planetei Pluto este în sensul acelor de ceasornic. Pluto, Uranus și Venus sunt singurele planete din sistemul solar care au o asemenea rotație inversă, sau retrogradă.

CHARON

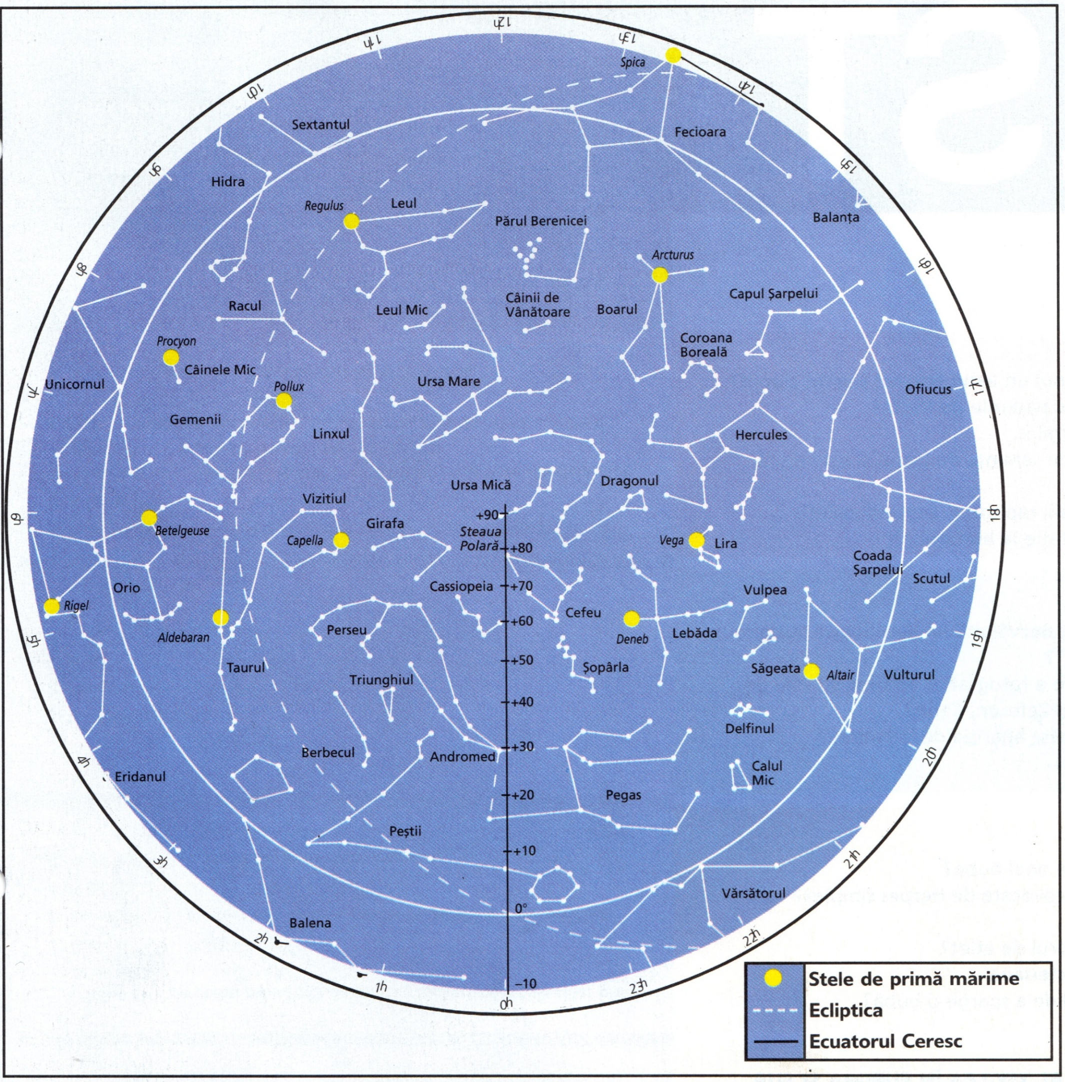
Planeta Pluto are un singur satelit, sau lună. Acesta a fost descoperit de către astronomul american James Christy (n. 1939) în anul 1978. El a fost imediat numit Charon, după luntrașul despre care se spunea că transportă suflete peste râul Styx spre lumea cealaltă.

Charon se rotește în jurul planetei Pluto la o distanță de aproximativ 19.700 km, necesitând aproape șase zile și jumătate pentru a efectua o revoluție orbitală. Această orbită nu este doar retrogradă în comparație cu majoritatea celorlalți sateliți și planetele lor mamă, ci este de asemenea și sincronă cu rotația planetei Pluto. Aceasta înseamnă că pentru fiecare rotație a planetei Pluto, Charon efectuează o orbită, și aceleași părți sunt orientate una spre cealaltă tot timpul. Comparativ cu planeta sa mamă, Charon este foarte mare, având un diametru de aproximativ 1.190 km la ecuator. De asemenea, el are o compoziție de piatră și gheață foarte similară cu cea a lui Pluto.

Unii astronomi cred că cele două corpuri seamănă atât de mult, încât ele pot fi probabil considerate ca fiind un "sistem de planete duble", și nu o planetă și luna sa. Această descriere a fost sugerată și pentru relația dintre Pământ și luna sa.

OPȚIUNEA ASTEROID

În timp ce Pluto și Charon sunt deosebite de majoritatea celorlalte planete și sateliții lor, ele sunt similare cu corpurile mici care se rotesc în centura Kuiper, o regiune din spațiu aflată dincolo de planeta Neptun, similară cu centura Asteroid. Centura Kuiper este alcătuită din obiecte mici, roșiatice numite planetisimale (planete primitive) având diametre de aproximativ 250 km. Aceste corpuri se rotesc în jurul Soarelui în apropiere de planeta Pluto ca și asteroizii din centura Asteroid. Unii oameni de știință clasifică planeta Pluto ca fiind cel mai mare obiect din centura Kuiper, și nu cea mai mică planetă din sistemul solar.



BOLTA CEREASCĂ NOCTURNĂ A EMISFEREI NORDICE

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au privit cu uimire bolta cerească nocturnă, cu nenumăratele sale stele strălucitoare. Stelele se văd cel mai bine într-o noapte senină, fără nori şi fără lună, departe de strălucirea reflectată a luminilor oraşului.

Unul dintre primele lucruri pe care le-au făcut astronomii antici a fost să încerce să înţeleagă ceea ce vedeau. Ei au descoperit că stelele pot fi împărţite în grupuri care pot fi recunoscute şi care nu se schimbă, ce seamănă cu forme de obiecte, animale sau personaje mitice familiare. De-a lungul erelor, diferitele culturi au identificat diferite modele. De exemplu, chinezii au identificat grupuri de stele pe care le-au numit după palate şi alte obiecte din curtea imperială. Mai târziu, diferitele figuri alcătuite din stele au fost numite constelaţii, din cuvântul latin care înseamnă "grup de stele". Sistemul de constelaţii pe care le recunoaştem azi a fost transmis de la grecii, romanii şi arabii antici ñ aceste 48 de constelaţii au fost toate localizate pe bolta cerească nocturnă a emisferei nordice.

De la începutul secolului al XVII-lea astronomii au adăugat 40 de constelaţii noi, majoritatea aflate pe bolta deasupra emisferei sudice, pe care anticii nu au văzut-o niciodată. Drept rezultat, în general este recunoscut un număr de 88 de constelaţii.

IMAGINI FAMILIARE

Două dintre constelaţiile cele mai cunoscute şi mai uşor de recunoscut sunt Cassiopeia (Regina) şi Ursa Mare (Carul Mare). Stelele care alcătuiesc Cassiopeia formează un şir în zig-zag de forma unui "W" mare, despre care se spune că reprezintă regina mitică şezând într-un scaun cu braţele ridicate într-o poziţie de implorare. Fâşia lungă de lumină difuză care trece prin Cassiopeia şi peste bolta cerească nocturnă este galaxia noastră, Calea Lactee. Şapte dintre cele mai strălucitoare stele din Ursa Mare alcătuiesc partea cea mai evidentă a constelaţiei, sub numele popular Carul Mare. Asemenea părţi din constelaţiile mai mari care sunt uşor recunoscute şi care au primit denumiri sunt "asterisme".

Constelaţiile au avut mai multe utilizări istorice importante: astronomii le-au folosit pentru localizarea anumitor stele, şi ca fundal pentru înregistrarea traseului corpurilor cereşti mobile, precum planetele şi cometele; marinarii le-au folosit ca ajutoare în navigaţie; iar fermierii au folosit faptul că diferitele constelaţii apar în timpuri diferite ale anului pentru a identifica diferitele timpuri de plantare şi de recoltă.

SFERE ŞI POLI

Deşi ştim că stelele din orice constelaţie dată nu sunt toate la aceeaşi distanţă de la Pământ, astronomii utilizează conceptul unei "sfere cereşti" imaginare, de care se spune că sunt ataşate toate stelele. Pentru a descrie sfera cerească, imaginaţi-vă o minge uriaşă goală pe dinăuntru, cu Pământul aflat exact în centru şi stelele şi alte obiecte spaţiale lipite de suprafaţa sa interioară. Acum imaginaţi-vă că axa Pământului se extinde de la polii nord şi sud până când cele două capete ale axei ating sfera cerească: aceste două puncte imaginare sunt cunoscute sub numele de polul nord ceresc şi polul sud ceresc.

Polul nord ceresc poate fi localizat relativ uşor deoarece el este aproape în totalitate acoperit de o stea mare şi luminoasă, cunoscută sub numele de Steaua Polară sau Steaua Nordului. Cele două stele care alcătuiesc partea exterioară a corpului Carului Mare sunt uneori numite indicatoare, deoarece o linie trasă prin acestea şi extinsă spre nord ajunge direct la Steaua Polară.

Asemenea Lunii – şi a Soarelui în timpul zilei – constelaţiile par să se deplaseze pe bolta cerească dinspre est înspre vest în timpul nopţii, şi apar în est în seara următoare. Aceasta deoarece Pământul se roteşte în jurul propriei sale axe dinspre est spre vest la fiecare aproximativ 24 de ore. Observatorii aflaţi aproape de polul nord pot să vadă cu adevărat cum stelele de pe bolta cerească se rotesc în jurul Stelei Polare la polul nord ceresc.

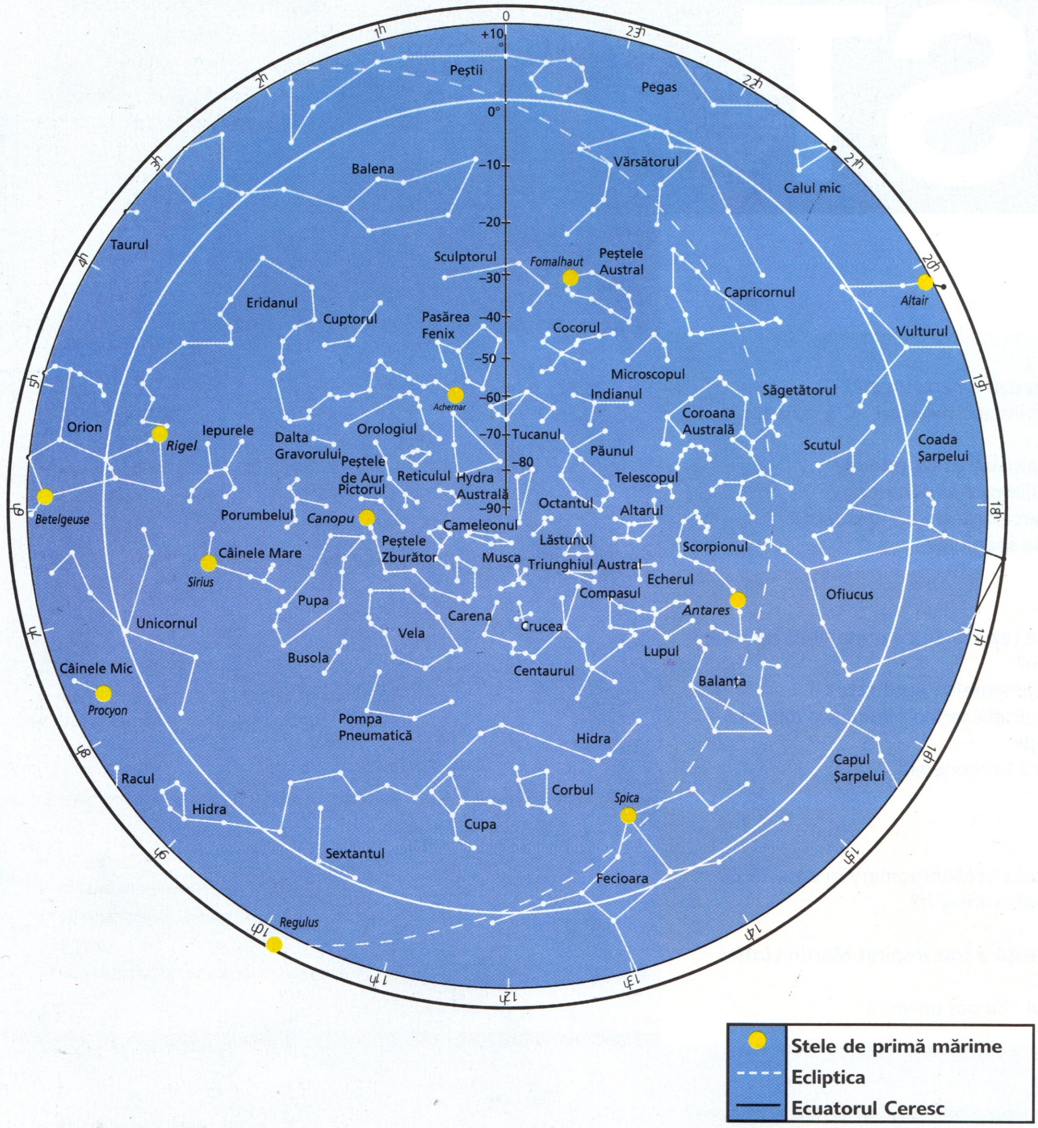
Constelaţiile pe o întindere de 40 de grade de polul nord ceresc se află în "zona circumpolară de nord" a boltei cereşti – aceasta nu este niciodată ascunsă prin rotaţia Pământului, astfel încât aici stelele nu par să apună niciodată şi sunt vizibile din cele mai multe părţi ale emisferei nordice toată durata nopţii. Cele cinci constelaţii nordice circumpolare principale sunt Cassiopeia, Cefeu (Regele), Ursa Mare, Ursa Mică (Carul Mic) şi Dragonul. Dragonul este o constelaţie uriaşă, alcătuită dintr-o linie şerpuită lungă de stele: vârful cozii se află între Steaua Polară şi indicatoarele Ursei Mari; corpul se unduieşte în jurul Ursei Mici spre Cefeu, după care formează o buclă şi se întoarce, astfel încât capul este îndreptat în sens opus faţă de Steaua Polară.

ANOTIMPURILE SCHIMBĂTOARE

Aspectul boltei cereşti se modifică în timpul anului. Acest lucru se datorează faptului că în acelaşi timp în care se roteşte, Pământul se deplasează şi în jurul Soarelui, necesitând aproximativ 365 de zile pentru a efectua o revoluţie orbitală. În timp ce se deplasează pe orbită, suprafaţa Pământului se întoarce cu faţa spre diferite porţiuni ale Universului în timpuri diferite ale anului, permiţând apariţia anumitor stele, în timp ce altele dispar sub linia orizontului. Astfel, anumite constelaţii sunt constelaţii de primăvară, de vară, de toamnă sau de iarnă, în funcţie de anotimp.

În emisfera nordică, "triunghiul de vară" leagă stelele cele mai luminoase din constelaţiile Lira, Cygnus (Lebăda) şi Acvila (Vulturul). Aceste constelaţii dispar în timpul toamnei şi apare "triunghiul de iarnă", care include cele mai luminoase stele din constelaţiile Orion, Canis Major (Câinele Mare) şi Canis Minor (Câinele Mic). Alte constelaţii cunoscute ale emisferei nordice sunt Leo (Leul) şi Virgo (Fecioara), ambele văzute cel mai bine în timpul primăverii.

Iarna unele constelaţii sunt vizibile atât în emisfera nordică cât şi în unele părţi ale emisferei sudice (unde este vară). Printre acestea se numără Orion, Taurus (Taurul), Canis Major şi Gemini (Gemenii). Dintre acestea, Orion este cel mai uşor de identificat: are trei stele luminoase înşirate. După ce am găsit Orion, putem găsi celelalte constelaţii. Capul şi coarnele constelaţiei Taurului (trei stele care alcătuiesc un "V") sunt cu faţa spre Orion. Spre est (sub orizontul hărţii de mai sus) se află Canis Major, cu Sirius (Steaua Câinelui), steaua cea mai luminoasă de pe cer. Constelaţia Gemenii este alcătuită din două linii aproape paralele de stele care se extind la nord-est de Orion, terminându-se în două stele luminoase, Castor şi Pollux, Gemenii.



BOLTA CEREASCĂ NOCTURNĂ A EMISFEREI SUDICE

Dacă un european sau nord-american călătorește prin Australia sau Noua Zeelandă, el ar putea rămâne cu impresia că bolta cerească seamănă cu bolta cerească nocturnă a emisferei nordice de acasă. Însă o privire mai apropiată dezvăluie că modelul de stele este ușor diferit în emisfera sudică. De fapt, stelele nici nu sunt aceleași.

Ca și cele din emisfera nordică, stelele din emisfera sudică sunt în mod tradițional descrise în termeni de grupuri de stele care pot fi recunoscute, sau "constelații", în care sunt dispuse. Acestea sunt grupări mult mai moderne decât echivalenții lor nordici. Majoritatea constelațiilor nordice au fost descrise în mod oficial în anul 150 d.Hr. de către Claudius Ptolemeu. Însă savanții antici au trăit doar în emisfera nordică, și abia în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea au fost numite primele constelații sudice.

CONSTELAȚII CU DENUMIRI

Fiecare stea de pe bolta cerească a emisferei nordice și sudice aparține uneia dintre cele 88 de constelații recunoscute de Uniunea Astronomică Internațională, înființată în 1930. În emisfera sudică multe constelații sunt numite după animale mitologice, precum Centaurus (Centaurul; jumătate om, jumătate cal), Phoenix și Scorpius (Scorpionul; creatura care l-a ucis pe Orion, Vânătorul), altele au rădăcini diferite. Printre acestea se numără Microscopium (Microscopul), Fornax (Cuptorul), Reticulum (Reticulul) și Octans (Octantul, un instrument folosit la bordul vaselor și avioanelor pentru observarea stelelor și a planetelor). Bolta cerească nocturnă sudică conține atât cea mai lungă cât și cea mai scurtă constelație. Crux (Crucea Sudului) este un grup mic de stele care conține patru dintre cele mai luminoase stele de pe bolta cerească sudică. Hidra, pe de altă parte, este alcătuită din aproximativ 19 stele și se întinde de-a lungul orizontului sudic între Libra (Balanța) și Canis Minor (Câinele Mic). O constelație care nu mai este recunoscută a fost chiar mai mare decât Hidra: Argo (numită și Argo Navis) a fost numită după nava cu care Jason și Argonauții au călătorit în căutarea Lânei de Aur din mitologia greacă. În timpul anilor 1930, astronomii din Uniunea Astronomică Internațională au hotărât că Argo este prea mare, și au împărțit-o în patru constelații mai mici. Acestea sunt Carina (Carena), Vela (Velele), Pyxis (Busola) și Puppis (Pupa).

MODEL CIRCULAR

Stelele din emisfera sudică par să se deplaseze lent pe cer datorită mișcării Pământului; constelațiile par să se rotească în jurul unui punct imaginar de pe cer numit ëpolul sud cerescí, situat în constelația Octans (Octantul), direct deasupra Polului Sud pe Pământ. "Zona circumpolară de sud" este o regiune ce se întinde până la 40 de grade în jurul polului sud ceresc în care stelele sunt întotdeauna vizibile și nu dispar niciodată sub orizont. (Dacă în timpul zilei Soarele nu ar lumina, am putea vedea aceste stele rotindu-se pe cer toată ziua și toată noaptea). Printre constelațiile din această zonă se numără Crucea, Chamaelon (Cameleonul), Musca, Triangulum Australe (Triunghiul Austral) și Pavo (Păunul). Pentru regiunile mai dinspre nord de pe cer, constelațiile par să răsară în est și să traverseze lent cerul pentru a apune în vest în fiecare noapte.

JOS PE CER

Multe constelații sunt și sezoniere, apărând în momente diferite ale anului, pe măsură ce Pământul se deplasează pe orbita sa în jurul Soarelui. De exemplu, Carena și Cupa se văd cel mai bine în timpul primăverii; Balanța și Crucea se văd cel mai bine în timpul verii; Pasărea Fenix și Capricornul se văd cel mai bine în timpul toamnei; iar Eridanus (Eridanul) și Cetus (Balena) se văd cel mai bine în timpul iernii.

Pe lângă faptul că se uită la stele și identifică toate constelațiile diferite, mulți astronomi își petrec nopțile senine cercetând cerul în căutarea altor fenomene, precum galaxiile, nebuloasele (regiuni de praf și gaze luminoase), meteori, comete și planete.

GALAXII ȘI NEBULOASE

Una dintre cele mai fantastice priveliști ale bolții cerești nocturne este fâșia strălucitoare de lumină difuză ce se întinde peste ceruri, alcătuită din multe bilioane de stele care se află prea departe pentru a putea fi văzute individual. Aceasta este de fapt o vedere a propriei noastre galaxii, Calea Lactee. Deși Calea Lactee este un disc uriaș rotitor de stele, noi o vedem perpendicular pe profilul său chiar din interiorul galaxiei însăși. Această fâșie luminoasă înconjoară Pământul complet și poate fi văzută în ambele emisfere, dar ea este mai luminoasă în emisfera sudică. Cea mai mare și mai luminoasă regiune din centrul galaxiei este situată în constelația Sagittarius (Săgetătorul).

În ciuda faptului că se află la milioane de ani-lumină distanță (un an-lumină este egal cu aproape 9,5 miliarde de km) și nu pot fi văzute cu ochiul liber, alte galaxii se pot vedea cu ajutorul unui telescop și sunt descrise ca fiind situate în diferite constelații. O galaxie cunoscută astronomilor sub numele de NGC 2997 se află în constelația Antila (Pompa Pneumatică).

Nebuloasele sunt mase de gaze și praf, dintre care multe pot fi văzute cu ajutorul unui telescop sub formă de pete de ceață pe bolta cerească nocturnă. Unele nebuloase mari pot fi văzute chiar cu ochiul liber: două exemple ale acestora sunt Carina Nebula, în constelația Carena, și Orion Nebula, care poate fi văzută ca fiind parte a săbiei ce atârnă de la cingătoarea lui Orion.

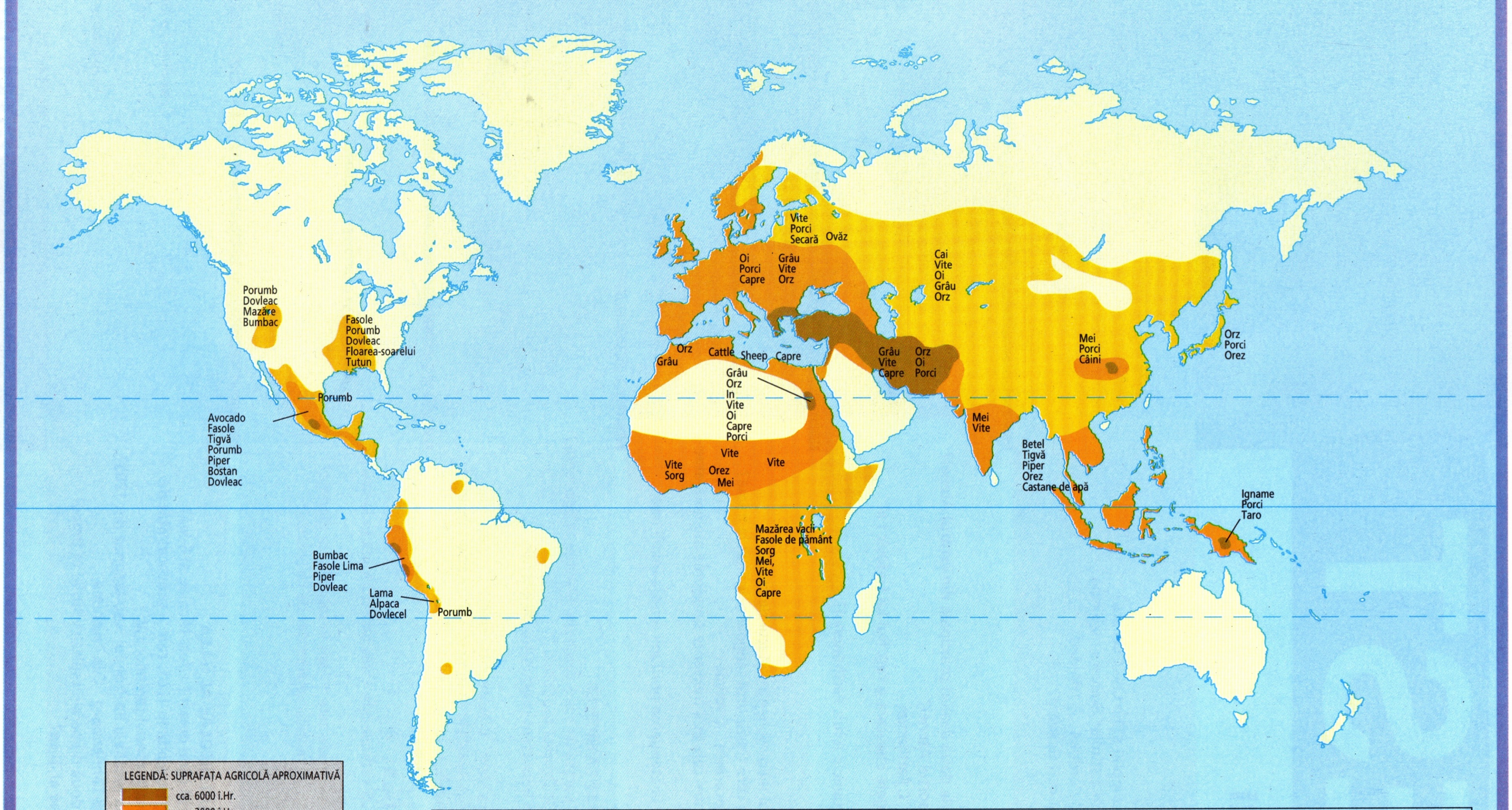
OMUL PREISTORIC



INFORMAȚII

- Evoluția omului modern (*Homo sapiens*) poate fi urmărită cu cel puțin 15 milioane de ani în urmă. În urmă cu aproximativ 1,5 milioane de ani o formă primară de om (*Homo erectus*) locuia în zone ale Asiei, Africii și Europei.
- Ridicarea lui *Homo erectus* și, în final, apariția lui *Homo sapiens* a avut loc în Pleistocenul Mijlociu (sau Epoca de Gheață), care se caracteriza prin perioade reci fluctuante. Multe regiuni temperate din ziua de azi erau reci și inospitaliere, dar acești vânători-culegători s-au adaptat unei game largi de condiții.
- Homo erectus avea fața și dinții mari, un craniu jos și o frunte foarte mică. Arheologii au găsit primele specimene pe Java în Asia de sud-est.
- În urmă cu aproximativ 250.000 de ani oamenii avansaseră suficient pentru a semăna cu omul zilei de azi. Mari descoperiri de cranii arhaice (străvechi) de *Homo sapiens* au fost găsite la Steinheim (Germania), Swanscombe (Anglia) și Broken Hill (Zambia).
- Omul de Neanderthal a evoluat în urmă cu aproximativ 100.000 de ani, dar a durat încă 60.000 de ani înainte ca o populație identică cu oamenii moderni să se răspândească rapid peste tot în lume.
- Oamenii cunoscuți sub numele de *Homo sapiens* s-au răspândit din Asia pentru a ajunge în Australia în urmă cu aproximativ 35.000 de ani. Traversând puntea de uscat reprezentată de Strâmtoarea Bering ei au pătruns în America de Nord cu aproximativ 15.000 de ani mai târziu.

ÎNCEPUTURILE AGRICULTURII



INFORMAȚII

Apariția agriculturii a fost rezultatul unei îndelungi îngrijiri a naturii de către oameni. Creșterea animalelor și agricultura s-a dezvoltat în timpul neoliticului (10.000-1000 î.Hr.), timp în care oamenii s-au așezat în societăți sătești.

Dezvoltarea producției de hrană a fost un stadiu crucial în societatea preistorică și s-a extins pe cea mai mare parte a regiunilor populate principale din lume, deși au existat regiuni izolate care au menținut o existență tradițională de vânători-culegători.

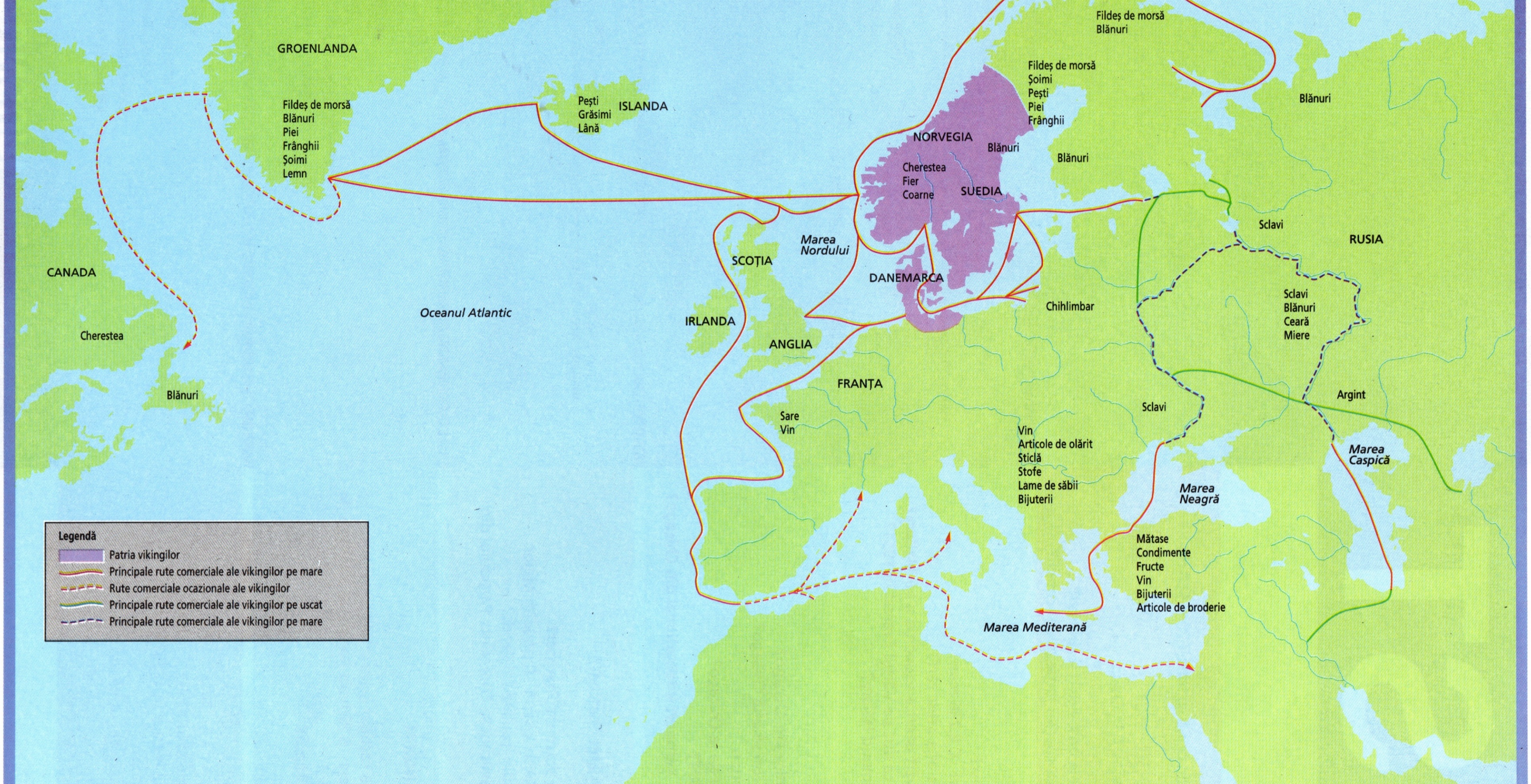
Primele cereale (grâul și orzul) au fost cultivate în Orientul Apropiat. Până în 7500-7000 î.Hr., se creșteau capre și oi în regiuni precum Iranul și Iordania. Primele forme ale creșterii vitelor au apărut în jurul Mării Mediterane până în 5500 î.Hr..

Meiul și porcii au devenit principalele produse ale primilor fermieri din China. Orezul a devenit mai târziu principala plantă cultivată în Extremul Orient. Vacile și meiul au fost principalele surse de hrană în Africa subsahariană.

Agricultura în Europa s-a extins din sud-est spre nord-vest. Fermierii din estul Mediteranei s-au deplasat treptat spre nord în timp ce comunitățile existente de vânători-culegători din aceste zone au adoptat tehnicile agricole ale acestor nou-veniți.

Fasolea, porumbul și dovleceii au fost cultivați în Americi dar creșterea animalelor nu a fost foarte importantă. Totuși, se creșteau lama și alpaca în Munții Anzi, începând din jurul anului 5000 î.Hr.

VIKINGII: EXPLORĂRI ȘI COMERȚ



INFORMAȚII

Vikingii proveneau din locurile în care azi se află Norvegia, Danemarca și Suedia. Patria lor avea un teren agricol limitat și astfel ei au fost obligați să caute noi zone de colonizare pe măsură ce populația lor a crescut.

Din 780 d.Hr. vikingii au început o serie de călătorii în căutare de noi terenuri. Ei nu doreau doar să colonizeze aceste locuri, ci aveau de gând și să găsească noi parteneri de comerț. Vikingii erau de asemenea războinici pricepuți și adesea jefuiau așezările pe care le descopereau. Pe măsură ce colonizau aceste noi ținuturi, jafurile încetau. Curând ei au adoptat obiceiurile locale și s-au căsătorit cu membri ai comunității existente.

Vikingii foloseau pentru călătoriile lor bărci lungi, înguste și ușoare, din cherestea. Acestea erau acționate de vâsle și vele. Ei foloseau în principal rute maritime, dar au navigat și de-a lungul râurilor pentru a pătrunde în interiorul continentelor. Dacă era necesar, vikingii treceau uscatul călare și iarna foloseau patine sau sănii.

Anglia a fost pentru prima dată jefuită de vikingi în jurul anului 789 d.Hr. Uneori oamenii le plăteau vikingilor taxe ëdanegeldí pentru a-i împiedica să jefuiască zona. Vikingii au colonizat tot mai mult Anglia, dar jafurile nu au încetat complet până la invazia normandă (anul 1066). Vikingii au ajuns în Scoția și Irlanda în anul 795 d.Hr. Ei au atacat Insulele Orkney și au înconjurat coasta scoțiană pentru a ajunge în Irlanda. Vikingii au părăsit Irlanda după ce normanzii le-au asediat cel mai mare port (Dublin) în anul 1100.

În 860 d.Hr. ei au ajuns în Islanda și s-au așezat în Groenlanda începând din 980 d.Hr. Există dovezi că vikingii au ajuns la ëVinlandí (Newfoundland), în Canada de azi. Vikingii au ajuns în Rusia în 860 d.Hr. și au navigat spre interior pe Marea Neagră și Marea Caspică. Invaziile în Europa de est, și la sud de Grecia, spre deosebire de jafurile din vest, se pare că au fost mai pașnice și erau bazate pe comerț cu triburile existente.

AUSTRALASIA: DESCOPERIREA ȘI COLONIZAREA EUROPEANĂ

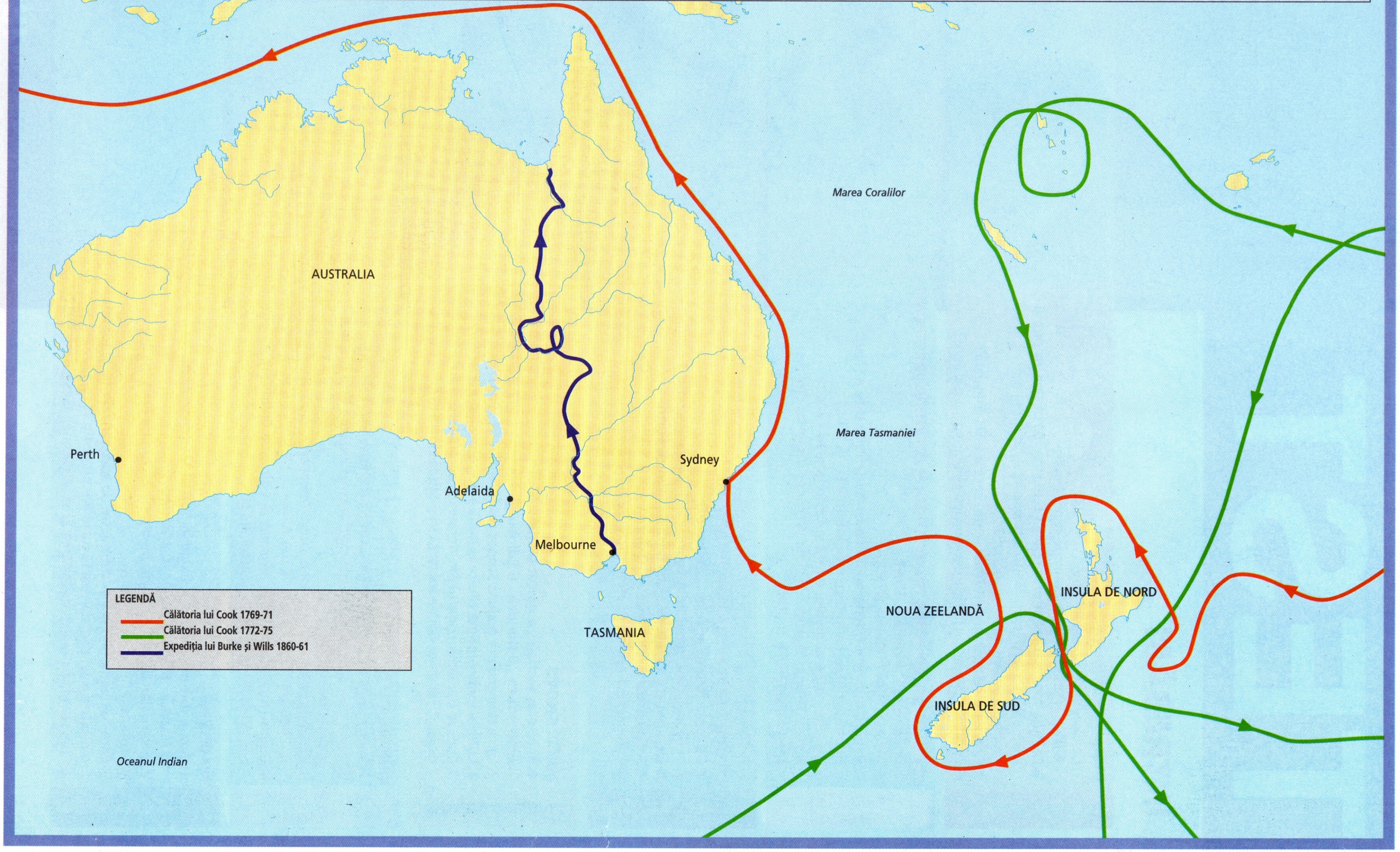
INFORMAȚII

• Australienii aborigeni s-au așezat aici în urmă cu aproximativ 40.000 de ani. În anul 1605 olandezul William Janszoon a efectuat prima localizare europeană cunoscută a Australiei. Un alt olandez, Abel Tasman, a localizat insula cunoscută azi sub numele de Tasmania în anul 1647 și a navigat și în Noua Zeelandă. William Dampier a condus prima călătorie britanică spre Australia în anul 1679.

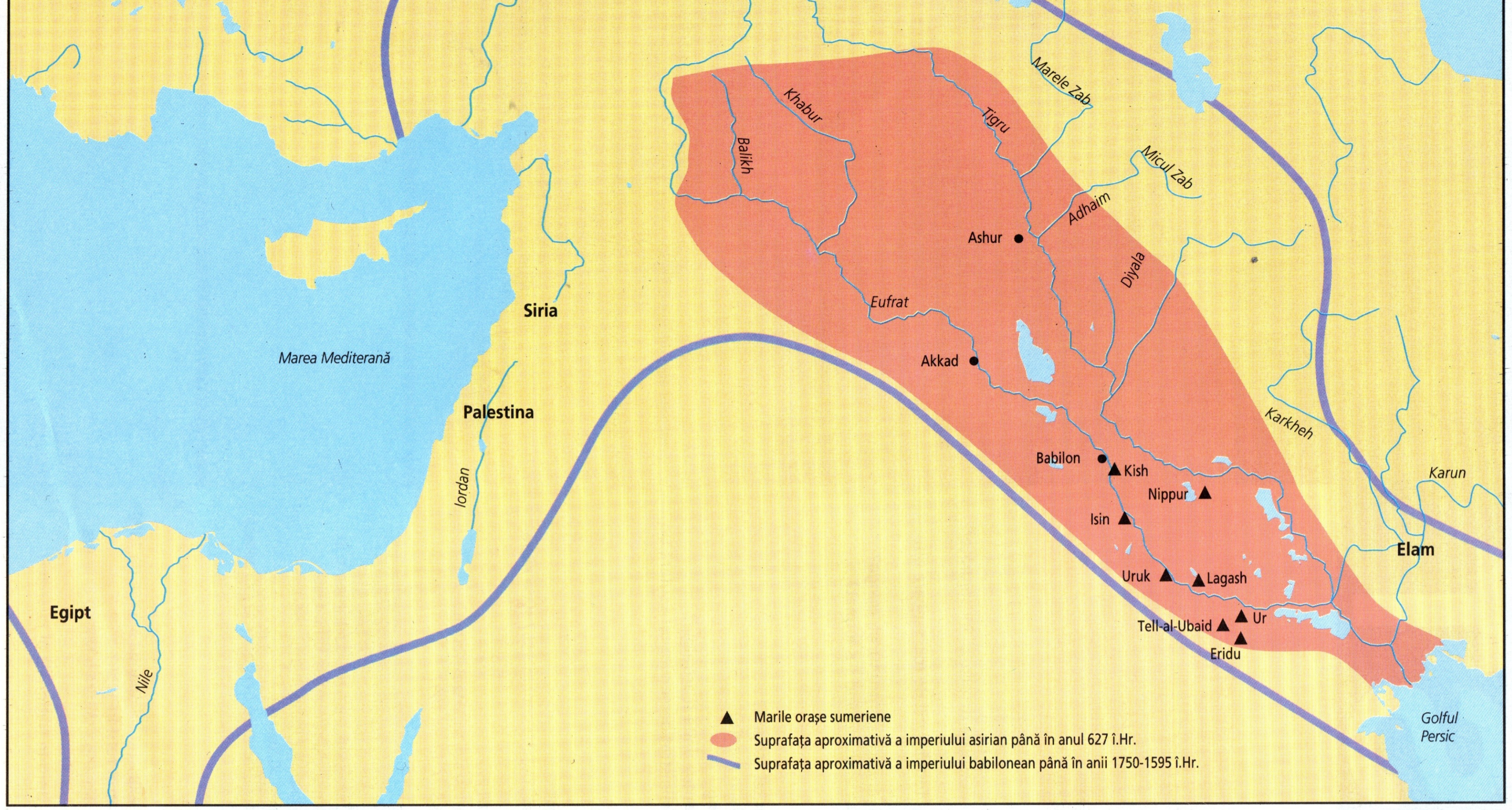
• Exploratorul britanic James Cook a vizitat părți neexplorate ale Australiei începând cu anul 1769 și a pretins coasta de sud-est pentru Marea Britanie. De asemenea, el a explorat Noua Zeelandă (1772-75). În anul 1778 britanicii au trimis 700 de infractori pentru a întemeia o colonie de pușcăriași. În secolul al 19-lea s-au dezvoltat așezări libere de-a lungul coastei la Perth Melbourne și Adelaide.

• Expedițiile spre interiorul Australiei au fost conduse de Gregory Black (1813), Charles Sturt (1828-34), Edward Eyre (1841), Ludwig Leichardt (1844-48) și Thomas Mitchell (1845-46). Edward Burke și William Wills au efectuat prima traversare a Australiei între anii 1860-61. Până în anul 1900 cea mai mare parte a ținutului fusese atinsă de exploratori europeni.

• Noua Zeelandă a fost declarată colonie britanică în anul 1810, în ciuda faptului că maurii indigeni s-au opus colonizatorilor. Așezările erau concentrate pe Insula de Sud unde creșterea ovinelor era principala activitate economică. Insula de Nord s-a deschis treptat pentru creșterea ovinelor și a animalelor pentru lapte. Apoi s-a descoperit aur în anul 1861.



VECHILE IMPERII ALE MESOPOTAMIEI



“Țara Dintre Râuri” (cunoscută civilizației grecești sub numele de Mesopotamia) se află între Tigru și Eufrat în vestul Asiei. Astăzi această suprafață este situată în cea mai mare parte pe teritoriul statului Irak.

Mesopotamia a fost probabil pentru prima dată colonizată în jurul anului 10.000 î.Hr. Cea mai veche zonă locuită era așezată în sudul Mesopotamiei și a fost colonizată în jurul anului 3200 î.Hr. Presiunile populației și lipsa de teren spre nord și est a dus la ocuparea acestei zone numite Sumer. Aceasta nu era atrăgătoare pentru coloniști deoarece consta în principal din mlaștini și deșerturi, cu arbori puțini.

În nord cădeau ploi suficiente pentru ca pe câmpii să se poată practica agricultura. În sud agricultura era posibilă doar cu irigații. Locuitorii cultivau grâu și orz și creșteau oi, porci și capre.

În urmă cu aproximativ 5.000 de ani zona a fost treptat împărțită în primele orașe-state ale lumii dominate de regi-preoți locali ce combinau autoritatea religioasă și politică. Acești conducători controlau noua ordine socială care a apărut și i-au mobilizat pe oameni să construiască orașe. Uruk, unul dintre cele mai importante orașe, s-a extins pe 100 de hectare.

Centrele orașelor aveau temple monumentale construite prin ridicarea unor terase din cărămizi cu zidurile decorate cu mozaicuri. S-au construit depozite de cereale, clădiri publice și rețele de irigații. În jurul anului 3000 î.Hr. au apărut primele forme ale scrierii ca mijloc de înregistrare, pe măsură ce societatea a devenit mai complexă. Simbolurile erau zgâriate pe table moi de lut cu ajutorul firelor de trestie.

Din jurul anului 2350 î.Hr. akkadienii din nord-vest, sub sfântul domnitor Saragon I, au cucerit Mesopotamia, unele părți ale Siriei, Asia mică și Elamul. Acest imperiu a durat până în 2230 î.Hr. dar s-a reinstalat în timpul domniei nepotului lui Saragon, Naramsin, înainte de a fi cucerit de regatele învecinate.

Sumerienii au recăpătat apoi controlul până în jurul anului 1763 î.Hr. Orașul-stat Babilon a devenit puterea dominantă și Mesopotamia de sud a devenit cunoscută sub numele de Babilonia. Ea și-a atins culmea puterii în anii 1750-1595 î.Hr. În 1450 î.Hr. imperiul intrase în declin în timp ce alte popoare au migrat în zona respectivă.

Aproximativ din 1500 î.Hr. nordul Mesopotamiei a ajuns sub regatul Mittani. La sfârșitul secolului al XV-lea î.Hr. orașul Ashur a creat un nou imperiu – Assiria – care a durat până în 609 î.Hr. Imperiul babilonian s-a reinstalat pentru o perioadă scurtă (cca 626-539 î.Hr.) până când a fost urmat de persani. Apoi a devenit o parte a imperiului parthian (secolul al 2-lea î.Hr.) și a fost cucerit de arabii musulmani în secolul al VII-lea d.Hr.

EXPANSIUNEA ROMANĂ ÎN ITALIA



Roma ocupa o poziție strategică ce conținea una dintre puținele puncte de trecere peste fluviul Tibru. Orașul-stat a ajuns să domine importantul comerț cu sare și a impus taxe pe traficul de bunuri ce trecea prin principalele rute comerciale aflate sub control roman. Înființarea unui port, Ostia, a permis Romei să își extindă comerțul peste Marea Mediterană.

Începând din secolul VIII î.Hr. romanii fuseseră periodic conduși de nobilimea din orașele-state etrusce din centrul Italiei. Expansiunea Romei a fost provocată de Etruria. Peninsula italică a fost locuită și de gali și ligurieni în nord, în timp ce orașele-state vorbitoare de limba latină locuiau sudul.

În secolul al VII-lea î.Hr. Roma și-a afirmat suveranitatea asupra teritoriului învecinat, în special de-a lungul fluviului Tibru. Printr-o serie de campanii militare romanii i-au absorbit treptat pe etrusci. În 396 î.Hr. Roma a repurtat o victorie importantă împotriva orașului etrusc Veii, dar armata sa a fost mai târziu învinsă de gali în Bătălia de pe râul Allia în același an.

În 389 î.Hr. Roma își reconstruia puterea și își extindea controlul peste orașele din apropiere.

Între anii 349-290 î.Hr. armata romană a luptat împotriva samniților din centrul Italiei în trei războaie mari. Samniții, împreună cu aliații lor etrusci și gali, au fost în cele din urmă înfrânți de romani care au ajuns puterea dominantă în peninsula italică.

În 275 î.Hr. Roma l-a învins decisiv pe regele Epirusului din vestul Greciei. Armata lui ajutase orașele grecești din sudul Italiei să lupte împotriva dominației romane. În 264 î.Hr. Roma a încercat să preia controlul asupra Siciliei, de la cartaginiezii din Africa de Nord și orașul-stat grecesc Siracusa. Trupele romane i-au învins pe cartaginiezi pe insulă și apoi au dus o serie de bătălii pe mare.

Roma nu și-a folosit supremația militară doar pentru a domina Italia, ci a creat un sistem de alianțe cu orașele și coloniile de cetățeni din punctele strategice. Roma, centrul imperiului, a fost construit utilizându-se deprinderile de construcții civile aduse de etrusci. Ei foloseau tunele pentru a drena suficient teren pentru un oraș centralizat pentru a uni comunitățile separate care au locuit inițial munții de lângă fluviul Tibru.

Roma a fost condusă de regi până ce a fost declarată republică în 507 î.Hr. Aceasta a durat timp de 500 de ani până când în 49 î.Hr. a izbucnit războiul civil. Roma a ajuns sub controlul unui împărat. Imperiul a atins cea mai mare extindere în 220 d.Hr.

AMERICA DE NORD – PRIMII COLONIȘTI



Continentul America de Nord a fost inițial locuit de triburi indigene care se trăgeau din popoare asiatice care s-au așezat acolo în urmă cu aproximativ 40.000 de ani. Colonizarea europeană a început la sfârșitul secolului al XIV-lea.

Interesul englezilor pentru America de Nord a fost trezit în 1497 când marinarul italian John Cabot a pretins pentru coroana englezească zone bogate de pescuit, în dreptul a Newfoundland-ului de azi, în Canada. Prima așezare englezească permanentă, Jamestown, nu a fost întemeiată decât în 1607. Orașul a fost înființat de coloniști trimiși în Lumea Nouă de către Compania Virginia. În ciuda problemelor financiare de la început, colonia a pus fundațiile unei bune economii după introducerea tutunului ca plantă cultivată pentru comerț, începând din 1612.

În 1620 Frații Pelerini, o ramură a bisericii protestante din Anglia, au navigat spre America de Nord pentru a găsi terenuri noi și a se bucura de libertate religioasă. Ei au fondat Colonia Plymouth Bay, cea de-a doua așezare englezească permanentă din America de Nord, în ceea ce se numește azi Massachusetts. Colonia Massachusetts Bay a fost fondată de puritani, o altă sectă protestantă, în 1628. Unii dintre coloniștii așezării s-au mutat apoi la Connecticut și Rhode Island.

În 1691 Colonia Massachusetts Bay a primit un tratat formal care a inclus Plymouth Bay între granițele sale. New Hampshire, o parte a Coloniei Massachusetts Bay, s-a separat în 1692.

Virginia a devenit colonie regală în 1624, având propria administrație locală. În 1700 colonia avea o populație de 58.000 de coloniști. Expansiunea spre vest a adus în scurt timp colonia în conflict cu americanii băștinași.

Noua Olandă, inițial colonie olandeză, a ajuns sub Coroana Englezească în 1664. Pennsylvania a fost fondată de către William Penn în 1681 și în scurt timp a devenit o regiune agricolă prosperă. În 1702 Coroana a format provincia regală New Jersey după contopirea a două colonii. În 1719 Carolina de Sud a devenit colonie regală și același lucru s-a întâmplat zece ani mai târziu cu Carolina de Nord.

Coroana controla coloniile prin numirea guvernatorilor regali care aveau responsabilitatea de a numit diferiți oficiali și aveau o influență considerabilă în chestiunile coloniale. Ei apărau interesele politice și economice ale Coroanei, în special în domeniul comerțului și al taxelor, care au devenit chestiuni disputate pentru coloniști.

EXPLORAREA ȘI COLONIZAREA AMERICII



Primii exploratori europeni în America de Nord se crede că au fost vikingii, care au traversat Oceanul Atlantic în secolul al X d.Hr., dar abia la sfârșitul secolului al XV-lea explorarea a început cu adevărat în timp ce europenii căutau un traseu comercial spre Asia. Cristofor Columb a descoperit ceea ce numim în prezent Caraibe în 1492. O expediție englezească condusă de John Cabot se crede că a navigat în jurul coastei a ceea ce se numesc în ziua de azi Labrador, Newfoundland și Nova Scotia în Canada. Apoi au navigat echipaje olandeze, portugheze și spaniole spre terenurile de pescuit din nord-vestul Oceanului Atlantic.

Prima explorare a "Indiilor de Vest" de către Columb a fost urmată de o serie de "conchistadori" aflați în căutarea aurului și a prestigiului. Ei au descoperit repede că Insulele Caraibe nu aveau metalele și pietrele prețioase pe care le căutau ei și au început să navigheze spre continentul american. Amerigo Vespucci a venit cu nava din Spania în 1499 și a debarcat pentru prima oară pe continentul America de Sud, care i-a preluat numele începând din 1507.

În 1513 Juan Ponce de León a debarcat în Florida în timp ce căuta un ținut misterios. El a devenit primul spaniol care a debarcat în SUA de astăzi. El a continuat pe coasta de est în sus dar nu era echipat adecvat pentru o explorare spre interior a terenului pe care l-a văzut. Diego Mirvelo, în 1516, și Francisco Fern·ndez de Córdoba, în 1517, au efectuat călătorii spre coasta Floridei. Ponce de León a murit în timp ce conducea o altă expediție în 1521. Între timp Magellan a explorat coasta de est a Americii de Sud în 1519, descoperind Strâmtoarea Magellan în vârful Americii de Sud, și continuând să navigheze în jurul lumii.

O expediție spre capitala aztecă Tebochititlán (Mexico City din prezent) a fost lansată de Hernán Cortes în 1519. Scopul său era de a-i învinge pe azteci, de a stabili controlul spaniol și de a converti poporul indigen la creștinism. El a distrus capitala și a început colonizarea Mexicului din ziua de azi.

Jacques Cartier a condus o expediție franceză spre Canada zilei de azi, între anii 1534-35, pătrunzând în interior de-a lungul Râului Sf. Laurențiu. O altă expediție a fost condusă de Lordul de Roberval și Cartier în 1541. Cartier spera să găsească pietre prețioase și minerale, dar căutarea sa s-a dovedit zadarnică.

Anglia se baza pe companii comerciale private pentru a explora America de Nord. În anii 1576-78 marinarul englez Martin Frobisher a primit fonduri de la Compania Muscovy pentru a găsi o trecere nord-vestică prin centrele comerciale ale Asiei. Căutarea sa a eșuat dar marinarii au continuat să caute această rută greu de găsit spre Orient, și să întemeieze noi piețe în America de Nord.

IMPERIUL HABSBURGIC: SECOLELE X-XVIII



Istoria dinastiei Habsburgilor poate fi urmărită până în secolul al X-lea. Combinația de titluri moștenite și alese au dat dinastiei o putere mare în Europa timp de aproape 1.000 de ani.

Inițial ea deținea pământuri în Alsacia și nord-vestul Elveției. Dinastia și-a luat numele de la Castelul Habsburg din Aargau, Elveția – primul conte înregistrat a fost Otto (decedat în 1111). Nepotul său, Contele Albert al III-lea (decedat în 1199) a moștenit pământuri în Alsacia Superioară, Baden și Elveția.

Aceste pământuri i-au fost transmise lui Rudolf al II-lea (decedat în 1232) și Albert al VI-lea (decedat în 1240). Când Contele Rudolf al IV-lea a devenit Regele germanilor el a dobândit Austria, Carniola și Stiria după moartea Regelui Ottocar al II-lea al Boemiei, în 1278. Carintia a fost dobândită în 1335.

În 1379 ținuturile habsburgice au fost împărțite între două ramuri ale dinastiei. Achizițiile teritoriale, inclusiv Tirolul (1363), Istria de nord-est (1374) și Trieste (1382), au continuat și Habsburgii exercitau influență asupra unui număr din ce în ce mai mare de regate. Frederick al V-lea, Regele germanilor, a fost încoronat ca Sfântul Împărat Roman Frederick al III-lea în 1452 și Habsburgii au păstrat acest titlu până în secolul al XIX-lea. Teritoriile lor habsburgice au fost unite sub fiul lui Frederick al III-lea, Maximilian I, la sfârșitul secolului al XV-lea. Prin căsătoria lui cu Maria de Burgundia (1477) el a dobândit Olanda, Luxembourgul și Burgundia.

Căsătoria fiului lor, Filip I de Castilia, cu Joanna de Castilia l-a adus pe fiul mai mare al lui Filip la tronul Spaniei ca și Carol I în 1515, iar apoi el a fost încoronat ca Sfântul Împărat Roman Carol al V-lea în 1519. Napoli, Sicilia, Sardinia și teritorii din Lumea Nouă au fost de asemenea adăugate la imperiu.

Puterea Habsburgilor a ajuns la apogeu sub Carol al V-lea. Însă tot în această perioadă au izbucnit răzvrătirile care în cele din urmă au erodat puterea imperiului. Printre acestea s-a numărat apărarea Europei Centrale împotriva turcilor; susținerea bisericii catolice împotriva reformei protestante; și apărarea puterii Habsburgilor împotriva înălțării Franței. Moartea lui Carol al V-lea a dus la divizarea puterii habsburgice între fiul său, Filip al II-lea al Spaniei, și fratele său, Ferdinand I al Austriei, Boemiei și Ungariei, care l-a urmat pe Carol ca Sfânt Împărat Roman în 1558.

Liniile spaniolă și austriacă au cooperat în Războiul de Treizeci de Ani (1618-48) și s-au opus francezilor în cel de-al Treilea Război Olandez (1672-78) și în Războiul Marii Alianțe (1688-97).

În Războiul Succesiunii Spaniole, provocat de sfârșitul liniei habsburgice spaniole în urma morții Regelui Carol al II-lea (1700), familia și-a pierdut controlul asupra Spaniei. Ea a păstrat Olanda și Lombardia austriacă și a recucerit Ungaria de la turci.

Dinastia Habsburgilor a rămas o putere europeană majoră în secolul al XVIII-lea. Imperiul avea o armată cu experiență, un serviciu civil educat și cuprindea un teritoriu întins cu locuitori germani, slavi, italieni, unguri și români.

EXPANSIUNEA IMPERIALĂ CHINEZĂ



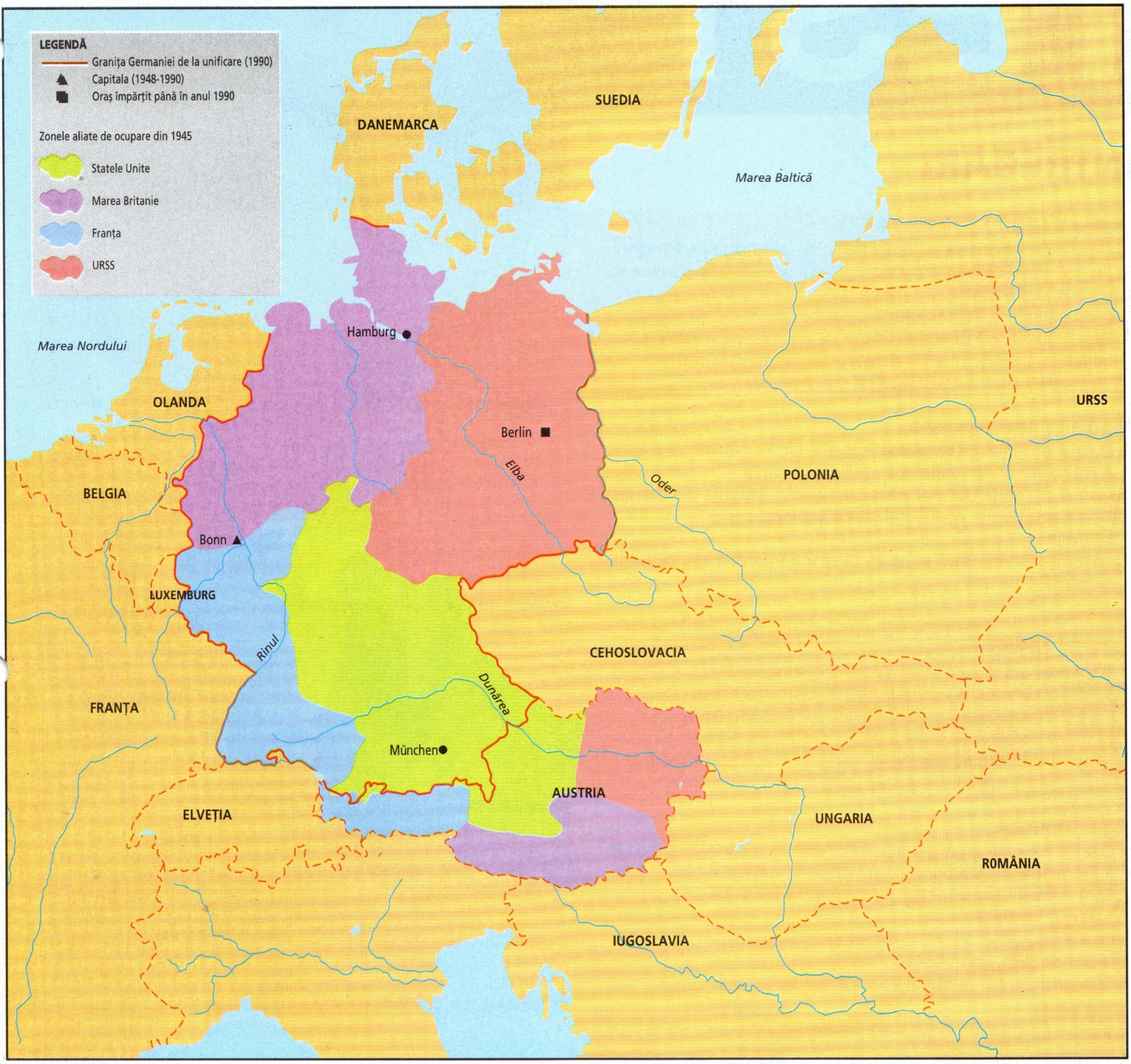
Împărații Ming, care au condus China din 1368 până în 1644, au aparținut uneia dintre cele mai durabile și mai stabile dinastii din istoria chinezească. Șaisprezece împărați Ming au condus China înainte ca o serie de probleme să conducă la căderea lor. În 1616 Nurachi (1559-1626) din dinastia Manchu s-a ridicat pentru a provoca puterea dinastiei Ming. Manchu, din regiunile Manciuriei și ale Liaotangului din nordul Chinei, se trăgeau din triburile Juchen (cunoscute sub numele de dinastia Chin) care fuseseră domnitori în timpul secolului al XII-lea. În 1635, Abahi, fiul lui Nurachi, a adoptat numele chinezesc de Ch'ing pentru dinastia sa.

Manchu au realizat victorii importante asupra forțelor Ming în'anii 1619 și 1621, și au ocupat întregul teritoriul de nord-est al împărăției. Manchu au continuat să atace pământurile Ming și au amenințat de două ori Pekingul (1619, 1621). Puterea Manchu era subminată și de criza economică din timpul anilor 1630 și 1640 în regiunile sale cele mai prospere. Dezastrele naturale au dus la recolte slabe la începutul secolului al XVII-lea și la revolte ale țăranilor. Rebelii din nord-vest au atacat nordul și sud-vestul Chinei. În 1644 ei au ocupat Pekingul unde curtea imperială era deja subminată de diviziunile interne. Manchu i-au expulzat apoi pe bandiți din Peking și au preluat puterea.

De-a lungul mai multor decenii Manchu și-au extins treptat controlul peste întreaga China. Populația a crescut de la 150 de milioane de locuitori în timpul conducerii Ming până la 450 de milioane de locuitori sub dinastia Ch'ing. Ei au atins culmea puterii sub domniile îndelungate ale lui K'ang-hsi (1661-1722) și Ch'ien-Lung (1736-95). Imperiul s-a extins ajungând să cuprindă Mongolia Exterioară, Turkistanul Chinezesc (acum provincia Sinkiang), Tibetul și Taiwanul. În 1689 China a ratificat un tratat cu Rusia pentru a determina granița între cele două puteri. Domnia chinezească nu se mai extinsese atât de departe înspre vest din timpul dinastiei mongole YȚan (1279-1368).

Manchu s-au bazat pe sistemul administrativ imperial existent pentru a menține puterea. Teritoriile noi vaste pe care le-au dobândit au fost de asemenea conduse prin nou înființata Curte Colonială care acționa prin conducători și șefi locali. Economia a înflorit în timpul perioadei Manchu de început. S-au extins atât comerțul cât și agricultura. A fost de asemenea o vreme a unei mari creativități în pictură, tipar și porțelan. Presiunile din partea populației aflate în creștere și a concentrării deținerilor de pământ au început totuși curând să submineze imperiul.

GERMANIA DUPĂ CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL



În mai 1945 perioada nazistă a luat sfârșit când forțele germane s-au predat în fața forțelor aliate. Această predare necondiționată a dus la împărțirea Germaniei în patru zone de ocupare militară aliată (franceză, britanică, SUA și sovietică). Capitala germană Berlin a fost de asemenea împărțită între aliați. Zona aflată la est de râurile Oder și Neisse a fost ocupată de polonezi și URSS. Peste 9,5 milioane de germani au fost expulzați din această regiune. Zonele aliate vestice au stabilit treptat o economie de piață pentru a ajuta țara zguduită de război. S-au stabilit bazele unui sistem politic federal și democratic.

În zona aflată sub control sovietic a apărut un regim comunist autoritar și o economie planificată central.

Pe măsură ce "Războiul Rece" între est și vest s-a intensificat, sovieticii au devenit din ce în ce mai ostili față de eforturile forțelor aliate de unificare politică și economică a Germaniei. În anii 1948-49 sovieticii au impus o blocadă asupra sectoarelor de vest a Berlinului. Puterile vestice au reacționat prin aprovizionarea Berlinului de vest cu alimente și combustibil pe calea aerului până când sovieticii au ridicat blocada. În 1949 s-a emis o constituție provizorie și zonele SUA, franceze și britanice au devenit Republica Federală Germană (RFG). Conducătorul creștin democrat Konrad Adenauer a devenit primul cancelar și l-a numit pe Ludwig Erhard pentru a iniția o serie de reforme economice pentru reconstrucția țării.

Republica Democrată Germană (RDG) a inițiat de asemenea reconstrucția economică însă sistemul centralizat adesea nu reușea să satisfacă nevoile populației. Mii de germani au fugit de represiunea politică și greutățile economice din est. În 1952 RDG și-a închis granițele cu RFG și din 1961 a construit un zid pentru a împărți Berlinul și a opri fizic exodul spre vest.

Germania de vest s-a bucurat de stabilitate politică, creștere economică și creșterea nivelului de trai. În timpul anilor 1950 ea și-a dezvoltat politica externă, relațiile franco-germane îmbunătățindu-se considerabil. RFG a urmat de asemenea o politică de destindere cu Europa de est începând din anii 1960. Germania de vest s-a alăturat Comunității Economice Europene în 1957 și de atunci a devenit cel mai influent stat din Europa. Acum ea este o forță de vârf în spatele integrării economice și politice pentru continent.

În 1989 puterea comunistă a căzut în Europa de est și mii de cetățeni RDG au trecut în vest. În urmă creșterii forțelor prodemocrație din RDG cele două state germane au reușit reunificarea în 1990, Berlinul devenind din nou capitala. Guvernul și-a început eforturile de a rezolva problemele economice, sociale și de mediu considerabile ale fostelor zone comuniste.

CHINA: DE LA NAȚIONALISM LA COMUNISM



În 1911 conducătorul rebel Sun Yat-Sen a detronat dinastia conducătoare Manchu din China și a fondat partidul naționalist Gomindang pentru a conduce țara. În tulburările politice și civile care a urmat a apărut un grup de generali (lorzi ai războiului) puternici. Ei au luptat cu armatele Gomindangului pentru a prelua controlul asupra regiunilor Chinei.

În 1921 un grup de radicali chinezi a înființat Partidul Comunist Chinez. Comuniștii au fost impulsionați de patronii lor politici din Uniunea Sovietică să lupte alături de Gomindang pentru a prelua controlul în China și a-i suprima pe lorzii războiului. Alianța care a rezultat trebuia să fie un aranjament temporar până când comuniștii chinezi îi înlăturau de la putere pe naționaliști.

Tsiang Kiai-Che a devenit lider Gomindang după moartea lui Sun Yat-Sen în 1925. El s-a întors repede împotriva Partidului Comunist și în 1927 a masacrat mii de suporteri ai acestuia în orașul Shanghai.

Apoi a fost declarată Republica Naționalistă China și ca răspuns la aceasta comuniștii s-au înarmat împotriva foștilor lor aliați.

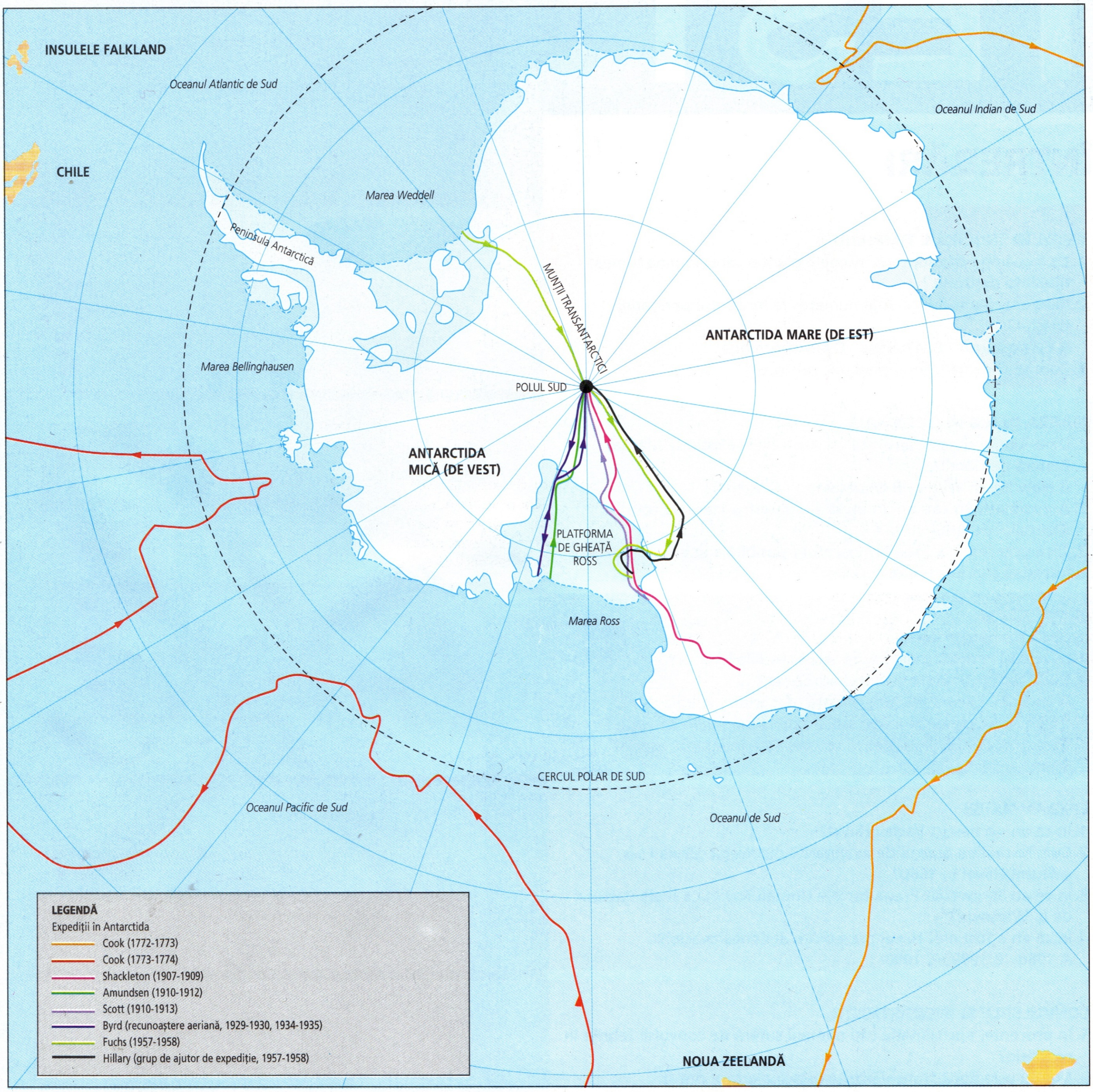
Mao Tzedun a apărut ca lider al Partidului Comunist în timpul crudului război civil. El a ajutat la alcătuirea unei uriașe armate formată din țărani pentru a lupta împotriva forțelor Gomindang. El a adoptat tactici de gherilă pentru a contracara superioritatea numerică și materială a adversarilor săi. Un stat comunist independent (sau "sovietic") a fost înființat în provincia Jiangxi însă Gomindangul a încercuit zona bazei comuniste.

Pentru a scăpa de anihilare, Mao a condus armata și urmașii acesteia într-un marș istoric de 10.000 km până la Shaanxi în nord. În timpul Marșului cel Lung (1934-35) ei au mobilizat forțe de susținere uriașe dar Japonia era tot mai amenințătoare și a invadat China în 1936.

În fața amenințării japoneze, comuniștii chinezi și naționaliștii Gomindang s-au unit pentru a lupta împotriva invadatorilor până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial în 1945. În 1946 a fost reluat Războiul Civil și membrii Gomindang au suferit o serie de înfrângeri în ciuda superiorității lor materiale.

În 1949 Tsiang Kiai-Che a fost obligat să fugă pe insula Taiwan și forțele comuniste au ocupat Pekingul, capitala țării. Mao a fost apoi proclamat liderul noii Republici Populare Chineze.

EXPLORAREA ANTARCTIDEI



Antarctida, cel mai sudic și al cincilea cel mai mare continent, acoperă aproximativ 14,2 milioane de km². Suprafața înghețată conține aproximativ 30 de milioane de km³ de gheață și este împărțită în regiunile estică și vestică de lanțul muntos transantarctic lung de 3.000 km.

Potrivit legendelor maore din Noua Zeelandă, o expediție cu canoe condusă de Ui-te-Rangiora a navigat pentru prima dată spre apele înghețate ale Antarctidei în jurul anului 650 d.Hr. Prima expediție europeană care a traversat Cercul Polar de Sud a fost condusă de englezul James Cook (1773-75) în timpul unei navigări istorice în jurul globului.

Primele expediții care au văzut continentul au fost conduse de rusul Faddei Bellinghausen (1819-21), englezul Edward Bransfield (1820) și americanul Nathaniel Palmer cu englezul George Powell (1821-22).

Aceste expediții au descoperit și au cercetat insulele. Următoarele călătorii au fost efectuate de englezul John Biscoe (1830-33). Cartografierea liniei de coastă antarctice a avansat între anii 1837-43 datorită explorărilor franceze, britanice și americane importante.

Înțelegerea științifică și geografică a Antarctidei a progresat mult în timpul "Erei eroice" a explorărilor (aprox. 1900-20). Exploratorii englezi Robert Scott și Ernest Shackleton au efectuat trei expediții de pionierat spre interior (1901-13). Expediția norvegianului Roald Amundsen a ajuns la Polul Sud al rotației Pământului în 1911, învingându-l pe Scott care a sosit în 1912.

Unul dintre primele zboruri deasupra Antarctidei a fost efectuat de americanul Richard Byrd care a zburat peste Polul Sud în 1929. Primul zbor peste Antarctida a fost efectuat în 1935 de către americanul Lincoln Ellsworth și canadianul Herbert Hollick-Kenyon. S-au obținut informații considerabile din fotografierile aeriene din această perioadă.

Între anii 1908 și 1942 mai multe națiuni au cerut suveranitate asupra anumitor părți ale Antarctidei. În 1957 o traversare pe uscat a continentului a fost realizată de o expediție a Commonwealth condusă de Vivian Fuchs și Edmund Hillary.

Antarctida rămâne importantă pentru mai multe țări, din motive comerciale și științifice. Acum acestea conlucrează pentru protecția acestui continent unic și vulnerabil.

EXPLORAREA REGIUNII ARCTICE



În secolele XV și XVI națiunile maritime puternice ale Europei au început să caute rute navale spre bogățiile Extremului Orient și ale insulelor din Oceanul Pacific, ca alternativă pentru ruta terestră problematică prin Orientul Mijlociu. Spania și Portugalia au revendicat rutele navale sudice prin America de Sud și sudul Africii. Marea Britanie și Olanda au căutat spre nord după o altă rută în Pacific prin Rusia, America sau regiunea polară.

În 1553 marinarii englezi Richard Chancellor și Sir Hugh Willoughby au navigat din Marea Britanie în căutarea unei rute spre Cathay (China). Chancellor, care a fost separat de Willoughby, a ajuns în Marea Albă dar a ajuns aproape de Arhanghelsk, în Rusia, în loc să găsească Oceanul Pacific. El a traversat terenul până la Moscova, unde a stabilit fundațiile pentru viitoarele legături comerciale anglo-ruse. În timpul unei a doua călătorii, în 1556, Chancellor s-a înecat. Willoughby a navigat mai departe până la Marea Barents însă expediția a pierit în condițiile înghețate ale Regiunii Arctice.

Sir Martin Frobisher a reluat căutarea după Pasajul de nord-vest în 1576. El a pornit pe mare cu două nave care au localizat Groenlanda probabil înainte de a fi separate în timpul unei furtuni. O navă s-a întors acasă însă nava lui Frobisher a continuat să navigheze până pe coasta canadiană. Într-un golf, care a fost numit după Frobisher, ei au întâlnit eschimoși și au luat un prizonier. Călătoriile ulterioare au fost efectuate în 1577 și 1578 dar acestea căutau aur și nu un pasaj.

În 1585 exploratorul englez Davis a navigat puțin spre nord de Cercul Polar de Nord, apoi s-a întors spre sud la Istmul Cumberland. Alte expediții în anii 1586-7 au adunat informații despre Regiunea Arctică. Davis era motivat de interes științific și călătoriile sale au dezvăluit mai multe despre Arctica decât orice explorare anterioară. Următoarele explorări engleze pentru găsirea Pasajului Nord-Vestic, în anii 1500, au fost sortite eșecului.

Între timp olandezii au căutat pe mări un Pasaj Nord-Estic spre Asia. Călătoriile au fost efectuate de Olivier Brunel (1584) și Willem Barents (1594-96). Barents a ajuns în Marea Kara, numită Insula Urșilor, și la grupul de insule Spitzbergen. În ultima sa călătorie a fost abandonat pe Novaya Zemlya după ce nava sa a fost prinsă în ghețari. În 1597 supraviețuitorii au fost salvați de Jacob van Heemskerck după ce Barents a murit.

După ce olandezii au reușit să deschidă o rută comercială sudică spre Asia ei au renunțat la căutările lor în nord. Explorarea Regiunii Arctice, atât pe uscat cât și pe mare, a continuat în secolele următoare.

STATELE MODERNE PROVENITE DIN FOSTA IUGOSLAVIE



În 1945 conducătorul socialist Mareşalul Tito a întemeiat republica Iugoslavia. Aceasta era o federaţie de şase republici nominal independente: Croaţia, Muntenegru, Slovenia, Bosnia-Herţegovina, Macedonia şi Serbia (care includea cele două provincii autonome Kosovo şi Vojvodina).

După moartea lui Tito, în 1980, federaţia a început să se clatine pe fondul tensiunilor naţionaliste şi etnice. Aceasta a dus la prăbuşirea Iugoslaviei după ce Slovenia şi Croaţia şi-au declarat independenţa în 1991. Războiul a izbucnit în Croaţia şi Bosnia când acestea au părăsit federaţia. Populaţiile minoritare sârbe din aceste republici au fost hotărâte să rămână în federaţia iugoslavă, dominată de Serbia, şi au fost sprijinite puternic de guvernul central din Belgrad.

Expulzarea sistematică şi măcelărirea grupărilor etnice rivale (numită "purificare etnică") în aceste războaie civile a costat viaţa multor civili şi a creat o masivă criză de refugiaţi. În 1993 musulmanii bosniaci au fost asediaţi de sârbii bosniaci în jurul capitalei republicii, Sarajevo. Ei luptau şi cu croaţii etnici din Bosnia centrală care doreau să se unească cu Croaţia. Eforturile ONU pentru menţinerea păcii s-au dovedit zadarnice în timpul acestei perioade haotice.

În cele din urmă SUA şi-a exercitat influenţa pentru a determina părţile oponente să se angajeze în discuţii de pace. Acest lucru a avut ca rezultat Tratatul Dayton (1995) care a creat scheletul pentru două entităţi autoguvernatoare care urmau să fie create în Bosnia. O forţă de menţinere a păcii, condusă de trupe NATO, a fost înfiinţată pentru a ajuta la implementarea tratatului. În acelaşi an Croaţia a recapturat teritorii considerabile pierdute în faţa sârbilor în campaniile anterioare. Apoi a fost stabilită o pace tulburată.

Fosta Iugoslavia a rămas o regiune volatilă în timp ce acest teritoriu distrus de războaie a încercat să treacă peste disputele teritoriale şi cele etnice. În 1998 a izbucnit războiul în Kosovo, unde populaţia, în principal albaneză, a fost privată de autonomia sa de către naţionaliştii sârbi aflaţi la conducere la Belgrad. Luptătorii pentru libertate din Kosovo şi forţele sârbe s-au implicat într-un conflict sângeros de război civil. Ca reacţie la criza umanitară din ce în ce mai mare şi la instabilitatea regională, în 1999 NATO a lansat o campanie pentru a opri atacurile sârbe asupra civililor. Astăzi fosta Iugoslavia încearcă să dobândească stabilitate politică, socială şi economică după mai mult de zece ani de turbulenţe.

EXPLORAREA AFRICII DE CĂTRE PORTUGHEZI



În 1415 portughezii au ocupat Cueta din Marocul de azi. După această victorie asupra musulmanilor în Africa de Nord portughezii s-au îmbarcat într-o serie de expediții în jurul continentului necunoscut al Africii și al apelor neexplorate ale Oceanului Atlantic. Henric Navigatorul a susținut o serie de expediții portugheze și a finanțat proiecte pentru a le da marinarilor cunoștințele și navele necesare.

Portugalia dorea să găsească un pasaj spre Asia deoarece musulmanii din Africa de Nord au monopolizat ruta terestră. Ei au vrut să își răspândească religia și să găsească legendarul regat creștin al lui Prester John.

În anii 1420 și 1430 Portugalia a început să colonizeze Insulele Canare, Azore și Madeira, folosite ca baze pentru călătorii pe coasta Africii de Vest. În 1433 o expediție a navigat în cele din urmă dincolo de puhoaiele grele ale Insulelor Canare și în 1441 Antao Gonsales și Nuno Tristao au ajuns la Capul Branco. În 1444 Dinis Dias a adus primii sclavi în Portugalia. Fernao Gomes a început explorarea sistematică de-a lungul coastei Africii de Vest și a ajuns pe coasta Gabonului în 1474.

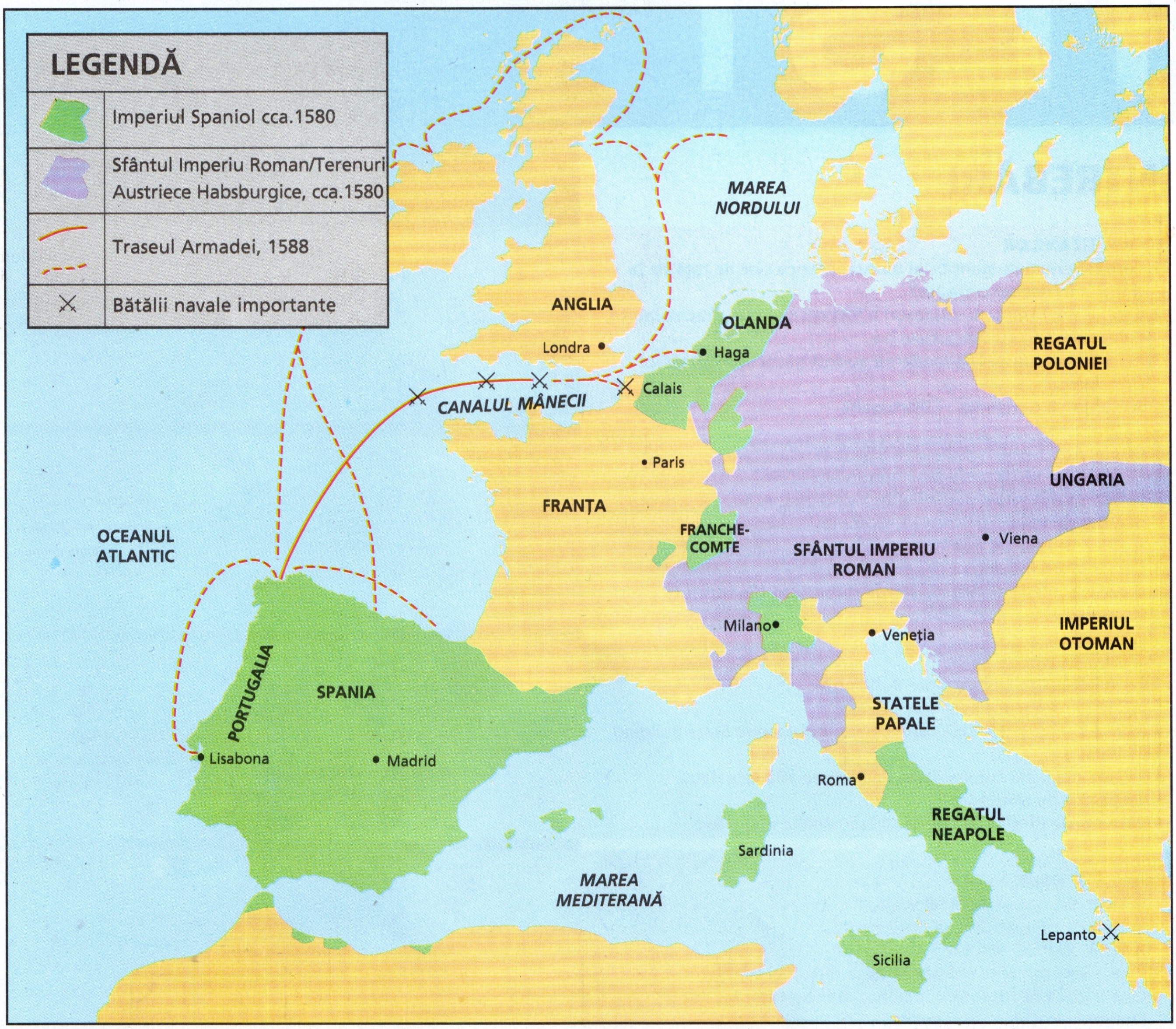
Navele opreau din ce în ce mai des de-a lungul coastei și navigau în gurile de râu pentru a face comerț cu regatele africane. Diogo Cao a condus primele nave portugheze în gura Fluviului Congo și a stabilit legături comerciale cu interiorul.

Regele Ioan al II-lea, încoronat în 1481, a încurajat o nouă serie de expediții, care au culminat cu călătoria lui Bartolomeu Dias spre vârful Africii (în 1487). În același an Pedro da Covilha a lansat o expediție spre Etiopia pentru a găsi regatul lui Prester John, și s-au stabilit legături comerciale cu Mozambicul, Malindi și Mombasa. În 1497 Vasco da Gama a navigat în jurul Capului Bunei Speranțe spre Africa de Est, apoi spre Asia.

De-a lungul coastei Africii, portughezii au stabilit baze fortificate pentru a-și aproviziona navele și activitățile comerciale. În cele din urmă ele au devenit centre ale comerțului cu sclavi.

Însă interesul portughezilor nu era de a ocupa sau a coloniza terenuri ci de a realiza legături comerciale și a-și proteja rutele importante în jurul Africii spre bogățiile Asiei. Totuși, contactul portughezilor cu popoarele indigene a avut un oarecare impact, cu puteri, precum monarhia Kongo, formând alianțe cu portughezii și convertindu-și conducătorii la creștinism. Aceste dezvoltări economice și maritime au făcut ca Portugalia să ajungă o importantă putere europeană.

SPANIA PE VREMEA LUI FILIP AL II-LEA



Filip al II-lea, fiul Sfântului Împărat Roman Carol al V-lea, s-a născut în 1527. A avut patru soții: Maria de Portugalia (1543-45), Maria I de Anglia (1554-58), Elisabeta de Valois (1559-68) și Ana de Austria (1570-80). Fiul Anei a devenit mai târziu Filip al II-lea.

Carol al V-lea i-a oferit fiului său controlul asupra Milanului (1540), Neapolelui și Siciliei (1554), Olandei (1555), Spaniei și coloniilor sale (1556) și la scurt timp asupra ținutului Franche-Comte. Unchiul lui Filip, Ferdinand, a fost după tatăl său Sfânt Împărat Roman.

Filip al II-lea și-a condus vastul imperiu din Spania și nu și-a vizitat niciodată celelalte regate. El a încercat să își controleze terenurile printr-un sistem administrativ care era grav slăbit de încercarea sa de a aborda fiecare chestiune neținând cont de priorități. Regele a transferat putere nobilității favorizate dar se temea de conspirații. El se îndoia chiar de loialitatea apropiaților săi. Acest lucru i-a subminat grav puterea de conducere. Guvernul său a fost slăbit și de scindări interioare și suspiciune.

Una dintre provocările de politică externă ale lui Filip a fost amenințarea Imperiului Otoman în Marea Mediterană. După ce a dus o serie de bătălii navale, Filip a câștigat o victorie decisivă la Lepanto (1571). Următoarea provocare a venit din partea protestanților ce s-au revoltat împotriva regelui catolic din anii 1560. Filip, catolic convins, a devenit preocupat de apărarea religiei împotriva reformei protestante în Europa de vest. Politicile crude adoptate pentru a strivi noua credință au declanșat în cele din urmă o revoltă în Olanda. Filip și-a extins puterea și invadând Portugalia pentru a revendica tronul după moartea nepotului său Regele Sebastian (1580).

Puterile europene rivale priveau îngrijorați cum coroana spaniolă căpăta din ce în ce mai multă putere. Monarhii protestanți, precum Elisabeta I a Angliei, erau îngrijorați de suprimarea religiei lor în alte state. Atât Anglia cât și Franța au ajutat în consecință protestanții olandezi, ca reacție la represiunea spaniolă în Olanda. Vasele spaniole din Lumea Nouă au devenit de asemenea vulnerabile în fața "navelor piraterești" protestante. Această luptă anglo-spaniolă pentru putere a atins culmea atunci când Filip a lansat o armadă în anul 1588.

Flota spaniolă de invazie dorea ocuparea Angliei și astfel eliminarea principalului rival imperial și religios al lui Filip. Totuși, operațiunea a suferit o serie de dezastre. Armada a fost împrăștiată după ce navele de foc englezești au fost trimise împotriva spaniolilor în portul francez Calais. Englezii au reușit apoi să își hărțuiască dușmanii care acum începeau să rămână fără provizii.

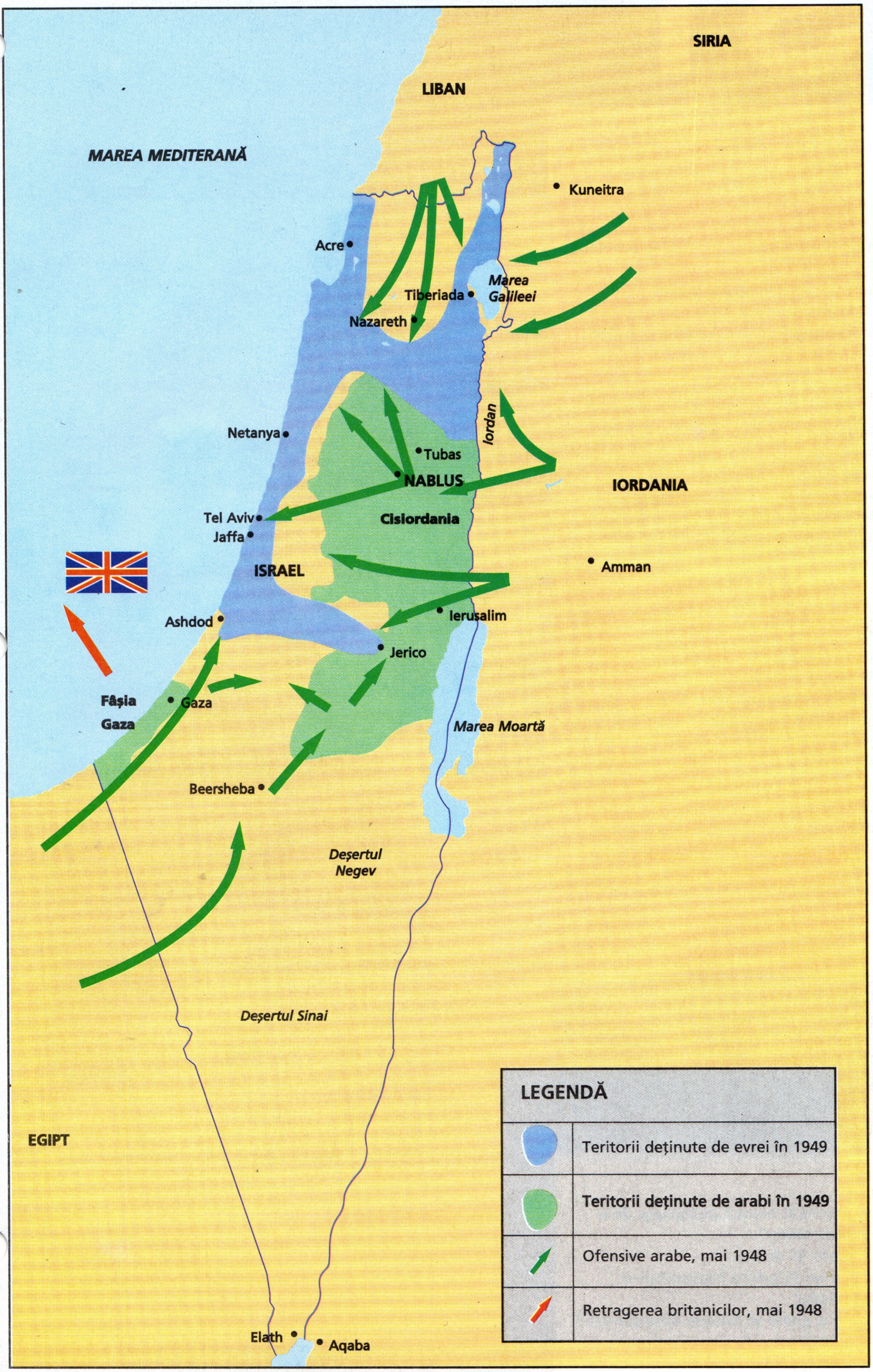
Spaniolii au suferit apoi pierderi grave în bătălia de la Gravelines. Flota și-a abandonat planul de invazie și s-a întors spre casă fiind urmată de englezi. Multe nave au fost pierdute în furtuni în timpul călătoriei de întoarcere pe lângă coasta scoțiană și Irlanda.

Înfrângerea Armadei spaniole a marcat punctul critic între era de dominație mondială spaniolă și ridicarea Marii Britanii în poziția de supremație internațională.

Filip al II-lea, care a murit în 1598, nu e reușit să împiedice răspândirea protestantismului în Anglia, Scoția și nordul Olandei. Spania a pierdut ș lupta pentru putere cu Elisabeta I.

Totuși, Filip unificase Peninsula Iberică, a păstrat religia catolică în Spania și în cea mai mare parte a Italiei din ziua de azi și i-a învins pe otomani în Marea Mediterană. El a fost urmat de Filip al III-lea.

INDEPENDENȚA ISRAELULUI, 1948



Statul Israel este situat la capătul de est al Mării Mediterane. Înainte de 1948 teritoriul respectiv eră cunoscut ca Palestina. În timpul Primului Război Mondial, britanicii au cucerit Palestina care anterior făcuse parte din Imperiul Otoman. Liga Națiunilor i-a oferit apoi Marii Britanii un mandat pentru guvernarea teritoriului respectiv.

Palestina era locuită predominant de arabi, dar a existat și o populație mai mică de evrei aici. Ostilitatea dintre cele două grupuri a crescut odată cu extinderea mișcării sioniste, care aspiră să stabilească un stat evreu în patria lor istorică Palestina. Din 1922 până în 1939 populația evreiască a crescut de la 83.790 la 445.457 de locuitori. Acești imigranți proveneau din Europa de est, America de Nord și alte părți ale diasporei evreiești.

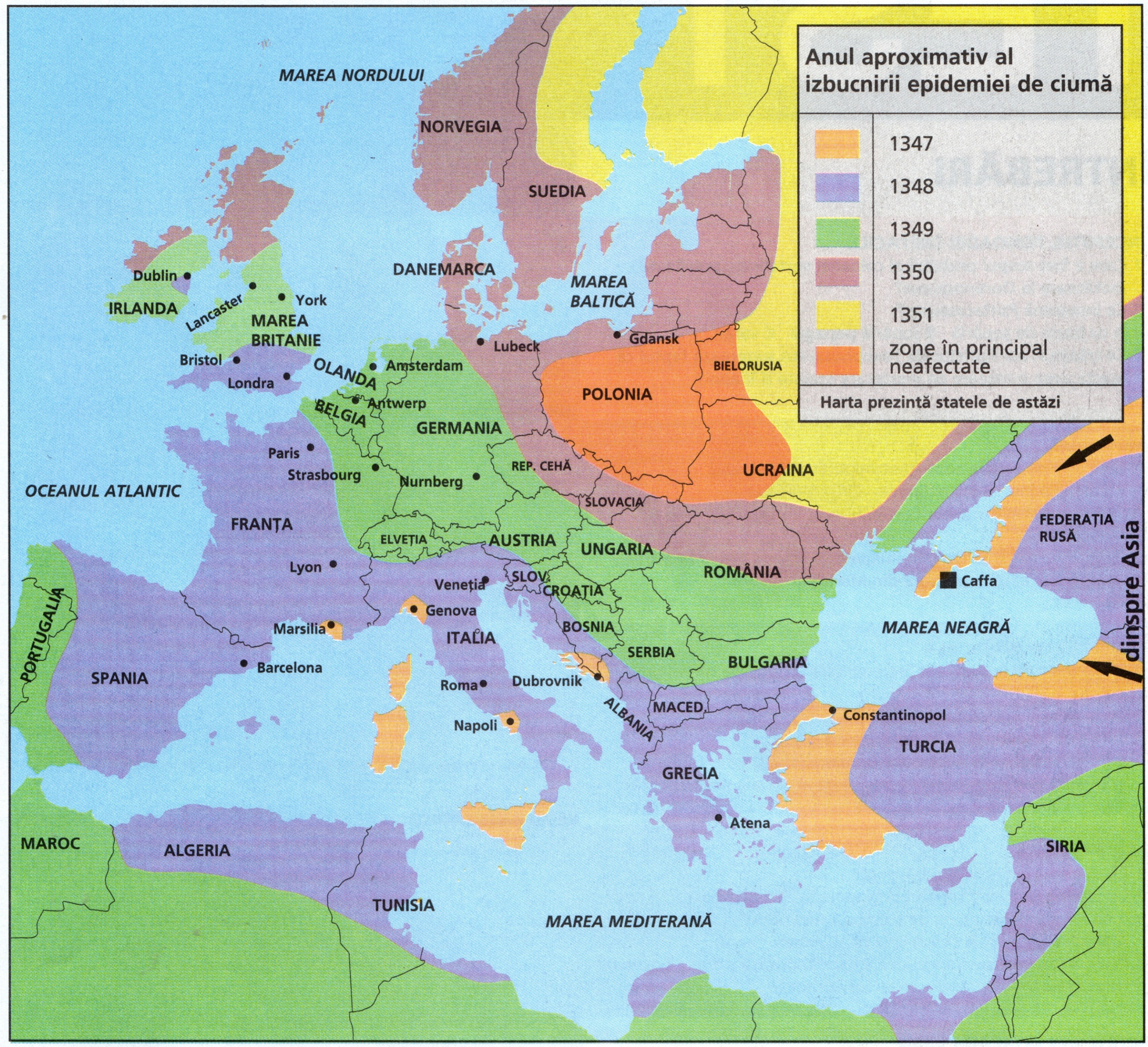
În perioada interbelică comunitățile evreiești și arabe au format grupări teroriste care luptau unele împotriva celorlalte și împotriva forțelor britanice pentru controlul asupra teritoriului disputat. Nevoia unui stat evreiesc a crescut în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (1939-45) după ce germanii au încercat să distrugă populația evreiască din Europa. La sfârșitul războiului mii de refugiați evrei din Europa au inundat Palestina.

În 1947 britanicii nu mai puteau să țină în frâu vărsarea de sânge și s-au pregătit să părăsească Palestina. Națiunile Unite au încercat apoi sa rezolve problemele teritoriale prin împărțirea teritoriului. Însă arabii au fost de părere că teritoriul alocat evreilor era nejustificat de mare. Terorismul s-a transformat în război adevărat când statul Israel a fost declarat în 1948.

Statele arabe învecinate i-au susținut pe arabii palestinieni în războiul împotriva forțelor israeliene. În ciuda inferiorității materiale, forțele evreiești au reușit să ocupe cea mai mare parte a țării. Mii de palestinieni arabi au ajuns refugiați în timpul acestui conflict. Doar Vechiul Oraș al Ierusalimului, Fâșia Gaza și Cisiordania au rămas sub control arab. În ciuda faptului că în 1949 s-a ajuns la armistițiu, disputele teritoriale asupra acestui ținut zbuciumat de lupte au rămas nerezolvate.

În urma declarației de independența, Ierusalimul a fost recunoscut pe plan internațional drept capitala Israelului. Însă Israel și-a desemnat drept capitală orașul Tel Aviv, de pe coastă.

EUROPA ȘI MOARTEA NEAGRĂ



Epidemia de ciumă cunoscută sub numele de "Moartea Neagră" a traversat Europa în timpul secolului al XIV-lea. Ciuma a luat trei forme: bubonică, pneumonică și septicemică. Fiecare acționa în mod diferit. Toate erau provocate de bacteriea *Yersinia pestis.* Simptomele formei celei mai frecvente (bubonică) erau durerile de cap, durerile de articulații, febra și vărsăturile. Apărea și inflamarea și mărirea nodulilor limfatici – în jurul subsuorii, al gâtului și al zonei inghinale.

Puricele care purta această boală se deplasa pe șobolani. Apoi era transmisă la oameni și animale în egală măsură prin mușcături de purici infectați. Rata mortalității în cazul ciumei bubonice era de 30-75%.

Este general acceptat faptul că ciuma s-a răspândit în Europa din Asia prin portul comercial din Crimeea numit Caffa, de la Marea Neagră. Tătarii din Asia Centrală, învinovățindu-i probabil pe comercianții genovezi din Crimeea pentru ciuma care i-a lovit în 1346, i-au asaltat pe Italieni. Când aceștia au azvârlit cadavrele victimelor ciumei în oraș, italienii au luat-o la fugă. Comercianții genovezi au dus apoi ciuma înapoi în Europa.

Oamenii credeau că boala se transmite prin aer, datorită mirosului îngrozitor pe care îl emanau victimele moarte și muribunde. De aceea ei foloseau parfumuri, uleiuri aromatice și chiar clopote de biserică pentru a dezinfecta aerul. De asemenea, s-au folosit și farmece și vrăji. Unele orașe au luat măsuri de sănătate și carantină pentru a-i izola pe suferinzi cu scopul de a limita transmiterea.

Mulți oameni căutau la biserică o explicație pentru această boală și pentru a găsi vindecare. Oamenii se rugau pentru intervenție divină și considerau acest dezastru o pedeapsă pentru păcatele lor. Neajutorarea bisericii i-a determinat pe mulți să se revolte împotriva ei și prestigiul său a fost puternic subminat.

Europa a suferit un declin economic grav în timpul Morții negre deoarece a murit un număr mare de muncitori pricepuți. Meșteșugarii care au supraviețuit au căpătat importanță mai mare și s-a ajuns în punctul în care muncitorii cereau salarii mai mari și drepturi mai multe. Țăranii care erau înconjurați de moarte, căutau o scăpare de aceste orori. Drept rezultat, mulți și-au neglijat pământurile și au lăsat șeptelul neîngrijit. Criza socială a declanșat și răspândir a infracțiunilor și a rebeliunilor.

În multe orașe, evreii erau considerați vinovați și erau masacrați sau alungați. În mod ironic, mulți au fugit în Polonia, singura țară care a scăpat în cea mai mare parte de efectele ciumei. Printre alte locuri care au rămas ferite de ciumă s-a numărat comitatul Bearn din Munții Pirinei și orașul Liege.

Aproximativ 25 de milioane de oameni au murit în Europa în timpul "morții negre". Până în 1350 ea dispăruse în mare parte din Europa după ce a curmat viața unei treimi din populația continentului.

AMERICA CENTRALĂ: COLONIZARE ȘI INDEPENDENȚĂ 1501–1981



Țările cunoscute acum sub numele de America Centrală, acoperind istmul între America de Nord și de Sud, sunt Guatemala, Belize, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica și Panama. Exploratorul spaniol Rodrigo de Bastidas a revendicat pentru prima dată terenurile Americii Centrale pentru monarhul său, în 1501. S-au făcut apoi o serie de expediții, însă nu au fost stabilite colonii. Colonizarea atunci când Vasco Núñey de Balboa a întemeiat o colonie de-a lungul graniței dintre Columbia și Panama de azi. Soldații spanioli și bolile europene au devastat civilizațiile indigene. Doar zonele izolate, precum nordul Guatemalei și coasta Caraibilor, au rămas necucerite.

Bitanicii au colonizat mai târziu regiuni precum Belize și Coasta Mosquito. Spania a unit coloniile din nordul Americii Centrale în Viceregalitatea Noii Spanii guvernată din Mexic. Toate terenurile din Tabasco (sudul Mexicului) până la Costa Rica au fost apoi unite în 1553, alcătuind în cele din urmă Regatul Guatemala.

Declinul economic și Războaiele napoleoniene de la începutul secolului al XIX-lea au dus la declinul Imperiului Spaniol. Dislocarea comerțului, problema impozitelor datorate războiului, și invazia franceză asupra Spaniei au impus tensiuni enorme asupra Imperiului.

Activitățile politice intense au încercat o reformă constituțională colonială. Ridicarea unei mișcări de independență a avut ca rezultat trecerea controlului asupra Regatului Guatemala la Imperiul Mexican, care a devenit independent în 1821.

În 1823 țările au format Provinciile Unite ale Americii Centrale. Fiecare țară avea un președinte și autonomie. Ciocnirile dintre fracțiunile conservatoare și liberale din federație au dus la prăbușirea acesteia în 1840.

Încercările de a reinstala uniunea au eșuat și cele cinci state au devenit republici suverane. Panama a rămas provincie a Guatemalei până la independența sa, în 1903. Hondurasul Britanic (Belize), cucerit de Marea Britanie în 1789, a devenit independent în 1981.

AMERICA LATINĂ: MODIFICĂRILE DEMOGRAFICE DIN SECOLUL XX



În secolul XX America Latină a trecut printr-o "explozie a populației". Până la sfârșitul secolului, însă, ratele de fertilitate ale Americii Centrale și de Sud au intrat în declin. Populația Americii Latine până în 2000 a atins un număr estimativ de 636 de milioane.

În termeni demografici, America de Sud este adesea descrisă ca un "continent gol" cu majoritatea populației concentrată în jurul marginilor masei de uscat. Interiorul a fost înainte locuit de popoarele indigene al căror număr a scăzut. Comunicațiile proaste cu regiunile de coastă și oportunitățile economice limitate fac ca interiorul să aibă în continuare rate de populare relativ mici.

O altă caracteristică a continentului este aceea că regiunile tropicale au rate de populare relativ mari față de regiunile sudice mai temperate.

Colonizarea spaniolă și portugheză în secolul al XVI-lea a condus la devastarea populației indigene a Americii Latine. În deceniile ulterioare, în rândul popoarelor indigene s-a instalat un model pe termen lung de rată a mortalității mare și nivel de populație scăzând sau stagnant.

În anii 1800 America Latină avea niște nivele relativ stabile ale populației. Totuși, din anul 1945, s-au văzut scăderi dramatice ale ratei mortalității, cu excepția regiunilor foarte rurale și ale regiunilor urbane sărace. Această rată scăzută a fost în principal rezultatul îmbunătățirilor în domeniul sănătății publice, precum asigurarea apei potabile sigure și a vaccinelor. În timpul acestei perioade o rată a fertilității în mod tradițional mare, combinată cu o rată a mortalității redusă moderat, a condus la o "explozie a populației". Spre sfârșitul secolului rata fertilității a început să scadă. Utilizarea tot mai răspândită a anticoncepționalelor este un motiv important al acestei scăderi. Familiile mari în care copiii erau considerați aducători vitali de venit s-au redus odată cu introducerea educației obligatorii. Creșterea copiilor este astfel mai costisitoare. Femeile au și ele tot mai multe posibilități de educație și angajare, ceea ce le schimbă atitudinea față de întemeierea unei familii.

REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ ÎN EUROPA, 1870-1914



Revoluția industrială este numele dat înlocuirii răspândite a muncii manuale cu mașinile, care a început în Marea Britanie în secolul al XVIII-lea și continuă și acum în unele părți ale lumii. Revoluția industrială a fost rezultatul multor schimbări fundamentale, interconectate care au transformat economiile agricole în altele industriale. Schimbările cele mai imediate au avut loc în natura producției: ce era produs, precum și locul și modul în care era produs. Bunurile care în mod tradițional fuseseră făcute acasă sau în ateliere mici au început să fie produse în fabrici.

Productivitatea și eficiența tehnică au crescut în mod dramatic, parțial prin aplicarea sistematică a cunoștințelor științifice și practice în procesul de fabricație. Eficiența a fost îmbunătățită și atunci când grupuri mari de societăți economice au fost localizate în zone restrânse.

Revoluția Industrială a dus la creșterea orașelor pe măsură ce oamenii s-au mutat din zone rurale în comunități urbane, în căutare de locuri de muncă.

Schimbările aduse de Revoluția Industrială au răsturnat nu doar economiile tradiționale, ci și societăți întregi. Schimbările economice au provocat schimbări sociale extensive, inclusiv mutarea oamenilor în orașe, disponibilitatea unei varietăți mai mari de bunuri materiale și noi căi de a face afaceri. Revoluția Industrială a fost primul pas în creșterea și dezvoltarea economică modernă. Dezvoltarea economică a fost combinată cu tehnologie militară superioară pentru a face ca națiunile Europei și ale progeniturilor lor culturale, precum SUA, să fie cele mai puternice din lume în secolele XVIII și XIX.

Revoluția Industrială se numește revoluție deoarece a schimbat societatea semnificativ și rapid. În decursul istoriei umane, a existat doar un singur alt grup de schimbări la fel de semnificative ca Revoluția Industrială. Aceasta este ceea ce numesc antropologii Revoluție Neolitică, care a avut loc în ultima parte a Epocii de Piatră. În Revoluția Neolitică, oamenii au trecut de la sistemele sociale bazate pe vânătoare și culegere la comunități mai complexe care depindeau de agricultură și domesticirea animalelor. Aceasta a dus la apariția așezărilor permanente și în cele din urmă, la civilizații urbane.

Revoluția Industrială a adus o trecere de la societățile agricole create în timpul Revoluției Neolitice la societățile industriale moderne. Revoluția Industrială a început în Marea Britanie în cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și s-a extins prin regiunile Europei și până în SUA în secolul următor.

În secolul XX, industrializarea la scară largă s-a extins în unele părți ale Asiei și ale Țărmului Pacific. În prezent, producția mecanizată și creșterea economică modernă continuă să se extindă în zone noi ale lumii, și o mare parte a umanității urmează încă să sufere schimbările tipice Revoluției Industriale.

Schimbările sociale provocate de Revoluția Industrială au fost foarte importante. Deoarece activitățile economice din multe comunități au trecut de la agricultură la fabricare, producția s-a mutat din locațiile sale tradiționale, din casele oamenilor și atelierele mici, în fabrici. Părți mari ale populației au fost relocalizate din zona rurală în comune și orașe unde erau centrele de fabricare. Cantitatea totală de bunuri și servicii produse a crescut dramatic, iar proporția de capital investită pe muncitor a crescut. Noi grupuri de investitori, oameni de afaceri și patroni și-au asumat riscuri financiare și s-au bucurat de recompense uriașe.

Pe termen lung, Revoluția Industrială a adus îmbunătățiri economice pentru majoritatea oamenilor din societățile industrializate. Mulți se bucură de o prosperitate mai mare și o sănătate mai bună.

Însă aceasta nu s-a făcut fără sacrificii. În unele cazuri clasele de jos ale societății au suferit economic. Industrializarea a introdus poluarea și o mai mare utilizare a terenurilor, care au dăunat mediului natural. În special mecanizarea agriculturii a dus la pierdere mare de habitat pentru animale și plante. În plus, creșterea drastică a populației în urma industrializării a contribuit la declinul habitatelor și resurselor naturale. Acești factori, la rândul lor, au cauzat dispariția sau periclitarea multor specii.

MAREA CRIZĂ ECONOMICĂ DIN SUA



Marea Criză a fost provocată de o cădere economică generată de bunăstarea distribuită inegal, de criza agricolă și de probleme bancare. Speculațiile financiare masive au culminat în infamul Crah al Bursei de Valori (1929) după prăbușirea prețurilor acțiunilor.

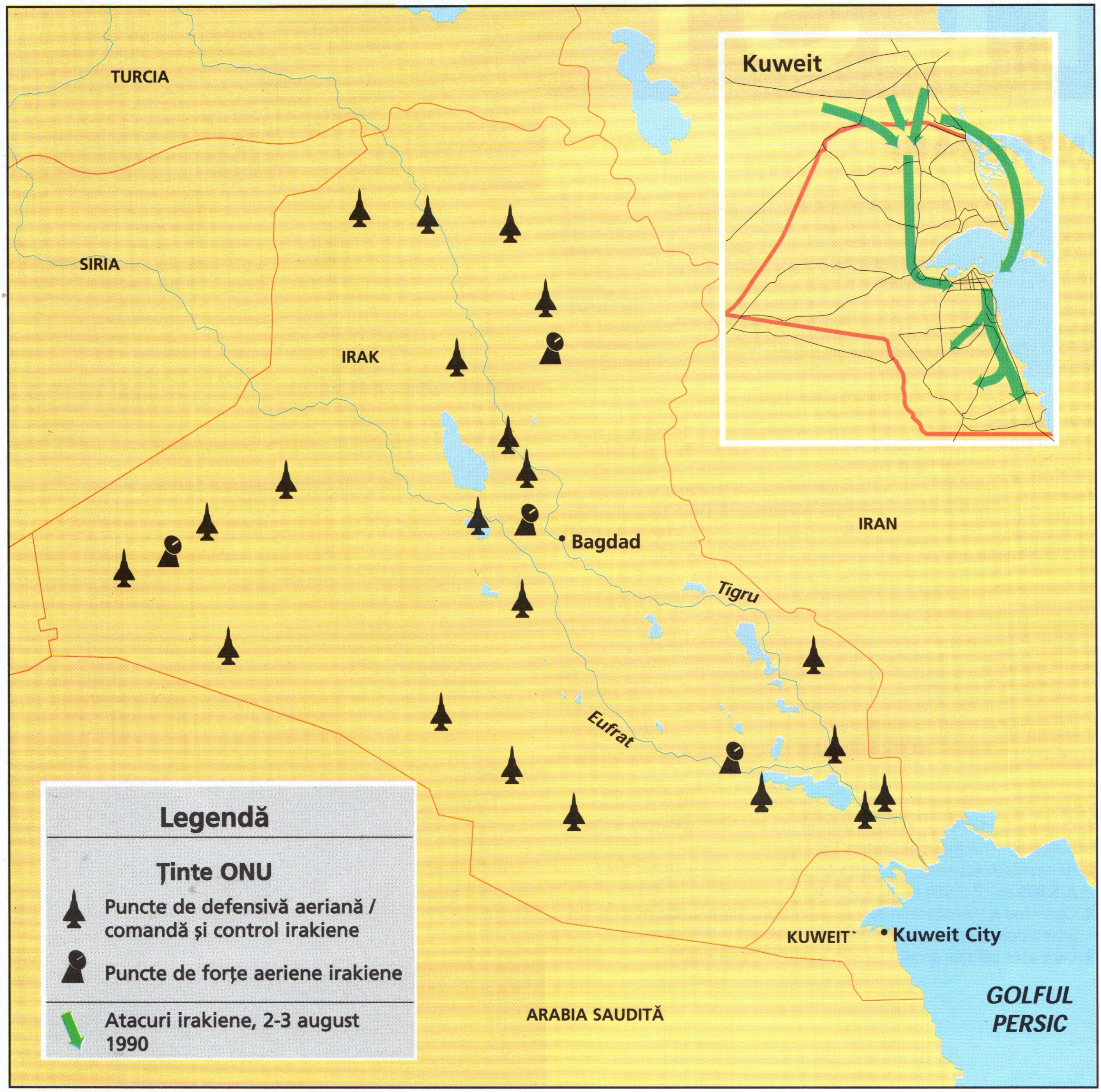
Crahul Bursei de Valori a fost primul capitol din cea mai gravă și mai durabilă prăbușire economică din istoria lumii moderne. Criza s-a extins curând asupra altor state și a creat o criză globală.

Economia SUA a suferit o cădere dramatică în producția și vânzarea de bunuri și o creștere masivă a șomajului. Mulți care speculaseră nechibzuit la bursa de valori și-au văzut economiile dispărând iar șomerii aveau datorii tot mai mari, ajungând să-și piardă casele. În 1933 erau aproximativ 15 milioane de șomeri. Mulți americani erau obligați să recurgă la alimente gratuite și alte servicii de ajutoare pentru a se întreține. Cei obligați să își părăsească căminele trebuiau să trăiască în mahalale.

În agricultură, afectată și ea de criza din 1920, prețurile au continuat să scadă. O secetă masivă în anii 1930 a transformat solul de suprafață în nisip care era suflat de vântul puternic și a lăsat în urmă un teren pustiu. Seceta a adâncit sărăcia și a determinat numeroase familii să părăsească zonele bătute de furtuni de nisip: Kansas, Oklahoma, Nebraska, New Mexico și Colorado. Multe familii de fermieri s-au mutat în California.

Franklin D. Roosevelt din Partidul Democrat, care a devenit președinte în 1932, a câștigat un sprijin larg pentru programul său (Noua Înțelegere) de a oferi ajutoare din partea statului pentru atenuarea efectelor grave ale crizei. Printre inițiativele sale s-au numărat proiecte civice de reducere a șomajului, sprijinirea afacerilor și a agriculturii, regularizarea îmbunătățită a sectorului financiar și ajutor pentru nevoiași. Economia a început să își revină în timpul celui de-al doilea război mondial, pe măsură ce a apărut nevoia de susținere a națiunilor aliate angajate în conflict.

RĂZBOIUL DIN GOLF



La 2 august 1990, Irakul a invadat statul învecinat Kuwait. El a ocupat masivele resurse de petrol ale Kuwaitului și a provocat teamă în rândul altor state din regiunea Golfului. În urma eșuării încercărilor arabe de a rezolva situația de criză, Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite (ONU) a condamnat acțiunea irakiană și a cerut retragerea imediată din Kuwait.

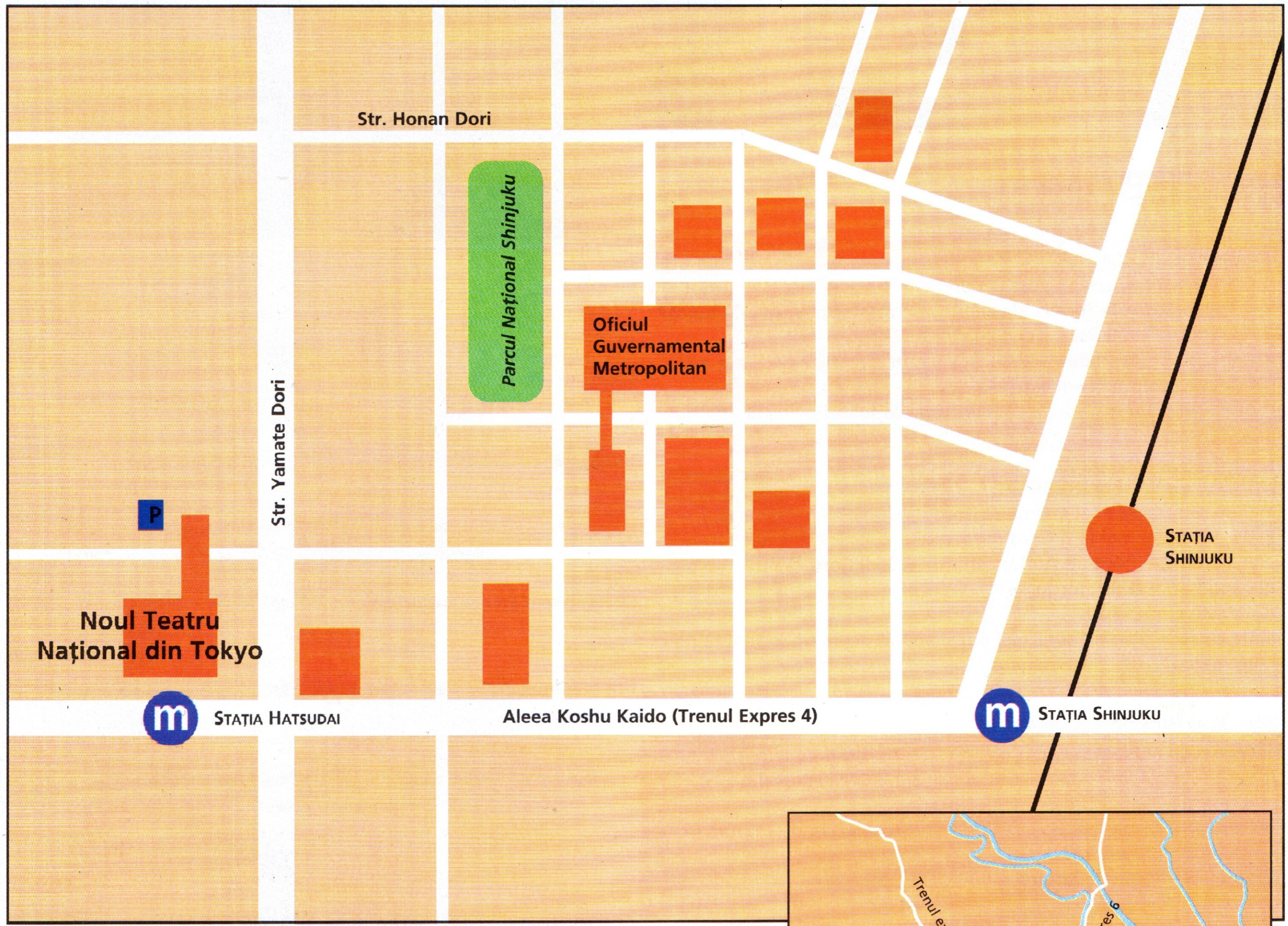
Asupra Irakului au fost impuse sâncțiuni economice după ce dictatorul țării, Saddam Hussein, a ignorat cererile ONU. În timp ce s-au întreprins diferite inițiative diplomatice pentru asigurarea retragerii, a fost formată în grabă o coaliție militară condusă de SUA pentru a se împiedica atacul Irakului asupra altor state arabe. Pentru ca această coaliție să alunge Irakul cu forța din Kuwait, avea nevoie de sprijinul complet al ONU. În ianuarie 1991 ONU a autorizat acțiunea militară.

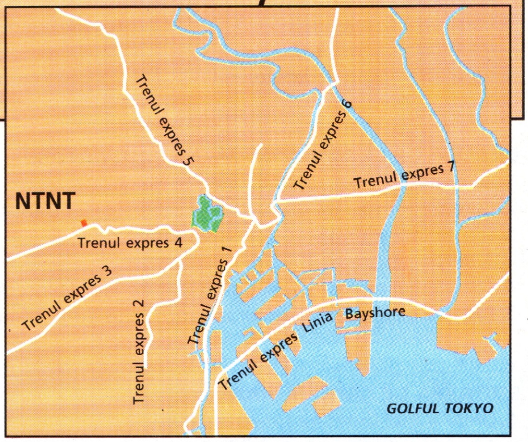
Coaliția ONU a început o campanie aeriană devastatoare asupra unor ținte din Irak și Kuwait la 17 ianuarie 1991. Erau țintite puncte cheie militare, de comunicații și de infrastructură. S-au folosit arme cu ghidare de precizie pentru a reduce numărul victimelor civile. Coaliția a asigurat repede controlul asupra spațiului aerian distrugând defensiva aeriană a Irakului și capacitățile sale de luptă aeriană. Irakul a reacționat prin aruncarea unor rachete "Scud" asupra Israelului. Aceasta avea scopul de a provoca Israelul la acțiune militară care ar fi subminat angajamentul arab față de coaliția ONU. Președintele Hussein a sperat că statele arabe se vor întoarce împotriva Israelului, dușmanul lor tradițional, și vor acorda ajutor Irakului. Planul a eșuat.

La 24 februarie coaliția ONU a lansat o ofensivă terestră. Kuwaitul a fost eliberat în patru zile cu puține pierderi în rândul coaliției. În Irak au izbucnit rebeliuni în rândul popoarelor oprimate șiite și kurde. Mii de șiiți și kurzi au fugit apoi din țară când Hussein a suprimat cu brutalitate revolta.

La 28 februarie 1991 s-a ajuns la un armistițiu. Irakul a fost apoi forțat să renunțe la revendicările sale față de Kuwait și să accepte să renunțe la programele sale nucleare, biologice și chimice. Incapacitatea Irakului de a respecta rezoluțiile ONU a condus la continuarea sancțiunilor economice și la ciocniri cu comunitatea internațională.

NOUL TEATRU NAȚIONAL DIN TOKYO





INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Noul Teatru Național Tokyo
1-1-1 Honcho
Shinuya-ku
Tokyo 151

TELEFON:
+81-3-5351-3011

PAGINA WEB:
http://www.nntt.jac.go.jp

ACCESIBILITATE:
Complexul se află la un minut de mers pe jos de la Stația Hatsudai de pe Keio New Line.
Există parcare disponibilă la clădirea alăturată a Operei din Tokyo

FACILITĂȚI:
Accesibil pentru infirmi.
Restaurant și bufet cu servicii complete.

Noul Teatru Național Tokyo (NTNT) este un complex vast, construit în Tokyo pentru operă, balet și alte spectacole, în apropiere de mai multe hoteluri internaționale importante.

Concursul pentru proiectarea clădirii a fost ținut în 1986 și a fost câștigat de Takahiko Yanagisawa, care la acea vreme era arhitect principal la Corporația Takanawa. Apoi a înființat firma TAK Associated Arhitects Inc, specializându-se în proiectarea de facilități culturale. Clădirea a fost deschisă în octombrie 1997.

Cel mai mare auditoriu este Opera, în care au loc reprezentații de opere și balete la scară largă. Avanscena are patru aripi și un stal pentru orchestră cu o capacitate de 120 de persoane. Opera are 1.810 locuri și scaunele sunt aranjate pe patru nivele, dar nici un scaun nu este la o distanță mai mare de 30 de metri de scenă. Spectacolele includ operă și balet, predominant occidentale, deși uneori și japoneze.

În Teatru există o avanscenă, tot cu patru aripi, dar zona scaunelor și a scenei este flexibilă pentru a permite producțiile unor spectacole cu scenă deschisă. Există peste 1.000 de locuri, toate aranjate cu o vedere clară atât asupra scenei cât și asupra sistemului de afișare a subtitrării. Printre producții se numără lucrări occidentale clasice, de la Shakespeare la Tennessee Williams, lucrări de operă la scară mică și dans modern precum și lucrări de teatru japoneze.

Stalul este un teatru mult mai mic, cu o scenă deschisă versatilă și o capacitate de 400-450 de locuri. Este potrivit pentru producții dramatice experimentale și ateliere.

Există de asemenea un complex de 19 studiouri de repetiții, inclusiv săli de repetiție cu scene de mărime reală, și zone de atelier pentru costume și decor.

Lângă NTNT se află clădirea Operei din Tokyo, o sală de concerte și mai mare, cu 1.636 de locui, un bloc de birouri, restaurante și complex comercial.

Rezervările pentru spectacolele de la NTNT se fac de obicei cu două luni înainte.

TEATRUL BALȘOI, MOSCOVA



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Balșoi Teatr
uk. Petrovka 1/Teatralnaya 1
Moscova

TELEFON:
(7-095) 292-9986, 292-0050
(7-095) 927-1041, 924-2585

FAX:
(7-095) 925-3392

REZERVĂRI PRIN E-MAIL:
tickets@bolshoi.ru

ACCESIBILITATE:
Cu metroul până la Teatralnaya (Linia Zamoskvoretskaja), Okhotny Ryad (Linia Sokolnicheskaya) sau Ploshchad Revolutsii (Linia Arabatsko-Pokrovskaya).

Teatrul Balșoi este cel mai important teatru de balet și operă din Rusia.

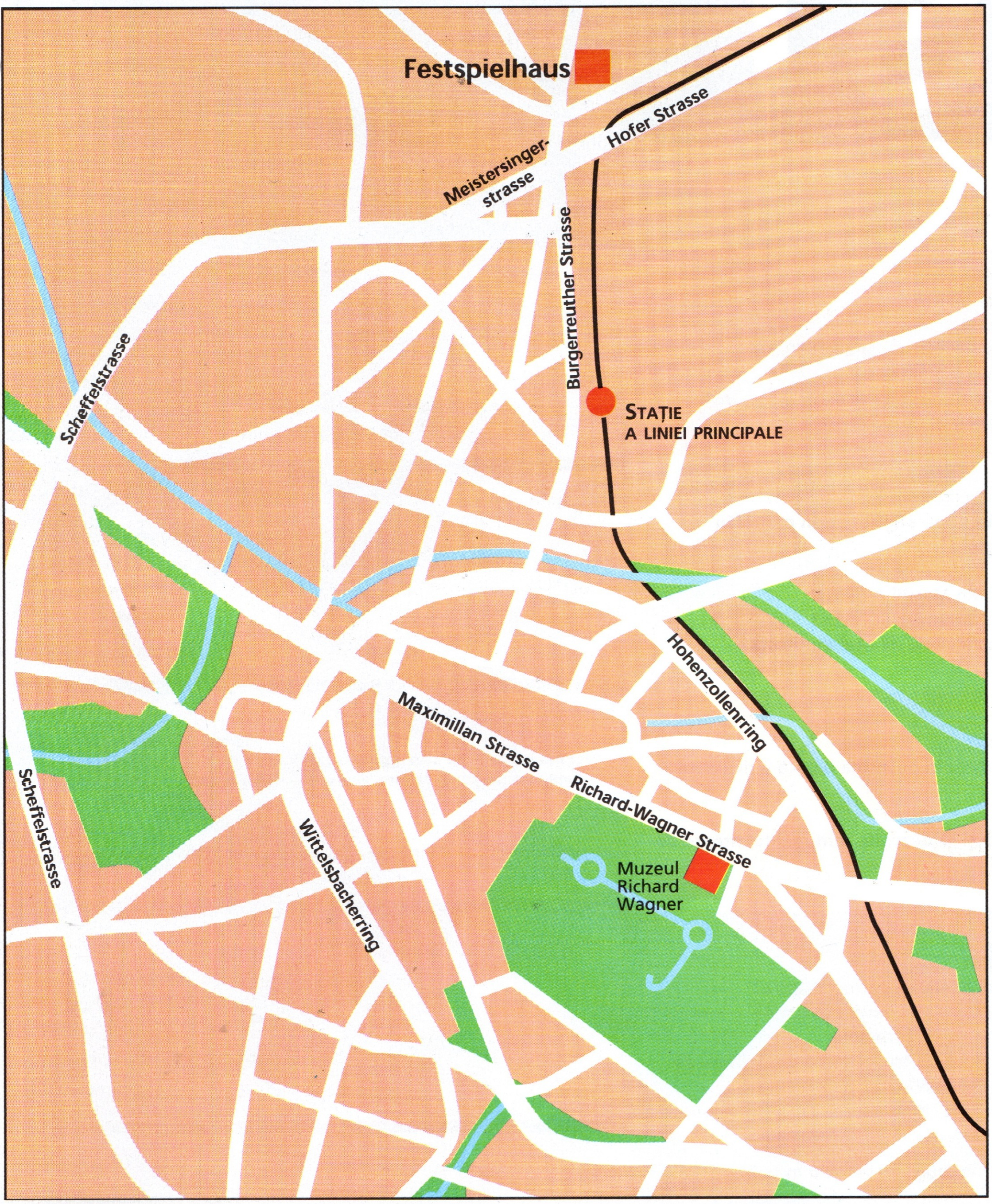
Reședința impozantă a vestitei trupe de balet Balșoi a fost construită în 1824 de Osip Bove. La început umbrit de Teatrul Mariinsky din St Petersburg, Balșoi a căpătat importanță după ce Moscova a redevenit capitală, în 1918. Performanțele sale continuă să câștige aclamările internaționale, și o seară petrecută la Balșoi este una dintre plăcerile sublime ale Moscovei. Deși în ultimii ani poluarea și neglijența generală au lăsat urme pe măreața fațadă în stil ionic, minunatul teatru din interior rămâne la fel de captivant.

Auditoriul cu cinci nivele al teatrului este cunoscut în lumea întreagă pentru acustica sa excelentă și ornamentația bogată. Un candelabru splendid de cristal atârnă din tavanul care este decorat cu o pictură elaborată. Există 2.153 de locuri în auditoriu, care este înalt de 21 de metri, lung de 25 de metri și lat de 26 de metri.

Balșoi este situat în districtul teatral central al Moscovei, la o distanță mică spre nord-est de Kremlin și de Piața Roșie. El se află în Teatralnaya (Piața Teatrului), chiar după colț de la Teatrul Artistic al Moscovei.

Până la șase bilete pentru orice spectacol la Balșoi pot să fie rezervate personal la Stoleshnikov Per 11, oficiul 251. Biletele trebuie cumpărate înainte de ora 17.00 în preziua spectacolului. Se acceptă bani gheață sau cărți de credit. Clienții agenți economici (sau orice persoană care rezervă mai mult de 6 bilete) trebuie să plătească biletele cu 15 zile înainte de spectacol.

OPERA FESTIVAL DIN BAYREUTH



Pentru iubitorii lui Richard Wagner (1813-83), Bayreuth este centrul universului. În acest oraș comercial mic din nordul Bavariei, la aproximativ 80 km la nord-est de Nürnberg, Germania, este Festspielhaus-ul (Opera Festival), un teatru dedicat exclusiv operelor acestui mare compozitor al secolului XIX.

Festspielhaus a fost conceput de Wagner însuși, cu ajutorul lui Gottfried Semper, arhitectul german cel mai bun din acea vreme, și a fost finanțat de Ludovic al II-lea, Regele cel Nebun al Bavariei. Piatra de temelie a fost așezată de compozitor la 22 mai 1872 și clădirea terminată a fost deschisă la 13 august 1876.

În seara respectivă aici a avut premiera mondială *Das Rheingold*, primul din *Ciclul Inelelor* de patru părți al lui Wagner, în prezența Împăratului Wilhelm I. În următoarele șase seri – în 14, 16 și 17 august – a avut loc primul spectacol complet al tetralogiei, *Das Rheingold* fiind urmat de Die Walküre, Siegfried și Götterdämmerung.

Între 1876 și 1882 nu au avut loc spectacole la Bayreuth din cauza unor probleme financiare. Însă apoi a avut loc premiera lui Parsifal în ultimul an al vieții lui Wagner. De atunci a avut loc un Festival Bayreuth la sfârșitul lunii iulie și primele trei săptămâni ale lunii august în fiecare an, cu excepția perioadei celui de-al doilea război mondial (1939-45).

Organizarea Festivalului Bayreuth a rămas ferm sub controlul familiei Wagner. De la moartea compozitorului, directorii artistici au fost Cosima Wagner (1883-1908), Siegfried Wagner (1908-30), Winifried Wagner (1931-44), Wieland și Wolfgang Wagner (1951-66) și Wolfgang Wagner (1966-). Următorul deținător probabil al acestui post este Nike, strănepoata lui Richard Wagner.

Festspielhaus este un amfiteatru clasic cu o orchestră acoperită, cu o acustică cu adevărat superbă și unică. Există 1.925 de locuri. Scaunele sunt foarte tari, dar acesta este doar unul dintre sacrificiile pe care wagnerienii sunt dispuși să le facă pentru a vedea lucrarea eroului lor într-un decor impecabil.

Cererea de bilete la festivalul anual este mult mai mare decât oferta. Oricine dorește să meargă la spectacol trebuie să scrie cu un an înainte la Kartenbüro (oficiul de bilete), Festspielleitung Bayreuth, 95402 Bayreuth. Acest lucru nu garantează primirea biletului; doar asigură intrarea în tragerea la sorți anuală. Biletele sunt uneori disponibile prin agenții, dar nu costă mai puțin de 1.500 dolari SUA.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Richard Wagner Festspiele
Bayreuth Festspielhaus
D8580 Bayreuth
Germania

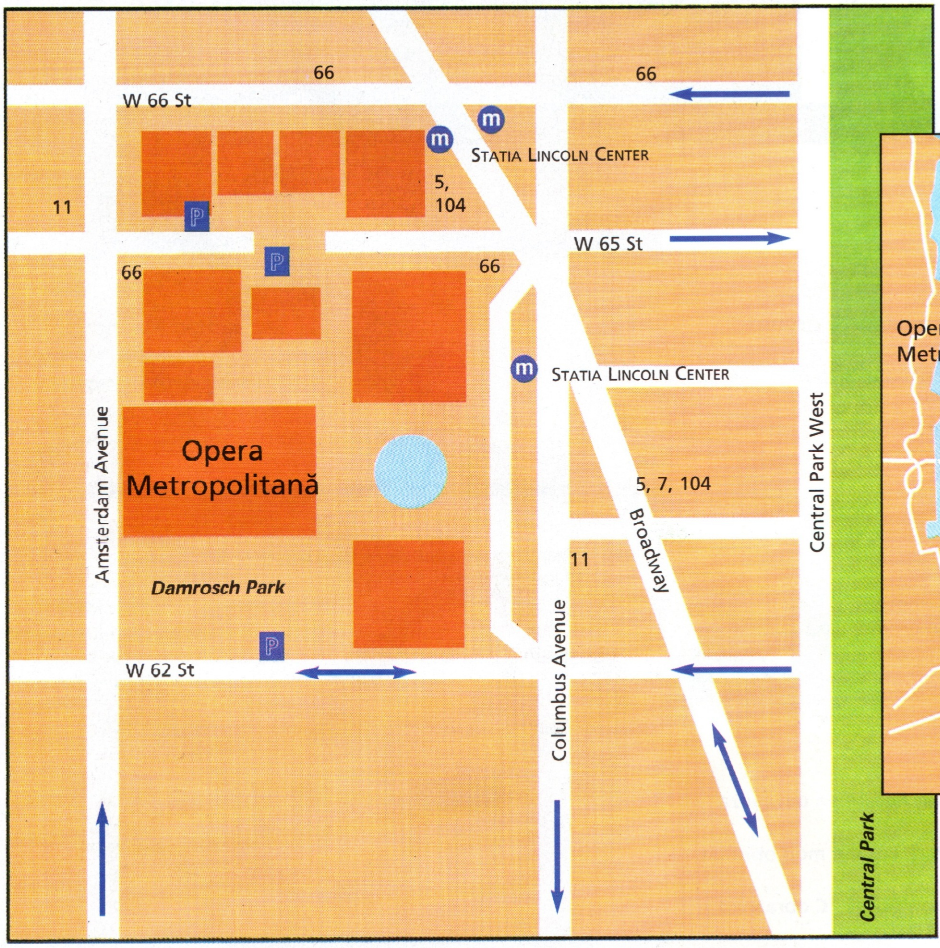
TELEFON:
+49 (921) 78 78 0

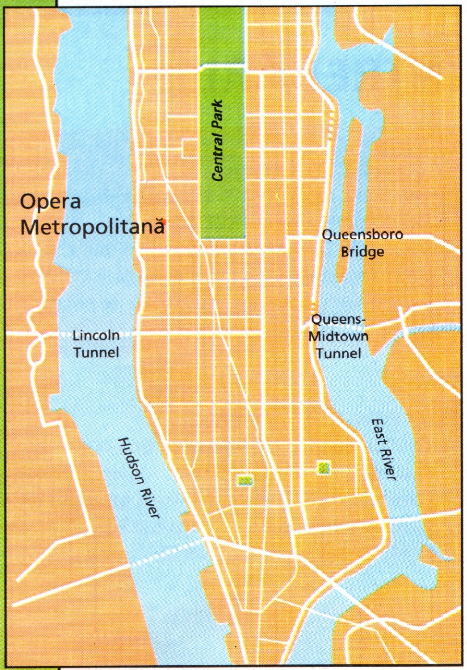
SITE DE WEB:
http://www.bayreuther-festspiele.de

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Festspielhaus se află pe un deal jos din marginea nordică a Bayreuth. Se poate ajunge acolo de la stația căii ferate principale, mergând pe strada Burgerreuther în direcție opusă centrului orașului.

FACILITĂȚI
Tururi ale teatrului sunt disponibile de patru ori pe zi, la prețul de 2,50 DM pe persoană; sunați la telefon pentru informații.

OPERA METROPOLITANĂ DIN NEW YORK





Opera Metropolitană este una din cele mai faimoase scene ale lumii.

Clădirea a fost finalizată în septembrie 1966 și a fost salutată ca un triumf al acusticii de sală.

Clădirea inițială, concepută de J. Cleaveland Cady, a fost deschisă pe Seventh Avenue în 1883. Avea numeroase probleme. Culisele erau prea strâmte; forma sa dreptunghiulară, deși respecta stilul operelor europene mai vechi, nu era bună din punct de vedere acustic; iar conducerea avea constant probleme financiare. În 1892, un muncitor care picta scena în afara stagiunii a scăpat din greșeală o țigară și înainte ca pompierii să poată ajunge la scenă focul se răspândise până în zona de depozitare din culise și în auditoriu.

Deși compania Metropolitan Opera a propus vinderea obiectivului (ca teren valoros în centrul orașului) un consorțiu de investitori din companie au cumpărat clădirea și au restaurat-o, adunând banii prin vânzarea lojelor în sistem de abonamente permanente. Opera reconstruită a fost în cele din urmă înlocuită cu aproximativ 100 de ani mai târziu.

Clădirea de azi face parte din Lincoln Center, în Upper West Side din Manhattan. A fost finalizată în 1996, ca parte dintr-un complex care include săli de concerte, un teatru și o bibliotecă. Deși Consiliul Municipal New York donează sume mari în fiecare an pentru spectacolele publice, în special în aer liber, Metropolitan este finanțat puternic de indivizi particulari, astfel încât prețurile să fie păstrate cât mai mici. În acest fel biletele sunt mereu ieftine iar Opera Metropolitană este accesibilă aproape oricui, spre deosebire de celelalte mari opere ale lumii.

Fațada Operei este modernă, cú geamuri arcuite înalte creând o transparență primitoare. Noaptea, atunci când este luminată, opera pare să plutească deasupra fântânii din centrul pieței. Sala principală de spectacole are o capacitate de 3.800 de locuri și poate să accepte încă alte 265 de persoane pe locuri în picioare.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
The Metropolitan Opera
Lincoln Center
New York
NY 10024
USA

TELEFON:
+1 (212) 799-3100

SITE DE WEB:
http://www.metopera.org

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Se poate ajunge la complex cu metroul, numărul 1 sau 9, până la Stația Lincoln Center pe Aleea Columbus din fața clădirii; ruta de autobuz numărul 11 merge spre sud în jos pe Aleea Columbus și spre nord în sus pe Aleea Amsterdam în spatele clădirii; rutele 5, 7 și 104 merg pe Broadway; iar ruta 66 merge spre est de-a lungul Străzii W 65 sau spre vest de-a lungul Străzii W 66 în nord de Lincoln Center.

FACILITĂȚI:
Accesibilă pentru infirmi.
Restaurante și localuri în clădirea Operei, precum și mai multe baruri.
Vizitarea culiselor între lunile octombrie și iunie în după mesele din timpul săptămânii, iar uneori sâmbătă dimineața. Rezervările sunt necesare. Vezi site-ul de web pentru detalii.

SCALA DIN MILANO



Teatro alla Scala (pentru că acesta e numele său întreg) este căminul operei italiene. Clădirea a fost construită între 1776 și 1778 în locul unei biserici care fusese demolată, Santa Maria alla Scala. (Biserica, la rândul ei, fusese numită după fondatorul ei, Regina della Scala, care a inaugurat construcția în 1381.)

Înainte de construcția operei Scala, principalul teatru din Milano fusese Regio Teatro Ducale, care timp de aproape 200 de ani fusese inima divertismentului orașului, până când a ars.

Clădirea are linii neoclasice strict definite, cu o fațadă perfect simetrică. A fost proiectată de Giuseppe Permarini. Locul său este într-o piață înfrunzită, lângă Domul din Milano – catedrala din centrul orașului.

De la deschiderea sa, în luna august a anului 1778, clădirea a trecut prin două renovări majore: prima dată a fost puternic bombardată în timpul celui de-al doilea război mondial, dar a fost restaurată rapid, și a fost redeschisă în 1946 sub conducerea dirijorului Arturo Toscanini. Toscanini fondase inițial orchestra în 1921, dar petrecuse cea mai mare parte din anii 1930 și 1940 în SUA. Clădirea a trecut recent printr-o renovare totală și acum este deschisă din nou sub îndrumarea muzicală a lui Riccardo Mutti.

Înăuntru, teatrul este considerat unul dintre cele mai perfecte locuri din lume pentru spectacole muzicale. Cele trei părți ale auditoriului sunt prevăzute cu loje, și există 678 de locuri în stal (sau locuri de orchestră) plus două galerii cu alte 400 de locuri: în total, teatrul are 2.200 de locuri și alte 200 de locuri în picioare sunt vândute înaintea începerii fiecărui spectacol.

Stagiunea la Scala este de la sfârșitul lunii decembrie până în luna iulie. Un program complet, cu detalii despre spectacole, poate fi cumpărat la începutul fiecărei stagiuni.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Teatro alla Scala
via Filodrammatici no. 2
20120 Milano
Italia

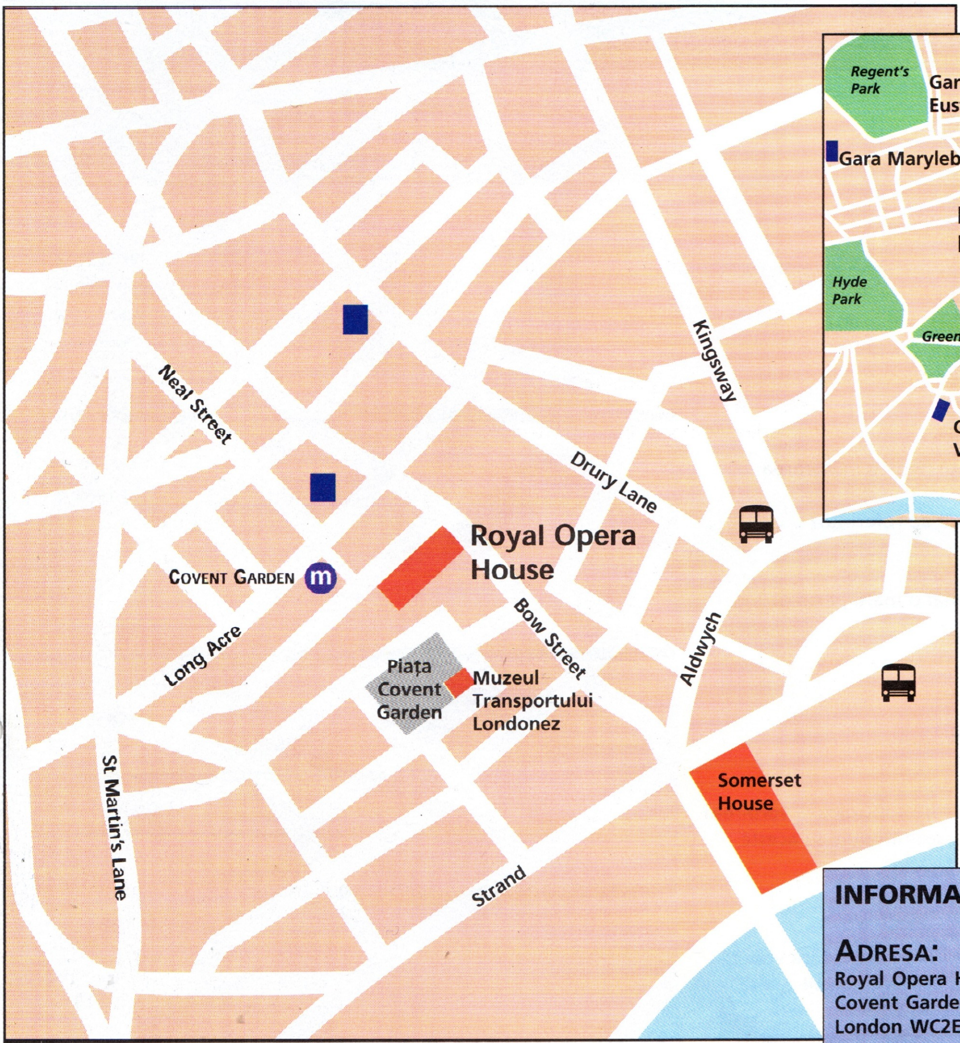
TELEFON:
Serviciu de rezervare automată prin telefon:
02 860 775
Infotel Scala: 02 72 003 744

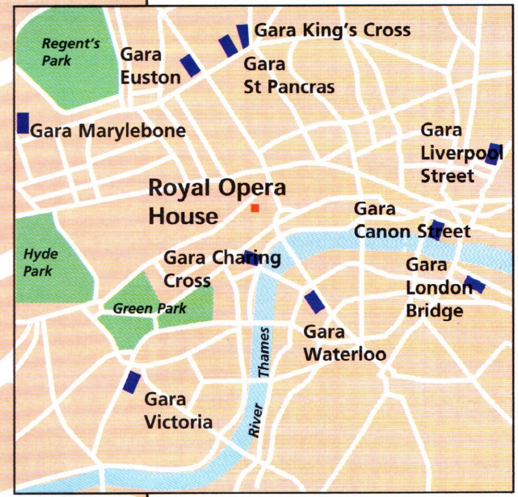
SITE WEB:
http://www.lascal.milano.it

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul până la stația de metro Duomo: ieșiți din Piața Domului în colțul nord-estic (la dreapta, când stați cu spatele la Dom) și mergeți pe Via San Margherita spre Piazza della Scala.

FACILITĂȚI:
Există un muzeu adiacent Teatrului și tururile sunt disponibile din muzeu, Museo Teatrale alla Scala.

ROYAL OPERA HOUSE, COVENT GARDEN, LONDRA





Royal Opera House a fost deschisă în 1858 – o clădire nouă pe un teren care fusese ocupat anterior de două teatre. Opera nu avea o trupă sau o orchestră rezidentă: era gazda unei stagiuni de Grand Opera în fiecare vară, însă restul anului era un fel de teatru de varieteuri – aici se țineau chiar și meciuri de box din vreme în vreme.

În timpul celui de-al doilea război mondial, Opera a devenit sală de dansuri, concesionată grupului de divertisment Mecca, care a nivelat podeaua pentru a crea un spațiu unde cei aflați în permisie puteau să danseze jive și jitter-bug toată noaptea. La sfârșitul războiului, Mecca a dorit să prelungească contractul de concesionare, dar au apărut editorii muzicali Boosey și Hawkes și au înființat Trustul Operei Covent Garden pentru a stabili teatrul ca și lăcaș a două companii importante: Compania Operei Covent Garden și Baletul Covent Garden.

Pentru început toate operele au fost reprezentate în limba engleză, în speranța că încurajarea oamenilor să vină și să asculte ar încuraja la rândul său compozitorii britanici să compună lucrări noi pentru companie. Însă artiștii și publicul deopotrivă au convins în scurt timp conducerea că acest lucru era greșit, și acum toate lucrările sunt reprezentate în limba originală. (Opera Națională Engleză de la Colosseum, peste drum de Covent Garden pe Aleea St Martin's, este cea care se dedică acum producțiilor în limba engleză.) Compania de balet a primit o cartă regală în 1956, ca recunoaștere pentru munca depusă de Dame Ninette de Valois, și compania de operă a devenit Opera Regală în 1968.

În ultimii trei ani ai secolului XX, Opera a fost închisă pentru renovare totală, extinderea clădirilor adiacente, pentru crearea unei clădiri cu adevărat funcționale, cu studiouri de repetiții, o capacitate vastă în culise și două spații de teatru mai mici, Studioul Clore și Studioul de Teatru Linbury. Sala Vilar Floral (inițial parte a Pieței de Flori Covent Garden, dar acum complet reconstruită) este spațiu de expoziție, în principal pentru spectacole și exponate legate de operă și balet. Principalul auditoriu are 2.000 de locuri, cu 67 de locuri în picioare disponibile în ziua spectacolului. Studioul de Teatru Linbury are 450 de locuri. Rezervările (online) se pot face cu două luni înainte de începerea fiecărei stagiuni.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Royal Opera House
Covent Garden
London WC2E 9DD

TEL.:
casa de bilete: 020 7304 4000

SITE-UL WEB:
http://www.roh.org.uk

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul până la Covent Garden pe linia Picadilly. Autobuzele numărul 1, 4, 6, 9, 11, 13, 15, 23, 26, 68, 76, 77a, 91, 168, 171, 176, 188, 505, 521 și X68 se opresc toate la Aldwych. Există parcări publice pe Aleea Drury și Strada Shelton.

FACILITĂȚI:
Restaurant amfiteatru și Sala Vilar Floral. Fiecare are bar alăturat. Magazin cu o gamă extensivă de cadouri și suveniruri, precum și CD-uri și casete video. Accesibilă pentru scaune cu rotile; ocazional spectacole pe bază de contract; facilități auditive asistate. Reduceri speciale pentru invalizi dacă aceștia se adaugă pe Lista de Acces a ROH.

OPERA DIN PARIS



Opera din Paris (Garnier) are o poziție frumoasă la capătul unuia dintre principalele bulevarde ale Parisului, Avenue de L'Opéra, una dintre rutele ce radiază dinspre Palais de Louvre pe Malul Drept al Senei.

Clădirea a fost construită între 1862 și 1875, proiectată de Charles Garnier în cadrul planului parizian al Baronului Haussmann în timpul celui de-al Doilea Imperiu. Este luxuriantă până la ostentație: ornată cu sculpturi, atât în interior cât și în exterior, iar scările șerpuitoare luminate de candelabre strălucitoare creează un interior măreț. În timpul mișcării pentru modernizarea Parisului în anii 1960, tavanele false decorate cu scene din operă și balet create de Marc Chagall au fost adăugate deasupra auditoriului principal, și acestea pot fi văzute acum, după renovarea clădirii la sfârșitul anilor 1990. A fost nevoie de o renovare extensivă datorită efectelor poluării asupra marmurei, metalelor și țiglelor de pe fațadă. Statuile aurite înalte de 7 m, care încoronau fațada, au trebuit date jos și restaurate, iar acoperișul a fost întărit înainte ca ele să fie puse înapoi. Țigle noi, identice cu cele originale, au fost produse în Italia pentru a le înlocui pe cele deteriorate. Fațada principală a fost renovată prima, și acum fațada cenușie din cauza expunerii de-a lungul a 120 de ani la funinginea din Paris a devenit de un alb strălucitor.

Înăuntru, auditoriul decorat în roșu și auriu, de formă ovală, are aproape 2.000 de locuri. Cele mai bune locuri sunt în fotoliile de orchestră (staluri) și la balcon. Pereții sunt căptușiți cu loje și există o galerie deasupra lojelor în fundul sălii.

De la deschiderea în arondismentul 12, Opéra Bastille, sau Opéra Garnier, după cum este numită uneori, a fost dedicată spectacolelor de balet. Rezervările prin poștă încep cu până la patru luni înainte de spectacole.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:

Opéra de Paris
Place de L'Opéra
Paris 75009

TEL:

0 836 69 78 68

SITE WEB:

http://www.opera-de-paris.fr
Minitel: 36 15 OPERAPARIS

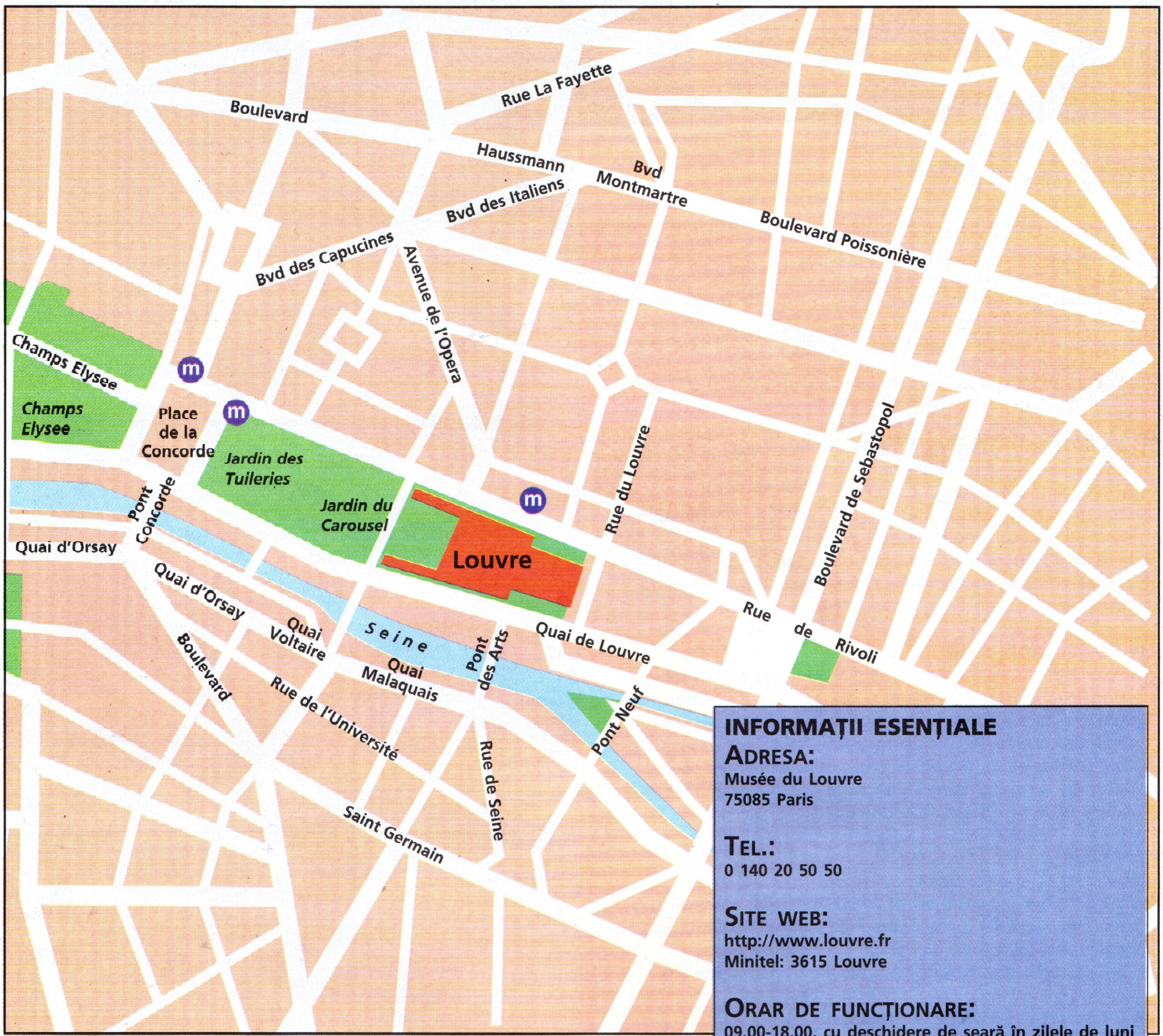
CUM SE AJUNGE ACOLO:

Cu metroul până la L'Opéra; cu trenul suburban până la Stația Auber. Aproape de stația liniei principale St Lazarre. Multe autobuze trec pe lângă Operă, inclusiv 43 (Gare du Nord – Neuilly Bagatelle) și 95 (Porte de Montmartre – Montparnasse).

FACILITĂȚI:

Barurile sunt deschise înainte de spectacole și în timpul pauzelor. Sisteme de subtitrare. Teatrul este deschis publicului zilnic între orele 10.00 și 16.30 și sunt disponibile tururi cu ghid.

MUZEUL LOUVRE DIN PARIS



Muzeul Louvre adăpostește o colecție bogată de lucrări de artă și artefacte, de la antichități egiptene până la picturi de la mijlocul secolului al XIX-lea. Este considerat una dintre cele mai alese și mai extensive colecții de acest fel din lume.

Construcția clădirii a început la mijlocul secolului al XVI-lea, sub îndrumarea lui Francisc I, ca și reședință regală, construită peste ruinele unei fortărețe mai vechi, al cărei șanț a fost acum excavat adânc sub clădirea din prezent. Arhitectul inițial a fost Pierre Lescot, și această parte a clădirii se află acum în colțul sud-vestic al Cour Carré, curtea închisă din capătul estic al clădiri. Regii următori au folosit și ei clădirea ca și palat, extinzându-l și completând colecțiile de lucrări de artă și artefacte.

Palatul a devenit o galerie publică în anul 1793, sub guvernul revoluționar, și a continuat să se dezvolte.

Un proiect important de renovare din anii 1970 și 1980 a introdus intrarea din prezent în forma unei piramide de sticlă (proiectată de arhitectul american I M Pei) în mijlocul curții principale, împreună cu spații comerciale extensive și spații de expoziție aflate sub Jardin du Carousel du Louvre. Acest lucru a făcut ca aripile muzeului să fie mult mai accesibile, și a permis introducerea barurilor, librăriilor și a altor facilități fără a afecta spațiile galeriilor.

Multe dintre piesele colecțiilor au fost colecționate de regii Franței, în special colecțiile medievale și renascentiste. Departamentele grec, roman și etrusc sunt îndeosebi extensive. O mare parte a colecției egiptene a fost adusă înapoi de Napoleon după campania sa egipteană. Cele mai vestite lucrări sunt fără îndoială Mona Lisa a lui Leonardo da Vinci (în Salle des Etats la etajul întâi al aripii Denon) și sculptura grecească Venus de Milo (la parterul aripii Denon). Printre alte lucrări se numără Libertatea conducând poporul a lui Delacroix și sculptura Victoria din Samothrace.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Musée du Louvre
75085 Paris

TEL.:
0 140 20 50 50

SITE WEB:
http://www.louvre.fr
Minitel: 3615 Louvre

ORAR DE FUNCȚIONARE:
09.00-18.00, cu deschidere de seară în zilele de luni și miercuri. Taxă de intrare redusă spre sfârșitul zilei. Închis marți.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul până la Palais Royal – Musée de Louvre; autobuzele 21, 27, 39, 48, 68, 69, 72, 81 și 95 trec prin apropiere. Parcare auto subterană accesibilă de pe Avenue du General-Lemonnier.

FACILITĂȚI:
Cu noul design măreț pentru Louvre, spațiul a devenit mai accesibil pentru utilizatorii de scaune cu rotile, dar mai există unele secțiuni care sunt încă accesibile numai pe trepte. Închiriere de scaune de împins și scaune cu rotile. Galerii speciale pentru vizitatori nevăzători și cu vedere parțială. Cafenele și restaurante atât în zona Piramidei cât și în interiorul muzeului.

MUZEUL ORSAY DIN PARIS



Trei evenimente au dus la ideea fondării Muzeului Orsay: în primul rând, magnifica clădire Gare d'Orsay de pe malul stâng al Senei a trebuit închisă, din cauză că platformele sale erau prea scurte pentru trenurile moderne. Amenințarea demolării a provocat proteste publice. În al treilea rând, Muzeul Louvre din apropiere, peste apă, începea să crape și modernizarea ei necesita restaurare completă.

Soluția a fost simplă: gara goală trebuia transformată într-o galerie și o secțiune întreagă a lucrărilor de artă – acoperind perioada de la începutul secolului al XIX-lea până la Primul Război Mondial - trebuia adusă peste apă, într-un nou cămin. Și astfel, o gară construită în 1900 a fost reconstruită de grupul de arhitecți ACT și a fost redeschisă în 1986, găzduind unele dintre cele mai cunoscute lucrări de artă franceze. Proiectul lor a fost cel câștigător, din șase propuneri, pentru că s-a considerat că acesta respectă arhitectura originală a lui Laloux, reinterpretând în același timp spațiul pentru a servi noii sale funcții.

Rezultatul a fost un succes incomparabil. Un spațiu mare deschis primește vizitatorul, cu rampe, trepte și lifturi spre diferite nivele. Hotelul inițial care făcea parte din gară a devenit o serie de încăperi care expuneau unele dintre cele mai cunoscute lucrări de artă franceză, în timp ce piesele mai mari se găsesc în spațiul deschis al fostei gări.

Lucrările sunt expuse cronologic, de la marile lucrări ale celui de-al Doilea Imperiu de la primul nivel, prin impresionismul timpuriu și triumfurile curentului Art Nouveau la trecerea dintre secolele al XIX-lea și XX, până la încântătoarele încăperi ale impresioniștilor, pointiliștilor, cubiștilor și alte lucrări timpurii ale lui Picasso. Artiștii reprezentați sunt imposibil de enumerat fără a lăsa la o parte câțiva dintre preferați: Ingres, Degas, Rodin, Delacroix, Fantin-Latour, Monet, Manet, Pissarro, Van Gogh, Cezanne, Seurat, Gaugin, Munch, Klimt; și mai sunt și fotografii, încăperi cu mobilă și decorațiuni interioare și o machetă spectaculoasă (model) a clădirii Opéra Garnier.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:

(Intrarea principală)
Musée d'Orsay
1 rue de la Legion d'Honneur
(fosta rue de Bellechasse)
75007 Paris

(Adresa poștală)
62 rue de Lille
75343 Paris

TEL.:

33 1 40 49 48 14

SITE WEB:

www.musee-orsay.fr
Minitel: 3615 Orsay

ORAR DE FUNCȚIONARE:

10.00-18.00, cu deschidere până târziu în ziua de joi; deschis de la 9.00 în timpul verii și duminicile; închis în zilele de luni.

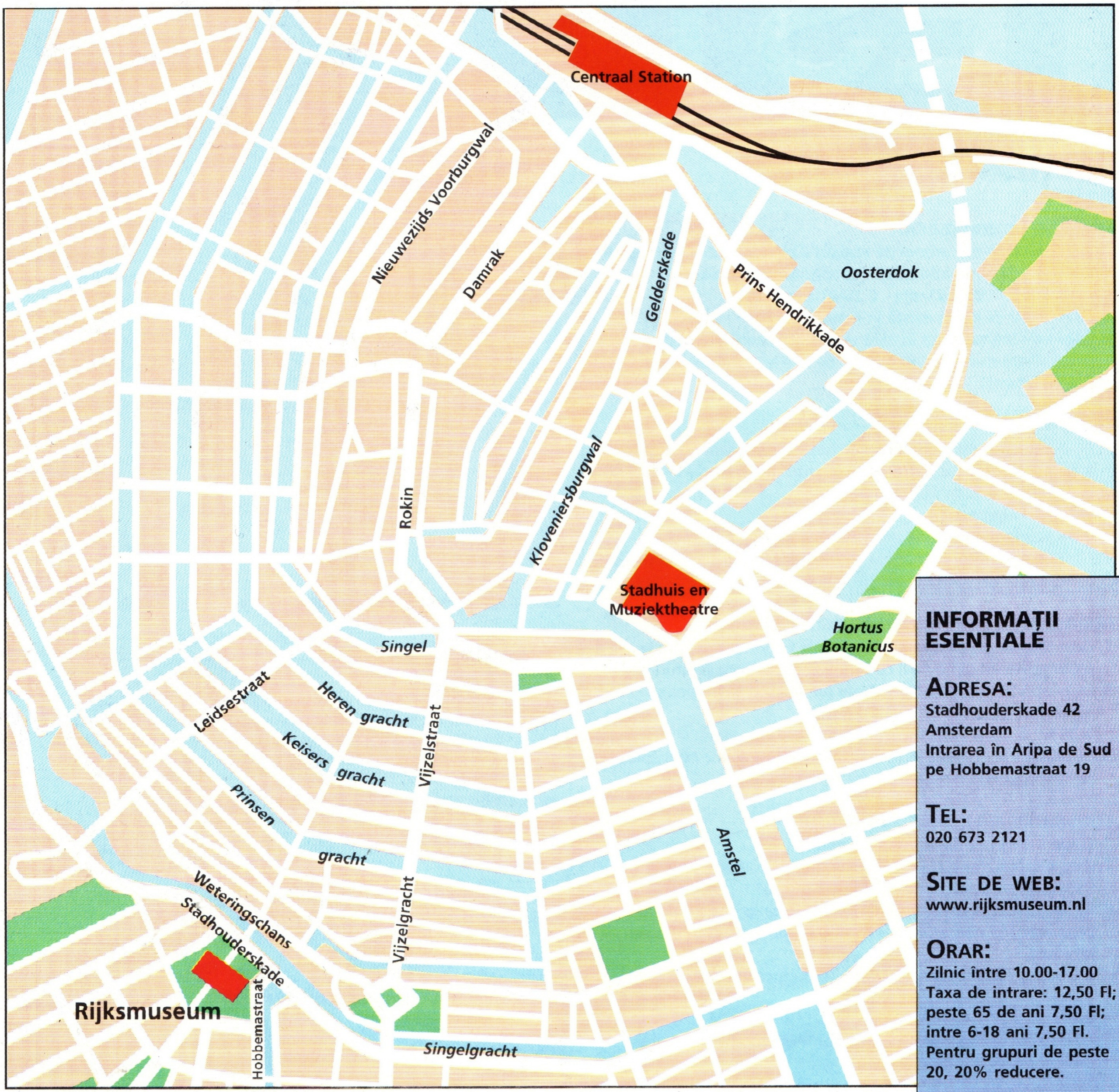
CUM SE AJUNGE ACOLO:

Cu metroul, linia 12 până la stația Solferino; linie de cale ferată suburbană până la stația Musée d'Orsay; autobuzele 24, 63, 68, 69, 73, 83, 84, 94. Posibilitate de parcare în parcările Deligny, Louvre și Montalambert.

FACILITĂȚI:

Se pot împrumuta scaune cu rotile. Magazin de cadouri, reproduceri, afișe, cărți, CD-uri și casete video. Restaurant și cafenea.

MUZEUL RIJKS DIN AMSTERDAM



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Stadhouderskade 42
Amsterdam
Intrarea în Aripa de Sud pe Hobbemastraat 19

TEL:
020 673 2121

SITE DE WEB:
www.rijksmuseum.nl

ORAR:
Zilnic între 10.00-17.00
Taxa de intrare: 12,50 Fl; peste 65 de ani 7,50 Fl; între 6-18 ani 7,50 Fl.
Pentru grupuri de peste 20, 20% reducere.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Tramvaiele nr. 2, 5 (stația Hobbemastraat), 6, 7, 10 (stația Spiegelgracht)
Facilități:
Bar, cafenea, librărie. Bibliotecă. Acces scaune cu rotile. Tururi cu ghid. Tururi audio în limbile engleză, franceză, germană și olandeză.

Rijksmuseum – construit în 1885 în stil neorenascentist și neogotic – este mai mult decât un obiectiv turistic: merită vizitată doar ea chiar dacă nu vă rămâne timp de altceva în Amsterdam.

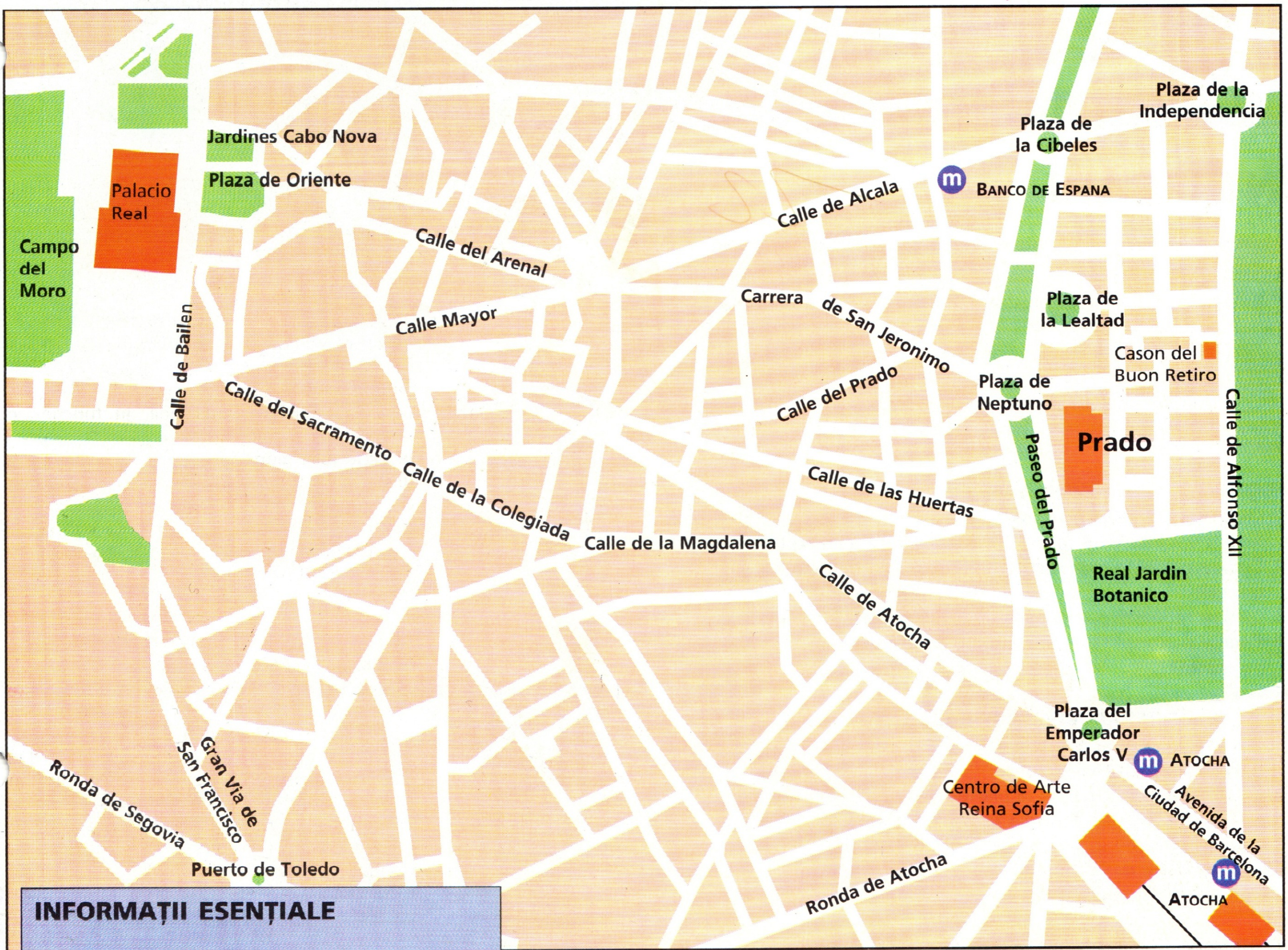
Principala atracție este cea mai aleasă colecție de picturi olandeze din secolul al XVII-lea, printre care 20 de tablouri de Rembrandt și numeroase lucrări mari ale lui Frans Hals, Jan Steen și Jan Vermeer. Muzeul are și lucrări mari aparținând altor perioade ale picturii olandeze și franceze, alături de secțiuni de artă medievală și asiatică, pline de minuni unice.

Printre tablourile de Rembrandt se numără *Paza de noapte*, una dintre cele mai faimoase și mai valoroase lucrări ale sale. Complet restaurată după ce a fost tăiată în 1975, ea este adăpostită în Galeria de Onoare, o încăpere laterală mică ce conține și lucrări mai cunoscute ale elevilor lui Rembrandt, dintre care excepționale sunt *Visare* a lui Nicholas Mae și două lucrări ale lui Ferdinand Bol: *Regenții Casei Nieuwezijds* și *Venus și Adonis*. În corpul principal al muzeului, printre lucrările de la începutul secolului al XVII-lea se numără *Isaac Massa și soția lui* de Hals și *Prometeu înlănțuit* de Dirck van Baburen, un maestru al școlii din Utrecht.

Aripa de Sud a Rijksmuseum a fost redeschisă în 1996 după lucrări extensive de restaurare. Ea continuă în ordine cronologică după Galeria de Onoare și conține picturi olandeze din secolul al XVIII-lea și al XIX-lea ale lui Cornelius Troost, Jan Ekels și Pierre-Paul Proudíhon. Pe lângă picturi, Rijksmuseum conține și colecții superbe de artă aplicată olandeză medievală și renascentistă – articole de olărit Delft, case de păpuși, mobilier, obiecte ceramice și articole textile.

Secțiunea de istorie olandeză conține câteva modele foarte detaliate ale navelor pe care Olanda și-a bazat puterea colonială. Colecția asiatică conține o gamă de obiecte ceramice neprețuite, obiecte de lac, bijuterii și picturi din Orient.

MUZEUL PRADO DIN MADRID



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Clădirea Villanueva, Paseo del Prado
28014 Madrid

TEL.:
(91) 330 28 00; (91) 330 29 00

SITE DE WEB:
http://museoprado.mcu.es/

ORAR:
De marți până sâmbătă: 9.00-19.00; Duminică: 9.00-14.00. Luni închis; intrarea 500 pesetas (200 pts pentru tineri, studenți etc.); intrare liberă sâmbătă după masa și duminica.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul până la Banco de Espana sau Atocha; autobuzele 10, 14, 27, 34, 37 și 45 trec pe lângă principala Clădire Villanueva. E la o plimbare scurtă de stația de autobuz / metrou principală Atocha.

FACILITĂȚI:
Cafenea și restaurant cu autoservire; acces special pentru invalizi.

Clădirea care adăpostește acum magnifica colecție de artă a Spaniei a fost construită ca parte a unui program de reformă urbană inițiat de Carol al III-lea la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Când a fost făcută capitala Spaniei de către Filip al II-lea, Madridul a crescut rapid și dezorganizat. Reforma urbană a lui Carol al III-lea era centrată în jurul mănăstirii Prado de los Jeronimos. Clădirile de pe "pajiște" (prado) erau menite să focalizeze atenția asupra științelor, care deveniseră la modă, și conțineau un Muzeu de Științe Naturale, grădini botanice și un observator; Muzeul de Științe Naturale a devenit în cele din urmă Prado.

Proiectul a fost aprobat în 1785. Urmând principiile stilului clasic, Juan de Villanueva a proiectat o clădire lungă cu curți interioare și o sală circulară în centru, cu două secțiuni circulare mai mici la capete. La scurt timp după ce a fost finalizată, francezii au ocupat Madridul și clădirea a fost transformată în barăci de cavalerie. Când Ferdinand al VII-lea, nepotul lui Carol al III-lea, a moștenit tronul, s-a hotărât să înființeze un muzeu pentru a pute expune o parte a bogăției artistice a țării. El a folosit ceea ce ar fi trebuit să fie Muzeul de Științe Naturale pentru a prezenta lucrări din colecțiile regale, deschizând muzeul în 1819.

În 1918 clădirea a fost extinsă în partea din spate. În timpul Războiului Civil Spaniol, multe lucrări au fost evacuate la Prado din alte muzee, însă Prado neavând o protecție specială împotriva atacurilor aeriene, lucrările au fost evacuate întâi la Valencia, apoi la Girona și în cele din urmă la Geneva. La sfârșitul războiului colecția a trebuit să fie readusă în grabă pentru a evita bombardamentul german la începerea celui de-al doilea război mondial.

În anii 1950, un alt șir de săli a fost adăugat în partea din spate a muzeului Prado și un program de construcție în anii 1960 a mărit spațiul galeriilor prin umplerea spațiilor de curte interioară aflate în centrul clădirii.

Însă nici acum, Prado nu putea să prezinte decât o fracțiune din colecția sa. În anii 1970 și 1980, Prado a preluat Salon des Bailes (Sala de bal) din clădirea apropiată Palacio del Buen Retiro, și acesta adăpostește acum lucrările din secolul al XIX-lea ale muzeului. (*Guernica* lui Picasso era inițial la Buen Retiro, acum este la Centro de Arte Reina Sofia, muzeul de artă modernă al Madridului.)

Chiar și azi se poate vedea doar o fracțiune a colecției de peste 7000 de lucrări de artă. Marile atracții sunt lucrările lui Velasquez, El Greco și Goya, cei mai cunoscuți pictori ai spaniolii dinaintea secolului XX, și lucrări superbe de artiști flamanzi, italieni, olandezi și francezi printre Hieronymous Bosch, Rubens, Botticelli, Tizian, Rembrandt, Poussin și Watteau.

GALERIILE UFFIZI DIN FLORENȚA



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Galeria Uffizi
Loggiato degli Uffizi 6
(Birouri: Via della Ninna 5)
50122 Firenze, Italia

TEL.:
39 (0)55 2388651

SITE DE WEB:
http://www.uffizi.firenze.it/

ORARUL:
De marți până vineri și duminica: 08.15-19.00;
luni închis.
Taxa de intrare: 8 euro.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Autobuzele 3, 13, 14, 15, 18, 19, 23, 31 și 32 trec prin apropiere. Se poate merge pe jos de la Gara Centrală Santa Maria Novella

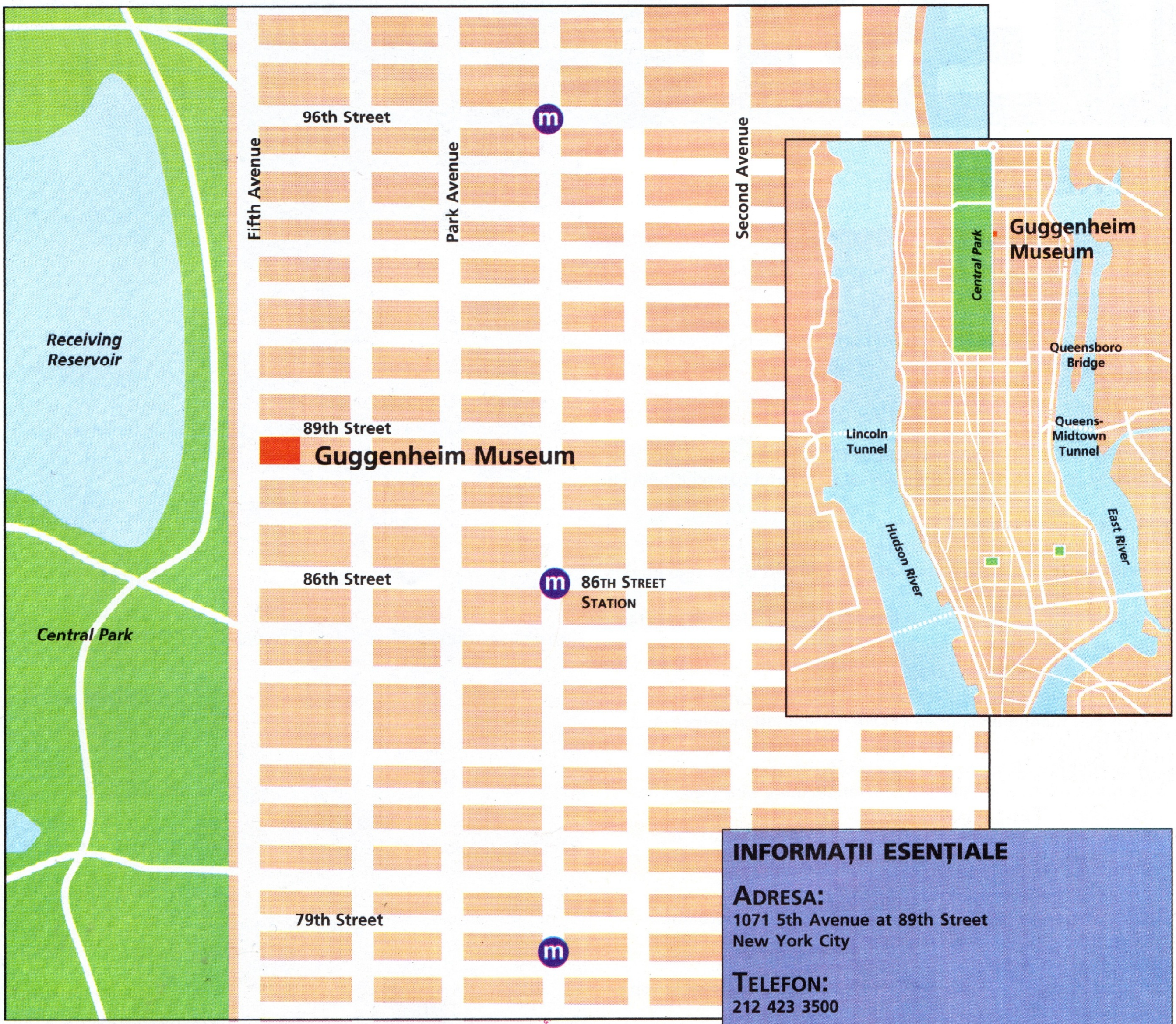
FACILITĂȚI:
Bar, cafenea și librărie. Există bibliotecă și posibilitatea de multiplicare a textelor (xerox), disponibile eruditilor cu scrisoare de recomandare.

Uffizi susține că ar fi primul muzeu public de picturi, sculpturi și obiecte rare. Clădirea a fost începută în 1560 ca și clădire pentru birouri pentru cele 13 magistraturi ale statului Florența. Proiectul a fost desenat de către Giorgio Vasari, pictor și arhitect la curtea Medici, și se întindea de la Palazzo della Signoria până la fluviul Arno, întinzându-se de-a lungul malului apei. După moartea Ducelui Cosimo I dei Medici și a lui Vasari în 1574, Francesco I și Bernardo Buontalenti au preluat construcția. Însă interesul lui Francesco pentru științe și arte l-a făcut să lase etajul al doilea pentru o galerie de artă particulară, și aripa de vest pentru un laborator de parfumuri și medicamente. Ducii care au urmat au completat colecția de lucrări de artă, și au început de asemenea să umple Palatul Pitti, de peste râu, și alte Palate din oraș.

În secolul al XVII-lea, vizitatorii florentini și alți vizitatori au fost lăsați să intre la cerere în galerii, și ultimul descendent al familiei Medici, Anna Maria Luisa, a lăsat toate comorile familiei Medici moștenire orașului Florența în 1737. În secolul al XIX-lea, Teatrul Medici, care fusese cândva parte din clădire, a fost transformat pentru a face loc unor galerii noi, și în 1989 arhivele care ocupaseră primul etaj al clădirii au fost mutate, pentru dublarea spațiului Galeriei.

Sunt expuse lucrări italiene (inclusiv cele ale lui Giotto) datând din secolul al XIII-lea; picturi florentine și sieneze din secolul al XIV-lea; lucrări de artă de la începutul renașterii, printre care lucrări ale lui Filippo Lippi, Piero della Francesco, Boticelli ("Nașterea Venerei"), Leonardo da Vinci și Perugino; lucrări germane, inclusiv unele lucrări ale lui Dürer; artiști florentini mai târzii printre care Michelangelo, Rafael și Tiziano; și lucrări mai târzii (din secolele al XVI-lea și al XVII-lea) ale lui Rubens, Van Dyck, Caravaggio și Rembrandt.

MUZEUL SOLOMON R GUGGENHEIM DIN NEW YORK



Solomon R Guggenheim (1861-1949) a fost cel de-al patrulea fiu al imigrantului elvețian în SUA Meyer Guggenheim. Meyer a început ca importator de articole de broderie elvețiene, dar în scurt timp interesul său s-a îndreptat asupra mineritului, când și-a dat seama de profitabilitatea domeniului. El a stabilit un imperiu ce s-a extins în America de Sud și în Africa.

Solomon a pornit Fundația în 1937 pentru a promova arta, astfel încât toată lumea să se poată bucura de ea. El avea o colecție substanțială pe care a început-o la sfârșitul anilor 1920, ajutat de consilierul său pentru artă Hilla Rebay. După înființarea Fundației el a deschis o galerie, Muzeul de Pictură Non-obiectivă, într-un fost magazin de autoturisme pe E 54th Street. Însă Solomon și Hilla căutau un nou tip de spațiu pentru a afișa noul tip de artă pe care îl colectau: în 1943 Hilla l-a contactat pe arhitectul Frank Lloyd Wright, care a acceptat provocarea.

Galeria a fost terminată abia după 15 ani, când atât Wright cât și Guggenheim nu mai trăiau, însă clădirea este un triumf al arhitecturii. O spirală lină, conică îl conduce pe vizitator cu șase etaje mai jos, cu picturi atârnate de pereți pe brațe invizibile ce par să plutească. Clădirea a fost extinsă la începutul anilor 1990, cu adăugarea unui turn de galerie de patru etaje (înclus în planul inițial al lui Wright, gândit ca atelier și spațiu de trai pentru artiști, dar nefinalizată).

Colecția este extraordinară. Ea include una dintre cele mai mari colecții de lucrări ale lui Kandinsky, și lucrări importante de Klee, Miro și Picasso, precum și lucrări impresioniste mai timpurii ce proveneau din colecția lui Justin K Thannhauser.

Fundația deține de asemenea picturi expresioniste abstracte, cubiste și suprarealiste adunate de Peggy Guggenheim (1898-1979), o nepoată a lui Solomon Guggenheim, care în acea vreme era măritată cu Max Ernst și și-a petrecut cea mai mare parte din timp în Europa. Colecția este adăpostită în vila ei de la Veneția.

Muzeul Guggenheim Soho din New York s-a deschis în 1992 pentru a oferi mai mult spațiu pentru colecția din ce în ce mai mare.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
1071 5th Avenue at 89th Street
New York City

TELEFON:
212 423 3500

SITE WEB:
http://www.guggenheim.org/new_york_index.html

ORARUL:
De duminică până miercuri: între orele 09.00-18.00; vineri și sâmbătă: între orele 09.00-20.00; joi închis; taxa de intrare 12 dolari SUA (și reduceri).

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu autobuzul, rutele M1, M2, M3 sau autobuzul M4 pe Madison Avenue sau Fifth Avenue; cu metroul, luați trenul 4, 5 sau 6 pe linia Lexington Avenue până pe 86th Street. Parcare în Parcarea Syvan pe 90th Street și la Gold East Garage la 55 East 87th Street.

FACILITĂȚI:
Cafenea, magazin; accesibil pe scaun cu rotile; tururi stabilite pentru oamenii cu probleme de auz.

MUZEUL GUGGENHEIM DIN BILBAO, SPANIA



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Calle Abandoibarra etorbidea 2
48001 Bilbao

TELEFON:
Centrala (34) 94 435 90 90
Informații (34) 94 435 90 80

SITE-UL WEB:
http://www.guggenheim-bilbao.es

ORARUL:
10:00-20:00 de marți până duminică; închis luni.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Metro: stația Moyua
Autobuz: Liniile 1, 10, 13, 18 până în Plaza del Museo; Liniile 13, 27, 38 și 48, până la Almeda de Recalde, stațiile 11 și 12; Liniile 11, 71 până la Piața La Salve.
Tramvai: RENFE: stația Bilbao-Abando

FACILITĂȚI:
Intrarea liberă pentru copii însoțiți sub 12 ani. Taxă redusă pentru grupuri de cel puțin zece persoane. Acces pentru invalizi. Zonă educațională. Magazin, librărie, cafenea, restaurant. Tururile cu ghid trebuie rezervate cu două săptămâni în prealabil. Muzeul are un auditoriu de 300 de locuri cu tehnologie multimedia, utilizabilă pentru conferințe, proiectări și spectacole artistice.

Deschis în 1997, Muzeul Guggenheim din Bilbao a fost proiectat de arhitectul Frank O. Gehry, în ton cu mediul industrial al capitalei basce și ca ecou la proiectului revoluționar al Muzeului Solomon R. Guggenheim din New York, SUA, al lui Lloyd Wright.

Muzeul este situat pe malul râului ce străbate orașul și este înconjurat la un capăt de o șosea imensă, Puente de la Salve. Clădirea este o combinație extraordinară de forme interconectate realizate dintr-o gamă largă de materiale. Pe ziduri, blocurile de calcar ortogonale (cu unghiuri drepte) contrastează cu un aranjament de forme curbate și îndoite acoperite cu panouri tip "solz de pește" de oțel de titaniu care sunt groase de 0,5 mm.

Dincolo de haosul aparent provocat de juxtapunerea formelor fragmentare cu formele regulate, planul clădirii este construit în jurul unei axe centrale, atriul, un spațiu gol monumental încoronat de un dom metalic ce seamănă cu o floare metalică uriașă. Lumina zilei se revarsă prin ziduri tip cortină de sticlă și un geam orizontal așezat la înălțime în dom.

Din atriu spre exterior conduc 19 galerii care ocupă o suprafață totală de 11.000 km² de spațiu de expunere. Aceste încăperi sunt dispuse pe trei nivele și sunt conectate de un sistem de lifturi de sticlă, spirale de trepte și drumuri curbate suspendate de acoperiș. Zece galerii au forme ortogonale clasice și pot fi identificate din exterior după finisările lor de piatră. Cea mai mare dintre acestea – o hală mare lipsită de coloane, lungă de 130 m și lată de 30 m – este folosită pentru expoziții temporare și lucrări de format mare. Celelalte nouă galerii au forme neregulate. Varietatea de spații de forme diferite face ca muzeul să fie foarte versatil. Lucrările din galeriile patrulatere sunt expuse în ordinea datei, oferind o privire cronologică care este suplimentată de afișări în adâncime ce se concentrează asupra anumitor artiști în galeriile cu forme neregulate.

Colecția permanentă a muzeului Guggenheim Bilbao se concentrează asupra celor mai marcanți artiști ai ultimilor 40 de ani ai secolului XX și este susținută de lucrări ale Fundației Solomon R. Guggenheim – printre acestea se numără exemple semnificative de Artă Pop, Minimalism, Arte Povera, Artă Conceptuală și Expresionism Abstract. Mai multe încăperi sunt dedicate pentru instalații în adâncime și lucrări specifice comandate special. Artiștii contemporani basci și spanioli sunt de asemenea bine reprezentați.

În același an în care a fost deschis muzeul Bilbao, Fundația a deschis un alt spațiu de expunere în inima Berlinului, care este condus în parteneriat cu Deutsche Bank.

MUZEUL GETTY DIN LOS ANGELES



Deschis în 1997, Muzeul Getty Center constă din șase clădiri joase proiectate de arhitecții Richard Meier și Thierry Despont. Grădinile – proiectate de artistul Robert Irwin – oferă priveliști asupra Munților Santa Monica din împrejurimi, asupra centrului Los Angelesului și asupra Oceanului Pacific.

Colecția a fost fondată de miliardarul SUA J. Paul Getty și a fost îmbogățită substanțial de la moartea sa în 1976. Galeriile sunt concepute astfel ca lucrările să poată fi văzute în lumina naturală în care au fost create – obloane rabatabile uriașe, controlate de calculatoare, se ajustează din două în două ore pentru a asigura cantitatea naturală de lumină naturală indirectă.

Muzeul are un sistem sofisticat de filtrare a aerului și control al climatului, care menține temperatura constantă la 22°C (+/-1°C) și umiditatea relativă la 52%.

Colecția de picturi include faimoșii *Iriși* ai lui Vincent Van Gogh împreună cu lucrări importante ale lui Masaccio, Rubens, Tiziano, Veronese, Rembrandt și alți maeștri. Colecția originală a lui Getty cuprinde trei portrete importante, unul de Van Dyck, unul de Gainsborough și altul de Rembrandt.

Există și lucrări importante ale impresioniștilor francezi, ale maeștrilor școlilor olandeză, flamandă și franceză, și picturi deosebite din renașterea și barocul italian. Printre lucrările achiziționate de curând se numără lucrări mari de Bernardo Daddi, Fra Bartolommeo, Pontormo, Monet, Renoir și Cézanne. Printre cele mai populare lucrări se numără un studiu extrem de detaliat al cărăbușului de Dürer, schițele reprezentând un copil cu un miel de Leonardo da Vinci și portretul Poștașului Roulin realizat de Van Gogh.

Restul lucrărilor sunt adunate în mare parte la întâmplare, dar există colecții mari de artă decorativă și sculptură din secolul al XVII-lea și al XVIII-lea. Atracția maximă în rândul desenelor este magnifica lucrare *Sfânta familie cu copilul Sfântul Ioan Botezătorul* de Michelangelo. Centrul Getty adăpostește și aproximativ 160 de manuscrise medievale și renascentiste și cea mai mare arhivă de fotografii din lume, peste 65.000.

Muzeul este așezat pe versanții superiori ai unui munte abrupt și multe tramvaie duc la el de la parcările de dedesubt. Drumul de la intrare până la muzeu durează cinci minute.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
The Getty Center
1200 Getty Center Drive
Los Angeles, CA 90049

TELEFON:
(310) 440-7360

SITE WEB:
http://www.getty.edu

ORARUL:
Marți și miercuri între 11.00-19.00; joi și vineri între 11.00-21.00; sâmbătă și duminică între 10.00-18.00. Închis luni și de sărbătorile SUA. Intrarea este liberă dar se plătește parcarea (în prezent 5USD pe mașină, 1.200 de locuri de parcare).

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Getty Center este lângă San Diego Freeway (Interstate 405) și Santa Monica Freeway (Interstate 10) în Los Angeles. Folosiți ieșirea Getty Center Drive de pe 405. Metroul 561 și autobuzul Santa Monica Big Blue 14 opresc la intrare.

FACILITĂȚI:
Restaurante; snack baruri. Centru de resurse pentru profesori. Discuții, seminarii, proiectări de film, concerte și activități de familie, oferite cel mai adesea în limba engleză și în limba spaniolă.

GALERIA NAȚIONALĂ DIN LONDRA



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Trafalgar Square
London WC2N 5DN
Telefon:
020 7747 2885

SITE WEB:
http://www.nationalgallery.org.uk

ORARUL:
Zilnic între 10.00-18.00; miercuri între 10.00-21.00. Intrarea este liberă

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Galeria se află pe latura de nord a Pieții Trafalgar. Stații subterane: Charing Cross (liniile Jubilee, Northern și Bakerloo), Piața Leicester (Piccadilly și Northern). Nouăsprezece rute de autobuz trec prin sau pe lângă Piața Trafalgar.

FACILITĂȚI:
Ascensoare spre toate etajele pentru infirmi; tururi programate o dată pe lună; trei magazine, restaurant și cafenea.

Galeria Națională din Londra în Piața Trafalgar adăpostește una dintre cele mai impresionante colecții de picturi europene din lume. Galeria a fost fondată în 1824 când guvernul a primit doar 38 de picturi din colecția comerciantului John Julius Angerstein. El a continuat să obțină lucrări de artă de calitate, între anii 1300-1900.

Piața Trafalgar a fost inițial proiectată de John Nash și numită după bătălia în care Lordul Nelson, amiralul flotei britanice, a murit în 1805. Când colecția națională de lucrări de artă a început să crească, s-a alocat o clădire pentru colecție, împreună cu Academia Regală de Artă. Proiectul pentru clădire a fost realizat de William Wilkins (1778-1839) și construcția a avut loc între anii 1832-38. Constrângerile asupra arhitectului (în termenii amplasării, bugetului și confortului pe care urma să-l ofere clădirea) au făcut ca proiectul să fie lipsit de fascinație: utilizarea coloanelor la intervale de-a lungul părții anterioare a făcut parte dintr-o decizie a comisiei de a reutiliza colonada Palatului Carlton, aflat în apropiere, al Regelui George al VI-lea, care fusese distrus de foc.

Pe măsură ce colecția creștea, spațiul a devenit prea mic; prima dată, în 1886, a fost adăugată o a doua galerie la capătul de est al clădirii, pentru portrete, și apoi Academia Regală a fost mutată într-un sediu nou în Burlington House, Picadilly.

În 1991 s-a adăugat o extensie modernă, aripa Sainsbury, numită după binefăcătorii săi, familia Sainsbury, care deține unul dintre cele mai mari lanțuri de supermarketuri din Marea Britanie. Clădirea și extensia sa au fost dintotdeauna controversate; este nevoie de o schemă acceptabilă pentru reorganizarea fluxului traficului prin piață, și deschiderea galeriei spre spațiul din fața sa.

În ultimii ani a avut loc o reorganizare a Colecției Britanice Naționale, astfel încât Galeria Națională adăpostește lucrări europene până în 1900, în timp ce Tate British din Pimlico adăpostește lucrări de artă britanice până la acea dată, și Tate Modern (Bankside) este dedicat artei începând din 1900.

Colecția nu este mare (aproximativ 2.000 de picturi), dar include lucrări ale lui Giotto, Boticelli, Leonardo da Vinci, Rembrandt și ale impresioniștilor francezi. Ea are o colecție aleasă de lucrări ale primelor școli italiene și olandeze.



GALERIA TATE DIN LONDRA



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Tate Britain
Millbank
London SW1P 4RG

TELEFON:
020 7887 8000.
Informații înregistrate: 020 7887 8008.

SITE WEB:
http://www.tate.org.uk

ORARUL:
Zilnic între 10:00-17:50. Intrarea în Galerie este liberă.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul: Pimlico (linia Victoria), Westminster (liniile Jubilee, District și Circle). Cu autobuzul: 2, 3, C10, 36, 77A, 88, 159, 185 sau 507.

FACILITĂȚI:
Locuri de parcare pentru infirmi, la cerere sunt disponibile scaune cu rotile. Facilități pentru îngrijirea bebelușilor. Două librării. Cafenea și restaurant.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
Tate Modern
Bankside
London SE1 9TG

TELEFON:
020 7887 8000.
Informații înregistrate: 020 7887 8008.

SITE WEB:
http://www.tate.org.uk

ORARUL:
De duminică până joi între orele 10:00-18:00; vineri și sâmbătă între 10:00-22:00. (Galeriile deschid la ora 10:15.) Intrarea în Galerie este liberă.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul: Southwark (linia Jubilee) și Blackfriars (liniile District și Circle). Cu autobuzul: 45, 63 și 100 până la Blackfriars Bridge Road; 381 până la Southwark Street; 344 până la Southwark Bridge Road.
Cu feribotul: serviciu de feribot de la Embankment sau Festival Pier până la Bankside.

FACILITĂȚI:
Lifturile de lângă scările principale oferă acces la toate nivelele. Zece scaune cu rotile disponibile la cerere pentru vizitatori. Spațiu de îngrijire pentru bebeluși la nivelul 1. Librărie. Patru cafenele.

Galeria Tate de pe Millbank în Londra a fost deschisă în 1897 pentru a expune lucrări de artă aflate anterior în posesia lui Sir Henry Tate, un fabricant de zahăr bogat care și-a lăsat colecția privată moștenire națiunii britanice. De atunci Tate s-a extins mult și acum deține cea mai mare colecție de artă britanică din lume din 1500 și până în prezent, incluzând lucrări ale lui William Blake, John Constable, Jacob Epstein, Thomas Gainsborough, Gilbert și Gergoe, Damian Hirst, David Hockney, Howard Hodgkin, William Hogarth, Henry Moore, Dante Gabriel Rossetti, Stanley Spencer, George Stubbs și JMW Turner. Cunoscută acum sub numele de Tate Britain, această fundație originală a fost suplimentată de o galerie complet nouă aflată într-o locație diferită.

Tate Modern a fost deschisă la începutul anului 2000 pentru a coincide cu sărbătorirea mileniului în Marea Britanie, și ocupă fosta clădire a Centralei Electrice Bankside pe malul de sud al râului Tamisa, aproape de centrul capitalei britanice.

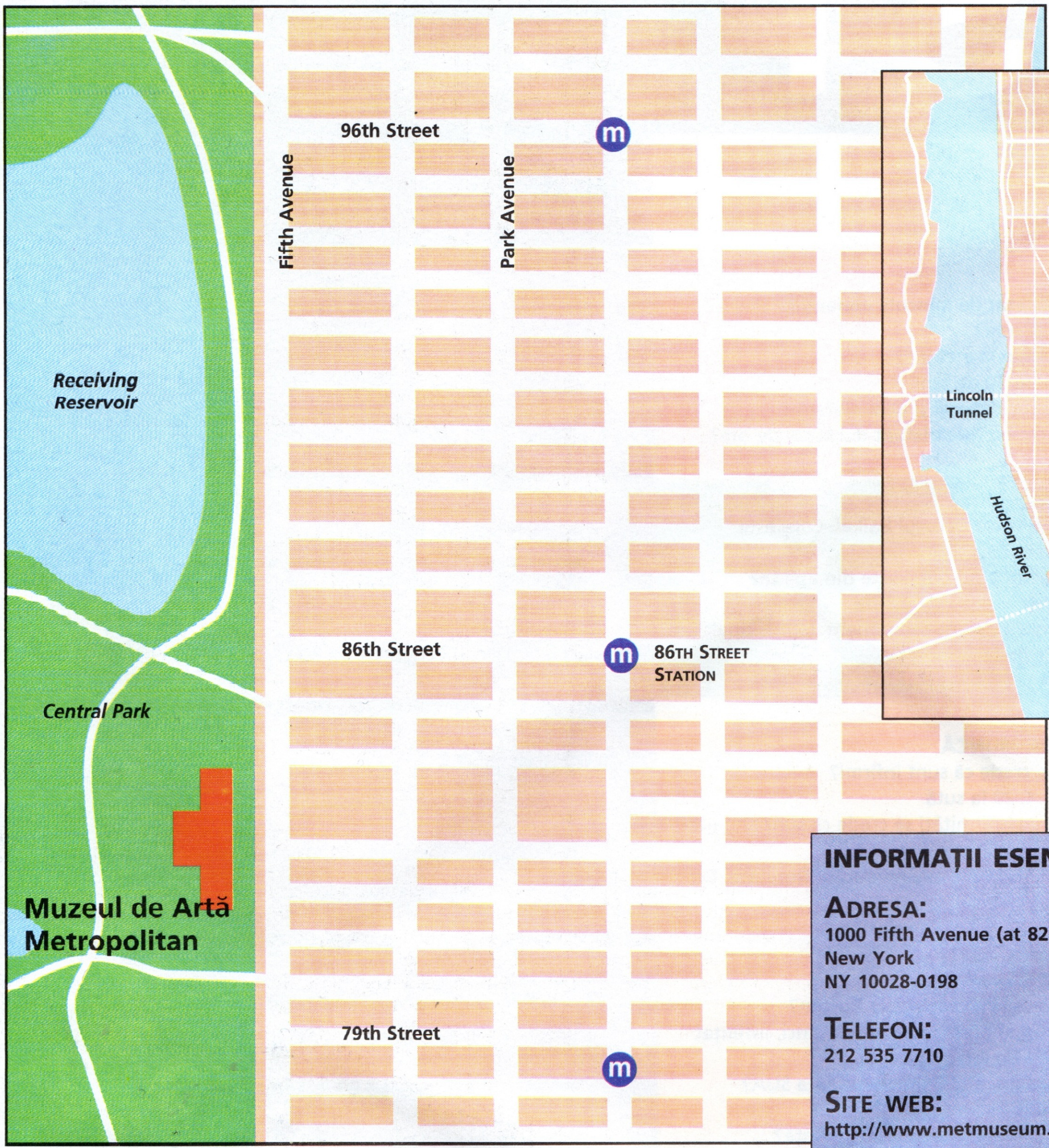
Clădirea a fost concepută de George Gilbert Scott (1811-78), un arhitect victorian prolific care a creat și vestita cutie telefonică britanică roșie. Este o structură din oțel îmbrăcată în cărămidă, construită din peste 4,2 milioane de cărămizi. Înălțimea hornului central a fost limitată la 99 m astfel încât să nu umbrească domul din apropiere, Catedrala St Paul's (înaltă de 111 metri), care era atunci cea mai înaltă structură pe linia de orizont a Londrei.

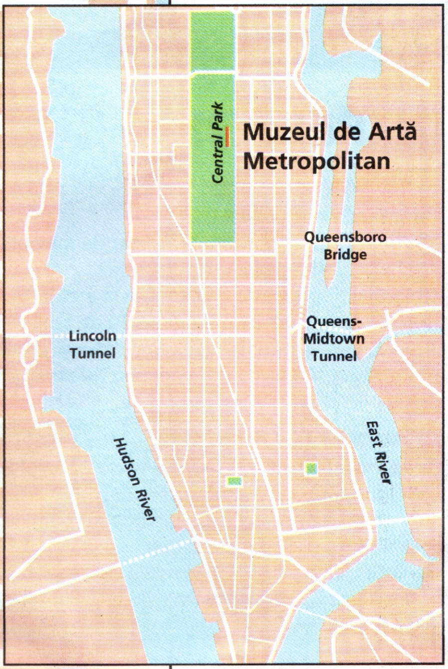
Centrala Electrică Bankside a fost transformată la sfârșitul anilor 1990 de marii arhitecți elvețieni Herzog și de Meuron. Planurile lor au fost concepute pentru a scoate în evidență noua funcție a clădirii ca și galerie de artă, respectând în același timp integritatea proiectului inițial al lui Scott. Cea mai evidentă modificare a exteriorului este o structură nouă, din sticlă, cu două etaje, care se întinde pe întreaga lungime a acoperișului. Această adăugire nu asigură doar lumina naturală în galerii la etajele superioare, ci adăpostește și o cafenea uluitoare ce oferă priveliști excelente din întreaga întindere a Londrei.

Fosta Sală a Turbinelor, dispusă pe întreaga lungime a vastei clădiri, este acum o intrare superbă în galerie. De aici vizitatorii sunt luați de scări rulante care urcă două etaje, ce conțin o cafenea, un magazin și un auditoriu, la alte trei nivele ce conțin galerii.

Galeriile afișează excepționala colecție de artă modernă internațională a lui Sir Tate din 1900 până în prezent: lucrări importante ale lui Francis Bacon, Salvador Dali, Pablo Picasso, Henri Matisse, Mark Rothko și Andy Warhol precum și lucrări contemporane ale unor artiști precum Rebecca Horn, Steve McQueen, Tracy Emin și Gillian Wearing.

MUZEUL DE ARTĂ METROPOLITAN DIN NEW YORK





Fondat în 1870, Muzeul de Artă Metropolitan a adunat una dintre cele mai alese colecţii de artă şi de artefacte din lume. Muzeul a fost înfiinţat de un grup de patroni înstăriţi, şi multe articole din colecţie au fost donate de colecţionari americani. Muzeul primeşte fonduri substanţiale de la autorităţile oraşului, dar cere vizitatorilor să plătească o taxă de intrare voluntară.

Muzeul s-a mutat în locaţia sa din prezent pe marginea Parcului Central în 1880, şi de atunci clădirile au fost extinse de mai multe ori, pentru a adăposti nu numai picturi şi artefacte mici, ci şi clădiri întregi – inclusiv un mormânt egiptean reconstruit datând din 2400 î.Hr. şi faţada de marmură a Băncii US Branch de pe Wall Street, construită iniţial în 1823.

Clădirea principală, finalizată în 1902, a fost concepută de William Morris Hunt, şi extinderile ulterioare în anii 1970 şi 1980 au fost concepute de Kevin Roche, John Dinkeloo şi Asociaţii.

Pe lângă exponatele substanţiale şi importante constând din lucrări antice din Egipt, Asiria, Grecia şi Roma, Muzeul adăposteşte de asemenea şi lucrări precolumbiene şi exponate mari din Extremul Orient (există chiar şi o grădină japoneză expusă în muzeu).

Colecţia de artă americană în aripa americană – care se întinde pe mai mult de 1,6 hectare – este probabil cea mai cuprinzătoare colecţie de acest tip din lume. În această aripă există peste 4.000 de lucrări realizate de 700 de artişti diferiţi (născuţi înainte de 1876). Departamentul de Artă Modernă are o colecţie şi mai mare de lucrări – peste 10.000. Există şi o colecţie mare de artă europeană din ultimii 500 de ani.

Muzeul are o anexă spre vârful nordic al Insulei Manhattan, în Parcul Fort Tyron. Anexa, denumită Mânăstirile, a fost dezvoltată înainte de cel de-al Doilea Război Mondial, şi se concentrează pe arta medievală, inclusiv secţiuni de mânăstiri şi catedrale din Europa.

INFORMAŢII ESENŢIALE

ADRESA:
1000 Fifth Avenue (at 82nd Street)
New York
NY 10028-0198

TELEFON:
212 535 7710

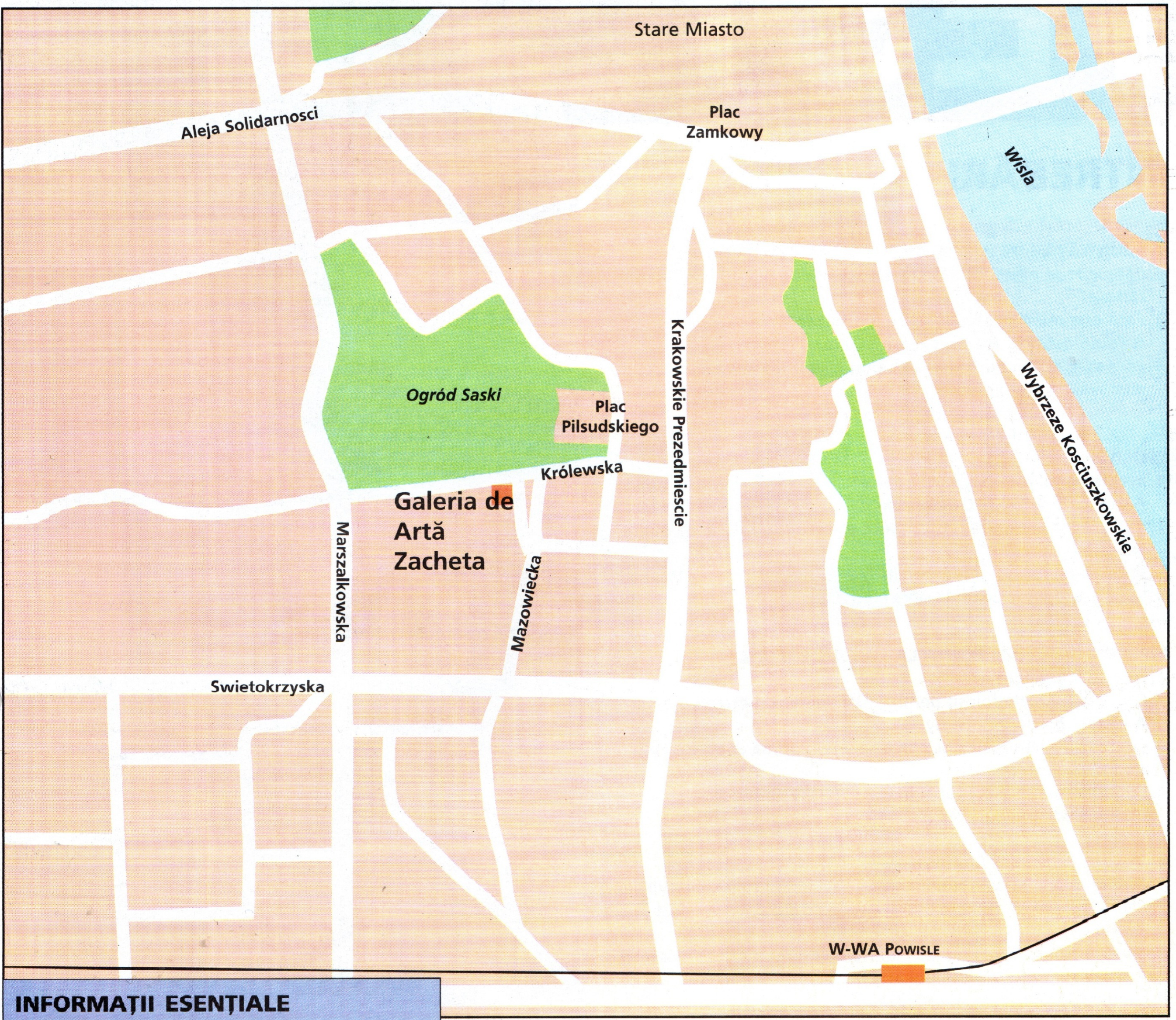
SITE WEB:
http://www.metmuseum.org/

ORARUL:
Duminică, marţi, miercuri şi joi: 9:30-17:00; vineri şi sâmbătă: 9:30-21:00. Luni închis

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul până la Strada 86, apoi pe jos cu trei străzi mai încolo spre vest de Fifth Avenue. Autobuzele M1, M2, M3 şi M4 merg spre sud în jos pe Fifth Avenue sau spre nord în sus pe Madison Avenue. Parcarea muzeului este pe Strada 80.

FACILITĂŢI:
Toate părţile Metropolitanului sunt accesibile pentru utilizatorii de scaune cu rotile; se pot închiria scaune cu rotile, cărucioare şi suporturi de spate pentru bebeluşi. Magazin mare; restaurant, cofetărie şi multe cafenele şi baruri. Unele părţi ale Mânăstirilor nu sunt accesibile pentru utilizatorii de scaune cu rotile.

GALERIA DE ARTĂ ZACHETA DIN VARŞOVIA



INFORMAŢII ESENŢIALE

ADRESA:
Plac Malachowskiego 3
00-916 Warsaw

TELEFON:
827 58 54

SITE WEB:
http://www.zacheta-gallery.waw.pl

ORARUL:
De marţi până duminică între orele 10.00-18.00.
Luni închis. Vineri intrarea liberă.

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Autobuzele cu numărul 106, 160, 175 şi 179

La sud de Ogród Saski din Varşovia, pe Plac Malachowskiego se află cel mai important centru al artei moderne din Polonia, Towarzystwo Zachety Sztuk Pieknych – prescurtat Zacheta. Este adăpostit într-o clădire impresionantă construită între anii 1899 şi 1903 pentru Societatea pentru Promovarea Artelor Frumoase.

Structura neorenascentistă este opera lui Stefan Szyller, arhitect-şef al perioadei de renaştere a Varşoviei, creatorul Podului Poniatowski, al Universităţii Tehnice şi al noii biblioteci a Universităţii din Varşovia. Proiectul său include o faţadă ornată, o sală de intrare decorată cu stuc, o scară centrală impunătoare şi o curte internă cu acoperiş de sticlă. Planul iniţial indica de asemenea şi patru aripi; acestea sunt acum deschise în sfârşit, dar ele nu au fost terminate decât în 1995.

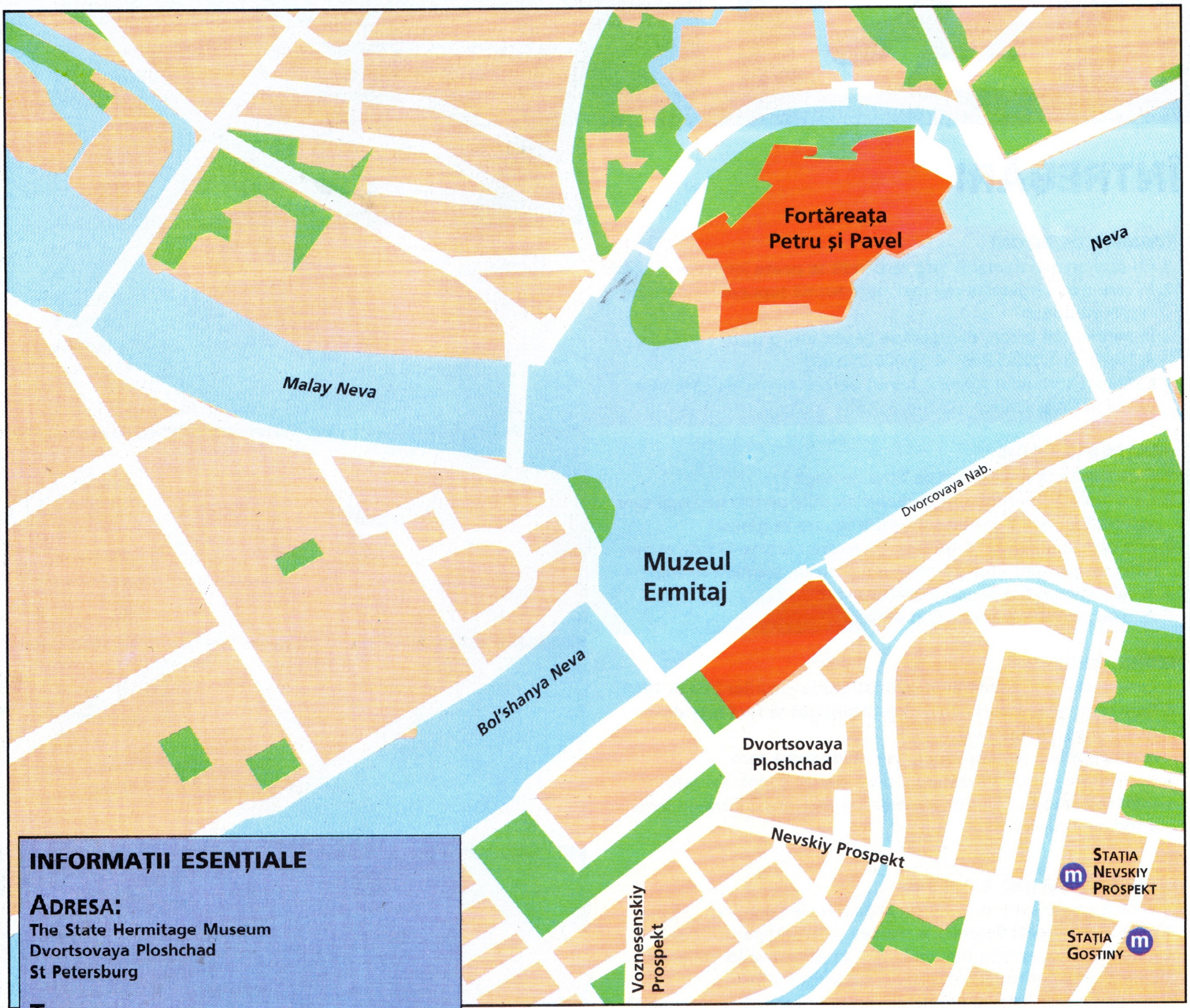
Scopul iniţial al muzeului Zacheta a fost să promoveze arta poloneză contemporană. Aici se organizau expoziţii, concursuri şi saloane anuale, şi se achiziţionau lucrări de artă.

În 1922, Zacheta a fost scena unui mare asasinat politic. La vernisajul unei expoziţii, primul preşedinte al proaspetei Republici Poloneze independente, Gabriel Narutowicz, a fost împuşcat de către un pictor şi critic de artă polonez pe nume Eligiusz Niewiadomski.

La începutul celui de-al Doilea Război Mondial (1939-45), colecţia considerabilă de artă a galeriei – care conţine "Bătălia de la Grünwald" a lui Jan Matejko (1838-93) – a fost împachetată pentru a fi ascunsă în Muzeul Naţional (Muzeum Narodowe) şi ulterior a devenit parte din colecţia permanentă a muzeului. Zacheta a fost una dintre puţinele clădiri care au rămas în picioare la sfârşitul războiului.

Zacheta se concentrează acum asupra artei moderne, sub patronajul Societăţii recent formate a Artelor Frumoase, care organizează expoziţii temporare, de înaltă calitate, de artă modernă şi artă poloneză contemporană. Alături de Centrul de Artă Contemporană Castelul Ujazdowskie, Zacheta este considerată cea mai importantă galerie a Varşoviei.

MUZEUL ERMITAJ DIN ST PETERSBURG



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA:
The State Hermitage Museum
Dvortsovaya Ploshchad
St Petersburg

TELEFON:
(812) 110-96-25

SITE WEB:
http://www.hermitagemuseum.org

CUM SE AJUNGE ACOLO:
Cu metroul până la Nevsky Prospect sau Gostiny Dvor; cu troleibuzele 1, 7, 5, 10 sau 22; sau cu autobuzele expres 7, 10 sau 47.

ORARUL:
Deschis zilnic (cu excepția zilelor de luni) între 10.30-18.00 și duminica între 10.30-17.00. Taxa de intrare 250 de ruble (15 ruble pentru naționalii ruși).

FACILITĂȚI
Cea mai mare parte a galeriei este accesibilă și pentru infirmi. Pentru servicii de informații sunați la (812)110-90-79.

Muzeul Ermitaj din St Petersburg este una dintre bijuteriile lumii artei din Europa. El este o relicvă a trecutului imperial al Rusiei, bazat pe colecții de capodopere care au fost pentru prima dată adunate în secolul al XVIII-lea.

Colecția din prezent a fost începută de Petru cel Mare (1672-1725) în timp ce acesta călătorea prin Europa. Petru își dăduse seama că pentru a asigura stabilitatea politică și puterea Rusiei trebuia să își construiască o prezență navală; el a călătorit până în Anglia și Olanda, lucru pe care nici un moscovit nu îl făcuse înainte, în căutare de cunoștințe maritime. Încercările sale au dat rezultate și, ca un efect secundar, el nu a întemeiat doar colecția de artă, ci, de asemenea, și orașul în care este adăpostită aceasta: St Petersburg a fost construit pe Golful Finlandei pentru a se asigura faptul că Rusia are o prezență navală în Europa de Vest.

Clădirea propriu-zisă în care a fost adăpostită colecția a fost moștenirea împărătesei Elisabeta I, fiica lui Petru cel Mare. Palatul de Iarnă a fost conceput de Bartolomeo Rastrelli ca reședință imperială și a devenit locul pentru etalarea colecției. Ea are o fațadă magnifică, lungă de 200 de metri, și a fost căminul conducătorilor Rusiei până la Revoluția din 1917. Succesoarea Elisabetei, Ecaterina cea Mare, a extins colecția și când Nicolae al II-lea a urcat la tron, în 1894, aceasta era cea mai mare colecție privată din Europa. Palatul a fost un punct focal pentru demonstrații la începutul secolului XX, culminând cu asedierea lui de către muncitorii conduși de bolșevici în luna octombrie a anului 1917. Totuși, colecția a rămas intactă și după revoluție muzeul a fost deschis publicului.

Colecția este vastă, cu aproximativ trei milioane de lucrări de artă adăpostite într-un număr total de cinci clădiri. Începând cu lucrări de artă și artefacte egiptene antice, grecești și romane, este posibilă urmărirea dezvoltării stilului artistic. Există câteva exemple deosebite de artă italiană renascentistă din colecția inițială, iar lucrările de Rembrandt sunt considerate a fi bijuterii ale muzeului. Mai târziu au fost bine reprezentați artiști precum impresioniștii francezi Picasso și Matisse.

MUZEUL NAȚIONAL DIN CRACOVIA



Muzeul Național din Cracovia este împărțit în șase galerii, fiecare cu amplasarea sa în oraș și cu specificul său.

Prima parte a muzeului care a fost deschisă ocupă o locație importantă în centrul vechiului oraș în piața principală. Clădirea pe care o ocupă se află în locul unei clădiri din secolul al XIV-lea, Cloth Hall (Sukiennice). Clădirea a fost arsă în secolul al XVI-lea și reconstruită în stil renascentist. În secolul al XIX-lea clădirea a fost remodelată, cu arcade ce înconjoară corpul principal. Muzeul ocupă acum etajul superior și este dedicat marilor artiști din secolul al XIX-lea ai Poloniei, printre care Jozef Chelmonski, Jacek Mlazewski, Aleksander Gierymki și Jan Matejko. Colecția a început cu o donație de lucrări din partea lui Henryk Slemiradzki în 1879, și alți artiști i-au urmat exemplul pentru a crea fundațiile colecției.

Matejko are și un muzeu dedicat lucrărilor sale, Casa Matejko de pe Ulica Florianska. Clădirea a fost construită în secolul al XVI-lea, și aici s-a născut Matejko, ulterior devenind căminul și studioul său. El a remodelat clădirea după propriul său stil.

Muzeul Czartoryski de pe ul Sw Jana este un muzeu istoric, specializat pe lucrări antice egiptene, grecești și etrusce, adăpostind multe exemple de artă europeană, inclusiv Doamna cu hermina a lui Leonardo da Vinci și Peisajul cu bunul samaritean al lui Rembrandt.

Casa Szolajski din Plac Szczepanski este specializată în pictură și sculptură religioasă din secolele XIV-XVI.

Muzeul Wyspianski este dedicat marelui dramaturg și pictor polonez Stanislaw Wyspianski (1869-1907) . Wyspianki, acceptat ca fiind părintele dramei poloneze moderne, a devenit profesor la Academia de Arte Frumoase din Cracovia și este renumit pentru vitraliile sale.

Cea de-a șasea galerie a Muzeul Național din Cracovia se află în afara centrului orașului, în zona Zwierzyniec, pe Al 3 Maja. Pe lângă alte lucrări ale lui Wyspianski, acest muzeu adăpostește lucrări ale lui Witkacy, Malczewski și Tadeusz Kantor.

INFORMAȚII ESENȚIALE

ARTA SECOLULUI AL XIX-LEA
Sukiennice, Rynek Glowny 1/3
Tel. 634 35 26/633 53 31
Orarul: marți, miercuri, vineri sâmbătă, duminică: 10.00-15.30; joi: 12.00-17.30.
Taxa de intrare: 5 zloți

ARTA SECOLULUI XX
Al 3 Maja 9
Tel: 634 35 26/633 53 31
Orarul: marți, joi, vineri, sâmbătă, duminică: 10.00-15.30; miercuri 10.00-18.00.
Taxa de intrare: 5 zloți

CASA SZOLAJSKI
Plac Szczepanski 9
Orarul: luni, vineri, sâmbătă, duminică: 10.00-15.30; marți: 12.00-17.30

CASA MATEJKO
Ulica Florianska 41
Tel. 422 59 26
Orarul: marți, miercuri, joi, sâmbătă, duminică: 10.00-15.30; vineri: 12.00-17.30
Taxa de intrare: 4 zloți

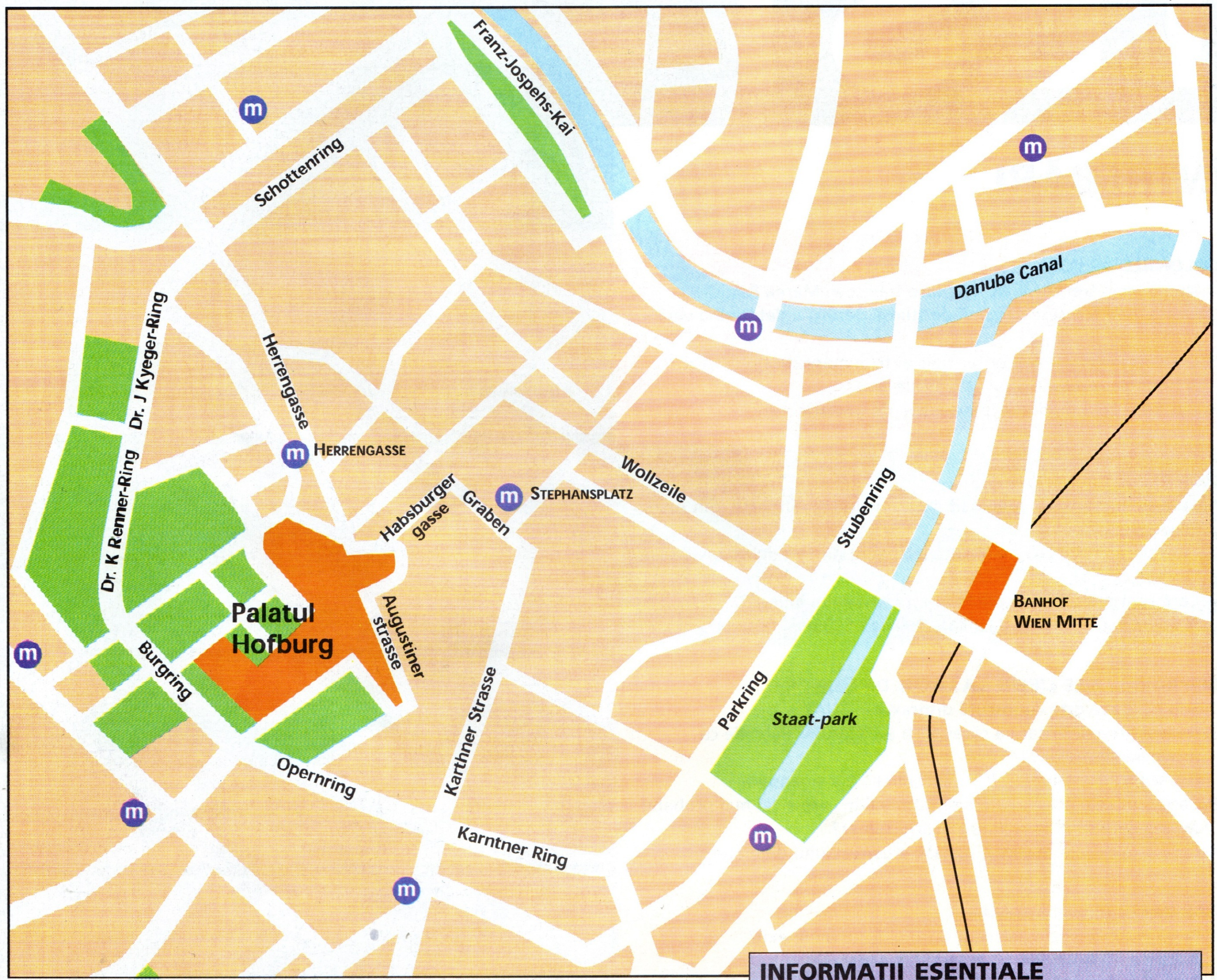
MUZEUL CZARTORYSKI
ul Sw Jana 19
Tel. 422 55 66.
Orarul: marți, miercuri, joi, sâmbătă, duminică: 10.00-15.30; vineri: 10.00-18.00.
Taxa de intrare: 5 zloți

MUZEUL WYSPIANSKI
ul Kanoniczna 9
Tel. 422 83 37
Oraul: miercuri, vineri, sâmbătă și duminică: 10.00-15.30; joi: 12.00-17.30.

SITE WEB:
http://www.muz-nar.krakow.pl

CUM SE AJUNGE ACOLO
Muzeele se află la o distanță ușor de parcurs pe jos de Rynek Glowny, care se află la o mică distanța pe jos de la Gara Glowny. Tramvaiele 15 și 19 trec pe lângă Galeria de Artă Poloneză din secolul XX.

PALATUL HOFBURG DIN VIENA



Până în 1918, Hofburg a fost palatul imperial al împăraţilor Austro-Ungariei. Acum acesta este o colecţie de muzee şi apartamente şi adăposteşte şi Biblioteca Naţională Austriacă şi o parte a Şcolii de Echitaţie Spaniole. Apartamentele de stat dintr-o aripă sunt birouri pentru preşedintele austriac.

Marele palat Hofburg se află pe şoseaua de centură principală din jurul centrului Vienei. El constă dintr-un număr de clădiri din diferite perioade şi stiluri, cuprinzând mai multe grădini. Cea mai veche parte a complexului datează din secolul al XIII-lea; cele mai recente adăugiri au fost efectuate la sfârşitul secolului al XIX-lea.

În aripa Neue Hofburg a palatului, Muzeul de Arte Frumoase adăposteşte colecţii de instrumente muzicale, precum şi arme şi armuri. Galeriile primelor sunt numite după compozitori cunoscuţi care au legătură cu Viena, precum Brahms şi Schumann, şi conţin chiar unele dintre instrumentele pe care au cântat aceştia. Turul audio gratuit foloseşte tehnologia infraroşie care permite vizitatorilor să audă cum sunau diferitele instrumente.

Colecţia de arme se află acum în galerii cu ziduri de culori închise şi zăbrele brute din fier care se armonizează cu articolele expuse. Costumele din armură, în special, ilustrează lucrări foarte fine în metal, precum şi vechea tehnologie a războiului. Aici nu este disponibil un tur audio, însă exponatele vorbesc în mare parte de la sine.

Apartamentele Imperiale au fost cândva căminul de iarnă al Habsburgilor. Grandoarea scării de marmură la intrarea principală este frumos completată de eforturile curatorului de a oferi o privire asupra vieţii de sub trepte în vremurile de demult. Uşile mai demult ascunse sunt acum lăsate deschise astfel încât vizitatorii să îşi poată face o idee despre modul în care funcţiona palatul. De exemplu, se poate arunca o privire în camera valetului lui Franz Josef I, unde lucra împreună cu alţi 13 servitori ai împăratului. O uşă spre camera de zi şi dormitorul Împărătesei Elisabeta este lăsată deschisă pentru a prezenta vana regală. Din cele 2.600 de încăperi ale clădirii, 22 sunt deschise publicului. În Apartamentele Imperiale se află şi Depozitul de Argint al Curţii şi colecţia de tacâmuri, ce conţine argint imperial din secolul al XV-lea.

Hofburg adăposteşte şi Capela Imperială, căminul binecunoscutului cor al Băieţilor Vienezi; Marea Sală a Bibliotecii Naţionale, care conţine un muzeu de globuri; Vistieriile Seculare şi Ecleziastice, şi Muzeul de Etnologie.

INFORMAŢII ESENŢIALE

ADRESA
Schloss Belvedere
3 Prinz-Eugen-Strasse 27,
A-1037 Vienna
Hofburg (Imperial Palace)
A-1015 Vienna, Austria

TELEFON
+43 1 795 570

ORARUL
Marţi până duminică între orele 10:00-17:00.

CUM SE AJUNGE ACOLO
Cea mai apropiată staţie de metrou este Herrengasse pe linia U3, sau la o mică distanţă de parcurs pe jos de la Stephansplatz pe liniile U3 şi U1.

FACILITĂŢI
Magazin de cadouri; acces pentru scaun cu rotile.

MUZEUL NAȚIONAL DIN PRAGA



INFORMAȚII ESENȚIALE

ADRESA
Clădirea Principală a Muzeului Național
Vaclavske Namosti 68
115 79 Praga 1

TELEFON
24497 111

SITE WEB:
http://www.nm.cz/

ORARUL
Mai-septembrie: zilnic 10.00-18.00
Octombrie-aprilie: zilnic 9.00-17.00
Închis în prima marți a fiecărei luni.
Intrarea: 70 de coroane; pentru copii (peste 6 ani) și studenți 37 de coroane.

CUM SE AJUNGE ACOLO
Cu liniile de metrou A/C până în stația Muzeului; cu tramvaiul linia 11 până la Muzeum.

ALTE OBIECTIVE

PALATUL LOBKOWICZ
Castelul Praga
Jifiska 3
110 00 Praga 1
Tel: 537 306
Deschis de marți până sâmbătă între orele 9.00-17.00
Taxa de intrare 40 de coroane.
Acces prin linia de metrou A până la Malostranska sau cu tramvaiul linia 22 până la Praisky hrad.
Expoziții legate de istoria cehă.

LAPIDARIUM
Vistavistu 422
170 00 Praga 7
Tel: 33 37 56 36
Deschis de marți până vineri între orele 12.00-18.00; sâmbătă și duminică între orele 10.00-12.30 și 13.00-18.00
Taxa de intrare 20 de coroane.
Acces cu metroul linia C până la Vltavska sau Nadrali Holesovice; liniile de tramvai 5, 12 și 17.
Sculpturi în piatră.

MUZEUL BEDRICH SMETANA
Novotneho lavka,
110 000 Praga 1
Tel 24229075
Deschis de miercuri până luni între orele 10.00-17.00
Taxa de intrare 40 de coroane.
Acces cu metroul linia A până la Staromustska.

MUZEUL ANTONIN DVORÁK
Ke Karlovu 20
120 000 Praga 2
Tel: 298214
Deschis de joi până sâmbătă între orele 10.00-17.00
Taxa de intrare 30 de coroane.
Acces cu metroul linia C până la I.P. Pavlova.

Muzeul Național din Praga este cel mai vechi muzeu din Boemia și cel mai important muzeu din Republica Cehă.

Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, un membru inspirat al aristocrației, Kaspar Maria, Conte Sternberg, unul dintre liderii politici ai vremii sale, a început să adune laolaltă articole de interes artistic și științific, și împreună cu alte personaje publice ale vremii a elaborat fondul Muzeului în luna aprilie a anului 1818. Pentru început, colecțiile (donate de multe personaje distinse din domeniul culturii și al științei din acea vreme) au fost adăpostite în Palatul Sternberg din Hradaany, fiind mai târziu mutate în micul Palat Nostic de pe strada Na Pfikopu.

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, o nouă clădire măreață a fost construită pentru muzeu. Această clădire a fost proiectată de Josef Schulz, un proeminent arhitect neorenascentist ceh, care se bucura de o poziție importantă. Clădirea nu era doar sediul muzeului; ea a devenit și un simbol al renașterii naționale cehești, o catedrală profană care a devenit un loc de desfășurare de ceremonii și festivaluri, având de asemenea și rolul unui punct de pornire pentru procesiunile funerare ale celor mai distinși oameni de știință, artiști și politicieni cehi.

Pe lângă clădirea principală, Muzeul Național cuprinde mai multe muzee mici dedicate anumitor domenii, incluzând un Lapidarium, muzee dedicate unor personaje artistice cehești importante (în special Dvořák și Smetana) și diferite castele și palate, inclusiv Palatul Lobkowicz (Castelul Praga).

PINAKOTECA DIN MÜNCHEN



În München, centrul cultural al artelor vizuale este focalizat în trei clădiri aflate pe Barer Strasse, care se întinde la nord de vechiul oraş. Galeriile au început cu colecţia Regelui Ludovic I (1786-1868), un patron entuziast al artelor, responsabil pentru dezvoltarea oraşului München într-un centru cultural şi artistic în timpul domniei sale.

Prima dintre cele trei galerii Alte (veche) Pinakothek, a fost construită între 1826 şi 1836 sub îndrumarea lui Franz Karl Leo von Klenze, în stilul înaltei renaşteri italiene. Piatra de fundaţie a fost pusă la aniversarea morţii lui Rafael, astfel întreaga clădire devenind un tribut pentru arta renascentistă înaltă. În interior, clădirea adăposteşte una dintre cele mai mari colecţii de artă a secolelor al XIV-lea – al XVIII-lea din lume, cu lucrări importante ale lui Rubens, Rembrandt şi Dürer.

Pe următoarea porţiune a străzii se găseşte muzeul soră, Neue (nouă) Pinakothek, finalizată la sfârşitul anilor 1970, înlocuind iniţiala Neue Pinakothek, construită în anii 1850, dar distrusă în cel de-al Doilea Război Mondial. Neue Pinakothek conţine peste 4.500 de picturi şi 300 de sculpturi, acoperind întreaga întindere a secolului al XIX-lea, însă doar 10 la sută din lucrări sunt expuse simultan.

Ultima dezvoltare este Pinakothek der Moderne, lângă Alte Pinakothek. Acesta este cel mai mare muzeu care a fost construit vreodată în Bavaria de la sfârşitul războiului, şi adună sub acelaşi acoperiş lucrări din patru galerii: Galeria de Stat de Artă Modernă, Noua Colecţie (design industrial, design grafic şi artă aplicată), Muzeul de Arhitectură şi Colecţia de Grafică de Stat. Această clădire aerodinamică modernă a fost concepută de Stephan Braunfels şi deschisă în septembrie 2000.

INFORMAŢII ESENŢIALE

ALTE PINAKOTHEK
Barer Strasse 27
80333 München

TELEFON
(0)89 23 80 52 16

SITE WEB:
http://www.stmukwk.bayern.de/kunst /museen/pinalt.html

DETALII ORAR
Marţi-sâmbătă 10:00-17:00, marţi şi joi până la 8 seara, închis luni. Taxa de intrare: 7DM (duminică intrare liberă).

CUM SE AJUNGE AICI
Cu metroul U-2 până la Konigsplatz sau cu tramvaiul numărul 27.

NEUE PINAKOTHEK
Barer Strasse 29
(Intrarea din Theresienstrasse)
80799 München

TELEFON
(0)89 23 80 51 95

SITE WEB:
http:www.stmukwk.bayern.de/kunst/museen /pinneu.html

DETALII ORAR
Marţi-sâmbătă 10:00-17:00, miercuri până la 8 seara, închis luni. Taxa de intrare 7DM (duminică intrare gratuită).

CUM SE AJUNGE ACOLO
Cu metroul U-2 până la Konigsplatz sau cu tramvaiul numărul 27.

PINAKOTHEK DER MODERNE
Barer Strasse / Gabelsbergerstrasse
80333 MŢnchen

TELEFON
(0)89 23 80 50

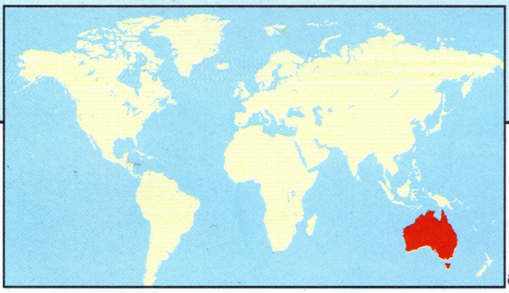
SITE-UL DE WEB:
http://www.stmukwk.bayern.de/kunst/musee n/pin3.html

DETALII ORAR
Marţi-sâmbătă 10:00-17:00; miercuri până la 8 seara, închis luni. Taxa de intrare: 7DM (duminică intrare liberă).

CUM SE AJUNGE ACOLO
Cu metroul U-2 până la Konigsplatz sau Theresienstrasse sau cu tramvaiul numărul 27.

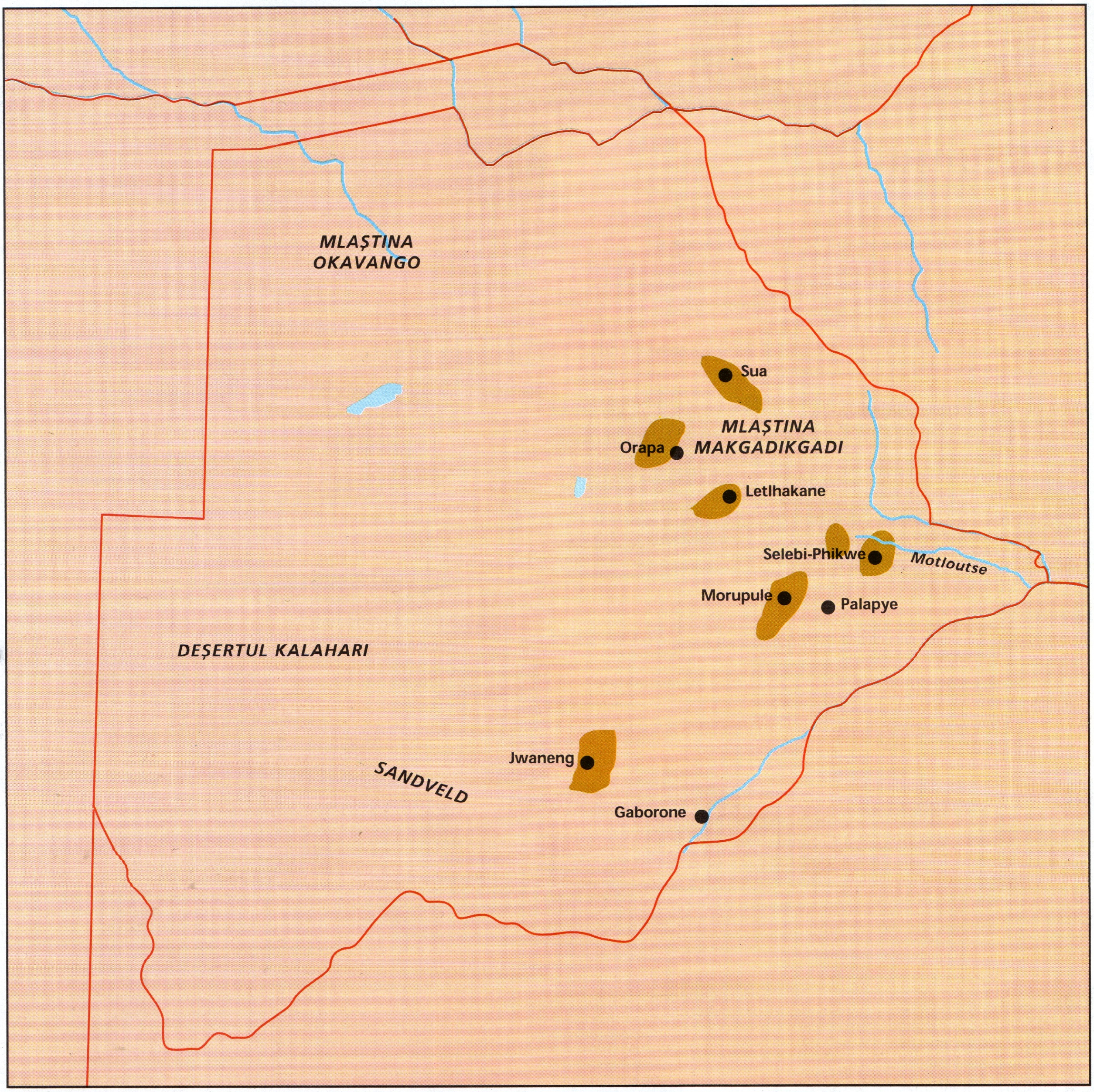
AUSTRALIA





Australia are o gamă largă de bogăţii minerale, nu doar pe uscat ci şi sub fundurile mărilor care o înconjoară. Multe descoperiri noi au fost făcute în ultimii 50 de ani. Australia este de departe cel mai mare producător de bauxită din lume, peste 42 de milioane de tone sunt exploatate în fiecare an. Cărbunele este un alt exemplu. Cu toate că cea mai mare parte a rezervelor sale au un conţinut prea mare de cenuşă, aproximativ o treime este suficient de bună pentru obţinerea cocsului. Această naţiune este al şaselea cel mai mare producător de combustibili fosili – aproximativ 226 de milioane de tone pe an.
Din anii 1970, când au fost descoperite diamante la Kalgoorlie, Australia a devenit de asemenea şi unul dintre principalii producători de pietre preţioase – 43 de milioane de carate pe an – lăsând Africa de Sud în urmă pe locul cinci. La Kalgoorlie este exploatat de asemenea şi aurul. Cu o producţie anuală de 295 de tone, Australia este al treilea cel mai mare producător al acestui metal preţios.
Australia este al treilea în producţia de minereuri de fier din lume, cu 135 de milioane de tone extrase din pământ în fiecare an.
Cele mai fine opaluri din lume se găsesc la Coober Pedy din sudul Australiei. În acest oraş minunat, nu doar minele sunt subterane. Aici vremea este atât de călduroasă încât multe dintre case şi magazine au fost şi ele construite sub suprafaţa pământului, astfel încât locuitorii să poată să suporte temperaturile medii de vară de 50°C.
Regiunea Kakadu la est de Darwin din Teritoriul Nordic conţine aproape 10 la sută din minereurile bogate în uraniu ale lumii. Acestea sunt folosite în reactoare atomice şi focoase nucleare.
Cele patru mine active de la Broken Hill din New South Wales conţin cele mai bogate filoane din lume a patru metale valoroase – plumb, platină, argint şi zinc.
În anul 1964, s-a descoperit petrol la Queensland. Descoperirile marine au fost făcute curând după aceea, şi principalele locuri de forare se găsesc acum pe platforma continentală din dreptul coastei de nord-vest a Australiei şi în Strâmtoarea Bass dintre continent şi Insula Tasmania.
Sub apele din jurul Insulei Flinders există zăcăminte bogate de opaluri albe. Există ferme productive de perle de-a lungul Marii Bariere de Corali.
Printre celelalte minerale întâlnite în cantităţi mari în Australia se numără cuprul, calcarul, manganul, nichelul, sarea, argintul, staniul, wolframul şi zirconiul.

BOTSWANA



Botswana are o gamă largă de bogăţii minerale. Exploatarea minieră comercială a început în această ţară cu adevărat doar în cea de-a doua jumătate a secolului XX şi cea mai mare parte a potenţialului enorm nici acum nu este complet exploatată.

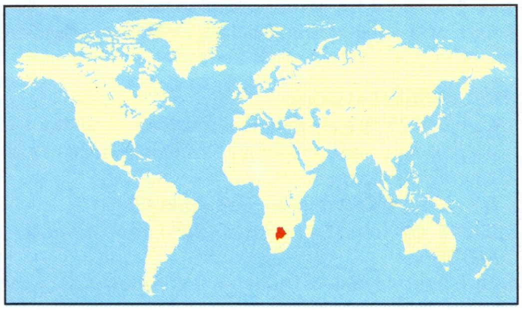
Cea mai importantă sursă de venituri din export a acestei naţiuni sunt diamantele – acum ea este al treilea cel mai mare producător de diamante, după Australia şi Congo (fosta Zair), cu o producţie anuală de aproape 17 milioane de carate. Cea mai productivă mină este la Jwaneng în sud-estul Sandveld-ului. Aici, securitatea este atât de puternică încât nici un autoturism care pătrunde un oraş nu are voie să îl părăsească, de teama furturilor. Celelalte mine de diamant importante din Botswana sunt la Letlhakane şi Orapa.

Cuprul şi nichelul asociat au fost exploatate din 1974 la Selebi-Phikwe de lângă malurile râului Motloutse.

Există de asemenea şi vaste rezerve de cărbune, cea mai mare parte fiind exploatată la Morupule, lângă Palapye.

Începând cu 1974 se exploatează sarea gemă brută (halitul) şi soda calcinată la Sua, pe marginea Mlaştinii Makgadikgadi.

Botswana are zăcăminte bogate de cromit, platină şi plutoniu. Majoritatea acestor zăcăminte se află sub părţi izolate şi inospitaliere ale Deşertului Kalahari şi astfel nici până astăzi nu sunt complet exploatate comercial.



BRAZILIA



Brazilia – a cincea cea mai mare națiune din lume – este al doilea cel mai mare producător de minereuri de fier (15 la sută din producția totală) și al treilea cel mai mare producător de bauxită, principala sursă de aluminiu. Ea deține zăcăminte substanțiale marine de gaze naturale și petrol în Oceanul Atlantic și este unul dintre principalii producători de benzină.

Cele mai bogate zăcăminte de minerale ale Braziliei se găsesc în Minas Gerais – "minele generale" în portugheză – un stat de dimensiunea Franței. Aici există câte puțin aproape din toate, inclusiv beriliu, grafit, zinc și – cel mai important în termeni economici – un zăcământ vast de hematit (principalul minereu de fier) care se întinde de la Belo Horizonte până la Muntele de Fier din Itabira în partea superioară a văii Rio Doce.

În alte părți, cele mai mari zăcăminte de fier sunt în Statul Pará – rocile Munților Carajas de aici se crede că ar conține peste 350.000 de milioane de tone de metale.

Bahia produce cantități mari de crom, cupru, plumb, magneziu, cuarț și argint. Statul Rio Grande do Sul conține zăcăminte considerabile de cupru și plumb. Goiás este bogat în azbest și în nichel. Wolframul este exploatat la Rio Grande do Norte. Un cordon de casiterit de-a lungul malului de sud al fluviului Amazon este suficient pentru ca statul să își producă necesitățile de staniu.

Brazilia este cel mai mare producător de pietre semiprețioase din lume, inclusiv de ametist, acuamarin, diamant, smarald, opal, topaz și turmalină. Cele mai deosebite pietre provin din Bahia, Espírito Santo și Minas Gerais.

Pe lângă bogatele zăcăminte marine, Brazilia are petrol pe continent în bazinul Bahia, la nord de Salvador, în statul Sergipe, de-a lungul celei mai mari părți a coastei de la Fortaleza la Sao Paulo, și în jungla Amazon la sud-vest de Manaus.

Alte minerale extrase din pământ în Brazilia sunt azbestul, barita, dolomita, aurul, caolinul, manganul, monazitul, platina, cuarțul, halitul, wolframul, uraniul și zirconiul.

CANADA



După Rusia, Canada este a doua țară ca mărime din lume. Ea este principalul producător de uraniu (10 milioane de tone pe an), al treilea cel mai mare producător de îngrășăminte (10,7 milioane de tone pe an) și de gaze naturale (176 de miliarde de metri cub pe an), și a patra cea mai mare sursă de aur (180 de tone pe an).

Provincia de minerit cea mai bogată a Canadei este Ontario. Cel mai important produs este nichelul, urmat de cupru, apoi aur, fier, platină, argint și zinc.

New Brunswick are zăcăminte de zinc, care au fost pentru prima dată exploatate în anii 1950. Zona din jurul orașului Bathurst produce cupru, plumb, turbă și argint. Potasiul se găsește în apropiere de Sussex. New Brunswick asigură o mare parte din cantitățile de stibiu și de bismut ale țării.

Petrolul și gazele naturale recent descoperite în dreptul coastei Insulei Newfoundland sunt noi surse potențiale de bogăție. Aici se exploatează și azbest, cupru, aur, gips, plumb și zinc.

Aproximativ 75 la sută din cărbunele Canadei este exploatat în Noua Scoție. Începând cu 1986, aici s-a exploatat staniu la East Kemptville.

Regiunea Quebec are azbest și aur; minereuri de fier se găsesc la Schefferville și Gagnon.

Pe lângă cărbuni și fosfați, Alberta conține 90 la sută din resursele de gaze naturale și petrol brut ale Canadei. Principalele puțuri de forare se găsesc la Lloydminster, Lacul Rece și Fort McMurray.

Manitoba are cadmiu, cupru, aur, plumb, nichel, argint și zinc.

Saskatchewan are petrol, gaze naturale, potasiu și uraniu. Aici s-au găsit diamante industriale în anii 1980.

Columbia Britanică are cărbuni, petrol și gaze naturale. Cupru se găsește în apropiere de Kamloops.

În Teritoriile de Nord-Vest există o mină de aur la Yellowknife, precum și radiu și uraniu la Port Radium.

Regiunea Yukon este bogată în filoane de minereu ce conțin argint cu plumb și plumb cu zinc. Aici se mai găsesc cărbune, cupru, minereuri de fier, alături de petrol și gaze naturale.

CHILE



Lunga, îngusta și muntoasa republică Chile, pe coasta de vest, dinspre Oceanul Pacific, a Americii de Sud, are o gamă imensă de resurse naturale prețioase, care contribuie mult la economia națională.

Chile este cel mai mare producător și exportator de cupru din lume. Acest metal se găsește în atât de multe locații încât există și acum operațiuni de exploatare la scară redusă. Majoritatea lucrărilor se află acum în mâinile conglomeratelor industriale mari. Cele mai importante mine de cupru sunt la Chuquicamata și El Salvador în nord și la Andina și El Teniente în Munții Anzi.

Minereurile de fier sunt și ele exploatate în cantități mari – aproape 8 milioane de tone pe an în anii 1990. Principalele zăcăminte sunt la El Tofo din apropiere de La Serena, în provincia Coquimbo. Minereul de aici este de un grad foarte înalt, uneori cu o puritate de peste 60 la sută. Există un mare complex de fabricare de oțel la Huachipato, lângă Conception.

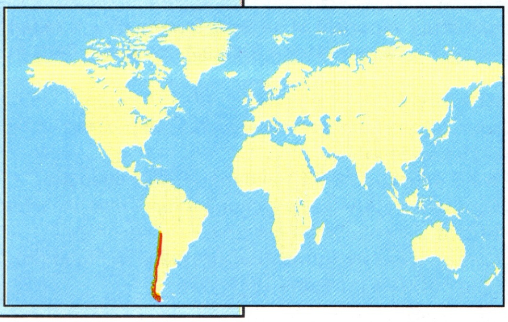
Se exploatează în cantități mai mici, dar sunt importante din punct de vedere economic aurul, litiul, manganul, molibdenul și argintul. Acestea se găsesc în mai multe locații în întreaga țară.

Se găsesc zăcăminte importante de cărbune în jurul Golfului Arauco. Peninsula Lebu, din extrema sudică a țării, include singurul zăcământ de lignit important al Americii de Sud.

Există cantități mici de petrol și gaze naturale în Țara de Foc și în ocean pe Strâmtoarea Magellan, dar acestea satisfac aproximativ un sfert din nevoile interne.

Deșertul Atacama se întinde pe peste 1.000 km în nordul Chile, și este o sursă bogată de zăcăminte de evaporit. Printre acestea se numără halitul, folosit în principal ca și conservant alimentar, și azotatul de sodiu, important în obținerea îngrășămintelor și a explozibililor, însă cererea este în descreștere. Se exploatează și iodul. Acest gaz are utilizări militare și medicinale.

Chile conține și cantități relativ mari de gips, calcar și sulf.



CHINA



China este a treia cea mai mare țară din lume, după Rusia și Canada. Ea are o bogăție vastă de resurse minerale, însă din cauza inaccesibilității unor locuri izolate, nu toate sunt exploatate.

China produce mai mult cărbune decât orice țară – peste 1.200 de milioane de tone pe an. Mai mult de jumătate din acesta este exploatat la Shansi și există și alte zăcăminte importante la Heilungkiang, Liaoning, Kirin, Hopeh și Shantung.

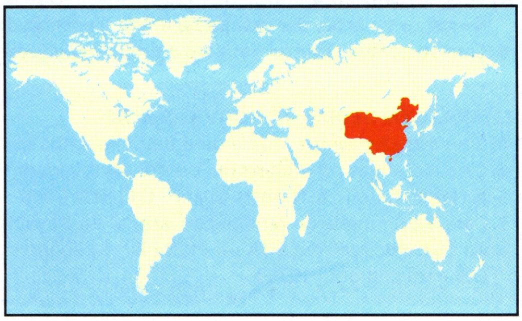
Combustibilii fosili sunt importanți în Szechwan, Kwangtung, Kwangsi, Yunnan și Kweichow.

Țara are zăcăminte enorme de petrol în Sinkiang, Kansu, Tsinghai, Szechwan, Shantung și Honan. Petrol există și în Marea Chinei de Sud, Marea Galbenă, Golful Tonkin și Po Hai.

China este principalul producător de minereuri de fier al lumii, cu 235 de milioane de tone extrase anual. Cele mai bogate zăcăminte se găsesc la nord de fluviul Yangtze.

S-au găsit filoane de cupru de înaltă calitate la Ningsia. China are numeroase zăcăminte mici de stibiu, totalitatea cărora se crede că alcătuiesc pe cele mai bogate din lume. Există cantități mari de pirită (sulfură de fier) la Hopeh, Liaoning, Shansi și Shantung.

Cel mai important mineral nemetalic este sarea gemă brută (halitul), care se exploatează la Szechwan, Ningsia și în Bazinul Tsaidam.



FRANȚA



Având aproximativ 554.000 km², Franța este cea mai mare țară aflată în întregime în Europa. Pe cea mai mare parte a uscatului se practică agricultură, însă există și resurse minerale valoroase.

Există minereuri de fier din abundență, în special în Lorena, însă datorită costurilor mari ale rafinării și ale schimbărilor în politica guvernamentală franceză, producția națională de oțel a scăzut de la 60 de milioane de tone pe an, în mijlocul anilor 1960, la aproximativ 10 milioane de tone pe an la sfârșitul secolului XX.

Zăcămintele de cărbune sunt evaluate la 400 de milioane de tone. Majoritatea zăcămintelor se găsesc în jurul orașului Lille din regiunea Nord (regiune administrativă) și în Pas de Calais.

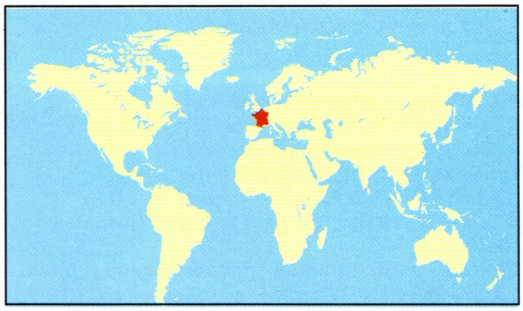
Regiunea sudică Var este bogată și în bauxită, principala sursă minerală de aluminiu.

Alsacia conține mult potasiu, larg folosit ca îngrășământ. Sarea gemă brută – mineralul halit – este exploatată la Lorraine și Franche-Comté.

Uraniul este exploatat la Autun, care a dat numele unuia dintre principalele minerale ale acestui metal radioactiv, autunitul.

Există țiței și gaze naturale în Aquitania și în mare în Golful Biscaia. Sulful este de asemenea obținut din aceeași zonă.

Franța are cantități mari de pietriș și nisip și zăcăminte mici dar valoroase de cupru, plumb, argint, wolfram și zinc.



GERMANIA



Aproximativ 265 de milioane de tone de cărbune sunt extrase în fiecare an în Germania, această țară devenind al cincilea cel mai mare producător, după China, SUA, Rusia și India. Este al cincilea cel mai mare producător de energie electrică al lumii, două treimi din aceasta fiind derivate din arderea combustibililor fosili.

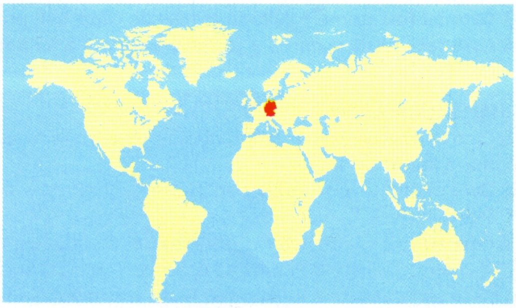
Optzeci la sută din cărbunele bituminos de înaltă calitate al Germaniei este exploatat în marile câmpii ale regiunii Ruhr; există mine mai mici dar substanțiale în regiunile Aachen, Ibbenbüren și Saar.

Germania este un important producător de lignit (cărbune brun). Principalele lucrări în carieră se efectuează la vest de Köln, lângă Brandenburg, Halle și Leipzig.

Munții Harz conțin o cantitate estimată de 10 miliarde de tone de sare gemă brută (mineralul halit) și cantități mari de potasiu, care este folosit ca îngrășământ agricol. Există zăcăminte mici, dar importante de aur și sulf.

În estul țării – fosta RDG – există minereuri de cupru în jurul regiunii Mansfeld și mine de uraniu în Munții Metaliferi. Cu toate că ambele locații au rezerve mari, ele nu mai sunt exploatate – înainte asigurau nevoile URSS, însă după prăbușirea comunismului și reunificarea Germaniei minele au devenit neeconomice. Există rezerve modeste de petrol și gaze naturale în mare în jurul Insulelor Frisice.

Alte minerale găsite în Germania sunt argilele, fierul, plumbul, nichelul, cuarțul, staniul și zincul.



GUINEEA



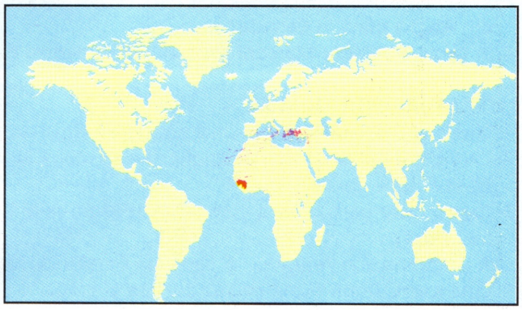
Mineralul cel mai important al Guineei este bauxita, principalul minereu de aluminiu – se crede că aici sunt între o treime și o jumătate din rezervele cunoscute ale Pământului. Guineea este al doilea cel mai mare producător al acestei roci din lume, după Australia – peste 14 milioane de tone din acest metal sunt extrase din bauxita produsă aici anual. Peste 90% din veniturile din exporturi ale Guineei provin din vânzarea aluminiului și a aluminei, un alt derivativ al bauxitei, folosit ca un abraziv, în ceramici și în unele forme de sticlă.

Bauxita este distribuită în întreaga Guinee, dar cele mai bogate zăcăminte sunt la Fria, Kindia și Sangaredi în regiunea Boké.

Multe locații din Guineea conțin minereuri de fier de grad înalt, cu importanță industrială. Cele mai productive zăcăminte se află în Munții Simandou și în jurul Muntelui Nimba (1.752 m) în colțul de sud-est lângă granița cu Liberia și Coasta de Fildeș. Majoritatea minereurilor sunt transportate în afara țării pentru a fi topite în străinătate.

Diamantele – multe de calitate superioară – sunt exploatate în diferite părți ale Guineei începând din 1984. Profiturile acestei industrii sunt împărțite în mod egal între guvernul Guineei și compania internațională, cu baza în Africa de Sud, De Beers.

Aurul este extras din depozite aluvionare din Fluviul Niger și afluenții săi.



INDIA



India este al patrulea cel mai mare producător de minereuri de fier din lume, după China, Brazilia și Australia, cu o producție de 60 de milioane de tone pe an. Rezervele țării sunt estimate la peste 51 de milioane de tone. Principalele zăcăminte se găsesc în Bihar, Orissa, Madhya Pradesh, Mysore, Goa, Andhra Pradesh și Tamil Nadu.

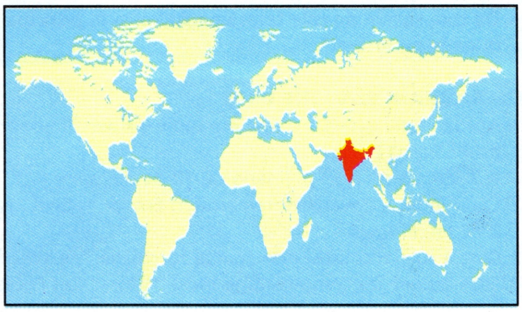
India este al patrulea cel mai mare producător de cărbune din lume, după China, SUA și Rusia. Majoritatea resurselor țării sunt concentrate în câteva zone, cu aproximativ 50 de mine funcționale în Bilhar, Bengalul de Vest, Madhya Pradesh și Andhra Pradesh. Aproximativ 275 de milioane de tone de cărbune sunt exploatate anual în India.

Minereuri de mangan sunt extrase în cantități mari în Madhya Pradesh și Maharashtra, dar există zăcăminte și în Bihar, Orissa, Mysore, Andhra Pradesh și Goa.

India deține cantități mari de bauxită, principalul minereu industrial al aluminiului. Cele mai productive zăcăminte sunt concentrate în Bihar, Madhya Pradesh, Maharashtra, Mysore, Tamil Nadu, Gujarat și Orissa. Aproximativ 4 milioane de tone de minereu se produc aici anual.

Petrolul și gazele naturale sunt produse în Assam și Gujarat.

În alte părți ale Indiei există o gamă largă de minerale valoroase – crom, cupru, aur, grafit, ilmenit, mică, fosfat, argint, uraniu și zinc.



JAMAICA



Zăcămintele de minerale cele mai valoroase și mai abundente din Jamaica sunt cele de bauzită și de alumină, principalele minereuri de aluminiu. Această insulă este a cincea cea mai bogată sursă a acestui metal din lume, după Australia, Guineea, Brazilia și Rusia, producând peste 6,5 milioane de tone pe an. Aluminiul constituie aproape jumătate din exporturile anuale totale ale țării. Majoritatea zăcămintelor se găsesc într-o fâșie mare peste centrul insulei.

Jamaica de Est este bogată în gips și marmură – acestea sunt folosite în industria construcțiilor, în principal pe plan local, deși o parte sunt exportate.

Argila se găsește în cantități mari în vestul insulei – aceasta este folosită la ceramici.

Zăcăminte funcționale mari de calcar sunt exploatate în diferite locații pe întreaga Jamaica.

Jamaica are numeroase alte resurse minerale, inclusiv cupru, pietriș, plumb, lignit, turbă, fosfați, nisip și zinc.

Cuprul este extras în principal din mineralul calcopirită și este folosit pentru acoperișuri, țevi, cabluri electrice și sârme. El este o componentă importantă a peste 1.000 de aliaje – când este combinat cu zinc, el formează alama; când este amestecat cu staniul, formează bronzul.

Principala sursă de plumb este mineralul galenă (sulfură de plumb). Acest metal este folosit în bateriile de acumulatoare și cositor, un aliaj cu un punct de topire redus care este folosit pentru lipirea metalelor. Plumbul este de asemenea și o componentă importantă a gloanțelor.

Lignitul și turba sunt combustibili importanți de grad redus, care sunt folosiți pentru acționarea generatoarelor electrice.

Fosfații sunt folosiți ca îngrășăminte pentru a ajuta la creșterea principalelor plante cultivate din Jamaica – banane și trestie de zahăr.

Nisipul este folosit în industria locală de construcții.

Zincul apare în principal în sfalerit (sulfură de zinc). Principala sa utilizare industrială este de a împiedica coroziunea fierului atunci când cele două metale sunt aliate. Metalele care au fost acoperite cu un strat protector de zinc se spune că sunt galvanizate. Cel mai cunoscut aliaj al zincului este alama, obținută din cupru cu un procent între 3-4% zinc. Un sfert din cantitatea de zinc produsă anual este folosit în aliaje de turnare sub presiune. Zincul este o componentă importantă a bateriilor cu pilă uscată.

Jamaica este bogată în nisipuri negre, care sunt o sursă abundentă de titaniu, un metal ușor folosit pentru piese de avioane.

KAZAHSTAN



Kazahstan deține unele dintre cele mai bogate zăcăminte de minerale din lume.

Cel mai important mineral produs în Kazahstan este uraniul, extras în principal din mineralele autunit și uraninit. Kazahstan este al doilea cel mai mare producător de uraniu din lume după Canada – 2,7 milioane de tone din acesta sunt exploatate aici anual.

După SUA, Rusia, China și Maroc, Kazahstan este al cincilea cel mai mare producător de fosfați pentru îngrășăminte – anual se extrag 6,5 milioane de tone.

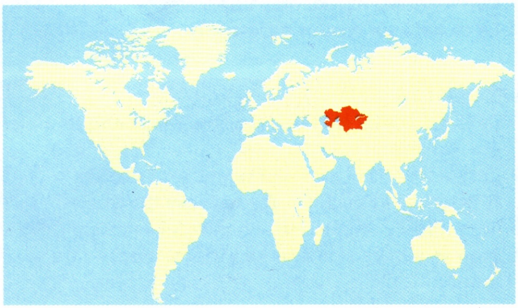
Kazahstan are rezerve bogate de cupru – cele mai productive mine sunt în zona centrală și în provincia Aktyubinsk. În zona Rudny Altai, Dzungarian Alatau și munții Karatause găsește din belșug Plumb, argint și zinc.

Staniul și wolframul sunt exploatate în sudul Munților Altai.

Cromitul, cobaltul și nichelul apar în cantități mari în Munții Mugozhar, iar regiunile centrale conțin cantități mari de stibiu, mangan și titaniu. Vanadiul se găsește în sud și există mine de aur productive în nord și în est.

Există o abundență de cărbune și minereuri de fier lângă orașul Karaganda. Alte zăcăminte sunt exploatate la Ekibastuz, Kustanay și în Valea Turgay.

Țițeiul și gazele naturale se găsesc în jurul Mării Caspice – zăcămintele de aici sunt printre cele mai mari din lume.



MAROC



Producția de minerale are importanță vitală în economia Marocului și astăzi produce mai mult de jumătate din veniturile din export ale țării.

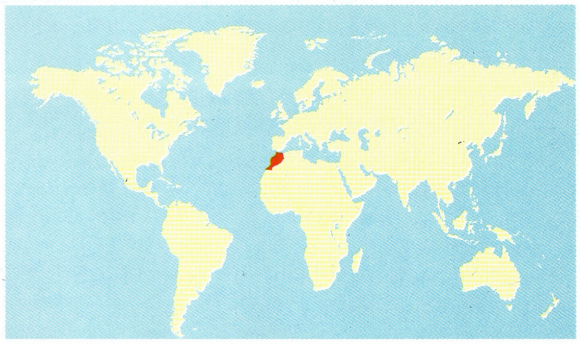
Cele mai valoroase minerale ale Marocului sunt fosfații, care sunt folosiți în îngrășăminte. Marocul este al patrulea cel mai mare producător din lume, după SUA, Rusia și China – cu 19 milioane de tone extrase pe an. Cele mai mari mine de fosfați sunt la Ben Guerir, Khouribga și Youssoufia în regiunea (platoul) Meseta. Acestea sunt deținute de un monopol de stat și legate prin cale ferată la uzine de prelucrare chimică din Casablanca și Safi. Cel mai important mineral din care sunt derivate îngrășămintele marocane este apatitul, un fosfat al calciului.

Următoarele ca importanță economică sunt plumbul și zincul. Cele mai bogate surse ale acestor metale se găsesc la Oujda, Nador și în lanțul muntos Rif.

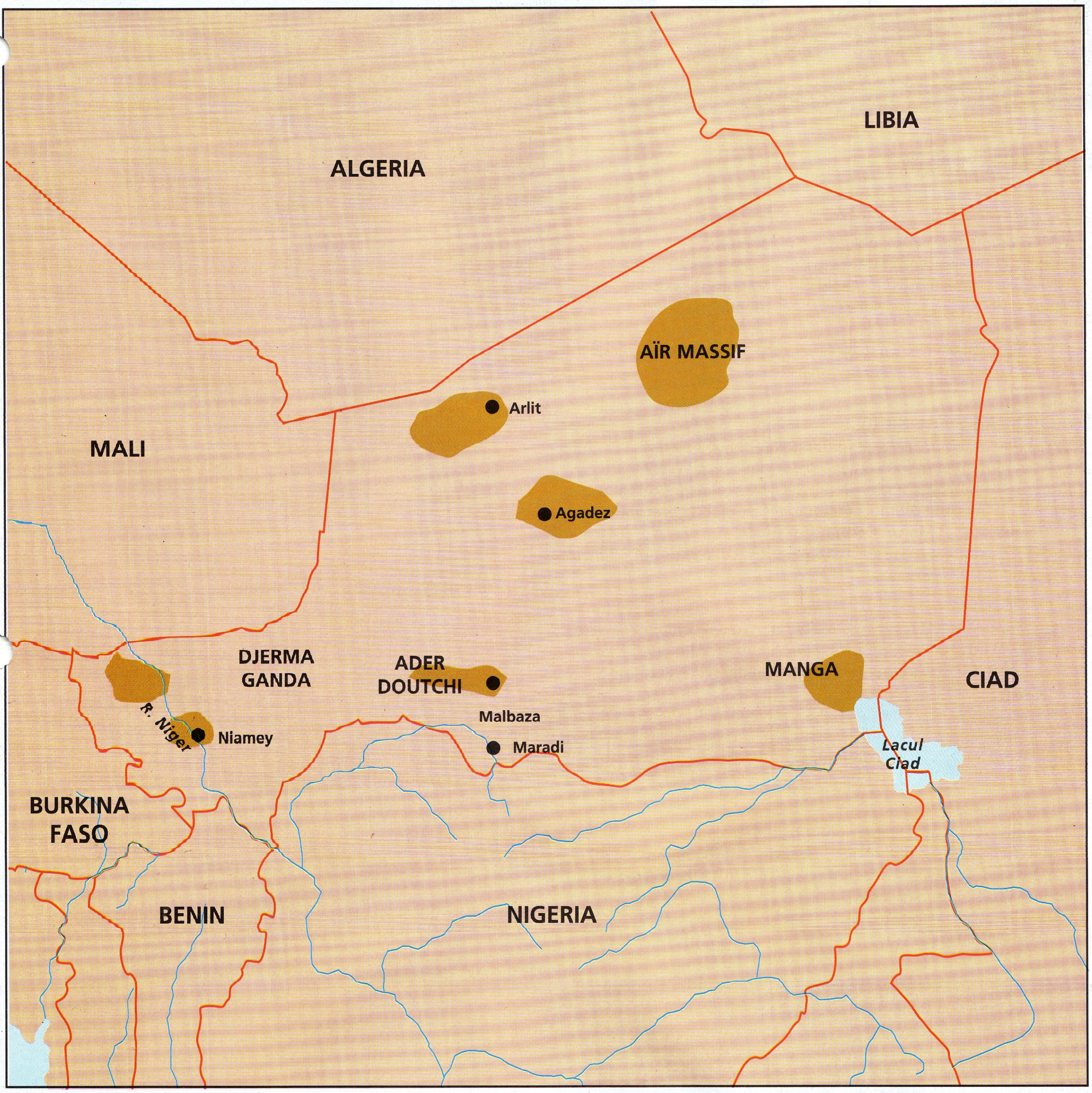
Peste 500.000 de tone de cărbune antracit sunt exploatate anual lângă Jerada – rezervele totale în această zonă depășesc 100 de milioane de tone.

Aproximativ 40.000 de tone de mangan sunt extrase la El Aioun. Cantități mici de cobalt, cupru, potasiu, argint și staniu sunt extrase în diferite locații.

În anii 1970 rezervele de țiței s-au redus puternic și s-a construit o rafinărie la Mojammedia pentru prelucrarea petrolului importat.



NIGER



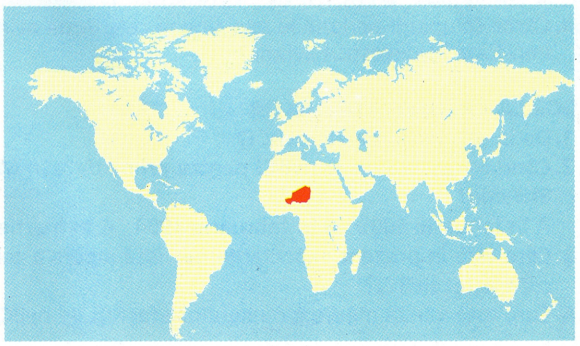
Nigerul conține o gamă largă de resurse economice, dintre care uraniul are cea mai mare valoare economică. Începând cu 1971, aproximativ 2,2 milioane de tone de uraniu au fost extrase aici anual, Nigerul devenind al cincilea cel mai mare producător al lumii, după Canada, Kazahstan, Uzbekistan și Rusia. Cele mai mari zăcăminte se găsesc la Arlit și în Air Massif.

Sarea gemă (mineralul halit) este produsă în Air Massif și în districtul Manga. Cantități mari de aur se filtrează din Râul Sirba (afluent al Nigerului). Gipsul și calcarul sunt exploatate în regiunea Ader Doutchi. Din anii 1960, se produce ciment la Malbaza.

Minele în carieră de lângă Agadez au produs aproximativ 160.000 de tone de lignit pe an la începutul anilor 1990. Fosfații sunt extrași lângă capitala Niamey, din 1978, an în care au fost descoperite și primele zăcăminte de petrol la Manga, lângă granița cu Ciadul.

Alte minerale extrase în cantități semnificative din punct de vedere industrial în regiunea Air sunt casiteritul (principalul minereu al staniului), cuprul, molibdenul, titaniul și wolframul.

În extremitatea sudică a țării, lângă Maradi, un platou nisipos lung de aproximativ 500 km conține zăcăminte bogate de minereuri de fier care nu sunt exploatate nici acum, dar conțin până la 50% metal pur în procente masice.



COREEA DE NORD ȘI COREEA DE SUD



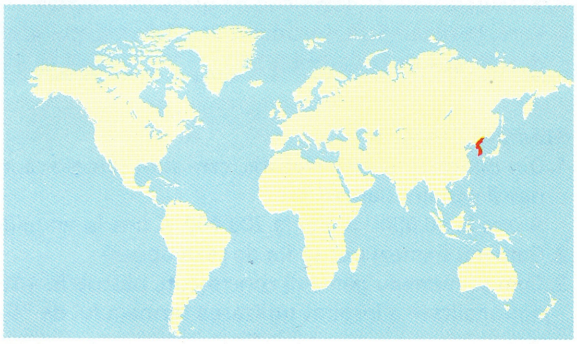
Multe dintre cele mai valoroase minerale ale Coreei de Sud se găsesc în cele două lanțuri muntoase – Munții Taebaek, care se întind pe aproximativ 260 km de-a lungul coastei de est, și în Munții Sobaek care se ramifică din munții Taebeak și sunt dispuși pe diagonală dinspre nord-est spre sud-vest.

Cea mai bogată resursă naturală este antracitul, exploatat în principal în nord-est și lângă coasta de vest. La mijlocul anilor 1990, au fost produse peste 14 milioane de tone de antracit pe an. Alte minerale întâlnite în munți sunt cuprul nativ și aurul.

Principalul mineral al Coreei de Nord este minereul de fier de grad înalt – 8 milioane de tone sunt exploatate în fiecare an în Huanhe de Nord și de Sud, în jurul P'yongyangului și în Hamgyongul de Nord și de Sud. Există zăcăminte bogate de antracit de-a lungul malurilor Râului Taedong și în jurul Anju-ului – acestea produc aproximativ 40 de milioane de tone anual.

Coreea de Nord are cele mai mari zăcăminte de magnezit din lume, un mineral folosit în fabricarea de cărămizi pentru căptușirea furnalelor și ca sursă de magnezie în producția de produse chimice și farmaceutice. Cele mai productive mine sunt în jurul Tanch'onului în regiunea Hamgyong de Sud.

Cantități mici de aur dar importante economic sunt exploatate la Wonsan. Alte minerale sunt grafitul, caolinitul (o sursă de argilă de porțelan), calcarul și talcul.



POLONIA

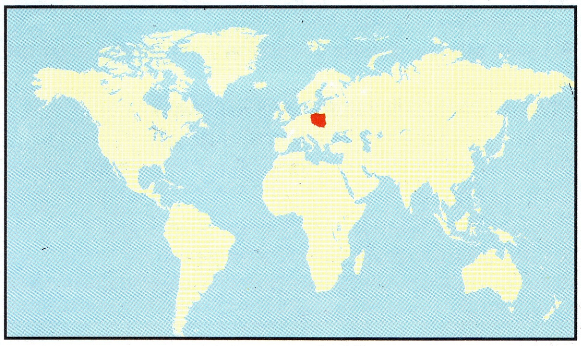


Polonia este foarte bogată în resurse naturale. Cărbunele este principalul mineral şi cele mai bogate zăcăminte apar în Silesia de Sud în jurul oraşului Katowice. Cărbunele antracit este deosebit de important pentru economica Poloniei – rezervele sunt estimate la 63 de miliarde de tone. De asemenea există 13 milioane de tone de lignit, ale cărui zăcăminte cele mai bogate se găsesc în bazinele de râuri spre sud de Tarnobrzeg. În afara unei mici porţiuni, toată energia electrică a ţării provine din aceşti combustibili fosili.

Al doilea cel mai important mineral al ţării este sulful – rezervele Poloniei din acest element nonmetalic se numără printre cele mai mari din lume. Aproape trei milioane de tone din acesta sunt în prezent exploatate în fiecare an – cele mai productive mine sunt în jurul oraşului Tarnobrzeg. Sulful are multe utilizări, în special în vulcanizarea cauciucului şi producţia de insecticide, fungicide, îngrăşăminte şi acid sulfuric.

Alte minerale întâlnite în cantităţi mari sunt baritul, calcul, gipsul, sarea gemă (halitul), caolinul, calcarul şi marmura. Printre cele mai importante elemente native se numără cuprul şi zincul. Cantităţi mici de nichel, vanadiu, cobalt şi argint sunt şi ele produse în sud.

În plus, Polonia are o bogăţie de resurse minerale încă neexploatate – rezervele sale de plumb şi zinc, spre exemplu, se crede că ar fi printre cele mai mari din lume.



PORTUGALIA



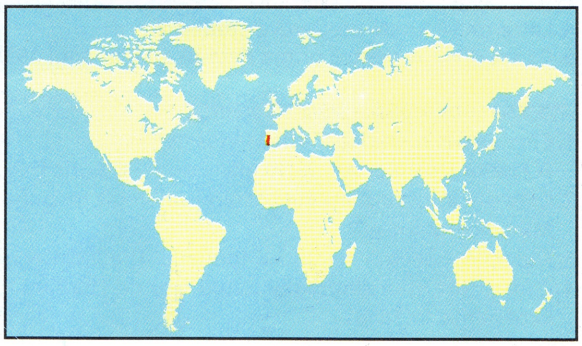
Portugalia are o gamă largă de minerale valoroase, însă numai wolframul este exploatat în prezent la potențialul său economic complet. Printre celelalte metale neexploatate importante se numără cuprul, staniul și uraniul.

Wolframul are un punct de topire mai înalt decât orice alt metal și este astfel o importantă componentă a conurilor de la vârful rachetelor, care trebuie să reziste la o temperatură enormă la reintrarea în atmosfera Pământului. Aproximativ 1.800 de tone din acest metal sunt în prezent exploatate în fiecare an la Panasqueira în apropiere de Castelo Branco, alături de cantități mici de cupru (aproximativ 100 de tone pe an).

Principala sursă de cupru a țării este la Neves Corvo, lângă Bejam, unde aproximativ 440.000 de tone din minereul calcopirită sunt extrase anual, oferind aproximativ 107.000 de tone de metal pur. Staniul se găsește și el în aceeași zonă – aproximativ 650.000 de tone de concentrat sunt exploatate în fiecare an, oferind 3.500 de tone de metal pur.

Portugalia produce de asemenea circa 20 de tone de oxid de uraniu în fiecare an – o cantitate mică dar semnificativă care este vândută spre utilizare în reactoarele nucleare. Acest mineral radioactiv este exploatat în două cariere – mina Bica de lângă Guarda și mina Quinta do Bispo de lângă Viseu.

Portugalia a fost cândva un important producător de cărbune antracit, dar principala mină de la Pejao lângă Porto a fost închisă în 1994 și principalele sale rezerve au fost epuizate în 1997.



RUSIA



Cea mai mare ţară din lume, Rusia, ocupă o suprafaţă de peste 17 milioane de kilometri pătraţi, mai mult de a noua parte din suprafaţa de uscat a Pământului.

Rusia deţine cele mai mari rezerve de minerale din lume şi mineritul este un sector important al economiei ruseşti. Aproximativ o treime din rezervele de cărbune ale lumii se găsesc în Rusia, care este al treilea cel mai mare producător, după China şi SUA, cu o producţie anuală de circa 275 de milioane de tone. Zăcămintele de cărbune sunt împrăştiate în întreaga ţară şi sunt îndeosebi abundente în Siberia şi în Extremul Orient rusesc. Cele mai puternic dezvoltate mine de cărbune se află în Bazinul Kuznetsk din vestul Siberiei, în Bazinul Pecora din nord-estul Europei şi în Munţii Ural. De asemenea, există şi zăcăminte mari neexploatate în Bazinul Tungusk.

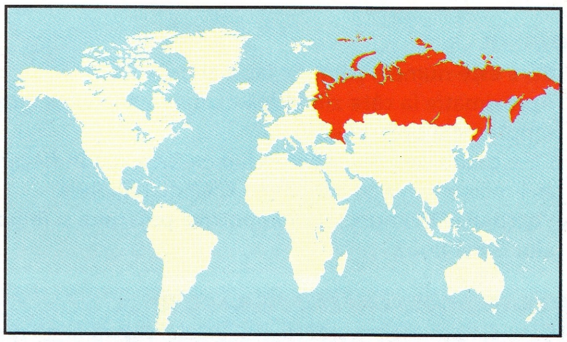
Rusia este al treilea cel mai mare producător de gaze naturale şi al treilea cel mai mare producător de petrol brut din lume, după Arabia Saudită şi SUA. Gaze naturale se găsesc de-a lungul coastei Oceanului Îngheţat a Siberiei şi în Munţii Caucaz. Zăcăminte de petrol se găsesc în vestul Siberiei, între Râul Volga şi Munţii Ural, în Munţii Caucaz şi pe Insula Sahalin.

Zăcămintele de minereuri de fier, care produc aproximativ 12 milioane de tone de metal pe an, sunt localizate în principal în Anomalia Magnetică Kursk, o trăsătură geologică unică între Moscova şi frontiera ucraineană.

Zăcămintele de mangan sunt răspândite în Munţii Urali, vestul Siberiei şi Extremul Orient. Mai multe alte aliaje de fier importante se găsesc din abundenţă, inclusiv nichel (aproximativ 125.000 de tone pe an), wolfram, cobalt şi molibden.

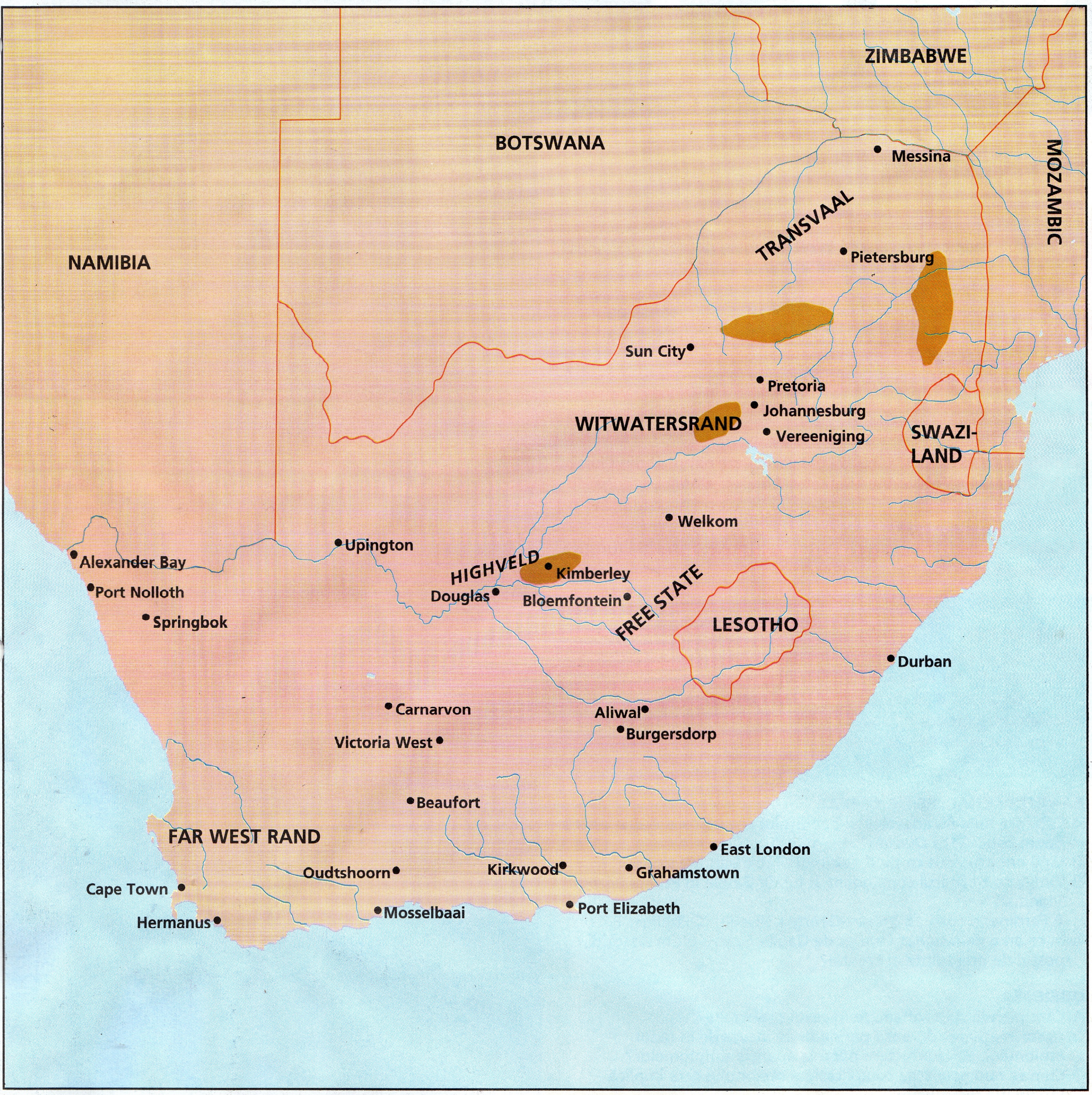
Circa 170.000 de tone de cupru sunt exploatate anual. Principalele surse sunt Munţii Ural, Siberia, Peninsula Kola şi împrejurimile Lacului Baical. Minereurile de plumb şi de zinc se găsesc adesea în asociere cu cupru, aur şi argint în Munţii Caucaz, Extremul Orient, în valea râului Lena din Siberia şi în Munţii Ural.

Zăcăminte de mercur se găsesc în peninsula Chukchi. Azbestul se găseşte în Munţii Ural şi în estul Siberiei.



Industriile chimice vaste ale Rusiei sunt bine alimentate de zăcămintele extensive de săruri de potasiu şi de magneziu care se găsesc de-a lungul râului Kama, la vest de Munţii Ural, de apatit (din care este derivat fosfatul) din peninsula Kola din nordul Europei şi sulf din sud-vestul Munţilor Ural. Există o abundenţă de calcar în apropiere de Belgarod în Rusia central-europeană – această rocă este folosită în producţia de ciment.

AFRICA DE SUD



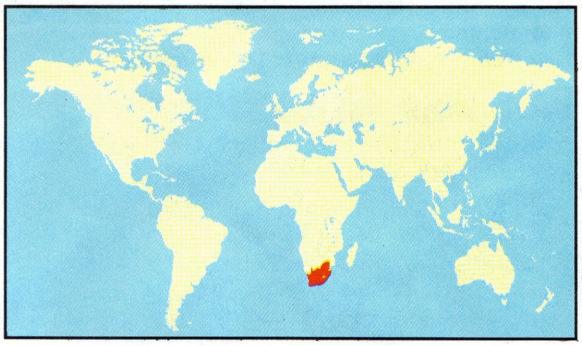
Africa de Sud este deosebit de bogată în comori minerale, în special aur, diamante și cărbune.

Producția de aur constituie cel puțin 10% din produsul intern brut (PIB), și Africa de Sud este cel mai mare producător de aur din lume, exploatând aproximativ 600 de tone pe an. (Aproximativ 50% din aurul lumii se găsește în Africa de Sud.) Producția a început în zona Witwatersrand, în jurul orașului Johannesburg, dar s-a extins spre vest (spre Far West Rand) și spre sud (către Free State), unde își are baza în principal la Welkom și orașe mai mici precum Evander și Carletonville.

Creasta Witwatersrand de roci aurifere al sud de Transvaal are o lungime de aproximativ 100 km și este lată de 37 km.

Diamantele au fost inițial produse în regiunea Kimberley, dar acum se găsesc în mai multe părți ale țării. Ele se găsesc în principal în kimberlit, o rocă eruptivă vulcanică ce formează intruziuni tubulare care s-au ridicat din adâncuri de peste 100 km în timpul erupțiilor vulcanice.

După diamante și aur, cel mai valoros mineral al Africii de Sud este cărbunele. Cu o producție anuală de 140 milioane de tone, Africa de Sud este al șaptelea cel mai mare producător după China, SUA, India, Rusia, Germania și Polonia. Cele mai mari zăcăminte se găsesc în sudul și estul regiunii Transvaal și în regiunea Highveld din nordul zonei Free State.



SPANIA



Produsul de frunte al Spaniei în termenii volumului este cărbunele, în special antracitul. Principalele mine se găsesc în regiunile Asturias și Vizcaya de pe coasta de nord.

Minele străvechi de la Almaden din apropiere de Ciudad Real conțin cele mai importante zăcăminte de cinabru ale lumii, minereul din care se obține mercurul.

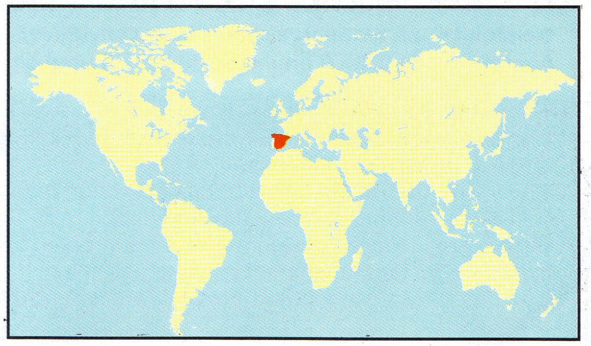
Spania este al șaselea cel mai mare producător de zinc al lumii, după China, Canada, Australia, Peru și Zambia. Aproximativ 250.000 de tone sunt exploatate pe an.

Există zăcăminte abundente de fluorit, un mineral folosit ca și flux în sinterizarea fierului și ca o sursă de acid clorhidric.

Există zăcăminte importante de fier în jurul orașului Bilbao, de cupru la nord-vest de Sevilia și de staniu spre nord de râul Gauadiana de lângă Badajoz. Plumbul are de asemenea o importanță din ce în ce mai mare pentru economia spaniolă.

Cea mai recentă adăugire la lista mineralelor din Spania este uraniul. Zăcăminte mari de uraniu au fost descoperite lângă Barcelona.

Spania are zăcăminte de petrol, dar acestea nu satisfac nevoile interne și diferența trebuie importată. Principalele terenuri petroliere se găsesc în Munții Castilieni, la nord-est de Burgos, în delta Râului Ebro și pe lângă coastă în Marea Mediterană în apropiere de Tarragona. Alte minerale valoroase din punct de vedere economic ale Spaniei sunt aluminiul, gipsul, potasiul, sulful și wolframul.



SUEDIA

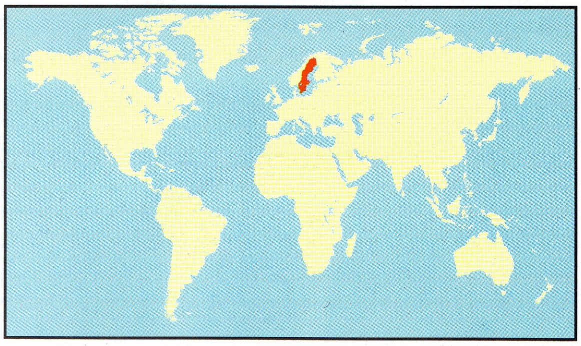


Cel mai abundent mineral al Suediei sunt minereurile de fier – peste 12 de milioane de tone sunt produse anual și rezervele totale ale națiunii sunt estimate la peste trei miliarde de tone. Cele mai importante mine de fier sunt la Kiruna și Gallivăre. Un filon deosebit de bogat de la Kiirunavaara are o lungime de peste 5 km și o lățime medie de 90 de metri. O mină de la Bergslagen are o adâncime de peste 600 de metri. Pe lângă faptul că este un important aducător de venituri din export, acest metal a permis Suediei timp de mulți ani să fie un important producător de aeronave și automobile.

Cuprul este extras în Suedia încă din Evul Mediu. Aproximativ 74.000 de tone sunt extrase în fiecare an. Cele mai productive mine se găsesc în regiunea Bergslagen, în special la Falun, în Hallefors și la Boliden și Kristianstad pe râul Skellefte. De aici minereul este transportat pe cale ferată pentru sinterizare de-a lungul Golfului Bothnia și pentru export de la portul Narvik spre coasta de nord a țării învecinate, Norvegia.

Printre celelalte minerale care sunt abundente în Suedia se numără aurul, plumbul, petrolul, pirita, argintul și zincul. Regiunea sudică joasă Skåne se crede că ar conține aproximativ 15% din rezervele cunoscute de uraniu ale lumii, un metal radioactiv folosit în centralele electrice nucleare.

Boliden are și bogate rezerve de arsenopirită, cel mai răspândit și mai abundent minereu al arsenicului.



SUA



SUA este a patra țară ca mărime a suprafeței după Rusia, Canada și China, și națiunea industrială de frunte a lumii. Este cel mai mare producător de fosfați pentru îngrășăminte (46 de milioane de tone pe an), al doilea cel mai mare producător de aur după Africa de Sud (320 de tone pe an) și al treilea cel mai mare producător atât de ciment (76 de milioane de tone pe an) cât și de fier (51 de milioane de tone pe an) după China și Japonia.

SUA este al doilea cel mai mare producător de combustibili fosili al lumii: cărbune (după China), gaze naturale (după Rusia) și petrol brut (după Arabia Saudită).

Producția de minerale este foarte importantă pentru economia SUA, reprezentând aproximativ 2% din produsul național brut anual (PNB). Doar statul Texas bogat în petrol contribuie cu aproximativ o cincime la valoarea producției totale.

Cărbunele asigură o șesime din valoarea anuală a industriei mineritului – cele mai productive filoane se găsesc în Munții Appalachi din Kentucky și în Wyoming. Multe alte minerale sunt extrase în M-ții Appalachi, cele mai valoroase fiind aurul, argintul și uraniul.

SUA produce aproximativ 15 % din întregul petrol din lume – 938 de milioane de tone pe an, din care consumă 844 de milioane de tone. Cea mai mare parte a producției are loc în Alaska, California și Texas, dar există terenuri valoroase și în Arkansas, Kansas, Louisiana și Mississippi.

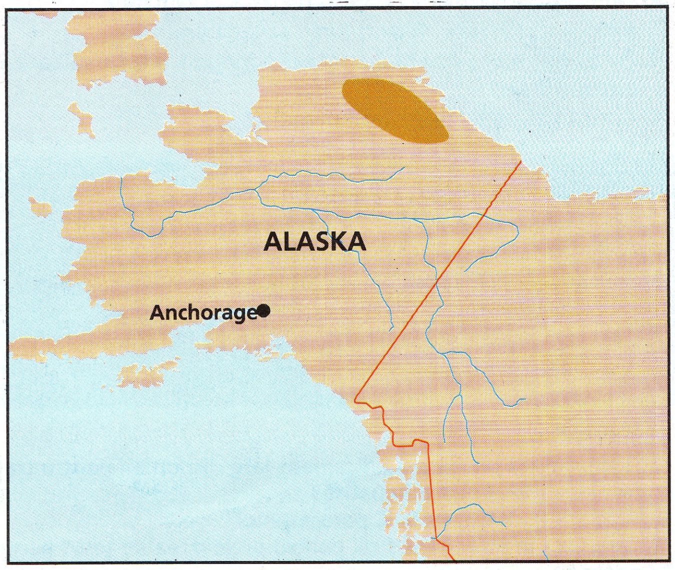
Peste 90% din fierul țării provine din terenul ce înconjoară Lacul Superior, în special Munții Mesabi din nord-estul statului Minnesota. De aici minereul poate fi transportat cu ușurință cu barja peste Marile Lacuri până la orașele estice producătoare de oțel. Există mine de fier importante lângă Birmingham, Alabama și în Munții Adirondack din statul New York. Totuși, în general, producția de minereuri de fier din SUA se află într-un declin de lungă durată și cantități mari sunt acum importate din Canada și Venezuela.

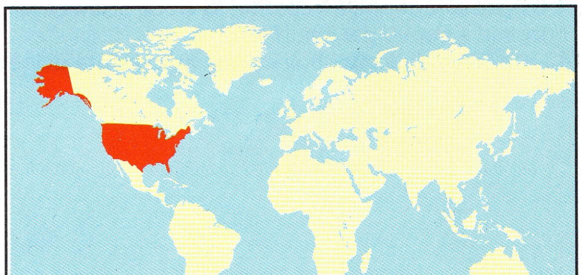
Cărbunele se găsește în patru zone principale. Zăcămintele de antracit sunt răspândite în nord-estul statului Pennsylvania; cărbunele bituminos se găsește pe platoul Appalachi în Wyoming și Kentucky, care produce aproximativ o treime din producția națională; alte zăcăminte bituminoase se găsesc în zona dintre sudul statului Illinois și Indiana; iar zăcămintele bituminoase cu conținut redus de sulf sunt exploatate în Wyoming, Montana și în părțile vestice ale Dakotei de Sud și de Nord. Cel mai valoros zăcământ de cărbune bituminos este filonul din Pittsburgh între sud-vestul statului Pennsylvania și statele producătoare de oțel din apropiere care necesită cărbune pentru producția industrială.

SUA conține o gamă largă de alte minerale. Cel mai vestit este aurul din California, Nevada, Utah și Dakota de Sud. Se găsește azurit în Arizona, hidromagnezit în California, olivenit în Nevada și smithsonit în Dakota de Sud.

SUA are o bogăție de minereuri metalice printre care aluminiul, stibiul, cuprul, plumbul, molibdenul, uraniul și vanadiul. De remarcat sunt în special minele de cupru din zona Butte din Montana și Mina de la Canionul Birmingham din vestul deșertic al Salt Lake City (Utah), care a produs peste 2.500 de milioane de tone de minereuri de cupru și este cea mai mare săpătură făcută de om din lume.

Printre mineralele nemetalice se numără sulful de pe coastele Golfului Mexic din Louisiana și Texas, roca fosfatică din Florida centrală, potasiul din câmpiile din New Mexico și cimentul din California, Pennsylvania, Michigan și Texas.





UCRAINA



Cu o producție anuală de aproximativ 50 de milioane de tone, Ucraina este al cincilea cel mai mare producător de minereuri de fier al lumii după China, Brazilia, Australia și India. Cea mai mare parte a minelor de fier se găsesc în bazinul râului Doneț.

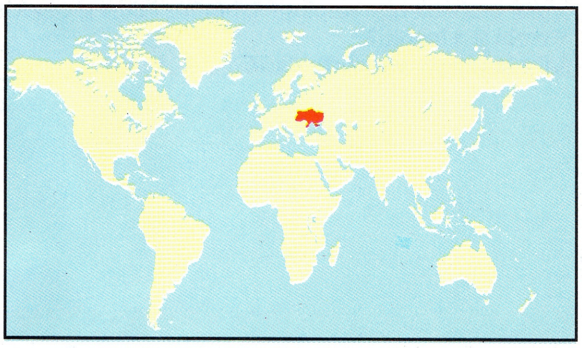
Una dintre cele mai bogate surse de minereuri de mangan ale lumii se află lîngă Nikopol – aproape 6 milioane de tone de metal sunt exploatate aici anual.

Lignitul (cărbunele brun) se găsește în bazinului fluviului Nipru, în timp ce cărbuni bituminoși sunt extrași extensiv în apropierea orașului vestic Lvov. Cărbunele și antracitul din bazinul Doneț sunt importante pentru economia ucraineană, peste 130 de milioane de tone fiind exploatate în fiecare an.

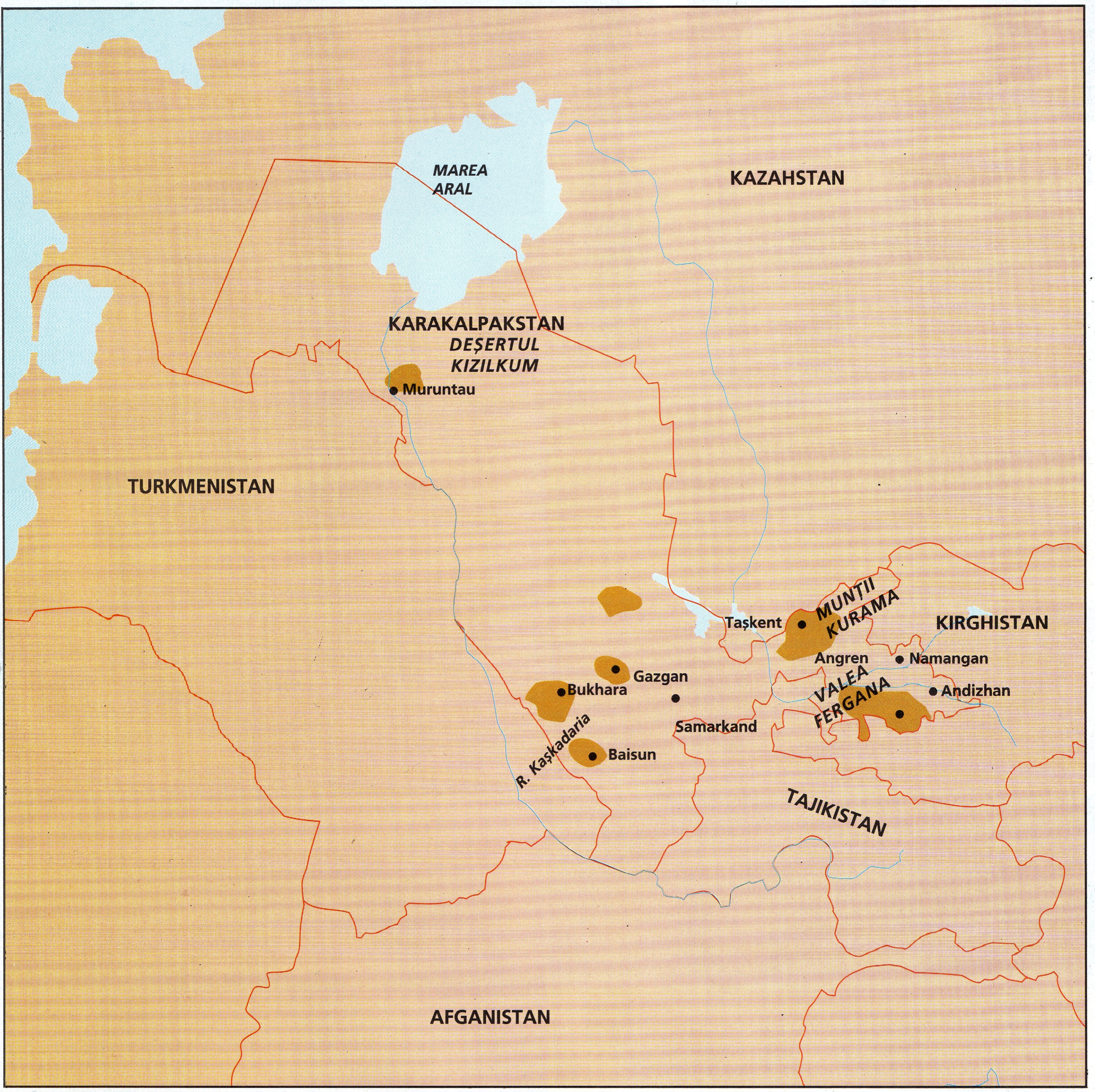
Ucraina are și surse abundente de alunită (o sursă de potasiu), bauxită (principala sursă a aluminiului), mercur, nefelin (o sursă de sodă) și minereuri de titaniu.

Există zăcăminte extensive de săruri de potasiu în bazinul Doneț și în Subcarpați. Ambele regiuni au și zăcăminte extensive de halit (clorură de sodiu sau sare gemă).

Ucraina are cantități semnificative de gaze naturale și petrol. Cele trei zone de foraj principale sunt Subcarpații, regiunea Nipru-Doneț și Crimeea. Gazele naturale sunt transmise prin conducte la capitală, Kiev. Petrolul din Subcarpați este transmis prin conducte la o rafinărie din Drogobyc, iar petrolul din estul țării este transmis prin conducte la Kremencug.



UZBEKISTAN



Uzbekistanul are o gamă largă de zăcăminte valoroase de minerale. Această națiune este al treilea cel mai mare producător de uraniu din lume după Canada și Kazahstan – aproximativ 2,6 milioane de tone din acesta sunt exploatate în fiecare an – și al optulea cel mai mare producător de gaze naturale după Rusia, SUA, Canada, Olanda, Marea Britanie, Indonezia și Algeria. Principalele terenuri de extracție a gazelor naturale sunt în regiunile Buhara și Kashkadarya.

Uzbekistanul are rezerve substanțiale de cupru, plumb, molibden, argint, wolfram și zinc, din care cea mai mare parte sunt extrase din fâșia minieră Almalyk din Munții Kuarma în jurul capitalei, Tașkent.

Uzbekistanul este al șaptelea cel mai mare producător de aur al lumii și este al patrulea în ceea ce privește dimensiunea rezervelor de aur. Cele mai mari zăcăminte ale acestei națiuni se află în jurul orașului Muruntau din Deșertul Kyzylkum.

Uzbekistanul este un important producător de petrol, din care cea mai mare parte se găsește în trei terenuri petroliere – cel mai mare se află în Valea Fergana, în timp ce alte zăcăminte mari se găsesc în jurul orașului Buhara și în Karakalpakstan.

Uzbeksitanul are mai multe filoane importante de cărbune. Cel mai vechi, de la Angren, este exploatat din al Doilea Război Mondial (1939-45); alte filoane mari se găsesc lângă Tașkent și la Baisun.

Alte minerale valoroase din Uzbekistan sunt corundul, feldspații și argilele de caolin. Marmura din Gazgan este cunoscută în întreaga lume pentru frumusețea sa.

